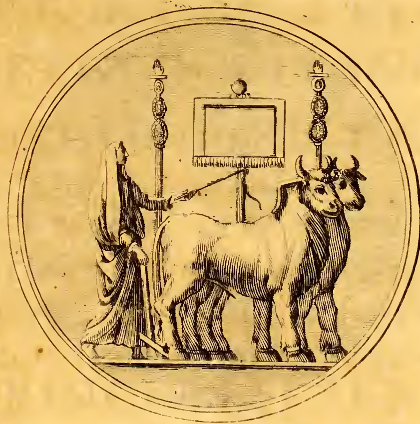
NUMISMATA
ÆREA
IMPERATORUM,
AUGUSTARUM, ET CÆSARUM,
IN COLONIIS, MUNICIPIIS,
ET URBIBUS JURE LATIO DONATIS,

Ex omni modulo percussa.

PARS PRIMA.

Auctore JO. FOY-VAILLANT *Bellovaco, Doct. Med. & Seren. Ducis Cenomanensium Antiquario.*

PARISIIS,

SUMPTIBUS AUCTORIS,

Apud DANIELEM HORTHEMELS, in vico Jacobæo sub signo Mæcenatis.

M. DC. XCVII.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

SERENISSMO PRINCIPI

LUDOVICO AUGUSTO BORBONIO,

CENOMANENSIUM ET ALBAMALLENSIUM DUCI,

HELVETIORUM RHÆTORUMQUE PRÆFECTO,

PROREGI OCCITANIÆ,

REGII ORDINIS COMMENDATORI EQUITI.

EXIGUUM *ſanè pro mea tenuitate, ſed tamen erudito Principi non aſpernandum munus offero*, NUMISMATA IMPERATORUM IN COLONIIS PERCUSSA, *cujus apud Te gratia eò major eſſe debet*, PRINCEPS SERENISSIME, *quòd non modò amas colligere antiqua Numiſmata curioſiùs, ſed collecta peritis oculis examinas, & ſolerti ingenio pervides quò ſingula pertineant. Annales ſacros, Deorum fabulas, Græcorum monumenta, Romanorum geſta, temporum omnium teſtem Hiſtoriam, utriuſque linguæ ſermones complecteris, ſicque*

 hærent

hærent singula menti Tuæ, ut omnium animos in admirationem rapias.

Atque hi sunt primi studiorum Tuorum fructus, PRINCEPS SERENISSIME: *unde quantus olim futurus sis, quivis conjiciat, & quàm multiplicem cudendi Tuo honori Numismatis materiam præbiturus. Equestris certè disciplinæ scientia Tibi jam* PRINCIPI JUVENTUTIS *plaudit. Rei militaris amor, armorumque tractandorum peritia promittit patriæ* MARTEM PROPUGNATOREM, *&* GENIUM EXERCITUS. *Singularis morum suavitas* HILARITATEM POPULI. *Virtutum omnium admirabilis in Te consensio* SPEM PUBLICAM. *Et erit brevi cùm Tibi quæsitas Tuo labore lauros triumphans Gallia circumponet, Tibique debitam* SALUTEM PROVINCIARUM, *conciliatam* FIDEM MILITUM, *meritamque* OB CIVES SERVATOS *coronam adscribet.*

Quid verò cùm Tibi creditam à REGE *nobilissimam Provinciam adire, ac per Te regere licebit? Cùm Te celeberrimis Comitiis Præsidem videbit Occitania: quam grato animo celebrabunt* ADVENTUM PRINCIPIS *singulæ urbes? quanta admiratione vivam in Te, ac spirantem Magni Parentis effigiem suspicient! & quam sine ænigmate alterum in Te Cæsarem intuebuntur, ac si, ut cœpisti,* LUDOVICO *similem Te pergis facere, etiam Cæsare majorem!*

Non Te fallet creditus olim NEMAUSENSIS COLUBER; *non erit ignota* SEPTUMANORUM DECUMANORUM*que Colonia; nec Te* VOLCÆ ARECOMICI, TECTOSAGES*que præteribunt: quid enim Tibi ignotum esse poterit iis in regionibus, quas Tibi toties Tuum repræsentavit Cimelium, cui instruendo primum & exornando visus Tibi sum præ cæteris idoneus. Liceat enim mihi,* PRINCEPS SERENISSIME,

Tua

Tua in me deprædicare beneficia, singularemque in me humanitatem Tuam. Tu mihi in Aula JUPITER CUSTOS, *contra æmulos atque obtrectatores* HERCULES PROPUGNATOR, *inter eruditos* APOLLO SALUTARIS; *quem semper cum honore appellatum, semper auditum benevolè, amicè apud omnes commendatum, atque annuente* REGE *cooptatum in familiam Tuam, Tua æstimatione, plus etiam quàm annuo censu fecisti beatum ac locupletem.*

Si quid igitur est in isto opere dignum eruditis oculis, si quid feliciori industria, si quid ingenio, si quid improbo labore perfectum, totum id Tibi, PRINCEPS SERENISSIME, *consecratum oportuit, cui totum me, meaque omnia, uni præ omnibus, jure quo qui optimo, dico, voveo, consecro.*

JOANNES FOY-VAILLANT.

CLARISSIMO VIRO
JOANNI FOY-VAILLANT,
DOCT. MED.

PRO EDITO LIBRO NUMISMATUM

Coloniarum Romanarum.

QUibus finibus Imperii Romani vastitas circumscriberetur, fortè nec intellectum, nec apertè definitum hactenus fuerat: sed quum affers, proferſque universa Numismata Coloniarum, ex quibus tanti moles Imperii constabat; hujus profectò singulas partes distinguere, terminos varios ac vagos capere commodiùs posse videmur. At quoniam hæc eadem Numismatum expositio miræ cujusdam est utilitatis ad Historiam illustrandam, & ad ipsam depellendam caliginem ætatis anteactæ; fieri non potest, quin sicut huic ævo doctiori nostro tuum hoc Opus longè gratissimum accedit, ita seræ posteritati non sit acceptissimum, maximè si Musas Latinas coluerit, quibus nullæ feliciores.

HENRICUS MAHIEU Doct. Medicus Paris.

IN

Excellentissimi Eruditissimique Viri

JO. FOY-VAILLANT BELLOVACI,

DOCTORIS MEDICI,

Et Sereniss. Ducis Cenomanensium Antiquarii,

EGREGIUM OPUS

DE COLONIIS ROMANORUM.

URBEM Romam, sub Roma sepultam:
Remp. Romanam Coloniarum ruderibus obrutam:
Orbem Romanum jam adoratum, vix nunc laudatum ab Orbe:
Uno hoc in Volumine
Non tam suis, quàm tuis, à Libitina redimis NUMMIS,
ERUDITISSIME FOY-VAILLANT
Cunctis III. VIRIS. COL. DED. major:
Unus enim VIR tot Rom. Colonias nuper deducis, quot adducis.
Vix

Vix è præli torturis, in libertatem vindicatus hic liber,
Tibi Municipium unum, Orbem totum Romanum effecit,
Dùm eidem abs Te ſua jura reddita exhibet, & libertatem.

Jam tot ſparſis in orbe ruinis, Reip. Romanæ umbram venerabamur,
At tuis in lucubrationibus, priſtinam illa lucem repetens,
Hiſce in vetuſtis Coloniarum NUMMIS
Primævos propè facis movere lacertos.

Colonias primus illuſtraſti, arduum quidem opus,
Sub tanto Orbis Romani pondere ſudaret & Atlas:
Tantæ ergo molis operi & Auctori

TH. SIMEONIVS. D. F. LEM. CALABER. DOMO. HIPPONE
QVI ET PARTHENOPÆVS ET BONONIENSIS.
AVGVST. MIL. GRATIOSA MISS. MISSVS.
BONON. LAT. COL. SE. VIV. D. D.

AD

JO. VAILLANT DOCT. MED.

In ejus Librum

DE COLONIIS ROMANIS.

Quis mihi, quis veteres, clamabat Roma, Colonos,
Cæſareis reddet ſculpta quis æra notis?
Clamanti multos offert vigilata per annos
Scripta VALENS, *quæ non auferet ulla dies.*
Et bene: namque ſequens ea ſi diſperderet ævum,
Talem iterum Romæ, quis dare poſſet opem?

DE LA MONNOYE.

AD VIRUM CLARISSIMUM

JO. FOY-VAILLANT DOCT. MED.

Et Sereniſſ. Ducis Cenomanenſium Antiquarium.

Ecce ſuas iterum Romana potentia vires
Exerit, & medio ſurgit ab uſque rogo:
Gloria magna quidem tantos fundare Colonos;
Extinctis lucem reddere, major erat.

DE LA TUILLERIE.

V. CL. JOANNI VAILLANT
COLONIARUM ROMANARUM
Restauratori.

Quos habuit toto dispersos Orbe Colonos
Roma, hìc collectos pagina docta capit:
Templa, urbes, ritus, ludos, & jura Quiritum,
Cultaque dispersis numina certa locis.
Quæcumque abscondit tenebris immersa Vetustas,
Eruit è nummis hæc monumenta VALENS.

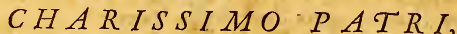
P. PECHANTRÉ Doct. Med.

DISTICHON
In librum de Coloniarum Nummis
JO. FOY-VAILLANT D. M.

Quanta tua est virtus! hanc quæque Colonia civem
Noscit, & à NUMMIS *quàm pretiosa micat!*

BONAVENTURA DE RUBEIS
Bononiensis Italus.

CHARISSIMO PATRI,
JO. VAILLANT MAGISTER IN ARTIBUS,
Scholæ Medicæ Parisiensis Candidatus.

LAudari patrem à filio, nec ratio considerata sinit, nec fas, nec jura ethica volunt: atque huic quidem legi quidni paream hodierna die lubens ac gaudens? Etenim puerulus à Te doctus ea quæ ad *Nummos* pertinent, satis scio fieri nullatenus posse, quin hic Tuus liber superis Deorum & imis gratissimus sit: quinetiam confido fore Tuum hoc opus & perennius & illustrius ipso ære numismatum, quæ appositè omnino refers, quæ solerter enodas.

IN EFFIGIEM
JOANNIS VAILLANT
NUMISMATUM INTERPRETIS EGREGII.

Cernitis? hic vir hic est, spoliis Orientis onustus,
Romanas & opes, Argolicasque vehens.
Tot collecta, mori cur non monimenta vetabunt,
Tot collecta vetat, qui monimenta mori?

De la Monnoye.

ALIUD.

VALENTIS *hæc imago, cujus improbo*
Labore, veteres illa princeps Urbium
Revocat Colonos Roma, tot Numismatum
Fide, an-ne Roma laude dignior? an VALENS?

Du Perrier.

ALIUD.

Ecce suos recipit, Te vindice, Roma Colonos:
Num tua, num Romæ, gloria major erit?

A. Guoguet. Med.

LECTORI.

REI nummariæ campus adeò vaſtus & amplus eſt, ut ex eo varios & maximè utiles ad Hiſtoriæ notitiam fructus colligere liceat: in illa Deorum ſeries, quos venerata eſt Antiquitas, ferè integra obſervatur; pleræque Principum imagines, quorum Regna in ſuas provincias Romana potentiâ redegit, in nummis reperiuntur: in iis Imperatorum à Julio Cæſare ad Imperii occaſum (ſi quoſdam exceperis) effigies ferè ſingulæ exhibentur; innumera familiarum Romanarum nomina, libertatis tempore maximè celebrata, in illis recenſita habes; civiles Romanorum Magiſtratus, tum majores, cùm minores, tum ordinarii, cùm extra ordinem; dignitates ſacerdotales, imperia militaria & maritima ibidem explicantur: depictos eorum veſtitus planè varios, nec non & provinciarum, populorum, urbium, Coloniarumque à Græcis & Romanis deductarum nomina in iiſdem videbis inſcripta; diverſas præterea oppidorum æras, templa demum innumera, ac plurima ædificia, ut omittam dicere de animalibus, piſcibus, & plantis, ex quibus ſeorſum volumen efficitur.

Immenſa ferè eſt ex nummorum penu collecta materia, longèque profectò copioſior quàm ut ab uno eodemque ſcriptore cumulatè tractetur, cùm ſola vel unius Romani Imperatoris geſta per nummos deſcribenda librum implere facilè poſſint; res quidem ab antiquitatis ſtudioſis in Illuſtriſſimi *Aumontii Ducis* ædes convenientibus nuper propoſita, & partim inchoata, ſed fato quodam intermiſſa; unde is ſatis præſtare videatur, qui aliquam rei nummariæ partem tractandam ſuſceperit, præſertim ſi felici quadam animi ſolertia præditus, ea quæ veterum ſcriptorum diligentiam effugerint, expromere, aut ſi ſelectiora vel Principum, vel aliorum quorumcumque Antiquariorum numiſmata cum ipſorum typorum interpretatione exponere, vel quæ in ſuis peregrinationibus ex Aſia, Græcia, Syria, & tota Italia accuratè collegerit, in lucem proferre audeat. Has itaque regiones, ad locupletandum tantis opibus LUDOVICI MAGNI Theſaurum, luſtrare ſæpius miſſus, elegantes quos inſpexeram Latinos, Græcos, & Coloniarum nummos, juſſus ſum à Sereniſſimo Principe *Henrico Borbonio Vernolii Duce* eos publicos facere, verùm ita ut à Latinis Imperialibus inciperem, & præſtantiorum velut catalogum ad *Adolphi Occonis* exemplum, ſine notis & interpretationibus in lucem tantùm ederem: eo lubentius morem geſſi, quod Sereniſſimus Princeps hoc opus Gallieni tempora nòn ſuperare exoptaret, quòdque nummi Imperiales Græcarum urbium & Coloniarum poſt hunc Imperatorem non extent, ſed Græci annorum Imperii notas tantùm exhibeant.

Noſtras itaque collectiones in tres partes diviſimus, primamque de nummis primæ & mediocris formæ æreis, & alteram de aureis & argenteis jam dudum vulgavimus; Typographus autem omnia prorſus exempla divendidit, rogatque, ut nunc ſecundam eorum editionem cum notis & argenteis aureiſque nummis ad Heraclium productis, publici juris faciamus; quod libenter in Antiquariorum gratiam præſtabimus, poſtquam hæc tertia pars de Græcis Urbium & Coloniarum nummis ad finem perducta erit: nil mirum igitur ſi illam nondum confecerim, opus enim in immenſum ferè excrevit, prima quidem & ſecunda pars vix unum minoris formæ volumen implevit; Græci verò nummi, Municipales & Colonici, quatuor vel etiam quinque primæ magnitudinis libros implere poſſunt, quandoquidem primus hic de Coloniis majorem æquo molem continet, adeo ut eum quaſi in duos tomos dividere poſſis: tantæ amplitudinis cauſa fuit, non modò cujuſvis numiſmatis ectypum ſeorſum cælatum, ſed eorum omnium explicatio pro viribus tentata.

Res quidem omnino grata, nummorum icones Lectorum oculis exponere; ſed illas ex Principum Cimeliis eruere, perarduum: ad ipſa enim difficilis admodum aditus, etſi aliquando ſit permiſſus, vix in tanta numiſmatum congerie, tractandorum nummorum facultas datur, ſeu propter Cimeliarcharum peritorum paucitatem; aut ſi qui fortè ſint,

propter

propter minimum eorum erga hæc antiquitatis monumenta ſtudium. Eruditorum verò illorum cura eo potiſſimum pertinere deberet, ut ad cælandas præſtantiorum numiſmatum imagines, Principes eos quorum eruditis ſcriniis præpoſiti ſunt, impellerent. Jam CHRISTINA REGINA ſuorum numiſmatum, quæ ſunt majoris formæ, ſeriem in quadraginta tabulas incidi curavit; & SERENISSIMUS PALATINUS PRINCEPS nuper ante mortem per erud. virum *Begerum* id abſolvit: illi ejuſmodi quippe ſumptus privati hominis opes exuperant, & ſi forſan aliquis vellet, vix id poſſet, niſi Studioſorum auxilio adjutus, ut jam cœpit Vir cl. *Andreas Morellius*, cujus in ea re labor valdè optandus eſt. Ingens interea nummorum amor me impulit, ut meis ſumptibus omnes in Coloniis & Municipiis ſignatos, quos recondunt LUDOVICI MAGNI, CHRISTINÆ REGINÆ, MAGNI ÆTRURIÆ DUCIS, BARBARINÆ, GHISIÆ, CARPINEÆ, aliorumque virorum Principum Gazæ, ſcalpere curarem. Labor quidem viginti annorum, per quos pro Theſauro Regio nummos colligere ſum juſſus, viam aperuit; tunc enim in Bibliotheca Regia aſſervatos delineare mihi licuit: cùm autem numiſmata omnia Verſalias transferri juſſit REX, ut illa domi penes ſe haberet, iiſque ſpectandis, cùm eſſet libertas, ſeſe oblectaret; hæc LUDOVICI MAGNI Cimeliarchia, Regum omnium & Principum ſcrinia numero, integritate, & raritate longè ſuperant. Mihi cura in ſeries illa ordinandi, REGE ſpectante, demandata eſt: ſed quanta demum eorum congeries Illuſtriſſimi Marchionis *de Louvois* vigilantiâ eſt facta, tanto autem Theſauro Cuſtos P. *Rainſſant* D. Medicus Rhemenſis præfectus eſt; mihi verò à REGE, Cenomanenſium Ducis Cimelium eſt commiſſum, dum vir ille clariſſimus Gazam Regiam aliquando faciat publicam, nummos Coloniarum ipſi additos mihi communicavit, quorum ectypa D. *Morellius*, qui Regios ſumma arte & diligentia delineat, lubens tranſmiſit.

Sed ad externa pergamus Europæ Cimelia, ex quibus icones hauſimus, & ab æterna urbe Roma rei antiquariæ parente initium faciamus. Ibi primum locum obtinet Gaza CHRISTINÆ REGINÆ, cujus indulgentiâ ex illa tot nummorum cujuſvis metalli multitudine, Colonicos & Municipales excerpſimus, qui ſanè non tam frequentes ſunt quàm Romani: Colonici namque ex longinquis regionibus aſportantur; illi verò ex ipſis urbis ruinis quotidie eruuntur. Ad REGINÆ Gazam mihi ultima vice patuit aditus, conciliatore erudito viro *Jo. Petro Bellorio* ipſius Cuſtode diligentiſſimo, poſtquam Cl. *Camelius* rei nummariæ princeps oculis captus eſſet, uterque mihi jamdudum fuit mihi amicitiâ conjunctiſſimus, cùm Romam duodecies profectus ſim. *Camelius* quidem, dum in urbe morabar, nummos virorum Principum, ut polirentur ad ipſum miſſos, mihi communicavit: *Bellorius* verò, quos vellem CHRISTINÆ nummos delineare, ſumma urbanitate permiſit. Gazas obſervavimus BARBERINAS bis, CAMILLI MAXIMI olim Cardinalis pluries, CARPINEAS ter, BORGHESIAS, GHISIAS, GINETTAS, RONDANINAS, aliorumque nummariæ rei ſtudioſiorum, inter quos *Car. Antonium à Puteo* Equitem S. Stephani Commendatorem, Equitem *Jul. Florentium*, alterumque M. *Ant. Sabatinum* honoris causâ, & D. *Cauſeum* amicitiæ gratiâ nominare debemus.

In Etruriam divertamus, & Gazam Mediceam tanta annorum ſerie collectam, nemini tunc quamvis patentem atque expoſitam, luſtrare liceat; in hoc autem ſuperbo rei nummariæ theſauro LAURENTII ſenioris & FRANCISCI MAGNI DUCIS, LEOPOLDIque Cardinalis ex omni metallo ſeries, ſed præcipuè nummi maximi, quos Itali vulgò *Medaglioni* vocant, aſſervantur, quibus omnibus innumerabiles Coloniarum & Municipiorum nummos ex Sardiniæ Proregis hæredibus coëmptos COSMUS III. Muſarum parens, ac modò regnans feliciter, addidit: hos omnes oculis obſervare, manibuſque contrectare OPTIMI PRINCIPIS indulgentiâ mihi conceſſum eſt, comes adfuit P. *Noriſius* M. DUCIS vir Theologus, ſummæ eruditionis & de re nummaria benè meritus: verùm ut tantum Cimelium in ſua celeberrima Pinacotheca per totum Orbem decantata, publicum redderet SERENISSIMUS PRINCEPS, Cimeliarcham D. *Sebaſtianum Bianchi*, optimarum artium ſtudiis eruditum, ad perfectam nummorum notitiam ipſi comparandam non modò Principum Cimelia inviſere juſſit, ſed primariis Antiquariis per litteras ſuas commendavit; attamen hæ antiquitatis deliciæ non modò in Cimelio Mediceo Florentiæ reconduntur, ſed Marchio *Nicolinus* & Marchio *Riccardus* inter ſuperbas ſupellectiles, nummos

in ſuis Gazis rariſſimos poſſident, nec non Illuſtr. *Apollonius Baſſetus* M. Ducis à Secretis, qui iiſdem præcipuè delectatur.

Bononia, ut ſtudiorum mater, ſic & nummorum parens, plurimos ipſorum habuit ſtudioſos. E vivis exierunt *Card. Buoncompagnus* urbis Archiepiſcopus, Muſei olim celeberrimi patrui ſui *Franciſci* Cardinalis hæres. *Jo. Bapt. Capponius*, N. *Carradorus*, Medici inſignes. *Lud. Borgoloccus*, *Fr. Lottus*, & *Val. Polazzus* inter alios emicuerunt. Comes *Car. Cæſar Malvaſia* S. Petri Canonicus, ſingulares olim congeſſit: nunc *Ant. da Via* Patricius, Pontificis Max. apud Belgas Internuntius, præſtantiſſimos acquiſivit. R. P. *Minius* Clericis Minoribus Præpoſitus, ut ex ſuis ſelectiora LUDOVICO MAGNO offerret, Verſalias venit. Illuſtris ille *Malpighius*, alterum Medicinæ lumen, aliquot eximios poſſidet; ſed omnes D. *Joſephi Magnavaccæ* inter Pictores commendati judicio ſtare volunt: is enim Antiquariorum Italiæ princeps quo ad praxim facilè prædicatur. Ille me comitem Regium Lepidi properantem ad Muſeum P. *Cattanei* PP. Minoris Obſervantiæ Definitoris generalis inviſendum comitari dignatus eſt; vix autem explicare poſſim quanta comitate R. admodum Pater præclaros Coloniarum nummos à ſe ex Hiſpania allatos mihi exhibuerit.

Mutinæ, Sereniſſima Estensis Familia, alios Italiæ Principes in nummis comparandis æmulata, præſtantes & luculentos olim comparavit, quos Eques *Rimbottus* Cimelii Præfectus ante aliquot annos mihi inſpiciendos exhibuit. Parmæ, Dux Ranutius II. inſtructiſſimam harum elegantiarum copiam ab Alexandro Farnesio collectam aſſervat, cujus curam habet eruditus P. *Pedrucius* S. J. In ea urbe *Com. Alexander Sanvitalis* Muſei majorum ſuorum partem cum fratre diviſam ſumma religione conſervat. *Comites Cantelli*, hujus antiquæ memoriæ vindices ac æſtimatores ſeſe præſtiterunt. Quantùm ad Mantuæ Ducum Gazam ſpectat, hoc ſæculo licèt cum urbe direptam, aquila eorum Principum ſtemma omnibus nummis inſerta, innumerabilem ipſorum numerum ab iis coacervatum olim fuiſſe declarat: teſtes ſint illi ex familiis Romanis in Theſauro LUDOVICI MAGNI reconditi. In eorum urbe *Marchio* olim *Bulgherinus*, nunc ex Prædicatorum Ordine, inter elegantiſſimos quos poſſidet nummos, Othonem Græcum majoris formæ, in cujus averſa parte Victoria pectore tenus obſervatur, fortè fortunâ à circumforaneo nactus eſt, quem ſubitò agnovit D. *Horatius Bellinus* Caroli II. Ducis auxiliarius, rei nummariæ ſedulus indagator.

Venetiæ urbs præ cæteris opulenta, hac veteri moneta maximè claruit & claret: ut enim prætermittam inſignes ſuperioris ſæculi viros Andr. Lauredanum, N. Contarenum, Seb. Erizzum, & Jo. dom. Grimanum Patricios; Petr. Donam, & Petr. Maurocenum nuper fato functos: vivos autem hujus ſupellectilis nummariæ conſervatores aut indagatores commemorare nobis liceat, Jul. Justinianum & Marc. Ruzinum D. Marci Procuratores, Geor. Barbarum, Jo. Dom. Soderinum, Petr. Garzonum, Jo. Dom. Theupolum, Anton. Capellum, Bern. Trevisanum ampliſſimos Senatores, inter quos Hier. Corrarus nullis pepercit ſumptibus, ut in æreis nummis rariſſimis conquirendis ſeſe maximè commendaret. Alii ſunt inferioris quidem ordinis, ſed magnæ exiſtimationis, *Fr. Cima* & *Joſ. Marcus Brunus* Doctores Medici, ad quos omnes conveniendos non ſemel mihi adfuit comes V. Cl. *N. Bon* JC. in nummis cognoſcendis ſagax & eruditus, qui eximium de *Neocoris* tractatum in lucem, magno Antiquariorum voto, editurum ſe brevi pollicetur.

Padua hæc veteris ævi monumenta etiam elegantiora recondit; ibi *Comes Jo. de Lazara*, nummorum diligentiſſimus aſſervator, luculentas eorum ſeries congeſſit; ſed *Eques Patinus* Medicus Pariſienſis, Gymnaſii Patavini Profeſſor, urbem ſuis ſcriptis doctiſſimis perpetuò illuſtrat: multis enim rei nummariæ operibus jam clariſſimus, ſex adhuc millia & ampliùs numiſmata ex omnibus Cimeliis à ſe lùſtratis ſelecta, cum eorum ectypis & erudita ut ſolet explanatione in lucem proferre meditatur. *Seb. Gouzonus* Doctor Medicus, & *Car. Torta* Univerſitatis Cancellarius, harum antiquitatum memoriâ delectantur. Veronæ, *Comes Fr. Moſcardus*, in Muſeo ſuo celeberrimo lautiſſimam nummorum copiam ab Ill. patre comparatam poſſidet. Sunt & alii hac in urbe antiquæ hujus memoriæ curioſi, quorum Cimelia non obſervavi. Mediolani, *Comes Mediobarbus*, qui *Occonem* feliciter illuſtravit

vit & auxit, ſex millia ex omni metallo numiſmata collegit, cujus Gazam, per ejus abſentiam, inviſere proh dolor! non licuit. Præclara nummorum congeries in Muſeo *Fr. Septalæ* Canonici, à *Manfredo* ejus patruo, cujus interitus nunquam ſatis defleri poteſt, adquiſita reperitur. *Jo. Maria Bidellus* JC. amore & ſtudio hujus veteris memoriæ maximè commendatur. A *Jo.Bapt. Seccia* etiam JC. ante paucos annos defunćto, Græcum pro Latino Pertinacem accepi, Regio Theſauro meâ curâ additum. Genuæ, rariſſimam illius Imperatoris, Pertinacis nimirum, Titianam uxorem, à DD. *Lavagna* fratribus, ampliſſimis civibus, emptam, tanto Cimelio etiam adjeci. Turini, SABAUDIÆ DUCES Gazam nummis exornatiſſimam olim comparaſſe ex pretioſis eorum reliquiis in palatio à nobis obſervatis, ſuſpicari facilè poſſumus. Sed antequam ex Italia egrediamur, Muſea in aliis urbibus ab itinere remotis jamdudum nuper inſpecta recenſeamus. Neapoli, D. *Piquettus* in hoc rei antiquariæ genere operam & induſtriam feliciter collocavit. Oximi, *Cæſar Leompardus* Patricius inſtructiſſimam nummorum collectionem habet. Spoleti, *Jo. Ant. Luparinus* frequentibus per totam Italiam peregrinationibus numiſmatum indefeſſus ſcrutator, rariſſimos excerpſit. Anconæ, *Cam. Picchus* Græca aliquot inſignia ex Epiro allata, cum plurimis Romanis conſervat. Piſis, *Joſeph Gianottus* Doct. Medicus non integram nummorum ſeriem, ſed quoſdam præclaros ab Armenis Liburni emptos comparavit, à quo Gordianum Afr. Seniorem Græcum Cimelio Cenomanenſium Ducis à nobis adjectum accepimus.

Anglia, licèt ab Italia nummorum parente longè diſſita, eorum tamen ſedulos habuit & habet collectores: Rex CAROLUS I. hac omni elegantiarum ſupellectili plurimùm delectatus, plurima conquiſivit numiſmata, ex quibus aurea tantùm in ordinem redacta CAROLUS II. ſingulari benignitate dedit mihi viſenda: ſed omnium congeriem JACOBUS II. feliciter regnans in loculos & ſcrinia ordinari præcepit. In quas manus abierint nummi *Bukingami Ducis* & *Arundelii Comitis*, à noſtris Antiquariis ſæpius laudatis, detegere non potui. Collectionem ab Oratore quondam apud Venetos *Dodington* comparatam, apud ipſius hæredes venalem docemur. *Comes Piterboroug* primus Regis Cubicularius ad ſuum rei nummariæ Muſeum in ſuburbano palatio aſſervatum, me priùs epulis adhibitum deduxit inviſendum. *Comes Clarendonius* omni laudis genere ſpectandus, nummos eximio quodam delectu ſingulares, poſt epulas etiam lautiſſimas, ſumma cum ingenii & eruditionis ſignificatione non ſemel exhibuit: ad hos autem primarios viros mihi patuit aditus per eruditiſſimum Doct. *Fraiſerum* non minùs à Rege quàm ab Aulicis probatum. Eques *Georg. Weheler* ex Aſiæ peregrinatione nummos elegantes Græcos attulit, quorum explicationem vernaculâ linguâ edidit. D. *Charleton* collectos undique præſtantiſſimos in Muſeo rerum naturalium aſſervat. Pretioſas illas antiquitatis merces *Willelmus Falchner* ex Orientalibus plagis, in quibus eum offendi, per duodecim annos congeſtas Londinum aſportavit, ex iis autem plurima Cimelia locupletavit, quæ res occaſionem ipſi præſtitit nummos exquiſitos ex Aſia emendi, unde ſtupendus ille Maximus argenteus PESCENNIUS, ex Aleppo ad eum miſſus, & mox mecum communicatus, ſupremum in LUDOVICI MAGNI Theſauro locum nunc obtinet. In Walia *Ill. Aſaphapolis Epiſcopus* nummorum fautor egregius, & peritus æſtimator, his indubitatis hiſtoriæ monumentis Imperatorum Romanorum geſta feliciter illuſtrat, Trajanique vitam pro ſpecimine videre nobis datum eſt. Sed hìc *D. Gailhard* Anglum, qui ob peregrinationes frequenter in Gallia morari videtur, inter ditiſſimos hujus vetuſtæ memoriæ poſſeſſores annumerare liceat. Belgæ Spartam hanc etiam exornarunt. *Arſchotani Ducis* Cimelium à *Io. Hemelario* notis luculentis explicatum, in lucem prodiit. *Lævinus Torrentius* Epiſcopus Antuerpienſis Suetonium nummis ornavit. *Goltzius* icones quamplurimas *M. Laurini* operâ collegit & incidit, earum quatuor tomos *Lud. Nonnius Medicus* commentariis doctiſſimis in lucem iterum revocavit. *Andreas Schottus* S. J. Muſeum *Nicolai Roccok* Equitis cum iterata editione Arſchotana eruditis interpretationibus evulgavit. *Chifletii* ambo *Io. Iacobi* filii, *Claudius* quidem de antiquo numiſmate, *Henricus* verò de Othonis nummis ſcripſere. *Gevartius* JC. Uterque *Rubenius* & *Schinkelius* nummos undique compararunt. Batavia, ejuſdem gloriæ æmula, ſuos pariter harum antiquitatum vindices tulit, *Iac. Oiſelius* nuper è vivis ereptus, commentariis, *Cuperus* & *Iac. Perizonius* diſſertationibus nummos illuſtrarunt. *Daniel Heinſius* & *Io. Georgius Grævius*, ambo præclara provinciæ ſuæ lumina, ille nuper mortuus, antiquæ hujus elegantiæ cultor eximius,

 hic

hic verò peritus æſtimator, non mediocrem in hoc ſtudio laudem meruere. Noviſſimè *Jac. Gronovius*, alterum Bataviæ decus, inſignem nummorum ſeriem comparavit. D. *Modè* Trajectinus, ex Gallia & Anglia ſelectiores in patriam nummos aſportavit; ſed quàm raros & inſignes ex ſuis peregrinationibus advecturus eſt D. *de With.*

Germaniam ex nummorum Scriptoribus, & ex iis qui eam perluſtrarunt, pleroſque Principes habere hoc antiquitatis ſtudio immenſos novimus; verùm iis qui eorum Cimelia inſpexerint, mentionem eorum facere permittimus, quandoquidem de Muſeis tantùm à nobis obſervatis ſermonem inſtituimus: liceat tamen hìc commendare *Car. Velſerum* Senatorem Norimbergenſem, hujus rei antiquariæ aſſertorem peritiſſimum, quicum per litteras colloqui datum eſt, ut in Helvetia cum *Tobia Hollandero à Berau* Schafuſianæ Reipublicæ Quæſtore, & *Seb. Feſchio* JC. Baſileenſi, doctiſſimis harum elegantiarum vindicibus. Suetia ſuos etiam habet nummorum cultores; mihi notus erat D. *Oldemberg*, qui in ſuis peregrinationibus elegantiſſimos congeſſerat, frater ejus horum hæres, me Pariſiis nuper inviſit. Dania pariter rei nummariæ fautores numerat. Hiſpania, Coloniarum olim à Romanis deductarum parens, ex ſuis quotidie viſceribus nummos effundit; unde apud eruditos ejus gentis ingens eorum amor, inter quos *Antoninus Auguſtinus* Tarraconenſis Archiepiſcopus lucem nummis exponendis ac diligentiam luculentiùs nemo aſſeruit. *Rodericus Carus* patrios quidem evulgavit: præclaros autem ex omnibus Hiſpaniæ regnis erutos, inter Antiquariorum manus conſpicere gratiſſimum nobis fuit.

Sed cùm de externis Europæ Cimeliis, ex quibus ectypa collegimus, honoris causâ priùs à nobis actum ſit, jam Galliæ noſtræ hujus antiquæ ſupellectilis ſtudioſos & indagatores recenſere æquum videtur. Primum locum occupat Theſaurus LUDOVICI MAGNI, totius Europæ ditiſſimus, jucunda cujus contemplatio CENOMANENSIUM DUCEM ad rei nummariæ ſtudium incitavit. Rex geminos ſtatim nummos lubens conceſſit, & brevi Dux Sereniſſimus Cimelium, poſt Regium, comparavit exornatiſſimum, cujus me Cuſtodem habere voluit. *Comes Toloſæ*, Ducis fratris exemplo, in idem ſtudium incubuit. *Marchio de Seignelay*, licèt ſelectiores à patre conquiſitos REGI nummos obtulerit, eorum tamen numerum & præſtantiam ex celeberrimi *Braceſii* Muſei Romani novis monumentis reſarſit. Ab Aula Pariſios divertamus, & inſtructiſſimas *Lamonias*, *Harlæas*, & *Bignonias* Gazas ſuſpiciamus. R. P. *de la Chaize*, Regi à Confeſſionibus, in colligendis nummis operam inter tam graves curas, oblectationis causâ, collocavit. RR. PP. *Jobert* & *Chamillard* ejuſdem Societatis, antiquitatis hujus diligentiſſimi ſunt inveſtigatores & peritiſſimi. Idem ſtudium, & eadem quærendorum nummorum cura *Sirmondum* & *Coſſartium* præſtantiſſimos viros olim inceſſit, & parta à ſe numiſmata in LUDOVICI MAGNI Collegio ornamenti gratiâ repoſuerunt: porro tum eorum, tum librorum cuſtodiendorum provincia eruditiſſimo P. *Harduino* de nummis benemerito conceſſa eſt. Hæ veteris monetæ elegantiæ Bibliothecas etiam Sanctæ Genovefæ & Sancti Germani locupletant; huic D. *Placidus*, illius memoriæ diligens ſcrutator, præfectus eſt; illi P. *Chaponel* elegans hujus induſtriæ fautor, poſt Patrem *du Molinet* præpoſitus. *Comes de Vaux* Imperatorum ſeriem ex argento inſignem comparavit. DD. *de Blois* & *de Lompré* ejuſdem generis nummis ſummopere delectantur. D. *Dron* Sancti Thomæ à Lupara Canonicus, præſtantiſſima Coloniarum & Græca numiſmata ex ære medio præſertim adquiſivit. D. *Baudelot* Patronus inſignis, amore & harum antiquitatis deliciarum ſtudio celebratur. Sed quid de Illuſtriſſimo *Spanhemio* Brandeburgenſis Electoris apud Regem Oratore dicturus? illo certè elegantiùs & feliciùs nummos nullus illuſtravit. D. *Morellius* Helvetius Specimen univerſæ rei nummariæ Pariſiis edidit, quam iconibus & notis eruditis locupletatam ab eo perfici ſummopere exoptant Antiquarii.

In diverſis Galliæ urbibus plurimi ſunt numiſmatum cultores, & eximii eorum adſertores, inter quos eminet *Ill. de Camps* Apamienſis Epiſcopus, qui lautiſſima & longo tempore comparata nummorum collectione, Principum Gazas adæquat. D. *Foucault* Supplicum Libellorum Magiſter, & in Pictavienſi provincia rei judiciariæ Præfectus, hac omni veterum elegantia ſeſe oblectans, ſeriem Imperatorum ex argento præſtantiſſimam poſſidet. Lugduni, in Bibliotheca Patrum Soc. Jeſu Muſeum omni id genus ſupellectili inſtructiſſimum aſſervatur, à R. P. *de la Chaize* quidem inchoatum, ſed continua nummorum acceſ-

ſione ab erud. P. *Charonier* ditatum. At nuper in hac urbe *Jac. Sponius* Med. de nummis benemeritus, magno Eruditorum deſiderio extinctus eſt. D. *de Mazaugues* Aquiſextanus Senator, alter *Peireſcus*, omni ſtudiorum genere celebris, hæc egregia vetuſtatis monumenta à plurimis annis comparavit, quæ amicis liberaliter largitur. In eadem civitate P. *Pagi* Conventualium Minorum erud. Præfectus, his antiquis monumentis hiſtoriam commendat. D. *Terrin* Arelatenſis Patronus celeberrimus, nummorum ſedulus ſcrutator, Diſſertationes ſuper iis elegantiſſimas conſcripſit. Aurelianis, D. *Toinardus*, vir multarum litterarum, Herodis M. Judææ Regis, & ſucceſſorum geſta nummis illuſtrata, & plurimas Diſſertationes typis mandare parat. Divione, Præſes *Boiherius* ingentes veteris ævi divitias recondit: ſed litteratus Abbas *Nicaſius* illarum vindex eſt & æſtimator non mediocris. Hîc autem omnes Galliæ noſtræ nummorum inveſtigatores & ſtudioſos numerare perlongum eſſet; viros tantùm celeberrimos, aut mihi amicitiâ conjunctos nominaſſe ſatis ſit: antequam tamen illam relinquamus, auctores qui egregiam in re nummaria operam poſuere, *Choulium*, *Savotum*, *Triſtanum*, *Seguinum*, *Patinum*, *Sponium*, & P. *Harduinum* recenſeamus, quorum æmulatione Spartam hanc ingreſſi ſumus.

Cùm autem Cimelia, ex quibus deſumpta ſunt operis noſtri ectypa, longa ſatis enarratione ſint recenſita, nunc res ad Coloniarum nummos ſpectantes exponamus. Maximi quidem moduli in Coloniis percuſſi non obſervantur nummi; ex ære magno confecti, uſque ad Sept. Severum rariſſimi habentur; mediocris formæ, obvii ſunt: ſed cùm hi eandem non ſemper magnitudinem, imò planè variam & inæqualem exhibeant, eos in ſecundam & minimam molem diviſimus: omnes igitur in tres redactos magnitudines, primæ, ſecundæ & tertiæ, ſcalpi nobis cura fuit, Seguini in nummorum eruditione ſpectatiſſimi exemplum ſequuti; ipſi enim juxta modulum proprium cælati, non modò ſui prototypi veram & congruam effigiem exhibent, ſed ſingulari quadam cum voluptate viſuntur: contrà verò illi numiſmatum Scriptores, qui ſub eodem typo diſſimiles eorum formas conſignant, omnia confundunt: minutus enim nummus pro maximo repræſentatus, licèt moduli nota adſit, mentem Antiquarii conturbat, & aliquando repertus, ſpem ejus ſæpe illudit, portentoſum ſanè videtur, nummulum ſub eadem figura, quâ alterum maximi vel majoris moduli, æreum proponere.

Compendioſas ectyporum inſcriptiones litteris Italicis pro viribus integras protulimus, ut quidquid obſcurum his notis nummi recondunt, cunctis planum eſſe poſſit. Typorum quidem plurimorum explicationes aggreſſi ſumus, quas omnino explanaſſe non gloriamur: neque enim omnia nobis adeo ſunt perſpicua & obvia, ut alicui notitiæ per annos triginta partæ confidamus; rei quippe antiquariæ cultores, qui ea quæ nos effugerunt, alios edocere poſſint, non defuturos arbitramur: quare noſtras interpretationes Eruditorum arbitrio judicioque permittimus, nec noſtræ ſententiæ adeo ſumus tenaces, ut in alteram abire non ſimus parati. De omnibus typis aliquid diximus, ne potiùs ullum intentatum intactumque relinqueremus, quàm ignorantiam confiteremur; opinio enim alicujus licèt non omnino certa, ſi tamen proponatur, affert aliis inveſtigandæ rei cupiditatem, & veritatis interdum inveniendæ facultatem, ita ut quæ antea erant delibata, penitus illuſtrentur. Si enim Triſtanus & alii nummorum quorundam interpretationem non tentaſſent, eos forſan nemo explanaſſet. Ex omnibus qui de re nummaria ſcripſerunt, nos profeciſſe ingenuè fatemur; & ſi quoſdam eorum errores notaverimus, Deus abſit, ut gloriolæ causâ id nos feciſſe quis crediderit, ſed ut tyrones veram eorum epigraphen, aut legitimam typorum notitiam aſſequantur.

In explicandis nummis urbem in qua illi percuſſi ſint, & à quo Colonia deducta ſit, indicare mens fuit; quâ occaſione nummus ſit ſignatus; quidve typus exhibeat. Cùm autem idem Jupiter aut Neptunus in eadem Colonia licèt ſub variis Imperatoribus occurrat, cum aliqua typi differentia ſeu à dextra vel ſiniſtra poſitus, aut alio modo ſcriptæ ſint litteræ, tamen eadem imagine aliquando uſi ſumus, præſertim cùm ille nihil novi aut neceſſarii notandi haberet: ideo nullus objiciat typum in aliis repræſentari, & in hoc opere paulò mutatum eſſe; tyrones enim ejuſdem typi nummos vix reperiri noverunt: adde inſcriptiones modò in iis compendioſas, modò in aliis longiores, ut & eadem numina vario ſitu pariter inſculpta, ut ſæpius in nummorum noſtrorum deſcriptione monuimus.

Qui

Qui Imperatorum nummos hactenus describendos susceperunt, illorum vitam summatim perstringere consuevere, ut cujusque Augusti gesta quodam modo enarrarent; hæc autem sæpius decantata referre æquum non putavimus, sed Colonias, si quas deduxerint, recensere, characteribus majusculis iis quæ nummos fundatoribus cuderunt designatis: si autem Imperatores nullas condiderint, ejus rei rationem indagare statuimus; vel si illi Imperii Romani fines dilatarint, aut quas Legiones instituerint, nam ex ipsarum Veteranis plerique Cæsares, admixtis quibusdam togatis civibus, Colonos constituere solebant, quæ sanè monumenta Historicorum diligentiam effugerunt, sed eorum memoriam nummi præsertim & marmora antiqua conservaverunt.

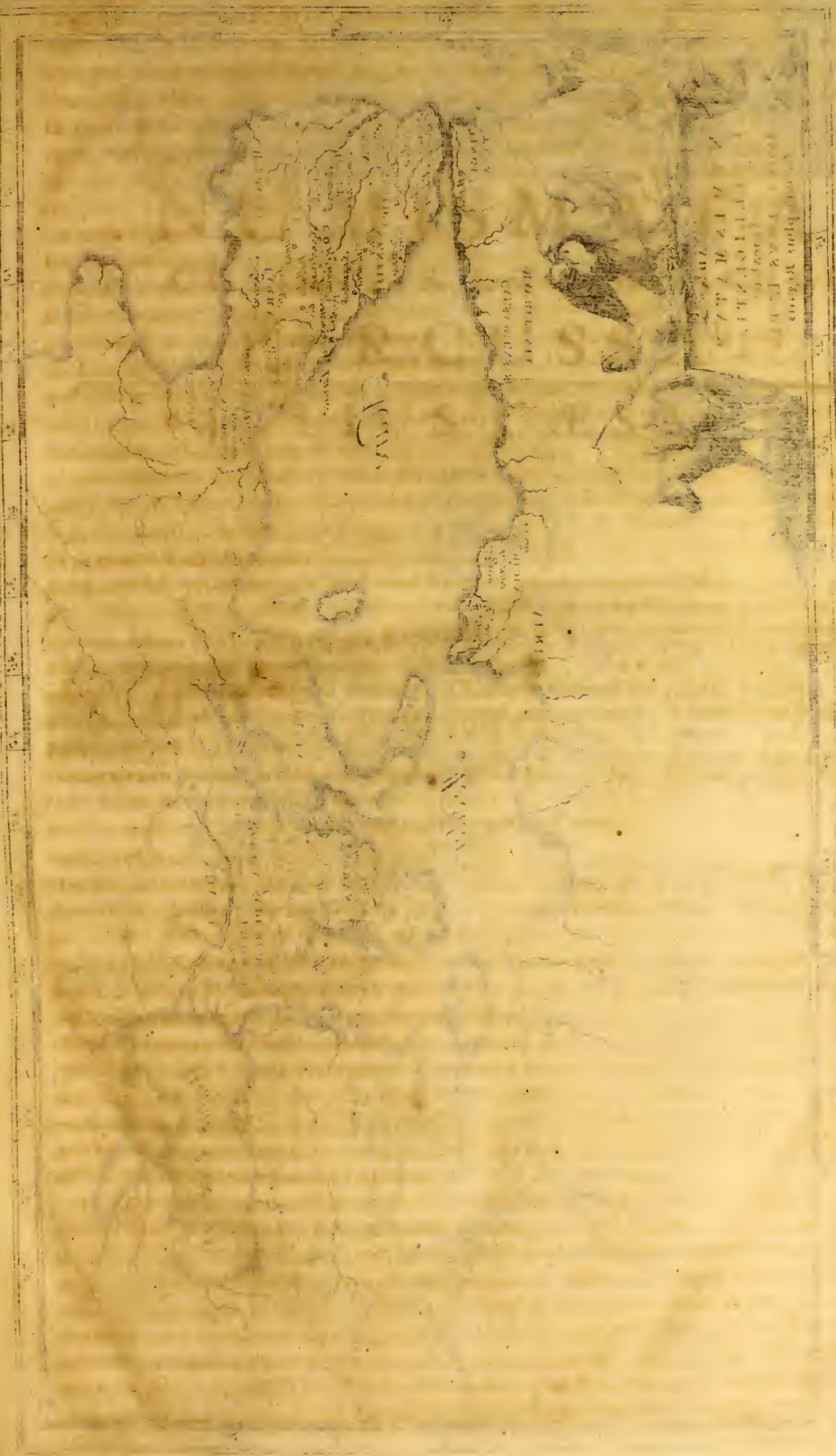
Si quasdam Coloniarum icones in Auctorum libris jam cælatas, aut iis non absimiles insculpi curavimus, eorum nomina, paginâ libri signatâ, sedulò notavimus, ut si nummi jam explicati sint, Lector eorum interpretationes cum nostris conferre, & quidquid ab iis accepimus, dijudicare possit; nam eum per quem profecimus, nominare justum videtur: sed si notas eorum expositionibus aliquando adjecimus, aut nummorum epigraphen mutavimus, illos certè integriores in Cimeliis à nobis lustratis observavimus. Si istiusmodi vocibus *malè & perperàm* aliquoties usi sumus, vel necessitas coëgit, aut easdem in notis suis adhibuit idem scriptor: non enim aliis doctiores videri quærimus, ipsi nos erroribus forsan gravioribus, dum nova & inaudita proferimus, insimulare nos possunt. Sed quis librum sine mendis scripsit? nullus ergo irascatur, si leviuscula in iis qui nummos vulgavere notaverimus, id sanè egimus, ut illi, dum opera sua prælo iterum submitterent, illa quæ aut Typographi incuriâ, vel nummorum detritorum injuriâ sunt præterita, faciliùs emendare possent.

Ut omnium numismatum raritas clariùs innotesceret, plurimis usi sumus vocibus, ab iis inchoantes, *obvius & tritus*, quando illa frequenter occurrunt; & quando una earum deest, illud pro non tam frequenti habendum: primum autem elegantiæ gradum vox hæc *rarus* indicat; quando adsunt *rarus & elegans*, vel aliud quodvis adjectivum, nummi pretium augent; sed cùm comparativa proferuntur, verbi gratiâ *rariores*, tertium raritatis gradum efficiunt: si alterum additur, ut *præstantiores*, nummi singularitatem arguit: si superlativum notatur, majorem quandam raritatem ejus designat: sed denique voces *eximiæ raritatis*, ultimum elegantiæ gradum significant, præsertim si altera *singularitatis* ei comes adsit. Nummorum autem præstantiam & pretium nos docuit longus non modò eorum usus, sed frequens ac ferè assidua Cimeliorum perlustratio.

De Coloniarum jure aliquid præfari cogitaveramus, sed hac de re *Car. Sigonius* tam fusè disseruit, ut id repetere, supervacaneum omnino putaverimus, illum Lector consulat; sed quem ille fructum ex nostra Coloniarum collectione percipere poterit, indicare æquum videtur. Coloniarum deductiones à Romulo inchoatæ, per Reges & Consules ad Julium Cæsarem continuatæ, ab eo ad Gallienum usque productæ, non modò in hoc Opere observantur, sed res plurimæ ab Historicis vel neglectæ vel præteritæ: Quænam Coloniæ ab Imperatoribus constitutæ: Vera earum nomina & appellationes: Quæ urbes à Scriptoribus Coloniæ pro Municipiis appellatæ, aut Municipia pro Coloniis existimata: Oppidorum æræ in eorum nummis tantùm signatæ: Facultas cudendæ monetæ Coloniis ab Imperatoribus concessa, aut adempta: Præcipua earum & Municipiorum numina, præsertim ea quæ sunt in Græciæ, Asiæ & Africæ Coloniis, & apud Corinthios & Patrenses, à Pausania tam diligenter descripta: Urbium Conditores, Heroes, & singulares earum antiquitates: Ludi & certamina in Deorum honorem instituta, in iis tam solemniter celebrata: Veterani Legionum Romanarum post stipendia emerita in Colonias transmissi: Provinciarum Metropoles ab Imperatoribus constitutæ: Coloniarum nomina à fundatorum Imperatorum gente desumpta: Togatorum civium symbola, & Veteranorum in Colonias deductorum insignia: Urbium situs per fluminum effigies, aut figuras rupibus insidentes: Denique agrorum abundantia per spicas, uvarum racemos, & palmas arbores.

Si nostræ de Coloniis interpretationes vel conjecturæ arrideant, ultima pars de Nummis Imperialibus Græcis confidentiùs prodibit; operam interim in iis describendis continuam impendimus: quòd si vita immenso huic operi conficiendo non suppetat, speramus inchoatas illorum interpretationes, filio nostro *Jo. Francisco* Medicinæ Parisiensis Candidato, peculiare lumen ad insignem numismatum notitiam præbituras, aut non mediocre ad id Opus absolvendum allaturas.

NUMIS-

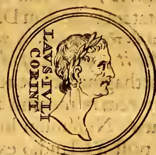

AD NVMISMATVM INTELLIGENTIAM
Delineabat
AVGVSTINVS LVBIN.
Geographus Regius
Mare Mediteraneum
Mare Aegeum
Mare Adriaticum
Pontus Euxinus
HISPANIA
TARRACO
LVSITA NIA
BEATICA
GALLIA
NARBONENSIS
ITALIA
SICILIA
DACIA
MOESIA SVPERIOR
THRACIA
MACEDONIA
EPIRVS
GRAECIA
BITHYNIA
PONTVS
PISIDIA
PAMPHILIA
CILICIA
SYRIA
MESOPOTAMIA
PHOENICIA
COELE SYRIA
PALESTINA
ARABIA PETRAEA
EGYPTVS
LIBYA
AFRICA
NVMIDIA
MAVRITANIA CAESARIENSIS
TINGITANA

NUMISMATA
IN COLONIIS ET MUNICIPIIS
PERCUSSA.

JULIUS CÆSAR.

Uum Julius Cæsar bello civili Reipublicæ Romanæ statum evertere aggressus sit, Romanorum Imperator primus perhibetur, etsi successor ejus Augustus Monarchiæ fundamenta stabilierit. A Coloniis igitur ab illo deductis ordiri ratio jubet, quas Historici, Marmora & Nummi plurimas fuisse nos docent; magnum adeo civium numerum bellis dispersum in Urbem lege Juliâ revocavit, ut ex iis, teste Suet. cap. 42. octoginta hominum millia in transmarinas Colonias deduxerit: hac quoque mercede veteranos remunerari promiserat, ex Lucano, Julium ita ante pugnam Pharsalicam milites adloquentem audias lib. 7.

Hæc eadem est hodie quæ pignora, quæque Penates
Reddat, & emeritos faciat vos Marte colonos.

Sed de Coloniis quæ supersunt in Nummis, nobis tantùm erit sermo; omnes autem referre, Lectori nec inutile nec ingratum existimamus. *Apamea*, *Babba*, BERYTUS, CARTHAGO, *Cassandrea*, *Celsa*, *Comana*, CORINTHUS, *Cremna*, *Dertosa*, *Dium*, *Hippon*, *Norba*, *Parium*, *Pella*, *Philippi*, *Sinope*, VALENTIA.

JULII CÆSARIS *Nummi mediocris & minimæ formæ inter rarissimos computandi; primæ autem cum sola ejus effigie hactenus non observantur, at cum averso Augusti capite obvii sunt.*

BERYTUS.

Caput Julii laureâ insignitum, sine epigraphe.

COL. IVL. BER. *Colonia Julia Berytus* aut *Berytensis.* Colonus agit taurum & vaccam.

Berytus urbs Phœniciæ littoralis, Coloniæ titulo ornata, Juliæ gentis nomen præfert, unde à Julio deductam Eques Patinus Not. ad cap. 42. Suetonii in ejus vita pronuntiavit; eam verò Augusti Coloniam esse P. Norisius Cenot. Pis. Diss. 1. pag. 22. & 23. contendit, ex Lapide Ancyr. Strabone l. 16. Ulpiano de Cens. & Eusebio in Chron. sed hi omnes de veteranis militibus in eam transmissis intelligendi. Plinius & Nummi pro Julio certant: ille lib. 5. c. 20. ait, *Berytus Colonia, quæ* FELIX IVLIA *appellatur*; hi verò cum hac epigraphe & ejus effigie sine Augustæ nomine percussi, Julium vindicant. Lis igitur ita videtur componenda: Berytus à Julio deducta, cognominata est *Julia*: Augustus deinde partem veteranorum ex legionibus v. Macedonicâ & VIII. Au-

guſtâ in eam tranſmiſit, unde urbi *Auguſtæ* nomen additum ob colonorum ſupplementum. Colonus agens bovem & vaccam, deductæ coloniæ ſymbolum eſt, plebeiæ quidem, ut nobiſcum agnoſcit Raph. Fabrettus de Col. Trajani cap. 1. pag. 11. militaris autem Coloniæ inſignia ſunt, aquilæ legionariæ & ſigna militaria in nummis ſignata.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis à Patino Impp. Num. pag. 18. & Sueton. pag. 31. vulgatus, inter præſtantiſſimos numerandus.

CARTHAGO.

C. I. C. XXXVI. *Colonia Julia Carthago anno 36.* Caput Julii laureatum.
EX D. D. *Ex decreto Decurionum.* Caput Auguſti ſine laureâ.

Carthago urbs Africæ littoralis, Romæ quondam æmula, diu jacens everſa, à Julio Cæſare facta eſt Colonia anno U. C. 710. teſte Dione lib. 43. pag. 238. τὴν δὲ Κόρινθον, τήν τε Καρχηδόνα, πόλεις ἀρχαίας λαμπρὰς, ἐπισήμους ἀπολωλυίας ἤ μὲν ἀποικίας Ῥωμαίων ἐνόμισε δεῖν, ἀπῴκισεν. *Corinthum verò Carthaginemque urbes antiquas, ſplendidas, illuſtres, quæ jam perierant, Colonias Romanorum deduxit.* Illam ab Auguſto iterum colonis frequentatam ex eodem Dione an. 725. lib. 52. pag. 49. cognovimus. Καὶ Καρχηδόνα ἐπαπῴκισεν, ὅτι ὁ Λέπιδος μέρος τι αὐτῆς ἠρημώκει, καὶ διὰ τοῦτο τὰ δίκαια τῆς ἀποικίας σφῶν λελυκέναι ἐδόκει. *Carthaginem quoque denuo coloniam deduxit, quia Lepidus, cùm partem ejus habitatoribus orbaſſet, jus coloniæ ſuſtuliſſe videbatur.* Carthaginenſes beneficiorum memores, ex una parte patrem fundatorem, & ex altera filium reſtauratorem in nummis ſignarunt, retento quidem Julii nomine, & annis XXXVI. à priori deductione ſignatis. Nummum hunc P. Harduinus pag. 111. Coloniæ Jol. Cæſareæ tribuit, quam ipſemet longè poſt à Claudio ex Plinio lib. 5. cap. 5. quem eruditiſſimis notis illuſtravit, Coloniam agnoſcit deductam; ipſa quippe Cæſarea Auguſti ævo Jubæ junioris ditionis erat.

Hic nummus minimæ formæ ob Julii effigiem, etſi ſub Auguſto cuſus, in illius ſerie collocatur, & inter rariſſimos adſcribitur.

CORINTHUS.

LAVS IVLI. CORINT. *Laus Julia Corinthus.* Caput Julii laureâ inſigne.
L. CERTO. ÆPPIO. C. IVLIO. II. VIR. *Lucio Certo Æppio, Caio Julio Duumviris.* Bellerophon in Pegaſo contra Chimæram pugnans, in al. ſine Chimæra.

Corinthum & Carthaginem eodem anno Colonias in ſuperiori nummo à Julio deductas ex Dione retulimus: illa ut antiquitatem ſuam denotaret, Bellerophontem heroëm ſuum in nummis ſignavit inſidentem Pegaſo, quem Minerva ipſi contra Chimæram pugnaturo domitum tradidit, ſi loquentem audias Pauſaniam lib. 2. Corinth. Ἀθηνᾶν γὰρ θεῶν μάλιστα συγκατεργάσασθαι τά τε ἄλλα Βελλεροφόντῃ φασὶ, καὶ ὡς τὸν Πήγασον οἱ παραδοίη, χειρωσαμένη τε καὶ ἐνθεῖσα αὐτὴ τῷ ἵππῳ χαλινόν. *Minervam etenim aiunt præ cæteris diis Bellerophonti cum aliis in rebus opitulantem, tum verò à ſe domitum, fræno jam impoſito Pegaſum dediſſe.* Triſtanus nummum hunc tom. 1. pag. 2. cum mutila epigraphe L. ATO.. VLIO. II. VIR. Patinus verò pag. 18. cum ferè eadem L. ATO... IVLIO. II. VIR. quem ſecutus Fabrettus de Col. Traj. c. 1. p. 11. vulgaverunt.

Hic nummus mediocris moduli pro rariſſimo habendus.

CORINT. II. VIR. *Corinthi Duumviris.* Caput Julii laureâ redimitum.
M. ANT. HIPPARCHO. M. NONIO BASSO. *Marco Antonio Hipparcho. Marco Nonio Basso.* Caput Augusti sine corona.

Superior nummus vivente Julio Cæsare, hic sub Augusto in illius memoriam percussus est. Corinthii M. Antonii partes contra Augustum sequuti, & post illius mortem ejus ditioni subjecti, ut ipsius gratiam sibi conciliarent, Julii patris Coloniæ fundatoris effigiem ex una parte, & ex altera ipsius caput in nummis suis signarunt. Hipparchus Duumvir videtur fuisse ille M. Antonii Libertus, ut M. Antonii nomina indicant, qui patroni sui partes primus deseruit, ut tradit Plutarchus in Antonio. Οὗτος ἦν Θεόφιλος Ἱππάρχου πατὴρ τοῦ πλεῖστον παρὰ Ἀντωνίῳ δυνηθέντος, πρώτου δὲ πρὸς Καίσαρα τῶν ἀπελευθέρων μεταβαλομένου καὶ κατοικήσαντος ὕστερον ἐν Κορίνθῳ. *Hic fuit Theophilus Hipparchi pater, ejus cujus fuit auctoritas apud Antonium maxima, & primus ad Cæsarem ex Libertis ejus defecit, ac domicilium suum pòst contulit Corinthum.* Nonia gens à novenario numero dicta, plebeia est; Bassus, cognomen vulgare.

Hic nummus mediæ formæ ad calcem Operum P. Seguini edit. 2. pag. 305. ex Museo Sangenovefæo additus, inter elegantissimos adnumerandus.

CORINT. II. VIR. *Corinthi Duumviris.* Caput Julii laureatum.
Q. CAECILIO NIG. C. HEIO POL. *Quinto Cæcilio Nigro. Caio Heio Pollione.* Caput Augusti nudum.

Corinthii plurimos cum Julii Cæsaris effigie nummos Augusto dedicarunt, signatis in iis Duumvirorum nominibus sub quorum magistratu percussi sunt; in hoc Quintus Cæcilius Niger, & Caius Heius Pollio perhibentur. Cæcilia gens, plebeia est, cui nomen à parvitate oculorum, vel à cæcutientibus oculis inditum narrant; alii à Cæcade comite Æneæ, alii verò à Cæculo qui condidit Præneste, illud accepisse referunt. Cicero in Verrem Orat. Q. Cæcilii Nigri, domo Siculi, Quæstoris Verris in Sicilia meminit. C. Heius alter Duumvir quis fuerit, pariter ignoratur. Cicero in eodem loco, Caium Heium alterum Siculum Mamertinum nominat.

Hic nummus secundæ magnitudinis pro rarissimo habendus.

CORINT. II. VIR. *Corinthi Duumviris.* Caput Julii laureâ insigne.
L. AEMILIO. BASSO...... Caput Augusti sine corona.

Ex duobus Duumvirorum nominibus, alterum superest Æmilius Bassus, alterum temporis injuriâ erasum, integriorem nummum expectat. Æmilia gens patricia, majorum gentium, Albano oriunda, à dulci facundia & lepore nomen habuit, ut loquitur Plutarchus in Numa. Ἀπ' ἐκείνου δὲ καὶ τὸν Αἰμυλίων οἶκον ἀναμιχθέντα τοῖς Πατρικίοις ὀνομασθῆναί φασιν οὕτως ὑποκοριζομένου τοῦ βασιλέως τὴν ἐν τοῖς λόγοις αἱμυλίαν καὶ χάριν. *Ab illo Æmiliam quoque gentem Patriciis insertum nomen referunt traxisse, Regemque blando eo nomine expressisse illius in dicendo lepores & venustatem.* Inter plurima Æmiliæ gentis cognomina nullius Bassi apud Scriptores fit mentio.

Hic nummus mediocris formæ, est quoque rarissimus.

CORINT. II. VIR. *Corinthi Duumviris.* Caput Julii laureatum.
L. POMPONIO. C. IVLIO. Caput Augusti nudum.

Pomponia gens plebeia, à Pompone Numæ filio originem traxit, apud Plutarchum in Numa. Εἶναι γὰρ ἀπὸ τοῦ Πόμπωνος τοὺς Πομπωνίους. *Pomponis enim esse Pomponios sobolem.* In cujus memoriam L. Pomponius Molo apud Fulv. Ursinum in gente Pomponia Numam sacra facientem in denariis percussit. Julia gens familias habuit patricias & plebeias, ejus origo ab Julo Æneæ filio ad Venerem refertur, de quo Messala Corvinus lib. de Augusti progenie. *Æneas Julum cognominatum Ascanium, ex Creusa matre natum, qui & Julus fuit, à quo gens Julia, unde tuæ gentis vocabulum trahis, serenissime Auguste.*

Hic nummus medii moduli pro rarissimo computandus.

VALENTIA.

DIVI. IVLI. CAESAR. DIVI. F. IMP. Capita Julii & Augusti sine laurea, cervicibus oppositis.
C. I. V. *Colonia Julia Valentia.* Navis Prætoria.

Valentia citerioris Hispaniæ urbs ad Turiam fluvium sita, à Pompeio deleta est, ut tradit Sallustius Hist. lib. 3. *Castra*, inquit, *hostium apud Sucronem capta, & prælium apud flumen Turiam, & dux hostium C. Herennius cum urbe* VALENTIA *& exercitus deleti.* Deinde restaurata, & Colonia facta, teste Plinio lib. 3. cap. 3. *Valentia Colonia* III. M. *pass. à mari remota.* Illam à Julio Cæsare deductam *Juliæ* nomen arguit; plurimis enim Hispaniam Coloniis frequentavit, ut ex Livio liquet lib. 4. Decad. 4. *Tertium Hispani genus Romani coloni ab Divo Cæsare post devictos Pompeii liberos adjecti.* Valentini Augusto gratulabundi, effigiem Julii patris Coloniæ fundatoris ipsi comitem signavere. Prætoria navis in parte postica, in mari potentiam urbis, aut ejus situm denotat.

Hic nummus primæ magnitudinis, nec rarus, nec obvius est.

COPIA.

DIVI. IVLI. IMP. CAESAR. DIVI. F. Capita Julii & Augusti cervicibus oppositis, in quibusdam palmæ ramo intermedio.
COPIA. Navis prætoria.

Nummus hic Coloniam Valentiam sequitur, vel ut ad illam spectans, aut ad incerta numismata, si nostra non arrideat conjectura, ablegandus. Tristanus tom. 1. pag. 18. eum ad Thurium magnæ Græciæ urbem, & P. Harduinus pag. 297. ad Lugdunum Galliæ revocarunt, sed frustra. Vox itaque COPIA, vel integra est, vel ejus litteræ sunt initiales, C. O. P. I. A. Si vox una, nomen est urbis, cujus apud Geographos nulla mentio: at nummus cum superiori ejusdem est formæ, moduli & magnitudinis, rudis quidem fabricæ, & ut videtur, Hispanicæ, eadem Julii & Augusti capita cervicibus oppositis ambo exhibent; ipsis eadem inscriptio, & iidem litterarum characteres, idem in posteriore parte typus, Navis Prætoria, cum hac sola tamen distinctione, ut ille in vertice has notas C. I. V. hic vero in imo præferat COPIA, unde illos ex illa maxima nummorum inter se similitudine ad eandem urbem pertinere suspicati sumus. Valentia itaque à Julio Cæsare Colonia deducta, ab Augusto pro horreo & apotheca, in qua militaris annona conderetur, electa, fortasse cognominata est COPIA: situs urbis ad id valde opportunus; quod etiam Navis Prætoria in nummo signata indicat. In ejus memoriam Valentini modò cum solito Coloniæ titulo, modò cum novo COPIA cognomine nummos capita beneficorum Principum exhibentes percusserunt.

Si minùs hæc probatur conjectura, en altera litterarum disjunctarum interpretatio, C. O. P. I. A.

Colonia Octavanorum Pacensis Julia Augusta, ad Forum-Julii urbem spectans, si Plinium audias lib 3. c. 3. *Forum-Julii, Octavanorum Colonia, quæ Pacensis & classica.* Ergo rectè Colonia Octavanorum Pacensis, ex ipso legitur in nummo, *Julia* & *Augusta* cognomina supersunt Coloniarum nummis valde congruentia, *Julia* quidem ob priorem Fori-Julii appellationem, *Augusta* verò ob Coloniam legionis Octavæ Augustæ in eam ab Augusto deductam. Navis in parte posteriori earum præsidium ab illo in urbe locatum arguit, cujus meminit Tacitus lib. 4. Annal. *Italiam utroque mari duæ classes Misenum apud & Ravennam, proximumque Galliæ littus rostratæ naves præsidebant, quas Actiacâ victoriâ captas Augustus in oppidum Forojuliense miserat, valido cum remige.* Palmæ ramus inter Julii & Augusti capita in memoriam Ægypti ab utroque devictæ cusus videtur.

Hic nummus primæ formæ rarus nec obvius ut superior.

INCERTA.

C. ARRI. A. F. C. AQ. C. IVL. T. ANC. *Caio Arrio Auli filio, Caio Aquilio, Caio Julio, Tito Anchario.* Caput Julii.

II. VIR. QVINQ. EX D. D. *Duumviris Quinquennalibus ex decreto Decurionum.* Aratrum.

Numismata quæ urbis nomine carent, non ideo rejicienda putavimus, tum quia quidpiam singulare semper exhibent, Imperatorum effigies, aut Duumvirorum familias; tum quia fortè quædam occurrunt numismata, ex quibus urbium ubi cusa sunt, nomina deprehendere possimus: quare hæc anonyma ad incerta revocamus, prioribusque alphabetico ordine digestis annectimus. Hic nummus rarissimum præfert Julii caput, & nomen Anchariæ gentis plebeiæ in familiarum serie ab Ursino & Patino recensita, nondum observatum. Aratrum Coloniam à Julio deductam arguit, & quidem celeberrimam ob Quatuorviros ex una parte, & ex altera Duumviros Quinquennales, seu ad quinquennium creatos, seu omni quinquennio electos ut Romæ Censores.

Hic nummus minimi moduli ob Julii effigiem inter rarissimos collocandus.

DIVO IVLIO
LIB. IVL. EBORA
OB ILLIVS IN MVN.
ET MVNIC. LIBERALITATEM
EX D. D. D.
QVO IVS DEDICATIONE
VENERI GENITRICI CESTVM
MATRONÆ DONUM TVLERVNT. *Ex Resendio.*

M. ANTONIUS.

ARCUS ANTONIUS in hac ſerie collocatur, quia æquali cum Auguſto rerum potentiâ per plurimos annos potitus eſt: nam Populus Romanus amiſſo jam ſtatus popularis imperio, nondum tamen ſub unius poteſtatem devenerat; ideo Corinthus & Norba Coloniæ à Julio Cæſare factæ, & Antonio & Auguſto nummos ſub iiſdem Duumviris percuſſerunt. M. quidem Antonius Triumvirali lege in Italiam, teſte Frontino, Colonias deduxit, *Aquinum*, *Junoniam Faliſcam*, *Florentiam*, *Formias*, *Teleſiam*, *Tudertem Fidam*, *Venafrum*, *Volaterram*, *& Ulabram.* Sed cùm cudendæ monetæ facultas Italiæ Coloniis haud conceſſa videatur, nullos earum nummos Imperatoribus dicatos obſervaveris.

M. Antonii *nummi primæ magnitudinis hactenus non obſervati ſunt*, *ſecundæ & minimæ formæ rariſſimi.*

CORINTHUS.

CORINT. *Corinthi.* Caput M. Antonii ſine laurea.
P. AEBVTIO. C. PINNIO. II. VIR. *Publio Æbutio*, *Caio Pinnio Duumviris.* Prora navis.

Corinthus M. Antonio poſt necem Sexti Pompeii cum Achaia ceſſit, ut Sicilia & Sardinia Auguſto: pace enim inter eos omnes conſtitutâ hæ provinciæ Sexto fuerant conceſſæ, ut ex Dione liquet lib. 48. pag. 378. Αἱ δὲ δὴ συνθῆκαι ἐπὶ τοῖσδε ἐγένοντο..... Καὶ Σικελίας, καὶ Σαρδοῦς, τῆς τε Ἀχαΐας ἐπὶ πέντε ἔτη ἄρξαι. *Ejus verò pacis hæ fuerunt conditiones...... Quinquennale Sexto eſſe imperium in Siciliam*, *Sardiniam*, *& Achaiam.* Quod paulò pòſt pag. 380. confirmat. Ὁ Ἀντώνιος αὐτὸς μὲν ἐς τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ἐπανελθὼν ἐνταῦθα ἐπὶ πλεῖστον ἐνεχρόνησε, τάς τε ἐπιθυμίας ἅμα ἀποπιμπλὰς, καὶ τὰς πόλεις κακῶν, ἵνα ὅτι ἀσθενέστατη τῷ Σέξτῳ παραδοθῶσι. *Antonius in Græciam ex Italia reverſus*, *per multum ibi temporis exegit*, *ſimul ut ſuæ cupiditati ſatisfaceret*, *ſimul ut quammaximè debilis provincia Pompeio traderetur*, *urbes affligens.* Nil mirum igitur ſi Corinthii patrono nummos ſuos dedicarunt. Æbutia gens inter Patricias clariſſima. De Pinnia Cicero loquitur Fam. 13. ep. 62. Titus Pinnius eum tutorem & ſecundum hæredem inſtituit.

Hic nummus ſecundi moduli inter præſtantiſſimos ponendus.

CORINT. *Corinthi.* Caput Antonii nudum.
P. AEBVTIO. C. IVLIO HERAC. II. VIR. QVINQ. ITER. *Publio Æbutio*, *Caio Julio Heraclito Duumviris*, *Quinquennalibus iterum.* In laurea.

Duumviri in Colonijs Romanis quotannis tanquam Conſules Romæ creabantur, nec magiſtra-

tum

tum ultrà prorogabant; quamobrem P. Æbutius & C. Julius, qui Duumviri Quinquennales in hoc nummo perhibentur, non de magistratu per quinquennium gerendo intelligendi, sed de Censoribus omni quinquennio creatis, ob eam causam Quinquennalibus in Colonia vocatis: ut autem Quinquennalitii dicebantur munere jam functi, ita Quinquennales iterum, qui denuo creabantur. De Æbutia gente in superiori nummo; de Julia autem in Julio Cæsare dictum est. Laurea ob Antonii de Armenis victoriam.

Hic nummus mediocris formæ in lib. Famil. Patini pag. 5. vulgatus, pro rarissimo locandus.

CORINT. *Corinthi.* Caput M. Antonii sine laurea.

P. ALITIO. L. MENIO. II. VIR. *Publio Alitio, L. Menio Duumviris.* Prora navis.

Nihil habet singulare hic nummus præter nomina Duumvirorum, quorum alter ad Alitiam gentem spectat, de qua altum est apud Historicos silentium; ipsius autem prænomen *Publii* is primus obtinuit, qui priùs pupillus factus erat, quàm prænomen haberet. Meniæ meminit Livius lib. 39. Titum enim Menium refert Prætorem Urbis anno 583. Titi quidem prænomen habuit primus, à quodam Sabino, nomine Tito apud Valer. Maximum. A Titulo autem Festus originem trahere narrat, quòd Tituli milites patriam tuerentur quasi Tituli. Prora navis vel situm urbis, vel classem ad Antonii obsequium paratam denotat.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter elegantissimos numerandus.

CORINT. *Corinthi.* Caput Antonii nudum.

P. AQUINO. C. IVLIO. II. VIR. *Publio Aquino, Caio Julio Duumviris.* Mulier sedens, dextrâ pateram.

M. Antonius Corinthum amisit paulò ante Actiacam pugnam, ut ex Dione liquet lib. 50. pag. 427. Ἀγρίππας δὲ τότε μὲν τήν τε Λευκάδα, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ σκάφη αἰφνιδίως ἐπιπλεύσας ἔλαβε, καὶ Πάτρας εἷλε, Κύιντον Νασίδιον ναυμαχίᾳ νικήσας, ὕστερον δὲ καὶ τὴν Κόρινθον παρεστήσατο. *Eo tempore Agrippa Leucadem repente advectus, insulam, & naves quæ in ea erant, cepit, ac Patras deinde, victo navali pugnâ Q. Nasidio, post Corinthum quoque recepit.* An Aquinus sit gentis seu familiæ nomen, vel potiùs cognomen, disertè disseruit P. Seguinus edit. 2. p. 78. De Julia dictum est. Mulier sedens, urbis genius esse videtur, pateram ad sacrificium pro Antonio gerens.

Hic nummus mediocris formæ anteriores raritate superat.

NOVA CARTHAGO.

C. I. N. C. EX D. D. *Colonia Julia Nova Carthago, ex decreto Decurionum.* Caput M. Antonii, pone quod Labyrinthus.

M. AIMILIO. T. FVFIO. II. VIR. *Marco Æmilio, Tito Fufio Duumviris.* In al. M. AIMILIVS. T. FVFIVS. Caput Augusti.

Nummulus duo capita sine laurea exhibet, unum, quod antiquitatis Romanæ gnari pro M. Antonii vultu norunt, cui frontis amplitudo, nasus aduncus, decora facies, & (ut ait Plutarchus) formæ ingenua dignitas; alterum effigiem Augusti juvenilem habet. Ex parte Antonii litteras initiales C. I. N. C. plerique interpretantur, *Colonia Julia Nova Carthago.* Nova Carthago urbs est Hispa-

Hiſpaniæ Citerioris maritimæ, unde nummos Antonio & Auguſto in Hiſpania cuſos novimus, quam plerique M. Antonio tribuerunt ob vocem Appiani Ἰβηρίαν pro Hiſpania interpretantes: ille enim de Bello civ. lib. 5. num. 701. Ὁ Καλῆνος ἐτελεύτησε, καὶ ὁ Καῖσαρ ἐς ἀμφότερα πρόφασιν ἄγων ᾔει, καὶ παρελάμβανε τόν τε στρατὸν, καὶ τὴν Κελτικὴν ἐπ' αὐτῷ, καὶ Ἰβηρίαν, καὶ τὰς ἢ ὅσας ὑπὸ Ἀντωνίῳ Φουφίου τοῦ παιδὸς Καλήνου καταπλαγέντος καὶ παραδόντος ἅπαντα ἀμαχεί. *Calenus fato functus eſt, Cæſar occaſione arreptâ profectus eſt eò, tum exercitum occupavit, tum Galliam Hiſpaniamque Antonii provincias, Fuſio Caleni filio per metum omnia dedente ſine certamine.* Sed καὶ τὴν Κελτικὴν καὶ Ἰβηρίαν, *Celticam & Narbonenſem* explicandum eſt, ſi vox Ἰβηρίαν accipiatur eo ſenſu quo Strabo lib. 3. pag. 166. narrat antiquitus quidquid in Gallia extra Rhodanum & Iſthmum uſque ad Iberum protenditur, peculiari nominis ratione Ἰβηρίαν vocari: ſi verò Strabonis locus non arridet, pro Ἰβηρίαν in Appiano ſubſtituendum Ἑτέραν, *alteram*, id eſt, Galliam Narbonenſem; nam Antonio illa ab Auguſto permiſſa eſt.

Hiſpania nunquam in Antonii poteſtate apud Dionem in triplici provinciarum diviſione refertur: in prima inter Triumviros facta, illa Lepido cum Gallia Narbonenſi, & M. Antonio reliqua omnis Gallia quæ cis ac trans Alpes jacet, ceſſit; in ſecunda, cùm Antonius & Auguſtus poſt Philippenſem pugnam Lepidi partem diviſiſſent, Hiſpania Auguſto & Numidia, Antonio Gallia atque Africa adſignatæ ſunt, hoc modo omnes Galliæ provinciæ ad Antonium devenerunt: nam in tertia diviſione poſt Fulviæ Antonii uxoris mortem, cùm Octavia Auguſti ſoror in matrimonium illi conceſſa fuiſſet, tum Cæſari Sardinia & Dalmatia, Hiſpaniaque & Gallia, Antonio reliquæ omnes trans Sinum Ionium regiones tam Europæ quàm Aſiæ, quæ juris Romani erant, obtigerunt; unde Hiſpania nunquam Antonio tributa.

Nummus Antonio & Auguſto à Novis Carthaginenſibus cuſus eſt, dum inter ſe concordi animo erant. Illius ſitum & à Scipione expugnationem legas apud Livium Dec. 3. lib. 3. Coloniam deinde Romanorum accepit, ut tradit Solinus cap. 25. *Carthaginem apud Iberos, quæ mox Colonia facta eſt, Pœni condiderunt.* Nomen *Juliæ* à Julio deductam arguit. De Æmilia gente dictum. Fufia, plebeia eſt, ex qua Fufius ille Calenus ſupramemoratus, Antonii partium fautor acerrimus, cujus Duumvir noſter aut propinquus aut libertus fuiſſe videtur, qui nummum in M. Antonii honorem cum Auguſto percuſſit. De labyrintho in Carthaginis Novæ nummis, in Auguſto.

Hic nummus minimæ formæ inter rariores collocandus, apud Patinum Fam. Rom. pag. 115. mutilus eſt.

NOTA.

Plurimi ex omni modulo nummi cum M. Antonii capite in rei antiquariæ ſtudioſorum cimeliis aſſervantur ſub ejus Præfectis & Legatis *Atratino*, *Bibulo*, *Fonteio*, *Oppio*, *Soſio*, & *Ventidio*, in urbibus illius ditioni ſubjectis percuſſi, imò & alii cum M. Antonii & Cleopatræ Reginæ jugata aut adverſa effigie in Ægypto ſignati occurrunt; ſed cùm illi omnes nullam Coloniarum notam ſeu Duumvirorum nomina præferant, ad familias Romanas, unde extracti ſunt, reſtituendi: interim nullas in Ægyptum Colonias ſub Imperatoribus fuiſſe deductas obſervandum, ideo ne earum nummos ad ejus provinciæ urbes revocare cogitaveris.

AUGU-

AUGUSTUS.

PLURIMAS Augustus in Italia & extra Italiam Colonias constituit; plebeias quidem, cùm ille solus imperium tenuit; militares verò, cùm Pompeio ex Sicilia fugato, Lepidi Triumviri deditione, Antonii nece, bellis in Hispania, Dalmatia & Germania gestis, veteranos milites quamplurimos in eas transmisit. Suetonius in ejus vita num. 46. illum duodetriginta Colonias in Italiam deduxisse refert; Ancyranus Lapis in illas hominum circiter centum & viginti millia traduxisse docet; imò Augustus ipsemet in eo sic scripsit, *Unus & solus omnium qui deduxerunt Colonias militum in provincias ad memoriam ætatis meæ.* En earum quæ in nummis nobis residuæ sunt, nomina, *Cæsarea Antiochensis*, ASTURICA, BUTHROTUM, CÆSARAUGUSTA, CARTHAGO *Hispaniæ*, EMERITA, *Germa*, ILLICE, PATRÆ, *Troas*. Ipsis adjungendæ sunt Coloniæ à Julio Cæsare quidem deductæ, sed ab Augusto veteranis militibus auctæ, quibus in rei memoriam *Juliæ Augustæ* nomen additum inscribitur, *Col. Jul. Aug.* BERYTUS, *Cassandria*, *Comana*, *Cremna*, DERTOSA, *Dium*, *Heliopolis*, *Parium*, *Pella*, & *Philippi*.

AUGUSTI *nummi primæ magnitudinis inter rarissimos adscribuntur, secundæ & minimæ formæ obvii & triti sunt.*

ACCIS.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum, aliis sine laurea.

COL. ACCI. LEG. VI. *Colonia Accitana. Legiones sextæ.* Aquila legionaria; & vexillum inter duo signa militaria.

Accis urbs Hispaniæ Bæticæ ad Chrysum fluvium Coloniæ titulo insignitur, ut ex Plinio liquet lib. 3. cap. 3. *Ex Colonia Accitana.* A quo deducta sit, mox videbitur. Aquila & vexillum cum signis militaribus ad Coloniæ supplementum ab Augusto factum spectant, ex Veteranis scilicet Legionum sextæ Ferratæ & sextæ Victricis.

Hic nummus mediæ formæ inter rariores computandus.

COL. GEM. ACCI. LEG. VI. *Colonia Gemella. Legio sexta.* Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Accitani ex Plinio loco citato Gemellenses dicti sunt: *Ex Colonia Accitana Gemellenses.* Sed unde illud nomen habuerint, non tradit; quod superstites ipsius Coloniæ nummi nos docent: voces enim illæ LEG. VI. cum signis militaribus, colonos Veteranorum utriusque Legionis sextæ Accim deductos declarant. Quum Augustus post provinciarum cum Populo Romano divisionem Legiones ad earum munimentum in iis constituere proposuisset, illarum emeritos in Colonias seu

à Julio patre vel à ſe deductas tranſmiſit; partem quidem Veteranorum Legionis ſextæ Ferratæ, & partem ſextæ Victricis Accim tranſtulit, unde Colonia ex gemino Legionum nomine *Gemella* dicta eſt, de qua mox uberiùs.

Hic nummus primæ magnitudinis in elegantiſſimorum numero ſcribendus.

C. I. G. A. *Colonia Julia Gemella Accitana.* Apex & ſimpulum.

In primo Accitanorum nummo, eorum urbs Coloniæ titulo ornatur ex Plinio; in altero, unde illi *Gemellæ* cognomen inditum, novimus; in hoc verò *Julia* inſcribitur, haud dubiè à Julio Cæſare Coloniæ fundatore. Itaque *Juliæ* nomen à prima colonorum deductione, deinde *Gemellæ* appellationem ob Veteranos Legionis gemini nominis ſextæ in eam tranſmiſſos accepit; & ſic rectè legitur in nummo, *Colonia Gemella Accitana.* Ad typum igitur tranſeamus.

Apex & ſimpulum, pontificalia ſunt ornamenta; apex, Pontificis maximi inſigne; ſimpulum, Collegii Pontificum ſymbolum eſt: utrumque Colonia Accitana Auguſto gratulans ſignavit, quòd ipſi jam Pontifici, morte Lepidi Triumviri, maximus Pontificatus ceſſerit. Cæſarem ſacerdotio ornatum aſſerit N. Damaſcenus in Excerpt. pag. 477. Καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν ἱερωσύνην εἰς τὸν Λευκίου Δομιτίου τόπον τετελευτηκότος. *Et in collegium Pontificum adſcriptus eſt in locum L. Domitii qui è vivis obierat.* Id factum eſt anno U. C. 705. ante CHr. 49. Dio autem lib. 54. pag. 540. illum Pontificatum maximum anno U. C. 741. ante CHr. 13. adeptum tradit: Ἐπειδή τε ὁ Λέπιδος μεταλλάξαντος, Ἀρχιερεὺς ἀπεδείχθη. *Quum Lepido mortuo, Auguſtus ſummus Pontifex eſſet creatus.*

Hic nummulus inter rariſſimos adſcribendus.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Auguſti ſine laurea.
COL. AST. AVGVSTA. *Colonia Aſturica Auguſta.* Colonus agens boves.

An nummus ad Aſtam, vel ad Aſtigitanam, utramque Bœticæ provinciæ Coloniam, an verò ad Aſturicam Hiſpaniæ Tarraconenſis revocandus ſit, inquirendum, cùm Aſta apud Plin. l. 3. c. 3. *Regia* cognominetur: *Coloniæ, Aſta quæ Regia dicitur*; & Aſtigi apud eundem *Firma* appelletur: *Aſtigitana Colonia, cognomine Auguſta Firma*; Aſturicæ tribuendum credimus. Urbs eſt ad Theram fluvium in Aſturum & Vaccæorum confinio. Poſt Aſtures domitos Colonia videtur ab Auguſto deducta. Ejus victoriæ meminit Dio lib. 54. pag. 524. Ἄσυρες δὲ ὡς τάχιστα χωρίον τε τι πολιορκοῦντες ἀπηλάθησαν, καὶ μάχῃ μετὰ τοῦτ' ἐνικήθησαν, οὐκέτ' ἀντῆραν, ἀλλ' εὐθὺς ἐχειρώθησαν. *Aſtures verò, ut primùm ab oppugnatione oppidi cujuſdam repulſi, prælio etiam deinde victi fuere, armis poſitis ſtatim perdomiti ſunt.*

Colonus agens bovem & vaccam, deductæ Coloniæ ſymbolum eſt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, eximiæ raritatis & elegantiæ habendus.

BERYTUS.

DIVOS AVGVSTVS. Caput Auguſti nudum.
COL. BER. *Colonia Berytus* aut *Berytenſis.* Neptunus pede proræ impoſito nudus ſtat, dextrâ delphinum, ſiniſtrâ tridentem gerit.

Berytus Phœniciæ urbs littoralis, Neptunum pro tutelari numine venerata, templum, ut docent nummi, ædificavit: ipſe Saturni & Opis filius, in Orbis totius diviſione maris regnum obtinuit,

nuit, unde tridentem peculiare dominationis insigne gestat, ut ipse ait apud Virgil. Æneid. 1. Ventos alloquens:

Non illi imperium pelagi, sævumque tridentem,
Sed mihi sorte datum.

Delphinum piscem sibi consecratum, seu gratissimum, dextrâ sustinet; teste Hygino lib. 2. *Qui Neptuno simulacrum faciunt, delphinum aut in manu aut sub pede ejus constituere videmus; quod Neptuno gratissimum esse arbitrantur.* Berytenses proram navis sub Neptuni pede posuere, ut naves suas sub ejus tutela esse demonstrarent. Nomen *Divi* Augusto datum, nummum post ejus apotheosim à Berytensibus percussum arguit.

Hic nummus tertiæ magnitudinis nec rarus nec obvius.

DIVOS AVGUSTVS. Caput Augusti sine laurea.

COL. BER. V. VIII. *Colonia Berytus, quinta, octava,* subauditur *Legio.* Duæ aquilæ legionariæ.

Duæ illæ aquilæ legionariæ Veteranos duarum Legionum apud Berytenses in Coloniam deductos arguunt; earum meminit Strabo lib. 17. pag. 755. Βηρυτὸς δὲ κατεσπάσθη μὲν ὑπὸ Τρύφωνος, ἀνελήφθη δὲ νῦν ὑπὸ Ῥωμαίων, δεξαμένη δύο τάγματα ἃ ἵδρυσεν Ἀγρίππας ἐν αὐτῇ. *Berytus verò à Tryphone diruta, nunc verò à Romanis instaurata, duabus Legionibus ibi ab Agrippa collocatis.* Notæ verò V. & VIII. in nummo earum sunt nomina. Strabo quidem nummum illustrat; sed nummus Strabonem magis locupletat, cùm Legionum nomina ab eo præterita nobis suppeditet. V. *Macedonica* est; VIII. autem *Augusta*, quarum veterani milites partim Berytum, partim Heliopolim ejusdem Phœniciæ Colonias à Julio primùm deductas, in supplementum ab Augusto missi sunt; de quo intelligendus Eusebii locus in Chronico: *Coloniæ Berytum & Patras deductæ.* Id factum anno U. C. 740. ante CHr. 14. M. Crasso & Cn. Lentulo Coss. narrat Eusebius, cui adstipulari videtur Lapis Ancyranus: *Pro agris quos in Consulatu meo, & postea Consulibus Marco & Cn. Lentulo Augure adsignavi militibus solvi municipiis*, &c.

Legio V. *Macedonica* in Germania inferiore, & VIII. *Augusta* in Pannonia ab Augusto constitutæ fuerant; multi motus in his provinciis an. 738. teste Dione lib. 54. pag. 534. inciderunt. Καὶ οἱ Παννόνιοι τὴν τε Ἰστρίαν μετὰ Νωρίκων κατέδραμον. *Pannonii cum Noricis in Istriam incursiones fecere.* Paulò post: Σύκαμβροί τε καὶ Οὐσιπέται τε καὶ Τέκτηροι τὸ μὲν πρῶτον ἐν τῇ σφετέρᾳ τινὰς αὐτῶν συλλαβόντες ἀνεσταύρωσαν, ἔπειτα δὲ καὶ τὸν Ῥῆνον διαβάντες, τήν τε Γερμανίαν καὶ τὴν Γαλατίαν ἐλεηλάτησαν. *Sicambri, Usipetæ, & Tecteri primùm quosdam in suo territorio deprehensos Romanorum in crucem egerant: deinde Rheno transmisso, ex Germania Galliaque prædas egerant.* Hi populi ex Germania inferiori & Norici pacem obsidibus datis tandem acceperunt.

Itaque emeriti Legionum V. & VIII. in his provinciis locatarum milites Berytum & Heliopolim videntur traducti anno tantùm U. C. 740. ante CHr. 14. si quidem ex eodem Dione, Augustus, etsi nihil armis ad id bellum fuit opus; tamen reliquis rebus constituendis, hunc & posteriorem annum U. C. 739. quo Consulatum gesserunt M. Drusus Libo & L. Calpurnius Piso, absumpsit: his autem Consulibus M. Crassus & Cn. Lentulus successerunt, quo tempore M. Agrippa in Syria morabatur, ex qua apud eundem Dionem anno U. C. 741. ante CHr. 13. sequenti reversus est. Κἀν τούτῳ τὸν Ἀγρίππαν ἐκ τῆς Συρίας ἐλθόντα, τῇ τε δημαρχικῇ ἐξουσίᾳ αὖθις ἐς ἄλλα ἔτη πέντε ἐμεγάλυνε. *Post Agrippam ex Syria reversum Tribunitia potestate in aliud quinquennium prorogata cohonestavit.*

Hic nummus parvi moduli integerrimus in museo nostro eximiæ raritatis & elegantiæ.

DIVOS AVGVSTVS. Caput Augusti nudum.

COL. IVL. BER. *Colonia Julia Berytus.* In aliis, COL. IVL. AVG. BER. *Colonia Julia Augusta Berytus.* In aliis, COL. AVG. FEL. BER. *Colonia Augusta Felix Berytus.* Colonus agens boves.

Berytus modò colonum, modò aquilas legionarias in Augusti nummis, & passim in aliis signat;

colonum ſcilicet, ut primæ à Julio deductionis ſymbolum; aquilas verò legionarias, ut Veteranorum ſupplementi ab Auguſto tranſmiſſi inſignia, unde ipſi *Juliæ* & *Auguſtæ* ab utroque de ſe bene merito Principe nomina: illam enim Jure Italico donatam refert Paulus lib. 2. de Cenſibus: *Laodicia in Syria, & Berytos in Phœnice, juris Italici ſunt, & ſolum earum.* An verò urbs civitatis Romanæ jus à Julio acceperit, & ſolum ejus ab Auguſto immune factum fuerit, veroſimile videtur, quoniam apud eundem Paulum, *Auguſti beneficiis gratioſa, & (ut D. Hadrianus in quadam Oratione* ait) *Auguſtana Colonia* dicitur.

Hi nummi mediæ & minimæ formæ obvii & vulgares ſunt.

BILBILIS.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Auguſti ſine laurea.
BILBILIS. Figura equeſtris decurrens haſtâ directâ.

Bilbilis urbs eſt Celtiberorum in Hiſpania Tarraconenſi ad Salonem fluvium, de qua Strabo lib. 3. pag. 162. Καὶ Σεγόβριγα δ᾽ ἐςὶ Κελτιβήρων πόλις, ϗ Βίλβιλις, περὶ ἃς Μέτελλος ϗ Σερτώριος ἐπολέμησαν. *Celtiberorum porro urbes ſunt Segobriga & Bilbilis, circa quas Metellus & Sertorius bellum gesſerunt.* Eques decurrens ſolitum urbis eſt inſigne, quod plurimæ Hiſpaniæ urbes ob equorum abundantiam ſibi vindicant. Equos quidem feros Hiſpaniam nutrire tradit ipſe Strabo loco cit. pag. 163. Φέρει δὲ ἡ Ἰβηρία δορκάδας πολλὰς ϗ ἵππȣς ἀγρίȣς. *Multas alit Hiſpania capreas & equos feros.* De Celtiberorum equis paulò pòſt loquitur. Ἴδιον δ᾽ εἴρηκεν ἐν Ἰβηρίᾳ ϗ τὸ τὰς κορώνας μελαίνας εἶναι, ϗ τὸ τȣ̀ς ἵππȣς τȣ̀ς τῶν Κελτιβήρων ὑποψάρȣς ὄντας. *Idemque hoc Hiſpaniæ tradit peculiare eſſe, quòd cornices nigræ ſunt, & quòd Celtiberorum equi ſint ſubvariegati & verſicolores.* Sed Martialis, cui Bilbilis patria, nummum penitus illuſtrat lib. 1. Epigr. 49.

Videbis altam Liciniane Bilbilim
Equis & armis nobilem.

Hic nummus mediocris obvius & frequens.

BILBILIS. Caput Auguſti nudum.
ITALICA. Equus decurrens ut ſuprà.

An Bilbilis vocetur *Italica*, an duæ ſint urbes, inter rei nummariæ Scriptores diſceptatur. Ant. Antoninus Dial. 7. Bilbilim appellatam fuiſſe *Italicam* exiſtimat; Patinus Ant. Auguſtinum ſequutus eſt pag. 36. quem P. Harduinus errore falsò accuſat pag. 94. duaſque civitates eſſe contendit, & id probare nititur Caligulæ nummi Regii exemplo, in quo ab una parte COL. V. T. T. id eſt, *Colonia Victrix Togata Tarraco*, & ab altera OSCA; ſed nummus nunquam viſus eſt, & inſolita in Hiſpaniæ nummis hæc urbium ſocietas ſeu concordia. Bilbilis Municipium ſine ſuffragio, ab Auguſto jus Italicum habuiſſe videtur, unde *Italica* & *Auguſta* in nummis vocata eſt.

Hic nummus mediæ formæ tritus & vulgaris, ab Ant. Auguſtino Dial. 7. & à Patino pag. 35. vulgatus eſt.

AVGVSTVS DIVI PATER PATRIAE. Caput Augusti laureatum.

M. AVGVSTA BILBILIS. L. COR. CALDO L. SEMP. RVTIL. *Municipium Augusta Bilbilis.. Lucio Cornelio Caldo, Lucio Sempronio Rutilo*, circa ambitum. II. VIR. *Duumviris*, in quercea.

Lege RVTILO apud P. Harduinum pro RVLLO pag. 94.

Bilbilis hoc in nummo Municipii dignitate & *Augustæ* titulo insignitur; *Municipium* quidem Reipublicæ tempore, ut plurimæ aliæ Hispaniæ urbes, facta; *Augusta* verò ab Augusto beneficio quodam accepto vocata est, si rectè auguramur; Municipium sine suffragio, jus suffragii ab Imperatore recepit; sicque pleno civitatis jure donata, & *Italica* & *Augusta* videtur nominata. Dio lib. 54. pag. 538. multas Hispaniæ urbes anno U. C. 740. jus illud ab Augusto obtinuisse narrat. Ο γοῦν Αὔγουστος, ἐπειδὴ πάντα τά τε ἐν ταῖς Γαλατίαις, καὶ τὰ ἐν τῇ Γερμανίαις, ταῖς τ' Ἰβηρίαις, πολλὰ μὲν ἀναλώσας ὡς ἑκάστοις, πολλὰ δὲ καὶ παρ' ἑτέρων λαβὼν, τήν τε ἐλευθερίαν καὶ τὴν πολιτείαν τοῖς μὲν δοὺς, τοὺς δ' ἀφελόμενος. *Augustus, rebus Gallicis, Germanicis Hispanicisque omnibus confectis, cùm multos in singula sumptus fecisset, magnam ab aliis vim pecuniæ accepisset, libertatem ac jus civitatis aliis dedisset, aliis ademisset.*

Cornelia gens tum in patricias cùm in plebeias divisa, etsi in varias & propè innumerabiles stirpes seu cognomina distincta sit, novum tamen ac recens *Caldi* cognomen habet. *Sempronia*, patricia primùm fuit, postea ad plebem deducta, plebeia facta est. *Rutilus* à corporis colore dictus. Sempronius Rutilus Julii Cæsaris in bello Gallico Legatus, memoratur Comment. lib. 7. in fine.

Hic nummus secundæ magnitudinis pro raro habendus.

M. AVGVSTA BILBILIS. M. SEMP. TIBERI. L. LICINI. VARO. *Municipium Augusta Bilbilis. M. Sempronio Tiberino. Lucio Licinio Varo*, circa ambitum. II. VIR. *Duumviris*; in area.

Alter prodit Bilbilis nummus iisdem titulis ornatus, & coronâ pariter querceâ insignis, sed sub aliis Duumviris percussus. Bilbilitani coronam querceam Augusto ob cives in bello Cantabrico servatos signarunt: Romæ verò tanto Principi lauri & coronæ querceæ decretæ sunt, adstipulante Dione l. 53. p. 507. Καὶ γὰρ τό, τε τὰς δάφνας πρὸ τῶν βασιλείων αὐτοῦ προτίθεσθαι, καὶ τὸ τὸν στέφανον δρύϊνον ὑπὲρ αὐτῶν ἀρτᾶσθαι, τότε οἱ, ὡς καὶ ἀεὶ τούς τε πολεμίους νικῶντι, καὶ τοὺς πολίτας σώζοντι, ἐψηφίσθη. *Nempe ut ante ipsius domum in palatio lauri ponerentur, ac super eas coronæ querceæ superadderentur, nimirum quòd perpetuus hostium victor, ac civium esset servator.*

In superiori nummo Duumvir *L. Sempronius Rutilus*, in hoc *M. Sempronius Tiberinus* recensetur, ex eadem ut videtur familia, sed cognominibus distincta. *Tiberinus* ex Probo dictus est is, qui ad flumen Tiberim natus. *Licinia* gens, plebeia est, cui cognomen.

Hic nummus mediocris moduli inter raros adscribendus.

BUTHROTUM.

C. A. BVT. EX DD. *Colonia Augusta Buthrotum, ex decreto Decur.* Caput Augusti.

Q. NAEVI. SVRA. A. HIP. TVL. NICER. II. VIR. B. *Quinto Nævio Sura, Aulo Hippio, Tullo Nicereo Duumviris bis.* Figura militari habitu stans, dextrâ demissâ, lævâ cartam involutam cum tæniis, ut videtur.

Buthrotum, urbs est Epiri littoralis, de qua Strabo lib. 7. pag. 324. Βουθρωτὸν ἐποίκους ἔχων Ῥωμαίους. *Buthrotum, quod habet coloniam Romanorum.* Nummus *Augustæ* nomen præferens, eam ab Augusto deductam arguit, eodem forsan tempore quo Colonia Patrensis. Figura militari habitu videtur Augustus, cartam velut involutam cum tæniis gerens, an Coloniæ diplomata?

Nævium, *Hippium* & *Nicereum* Triumviros, à quibus deducta sit Colonia, suspicamur, quorum nomina ad rei memoriam Duumvirûm auctoritate nummo adscripta sunt: notas verò II. VIR.

esse velut Romæ S. C. Addita forsan in area nummi littera B. ad designandum deductæ Coloniæ annum secundum: an verò tres denominentur ob amplitudinem Coloniæ.

Hic nummulus ex museo nostro in Thesaurum Regium evectus, rarissimus est.

BVTHR. AVGVSTVS. *Buthroti. Augustus.* Caput Augusti sine laurea.
P. POMPON..... *Publio Pomponio.* Pons cum tribus fornicibus.

Augustus coloniâ Buthrotum deductâ, pontem ad urbis commoditatem in Ambracio sinu super Acherontem structurâ insigni fecit, cujus meminit Plinius lib. 4. cap. 1. *Colonia Buthrotum, maximèque nobilitatus Ambracius sinus*, D. *pass. faucibus spatiosum æquor accipiens, longitudinis* XXXIX. M. *pass. in eum defertur amnis Acheron è lacu Thesprotiæ Acherusia profluens* XXXVI. M. *pass. inde, &* M. *pedum ponte mirabilis omnia sua mirantibus.* Buthrotii beneficii memores pontis figuram in Augusti nummis ad æternum rei monumentum cælarunt.
De *Pomponia* gente dictum est.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter rarissimos collocandus.

CÆSARAUGUSTA.

AVGVSTVS. Caput Augusti sine laurea, in aliis laureatum.
C. A. *Cæsarea Augusta*, in laurea.

Cæsaraugusta urbs Hispaniæ Tarraconensis, priùs Salduba Plinio & Ptolemæo dicta, ad Iberum amnem à Strabone lib. 3. pag. 161. collocatur. Επὶ ȣ̃ τῷ Ιϐηρι πόλις ἐςὶ Καισαραυγȣ́ςα καλȣμένη. *Ad Iberum amnem est Cæsaraugusta.* Eo nomine ab Augusto; cùm eam deduxit Coloniam, donata est, unde memor, plurimos ipsi nummos consecravit, inter quos lauream illi ut perpetuo hostium victori exhibet. *Laurus*, inquit Plinius lib. 15. cap. 3. *triumphis propriè dicatur*, quam triumphantes gerere solebant, apud Dionem lib. 49. pag. 400. Οσάκις οἵ τινα πέμψαντες τ̀ ςέφανον τ̀ δάφνινον φέροιεν. *Ut quoties triumphans aliquis coronam lauream gestaret.* Laurus fulmine non tangitur, ex Plut. in Sympos.

Hic nummus primæ magnitudinis rarus est, mediæ & minimæ formæ obvius & frequens, à Patino pag. 33. vulgatus.

C. A. *Cæsarea Augusta*, in corona quercea.

Ut laureâ donabantur qui hostes vicissent, ita non minori laude, quercea iis qui cives servassent, concedebatur: si quidem ex Vopisco, civem unum mavult servare Scipio, quàm mille hostes perdere. Sed cur corona ex quercu potiùs quàm ex alia arbore seligebatur, audias Plutarchum Qu. Rom. p. 286. Πότερον ὅτι πανταχȣ̃ καὶ ῥᾳδίως ἐςὶν εὐπορῆσαι δρυὸς ἐπὶ ςρατείας; ἢ ὅτι Διὸς καὶ Ηρας ἱερὸς ὁ ςέφανός ἐςιν, ȣ̃ς πολιȣ́χȣς νομίζȣσιν, ἢ παλαιὸν ἀπ' Αρκάδων τὸ ἔθος, οἷς ἐςί τις συγγένεια πρὸς τὴν δρῦν; πρῶτοι γὰρ ἀνθρώπων γεγονέναι δοκȣ̃σιν ἐκ γῆς, ὥσπερ ἡ δρῦς τ̀ φυτῶν. *An quod ubique copia in expeditionibus est quercus, & quidem nullo negotio? aut quia Jovi & Junoni sacra est ista corona, quibus diis urbium tutelam assignant? aut prisca est hæc Arcadum consuetudo, quibus aliqua est cum quercu cognatio? primi enim hominum è terra nati creduntur, sicut quercus inter stirpes prima.*

Hic nummus secundæ formæ tritus & vulgaris est.

C. A. *Cæsarea Augusta.* Corona ex lauro & navium rostris contexta.

Cæsaraugustani, ut Coloniæ fundatoris Augusti victorias posteris commendarent, coronam ex lauri foliis & navium rostris compositam, ipsi tanquam hostium terrâ marique victori, in nummis percusserunt. Suetonius Claudium, coronam navalem quasi domiti Oceani insigne, inter hostilia spolia fastigio Palatinæ domus fixisse narrat.

Hic nummus mediocris moduli nec rarus nec obvius, à Patino pag. 33. *vulgatus est.*

DIVVS AVGVSTVS PATER. Caput Augusti radiatum.

C. C. A. SCIPIONE ET MONTANO II. VIR. *Colonia Cæsarea Augusta, Scipione & Montano Duumviris.* Fulmen alatum.

Caput Augusti coronâ radiatâ insigne, & inscriptio *Divi Patris*, nummum post ejus mortem signatum arguunt; Scipionis & Montani Duumvirorum sub Caligula Imperatore nomina ejus ævo percussum denotant: frequenter autem occurrunt argentei & aurei nummi, in quibus ex una parte caput Augusti radiatum, & ex altera Caligulæ nuda effigies visitur, quos ille in proavi memoriam cusisse videtur, cùm ejus templum à Tiberio inchoatum summâ munificentiâ perfecisset, ut tradit Dio lib. 59. pag. 644. Τὸ ἡρῷον τὸ τοῦ Αὐγούστου ὡσίωσε τὴν ἐπινίκιον στολὴν ἐνδύς, καὶ οἵ τε εὐγενέστατοι παῖδες, ὅσοι γε καὶ ἀμφιθαλεῖς ἦσαν, μετὰ παρθένων ὁμοίων τὸν ὕμνον ἦσαν, καὶ ἡ βουλὴ σὺν ταῖς γαμεταῖς σφῶν, ὅ τε δῆμος εἱστιάθη θέαι τε παντοδαπαὶ ἐγένοντο. *Cujus habitu triumphali templum Augusti dedicavit, nobilissimis pueris patrimis cum virginibus ejusdem ordinis hymnum canentibus; epulumque Senatoribus & eorum uxoribus ac populo datum, variaque spectacula edita.* Ut autem nihil memoriæ Augusti deesset, effigiem ejus in nummis radiatam exhibuit Caligula; Cæsaraugustani verò & Caligulæ nummos, & caput Augusti cum *Divi* titulo & radiata corona ornatum, ut ipsi gratularentur, sub iisdem Duumviris Scipione & Montano percusserunt. Fulmen in aversa parte, divinitatis symbolum est. Illustr. Spanhemius Diss. 5. pag. 395. Imperatoribus illud in eorum nummis appositum existimat tanquam Jovibus Latiis, *quâ ratione*, ait, *fulmen in dextra Julii Cæsaris collocatur in antiquo Epigrammate:*

Οἷα Ζεὺς νέος ἄλλος ἐν Αὐσονίοισιν ἀκούων.
Ut Jupiter novus alius in Ausoniis audiens.

Hic nummus majoris moduli à Patino in omissis pag. 311. *vulgatus, est rarissimus.*

AVGVSTO DIVI F. LEG. IV. LEG. VI. LEG. X. *Augusto Divi filio. Legio quarta, Legio sexta, Legio decima.* Vexillum inter duo manipulorum signa.

C. C. A. TIB. FLAVO. PRAEF. GERM. IVVENT. LVPERCO. II. VIR. *Colonia Cæsarea Augusta, Tiberio Flavo Præfecto Germanorum, Lucio Juventio Luperco Duumviris.* Colonus agens boves.

Nummum vulgavit Seguinus noster pag. 119. edit. 2. quem ab hisce tribus Legionibus Cæsaraugustæ hiberna agentibus signatum arbitratur. Sed unde Legionibus jus cudendæ monetæ concessum

ceſſum eſt? Nos autem ad Coloniæ originem ſpectare hæc ſigna militaria contendimus. Colonus hinc agens boves partim ex plebe, ſigna inde Legionum partim ex Veteranis deductæ Coloniæ ſymbola ſunt. Legionum in nummo nomina illas indicant, ex quibus Veterani Cæſarauguſtam tranſmiſſi fuere, Legio IV. colonos ex unica, nomine *Scythica*, deductos denotat; ſed cùm VI. duæ eſſent, una *Victrix*, altera *Ferrata*, & X. pariter duæ, una *Gemina*, altera *Fretenſis*, ex ſexta *Ferratâ* & decima *Fretenſi* potiùs, quàm ex duabus aliis, deductos colonos putamus, quòd illæ in Hiſpania ab Auguſto ad provinciæ munimentum ſint conſtitutæ, IV. verò *Scythica* in Syriam tranſmiſſa; unde illam nunquam in Hiſpania locatam novimus: ex quo Seguini ſententia convellitur, qui eam Cæſarauguſtæ hiberna agere narrat. De Duumviris infrà.

Hic nummus primæ magnitudinis præſtantiſſimus eſt.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Auguſti laureatum.

C. C. A. TIB. CLOD. FLAVO PRAEF. GERMAN. L. IVVENT. LVP. II. VIR. *Colonia Cæſarea Auguſta. Tiberio Clodio Flavo Præfecto Germanorum, Lucio Juventio Luperco Duumviris.* Bos.

Apud Com. Mediobarbum pag. 46. pro TIB. FIANO lege TIB. FLAVO, & pag. 47. pro TI. CLOD. FIANO, repone TI. CLOD. FLAVO; in Indice dele TIB. FIANO FABIO.

En alterum ſub iiſdem Duumviris deductæ Coloniæ ſymbolum: bos enim pro earum, imò & Municipiorum inſigni ab Antiquariis reputatur; quibuſdam ſoli fertilitatem denotare videtur, ad agriculturam cives invitans, à Plutarcho in Theſeo pag. 11. refertur. Ἐκοψε δὲ καὶ νόμισμα βοῦν ἐγχαράξας ἢ διὰ τὸν Μαραθώνιον ταῦρον, ἢ διὰ τὸν Μίνω στρατηγὸν, ἢ πρὸς γεωργίαν τοὺς πολίτας παρακαλῶν. *Signavit etiam nummum inciſo bove, vel ob taurum Marathonium, vel ob Minois ducem, vel ad agriculturam cives incitans.*

Primus Duumvir in ſuperiori nummo cum prænomine & cognomine tantùm deſignatus, in hoc gentis nomen exhibet, vocaturque *Tiberius Clodius Flavus*, *Tiberii* prænomen datum eſt, ex Probo in Epitome, iis qui ad flumen Tiberim naſcebantur. *Clodiam* gentem à Clodio Æneæ ſocio nuncupatam ſcribit Feſtus Pompeius. Cognomen *Flavi* à capillitio inditum narrant. Sed hic Duumvir *Præfectus Germanorum*, id eſt cohortis, inſcribitur; quem titulum etſi emeritus conſervaſſe videtur, & in nummo cum Duumviri dignitate appoſuit. Alter Duumvir, *Lucius Juventius Lupercus* appellatur. *Lucius* à Lucumonibus dictus, aut qui lucis initio natus eſt. *Juventiorum* familiam nobilem & conſularem ex Municipio Tuſculano Romam veniſſe, auctor eſt Cicero Orat. pro Cn. Plancio. *Luperci* cognomen à buccinatoribus luporum pelles geſtantibus dictum aiunt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis pro raro notandus.

AVGVSTVS DIVI F. COS. XI. DES. XII. TR. P. XIX. Caput Auguſti laureatum.

CAESAREA. AVGVSTA. C. ALLIARIO. T. VERRIO II. VIR. Colonus agens boves.

Similis nummus apud Occonem pag. 64. & Mediobarbum pag. 47. reſarciendus ut ſuprà.

Cæſarauguſtani Auguſtum in nummo Conſulem deſignatum XII. inſcripſerunt, ei gratulantes, quòd multis Conſulatibus, cùm deferrentur, pòſt XI. recuſatis, magno demum intervallo, id eſt ſeptemdecim annorum, petierit ultro duodecimum.

Colonus agens bovem & vaccam, deductæ Coloniæ ſymbolum eſt: bos enim & vacca cum aratro jungebantur ad terminos Coloniæ deſignandos, ex Varrone lib. 4. de Lingua Latina; ita ut vacca verſus urbem quam conderent propinquior eſſet, ut mulieribus puerorum & familiæ curam eſſe denotarent; exterioribus verò bos, ut hominibus agrorum culturam indicarent, ductoque aratro mœnia deducebant, & eo ſublevato, ubi portam locare vellent. Vide Raph. Fabrettum de Col. Trajani cap. 6. pag. 152.

De

De *Alliaria* gente altum apud Hiſtoricos ſilentium. *Verria* gens nota eſt, Verrius Flaccus, alter Juris Pontificii peritiſſimus, alter ſuperioris libertus, docendi genere maximè clarus.

Hic nummus mediocris formæ inter raros collocandus.

IMP. TRIBVN. POTES. XX. Caput Auguſti laureatum.

CAESAREA. AVGVSTA. CN. DOM. AMP. C. VET. LANG. II. VIR. *Cæſarea Auguſta, Cneo Domitio Amplo, Caio Vettio Languido Duumviris.* Colonus agens boves.

Mediobarbus pag. 47. ex Occone pag. 65. hic verò ex Goltzio pag. 51. ſcribúnt CN. DOM. L. DO. M. C. VET. C. AVG. III. VIR. & in ſequenti nummo CN. DO.M. IMP. C. VET. LANG. II. VIR. pro CN. DOM. AMP. C. VET. LANG. II. VIR.

Cæſarauguſtani Tribunitiam poteſtatem XX. forſan eâ ratione ſignarunt, quâ in ſuperiori nummo COS. XI. DES. XII. apposuerant, lætantes ſcilicet quòd Auguſtus tandem poſt ſeptemdecim annos Conſul deſign. XI. conſulatum XII. gereret in hac XX. Tribunitia poteſtate, quia bonum omen ex ejus Conſulatu augurabantur: Dio enim lib. 53. pag. 521. refert, cùm multa prodigia Romam terruiſſent, cauſam malorum creditam fuiſſe, quòd Auguſtus non eſſet Conſul. Νομίσαντες οἱ Ῥωμαῖοι οὐκ ἄλλως σφίσι ταῦτα συμβεβήκεναι, ἀλλ' ὅτι μὴ καὶ τότε ὑπατεύοντα τὸν Αὔγουστον ἔσχον. *Romani exiſtimantes id ſibi haud alia de cauſa contingere, quàm quòd Auguſtum non eo etiam anno Conſulem haberent.*

Gentis *Domitiæ* duæ claruerunt familiæ, altera patricia, altera plebeia, à quibus prænomina nulla præterquam Lucii & Cnei uſurpata ſunt: *Cneus* autem ob inſigne nævi qui in corpore gignitur, dictus eſt. *Vettia*, aliis *Vectia*, gens, plebeia eſt: Q. Vettius Duumvir cum L. Cornelio, Cæſare V. Conſule, apud Gruterum pag. 299. renuntiatur.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis tritus & vulgaris eſt.

AVGVSTVS DIVI. F. Caput Auguſti laureatum.

CAESAR. AVGVSTA. L. CASSIO. C. VALE. FEN. II. VIR. *Cæſarea Auguſta, Lucio Caſſio, Caio Valerio Feneſtellâ Duumviris.* Colonus agens boves.

Nummus nihil habet ſingulare præter Duumvirorum nomina: typus enim idem. *Caſſia* gens in patricias & plebeias diviſa eſt. *Valeriam* è Sabinis oriundam cum Tatio Rege Romam veniſſe tradit Dionyſius l. 4. ejus verò Principem *Voluſum Valerium* nominat Plutarchus in Publicola. *Caii* prænomen à gaudio patrum refert Valerius. *Feneſtella* cognomen, an à feneſtra diminutivum? *L. Feneſtella* Hiſtoricus Romanus citatur à Plinio lib. 33. cap. 11. mortuus eſt ſub Tiberio noviſſimo ejus principatu ſeptuagenarius, & ſepelitur Cumis. Euſebius.

Hic nummus mediocris formæ in Patini Indice vulgatus, frequens & obvius habetur.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Auguſti laureatum.

CAESAR. AVGVSTA. M. KANINIO ITER. L. TITIO. II. VIR. *Manio Kaninio iterum, Lucio Titio Duumviris.* Colonus agens boves.

Pro FAVINIO ITER. TITIO apud Mediobarbum pag. 47. lege M. KANINIO. ITER. L. TITIO.

Manius Kaninius vir summæ virtutis & dignitatis fuisse videtur, ut Duumvir iterum sit creatus : pauci enim in nummis bis Duumviratum gessisse notantur. *Kaninia* gens, eadem quæ *Caninia*, Consularis, duas habuit apud Historicos familias, *Rebilos* & *Regulos*, in nummis *Gallos* & *Labeones*. *Manii* cognomen habuit, qui mane ortus est, aut ominis causâ, quasi bonus: *manium* enim antiqui bonum dicebant, ex Varrone. *Tertius*, prænomen à numero. De *Lucio* dictum est. *Titia* gens ab antiquis Scriptoribus inter plebeias numeratur. *Titius* alter prænomine *Sextus*, Duumvir cum L. Geminio apud Gruterum pag. 315. sub Augusto etiam perhibetur.

Hic nummus secundi moduli nec rarus nec obvius est.

AVGUSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum.

CAESAR. AVGVSTA. Q. LVTATI. M. FABI. II. VIR. *Quinto Lutatio*, *M. Fabio Duumviris*. Colonus agens boves.

Quintus Lutatius primus Duumvir in nummo perhibetur. *Quinti* prænomen à numero dictum. *Lutatia* gens, plebeia, sed consularis : C. Lutatius Catulus consulatum gessit anno U.C. 502. de quo Silius 13.

Prosternis Pœnos navali marte, Lutati.

Alter Duumvir *Marcus Fabius* appellatur : *Marcus* autem dictus est, qui mense Martio natus, ex Varrone. *Fabia* gens, patricia, ita antiqua, ut familiæ suæ auctorem dixerint Herculem, quem ferunt cum Evandri filia congressum genuisse Fabium, à quo deinde Fabiorum familia descenderit: Plut. in Fabio Max. Sunt qui *Fabios* ab agrorum fossione *Fodios* primùm appellatos, deinde mutatis duabus litteris *Fabios* dictos, memoriæ prodiderunt. De *Fabia* gente Ovidius lib. 3. Fast.

Romanos decorat Fabiorum clara propago.

Hic nummus secundæ magnitudinis ab Ant. Augustino Dial. 7. & à Patino pag. 33. vulgatus, frequens & obvius est.

IMP. DIVI F. Caput Augusti nudum.

CAESAR. AVGVSTA. Q. MAXIMO ITER. C. VALENTINO II. VIR. *Quinto Maximo iterum*, *Caio Valentino Duumviris*. Colonus agens boves.

Apud Mediobarbum pag. 47. ex Occone pag. 73. pro FINO repone VALENTINO.

Quintus Maximus & C. Valentinus ex quibus fuerint gentibus ignoratur, prænomina tantùm & cognomina eorum sunt; *Maximus* quidem prænomen multis familiis vulgare, *Valentinus* verò Valeriis peculiare est : primus Duumvir *Maximus*, iterum duumviratum gessisse notatur, an post decennium, ut Romæ Consules.

Hic nummus mediocris formæ nec rarus nec obvius est.

IMP. AVG. TRIB. POTES. XIV. Caput laureatum, ante quod lituus, & pone simpulum.

CAESAR. AVGVSTA. M. PORCI. CN. FAD. II. VIR. *Marco Porcio*, *Cneo Fadio Duumviris*. Colonus agens boves.

Cæsaraugustani signa pontificalia lituum ante Augusti faciem; simpulum verò pone caput gratulantes

tulantes posuerunt, quòd Flamen Dialis, post L. Merulam bello civili Mariano occisum, primus fuisset creatus anno U. C. 744. Julio Antonio Africano & Q. Fabio Maximo Coss. cùm Tribunitiam potestatem XIV. in nummo signatam ageret, cujus meminit Dio lib. 54. pag. 546. Κἀν τῷ αὐτῷ τούτῳ χρόνῳ ὅτε ἱερεὺς τοῦ Διὸς πρῶτον μετὰ τὸν Μερούλαν ἀπεδείχθη. *Tum quoque primum post Merulam Flamen Dialis creatus est.* Quod Suetonius confirmat in ejus vita num. 31. *Nonnulla etiam ex antiquis cærimoniis paulatim abolita restituit, ut Salutis Augurium, Diale Flaminium,* &c.

Porcia gens, plebeia, ex Tusculo Municipio oriunda. Porcios à porcis dictos scribit Plutarchus in Publicola, ut à suibus Suillios; cui adstipulatur Varro lib. 2. de re rust. cap. 1. *Nomina multa*, inquit, *habemus ab utroque pecore, à majore & à minore : à minore Porcius, Ovilius, Caprilius; sic à majore Equilius*, &c. *Fadia*, etiam plebeia est; T. Fadius Gallus Tribunus plebis anno U. C. 696. qui priùs Ciceronis Quæstor perhibetur.

Hic nummus medii moduli rarus est.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum.

CAESAR. AVGVSTA. C. SABINO. P. VARO. II. VIR. Colonus agens boves.

Cæsaraugustæ meminit Prudentius de Martyribus Cæsaraugustanis:

Cæsaraugustam vocitamus urbem.

Caius Sabinus & *Publius Varus* ad quas pertineant familias, cùm prænomina & cognomina sint, difficile est pronuntiare. *Sabinus* dictus est Claudius gentis suæ primus, quòd ortus esset ex oppido Sabinorum. *Varus* appellatus est, qui crura incurva haberet; inde plurimarum gentium cognomen Quinctiliorum perpetuum fuit, quibus prænomen *Publii* familiare.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter raros collocandus.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum.

CAESAR. AVGVSTA. Q. STATIO. M. FABRICIO. II. VIR. *Cæsarea Augusta. Quinto Statio, Marco Fabricio Duumviris.* Colonus agens boves.

Statia gens, plebeia satis vetusta. T. Livius Dec. 1. lib. 2. T. Statii Tribuni plebis anno U.C. 279. meminit. *Fabricia*, Consularis, Luscini cognomento. C. Fabricius consulatum gessit anno U.C. 581. de quo Virgilius Æneid. 6.

Fabricius parvo contentus, munera Regum
Qui spernit, Pyrrhum & Samnites marte lacessit.

Ejus gesta apud Livium, Ciceronem, Valerium, Gellium & Suidam legas.

Hic nummus mediocris moduli ob familiarum nomina inter rariores adscribendus.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum.

CAES. AVGVS. L. CASSIO C. VALERIO II. VIR. Vexillum aræ impositum.

Ara & vexillum ad Coloniæ originem spectant. Dum autem Colonia deducebatur, aram primùm exstruebant, supra quam sacra fierent, priusquam colonus aratro terminos urbis designaret; qua de re ille in variis nummis velatus ritu Sabino bovem & vaccam agit: sacrificio peracto, vexillum Legionis in ea deducendæ nomen præferens imponebatur.

L. Cassius & *C. Valerius* Duumviri cum typo coloni boves agentis suprà percussi sunt, de quibus eo loco dictum est.

Hic nummus minimæ formæ obvius & tritus est.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum.

CAES. AVGVS. CN. DOM. AMP. C. VET. LANG. II. VIR. *Cneo Domitio Amplo*, *Caio Vettio Languido Duumviris.* Vexillum supra aram.

Alter jam nummus sub iisdem Cneo Domitio Amplo & Caio Vettio Languido Duumviris cum coloni boves agentis typo percussus, nunc vexillo & arâ altero Coloniæ deductæ insigni prodit. De utroque loquentem audias Ciceronem Philipp. 2. in M. Antonium. *Casilinum Coloniam deduxisti, quò erat paucis annis antè deducta, ut vexillum videres, & aratrum conduceres.* De his Duumviris dictum est; *Ampli* cognomen à corporis habitu; *Languidi* verò à debili sanitatis statu.

Hic nummus minimi moduli pro raro habendus.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum.

CAES. AVGVS. MA. KANI. ITER. L. TITI. II. VIR. *Cæsarea Augusta*, *Manio Kaninio iterum*, *Lucio Titio Duumviris.* Vexillum aræ impositum.

Apud Mediobarbum pag. 46. pro MAN. GRANIO ITER. repone MAN. KANINIO ITER.

Jam prodiit nummus secundæ magnitudinis sub Manii Kaninii & Lucii Titii Duumviratu, cum colono boves agente signatus; nunc verò alter minimæ formæ cum vexillo & ara. Illud verò notandum, quòd Coloniarum nummi secundi moduli bovem, aut colonum boves agentem, & nunquam vexillum aræ impositum, exhibeant; at verò minimæ formæ numismata semper vexillum, & raro bovem aut colonum. De his Duumviris dictum est.

Hic nummus tertiæ magnitudinis inter raros collocandus.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum.

CAESAR. AVGVSTA M. PORCI. CN. FADI. II. VIR. *M. Porcio*, *Cneo Fadio Duumviris.* Vexillum aræ impositum.

Vexillum super ara, solitus nummorum minimæ formæ typus, iterum prodit sub eodem M. Porcii & Cn. Fadii Duumviratu, qui colonum cum bovibus suprà signarunt. De *Porcia* & *Fadia* gente dictum est.

Hic nummulus à Patino pag. 33. vulgatus, frequens & obvius est.

IMP. CAESAR AVG. C. CAES. COS. DES. *Imperator Cæsar Augustus, Caius Cæsar Consul designatus.* Tres figuræ stantes supra cippos, Augustus velatus inter Caium & Lucium prætextâ togâ ornatos. Augustus Caio capedunculam seu simpulum porrigit.

CAESAREA. AVGVSTA. CN. DOM. AMP. C. VET. LANG. II. VIR. *Cneo Domitio Amplo, Caio Vettio Languido Duumviris.* Tria signa militaria.

Singularis hic nummus à Cæsaraugustanis in memoriam sacerdotii ab Augusto Caio Cæsari collati percussus, solemnem à Pontifice Maximo ipsius conferendi ritum exhibet. Augustus velo ornatus simpulum Caio prætextato porrigit, Lucio fratre ex altera parte spectante: is enim ausus fuerat ab Augusto petere ut consulatus daretur Caio fratri nondum ex ephebis egresso, quem etsi indignatus pater, Senatus Populique Rom. decreto annum 15. agentem designavit Consulem, deinde ipsi sacerdotium detulit, cujus testes nummus & Dio lib. 55. p. 554. Καὶ μετὰ τοῦθ' ἱερωσύνην μέν τινα αὐτῷ, καὶ τὴν ἐς τὸ συνέδριον συμφοίτησιν, τό, τε θεᾶσθαι, τῇ βουλῇ ἔδωκε. *Deinde sacerdotium Caio, utque in Senatum ire, & inter Senatores spectaculis epulisque interesse liceret, dedit.* Augustus Caium Consulem designatum in Armeniam misit, ubi læsus, Romam rediens, in Cilicia interiit. Vide erudita P. Norisii in Cenot. Pisan. Commentaria. Signa militaria ad Coloniæ militaris originem spectant.

Hic nummus primæ magnitudinis, eximiæ raritatis & elegantiæ habendus, cujus typum propria manu delineavit Cardinalis de Massimi, dum erat in Hispania Nuntius, & mihi pro sua in Antiquarios singulari benevolentia communicavit.

CALAGURIS.

M. CAL. IVL. *Municipium Calaguris Julia.* Caput Augusti sine laurea.

Q. AEM. C. POST. MIL. II. VIR. *Quinto Æmilio, Caio Postumio Milone Duumviris.* Bos.

Calaguris urbs Hispaniæ Tarraconensis ad Iberum fluvium, inter oppida civium Romanorum à Plinio lib. 3. cap. 3. recensetur; in nummo verò & *Municipium* nominatur, & *Julia* inscribitur. Municipium quidem ut aliæ urbes *Graccuris, Ergavica, Osicerda,* &c. Reipublicæ tempore cum jure veteris Latii facta, deinde à Julio Cæsare suffragii jure donata, *Julia* vocata est, uti Bilbilim post jus idem ab Augusto acceptum, *Augustæ* nomen habuisse suprà retulimus. Julius Cæsar multas in Hispaniam deduxit Colonias, Liv. 4. *Tertium genus Romani coloni ab D. Cæsare post devictos Pompeii liberos adjecti.* Multa Hispaniæ urbibus beneficia contulit. Hirtius de Bello Hisp. *Eam provinciam ex omnibus provinciis peculiarem sibi constituisse, & quæ potuisset beneficia largitum; vectigalia quæ Metellus imposuisset, à Senatu petiisse, & eis pecuniis provinciam liberasse.*

De *Æmilia* gente dictum est. *Postumia* autem, patricia & vetustissima est, si quidem P. Postumius Tubertus Consul anno quinto post exactos Reges triumphavit, ut ait Livius Dec. 1. l. 2. Bos, solemne Municipiorum symbolum.

Hic nummus secundæ formæ obvius est.

M. C. I. *Municipium Calaguris Julia.* IMP. AVGVSTVS. Caput Augusti sine laurea.

Q. ANTONI. L. FABI. II. VIR. *Quinto Antonio, Lucio Fabio Duumviris.* Bos.

Plurimos Calaguritani Augusto nummos, sed ferè omnes cum bovis typo Municipii insigni obtulerunt, ideo parum eruditionis illi continent, si historiam spectas: porrò æstimandi sunt, cùm Romanarum familiarum notitiam in signandis Duumvirorum nominibus exhibeant, unde ipsi propagati jura institutaque urbis conservant. *Antonia* gens in patricias & plebeias divisa, ab Anteone aut Antone Herculis filio aut socio originem duxisse se jactabat. *Fabia*, patricia, majorum gentium, ut opinatur Fulv. Ursinus, à Fabio Herculis etiam filio ortum trahere gloriabatur,

riabatur; ſed Auguſti tempore ferè omnes Fabii, novi erant homines, ſi Ant. Auguſtinum audias in Fam. Rom.

Hic nummus medii moduli nec rarus nec obvius.

MV. CAL. I. IMP. AVGVS. *Municipium Calaguris Julia. Imperator Auguſtus.* Caput Auguſti ſine laurea.

L. BAEBI. P. ANTESTI. II. VIR. *Lucio Bæbio, P. Anteſtio Duumviris.* Bos.

Apud Mediobarbum p. 47. pro L. B. BEBI. C. ATESTI. lege L. BAEBI. P. ANTESTI.

Strabo lib. 3. Calaguritanos in Vaſconum regione collocat. Καὶ ἐν Καλάγυρι Οὐασκώνων πόλις. *Et in Calaguri Vaſconum urbe.*

Bæbia gens, plebeia, plurimis cognominibus diſtincta, *Dives*, *Sulca*, & *Tampilus*: quidam verò ſcribunt *Bebius*. *Anteſtia*, eadem videtur quàm *Antiſtia*, pariter plebeia eſt, cujus præcipua ſunt cognomina, *Rheginus*, *Vetus*, & *Labeo*.

Hic nummus mediocris moduli rarus eſt.

MV. CAL. IVLIA. AVGVSTVS. *Municipium Calaguris Julia. Auguſtus.* Caput Auguſti laureatum.

L. BAEB. PRISCO C. GRANIO BROC. II. VIR. *Lucio Bæbio Priſco, Caio Granio Broccho Duumviris.*

Apud Mediobarbum pag. 47. pro C. GRAV. BROC. lege C. GRAN. BROC. Nulla gens *Gravia.*

Urbis Calaguris meminit Florus lib. 4. in Bello Sertoriano. *Et in fame*, inquit, *nihil non experta Calaguris.*

Bæbius in hoc nummo *Priſci* cognomen multis familiis vulgare præfert, & unà cum Caio Granio conſcribitur, in anteriori verò cum Anteſtio; ſed alter alteri Duumviro ſuffectus videtur. *Grania* gens, plebeia. *Brocchi* cognomen apud veteres datum eſt ei cujus dentes prominebant, teſte Varrone.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis ab Ant. Auguſtino Dial. 7. & à Patino pag. 34. vulgatus, frequens & obvius eſt.

MV. CAL. I. AVGVSTVS. *Municipium Calaguris Julia.* Caput Auguſti ſine laurea.

Q. BAEB. FLAVO C. SEMP. BARB. II. VIR. *Quinto Bæbio Flavo, Caio Sempronio Barbato* aut *Barbula, Duumviris.* Bos.

Apud Mediobarbum p. 47. pro Q. BAEB. FIL. AVO, lege Q. BAEB. FLAVO.

Ad Calagurim Sertorianorum victoriæ meminit Appianus de Bello civ. l. 1. Σερτώριος δὲ καὶ τὰ πεσόντα ἤγειρε, καὶ τοῖς περὶ τι χωρίον Καλάγυριν στρατοπεδεύουσιν ἐπιδραμὼν ἔκτεινε τρισχιλίους. *Sertoriani reparatâ mœnium parte quæ corruerat, hoſtem ad Calagurim adepti, occiderunt tria millia.*

En alter *Bæbius* in hoc nummo Duumvir, ejuſdem ut videtur familiæ, ſed prænomine & cognomine diſtinctus; anterior quidem *Lucius Bæbius Priſcus*, hic verò *Quintus Bæbius Flavus* appel-

appellatur. *Flavi* cognomen à colore. De *Sempronia* gente dictum est. *Barbatus* è barba depromptus, ut & *Barbula.*

Hic nummus mediæ formæ inter raros locandus.

IMP. AVGVST. PATER PATRIAE. Caput Augusti laureatum.

MV. C. I. M. LIC. CAPEL. C. FVL. RVTIL. II. VIR. *Municipium Calaguris Julia. Marco Licinio Capella, Caio Fulvio Rutilo Duumviris.* Bos.

Calaguritani Augusto gratulantes, nomen *Patris patriæ* in ejus nummis apposuisse videntur; postquam illud anno U. C. 751. per Val. Messalam Consulem ei delatum esset, teste Suetonio cap. 58. *Patris patriæ cognomen universi repentino maximoque consensu ei detulerunt.... per Valerium Messalam id mandantibus cunctis.* Quod ei ob clementiam datum narrat Aurel. Victor de Cæsarib. *Pater patriæ ob clementiam, ac Tribunitia potestate perpetuò habitus.*

Licinia gens à Licino cognomine dicta, inter plebeias numeratur, cui cognomen *Capellæ* novum, licèt plurimis distincta sit stirpibus. *Fulvia* à fulvo colore vocata, inter plebeias pariter recensetur, cui etiam *Rutili* cognomen à corporis colore recens est.

Hic nummus secundi moduli nec rarus nec obvius est.

MV. CAL. IVL. *Municipium Calaguris Julia.* Caput Augusti sine laurea.

C. MAR. CAP. Q. VRSO II. VIR. *Caio Mario Capitone, Quinto Urso Duumviris.* Bos.

Nil mirum si Calaguritani tam multos Augusto nummos dedicarint, cùm non solùm Julii ejus patris beneficiis, à quo urbs nomen *Juliæ* habuit, obstricti essent; sed ipsi Augusto, quòd inter armigeros ad corporis custodiam Calaguritanos adscivisset, ut tradit Suetonius in ejus vita cap. 49. *Calaguritanorum manu, quam usque ad devictum Antonium inter armigeros circum se habuerat.*

Maria gens, plebeia. Sextus Marius Hispaniarum ditissimus sub Tiberio memoratur à Tacito Annal. 6. *Capitonis* cognomen à capitis quodam vitio. Alter Duumvir, cùm prænomen *Quinti*, & cognomen *Ursi* tantùm exhibuerit, cujus sit familiæ, conjicere non facile est. *Quinti* prænomen à numero dictum. *Urso* scribit Plinius lib. 4. & 5.

Hic nummus mediæ magnitudinis inter raros numerandus.

MV. CAL. IVL. *Municipium Calaguris Julia.* Caput Augusti nudum.

M. PLAE. TRAN. Q. VRSO II. VIR. ITER. *Marco Plætorio Tranquillo, Quinto Urso Duumviro iterum.*

Apud Mediobarbum pag. 47. pro TRANQ. lege TRAN. Q.

Julius Cæsar de Bello civ. lib. 1. Calaguritanos partibus Pompeii sub ejus Legatis Afranio & Petreio faventes, ad suas transmigrasse narrat. *Interim*, ait, *Oscenses & Calaguritani, qui erant cum Oscensibus contributi, mittunt ad eos Legatos, seseque imperata facturos pollicentur.* Ipsi ad Cæsaris amicitiam adjuncti, frumento illum juverunt, quod omnibus undique conquisitis jumentis in ejus castra deportarunt. Beneficiis ob id à Julio acceptis, urbs *Juliæ* cognomen assumpsit.

II. VIR.

II. VIR. ITER. de Q. Urso tantùm intelligendus, qui in anteriori nummo cum Mario Capitone Duumvir renuntiatur. Duumviri ut Consules Romæ eandem in Coloniis potestatem habebant. Plures creabantur, ut alter alterius insolentiæ, si res postularet, intercedere & occurrere posset. Annuum illis imperium. Designabantur ante Magistratum tribus mensibus. In iis quadraginta trium annorum ætas Legibus determinata requirebatur. Consulatum iterum gerere ante decennium prohibebat Lex. Livius Decad. 1. lib. 10. *Legem recitari jussit, quâ intra decem annos eundem Consulem refici non liceret.*

Plætoria gens, plebeia, cui novum *Tranquilli* cognomen. De *Quinto Urso* vide suprà.

Hic nummus secundi moduli ab Ant. Augustino Dial. 7. vulgatus, nec rarus nec obvius est.

MV. CAL. IVL. IMP. AVGVS. *Municipium Calaguris Julia. Imperator Augustus.* Caput Augusti sine laurea.

C. MARI. M. VAL. QVAD. II. VIR. *Caio Mario, M. Valerio Quadrato Duumviris.* Bos.

Calaguritani à Plinio lib. 3. cap. 3. gemini dicuntur, alii inter cives Romanos recensentur cognomine Nassici: *Ex his civium Romanorum.... Calaguritanos, qui Nassici cognominantur.* Alii inter stipendiarios revocantur: *Stipendiarios.... Calaguritanos, qui Fibularenses.* Ambo ex conventu Cæsaraugustano. Paulus Merula Cosmogr. part. 2. l. 2. c. 13. Nassicos ad Ilergetes, Fibularenses ad Vascones pertinere contendit. Sed ad Nassicos spectant nummi titulo Municipii insignes, utpote cives Romani, ex Plinio, jus cudendæ monetæ habentes. Perperam autem Ant. Augustinus Dial. 7. nummos cum epigraphe C. C. A. *Colonia Calaguris Augusta*, interpretatur, qui ad Coloniam Cæsaraugustam pertinent; ipsi enim ad Calagurim Nassicam, quæ Municipium habetur; nec ad Calagurim Fibularensem, quæ stipendiaria est, revocari possunt.

Jam *Caius Marius* cum Q. Urso in Calaguritanorum nummis Duumvir perhibetur; an idem aut alter, incertum est. De *Valeria* gente paulò antè diximus. *Quadrati* cognomen ab amplo corporis habitu repertum videtur.

Hic nummus mediæ formæ pro raro habendus.

IMP. CAESAR AVGVSTVS. Caput Augusti laureatum.

MV. CAL. I. C. SEMP. P. ARRI. II. VIR. *Municipium Calaguris Julia. Caio Sempronio, Publio Arrio Duumviris.* Bos.

Calaguris, patria fuit Quintiliani Rhetoris, teste D. Hieronymo ex Eusebii Chronico. *Quintilianus ex Hispania Calaguritanus, primus Romæ publicam scholam tenuit, & salarium accepit, & claruit. Romam cum Galba venit; ipse quoque Hispanos provinciales suos vocat.* Aurelius Prudens vir Consularis & Poëta sub Theodosio, Calaguritanus pariter, ut ipse innuit in Peristeph. hymn. 7.

Nostra gestabit Calaguris ambos,
Quos veneramur.

Sempronia gens in patricias & plebeias distincta; vide Fulvium Ursinum de Fam. Rom. *Arria*, plebeia videtur; *Publii* cognomen ominis causâ à pube dictum quidam putant.

Hic nummus secundi moduli rarus & elegans est.

IMP.

IMP. AVGVSTVS PATER PATRIAE. Caput Augusti laureatum.
MV. C. I. L. VALENTINO L. NOVO II. VIR. *Municipium Calaguris Julia. Lucio Valentino, Lucio novo Duumviris.* Bos.

Valentinus & *Novus* Duumvirorum cùm sint cognomina, eorum familias noscere non est facile, nisi nummi ampliores eas nobis suppeditent. *Valentinus*, cognomen Tulliæ & Valeriæ genti familiare. *Novi* frequens in Inscriptionibus Gruteri mentio. Nummi cognominibus tantùm instructi, minùs probantur quàm alii qui familias enuntiant: illi enim in Imperatorum serie & urbium catalogo tantùm reponi possunt; hi verò & in familiarum nummis præterea locum habent.

Hic nummus mediæ magnitudinis obvius est.

MV. CAL. IVL. *Municipium Calaguris Julia.* Caput Augusti sine laurea.
C. VALERI. C. FENI. II. VIR. *Caio Valerio, Caio Fenio Duumviris.* Bos.

Valeria gens è Sabinis oriunda, in patricias & plebeias divisa est. *Fenia*, parùm nota; Fenius Rufus Præfectus Annonæ, deinde Prætorii sub Nerone, apud Tacitum lib. 13. & 15.

Hic nummus secundæ formæ ob nomen Feniæ gentis inter rariores computandus.

NASSICA. Caput Augusti sine laurea.
MV. CAL. IVL. *Municipium Calaguris Julia.* Bos.

Fulv. Ursinus in Illustr. Imag. Joannes Faber ejus Commentator, & P. Seguinus pag. 94. edit. 2. non Augusti caput in hoc Municipio percuti solitum, sed Corn. Scipionis Nassicæ, qui tanquam vir optimus Matris magnæ figuram Pessinunte Romam anno U. C. 549. asportatam excepit; effigiem esse putarunt, quam in ejus memoriam à quodam Triumviro signatam tradit Faber. *Verisimile est*, inquit, *quod quispiam Corneliæ familiæ, cujus & Nassica fuit, cùm monetalis Triumvir esset, in memoriam honoris familiæ suæ tributi nummum hunc percusserit.* Vox *Nassica* circa caput Augusti persuasit: cur autem illa in Calaguris numismatibus apposita, aperiendum.

Nassica, non viri nomen, sed urbis cognomen est, ut ex Plinio lib. 3. cap. 3. liquet, qui Calaguritanos appellat Nassicos. *Calaguritani*, inquit, *qui Nassici cognominantur.* Quod confirmat vetus inscriptio apud Ambrosium Morales. MVN. CALAGVRIS IVLIA NASSICA. Hæc urbs pariter *Calaguris Julia Nassica* à Joan. Fran. Andrea lib. de Patria S. Laurentii appellatur. Ut Calaguris ob aliquam immunitatem à Julio Cæsare acceptam, *Juliæ* nomen habuit, sic ob beneficium ipsi à Corn. Scipione collatum, *Nassica* ab ejus cognomine videtur nuncupata, dum ille Prætor Hispaniam administraret, ut refert Livius lib. 5 Dec. 4. *Sext. Digitius Prætor in Hispania citeriore crebra magis quàm digna prælia fecit, adeoque pleraque adversa, ut vix dimidium militum quàm quod acceperat, successori tradiderit; nec dubium est quin omnis Hispania sublatura animos fuerit, ni alter P. Cornelius Cn. F. Scipio trans Iberum multa secunda prælia fecisset, quo tempore non minùs quinquaginta oppida ad eum defecerunt.* Hoc tempore Municipium Calaguris facta est, beneficiique memor, *Nassicæ* nomen assumpsit, & ludos quos Scipio inter hujus pugnæ discrimen voverat, celebravit; ut ex eodem Livio lib. 34. liquet.

Hic nummus mediocris moduli olim in cimelio Em. Cardinalis de Massimi, inter elegantiores adscribendus. Similem nummum refert Paulus Merula part. 2. lib. 2. cap. 14. Cosmograph. *In æreo quodam nummo effigies est juvenis Augusti cum hac inscriptione* NASSICA, *in aversa facie taurus est sculptus, insigne Municipiorum, cum inscriptionibus; supra quidem taurum* CALAG. *infrà verò* IVLIA.

MV. CAL. I. in aliis MV. CAL. IVL. AVGVSTVS. *Municipium Calaguris Julia Augustus.* Caput Augusti cum laurea.

L. PRISCO C. BROCCHO II. VIR. *Lucio Prisco, Caio Broccho Duumviris.* Caput bovis.

Bos Municipiorum symbolum, mitratus ad sacrificia spectat; quod & hîc caput ejus nudum denotat ob ludos scenicos. Calaguris Romam imitata, ludos Megalenses in honorem Matris Idææ institutos celebravit; Roma quidem in Cybelis cultum, Calaguris vero ob Scipionis Nassicæ memoriam. Hos Scipio de manubiis seu impensâ suâ per decem dies fecit; illos deinde Ædiles, ob dedicationem templi anno decimotertio à Deæ adventu perfecti, senatusconsulto celebrarunt. Ædilium nomina recenset Plinius lib. 34. cap. 54. *Megalensia, ludos scenicos, Attilius Saranus, L. Scribonius Libo Ædiles Curules primi fecerunt.* Horum ludorum meminit Ovidius 4. Fast.

Divorum Matri sunt Megalensia ludi.

L. Prisci & *C. Brocchi* familias penitus ignoraremus, nisi amplior nummus antè laudatus Priscum ad Bæbiam, Brocchum verò ad Graniam revocaret.

Hic nummus minimæ formæ nec rarus nec obvius est.

NASSICA. Caput Augusti sine laurea.

C. VAL. C. SEX. AEDILES. *Caius Valerius, Caius Sextius Ædiles.* Caput bovis.

Calaguris *Nassica* antiquo nomine circa caput Augusti inscribitur ob Megalensium ludorum à Scipione Nassica institutorum memoriam, quorum celebrationem Valerius & Sextius Ædiles renovarunt, penes quos cudendorum nummorum potestas, ut apud Fulv. Ursinum in familiæ Plancicæ, Plautiæ, Pletoriæ & aliarum denariis observatur; ipsis enim urbanorum ædificiorum, annonæ, ludorumque celebrandorum cura erat, ex vetusta Lege quam citat Cicero de Legibus lib. 3.

Suntoque. Ædiles. coeratores. urbis. annonæ. ludorumque sollemnium.

Sed progressu tantùm temporis, atque iis præsertim annis, quibus Censorum magistratus in Urbe nullus erat; primùm enim Tribunorum erant ministri, & Judices vocabantur; deinde ab ædium cura, in quibus omnia sua scita Plebs deferebat, Ædiles appellati sunt; senatusconsulta etiam eorum custodiæ post Decemviros exactos commissa sunt.

De gente *Valeria* abunde dictum est. *Sextia* gens, plebeia; *C. Sextius* cognomine *Calvinus* Coloniam Aquas-Sextias, hodie *Aix*, condidit, ab aquarum copia & calidis ac frigidis fontibus de nomine suo ita appellatas tradit Velleius Paterculus lib. 2.

Hic nummus minimæ formæ à P. Seguino pag. 94. edit. 2. vulgatus, inter elegantissimos adscribendus.

CARTHAGO NOVA.

C. I. N. C. *Colonia Julia Nova Carthago.* Caput Augusti sine laurea.

C. PETRONIO M. ANTONIO II. VIR. EX DD. *Caio Petronio, Marco Antonio Duumviris, ex decreto Decurionum.* Labyrinthus.

Jam prodiit nummus hic litteris C. I. N. C. cum similibus notis EX DD. habens M. Antonii caput, & ex adversa parte Duumvirorum nomina cum Augusti effigie; quem *Colonia Julia Nova Carthago* interpretati sumus. Id nomen *Juliæ*, & Antonii vultus persuaserunt. Carthago Hispaniæ

niæ Citerioris ab Asdrubale Pœnorum duce condita est anno U. C. 527. si Diodoro fides, lib. 35. pag. 883. Ἀσδρούβας δὲ ὁ γαμβρὸς Ἀμίλχα... ἔκτισε παραθαλασσίαν πόλιν, ἣν προσηγόρευσε νέαν Καρχηδόνα. *Asdrubal verò Amilcaris gener... urbem maritimam condidit, quam novam Carthaginem appellavit.* Colonia à Plinio lib. 3. cap. 3. perhibetur: *Carthago nova, Colonia.* Cognomen *Juliæ* à Julio Cæsare præfert: ille enim ut antiquam Africæ Carthaginem, sic novam Hispaniæ quasi ejus sororem, Coloniam deduxit, utrique imposito *Juliæ* nomine.

Novi Carthaginenses labyrinthum pone caput M. Antonii in eo nummo de quo priùs, & alterum in hac Augusti aversa parte ut opus insigne percusserunt. Labyrinthus autem celebris ille Creticus, carcer erat, ut innuit Plutarchus in Theseo pag. 6. Φιλόχορος δέ φησιν, οὐ ταῦτα συγχωρεῖν Κρῆτας, ἀλλὰ λέγειν, ὅτι φρουρὰ μὲν ἦν ὁ λαβύρινθος, οὐδὲν ἔχων κακὸν, ἀλλ᾽ ἢ τὸ μὴ διαφυγεῖν τοὺς φυλαττομένους. *Cretenses Philochorus auctor est hæc inficias ire, ac dicere custodiam labyrinthum fuisse, quæ nihil mali, nisi quòd non valerent inde effugere custoditi, haberet.* Idem confirmat Dio Chrysostomus Orat. 3. Τί γὰρ ἦν ἡ Κνωσίων εἱρκτὴ, καὶ τὸ τοῦ λαβυρίνθου σκολιόν; *Quid enim erat Cnosiorum carcer, atque illud labyrinthi perplexum?*

Manlia gens in patricias & plebeias divisa est. *Petronia* à Petrone cognomine dicta apud Car. Sigonium, inter plebeias recensetur.

Hic nummus secundi moduli inter rariores adscribendus.

V. I. N. K. P. TVRVLB. II. VIR. QVINQ. *Victrix Julia Nova Karthago. Publius Turulbius Duumvir Quinquennalis.* Caput Augusti radiatum.

V. I. N. K. M. POSTV. ALBINVS II. VIR. QVINQ. ITER. *Victrix Julia Nova Karthago. Marcus Postumius Albinus Duumvir Quinquennalis iterum.* Templum quatuor columnarum, in cujus corona scriptum, AVGVSTO.

Ad Novam Carthaginem nummum revocamus, nec additum *Victrix* cognomen, nec omissa *Coloniæ* vox obstant; sæpius enim in Coloniarum & Municipiorum nummis Coloniæ & Municipii titulus modò deest, modò signatur, & sæpius in iis vel compendiosæ aut amplæ eorum cognominum inscriptiones. Testis sit ejusdem urbis nummus sub Tiberio cusus cum epigraphe integra C. V. I. N. C. *Colonia Victrix Julia Nova Carthago*, & alter sub Caligula, iterum cum prætermisso *Coloniæ* titulo V. I. N. C. *Victrix Julia Nova Carthago.* Cognomen *Victrix* nomini *Juliæ* sæpe comes. Littera verò *K* pro *C* antiqua est, in Carthaginis nomine aliquando in nummis usurpata, ut in aliis *G* pro *C* plerumque signatur.

Inscriptio in templo, illud in honorem Augusti sub Turulbii & Postumii Duumviratu quinquennali, id est censorio magistratu, ædificatum arguit. Penes Censores templorum curam fuisse diximus, in quorum dedicationis monumentum sæpe Duumviri Quinquennales templa ipsa in nummis cælarunt.

De *Turulbia* gente ne verbum quidem, de *Turulia*, Romæ in Inscriptionib. veter. apud Gruterum 735. 2. *Postumia* à Postumo cognomine, patricia est. *Albinus* cognomen ab Albo diminutivum, *Postumiis* vulgare est; A. Postumius Albus Rhegillensis perhibetur Consul eodem anno U. C. 252. M. verò Postumius Albinus Tribunus Militum anno U. C. 358. à Livio recensetur, sed potiùs Censor ex Fragmento Fast. Capitol. cui Plutarchus in Camillo, & Val. Maximus lib. II. cap. 9. suffragantur; unde Postumius noster ex illa familia oriundus, ut vir summæ dignitatis Duumvir Quinquennalis iterum creatus est.

Hic nummus minimi moduli inter rariores numerandus. Alterum possidemus cum Augusto in quadrigis pro ejus capite.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum.

M. POSTVM. ALBIN. L. PORC. CAPIT. II. VIR. Q. *Marco Postumio Albino, Lucio Porcio Capitone Duumviris Quinquennalibus.* Fig. virilis togâ prætextâ induta stans, dext. vas in quo aqua lustralis, sin. oleam pro aspersorio.

Ad novam Carthaginem pertinere rarum hunc Augusti nummum docet nomen M. Postumii Albini Duumviri Quinquennalis, qui in anteriori ejusdem urbis nummo Duumvir Quinquennalis iterum perhibetur: itaque ex his duobus nummis non modò duo Postumii Albini magistratus innotescunt, prior cum L. Porcio Capitone, secundus cum P. Turulbio gestus; sed alter sub Augusto cusus, Censoris vestitum & insignia demonstrat; alter verò post Augusti mortem signatus, templum in ejus honorem Duumvirorum Quinquennalium curâ ædificatum exhibet.

Nummus hic Censorem repræsentat, & nostram omnino tum de Duumviris Quinquennalibus, quos in Coloniis eosdem esse ac Romæ Censores diximus; tum de cudendæ monetæ facultate ambobus concessa sententiam confirmat. Sed ad quid Censor in nummo signatus? an Postumius generis sui antiquitatem denotare ambiens, M. Postumii Albini cum Camillo Censuræ anno U. C. 351. gestæ memoriam hoc monumento renovare voluerit? an potiùs veterem census agendi, lustrandi, condendi morem à Julio Cæsare libertate Reipublicæ oppressâ abrogatum, de quo Suetonius in ejus vita cap. 41. *Recensum populi nec more, nec loco solito, sed vicatim per dominos insularum egit*; restitutum ab Augusto denotaverit, ut idem tradit Historicus in ejus vita cap. 37. *Censores creari desitos longo intervallo, creavit.* Censor dextrâ vas, in quo lustralis aqua, gerit, sinistrâ ramum oleæ, ex quo populum armatum peracto censu in Campo Martio lustrabat.

Hic nummus secundæ magnitudinis, à Patino Famil. Rom. pag. 232. illustratus, & lib. Impp. Rom. pag. 32. iterum vulgatus, inter rariores collocandus.

C E L S A.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum.

C. V. I. CEL. L. BAGGIO MA. FESTO II. VIR. *Colonia Victrix Julia Celsa, Lucio Baggio, Manio Festo Duumviris.* Bos.

Apud Mediobarbum pag. 50. pro BACIO repone BAGGIO.

Celsa, urbs Hispaniæ Tarraconensis ad Iberum fluvium, Colonia facta est, ut liquet ex Strabone lib. 3. pag. 162. Ἐπὶ δὲ τῷ Ἰβηρι πόλις ἐςὶ Καισαραυγοῦστα καλουμένη, καὶ Κέλσα κατοικία τις ἔχουσα γεφύρας λιθίνης διάβασιν. *Ad Iberum amnem est Cæsaraugusta, & Celsa Colonia, ubi ponte lapideo fluvius jungitur.* Nomen *Juliæ* à Julio Cæsare deductam indicat: vox *Victrix* ex Ant. Augustino Dial. 6. meliùs nummis convenit quàm *Vetus* aut *Victoria* ex Casaubono Comment. in 3. lib. Strabonis.

De *Baggia* seu *Baccia* gente nulla apud Scriptores mentio, hæc peregrina potiùs quàm Romana videtur. *Baccia* Lusitaniæ urbs ab Orosio laudatur. Alter Duumvir cognomen præfert *Festi*, quod ex nummo Ant. Augustini Dial. 6. ad Flaviam gentem pertinere docemur.

Bos in Celsæ urbis numismatibus, Coloniarum, ut suprà in Calaguritanis, Municipiorum est symbolum, nec pro victima in hoc nummo signatur, ut putat P. Harduinus pag. 118.

Hic nummus secundæ magnitudinis ab Ant. Augustino dial. 6. & à Patino pag. 34. vulgatus, frequens & obvius est.

C. V. I. CELSA AVGVSTVS. *Colonia Victrix Julia Celsa, Augustus.* Caput Augusti nudum in laurea.

L. COR. TERR. M. IVN. HISP. II. VIR. *Lucio Cornelio Terracina, Marco Junio Hispalo Duumviris.* Bos.

Colonia *Celsa* iterum prodit, cujus meminit Plinius lib. 3. cap. 3. dum urbes civium Romanorum jure utentes recenset. *Ex his*, inquit, *civium Romanorum Belitanos, Celsenses ex colonia.* Eam *Victricem Juliam* à victoriis suis Julius Cæsar cognominavit; illa nominis memor, caput Augusti Julii successoris, ob insignem ejus de Cantabris & Asturibus victoriam, in laurea victoriarum insigni exhibuit.

Cornelia

Cornelia gens, ut & *Junia*, in patricias & plebeias divisa est. *Terracinæ* cognomen ab urbe Latii ejus nominis deductum videtur. *Hispalus* C. & Cn. Corn. Scipionis agnomen. Hispalus etiam Celtiberorum Rex à Diodoro l. 6. citatur.

Hic nummus mediocris moduli ab Ant. Augustino dial. 6. & à Patino pag. 34. vulgatus, frequens est & tritus.

C. I. V. CELSA. AVGVSTVS. *Colonia Julia Victrix Celsa. Augustus.* Caput Augusti nudum.
SEX. CETHEGO. Q. POMP. SECVNDINO II. VIR. *Sexto Cethego, Quinto Pomponio Secundino Duumviris.* Bos.

Celsa urbs à Ptolemæo lib. 2. cap. 6. Κέλσα, in Ilergetibus collocatur. *Celsæ* nomen è Celtis habuisse auguratur Ant. Augustinus Dial. 6. à quibus Celtiberi ex utraque gente mixtione apud Lucanum dicti sunt,

Gallorum Celtæ miscentes nomen Ibero.

P. Harduinus pag. 118. illam à situ vocatam, utpote celso editoque in monte positam, perperam ratus est, ex prava Tristani in Hadriani nummo ad Acrocorinthum spectante tom. 1. pag. 383. interpretatione. Illa autem in Iberi littore, ubi ponte lapideo amnis jungitur, à Strabone suprà laudato ponitur.

Prioris Duumviri prænomen tantùm & cognomen præferuntur; *Sextus* à numero dictus. *Cethegi* cognomen uni Corneliæ genti datum legimus, & à diverso amictu quo à cæteris distinguebatur, dictum: ipsi enim ut habilius valentiusque telum vibrarent, substructiores erant; unde Horatius,

Cinctulis non exaudita Cethegis.

Alter Duumvir ex *Pomponia* gente plebeia, *Quinti* prænomen à numero habet; *Secundini* verò cognomen à secundo pariter numero, diminutivum.

Hic nummus minoris moduli inter elegantiores adscribendus.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS COS. XII. Caput Augusti laureatum.
C. V. I. CEL. CN. DOMITIO C. POMPEIO II. VIR. *Colonia Victrix Juliæ Celsa, Cneo Domitio, Caio Pompeio Duumviris.* Bos.

Cur *Celsenses* in nummis suis Augusti Consulatus apponere haud soliti, duodecimum in hoc notarint, eadem causa videtur quàm in Cæsaraugustanis protulimus: ipsi nimirum Augusto gratulati sunt, quòd post septemdecim annos Consulatum tandem gerere ultro voluerit, pro fausto omine ut Romani, ejus magistratum arbitrantes.

Pompeia gens, plebeia, in plurimas divisa stirpes. *Domitia*, in patricias & plebeias distincta, Domitios singulos ferè singulis genitos narrat Paterculus lib. 2. cap. 10.

Hic nummus mediæ formæ pro raro habendus.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti sine laurea.
L. POMPE. BVCCO L. CORN. FRONT. II. VIRIS. *Lucio Pompeio Bucco, Lucio Cornelio Frontone Duumviris.* Bos.

Apud Mediobarbum pag. 50. pro L. POMPE. BVS. & pro M. EBVCCO, lege L. POMPE. BVCCO.

Uterque Duumvir *Lucii* prænomen geſtat, quod ei datum aiunt qui lucis initio natus eſt. De *Pompeia* & *Cornelia* gente paulò antè egimus. Cognomen *Bucci* parùm frequens eſt; *Frontonis* verò à fronte dictum; *Corneliæ* genti ſub Hadriano & Antoninis familiare.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis nec rarus nec obvius eſt.

C. V. I. CELSA. *Colonia Victrix Julia Celſa.* Caput Auguſti nudum.

C. I. V. CEL. L. SVRA. L. BVCCO II. VIR. *Colonia Julia Victrix Celſa.* Bos.

Prænomina tantùm & Duumvirorum cognomina in hoc nummo habentur, ideo *L. Suræ* familiam noſcere ſine alterius nummi præſidio non facile eſt: *Bucci* autem cognomen ad Pompeiam gentem pertinere abſque ſuperioris numiſmatis ope ignoraremus. *Sura* à ludo ſphæræ, quo quis peccat, præbet ſuram, dictum narrant. *Buccus* in ſuperiori nummo *Frontonis* collega, in hoc verò *Lucii Suræ* perhibetur: alter igitur alteri, & *Fronto* quidem *Suræ* ſuffectus videtur; *Sura* enim in nummo *Bucco* præponitur, & in altero *Fronto* illi poſtponitur.

Hic nummus mediæ formæ pro raro notandus.

CORINTHUS.

CORINT. AVGVSTVS. *Corinthi. Auguſtus.* Caput Auguſti nudum.

P. AEBVTIO C. IVLIO HERAC. II. VIR. QVINQ. ITER. *Publio Æbutio, Caio Julio Heraclide* aut *Heraclio Duumviris Quinquennalibus iterum.* Laurea.

Corinthus urbs Achaiæ, ferè medio Iſthmi Peloponneſiaci ſita eſt, cujus potentiam veriti Romani, eam ſolo æquarunt anno U. C. 607. de qua L. Mummius triumphavit. Virgil. Æneïd. 6.

Ille triumphatâ Capitolia ad alta Corintho,
Victor aget currum, cæſis inſignis Achivis.

Similem nummum ſub iiſdem Duumviris Quinquennalibus iterum in M. Antonii honorem percuſſum vulgavimus; unde Corinthii Auguſto ſimul & Antonio concordi animo agentibus nummos ſuos dedicaſſe videntur, ſub Æbutio & Julio Heraclide Cenſoribus iterum creatis. Laurea Antonio ob victoriam de Armenis, ita & Auguſto ob Pannonios devictos ab iis poſita eſt.

Hic nummus mediocris magnitudinis inter rariores notandus.

P. ALVSIT. C. IVLIO II. VIR. ITER. COR. *Publio Aluſitio, Caio Julio Duumviris iterum, Corinthi.* Caput Auguſti nudum.

L. POMP. C. IVLI. II. VIR. COR. *Lucio Pomponio, Caio Julio Duumviris, Corinthi.* Arcus cum fornicibus.

Duo ex una parte Duumviri, totidem ex altera in hoc nummo recenſentur. In Coloniis quidem pro earum magnitudine Quartumviros ſeu Quatuorviros factos fuiſſe novimus, ſed hi conjunctim

IIIIVIRI

IIIIVIRI inſcribuntur, aut connexa ſunt eorum, ut in urbis *Cluniæ* nummis, nomina. An in difficili rerum ſtatu ad tempus quoddam duo novi prioribus adjecti ſint, & ex parte nobiliori capitis ſcilicet ordinarii Coloniæ, & ex altera Duumviri recèns creati?

Arcus in honorem Auguſti ob victorias, vel ob illius in urbem adventum erectus, Strabo ejus meminit l. 10. p. 485. Ην δ' ἐν Κορίνθῳ Καῖσαρ βαδίζων ἐπὶ τὸν θρίαμβον Ακτιακόν. *Erat tum Corinthi Cæſar, ad triumphum proficiſcens Actiacum.*

De *Pomponia* & *Julia* gente dictum eſt; de *Aluſitia* verò nulla mentio.

Hic nummus minoris moduli inter conſpicuos numerandus.

M. BARBATIO MA. ACILIO II. VIR. COR. *Marco Barbatio, Manio Acilio Duumviris. Corinthi.* Caput Auguſti nudum.

P. VIBIO M. BARBA. PRAEF. II. VIR. COR. *Publio Vibio, Marco Barbatio Præfecto Duumviris. Corinthi.* Colonus agens boves.

Alterum ecce nummum cum Duumvirorum nominibus ex utraque parte iterum ſignatis, non inſolitæ apud Corinthios illorum epigraphes argumentum. *Barbatiæ* gentis à *Barbati* cognomine dictæ perobſcura eſt mentio. *Q. Barbatius* apud Appianum lib. 5. M. Antonii Triumviri Quæſtor perhibetur; ſed Fulvius Urſinus in Famil. Rom. *Barbatus* pro eo ſcribi contendit, gentis Valeriæ cognomen. *M.* alter *Barbatius* inſcribitur *Præfectus*; an verò annonæ, ærarii, cohortis, claſſis, aut urbis? *Acilia*, plebeia eſt. *Acilios* derivat Plutarchus à verbo Græco ἀκέομαι, id eſt *ſano. Vibia*, pariter plebeia, à Vibo Brutiorum urbe dicta. Colonus boves agens, deductæ Coloniæ ſymbolum eſt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis pro eleganti habendus.

C. CAESAR AVGVSTVS. Caput Auguſti nudum.

M. BELLIO PROCVLO II. VIR. COR. *Marco Bellio Proculo Duumviro. Corinthi.* Pegaſus.

Apud Patinum pag. 41. PROC. lege PROCVLO: pag. autem 94.... LO COR. integram repone ſuperiorem epigraphen.

Cur Corinthii quatuor Duumviros in nummis ſignarint, ſcrutati ſumus; nunc inquirendum cur unum ſolum exhibeant. An altero defuncto, aut honoris causâ nummus percuſſus ſit? an verò quiſque Duumvir ſeorſum nummum cuderit?

De *Bellia* gente vide Patinum in lib. Famil. pag. 46. *Proculus* dictus eſt, qui natus ſit patre peregrinante patriâ procul. Plutarch. in Coriolano.

Pegaſus à Corinthiis in herois ſui Bellerophontis memoriam cuſus eſt. Hic Glauci Regis Ephyræ, antequam Corinthus diceretur, filius, ut teſtatur Horatius lib. 3. Carm.

Bellerophon Glauco eſt, Ephyren qui rexerat ortus.

Primus omnium equo vehi docuiſſe fertur apud Plinium lib. 7. idcirco equum alatum ei tribuerunt, quem in veteri moneta jampridem inſculpſerunt, teſte Julio Polluce lib. 9. cap. 6. Καὶ πῶλος γε τὸ νόμισμα Κορίνθιον, ὅτι Πήγασον εἶχεν ἐντετυπωμένον. *Et pullus, nummus Corinthiacus vocabatur, quòd Pegaſum haberet inſculptum.*

Hic nummus minimæ formæ apud Patinum pag. 41. vulgatus, frequens eſt.

C. CAESAR AVGVSTVS. Caput Augusti nudum.

P. VIPSANIO AGRIPPA II. VIR. COR. *Publio Vipsanio Agrippa Duumviro. Corinthi.* Pegasus.

Iterum prodit nummus cum Pegasi typo; sed hic non modò apud Corinthios in moneta signabatur, verùm ejus statua cum Bellerophonte in areis & templis collocabatur, ut tradit Pausanias in Corinth. pag. 90. Θέας δὲ μάλιστα ἄξια παρὰ τὸ ἄγαλμα τὸ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ ὁ Βελλεροφόντης ἔπεστι, καὶ τὸ ὕδωρ ὃ διὰ ὁπλῆς ἵππου ῥεῖ τοῦ Πηγάσου. *Spectatu dignissima sunt, ubi à Dianæ signo discesseris, Bellerophontes, & ex ipsa Pegasi equi ungula manans aqua.*

Publius ille *Vipsanius Agrippa*, M. Agrippæ Augusti generi videtur fuisse libertus. *Vipsania* gens inter incertas recensetur. *Agrippa* dictus est, qui cum labore matris natus. Festus.

Hic nummus minimæ formæ nec rarus nec obvius, perperam M. Agrippæ apud Mediobarbum pag. 56. videtur.

IMP. CAESAR AVGVSTVS. Caput Augusti laureatum.

P. FLACCO II. VIR. COR. *Publio Flacco Duumviro. Corinthi.* Neptunus in curru à duobus equis marinis vectus, dextrâ habenas, sin. tridentem.

Corinthii Neptunum tutelarem deum exhibent, de quo loquentem audias Pausaniam in Corinth. pag. 86. Λέγουσι δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι Ποσειδῶνα ἐλθεῖν Ἡλίῳ περὶ τῆς γῆς ἐς ἀμφισβήτησιν· Βριαρέων δὲ διαλλακτὴν γενέσθαι σφίσιν, Ἰσθμὸν μὲν καὶ ὅσα ταύτῃ δικάσαντα εἶναι Ποσειδῶνος, τὴν δὲ ἄκραν Ἡλίῳ δόντος τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως. *Ipsi quidem Corinthii Neptunum narrant in certamen cum Sole descendisse; disceptatorem inter eos Briareum fuisse, qui cùm Isthmum Neptuno, Soli verò promontorium quod urbi imminet, adjudicasset, ex eo Isthmum Neptuni fuisse.* Neptunus agit equos, forsan quòd primum illos domuisse, artemque equitandi ab illo traditam narrent; ex quo Hippius seu Equester dictus est.

P. Flaccum Duumvirum ex Fulviorum gente fuisse docent alii Corinthiorum nummi. *Flaccus* cognomen ei datum est ex Plinio, cui aures tantùm immobiles.

Hic nummus minimi moduli inter rariores reponendus.

IMP. CAESAR AVGVSTVS. Caput Augusti laureatum.

OCTAVIANO ITER. II. VIR. COR. *Octaviano iterum Duumviro. Corinthi.* Templum exastylum in vertice montis.

Apud Mediobarbum pag. 70. ex Schedis Sponianis, *mons spinis plenus.* Spinas pro templo in detrito nummo accepit.

Mons ille præruptus, Acrocorinthus est, primùm Soli post ipsius cum Neptuno de urbis regione contentionem, Briareo adjudicatus; tum verò Veneri ab eodem Sole concessus, ut tradit Pausanias lib. 2. Ἀκροκόρινθον... Ἡλίου γε, ὡς οἱ Κορίνθιοί φασιν, Ἀφροδίτῃ παρέντος. *Acrocorinthum... Solem Veneri concessisse narrant Corinthii.* In vertice montis templum deæ ab iis exstructum est, teste eodem Pausania. Ἀνελθοῦσι δὲ ἐς τὸν Ἀκροκόρινθον ναός ἐστιν Ἀφροδίτης. *Jam in ipso ad Acrocorinthum aditu delubrum est Veneris.* Corinthii Augusto gratulantes quòd Julius Coloniæ fundator à Venere originem traxisse gloriaretur, in nummis templum illud signarunt.

Octavianus ille Duumvir iterum, ex Octavia gente in alteram producto nomine adoptatus est. Duplex Octaviorum familia à C. Octavio Rufo defluxit, conditione diversa.

Hic nummulus inter raros locandus.

L. FVRIO LABEONE II. VIR. *Lucio Furio Labeone Duumviro.* Caput Augusti radiatum.
L. ARRIO PEREGRINO II. VIR. COR. *Lucio Arrio Peregrino Duumviro. Corinthi,* Templum sex columnis suffultum.

Caput Augusti radiatum, nummum post ejus apotheosim cusum arguit; ideo templum in aversa parte in ejus honorem ædificatum putamus, cujus apud Pausaniam nulla mentio, etsi alterum sororis Octaviæ ab iis exstructum tradat. Ὑπὲρ δὲ τὴν ἀγορὰν Ὀκταβίας ναὸς ἀδελφῆς Αὐγούστου. *Ultra forum est Octaviæ ædes sororis Augusti.* An Pausaniæ codices integri ad nos non pervenerint. Veterem Inscriptionem apud Sponium Misc. antiqu. Sext. 10. marmor in Isthmo Corinthiaco repertum profert, in quo plures quàm in Pausania Corinthiaci Isthmi ædes recensentur. Corinthii Augusti memoriam cum corona radiata divinitatis symbolo sub Furii Labeonis & Arrii Peregrini Duumviratu renovarunt. Vide in Tiberio ejus templi scenopegiam.

Furia gens in patricias & plebeias divisa. *Labeo* à labiorum vitio. *Arria* gens, plebeia est; *Peregrini* cognomen ab itineribus datum.

Hic nummus mediocris moduli elegans & rarus habendus, similis ab Andr. Morellio Specim. tab. 17. vulgatus est, in quo L. FVRIO LAGO.

DERTOSA.

C. I. A. D. AVG. *Colonia Julia Augusta Dertosa. Augustus.* Caput Augusti radiatum.
C. I. A. D. TI. CAES. *Colonia Julia Augusta Dertosa. Tiberius Cæsar.* Caput Tiberii laureatum.

Dertosa urbs Hispaniæ Tarraconensis apud ostia Iberi fluvii, Colonia in nummis perhibetur, quod confirmat Strabo lib. 3. pag. 159. Ἐπ' αὐτῇ δὲ τῇ διαβάσει τοῦ Ἴβηρος Δέρτωσα κατοικία. *Et in ipso Iberi tractu Dertosa Colonia.* Nomen *Juliæ* à Julio deductam, & *Augustæ* novis colonis auctam arguit. Dertosani Tiberio gratulantes, ex una parte caput ejus, & ex altera Augustum patrem, Coloniæ restauratorem apposito in utraque Coloniæ nomine percusserunt.

P. Harduinus pag. 137. ad Dertonam Italiæ in Liguria nummum revocat, sed ille fabricæ Hispanicæ est, & frequentes sunt ejus provinciæ sub Augusto & Tiberio nummi, nulli verò ex tam multis Italiæ Coloniis cum Imperatorum effigie observantur, quod ipsis cudendæ monetæ facultas haud concessa videatur.

Hic nummus ferè medii moduli inter conspicuos & raros collocandus.

EBORA.

PERM. CAES. AVG. P. M. *Permissu Cæsaris Augusti Pontificis Maximi.* Caput Augusti nudum.
LIBERALITATIS IVLIAE EBOR. In laurea.

Ebora, urbs Lusitaniæ inter Anam & Tagum fluvios, ad oppida veteris Latii revocatur à Plinio lib. 4. cap. 22. *Oppida*, ait, *veteris Latii, Ebora, quod item Liberalitas Julia.* Hoc jus ei à Cæsare concessum videtur, unde illi nomen *Liberalitas Julia*, & perperam *Libertas* ex Scaligero in Indice Gruteri, ut malè quoque *Liberalis* ex Ligorio, apud quem etiam *Colonia* hæc urbs vocatur in nummo ab Holstenio in Annot. in Ortelium allato; sed Ligorio dubia fides, ut pridem monuit Raph. Fabrettus de Colon. Trajani cap. 8. pag. 235. Ebora Municipium recensetur à P. Harduino pag. 143. ex Augusti nummo Cimelii Regii, sed hic nunquam in eo visus est, suspecta etiam videtur à Resendio relata cum Municipii titulo inscriptio, si Plinio & nummis stamus: in his enim Eboræ nulla Coloniæ aut Municipii epigraphe, sed pura inscriptio Latina, urbibus juris Latii familiaris: Plinius autem Lusitaniæ Colonias quinque recenset, *Emeritam*, *Metallinum*, *Pacem Juliam*, *Norbam*, & *Præsidium Julium*; Municipium unum, *Olysiponem*; & op-

& oppida Latii antiqui tria, inter quæ Ebora primas tenet. Laurea ob Augusti victorias signatur.

Hic nummus secundi moduli ab Ant. Augustino dial. 8. *vulgatus, inter rarissimos recensetur.*

PERMISSV CAESARIS AVGVSTI P. M. Caput Augusti laureatum.

LIBERALITATIS IVLIA EBOR. Vas ansatum inter aspergillum & capedunculam, in vertice patera, in imo culter.

Eborenses instrumenta pontificalia in nummo exhibent, Augusto gratulantes, quòd post Lepidi mortem tandem Pontifex Maximus anno U. C. 741. creatus sit. Ejus dignitatis institutionem à Numa factam legas apud Livium lib. 1. Decad. 1. *Numa Pontificem Numam Marcium Marci filium ex Patribus legit, eique sacra omnia exscripta exsignataque attribuit: quibus hostiis, quibus diebus, ad quæ templa fierent, atque unde sumptus pecunia erogaretur.* Pontifex deinde Maximus ex collegio Pontificum creabatur, non quidem collegarum cooptatione, ut in cæteris sacerdotiis mos erat, sed populi tributis comitiis: post autem Julii necem Pontificatum maximum per vim invasit Lepidus; eo mortuo id sacerdotium suscepit Augustus, & post eum omnes Imperatores, ut qui totius Imperii possessionem essent adepti, divinarum quoque rerum auctoritatem haberent.

Hic nummus majoris formæ, eximiæ raritatis & elegantiæ est.

EMERITA.

PERMISSV CAESARIS AVG. Effigies Augusti sine laurea, pro qua Mediobarbus inquit pag. 48. *facies pueri grandior.*

EMERITA, in aliis EMERITA AVGVSTA, in aliis COL. EMERITA AVGVSTA. Colonus agens bovem & vaccam.

Emerita, urbs Lusitaniæ ad Anam fluv. ab Augusto post confectum bellum Cantabricum emeritis militibus in eam deductis condita est, teste Dione lib. 53. pag. 514. Παυσαμένου δὲ τοῦ πολέμου τούτου, ὁ Αὔγουστος τοὺς μὲν ἀφηλικεστέρους τῶν στρατιωτῶν ἀφῆκε, καὶ πόλιν αὐτοῖς ἐν Λυσιτανίᾳ τὴν Αὔγουσταν Ημερίταν καλουμένην κτίσαι ἔδωκε. *Finito hoc bello, Augustus emeritos milites exauctoravit, urbemque eos in Lusitania, Emeritam Augustam nomine, condere jussit.* Hyginus Augusti libertus auctor est, eum Emeritensibus jugera quadringenta dedisse: plurimas vias ad hanc urbem jussas, ex Ant. Pii Itinerario, & loquente veteri apud Gruterum marmore, novimus; Augustus etiam ab illa Gades usque, viam alteram superiorum Consulum tempore inchoatam, multisque locis intermissam perduxit. Denique cudendæ monetæ facultatem Emeritensibus permisit, quorum beneficiorum memores plurimos Augusto nummos dedicarunt; in hoc verò colonum boves ducentem pro signis militaribus solito Veteranorum symbolo cuserunt, ut se non Coloniæ supplementum missos, sed urbem condidisse demonstrarent.

Hi nummi secundi moduli pro raris habendi.

CAESAR AVGVST. TRIB. POTEST. Caput Augusti nudum.
P. CARISIVS LEG. AVGVSTI. in area nummi.

Hic nummus, quia Emeritæ percussus est, inter ejus nummos recensetur. Publius Carisius in bello Cantabrico Legatus Augusti Astures difficili prælio superavit, cujus meminit Florus lib. 4. *Præmonitus Carisius cum exercitu adveniens, oppressit Asturum consilia, sic tamen non incruento certamine reliquias cæsi exercitus validissimi civitas Lancia excepit.* Confecto bello Augustus Carisium in Lusitania Legatum pro Prætore constituit, ut Antistium alterum Legatum Tarraconensi provinciæ præfecit: Hispaniam enim in tres jam diviserat provincias; Bœtica populi erat Romani, quam Proconsul administrabat, qui Legatum & Quæstorem haberet; Augustus Lusitaniam & Tarraconensem retinuit, in quas Legatos pro Prætore misit, de quibus eruditè Illustr. Spanhemius Diss. 6. pag. 559. Emerita videtur Lusitaniæ Legati sedes, ex nummo argenteo P. Carisii Augusto dicato, in cujus aversa parte porta urbis cusa est, cum epigraphe EMERITA in fronte. Carisius Titi prænomine apud Dionem insignitur, sed nummi ejus obvii constanter Publium clamant. Fulvius Ursinus in Famil. Rom. Publium hunc Titi fratrem fuisse existimat.

Hic nummus mediocris formæ inter raros computatur.

DIVVS AVGVSTVS PATER. Caput Augusti radiatum.
COL. AVGVSTA EMERITA. *Colonia Augusta Emerita.* Porta urbis cum duobus fornicibus, & turri hinc & inde. In aliis majoris formæ, typus idem, sed deest *Coloniæ* titulus, & epigraphe circa ambitum, in fronte verò urbis AVGVSTA EMERITA.

Variæ sunt de hoc ædificio apud Antiquarios sententiæ. Illustr. Spanhemius pag. 395. & Equ. Patinus pag. 71. castrum arbitrantur; pons videtur Com. Mediobarbo & R. P. Cattanei, qui nuper urbis vestigia lustravit. Anas autem ejus mœnia alluebat, de quo Prudentius in Dactyl. de Virgine Ecclesia:

Nunc locus Emerita est tumulo
Clara Colonia Vettoniæ,
Quam memorabilis amnis Anas
Præterit, & viridante rapax
Gurgite, mœnia pulchra lavat.

Pighius Ann. 3. lib. 18. pag. 512. & Paulus Merula Cosmogr. part. 2. lib. 2. c. 25. portam urbis existimant, quibus assentimur; epigraphe quidem circa ambitum ad Coloniam designandam apposita est, sed nomen urbis mœnibus ne hoc ædificium ad aliud revocetur, insculptum videtur. Alios urbium nummos cum similibus portarum typis in rei nummariæ studiosorum cimeliis videre est, quos in nummorum Græcorum descriptione aliquando vulgabimus. Emeritenses ad Augusti conditoris apotheosim indicandam caput ejus radiatum ex una parte, & ad æternum urbis monumentum, ejus prospectum ex altera consignarunt.

Hic nummus secundi moduli obvius, sed majoris, rarissimus est.

ERGAVICA.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum.
MVN. ERGAVICA. *Municipium Ergavica.* Bos.

Ergavica urbs est Celtiberorum in Hispania Tarraconensi, cujus meminit Livius lib. 6. Decad. 5. *Ab hoc prælio Gracchus duxit ad depopulandum Celtiberiam legiones, & cùm ferret passim cuncta atque ageret, populique alii voluntate, alii metu jugum acceperunt; centum tria oppida intra paucos dies accepit.... Ergavica inde nobilis & potens civitas, aliorum circà populorum cladibus territa, portas Romanis aperuit.* Urbs ab eo tempore circa annum U. C. 574. videtur Municipium facta, sed sine suffragio, ut & cætera oppida, quæ Plinius lib. 3. cap. 3. Latii veteris jure tantùm donata

donata narrat, *Latinorum veterum Cascantenses*, *Ergavicenses*, *Graccuritanos*, *Leonicenses*, *Osicerdenses*. Bos solemne Municipiorum symbolum est.

Hic nummus secundæ magnitudinis, ab Ant. Augustino dial. 7. & à Patino pag. 34. vulgatus, nec obvius nec rarus est.

ILERDA.

IMP. AVGVST. DIVI F. Caput Augusti sine laurea.
MVN. ILERDA. *Municipium Ilerda.* Lupus aut lupa gradiens.

Ilerda urbs est Hispaniæ Tarraconensis in colle sita juxta Sicorim fluvium, de qua Lucanus 4.
Juxta urbem Hispanam Sicoris fluit amnis Ilerdam.
Illa Pompeii Legatorum Petreii & Afranii bello cum Julio Cæsare memorabilis, de qua inquit Florus lib. 4. *Anceps, variumque & cruentum in Hispania bellum cum Legatis Cn. Pompeii Petreio & Afranio, quos Ilerdæ castra habentes, apud Sicorim amnem obsidere, & oppido intercludere aggreditur.* Ilerdenses in Cæsaraugustanorum foro disceptare narrat Plinius lib. 3. cap. 3. quos inter populos civium Romanorum recenset. *Ex his civium Romanorum.... Ilerdenses Surdaonum gentis, juxta quos Sicoris fluvius.* Urbs verò in nummis Municipii titulo gaudet. Lupus pro urbis symbolo apud Ant. Augustinum dial. 6. habetur. Lupa quidem ex uberibus videtur; Amicus Romæ insigne esse putat, sed hæc cum pueris Romulo & Remo tunc exhibetur.

Hic nummus minimi moduli ab Ant. Augustino dial. 6. & à Patino pag. 35. vulgatus, frequens & obvius est.

ILLICI.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum.
C. I. IL. A. Q. PAPIR. CAR. Q. TER. MONT. II. VIR. Q. *Colonia Immunis Illice Augusta. Quinto Papirio Carbone, Quinto Terentio Montano Duumviris Quinquennalibus.* Templum tetrastylum, in cujus peristylio scriptum est IVNONI.
Apud Mediobarbum pag. 49. pro MONT. II. VIR. Q. Q. PAPIR. CAP. Q. TER. sic resarcies Q. PAPIR. CARB. Q. TER. MONT. II. VIR. Q.

Illici urbs Hispaniæ Tarraconensis mari proxima, unde *Illicitanus Sinus* Melæ lib. 2. cap. 6. ut & Plinio lib. 3. cap. 3. à quo Colonia perhibetur, & quidem Immunis, *Colonia Immunis Illici*; quod confirmat nummus, & Paulus lib. 2. de Censibus: *Emeritenses juris Italici sunt: item jus Valentini & Licitani* (pro *Illicitani*) *habent: Barcinonenses quoque ibidem immunes sunt.* Nomen *Augustæ* ab Augusto deductam arguit, à quo & immunitatem accepisse verisimile est. Illicitani beneficiorum memores, Liviæ Cæsaris uxori templum sub Junonis nomine ædificarunt, quod in nummo exhibent. Livia autem à Græcis Ἥρα, id est *Juno*, sæpius in nummis vocata est.

Nummus templi dedicationem sub Papirio & Terentio Duumviris Quinquennalibus celebratam arguit: illis enim muneris erat, ut Censoribus, templa, vias, aquæductus, aliaque ædificia publica omnia facienda curare, uti Lex de Censoria potestate indicat, quam Cicero recenset lib. 3. de Legibus: *Urbis. templa. vias. aquas. ærarium. vectigalia tuento.* Illis cudendorum in magistratu nummorum facultas videtur tum ex nummo Novæ Carthaginis à Postumio Albino signato, tum ex altero Liciniæ gentis apud Ursinum, quem perperam ob equitis typum ad P. Licinium Crassum, quem Cæsar in bello contra Gallos præfecit æquitatui, revocat; sed ad P. Licinium M. F. Crassum Censorem pertinet anno U. C. 664. cum L. Julio Cæsare creatum, qui nummum in magistratu cusit, in quo, ut etiam arbitratur Pighius Annal. lib. 15 pag. 226. illius censura pulchrè cum equite equum traducente, & effigie Libertatis oleâ coronatæ ostenditur.

Papiria gens, duplex, patricia ante exactos Reges, & quidem minorum gentium; plebeia verò *Carbonum* cognomento ab arte, ut videtur. *Terentia* inter plebeias recensetur. *Montani* cognomen multis familiis commune.

Hic nummus minimæ formæ à Patino Famil. Rom. pag. 199. vulgatus, nec rarus nec obvius est.

AVGVSTVS. Caput Augusti laureatum.

C. C. IL. A. C. MANLIO T. PETRONIO II. VIR. *Colonia Cæsarea Illice Augusta. Caio Manlio, Tito Petronio Duumviris.* Aquila legionaria, & vexillum inter duo signa militaria.

Apud Mediobarbum pag. 49. pro L. MANIO lege C. MANLIO. Ad hanc urbem revocandus est etiam nummus, quem ille pag. 47. ex falsa Sponii lectione N. pro IL. ad Coloniam Carthaginem Novam Augustam revocat.

Ne nummum cum his notis C. C. IL. A. ad Coloniam Illicem Augustam revocaremus, dubium movebat secunda littera C. quam *Cæsaris* P. Norisius apud Mediobarbum pag. 49. interpretatur, pro solita voce I. id est *Immunis*, ad hanc urbem maximè spectante, ut dictum est: sed cùm etiam ei *Victrix* cognomen Ant. Augustinus Dial. 7. ex nummo musei sui inditum exhibeat, varia aliquando cognomina Coloniam Illicitanam ut alias urbes usurpasse putavimus; sed ad hanc urbem nummum pertinere signa militaria tum in eo, tum in aliis ejusdem Coloniæ sub Tiberio percussa persuaserunt.

Aquila & vexillum inter duo signa militaria Veteranos ex duabus Legionibus, quarum nomina in nummis omissa ignoramus, in coloniam deductos arguunt.

Manlia gens in patricias & plebeias divisa est; *Petronia* inter plebeias recensetur.

Hic nummus parvi moduli pro raro numeratur.

ITALICA.

DIVVS AVGVSTVS PATER. Caput Augusti radiatum.

MVN. ITAL. PERM. AVG. *Municipium Italicense permissu Augusti.* Ara in qua vox PROVIDENT. *Providentiæ.*

Italica urbs Hispaniæ Bœticæ ad Bœtim fluvium, à Scipione anno U. C. 654. condita, pace cum Carthaginensibus initâ, ut narrat Appianus de Bello Hisp. Καὶ αὐτοῖς ὁ Σκιπίων ὀλίγην στρατιὰν ὡς ἐπὶ εἰρήνῃ καταλιπών, συνῴκισε τοὺς τραυματίας ἐς πόλιν, ἣν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας Ἰταλικὴν ἐκάλεσε. *Relicto, utpote pacatâ regione, haud valido præsidio, Scipio milites omnes vulneribus debiles in unam urbem compulit, quam ab Italia Italicam nominavit.* Municipium hæc in nummis vocata est, quod confirmat A. Gellius lib. 16. cap. 13. de oratione quam Hadrianus habuit ad Senatum, *mirarique se ostendit quòd & ipsi Italicenses, & quædam Municipia antiqua, in quibus Uticenses nominat, cùm suis moribus legibusque uti possent, in jus Coloniarum mutari gestiverint.*

Ut plurimæ urbes templa post Augusti apotheosim ædificarunt, Italicenses ejus Providentiæ aram ipsi erectam in nummis percussere, ut beneficam ipsius voluntatem instar numinis, mundi partes pulcherrimè administrare demonstrarent: homines enim inter deos relati, secundi dicuntur ordinis; qua de re loquentem audias Plutarchum de Fato. Ἡ δὲ δευτέρα, δευτέρων θεῶν τῶν κατ' οὐρανὸν ἰόντων καθ' ἣν τά τε θνητὰ γίνεσθαι τεταγμένως, καὶ ὅσα πρὸς διαμονὴν καὶ σωτηρίαν ἑκάστων τῶν γενῶν. *Secunda verò Providentia, secundorum est deorum; qui per cælum ingrediuntur; quâ & mortalium res ordinatæ fiunt, & singulorum generum permansio atque salus procuratur.*

Hic nummus mediocris formæ rarus est & elegans.

OSCA.

VRB. VICT. in aliis VRBS VICTRIX. Caput Augusti sine laurea.
OSCA. Eques decurrens, dextrâ hastam.

Osca urbs Hispaniæ Tarraconensis in Ilergetibus, ex Conventu Cæsaraugustano inter oppida civium Romanorum recensetur à Plinio lib. 4. *Ex his civium Romanorum.... Oscenses regionis Vescitaniæ.* Urbs per excellentiam appellatur, ut putat Ant. Augustinus Dial. 7. quod ille confirmare nititur Plutarchi auctoritate, qui eam vocat Magnam in Sertorio. Τοὺς γὰρ εὐγενεστάτους ἀπὸ τῶν ἐθνῶν συναγαγὼν εἰς Ὄσκαν πόλιν μεγάλην διδασκάλους ἐπιστήσας Ἑλληνικῶν τε καὶ Ρωμαίων μαθημάτων. *Nam ex parentibus sibi gentibus nobilissimam Oscam amplam urbem contraxit, iisque doctores præfecit litterarum Græcarum & Latinarum.* Sed *Victrix* dicta est, si rectè opinamur, à Julio Cæsare, quasi ejus deditione contra Pompeii Legatos victor extitisset, de Bello civ. 1. *Interim Oscenses & Calaguritani, qui erant cum Oscensibus contributi, mittunt ad eum Legatos, seseque imperata facturos pollicentur.* De equite infrà.

Hic nummus secundæ magnitudinis, ab Ant. Augustino dial. 7. & à Patino vulgatus pag. 37. obvius & tritus est.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum.
V. V. OSCA. *Urbs Victrix Osca.* Eques decurrens, dextrâ hastam.

Eques decurrens in Augusti nummo non ejus ad bellum profectionem arguit, nec ad aliquam ipsius expeditionem spectat; idem enim typus aliis Hispaniæ urbibus passim in Augusti, Tiberii & Caligulæ nummis occurrit, seu quòd regio equis abundet, seu quòd gens præ ceteris bellatrix sit, teste Floro lib. 2. de Hispania loquente, *Bellatricem illam viris armisque nobilem.* Nemo nescit regionem illam equis optimis abundare; imò Julius Cæsar Hispanorum equitatum commendat lib. 5. de Bello Gall. *Cùm celeriter nostri arma cepissent, vallumque ascendissent, atque ex una parte Hispanis equitibus emissis, equestri prælio superiores fuissent.*

Hic nummus mediocris moduli, ab Ant. Augustino dial. 7. vulgatus, frequens est.

AVGVSTVS DIVI F. PONT. MAX. PATER PATRIAE. Caput Augusti nudum.
V. V. OSCA. COMPOSTO ET MARVLLO II. VIR. *Urbs Victrix Osca. Composto & Marullo Duumviris.* Eques decurrens cum hasta.

Eques decurrens in nummo, urbis insigne est. *Compostus* & *Marullus* Duumvirorum cognomina habentur, sub quibus signatus fuit nummus; ad quas illi pertineant familias, ex alio ampliori expectandum. *Marullus* quidem Epidiis, Juniis & Metiis cognomen: *Compostus*, an per syncopen ex Composito? Virgil. Æneïd. 1.

Nunc placidâ Compostus pace quiescit.

Hic nummus secundæ formæ, à Patino pag. 37. vulgatus, nec rarus nec obvius est.

AVGVSTVS DIVI F. PONT. MAX. PATER PATRIAE. Caput Augusti laureatum.
VRB. VIC. OSCA SPARSO ET CELERE II. VIR. *Urbs Victrix Osca. Sparso & Celere Duumviris.* Eques decurrens, hastâ insignis.

Iterum

Iterum prodit Oſcenſium nummus cum equite & Duumvirorum cognominibus. *Sparſus* ad Fulviam gentem pertinere videtur, tum ex Seneca Decl. lib. 7. qui *Fulvium Sparſum* inter illuſtres Declamatores recenſet; tum ex nummo Tiberii apud Calaguritanos cuſo, in quo *L. Fulvius Sparſus* Duumvir: in alia autem familia nullum *Sparſi* cognomen. *Celeris* autem plurimarum vulgare eſt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis frequens eſt & obvius.

PANORMUS.

PANORMITANORVM circa caput Auguſti nudum.
AVGVSTA. Caput Juliæ velatum.

Panormus, urbs eſt Siciliæ littoralis à Pœnis condita, cui nomen πάνορμος à tuta navium ſtatione datum; hæc in poteſtatem Populi Romani tandem redacta, fidam adeo ſemper ei ſe præſtitit; ut dum Sicilia conſtitueretur provincia, immunitatem & libertatem obtinuerit, hoc eſt, à Magiſtratus Romani juriſdictione fuerit ſoluta. Strabo eam *Coloniam Romanorum* appellat lib. 6. p. 272. Πάνορμος δὲ καὶ τῶν Ῥωμαίων ἔχει κατοικίαν. *Panormus etiam Coloniam habet Romanam.* Goltzius in Sicilia, Auguſti temporibus militarem Coloniam in eam arbitratur deductam, quod probari poteſt tum ex obvio nummo Græcè Auguſti temporibus ſcripto, in quo legitur ΠΑΝΟΡΜΙΤΑΝ circa triquetram, Siciliæ ſymbolum, ante ſcilicet Coloniæ inſtitutionem; tum ex hoc poſt deductam Coloniam, Latinè ſignato, ob jus civium Romanorum ipſi conceſſum. Panormus beneficii memor, fundatoris effigiem in Juliæ uxoris nummo renovat. En marmor Panormi repertum, quod Caracallæ ævo ei Coloniæ *Auguſtæ* nomen adhuc tribuit, apud Sponium Miſcell. pag. 177.

IMP. CAES. DIVI
MAGNI ANTONI
NI PII DIVI SEPTIMI
SEVERI. . . . .
. . . SEVERO ET
. . . . PIO FEL.
AVG. PONT. MAX. TRIB.
POT. II. COS. II. COL.
AVG. PANHORM.
D. D.

Hic nummus mediocris moduli in muſeo noſtro inter rariſſimos computandus, mutilus à Patino pag. 34. vulgatus.

PANORMITANORVM. Caput Auguſti radiatum.
. . . . . CN. DOMIT. PROCOS. In vertice Capricornus, in imo triquetra.

Caput Auguſti radiatum, nummum à Panormitanis etiam poſt mortem percuſſum arguit; averſa pars Capricornum & triquetram habet, alterum Auguſti inſigne, alterum Siciliæ ſymbolum. Capricornus, capri nempe cum cauda piſcis involuta effigies, decimum Zodiaci ſignum eſt, quod Sol ingrediens ſolſtitium facit hybernum. Hunc Pana fuiſſe Ægyptii narrant apud Hyginum Poët. Aſtron. lib. 2. Pan quippe in Ægypto repentino adventu Typhonis gigantis perterritus, poſteriorem ſui partem in piſcis caudam, priorem in formam hirci commutavit; cujus ingenium admirans Jupiter, figuram hanc dicitur in cælum tranſtuliſſe. Auguſtus ſub hoc ſigno natus, illud in nummis ſignavit, adferente Suetonio in ejus vita cap. 94. *Tantam mox fiduciam fati habuit, ut thema ſuum vulgaverit; nummumque argenteum notâ ſideris Capricorni, quo natus erat, percuſſerit.* Sicilia à ſitus ſpecie à Græcis quondam *Trinacria* à tribus nimirum promontoriis dicta eſt; uti & ab Latinis à tribus ſed inæqualibus lateribus *Triquetra* appellata fuit. Horat. 2. ſat. 6.

Mili-

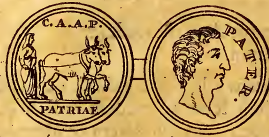
Militibus promissa Triquetrâ
Præmia Cæsar, an est Italâ tellure daturus?

Hæc trium femorum symbolo, quæ in numismatibus extrema sui parte ad caput connectuntur, ab antiquitate expressa est.

Proconsul provinciæ sub quo cusus est nummus, legitur *Cn. Domitius*, L. Domitii & Antoniæ minoris filius, qui Agrippinæ juniori nupsit anno U. C. 780. ut tradit Tacitus Ann. 4. in fine. *Cæterùm Tiberius neptem Agrippinam Germanico ortam cùm coram Cn. Domitio tradidisset, in urbe celebrari nuptias jussit.* Consulatum ille gessit ex eodem & Dione an. 584. Siciliamque Populi Rom. provinciam deinde Proconsul obtinuit. Panormitani nummum in Augusti Coloniæ fundatoris memoriam percusserunt sub Proconsulatu Cn. Domitii, qui ejus erat abgener; nam à Tacito Ann. 6. inter Tiberii progeneros recensetur ad templi Augusti & scenæ Pompeiani theatri dedicationem: *Quatuor progeneri Cæsaris Cn. Domitius, Cassius Longinus, M. Vinucius, Rubellius, Blandus delecti.* Is pater Neronis Imp. erat.

Hic nummus mediocris, in Gaza Christinæ Reginæ reconditus, eximiæ raritatis & elegantiæ est.

PATRÆ.

PATER. Caput Augusti nudum.
PATRIAE. C. A. A. P. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Colonus agit boves, dextrâ aratrum.

DIVVS AVGVSTVS PATER. Caput Augusti radiatum.
COL. A. A. PATRENS. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Colonus agens boves, dextrâ aratrum, sin. vexillum.

Ad *Patras* Achaiæ urbem pertinent hi duo nummi, alter vivente Augusto, alter post ejus apotheosim cusus; uterque litteras A. A. punctis interstinctas præfert; quarum ultimam eruditè & felici successu *Aroem* interpretatus est noster Seguinus, apud quem pag. 114. edit. 2. ejus urbis conditores seu restauratores videas, ubi narrat urbem ab Eumelo priùs conditam, deinde à Patreo ampliatam, denique ab Augusto Coloniam deductam, terno nomine *Augustam*, *Aroem*, *Patrensem* esse appellatam. Ejus post Actiacam pugnam deductionis meminit Strabo lib. 6. pag. 387. Ῥωμαῖοι δὲ νεωστὶ μετὰ τὴν Ἀκτιακὴν νίκην ἵδρυσαν αὐτόθι τῆς στρατείας μέρος ἀξιόλογον, ἀποικίαν Ῥωμαίων ἔσαν. *Romani nuper eò in coloniam deduxerunt magnam partem exercitus, quo in Actiaca paranda victoria usi fuerant.* Prior nummus *Patris patriæ* titulum Augusto tribuit, ideo cusum anno post Coloniæ constitutionem undecimo arbitramur, si quidem Patrensem Coloniam anno U. C. 740. deductam tradit Eusebius in Chron. cùm Augustus anno 751. *Pater patriæ* à Messala Consule sit salutatus, posterior verò cum *Divi* nomine post mortem signatus est: in utroque colonus priorem nummum sub Duumviris seu jam Patrensibus civibus, seu ex urbibus vicinis in urbem traductis signatum arguit, quorum colonus typus est, ut signa militaria, Veteranorum in Coloniæ supplementum missorum insignia sunt: sed colonus in altero nummo vexillum sinistrâ gerens, illum indicat dedicatum sub Duumviris, quorum alter ex civibus, alter ex Veteranis fuerit.

Prior nummus minimæ formæ rarus est, alter mediocris, frequens.

PATRICIA.

PERM. CAES. AVG. *Permissu Cæsaris Augusti.* Caput Augusti sine laurea.
COLONIA PATRICIA. In corona quercea.

Colonia Patricia eadem est quæ *Corduba*, si Plinio fides lib. 3. cap. 1. *Corduba, Colonia Patricia cognomine.* Sed in nummis non aliter quàm *Colonia Patricia*, etsi aliquando in inscriptionibus apud Gruterum, *Colonia Patricia Corduba.* Urbs est Bœticæ primaria ad Bœtim fluvium, à Marcello condita, teste Strabone lib. 3. pag. 141. Πλεῖστον δ᾽ ἥ τε Κόρδυβα ηὔξηται Μαρκέλλου κτίσμα καὶ δόξῃ καὶ δυνάμει.

Maxima

Maxima autem gloria ac potentia crevit Corduba Marcelli opus. A quo Colonia deducta ſit, ignoratur; Hiſpani ſcriptores ab Auguſto ſuſpicantur, ſed ab eo Veteranorum ſupplementum tantùm accepiſſe videtur, ſi primam Romanorum in Hiſpania Coloniam ipſam fuiſſe tradat Strabo loco cit. ᾤκησάν τε ἐξ ἀρχῆς Ῥωμαίων τε καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἐπίλεκτοι ἄνδρες, καὶ δὴ καὶ πρώτην ἀποικίαν εἰς τοὺς δὲ τοὺς τόπους ἔστειλαν Ῥωμαῖοι. *Inhabitaruntque eam ab eo delecti Romanorum & indigenarum viri; primamque eò iſtis in regionibus coloniam Romani deduxerunt.* Per delectos Romanorum viros intelligendi ſunt Patricii, à quibus *Colonia Patricia* videtur vocata. Coronam querceam in Auguſti nummo ob cives in bello ab eo ſervatos ſignarunt Coloni, non autem in honorem Julii Cæſaris, ut arbitratur Ambroſius Morales.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis nec rarus nec obvius.

PERM. CAES. AVG. *Permiſſu Cæſaris Auguſti.* Caput Auguſti nudum.
COLONIA PATRICIA. Apex & ſimpulum.

Apex & ſimpulum inſtrumenta ſunt pontificalia. *Apex* ſeu albogalerus à galea nominatus eſt: eſt enim pileum capitis, quo Diales Flamines, id eſt Sacerdotes Jovis, utebantur; fiebat enim ex hoſtia alba Jovi cæſa, cui affigebatur apex virga oleagina, Feſtus. *Simpulum* ſeu capeduncula vas erat parvum, non diſſimile cyatho, quo vinum in ſacrificiis libabatur, ex eodem auctore; id fortè à ſumendo dictum, ut capeduncula à capiendo, Varro. Hæc ad maximum Auguſti pontificatum ſpectant, quem accepit mortuo M. Lepido Triumviro anno U. C. 741. Lepidus autem poſt Julium Cæſarem anno 710. ut refert Appianus lib. 2. de Bello civ. Καὶ ὁ Λέπιδος ᾑρεῖτο ἐπὶ τὴν τοῦ Καίσαρος ἱερωσύνην. *Et Lepidus in Cæſaris mortui locum Pontifex Maximus factus eſt.* Et Dio lib. 54. pag. 540. Auguſtum narrat: Ἐπειδή τε τοῦ Λεπίδου μεταλλάξαντος ἀρχιερεὺς ἀπεδείχθη. *Cùm Lepido mortuo Auguſtus ſummus Pontifex eſſet creatus.* Cordubenſes Auguſto gratulabundi, ſacerdotiorum inſtrumenta in nummis percuſſerunt.

Hic nummus minimæ formæ pro raro numerandus.

PERM. CAES. AVG. Caput Auguſti ſine laurea.
COLONIA PATRICIA. Aſpergillum, præfericulum, lituus & patera. *Diverſi ſunt typi.*

Inſtrumenta iterum prodeunt pontificalia in ſummi pontificatus Auguſti memoriam ſignata, promiſcua aliorum ſacerdotiorum ſymbola. *Aſpergillum*, aſperſorium quidam vocant, quo aquam luſtralem aſpergebant, ex frondibus vel ex ſetis, lauro item aut oleâ compoſitum, ut putat Raph. Fabrettus de Col. Trajani pag. 164. *Præfericulum*, vas erat ſacrificale anſatum. *Lituus*, baculus aduncus, qui ab ejus litui, quo canitur, ſimilitudine nomen invenit: Cicero lib. de Divinat. Augurum inſigne, *Patera*, quòd ſacrificium epulare facerent Sacerdotes, ſeptem virorum Epulonum ſymbolum eſt: vide P. Noriſinium Cenot. Piſ. pag. 123. Hæc omnia ad ſummum ſacerdotium ſpectabant, quòd Pontifex Maximus omnia ſacerdotia contineret; idcirco Julius Cæſar apud Dionem lib. 37. pag. 46. Ἀρχιερεὺς τῶν Ποντιφίκων renuntiatur: quæ dignitas ab Auguſto tanquam hæreditaria tranſiit in Imperii ſucceſſores.

Hic nummus ſecundi moduli rarus, ſed primi rariſſimus eſt.

PERM. CAES. AVG. Caput Augusti nudum.

COLONIA PATRICIA. Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Signa militaria in Coloniarum nummis, veteranorum militum in has transmissorum originem denotant. Corduba à Marcello condita, Reipublicæ tempore Colonia deducta, *Patricia* vocata est, ab Augusto, Hispaniâ tandem pacatâ, & colonis bello imminutis, Veteranorum supplementum accepit; cui etiam cudendæ monetæ facultas ab eo concessa est, cujus beneficii memores Cordubenses, PERM. AVG. in omnibus suis nummis inscripserunt. Sed cùm Seguinus noster pag. 117. edit. 2. doctissimos viros referat contendere, nummos æreos nullos nisi decreto Senatus cusos fuisse primis Imperii Romani sæculis, nihil tamen de cudendæ monetæ potestate ab Augusto facta statuit, imò hæc addit: *Advertant viri clarissimi, quos impensiùs colo, quâ se viâ hinc expediant, pro sua prudentia & rerum antiquarum experientia singulari.* Nos autem Augustum in divisione Romanarum provinciarum cum populo, ut tyrannidem affectare se minimè videretur, cudendæ monetæ æreæ facultatem Senatui reliquisse putamus, unde in nummis Romæ cusis hæc apposita nota S C. in Coloniis verò DD. vel II. VIR. aut Duumvirorum nomina; at in illis quæ integra privilegia civium Romanorum non haberent, necessarius Imperatoris permissus videbatur, quem in nummis illæ signare consueverant.

Hic nummus primæ magnitudinis pro rarissimo numerandus.

PERM. CAES. AVG. Caput Augusti sine laurea.

COL. PATR. LEG. V. X. *Colonia Patricia. Legiones quinta, decima.* Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Superior nummus Legionum signa Veteranorum in coloniam deductorum symbolum percussit, hic perrarus cum ipsis *Quintæ* & *Decimæ* nomina, ex quibus coloni transmissi sunt, exhibet, Augusti historiam illustrans: ille enim Legionem quintam Macedonicam in Germania inferiore constituit; decima autem cùm gemina esset, unam cognomine *Victricem* in Syria, alteram *Ferratam* in Hispania collocavit: sed antequam eas in provincias migrare jussisset, Veteranos illarum exauctoratos in Colonias deduxit, *Macedonicæ Quintæ* Legionis partem in Coloniam Patriciam, alteram verò Berytum & Heliopolim Phœniciæ, *Decimæ Victricis* seu *Ferratæ* partem Cæsaraugustam Hispaniæ Tarracon. Ruscinonem Galliæ Narbon. & alteram in Col. Patriciam transmissam, tum ex hoc nummo, tum ex aliis docemur. Quanta igitur ex rei nummariæ monumentis historiæ lux, quæ sine eorum ope multâ caligine involuta permaneret.

Hic nummus mediæ formæ, raritatis eximiæ est & elegantiæ.

ROMULEA COLONIA.

COL. ROM. PERM. DIVI AVG. *Colonia Romulea* vel *Romulensis*, *permissu divi Augusti.* Caput radiatum, *aliis* laureatum, ante quod fulmen.

IVLIA AVGVSTA GENITRIX ORBIS. Caput Juliæ globo impositum, & crescente luna.

Colonia Romulea, eadem quæ Hispalis, teste Plinio lib. 3. cap. 1. *Hispalis Colonia cognomine Romulensis.* Urbs est Hispaniæ Bœticæ ad Bœtim fluvium, ut tradit Mela lib. 2. cap. 4. *In Bœtica, Astagi, Hispalis, Corduba.* Coloniam deductam docet Strabo lib. 3. pag. 141. Ἡ μὲν Ἰσπαλις ἐπιφανής, καὶ αὐτὴ ἄποικος Ῥωμαίων. *Post has Hispalis claret, ipsa quoque Romanorum Colonia.* Nummum post Augusti mortem, *Divi* titulus, corona radiata & fulmen apotheoseos symbola, percussum arguunt; sed & Juliæ nomen per Augusti testamentum ipsi concessum confirmat: ejus meminit Dio lib. 50. pag. 600. Τότε δὲ ἀθανατίσαντες αὐτὸν, καὶ θιασώτας οἱ, καὶ ἱερὰ ἱέρειάν τε τὴν Λιβίαν τε νῦν, καὶ Αὐγοῦσταν καλουμένην, ἀπέδειξαν. *Tum verò inter mortales deos eum indigitarunt, & Flamines cum sacris, & Sa-*

& Sacerdotem Liviam, quæ tum Juliæ, tum etiam Augustæ cognomenta acceperat, constituerunt. Plura de hoc nummo in Julia.

Hic nummus majoris formæ, ab Ant. Augustino dial. 8. *& in Suetonio Patini pag.* 113. *vulgatus, inter rariores tantùm collocatur.* Erosum quidem viderat Patinus, cui titulum DIVVS AVGVSTVS pro solita COL. ROM. PERM. DIVI AVG. epigraphe substituit.

RUSCINO.

IMP. CAES. AVGVSTVS. Caput Augusti sine laurea.
COL. RVS. LEG. VI. *Colonia Ruscino. Legiones Sextæ.* Duæ aquilæ legionariæ.

Plurimæ Coloniæ per has litteras RVS. incipiunt, Rusellæ in Tuscia Plinio lib. 3. cap. 5. sed Italiæ Coloniis jus cudendæ monetæ haud concessum. Rusadder in Mauritania Tingitana, Antonino in Itiner. cùm à Plinio Colonia non appelletur, à Trajano aut Hadriano deductam putamus. Rusconiæ, Rusicurium, & Rusazus in Mauretania Cæsariensi ab eodem Plinio collocantur lib. 5. cap. 2. *Alterius jam Mauretaniæ.... quæ nunc Cæsariensis..... Colonia Augusti Rusconiæ, Rusucurium civitate honoratum à Claudio, Rusazus Colonia Augusti.* Et est Ruscino in Gallia Narbonensi Colonia; unde dubium cuinam earum tribuendus nummus: sed cùm Augusti caput exhibeat, Rusucurium civitate à Claudio donatum expungendum est. Rusconiæ & Rusazus Coloniæ ex Plinio ab Augusto deductæ, pro se valde sollicitant, sed nummi forma & epigraphe pro Ruscinone certant; imò nummus in ejus tractu repertus, & mihi donatus, ut hunc illi tribuamus impellit.

Ruscino, urbs est Galliæ Narbon. ad fluv. cognominem, ut liquet ex Strabone l. 4. pag. 184. Ἐκ μὲν τῆς Πυρήνης ὅ, τε Ῥουσκίνων καὶ ὁ Ἰλυβίρρις, πόλιν ἔχων ὁμώνυμον ἑκάτερος αὐτῶν. *E Pyrena fluunt Ruscino & Ilybirris, uterque urbem habens cognominem.* Coloniæ titulum illi tribuit Mela lib. 2. c. 3. *Inde est ora Sardonum; Telis & Tichis; ubi accrevere, persæva, Colonia Ruscino,* &c. Duæ aquilæ legionariæ Veteranos duarum Legionum in coloniam transmissos denotant; cùm enim Legio Sexta fuerit gemina, una cognomine *Victrix* in Syria ab Augusto, & altera Sexta *Ferrata* in Hispania constituta: antequam verò ille eas in provincias dimitteret, earum Emeritos partim Cæsaraugustam & Accim, ut ex eorum nummis novimus, partim Ruscinonem traduxit; unde in hoc duæ aquilæ legionariæ cum inscriptione LEG. VI. *Legiones Sextæ.*

Hic nummus minimi moduli in museo nostro, singularis elegantiæ & raritatis est.

SEGOBRIGA.

AVGVSTVS DIVI F. Caput Augusti laureatum.
SEGOBRIGA. Eques decurrens, dextrâ hastam.

Segobriga, urbs Hispaniæ Tarraconensis gemina, altera Celtiberorum primaria teste Plinio lib. 3. cap. 3. *Caput Celtiberiæ Segobrigenses.* Altera ubi fuerit, non valde constat, sed cùm prior inter stipendiarias urbes ab eodem Plinio recenseatur, ad eam nummos pertinere minimè crediderim, si quidem stipendiariis cudendæ monetæ facultas nusquam concessa videatur; quare potiùs ad posteriorem, quæ veteris Latii jure donata, meritò nummos cudere potuit. Vide in Tiberio. Eques decurrens, non ad aliquod Augusti factum spectat, sed urbis ut & aliarum Hispanicarum, de quibus antè egimus, insigne est.

Hic nummus secundæ magnitudinis obvius est.

TARRACO.

IMP. CAES. TR. POT. PONT. MAX. Caput Augusti laureatum.
C. V. T. C. L. CAES. AVG. F. *Colonia Victrix Tarraco. Caius Lucius Cæsares Augusti filii.* Capita Caii & Lucii sine laurea.

Tarraco, urbs Hispaniæ citerioris maritima ad ostia Tulcis celeberrima, de qua Eutropius lib. 9. Ταῤῥάκωνα πόλιν ἐπιφανῆ κατακάψαι. *Tarraconem urbem illustrem expugnaverunt.* Hæc à Scipione Africano majore condita, deinde ædificiis plurimis ab Africano minore aucta est; ideo Solinus eam Scipiones condidisse refert cap. 25. *Carthaginem apud Iberos, quæ mox Colonia facta est, Pœni condiderunt, Tarraconem Scipiones.* Quod jam tradiderat Plinius lib. 3. cap. 3. *Colonia Tarraco Scipionum opus.* Ant. Augustinus & Gruterus ex antiquis Inscriptionibus *Juliæ* nomen ei tribuentibus, à Julio Cæsare deductam augurantur, GENIO COL. I. V. T. TARRACO. Cognomen *Victricis* urbibus de Julio Cæsare bene meritis vulgare, id confirmare videtur. Tarraconenses quidem in bello contra Pompeii Legatos ad Cæsarem transierunt, ut ipse narrat de Bell civ. lib. 1. *Interim Oscenses & Calaguritani mittunt ad eum legatos, seseque imperata facturos pollicentur: hos Tarraconenses, &c. insequuntur.* Osca ut Tarraco *Victrix* appellatur, & Calaguris dicta est *Julia.*

Tarraconenses Augusti fuerunt studiosissimi, quòd bis Consulatum in urbe sua recepisset, teste Suetonio cap. 26. *Octavum & nonum Tarracone iniit.* Octavum quidem cum T. Statilio Tauro anno U. C. 728. ante Christum 24. nonum verò anno sequenti cum M. Silano gessit. Ipsi in observantiæ suæ monimentum Caium & Lucium ab illo adoptatos ut Imperii successores, in nummis ex aversa parte signarunt.

Hic nummus secundæ formæ, à Patino pag. 61. & in ejusdem Suetonio pag. 115. vulgatus, inter rariores adscribendus.

IMP. CAES. AVG. TR. POT. PON. MAX. P. P. Caput Augusti laureatum.
C. V. T. TI. CAESAR. *Colonia Victrix Tarraco. Tiberius Cæsar.* Caput Tiberii nudum.

Ant. Augustinus Dial. 7. ob mutilum TI. prænomen, Julio Cæsari nummum tribuit.
Superior nummus in Caii & Lucii adoptionis memoriam cusus est; hic alterum Tiberii adoptionis monumentum est: illis enim vità functis Augustus Tiberium adoptavit, teste Suetonio cap. 25. *Caio in Lycia, Lucio Massiliæ defunctis, tertium nepotem Agrippam, simulque privignum Tiberium adoptavit in foro Lege Curiatia.* De eadem adoptione loquitur Dio lib. 55. pag. 556. Τὸν δὲ Τιβέριον καὶ ἐποιήσατο, καὶ ἐπὶ τοὺς Κέλτους ἔπεμψε τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ τὴν δημαρχικὴν ἐς δέκα ἔτη δούς. *Tiberium adoptavit, ac Tribunitià potestate ad annos decem datâ, in Germaniam ablegavit.* Tarraconenses utrique gratulantes, hinc Augustum laureâ insignem & Imperatorem, inde caput Tiberii ut Cæsaris nudum percusserunt.

Hic nummus mediocris moduli, à Patino pag. 36. vulgatus, inter conspicuos & elegantes numerandus.

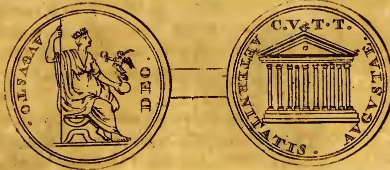

DIVVS AVGVSTVS PATER. Caput Augusti radiatum.

C. V. T. T. AETERNITATIS AVGVSTAE. *Colonia Victrix Togata Tarraco. Æternitatis Augustæ.* Templum decem columnis ornatum.

Tarraco cognomen *Togatæ* hoc in nummo assumit, ut Colonia ab aliis Hispanis per togæ usum distincta, cui adstipulari videtur Strabo lib. 3. pag. 151. Καὶ δὴ τῶν Ἰβήρων ὅσοι ταύτης εἰσὶ τῆς ἰδέας, ϛολᾶτοι λέγονται, ἢ τογᾶτοι. *Et qui hanc formam sequuntur Hispani, Stolati seu Togati appellantur.* Tarraconenses post Augusti apotheosim Legatos Romam miserunt, petentes ut ipsi templum condere sibi liceret, quod primi obtinuerunt, teste Tacito Annal. lib. 1. *Templum ut in Colonia Tarraconensi strueretur Augusto petentibus Hispanis permissum, datumque in omnes provincias exemplum.* Superbum quidem sub *Æternitatis Augustæ* titulo, cujus in nummis figuram seu iconem ex una parte, & ex altera Augusti effigiem coronâ radiatâ ornatam tanquam inter Divos relatum delinearunt.

Hic nummus minoris formæ inter elegantiores collocandus.

DEO AVGVSTO. Statua Augusti sedens, dextrâ Victoriolam globo impositam, lævâ hastam puram.

C. V. T. T. AETERNITATIS AVGVSTAE. *Colonia Victrix Togata Tarraco. Æternitatis Augustæ.* Templum ut suprà.

Figura illa sedens, statua est Augusti in hoc templo Æternitati ejus consecrato à Tarraconensibus posita, cui insolentem & vesanam *Dei* pro *Divi* appellationem, Græcorum adulationem potiùs quàm Romanorum exemplum sequuti, inscripserunt. Servius enim inter Deos & Divos ita distinguit, ut Dii dicantur æterni, Divi autem qui ex hominibus fiunt, qua ratione templum & Julii & Augusti Romæ apud Dionem Ἡρῷον dictum est. Prioris meminit lib. 54. pag. 546. Καὶ τὴν Ὀκταυΐαν τὴν ἀδελφὴν ἀποθανοῦσαν προέθετο ἐπὶ τοῦ Ἰουλίου ἡρώου. *Et Octaviam sororem vitâ functam in sacrario Julio publicè exposuit.* De altero sic loquitur lib. 59. pag. 600. Καὶ Αὐγούστῳ ἔν τε τῇ Ῥώμῃ ἡρῷον, ψηφισθὲν μὲν ὑπό τε τῆς γερουσίας, οἰκοδομηθὲν δὲ ὑπό τε τῆς Λιβίας, καὶ ὑπὸ τοῦ Τιβερίου ἐποιήθη. *Decretum quoque Romæ Augusto sacrarium à Senatu, à Livia autem & Tiberio factum.* Ἡρῷον autem verè erat fanum Heroi constructum, unde *Divi* titulo illi Romanorum Imperatores post mortem decorati sunt, à quibus in vita insignia profecta essent in Rempublicam merita: quamquam postea crescente in dies adulatione, plerique ne vivi quidem id honoris aspernati sunt, imò *Dei* appellationem ambierunt, ut de Domitiano tradit Eutropius lib. 7. *Dominum se & Deum primus appellari jussit, sed nec Divus post mortem appellari meruit.*

Hic nummus primæ magnitudinis; ab Ant. Augustino Dial. 7. vulgatus; pro rarissimo habendus.

DIVVS AVGVSTVS PATER.

C. V. T. T. *Colonia Victrix Togata Tarraco.* Ara supra quam palma arbor enata.

Augustus ad bellum Cantabricum anno U. C. 728. profectus, Tarraconem morbo correptus se recepit, teste Dione lib. 53. pag. 514. Καὶ ὁ μὲν ἔκ τε τοῦ καμάτου, ἐκ τῶν φροντίδων νοσήσας, ἐς Ταρράκωνα ἀνεχώρησε. *Ac ex labore curisque in morbum prolapsus, Tarraconem se contulit.* Tarraconenses protinus votis pro ejus salute susceptis aram exstruxerunt, sed cùm longè post Augusti discessum enata esset in ea palma, id pro victoriæ Cæsaris omine & æternitatis symbolo reputantes, Quinctilianus lib. 6. cap. 4. Inst. Orat. narrat eos Romam Legatos misisse, Augusto gratulantes de enata palma, quibus etsi Cæsar per jocum responderit; *Apparet, quàm sæpè accendatis:* Tarraconenses tamen post ejus mortem aram hanc cum eadem palma in nummis præ æternitatis Augusti symbolo signarunt, alludentes templo quod *Æternitatis Augustæ* ædificaverant.

Hic nummus primæ magnitudinis ab Ant. Augustino dial. 7. vulgatus, inter rariores adscribendus.

JULIA TRADUCTA.

PERM. CAES. AVG. *Permissu Cæsaris Augusti.* Caput ejus sine laurea.
IVL. TRAD *Julia Traducta*, in quercea.

Julia Traducta, urbs gemina, una Africæ Tingitanæ, altera Hispaniæ Bœticæ in ora opposita; illa Colonia à Claudio Cæsare deducta, hæc civium Romanorum jure à Julio donata videtur. De priori cùm de Augusti nummo nobis sit sermo, nulla erit mentio; sed quia de posteriori viri eruditissimi, & præsertim P. Norisius in Cenot. Pisan. varia protulere, quid de illa sentiamus, nobis aperire liceat. *Juliam Traductam* non à Romanis conditam, sed urbi cuidam hoc nomen ab iis inditum fuisse narrat Strabo. Sunt ergo nova hæc cognomina: unde autem antiqua ejus oppidi nomenclatura nobis eruenda? En Mela insignis ille Geographus, qui in gratiam patriæ suæ priscam ejus appellationem *Tingentera* profert. *Carteia*, inquit, *& in quam transvecti ex Africa Phœnices habitant, atque unde nos sumus Tingentera, tum Melaria, Belo*, &c. Sed quomodo & quando relictâ voce Tingentera aut Cingetera (nam utraque in MS.) nova invenerit nomina, nobis inquirendum est.

Plurimas Hispaniæ, imò Bœticæ provinciæ urbes recenset Plinius lib. 3. quæ amissâ antiquâ nomenclatione, aliam cum *Juliæ* cognomine à Julio Cæsare habuerunt: testes sint Illiturgi, quod *Forum Julium*; oppidum Osset, quod *Julia Constantia*; Vergentum, quod *Julii Genius*; Itucci, quæ *Virtus Julia*; Attubi, quæ *Claritas Julia*, &c. Sic urbs ex Mela *Tingentera* mutatâ appellatione apud Geographum Anonymum Ravennatem in Bœticarum urbium recensione *Transducta Cetraria* appellatur, duobus posterioribus nominibus confusis. *Carteia*, inquit, *Transducta Cetraria, Mellaria, Belon*, &c. Uterque & Mela & Anonymus urbem de qua sermo est, inter Carteiam & Mellariam collocat: sed illa, *Cetraria* priùs, & deinde *Transducta* est appellata, illud quidem nomen à Julio, alterum verò ab Augusto habuit.

Tingentera mutato nomine *Julia Cetraria* ob cetratas Bœticæ cohortes in eam à Julio Cæsare post devictos Pompeii Legatos transmissas vocata est, dimissis iis cetratis qui domicilium haberent, ut ipse refert in Commentar. de Bello civ. lib. 1. cap. 39. imò Bœticam ipsam Julius Cæsar civibus pene exhaustam post bellum contra Pompeii filios iterum novis civibus frequentavit, ut liquet ex Livio lib. 4. Decad. 4. *Tertium, Hispani, genus Romani coloni ab Divo Cæsare post devictos Pompeii liberos adjecti.* Augustus deinde, pace in Hispania stabilitâ, cùm emeritos milites exauctorasset, & novos cives in urbes bello vacuatas transferret, *Juliam Cetrariam* pene desertam partim Romanis, partim Zelitanis & Tingitanis locupletavit, cui, retentâ *Juliæ* in Julii patris honorem, relictâ verò *Cetrariæ* appellatione, nomen *Juliæ Jozæ*, id est *Traductæ*, ex Africanis illis civibus indidit, ut rectè Strabo lib. 3. pag. 140. Ην δὲ καὶ Ζῆλις τῆς Τίγγιος ἀστυγείτων, ἀλλὰ μετῴκισαν ταύτην εἰς τὴν περαίαν Ῥωμαῖοι, καὶ ἐκ τῆς Τίγγιος προσλαβόντες τινάς, ἔπεμψαν δὲ καὶ παρ' ἑαυτῶν ἐποίκους, καὶ ὠνόμασαν Ἰουλίαν Ἰόζαν τὴν πόλιν. *Fuit & Zelis Tingi vicina urbs, sed eam Romani in ulteriorem oram transtulerunt, additisque à Tingi nonnullis, & à seipsis alios miserunt, urbique nomen Juliæ Jozæ indiderunt.* Joza vocabulum est Africanum seu Punicum, ex Bochardo, quòd idem sonat quàm Latinè Traducta.

Ex iis huc usque allatis palam fit *Tingenteram* amisso veteri nomine, *Juliam Cetrariam* à Julio appellatam, deinde relictâ *Cetrariæ* appellatione, *Traductam* à traductis civibus Augusti jussu dictam: non enim verisimile est *Juliam* ab Augusto fuisse nominatam; quænam autem inter urbes à Julio & Augusto cognominatas esset distinctio, si ab Augusto *Juliæ* appellarentur? sed constat urbes aliqua immunitate, seu *Coloniæ* titulo à Julio Cæsare donatas, *Juliæ* nomen prætulisse; illas autem ab Augusto deductas, solo *Augustæ* nomine insignitas, quales sunt *Col. Aug. Troadensis, Col. A. A. Patrensis, Col. Aug. Emerita*, & aliæ: sed quæ denique *Juliæ Augustæ* simul nominantur, à Julio primùm constitutæ sunt, deinde ab Augusto novis colonis aut veteranis militibus in supplementum sunt frequentatæ, ut *Jul. Aug. Berytus, Jul. Aug. Heliopolis, Jul. Aug. Cremna*, & plurimæ aliæ. Corona civica ob cives servatos à Traductanis Augusto dedicata est.

Hic nummus mediæ formæ, à P. Norisio Cenot. Pisan. pag. 92. vulgatus, pro raro habetur.

PERM. CAES. AVG. *Permissu Cæsaris Augusti.* Caput Augusti sine laurea.
IVL. TRA. C. L. CAES. *Julia Traducta. Caius Lucius Cæsar.* Capita Caii & Lucii oppositis cervicibus.

Traductani in adoptionis Caii & Lucii memoriam, aut in eorum honorem nummos, ut antè Tarraconenses, Augusto gratulantes percusserunt. Eorum adoptionem ad annum U. C. 737. vivente Agrippâ patre revocavimus; illo autem mortuo, Augustus Juliam filiam, illorum matrem, in matrimonium Tiberio collocavit anno 743. ut eruitur ex Dione lib. 54. pag. 546. Ἐν δὲ τῷ ἐπ᾽ ἐκείνῳ τήν τε Ἰουλίαν τῷ Τιβερίῳ συνῴκισε, καὶ τὴν Ὀκταουΐαν τὴν ἀδελφὴν ἀποθανοῦσαν προέθετο ἐπὶ τοῦ Ἰουλίου ἡρῴου. *Eodem anno Juliam Tiberio matrimonio conjunxit, & Octaviam sororem vitâ defunctam in sacrario Julio publicè exposuit.*

Hic nummus primæ magnitudinis à P. Norisio pag. 92. vulgatus, & in museo nostro asservatus, eximiæ raritatis & elegantiæ est.

PERM. CAES. AVG. *Permissu Cæsaris Augusti.* Caput Augusti.
IVLIA TRAD. *Julia Traducta.* Apex & simpulum. *In alio*, aspergillum, præfericulum, lituus & patera.

Insignia hæc pontificalia in utroque nummo à Traductanis percussa, ad Pontificatum maximum Augusti spectant, quem mortuo Lepido anno 741. ille accepit 4. Kalend. Martii, ut notat Tabula marmorea apud Gruterum pag. 333. HOC DIE CAESAR PONTIF. MAXIM. FACT. EST. Apicem ad Pontificatum maximum, simpulum ad Pontificum collegium, lituum ad Augures, pateram ad quindecim viros spectare diximus: hæc quidem singulatim accepta, singulorum sacerdotium exhibent; simul verò sumpta, dignitates in Pontifice Maximo conjunctas esse demonstrant.

Hic nummus rarus est, alter minimæ formæ à P. Norisio pag. 92. vulgatus, alter mediocris in museo nostro.

TURIASO.

IMP. AVGVSTVS P. P. Caput Augusti laureatum.
MVN. *Municipium*, in corona quercea. TVRIASO circa ambitum.

Turiaso urbs Hispaniæ Tarraconensis in Celtiberis prope montem Caunum ad parvum fluvium in Iberum prolabentem, cujus meminit Antoninus Pius in Itiner. *Ab Asturica per Cantabria....* *Numantia* M. P. XXV. *Augustobriga* M. P. XXVII. *Turiasone* M. P. XVI. Inter civium Romanorum populos recensetur à Plinio lib. 3. cap. 3. *Ex his civium Romanorum Turiasonenses.* In nummis verò *Municipii* titulo donatur. Corona quercea ob cives ab Augusto servatos.

Hic nummus secundæ magnitudinis paulò diversus ab Ant. Augustino Dial. 7. vulgatus, nec rarus nec obvius est.

IMP. AVGVSTVS P. P. Caput Augusti laureatum.
TVRIASO. Caput muliebre.

Ant

Ant. Auguſtinus nummum huic ferè ſimilem refert Dial. 7. cum muliere Pietatis inſtar velata; noſter autem ſine velo, capillis à tergo in nodos contortis ac dimiſſis, Agrippinæ ſenioris more, etſi rudis fabricæ, conſpicitur. Patinus pag. 36. caput ἄδηλον, id eſt, incertum, vocat: nos Liviæ vultum eſſe exiſtimamus. Senatus enim primis his temporibus juris ſui adhuc ſtudioſiſſimus, fœminis principibus non cum earum nomine, ſed ſub dearum appellatione nummos tantùm ſignabat, ut Julia ipſa Tiberio regnante ſub Juſtitiæ, Salutis & Pietatis nomenclatione ſenatuſconſulto in nummis exhibetur.

Hic nummus mediocris moduli, à Patino pag. 36. vulgatus, inter rariores collocandus.

IMP. CAESAR AVGVSTVS P. P. Caput Auguſti laureatum.

MV. TVRIASO M. CAECIL. SEVERO C. IVL. AQVINO. *Municipium Turiaſo. Marco Cæcilio Severo, Caio Julio Aquino* circa ambitum, II. VIR. in quercea.

Apud Mediobarbum pag. 52. pro CLA. AQVILIO, repone C. IVL. AQVINO, duæ enim eſſent familiæ, Claudia & Aquilia.

Turiaſſo à quibuſdam ſcriptoribus, ſed in nummis *Turiaſo* eſt, ut & Ptolemæo lib. 2. cap. 6. Τουριαζὼ, nunc *Tarraçona.* Duumviri perhibentur M. Cæcilius Severus, & Caius Julius Aquinus. De *Cæcilia* & *Julia* gente dictum eſt. *Severus* cognomen à moribus, plurimis vulgare eſt. De *Aquino* vide Seguinum pag. 90. edit 2. an verò *Aquinum* urbs Latinorum à quodam hujus nominis dicta aut condita. Corona quercea ob cives ſervatos ſignata eſt.

Hic nummus ſecundi moduli obvius eſt.

IMP. CAESAR AVGVSTVS P. P. Caput Auguſti laureatum.

MV. TVRIASO. L. MARIO. L. NOVIO. *Municipium. Turiaſo, Lucio Mario, Lucio Novio*, circa ambitum. II. VIR. *Duumviris*, in quercea.

Maria gens, plebeia, cui prænomen *Lucii* vulgare, ex qua plurimi Tribuni plebis recenſentur. *Novia* pariter ut videtur plebeia; *L. Novius* Tribunus plebis P. Clodio collegæ plurimùm infenſus, ex Pædiani Comm. anno U. C. 695. legitur. *Novius* cognomen à novem ſeu novenario numero deducitur.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis nec rarus nec obvius eſt.

INCERTA.

Caput Auguſti ſine laurea, ante quod lituus, ſine epigraphe.

P. S. S. C. C. LOLLI. M. DOM. II. VIR. ITER. *Poſuere Suffetes Carthaginenſes, Caio Lollio, Marco Domitio Duumviris iterum.* Figura militaris galeata, baſi impoſita, dextrâ haſtam, lævâ ad latus ſupra parazonium.

Plurima Auguſti numiſmata inter incerta occurrunt rejicienda, quæ cùm plures cartas ad eorum explicationem ſine magna utilitate implerent, prætermiſimus, hoc unico addito, quod in urbium ſerie collocare jure potuiſſet, ne aliquis nimiæ noſtri fiduciæ in nummis explicandis inſimularet, nihil jubemus, eruditorum Antiquariorum ſententiæ interpretationes noſtras ſubmittimus, licèt in tractandis per triginta annos numiſmatibus aliquam eorum cognitionem nos adeptos non inficias eamus: ſed ad nummi enodationem revertamur.

Nullus est in re antiquaria tam parum versatus, qui Augusti effigiem etiam sine epigraphe in hoc nummo non agnoscat; figura militari habitu in basi, ejus statua esse videtur, quam ob galeam si institeris sub Martis figura positam, non me refragantem habebis; sic in denariis argenteis visitur: sed in qua urbe nummus cusus, & statua publicè locata est, hoc opus: notas P. S. S. C. interpretamur, *posuere Suffetes Carthaginenses*. Jam reclamant tyrones; at nummos Uticensium in Tiberio consulant, in quibus frequenter occurrit statua sedentis Liviæ cum litteris D. D. P. P. quas vulgò exponunt, *Decuriones posuere*, ut simulacrum à Decurionibus positum arguant. Similis statua Liviæ in aversa Tiberii parte cum iisdem notis P. S. S. C. *Posuere Suffetes Carthaginenses*, exhibetur; quidni Carthaginenses statuas Augusto & Liviæ dedicarint, Augusti beneficiis ob Coloniam novis colonis frequentatam, ut pag. 2. diximus, plurimùm devincti. Suffetes enim summi sunt Carthaginis, ut Decuriones Uticæ, Magistratus. Plura de Lollio & Domitio Duumviris, ut & de Suffetibus in nummis Tiberii incertis.

Hic nummulus à Patino Fam. Rom. pag. 158. *vulgatus, inter rariores numerandus.*

IMP. CAESAR
AVGVSTVS
PONT. MAX.
PATRENS.
COLONIAE D·ED.

Grut. pag. 187. 7.

J U L I A.

JULIÆ AUGUSTÆ *nummi ex omni forma, raritatis eximiæ & ſingularis præſtantiæ ſunt, ſed majoris præſertim moduli, exceptâ* GENITRIX ORBIS *epigraphe.*

CÆSARAUGUSTA.

C. C. A. PIETATIS AVGVSTAE. *Colonia Cæſarea Auguſta. Pietatis Auguſtæ.* Caput Juliæ velatum.

IVNIANO LVPO PR. C. CAES. C. POMPON. PARRA II. VIR. *Juniano Lupo Præfecto Cohortis Cæſarianæ, Caio Pomponio Parra Duumviris.* Templum tetraſtylum.

Nemo eſt qui Liviæ ſeu Juliæ Auguſtæ vultum ſub *Pietatis* nomine non agnoſcat: jam enim Senatum primis Imperii temporibus, ſui juris dignitatiſque retinentem, non principibus fœminis cum Auguſtæ titulo, ſed ſub Deæ cujuſdam nomine earum effigies cælare diximus; Juliam autem ab eo ſub Juſtitiæ, Salutis & Pietatis appellatione, imò & in Coloniis ſignatam conſpicimus. Græci illam apud Seguinum pag. 67. ed. 2. ſub Dianæ nomine ΑΡΤΕΜΙΣ ΣΕΒΑΣΤΗ exhibuerunt; at eam velatam poſt mortem ſub Pietatis nomine effictam, ut in nummo à Druſo Cæſare cuſo obſervandum, Pietas enim tunc velata depingitur. Velum autem, divinitatis ſymbolum eſt: hanc ob rem Cæſarauguſtani Auguſto urbis fundatori, poſt ejus apotheoſim templum AETERNITATIS AVGVSTAE; Juliæ verò uxori tanquam Deæ, poſt ejus mortem, alterum PIETATIS AVGVSTAE dedicarunt.

Junianus Lupus, primus ille Duumvir, ex familia Junia in alteram, producto Junii in Junianum nomine, adoptatus eſt, ut innuit in Adoptatis Dio lib. 46. pag. 322. Νενόμιςαι γὰρ ἄν τις εἰσποιηθῇ τὴν μὲν ἄλλω, αὐτὸν προσφήσιν ἀπὸ τοῦ εἰσποιησαμένου λαμβάνειν, ἐν δέ τι τῶν προτέρων ὀνομάτων σχηματισθέν πως τηρεῖν, τοῦτο μὲν οὖν οὕτως ἔχει. *Sic enim inſtitutum eſt, ut qui adoptatur, ab adoptante appellationem accipiat: nomen tamen aliquid eorum quæ priùs geſſit, paulò formatum ſervet.* Junianus autem cum Duumviri titulo ſe Cohortis Cæſarianæ Præfectum adſcribit, ut antè in iiſdem Cæſarauguſtanæ nummis TI. Clodium Flavum Præfectum Germanorum, id eſt Cohortis, obſervatum eſt. Cognomen *Lupus* Juniæ genti vulgare videtur; Junius autem Lupus ſub Claudio apud Tacitum lib. 12. legitur. Alter Duumvir Pomponius Parra, pauca de ſe dicenda ſuppeditat: nam de Pomponia gente à Pompone Numæ filio originem trahente, jam dictum: de cognomine *Parra* nulla mentio.

Hic nummus ſecundi moduli eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

EMERITA.

IVLIA AVGVSTA PERM. AVGVST. P. M. Caput Juliæ velatum.
AVGVSTA EMERITA. Porta urbis duobus fornicibus & turribus hinc inde ornata.

Emeritenſes Auguſti conditoris beneficiorum memores, Liviæ ejus uxori cùm novis quidem Juliæ & Auguſtæ nominibus nummos dedicarunt; ſed velum, illos poſt ejus mortem percuſſos denotat: populi enim nummos vivente Auguſto ipſi paucos obtulere: Senatus quidem poſt Cæſaris mortem, ei, ut jam diximus, ſub Deæ cujuſdam nomine numiſmata ſignavit; ſed adulantes Coloniæ in illis nomen Auguſtæ inſcripſerunt. Porta urbis, in Coloniæ ab Auguſto deductæ memoriam.

Hic nummus primæ magnitudinis, eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

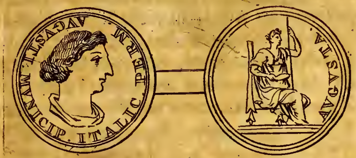

IVLIA AVGVSTA. C. A. E. *Colonia Auguſta Emerita.* Caput Juliæ velatum.
TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVST. IMP. Caput Tiberii ſine laurea.

Iterum prodit Emeritenſis Coloniæ nummus cum Juliæ capite, ſed ex altera parte viſitur Tiberii effigies, æquatâ velut inter filium Imperatorem & matrem Auguſtam poteſtate: ipſa enim ſe Tiberio Imperium dediſſe jactabat, ideo initio hujus imperii plurimi honores ipſi delati ſunt, teſte Dione lib. 57. pag. 609. Αἵ τε ἐπιστολαὶ αἱ τοῦ Τιβερίου καὶ τὸ ἐκείνης ὄνομα χρόνον τινὰ ἔχον, καὶ ἐγράφετο ἀμφοῖν ὁμοίως. πλήν τε ὅτι οὔτε ἐς τὸ συνέδριον, οὔτε ἐς τὰ στρατόπεδα, οὔτε ἐς τὰς ἐκκλησίας ἐτόλμησε ποτὲ ἐσελθεῖν, τά γε ἄλλα πάντα ὡς καὶ αὐταρχοῦσα διοικεῖν ἐπεχείρει. *Quinetiam epiſtolis Tiberii nomen matris aliquandiu adſcriptum fuit, litteræque ad Tiberium datæ, Liviæ etiam inſcribebantur, ac niſi quod in ſenatum, ad exercitum, inque conciones venire non fuit auſa; cætera omnia, quaſi ipſa imperium teneret, agere conabatur.* Nil mirum igitur, ſi Emeritenſes utriuſque imaginem hinc matris inde filii percuſſerint.

Hic nummus mediæ formæ inter rariſſimos computandus.

ITALICA.

MVNIC. ITALICA. PERM. AVGVSTI. Caput Juliæ.
AVGVSTA. Figura muliebris ſedens, dextrâ pateram, ſiniſtrâ haſtam.

Mulier illa ſedens, Liviæ ſtatua videtur eſſe, quæ in nummis ſenatuſconſulto percuſſis ſæpius occurrit, utpote à Senatu ipſi conceſſa, adſtipulante Dione lib. 55. pag. 549. Ἡ δὲ δὴ Λιουΐα εἰκόνων τε ἐπὶ παραμυθίᾳ ἔτυχε. *Livia autem ſolatii causâ ſtatuis donata eſt.* Illa ſtolâ inſignis, dextrâ pateram, ſiniſtrâ haſtam puram gerit: in aliis nummis velata repræſentatur, ſed ſub Pietatis icone; nam à Claudio nepote tantùm conſecrata eſt, teſte eodem Dione lib. 60. pag. 667. Τήν τε τήθην τὴν Λιουΐαν οὐ μόνον ἵππων ἀγῶσιν ἐτίμησεν, ἀλλὰ καὶ ἀπηθανάτισεν, ἄγαλμά τε τι ἐν τῷ Αὐγουστείῳ ἱδρύσας, καὶ τὰς θυσίας ταῖς ἀειπαρθένοις ἱεροποιεῖν προστάξας, ταῖς τε γυναιξὶν ὅρκον τὸ ὄνομα αὐτῆς ποιεῖσθαι κελεύσας. *Aviam Luciam præter hunc honorem etiam immortalitati aſſeruit, dedicavitque ejus effigiem in templo Auguſti, ac rem ſacram ei fieri à Veſtalibus mandavit, mulieresque per nomen ejus jurare juſſit.* Italicenſes Auguſti beneficiorum memores ob jus cudendæ monetæ ſibi conceſſum, Liviæ ejus uxori in Juliam gentem adoptatæ gratulantes, ſtatuam poſuerunt, quam in nummis exhibent.

Hic nummus ſecundi moduli eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

PANORMUS.

AVGVSTA. Caput Juliæ velatum.

PANORMITANORVM. Caput Augusti sine laurea.

Panormus, urbs Siciliæ littoralis à Strabone lib. 6. pag. 272. Colonia perhibetur. Πάνορμος δὲ καὶ τῶν Ῥωμαίων ἔχει κατοικίαν. *Panormus etiam Coloniam habet Romanam.* Hanc ab Augusto deductam diximus pag. 57. cui monetæ cudendæ facultas videtur jam ab Antonio concessa, cùm Siculos ab eo cives Romanos factos esse tradat Cicero ad Attic. ep. 14. *Multa Siculis Cæsar neque me invito; etsi Latinitas erat non ferenda: verumtamen ecce Antonius acceptâ grandi pecuniâ fixit legem à Dictatore Comitiis latam, quâ Siculi cives Romani, cujus rei vivo illo mentio nulla.* Panormitani in Coloniæ fundatoris & ejus uxoris memoriam Tiberio gratulantes nummos percusserunt.

Hic nummus mediæ formæ, mihi dono datus à Cl. V. Augustino Scilla Messanensi, præstantissimus est. Similem mutilum quidem Eq. Patinus pag. 54. sed Cl. Begerus integrum in Thes. Palatino pag. 200. vulgaverunt.

PATRÆ.

INDVLGENTIAE AVG. MONETA IMPETRATA. Caput Juliæ velatum.

COL. A. A. P. CAESARI AVG. *Colonia Augusta Aroe Patrensis Cæsari Augusto.* Augustus in quadrigis manu gerens sceptrum, cujus in apice aquila.

Nummum vulgavit Seguinus noster pag. 114. edit. 2. De Patris disertè quidem, sed de capite muliebri velato nihil protulit: ille autem dubius de monetæ effigie, ad Liviam revocare non ausus est; tot nummi eundem Liviæ vultum nobis exhibentes, ad eam pertinere facilè demonstrant, ejus quippe imaginem primis Imperii temporibus ut satis notam sine nomine vulgabant. Patrenses Augusti beneficiis devincti, ab una parte ejus uxoris caput, ex altera ipsum in quadrigis triumphantem exhibuerunt, sed præcipuè ob Actiacam victoriam, cujus meminit Dio lib. 51. p. 459. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἡ περὶ τῷ Ἀκτίῳ ναυκρατία. *Secunda die Cæsar de Actiaca navali pugna triumphavit.* Ipsi enim bello civili inter Augustum & Antonium dispersi; clementiâ Augusti revocati sunt, incolis ex oppidis vicinis in suam urbem traductis, deductisque Legionis vigesimæ secundæ Veteranis, coloni facti sunt Romani. Indulgentia in nummo pro permissione usurpatur.

Hic nummus majoris formæ inter elegantissimos collocandus.

ROMULENSIS COLONIA.

IVLIA AVGVSTA GENITRIX ORBIS. Caput Juliæ globo impositum, & Luna crescente ornatum.

COL. ROM. PERM. DIVI AVG. *Colonia Romulensis* aut *Romulea, permissu Divi Augusti.* Caput Augusti radiatum, ante quod fulmen.

Colonia Romulensis vocata est Hispalis, urbs Bœticæ, ut tradit Plinius lib. 3. cap. 1. ad quam pertinet nummus noster; non autem ad Romanum Delphinatus ad Hisaram oppidum, uti auguratur Tristanus tom. 1. pag. 125. ubi disertè de magnifico illo *Genitricis Orbis* titulo, quem Romulenses Tiberio adulantes, Juliæ ejus matri tribuerunt: multi enim ipsi decreti sunt honores, apud Dionem lib. 57. pag. 609. Ὅθεν ἄλλα τε ἔξω τῶν νενομισμένων ἐσεφέρετο, καὶ πολλοὶ μὲν μητέρα αὐτὴν τῆς πατρίδος, πολλοὶ δὲ καὶ γονέα προσαγορεύεσθαι γνώμην ἔδωκαν. *Hinc multa extra consuetudinem Populi Romani introducta, inventique haud pauci, qui Matrem eam Patriæ ac Genitricem appellandam censerent.* Nummus Dionem illustrat, imò locupletare videtur, cùm hic vocandam illam *Patriæ Matrem* censeat, nummus autem eam *Orbis Genitricem* appellet; ideo globo est imposita, & Luna crescens supra caput, tanquam illa foret Lucina partuum præses, vel ut innuit Tristanus, tanquam

Venus

Venus Genitrix. In altero Augusti nummo regio Julia sedens, in aversa ejus parte AVGVSTA MATER PATRIAE nominatur.

Hic nummus majoris moduli, ab Ant. Augustino Dial. 8. *à Tristano tom.* 1. *pag.* 123. *& à Patino in Sueton. pag.* 113. *vulgatus, præstantissimus est.*

TURIASO.

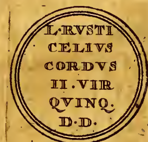

TVRIASO. Caput Liviæ.
IMP. AVGVSTVS P. P. Caput Augusti laureatum.

Turiasones Hispaniæ Tarraconensis Augusto nummos offerentes, pergratum ipsi fore putarunt, si Liviam conjugem, Asiæ populorum exemplo, in iis etiam signarent. Senatus autem Romanus juris adhuc sui nimiùm studiosus, Liviæ effigiem sub Tiberio tantùm, & quidem sub cujusdam Deæ nomine cælare cœpit: alii populi, Augusti benevolentiæ magis appetentes quàm ambitionis, ipsius effigiem & Liviæ vultum, sed sine nomine, in nummis ipso vivente percusserunt.

Hic nummus mediocris formæ, à Patino pag. 36. *vulgatus, inter rariores numerandus.*

INCERTA.

PIETAS AVGVSTA. Caput Liviæ.
L. RVSTI. CELIVS CORDVS II. VIR. QVINQ. D. D. *Lucius Rustius, Celius Cordus Duumviri Quinquennales, decreto Decurionum.* In area.

Pulcherrimum & integerrimum numisma, etsi nomen urbis non præferat, locum tamen hîc habere debuit, tum quòd rarissimam Juliæ effigiem exhibeat sub *Pietatis Augustæ* nomine, cujus extat inscriptio apud Gruterum pag. 101. 1. sub Tiberio anno U.C. 774.

PIETATI. AVGVSTAE
EX S. C. QUOD. FACTVM. EST. D. HATERIO
AGRIPPA. C. SVLPICIO. GALBA. COS.

tum quia in Colonia quadam percussum est, ut Duumvirorum Quinquennalium nomina, & notæ D. D. *decreto Decurionum*, arguunt. *Coloniæ cùm essent*, ut inquit Gellius lib. 16. *effigies simulacraque majestatis Populi Romani*, eodem quo ipsa Roma administrationis genere regebantur; Senatus tamen ad aliquam Urbis differentiam in ipsis Curia, Senatores, Decuriones, eorum sancita, quæ Romæ senatusconsulta; in iis decreta Decurionum, Censores, Duumviri Quinquennales, sic illi dicti, quòd omni quinquennio crearentur. Coloniæ censum Romam mittebant, & munere functi *Quinquennalitii* vocabantur. P. Harduinus in nummo Buthroti pag. 102. C. PAET. QVIN. ITER. interpretatur, *C. Pætus Quinquennalia iterum*, pro *Quinquennalis iterum*, & frigidè ad ludos quinquennales revocat.

Rustia gens, incertum patricia, an verò plebeia. *Celia* seu *Cælia*, plebeia est, at consularis, à Vibenna Cælio Etrusco dicta, quem Cælio monti Romæ nomen indidisse narrant. *Cordus* dicitur ultra tempus legitimum in utero gestatus apud Quinctilianum.

Hic nummus secundæ magnitudinis, Regius, à Patino in omissis Fam. Rom. pag. 310. *vulgatus, eximiæ raritatis & elegantiæ est.*

SALVS AVGVSTA. PERM. AVG. Caput Juliæ.
IVLIA AVGVSTA. Julia ſedens, dextrâ pateram, lævâ haſtam puram gerit.

Licèt urbis & Duumvirorum nomina, aut nota Decurionum in nummo deſint, *permiſſu Auguſti* voces in Colonia percuſſum arguunt. Auguſtus autem cùm à Senatu Populoque Romano coactus eſſet anno U. C. 727. ut ſolus Rempublicam gereret, de quo Dio lib. 35. pag. 503. Ἀλλὰ πολλὰ μὲν καὶ μεταξὺ ἀναγινώσκοντος αὐτοῦ διεβόων, πολλὰ δὲ καὶ μετὰ τοῦτο μοναρχεῖσθαί τε δεόμενοι, καὶ πάντα τὰ ἐς τοῦτο φέροντα ἐπιλέγοντες. *Multis omnes eum verbis precati ſunt, ut ſolus imperii ſummam gereret, omnibuſque, quibus id ei perſuaderent, adductis argumentis, tandem eum eò compulerunt, ut principatum ſolus obtineret.* Receptâ tandem in ſe omni Reip. curâ, negavit ſe omnes velle provincias obtinere, eaſque cum Senatu & Populo partitus eſt; jus autem cudendæ monetæ, ſummæ poteſtatis notam, cum illo diviſiſſe videtur, ipſique æream reliquit, Coloniis autem & Municipiis ademptam, quibuſdam permiſit, unde in pleriſque eorum nummis PERM. AVG. voces.

Hic nummus mediocris moduli, in Gaza Medicea, pro rariſſimo habendus.

JVLIAE. AVG.
DIVI. F. MATRI
TI. CAESARIS AVG. PRIN
CIPIS ET CONSERVATORIS
ET DRVSI GERMANICI
M. CORNELIVS PROCVLVS
PONTIFEX CAESARVM.

Grut. pag. 234. 2.

M. AGRIPPA.

GRIPPA post Augustum, ante filios Caium & Lucium, collocatur ob Tribunitiam potestatem ab Augusto ipsi tanquam Imperii successori designato communicatam; ideo Senatus cum ejus effigie nummos percussit. Asiæ & Syriæ Præfectus colonos militares Augusti jussu Berytum Phœniciæ apud Strabonem, imò & Heliopolim ejusdem provinciæ, ut liquet ex nummis, deduxit.

M. Agrippæ *nummi secundæ magnitudinis hactenus tantùm observati, eximiæ sunt raritatis & præstantiæ.*

CÆSARAUGUSTA.

M. AGRIPPA L. F. COS. III. Caput M. Agrippæ coronâ rostratâ insigne.
C. C. A. SCIPIONE ET MONTANO II. VIR. *Colonia Cæsarea Augusta, Scipione & Montano Duumviris.* Colonus agens boves.

Nummus hic in Agrippæ honorem sub Caligula percussus est, ut indicant Duumviri, qui utrique nummos dedicarunt. Caligula quidem parentum suorum memoriam in nummis renovavit, Germanicum patrem, Agrippinam matrem, & Augustum proavum in posteriori eorum parte cælari jussit; Cæsaraugustani hos omnes signarunt, & Agrippæ ejus avi effigiem addiderunt. M. Agrippa tres habuit uxores, Pomponiam Attici filiam, Marcellam Octaviæ, & Juliam Augusti. Ex omnibus liberos sustulit: ex Pomponia Vipsaniam Agrippinam, quam Tiberio copulavit. Marcellæ liberorum nomina non traduntur. Ex Julia tres filios C. L. & Agrippam, & duas filias Juliam & Agrippinam reliquit. Julia L. Paulo nupsit, Agrippina Germanico, ex qua natus est Caligula. Ille Agrippæ avi effigiem non restituit, si Suetonium audias cap. 23. *Agrippæ se nepotem neque credi, neque dici ob ignobilitatem ejus volebat, succensebatque si qui vel oratione vel carmine imaginibus eum insererent.* An non Cæsaraugustanis ob id iratus Caligula, cudendæ monetæ facultatem, imò omni Hispaniæ ademerit: nam post Caligulam nulli Coloniarum Hispanicarum nummi reperiuntur.

Scipio & *Montanus*, Duumvirorum sunt cognomina; Scipio quidem Corneliæ gentis peculiare, Montanus autem plurimis familiis commune.

Hic nummus mediæ formæ, mihi dono datus à munificentissimo Cardinali de Massimis rei nummariæ studiosissimo; eximiæ raritatis est.

M. AGRIPPA L. F. COS. III. Caput M. Agrippæ coronâ rostratâ ornatum.
C. C. A. TITVLLO ET MONTANO II. VIR. *Colonia Cæsarea Augusta, Titullo & Montano Duumviris.* Colonus agens boves.

En

En alterum Agrippæ nummum à Cæſarauguſtanis ſub Caligula ſignatum, ut Titullus & Montanus Duumviri in utriuſque nummis inſcripti denotant. Sed cur Montanus in nummo ſuperiori Duumvir cum Scipione, & in hoc cum Titullo renunciatur, an Titullus Scipioni, aut Scipio Titullo in Montani Duumviratu alter alteri ſuffectus ſit, an verò alter cognomine Montanus, ſeu ejuſdem ſeu alterius gentis cum Titullo magiſtratum inierit. Colonus ad originem deductæ Coloniæ indicandam percuſſus eſt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, ſingularis præſtantiæ & magnitudinis eſt.

NEMAUSUS.

IMP. DIVI. F. P. P. Capita Auguſti & Agrippæ, cervicibus oppoſitis, alterum laureatum, alterum coronâ roſtratâ inſignitum.

COL. NEM. *Colonia Nemauſus*, aut *Nemauſenſis.* Crocodilus palmæ alligatus; in quibuſdam deſuper corona.

Nemauſus, urbs & Colonia Galliæ Narbonenſis, cujus meminit Strabo lib. 4. pag. 186. Μητρόπολις δ' τῶ Αρεκομικῶν ἐςὶ Νέμαυσος...... ὑπηκόους ἔχει κώμας τέτlαρας, καὶ εἴκοσι τῶ ὁμοεθνῶν εὐανδρίᾳ διαφερούσας, συντελούσας εἰς αὐτὴν ἔχουσιν καὶ τὸ καλούμενον Λατεῖον. *Caput Aremicorum eſt Nemauſus...... habet pagos popularium præſtantes viris, qui ei ſubſunt, & jus quoque Latii habent.* Vetus Nemauſi reperta inſcriptio Coloniam Auguſtam appellat.

D. M.
T. INDESII. TERTII.
AED. COL. AVG. NEM.
DOMITIA EORTE SIBI
ET VIRO DE SE BENE
MERITO. V. F.

Grut. pag. 323. 5.

Hæc igitur ab Auguſto conſtituta videtur, uti etiam Ant. Auguſtino placet. Quam effigies Agrippæ cum Auguſto ſociata, illo curante deſignatam, crocodilus palmæ alligatus, eam anno quo Ægyptus in provinciam redacta eſt, aut paulò pòſt deductam arguit: unde Nemauſenſes hoc ad Coloniæ originem ſpectans ſymbolum in nummis perpetuò ſignarunt. Devicto autem Antonio, plurimi ex tam multis Legionibus Veterani in colonias partim in Italiam, partim in alias provincias ad eas tutandas pro ratione neceſſitatis dimiſſi ſunt: qui Nemauſum traducti, bello Alexandrino forſan interfuerunt, in cujus memoriam crocodilum palmæ appenſum, Ægypti ſymbolum, in nummis cælarunt.

Hic nummus mediocris moduli, apud Ant. Auguſtinum Dial. 6. pag. 191. Patinum pag. 38. & Oiſelium Tab. 26. vulgatus, tritus & obvius eſt.

INCERTA.

P. QVINTIL. VAR. II. VIR....... *Publio Quintilio Varo Duumviro.* Caput Agrippæ ſine corona.

AVG. PONT. MAX. C. L. *Auguſtus Pontifex Maximus. Caius, Lucius.* Tria capita, Auguſtus inter Caium & Lucium.

Perrarus eſt hic nummus, qui Imperatorem & Imperii ſucceſſores deſignatos exhibet, ex una ſcilicet

ſcilicet parte M. Agrippam Auguſti generum, de quo ita Dio lib. 54. p. 529. Ὁ δὲ Ἀγρίππας ἐς τὴν αὐταρχίαν τρόπον τινὰ ὑπ' αὐτοῦ προήχθη. *Cæterùm Agrippam ad imperium quodammodo Auguſtus provexit*, Tribunitiâ poteſtate ei in quinquennium communicatâ anno U. C. 736. deinde iterum anno 741. in aliud quinquennium prorogatâ. Ex altera verò Caium & Lucium Cæſares ab Auguſto adoptatos: Agrippa enim ſummâ in Imperatorem benevolentiâ ei filios adoptandos quidem permiſit, ſed ut ſucceſſionem Imperii jam ſibi deſignatam & filiis hoc modo certiorem redderet; nam priorem Tribunitiam poteſtatem anno 736. ipſi conceſſam diximus, adoptio autem filiorum anno ſequenti 737. ab Auguſto facta eſt. Colonia anonyma iis Principibus devota, Imperatoris familiam in hoc nummo exhibere voluit: quod etiam ab Alabandenſibus Cariæ factum in perraro Chriſtinæ Reginæ Cimelii nummo obſervavimus, quem P. Noriſius Cenot. Piſ. pag. 93. vulgavit. Solus Duumvir Publius Quintilius Varus honoris causâ perhibetur; ſed ille non videtur fuiſſe, qui Syriæ præfuit: nam mortuus erat Agrippa, quando hic provinciam adminiſtravit; adde quod Syriæ Coloniæ Duumvirorum nomina in nummis apponere non erant ſolitæ.

Hic nummus primæ magnitudinis, in Theſauro Regio à Cl. Morellio in Specim. tab. 17. vulgatus utpote unicus, eximiæ elegantiæ, raritatis & præſtantiæ eſt.

M. AGRIPPAE. L. F.
PATRONO. RVFRANI. COLONI.

Ex Holſtenio Ann. in Ital. Ant.

CAIUS CÆSAR.

Caii Cæsaris *nummi ſingularis & eximiæ præſtantiæ ſunt; ex averſa Auguſti parte, aut cum Lucii fratris effigie; faciliùs parantur.*

JULIA TRADUCTA.

C. CAESAR. Caput Caii juvenile ſine laurea.
IVL TRA. *Julia Traducta.* Uvæ racemus.

Caius M. Agrippæ & Juliæ Auguſti filius ab Avo Auguſto cum Lucio fratre in Juliam familiam adoptatus, Cæſaris cognomen tulit, imò & Caii prænomen. Marcum autem antè vocatum fuiſſe ſuſpicatur P. Noriſius Cenot. Piſ. Cùm igitur populi eum tanquam Imperii ſucceſſorem ſuſpicerent, nihil mirum ſi Traductani Hiſpaniæ Bœticæ (de quibus abunde in Auguſto) nummos ei dedicarint. Botrus in averſa parte ad vini abundantiam in regione exprimendam ſignatur. Traductanos in Turdulis locat Ptolemæus lib. 2. cap. 4. quos Strabo vino abundare narrat lib. 4. pag. 144. Ἐξάγεται δ' ἐκ τῆς Τουρδιτανίας σῖτός τε καὶ οἶνος πολύς. *Exportatur è Turditania multum frumenti ac vini.* Iidem ſunt apud hunc Geographum Turditani & Turduli.

Hic nummus ad mediam ferè magnitudinem extenſus, à P. Noriſio Cenot. Piſ. pag. 92. vulgatus, eximiæ ſingularitatis & præſtantiæ eſt.

C. CAESARI.
AVGVSTI. F.
COS.
VIAS. OMNES.
ARIMIN. STERN.
Arimini in platea exſcripſi.

C. CAESARI. AVGVSTI. F.
PONTIFICI. COS.
DESIGNATO.
PRINCIPI. IVVENTVTIS.
Gruter. 234. 4.

LUCIUS CÆSAR.

LUCII CÆSARIS *nummi, etsi faciliùs plures quàm Caii fratris occurrant, eximiæ tamen raritatis & singularis præstantiæ sunt.*

LÆLIA.

L. CAES. *Lucius Cæsar.* Caput Lucii Cæsaris sine laurea.
LAELIA. Spica.
Apud Mediobarbum pag. 58. pro C. AELIA, lege LAELIA.

Inter Hispaniæ populos, qui nummos in Caii & Lucii Cæsarum honorem cuderunt, Turditani in Bœtica eminent, ex quibus urbs Traducta, aliquos quidem, Lælia verò rarissimos suppeditat. Læliam urbem Ptolemæus inter Corticatam & Italicam in Turditanis locat lib. 2. cap. 4. *Cortica, Lælia, Italica.* Hæc urbs Italicæ proxima, à Scipione in Lælii socii gratiam videtur condita. Duorum Læliorum utriusque Scipionis sociorum & adjutorum meminit Paterculus lib. 2. *Raro eminentes viri non sine magnis adjutoribus ad gubernandam fortunam suam usi sunt; duo Scipiones duobus Læliis, quos per omnia æquaverunt sibi, ut D. Augustus M. Agrippâ.* Lælia urbs nec Colonia nec Municipium inscribitur; Latinâ tantùm epigraphe, ut Traducta, gaudet: Latii jure cum aliis in hoc tractu urbibus videtur donata. Spica triticea, frumenti copiam in hac regione denotat. Alterum possidemus numisma, in cujus anteriore parte eques sine epigraphe, in posteriore habetur LAELIA inter duas spicas. Simile Rodericus Carus lib. 3. de Antiq. Hispal. vulgavit.

Hic nummus minimæ formæ Regii Lepidi, in Museo P. Cattanei Minoris Observantiæ Definitoris Generalis, eximiæ raritatis & præstantiæ singularis est.

TRADUCTA.

L. CAES. *Lucius Cæsar.* Caput Lucii nudum.
IVL. TRAD. *Julia Traducta.* Uvæ racemus.

Traductani Bœticæ aliquod beneficium aut immunitatem, Caio & Lucio conciliantibus, ab Augusto impetrasse videntur; nam præ cæteris urbibus in eorum honorem nummos percusserunt. Eorum rarissimi sunt, qui solo Lucii capite insigniuntur, quos forsan signarunt, cùm illum ad Hispanienses exercitus & Veteranorum colonias ab Augusto missum intellexissent, ut illis observantiæ monumentis se Lucii Cæsaris beneficiorum memores demonstrarent; sed infelix ille Princeps Massiliæ interiit, ut ait Tacitus Annal. lib. 1. *L. Cæsarem euntem ad Hispanienses exercitus, Caium remeantem ex Armenia, & vulnere invalidum, mors fato propera, vel novercæ Liviæ dolus abstulit.* Uvæ racemus, ut in Caii fratris nummo, ad ubertatem vini in hac regione indicandam à Traductanis insculptus est.

Hic nummus mediam ferè magnitudinem occupans, eximiæ raritatis & elegantiæ est.

L. CAES. *Lucius Cæſar.* Caput Lucii ſine corona.
IVL. TRAD. *Julia Traducta.* Spica triticea.

Botrus in ſuperiori nummo vini abundantiam denotat: ſpica verò in hoc, frumenti copiam. Traductani his typis ſolum ſuum rebus ad vitæ uſum pertinentibus feliciſſimum declarant, ſi Strabonem audias lib. 3. pag. 146. Τυρδιτανία καὶ ἡ προσεχὴς αὐτῇ λόγον οὐδένα ἄξιον καταλείπει, περὶ τὴν ἀρετὴν τοῖς ἐπαινεῖν βουλομένοις. *Turditania, eique contigua regio, ita utraque re abundat, ut nulla ſatis digna laudatio præſtantiæ earum inſtitui poſſit.*

Hic nummus mediocris ferè moduli, à P. Noriſio pag. 92. vulgatus, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

CAII ET LUCII CÆSARUM NUMMI.

CORINTHUS.

C. L. C. SERVILIO PRIMO. M. ANTONIO HIPPARCHO. II. VIR. *Caius Lucius. Caio Servilio Primo, Marco Antonio Hipparcho Duumviris.* Capita adverſa Caii & Lucii Cæſarum.
CAESAR. CORINT. *Cæſar. Corinthi.* Caput Auguſti laureatum.

Ad Auguſtum pertinere videtur hic nummus; ſed cùm Caii & Lucii capita exhibeat, illum in eorum ſerie locavimus. De Corintho jam plura. Urbs olim Græcorum fuit celebris, de qua Horatius Carm. 1.

Graiorum fines decorat celebrata Corinthus.

Hæc à Romanis capta, & à Mummio anno U. C. 608. ante CHriſt. 144. poſtquàm annos circiter 945. ſtetiſſet, diruta, à Julio Cæſare poſtea reſtaurata & Colonia facta eſt anno U. C. 710. ante CHriſt. 42. quam ob cauſam M. Antonius Hipparchus Duumvir, cujus jam nummos in Julio vidimus, ex una parte fundatorem Coloniæ, & ex altera Auguſti, cui nummos dedicabat, effigiem ſignavit, alterum hunc nummum eidem Auguſto gratulans cum Caii & Lucii filiorum capitibus in adverſa parte percuſſit. In priori numiſmate Duumvir ipſe cum Nonio Baſſo perhibetur, in hoc collegam Servilium primum exhibet: an alter alteri in ipſo Hipparchi magiſtratu ſuffectus ſit; an verò hic Hipparchus prioris Antonii liberti filius fuerit? *Servilia* gens à Servio dicta, in patricias & plebeias diviſa eſt. *Primus*, cognomen à filiorum ordine.

Hic nummus ſecundæ ferè magnitudinis inter præſtantiores collocandus.

NORBA.

C. L. *Caius Lucius* in area. M. PETRONIO. C. IVLIO ANTONIO II. VIR. *Marco Petronio, Caio Julio Antonio Duumviris* circa ambitum. Capita Caii & Lucii adverſa.
AVGVSTVS C. C. N. C. DD. *Auguſtus. Colonia Concordia Norbenſis Cæſariana, decreto Decurionum.* Caput Auguſti ſine laurea.

Non

Non autem *Decuriones Coloniæ Concordiæ Norbensis Cæsarianæ*, ut tradit Pater Harduinus pag. 362.

Litteras Coloniarum initiales interpretari perdifficile est; neque enim ad id solâ eruditione opus est, sed & nummorum usus apprime necessarius: & nihilominus tamen tot ferè sunt ænigmata, quot litteræ. Hæ voces, C. C. N. C. *Colonia Concordia Norbensis Cæsariana*, communi Antiquariorum consensu explicantur. *Norba*, urbs est Lusitaniæ ad Tagum fluvium, quam Plinius lib. 4. c. 22. inter Colonias hujus provinciæ collocat, & Cæsarianam cognominatam refert. *Coloniæ*, inquit, *Augusta Emerita, Metallinensis, Pacensis, Norbensis, Cæsariana cognomine.* Concordia, ex societate cum altera Colonia eodem tempore deducta, videtur dicta. Norba Augusto gratulans, Caii & Lucii capita ob eorum adoptionem in aversâ ejus nummi parte percussit.

Petronia gens, plebeia, ex qua prior Duumvir; alter verò, an Julii Antonii Triumviri filii junioris libertus fuisse videtur, ob duo illa familiarum nomina in illo solo consulari viro conjuncta.

Hic nummus minimi moduli inter elegantiores constituendus.

TARRACO.

C. V. T. C. L. CAES. AVG. F. *Colonia Victrix Tarraco. Caius Lucius Cæsares Augusti filii.* Capita Caii & Lucii adversa.
IMP. CAES. AVG. PONT. MAX. TR. POT. Caput Augusti laureatum.

Nummus ille in Augusti serie jam prodiit; sed cùm rarissima Caii & Lucii capita exhibeat, hîc iterum collocari meretur. *Tarraco*, urbs citerioris Hispaniæ celebris, de qua Silius lib. 3.

Urbs latè Hispanos ditavit Tarraco fines.

In quibusdam nummis *Togata*, in hoc *Victrix* tantùm dicitur. Ejusmodi cognomine insignitur & urbs Osca; utraque ab eventu quodam; ut Legiones quasdam *Victrices* ita vocatas passim apud historiæ scriptores legimus. Tarraconenses Augusti studiosissimi, in observantiæ monumentum nummos ipsi cum filiorum capitibus exhibuerunt. Apud eos Augustum bis Consulatum accepisse tradit Suetonius cap. 26. *Octavum & nonum Tarracone iniit*; priorem cum T. Statilio Tauro anno U. C. 728. ante CHr. 24. alterum anno sequenti cum M. Junio Silano.

Hic nummus mediocris formæ, à Patino pag. 61. vulgatus, inter rariores numerandus.

TRADUCTA.

C. L. IVL. TRA. *Caius Lucius, Julia Traducta.* Capita Caii & Lucii cervicibus oppositis.
PERM. CAES. AVG. *Permissu Cæsaris Augusti.* Caput Augusti nudum.

Traductanorum nummos cum Augusti capite, cum Caii Cæsaris imagine, & cum Lucii Cæsaris vultu seorsim vidimus; hic verò solus eorum omnium effigies exhibet, in anteriori quidem parte ut nobiliori patrem, in posteriori autem filios. Observandum porrò est, circa eorum facies illorum nomina semper esse inscripta, & circa Augustum semper epigraphen PERM. CAES. AVG. gratitudinis causâ ob jus cudendæ monetæ ab eo sibi concessum, insculptam. Nomen Augusti cum urbium monetæ signandæ permissu appositum, sententiam nostram de hac facultate, post provinciarum cum Populo divisionem, oppidis quibusdam ab Augusto concessâ confirmat, præsertim ex Dione, qui lib. 53. pag. 507. eodem anno U. C. 727. illum provincias Imperii divisisse, & Augusti nomen accepisse narrat. Ὁ δ' ἐν Καῖσαρ πολλὰ καὶ μὲν πρότερον, καὶ τὰ περὶ τῆς τῶν ἐθνῶν διανομῆς διελέχθη, ἔλαβε..... Αὔγουστος ὡς καὶ πλέον τι ἢ κατ' ἀνθρώπους ὢν ἐπεκλήθη. *Cæsari, cum orationem de ejurando regno,*

regno, ac de provinciis habuisset, multi erant honores delati...... Augustus quasi hominis natura amplior ipse, cognominatus est. De Traducta urbe abunde dictum.

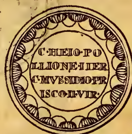
Hic nummus majoris moduli, à P. Norisio pag. 92. vulgatus, & ex museo nostro, eximiæ raritatis est.

L. CAESARI. AVGVSTI. F. DIVI. IVLI. N.
PRINCIPI. IVVENTVTIS. AVGVRI.
COS. DESIGNATO.
MVNICIPIVM ALBENSE VRGAVONENSE
D. D.

Gruter. pag. 234. 6.

AGRIPPA CÆSAR.

AGRIPPA CAESAR. CORINTHI. Caput Agrippæ Cæsaris nudum.
C. HEIO POLLIONE ITER. C. MVSSIDIO PRISCO II. VIR. In corona ex apio.

Agrippæ junioris effigies ab Antiquariis hactenus non observata, nostro Coloniarum libro feliciter pro corollario accessit, hujus Cæsaris nummus ex Asia inter alios nuper allatus, à D. Morellio benignè communicatus est. Agrippa tertius & ultimus M. Agrippæ, & Juliæ Augusti filius, post Caii & Lucii fratrum mortem ab avo Augusto adoptatus cùm Tiberio, *Agrippæ* & *Cæsaris* cognomina tulit, illud in patris desiderium, hoc in adoptionis monumentum; sed paulo post Liviæ artibus Surrentum, deinde in Planasiam relegatus est, subiti autem infortunii novercale odium potiùs quàm sordidum juvenis ingenium causa fuit, testes avi & nepotis lacrymæ utrimque in hac insula versæ, spesque ex eo fore ut Agrippa Augusti penatibus redderetur, utrique mortem acceleraverit. Quo tempore à Corinthiis dicatum sit hoc Agrippæ numisma, alterum Germanici Cæsaris cum eadem epigraphe & typo dubium movet, sed nullum esse videtur, si ambo eodem anno quo Pollio iterum & Priscus Duumviratum egerunt, & Isthmia celebrata sunt certamina, signata dixerimus, priùs scilicet Agrippæ anno ineunte, quando ille nondum relegatus erat, alterum verò Germanico, cùm ille Augusti jussu à Tiberio adoptatus est, cui Tribunitiam potestatem, relegato Agrippa, ipse concesserat.

Hic nummus minimæ formæ in museo ill. March. de Signelay, unicus est.

TIBERIUS.

IBERIUS paucas deduxit Colonias: nam, ut tradit Suetonius in ejus vita cap. 48. *missiones Veteranorum rarissimas fecit*; imò Veterani querebantur apud Tacitum Annal. lib. 1. *ne dimissis quidem finem esse militiæ:* & paulò pòst, *triena aut quadragena stipendia senes tolerare.* Frontinus lib. de Colon. Anagniam ex Municipio & Calagnam per Drusum filium Colonias deduxisse narrat: *Anagnia muro ducta, Colonia Drusi Cæsaris: populus deduxit.* Paulò pòst: *Calagna muro ducta, Colonia jussu Drusi Cæsaris populus deduxit: ager ejus Veteranis est adsignatus.* Colonia Graniscos ab Augusto deduci jussa est; nam ager ejus in absoluto tenebatur: postea Tiberius jugerationis modum servandi causâ, lapidibus emensis Populo Rom. loca assignavit. In veteri lapide legitur in Rhetia, COLONIA AVGVSTA TIBERII.

TIBERII *nummi primæ magnitudinis rarissimi sunt, mediæ verò & minimæ formæ, obvii & vulgares.*

ABDERA.

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.
ABDERA. Templum quinque columnis ornatum.

Abdera, Hispaniæ Bœticæ urbs in ora littorali, à Pœnis condita est, teste Strabone lib. 3. p. 156. Μετὰ ταύτην, Ἄβδηρα Φοινίκων κτίσμα, καὶ αὐτή. *Post hanc, Abdera, Pœnorum opus, hæc quoque.* Illa inter viginti novem oppida in hac provincia Latio antiquitus donata recensetur à Plinio lib. 3. cap. 1: *Sextum Firmum cognomine Julium, Selambina, Abdera, Murgis Bœticæ finis.* Ideo Latinâ in nummis epigraphe gaudet, licèt Coloniæ nec Municipii titulo ornata sit. Templa post Augusti apotheosim in plurimis provinciis & urbibus in ejus honorem condita sunt, & præsertim in Hispania, ut innuit Tacitus Ann. l. 1. *Templum ut in Colonia Tarraconensi strueretur Augusto, petentibus Hispanis permissum datum est, in omnes provincias exemplum.* Urbes verò templa à se exstructa in nummis Augusto consecrato dicatis posuerunt: aliæ verò illa in aversa nummi Tiberio percussi parte signarunt.

Hic nummus secundi moduli inter elegantiores numerandus.

ACCIS.

TI. CAESAR. DIVI. AVGVS. F. AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.
C. I. G. ACCI. L. III. *Colonia Julia Gemella Accitana, Legio Tertia.* Duæ aquilæ legionariæ inter duo signa militaria.

Duæ aquilæ legionariæ Veteranos ex duabus Legionibus in coloniam deductos ex aliorum nummorum

morum fide arguunt, & præsertim *Accim* Hispaniæ Tarraconensis, unde in Augusto *Gemellæ* nomen accepisse diximus: sed cùm tunc de Augusti nummis, in quibus LEG. VI. *Legio Sexta*, nobis erat sermo, ex Legionum VI. Victricis, & VI. Ferratæ Veteranis ob geminum Sextæ Legionis nomen Accitanos *Gemellenses* appellatos fuisse arbitrabamur; sed Legio III. in hoc Tiberii, ut & in altero Caligulæ nummo, inscripta, illos ex Tertiæ & Sextæ Legionum Emeritis *Gemellensium* appellationem esse sortitos, nos edocet. Duplex erat Legio Tertia, una cognomine *Gallica*, altera verò *Augusta*: illa in Hispania ab Augusto constituta, ex qua forsan emeriti milites Accim transmissi coloni; hæc in Africa ab eodem collocata. Cur verò in Augusti nummis LEG. VI. & in Tiberio LEG. III. signatur? si conjecturæ locus, qui magistratus munere sub Augusto fungebantur, ex Legionis Sextæ Veteranis originem; qui autem sub Tiberio & Caligula nummos cuderunt, ex Legionis Tertiæ militibus trahebant.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter præstantiores collocandus.

COL. ACCI. *Colonia Accitana.* Aquila legionaria & vexillum inter duo signa militaria.

Accitanos inter alia numina præcipuè Martem coluisse narrat Macrobius Saturn. lib. 1. cap. 1. *Accitani etiam, gens Hispanica, simulacrum Martis radiis ornatum maxima religione celebrant, Neton vocantes.* Coloni ex veteranis militibus facti, armis assueti, Martem Deum belli præsidem venerati sunt. In superiori nummo Accitani duas aquilas legionarias inter duo signa militaria ob Veteranos ex duabus Legionibus in coloniam deductos diximus, unde urbi *Gemellæ* cognomen; in hoc verò aquila legionaria, vexillum & signa militaria tanquam universa totius Legionis signa exhibentur. Ante C. Marium signa Legionum erant, si Plinio fides, aquilæ, lupi, minotauri, equi & apri, quorum simulacra longis hastis portata singulos ordines anteibant; sed ille secundo Consulatu suo his in totum abdicatis, aquilam Legionibus propriè dicavit, cùm (ut tradit Sextus Pompeius) sex millium & ducentorum hominum conscripsisset Legionem, quæ antea quatuor millium fuisset. Quo tempore nova Legionum divisio videtur Onuphrio facta, quam refert Vegetius: *Legio in decem cohortes divisa est, cohors autem in quinquaginta manipulos, & manipulus rursum in viginti quinque milites.* Aquila, legionis insigne est; signa verò militaria, cohortium; vexillum denique, manipulorum: sed vexillum quibusdam proprium equitum perhibetur, ut Legionem equitatu etiam constare, per id innotesceret.

Hic nummus secundi moduli rarus est & elegans.

COL. IVL. GEM. ACCI. *Colonia Julia Gemella Accitana*, in laurea.

Accis juxta radices montium ad Therebem fluvium sita, jus Italicum habuit, teste Plinio lib. 3. cap. 3. *Ex Colonia Accitana Gemellenses, & Libisosona cognomine Foro-augustana, quibus duabus jus Italiæ datum.* *Julia* à Julio Cæsare Coloniæ fundatore nominata est, *Gemina* verò post deductos in eam ab Augusto Legionis Tertiæ & Sextæ Veteranos, à quo Italiæ jus adeptam verisimile est. Accitani Tiberio adulantes, lauream ob Germanici victorias offerunt; nullum autem per se bellum gessit, ut narrat Suetonius in ejus vita cap. 37. *Hostiles motus nullâ postea expeditione susceptâ, per legatos compescuit; neque per eos quidem, nisi cunctanter & necessariò.*

Hic nummus primæ magnitudinis, integerrimus in museo P. Cattanei, eximiæ raritatis est ob Tiberii caput.

C. I. G. A. GERMAN. ET DRVSVS CAES. *Colonia Julia Gemella Accitana. Germanicus & Drusus Cæsares.* Capita Germanici & Drusi adversa.

In hoc Tiberii nummo Germanicus & Drusus ut Imperii successores exhibentur; nam Germanicus, etsi tantùm ex fratre nepos, Tiberio adoptandus ab Augusto datus fuerat, ut narrat Dio lib. 55. pag. 556. & 557. Τὸν δέ γε Τιβέριον καὶ εἰσεποιήσατο, καὶ ἐπὶ τοὺς Κελτοὺς ἔπεμψε, τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ τὴν δημαρχικὴν ἐς δέκα ἔτη δοὺς, καὶ μέντοι καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ὑποπτεύσας πῃ ἐκφρονήσειν, καὶ φοβηθεὶς μὴ καὶ νεωχμώσῃ τι, τὸν Γερμανικὸν οἱ τὸν ἀδελφιδοῦν, καίτοι καὶ αὐτῷ υἱὸν ἔχοντι εἰσεποίησε. *Tiberium adoptavit, ac Tribunitiâ potestate ad annos decem datâ, in Germaniam ablegavit: veritus tamen ne is aliquando animo elatus, novas ad res consurgeret, Germanicum Drusi fratris filium ei adoptandum dedit, quanquam ipsi Tiberio natus fuerat filius.* Sed uterque veneno sublatus periit, Germanicus anno quarto post Augusti mortem; Drusus verò quatuor ferè annos Germanico superfuit.

Hic nummus ad majoris moduli pene formam, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

BERYTUS.

TI. CAES. DIVI. AVG. F. AVGVST. Caput Tiberii laureatum.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus* aut *Berytensis.* Colonus agens boves.

Berytus, de qua in Julio & Augusto dictum, urbs fuit antiquissima Phœniciæ littoralis, quam à Saturno conditam narrat Stephanus de Urbibus: Βηρυτὸς πόλις Φοινίκης, κτίσμα Κρόνου. *Berytus urbs Phœniciæ, Saturni opus.* Illius antiquitas colligitur ex Sanchoniathone omnium Historicorum, dempto Moyse, vetustissimo, qui libros suos Phœnicâ linguâ conscriptos, Abelbalo Berytiorum Regi dedicavit, teste Eusebio lib. 10. de Præpar. Evang. Sanchoniathon vixisse videtur ex Porphyrio περὶ ἀποχῆς lib. 2. cujus sententiam sequutus est Suidas. Σαγχωνιάθων Τύριος Φιλόσοφος ὃς γέγονε κατὰ Τρωϊκά. *Sanchoniathon Tyrius Philosophus vixit circa Trojana tempora.* Berytenses Tiberio ad Imperium evecto gratulantes nummum cuderunt, & colonum deductæ Coloniæ symbolum, ad originem & denotandas Coloniæ immunitates sibi à Julio Cæsare & Augusto concessas signarunt.

Hic nummus secundæ magnitudinis ob Tiberii caput rarus est.

BILBILIS.

TI. CAESAR. DIVI. AVG. F. AVGVSTVS. Caput Augusti laureatum.

MV. AVGVSTA. BILBILIS. C. POMP. CAPE. C. VALE. TRANQ. *Municipium Augusta Bilbilis. Caio Pomponio Capella, Caio Valerio Tranquillo*, circa coronam querceam, in qua II. VIR. *Duumviris.*

Bilbilis, Municipium Hispaniæ Tarraconensis ad Salonem fluvium, de quo in Augusto. Martialis illius insignis Poëtæ patria fuit, ut ipse innuit lib. 10. Epigramm. 103.

Municipes Augusta mihi, quos Bilbilis acri
Monte creat, rapidis quem Salo cingit aquis.

Bilbilitani Tiberio blandientes, coronam querceam ob cives tum in bello contra Germanos per Germanicum, tum in Pannonia per filium Drusum servatos dedicarunt. De *Pomponia* & *Valeria* gente dictum est. *Capella* cognomen Antistiis vulgare; an verò à capra diminutivum, & sic dictum, ut & alia à majore & minore pecore cognomina? Flavius dictus est Caper, Anicius verò Capra, & Cæcilius Metellus, Caprarius ob ingenii tarditatem; ut putat Glandorpius pag. 170. *Tranquillus*, à quietis moribus.

Hic nummus mediæ formæ rarus est.

MV. AVGVSTA. BILBILIS. TI. CAESARE. III. circa lauream, in qua COS.

Bilbilitani, omiſſis in nummo Duumvirorum nominibus, Tiberii Conſulatum honoris aut adulationis causâ inſcripſerunt. Tertium hunc Conſulatum Tiberium anno U.C. 770. poſt CHriſt. 17. cum Germanico iterum geſſiſſe Tacitus & Dio tradunt; quod confirmat Inſcriptio apud Gruterum, altera verò apud Pighium, Tiberium ante 13. Kal. Maii Conſulatum abdicaſſe, eique ſuffectum Seium Tuberonem docet: utramque hîc appoſuimus.

TI. CAESARE. TERT. GERMA
NICO. CAESARE. ITER. COS.
CN. ACCEIO. CN. F. ARVNTIO.
LVTATIO.
T. PETILIO. P. F.
QVIR. II. VIR.
Grut. 187. 14.

CERERI. AVGVST.
MATRI. AGR.
L. BENNIVS PRIMVS.
MAG. PAGI.
BENNIA. PRIMIGENIA.
MAGISTRA. FECER.
GERMANICO. CAESARE. II.
L. SEIO. TVBERONE. COSS.
DIES. SACRIFICI. XIII. K. MAI.
Pigh. tom. 3. *l.* 18.

Interdum notandum, optabilius longè fuiſſe ſubrogari Tiberio in Conſulatu, quàm illum cum eo gerere: Dio enim lib. 57. pag. 616. omnes qui cum Tiberio Conſulatum inierunt, obiiſſe narrat. Οὐ γὰρ ἐστὶν ὅς τις τῶν ὑπατευσάντων ποτὲ μετ' αὐτοῦ οὐ βιαίως ἀπέθανεν. *Neque enim ullus in ejus Conſulatu collega, niſi violenta morte obierat.*

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, pro rariſſimo habendus.

MV. AVGVSTA BILBILIS. TI. CAESARE V. L. AELIO SEIANO. *Municipium Augusta Bilbilis. Tiberio Cæſare quintùm, Lucio Ælio Sejano* circa lauream, in qua COS. *Conſulibus.*

Conſulatus Tiberii in nummis pro Duumvirorum nominibus ſignaſſe videntur Bilbilitani: in ſuperiori quidem, Tiberii tantùm nomen honoris causâ, omiſſo etiam Germanici collegæ nomine, poſuerunt; ſed in hoc Ælium Sejanum cum Tiberio inſcripſerunt, Romanos imitati, qui in omnibus locis ſtatuas iis conjunctim poſuerunt: nam ut ait Dio lib. 58. p. 623. Καὶ ὕπατόν τε αὐτὸν ἀπέδειξε, καὶ κοινωνὸν τῶν φροντίδων ὠνόμαζε· Σηϊανός τε ὁ ἐμὸς πολλάκις ἐπαναλαμβάνων ἔλεγε, καὶ τοῦτο, καὶ γράφων πρός τε τὴν βουλὴν, καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἐδήλου. *Statim Conſulem illum deſignavit, curarumque ſuarum participem nominavit, Sejanumque ſuum vocans, ſæpe id repetiit, idem etiam hoc ad Senatum Populumque Romanum ſcribens.* Et apud Tacitum Annal. lib. 4. *Aram clementiæ, aram amicitiæ, effigieſque circùm Cæſaris ac Sejani cenſuere.* Sed ut Germanico malum omen cum Tiberio Conſulatum geſſiſſe, ita Sejano fuit; ille enim inſigne rerum humanarum imbecillitatis exemplum Tiberii juſſu occiſus eſt.

Hic nummus mediocris formæ, à Patino pag. 69. vulgatus, inter rariores computatur.

CÆSARAUGUSTA.

TI. CAESAR. DIVI. AVG. F. AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.
C. C. A. *Colonia Cæsarea Augusta.* Julia velata sedens, dextrâ pateram, lævâ hastam.

Cùm C. & A. & pariter CAESAR. AVGVST. puncto dividantur, duobus verbis CAESAREA AVGVSTA scribi indicatur; sed usus invaluit, ut cùm de ea sermo esset, Cæsaraugusta pronunciaretur, ut apud Historicos legere est. Cæsaraugustani Hispaniæ Tarraconensis, de quibus dictum est in Augusto, Juliæ seu Liviæ statuam posuisse videntur, cujus iconem in Tiberii nummis signarunt, nihil gratius filio offerre sibi persuadentes, quàm matris imaginem, cui debebat Imperium, ut refert Dio lib. 57. pag. 603. Η Λιβία ἄκοντος τοῦ Αὐγούστου τὴν ἀρχὴν αὐτῷ περιπεποιηκέναι ἐλέγετο. *Julia invito Augusto ipsi Imperium parasse ferebatur.* Julia velata sedet tanquam Dea, dextrâ pateram ad sacrificia, lævâ autem hastam puram, divinitatis symbolum gerit.

Hic nummus secundæ magnitudinis pro vulgari habetur.

C. C. A. *Colonia Cæsarea Augusta.* Bos infulatus seu vittatus.

Bos in hoc nummo infulâ seu fasciis ornatus; non fertilitatem soli indicat, ut ait Eq. Patinus; nec Coloniæ symbolum est, sed ad sacrificia spectat, quem Cæsaraugustani in nummis, ut se Jovi pro Tiberio immolasse demonstrarent, signarunt. Sacrificii autem causa, non Imperatoris morbus, sed vota potiùs fuere, quæ vel suscepta sunt ob Tiberii ad principatum adventum, vel ob Decennalia pro eo celebranda, de quibus Tacitus Ann. 4. *Corn. Cethego, Visellio Coss. Pontifices, eorumque exemplo cæteri Sacerdotes, cùm pro incolumitate Principis vota susciperent, Neronem quoque & Drusum iisdem commendavere.* Nec ob Tiberii salutis detrimentum sacrificia fuerunt perpetrata; non enim ægrotavit, ex Suetonio cap. 68. *Valetudine prosperrima usus est, tempore quidem principatus pene toto probè illæsa; quamvis à trigesimo ætatis anno arbitratu eam suo rexerit, sine adjumento consiliove Medicorum.* Infula ex lineis filamentis contexta, bovi ad pompam imposita, antequam ille mactaretur, ei auferebatur.

Hic nummus mediæ formæ, pag. 67. vulgatus, frequens & obvius est.

C. C. A. T. CAECILIO LEPIDO. C. AVFIDIO GEMELLO. II. VIR. *Colonia Cæsarea Augusta. Tito Cæcilio Lepido, Caio Aufidio Gemello Duumviris.* Bos.

Bos iterum prodit simili infula ad sacrificii pompam insignis. Sed solemne Coloniarum symbolum. *Cæcilia* gens, plebeia. *Titus* prænomen, à quodam Sabino nomine Tito dictum tradit Valerius Max. Cognomen *Lepidi* ab orationis lepore inventum est. *Aufidia* gens, consularis. *Caius* seu *Gaius* prænomen, à gaudio patrum dictum narrant. Cognomen *Gemelli* ab ortu, quòd uno partu genitus sit.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter raros numeratur.

C. C. A. *Colonia Cæſarea Auguſta.* Colonus agit boves.

In Cæſarauguſtæ nummis modò colonus ad indicandam Coloniæ originem, modò ſigna militaria percutiuntur: ille ex plebe traductos cives, hæc Veteranos ad Coloniæ ſupplementum indicat. Onuphr. Panvinius Colonias ante Marii tempora ex plebe tantùm deduci, & ſub ſecundo ejus Conſulatu militares incœpiſſe tradit; cui adverſari videtur Paterculus lib. 2. qui ante Hannibalis in Italiam adventum milites in colonias deduci notat. *Deinde neque dum Hannibal in Italia moratur, neque proximis poſt exceſſum ejus annis, vacavit Romanis colonias condere, cùm eſſet in bello conquirendus potiùs miles, quàm dimittendus.* Cùm autem Cæſarauguſta utrumque coloni & ſignorum militarium typum in diverſis nummis exhibet, illam tum ex civibus Romanis, tum ex veteranis militibus ab Auguſto, à quo ei Cæſarauguſtæ nomen, deductam exiſtimamus.

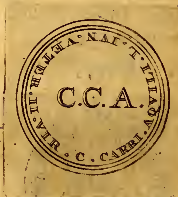
Hic nummus ſecundi moduli frequens & obvius eſt.

C. C. A. M. CATO. L. VETTIACVS. II. VIR. *Colonia Cæſarea Auguſta. Marcus Cato, Lucius Vettiacus Duumviri.* Colonus agens boves.

Familias Duumvirorum M. Catonis & L. Vettiaci ex eorum cognominibus indicare difficile eſt; præſertim cùm Vettiaci nulla ſit mentio. *Cato* Porciis familiare cognomen eſt, & dicitur vir multarum rerum peritus, ex Varrone. *Cata* Sabini dicunt acuta, unde *Cato* non ut ſapiens, ut aiunt, ſed acutus. Porrò cùm hi Duumviri modò colonum, modò ſigna militaria in nummis exhibeant, unum ex illis originem à civibus Romanis Cæſarauguſtam deductis, alterum ex Veteranis in eam tranſmiſſis traxiſſe ſuſpicamur.

Hic nummus mediæ formæ, à Patino pag. 67. ſine colono, forſan temporis injuriâ detrito, vulgatus, frequens eſt.

TI. CAESAR. AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.

C. C. A. *Colonia Cæſarea Auguſta,* in area. C. CARRI. AQVILI. L. IVN. VETE. II. VIR. *Caio Carrilio Aquilino, Lucio Junio Vetere Duumviris,* circa ambitum.

Prodeunt alii Cæſarauguſtæ Duumviri, ſed nullo percuſſo typo, urbis nomine in area nummi ſignato, ut in altero Agrippinæ Sen. apud Triſtan. tom. 1. pag. 156. Prior Duumvir à nobis *C. Carrilius,* & non C. Carrinas, ut aliis placet, vocatus eſt. Caius quidem Carrinas Carbonis Prætor, à Sulla occiſus, memoratur apud Appian. lib. 5. ubi etiam C. Carrinas ejus filius, Prætor Hiſpaniæ ſub J. Cæſare, à Sex. Pompeio victus: ſed Carrinas cognomen eſt, in hoc verò nummo debet eſſe gentis nomen; adde quod in *as* terminetur, cùm omnia Romanorum nomina ex Sigonio de Nomin. Rom. in *ius* deſinant: ad Carriliam gentem igitur ab Onuphrio de antiq. Nom. laudatam revocavimus Duumviri familiam, præſertim cùm illi adjectum ſit cognomen *Aquilini.*

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter rariores numerandus.

TI. CAESAR. DIVI. AVG. F. AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.

C. C. A. SEX. AEBVTIVS. L. LVCRETIVS. II. VIR. *Colonia Cæsarea Augusta, Sextus Æbutius, Lucius Lucretius Duumviri.* Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Eq. Patinus pag. 67. nummum hunc epigraphe penitus corrosâ vulgavit, signis militaribus ad bellicas Tiberii virtutes revocatis. *Signa verò*, inquit, *militaria fortitudinem bellicam, quâ se militiamque Romanam adversus hostes tueri prædicabat, indicant.* Sed illa ad Veteranorum Cæsaraugustam in coloniam deductorum originem spectant, quorum typum Æbutius & Lucretius Duumviri, ut se ab illis oriundos indicarent, cælari curaverunt. *Æbutia* gens, Consularis, cui *Sextus* prænomen à numero dictum. Sextus Æbutius accusavit A. Cæcinam defendente Cicerone, vir nefarius & impudens. *Lucretia* gens, in patricias & plebeias divisa est.

Hic nummus potiùs ad minimum quàm ad secundum modulum pertinens, à Cl. Morellio Specim. tab. 17. vulgatus, pro raro habendus.

C. C. A. CLEMENTE ET LVCRETIO II. VIR. *Colonia Cæsarea Augusta, Clemente & Lucretio Duumviris.* Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Alter ecce signorum militarium in Cæsaraugustæ nummo typus; an sub iisdem Duumviris, ut superior, percussus? *Clemens* enim Sex. Æbutii cognomen esse potest, & *Lucretius* idem Duumvir; sæpe enim iidem Duumviri sub diversa nominum forma perhibentur: an verò *Clemens* alterius sit Duumviri cognomen, & *Lucretius* idem Duumvir? an duo alii penitus Duumviri, quorum posterior ejusdem gentis Lucretiæ, & ille Clemens à Veteranis illis Cæsaraugustam colonis traductis originem trahunt?

Hic nummus mediocris formæ pro raro habendus.

TI. CAESAR. DIVI AVG. F. AVGVSTVS. PON. MAX. TR. P. XXXIII. Figura equestris Tiberii basi prægrandi imposita.

C. C. A. M. CATO. L. VETTIACVS. *Colonia Cæsarea Augusta. Marcus Cato, Lucius Vettiacus.* Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Hunc nummum vulgavit Seguinus pag. 120. edit. 2. De signis militaribus in postica parte percussis plurima quidem, sed de figura equestri in antica ne verbum protulit. Tribunitia Tiberii potestas XXXIII. in nummo signata, statuam illam equestrem à Cæsaraugustanis ipsi erectam ob Sejanum viam ad dominationem sibi quærentem sublatum, arguit: anno enim U. C. 784. CHr. 31. in quo uterque Consulatum gessit, Tiberius cùm Tribunitiam potestatem XXXIII. ageret, missis litteris Sejanum in Senatu accusavit, quo damnato & occiso multa Tiberio à Senatu decreta sunt, ut inquit Dio lib. 58. pag. 629. Καὶ δεσποτείας τινὸς ἀπηλλαγμένοι. *Quoniam dominio exonerati essent.* Hinc sacra facta, statuæ & aræ passim à privatis etiam & per Italiam & alias urbes erectæ, ab iis præsertim qui Sejano florenti studuerant, ipsique statuas antea posuerant, ut Tiberii, non Sejani in gratiam, ea fecisse viderentur. Signa militaria ad Veteranos in Coloniæ supplementum deductos spectant.

Hic nummus primæ magnitudinis eximiæ raritatis est.

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS PON. MAX. TR. P. XXXIII. Figura ſedens, dextrâ pateram, ſiniſtrâ haſtam.

C. C. A. M. CATO. L. VETTIACVS. II. VIR. LEG. IV. LEG. VI. LEG. X. *Colonia Cæſarea Auguſta. Marcus Cato, Lucius Vettiacus Duumviri. Legio Quartà, Legio Sexta, Legio Decima.* Vexillum inter duo ſigna militaria.

Nummus ſuperior ſtatuam equeſtrem Tiberii, hic verò ſub iiſdem Duumviris percuſſus ſedentem exhibet. Tribunitia XXXIII. poteſtas ſignata, illas Imperatori ob Sejanum interemptum erectas à Cæſarauguſtanis nos edocet; Senatus diem quo Sejanus occiſus eſt, feſtum à Magiſtratibus & Pontificibus celebrari juſſit, teſte Dione l. 58. p. 629. Ἑορτήν τε διά τε τῶν ἀρχόντων καὶ διὰ τῶν ἱερέων ἁπάντων (ὃ μή πώποτε ἐγεγόνει) ἀχθῆναι. *Feſtus dies ab omnibus Magiſtratibus & Pontificibus, quod nunquam antè factum, celebraretur.* Cæſarauguſtani Tiberio gratulantes, primi inter Hiſpaniæ populos, ob Sejanum ſublatum, ſtatuas ipſi erexerunt; ut Bilbitani Sejano adulantes, ipſius nomen & conſulatum cum Tiberio in nummis primi appoſuerant. De Catone & Vettiaco Duumviris dictum eſt, ut & de Legionibus Quarta, Sexta, & Decima, quarum partem ex Veteranis ſelectam, & Cæſarauguſtam pro colonis ab Auguſto tranſmiſſam, in ejus nummis vidimus.

Hic nummus majoris moduli, olim in cimelio Emin. Card. Maximi, rariſſimus & præſtantiſſimus eſt.

CALAGURIS.

TI. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. VIII. Caput Tiberii laureatum.

MV. C. I. C. RECTO. C. CELERE. II. VIR. *Municipium Calaguris Julia, Caio Recto, Caio Celere Duumviris.* Bos.

Calagurim, Hiſpaniæ Tarraconenſis urbem, dictam fuiſſe *Juliam* ob quoddam beneficium à Julio Cæſare acceptum, in Auguſto diximus, quod obtinuiſſe videtur, cùm in bello contra Pompeii Legatos Afranium & Petronium illa Julii partibus adhæſiſſet, ut ipſe ait de Bello civ. *Interim Oſcenſes & Calaguritani, qui erant cum Oſcenſibus contributi, mittunt ad eum Legatos, ſeſeque imperata facturos pollicentur.* Calaguris Tiberio nummos dedicat cum titulo Imperatoris VIII. quem ille Arminio & Cheruſcis à Germanico devictis accepit; ſed cùm diu octavum Imperatoris titulum, & alium deinceps non habuerit, difficile eſt quo U. C. anno cuſus ſit nummus, pronuntiare. *Rectus* & *Celer* Duumvirorum ſunt cognomina, quorum ignorantur familiæ. L. Fulvius Rectus, VI. vir Auguſtalis, in inſcriptione in Hiſpania reperta apud Gruterum pag. 237. 1. perhibetur. *Celer* verò cognomen plurimis familiis vulgare. Bos, Municipiorum ſymbolum eſt.

Hic nummus mediæ formæ obvius & vulgaris.

IMP. CAESAR TI. AVGVS. DIVI AVGVSTI F. Caput Tiberii laureatum.

MV. C. I. L. FVLV. SPARSO. L. SATVRNINO. II. VIR. *Municipium Calaguris Julia; Lucio Fulvio Sparſo, Lucio Saturnino Duumviris.* Bos.

Julius Cæſar narrat, Calaguritanos cum Oſcenſibus fuiſſe contributos, de Bello civ. lib. I. *Interim Oſcenſes & Calaguritani, qui erant cum Oſcenſibus contributi. Fulvia* gens, plebeia, in multas familias diviſa eſt. Fulvius Sparſus apud Senecam Controv. lib. 10. inter illuſtres Declamatores

tores recensetur. Alter Fulvius Sparsus apud Gruterum pag. 237. 2. laudatur. *Saturninus* verò Duumvir, ad quam pertineat familiam, cùm plurimæ eo cognomine usæ sint, revocare incertum est. Bos, Coloniæ symbolum.

Hic nummus mediocris moduli, à Patino pag. 71. vulgatus, tritus & obvius est.

MV. CAL. IVL. *Municipium Calaguris Julia.* Caput Tiberii sine laurea.
L. VAL. FLAVO. T. VAL. MERVLA. AED. *Lucio Valerio Flavo, Tito Valerio Merulà Ædilibus.* Caput bovis.

Nummus non Duumvirorum, sed Ædilium nomina exhibet, ideo ipsis ut Duumviris concessa cudendæ monetæ facultas. Iidem sunt in Coloniis quàm Romæ Magistratus. Denarios sub Ædilibus Curulibus Romanis in Plætoria, Plancia, Plautia, & Sulpitia familiis videas apud F. Ursinum. Ædilium etiam officium erat ludos publicos exhibere, &c. teste Cicerone 1. de Legibus ex Leg. XII. Tabul. *Suntoque Ædiles curatores urbis, annonæ, ludorumque solennium*, &c. Caput bovis ad ludos Megalenses in Augusti nummis à Calaguritanis in Matris Idææ Pessinunte Romam advectæ honorem, & in memoriam P. Scipionis Nassicæ de se bene meriti, qui eam hospitio exceperat, quotannis celebratos spectare diximus, quorum renovationem hoc in nummo ipsi Tiberio gratulantes exhibuerunt. Uterque Ædilis ex Valeria gente, priori quidem *Flavus* cognomen à capillitio, posteriori *Merula* à studio Merularum impositum.

Hic nummus minimi moduli pro raro habendus.

MV. CAL. I. TI. CAESAR. DIVI. AVG. F. AVG. Caput Tiberii nudum.
C. RECTO. C. CELERE. II. VIRI. *C. Recto, C. Celere Duumviris.* Caput bovis.

Caius Rectus & Caius Celer Duumviri nummum suprà signarunt cum bove Municipii solito symbolo; in hoc verò caput bovis sacrificiorum insigne, ad memoriam ludorum Megalensium, sicut Ædiles, pariter indicandam exhibent. Ludi illi apud Livium lib. 9. Dec. 3. pridie Id. Apriles edebantur; sed observavit Pighius Ann. lib. 2. pag. 216. corruptum esse ipsius locum, & prid. Non. April. substituendum, uti in Festorum tabulis habetur; quibus adstipulatur Ovidius Fast. 4. post 3. April. mensis diem, Berecynthiæ Matris Magnæ festa incipere canit.

Ter sine perpetuo cælum versetur in axe,
Ter jungat Titan, terque resolvat equos.
Protinus inflexo Berecynthia tibia cornu
Flabit, & Idææ festa parentis erunt.

Hic nummus minimæ formæ inter raros collocandus.

CASCANTUM.

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. Caput Augusti laureatum.
MVNICIP. CASCANTVM. Bos.

Cascantum, urbs Hispaniæ Tarraconensis trans Iberum, quam Antoninus Pius in Itiner. à Mediolano ad Leugas VII. geminam inter Cæsaraugustam & Calagorram collocat. *Cæsarea Augusta* M. *p.* XLVI. *Cascantenses* M. *p.* L. *Calagorra* M. *p.* XXIX. Cascantenses Plinius lib. 3. cap. 3. inter populos

pulos Latinorum veterum recenſet. *Latinorum veterum Caſcantenſes, Ergavicenſes, Graccuritanos*, &c. Sed nummus Caſcanto urbi Municipii titulum tribuit. Bos in hoc nummo non tanquam major hoſtia pro ſalute Tiberii inſculptus eſt, ut videtur P. Harduino pag. 118. ſed pro Municipii ſymbolo. Boves autem ad ſacrificia ſpectantes, infulâ ſeu mitrâ, ut alibi dictum, ornati ſunt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis vulgaris eſt.

CELSA.

TI. CAESAR. AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.

C. V. I. CEL. L. BAGG. FRON. CN. BVCCO. II. VIR. *Colonia Victrix Julia Celſa. Lucio Baggio Frontone, Cneo Bucco Duumviris.* Bos.

Celſa, urbs Hiſpaniæ Tarraconenſis ad Iberum fluvium, Colonia à Julio Cæſare deducta eſt, ut indicat *Juliæ* nomen. *Victrix* à felici quodam eventu, ut Oſca & Tarraco, aut à Julii victoriis dicta. Prior Duumvir L. Baggius renuntiatur, in altero Auguſti nummo ejuſdem Celſæ Lucius etiam Baggius inſcribitur, unde filius hic, aut alter ejuſdem familiæ, cujus cognomen Fronto à fronte derivatum. De Baggia gente apud hiſtoriæ ſcriptores nulla mentio. Alterum Duumvirum Cn. Buccum ex Pompeia gente ſuſpicamur, quòd L. Pompeius Buccus in nummo Auguſti à Celſenſibus cuſo nominetur.

Hic nummus ſecundi moduli vulgatus à Patino pag. 71. pro raro habendus.

CLUNIA.

TI. CAESAR. AVG. F. AVGVSTVS IMP. Caput Auguſti nudum.

CLVNIA. C. AEM. METO. L. COR. MATE. L. CAEC. PRAES. C. CAND. IIII. VIR. *Clunia. Caio Æmilio Metœco, Lucio Cornelio Materno, Lucio Cæcilio Præſente, Caio Candido Quartumviris.* Bos.

Clunia, urbs Hiſpaniæ Tarraconenſis ad Durium fluvium in Celtiberis ita celebris, ut non modò apud Plinium inter ſeptem provinciæ conventus numeretur lib. 3. cap. 3. *Nunc univerſa provincia dividitur in conventus ſeptem, Carthaginenſem, Tarraconenſem, Cæſarauguſtanam, Clunienſem*, &c. ſed ita populo frequens, ut nummi Quartumviros pro civium multitudine illam habuiſſe declarent. *Æmilia* gens, patricia. *Metœcus* dicitur, qui de una civitate in aliam migravit habitandi animo. *Cornelia*, in patricias & plebeias diſtincta. *Maternus*, à matre cognomen. *Cæcilia* gens, plebeia. *Præſens*, cognomen vulgare. *C. Candidus*, à colore corporis, ex altero Cluniæ nummo ad Cæliam gentem pertinere videtur. Bos Municipiorum inſigne.

Hic nummus mediocris formæ nec rarus nec obvius eſt.

CLVNIA. CN. POMP. M. AVO. T. ANTO. M. IVL. SERAN. IIII. VIR. *Clunia. Cneo Pompeio, Marco Avonio, Tito Antonio, Marco Julio Serano Quartumviris.* Bos.

Cluniæ

Cluniæ meminit Dio, quam Metellum oppugnantem rebelles Hiſpanos fudiſſe narrat lib. 3. pag. 115. Πολιορκοῦντι δ' αὐτῷ Κλουνίαν ἐπελθόντες, ἀμείνους ἐγένοντο, καὶ ἐκείνην μὲν περιεποιήσαντο. *Eundem ipſi Cluniam oppugnantem aggreſſi ſuperarunt, & ipſam ceperunt. Pompeia* gens, plebeia: *Avonia* pariter; Sext. Avonius Curator Vici Fortunæ Mammoſæ perhibetur apud Grut. p. 251. *Antonia & Julia* in patricias & plebeias diviſæ. *Seranus* cognomen à ſero, pro ſemino ſeu planto, ſumpſit; quòd agrum cùm ſereret, abſens Dictator electus eſt. Plin. lib. 18. cap. 3. cujus etiam meminit Virgil. Æneid. 6.

Et te ſulco, Serane, ſerentem.

Hic nummus ſecundi moduli, vulgatus à Patino pag. 71. rarus eſt.

CLVNIA. L. RVF. T. CONSI. TI. LONG. P. ANTO. IIII. VIR. *Clunia. Lucio Ruſo, Tito Conſidio, Tiberio Longo, Publio Antonio Quartumviris.* Bos.

Illa eſt urbs Clunia, in qua Galba Proconſul Hiſpaniæ ſecundiſſimis auſpiciis & ominibus tum Sacerdotis Jovis cùm Virginis Honeſtæ confirmatus Imperium contra Neronem arripuit, ut adſtipulatur Suetonius in Galba. Eorum ſententia erat, *Oriturum quandoque ex Hiſpania principem dominumque rerum.* Quartumviri modò cognomina tantùm aſſumunt, ut L. Rufus & Tib. Longus; modò familiarum nomina exhibent. *Conſidia* gens, plebeia. *Antonia* autem, in patricias & plebeias diviſa eſt.

Hic nummus mediocris formæ inter raros computandus.

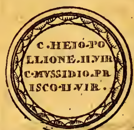

CLVNIA. C. ARR. T. CAEL. P. RES. C. CAEL. CAND. IIII. VIR. *Caio Arrio, Tito Cælio, Publio Reſtituto, Caio Cælio Candido Quartumviris.* Bos.

Omnes Cluniæ nummi bovem Coloniarum & Municipiorum ſymbolum exhibent, quamvis ipſa nec Municipii nec Coloniæ titulum in iis gerat. Ptolemæus illam *Coloniam* nominat lib. 2. cap. 6. Κλουνία Κολωνία, *Clunia Colonia.* Goltzius in Theſauro pag. 239. COL. CLVNIA. P. Harduinus pag. 120. nummum Cimelii Regii citat, in quo MVN. CLVN. ſed ejuſmodi nummus non obſervatur. *Arria* gens, plebeia. *Cælia*, in patricias & plebeias diviſa, cujus alter Duumvir, *Titi* prænomen, poſterior autem *Caii* cum cognomine *Candidi* à corporis colore, ad prioris diſtinctionem, præfert. Tertius ex Quartumviris *Publii* prænomen, & *Reſtituti* cognomen tantùm habet; unde ejus familia, ignoratur.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis pro raro numerandus.

CORINTHUS.

TI. CAESAR. CORINTHI. Caput Tiberii ſine laurea.

C. HEIO POLLIONE ITER. C. MVSSIDIO PRISCO II. VIR. *Caio Heio Pollione iterum, Caio Muſſidio Priſco Duumviris.* Corona ex apio contexta.

Corinthii Tiberio gratulantes, nummos dedicarunt: hic coronam ex apio ad ludos Iſthmicos ſpectantem exhibet. Ipſi in honorem Neptuni, ut Plutarcho videtur, aut ut tradit Pauſanias, in Melicertis memoriam quinto quoque anno in Corinthi Iſthmo celebrabantur, quorum victores Nemæorum imitatione coronam ex apio quàm priùs ex pinu reportabant. Plutarchus in Timol. p. 248. Οἱ γὰρ Κορίνθιοι στεφανοῦσι τοὺς Ἰσθμια νικῶντας, ἱερὸν καὶ πάτριον στέμμα τοῦ σελίνου νομίζοντες· ἔτι γὰρ τότε τῶν Ἰσθμίων, ὥσπερ νῦν τῶν Νεμέων, τὸ σέλινον ἦν στέφανος, οὐ πάλαι δ' ἡ πίτυς γέγονεν. *Corinthii enim qui ſacram arbitrantur & patriam*

apii coronam, eâ victores Isthmiorum ludicro coronant. Nam Isthmiorum eâ etiam tum ætate, ut nunc Nemæorum, apium corona erat, non ita dudum successit pinus. C. Heius Pollio Duumvir hoc in nummo iterum vocatus, prima vice sub Augusto magistratum gessisse videtur, ex ejus nummo ab una parte caput Augusti, & ex altera Julii fundatoris effigiem exhibente. *Heia* gens, plebeia videtur, ut & *Mussidia*, quam è Sabinis oriundam arbitratur Pighius in Indice ad Annales Romanorum. *Pollio* cognomentum ab arte: Polliones seu Pilliones dicebantur portitores mortuorum, Gloss. Isidor. *Priscus*, quòd natu major esset.

Hic nummus minimi moduli, ex museo D. Dron Can. S. Thomæ de Lupara, singularis elegantiæ & raritatis est.

TI. CAESARE II. VIR. COR. *Tiberio Cæsare Duumviro, Corinthus.* Caput Augusti sine laurea.

M. AEMIL. LABEONE. II. VIR. D. D. *Marco Æmilio Labeone Duumviro, decreto Decurionum.* Caput Tiberii nudum.

Singularis est non modò hic nummus ob Augusti & Tiberii hinc & inde effigies, sed quòd Tiberius Corinthi Duumvir imperante Augusto renuntietur; quod munus Cæsar non renuit, ipsi quippe Imperatores Duumviratum non dedignati sunt, si Spartiano fides, qui Hadrianum in ejus vita Duumvirum etiam fuisse narrat, ut & summos multarum urbium magistratus gessisse. In antiquis Gruteri Inscriptionibus pag. 491. 10. Tiberius ipse *Quinquennalis* perhibetur. Summis autem urbium dignitatibus, ad quas Imperatores honoris causâ nominabantur, ipsi alios præficiebant, qui Præfecti Decurionatus seu Quinquennalitatis Cæsaris appellabantur, servato tamen in actis ubique Imperatoris nomine, sed illi post initum magistratum in titulis Præfecti nomen præferebant, testes obviæ inscriptiones antiquæ. *Æmilia* gens, patricia majorum gentium. *Labeo* cognomen à labiorum vitio.

Hic nummus minimi moduli rarissimus est.

TIBERIO CAESARI. Caput Tiberii laureatum.

COR. L. FVRIO. C. CRISPO. II. VIR. *Corinthi. Lucio Furio, Caio Crispo Duumviris.* Templum sex columnarum.

Laurea circa caput Tiberii nummum ipsi tandem Imperatori percussum arguit; & templum in parte aversa, non Dei cujusdam patrii est, sed Augusto post ejus apotheosim ædificatum videtur, cujus similis structura in Augusti radiati nummo perhibetur pag. 47. Corinthii Juliæ gentis beneficiorum memores, templum Augusto Julii fundatoris filio ædificarunt; quod in nummis Tiberii successoris, in obsequii memoriam, sub Furio & Crispo Duumviris exhibuerunt. *Furia* gens in patricias & plebeias divisa est. Alterius Duumviri familia ignoratur. *Crispus* ejus cognomen à capillis crispis dictum.

Hic nummus tertiæ magnitudinis pro raro habendus.

DERTOSA.

C. I. A. D. TI. CAES. *Colonia Julia Augusta Dertosa. Tiberius Cæsar.* Caput Tiberii laureatum.

C. I. A. D. AVG. *Colonia Julia Augusta Dertosa. Augustus.* Caput Augusti radiatum.

Ad

Ad Tiberium pertinet nummus, in cujus aversa parte Dertosani Hispaniæ Tarraconensis Augusti inter Deos relati radiatâ coronâ insignis effigiem ob accepta ab eo beneficia exhibuerunt: nomen enim *Augustæ*, quod assumpsit Dertosa, illam ab eo novis colonis frequentatam fuisse indicat. Nummum ad Dertonam Liguriæ revocat P. Harduinus pag. 136. sed nummi Imperatorum in Italiæ Coloniis signati vix ac ne vix quidem reperiuntur, quòd eis monetæ cudendæ facultas haud concessa videatur, cùm frequentes Hispaniæ Coloniarum nummi cum Augusti & Tiberii effigie occurrant: quod confirmat in isto rudis illius provinciæ nummorum forma. Dertosani Tiberio gratulantes, quòd Augustus in Deorum numerum à Senatu relatus esset, utrumque in nummo, illum laureâ ut Imperatorem, hunc radiis ornatum ut Deum exhibuerunt. Dionem de Augusti apotheosi loquentem audias lib. 56. pag. 600. τότε δὲ ἀθανατίσαντες αὐτόν. *Tum verò inter immortales Deos eum indigitarunt.*

Hic nummus medii ferè moduli inter rariores & elegantes adscribendus.

EMERITA.

IMP. TI. CAESAR. AVGVSTVS PON. MAX. Caput Tiberii laureatum.
AVGVSTA EMERITA. in al. COL. AVGVSTA EMERITA. Porta urbis cum duobus fornicibus hinc & inde turri ornata.

Emerita, urbs est Lusitaniæ ad Anam fluv. Deciani Martialis Poëtæ amici patria, ut ipse innuit lib. I. epist. 62.

Gaudent jocosæ Canio suo Gades,
Emerita Deciano meo.

Emeritensibus familiarum adjectiones concessit Imperator Otho, ut narrat Tacitus Hist. lib. I. *Eadem largitione civitatum quoque ac provinciarum animos aggressus, Hispalensibus & Emeritensibus familiarum adjectiones.... dedit.* Emeritenses fundatoris Augusti studiosissimi, ut urbem suam ejus successoris Tiberii clientelæ commisisse denotarent, ipsius prospectum in ejus nummis signarunt.

Hic nummus majoris quidem moduli præstantissimus; alter verò minoris à Patino vulgatus pag. 71. rarus est.

C. A. E. AETERNITATI. AVGVSTAE. *Colonia Augusta Emerita. Æternitati Augustæ.* Templum quatuor columnis suffultum.

Nulla extat in hoc opere Colonia, quæ tam varias pro una littera diverso modo in nummis scripta interpretationes receperit; erroneas quidem ante genuinam exponere placuit. Eques Patinus lib. Num. Impp. pag. 74. primus nummum cum epigraphe C. A. I. substituendo I pro E, vulgavit, cujus interpretationem non satis assecutus, mutatâ iterum litterâ E in T, sub *Coloniæ Augustæ Tiberii* nomine ad Ratisbonam referre conatus est. Comes Mediobarbus p. 70. alterum ex P. Cattanei museo cum litteris C. A. R. suppositâ etiam R pro E protulit, & *Colonia Augusta Rauracorum* reddidit. P. Harduinus in his Tiberii nummis, Patini nec Mediobarbi sententiam sequutus, novas tentavit explicationes; priorem quidem Patini nummum cum his vocibus C. A. I. ad Gaditanam Coloniam sub *Coloniæ Augustæ Juliæ* appellatione pag. 176. revocavit; alterum verò à Mediobarbo allatum C. A. R. *Coloniam Astam Regiam* pag. 80. exposuit, sed frustra. Varia hæc nummorum interpretatio ob illos ab iis non inspectos, sed in alterius fidem descriptos orta, indicat quàm cautè eorum libri, qui nec Principum nec antiquariæ rei studiosorum cimelia sæpe sæpius perlustrarunt, legendi sint. Sed ad veram nummi lectionem revertamur.

Non unum Tiberii nummum integerrimum cum hac epigr. AETERNITATI AVGVSTAE, & litteris sub templo tetrastylo C. A. E. contrectavimus; sed alterum ejusdem Tiberii, in cujus aversa parte Livia & eædem voces, vulgavimus p. 51. quas *Coloniam Augustam Emeritam* interpretati sumus, præsertim cùm nummos ejus urbis Juliæ & Tiberio seorsim percussos observavimus.

mus. Emeritenses Coloniæ fundatoris memores, cùm datam à Senatu Tarraconensibus condendi post Augusti apotheosim templi facultatem intellexissent, eorum exemplum imitati, *Æternitati Augustæ* alterum dedicarunt, quod, ut Tiberii filii adoptivi benevolentiam sibi conservarent, in illius nummis repræsentarunt.

Hic nummus secundæ magnitudinis, inter rariores numerandus.

ERGAVICA.

TI. CAESAR AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.
ERGAVICA. In corona quercea.

Ergavica, urbs Celtiberorum in Hispania Tarraconensi, inter celebres à Livio recensetur Decad 5. lib. 10. *Ergavica inde nobilis & potens civitas.* Illa in nummis Municipium perhibetur; sed cùm Ergavicenses apud Plinium lib. 3. cap. 3. inter populos Latinorum veterum numerentur, Municipium sine suffragio urbem fuisse factam suspicamur. Corona quercea ob cives à Tiberio servatos signata est.

Hic nummus minimi moduli pro raro computandus.

MV. ERGAVICA. C. COR. FLORO. C. CAE. ALACRE. II. VIR. *Municipium Ergavica. Caio Cornelio Floro. Caio Cæcilio Alacre Duumviris.* Bos.

Ergavica modò cum solo nomine, modò cum *Municipii* titulo inscribitur; in hoc verò nummo & Duumviros suos signat, quos alii Municipes Latinorum veterum à Plinio recensiti non exhibent, hi omnes Cascantenses, Ergavicenses, Graccuritani, Leonicenses, Osicerdenses, Cæsaraugustani conventus sunt. *Cornelia* gens in varias stirpes divisa est, nullaque latiùs sparsa. *Florus*, à florum studio vocatus. De *Cæcilia* dictum est. *Alacer*, à sensuum universorum vigore nuncupatus. Bos Municipiorum insigne est.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter raros numeratur.

GRACCURIS.

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.
MVNICIP. GRACCVRIS. Bos vittatus seu infulâ ornatus.

Graccuris, oppidum Hispaniæ Tarraconensis, nomen habet à Tib. Sempronio Graccho Scipionis Africani genero, ejus citerioris Proconsule circa annum U. C. 574. ante CHristum. 179. cùm antè *Illurcis* appellaretur, ut tradit Sextus Pompeius. *Graccuris, Iberiæ regionis urbs dicta à Graccho Sempronio, quæ antea Illurcis appellabatur.* Ille autem Celtiberis victis ac deditis leges pacis dedit, & Graccurim urbem in Hispania constituit, quæ facta est Municipium, & quidem sine suffragio, cùm inter Latinorum veterum populos Graccuritani à Plinio lib. 3. cap. 3. recenseantur. *Latinorum veterum Cascantenses, Ergavicenses, Graccuritanos, Leonicenses, Osicerdenses.* Bos vittatus sacrificia pro decennalibus Tiberii, vel ob sublatum Sejanum perpetrata denotat.

Hic nummus mediocris formæ inter rariores adscribendus.

ILLERGAVONIA.

TI. CAESAR DIVI. AVG. F. AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.

MV. H. I. ILLERGAVONIA. DERT. *Municipium Hibera Julia Illergavonia Dertosanorum.* Navis expanso velo.

Antiquarii nummum hunc ad Dertosam Hispaniæ hactenus retulerunt, quam *Municipium Hiberam Juliam Illergavoniam Dertosam* tot nominibus insignem vocarunt; sed DERT. *Dertosanorum* explicandum putamus. *Illergavonia*, urbs est, imò gemina, una cis Hiberum, altera trans fluvium, quorum populos hinc & inde extendit Ptolemæus lib. 2. cap. 6. quod innuere videtur Jul. Cæsar lib. de Bell. civil. dum inquit: *Illurgavonenses, qui flumen Iberum attingunt.* Urbs verò quæ in eodem littore cum Dertosa est, *Illergavonia Dertosanorum* ad alterius distinctionem videtur dicta; Dertosa enim & Illergavonia duæ urbes prorsus distinctæ sunt; illa in nummis *Colonia*, hæc *Municipium* vocata, *Hibera* dicta est, quòd flumen Hiberum eam alluat; *Julia* verò à Julio Cæsare, in cujus partes illa transiit in bello contra Pompeii Legatos, ut ipse tradit loco citato: *Transiit etiam cohors Illergavonensis ad eum cognito civitatis consilio.* Navis velo expanso ejus situm indicat.

Hic nummus mediocris formæ inter raros habendus.

ILLICI.

TI. CAESAR DIVI AVGVSTI F. AVGVSTVS. Caput Tiberii sine laurea.

C. I. IL. A. M. AEMILIVS SEVERVS. T. COELIVS PROCVLVS II. VIR. *Colonia Immunis Illici Augusta. Marcus Æmilius Severus, Titus Cœlius Proculus Duumviri.* Aquila & vexillum inter duo signa militaria.

Illici Plinio, *Illice* Melæ, *Illicias* Ptolemæo, urbs est Hispaniæ Tarraconensis ad amnem qui in Tader fluvium illabitur, non longè à mari. Plurimæ Coloniæ nudum tantùm *Coloniæ* nomen habebant; aliæ soli tributum solvebant, sed Illice in hoc nummo *Immunis* perhibetur; ideo Illicitani juris Italici dicuntur apud Paulum lib. 2. de Cens. *Idem jus Valentini & Illicitani, Barcenonenses quoque ibidem immunes sunt.* Vide de Illici in Augusto. Aquila & vexillum quando inter duo signa militaria occurrunt, idem quod duæ aquilæ legionariæ denotant, de quibus in sequenti nummo. De *Æmilia* gente sæpius dictum est. *Severus* cognomen ab asperitate morum. *Cœlia*, plebeia est, sed consularis. *Proculus* Plutarcho in Coriolano dicitur, qui natus est patre peregrinante à natura procul: Valerio lib. 14. qui patre sene, quasi procul ætate progresso.

Hic nummus secundæ & minimæ formæ inter rariores reponendus.

TI. CAESAR. DIVI. AVG. F. AVG. P. M. Caput Tiberii nudum.

C. I. I. A. L. TER. LON. L. PAP. AVIT. II. VIR. Q. *Colonia Immunis Illici Augusta. Lucius Terentius Longus, Lucius Papius Avitus Duumviri Quinquennales.* Duæ aquilæ legionariæ vexillo intermedio.

Aquila legionaria in Coloniarum nummis pro militum Legionis in urbem deductorum symbolo ponitur; sed quando duæ occurrunt, Veteranos ex duabus Legionibus in eam transmissos indicant: quod idem observandum de aquila cum vexillo inter duo signa militaria, ut in superiori ejusdem Illicis nummo & passim in aliis. Terentius & Papius signa illa ad originem suam indicandam cælasse videntur, quòd illi à Veteranis in Coloniam deductis essent oriundi *Terentia* gens, à *Tereno* voce Sabina, quæ molle significat, ex Varrone, plebeia est. *Longus* cognomen à longo corporis habitu. *Papia*, pariter plebeia, sed consularis. *Avitus* cognomen plurimis familiis vulgare.

Hic nummus secundæ & minimæ formæ inter elegantiores numerandus.

C. I. I. A. L. TER. LON. L. PAP. AVIT. II. VIR. Q. *Colonia Immunis Illici Augusta. Lucius Terentius Longus, Lucius Papius Avitus Duumviri Quinquennales.* Duæ figuræ togatæ stantes, manus super aram jungentes, in imo IVNCTIO.

Mutilum apud Patinum pag. 75. & Mediobarbum pag. 70. restitue ut suprà nummum.

Ad Illicem urbem pertinere nummum iidem quàm in superiori Quinquennales Duumviri indicant; Eques Patinus quid sibi velint duæ illæ figuræ, se ignorare fatetur: nos Germanicum & Drusum Cæsares Tiberii filios esse arbitramur, quos cùm essent patrueles & adoptione fratres, Illicitani junctis invicem manibus arâ adoptionis intermediâ ipsorum fidei teste tanquam concordes exhibuerunt. Drusus bonæ indolis erat, ut ait Tacitus Annal. l. 4. de illo & Germanici filiis loquens: *Drusus (quamquam arduum sit, eodem loci & potentiam & concordiam esse) æquus adolescentibus aut certè non adversus habebatur.* Tales occurrunt in nummis M. Aurelius & L. Verus adoptione fratres, cum epigraphe CONCORDIA AVGVSTORVM, nihil aliud voce hac IVNCTIO denotante.

Hic nummus minoris moduli, à Patino vulgatus pag. 75. rarissimus est.

TI. CAESAR. DIVI. AVG. F. AVGVSTVS. Caput Tiberii nudum.

C. I. I. A. M. IVLIVS SETTAL. L. SESTI. CELER II. VIR. *Colonia Immunis Illici Augusta. Marcus Julius Settalus, Lucius Sestius Celer Duumviri.* Ara cui inscriptum SAL. AVG. supra eam duo palmæ rami.

In memoriam Augusti hanc aram ab Illicitanis repræsentatam refert Patinus pag. 70. *Cui*, ait, SAL*uti* AVG*ustæ inscriptum erat, è qua palmæ prodeunt, quas narrat Dio ibi natas esse.* Nonnulli hanc Tiberio erectam putant ob sublatum Sejanum, de quo Patinus ipse inscriptionem Pighii Annal. 3. lib. 12. profert ab Interamnensibus positam.

Julia gens in patricias & plebeias divisa est. De *Settali* cognomine nulla mentio. *Sestia*, patricia est, ex Livio. *Celer*, à celeritatis officio, vel ab equitibus, vel, ut Valerius Antias prodidit, à Fabio Celere primo eorum Præfecto.

Hic nummus secundæ & minimæ formæ apud Patinum p. 72. nec rarus nec obvius est.

ITALICA.

TI. CAESAR AVGVSTVS PON. MAX. IMP. Caput Tiberii nudum.

MVN. ITALIC. PERM. DIVI. AVG. *Municipium Italica* aut *Italicense, permissu Divi Augusti.* Ara supra quam inscriptum PROVIDENTIAE AVGVSTI.

Italica,

Italica, urbs Hispaniæ Bæticæ ad Bætim fluvium sita, ut innuit Strabo lib. 3. pag. 141. Μετὰ δὲ ταύτας Ιτάλικα καὶ Ιλιπα ἐπὶ τῷ Βαίτι. *Secundùm has Italica & Ilipa supra Bætim sitæ.* Italicenses hanc aram Tiberii Providentiæ ob Sejanum sublatum non dedicarunt, sed potiùs Augusto post ejus apotheosin ab iis erecta videtur, ut indicat Augusti nummus cum *Divi* titulo, quem consule pag. 37. Italicenses ob potestatem cudendæ monetæ ab Augusto acceptam, beneficii memores, ipsius Providentiæ aram dedicarunt, cujus ectypum etiam in nummis Tiberii successoris iidem signarunt, appositâ PERM. DIVI AVG. epigraphe. Interim notandum est, omnes Italicensium nummos Augusto, Liviæ, Tiberio, Druso, & Germanico cusos, PERM. AVG. semper exhibere, quod P. Harduino minimè favet, qui nummum ab una parte ITALICA, & ab altera BILBILIS habentem, ad Italicam pertinere contendit.

Hic nummus mediocris moduli, à Patino pag. 67. vulgatus, nec rarus nec obvius est; sed primæ formæ ex D. Dron, raritatis eximiæ est.

L Æ L I A.

TI. CAES. DIVI. AVG. F. AVG. Caput Tiberii nudum.
LAELIA. Spica.

Lælia, urbs Bæticæ provinciæ, de qua abunde in Lucii Cæsaris nummo dictum est, qui pariter spicam ad denotandam frumenti in hac regione ubertatem, exhibet.

Hic nummus minimæ formæ, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

O S C A.

TI. CAESAR AVGVSTVS. aliis TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.
VRBS VIC. OSCA. aliis V. V. OSCA D. D. aliis V. V. OSCA. QVIETO ET PEREGRINO II. VIR. *Urbs Victrix Osca, Quieto & Peregrino Duumviris.* Eques decurrens cum hasta.

Osca in Hispania Tarraconensi, inter civium Romanorum populos à Plinio lib. 3. relata, *Urbs* per excellentiam in nummis appellatur: quem titulum illam habuisse putat Ant. Augustinus, quòd *Magna* apud Plutarchum in Sertorio nominetur; cujus sententiæ favet Julius Cæsar, qui eam pariter inter magnas urbes quæ partibus suis in bello contra Pompeii Legatos adhæserunt, recenset lib. 1. de Bello civ. *Magnis*, ait, *quinque civitatibus ad amicitiam adjunctis.* Hæc Cæsaris amicitiam cum Tarracone consequuta, beneficium aliquod ab eo accepit, unde utraque *Victricis* nomen urbibus de Julio bene meritis familiare accepit, quòd earum deditione & exemplo, ut Cæsar addit loco cit. multæ longinquiores civitates ab Afranio desciverint, & Cæsaris amicitiam sequutæ sint: hinc Cæsaris victoria sine certamine. *Quietus* & *Peregrinus* Duumvirorum sunt cognomina, nec ex iis possunt eorum familiæ cognosci; idque notandum, Oscæ Duumviros ferè semper per sola cognomina designari, & Oscenses figuram equestrem urbis insigne in nummis perpetuò præferre.

Hic nummus secundi moduli cum Duumvirorum cognominibus, pro raro habendus; cæteri obvii & vulgares.

OSICERDA.

TI. CAESAR AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.
MVN. OSICERDA. *Municipium Osicerda.* Bos.

Osicerda, urbs Hispaniæ Tarraconensis est, cujus populi *Ossigerdenses* Plinio dicti lib 3. cap. 3. inter populos Latinorum veterum recensentur. *Latinorum veterum Cascantenses*, *Ergavicenses*, *Graccuritanos*, *Leonicenses*, *Ossgerdenses.* Municipium in nummis, ut Cascantum, Ergavica & Graccuris, perhibetur. *Bos*, ait P. Harduinus pag. 372. *ibi insculptus*, *vel est deductæ Coloniæ index*, *vel ea litatum hostia Augusto ab Osicerdensibus significat.* Verùm cùm Osicerda Colonia non sit, bos in ejus nummo depictus, Coloniæ index esse nequit; cùmque nec infula nec vitta sit ornatus, ad sacrificia nequaquam spectat, sed in Municipiis pro vulgari eorum symbolo signatur.

Hic nummus secundæ magnitudinis, à Patino pag. 71. vulgatus, non obvius est.

SAGUNTUM.

TI. CAESAR DIVI. AVG. F. AVG. Caput Tiberii nudum.
SAG. L. SEMP. GEMINO. L. VAL. SVRA. II. VIR. *Saguntum. Lucio Sempronio Gemino*, *Lucio Valerio Sura Duumviris.* Triremis.

Saguntum, aliis *Saguntus*, urbs Hispaniæ Tarraconensis, à mari M. pass. apud Livium, III. autem millia apud Plinium remota videtur: ille Decad. 3. lib. 1. *Jam Saguntum summa vi oppugnabatur*; *civitas longe opulentissima ultra Iberum fuit sita passus mille ferme à mari: oriundi à Zacyntho insula dicuntur*, *unde ipsi nomen Saguntus.* Illa nec Colonia, nec Municipium, sed civium Romanorum oppidum perhibetur à Plinio lib. 3. cap. 3. distinguitur enim ab eo Colonia, & Urbs civium Romanorum. *Valentia Colonia*, III. M. *pass. à mari remota*, *flumen Turium*, *& tantumdem à mari Saguntum civium Romanorum oppidum*, *fide notabile.* Triremis in Sagunti & Valentiæ nummis earum in mari potentiam aut situm arguit, nec, ut videtur P. Harduino pag. 429. *Triremis ideo insculpta est*, *quòd ex Zacyntho insula Colonia deducta sit.* Quod ipse P. Harduinus ex Patino, ut iste ex Ant. Augustino hausit. De *Sempronia* & *Valeria* gentibus abunde, ut de *Gemini* & *Suræ* cognominibus. *Gemini* cognomen à geminorum partu; *Suræ* verò à pilæ ludo dictum est.

Hic nummus mediocris moduli, à Patino pag. 70. vulgatus, haud frequens est.

SEGOBRIGA.

TI. CAES. DIVI. AVG. F. AVG. IMP. VII. in aliis IMP. VIII. Caput Tiberii nudum.
SEGOBRIGA. In quercea.

Segobriga, urbs gemina Hispaniæ Tarraconensis, altera in Valentino regno ad Turulim fluvium, altera in regno Castellæ ad montis Orospedæ radices & Duratonam fluvium: hæc *Sepulveda* quibusdam;

busdam; illa *Cabezza del Griego*, aliis *Segorue*. Sed quæ Celtiberorum urbs, imò ipsorum caput à Plinio lib. 3. cap. 3. dicitur, & à Strabone lib. 3. p. 162. & à Ptolemæo lib. 2. c. 6. Numantiæ proxima ponitur, cùm inter urbes stipendiarias ab eodem Plinio recenseatur, ad eam nummi pertinere minimè videntur, sed potiùs ad alteram veteris Latii jure donatam, cui ut plurimis aliis Hispaniæ urbibus facultas cudendæ monetæ concessa. De utriusque Segobrigæ situ ambigitur, & non parva inter recentiores de ipsa contentio. Quercea corona ob cives servatos Tiberio dicata est cum titulo IMP. VII. quem sub Augusto meruerat ob vastatam cum Germanico Germaniam, paulò post Augusti mortem in Tiberii gloriam percussus est: nam IMP. VIII. deinde ab exercitu ob Cheruscos cum Arimino à Germanico devictos salutatus est, quamobrem nummus posterior signatus videtur.

Hic nummus secundæ & minimæ formæ, ab Ant. Augustino dial. 7. & à Patino pag. 71. vulgatus, frequens & obvius est.

TARRACO.

TI. CAESAR. AVG. F. PONT. TR. P. XII. IMP. V. Caput Tiberii nudum.

C. V. T. T. *Colonia Victrix Togata Tarraco.* in laurea.

Tarraco, urbs Hispaniæ citerioris, de qua in Augusto, provinciæ caput, Tiberio nummum profert, in quo Tribunitiam ejus potestatem XII. cum titulo IMP. V. conjungit; ad cujus intelligentiam pauca quædam de Tribunitia potestate Tiberio ab Augusto concessa, sunt delibanda. Augustus Caium & Lucium à se adoptatos Imperio destinaverat; & licèt illum Consulem designasset, & huic sacerdotia contulisset, Tiberio tamen Tribunitiam potestatem communicavit anno U. C. 748. ante CHr. 6. ut narrat Dio l. 6. p. 554. Βȣληθεὶς ᾖ τρόπον τινὰ μᾶλλον αὐτȣ̀ς σωφρονίσαι, τῷ Τιβερίῳ τὴν τε ἐξȣσίαν τὴν δημαρχικὴν ἐς πέντε ἔτη ἔνειμε. *Ut verò aliqua ratione modestiores eos efficeret, Tiberio Tribunitiam potestatem in quinquennium concessit.* Tiberius inde ad res Orientis componendas missus, Rhodi substitit, ex qua anno U. C. 755. octavo abhinc anno Romam reversus est, ex Suetonio cap. 14. *Rediit octavo post secessum anno magnâ nec incertâ spe futurorum, quam & ostensis & prædictionibus ab initio ætatis conceperat.* Quod revera successit; nam Caio & Lucio mortuis anno 757. adoptatus est ab Augusto eodem anno, & VI. Tribunitiam potestatem abhinc numeravit, & deinceps ad XII. usque, qua P. Corn. Dolabellâ & C. Junio Silano Coss. in Germaniam anno U. C. 763. missus, eam depopulatus est, & Ariminum Quintilii Vari clade insolentem repressit, quamobrem ab exercitu Imperator V. proclamatus fuit, ut exhibet hic nummus. Tarraconenses ideo Tiberio gratulantes, lauream tanquam hostium victori percusserunt.

Hic nummus minimi moduli rarus & elegans habendus, sed primæ formæ rarissimus.

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.

C. V. T. *Colonia Victrix Tarraco.* in aliis C. V. T. T. *Colonia Victrix Togata Tarraco.* DIVVS AVGVSTVS PATER. Caput Augusti radiatum.

Duo occurrunt nummi à Tarraconensibus percussi, uterque hinc Augustum, inde Tiberium profert: in altero caput Augusti laureatum, Tiberii verò nudum visitur; in hoc Tiberii effigies laureata, ex altera parte Augusti imago radiatâ coronâ insignis exhibetur. De priori in Augusto egimus, cùm ad illum pertineat ob Tiberii adoptionem, ideo Imperator inscribitur, & Tiberius Cæsaris tantùm nomen præfert: posterior autem, de quo nobis hîc sermo, ad Tiberium spectat ob Augusti consecrationem, de qua Dio lib. 56. pag. 600. Τότε ᾖ ἀθανατίσαντες αὐτὸν, ἢ θιασώτας, οἱ καὶ ἱερὰ, ἱέρειάν τε τὴν Λιȣΐαν, Ιȣλίαν τε, τὴν ἢ Αὐγȣ́ςαν ἤδη καλȣμένην ἀπέδειξαν. *Tum verò eum inter immortales Deos indigitarunt, & Flámines cum sacris, & sacerdotem Liviam, quæ tunc Juliæ Augustæque cognomenta acceperat, constituerunt.* In cujus rei memoriam Tarraconenses ex una parte Augustum cum *Divi* titulo & corona radiata ornatum, & ex altera Tiberium ipsum ut Imperatorem laurea insignem exhibuere.

Hic nummus secundæ magnitudinis pro raro habetur.

TI. CAESAR. DIVI. AVG. F. AVGVSTVS. Caput Augusti laureatum.
C. V. T. DRVSVS GERMANICVS CAESARES. *Colonia Victrix Tarraco. Drusus Germanicus Cæsares.* Capita Drusi & Germanici adversa.

Tarraconenses Tiberio per filios Imperii æternitatem in Cæsarum familia augurantes, illum ex una parte, filios ex altera signaverunt, Drusum quidem ex sanguine ortum, Germanicum verò in adoptionem ipsi datum: sed Augustus antequam Germanicum daret Tiberio adoptandum, Germanicum Cæsarem sibi successorem nominare cogitaverat, ut tradit Suetonius in Caligula cap. 4. *Sic probatus & dilectus à suis ut Augustus, diu cunctatus an sibi successorem destinaret, adoptandum Tiberio dederit.* Sed Livia pro Tiberio id obtinuit, teste Tacito Ann. l. 4. *Nam dubitaverat Augustus Germanicum sororis nepotem, & cunctis laudatum, rei Romanæ imponere: sed precibus uxoris evictus, Tiberio Germanicum, sibi Tiberium adscivit.* Sed nec Druso, nec Germanico Imperium cessit; uterque enim ante Tiberium violenta morte sublatus est.

Hic nummus mediocris moduli inter rarissimos numerandus.

TI. CAES. AVG. PONT. MAX. TRIB. POT. Caput Tiberii laureatum.
C. V. T. IVLIA. AVG. DRVSVS CAES. TRIB. POT. *Colonia Victrix Tarraco Julia Augusta. Drusus Cæsar Tribunitia potestate*, in aliis *iterum.* Capita Juliæ seu Liviæ, & Drusi Tiberii filii adversa.

Hunc nummum Tarraconenses Tiberio gratulantes cuderunt, quòd Imperii successorem Drusum filium Tribunitia potestate ipsi communicata designasset Tiberius anno U. C. 774. C. Sulpitio & D. Haterio Coss. de qua Tacitus Annal. lib. 3. *Famâ moderationis partâ, quòd ingruentes accusatores represserat, mittit litteras ad Senatum, quis potestatem Tribunitiam Druso petebat.* Idcirco Tarraconenses in posteriori parte Drusum ipsum signaverunt; sed Julia ex adverso ab iis videtur addita, lætantibus quòd pristinam sanitatem recuperasset; nam adversa valetudine hoc anno laboravit, quam ob rem Tiberius ad urbem festinavit, apud eundem Tacitum: *Sub idem tempus Juliæ Augustæ valetudo atrox, necessitudinem Principi fecit festinati in urbem reditus, sincera adhuc inter matrem filiumque concordia, sine occultis odiis.* Estque nummus hujus concordiæ argumentum. Supplicationes & ludi magni pro Juliæ salute decreti sunt.

Hic nummus mediocris moduli, apud Ant. Augustinum dial. 7. & Patinum pag. 73. vulgatus, inter rarissimos collocatur.

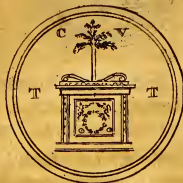

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.
C. V. T. T. AETERNITATIS AVGVSTAE. *Colonia Victrix Togata Tarraco. Æternitatis Augustæ.* Templum decem columnarum.

Tarraconensibus à Senatu fuisse permissum, ex Taciti Ann. l. 1. in Augusto diximus, ut ipsi templum post ejus apotheosim construerent, quod summâ magnificentiâ perfectum sub *Æternitatis Augustæ* titulo dedicarunt; & ut illius diuturnam memoriam conservarent, non modò ex una parte caput Augusti radiatum, *Divi*que nomine insignem, & ex altera hujus templi figuram in nummis

nummis exhibuerunt; sed Tiberium ejus successorem ex una parte, & templum ipsum ex altera repræsentarunt. Spartianus Hadrianum hoc Augusti delubrum restituisse tradit. *Tarracone hiemavit, ubi sumptu suo ædem Augusti restituit.*

Hic nummus primæ magnitudinis inter elegantissimos & rarissimos numerandus.

TI. CAESAR. DIVI. AVG. F. AVGVSTVS. Caput Augusti laureatum.
C. V. T. T. *Colonia Victrix Togata Tarraco.* Ara supra quam palma arbor.

Historiam enatæ palmæ super aram à Tarraconensibus Augusto dicatam in ipsius nummis ex Quintiliano retulimus; cùm autem illi *Æternitatis Augustæ* templum Senatus Romani permissu condidissent, hanc aram ex palma Æternitatis symbolo in ea enata, tanquam alterum Augusti æternitatis monumentum modò cum Augusti capite radiato, modò cum Tiberii adoptivi ejus filii effigie exhibuerunt.

Hic nummus majoris moduli pro rarissimo habendus.

TURIASO.

TI. CAESAR AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.
MVN. TVR. DIVVS AVGVSTVS. *Municipium Turiaso.* Caput Augusti radiatum.

Turiaso, urbs Hispaniæ Tarraconensis in Celtiberis, *Municipium* in nummis perhibetur; jus verò suffragii habuisse videtur, cùm Turiasones inter populos civium Romanorum à Plinio lib. 3. cap. 3. numerentur. *Ex his civium Romanorum..... Turiasones.* Hi Tiberio gratulantes, quòd Augustus inter Divos esset relatus, in aversa ejus nummi parte illius effigiem percusserunt.

Hic nummus mediæ formæ, à Patino vulgatus pag. 66. inter raros collocatur.

MVN. TVR. DIVVS AVGVSTVS. *Municipium Turiaso. Divus Augustus.* Figura capite radiato sedens, dextrâ globum, sinistrâ hastam puram.

Statua illa sedens, Augusti est, quam Turiasones ipsi post ejus apotheosim posuerunt: Augustus autem corona radiata divinitatis symbolo ornatus est; hastam puram Deorum insigne gerit; globum verò dextrâ, ut cum Jove cælum regens, teste Manilio.

Cælumque replevit
Quod regit Augustus socio per Signa Tonante.

Consecrationis decernendæ honos penes Senatum erat: quo autem ritu, & quibus cæremoniis Imperatores ab eo inter Divos reponerentur, lege Comm. Onuphrii in 2. Fast. lib.

Hic nummus majoris moduli elegantissimus & rarissimus est.

TI. CAESAR AVGVSTVS. P. M. Caput Tiberii laureatum.
MVN. TVR. M. ANT. MVSO. C. MARI. VEGETO. II. VIR. *Municipium Turiaso. Marco Antonio Muso, Caio Mario Vegeto Duumviris.* Bos.

Bos, solemne est Municipiorum symbolum. De *Antonia* gente dictum est. *Maria* gens, plebeia quidem, sed consularis. De prioris Duumviri cognomine *Musus* nulla mentio; alter verò *Vegetus*, à bono animi seu corporis habitu dictus, cujus cognominis mentio apud Gruter. pag. 351. 6.

ALLIO VEGETO FRATRI
MEMMIAE VXORI OPTIMAE.

Hic nummus secundæ magnitudinis pro raro adscribendus.

TI. CAESAR AVG. F. IMP. PONT. M. Caput Tiberii laureatum.
MVN. TVR. L. CAEC. AQVIN. M. CEL. PALVD. II. VIR. *Municipium Turiaso. Lucio Cæcilio Aquino, Marco Celio Paludato Duumviris.* Bos.

Ant. Augustinus Dial. 7. legit perperam L. CAEC. AQVINI. M. GEL. PAL. VAL. *Lucio Cæcilio Aquiniano, Mario Gellio Palatino Valeriano*; sed cum Seguino & Mediobarbo legendum ut suprà.

Bos iterum, ut in sequentibus nummis, pro Municipiorum insigni ponitur. *Cæcilia* gens, plebeia, à Cæcade Æneæ comite; à Cæculo autem qui condidit Præneste, Festus. De *Aquini* cognomine vide Seguinum edit. 2. pag. 90. *Celia*, *Cælia* & *Cœlia*, eadem videtur, plebeia pariter, sed consularis. *Paludatus* cognomen ab ornamento militari, quod Tarquinium à Thuscis devictis sumpsisse refert Florus lib. 1.

Hic nummus mediæ formæ, à Patino vulgatus pag. 66. nec rarus nec obvius est.

TI. CAESAR AVGVST. F. IMP. VII. Caput Tiberii laureatum.
MVN. TVR. C. CAEC. SERE. M. VAL. QVAD. II. VIR. *Municipium Turiaso. Caio Cæcilio Sereno, Marco Valerio Quadrato Duumviris.* Bos.

Hic nummus cum IMP. VII. epigraphe circa caput Tiberii laureatum, illum novissimo ejus principatu cusum arguit: hunc enim titulum vivente Augusto ob vastatam Germaniam & Ariminum repressum obtinuerat. De *Cæcilia* gente habes in superiori nummo. *Serenus* cognomen à serendo dictum volunt, quòd id maximè tempus sationi aptum sit. *Valeria* gens in patricias & plebeias divisa; cognomen à corporis habitu mediocri, quod neque nimiùm procerum est, neque nimiùm humile, sed medio quodam temperamento decorum.

Hic nummus mediocris moduli non obvius est.

TI. CAESAR AVG. F. IMP. PONT. M. Caput Tiberii laureatum.
MVN. TVR. M. PONT. MARSO. C. MARI. VEGETO. II. VIR. *Municipium Turiaso. Marco Pontio Marso, Caio Mario Vegeto Duumviris.* Bos.

Frequentes sunt Turiasonum nummi Tiberio percussi, in quibus haud mediocris eorum diligentia in Duumvirorum nominibus describendis observatur. Superior autem nummus C. Marium Vegetum cum M. Antonio Muso Duumviros simul retulit; hic eundem C. Marium Vegetum cum M. Pontio Marso exhibet; alter in magistratu mortuus est, vel alter subinde suffectus videtur. De *Maria* gente & *Vegeti* cognomine suprà dictum est. *Pontia*, an patricia, an plebeia, incertum; sed consularis. Pontius Nigrinus sub Tiberio Consul anno U.C.790. recensetur. *Marsus*, ex Marsorum Italiæ gente ortus; Vibius Marsus, Germani Legatus, apud Tacitum perhibetur.

Hic nummus secundæ magnitudinis nec rarus nec obvius est.

TI. CAESAR AVG. F. AVGVSTVS IMP. VIII. Caput Tiberii laureatum.
MVN. TVRIASO. MA. SVLP. LVCAN. M. SEMP. FRONT. *Municipium Turiaso. Manio Sulpitio Lucano, Marco Sempronio Frontone* circa coronam querceam, in qua II. VIR. *Duumviris.*

Hic nummus Imperatoris VIII. titulum præfert, qui Tiberio ob Cheruscos unà cum Arimino à Germanico devictos delatus est: qua de re Tacitus Annal. lib. 2. *Miles in loco prælii Tiberium Imperatorem salutavit, struxitque aggerem, & in modum trophæorum arma, subscriptis victarum gentium nominibus, imposuit.* Germanico autem mortuo Tiberius nullum ampliùs Imperatoris titulum consequutus est, ex Suetonio cap. 37. *Hostiles motus, nullâ postea expeditione susceptâ, per Legatos compescuit.* Corona quercea fuit Imperatori ob cives in hoc Germanico bello servatos dicata. *Sulpicia* gens, patricia. *Lucanus* cognomen plurimis familiis vulgare, an ex populis Italiæ Lucanis? *Sempronia*, patricia primùm, deinde ad plebem traducta, plebeia facta est. *Fronto* à fronte dictus.

Hic nummus mediocris moduli inter raros numeratur.

TI. CAESAR AVGVST. F. IMP. Caput Tiberii laureatum.
MVN. TVRIASO. Q. VAR. Q. PONT. PLA. *Municipium Turiaso. Quinto Varo* aut *Vario, Quinto Poncio Planco* circa lauream, in qua AED. *Ædilibus.*

Nummos ab Ædilibus in Calaguritano Municipio percussos jam vulgavimus. Ædilitas inter minores magistratus quotannis creandos recensebatur; hic ad summum honoris fastigium primus in urbe gradus erat, ex Cicerone lib. 3. de Leg. *Olleis. que. ad. honoris. amplioris. gradum. is. primus. adscensus. esto.* Nam illius munificentia plerumque viam muniebat ad Præturam & Consulatum; Ædilibus autem erat togæ prætextatæ, sellæ curulis, juris imaginum honos. *Varus* prioris Duumviri vel est cognomen, Romanis valde frequens; vel est *Varius* gentis nomen, cujus familia plebeia. Q. Varius Sucronensis Hispanus, cognominatus est Hybrida, propter jus civitatis. *Pontius*, alter Turiasonis Duumvir, in nummo anteriori prodiit, cognomine *Marsus*, ex eadem ut videtur familia; hic verò *Plancus*. Dicti sunt autem *Planci*, qui supra modum pedibus plani sunt, id est qui pedes imos graciles habent planosque æqualiter, quasi tabellas quæ plancæ vocantur.

Hic nummus minimæ formæ inter raros reponendus.

TI. CAESAR. AVG. F. IMP. PON. Caput Tiberii laureatum.
TVRIASO in area. RECTO ET MACRINO AED. circa ambitum.

Nummus hic cudendæ monetæ penes Ædiles in Municipiis ut Romæ monumentum eſt, ideo Turiaſones Ædilium nomina tantùm in muneris editi memoriam inſcripſerunt; quo functi Ædilitii vocabantur, ut qui Conſulatum geſſit, Conſularis; & Duumviratum, Duumviralis. *Rectus* & *Macrinus* Ædilium cognomina ſunt, quorum familiæ ignorantur. *Rectus* quidem à bonis moribus dictus: *Macrinus* verò idem videtur quod *Macer*, à tenui corporis habitu.

Hic nummus minimæ formæ pro raro habendus.

UTICA.

TI. CAES. DIVI AVG. F. AVG. IMP. VII. Caput Tiberii laureatum.
M. MVN. IVL. VTICEN. *Municipes Municipii Julii Uticenſis.* In area verò D. D. P. P. *Decuriones poſuere.* Figura muliebris velata ſedens, dextrâ pateram, ſiniſtrâ haſtam puram.

Hic nummus ad Uticam provinciæ Africæ urbem littoralem ſpectat, cujus voces M. MVN. IVL. VTICEN. interpretamur, *Municipes Municipii Julii Uticenſis:* legitur enim in epigraphe antiqua alterius Municipii Numidiæ apud Grut. pag. 302. I.

MVNICIPES MVNICIPI. T. AELII HADRIANI AVG. CIVILITANI.

Utica in nummis Municipii dignitate ornatur, quod confirmat A. Gellius l. 16. c. 12. in Orat. quam D. Hadrianus in Senatu de Italicenſibus Municipibus habuit: *Mirarique ſe oſtendit, quòd & ipſi Italicenſes, & quædam alia Municipia antiqua, in quibus Uticenſes nominat, cùm ſuis moribus legibuſque uti poſſent, in jus Coloniarum mutari geſtiverint.* Cognomen *Julium*, à Julio Municipium factum arguit, in mercedem, quòd ipſi Uticæ in bello civili contra Pompeium faviſſet, ut innuit Dio cap. 43. pag. 212. Καὶ ὁ μὲν ἐκ τούτου τήν τε Οὐτικὴν, ὑποπτευθεῖσαν τὰ τοῦ Καίσαρος φρονεῖν, καὶ ὀλίγου, καὶ ἀνάστατον ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπὶ τούτῳ γενομένην. *Deinde cùm Utica in ſuſpicionem veniſſet, quòd Cæſaris rebus cuperet, parumque abeſſet, quin reliqui eam ob id everterent.* Uticenſes Cæſar ipſe amiciſſimos vocat Comm. de Bell. civ. l. 2. *Uticenſes verò pro quibuſdam Cæſaris in ſe beneficiis illi amiciſſimi.* Et Hirtius de Bell. Afric. devictis Scipione, Juba Rege, & aliis Pompeii fautoribus ait: *Illis gratias egiſſe, circiterque noctem luminibus accenſis Uticam pervenit, atque extra oppidum ea nocte manſit, poſtero die mane oppidum introiit, concioneque advocata, Uticenſes incolas cohortatus, gratias pro eorum ſtudio erga ſe agit.* Nummus Uticam deinde Municipium conſtituiſſe nos docet, ſed ſine ſuffragio, ut videtur, cùm Dio Auguſtum illis, poſtquam Lepido Triumviratus principatum ademiſſet, receptâ Africâ anno U. C. 718. civitatem dediſſe tradat lib. 49. pag. 401. Καὶ τοὺς Οὐτικησίους, πολίτας ἐποιήσατο. *Uticenſibus civitatem dedit.*

A quo Utica Municipii titulum acceperit, magna eſt inter viros eruditione ſingulares Illuſtr. Spanhemium, & P. Noriſium contentio: ille Diſſert. 9. pag. 768. Municipium eam à Julio Cæſare ex *Julii* nomine; hic verò Cenot. Piſ. pag. 23. ab Auguſto conſtitutam tradit, Dionis verbis fretus, *Uticenſibus civitatem dedit. Julii* nomen, Julii Municipium indicat. Municipium Utica ſine ſuffragio à Julio conſtituta, ab Auguſto jus civitatis accepit, id eſt, pleno jure Uticenſes, Romani cives cum ſuffragio facti ſunt; ſed cùm urbes de immunitatum antiquitate plerumque diſceptarent, prioris fundatoris nomen conſervare ſolebant. D. D. P. P. *Decuriones poſuere*, de ſtatua Liviæ ſeu Juliæ, de qua mox dicturi, intelligendi ſunt.

Hic nummus minimi moduli in Theſauro Regio, inter rariſſimos adſcribendus.

TI. CAESAR. DIVI. AVG. F. AVGVST. IMP. VIII. Caput Tiberii ſine laurea.

C. VIB. MARSO. PR. COS. NE. in aliis NER. CAE. Q. PR. A. M. GEMELLVS. F. C. *Caio Vibio Marſo Proconſule, Nerone Cæſare Quæſtore Provinciali, Aulus Memmius Gemellus fieri curavit.* Figura muliebris velata ſedens, dextrâ pateram, lævâ haſtam, in area D. D. P. P. *Decuriones poſuerunt.*

Ad Uticam pertinet nummus, etſi nomen urbis deſit. Figura ſedens, ſtatua eſt Liviæ ſeu Juliæ, quemadmodum in ſuperiore nummo, ab Uticenſibus decreto Decurionum publicè poſita. Uticenſes, ut Tiberio gratularentur, matris Auguſtæ ſtatuam dedicarunt: plurimi enim illi primis Tiberii imperii temporibus delati ſunt honores, teſte Dione lib. 57. pag. 609. Αἵ τε ἐπιστολαὶ αἱ τοῦ Τιβερίου, καὶ τὸ ἐκείνης ὄνομα χρόνον τινὰ ἔχων, καὶ ἐγράφετο ἀμφοῖν ὁμοίως. *Quinetiam epiſtolis Tiberii, nomen matris aliquandiu adſcriptum fuit, litteræque ad Tiberium datæ, Liviæ etiam inſcribebantur.* Cùm antè pag. 600. dixiſſet: Προσέθηκα δὲ τὸ τῆς Λιουΐας ὄνομα, ὅτι καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων, ὡς καὶ αὐταρχοῦσα ἀντεποιεῖτο. *Liviæ porrò nomen addidi, quòd ipſa etiam, quaſi Imperatrix, rebus ſeſe ingeſſit.* Qua de re Uticenſes ſtatuam publicam, C. Vibio Marſo Proconſule, & Nerone Cæſare Quæſtore provinciæ, Juliæ dedicarunt: ſed cùm tres annos Vibium Marſum Africæ ex ſequentibus nummis præfuiſſe docemur, de ipſius in hac provincia Proconſulatu, & Neronis ſub eo Quæſtura inquirendum videtur.

C. Vibius Marſus Germanici Legatus fuit, cùm hic in Syria anno U. C. 771. mortuus eſt, ut innuit Tacitus Annal. lib. 2. *Conſultatum inde inter Legatos, quique alii Senatorum aderant, quiſnam Syriæ præficeretur, & cæteris modicè niſis inter Vibium Marſum & Cn. Sentium diu quæſitum, dein Marſus ſeniori & acriùs tendenti Sentio conceſſit.* L. Apronius in Proconſulatu Africæ jam anno præcedenti M. Furio Camillo, qui Numidas duce Tacfarinate ſubegerat, ex Tacito, ſucceſſit anno U. C. 772. L. Apronius contra Numidas felici prælio pugnavit, & in fugam eos vertit anno 773. Mota rurſus Africa incurſu Tacfarinatis, C. Junius Blæſus Apronio ſucceſſit anno 774. Blæſus prorogatâ ſibi provinciâ Tacfarinatem fratre ejus capto profligavit anno 775 Tiberius Druſo filio mortuo, Neronem & Druſum Senatui hoc ipſomet anno commendavit, apud eundem Hiſtoricum: *Hi vobis, Nero & Druſe, parentum loco, ita nati eſtis, ut bona malaque veſtra ad Rempublicam pertineant.* Anno 776. Dolabella Proconſul Africam ſortitus, bellum Numidicum confecit: illam per tres annos adminiſtraſſe videtur, cùm Vibius Marſus anno 778. in cauſa Smyrnæorum ſententiam in Senatu dixerit, ex eodem Tacito: *Cenſuitque Vibius Marſus, ut Marco Lepido, cui ea provincia obvenerat, ſuper numerum legaretur qui templi curam ſuſciperet.* Anno autem 779. Marſus, ut opinamur, Africam obtinuit, & Quæſtores anno primo Neronem & Druſum Cæſares habuit.

Cùm ſors & conjunctio ejuſdem provinciæ neceſſitudinem quandam afferret, Nero Cæſar Quæſtor Caii Vibii patris Germanici Legati factus eſſe videtur; cujus honoris causâ moti Uticenſes, ejus Quæſturæ in nummis meminerunt, NE. CA. Q. PR. *Nerone Cæſare Quæſtore Provinciali*, Ita Fulv. Urſinus circa Antonii caput in nummo Fam. Valeriæ M. BARBAT. Q. P. *Marco Barbato Quæſtore Provinciali.* Duumvir, cùm per prænominis A. tantùm, & nominis M. initiales litteras inſcribatur, A. *Aulum*, quòd familiarum prænomen peculiare ſit, interpretati ſumus; & M. *Memmium*, quòd hoc cognomen Memmiæ genti vulgare. M. autem Memmius Gemellus Prætor anno U. C. 695. perhibetur; ſi quidem ad aliam revocent familiam per M. inchoatam, nos repugnantes non habebunt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis è muſeo noſtro, inter elegantiores collocandus.

TI. CAESAR. DIVI. AVG. F. AVGVSTVS. IMP. VIII. Caput Tiberii nudum.

C. VIB. MARSO. PR. COS. DR. CAE. Q. PR. T. C. RVFVS. F. C. In area, D. D. P. P. *Caio Vibio Marſo Proconſule, Druſo Cæſare Quæſtore Provinciali, Titus Cæcilius Rufus fieri curavit. Decuriones poſuere.* Figura muliebris ſedens ut ſuprà.

Hujus nummi interpretationem Angelonus pag. 28. edit. 2. audacior Patino, qui eam p. 66. præteriit, aggreſſus eſt, *Caio Vibio Marſo Proconſule, Druſo Cæſare Quæſtore Populi Romani, Titus*

Titus Crispinus Rufus fieri curavit, *decreto Decurionum Populi Patrensis.* Etsi rem integram V. Cl. non attigerit, laudandus tamen ejus conatus. Drusum Cæsarem *Quæstorem Populi Romani*, pro *Quæstore Provinciali* nominat. Quæstoris dignitas, primus erat honoris gradus, deinde Ædilitas, postea Prætura, denique Consulatus, amplissimus magistratus. Quæstores erant quidem Urbani, & Provinciales; sed Drusus Quæstor erat Marsi Africæ Proconsulis, ideo Quæstor Provincialis in nummo renuntiatur. Utriusque Quæstoris, Urbani & Provincialis, memoria in nummis occurrit, Urbani quidem in gente Neria apud Fulv. Ursinum, NERI. Q. VRB. *Nerius Quæstor Urbanus*: Provincialis verò in Valeria circa caput Antonii, M. BARBAT. Q. P. *Marcus Barbatus Quæstor Provincialis.*

Vibium Marsum Africæ Proconsulem anno U. C. 779. CHrist. 26. obtinuisse, & Neronem Cæsarem ejus Quæstorem factum, ex superiori nummo novimus: hic verò Drusi ejus fratris Quæsturam in primo Vibii Marsi Proconsulatus anno exhibet; sed cur Duo Quæstores sub eodem Proconsule, quod licitum narrat Dio lib. 53. pag. 505. Ενα μὲν οἱ ἐστρατηγηκότες καὶ ἐκ τῶν ὁμοίων σφίσιν, ἢ καὶ τῶν ὑποδεεστέρων τρεῖς δὲ οἱ ὑπατευκότες ἐκ τῶν ὁμοτίμων, οὓς ἂν καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ δοκιμάσῃ. *Unicum quidem Prætorius ex sui aut inferioris ordinis hominibus: tres autem Consularis ex ejusdem dignitatis jure accipit, qui ipsi Imperatori probentur.* Eosdem Druso, quos fratri Neroni honores à Senatu decretos tradit Tacitus Annal. lib. 4. *Drusus ex Germanici liberis togam virilem sumpsit, quæque fratri ejus Neroni decreverat Senatus, addita.* Uticenses autem, ut Neronis Quæsturam honoris causâ per Cæcilium Gemellum in nummis consignarunt, in hoc etiam Drusi fratris dignitatem curante Cæcilio Rufo notaverunt. Obiter verò notandum, quòd Angelonus Titum hunc Rufum, Crispinum pro Cæcilio appellat, non animadvertens V. Cl. Crispinum & Rufum duo esse cognomina.

Litteræ F. C. inscriptionis circa ambitum residuæ, *fieri curavit*, interpretati sumus, ut similes in hoc M. Antonii nummo, M. OPPIVS CAPITO PRAEF. CLAS. F. C. & in altero, L. ATRATINVS PRAEF. CLAS. F. C. Cæteræ in area voces DD. PP. apud Antiquarios, *Decuriones posuere*, explicari solent, quas perperam Angelonus *Decreto Decurionum Populi Patrensis* reddidit; quem sequutus est Sert. Ursatus de Not. Rom. p. 133. Patinus verò p. 66. inquit: *Quid significent duplex* DD. *decret Decurionum conjiciunt, sed duplici* PP. *nihil tribuunt.*

Hic nummus mediocris moduli inter rariores adscribendus.

M. M. I. V. C. VIB. MARSO PR. COS. II. L. CAECILIVS. PIVS. II. V. *Municipes Municipii Julii Uticensis, Caio Vibio Marso Proconsule secundùm, Lucius Cæcilius Pius Duumvir.* Figura velata sedens ut suprà.

Primus Uticensium nummus hanc M. MVN. IVL. VTICEN. epigraphen præfert, quam *Municipes Municipii Julii Uticensis* interpretati sumus: hic eandem per litteras initiales exhibet, cum eadem Juliæ statua, ut in illo nummo signata; sed hic secundum C. Vibii Marsi Proconsulatus annum denotat, de quo altum est apud historiæ scriptores silentium, præsertim cùm Africa hoc tempore omnino esset pacata. De *Cæcilia* gente dictum est. *Pius* cognomen huic familiæ vulgare fuit, quod obtinuit Q. Metellus Numidici F. teste Val. Maximo lib. 5. cap. 2. quia patrem lacrymis & precibus assiduis ab exilio revocaverat.

Hic nummus mediæ formæ pro raro notandus.

M. M. I. V. C. VIBIO MARSO. PR. COS. II. SEX. TADIVS. FAVSTVS. II. VIR. *Municipes Municipii Julii Uticensis. Caio Vibio Marso Proconsule secundùm, Sextus Tadius Faustus Duumvir.* Figura muliebris velata, ut suprà.

Apud Mediobarbum pag. 70. pro S. IVNIVS FAVSTVS repone SEX. TADIVS FAVSTVS. En alterum Vibii Marsi Proconsulatus anni secundi monumentum; Sextus Tadius Uticæ Duumvir, vel ad Vibii Marsi benevolentiam sibi conciliandam, illius nomen in nummo apposuit, vel ut nummum Proconsulis permissu signatum indicaret: nam Africæ Proconsules ejusmodi facultatem concessisse, ex Apronii & Dolabellæ nummis infrà describendis docemur. Interim observandum, in

in Uticensium nummis Duumvirorum nomina non simul sociata reperiri, sed quemque seorsim nummum percutere. *Sextus*, à numero dictus. *Tadia* gens, an patricia vel plebeia, incertum est. Q. & P. Tadii citantur à Cicerone in Verr. Sex. Tadius, Sex. F. Legatus Propr. Africæ memoratur à Grutero pag. 471. 6. *Faustus*, cognomen à favore dictum scribit Valerius.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter raros asservandus.

C. VIBIO MARSO PR. COS. III. C. CASSIVS FELIX. A. II. VIR. DD. PP. *Caio Vibio Marso Proconsule tertiùm, Caius Cassius Felix, Augur* vel *Augustalis, Duumvir. Decuriones posuere.* Statua Liviæ sedentis ut suprà.

Nummus Vibio Marso Africæ Proconsulatum ad tertium annum fuisse prorogatum nos edocet; sed an postea Vibius Marsus sub Claudio Syriæ Præses extiterit, aut alius hujus nominis à Tacito memoratus, non omnino liquet. *Vibia* gens, plebeia, sed consularis, in plurimas stirpes distincta; à Vibone Brutiorum oppido nomen accepisse quidam autumant. *Marsus* cognomen à Marsis Italiæ populis; illudque Octaviis & Domitiis commune. Duumvir, sub quo cusus est nummus, Caius Cassius Felix A. appellabatur. *Cassia* gens in patricias & plebeias divisa est. *Felix*, cognomen à fortuna. C. Cassius Felix memoratur à Grutero pag. 240. Littera A. vel *Augur*, vel *Augustalis* explicari potest; uterque in Municipiis & Coloniis perhibetur, ut patet ex sequentibus inscriptionibus: tota autem Colonia, ut placet M. Velsero Rer. Aug. Vindel. lib. 5. Decurionibus, Augustalibus, & Colonicis constabat.

L. OCTAVIO. L. F. CAM.
RVFO. TRIB. MIL. LEG. IIII.
SCYTHICÆ. PRAEF. FAB.
BIS. DVOMVIRO. QVINQ. EX
S. C. ET. D. D. AVGVRI. EX. D. D.
CREATO.
QVI. LAVATIONEM. GRATVITAM
MVNICIP. INCOLEIS.
Grut. p. 444. 7.

FAVSTVS
VI. VIR. ET. AVGVST.
QVI. INTER. PRIMOS
AVGVSTALES
A. DECVRIONIBVS
AVGVSTALIS FACTVS EST
VIRIAE MAXIMAE
VXORI CARISSIMAE.
Grut. p. 419. 5.

Hic nummus mediocris moduli pro raro numeratur.

C. VIBIO MARSO PR. COS. III. C. CAELIVS. TAX. AV. II. VIR. DD. PP. *Caio Vibio Marso Proconsule tertiùm, Caius Cælius Taxillus Augur* vel *Augustalis, Duumvir. Decuriones posuere.* Figura velata sedens ut suprà.

Cùm Vibius Marsus Africæ Proconsul tertiùm in nummo perhibeatur, nos aliquot dubium movet, an ille forte Africam habuerit, & triennio Senatus auctoritate Proconsulatum gesserit, præsertim cùm nullius belli tunc in Africa sit mentio: illa quidem Consularis erat provincia ab Augusto Senatui Populoque concessa, cujus annua erat Præfectura, & quam ante quintum annum à gesto in Urbe magistratu inire non erat licitum; sed Augusti decreta paulatim imminuta & mutata sunt: Tacitusque Annal. lib. 3. narrat Junium Blæsum Sejani avunculum, Africæ Proconsulem à Tiberio datum fuisse. *Et de Africa decretum ut Cæsar legeret, cui mandata foret.* Et paulò pòst: *M. Lepidum & Junium Blæsum nominavit; ex queis Proconsul Africæ legeretur.* Sed nec ille Blæsus, nec Marsus in Fastis Consules renuntiantur; an verò illi suffecti fuerint, & ideo omissi? Caius Cælius, qui tertio Proconsulatus Vibii Marsi anno, ut in superiori nummo Cassius Felix Duumvir etiam perhibetur, aut ejus collega, aut alter alteri suffectus est. *Cælia* gens, plebeia, sed consularis. *Taxillus* à tali vitio, ut *axilla* ab ala. *Augur* vel *Augustalis* ut superior Duumvir.

Hic nummus secundæ magnitudinis, in Cimelio Ducis Cænomanensium, inter elegantiores numerandus.

M. M. I. V. C. VIBIO MARSO PR. COS. III. C. SALVSTIVS IVSTVS II. VIR. *Municipes Municipii Julii Uticensis, Caio Vibio Marso Proconsule tertiùm, Caius Salustius Justus Duumvir.* Eadem figura sedens.

Apud Patinum pag. 66. pro C. SALLVS RVSIVS, repone C. SALVSTIVS IVSTVS, ut apud Mediobarbum pag. 70.

Uticenses in nummis modò litteras initiales M. M. I. V. urbem suam indicantes, modò has DD. PP. ad statuam Liviæ spectantes signarunt. De illis cùm ambigeret Patinus, hæc ait: *Quid significent duplex* DD. *decretò Decurionum conjiciunt; sed duplici* P. P. M. M. *&* I. V. *nihil tribuunt, sicut inscriptionis parti.* P. Harduinus pag. 515. nummi explicationem hoc modo aggressus est: C. VIBIO MARSO PR. COS. III. M. M. I. V. *nummus apud Patinum, cujus ille notas expedire se minimè posse profitetur, nos sic interpretamur, Caio Vibio Marso Proconsule tertiùm Municipes Juliæ Valentiæ.* Sed nummus ad Municipium Uticense, ut Vir pereruditus alterum Tiberii pag. 519. revocat, & non ad Coloniam Valentiam, pertinet.

Caius Salustius Justus Duumvir etiam in tertio Vibii Marsi Proconsulatus anno nominatur, ita ut tres eodem anno reperiantur; sed uno ex Duumviris mortuo, alter ipsi videtur suffectus, vel non idem Proconsulatus ac Duumvirorum magistratus initium fuit: Duumviri enim media anni Proconsulatus parte Duumviratum perficere; & alii duo alterum perficere potuerunt, & sic non modò tres, sed quatuor Duumviri prodibunt. *Salustia* gens, à sale sive à salute derivata. *Justus*, cognomen à probitate.

Hic nummus mediocris moduli pro raro habendus.

INCERTA.

TI. CAESAR. AVG. F. Caput Tiberii sine laurea.

L. A. FAVSTVS. D. C. BASSVS. II. VIR. DD. PP. *Lucius Antistius Faustus, Decimus Cæcilius Bassus Duumviri. Decuriones posuere.* Statua sedens ut suprà.

Uticensibus nummum hunc tribuere nobis non placuit, etsi litteræ DD. PP. in illis exhibeantur, cùm aliis Coloniis convenire possint, & similis Liviæ statua in sequentibus nummis signata sit, adde quod Uticensium Duumviri simul non renunciantur. Ad *Antistiam* gentem priorem Duumvirum revocavimus, licèt pleraque familiarum nomina per litteram A inchoantia, ad alias spectare non negemus, sed id suasit Lucius Antistius Faustus apud Gruterum citatus ex basi Romæ eruta, pag. 241. Alterum verò Duumvirum ad *Cæciliam* retulimus potiùs quàm ad aliam gentem per C incipientem, quia illa in superiori Uticensium nummo inter Duumviros recensetur. *Faustus* cognomen ut Felix à fortuna dictum videtur. *Decimus* autem à numero.

Hic nummus minimæ formæ nec rarus nec obvius est.

Caput Tiberii nudum sine epigraphe.

P. S. S. C. C. LOLLI. M. DOM. II. VIR. *Posuere Suffetes Carthaginenses. Caius Lollius, M. Domitius Duumviri.* Statua Liviæ sedentis velatæ, dextrâ pateram, lævâ hastam puram, ut in superioribus.

Alterum jam nummum sub C. Lollio & M. Domitio Duumviris percussum cum iisdem litteris P. S S. C. & simulacro Augusti supra basim stante, inter incerta Augusti numismata retulimus; hic verò

verò Liviæ ſedentis ſtatuam exhibet : ſed cùm nulla in his nummis circa caput epigraphe Auguſtum vel Tiberium certò denominet, uterque nummulus forſan Tiberium ob naſi in hoc eminentiam repræſentat, præſertim quia Lollius & Domitius in hoc ſimpliciter Duumviri appellantur, & in altero inter Incerta Auguſti deſcripto, ipſi Duumviri iterum dicti ſunt, ita ut in primo magiſtratu Liviæ ſtatuam, in ſecundo autem Tiberii ſimulacrum publicè poſitum in nummis ſignarint. Notas P. SS. C. *Poſuere Suffetes Carthaginenſes* interpretati ſumus. Suffetes autem, ſummi apud Carthaginem fuere Magiſtratus, non diſſimiles Conſulibus, de quibus loquentem audias Livium Decad. lib. 4. *Senatum itaque Suffetes, quod velut Conſulare imperium apud eos erat, vocaverunt.* Itaque Suffetes, *Sophetim*, id eſt *Judices*, vocantur ab Hebræis ſummi Magiſtratus, quos Judæorum Rempublicam adminiſtraſſe legimus à morte Joſuæ uſque ad Reges electos. *Lollia* & *Domitia* gens, utraque plebeia.

Hic nummulus inter raros & elegantes numeratur.

TI. CAE. DIVI. AVG. F. AVGVST. COS. IIII. Caput Tiberii nudum.

PERMIS. P. DOLABELLAE. PROCOS. C. P....... *Permiſſu Publii Dolabellæ Proconſulis......* Figura muliebris velata ſedens cum patera & haſta, ut ſuprà.

Nummus hic in extrema inſcriptionis parte detritus, urbis nomen in qua cuſus erat, forſan gerebat, ſignatum tamen in Africa P Dolabellæ dignitas arguit : ille enim Proconſul ejus provinciæ anno U. C. 776. Junio Blæſo ſucceſſit, ex Tacito Annal. 4. *Quia Cæſar poſt res à Blæſo geſtas, quaſi nullis jam in Africa hoſtibus, reportari nonam Legionem juſſerat, nec Proconſul ejus anni P. Dolabella retinere auſus eſt.* Dolabella ex Corneliorum gente Conſulatum iniit anno U. C. 762. cum Junio Silano ſub Auguſto, apud Tacitum & Dionem ; quod confirmat inſcriptio vetus in arcu Tiburtino Aquæductus Cælii montis.

P. CORNELIVS P. F. DOLABELLA COSS.
C. IVNIVS. C. F. SILANVS FLAMEN MARTIALIS
EX S. C.
FACIVNDVM CVRAVERVNT. IDEMQVE PROBAVERVNT.

Is Tiberii Legatus Proprætore fuit in Dalmatia, etiamſi hæc provincia Populo Romano fuiſſet ab Auguſto conceſſa : nam, ut rectè ait Dio lib. 55. pag. 505. Ἐπειδὴ τινὲς αὐτῶν ȣ̓ καλῶς ἦρχον, τῷ αὐτοκράτορι καὶ ἐκεῖνα προσετέθησαν. *Cùm nonnulli eorum male geſſiſſent magiſtratum ſuum, Imperatori iſtæ quoque provinciæ ſunt adjectæ.* Vetus apud Sponium Inſcriptio pag. 181. Jaderæ in Dalmatia reperta Dolabellam anno U. C. 772. hanc provinciam adminiſtraſſe nos docet, cùm Tiberius eſſet deſignatus Conſul IIII.

TI. CAESAR. DIVI. AVG. F.
AVGVST. IMP. PONTIF. MAX.
TRIB. POTEST. XX. COS. III.
DESIGNAT. IIII. LEG. XI.
P. CORNELIO DOLABELLA
LEG. PROPR.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter rariſſimos collocandus.

DRUSUS CÆSAR.

DRUSUS Tiberii ex Vipſania Agrippina filius, à patre Tribunitiam poteſtatem adeptus, Anagniam & Calagnam Colonias ex Municipiis, teſte Frontino lib. de Coloniis, conſtituit. *Anagnia muro ducta Colonia juſſu Druſi Cæſaris, populus deduxit.* Et paulò pôſt: *Calagna muro ducta Colonia, juſſu Druſi Cæſaris, populus deduxit.* Utraque Italiæ urbs nullos Imperatoribus nummos percuſſit.

DRUSI *nummi primæ magnitudinis non obſervantur; ſecundæ & tertiæ formæ, raritatis eximiæ ſunt & elegantiæ.*

ITALICA.

DRVSVS CAESAR TI. AVG. F. Caput Druſi nudum.

MVNIC. ITALIC. PER. AVG. *Municipium Italica* vel *Italicenſe, permiſſu Auguſti.* Aquila legionaria, & vexillum inter duo ſigna militaria.

Italica, urbs Hiſpaniæ Bæticæ, de qua in Auguſto, Livia & Tiberio dictum eſt, Trajani & Hadriani Imperatorum, ut & Silii Poëtæ natalibus illuſtris, à Scipione pro militibus vulneribus debilibus condita eſt, nomenque tulit *Italicæ* ab Italia, Municipii titulo urbs poſtea donata eſt; ſed cùm ob bella civibus eſſet exhauſta, novis ab Auguſto frequentata videtur, Veteranis Legionum, quarum nomina hactenus ignorantur, in eam tranſmiſſis; cujus rei memores Italicenſes, aram *Providentiæ Auguſti* poſt ejus mortem erexerunt. Duumviri autem qui hunc Druſo nummum percuſſerunt, ſigna hæc militaria ad originem ſuam indicandam cælari curaverunt. Interim obſervandum, cudendæ monetæ facultatem ipſis ab Auguſto conceſſam, in omnibus Italicæ nummis eſſe his notis PER. aut PERM. AVG. deſignatam.

Hic nummus ad ſecundam formam accedens, è muſeo noſtro, eximiæ raritatis & elegantiæ cenſendus.

INCERTA.

DRVSO CAESARI. Caput Druſi nudum.

PERMISSV L. APRONI. PROCOS. III. *Permiſſu Lucii Apronii Proconſulis tertiùm.* Caput Mercurii petaſo ornatum, pone quod caduceus.

Nummum hunc in Africa provincia percuſſum arguit ejus inſcriptio, *Permiſſu L. Apronii Proconſulis:* is enim in Africæ Proconſulatu Marco Camillo ſucceſſit, teſte Tacito Annal. 3. *Quæ poſtquam L. Apronio (nam Camillo ſucceſſerat) comperta.* Sed cùm illum ex nummo per tres annos Africam adminiſtraſſe noſcamus, de illius geſtis inquirendum. L. Apronius ſub Auguſto anno U.C. 760. Conſul ſuffectus cum A. Vibio Habito, à Pighio Ann. lib. 18. ex Tabulæ Capitolinæ fragmento renuntiatur, deinde anno 766. Germanici Cæſaris in Germania Legatus fuit, Vell. Paterculo

terculo lib. 2. postea Furio Camillo, qui Tacfarinatem rebellem vicerat, in Proconsulatu anno 770. successit, cui per tres annos, ut docet nummus, præfuit, cùm anno 772. Tacfarinas denuò per latrocinia bellum moveret, eum Apronius prælio vicit, & in deserta compulit. Sed in qua urbe cusus sit nummus, pronunciare difficile videtur: si tamen conjecturæ locus ex simili Mercurii capite in Tiberii nummo apud Leptim magnam signato, ad Leptim parvam spectare suspicamur. Illa in nummis ΛΕΠΤΙΣ inscribitur, hæc Colonia Romana nummos exhibet cum epigraphe COL. VIC. IVL. LEP. utraque Mercurium ob idem urbium nomen, concordiam & situm venerata videtur.

Hic nummus secundi moduli, in Gaza Christinæ Reginæ, raritatis eximiæ & singularis præstantiæ habendus.

DRVSVS CAESAR. Caput Drusi nudum.

Deæ simulacrum instar metæ in templo, ante quod area sine epigraphe.

Nullam quidem adversa hujus nummi pars inscriptionem præfert, sed cùm pars ejus anterior Latinè scripta sit, in aliqua urbe Latii jure donata percussus videtur: si verò rectè opinamur ex templo Veneris Paphiæ in eo insculpto, à Communi Cypriorum signatus est. At reclamat omnis Antiquariorum cœtus; nummi Galbæ, Vespasiani, Sept. Severi & Caracallæ cum simili templo & Græca ΚΟΙΝΟΝ ΚΥΠΡΙΩΝ epigraphe refragantur: quid tum, non-ne numismata argentea, quæ vocant *Maxima*, manibus nostris quotidie teruntur, à Communi Asiæ Latinè scripta, COM. ASIAE. imò insignis Claudii nummus in Thesauro Regio à Cypriis ipsis cusus reconditur, in quo circa caput TI. CLAVDIVS CAESAR. AVG. & in aversa parte circa ambitum ΕΠΙ ΚΟΜΙΝΙΟΥ ΠΡΟΚΛΟΥ. ΑΝΤΥΠΑ. in area verò ΚΥΠΡΙΩΝ legitur.

Eques Patinus nummum pag. 80. vulgavit, & de Veneris Paphiæ templo eruditè disseruit; sed cur Cyprii hoc templum in Drusi nummo signaverint, causam indagare nobis liceat, illam verò Tacitus Ann. 3. suppeditare videtur, cùm tradit Cyprios anno U. C. 773. jus asyli defendisse tribus delubris, quorum vetustissimum Paphiæ Veneri auctor, Ærias: illud enim Cyprii in Drusi nummo, tum ut templi formæ dignitatem indicarent, cùm ut patris ejus benevolentiam sibi conciliarent, percusserunt, Druso præsertim gratulantes, quòd hoc anno à Tiberio Tribunitiam potestatem tanquam ad Imperium designatus recepisset. De Venere in nummo sequenti.

Hic nummus minimi moduli inter rariores collocandus.

DRVSVS CAESAR. Caput Drusi nudum.

Jupiter stans, dextrâ aquilam, sinistrâ baculo innixa, ex adverso templum idem Veneris Paphiæ, sine epigraphe.

Alter prodit nummus à Cypriorum Communi in honorem Drusi Cæsaris signatus, in cujus aversa parte Jupiter & Venus in templo, duo præcipua insulæ numina, & in eorum nummis frequentia: Jupiter enim in Vespasiano & Trajano sæpe occurrit cum epigraphe ΚΟΙΝΟΝ ΚΥΠΡΙΩΝ. Ille videtur *Salaminius* dictus apud Tacitum Annal. 3. cùm narrat Cyprios tribus delubris jus asyli defendisse. *Exin Cyprii tribus delubris, quorum vetustissimum Paphiæ Veneris auctor, Ærias, post filius ejus Amathus Veneri Amathusiæ, & Jovi Salaminio, Teucer Telamonis patris irâ profugus posuissent.* De templo Veneris Paphiæ multa jampridem nummorum scriptores Ericius Venetus, Tristanus, Patinus, & P. Harduinus dixerunt. Area Veneris templo addita videtur ad indicandum quoddam, de quo Plinius lib. 2. cap. 6. loquitur, miraculum. *Celebre fanum habet Veneris Paphos, in cujus quandam aream non impluit.* P. Harduinus pro area aram substituit ob verba Taciti lib. 2. Hist. p. 34. Templum Veneris Rex Ærias condidit, ex eodem Tacito. *Conditorem templi Regem Æriam vetus memoria.* Deæ instar metæ in medio templi cernitur simulacrum, de quo idem Historicus. *Simulacrum Deæ non effigie humana*, &c. Ad templi latera in area videntur duo altaria ignita, de quibus forsan Tacitus loco cit. *Precibus & igne puro altaria adolentur, nec ullis imbribus quanquam in aperto madescunt.*

Hic nummus minimæ formæ inter rariores & elegantiores recensendus.

GERMANICUS CÆSAR.

GERMANICI *nummi primæ formæ non observantur; secundæ & minimæ cum sola ejus effigie, rarissimi sunt; at cum Druso ex adverso, faciliùs parantur.*

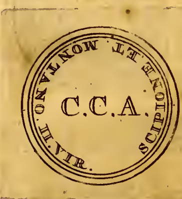
CÆSARAUGUSTA.

C. C. A. GERMANICVS CAESAR TI. AVG. F. *Colonia Cæsarea Augusta. Germanicus Cæsar Tiberii Augusti filius.* Caput Germanici nudum.
TI. CAESAR AVGVSTVS. Caput Tiberii laureatum.

Salduba, urbs Hispaniæ Tarraconensis, mutato nomine, ab Augusto *Cæsaraugusta* vocata, & Colonia facta est Immunis, teste Plinio lib. 3. cap. 3. *Cæsaraugusta, Colonia Immunis.* Hæc nummum Tiberio Imperatori simul & Germanico Cæsari ab illo Augusti jussu adoptato, & socio principatus vehementer expetito, dedicavit, ut innuere videtur Suetonius in Tiberio cap. 25. *Simulavit & valetudinem, quo æquiore animo Germanicus celerem successionem, vel certè societatem principatus, operiretur.* Sed ille Tiberio suspectus, in Syriam missus est, ubi Pisonis & Plancinæ uxoris artibus periit.

Hic nummus secundi moduli, eximiæ raritatis & elegantiæ est.

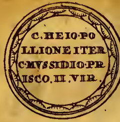

GERMANICVS CAESAR C. CAESARIS PATER. Caput Germanici nudum.
C. C. A. *Colonia Cæsarea Augusta*, in area: SCIPIONE ET MONTANO II. VIR. *Scipione & Montano Duumviris*, circa ambitum.

Cæsaraugustani nummum hunc in Germanici memoriam, Caligulæ filio adulantes, ad illius imitationem percusserunt, cùm ipse in nummis patris effigiem cælari jussisset. Testes sunt eorum aurei & argentei denarii, in quibus hinc Germanicus, inde Caligula. Ipsius in parentes pietatem extollit Suetonius in ejus vita c. 15. *At in memoriam patris Septembrem mensem, Germanicum appellavit.* Scipio & Montanus Duumviri, Augusti, Agrippæ, Germanici & Agrippinæ effigies in nummis suis Caligulæ gratulantes percusserunt.

Hic nummus mediocris formæ inter rariores collocandus.

CORINTHUS.

GERMANICVS CAESAR. Caput Germanici nudum.
C. HEIO POLLIONE ITER. L. MVSSIDIO PRISCO II. VIR. *Caio Heio Pollione iterum, Lucio Mussidio Prisco Duumviris.* In corona ex apio contexta.

Ad Corinthum pertinet nummus, etsi urbis nomen in eo desit: similis enim sub iisdem Duumviris cum CORINTI epigraphe circa caput Tiberii percussus rem ipsam denotat: hunc autem signavere Corinthii, cùm Germanicus in Syriam proficisceretur. Achaiam autem ille appulit, ubi secundum Consulatum Neapoli accepit anno U. C. 770. CHr. 17. ut tradit Tacitus Annal. 2. *Sequens annus Tiberium tertiò, Germanicum iterùm Consules habuit; sed eum honorem Germanicus inivit apud urbem Achaiæ Neapolim, ubi paucos dies insumpsit reficiendæ classi.* Ideo Corinthii & Tiberio & Germanico eundem typum sub iisdem Duumviris percusserunt. Corona apii hoc anno ludos Isthmicos, de quo in Tiberio abunde in hunc nummum diximus pagg. 73. & 74. forsan celebratos indicat. De Heio Pollione & Mussidio Prisco, ibidem.

Hic nummus minimi moduli à Patino pag. 85. vulgatus inter insigniores recensendus.

ITALICA.

GERMANICVS CAESAR TI. AVG. F. Caput Germanici nudum.
MVNIC. ITALIC. PER. AVG. *Municipium Italica* vel *Italicense, permissu Augusti.* Aquila legionaria, & vexillum inter duo signa militaria.

Signa militaria in nummis Drusi Cæsaris ab Italicensibus in memoriam originis Veteranorum Italicam ab Augusto transmissorum cælata diximus: eundem typum Italicenses Germanico pariter Cæsari proferunt, utrique blandientes, Druso quidem, quòd naturæ jure ipse Tiberii filius, foret Imperii hæres; Germanico verò, quòd is Augusti jussu à Tiberio adoptatus, Druso socius datus sit.

Hic nummus secundæ magnitudinis, ex museo nostro, inter rarissimos collocandus; alter ferè similis à Patino pag. 84. vulgatus.

OSCA.

GERMANICVS CAES. P. C. CAESAR. AVG. GERM. Caput Germanici nudum.
V. V. OSCA. C. TARRACINA. P. PRISCO. II. VIR. *Urbs Victrix Osca, Caio Tarracina, Publio Prisco Duumviris.* Eques decurrens.

Osca, urbs Hispaniæ Tarraconensis, de qua in Augusto fol. 55. dictum, nummum hunc in Germanici memoriam, Caligulæ filio gratulans, percussit, ei dato Imperatoris patris nomine. Exoptatus autem Caius Imperium adeptus est ob Germanici memoriam, si Suetonio fides. Figura equestris, urbis insigne est, ut & quibusdam aliis Hispaniæ oppidis, ob equorum abundantiam, vel equitatus Hispanici præstantiam. C. Tarracina & P. Priscus ex quibus familiis oriundi sint, non facile est pronuntiare; an prior ab urbe Italiæ Tarracina originem traxerit, incertum. *Priscus* is dicebatur, qui natu major esset.

Hic nummus mediocris moduli rarissimus & præstantissimus est.

ROMULEA COLONIA.

GERMANICVS CAESAR. TI. AVG. F. Caput Germanici nudum.

COL. ROM. PERM. AVG. *Colonia Romulea, permissu Augusti.* Clypeus votivus in laurea.

Colonia Romulea vel *Romulensis*, eadem quæ *Hispalis*, urbs est Hispaniæ Bæticæ ad Bætim fluvium, in quam Julius Cæsar bellum contra Pompeios gerens ingressus est, quemadmodum legitur apud Hirtium de Bello Hisp. *Cæsar cùm à Gadibus ad Hispalim se recepisset, in sequenti die concione advocata, commemorat.* Illa in veteri Inscriptione IVLIA ROMVLEA apud Grut. pag. 257. dicitur, unde forsan *Juliam Romanam* à Julio Cæsare nuncupatam ait Isidorus lib. 15. Orig. cap. 1. ut refert P. Harduinus pag. 198. Clypeus in laurea est, & non patera, ut putat Mediobarbus pag. 74. votivus quidem: clypei siquidem in Deorum templis suspendebantur & vovebantur. Livius Dec. 4. lib. 5. *Ex ea pecunia clypea inaurata in fastigio Jovis ædis posuerunt.* Et ut ex nummis Augusti argenteis, in quibus clypeus cum his litteris CL. V. id est *clypeus votivus*, inter aquilam legionariam & signa militaria cum hac epigr. SIGNIS RECEPTIS, constat clypeum votivum in templo Martis Ultoris ob recepta à Parthis signa militaria consecratum à Populo Romano fuisse: sic arbitramur clypeum à Colonia Romulensi cusum fuisse propter aquilam legionariam Varianæ Legionis per Germanicum receptam, ut tradit Tacitus Ann. 2. *Alterius consecrati memoriam Dux Malovendus nuper in deditionem acceptus, propinquo loco defossam Varianæ Legionis aquilam modico præsidio servari indicat. Missa extemplo manus, quæ hostem à fronte eliceret, alii qui terga circumgressi recluderent humum, & utrisque adfuit fortuna.* Corona laurea ob Germanici victorias addita est.

Hic nummus minimæ formæ, raritatis eximiæ est & elegantiæ.

DRVSVS CAESAR. GERMANICVS CAESAR. Capita adversa Drusi & Germanici Cæsarum.

COL. ROM. PERM. DIVI AVG. *Colonia Romulea, permissu Divi Augusti.* Caput Tiberii laureatum.

Romulei hinc Tiberium, inde Drusi & Germanici filiorum capita ad ipsorum concordiam indicandam signarunt, cùm ille proprius sanguinis, hic verò adoptivus esset ipsius filius, pro illis aula discors, parentes divisi, & uxores inter se disceptantes, tamen ipsi concordes erant, ut tradit Tacitus lib. 2. *Sed fratres egregiè concordes, & proximorum certaminibus inconcussi.*

Hic nummus mediocris magnitudinis inter rariores adscribitur, à Patino vulgatus pag. 75. sub Augusti nomine, quem in Indice esse Tiberii agnoscit: nummum pariter Mediobarbus pag. 52. Augusto refert, qui Tiberio tribuendus.

GERMANICO
CAESARI. TI. F. AVG. NEP.
Q. AVGVRI. COS. DESIGNAT.
D. D.

Athenis exscripsi.

AGRIP-

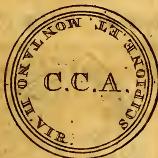

AGRIPPINA.

AGRIPPINÆ *nummi primæ magnitudinis non observantur; secundæ & minimæ, eximiæ raritatis & elegantiæ habendi.*

CÆSARAUGUSTA.

AGRIPPINA. M. F. MAT. C. CAESARIS AVGVSTI. Caput Agrippinæ.
C. C. A. *Colonia Cæsarea Augusta* in area. SCIPIONE ET MONTANO II. VIR. circa ambitum.

Cæsaraugustani Caligulæ adulantes, qui nummos ad memoriam parentum renovandam percuti jusserat, eorum etiam effigiem in suis signari curaverunt. Ecce Agrippina Imperatoris mater prodit, ut ante Germanicum ejus patrem sub iisdem viris Scipione & Montano vulgavimus. Caius autem pietatem erga matrem demonstravit; nam Tiberio funerato, inquit Suetonius cap. 15. *confestim Pandateriam & Pontias ad transferendos matris fratrisque cineres festinavit, tempestate turbidâ, quò magis pietas emineret: adiitque venerabundus, ac per semet in urnas condidit.* De Duumviris jam egimus.

Hic nummus secundi moduli, à Tristano t. 1. pag. 50. vulgatus, præstantissimus est.

CARTHAGO.

AGRIPPINA. C. CAESARIS AVG. MATER. Caput Agrippinæ.
C. I. C. GENIVM. *Coloniæ Juliæ Carthaginensis Genium.* Fortuna stolata stans, dextrâ temonem, lævâ cornucopiæ.

Has litteras initiales C. I. C. ad Coloniam Juliam Carthaginem in Julii nummis pag. 2. revocavimus. Carthaginenses Agrippinam tanquam Deam colentes, urbem suam sub ejus genii tutela positam denotant, ipsam sub Fortunæ effigie *Genium* appellantes, ut ipsi Antoninum Pium pariter *Genium P. Romani* infrà in nummis vocarunt. Genius, Deus erat loci, sub cujus nempe tutela locus erat. Hic seminudus cum pallio effingebatur, dextrâ pateram, lævâ cornucopiæ. Sæpe etiam Fortuna pro Genio colebatur, cui etiam cornucopiæ datum, ad loci ubertatem procurandam: Fortuna enim idem esse cum Genio videtur; etenim unicuique suus Genius dicitur, ita & unicuique sua Fortuna. Depingebatur quidem Fortuna, teste Lactantio lib. 3. cum cornucopiæ & gubernaculo, tanquam ipsa opes tribuere putaretur, & humanarum rerum regimen obtinere.

Hic nummus minimæ formæ, raritatis eximiæ est & præstantiæ.

OSSA
AGRIPPINAE. F. M. AGRIPPAE
DIVI AVG. NEPTIS. VXORIS
GERMANICI. CAESARIS
MATRIS. C. CAESARIS. AVG.
GERMANICI. PRINCIPIS.

Exscripsi Romæ in area Capitolina.

NERO ET DRUSUS CÆSARES.

NERONIS & DRUSI *fratrum nummi seorsim non reperiuntur, eorum effigies in nummis mediocris formæ à Caligula restitutis, in equis tantùm habentur, sed eorum capita in Coloniis reperiuntur, quæ perrara sunt.*

CÆSARAUGUSTA.

C. C. A. NERO CAESAR. DRVSVS CAESAR. II. VIR. *Coloniæ Cæsareæ Augustæ, Nero Cæsar, Drusus Cæsar, Duumviri.* Capita Neronis & Drusi adversa.

TI. CAESAR. DIVI. AVGVSTI. F. AVGVSTVS. P. M. Caput Tiberii laureatum.

Cæsaraugustæ Hispaniæ Tarraconensis percussus est hic nummus in honorem Neronis & Drusi fratrum, Germanici filiorum, quos Tiberius mortuo Druso filio Patribus commendavit. De Nerone quidem Tacitus Annal. lib. 4. *Aderantque juveni modestia ac forma Principe viro digna, notis in eum Sejani odiis ob periculum gratiora.* Quem tandem Tiberius Sejani insidiis circumventum in Senatu accusavit, damnatumque in Pontiam insulam relegatum necavit. Drusus verò eosdem quàm fratri honores à Senatu decretos petente Tiberio recepit; sed ejusdem Sejani artibus hostis judicatus, Imperatoris jussu in ima palatii parte occisus est. Ambo tanquam Cæsares & successionis proximi, à Cæsaraugustanis Duumviri honorarii vocati sunt; cujus rei index hic nummus, in quo Coloniæ Cæsaraugustæ Duumviri perhibentur. Hadrianus Imperator apud Spartianum, *per Latina oppida Dictator, Ædilis, & Duumvir fuit.* Hi verò Duumviri ordinarii pro se Præfectos nominabant. Qua de re mox uberiùs.

Hic nummus secundi moduli, eximiæ raritatis & elegantiæ est.

CARTHAGO NOVA.

NERO ET DRVSVS CAESARES. Q. C. V. I. N. C. *Nero & Drusus Cæsares Quinquennales Coloniæ Victricis Juliæ Novæ Carthaginis.* Capita adversa Neronis & Drusi.

TI. CAESAR. DIVI. AVG. F. AVGVSTVS. P. M. Caput Tiberii nudum.

Mutilam hanc Neronis & Drusi circa eorum capita epigraphen apud Patinum pag. 77. & Mediobarbum pag. 75. lege ut suprà.

De Carthagine Nova Hispaniensi & ejus cognominibus abunde dictum est in Augusto, quam à Pœnis conditam retulimus, illius expugnationem à Scipione legas apud Livium Decad. 3. lib. 7. ubi situm ejus naturâ tutum fusè describit; eam tamen uno die captam narrat Florus lib. 2. *Eodem quippe quo obsessa est die capta est; omenque Africanæ victoriæ fuit, quòd tam facilè capta est Hispana Carthago.* Hispanæ civitates Germanici memoriam in filiis venerantes, plurimos iis honores detulerunt: nam ut Cæsaraugusta Neronem & Drusum Duumviros urbis suæ nominavit, Carthago Nova

Nova illos Quinquennales fecit. De Quinquennalibus jam diximus. Hæc dignitas Imperatoribus etiam honoris causâ deferebatur, ut de Hadriano Spartianus. *In patria sua Quinquennalis, & item Adriæ Quinquennalis.* Ad quem magistratum suo in loco gerendum ipsimet Quinquennales pro se nominabant aliquem; ille verò qui alteri sufficiebatur, in titulis suis se Quinquennalitatis Imperatoris Præfectum unà cum reliquis dignitatibus appellabat; cujus rei testimonium feliciter apud Gruterum hæc legitur inscriptio pag. 491. quæ Tiberium in quadam Italiæ civitate Quinquennalem, imò Neronem & Drusum Cæsares Quinquennales etiam nominat.

. . . IPO. LIO. L . . .
. . . ARRIO. SALANO . . .
PRAEF. QVINQ. TI. CAESARIS.
PRAEF. QVINQ. NERONIS. ET. DRVSI.
CAESARVM. DESIGNATO. TVB. SAC. PR.
AED. III. AVGVRI. INTERREGI.
TRIB. MILIT. LEG. III. AVGVST.
LEG. X. GEMINAE. PRAEF. EQVIT.
PRAEF. CASTROR. PRAEF. FABR.
OPPIA. VXOR.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter rariores reponendus.

ROMULEA COLONIA.

NERO CAESAR. DRVSVS CAESAR. Capita Neronis & Drusi adversa.
COL. ROM. PERM. DIVI. AVG. Caput Tiberii laureatum.

Romulei Hispaniæ Bæticæ nummos cum Tiberio ex una parte, & ex altera Drusum & Germanicum filios, ut aliis per alios gratularentur, signarunt. His verò Imperii successoribus è vivis sublatis, eundem Tiberium, non autem Augustum, ut putat Mediobarbus pag. 52. & 75. cum Germanici filiis Cæsaribus ab eo nuncupatis in posteriori parte exhibuerunt. Utrique Tiberius honores à Senatu petierat, diem utriusque tirocinii, congiario plebi dato, celebravit; sed Tiberius haud unquam domui Germanici mitis cum Pontifices pro incolumitate Principis vota suscepissent, Neronem quoque & Drusum iisdem Diis commendassent, valde commotus est Tiberius, ut tradit Tacitus Annal. lib. 4. *Tum verò æquari adolescentes senectæ suæ impatienter indoluit.* Patefacta ex eo interiore animi sui nota, ut ait Suetonius in ejus vita cap. 54. illos omnium criminationibus obnoxios reddidit, & miseros Principes ad Imperium natos, fame judicatos hostes necavit.

Hic nummus mediocris moduli rarissimus est.

NERONI CAESARI
GERMANICI. F.
TI. AVGVSTI N. DIVI AVG.
PRON. FLAMINI. AVGVSTALI
SODALI AVGVSTATI. &c.
Grut. p. 237. 1.

DRVSO CAESARI GERMA
NICI CAESARIS F. TI.
AVG. N. DIVI. AVG. PRON.
PRAEFECT. VRBI
AVGVSTALI.
Grut. p. 237. 2.

CALIGULA.

Minturnam Coloniam à C. Cæsare deductam refert Frontinus; an de Caligula, ambigi potest: ipse Coloniis & Urbibus Hispaniæ facultatem cudendæ monetæ ademisse videtur, cùm nullos post eum nummos per totam Imperatorum seriem in Hispania percussos invenias. Caius quidem provincias Imperii auxit, non bello nec victoriis suis, sed Ptolemæi consobrini Mauritaniæ Regis cæde, regnum ejus dividens in Cæsariensem & Tingitanam, ut tradit Plinius lib. 5. cap. 1. *Principio terrarum Mauritaniæ appellantur usque ad C. Cæsarem Germanici filium regna, sævitiâ ejus in duas divisa provincias.*

Caligulæ *nummi primæ magnitudinis rarissimi, secundæ & tertiæ non obvii sunt.*

ACCIS.

C. CAESAR. AVG. GERMANICVS IMP. Caput Caligulæ laureatum.
COLON. ACCI. *Colonia Accitana.* Duæ aquilæ legionariæ inter duo signa militaria.

Accitanos Hispaniæ Tarraconensis, *Gemellenses* apud Plinium vocatos ob veteranos duarum Legionum gemini nominis VI. milites in eorum urbem deductos, in Augusto diximus: ideo duas aquilas legionarias duarum Legionum symbola ad hanc originem denotandam in nummo signarunt, quem Caligulæ ut ex Julia familia oriundo blandientes obtulerunt, quòd ipsi à Julio Cæsare Coloni primùm facti, deinde ab Augusto nova iterum Veteranorum accessione aucti essent.

Hic nummus secundi moduli, ex museo nostro, inter rariores collocandus.

BILBILIS.

C. CAESAR AVG. GERMANICVS IMP. Caput Caligulæ laureatum.
MVN. AVG. BILBILIS. C. CORN. REFEC. M. HELV. FRONT. *Municipium Augusta Bilbilis, Caio Cornelio Refecto, M. Helvio Frontone* circa ambitum: II. VIR. in quercea.

Bilbilitani Hispaniæ Tarraconensis Augusto & Tiberio in nummis coronas tum laureas, tum querceas obtulere; laureas quidem ob victorias, querceas verò ob cives servatos. Senatus Caligulæ nummum percussit cum quercea, in cujus medio S. P. Q. R. P. P. OB CIVES SERVATOS, quòd exoptatissimus Princeps Imperium adeptus, urbi cives restituerit apud Suetonium cap. 15. *Pari popularitate damnatos relegatosque restituit; criminumque, si qua residua ex priore tempore manebant, omnium gratiam fecit.* Bilbilitani Romanorum exemplum imitati, pariter querceam in Caligulæ nummis adulantes signarunt. *Cornelia* gens cognomine *Caldi* jam in Augusto memorata est; hic verò Cornelius Duumvir ex altera forsan stirpe, *Refectus* appellatur. *Helvia* gens, an

an patricia, vel plebeia, incertum. M. Helvius ex Hiſpania citeriore anno U. C. 568. Romam ovans ingreſſus eſt. *Fronto* cognomen à fronte.

Hic nummus mediocris formæ, à Patino pag. 93. vulgatus, nec rarus nec obvius eſt.

CÆSARAUGUSTA.

C. CAESAR. AVG. GERMANICVS IMP. Caput Caligulæ laureatum.
C. C. A. *Colonia Cæſarea Auguſta.* Bos mitratus.

Cæſarauguſtani Tarraconenſis provinciæ bovem in nummis ad denotanda pro Caligulæ ſalute à ſe perpetrata ſacrificia, cuderunt. Illius morbi meminit Dio lib. 59. pag. 645. Μετὰ δὲ τοῦτο νοσήσας, αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέθανε. *Pòſt morbo conflictatus, mortem evaſit.* An non potiùs ob gaudium adventus ejus ad Imperium; nam in provinciis remotis, ex morbo convaleſcentia, potiùs quàm morbus ipſe noſcitur: Romam autem acclamante & plaudente populo ingreſſus eſt, teſte Suetonio c. 14. *Tantâ publicâ lætitiâ, ut tribus proximis menſibus, ac ne totis quidem, ſupra centum ſexaginta millia victimarum cæſa tradantur.*

Hic nummus mediocris formæ, nec rarus nec obvius eſt.

C. CAESAR. AVG. GERMANICVS. IMP. Caput Caligulæ laureatum.
C. C. A. *Colonia Cæſarea Auguſta*, in area. LICINIANO ET GERMANO II. VIR. *Liciniano & Germano Duumviris*, circa ambitum.

Nihil exhibet nummus præter Duumvirorum nomina, quorum prior ex Licinia gente in aliam adoptatus, producto Licinii nomine dictus eſt Licinianus; ut Claudius, qui apud Dionem lib. 55. pag. 567. adoptatus, ſe nominavit Claudianum: Κλαυδιανὸν ἑαυτὸν ἀντὶ τοῦ Κλαυδίου, διὰ τὴν ἐς τὸ τοῦ Αὐγούστου γένος ἐκποίησιν ὀνομάσας. *Adoptatus enim in familiam Auguſti, Claudianum ſe pro Claudio nuncupabat. Germanus* cognomen eſt; Caſſiæ genti datur ex Inſcript. Romæ inventa apud Gruterum pag. 846. 5.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, à Patino pag. 92. vulgatus, rarus eſt.

C. CAESAR. AVG. GERMANICVS IMP. Caput Caligulæ laureatum.
C. C. A. LICINIANO ET GERMANO II. VIR. *Colonia Cæſarea Auguſta. Liciniano & Germano Duumviris.* Colonus agens boves.

Saldubam, mutato nomine *Cæſarauguſtam* ab Auguſto, cùm in eam Coloniam deduxiſſet, vocatam fuiſſe diximus, in cujus rei memoriam Cæſarauguſtani ad originem ſuam indicandam colonum boves agentem, Coloniæ ſymbolum, ſignarunt, ſub iiſdem Liciniano & Germano Duumviris.

Hic nummus mediocris moduli, à Patino pag. 92. vulgatus, non obvius eſt.

C. CAESAR. AVG. GERMANICVS IMP. Caput Caligulæ laureatum.
C. C. A. LICINIANO ET GERMANO II. VIR. *Colonia Cæsarea Augusta. Liciniano & Germano Duumviris.* Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Cæsaraugusta, Colonia ab Augusto deducta, colonos ex trium IV. VI. & X. Legionum Veteranis accepit, ut nos ejus Imperatoris nummi docuerunt; idcirco signa militaria in nummis, ad indicandam Coloniæ originem, percusserunt: sed cùm suprà colonum boves agentem, civium deductorum insigne, signa verò, militum symbolum dixerimus; ideo Duumviri alterutrum typum ad colonorum originem suam denotandam signare solebant. Porrò ex diversis coloni & signorum militarium iconibus, alterum ex Duumviris à civibus deductis, alterum verò à veteranis transmissis genus traxisse suspicamur. *Licinianus* nomen est Liciniæ gentis productum. *Germanus* cognomen, an ex germine deductum, vel ex Germania desumptum.

Hic nummus primæ magnitudinis, ab Ill. Spanhemio dissert. 2. pag. 120. *ab Eq. Patino pag.* 92. *& in* 2. *edit. Angelonii ab erudito viro Jo. Petro Bellori in Emendat. pag.* 37. *vulgatus, inter rarissimos collocandus.*

C. CAESAR. AVG. GERMANICVS. IMP. PATER PATRIAE. Caput Caligulæ sine laurea.
C. C. A. TITVLLO ET MONTANO. II. VIR. *Colonia Cæsarea Augusta, Titullo & Montano Duumviris.* Colonus agens boves.

En colonus iterum ad Cæsareæ Coloniæ deductæ originem indicandam sub Titullo & Montano Duumviris percussus; sed cùm tantùm sint cognomina, eorum familias noscere non facile est. *Titullus* cognomen est Munatiæ gentis apud Gruterum pag. 852. 2. & Vibiæ pag. 863. *Montanus* verò Curtiæ, Juliæ, Juniæ, & Vatiniæ apud Glandorpium in Onomast. Julius Montanus Poëta citatur apud Ovidium de Pont. Hi verò Duumviri nummos ad memoriam Agrippæ renovandam cum ejus effigie pag. 140. percusserunt.

Hic nummus mediocris formæ nec rarus nec obvius est.

C. CAESAR. AVG. GERMANICVS IMP. Caput Caligulæ laureatum.
C. C. A. SCIPIONE ET MONTANO II. VIR. *Colonia Cæsarea Augusta, Scipione & Montano Duumviris.* Colonus agit boves.

Montanus in Cæsaraugustæ nummis modò cum Titullo, modò cum Scipione Duumvir conjungitur; ideo Titullus Scipioni, aut Scipio Titullo suffectus videtur. *Scipio* fuit Corneliorum cognomen, cui P. Cornelius initium dedit, quòd patrem luminibus orbum vice scipionis regeret; primus id cognominis est sortitus, & deinceps ad posteros suos transmisit. Cæsaraugustani sub his Duumviris nummos in memoriam Augusti, Agrippæ, Germanici, & Agrippinæ restituerunt, ut Caligulæ blandirentur, qui ex una parte cujusque eorum effigiem, & ex altera suam excepto M. Agrippa avo suo percusserat.

Hic nummus mediocris moduli obvius, à Mediobarbo pag. 79. *inter incerta collocatus, Cæsaraugustæ restituendus.*

CARTHAGO NOVA.

C. CAES. AVG. GERMANIC. IMP. P. M. TR. P. COS. Caput Caligulæ laureatum.
SAL. AVG. CN. ATEL. FLAC. CN. POMP. FLAC. II. VIR. Q. V. I. N. C. *Salus Augusta. Cneo Atellio Flacco, Cneo Pompeio Flacco Duumviris Quinquennalibus Victricis Juliæ Novæ Carthaginis.* Caput muliebre.

Apud Patinum pag. 90. vocem AT. EL. conjunge, & mutilam lege ut suprà. Apud Mediobarbum pro ATTEI. repone ATEL. & hæ litteræ Q. V. I. N. C. interpungantur.

Juliam Augustam Tiberii matrem sub *Salutis Augustæ* nomine in nummis tum senatusconsulto percussis, tum in Coloniis signatam vidimus : cùm verò hoc muliebre caput eodem ferè modo capillos habeat, quo his temporibus matronæ Romanæ adornatos gerebant, Caligulæ uxoris effigiem potiùs exhibere putavimus, quàm Salutis Deæ caput, viderint porro eruditi. Carthaginenses Hispaniæ, quò quæsitior esset erga Caligulam eorum adulatio, Cæsoniam in nummis sub *Salutis Augustæ* nomine forsan percusserunt. Suetonius cap. 27. *Cæsoniam ardentiùs & constantiùs amavit, ut sæpe chlamyde peltaque & galea ornatam, & juxtà adæquitantem, militibus ostenderit, amicis verò etiam nudam.* In nummis Goltzii Thesaurii ΚΑΙΣΩΝΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ perhibetur. De *Novæ Carthaginis Victricis* & *Juliæ* cognominibus sæpius dictum; illa aliquando sine Coloniæ titulo, ut in Augusto observatur. Uterque Duumvir Quinquennalis eodem prænomine *Cnei* ornatur, quos ab insigni aliqua re quasi γνωναῖς, vel à γίνεσθαι, id est à generatione futura esse dictos, auctores locupletissimi sunt Valerius & Pompeius. Ambo idem *Flacci* cognomen habent; sic vocati, qui aures latas habent, & ob magnitudinem deorsum reflexas. *Atelliæ* gentis meminit Gruterus pag. 961. CN. ATELLI. CN. L. HILARI. *Pomponia*, plebeia est.

Hic nummus secundi moduli, inter rariores numeratur.

ERGAVICA.

C. CAESAR. AVG. GERMANICVS IMP. Caput Caligulæ laureatum.
MV. ERGAVICA. C. TER. SVRA. A. LIC..... II. VIR. *Municipium Ergavica, Caio Terentio Sura, Aulo Licinio..... Duumviris.* Bos.

Ergavica, urbs Celtiberorum in provincia Tarraconensi, inter Latinorum veterum populos recensetur à Plinio lib. 3. cap. 3. *Latinorum veterum Cascantenses, Ergavicenses,* &c. Hi omnes in nummis Municipii titulo insigniuntur; unde Municipia illa Hispanica sine suffragio Reipublicæ tempore facta fuisse suspicamur. Ergavicenses Caligulæ blandientes, nummos suos, ut Augusto & Tiberio, cum bove Municipiorum symbolo percusserunt. *Terentia* gens à *Tereno* voce Sabina, quæ *molle* significat, Varroni dicta, plebeia est, ut & *Licinia.* De *Sura* cognomine passim. Alterum Duumviri Licinii cognomen temporis injuria deletum est.

Hic nummus mediocris formæ inter raros & elegantes numerandus.

OSCA.

C. CAESAR. AVG. GERM. P. M. TR. P. COS. Caput Caligulæ laureatum.
V. V. OSCA. *Urbs Victrix Osca.* Eques decurrens, dextrâ haſtam.

Epigraphe COS. circa caput Caligulæ, nummum initio ejus Imperii ab Oſcenſibus percuſſum arguit: cùm enim ille, ob memoriam Germanici patris exoptatus, Romam profectus, ſe omnia ex arbitrio Senatus adminiſtraturum profeſſus eſſet, omnium ſuffragio Conſul ſtatim deſignatus eſt, & ex Kal. Julii an. U. C. 790. Conſulatum iniit cum Claudio avunculo, ut narrat Dio lib. 59. pag. 644. Εψηφίσθη μὲν ὖν καὶ παραχρῆμα αὐτὸν ὑπατεῦσαι, καταλυθέντων τῶν τε Προκύλου καὶ τῶν Νιγρίνου τῶν τότε ἀρχόντων... οὕτω δὴ αὐτὸς ὑπάτευσε τὸν Κλαύδιον τὸν θεῖον προσλαβών. *Confeſtim ei Conſulatus abrogatus, Proculo & Nigrino decretus eſt,... ipſe deinde Conſulatum iniit, collegâ aſſumpto Claudio patruo.* Eques decurrens, urbis inſigne eſt, de quo in Auguſto & Tiberio dictum eſt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis rarus eſt.

C. CAESAR. AVG. GERM. P. M. TR. POT. COS. Caput Caligulæ laureatum.
V. V. OSCA. C. TARRACINA. P. PRISCO. II. VIR. *Urbs Victrix Oſca, Caio Tarracina, Publio Priſco Duumviris.* Eques ut ſuprà decurrens, dextrâ haſtam.

Superior urbis Oſcæ nummus forſan ut hic ſub Caio Tarracina & Publio Priſco Duumviris videtur percuſſus; eadem enim eſt in utroque circa ambitum capitis epigraphe, & idem in averſa parte typus: tunc autem temporis Duumviri modò nomina ſua, modò ſine iis nummos ſignabant; ipſi ſunt C. Tarracina & P. Priſcus, quorum nummos Germanici effigiem, ut Caligulæ gratularentur, renovantes jam antè vidimus. De Oſca, & de ejus cognominibus in Auguſto dictum eſt. *Urbs* quidem per excellentiam dicebatur, *Victricis* autem nomen à Julio Cæſare accepit. Duumvirorum familiæ ignorantur; prior *Tarracina* forſan ex urbe Italiæ Tarracina originem deduxit, unde cognomen *Priſcus* verò datum eſt ei qui priùs natus eſſet.

Hic nummus majoris formæ rariſſimus eſt, ab Ant. Auguſtino dial. 7. vulgatus, & Angelonii edit. 2. p. 37. à Jo. Pet. Bellorio, Chriſtinæ Reginæ Antiquario additus eſt.

SEGOBRIGA.

C. CAESAR. AVG. GERMANICVS. P. P. Caput Caligulæ laureatum.
SEGOBRIGA. In corona quercea.

Segobrigenſes Hiſpaniæ Tarraconenſis coronam querceam jam Tiberio obtulerunt; an mos eorum, ut ſolebant Bilbilitani, Imperatoribus in nummis coronas dedicare? an verò illi Romanos imitati, qui Caligulæ querceam cum hac epigraphe S. P. Q. R. P. P. OB CIVES SERVATOS percuſſerunt? Suetonius in ejus vita cap. 15. *Pari popularitate damnatos relegatoſque reſtituit; criminumque, ſi qua reſidua ex priori tempore manebant, omnium gratiam fecit.* Dio autem lib. 59. pag. 644. Ἔπειτα τοὺς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὄντας ἀπέλυσεν· ὧν εἷς ἦν Λούκιος Πομπώνιος ἑπτὰ ὅλοις ἔτεσιν ἐν τῷ οἰκήματι μεθ' ὑπατείαν κακωθείς, τά τε ἐγκλήματα τῆς ἀσεβείας (οἵσπερ καὶ τὰ μάλιστα πονουμένους σφᾶς ἑώρα) κατέλυσε, καὶ τὰ γράμματα τὰ περὶ αὐτῶν ὅσα ὁ Τιβέριος κατελελοίπει, συνήσας κατέκαυσεν. *Deinde eos qui in carcere erant, dimiſit, inter quos Lucius Pomponius ſeptem totos annos à Conſulatu ſuo ibi miſerè habitus: actiones læſæ pietatis erga Principem, quibus urbem maximè vexari videbat, ſuſtulit; libelloſque de iis à Tiberio relictos, congeſtos exuſſit.* Senatus cives à tyrannide æquè ac bello ſervatos reputans.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis rarus eſt, minimæ, obvius.

IMP. CAES. CAIVS. PONT.
MAX. TRIB. P. P. . . . . .
. . . . P. P. PROC. . . . .
. . . . ND. . . . . S.

Grut. 188. 7.

CLAU-

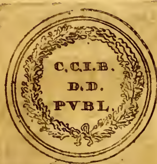
CLAUDIUS.

CLAUDIUS in omnibus Orbis partibus, Europa, Africa, & Asia Colonias constituit, quas hîc recensere in gratiam Lectoris non injucundum fore putavimus, licèt ex illis unica tantùm in hac nummorum serie designata nobis superfit, alphabetico ordine eas pro more nostro exponimus, *Apron* in Thraciam, *Archelaim Cæsaream* in Cappadociam, *Cæsaream* in Mauritaniam Cæsariensem, *Camalodunum* in Britanniam, *Claudiam Lugdunensem* in Galliam, *Claudiopolim* in Isauriam, *Lixon* in Mauritaniam Tingitanam, *Londinum* in Britanniam, PTOLEMAIDEM in Phœniciam Palæstinam, *Rusucurium* in Mauritaniam Cæsariensem, civitate honoratum, *Sabarum* in Noricum, *Salonam* in Liburniam, *Sæpinum* in Samnium, & *Traductam Juliam* in Mauritaniam Tingitanam deduxit.

CLAUDII *nummi primæ formæ non observantur; secundæ & minimæ, obvii & vulgares.*

BABBA.

TI. CLAVD. CAESAR. AVG. Caput Claudii laureatum.

C. C. I. B. DD. PVBL. *Colonia Campestris Julia Babba*, *Decreto Decurionum publico*, in corona quercea.

Cùm hunc nummum Eq. Patinus pag. 100. Cibyræ in Lycaonia tribuisset, quam Coloniam nemo dixerit, & cujus sunt nummi cum epigr. ΚΙΒΥΡΑΤΩΝ, similis Patini nummus cum palma arbore in nostras manus incidit, ejusque litteras initiales C. C. I. B. punctis distinctas observavimus, nummoque tum ex iis litteris, tum ex palma ad Africam revocato, *Coloniam Campestrem Juliam Babbam* sumus interpretati, & Sponio amico nostro benignè communicavimus; uti meminit Com. Mediobarbus pag. 85. *Babba* urbs est Mauritaniæ Tingitanæ, Colonia à J. Cæsare facta, ut indicat *Juliæ* nomen. Cùm verò Plinius lib. 5. cap. 1. eam Augusti Coloniam nominat, *In mediterraneo*, inquit, *altera Augusti Colonia est Babba*, *Julia Campestris appellata*, intelligendum hoc est de immunitatibus ab Augusto huic urbi concessis, aut de colonis in ipsam iterum deductis, servatâ nempe ad antiquitatem indicandam *Juliæ* appellatione, ut idem evenit in hac provincia apud eundem Plinium, cives Tingis urbis in Juliam Cetrariam Hispaniæ in oppositum littus transmissi, *Julii* nomen habuerunt; ita Tingitani ex Julia Traducta in avitas sedes à Claudio qui Tingim Coloniam deduxit, urbs *Tingis*, non *Claudia*, sed *Julia Traducta*, antiquo nomine conservato, appellata est.

Corona quercea à Babbensibus in nummis ob cives bello Mauritanico à Claudio servatos signata est. Querceam Romani in fastigio Palatinæ domus in Imperatoris honorem suspendebant, qualem jam Claudio in nummis percusserant, & apposuerant, ut narrat Suetonius in ejus vita cap. 17. *Atque inter hostilia spolia navalem coronam fastigio Palatinæ domus juxta civicam fixit.*

Hic nummus secundæ magnitudinis, à Patino p. 150. vulgatus, inter rariores locandus.

TI. CLA. GER. CAES. Caput Claudii laureatum.
C. C. I. B. D. D. *Colonia Campestris Julia Babba, decreto Decurionum.* Palma arbor.

Babbæi plurimos Claudio nummos percusserunt, ei gratulantes ob victoriam contra Mauros rebellantes. Mauritania Bogudis regnum, Jubæ filio pro Numidia in provinciam P. Romani redacta, ab Augusto concessa est, eâque potitus est Ptolemæus Jubæ filius: ipso verò Caligulæ jussu occiso, Mauri ob ejus cædem Ædæmone liberto regio duce rebellarunt, quos Claudius tandem per Legatos domuit, & Mauritaniam à Caligula jam divisam, in duas provincias commutavit, ut tradit Dio lib. 60. pag. 671. Πραχθέντων δὲ τούτων, ὁ Κλαύδιος διχῆ τοὺς Μαύρους τοὺς ὑπηκόους ἔνειμε, ἔς τε τὰ περὶ Τίγγιν, καὶ ἐς τὰ περὶ Καισάρειαν, (ἀφ' ὧνπερ καὶ ὀνομάζονται) καὶ δύο ἄρχουσιν ἱππεῦσι προσέταξε. *His actis, Claudius Mauros subditos in duas provincias divisit, unam ad Tingim, alteram ad Cæsaream, unde nomina quoque ambabus indita, duobus iis equitibus præpositis.* Palmam arborem ad Babbensium originem à Tyriis Phœnicibusque deductam revocat P. Harduinus pag. 86. Φοῖνιξ autem Græcè palma est, unde Phœnices dicti ob palmarum in hac regione abundantiam.

Hic nummus minimi moduli, à Patino pag. 100. vulgatus, inter rariores numeratur.

C. C. I. B. D. D. *Colonia Campestris Julia Babba, decreto Decurionum.* Taurus natans in aquis.

In superiori nummo Babbenses, ut se à Phœnicibus ortos denotarent, palmam arborem in nummis insculpserunt: in hoc verò Jovem sub tauri natantis effigie cùm Europam Agenoris Phœnicum Regis filiam raperet, exhibuerunt, atque inde taurum in aquis pariter à se cultum, ac bovem Apim ab Ægyptiis indicarunt. Hyginus illum inter astra constitutum, cujus priorem tantùm partem apparere narrat Poëm. astron. lib. 2. *Hic dicitur inter astra constitutus, quòd Europam incolumen transvexit Cretam.*

Hic nummus minimæ formæ rarissimus est æstimandus.

BERYTUS.

TI. CLAVDIVS CAESAR. AVG. GERM. Caput Claudii laureatum.
COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus* vel *Berytensis.* Colonus agens boves.

Berytus, urbs Phœniciæ littoralis, Colonia à Julio Cæsare constituta, & novis colonis ab Augusto frequentata, unde illi *Juliæ* & *Augustæ* cognomina, Claudio nummos dedicat, ei forsan gratulans, quòd Romanos Ptolemaïdem ejusdem provinciæ urbem colonos deduxerit; quam ob rem colonum boves agentem, Coloniæ symbolum, pro typo exhibet, ut se Romanam pariter Coloniam esse demonstret.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter rariores collocandus.

TI. CLAVDIVS CAESAR. AVG. Caput Claudii laureatum.
V. VIII. Duæ aquilæ legionariæ signis militaribus innixæ.

Etsi nummus nullum urbis nomen præferat, ad Berytum tamen pertinere nos docuit alter Augusti nummus pag. 11. cum iisdem aquilis legionariis & earum nominibus V. *Macedonica*, & VIII. *Augusta*, quarum Veteranos ab Augusto Berytum colonos deductos fuisse diximus; quod confirmat Strabo lib. 16. pag. 755. Βηρυτὸς δὲ κατεσπάσθη μὲν ὑπὸ Τρύφωνος, ἀνελήφθη δὲ νῦν ὑπὸ Ῥωμαίων, δεξαμένη δύο τάγματα ἃ ἵδρυσεν Ἀγρίππας ἐν αὐτῇ. *Berytus verò à Tryphone diruta, nunc verò à Romanis instaurata,*

rata, *duabus Legionibus ibi ab Agrippa collocatis.* Patinus pag. 98. nummum mutilum vulgavit cum epigraphe VII. quem ideo exhibere VII. & XI. Legiones à Senatu *Claudianas*, *fideles*, *Pias* vocatas arbitratus est; nec ille nummus ad Coloniam Patrensem, uti putat Com. Mediobarbus pag. 85. pertinet. Superior quidem nummus cum colono, Claudio dicatus est, ad indicandam à Julio Cæsare Coloniæ deductionem: hic verò Coloniæ ex Veteranis Legionum ab Augusto missis supplementum denotat.

Hic nummus minimi moduli, à Patino pag. 98. vulgatus, inter rariores reponendus.

CASSANDRIA.

TI. CLAVD. CAES. AVG. GERM. Caput Claudii laureatum.

COL. IVL. AVG. CASSANDREN. *Colonia Julia Augusta Cassandrensis.* Caput Claudii laureatum.

Cassandria, urbs Macedoniæ, olim *Potidea* à Cassandro Antipatri filio de nomine ejus appellata est, teste Pausania Eliac. 5. pag. 333. Χρόνῳ δὲ ὕστερον Κάσσανδρος κατήγαγε μὲν Ποτιδεάτας ἐπὶ τὰ οἰκεῖα, ὄνομα δὲ οὐ τὸ ἀρχαῖον τῇ πόλει, Κασσάνδρεια δὲ ἐγένετο ἀπὸ τοῦ οἰκιστοῦ. *Restituit quidem Potideatas Cassander, sed quæ Potidea fuit, amisso vetere nomine, Cassandria nuncupata est à conditore.* Hæc in Pallene peninsula sita, Colonia facta est; ut asserit Plinius lib. 4. cap. 10. *In Pallenensi Isthmo quondam Potidea, nunc Cassandria Colonia.* Nomen *Juliæ* illam à Julio Cæsare deductam arguit; *Augustæ* verò appellatio, ab Augusto colonis iterum frequentatam.

Jupiter Ammon in nummo à Cassandrensibus ut præcipuus Peninsulæ Deus exhibetur; de ejus cultu Aphyti Cassandriæ finitima audias Pausaniam Lacon. 3. pag. 195. Λέγεται δὲ καὶ Λυσάνδρῳ Ἄφυτιν τὴν ἐν τῇ Παλλήνῃ νύκτωρ ἐπιφανέντα Ἄμμωνα προαγορεύειν ὡς ἄμεινον ἐκείνῳ τε ἔσοιτο καὶ τῇ Λακεδαίμονι πολέμου παύσασθαι πρὸς Ἀφυταίους· καὶ οὕτω τὴν πολιορκίαν διέλυσεν ὁ Λύσανδρος, καὶ Λακεδαιμονίοις τὸν θεὸν σέβειν προήγαγεν ἐς πλέον. Ἀφυταῖοι δὲ τιμῶσιν Ἄμμωνα οὐδὲν ἧσσον ἢ οἱ Ἀμμώνιοι Λιβύων. *Quin & Lysandrum Aphytin in Pallene oppidum oppugnantem, per nocturnum visum monitum ab Ammone, melius Lacedæmoniis eventurum, si Aphytæos desissent bello vexare, & obsidionem solvisse, & Ammonis religiosius colendi auctorem tradunt. Venerantur certè Ammonem Aphytæi cultu nihilo minore, quàm Ammonii ipsi in Libya.*

Cassandrenses Claudio gratulantes, nummum cudisse videntur, quòd provinciam Macedoniam ab Augusto P. Romano adscriptam, sed à Tiberio ablatam ipsi reddidisset, de quo Suetonius in Claudio cap. 25. *Provincias Achaiam & Macedoniam, quas Tiberius ad curam suam transtulerat, Senatui reddidit.*

Hic nummus tertiæ magnitudinis nec rarus nec obvius est.

CORINTHUS.

TI. CLAVDIVS CAES. AVG. Caput Claudii laureatum.

COR. TI. CLAVD. OPTATO. II. VIR. *Corinthi, Tiberio Claudio Optato Duumviro.* Figura militaris in cippo, dextrâ vexillum.

Corinthus, urbs Achaiæ, de qua sæpiùs, Claudio nummos dedicavit ob ipsius erga suam provinciam benevolentiam, cujus meminit Suetonius in ejus vita cap. 4. *Et in commendanda Patribus conscriptis Achaia, gratam sibi provinciam ait, communi studiorum commercio.* Figura militaris in cippo cum vexillo, fortè in memoriam recuperatæ sub eo aquilæ militaris, quæ ex clade Variana sola adhuc restabat, de qua Dio lib. 60. pag. 670. *Eodem anno Sulpicius Galba Chattos vicit, ac P. Gabinius Gauchos: qui inter alia, quæ laudi ipsi essent, militarem aquilam, quæ solâ clade Varianâ adhuc supererat, recuperavit, quibus utrisque verum Imperatoris nomen Claudio partum est.* Idem ferè typus in plurimis argenteis denariis, ob vota Marti nuncupata pro salute & reditu Augusti, signatus est; forsan etiam pro salute & reditu Claudii ex Britannia redeuntis paria vota suscepta sunt: bis enim jactatus maris procellis, Massiliam appulit, & iter per Galliam fecit; Senatus ei ob res in Britannia gestas, triumphum, ludos annuos, arcum & alia decrevit. Amicus noster ad deductæ Coloniæ symbolum vexillum tanquam aræ impositum existimat,

mat. *Tiberius Claudius Optatus*, an Claudii libertus, Corinthi Duumvir creatus. In Indice Gruteriano TI. CLAVDIVS AVG. LIB. CORINTHVS memoratur.

Hic nummus minimæ formæ pro raro habendus.

CLAVD. CAES. AVG. Caput Claudii laureatum.

COR. OCTAVIO LVSCINO II. VIR. ITER. *Corinthi, Octavio Luscino Duumviro iterum.* Templum sex columnarum in rupibus.

Rupes supra quam templum visitur, Acrocorinthus est, stadiorum trium & dimidiati altitudine ad perpendiculum, sub cujus radice in plano, instar mensæ, jacet oppidum Corinthus; mons ille mœnibus olim circumdatus, arcis usum præbuit. In ejus aditu templum Veneri dicatum est, ut ex Strabone & Pausania diximus, quod in hoc nummo exhibere videtur Duumvir ille gentis Octaviæ in memoriam, quòd Octavius Julii Cæsaris ex sorore nepos in Juliam familiam adoptatus fuerit. Julia gens enim à Venere originem duxisse gloriabatur, ut Julius Cæsar ipse apud Suetonium cap. 6. *A Venere Julii, cujus gentis familia est nostra. Octavia* gens, antiquissima. *Luscinus* cognomen à lusco videtur diminutivum ab oculi pravitate.

Hic nummus minimi moduli, nec rarus nec obvius, à Jo. Petro Bellorio in 2. edit. Angelonii pag. 43. vulgatus est cum voce CINO, *quam alterius Duumviri nomen fuisse existimat.*

CLAVD. CAES. Caput Claudii laureatum.

COR. OCTAVIO LVSCINO. II. VIR. ITER. *Corinthi, Octavio Luscino Duumviro iterum.* Pegasus supra montem.

Alter ecce nummus sub eodem Octavio Luscino Duumviro percussus, ad Corinthum spectans. Mons ille non Parnassus est, ut ratus est Com. Mediobarbus pag. 85. qui detritam vidit ejus epigraphen, sed Acrocorinthus, ubi Pegasus bibens ad Pirenen fontem, captus est à Bellerophonte, ut narrat Strabo lib. 8. pag. 379. Δι' αὐτῆς ἢ τὸ παλαιὸν ὑπολιπέον τὴν Πειρήνην ἐπιπολάζειν, καὶ κατάῤῥυτον ποιεῖν τὸ ὄρος. Ενταῦθα δέ φασι πίνοντα τὸν Πήγασον ἁλῶναι ὑπὸ Βελλεροφόντε πτηνὸν ἵππον ἐκ τῆς τραχήλε τῆς Μεδέσης ἀναπαλέντα κτ τὴν Γοργοτομίαν. *Aut antiquitus exundasse Pirenen, & montem irrigasse. Ibi Pegasum, cùm biberet, captum aiunt esse à Bellerophonte, volucrem equum, qui ex collo Medusæ, cùm Gorgo amputaretur, extiterit.* Unde ad urbis antiquitatem in nummis Pegasus signatus est, & monetam olim Corinthiam, *Pullum* apud Jul. Pollucem vocatam, quod insculptum haberet Pegasum, alicubi diximus.

Hic nummulus inter raros & elegantes reponendus.

PATRÆ.

TI. CLAVDIVS CAESAR. AVG. GERM. Caput Claudii nudum.

COL. A. A. P. LIBERIS AVG. *Colonia Augusta Aroe Patrensis, liberis Augusti.* Caput pueri inter duo capita muliebria, cornucopiæ hinc & inde imposita.

Colonia Patrensis Achaiæ caput, ut aliquo modo se Imperatori gratam præberet ob singularem erga provinciam affectum, quam Suetonius Patribus conscriptis commendasse narrat, postquam ipsam iis reddidisset, ut liquet ex Dione lib. 60. pag. 680. Τὴν τε Ἀχαΐαν καὶ τὴν Μακεδονίαν αἱρετοῖς ἄρχεσιν, ἐξ ὅπερ ὁ Τιβέριος ἦρξε, διδομένας ἀπέδωκεν ὁ Κλαύδιος τότε τῷ κλήρῳ. *Achaiam & Macedoniam jam inde à principatu Tiberii Præsidibus electis administratas, sorti reddidit.* Nummos suos Claudio & ejus liberis dedicavit. Caput puerile, Britannicus est infelix ille Princeps, & à sinistris Octavia ejus soror,

ſoror, quos ex Meſſalina Claudius ſuſtulit; à dextris Antonia eſt, quam ex Ælia Petina antè habuerat: utramque viris traditam anno U. C. 795. narrat Dio in Claudii vita pag. 668. Τὰς γοῦν θυγατέρας ἐν τῷ ἔτει τούτῳ, τὴν μὲν ἐγγυήσας Λουκίῳ Ἰουνίῳ Σιλανῷ, τὴν δὲ ἐκδοὺς Γναίῳ Πομπηΐῳ Μάγνῳ. *Filias duas eodem hoc anno, unam L. Junio Silano, alteram Cn. Pompeio Magno nuptum tradens.* Antonia Cn. Pompeio Magno, deinde Fauſto Syllæ nupſit, quos Claudius interfici juſſit: Octavia verò Silano deſponſata quidem, ſed illo à Vitellio Cenſore è Senatu ob ſororis amores falsò objectos moto, morique poſtea coacto, Neroni anno U. C. 805. uxor data eſt, omnes hi liberi Claudio patri, ex Tacito Annal. lib. 12. ſuperſtites.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, ab Octavio Strada Rudolphi II. Imp. Antiquario pag. 37. ab Ill. Spanhemio diſſert. 7. pag. 647. à Patino pag. 99. & à Jo. Petro Bellorio in Angelonio pag. 42. vulgatus, inter rariſſimos numerandus.

TI. CLAVDIVS CAESAR. AVG. GERMANICVS. Caput Claudii laureatum.

COL. A. A. PATR. XXII. *Colonia Auguſta Aroe Patrenſis, viceſima-ſecunda*, ſubauditur *Legio.* Aquila legionaria inter duo ſigna militaria.

Patinus pag. 96. narrat Legionem viceſimam ſecundam ab Auguſto in Ægypto conſtitutam, hoc monimentum ſui erga Principem Claudium amoris erexiſſe. Sponius Itin. tom. 2. pag. 17. Claudii ævo hanc Legionem Patris commoratam putat, hæc inquit: *Ce qui m'apprit que la vingt-deuxieme Legion étoit pour lors à Patras.* Sed Patrenſes ad Coloniæ originem ex Veteranis Legionis vigeſimæ-ſecundæ, cognomine *Primigeniæ*, ab Auguſto deductæ indicandam nummum cuderunt. Euſebius in Chronico anno U. C. 740. Corn. Lentulo & Licinio Craſſo Coſſ. Patras conſtitutas tradit. Ἀποικίας εἰς Πάτρας καὶ Βηρυτὸν Ῥωμαῖοι ἐξέπεμψαν. *Colonias Patras & Berytum Romani deduxerunt.* Auguſtus Veteranos vigeſimæ-ſecundæ, quam in Ægypto collocaverat, colonos Patras tranſmiſit: Legio enim in Ægypto uſque ad Veſpaſiani tempora morata eſt, qui ea uſus eſt in bello Judaïco, deinde ab Hadriano, ut videtur, in Germaniam traducta fuit. Spartianus in vita Didii Juliani; *Poſt Præturam Legioni præfuit in Germania vigeſimæ-ſecundæ Primigeniæ.*

Hic nummus mediocris moduli, ab Erizzo pag. 88. & à Patino pag. 99. vulgatus, nec rarus nec obvius eſt.

PHILIPPI.

TI. CLAVDIVS CAESAR AVG. P. M. TR. P. IMP. Caput Claudii nudum.

COL. AVG. IVL. PHILIPP. *Colonia Auguſta Julia Philippenſis.* Duæ figuræ baſi inſiſtentes, altera virilis paludata, dextram elevans, lævâ ad latus; altera muliebris ſeminuda cum pallio, dextrâ coronam ſupra caput prioris imponens; in baſi DIVVS AVG.

Philippi, urbs & Colonia Macedoniæ ad Pangæi montis radices; priùs *Crenides*, deinde à Philippo Rege de nomine ſuo appellata eſt, teſte Diodoro lib. 16. pag. 413. Μετὰ δὲ ταῦτα παρελθὼν ἐπὶ πόλιν Κρηνίδας, ταύτην μὲν ἐπαυξήσας οἰκητόρων πλήθει, μετωνόμασε Φιλίππους, ἀφ' ἑαυτοῦ προσαγορεύσας. *Hinc ad Crenidas profectus urbem habitatorum frequentiâ amplificatam, de nomine ſuo Philippos nuncupavit.* Nomen *Juliæ*, Coloniam à Julio conſtitutam, ut *Auguſtæ*, ab Auguſto colonis iterum deductam arguit. Dio auctor eſt hunc extorres in eam tranſmiſiſſe l. 51. p. 445. τοὺς γὰρ δήμους ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τοὺς τὰ τοῦ Ἀντωνίου φρονήσαντας, ἐξοικίσας τοῖς μὲν στρατιώταις, τάς τε πόλεις καὶ τὰ χωρία αὐτῶν ἐχαρίσατο, ἐκείνων δὲ δὴ τοῖς μὲν πλείοσι τό, τε Δυρράχιον, καὶ τοὺς Φιλίππους, ἄλλα τε ἐποικεῖν ἀντέδωκε. *Nam eos conventus Italiæ, qui Antonii rebus ſtuduiſſent, extorres egerat, militibuſque agros eorum donaverat: extorrium autem pleriſque Dyrrachium, Philippos, & alia oppida habitanda conceſſit.* Nomen *Juliæ* tantùm ut antiquiùs in veteri lapide præfert apud Sponium Miſcell. 5. pag. 173. Patinus pag. 99. duas figuras paludatas in nummo ſcalpi curavit, Julium Cæſarem & Auguſtum eſſe ex epigraphe baſi impoſita exiſtimans: *Duo illi viri militari habitu non alii mihi videntur, quàm Julius Cæſar & Auguſtus. Conjecturam firmat* DIVVS AVG*uſtus baſi inſcriptus.* Sed conſtanter mulier ſupra figuræ militaris

caput coronam sustinet; titulus verò ad solum Augustum pertinet, & quidem post ejus mortem ipsi concessus: ideo ejus effigiem à Philippensibus ob Coloniæ restaurationem publicè erectam; mulierem verò seminudam ipsum coronantem, urbis Genium arbitramur: in plurimis autem Græcis nummis sæpe Genius Imperatoribus coronam imponit.

Hic nummus secundæ magnitudinis pro raro habendus, vulgatus ab Ill. Spanhemio cum figura muliebri dissert. 2. pag. 57. sed deinde Patini typum pag. 99. in Julian. Cæss. pag. 221. sequutus est.

PTOLEMAIS.

TI. CLAVDIVS CAESAR. AVG. Caput Claudii nudum.

COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Colonus agens boves, pone quatuor signa militaria, in aliis quinque.

Ptolemais, urbs quatergemina, una Æthiopiæ sub Ægypto, altera Cyrenaica, tertia Ægypti in Thebaide, quarta Phœniciæ littoralis, ad quam pertinet hic nummus. Hæc autem Coloniam accepit à Claudio, teste Plinio lib. 5. cap. 19. *Colonia Claudii Cæsaris Ptolemais, quæ quondam Ace.* Hoc nomen sortita est ab Hercule, si Stephano credendum. Πτολεμαῒς πόλις Φοινίκης, ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Ἀκή, ἀπὸ τῆς ἰάσεως τοῦ γενομένου δήγματος Ἡρακλεῖ ὑπὸ ὄφεος. *Ptolemais urbs Phœniciæ, prius Ace vocabatur, ex curatione morsus inflicti Herculi à serpente.* Colonus agens boves, deductæ à civibus coloniæ symbolum est: sed signa illa circumstantia veteranos Legionum milites in eam simul etiam transmissos arguunt. Patinus nummum cum simili typo vulgavit pag. 100. quem nos etiam vidimus, cui post vocem COL. pro detritis litteris PTOL. substitutæ erant CL. & interpretatus est *Colonia Claudianopolis*, quam Amm. Marcellinus in Isauria locat. P. Harduinus p. 414. Patini inscriptioni COL. CL. addit PTOL. & reddit, *Colonia Claudii Ptolemais.* Interim Lectorem monere debemus, nos Claudii & Neronis nummos Ptolemaide cusos tractasse, in quibus legitur COL. PTOL. & non COL. CL. PTOL.

Hic nummus secundæ & minimæ formæ inter rariores reponendus.

MESSALINA.

MESSALINÆ nummi ex omni metallo & forma, eximiæ & singularis elegantiæ sunt & raritatis, aurei nec argentei; imò & æræi senatusconsulto cusi, non observantur. Senatus auctoritatis suæ adhuc nimiùm studiosus, Imperatorum uxoribus nummos non dedicabat; & si Dioni fides adhibenda, Messalina Augustæ nomen serò habuit lib. 60. pag. 673. Η τὴν Μεσσαλίναν Αὔγουσταν ἐπικληθῆναι ἐφῆκεν. *Neque Messalinæ Augustæ nomen dari passus est.* Hunc verò titulum forsan Senatus post Britannicam expeditionem cum aliis honoribus ab ipso ei tributis concessit, quem Coloni ipsi blandientes in ejus nummis imposuerunt.

MESSALINA. AVG. CYTHERONTE. II. VIR. *Messalina Augustâ, Cytheronte Duumviro.* Caput Messalinæ.

TI. CLAVDIVS CAESAR. AVG. GERM. Caput Claudii sine laurea.

Nummulus Messalinæ in Colonia cusus locum hîc habere debet, præsertim cùm rarissimam ejus effigiem exhibeat, etsi urbis nomen non præferat, solo Duumviri Cytherontis nomine inscripto; hoc verò cognomen in altero Augusti nummo in Colonia signato legitur, cui urbis pariter nomen deest, VICTORIA AVG. CYTHERONTE ET POLLIONE. II. VIR. ITER. circa Victoriam gradientem: forsan occurret aliquando nummus, in quo nomen urbis additum sit, ut nonnunquam in aliis observatum est. Interim si conjecturæ locus est, illum Corinthi cusum suspicamur ob Pollionis cognomen in hac sola Colonia vulgare.

Hic nummus minimæ formæ eximiæ raritatis est.

AGRIPPINA.

ULIA Agrippina, Germanici & Agrippinæ filia, Cn. Domitio nupsit, ex quo Neronem Imp. tulit; deinde Claudii Cæsaris patrui uxor, primum locum inter principes fœminas tenet; nam si ambitionem coërcere potuisset, Imperio digna erat, & h c locum habere debet ut Coloniæ fundatrix, teste Tacito Ann. 12. *Sed Agrippina quo vim suam sociis quoque nationibus ostentaret, in oppidum Ubiorum, in quo genita erat, Veteranos Coloniamque deduci imperat, cui nomen inditum ex vocabulo ipsius.* Vocaturque ex eod. Tacito & Plinio, *Colonia Agrippinensis.*

CORINTHUS.

AGRIPPINA AVGVSTA. Caput Agrippinæ.

COR. MA. ACILIO...... II. VIR. *Corinthi. Manio Acilio...... Duumviro.* Figura togata stans, dextrâ pateram, lævâ scipionem.

Agrippina junior ab Agrippina matre titulo *Augustæ* distinguitur, quem hæc non obtinuit Germanico ejus marito *Cæsare* tantùm vocato, filia verò eo donata est, anno Claudii Imperii 10. & U. C. 802. si Tacito fides Ann. 12. *Augetur & Agrippina cognomento Augustæ.* Corinthii hinc matrem, inde filium togatum, & scipione eburneo Proconsularis Imperii symbolo ornatum exhibent, de quo Tacitus Ann. 16. *Virilis toga Neroni maturata; quo capessendæ Reip. habilis videretur, & Cæsar adulationi Senatus libens cessit, ut 20. ætatis anno Consulatum Nero iniret, atque interim designatus, Proconsulare Imperium extra urbem haberet. Manius* dictus est, qui mane est ortus. Cognomen *Acilii* detritum. *Acilia* gens, plebeia.

Hic nummus minimæ formæ inter rarissimos computandus.

AGRIPPINA AVGVSTA. Caput Agrippinæ.

COR. MA. ACILIO...... II. VIR. *Corinthi, Manio Acilio...... Duumviro.* Figura togata stans, dexterâ pateram porrigit figuræ muliebri pariter stanti, & serpentem gerenti.

En alter nummus cum capite Agrippinæ ex una parte & Nerone stante ex altera, sub eodem Duumviro percussus, cui addita est Salutis effigies serpentem præ manibus gerens: cùm autem Neronem morbo lethali laborasse non legamus, existimandum potiùs Duumvirum Acilium, cujus nomen Fulv. Ursinus ab ἀκέομαι, id est *sano*, derivat, ad originem suam indicandam, Salutem Deam in hoc nummo signasse, tanquam salutis Imperatoriæ conservatricem: huic verò Deæ Nero pateram porrigit, ut ei sacra faciens.

Hic nummus tertiæ magnitudinis pro elegantissimo numerandus.

AGRIPPINA AVGVSTA. Caput Agrippinæ.
COR. Q. FVLVIO. L. ANNIO. II. VIR. *Corinthi*, *Quinto Fulvio*, *Lucio Annio Duumviris.* Venus nuda in curru marino, quem Triton concham gerens, & una ex Nereidibus tibiam inflans, ducunt.

Corinthii Agrippinæ, penes quam tota Imperii poteſtas videbatur, adulantes, quaſi alteram Venerem formâ excellentem in curru triumphantem ſignarunt, ut tutelarem urbis Deam, quam in Cenchris altero urbis navali colebant, ut tradit Pauſanias in Corinth. Ἐν δὲ Κεγχρέαις Ἀφροδίτης τε ἐςι ναὸς, καὶ ἄγαλμα λίθυ. *In ipſis Cenchreis Veneris delubrum, & marmoreum ſignum.* Veneris effigies variis modis depingitur, ut illa ſub diverſis nominibus nuncupatur, ſed hæc ex maris ſpuma genita, Aphrodite, Pelagia, & Anadyomene dicta eſt. *Fulvia* gens & *Annia*, utraque plebeia eſt.

Hic nummus minimi moduli elegantiſſimus eſt.

AGRIPPINA AVGVSTA. Caput Agrippinæ.
COR. Q. FLACCO II. VIR. in aliis, Q. FVL. FLACCO. II. VIR. *Corinthi*, *Quinto Flacco Duumviro*, in aliis *Quinto Fulvio Flacco Duumviro.* Typus idem.

Q. Fulvius ſuperiorem nummum cum collega L. Annio Duumviro Agrippinæ obtulit, alios verò ſeorſim modò cum *Fulviæ* familiæ ſuæ nomine, modò cum ſolo *Flacci* cognomine eidem conſecravit, in quibus eadem Venus in curru à Tritone & una ex Nereidibus ducitur. Triton Neptuni & Salaciæ marinæ Nymphæ filius eſt, quem fingunt Neptuni tubicinem, Ovid. Met. 2.

Cæruleos habet unda Deos, Tritona canorum.

Nereides ſunt maris Nymphæ, & Doridis filiæ, quarum nomina apud Heſiodum in *Theogonia* enumerantur.

Flaccus cognomen *Fulviæ* genti peculiare: primus hujus nominis Q. Fulvius Flaccus Conſul an. U. C. 489. extitit. Fulviam gentem ab Hercule Tuſculo deductam tradunt, illamque ab eodem jam laboribus perfuncto ſacra accepiſſe, Cicero docet in orat. pro domo ſuo.

Uterque nummus minimæ formæ, rariſſimus eſt, prior à Patino in Sueton. pag 292. vulgatus, ab eodem in Theſ. Mauroceno pag. 94. in poſteriori pro Q. PVB. FLACCO *lege* Q. FVL. FLACCO.

AGRIPPINA AVGVSTA. Caput Agrippinæ.
COR. M. SILANO. II. VIR. *Corinthi*, *Marco Silano Duumviro.* Typus idem.

Ecce ſub altero Duumviro Silano à Corinthiis iterum ſignatus ille triumphus Veneris Anadyomenes ita cognominatæ, quòd ex mari exiret: an ipſi Agrippinæ adulantes, quòd Nero filius tabulam alteram Veneris exeuntis è mari ſubſtituerit in locum illius eraſæ, quam olim Auguſtus in delubro Divi Julii patris dedicaverat, forſan in matris gratiam, quòd illa Juliæ nomen gereret, foretque ex ipſa Juliæ gentis familia; ea namque Germanici filia, ille Tiberii filius adoptivus, Tiberius Auguſti, Auguſtus verò Julii Cæſaris: ſed Plinium audias de hac tabula loquentem lib. 35. *Venerem exeuntem è mari D. Auguſtus dedicavit in delubro patris Cæſaris, quæ Anadyomene vocatur: hujus enim inferiorem partem corruptam qui reficeret, non poterat inveniri, verùm ipſa injuria ceſſit in gloriam artificis, conſenuit hæc tabula carie, aliaque pro ea Nero in principatu ſubſtituit ſuo, Dorothei manu.* Corinthii Venerem quidem Pelagiam illam in nummis triumphali ferè modo è mari exeuntem repræſentarunt.

Silanus cognomen eſt Juniæ gentis, Claudii tempore ſatis notæ, familiare: nomen *Silanus* accipitur hîc per *i* latinum & *l* unum, pro *Syllanus*, ut alii proferunt, ut non à *Sylla*, ſed à *Silo* derivatum. *Silus* autem appellatur à naſo ſursùm verſus repando, apud Feſtum.

Hic nummus minimi moduli in Cimelio Barberino, rariſſimus eſt.

PATRÆ.

AGRIPPINA AVGVSTA. Caput Agrippinæ.

COL. A. A. P. GENIVM. *Coloniæ Auguſtæ Aroæ Patrenſis Genium.* Duæ figuræ togatæ dextras ſibi jungentes.

Patrenſis Colonia memor, quòd Achaia Provincia Claudio olim tam grata eſſet, nummos Agrippinæ ejus uxori dedicat, in cujus averſa parte ipſum Claudium dextram cum Nerone jungentem in adoptionis monimentum exhibet: ille enim, ut inquit Suetonius in vita Neronis cap. 7. *undecimo ætatis anno à Claudio adoptatus eſt.* Amicus noſter duas illas figuras ſtantes Neronem & Britannicum eſſe exiſtimat, ſed uterque hic togatus eſt, nec Britannicus ex eodem Suetonio togam virilem adhuc acceperat, in Claudio cap. 43. *Sub exitu vitæ obvium ſibi Britannicum complexus hortatus eſt ut creſceret... cumque impubi teneroque adhuc, quando ſtatura permitteret, togam dare deſtinaſſet*, ſed frequens eſt adoptantis & adoptati dextras jungentis typus; ſic Nerva cum Trajano, Trajanus cum Hadriano, M. Aurelius cum L. Vero in eorum nummis exhibentur.

Hic nummus tertiæ magnitudinis inter rariſſimos & elegantiſſimos recenſendus.

IVLIAI. AVG.
AGRIPPINAI.
GERMANICI.
CÆSARIS F.
TI. CLAVDI. CAISAR.
AVGVSTI.
PATRIS PATRIAE.

Grut. 236. 9.

N E R O.

Ero, ut inquit Suetonius, *cùm augendi propagandique Imperii neque voluntate ulla, neque spe motus unquam fuisset, Ponti modò regnum concedente Polemone, item Alpium, defuncto Cottio, in provinciæ formam redegit.* Colonias verò in Italia constituit *Antium* & *Atinam* in Latio, *Beneventum* in Herpiniis, *Capuam* & *Nuceriam* Campaniæ additis Veteranis firmavit; *Puteoli* urbs in Campania jus Coloniæ & cognomentum ab eo adepta est; *Sæpinum* in Samnium deduxit: Legiones etiam tres instituit, *Primam Italicam*, *Primam Classicam*, & *Hispanam*, à Galba postea exauctoratam.

Neronis *nummi primæ magnitudinis hactenus non observati sunt; secundæ & minimæ formæ, obvii & frequentes.*

B A B B A.

NERO CLAVDIVS CAESAR. Caput Neronis nudum.
C. C. I. B. EX CONS. D. *Colonia Campestris Julia Babba ex consensu Decurionum.* Caput barbatum, ante quod serpens.

Babba, urbs Cæsareæ Tingitanæ, ut plurimos Claudio, à quo beneficium quoddam accepisse videtur, nummos dedicavit, ita Neroni suos consecrat; & cùm hic tantùm Cæsaris nomen præferat cum capite nudo, ac sine corona, nummum in adoptionis ejus monimentum percussum arbitramur. Tacitum audias de illius adoptione loquentem Annal. lib. 22. *L. Domitius adoptione, mox in imperium & cognomentum Neronis adscitus.... verùm inclinatio populi supererat ex memoria Germanici, cujus illa reliqua soboles virilis.* Caput illud barbatum, Æsculapii est, quem serpens Salutis symbolum denotat: is enim in nummo signatus ad indicandum ejus apud Babbenses cultum, uti Jovem sub tauri figura in Claudii nummis illi percusserunt.

Hic nummus minimi moduli inter rariores collocandus, vulgatus ex Museo Sangenovefæo in Seguini edit. 2. pag. 318. *nunc in Thesauro Regio asservatur.*

NERO CLAVDIVS CAESAR. AVG. Caput Neronis nudum.
C. C. I. B. EX CONS. D. *Colonia Campestris Julia Babba, ex consensu Decurionum.* Pons cum tribus fornicibus.

Babba in Mediterraneis à Lixo littorali oppido remota, teste Plinio lib. 5. cap. 1. *Ab Lixo* XL. M. *in Mediterraneo altera Augusti Colonia est, Babba Julia Campestris appellata*, sita est ad Guarguam amnem, à Baroniso monte, si fides V. Cl. Drapper in Tabulis nuper de Africa editis, exortum, in quo Nero pontem exstruxisse videtur, cujus ectypum Babbenses ad munificentissimi Prin-

cipis memoriam in nummis suis consignarunt. Jam annotavit P. Harduinus pag. 86. Tristanum hunc nummum pag. 216. cum epigraphe mutila EX CON. CC. II. perperam *ex consensu civitatum Campaniæ duarum* interpretatum esse.

Hic nummus minimi moduli, à Tristano tom. 1. pag. 216. vulgatus, inter rarissimos adscribendus.

NERO CLAVDIVS CAESAR AVG. GER. Caput Neronis radiatum.
C. C. I. B. EX CONSENSV D. *Colonia Campestris Julia Babba, ex consensu Decurionum.* Bos cornupeta.

Bos in hoc nummo non quietus, ut Coloniæ symbolum, non infulâ insignis, nec vittis ornatus pro sacrificiis, sed cornupeta, κορύπτιλος, qui cornibus ferire paratus; ideo non sacrificandus, ut putat Patinus pag. 115. sed ludos indicat à Babbensibus in honorem Neronis de se benemeriti Principis ad ejus imitationem editos. Nero quippe, ut indicat Dio lib. 61. pag. 693. Romæ ludos & taurorum spectacula exhibuit: Εν τέ τινι θέᾳ ἄνδρες ταύρους ἀπὸ ἵππων συμπαραθέοντες σφίσι, κατέστρεφον. *Per id tempus editum est spectaculum, in quo homines in equis insidentes, magno cursu atque impetu in tauros facto, eos occiderunt.* Tales typi in argenteis Augusti nummis cum bove cornupeta & epigraphe IMP. X. in aliis IMP. XII. observantur.

Hic nummus secundæ magnitudinis, à Patino pag. 115. vulgatus, inter elegantiores annumeratur.

CARTHAGO *Africæ.*

NERO CLAVD. CAES. AVG. Caput Neronis laureatum.
C. I. C. A. D. D. *Colonia Julia Carthago Antiqua, decreto Decurionum.* Colonus agens boves.

De Carthagine Africæ in Julio & Agrippina majore dictum est. Illa in nummo *Antiqua* perhibetur, ad distinctionem Carthaginis Hispanicæ, quæ *Nova* appellata est. De illius antiquitate narrat Eusebius in Chron. quam post Romam 70. annis à Didone Tyria conditam; imò ante Romam 72. annis tradit Justinus lib. 18. cap. 6. *Condita est urbs hæc* LXXII. *annis antequam Roma.* Et saltem 50. si credas Appiano in Lybic. unde Virgilius Æneid. 1.

Urbs antiqua fuit, Tyrii tenuere coloni,
Carthago.

Carthaginenses Neroni nummos dicarunt, ipsi forsan gratulantes, quòd edictum de condendis urbibus in Africa ex finibus Carthaginensis provinciæ in Ægyptum usque promulgaverit, ut vetus apud Gruterum inscriptio nos edocet. Typus coloni boves ducentis, in memoriam Coloniæ à Julio Cæsare deductæ, à quo Nero originem ducebat, signatus videtur.

Hic nummus ad tertiam potiùs quàm ad secundam formam spectans, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

CASSANDRIA.

NERO CLAVDIVS CAES. AVG. GERM. P. M. TR. P. P. P. Caput Neronis radiatum.
COL. IVL. AVG. CASSANDRENS. *Colonia Julia Augusta Cassandrensis.* Caput Jovis Ammonis.

Titu-

Titulum *Patris Patriæ* Neronem initio Imperii recuſaſſe narrat Suetonius cap. 8. *Ex immenſis quibus cumulabatur honoribus, tantùm Patris patriæ nomine recuſato propter ætatem.* Caſſandrenſes Macedoniæ, qui Claudio, ut dictum eſt, ob provinciam Populo Romano redditam gratulantes, nummos dedicarunt, Neroni quoque filio ejus adoptivo & ſucceſſori obſequium pariter his monumentis teſtantur. *Julii* dicuntur ob deductam à Julio Cæſare Coloniam; *Auguſtani* verò, ob colonos ab Auguſto iterum in eam tranſmiſſos, à quo forſan juris Italici facti ſunt, ut eos fuiſſe tradit Paulus lib. 2. de Cenſibus: *In provincia Macedoniæ Dyrracheni, Caſſandrenſes, Philippenſes, Dienſes, Stobenſes, juris Italici ſunt.*

Hic nummus minimi moduli, à Patino pag. 115. vulgatus, nec rarus nec obvius eſt.

CORINTUS.

NERO CLAVD. CAESAR. Caput Neronis ſine laurea.
COR. TI. CLAVDIO OPTATO II. VIR. *Corinthi, Tiberio Claudio Optato Duumviro.* Bellerophon capiſtro Pegaſum retinens.

Hic Neronis nummus cum Cæſaris nomine & ſine corona à Corinthiis vivente Claudio percuſſus eſt, præſertim cùm ſub eodem Tiberio Claudio Optato Duumviro alter huic Imperatori dedicatus ſit. Corinthus nummos Neroni adhuc Cæſari dedicavit ob ejus adoptionem, & matrimonium cum Octavia Claudii filia, quorum meminit Dio lib. 60. pag. 686. Ὁπότε δὲ ὁ Κλαύδιος τὸν Νέρωνα τὸν υἱὸν αὐτῆς εἰσεποιήσατο, τότε καὶ γαμβρὸν ἐποιήσατο. *Quo tempore Claudius Neronem Agrippinæ filium adoptavit, generum eum quoque ſibi fecit.* Jure autem hoc civili Imperium ad Neronem ſpectavit. Tiberius Claudius Optatus Claudii libertus fuiſſe videtur: multi enim Tiberii Claudii cognominati ſunt apud Gruterum, Claudii Imperatoris liberti, Optatuſque liberti cognomen apud eum perhibetur pag. 64. 1. Bellerophon cum Pegaſo, ad urbis antiquitatem indicandam, in nummo cælatus eſt. Vide in Julio.

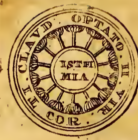
Hic nummus minimæ formæ, à Patino in Suetonio pag. 299. vulgatus, nec rarus nec obvius eſt.

NERO CLAVD. CAES. Caput Neronis ſine laurea.
COR. C. IVLIO POLYAENO II. VIR. *Corinthi, Caio Julio Polyæno Duumviro.* Bellerophon capiſtro Pegaſum retinens.

Eadem epigraphe, & caput idem Neronis nudum, vivente etiam Claudio nummum Neroni Cæſari percuſſum indicant, & quidem eodem anno U. C. 807. cùm Claudius III. Idus Octobris mortuus ſit, Claudio Optato & Julio Polyæno ſimul Duumviris, ut ex ſequentibus conjicimus nummis. Alii Bellerophontem Glauci filium memorant. Hyginus fab. 157. eum Neptuni ex Eurynome Nyſi filia filium tradit; ſed Palæphatus de Fab. lib. 1. hiſtoriam narrat. *Verùm ergo ita habet, Bellerophontes Phrygius vir erat genere quidem Corinthius, bonus pulcherque ſatis: hic cùm navigium ſibi præparaſſet, maritima circumquaque loca deprædabatur; nomen autem navis Pegaſus erat, ut nunc quoque ſuum cuilibet navigio nomen inditum eſt. Nomen autem id Pegaſi navigio magis quàm equo aptum fuiſſe videtur, &c. quo ex facto fabula conficta eſt.* Corinthii fabularum amatores, Bellerophontem civem ſuum, ſeu Regis ſui filium, ſibi vendicarunt. C. Julius Polyænus Duumvir originem habere videtur à quodam Græco Julii Cæſaris liberto, quod prænomen & nomen Juliæ gentis denotant. *Polyænus* cognomen, id eſt *multa laude dignus.*

Hic nummus minimi moduli nec rarus nec obvius eſt, à Patino in Suetonio pag. 299. in quo legendum jam monuit P. Harduinus POLYAENO *pro* POLYRENO, *ut apud Mediobarbum pag. 95.*

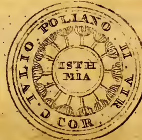

NERO CLAVD. CAES. AVG. Caput Neronis laureatum.

COR. TI. CLAVDIO OPTATO II. VIR. *Corinthi, Tiberio Claudio Optato Duumviro.* Corona ex apio, in qua ISTHMIA.

En alter nummus ſub eodem Ti. Claudio Optato Duumviro Neroni dicatus cum Auguſti nomine, ipſoque laureâ inſigni; unde cùm idem Duumvir Claudio Imperatori & Neroni Cæſari deinde Auguſto nummos percuſſerit, eum Corinthi Duumviratum geſſiſſe anno U. C. 805. conjicimus, quo Claudius regnavit, cùm Nero Cæſar eſſet, Claudio verò III. Idus Octobris mortuo, Nero Imperium adeptus, Auguſtus appellatus eſt. Corona illa ex apio contexta, in cujus area hæc vox ISTHMIA, certamina Iſthmica quinto quoque anno celebrata, hoc anno exhibita arguit, quorum præmium erat ex apio arido, cùm priùs Iſthmionicæ pinu coronarentur; de quo Pindarus Od. 2. Epod. I. Ἰν' ἐν ἀγῶνι βαρυκτύπε θάλησε Κορινθίοις σελίνοις. *Quo pacto in certamine Neptunus decoratus fuerit Corinthiacis apiis.*

Hic nummus minimæ formæ pro raro habendus.

NERO CLAVD. CAES. AVG. Caput Neronis laureatum.

COR. C. IVLIO POLYAENO. II. VIR. *Corinthi, Caio Julio Polyæno Duumviro.* Corona ex apio, in qua ISTHMIA.

Ex iiſdem nummis Neroni Cæſari, deinde Auguſto, tum ſub Tib. Claudio Optato & C. Julio Polyæno cum ſimilibus typis percuſſis, illos ſimul eodemque anno Corinthi Duumviratum geſſiſſe arbitramur. *Iſthmia* certamina ſunt appellata, quia in Iſthmo quinque tantùm millium ſpatio, ubi Corinthus erat ſita, in honorem Neptuni celebrabantur, ut Plutarcho videtur in Theſeo; vel in Palæmonis honorem, ut ex Archiæ Poëtæ Græco epigrammate colligitur, quod etiam hodie extat in Anthologia: iſta verò certamina ſub his Duumviris celebrata videntur, cùm Nero in Græciam profectus eſt. *Polyænus* cognomen in Græcia vulgare. Polyænus Sardianus Sophiſta vixit ſub Caligula; alter Orator ſcripſit ſub divis fratribus octo Strategematum libros.

Hic nummus tertiæ magnitudinis inter raros numeratur.

NERO CLAVD. CAES. AVG. GERM. TR. P. IMP. P. P. Caput Neronis laureatum.

COR. P. VINICIO II. VIR. *Corinthi, Publio Vinicio Duumviro.* Nero togatus ſtans, dextram porrigit, lævâ volumen, à dextris mulier ſtolata ſtans, dextrâ pateram, ſiniſtrâ cornucopiæ.

Figura muliebris illa, quæ pateram gerit cum cornucopiæ ante Neronem, videtur eſſe Genius Corinthi, tutelam urbis ipſi committens. Populi Imperatoribus & eorum uxoribus adulantes, illos ſæpe Genios appellabant, ut ex nummis liquet GEN. COL. COR. *Genio Coloniæ Corinthi*, & aliarum urbium teſtimonio; imò apud eos maximum fuit juramentum *per Principis Genium*, ut planè Juriſconſulti & Tertullianus oſtendunt. Genius, Deus erat, qui præpoſitus eſſe ac vim habere omnium rerum gignendarum credebatur; ideo illi cornucopiæ dabant, ad rerum omnium ubertatem indicandam. *Vinicia* gens, plebeia, ſed Conſularis. Vide Fulv. Urſinum in *Vinicia*.

Hic nummus minimi moduli inter rariores locandus.

NERO CLAVD. CAESAR AVG. Caput Neronis laureatum.
GEN. COL. COR. Q. FVL. FLACCO. II. VIR. *Genio Coloniæ Corinthi*, *Quinto Flacco Duumviro.* Genius ſeminudus ſtans, pallio ad cruris medium circumvoluto, dextrâ pateram, lævâ cornucopiæ.

Nero in hoc nummo, ut Genius Populi Romani depingi ſolet, exhibetur, de quo Martianus lib. 2. de Nuptiis Mercurii & Philolog. *Sed quoniam*, inquit, *unicuique ſuperiorum Deorum ſinguli quique deſerviunt, & illorum arbitrio iſtorumque comitatur, & generalis omnium præſul, & ſpecialis ſingulis mortalibus Genius admovetur, quem etiam præſtitem, quòd præſit gerundis omnibus, vocaverunt: nam & populi Genio, cùm generalis poſcitur, ſupplicant.* Genius pateram gerit ex una manu, & ex altera cornucopiæ, quòd veteres exiſtimarent nihil oportere populum guſtare quàm ſacrificio facto Deo abundantiæ auctori: ideo ut plurimùm in nummis additur ara ſertis ornata, & Genio res ſacra fiebat mero & floribus, unde Horatius in Epiſt.

Floribus & vino Genium memorem brevis horæ.

De Fulvio Flacco Duumviro in Agrippina Neronis matre diximus.

Hic nummus minimæ formæ non obvius eſt.

NERO CLAVD. CAES. AVG. Caput Neronis laureatum.
COR. Q. FVL. FLACCO II. VIR. *Corinthi*, *Quinto Fulvio Flacco Duumviro.* Sol coronâ radiatâ inſignis quadrigas agit, dextrâ flagrum.

Sol ut Tutelaris Corinthi Deus, aut Nero ſub Solis figura in hoc nummo exhibetur; de Sole Pauſanias in Corinthiacis: Λέγουσι δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι Ποσειδῶνα ἐλθεῖν Ἡλίῳ περὶ τῆς γῆς ἐς ἀμφισβήτησιν· Βριαρέων δὲ διαλλακτὴν γενέσθαι σφίσιν, ἰσθμὸν μὲν καὶ ὅσα ταύτῃ δικάσαντα εἶναι Ποσειδῶνος, τὴν δὲ ἄκραν Ἡλίῳ δόντος τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως. *Ipſi quidem Corinthii Neptunum narrant in certamen cum Sole de regione deſcendiſſe; diſceptatorem inter eos Briareum fuiſſe, qui cùm Iſthmum Neptuno, Soli verò promontorium quod urbi imminet, adjudicaſſet.* Corinthii verò forſan adulati ſunt Neroni, quem populi Apollinem vocabant, ut teſtatur Dio lib. 61. p. 699. Καὶ ἦν ἀκούειν πῶς αὐτῶν λεγόντων, Ὁ καλὸς Καῖσαρ, ὁ Ἀπόλλων, ὁ Αὔγουστος. *Tum licebat audire, qui ita dicerent: Quàm pulcher Cæſar, Apollo, Auguſtus.* Apollinem Græci etiam Φοῖβον, hoc eſt *Solem*, appellant: nam, ut cantabat Nero, ſic etiam aurigabat, ſi Suetonium audias in ejus vita cap. 24. *Mox & ipſe aurigare, atque etiam ſpectari voluit.* Et paulò pòſt: *Aurigavit quoque plurifariam, Olympiis verò decem viginti, quamvis idipſum in Rege Mithridate, carmine quodam ſuo reprehendiſſet.* Plurimi ſunt nummi ſub Fulvio Flacco Duumviro Neroni & ejus familiæ percuſſi.

Hic nummulus inter rariores & elegantiores recenſendus.

NERO CLAVD. CAES. AVG. Caput Neronis laureatum.
COR. Q. FVLV. L. ANNIO II. VIR. *Corinthi*, *Quinto Fulvio, L. Annio Duumviris.* Venus in curru marino, quem ducit Triton concham gerens, cum una ex Nereidibus tibiam inflante.

Eundem typum in Agrippinæ matris nummis ad ejus honorem à Q. Fulvio & L. Annio Duumviris ſignatum ſuprà diximus. Venus Corinthi culta ab antiquis, Amorum, Gratiarum & Pulchritudinis Dea habita eſt, ita ut ipſi exhibuerint ſub Veneris figura Agrippinam formâ decoram, ut tradit

tradit Dio lib. 60. pag. 686. Καὶ μετ' ὀλίγον τὴν ἀδελφιδῆν Ἀγριππῖναν ἔγημε, τὴν τοῦ Δομιτίου τοῦ Νέρωνος ἐπονομασθέντος μητέρα, καὶ τὸ καλὴ οὖσα. *Pauloque pòst fratris sui filiam Agrippinam matrem Domitii cognomento Neronis, uxorem duxit, formâ insignem.* Is verò nummus à Corinthiis primis Imperii Neronis temporibus percussus est, cùm is maximè matrem venerabatur, ut narrat Suetonius in Nerone cap. 9. *Matri summam omnium rerum publicarum privatarumque permisit.* De Fulvio & Annio Duumviris dictum est in Agrippina.

Hic nummus tertiæ magnitudinis inter rariores collocatur.

NERO CAE. GERM. AVG. Caput Neronis radiatum.
COR. TI. CLAVDIO. II. VIR. Q. ADV. AVG. *Corinthi, Tiberio Claudio Duumviro Quinquennali, Adventus Augusti.* Nero togatus stans, dextram extendens, lævâ volumen.

Corinthii Neronis in eorum urbem adventum in nummis ad æternam rei memoriam signarunt his notis, ADV. AVG. *Adventus Augusti.* Suetonius in ejus vita cap. 19. *Peregrinationes duas omnino suscepit, Alexandriam & Achaiam: sed Alexandrina, ipso profectionis die, aestitit.* Ideo togatus, & non paludatus in nummo exhibetur, quoniam in pace tantùm togæ usus erat; hæc toga à tegendo, quòd corpus tegat, dicta: superimponebatur autem tunicæ; laxa erat, & in sinum multis crispulis substracta succingebatur. Sic togâ ornatus exhibetur Hadrianus in nummis ob ejus peregrinationes cusis. Nummos jam suprà sub Tib. Claudii Optati Duumviratu percussos vulgavimus; in hoc Duumvir Quinquennalis perhibetur. Duumviralis tandem Censoriam dignitatem accepit, penes quam etiam erat monetæ cudendæ facultas, ut & penes Duumviros; quod confirmat nostram de Neronis statua à Duumviris Quinquennalibus posita sententiam.

Hic nummus minimæ formæ inter elegantiores ponendus.

NERO CLAVD. CAESAR AVG. GERM. IMP. Caput Neronis laureatum.
COR. ADVENTVS AVG. *Corinthi, Adventus Augusti.* Navis prætoria.

Corinthii navem, supra quam Nero ad eorum urbem appulerat, ad æternam rei memoriam in nummis cum epigraphe ADVENTVS AVG. insculpere voluerunt. Opinari quidam possent navem ab illis ideo depictam esse, quia triremium inventio ipsis potissimum adscribitur, juxta Thucydidem; sed falsam eorum opinionem inde conjicimus, quòd Patrenses eundem typum cum simili epigraphe percusserint. Triremis prætoria esse videtur, etiamsi tres ejus remorum ordines propter scalptoris negligentiam signati in nummis non observentur. Naves quibus Imperatores vehebantur, utplurimum, ut in Hadriani & Gordiani Pii nummis, ex tribus remorum ordinibus erant compositæ, easque nostris utiliores asserit vir cl. Raph. Fabrettus, qui de iis eruditè disseruit de Col. Trajan. cap. 5. Prætoria navis, ut classis princeps ignem cæteris præfert, à qua discedere etiam in tempestate, nisi data facultate, nuspiam licet.

Hic nummulus frequens est & obvius.

NERO CLAVD. CAES. AVG. GERM. Caput Neronis laureatum.
COR. C. IVLIO POLYAENO II. VIR. *Corinthi, Caio Julio Polyæno Duumviro.* Navis prætoria cum remigantibus.

Hic nummus Neronis in urbem adventum, dum ille portum ingreditur, exhibet. Remigantes in triremi prætoria conspiciuntur, & ut loquitur Virgilius Æneidos lib. 5.

Triplici consurgunt ordine remi.

De

De Neronis in Græciam peregrinatione audias Dionem lib. 63. pag. 719. Τά τε γὰρ ἄλλα, καὶ κατασκόπους ἑκατέρωσε ἔπεμψεν· ἐς ἣ δὴ τὴν Ἑλλάδα ἐπεραιώθη, οὐ τί γε ὡς Φλαμινῖνος, οὐδ᾽ ὡς Μόμμιος, ἢ καὶ Ἀγρίππας καὶ Αὔγουστος οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἐπί τε ἡνιοχήσει καὶ κιθαρῳδήσει, κηρύξει τε καὶ τραγῳδίας ὑποκρίσει. *Sed missis utroque exploratoribus, in Græciam transiit, non ut majores ejus fecerant, Flamininus, Mummius, Agrippa, Augustus; sed ut currus agitaret, citharâ caneret, præconis officio fungeretur, & tragœdias ageret.* Julium Polyænum Corinthi Duumviratum gessisse ex superioribus nummis annotavimus, & quidem cum Claudio Optato collega, ut ex iisdem typis ab utroque percussis opinamur.

Hic nummus minimæ formæ, apud Patinum in Suetonio pag. 299. vulgatus, inter rariores collocandus.

COR. L. CAN. AGRIPPA. AED. *Corinthi, Lucius Caninius Agrippa Ædilis.* Templum quatuor columnis suffultum.

L. Caninius Agrippa in Ædilitatis munere, quo Corinthi functus, nummos etiam in Neronis honorem percussit. De Ædilium officio, & iis permissa cudendæ monetæ facultate, in Calaguritanis Tiberii nummis abunde dictum est: licèt verò ipsi Ædiles magistratus minores ordinarii quotannis crearentur, quo quidem anno cusum fuisse hunc nummum, affirmare difficile videtur. Tacitus anno U.C. 808. potestatem Ædilium à Nerone cohibitam ac diminutam tradit Annal. lib. 13. *Cohibita arctiùs & Ædilium potestas, statutumque quantum Curules, quantum Plebei pignoris caperent, vel pœnæ irrogarent.* Cùm verò circumventos fraude ab Ædilibus mulctatos fuisse, pecuniamque mulctatitiam operibus publicis faciundis applicatam, ex Livio & aliis colligamus, hoc templum à Caninio Ædili mulctatitiâ pecuniâ restauratum, ob superius Neronis in Ædiles statutum, in hoc nummo conjecturæ locus est. De *Caninia* gente dictum est in Augusto, de qua consule Fulv. Ursinum. *Agrippa* cognomen datum est ei qui cum labore matris natus sit; ex prænomine quidem in cognomen transiit.

Hic nummus minimi moduli inter rarissimos & elegantissimos computandus.

PATRÆ.

NERO CLAVDIVS CAESAR. Caput Neronis nudum.
COL. A. A. PATR. XXII. *Colonia Augusta Aroe Patrensis vigesima-secunda.* Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Patrensis Colonia Achaiæ provinciæ Neroni gratulans ob ejus à Claudio adoptionem, eundem typum ac Claudio patri adoptivo percussit, aquilam scilicet legionariam inter duo signa militaria, ad Veteranorum Legionis vigesimæ secundæ primigeniæ in urbem ab Augusto traductorum originem indicandam. Legiones nomina & cognomina à variis eventibus indita habuerunt, ut videtur Onuphrio in Imp. Rom. ut *Prima*, *Secunda*, & deinceps, ab iis qui eas instituerunt, ut *Augusta* & *Claudiana*, &c. vel à provinciis devictis, ut *Gallica* & *Macedonica*; vel à locis in quibus primò institutæ sunt, ut *Italica* & *Fretensis*; aut à Diis, ut *Apollinaris* & *Minervia*; vel postremò ab aliis eventibus, ut *Gemina*, *Victrix* & *Primigenia*. Fortunæ primigeniæ templum in Colle Quirinali fuisse refert Livius Decad. 5. lib. 5.

Hic nummus secundæ magnitudinis rarus est.

NERO CAESAR. AVG. GERM. Caput Neronis laureatum.

C. P. ADVENTVS AVGVSTI. *Colonia Patrensis*, *Adventus Augusti.* In aliis, C. P. ADVEN. AVG. CLEANDER..... *Colonia Patrensis*, *Adventus Augusti*, *Cleander.* Navis cum remigantibus.

Triremis prætoria cum epigraphe ADVEN. AVG. à Colonia Patrensi in memoriam adventus Neronis in urbem, in nummo percussa est. Dio Neronem in omnibus Græciæ urbibus, exceptis Athenis & Lacedæmone, certasse tradit lib. 163. pag. 721. Ηγωνίσατο δ' ἐν πάσῃ ὁμοίως πόλει ἀγῶνα ἐχούσῃ πλὴν Ἀθηνῶν ϗ Λακεδαιμονίων· ταύτας γὰρ μόνας οὐδὲ ἐπεφοίτησε τὴν ἀρχήν. *Certavit in omnibus urbibus in quibus fiebant certamina*, *Athenas & Lacedæmonem excipio*, *quas urbes prorsus non adiit.* Nero in illa peregrinatione pro armis milites, quos Neronianos vocavit, citharas, plectra & personas ferre jussit: nam ille vocem exercere, meditari cantilenas, & alia ejusmodi facere consueverat, ut in certamine citharœdorum victor, in Cæsarum certamine victus discederet. De magnificentia Patrarum Odei (quod est ac si Cantilenarium dixeris) Pausaniam audias in Achaicis. Κεκόσμηται δ' ἐς ἄλλα τὸ ᾠδεῖον ἀξιολογώτατα τῶν ἐν Ἕλλησι, πλήν γε δὴ τοῦ Ἀθήνησι· τοῦτο γὰρ μεγέθει τε καὶ ἐς τὴν πᾶσαν ὑπερῆρκε κατασκευήν. *Exornatum Odeum illud est omnium*, *quæ in Græcia sunt*, *magnificentissimum*, *excepto duntaxat eo quod Athenis est : illud enim & magnitudine*, *& ornamentorum insignibus facilè superat quorumvis operum splendorem.* Cleander in nummo inscriptus, magistratum obtinere videtur sub quo percussus est nummus; sed cùm Patrenses Duumviros & alios magistratus in nummis exhibuisse nondum viderimus, nummus integrior expectandus.

Uterque nummus secundi & minimi moduli, *rarus est.*

NERO CAESAR AVG. GERM. IMP. Caput Neronis laureatum.

C. P. CLEANDRO. P. Q. CO... DO... *Colonia Patrensis*, *Cleandro.* Detritæ sunt litteræ. Nero togatus supra basim columnæ, dextrâ extensâ, lævâ cartam involutam.

Statua hæc basi imposita, à Patrensibus Neroni videtur locata ob libertatem universæ Græciæ ab illo concessam, teste Suetonio in ejus vita cap. 24. *Provinciam universam libertate donavit*; *simulque judices civitate Romana & pecunia grandi : quæ beneficia è medio stadio Isthmiorum sua ipsa voce pronuntiavit.* Quem magistratum gesserit Cleander ille, sub quo hic & superior nummus cusi sint, ex epigraphe exesa pronuntiare non potuimus. *Cleander* cognomen, idem sonare videtur quod *celebris vir.* Cognomina Græca sæpe sæpius composita observantur; Latina verò simplicia, præter *Agricola* & *Publicola.*

Hic nummus minimæ formæ, *olim juris nostri*, *inter rariores reponendus.*

NERO CAESAR. AVG. GERM. Caput Neronis radiatum.

GEN. COL. NER. PAT. *Genius*, vel *Genio Coloniæ Neronianæ Patrensis.* Genius seminudus cum pallio stans, dextrâ pateram super arulam, sinistrâ cornucopiæ.

Hic nummus Coloniæ ut & Romæ adulationis erga Neronem monumentum est. Senatus Genio Augusti nummos dedicaverat; Patrenses Neronem *Coloniæ Genium* appellarunt, quem *Tutelarem* seu *Topicum Deum* Veteres vocasse diximus: ita Imperatorem ut Deum colentes; siquidem templum Genio Augusti dicatum narrat Suetonius in ejus vita cap. 60. *Et cuncti simul ædem Jovis Olympii Athenis antiquitus inchoatam perficere communi sumptu destinaverunt*, *Genioque ejus dedicavere.* Patrenses ab Augusto inter cæteros Græcos libertate donatos narrat Pausanias in Achaicis pag. 432. Καὶ ἔδωκε μὲν ἐλευθέροις Ἀχαιῶν μόνοις τοῖς Πατρεῦσιν εἶναι. *Et solis certè Patrensibus*, *ex Achæis omnibus*, *ut sua liberalitate uterentur*, *concessit.* At verò tanti beneficii quasi obliti, pro Augustæ Coloniæ nomine Neronianam appellarunt, plus videlicet Neroni, qui totam provinciam; quàm Augusto, qui solam eorum urbem liberam pronunciaverat, debere se profitentes. De Genio, vide in Agrippina seniore.

Hic nummus secundi moduli, *ab Illustrissimo Episcopo Pamiensi Thesauro Regio utpote eximiæ raritatis additus est.*

C. P. IVPITER LIBERATOR. *Colonia Patrensis, Jupiter Liberator.* Jupiter nudus stans, dextrâ aquilam, lævâ hastam.

Patrenses hanc Jovi Liberatori statuam posuerunt ob provinciæ libertatem Neronis beneficio recuperatam, quam ideo in ejus nummis signarunt. Sic Ζεὺς ἐλευθέριος ab Atheniensibus cultus est, quòd eos à Medis liberasset: sic Platenses, quòd Græci Persas delevissent, Jovi Eleutherio templum construxerunt. De libertate Græciæ à Nerone concessa loquentem audias Pausaniam in Achaicis pag. 428. Χρόνῳ δὲ ὕστερον ἐς Νέρωνα ἡ βασιλεία περιῆλθε ἡ Ῥωμαίων, καὶ ἐλεύθερον ὁ Νέρων ἀφίησιν ἁπάντων, ἀλλὰ γῆν πρὸς δῆμον ποιησάμενος τὸν Ῥωμαίων, Σαρδὼ γὰρ τὴν νῆσον ἐς τὰ μάλιστα εὐδαίμονα ἀντὶ Ἑλλάδος σφίσιν ἀντέδωκεν. *Multis post ætatibus cùm ad Neronem Romanorum Imperium pervenisset, is Græciæ, sine Romani Imperii detrimento, suam reddidit libertatem: pro ea enim Sardiniam prædivitem insulam in provinciæ formam redegit.* Jupiter variè depingitur, modò nudus, modò pallio tectus, modò veste ornatus, juxta varia ejus attributa & nomina.

Hic nummus mediocris magnitudinis, à Morellio in Specim. pag. 53. vulgatus, inter rariores collocatur.

NERO CLAVD. CAESAR. AVG. GERM. Caput Neronis laureatum.
C. P. HERCVLI AVGVSTO. *Colonia Patrensis, Herculi Augusto.* Hercules stans, dextrâ innixus clavâ, lævâ spolia leonis.

Nero in nummis senatusconsulto percussis ut Apollo citharam pulsans signatur: in hoc Patrensi ut Hercules quasi omnium certaminum victor. Hic verò nummus Dionis locum de pompa Neronis triumphali percelebrem non parum illustrat, cùm ille è Græcia reversus, in Capitolium totâ urbe coronatâ, lychnisque ac suffimentis plenâ ascenderet. Πάντων δὲ τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτῶν τῶν βουλευτῶν, ὅτι μάλιστα συμβοώντων, Ὀλυμπιονῖκα οὐα, Πυθιονῖκα οὐα, Αὔγουστε, Αὔγουστε, Νέρωνι τῷ Ἡρακλεῖ, Νέρωνι τῷ Ἀπόλλωνι. *Acclamabant omnes & Senatores primis, Ova Olympionica, Ova Pythionica, Auguste, Auguste, Neroni Herculi, Neroni Apollini.* Hercules autem certaminum Olympiorum institutor perhibetur, etsi variæ sint de iis sententiæ, magis tamen recepta in eum refertur: qua de re in Commentariis in Pindari Olympia copiosè agitur, & ab Isaacio in Lycophronem. Quidam Philosophum Herculem putavere, & idcirco illi clavam assignant, per quam Philosophia significatur; & leonis pellem, per quam prudentia; quibus rebus Hercules animi monstra edomuit, & vanas cogitationes.

Hic nummus mediocris formæ inter elegantissimos reponendus.

IMP. NERO CAESAR. Caput Neronis laureatum.
DIANA LAPHRIA. Diana venatrix stans, sinistrâ innixa arcu.

Etsi nummus urbis nomen non præferat, ad Patrenses tamen illum pertinere Dianæ Laphriæ nomen arguit, à Laphrio viro Phocensi, qui illam in Calydone erexerat, ei inditum. Sunt qui vocatam malint Laphriam, quòd ipsius deæ ira adversùs Ceneum singulis annis ἐλαφροτέρα fieret, id est levior ac facilior: alii non à Laphrio denominatam tradunt, sed per syncopen, quasi λαφυρείαν, quòd illa ferat capita & ferarum spolia. Diana Laphria Patris in arce fanum habebat, in quo ejus signum Ætolis ereptum, ab Augusto cùm Patrensem coloniam ille deduxit, concessum, ut tradit Pausa-

Pausanias in Achaic. pag. 432. Καλυδῶνος γὰρ καὶ Αἰτωλίας τῆς ἄλλης ὑπὸ Αὐγούστου βασιλέως ἐρημωθείσης, καὶ τὸ Αἰτωλικὸν οὕτω τὸ ἄγαλμα τῆς Λαφρίας οἱ Πατρεῖς ἔσχον. *Calidonem enim atque adeò cæteram Ætoliam cùm pervastasset Augustus, Ætolicum hoc Laphriæ simulacrum Patrensibus datum.* Patrenses Neroni blandientes, abavi Augusti munus in nummis cælari curaverunt. Sic Augustum nominat Tacitus Annal. 13. *Divo Augusto abavo Neronis.*

Hic nummus secundæ magnitudinis, à Morellio in Specim. pag. 65. inter rarissimos collocatur.

PTOLEMAIS.

NERO CLAVD. CAESAR GERM. Caput Neronis laureatum.

COL. PTOL. DIVOS. CLAVD. *Colonia Ptolemais, Divos Claudius.* Colonus agens boves, cum quatuor signis militaribus.

Ptolemais, urbs Phœniciæ, à Claudio Cæsare Colonia deducta, nummos suos fundatori cum colono & signis militaribus Coloniæ constitutæ symbolis memor percussit, eundem typum Neroni successori in Claudiam familiam adoptato, ut ejus sibi benevolentiam conciliet, dedicat, apposito in imo ad majorem adulationem, DIVOS CLAVD. titulo, ut significarent Claudium inter Deos Neronis curâ relatum. Ejus consecrationis meminit Suetonius in vita Claudii cap. 45. *Funeratus est solemni Principum pompa, & in numerum Deorum relatus.* Et Tacitus Ann. 12. *Cœlestesque honores Claudio decernuntur, & funeris sollenne perinde ac divo Augusto celebratur.* Privignus Nero filio Britannico prælatus, Imperator in castris salutatus est; sententiam militum secuta sunt Patrum consulta: & addit idem Historicus loco laudato: *Nec dubitatum est apud provincias.* Ideo Ptolemaidenses nummos Neroni proferunt.

Hic nummus minimæ & mediæ formæ, inter rariores enumerandus.

IMP. NERO CL. CAESAR AVGVST. GERMANICVS
PONT. MAX. TRIB. POT. V. IMP. IV. P. P.
PVBLICO EDICTO IN EXITV MAVRITANIAE NVMIOLAE
PROVINCIAE CARTHAGINENSIS IN AEGYPTVM VSQVE
EMISSO CADVCEATORE ET PRAECONE MANDATVM NO
STRVM EXEQVENTE IN MARMOREIS POSTEA COLVM
NIS VBIQVE SCVLPTO EDICTO IMPERO ET VOLO OM
NES POPVLOS REGIONIS DESERTAE VAGOS ET ERRA
BVNDOS QVI LATISSIMMO TERRARVM CARDINE A MON
TE ATHLANTE IN AETHIOPIAM VSQVE SE PROTENDVNT
ET LONGISSIMO AB OCEANO PATRIAE DESERTAE AD
ERYTHRAEVM MARE SPATIO SE EFFVNDVNT PAGOS VI
COS OPPIDA ET VRBES RITV AFRICAE ET LYBIAE CONDERE
MORE CIVIVM AGERE, ALIOQVIN EOS CVM CONIVGIBVS
LIBERIS AC OMNI PATRIAE FORTVNA PRO CAPTIVIS VBIQVE
HABERI VILIA VELVTI MANCIPIA COMMVTARI ET DISTRA
HI PER TOTVM LATE ORBEM ROMANVM MANDO ET IVBEO.

Ex Geraldini Itiner. an. 1631. edito.

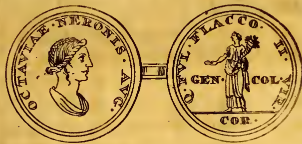

OCTAVIA.

OCTAVIÆ *nummi eximiæ singularitatis & præstantiæ sunt, præsertim cum sola ejus effigie; unicus minimi moduli hactenus in Thesauro Regio observatus est.*

CORINTHUS.

OCTAVIAE NERONIS AVG. Caput Octaviæ.

GEN. COL. COR. Q. FVL. FLACCO. II. VIR. *Genius Coloniæ Corinthi, Quinto Fulvio Flacco Duumviro.* Figura muliebris stolata stans, dextrâ pateram, lævâ cornucopiæ.

Apud P. Harduinum pag. 124. pro IVL. FLACCO II. VIR. repone Q. FVL. FLACCO II. VIR.

Corinthii sub Fulvio Flacco Duumviro nummos Neroni & Agrippinæ matri, sed rarissimum signarunt Octaviæ ejus uxori ipsi à Claudio collocatæ, ut ait Suetonius in Claudio cap. 27. *Octaviam Neroni privigno suo collocavit.* Hanc Nero post Claudii mortem spernere cœpit, ut refert idem Historicus in ejus vita cap. 35. *Octaviæ consuetudinem citò aspernatur.* Eique Acten servam prætulit, teste Dione lib. 61. pag. 692. Ἡ δ' δὴ Ἀκτὴ ἐπέπρατο μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας, ἀγαπηθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ Νέρωνος, ἔς τε τὸ τοῦ Ἀτλάλου γένος ἐσήχθη, καὶ πολὺ καὶ ὑπὲρ τὴν Ὀκταουΐαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἠγαπήθη. *Fuerat autem Acte empta ex Asia, cujus amore Nero ita captus erat, ut eam retulerit in familiam Attali, & Octavia uxore multò cariorem habuerit.* Deinde mortuâ Agrippinâ, ut sterilem Octaviam dimisit, & Poppææ nupsit, teste Tacito Annal. 14. *Igitur accepto Patrum consulto exturbat Octaviam, sterilem dictitans. Exin Poppææ conjungitur.* Duodecimo die post divortium Octaviæ, adserente Suetonio, illa in Pandatariam insulam relegata, paulò pòst anno ætatis 20. mori jubetur, ejusque caput amputatum Poppæam vidisse narrant. Muliebris figura in aversa nummi parte, ipsa Octavia est, pro urbis Genio posita. De Fulvio Duumviro dictum est.

Hic nummus minimæ formæ, à Cl. V. Camellio Christinæ Reginæ Antiquario dono datus Seguino nostro, nobis Romæ præsentibus, singularitatis eximiæ est.

INCERTA.

NERO CLAVD. CAESAR. IMP. OCTAVIA AVGVSTI. Capita Neronis & Octaviæ adversa. Nero Solem sub capite, Octavia Lunam crescentem habet.

NERO CLAVD. CAES. AVG. IMP. VOLVMNIO LVRINO II. V. in aliis, LVRINO VOLVMNIO. Caput Neronis nudum cum sceptro per transversum.

Nummum Octaviæ cum Neronis effigie Colonia quædam, non apposito suo sed Duumvirorum nomine, percussit; illa sunt, *Lurinus & Volumnius*, pro quibus Tristanus tom. 1. pag. 239. ex Occonis nummo nescio quid de Urano & Volumno Diis quibusdam ariolatus est. Patinus nummum

vidit,

vidit, & tamen Triſtani ſententiam pag. 114. ſequutus eſt : ſed Spanhemius veram nummi epigraphen Diſſert. 7. pag. 619. explanavit. *Lurinus* cognomen eſt, parum notum. *Volumnia* gens, plebeia, ſed Conſularis & Cenſoria. Viſitur alter nummus in Cimeliis ſub iiſdem Duumviris ſignatus, ex una parte caput Claudii nudum cum inſcriptione, DIVVS CLAVDIVS VOLVMNIO LVRINO II. VIR. ex altera parte caput Neronis juvenile ſine laurea, cum hac epigraphe, NERO CLAV. CAESAR. LVRINO VOLVMNIO. II. VIR. unde auguramur utrumque nummum primis Imperii Neronis temporibus percuſſum, hunc quidem in memoriam Claudii conſecrationis privigno curante decretæ, illum verò in concordiæ Auguſti & Auguſtæ monumentum, quos ut præcipua mundi lumina tanquam Imperio neceſſaria, appoſito ſub capite Neronis Sole, & Lunâ ſub Octaviæ effigie exhibuerunt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter rariores collocandus.

POPPÆA.

POPPÆÆ *Neronis ſecundæ uxoris numiſmata quidem Græca reperiuntur ; ſed in Coloniis percuſſa, hactenus non obſervata ſunt.*

G A L B A.

GALBA Legiones duas instituit, unam cognomine *Victricem*, quæ Romæ pro Othone contra Vitellium stetit; alteram VII. nomine *Galbianam*, ab eo in Pannonia collocatam: sed ob breve Imperii tempus, verisimile est ipsum Colonias non deduxisse. Exauctoravit quidem in Africa Legionem III. Augustam, sed totam ob rebellionem.

GALBÆ *nummi, eximiæ raritatis sunt & elegantiæ; præsertim ex ære medio; ex majori; hactenus non observati sunt.*

B A B B A.

IMP. GALBA CAESAR. Caput Galbæ.

C. C. I. B. EX CONS. DEC. *Colonia Campestris Julia Babba, ex consensu Decurionum.* Victoria gradiens, dextrâ lauream, lævâ palmam.

Mors Neronis omnibus grata varios animorum motus pro Galba excitavit, præcipuè apud Legiones & apud populos, evulgato Imperii arcano: posse Principem alibi quàm Romæ fieri, ingens novis rebus materia. In Africa Clodius Macer, in Germania Fonteius Capito aliquid moliti sunt. Tacitus de aliis provinciis loquens, Histor. lib. 1. *Duæ*, inquit, *Mauretaniæ, Rhetia, Noricum, Thracia, & quæ aliæ Procuratoribus cohibentur, ut cuique exercitui vicinæ, ita in favorem aut odium contactu valentiorum agebantur.* Tandem utraque Mauretania Galbam electum probavit, si quidem ille uni L. Albino eas provincias regendas dederit, eodem Historico teste hist. lib. 2. *Albinus à Nerone Mauretaniæ Cæsariensi præpositus, additâ per Galbam Tingitanæ provinciæ administratione, haud spernendis viribus agebat.* Babbenses Numidiæ Tingitanæ Neronis studiosi, tandem ipsius extorsiones & rapinas experti, Galbæ partes secuti sunt, Victoriamque coronam dextrâ gestantem ob Clodium Macrum in Africa per Garucianum Procuratorem interemptum, in ejus nummis percusserunt.

Hic nummulus Rhegii, in Museo P. Cattanei asservatus, singularis elegantiæ & raritatis est.

C O R I N T H U S.

SVL. GAL. CAESAR. AVG. Caput Galbæ sine laurea.

COR. L. CAN. AGRIPPAE. II. VIR. *Corinthi, Lucio Caninio Agrippæ Duumviro.* Templum quatuor columnarum, & plurimis aliis circumdatum, gradibusque ornatum.

Nil mirum si Corinthus, quæ ob libertatem Græciæ concessam nummos, ut vidimus, Neroni consecravit, alios Galbæ in ejus locum electo devoveat, cùm ille provinciam rapinis & sacrilegiis vexaverit, si Tacito fides Annal. 15. *Enimverò per Asiam atque Achaiam non dona tantùm, sed simulacra numinum abripiebantur, missis in eas provincias Acrato ac Secundo Carrinate.* Corinthii Galbæ

Galbæ benevolentiam præcipuè sibi conciliare studebant, cùm ipse ab Isthmiorum ludorum Judicibus pecuniam quam dederat Nero repeteret, ut tradit Dio lib. 63. pag. 721. Καὶ τοῖς Ἑλλανοδίκαις πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας, ἃς ὕστερον Γάλβας παρ' αὐτῶν ἀπῄτησεν, ἔδωκε. *Quamobrem dedit Hellanodicis decies sextercium, quam summam ab eis Galba postea repetivit.* L. Caninius Agrippa templum hoc curâ suâ restitutum cùm Ædilis esset, Neroni dedicavit; idem Duumvir, seu ut Corinthi superbissimum, seu ut Tutelari urbis Numini consecratum, in Galbæ nummis iterum cælavit.

Hic nummus minimi moduli, apud Patinum pag. 127. *vulgatus, inter rarissimos & elegantissimos collocatur.*

P A T R Æ.

IMP. GALBA. Caput Galbæ nudum.

COL. A. A. PATR. XXII. *Colonia Augusta Aroe Patrensis, vigesima-secunda*, subauditur *Legio.* Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Colonia Patrensis, quæ se *Neronianam* pro *Augustæ* nomine ob beneficia à Nerone accepta vocaverat, pristina cognomina sub Galba recepit. Nero enim quamvis Græciam liberam pronunciasset, ipsam tamen expilavit, si Dioni fides lib. 53. pag. 720. Πᾶσαν μὲν τὴν Ἑλλάδα ἐλεηλάτησε, καίπερ ἐλευθέραν ἀφείς. *Græciam depopulatus est, licèt eam liberam reliquerit.* Legas apud Pausaniam quæ omnibus singulis urbibus abstulit, & inter ejus sacrilegia, Delphici templi spolia ex eodem discas lib. Phocic. pag. 620. Ἔμελλε δὲ ἄρα οὐδὲ τῆς Νέρωνος ἐς πάντα ὀλιγωρίας ἀπειράτως ἕξειν ὁ τοῦ Ἀπόλλωνος πεντακοσίας θεῶν τε ἀναμὶξ ἀφείλετο, καὶ ἀνθρώπων εἰκόνας χαλκᾶς. *Non postremò Neronis impietatem Apollinis donaria effugere potuerunt: is enim quingentas æneas partim deorum, partim verò hominum sustulit imagines.* Patrenses, Nerone mortuo, successori Galbæ gratulabundi, nummos suos consecrarunt. De Legionum signis & epigraphe XXII. Veteranos Legionis vigesimæ-secundæ Patras transmissos indicantibus, in Claudio dictum est.

Hic nummus minimæ formæ, apud Patinum pag. 127. *vulgatus, inter rarissimos & elegantissimos reponendus.*

IMAGINVM DOMVS
AVG. CVLTORIBVS SIGNVM
LIBERTATIS RESTITVTAE
SER. GALBAE IMPERATORIS AVG.
CVRATORES ANNI SECVNDI
C. TVRRIANVS POLYBIVS
L. CALPVRNIVS ZENA
C. MVRDIVS LALVS
C. TVRRANIVS FLORVS
C. MVRDIVS DEMOSTHENES.

In sinistro latere.

DEDIC. IDIB. OCTOBR.
C. BELLICO NATALE
P. CORNELIO SCIPIONE. COS.

Apud Grut. p. 238. 12.

OTHO.

O T H O.

Vix Otho Imperium arripuit, quin alter Imperator Vitellius in Germania à Legionibus electus sit. Provinciis itaque & Legionibus in utriusque partes divisis, cùm sors pro Vitellio steterit, Otho post tres menses potiùs Imperio ostensus quàm datus est.

OTHONIS *nummi eximiæ raritatis & elegantiæ habentur.*

INCERTA.

IMP. M. OTHO CAES. AVG. Caput Othonis laureatum.
S. C. id est, *Senatusconsulto*, in laurea.

Hæc nota S. C. nummorum symbolum est Romanorum: hic tamen omnium Antiquariorum consensu extra urbem percussus est, licèt nec Coloniæ, nec Municipii nomen præferat; hic tamen locum habere debet, præsertim cùm Latina epigraphe gaudeat, quam sine concesso cudendæ monetæ jure gerere profectò non posset. Sed in qua urbe, seu in qua provincia cusus sit, inquirendum.

Nummi in omnibus ferè Imperatoribus usque ad Gallienum cum S. C. in laurea observantur, extra Romam signati: ab Augusto quidem usque ad Trajanum cum epigraphe Latina circa caput: à Trajano verò usque ad Gallienum cum inscriptione Græca, quos in Syria ex ipsorum forma, & incredibili copia quæ in hac regione ad hanc usque diem è terræ visceribus eruitur, percussos augurati sumus; nostram verò sententiam confirmant similes ferè Macrini & Diadumeniani cum iisdem vocibus S. C. & Δ. E. Huic provinciæ facultas cudendæ monetæ, quam sub Regibus suis habebat, tum relicta videtur, cùm Pompeius illam redegit in provinciam; sed ut à Senatu id juris concessum Syriæ fuerat, in nummis S. C. notam posuit, & quidem in laurea, ut Populum Romanum omnium gentium victorem denuntiaret. Quis nescit Syriam pro Othone contra Vitellium stetisse, & Mucianum ipsius provinciæ Rectorem Legiones in ea collocatas sacramento illius Imperatoris adegisse? accedat testis luculentus Tacitus hist. lib. I. *Judaicum exercitum Vespasianus, Syriæ Legiones Mucianus sacramento Othonis adegere: simul Ægyptus omnesque versæ in Orientem provinciæ nomine ejus tenebantur.* Unde nummi Othonis in Ægypto cum epigraphe ΑΥΤ. ΜΑΡΚ. ΟΘΩΝΟΣ ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. & L. A. id est, anno primo, percussi in Cimeliis asservantur.

Sed Amicus instat, quid indicent litteræ Græcæ in ejusmodi nummis Imperatorum, qui S. C. in laurea notam exhibent, aliquando observatæ; illas modò esse Monetarii notas, modò Imperii annos designare, modò litteras nominis urbium initiales indicare autumant. Si verò nobis conjicere liceat, meras esse Monetariorum notas, & nummos illos cum S. C. in laurea Antiochiæ percussos suspicamur, in qua duæ nummorum cudendorum officinæ fuisse videntur, una pro Syriæ Præside, quæ nummos Græcos pro totius provinciæ usu signaret; altera urbis, quæ Latinam epigraphen usque ad Trajanum, & postea Græcam propter rationes nobis ignotas cum S. C. nota sibi à Senatu concessa: cui sententiæ suffragari videntur omnes Antiochiæ nummi à tempore quo illa deducta est à Caracalla Colonia usque ad Gallienum, qui semper hanc S. C. notam in area ad antiquam cudendæ monetæ facultatem sibi à Senatu concessam

cessam indicandam cælavere, ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. S. C. id est, Αντιοχέων μητροπόλεως κολωνίας *senatusconsulto.*

Hic nummus mediæ formæ, apud Octavium de Strada pag. 43. Patinum pag. 134. in Num. præstant. Impp. Rom. à nobis edito pag. 25. eximiæ raritatis est, & inter majores sæpe collocatur.

VITELLIUS.

VITELLII *nummi in Coloniis, Municipiis, & aliis exteris urbibus percussi, hactenus non observati sunt, licèt ille per sex menses imperaverit; sed civile bellum forsan obstitit.*

A. VITELLIVS. L. F.
IMPERATOR
COS. PERP.
Grut. pag. 239. 1.

VESPASIANUS.

VESPASIANVS ad Imperium evectus, ejus jura augere studens, Colonias deduxit *Abellam* Municipium in Campaniam, *Cæsaream* in Palæstinam, *Deultum* & *Flaviopolim* in Thraciam, *Icosium*, quod Latii jure donavit ex Plinio, in Mauretaniam Cæsariensem, *Nolam* in Campaniam ex Frontino, *Panormitanæ* Coloniæ territorium Veteranis & familiæ suæ assignavit. Eusebius in Chronico an. CHr. 69. ait, *Colonias deduxit.* Achaiam, Lyciam, Rhodum & Samnium insulas, & Byzantium libertate privavit; Thraciam, Ciliciam & Commagenam ditionis Antiochi Regis in provinciarum formam redegit; non autem Thraciam, ut ex Suetonio legitur cap. 8. sicut ex Regis Commagenæ nummis in secundo tomo de Syriæ Præsidibus aliquando sumus demonstraturi. Vespasianus tres Legiones instituit, II. *Auxiliariam* in Germania, IV. *Flaviam Felicem* in Syria, XVI. *Flaviam Felicem Fidelem* in Germania inferiore.

VESPASIANI *Coloniarum nummi secundæ & minimæ formæ hactenus observati, inter rariores collocantur.*

ANTIOCHIA Syriæ.

IMP. CAES. VESP. AVG. P. M. TR. P. Caput Vespasiani laureatum.
ANTIOCHIA. Caput muliebre turritum.

Ad Antiochiam Syriæ Tristanus & Patinus hunc nummum revocant; P. verò Harduinus illum ad Antiochiam Pisidiæ Coloniam ex ejus epigraphe Latina pertinere contendit, sed hæc in nummis *Colonia Antiochensis* in omnibus suis nummis inscribitur; illa verò Latii jure tantùm, ut in Othonis nummo diximus, nomen urbis nudum apponit, ut & Abdera, Ebora, Osca, & aliæ urbes hac immunitate gaudentes. Antiochenses inter primos Vespasiano à Legionibus Imperatori electo adhæsere, ut ex Tacito histor. lib. 2. eruitur. *Ante Idus Jul. Syria omnis in eodem sacramento.* Et ut apud eos duæ, ut diximus, monetæ cudendæ erant officinæ, pecunia ad bellum contra Vitellium gerendum in urbe sua signata est, ex eodem Historico: *Prima belli cura, agere delectus, revocare veteranos, destinantur validæ civitates exercendis armorum officinis: apud Antiochenses aurum argentumque signatur.* Nil mirum si Antiochia pro solita S. C. nota, quam ad indicandam facultatem sibi à Senatu cudendæ monetæ concessam apponebat, urbis nomen in moneta novi Imperatoris percusserit. Caput muliebre turritum, urbium principum symbolum est, eas fortissimis mœnibus cinctas indicans.

Hic nummus minimi moduli, à Patino pag. 142. *vulgatus, tritus & obvius est.*

CASSANDRIA.

IMP. CAES. VESPASIANO. Caput Vespasiani laureatum.
COL. IVL. AVG. CASSANDRENS. *Colonia Julia Augusta Cassandrensis.* Caput Jovis Ammonis cornutum.

Cassandria urbs Macedoniæ, Colonia à Julio Cæsare constituta, ab Augusto Colonis iterum seu Veteranis frequentata, de qua in Nerone dictum est, Ammonem Tutelarem Deum, cujus ab Ægypto cultum receperunt, exhibet. Jupiter sic appellatus est, qui in desertis Libyæ sub arietis forma colebatur, ideo cornu arietino insignis est, cujus appellationis ratio hæc fuisse traditur. Cùm Liber Pater per desertum Libyæ exercitum duceret, universa jam Asia devicta & siti admodum laboraret, implorasse à Patre auxilium dicitur: quo facto, apparuisse ei extemplò arietem, quem dum fugientem prosequitur, pervenisse illo duce ad fontem amœnissimum; quapropter voti compotem, existimasse arietem illum fuisse Jovem, eique templum miræ magnitudinis in arena constituisse, & Deum vocasse Ammonem, hoc est, Jovem Arenarium.

Hic nummus minimæ molis inter rariores adscribendus.

PHILIPPI.

IMP. CAESAR VESPASIANVS AVG. Caput Vespasiani laureatum.
COL. AVG. IVL. PHILIPP. *Colonia Augusta Julia Philippensis.* Duæ statuæ stantes, basi impositæ, una muliebris coronam alteri militari super caput imponens, DIVVS AVG. in basi.

Philippi, urbs est Macedoniæ, quam Philippus Alexandri M. pater condere jussit, ut innuit Pausanias in Eliacis pag. 352. Πατρὶς δὲ ἦν αὐτῷ νεωτάτη τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πόλεων, καλουμένη δὲ ἀπὸ τοῦ οἰκιστοῦ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου. *Patria ei Macedoniæ civitatum recentissima, cui à Philippo Amyntæ filio nomen.* Sed cur Macedoniæ Coloniæ Vespasiano nummos suos potissimùm dedicarint, nulla videtur causa, nisi forsan quòd illi provinciæ non auxerit tributa, ut aliis auxisse narrat Suetonius in ejus vita cap. 16. *Non enim contentus omissa sub Galba vectigalia revocasse, nova & gravia addidisse, auxisse tributa provinciis, nonnullis & duplicasse.* Macedones enim liberi à Populo Romano fuerant facti, si Livium audias Decad. 5. lib. 5. *Omnium primum liberos esse jubere Macedonas, habentes urbes easdem, agrosque, utentes legibus suis, annuos creantes Magistratus, tributum dimidium ejus, quod pependissent Regibus, pendere Populo Romano.* Duas illas figuras supra basim, cui DIVVS AVG. inscriptum est, positas, in Claudio Genium urbis coronam Augusti capiti imponere diximus. Holstenius nummum perperam ad Philippopolim Macedoniæ revocat not. in Stephan. pag. 346.

Hic nummus secundæ magnitudinis, ab Ill. Spanhemio in Cæss. Julian. pag. 221. vulgatus, inter elegantiores ponendus.

STOBI.

IMP. CAES. VESP. AVG. P. M. TR. P. COS. IIII. CENS. Caput Vespasiani laureatum.
MVNIC. STOBENS. *Municipium Stobensium.* Templum quatuor columnarum, in quo figura paludata stans, dextrâ extensâ, lævâ hastam.

Stobi, aliàs Stobos, urbs Macedoniæ vetus, teste Livio Decad. 4. lib. 10. *Haud procul Stobis vetere urbe.* A Plinio civium Romanorum dicitur lib. 4. cap. 10. *Oppidum Stobi civium Rom.* quo nomine sæpe Municipia ille describit. Sic autem Stobi in nummis appellatur: perperam igitur apud Stephanum, Στόβος πόλις Μακεδονίας Ῥωμαίων ἐποικος. *Stobos urbs Macedoniæ, Romanorum Colonia.* Quis verò Municipes fecit Stobenses? An Augustus, qui plurimas in Macedoniam, ut patet ex nummis, Colonias deduxit? an potiùs Vespasianus, cui & filiis Macedonia ipsa nummos dedicavit? Sed si mihi conjicere liceat, templum in Augusti honorem exstructum auguror, quòd plurima in provinciis ipsi dicata fuerint, ut narrat Aur. Victor de Cæsar. *Huicque uti Deo Romæ provinciisque*

vinciisque omnibus per urbes celeberrimas vivo mortuoque templa, ſacerdotes & collegia ſacravere. Macedonia per urbium ſuarum erga Imperatorem ſtudium Veſpaſiano gratulari videtur, quòd ademptâ Achaiæ conterminæ libertate, ipſi ſervaverit. Suetonium audias loquentem in ejus vita cap. 8. *Achaiam, Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samnium libertate ademptâ, item Tracheam Ciliciam, & Comagenem ditionis regiæ uſque ad id tempus, in provinciarum formam redegit.*

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, à Patino pag. 142. vulgatus, rarus eſt.

MVNICIP. STOBENS. *Municipium Stobenſium.* Mulier ſuccincta capite turrito ſtans, dextrâ victoriam, lævâ cornucopiæ, hinc & inde armorum ſpolia.

Mulier hæc ſuccincta & turrita, Genius Stoborum videtur; corona ex turribus conflata, urbis ſymbolum, ut cornucopiæ, Genii præſertim urbani inſigne eſt. Victoriam illa gerit ob Judæam devictam, cujus armorum ſpolia hinc & inde indices ſunt de Judæa ſubacta. Xiphilinus pag. 318. Καὶ ἐπ' αὐτοῖς τὸ μὲν τοῦ αὐτοκράτορος ὄνομα ἀμφότεροι ἔλαβον, τὸ δὲ δὴ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ οὐδ' ἕτερος ἔσχε, καί τοι τά τε ἄλλα αὐτοῖς, ὅσα ἐπὶ τηλικαύτῃ νίκῃ εἰκὸς ἦν, καὶ ἁψῖδες τροπαιοφόροι ἐψηφίσθησαν. *His de cauſis uterque Imperatoris nomen obtinuit; neuter tamen Judaïcus cognominatus eſt, licèt alia multa, ut par erat tam magna parta victoria, atque imprimis arcus triumphales eis decreti ſint.* Stobenſes Imperatori gratulantes, Judæorum victoriæ monumenta in nummis percuſſerunt.

Hic nummus mediocris formæ rariſſimus eſt.

IMP. CAESAR VESPASIANVS
AVG. PONTIF. MAX. TRIB.
POT. VI. IMP. XIII. COS. VI.
DESIG. VII. CENSOR. VIAS
FACIENDAS CVRAVIT.

Thyatiræ in Aſia minori ſupra columnam exſcripſi.

T I T U S.

ITUS cum patre omnium Imperii curarum particeps fuit, communicatâ ipsi à Vespasiano Tribunitiâ potestate, cùm ille ex Judæa victor anno Imperii ejus secundo rediisset; Coloniæ verò *Flaviæ* gentis nomine deductæ sunt. Solus ille duos annos tantùm regnavit, quo tempore etiam Colonias constituit, ex Dione lib. *66.* pag. *756.* ὁ δ' οὖν Τίτος τοῖς μὲν Καμπανοῖς δύο ἄνδρας ἐκ τῶν ὑπατευκότων οἰκιστὰς ἔπεμψε. *Titus ad Campanos misit duos viros Consulares, qui Colonias eò deducerent.* Solum CÆSARIENSIUM Palæstinæ, quos Vespasianus pater Colonos fecerat, immune interpretatus est.

TITI *nummi primæ magnitudinis hactenus non reperiuntur; secundæ, rarissimi; minimæ, inter elegantiores habendi, exceptis Antiochiæ Syriæ numismatibus.*

ANTIOCHIA Syriæ.

T. CAES. IMP. TR. P. Caput Titi laureatum.
ANTIOCHIA. Caput muliebre turritum.

Antiochenses Syriæ nummos suos Tito dedicant, ipsi gratulantes, quòd Vespasianus pater illum Imperii consortem Tribunitiâ potestate ei communicatâ fecerit; cujus rei meminit Suetonius in Tito cap. *6.* *Eidem collega & in Tribunitia potestate, & in septem Consulatibus fuit.* Memores erant adhuc ejus in urbem suam adventus, quo die magnam lætitiam testati sunt, si Josepho fides de Bello Jud. lib. 7. cap. 14. ὁ γὰρ τῶν Ἀντιοχέων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα Τίτον ἐπυνθάνοντο μένειν μὲν ἐντὸς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον. *Civitatis autem Antiochensium populus, postquam Titum adventare cognovit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat.* Caput turritum, urbium celebrium vulgò symbolum est, de quo dictum in Vespasiano.

Hic nummus minimi moduli, à Tristano tom. 1. *pag.* 300. *& à Patino pag.* 150. *vulgatus, obvius & tritus est.*

ANTIOCHIA Pisidiæ.

T. CAES. IMP. PONT. Caput Titi laureatum.
COL. ANT. *Colonia Antiochensis.* Colonus agens boves, dextrâ vexillum gerit, in vertice nummi crescens Luna.

Antiochia, urbs multiplex, sed nulla alia præter Antiochiam Pisidiæ Coloniæ Titi tempore deducta erat, de qua Plinius lib. 5. cap. 27. *Insidens verticem Pisidæ, quondam Solymi appellati, quorum Colonia Cæsarea, eadem Antiochia.* Nomen *Cæsareæ* eam vel à Julio, vel ab Augusto constitutam denotare videtur. Colonus agens boves, & vexillum gerens, cives ex Urbe & ex Veteranis in eam transmissos indicat. Luna crescens in nummi vertice spectat ad Deum Lunum, cujus

erat

erat summus Antiochiæ Pisidiæ cultus, de quo Strabo lib. 12. p. 577. Ἦν δὲ ἐνταῦθα καὶ ἱερωσύνη τις Μηνὸς Ἀρκαίου, πλῆθος ἔχουσα ἱεροδούλων καὶ χωρίων ἱερῶν. *Fuit ibi etiam sacerdotium Mensis Arcæi, multitudinem hierodulorum habens & sacrorum locorum.* Non audiendus ergò P. Harduinus pag. 55. qui hunc nummum ad Antium Latii Coloniam revocat. Colonus ad originem indicandam signatur, dextrâ vexillum gerit, quod aræ imponebatur post sacrificium, in quo vexillum Legionis deducendæ imponebatur, ita ut rectè Hyginus. *Multis Legionibus contigit bellum feliciter transigere, & ad laboriosam agriculturæ requiem, primo tyrocinii gradu pervenire: nam cum signis & aquilis, & primis ordinibus ac Tribunis deducebantur.*

Hic nummus minimæ formæ inter elegantiores reponendus.

CÆSAREA Palæstinæ.

TITO FLAVIO VESPASIANO. Caput Titi laureatum.

COL. CAESARIA. LIB. ΦΛΑ. *Colonia Cæsaria Libera Flavia.* Caput muliebre turribus ornatum.

Cæsarea, urbs Palæstinæ maritima, olim *Apollonia* Plinio, postea *Stratonis Pyrgos* Josepho, tandem mutato nomine *Cæsarea* in honorem Augusti ab Herode Judæorum Rege appellata est, ex eodem Historico Antiq. lib. 15. cap. 13. Τὸ πάλαι μὲν καλούμενον Στράτωνος Πύργον, Καισάρειαν δ' ὑπ' αὐτοῦ προσαγορευθέν. *Olim Stratonis Turrim dictam, ipse Cæsaream appellavit.* Colonia facta est à Vespasiano, teste Paulo lib. 2. de Censib. *Divus Vespasianus Cæsarienses Colonos fecit, non adjecto ut & juris Italici essent, sed tributum hic remisit capitis. Sed Divus Titus etiam solum immune factum interpretatus est.* Unde Cæsarea beneficii memor, *Flaviæ* nomen accepit, & *Liberam* se in nummis inscripsit. Caput muliebre, principum urbium symbolum est.

De litteris ΦΛΑ. quædam apud Antiquarios videtur controversia. Ill. Spanhemius Diss. 9. pag. 784. nostrum Titi ex Gaza Christinæ Reginæ, quem contrectavimus, nummum vulgavit, & ad Cæsaream Palæstinæ, liberam à Flaviis pronuntiatam, utroque cognomento hac epigraphe insignem, pertinere retulit: at P. Harduinus pag. 48. supra Caracallæ nummum à Tristano tom. 2. p. 168. prolatum, in quo corruptè legitur, COL. CAESAREA. EIN. ΑΛΦ. vocem EIN. interpretatus est, ANT. & nummum ad Cæsaream Antiochiam Pisidiæ revocavit; has verò litteras ΑΛΦ. ad æræ urbis an. 531. ob idque Spanhemium reprehendit, quòd in Titi nummo voces ΦΛΑ. *Flavia* reddiderit. *Sed*, inquit, *neque illud* ΑΛΦ. *de Alphæa Diana accipi oportet, ut ipse putat, nec de Flaviæ prænomine, ut alii volunt.* P. Harduini æra 531. in Titi nummo haud stare potest; anteverteret enim Alexandri M. in illas provincias expeditionem: adde quòd idem æræ annus in Tito, qui in Caracalla, esse nequit; sed ad rem aliquo modo componendam, litteras ΦΛΑ. etsi idiomatis diversi, in Tito *Flavia* interpretandas cum Ill. Spanhemio arbitramur. In Caracalla verò, seu potiùs in Elagabalo, ut annotavit P. Harduinus, æræ Cæsareæ Palæstinæ, Aradiis, & Tripolitis simul convenire potest, sed non Cæsareæ Antiochiæ Pisidiæ, cui perperam nummum, ut suo loco dicemus, tribuit.

Hic nummus minimi moduli, pro rarissimo & elegantissimo habendus est.

STOBI.

T. IMPER. TR. POT. COS. VI. Caput Titi laureatum.

MVNIC. STOBENS. *Municipium Stobensium.* Templum quatuor columnarum, in quo figura paludata stans, dextrâ extensâ, lævâ hastam.

Stobenses Macedoniæ nummos ut Vespasiano, ita & Tito filio dedicarunt: hic verò in ejus Consulatu VI. signatus est, quem ille cum patre VIII. gessit, de quo Suetonius. *Eidem collega & in Tribunitia potestate & in septem Consulatibus fuit.* Hoc verò U.C. anno 830. nummi argentei & aurei tum patris Cos. VIII. tum Titi Cos. VI. cum colono boves agente, Colonias à Vespasiano & filio deductas arguunt. De Stobis & hoc templo in Vespasiano dictum est.

Hic nummus secundæ magnitudinis, pro raro & eleganti recensendus.

T. CAESAR. IMP. DOMITIANVS CAESAR. Capita Titi laureati, & Domitiani ſine laurea, adverſa.
MVNICIP. STOBEN. *Municipium Stobenſium.* Templum cum figura, ut ſuprà.

T. VESPAS. DOM. CAES. Eadem capita adverſa.
MVN. STOB. *Municipium Stobenſium.* Templum idem ſine figura.

Stobenſes Flaviæ genti devoti, in his nummis Titum & Domitianum fratres exhibent, prior vivo patre, alter imperante Tito videtur ſignatus, uterque ad æternitatem Imperii, ſeu ad fratrum concordiam indicandam, etſi Suetonius Domitianum à ſtruendis Tito inſidiis nunquam deſiſtere tradiderit, ipſe nec occidere, neque ſeponere, ac ne in minore quidem honore illum habere ſuſtinuit; ſed ait in ejus vita cap. 9. *Nonnunquam ſecretò lacrymis & precibus orans, ut tandem mutuo erga ſe animo vellet eſſe.* Templum in quo nulla figura, idem videtur ac alterum, cùm ejuſdem fabricæ & idem columnarum ordo ſit.

Prior nummus ſecundi moduli, poſterior minimi, in muſeo noſtro uterque, inter elegantiſſimos computandus.

IMP. TITO. CAESARI. DIVI. VESPASIANI. F.
VESPASIANO. AVG. PONTIFICI. MAXIMO
TRIB. POT. X. IMP. XVII. COS. VIII. P. P.
PRINCIPI. SVO. S. P. Q. R.
QVOD. PRAECEPTIS. PATRIS. CONSILIISQVE. ET
AVSPICIS. GENTEM. IVDAEORVM. DOMVIT. ET
VRBEM. HIEROSOLYMAM. OMNIBVS. ANTE. SE
DVCIBVS. REGIBVS. GENTIBVSQVE. AVT. FRVSTRA
PETITAM. AVT. OMNINO. INTENTATAM. DELEVIT.

DOMI-

DOMITIANUS.

QUAMVIS Domitianus Imperium per quindecim annos tenuerit, nullas tamen Colonias ſeu ex plebe ſeu ex Veteranis ab eo deductas legimus; an revera nullæ ſint, an Hiſtoricorum incuriâ neglectæ, non conſtat: nummi verò, *Corinthum* ob accepta à Domitiano beneficia *Flaviæ* nomen ſumpſiſſe, nos edocent. Legionem unam nomine *Minerviam* ab eo conſtitutam auctor eſt Dio.

DOMITIANI *nummi primæ magnitudinis inter elegantiſſimos reponendi; ſecundæ & minimæ formæ, obvii & vulgares.*

ANTIOCHIA Syriæ.

CAESAR DOMIT. COS. II. Caput Domitiani laureatum.
ANTIOCHIA. Caput muliebre turritum.

Antiochenſes Flaviæ gentis ſtudioſiſſimi, tum Veſpaſiano, qui urbem, ex Chronico Alexandrino, *collapſam reſtituit*; tum Tito, qui, ex eodem, *in ea poſuit Cherubim ex ære, Seraphimque, Salomonis donum, quos in templo Hieroſolymitano ceperat*, nummos percuſſere: hunc verò Domitiano ipſi gratulantes ſignarunt, ob adeptum ſecundum Conſulatum, quem ille Veſpaſiani imperii anno quarto, & U. C. 826. cum Valerio Meſſalino geſſit. Caput turritum, ut in patre & fratre, ad indicandam urbem primariam validis mœnibus eſſe munitam.

Hic nummus minimi moduli inter raros adſcribitur.

BERYTUS.

IMP. CAES. DOMITIAN. AVG. GERM. Caput Domitiani laureatum.
COL. FEL. BER. *Colonia Felix Berytus.* In aliis, COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Auguſta Felix Berytus.* Colonus agens boves.

Apud Berytum Phœniciæ convenerunt ii, qui Veſpaſianum Imperatorem contra Vitellium appellarunt; ibi de bello contra ipſum gerendo à Legionum Syriacarum Ducibus, & Judaïci exercitus Legatis actum eſt, ut tradit Tacitus Hiſtor. II. *Conſilium de ſumma rerum Beryti habitum, illuc Mucianus cum Legatis Tribuniſque, & ſplendidiſſimo quoque Centurionum ac militum venit.* Berytenſes ideo Flaviæ genti devoti nummum Domitiano ob expeditionem ejuſdem Germanicam, de qua Suetonius cap. 2. inquit: *Expeditionem quoque in Galliam Germaniaſque neque neceſſariam, & diſſuadentibus paternis amicis, inchoavit, tantùm ut fratri ſe & operibus & dignatione adæqua-*

adæquaret. Ob id *Germanici* nomen in nummo præfert. Colonus agens boves, ad deductæ Coloniæ originem spectat.

Hic nummus secundæ magnitudinis pro raro numeratur.

CÆSAREA Palæstinæ.

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. Caput Domitiani laureatum.
COL. PR. FL. AVG. CAESAR. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarea.* Caput Serapidis cum calatho insigne.

Ad Cæsaream Palæstinæ pertinet nummus, quam Vespasianum Coloniam deduxisse in Tito diximus, unde illi *Flaviæ* cognomen. Sed cur *Prima* vocitetur P. Harduinus in Notis ad Plinium lib. 5. pag. 567. habet: *Prima vocatur, quòd primæ Legionis milites Colonos haberet.* Sed cùm Legio prima in Germania inferiore ab Augusto constituta, in Italiam bello civili Vitelliano contra Othonem venisset, eadem deinde à Vespasiano devicta, per Illyricum dispersa est; proindeque credibile non est, Veteranos illius à Vespasiano in Coloniam fuisse deductos, sed potiùs Emeritos Legionum quæ in bello Judaïco cum eo militaverunt. Prima ergo *Cæsarea* dicta videtur; quòd illa metropolis seu caput Palæstinæ sit, ut innuit Tacitus histor. lib. 2. *Haud dubia destinatione discessere, Mucianus Antiochiam, Vespasianus Cæsaream; illa Syriæ, hæc Judææ caput est.*

Caput Serapidis in plurimis Cæsareæ nummis ipsius in ea cultum ab Ægyptiis conterminis acceptum forsan denotat; Serapidem verò Sinope Alexandriam Ptolemæi Soteris curâ advectum narrant Tacitus & Plutarchus. De illius autem calatho loquitur Macrobius Saturn. cap. 20. ubi Serapin non alium esse quàm Solem tradit. *Cujus*, inquit, *vertex insignitus calatho, & altitudinem sideris monstrat, & potentiam capacitatis ostentat; quia in eum omnia terrena redeunt, dum immisso calore recipiuntur.*

Hic nummus secundi & minimi moduli, nec rarus nec obvius est.

CORINTHUS.

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GER. Caput Domitiani laureatum.
COL. IVL. AVG. COR. *Colonia Julia Augusta Corinthus.* Pegasus.

Nullos Corinthiorum nummos Vespasiano vel Tito percussos observavimus; an illi, quòd Achaiæ libertatem à Nerone concessam ipse sustulerit, indignati, Pausanias in Achaicis pag. 429. Οὐεσπασιανοῦ γὰρ μετὰ Νέρωνα ἄρξαντος, ἐς ἐμφύλιον στάσιν προήχθησαν, καὶ σφᾶς ὑποτελεῖς τε αὖθις ὁ Οὐεσπασιανὸς εἶναι φόρων καὶ ἀκούειν ἐκέλευσεν ἡγεμόνος, ἀπομεμαθηκέναι φήσας τὴν ἐλευθερίαν τὸ Ἑλληνικόν. *Nam cùm Imperii gubernacula post Neronem Vespasianus teneret, is Græcos quasi patrio morbo seditione laborantes, coërcuit, & annuo vectigali imposito, Romanis Magistratibus parere jussit, quòd diceret, libertate uti Græcos jam didicisse.* Magnus verò nummorum numerus Domitiano percussus, libertatis restitutæ, aut vectigalis remissionis videtur index. De Pegaso in Augusti nummis dictum est; ille ad antiquitatem urbis indicandam signatus, utpote ad Bellerophontis filii Glauci Ephyræ quondam Regis tempora spectans.

Hic nummus minimæ formæ obvius est.

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GER. Caput Domitiani laureatum.
COL. IVL. AVG. COR. *Colonia Julia Augusta Corinthus.* Chimæra.

Chimæ-

Chimæram in memoriam Bellerophontis herois sui in nummo, ad indicandam pariter urbis suæ antiquitatem, cuderunt Corinthii. Ille monstrum hoc ex triplici forma Pegaso insidens interfecit. De Chimæra Lucretius de rerum natura lib. 5.

Quî fieri potuit, triplici cum corpore, ut una,
Prima leo, postrema draco, media ipsa Chimæra?

Chimæra verò, mons est Lyciæ ignivomus, in cujus cacumine leones habitant; in medio, ubi pascuis abundat, capræ; in radicibus autem serpentes: hinc factus est locus fabulæ. Et quoniam Bellerophontes Glauci Ephyræ, seu Corinthi Regis filius, montem hunc habitabilem reddidit, Chimæram fingitur occidisse. Servius in Virgil. Æneid. 6.

Hic nummus minimi moduli inter raros collocatur.

IMP. CAES. DOMITIAN. AVG. GERM. P. M. TR. P. Caput Domitiani laureatum.
COR. PERM. IMP. *Corinthi permissu Imperatoris.* In corona quercea.

Cudendæ monetæ facultas Corinthiis cum libertate provinciæ à Vespasiano videtur ablata, siquidem eam ipsis à Domitiano filio restitutam nummi significent, & quidem ad ampliorem ipsorum nummorum magnitudinem, si conjecturæ locus, cùm pauci primæ magnitudinis antea percussi sint: an sub ipsius tantùm imperio concessa permissio sit, Antiquariorum disquisitioni relinquimus, cùm in sequentibus Augustis ad Gallienum usque, etsi obvii sint, non ampliùs observentur. Corona quercea ob cives à Domitiano servatos à Corinthiis dedicata est.

Hic nummus majoris formæ rarissimus est.

IMP. CAESAR. DOMITIAN. AVG. GERM. P. M. Caput Domitiani laureatum.
PERM. IMP. GERM. *Permissu Imperatoris Germanici.* In corona spicea.

Corona spicea in nummo Domitiani à Corinthiis cusa est, ipsi gratulantes, quòd summopere annonæ providerit: frequentes enim hujus Imperatoris nummi senatusconsulto percussi cum epigraphe, ANNONA AVGVST. sub diversis typis, ille patrem imitatus, de quo narrat Tacitus hist. 4. *Tum celerrimas navium frumento onustas sævo adhuc mari committit: quippe tanto discrimine urbs nutabat, ut decem haud amplius dierum frumentum in horreis fuerit, cùm à Vespasiano commeatus subvenere.* Cujus rei memor Domitianus, vites exscindere jusserat, ut frumentum ubique sereretur; ut innuit Suetonius in ejus vita cap. 6. *Ob summam quondam ubertatem vini, frumenti verò inopiam, existimans nimio vinearum studio negligi arva, edixit, Ne quis in Italia novellaret.*

Hic nummus primæ magnitudinis eximiæ raritatis habendus.

IMP. CAES. DOMITIAN. AVG. GERM. P. M. TR. P. Caput Domitiani laureatum.
PERM. IMP. *Permissu Imperatoris.* Neptunus insidet scopulis, quibus dexterâ innixus, pedibus Delphinum calcat, lævam extendens versus mulierem ulnis puerulum complectentem.

Neptunus ut tutelare Corinthi numen in eorum nummis exhibetur; in hoc Ino Athamantis infelix uxor, ulnis natum gestans, & opem Neptuni implorans. Ad rem. Naso, 4. Metam.

Sparsisque fugit malè sana capillis,
Teque ferens parvum nudis, Melicerta, lacertis.

Et, paucis interjectis:

Imminet æquoribus scopulus; pars ima cavatur
Fluctibus, & tectas defendit ab imbribus undas;
Summa rigent, frontemque in apertum porrigit æquor:
Occupat hunc (vires insania fecerat) Ino,
Seque super pontum, nullo tardante timore,
Mittit, onusque suum.

Scopulus ille, uti dictum, petra Moluris est, juxta Pausaniam, pag. 87. qui & ibi delphinis, Melicertam excipientis, meminit; præter Nonnum, 10. Dionysiac. & Lucianum, in dialogis Marinis.

Hic nummus, majoris moduli, singularis est elegantiæ.

IMP. CAES. DOMITIANVS AVG. GERM. P. P. Caput Domitiani laureatum.
C. L. I. COR. PERM. IMP. *Colonia Laus Julia Corinthus, permissu Imperatoris.* Imperator in quadrigis, dextrâ ramum oleæ, sinistrâ sceptrum gerit.

Corinthii Domitianum triumphantem in nummis percusserunt, ad imitationem Senatus, qui ejusmodi nummos ob duos triumphos ipsi decretos signavit. Illorum meminit Suetonius in ejus vita cap. 6. *De Cattis Dacisque post varia prælia duplicem triumphum egit.* Ad quem eorum pertineat hic nummus, incertum est: Romæ verò percussi priorem in ejus Consulatu XI. anno Imperii 5. U. C. 839. alterum in XV. Consulatu, Imperii 9. U. C. 843. assignant.

Hic nummus primæ & secundæ formæ rarissimus est, secundæ à Patino in Suetonio pag. 431. *vulgatus est.*

IMP. CAES. DOMITIANVS AVG. GERM. Caput Domitiani laureatum.
COL. IVL. FLAVIA. AVG. COR. *Colonia Julia Flavia Augusta Corinthus.* Neptunus sedens, dextrâ delphinum, sin. tridentem.

Corinthus plurimis à Domitiano adstricta beneficiis, assumpto *Flaviæ* cognomine, *Juliæ* nomen, quod à Julio Coloniæ fundatore acceperat, adjunxit, sicque *Colonia Flavia Augusta Corinthus* vocata est. Figura sedens in aversa parte, Neptunus est, Tutelaris Corinthi Deus, non autem Jupiter, ut Com. Mediobarbus pag. 140. refert. Delphinus quem lævâ gerit, solemne Neptuni symbolum est, de quo Hyginus Poët. Astron. lib. 2. *Qui Neptuno simulacrum faciunt, delphinum aut in manu, aut sub pede ejus constituere videmus; quod Neptuno gratissimum esse arbitrantur.* Qua verò de causa Delphinus inter astra sit collocatus, Eratosthenes apud eundem Hyginum narrat.

Hic nummus minimi moduli inter rarissimos numerandus.

IMP. CAES. DOMITIAN. AVG. GERM. Caput Domitiani laureatum.

COL. FLAV. AVG. COR. *Colonia Flavia Augusta Corinthus.* Bellerophon in Pegaso decertans contra Chimæram.

Summæ Corinthiorum erga Domitianum adulationis est hic nummus : illi enim sublato *Juliæ* fundatoris Coloniæ nomine, urbem suam à Domitiano privilegiis, immunitatibus & libertate donata, *Coloniam Flaviam Augustam* à Flavio Domitiano tanquam altero ejus fundatore nuncuparunt. Bellerophon ad antiquitatem urbis indicandam in nummo signatus est : idque observandum in Corinthiorum nummis, à Domitiano ad Gallienum usque non ampliùs Duumvirorum nomina signari.

Hic nummus minimæ formæ inter elegantissimos reponendus.

PATRÆ.

IMP. CAES. DOMITIAN. AVG. GER. TR. P. V. Caput Domitiani laureatum.

COL. A. A. PATRENS. *Colonia Aroe Augusta Patrensis.* In aliis voces LEG. XXII. additæ. Colonus agens boves.

Nulli Coloniæ Patrensis Achaicæ urbis primariæ nummi Vespasiano & Tito ejus filio dicati, hactenus observati sunt; an quòd Vespasianus Græciæ libertatem ademerit, ut narrat Suetonius in ejus vita cap. 8. *Achaiam, Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samnium libertate ademptâ.... in provinciarum formam redegit.* Sed plurimi cum Domitiani effigie occurrunt, an quòd provinciæ libertatem restituerit, aut plurima contulerit in urbem beneficia, quam Augustus libertate & plurimis præterea jam decoraverat honoribus, teste Pausania in Achaicis pag. 432. Καὶ ἔδωκε μὲν ἐλευθέροις Ἀχαιῶν μόνοις τοῖς Πατρεῦσιν εἶναι. *Et solis certè Patrensibus ex Achæis omnibus, ut sua libertate uterentur concessit.* Unde illa memor, *Augustæ* nomen accepit. Colonus in hoc nummo, ad originem Coloniæ indicandam cusus est; in aliis verò epigraphe LEG. XXII. Veteranos Legionis vigesimæ secundæ, cognomine *Primigeniæ*, cum Colonis Romanis & aliarum urbium in eam transmissos arguit.

Hic nummus secundæ formæ, à Patino pag. 163. vulgatus, frequens est; alii in quibus voces LEG. XXII. *rarissimi sunt.*

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. TR. P. V. Caput Domitiani laureatum.

COL. A. A. PATR. XXII. *Colonia Augusta Aroe Patrensis, vigesima-secunda*, subauditur *Legio.* Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Hic nummus anno quinto Imperii Domitiani à Patrensi Colonia percussus est, cùm de Cattis & Germanis triumphavit, in cujus victoriæ memoriam signa militaria Veteranorum symbolum potiùs quàm alium typum cælavit. Sed quia quamplurimi reperiuntur in Consulatu v. nummi Domitiano dedicati, num ob libertatem toti Græciæ ab ipso hoc anno restitutam, aut immunitates Coloniæ concessas, id factum fuerit, suspicari quis posset. De Legione vigesima-secunda in Claudio dictum est. Illa ab Augusto in Ægypto collocata est, cujus veterani milites Patras Coloni deducti sunt. In veteribus inscriptionibus *Augusta Pia Fidelis* nominatur, à Vespasiano ad bellum Judaïcum ducta; ideo Coloni ab ea originem ducentes, Domitiano forsan gratulati sunt.

Hic nummus secundæ magnitudinis nec rarus nec obvius est.

IMP. CAES. DOMITIAN. AVG. GERM. Caput Domitiani laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Columna Cochlidis, supra quam figura paludata colossica, dextrâ demissâ scipionem, sinistrâ hastam.

Adeò frequentes Achaiæ Coloniarum nummi in Domitiani honorem occurrunt, cùm nec ejus patri nec fratri, ob libertatem forsan ab ipsis Græciæ ademptam, percussi ulli reperiantur, ut eandem à Domitiano ipsi redditam existimemus, in cujus beneficii perenne monumentum Patrenses columnam hanc egregia Domitiani in Germanos & Dacos facinora exhibentem erexerint. Amicus noster illam Augusto Coloniæ fundatori potiùs dicatam existimat: verùm si res ita foret, idem certè columnæ typus vel in Claudii vel Neronis nummis hujus Coloniæ frequentissimis observaretur; Antiquariorum tamen disquisitioni sententiam nostram de restituta Achaiæ à Domitiano libertate submittimus, plurima enim nummi, de quibus silent Historici, nos edocent.

Hic nummus mediæ formæ, à me ter observatus, & in Itiner. Cl. Weheler Eq. Angli vulgatus, inter elegantissimos reponendus.

IMP. CAES. DOM. AVG. GER..... Caput Domitiani laureatum.

GEN. COL. A. A. PATREN. *Genio Coloniæ Augustæ Aroe Patrensis.* Genius nudus stans cum strophio, dextrâ pateram super ara, lævâ cornucopiæ.

Genius, ex Varrone & Festo, ab antiquis pro Deo qui vim haberet omnium rerum gignendarum, colebatur; ideo illi cornucopiæ datur, ipsique sacra fiebat mero, quare ille ex patera vinum supra aram effundens depingitur. Alii Genium esse putaverunt uniuscujusque loci Deum: ita Patrenses Genium in nummis exhibuerunt, eum ut Tutelarem Coloniæ Deum colentes, forsan Domitiano de Colonia benemerito adulantes, eum Coloniæ Genium appellarunt, ut alterum Deum Tutelarem, cùm jam ille apud Suetonium in ejus vita cap. 13. Deus appellari vellet. *Pari arrogantiâ cum Procuratorum suorum nomine formalem dictaret epistolam, sic cœpit: Dominus & Deus noster sic fieri jubet.*

Hic nummus secundæ magnitudinis, mutilus à Patino pag. 163. sub Genio Col. Antiochensis vulgatus, inter raros adscribitur.

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. Caput Domitiani laureatum.

COL. PATR. NEPTVNO. *Colonia Patrensis, Neptuno.* Neptunus stans nudus, pede saxo imposito, dextrâ delphinum, lævâ tridentem gerit.

Urbes maritimæ Neptunum ut maris Deum præcipuè coluerunt, quem idcirco Patrenses apud Pausaniam, Πελαγαῖον & Ἀσφαλιαῖον, *Pelagæum & Asphaliæum* seu Tutelarem appellarunt. Huic templum erexerunt juxta portum, ut ipse tradit in Achaicis pag. 438. Πρὸς δὲ τῷ λιμένι Ποσειδῶνός τε ναὸς καὶ ἄγαλμά ἐστιν ὀρθὸν λίθου. *Proximè ad portum Neptuni ædes est, cum signo marmoreo, cujus rectus est status.* Tridentem pro sceptro gerit, & delphinus ipsi gratus, ejus est, ut Jovi aquila, symbolum. Populi præcipua in nummis exhibere numina soliti erant, ideo Patrenses Neptunum in suis percusserunt.

Hic nummus mediocris formæ, à Patino pag. 163. vulgatus, inter raros collocatur.

IMP. CAES. DOMIT. GERM. AVG. Caput Domitiani laureatum.
DIANA LAPHR. *Diana Laphria.* Diana venatricis habitu ſtans; dextrâ ad latus oppoſitâ, ſiniſtrâ arcui innixa; in aliis canis & arula.

Dianam cognomine Laphriam, à Patrenſibus cultam, in Nerone diximus; ſignum ejus erat venatricis habitu, ut refert Pauſanias in Achaicis pag. 433. τὸ μὲν δὴ σχῆμα τοῦ ἀγάλματος, θηρεύουσά ἐστιν, ἐλέφαντος δὲ καὶ χρυσοῦ πεποιημένη. *Præfert ſignum venatricis habitum, ex ebore verò & auro eſt fabricatum.* Dianæ anniverſarium ſacrum patrio ritu, cujus deſcriptionem loco citato videre eſt, Patrenſes faciebant. Illa ſub diverſo cognomine eadem quæ Venatrix Smyrnæ, ut in nummis viſitur, ut ait idem Pauſanias in Meſſenicis pag. 275. τὸ μὲν δὴ τῆς Λαφρίας ἀφίκετο ὄνομα ἔς τε Μεσσηνίους καὶ ἐς Πατρέας Ἀχαιῶν μόνους. Ἐφεσίαν δὲ Ἄρτεμιν πόλεις τε ὀνομάζουσιν αἱ πᾶσαι. *Et tunc quidem Meſſenii, & ex Achæis Patrenſes duntaxat Laphriæ nomen uſurparunt: Epheſiam quidem Dianam urbes propè cunctæ eodem celebrant cognomine.*

Hic nummus ſecundi moduli inter raros adſcribendus.

P H I L I P P I.

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. COS. XIII. Caput Domitiani laureatum.
COL. IVL. AVG. PHILIPP. *Colonia Julia Auguſta Philippenſis.* Duæ figuræ baſi impoſitæ, quarum altera muliebris, virili alteri paludatæ coronam imponit.

Philippenſes Macedoniæ nummos ut Veſpaſiano, ſic Domitiano cum eodem typo percuſſerunt, cùm ille Conſulatum XIII. & Tribunitiam poteſtatem V. ageret, in qua de Cattis & Germanis triumphavit, ipſi haud dubiè eam ob rem gratulantes; ſed Auguſti Principis erga ſe munificentiſſimi ſtatuam ut rem aliis Imperatoribus qui ab illo Auguſti nomen acceperunt, gratam exhibere videntur: ab Auguſto enim Philippenſis Colonia juris Italici facta eſt, cujus meminit Celſus lib. 25. Digeſt. *Colonia Philippenſis juris Italici eſt.*

Hic nummus mediocris, à Patino pag. 163. vulgatus, nec rarus nec obvius eſt.

S T O B I.

IMP. CAES. DOMITIAN. AVG. GERM. Caput Domitiani laureatum.
MVNICIP. STOBENS. *Municipium Stobenſium.* Templum quatuor columnarum, in cujus medio figura paludata ſtans.

Stobi, urbs Pelagoniæ regionis in Macedonia eſt, cujus meminit Livius Decad. 4. lib. 3. *Circa Stobos Pelagoniæ improvisò hoſtes oppreſſit.* Stobenſes verò Flaviæ genti ſtudioſiſſimi videntur, quippe Veſpaſiano patri, Tito, & Domitiano nummos percuſſerunt. Templum Auguſto dicatum potiùs quàm Veſpaſiano arbitramur, cùm plurimæ illi per omnes provincias erectæ ſint ædes, apud Hiſtoricos; huic verò ſeu Flaviæ genti à Domitiano, apud Suetonium in ejus vita cap. 5. Romæ unicum exſtructum ſit: *Novam autem excitavit ædem in Capitolio, Cuſtodi Jovi, & Forum quod nunc Nerva vocatur. Item Flaviæ templum gentis.*

Hic nummus mediæ formæ inter rariores collocandus.

IMP. DOMITIANVS VESP.
CAES. AVG. GERM. P. M.
OPVS. PATERN. NEQVITIA
PVBLICANOR. INFECTVM
EA. GENTE. MALE. MVLCTATA
ET. OMNI. IN. POSTERVM
MVNERE. PVBLICO. PRIV.
CONFICI. IVSSIT.

Emeritæ apud Grut. 155. 1.

N E R V A.

BREVE Imperii Nervæ tempus, & quidem procelloſum, ad Colonias deducendas haud opportunum fuiſſe videtur; illum tamen narrat Frontinus Verulæ in Latio Coloniæ agrum limitibus Gracchanis in nominibus aſſignatum, Colonis reddidiſſe.

NERVÆ *nummi eximiæ raritatis & elegantiæ ſunt; primæ formæ, hactenus non obſervantur.*

B E R Y T U S.

NERVA. CAES. AVG. Caput Nervæ laureatum.
COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Auguſta Felix Berytus.* Colonus agens boves.

Berytenſes Phœniciæ inter Colonos Romani Imperii Nervæ primi nummos dedicarunt, ipſi gratulantes, quòd extincto crudeli Imperatore, bonus gubernacula ſuſceperit: nam, ut inquit Eutropius lib. 8. *Reſpublica ad proſperrimum ſtatum rediit, bonis Principibus ingenti felicitate commiſſa: Domitiano enim exitiali tyranno Nerva ſucceſſit; vir in privata vita moderatus & ſtrenuus, nobilitatis mediæ, qui ſenex Imperator factus, æquiſſimum ſe præbuit; magis adhuc populis Trajani adoptione gratus.* Colonus, ad originem deductæ Coloniæ indicandam ſignatus eſt.

Hic nummus mediæ formæ inter rariſſimos reponendus.

C A S S A N D R I A.

IMP. NER. CAES. AVG. Caput Nervæ laureatum.
COL. IVL. AVG. CASSANDREN. *Colonia Julia Auguſta Caſſandrenſis.* Caput Jovis Ammonis.

Caſſandria Macedoniæ urbs eſt, de qua in Claudio, Nerone, & Veſpaſiano dictum eſt, ejus etiam meminit Juſtinus lib. 24. *ultrò virum in urbem ſuam Caſſandream invitat.* Caſſandrenſes Nervæ gratulabundi, nummos percuſſerunt, quòd Imperator eſſet electus Domitiano occiſo, qui, ut refert Eutropius lib. 7. *Ad ingentia vitia progreſſus, libidinis, iracundiæ, crudelitatis, avaritiæ, tantum in ſe odium concitavit, ut merita & patris & fratris aboleret.* Frequens eſt in Caſſandrenſium nummo Ammonis caput, cujus ex Ægypto cultus in Græciam allatus eſt; ille enim pro Jove in Libya habebatur, de quo Lucanus l. 3.

Pro Jove te Libyci coluerunt corniger Ammon.

Monendus interim Lector, ne nummum Nervæ apud Erizzum pag. 170. cum epigraphe COL. IVL. COSSA, & Ammonis capite, ad Coſſam Hetruriæ revocet, ille eſt noſter Caſſandrenſis, in quo vox AVG. exæſa eſt, & COSSA pro CASSANDR. perperam legit Antiquarius, quem errorem hauſit Occo pag. 189. & ab eo Triſtanus tom. 1. pag. 365. ab hoc Comes Mediobarbus pag. 146. ut & nuper P. Harduinus pag. 127.

Hic nummus minimi moduli inter elegantiores numeratur.

PA-

P A T R Æ.

IMP. NERVA AVGVST. Caput Nervæ laureatum.
COL. A. A. PATRENS. *Colonia Auguſta Aroe Patrenſis.* Colonus agens bovem & vaccam, lævâ vexillum.

De Colonia Patrenſi ab Auguſto deducta nobis frequens eſt mentio, cui multa ille beneficia contulit, teſte Pauſania in Achaicis pag. 432. Καὶ ἔδωκε μὲν ἐλευθέροις Ἀχαιῶν μόνοις τοῖς Πατρεῦσιν εἶναι, ἔδωκε δὲ καὶ ἐς τὰ ἄλλα γέρας σφίσιν, ὁπόσα τοῖς ἀποίκοις νέμειν οἱ Ῥωμαῖοι νομίζουσι. *Et ſolis certè Patrenſibus ex Achæis omnibus, ut ſua libertate uterentur conceſſit; atque alia in eam civitatem beneficia contulit, quibus à ſe deductas Colonias Romani afficere conſueverunt.* Coloniæ autem Romanæ ſub initium cujuſque Imperatoris, ut eorum benevolentiam ſibi conciliarent, ipſis nummos immunitatum ſuarum conſervandarum gratiâ offerre ſolebant, quam ob rem Caſſandrenſes Nervæ ſuos cum deductionis ſymbolo exhibent.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, eximiæ raritatis eſt.

IMP. NERVAE. CAESARI. AVG.
PONTIFICI.
MAX. TRIBVNIC. POTEST. COS. III.
P. P. FORO. CL. CENTRON.

Ex Sponio Miſcell. pag. 185.

TRAJANUS.

Licet nulli Coloniarum quas deduxit Trajanus, nummi in tota hac Imperatorum serie hactenus reperti sint; quia tamen ex terræ visceribus plurimi quotidie eruuntur, occurrere poterunt nonnulli, qui Colonias aut ab Historicis aut in marmoribus expressas, ab ipso constitutas exhibeant, en earum, quæ nobis supersunt, nomina, *Apulensis*, Ciernensium, *Napocensis*, & *Paralisensium* in Dacia, *Ulpia Tamucas* in Numidia, *Ulpia Trajana* in Gallia Belgica, *Ulpia Trajana Hadrumetina* in Byzacena Africæ provinciæ, *Ulpia Trajana Zarmis-Ægethusa* in Dacia. Duas etiam Legiones instituit, II. *Trajanam Fortem* in Ægypto hiemantem, alteram XXX. *Ulpiam* in Germania: Trajanus enim inter cæteros Imperatores Romani Imperii limites longissimè propagavit.

TRAJANI *nummi primæ magnitudinis, rarissimi & elegantissimi habendi sunt; mediæ & minimæ, obvii & frequentes.*

BERYTUS.

IMP. CAES. NER. TRAIAN. AVG. GERM. Caput Trajani laureatum.

COL. BER. *Colonia Berytus* aut *Berytensis.* Neptunus stans hîc nudus, in aliis cum strophio, dextrâ delphinum, lævâ tridentem gerit, pede supra proram, in aliis supra saxum imposito.

Berytenses Phœniciæ Trajano nummos paulò post ejus adoptionem, & ante Dacicam expeditionem, cùm Germanici tantùm nomen haberet, gratulantes percusserunt. Neptunus, de quo in Augusto pag. 11. dictum est, ut Tutelare Coloniæ Numen in eo signatum est; ille tridentem pro sceptro gerit, unde apud Ovid. Met. 11.

Quumque tridentigero humidi genitore profundi.

Palæphatus de fab. narrat. ait illum tridentem ferre, quòd aquarum natura triplici virtute fungatur, id est liquida, fœcunda, & potabili.

Hic nummus minimi moduli, frequens & obvius est.

IMP. CAES. NER. TRAIAN. AVG. GERM. DAC. COS. VI. Caput Trajani laureatum.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus.* In aliis, COL. BER. diversæ sunt epigraphæ. Colonus agens boves.

Hic nummus in Consulatu VI. Trajani à Berytensibus percussus est, cùm ille in Syriam bellum contra Parthos gesturus venit; hunc verò Consulatum iniit anno U. C. 867. CHr. 114. cum Vergiliano Pedone, qui Antiochiæ, postquam Trajanus ex Armenia victor rediisset, terræ motu extinctus est, ut ex Dione novimus lib. 68. pag. Ὧν εἷς καὶ ὁ Πέδων ὁ ὕπατος ἐγένετο, καὶ εὐθὺς τε τὸ ἀπέθανε. *In eorum numero fuit Pedo Consul, qui statim mortuus est.* Berytenses Trajano de Armenia capta gratulan-

gratulantes, nummos ei dedicarunt: ipsi verò cùm se primis Imperii temporibus Colonos fuisse deductos gloriarentur, Coloniæ constitutæ typum in nummis plerumque exhibuerunt.

Hic nummus secundæ & minimæ formæ, à Patino pag. 179. vulgatus, obvius est.

IMP. CAES. TRAIANO. AVG. COS. VI. Caput Trajani laureatum.

COL. BER. *Colonia Berytus.* Duæ aquilæ legionariæ in laurea.

En alter Coloniæ Berytensis deductionis seu potiùs supplementi typus, ut in Augusto pag. 11. diximus, eodem Consulatus Trajani VI. tempore quo superior nummus, in ejus honorem cusus est: nàm cùm Berytenses à Julio Cæsare Coloni constituti fuissent, in eorum urbem Legionum V. Macedonicæ & VIII. Augustæ Veterani ad Coloniæ supplementum ab Augusto transmissi sunt, in cujus rei memoriam ipsi duas aquilas legionarias, ad indicandas duas illas Legiones, in nummis exhibent. Sed cur in illis modò colonus, modò aquilæ signantur; id auctoritate Magistratuum, qui à civibus in Coloniam deductis, aut qui ab illis Veteranis in supplementum traductis originem trahunt, fieri existimamus.

Hic nummus tertiæ magnitudinis, à Patino vulgatus pag. 179. nec rarus nec obvius est.

IMP. CAES. NER. TRAIANO. OP. AVG. GER. DAC. ..... Caput Trajani laureatum.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus* Mulier seminuda & turrita in templo tetrastylo, dextrâ baculum in crucem efformatum, lævâ cornucopiæ, ad sinistras icuncula alata columnæ imposita ei coronam porrigit.

Berytenses in superioribus Trajani nummis typos ad Coloniæ fundationem spectantes exhibuerunt; in hoc tutelarem Deam Astarten sub Genii figura ex templo ipsi condito signant: caput ejus, quale urbis Genio familiare, turritum est, cui cornucopiæ, ut gignendarum rerum vim habenti tribuunt. Astarten verò Syrorum Deam (nam alii Atergatim, alii Decerto nominatam volunt) Cicero 3. de nat. Deor. fuisse existimat, cui hæc figura satis convenire videtur, cui an Cupido alatus, vel Victoria, coronam porrigit, videant Antiquarii.

Hic nummus secundæ magnitudinis nec rarus nec obvius est.

CÆSAREA Palæstinæ.

IMP. CAE. NER. TRA. AVG. GER. P. M. TR. P. COS. II. P. P. Caput Trajani laureatum.

COL. PRIMA. FL. AVG. CAESAREN. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarensis.* Victoria stans, dextrâ coronam, sinistrâ palmam.

Cæsarea Palæstinæ, priùs Stratonis Pyrgos, ab Herode Judæorum Rege in Augusti honorem dicta est, qui eam ædificiis plurimis ornavit, quasi eam condidisset, ut innuere videtur Amm. Marcellinus l. 14. *Cæsaream, quam ad honorem Octaviani Principis exædificavit Herodes.* Illa nummum Trajano cum victoriæ signo percussit ob Germaniæ victorias, propterea quòd ei Germa-

nici nomen delatum est, cum Romam anno Imperii sui 2. rediisset. Victoriæ pennas addunt & palmam, ut ex Claudiano de laudibus Stiliconis liquet.

Ipsa duci sacras victoria panderet alas.
Et palma viridi gaudens.

Hic nummus minimi moduli pro raro numeratur.

IMP. CAES. NERVA TRAIAN. AVG. GERM. DAC. Caput Trajani laureatum.

COL. PRIMA. FL. AVG. CAESARENSIS. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarensis.* Figura togata stans sacrificat super tripodem, lævâ cornucopiæ.

Alter est Cæsareæ Palæstinæ nummus in Trajani honorem, sed diverso tempore cusus, si verò conjecturæ locus, cùm ille in Syriam venit, quod indicat *Dacici* cognomen, & sacrificantis habitus; nam etsi aperto capite sacra faciat, rectè id tanquam Imperator & non Pontifex Maximus exequi potuit, ut notat Cl. Raph. Fabrettus de Col. Traj. cap. 6. pag. 169. imò à Cæsarensibus tanquam urbis Genius depictus est. Cornucopiæ ejus Dei symbolum gerit. De vana urbium erga Imperatores adulatione, aliàs dictum est, qui eos urbis suæ Genios tanquam tutelares Deos pro vel minimo beneficio nominabant.

Hic nummus secundæ magnitudinis, mihi dono datus à D. Ricaut Juniore cive Massiliensi, inter rariores adscribendus.

DEULTON.

IMP. CAE. NER. TRA. AVG. GER. P. M. TR. P. COS. III. P. P. Caput Trajani laureatum.

C. F. P. D. *Colonia Flavia Pacensis Deulton.* Caput bovis.

Deulton urbs Traciæ, Colonia à Vespasiano deducta est, ut Flaviæ & Pacensis nomina illi ab eo indita arguunt, illud nomen gentis suæ, alterum ob singularem erga Deam Pacem ejus cultum: Pax enim Græcis Εἰρήνη, Dea ab antiquis habita est, teste Juvenali.

Ut colitur Pax, atque Fides.

Vespasianus Romæ templum Pacis magnificentissimum, foro proximum, à Claudio inchoatum construxit. Ab eo Veteranos Deulton deductos innuit Plin. lib. 4. cap. 11. *Deulton, cum stagno quod nunc Deulton, Veteranorum.* Huic nomen Pacensis, non *Paciferæ*, nec *Pacificæ*, ut quidam putarunt Antiquarii, esse monuit P. Harduinus pag. 137. Caput bovis, sacrificium aut votum pro Trajano indicat: in templis enim boum capita appendere solebant. Vide Patinum p. 222. forsan pro ejus in Dacos expeditione, quam in hoc tertio Consulatu assignat Com. Mediobarbus pag. 140. eam tamen quarto tantùm Consulatu suscepisse videtur.

Hic nummus tertii moduli pro raro notandus.

PTOLEMAIS.

IMP. CAES. NER. TRAIANVS AVG. GERM. in aliis IMP. CAES. TRAIAN. AVG. COS. VI. Caput laureatum.

COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Mulier velata & turrita, montibus insidens, dextrâ spicas, pro pedibus fluvium brachiis expansis.

Pto-

Ptolemaidenſes Phœniciæ, de quibus in Claudio & in Nerone dictum eſt, nummos Trajano, cùm Imperium eſſet adeptus, quòd *Germanici* nomen arguit, modò in Syria ad bellum Parthicum properanti, quod Coſ. VI. denotat, percuſſerunt. In utroque Genius urbis eſt; turri ornatur, ut hæc muris fortibus cincta; ſcopulis inſidet, ut montibus ex parte terræ undique circumdata; dextrâ ſpicas gerit, ut iis abundans: in magno enim campo ſita eſt; pede fluvium Beleum calcat, ut ipſi proxima, quæ omnia apud Joſephum lib. de bell. Jud. 2. cap. 17. videre eſt. Πρόσεισι ἡ πόλις αὕτη τῆς Γαλιλαίας παράλιος κατὰ τὸ μέγα πεδίον ἐκτισμένη, περιέχεται δὲ ὄρεσιν..... ἐκ δὲ ἄστεως ἀπὸ δύο σταδίων ὁ καλούμενος Βήλεος ποταμὸς παραῤῥεῖ παντάπασιν ὀλίγος. *Eſt autem hæc civitas Galilææ littoralis in magno campo ſita, circumdatur autem montibus.... Ab ea autem urbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluvius; quem vocant Beleum, exiguus prorſus.*

Uterque nummus ſecundæ magnitudinis inter raros adſcribendus.

STOBI.

IMP. NERVA TRAIAN. AVG. GERM...... Caput Trajani laureatum.

MVNICIP. STOBENSIVM. Templum quatuor columnarum, in quo figura paludata ſtans, ſiniſtra haſtam.

Stobenſes Pelagiæ regionis in Macedonia, de quibus in Veſpaſiano, Tito & Domitiano dictum eſt, nummos Trajano in obſequii monumentum dedicant. Is Princeps ab omnibus deſideratus eſt, &, ut narrat Eutropius lib. 8 *Per orbem terrarum Deo proximus, nihil non venerationis meruit & vivus & mortuus.* Stobenſes in averſa nummi parte templum Auguſto dicatum cuderunt, forſan ut duos Imperatores, quorum memoria apud poſteros grata erat futura, exhiberent; quippe idem auctor ſub Imp. Valente refert loco laudato. *Hujus tantum memoriæ delatum eſt, ut uſque ad noſtram ætatem non aliud in Senatu Principibus acclametur: Niſi felicior Auguſto, melior Trajano.* Adolphus Occo figuram paludatam, Palladem eſſe exiſtimavit, ſed conſtanter hæc figura ſine galea, ſed paludata, in Veſpaſiano cum eodem templo, ut in hoc nummo, conſpicitur. Ille in detrito nummo pag. 194. SIDOBENSIVM aut SIOBENSIVM legit, Triſtanus ex eo tom. I. pag. 401. SINOPENSIVM auguratus eſt, Comes Mediobarbus pag. 163. & Triſtani SINOPENSIVM, & veram STOBENSIVM epigraphen profert.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis pro raro ponendus.

TROAS.

IMP. NERVA TRAIAN. AVG. GERM. DAC. Caput Trajani laureatum.

COL. AVG. TROA. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Caput turritum, pone quod vexillum.

Troas urbs Phrygiæ minoris, Helleſponto adjacens, paucis milliaribus à Trojæ antiquæ ruderibus extructa, ab Alexandro M. dicta *Alexandria*, ab Auguſto Colonia deducta eſt, ut ex Strabone liquet lib. 13. pag. 593. Καὶ δὴ Ἀλεξάνδρεια καὶ διαμένει, καὶ ηὔξησε, νῦν δὲ καὶ Ῥωμαίων ἀποικίαν δέδεκται. *Et quidem hæc Alexandrea duravit & crevit, nunc etiam Romanorum Coloniam excepit.* Nomen *Dacici* nummum à Troadenſibus Trajano, ob Daciam Imperio Romano acquiſitam gratulantibus percuſſum indicat. Caput turritum, urbem mœnibus circundatam arguit; vexillum ad Legionis Veteranos in eam tranſmiſſos ſpectat. In Goltzii Theſauro vigeſima prima eſt; ſed cùm nulla hujus nominis in provinciis ab Auguſto conſtituta ſit, ideo non omnino huic Antiquario fides adhibenda.

Hic nummus minimæ formæ inter raros computatur.

IMP. NER. TRAIAN. GERM. DAC. Caput Trajani laureatum.
COL. AVG. TROA. *Colonia Augusta Troadensis.* Lupa cum puerulis.

Cùm plurimos Troadensium nummos Trojano dicatos observemus, sicut & plurimarum Asiæ Minoris urbium, nobis conjecturæ locus est, ipsum urbem Troadem in memoriam Trojæ antiquæ, ex qua Romanos originem habere decantatum est, in Syriam profecturum adiisse, cùm Asiam eum peragrasse novimus apud Dionem lib. 68. pag. 778. Καί διὰ τοῦτ' ἐπειδὰν εἰς τὴν Συρίαν ἔλθῃ πάντα τὰ προσήκοντα ποιήσει. Καὶ οὕτω διανοίας ὤν, ἐπί τε τῆς Ἀσίας καὶ ἐπὶ Κιλικίας, τῶν τε ἐχομένων ἐθνῶν, ἐς Σελεύκειαν ἐκομίσθη. *Ideoque se postquam in Syriam venisset, facturum omnia, cùm fieri par esset. In hac sententia persistens, Asiam Ciciliamque finitimis cum provinciis peragravit, ad Seleuciam adpulit.* Lupa cum puerulis plerumque in Coloniarum Romanarum nummis signatur, tanquam ad Romæ originem spectans.

Hic nummus minimi moduli pro raro computatur.

PLOTINAE. AVG. CONIVGI. AVG.	IMP. CAESARI. DIVI. NERVAE. F. MERVAE TRAIANO OPTIMO AVG. GERMANIC. DACICO. PONT. MAX. TR. POT. XVIII. IMP. VIII. COS. VI. P. P. PROVIDENTISSIMO PRINCIPI SENATVS. P. Q. R. QVOD ACCESSVM ITALIAE. HOC. ETIAM. ADDITO. EX. PECVNIA. SVA PORTV. TVTIOREM. NAVIGANTIBVS. REDDIDERIT.	DIVAE MARCIANAE AVG. SORORI. AVG.

Exscripsi Anconæ in portu ad arcum Trajani.

PLOTINA.

PLOTINÆ *nummi ex minima forma hactenus observati, eximiæ raritatis sunt.*

CASSANDRIA.

PLOTINA AVGVSTA. Caput Plotinæ.

COL. IVL. AVG. CASSANDREN. *Colonia Julia Augusta Cassandrensis.* Caput Jovis Ammonis.

Cassandria, urbs Macedoniæ, de qua sæpius dictum est, Plotinam venerata, ei nummos suos dedicat. De Plotina hæc habet Dio lib. 68. p. 771. Καὶ οὕτω γε ἑαυτὴν διὰ πάσης τῆς ἀρχῆς διήγαγεν, ὥστε μηδεμίαν ἐπηγορίαν σχεῖν. *Ea quidem sic se gessit in principatu, ut justa reprehensione caruerit.* Cur Jupiter Ammon in Cassandriæ nummis percussus sit, à nobis dictum. Illius Dei cultum in Macedonia ob Alexandrum Magnum receptum fuisse suspicari quis posset. Macedones eum Jovis Ammonis filium prædicabant: cùm enim adeundi Ammonis Libyci oraculum cupido ipsum incessisset, ut quæ ad genus fortunamque suam pertinerent, certiùs cognosceret, aut saltem se novisse jactaret, ingredientem Ammonis templum, statim Antistes ut Jovis Ammonis filium salutavit. Ille lætus Dei adoptione, hocce patre natum censeri jussit.

Hic nummus minimi moduli, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

CORINTHUS.

PLOTINA AVGVSTA. Caput Plotinæ.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Isis faria utraque manu velum explicat.

Corinthii Plotinæ ad expeditionem Parthicam cum Trajano proficiscenti nummos dedicant: ut enim Trajanus in Syriam iter faciens Athenas invisit, teste Dione lib. 68. p. 778. Στρατεύσαντος δ' αὐτοῦ ἐπὶ Πάρθους, καὶ ἐς Ἀθήνας ἀφικομένου. *Hac verò expeditione contra Parthos institutâ cùm Athenas adpelleret.* Mihi liceat illum cùm oram legeret, Corinthum etiam profectum, suspicari. Isidis cultum apud Corinthios receptum, ex ejus templis in illorum urbe conditis novimus ex Pausania lib. 2. Κατὰ δὲ τὸ ἕτερον πέρας τοῦ λιμένος Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἴσιδος ἱερά. *In altero verò portus cornu, Æsculapii & Isidis fana.* Imò duo alia in Acrocorintho memorat ibid. Ἐς δὴ τὸν Ἀκροκόρινθον τοῦτον ἀνιοῦσιν, ἔστιν Ἴσιδος τεμένη, ὧν τὴν μὲν Πελαγίαν, τὴν δὲ Αἰγυπτίαν αὐτῶν ἐπονομάζουσιν. *Qui in Acrocorinthum ascendunt, fana duo Isidis videant, alterum Pelagiæ, alterum verò Ægyptiæ cognomento.* Isis velum explicat, quòd velorum navium inventrix perhibeatur.

Hic nummus tertiæ magnitudinis, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

INCERTA.

TRAIANVS AVG. Caput Trajani laureatum.

PLOTINA. AVG. MARCIANA. AVG. Capita Plotinæ & Marcianæ adversa.

Præstantissimus est hic nummulus, à nobis Thesauro Regio additus, in aliqua Colonia, cùm nullam S. C. notam præferat, percussus Plotinæ Trajani uxoris, & Marcianæ ejus sororis effigies repræsentat, quarum nummi inter singularissimos collocantur, ita ut utriusque ex media forma nulli Senatusconsulto signati, imò primæ magnitudinis, Marcianæ tantùm post ejus apotheosim reperiantur.

Hic nummus minimæ formæ, raritatis eximiæ est.

HADRIANUS.

SPARTIANUS, qui Hadriani vitam accuratè ſcripſit, multas civitates nomine *Adrianopolis* illum appellaſſe narrat; ſed Colonias deduxiſſe non meminit licet Euſebius in Chron. eum in Libyam plurimas miſiſſe v. imperii ſui anno, tradat. En quæ nobis tum à nummis, tum à marmoribus ſuppeditantur AELIA CAPITOLINA in Palæſtina, Municipium *Ælium Cœlium* in Numidia: *Hadriana Juvavienſis* in Norico, *Ælia Hadriana Gemellina* in Numidia, ex Ligorii nummis, ſed ſuſpectus admodum ille Antiquarius, *Ælia Thenitis*, & *Aelia Hadriana Zama* in eadem provincia. Hadrianus in Spartiano, *multum beneficiorum in provinciis Africanis attribuit.*

HADRIANI *nummi primæ magnitudinis rari ſunt; cæteri frequentes & obvii.*

ÆLIA CAPITOLINA.

IMP. CAES. TRAI. HADRIAN. AVG. Caput Hrdriani laureatum.

COL. AEL. CAP. *Colonia Aelia Capitolina.* Templum diſtylum, in quo tres figuræ. Jupiter ſedet inter Palladem & urbis Genium ſtantes.

Apud Seb. Erizzum pag. 218. pro COL. APO. repone COL. AEL. CAP. nulla eſt Colonia Apollonia, hæc pariter delenda in Mediobarbo, apud quem pag. 185. pro COL. HEL. CAP. lege COL. AEL. CAP. & in ſuperiore, Hadriano perperam attributo reſtitue COL. AEL. CAP. COMM.

Hadrianus Judæos res novas molientes compreſſit. Apud Spartianum: *Lycia denique ac Palæſtina rebelles animos efferebant.* Et paulò pòſt, *Marcio Turbone Judæis compreſſis.* Hadrianus eos Jeſorolyma expulit, & in illam Coloniam deduxit, quam de nomine ſuæ gentis Æliam appellavit, vide Jornandem lib. 1. de regn. & temp. ſucc. *Hieroſolymam propriis reparavit expenſis... Si quidem ſuo de nomine Æliam appellans, nulli Judæorum ingredi permiſit.* Templum, Jovis eſt Capitolini; in quo ſedet ille; hoc Jeroſolymæ ædificari juſſit Hadrianus, teſte Xiphylino in ejus vita pag. 356. Ες ἧ τὰ Ιερωσόλυμα πόλιν αὐτȣ͂ ἀντὶ τῆς κατασκαφείσης οἰκίσαντος, ἣν ϗ Αἰλίαν Καπιτωλίναν ὠνόμασε, ϗ ἐς τὸν τȣ͂ ναȣ͂ τȣ͂ θεȣ͂ τόπον, ναὸν τῷ Διῒ ἕτερον ἀντεγείραντος. *Cùm autem in urbem Hieroſolymam, quæ everſa fuerat, quamque* AELIAM CAPITOLINAM *appellavit, Coloniam deduxiſſet, ac quo in loco templum Dei fuerat, alterum Jovi ædificari curaviſſet.* Pallas & urbis Genius Jovi adſtant.

Hic nummus mediæ formæ, à Patino vulgatus pag. 195. inter rariores collocandus.

IMP. CAES. HADRIAN. AVG. Caput Hadriani laureatum.

COL. AEL. CAP. *Colonia Ælia Capitolina.* Caput Solis radiatum.

Judæis Jeroſolyma expulſis, & ipsâ Coloniâ Romanorum conſtitutâ, plerique eorum Dii in eam recepti ſunt, ut innuere videtur Xiphylinus in vita Hadriani pag. 356. Ἰουδαῖοι γὰρ δεινόν τι ποιούμενοι, τὸ ἀλλοφύλους τινὰς ἐς τὴν πόλιν σφῶν οἰκισθῆναι, καὶ τὸ ἱερὰ ἀλλότρια ἐν αὐτῇ ἱδρυθῆναι. *Judæis graviter ferentibus, quòd exteræ nationes in urbem ſuam habitatum veniſſent, quòdque in ea fieri externa ſacra viderentur.* Solis caput, Æliæ cultum ut in Syria indicat. Coloni Hadriano fundatori & patrono nummos ſuos beneficiorum memores dedicarunt.

Hic nummulus inter elegantiores numerandus.

IMP. CAES. HADRIAN. AVG. Caput Hadriani laureatum.
COL. AEL. CAP. *Colonia Ælia Capitolina.* Aquila legionaria.

Hadrianus Jeroſolymam evertit, & mutato nomine, de gente ſua *Æliam* appellavit, ut refert Suidas in Except. Cæſ. vit. Ο γὰρ Ἀδριανὸς καθεῖλε τὴν πόλιν ἄρδην.... καὶ τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα ἐπέθηκε τοῖς λειψάνοις τῆς πόλεως, Αἰλίαν αὐτὴν προσαγορεύσας. *Hadrianus enim urbem Hieroſolymam funditus evertit ..... Imperator autem urbis reliquias de nomine ſuo appellavit.* Aquila legionaria Veteranos cujuſdam Legionis Jeroſolymam cum civibus Romanis in Coloniæ ſupplementum unà traductos arguit. Legionis nomen forſan aliquando alter amplior nummus ſuppeditabit.

Hic nummus infimi moduli pro rariſſimo habendus.

BERYTUS.

IMP. TRA. HADRIANVS AVG. P. P. Caput Hadriani laureatum.
COL. BER. *Colonia Berytus* aut *Berytenſis.* Duæ aquilæ legionariæ in laurea.

Berytenſes Phœniciæ Hadriano nummos percuſſerunt, non primis imperii ipſius temporibus, cùm ille in Syria Imperator ſalutatus eſt, quia ille in hoc *Pater patriæ* renuntiatur; quod nomen in aliud tempus diſtuliſſe narrat Spartianus. *Patris patriæ nomen delatum ſibi ſtatim, & interim poſtea, diſtulit: quod hoc nomen Auguſtus ſerò meruiſſet.* Illud Euſebius anno tantùm imperii ſui undecimo recepiſſe tradit in Chron. *Imperator Hadrianus Pater patriæ appellatur, & ejus uxor, Auguſta.* Anno verò inſequenti Syriam luſtravit. Duæ aquilæ legionariæ ad denotandos ex Quintæ Macedonicæ & Octavæ Auguſtæ Legionum Veteranis Colonos, ut in Auguſto diximus, Berytum tranſmiſſos.

Hic nummus minimæ formæ, à Patino pag. 195. vulgatus, obvius & tritus eſt.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Auguſta Felix Berytus.* Mulier turrita ſeminuda ſtans in templo quatuor columnarum, dextrâ baculum, lævâ cornucopiæ, ad ſiniſtras icuncula alata, columnæ impoſita, ei coronam porrigit.

Aſtarte Dea in Trajani nummis exhibetur, eandem in templo Berytenſium nummi Hadriano percuſſi repræſentant. Hæc ſub variis nominibus colebatur in Syria viciniſque provinciis, etiam in Parthia, modò Decerto, modò Atergatis, modò Venus appellata, ut indicat Iſidorus Characenus in Parthiæ Periegeſi. Ενθεν Βεσηχάνα πόλις, ἐν ᾗ ἱερὸν Ατεργάτι. *Tum Beſechana urbs, in qua templum Atergati.* Illam Aſcalonitarum nummi in ſuperiore parte mulier cum infima piſcis exhibent, ut & narrat Manilius in Aſtron. lib. 4.

Piſcibus Euphrates datus eſt, ubi piſcis amator,
Cùm fugeret Typhona Venus, ſubſedit in undis.

Hyginus

Hyginus fabulam narrat Aſtron. 2. *Diogenites Erithracus ait, quodam tempore Venerem cum Cupidine filio in Syriam ad flumen Euphratem veniſſe, & eodem repente Typhona giganta apparuiſſe, Venerem autem cum filio in flumen ſe projeciſſe.* Forſan ille eſt aliger columnæ impoſitus, qui matri coronam porrigens depingitur.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis nec rarus nec obvius eſt.

C Æ S A R E A *Palæſtinæ.*

IMP. TRAIA. HADRIANO. CA. AV. Caput Hadriani laureatum.
C. P. F. AV. CAESAR. *Colonia Prima Flavia Auguſta Cæſarea* vel *Cæſarenſis.* Figura muliebris ſuccincta & turrita ſtans, dextrâ caput humanum, lævâ baculum oblongum, pede ſupra fluvii figuram impoſito.

Cæſarea Palæſtinæ nummum hunc Hadriano primis imperii ejus temporibus, ob Trajani nomen quod tunc aſſumebat, percuſſiſſe videtur; in averſa ejus parte Aſtarte ſeu Venus eſt, paululùm veſtitu à Berytenſi, de qua ſuprà dictum eſt, diverſa, turribus quidem ornata, ut ipſa tanquam urbis tutelaris Dea, ſed caput dextrâ ſuſtinet, & pedem fluvii figuræ imponit. Nullus eſt Cæſareæ fluvius proximus, urbis enim ſitum apud Joſ. l. 3. de Bell. Jud. c. 14. videre eſt. Cùm autem Cæſarea Veneris cultum à Byblo Phœniciæ accepiſſet, Deam hanc cum iiſdem inſignibus quæ gerit, in hac urbe percuſſit: itaque fluvius ille Adonis eſt Byblo proximus, & caput illud papyraceum eſt, cujus hiſtoriam narrat Lucianus de Dea Syria. Κεφαλὴ ἑκάστου ἔτεος ἐξ Αἰγύπτου ἐς τὴν Βύβλον ἀπικνέεται, πλώουσα τὸν μεταξὺ πλόον; ἑπτὰ ἡμερέων, καὶ μιν οἱ ἄνεμοι φέρουσι θείῃ ναυτιλίῃ, τρέπεται δ' οὐδαμᾶ, ἀλλ' ἐς μούνην τὴν Βύβλον ἀπικνέεται, καὶ ἔστι τὸ σύμπαν θῶυμα. *Caput unoquoque anno ex Ægypto Byblum defertur, ſeptem diebus, quantum ſpatii ex illa in hanc eſt, enatans: ipſumque venti divina quadam navigatione ferunt: nec uſquam aliò vertitur, ſed ſolam Byblum perfertur, totaque res ea eſt admiranda.* Illud caput cùm Byblum appulit, anniverſaria Adonidis celebrantur, in quibus plangitur ille mortuus, & poſtea reviviſcens canitur; de quo idem Lucianus. Ἔνι δὲ καὶ ἄλλο θῶυμα ἐν τῇ χώρῃ τῇ Βυβλίῃ; ποταμὸς ἐκ τοῦ Λιβάνου τοῦ ὄρεος, ἐς τὴν ἅλα ἐκδιδοῖ, οὔνομα τῷ ποταμῷ Ἄδωνις ἐπικέαται. ὁ δὲ ποταμὸς ἑκάστου ἔτεος αἱμάσσεται, καὶ τὴν χροιὴν ὀλέσας, ἐσπίπτει ἐς τὴν ἅλα θάλασσαν, καὶ σημαίνει τοῖς Βυβλίοις τὰ πένθεα. *Porro etiam alia res admiranda eſt in terra Bybliorum, fluvius quidam ex Libano monte in mare defertur: fluvio nomen eſt Adonis. Hic quotannis cruore inficitur, amiſſoque colore in mare dilabitur, tempuſque lugendi Bybliis indicat.* Hæc omnia in gratiam Veneris, quæ Adonin amaſium fleviſſe perhibetur; ideo illa ut tutelaris Dea, turrita depingitur; caput tenet, fluviumque premit, in Adonionum memoriam. Gratius Poeta lib. de Venatione.

Flet adhuc, & porro flebit Adonin
Victa Venus.

Hic nummus infimæ molis, nec rarus nec obvius, à Patino vulgatus pag. 195. eſt, cujus epigraphe, COL. FLAVI. CAESAR. *ut in Theſauro Mauroceno pag. 98.* C. I. P. CAESAR. *repone* C. P. F. AV. CAESAR.

IMP. TRAIAN. HADRIANO. CAES. AVG. Caput Hadriani laureatum.
COL. P. FL. AVG. CAESAREN. *Colonia Prima Flavia Auguſta Cæſarenſis.* Colonus agit boves, Victoria per aërem volitans coronam & lauream gerit.

Nummus hic Cæſareæ eodem quo ſuperior tempore cuſus ob adoptivum Trajani nomen. Colonus ad originem Coloniæ indicandam ſignatus eſt: Victoria coronam ferens levis cujuſdam victoriæ contra Parthos monumentum videtur; alter enim occurrit Hadriani Conſulis cum VICTORIA AVGVSTI S. C. & Victoria ſtante, utraque manu trophæum: ſed ille, ut ait Spartianus in ejus vita, *Adeptus Imperium, ad priſcum ſe ſtatim morem inſtituit, & tenendæ per orbem terrarum paci operam intendit. Nam deficientibus his nationibus, quas Trajanus ſubegerat.... omnia trans Euphratem ac Tigrim reliquit.*

Detritum hoc numiſma Com. Mediobarbus ob mutilam epigraphen ad incerta revocavit COL. T. FLAV. Eques verò Urſatus de Nob. Rom. pag. 105. COL. T. ELAVI. interpretatus eſt, *Colonia Trajana Elavia*, Siciliæ Caſtellum. In utroque reponendum COL. P. FL. AVG. CAESAREN.

Hic nummus primæ magnitudinis inter raros locum habet.

CORINTHUS.

IMP. CAES. TRAI. HADRIAN. AVG. Caput Hadriani laureatum.

C. L. IVL. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Caput Jovis Capitolini laureatum.

Corinthii ob beneficia ab Hadriano in urbem ſuam collata plurimos ipſi nummos percuſſerunt; primas tenet hic cum capite Jovis Olympii, cujus erat apud illos cultus & templum, de quo Pauſanias lib. Corinth. pag. 92. Ὑπὲρ δὲ τὸ θέατρόν ἐστιν ἱερὸν Διὸς Καπετωλίου φωνῇ τῇ Ῥωμαίων, κατὰ Ἑλλάδα δὲ γλῶσσαν, Κορυφαῖος ὀνομάζοιτ᾽ ἄν. *Supra theatrum, templum eſt Jovis, quem Capitolinum Romanorum voce, Græcâ linguâ Coryphæum rectè appellaris.* Κορυφαῖος, id eſt ſupremus, quem Cicero appellat Optimum Maximum. *Quo circa*, inquit, *te Capitoline, quem propter beneficia Pop. Romanus Optimum, propter vim, Maximum appellavit.*

Hic nummus mediocris moduli in rariorum numero collocandus.

IMP. CAES. TRAIANVS AVG. Caput Hadriani laureatum.

COL. L. IVL. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Caput Solis radiatum.

Sol alter tutelaris Corinthi Deus perhibetur, cui ex Briarei ſententia Acrocorinthus adjudicatus eſt, apud Pauſaniam in Corinth. pag. 86. Λέγουσι δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι Ποσειδῶνα ἐλθεῖν Ἡλίῳ περὶ τῆς γῆς ἐς ἀμφισβήτησιν. Βριάρεων δὲ διαλλακτὴν γενέσθαι σφίσιν, Ἰσθμὸν μὲν καὶ ὅσα ταύτῃ, δικάσαντα εἶναι Ποσειδῶνος, τὴν δὲ ἄκραν Ἡλίῳ δόντος τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως. *Ipſi quidem Corinthii Neptunum narrant in certamen cum Sole de regione deſcendiſſe: diſceptatorem inter eos Briareum fuiſſe, qui cum Iſthmum Neptuno, Soli verò promontorium quod urbi imminet, adjudicaſſet.* In Acrocorintho ideo colebatur, & ipſi aræ erant erectæ, eodem Hiſtorico teſte pag. 93. Μετὰ δὲ αὐτὰ Ἡλίῳ πεποίηνται βόμοι. *Sunt deinceps Solis aræ.* Coronatur radiis, unde illi nomen apud Heſychium, Ἀφήτωρ, id eſt Emiſſor, ab emittendis radiis quaſi ſagittis.

Hic nummulus nec rarus nec obvius eſt.

IMP. TRAI. HADRIAN. AVG. Caput Hadriani laureatum.

COL. IVL. AVG. COR. *Colonia Julia Auguſta Corinthus.* Bellerophon in Pegaſo contra Chimæram decertans.

Bellerophon Glauci Corinthi Regis filius in ejus urbis nummis frequens occurrit, quem patri ſucceſſiſſe ſibi perſuadere nequit Pauſanias lib. 2. pag. 91. Βελλεροφόντην δὲ ἐκ αὐτοκράτορος ὄντα βασιλεύειν, εἶναι δὲ ἐπὶ Προίτῳ καὶ Ἀργείοις ἐγώ τε πείθομαι. *Neque verò Bellerophontem regnum Corinthiorum unquam poſſediſſe, ſed in Prœti Argivorum Regis poteſtate fuiſſe, & ut ipſe credam facilè adduci poſſum.* Illum tamen in exilium miſſum fuiſſe agnoſcit in eodem lib. pag. 145. Βελλεροφόντην δὲ ἐλθεῖν ἐς Τροιζῆνα γυναῖκα αἰτήσοντα Αἴθραν παρὰ Πιτθέως, πρὶν δὲ γῆμαι, συμβῆναι οἱ φυγεῖν ἐκ Κορίνθου. *Addunt Trœzenem veniſſe Bellerophontem, cùm uxorem ſibi à Pittheo Æthran popoſciſſet: verùm ita accidiſſe, ut ante nuptias Corintho in exilium mitteretur.* Bellerophon in Iſthmicis Corinthi ludis apud Hyginum fab. 373.

fab. 373. equo vicit, ideo equum volantem conſcendiſſe dixerunt, & Pegaſo eum donarunt. Summo autem honore Corinthi colebatur, cùm in ea, teſte eodem Pauſania loco citato, templum haberet pag. 88. Ενταῦθα Βελλεροφόντυ τέ ἐςι τέμενος. *In eo Bellerophontis fanum eſt.*

Hic nummus tertiæ magnitudinis obvius & frequens.

HADRIANVS AVGVSTVS. Caput Hadriani laureatum.
COL. IVL. AVG. COR. *Colonia Julia Auguſta Corinthus.* Diana Venatrix ſuccincta ſtans; Lunam creſcentem in capite habet, dextrâ cervo admotâ, & lævo cubito columnæ impoſito haſtam gerit.

An Corinthii Hadriano adulantes in ejus nummis Dianam venatricem percuſſerint, quod ille venationibus magnopere delectaretur, aut quòd ipſi Dianam colerent, videant eruditi. Corinthi duo ejus ſigna conſpiciebantur, referente Pauſania lib. 2. in foro unum. Εςιν ἐν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς (ἐνταῦθα γὰρ πλεῖςα ἐςι τῶν ἱερῶν) Αρτεμις τε ἐπίκλησιν Εφεσία, καὶ Διονύσυ ξόανα ἐπίχρυσα πλὴν τῶν προσώπων. *In foro, ubi plurima ſunt templa, Diana eſt Epheſia cognomento, & Liberi Patris ſigna duo lignea, inaurata.* Alterum in via qua ad Lechæum rectâ iter eſt. Εν ἀριςερᾷ δὲ τῆς ἐσόδυ Ποσειδῶν, καὶ μετ' αὐτὸν Αρτεμις θηρεύυσα ἕςηκε. *Ad lævam aditus Neptunus, ſecundùm eum venatricis habitu Diana ſtat.* Plurimis Diana nominibus à venatione deſumptis donatur à Græcis, quia ipſi præeſſe creditur. Θηροφόνος & Θηρόκτονος, Fericida, Αγροτέρα, Venatrix, Ορεία, Montana, & Φιλόθηρος, Sectatrix ferarum. Dianæ cervus erat ſacer, de quo Servius comm. Æn. 6. *Agamemnon Dianæ cervum occidit ignarus; unde irata Dea, flatus ventorum removit.*

Hic nummus infimæ magnitudinis, in rariorum numero collocatur.

IMP. CAES. HADRIAN. AVG. Caput Hadriani laureatum.
COL. LAVS. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Fortuna ſtolata ſtans, dextrâ temonem, ſiniſtrâ cornucopiæ gerit.

Fortunam Deam antiqui credidere, hinc illud Juvenalis Sat. 10.

Sed te
Nos facimus, Fortuna, Deam, cœloque locamus.

Quot illa habuerit ſub variis cognominibus Romæ templa, vide apud P. Victorem de Reg. urbis. Corinthi etiam unum ipſi ædificatum narrat Pauſanias lib. 2. Εςι δὲ καὶ Τύχης ναὸς, ἄγαλμα ὀρθὸν Παρίυ λίθυ. *Eſt præterea Fortunæ ædes, cujus ſignum recto ſtatu, è Pario lapide.* Fortuna teſte Lactantio lib. 3. effingebatur cum cornucopiæ & gubernaculo, tanquam opes tribuere, & humanarum rerum regimen obtinere putaretur.

Hic nummus minimæ formæ, pro raro ſervandus.

IMP. CAES. TRAI. HADRIANO. Caput Hadriani laureatum.
COL. L. IVL. COR. In aliis COL. LAVS. IVL. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Templum exaſtylum in vertice montis.

Nummum hunc cum mutila epigraphe COL. V. IVL. C. pro COL. LAVS. IVL. COR. vulgavit Triſtanus tom. 1. pag. 483. quem *Colonia victrix Julia Calaguris*, deinde dubius, *Colonia victrix Julia Conſtantia* etiam interpretatur. P. Harduinus pag. 119. Triſtanum arguens, illum ad *Coloniam Victricem Juliam Celſam* revocat; Mediobarbus eum pag. 185. rectè Corintho tribuit. Templum in vertice montis, Veneris eſt, quod in Acrocorintho collocat Pauſanias in Corinthiacis

rinthiacis pag. 93. Ἀνελθοῦσι δὲ ἐς τὸν Ἀκροκόρινθον, ναός ἐστιν Ἀφροδίτης. *Jam in ipſo ad Acrocorinthum aditu, delubrum eſt Veneris.* Corinthii autem quidquid memoria dignum haberent, in nummis ſignarunt.

Hic nummus minimæ formæ, obvius & tritus eſt.

IMP. CAES. HADR. AVG. Caput Hadriani laureatum.

COL. LAVS. IVL. AVG. COR. *Colonia Laus Julia Auguſta Corinthus.* Arcus ſupra quem Imperator in quadrigis, hinc & inde trophæum.

Triſtanus tom. I. pag. 184. nummum hunc deſcripſit, in cujus averſa parte porticum, vel anteriorem templi partem, vel fortè arcum triumphalem Corinthi in Hadriani honorem erectum, ineſſe dubius protulit. Patinus pag. 195. templum exiſtimat; an num potiùs balnearum fontem ſuſpicari debeamus, quas Imperator impenſis ſuis Corinthi fieri curavit, teſte Pauſania lib. 2. p. 96. Λουτρὰ δὲ ἐστι μὲν πολλαχοῦ Κορινθίοις, καὶ ἄλλα, τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, τὸ δὲ βασιλέως Ἀδριανοῦ κατασκευάσαντος. *Balneæ verò paſſim Corinthiis, & aliæ è publica pecunia extructæ, & quas impenſa ſua Hadrianus Imperator exædificavit.* Sæpe enim ædificia Imperatorum munificentiâ condita in nummis repræſentabantur.

Hic nummus infimi moduli, in rariorum ſerie computandus.

HELIOPOLIS.

IMP. CAES. HADRIANVS AV. Caput Hadriani laureatum.

COL. H. LEG. H. *Colonia Heliopolis. Legio Heliopolis.* Duæ Fortunæ ſtantes, ſeſe brachiis amplexantes, illa dextrâ temonem, hæc alterum lævâ tenet.

Ad Heliopolim Cæleſyriæ Coloniam pertinet hic nummus; nec audiendi Triſtanus & Patinus, qui nummos cum ſimili epigraphe COL. HEL. de Colonia Helvia in Picenum à Pertinace deducta interpretantur. Heliopolis à Julio Colonia conſtituta eſt, & ab Auguſto in eam tranſmiſſi ſunt ad Coloniæ ſupplementum Veterani eodem tempore quo Berytum V. Macedonicæ & VIII. Legionum milites traducti fuere, ut indicat perrarus noſter Philippi ſenioris nummus, de quo infrà: ideo ad originem Coloniæ demonſtrandam COL. HEL. LEG. H. *Colonia Heliopolis, & Legio Heliopolis,* viſuntur in nummo ſignatæ, quod noſtram de bipartito Colonorum, civium nempe & veteranorum, diſcrimine ſententiam confirmat. Hæ verò figuræ ſeſe mutuò amplexantes, utrumque hoc Colonorum genus exponunt, & quidem ſub geminæ Fortunæ effigie, quæ pro loci genio ſæpe in nummis exhibetur. Itaque Heliopolitani originis ſuæ memores, Genium Coloniæ, & Genium Legionis Hadriano in Syria moranti dedicarunt.

Hic nummus infimæ magnitudinis, nobis Romæ à V. Cl. Auguſtino Scilla cive Meſſanenſi dono datus, eximiæ raritatis habendus.

PATRÆ.

HADRIANVS AVG. COS. III. P. P. Caput Hadriani laureatum.

COL. A. A. PATRENS. Templum ſex columnarum, in quo Jupiter ſedens.

Colonia Patrenſis, primaria Achaiæ propriæ civitas, ob Hadriani in provinciam adventum gratulabunda, nummos ei conſecrat. Spartianus inquit: *Poſt hoc per Aſiam, & in Inſulas ad Achaiam navigavit.*

navigavit. Et paulò pòst: *Et in Achaia quidem etiam illud obſervatum ferunt, quòd cùm in ſacris multis cultros haberent, cum Hadriano nullus armatus ingreſſus eſt.* Templum illud ſuperbiſſimum, Jovis Olympii videtur eſſe, cujus meminit Pauſanias in Achaic. pag. 436. Εςι δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ Διὸς ναὸς Ολυμπίȣ, ἀυτός τε ἐπὶ θρόνȣ. *In foro Jovis Olympii templum eſt: ſedet ipſe in ſolio.* Adulatores Græci ipſum Hadrianum Olympium indigitarunt, teſtes ſunt Laodicenſium & Epheſiorum nummi, ΚΑΙCΑΡ ΑΔΡΙΑΝΟC ΟΛΥΜΠΙΟC, ut in baſi ejus ſtatuæ inſcriptum Smyrnæ legimus, ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡΙ. ΑΔΡΙΑΝΩΙ. ΟΛΥΜΠΙΩΙ. ΣΩΤΗΡΙ ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΗΙ.

Hic nummus ſecundæ formæ, pro raro computandus.

PELLA.

IMP. CAES. TRAIAN. HADRIANVS. P. P. Caput Hadriani laureatum.

COL. IVL. AVG. PELLA. *Colonia Julia Auguſta Pella.* Figura nuda rupibus inſidens, dextram verſus caput admovet, lævo cubito fiſtulæ muſicæ vel campeſtris innixo.

Pella urbs eſt Macedoniæ juxta Erigonis & Axii confluentes, in tumulo ſita, à Philippo Rege, quòd in ea educatus fuiſſet, ampliata, de qua Strabo in Excerp. l. 7. p. 330. Τὴν Πέλλαν ȣ̓̃σαν μικρὰν πρότερον, Φίλιππος εἰς μῆκος ἤυξησε τραφεὶς ἐν αὐτῇ. *Pellam priùs parvam, Philippus in longitudinem auxit, in ea educatus.* Nomen *Juliæ* Coloniam à Julio conſtitutam, & *Auguſtæ* ab Auguſto, deinde Colonis auctam arguit. Appianus narrat Julium Cæſarem de condendis Coloniis in memoriales tabellas retuliſſe, ſed eo paulò pòſt ab inimicis occiſo, filium ipſius Cæſarem Auguſtum tabellis compertis Colonias illas condidiſſe, unde forſan plurimis nomen *Juliæ* & *Auguſtæ*, tanquam ab his auctoribus tributum eſt. Figura hæc nuda montibus inſidens, ab Eq. Patino pag. 195. & ab Ill. Spanhemio Not. in Cæſſ. Juliani Imp. pag. 400. ſignata eſt. De figura uterque ne verbum quidem, ſed hic montes rectè ad urbis ſitum revocat, quem graphicè deſcribit Livius Dec. 5. lib. 5. *Sita eſt in tumulo* &c. cujus etymologiam cum nomine egregiè congruentem Vir pereruditus ex Ulpiano refert ad Orat. de falſ. Leg. Πέλλη ἡ πατρὶς Φιλίππȣ ἐκλήθη διὰ &c. ἢ διὰ τȣ̀ς πέλας τȣ̀ς λίθȣς, κατὰ τὴν Μακεδόνων φωνὴν. Figuram verò Apollinem ſuſpicamur, qui coronam ob relatam de Marſia confidente nimiùm æmulo victoriam ſibimet imponit, & ipſius fiſtulæ tanquam exuviæ vel trophæo innititur. Apollo nudus & juvenis depingitur, quem Pellæ cultum arguit caput ejus laureatum, in Pellenſium nummis apud Goltzium tab. 23. cælatum.

Hic nummus ſecundi moduli, nec rarus nec obvius eſt.

PHILIPPI.

IMP. CAES. TRAIAN. HADRIANVS AVG. Caput Hadriani laureatum.

COL. AVG. IVL. PHILIP. *Colonia Auguſta Julia Philippenſis.* Statua virilis militari habitu coronatur à muliere: utraque figura ſupra baſim, in qua legitur DIVVS AVG. *Divus Auguſtus.*

De Philippenſi Macedoniæ Colonia in Claudio, Veſpaſiano, & Domitiano dictum eſt, ejus mentio in Dig. lib. 36. tit. de Senatuſc. Trebon. *Rebellianus ſi caverit Coloniæ Philippenſium, ſi ſine liberis morietur, quantacunque pecunia ex hereditate de bonis meis ad eum pervenit, eam pecuniam omnem ad Coloniam Philippenſium perventuram.* Macedoniam Hadrianum luſtraſſe indicat nummus ejus cum epigraphe ADVENTVI AVG. MACEDONIAE; illamque beneficiis devinxiſſe, alter cum hac RESTITVTORI MACEDONIAE arguit; ſi quidem Spartianus in vita Hadriani tradit. *In omnibus pene urbibus & aliquid ædificavit & luſus edidit.* Philippenſes ſtatuam Auguſti, pro ſolito nummorum ſuorum typo repræſentare conſueverunt.

Hic nummus mediocris magnitudinis, pro raro notandus.

PTOLEMAIS.

IMP. CAES. TRAI. HADRIAN. AVG. P. P. Caput Hadriani laureatum.
COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Mulier turrita insidens scopulis, dextrâ spicas, pro pedibus fluvii natantis effigies.

Nummus ad Ptolemaidem Phœniciæ pertinet, cujus situm in Trajano videas, & qua de causa montibus insidet mulier, pedeque fluvium calcat. Ille Belus à Plinio lib. 5. cap. 19. dictus est, ubi primùm compertum fuisse vitrum tradit. Beleus verò à Josepho lib. 2. de bel. Jud. cap. 9. qui mirabilem metalla in vitrum commutandi vim huic attribuit, fluvius è palude Lendevia à radicibus Carmeli profluit. Nomen *Patris patriæ*, quod sero Hadrianus accepit, nummum ipsi à Ptolemaidensibus cùm in Phœniciam venit, percussum denotat. Figura muliebris, urbis est Genius, ut in Trajano dictum est.

Hic nummus mediæ formæ inter raros numeratur.

IMP. TRA. HADRIANVS. AVG. P. P. Caput Trajani laureatum.
COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Colonus agit boves, quatuor adsunt signa militaria.

Ptolemais, priùs Ace ab Hercule dicta, Ptolemaidis deinde nomen à Ptolemæo Ægypti Rege accepit, illaque Rhodophorus, Macchab. lib. 3. ad aliarum hujus nominis urbium distinctionem appellata est; hanc verò Coloniam à Claudio deductam diximus, adstipulante Plinio: idcirco Colonus ad originem ejus indicandam cælatur. Signa verò militaria, cujusdam Legionis, cujus nomen ignoratur, Veteranos in eam transmissos arguunt.

Hic nummus minimi moduli nec rarus nec obvius est.

IMP. TRA. HADRIANVS AVG. P. P. Caput Hadriani laureatum.
COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Fortuna stolata stans, dextrâ temonem, lævâ cornucopiæ.

Frequentes Ptolemaidensis Coloniæ nummi Hadriano dicati beneficium quoddam singulare ipsi ab eodem collatum indicant; munificentissimus enim erat is Princeps, de quo Sex. Aur. Victor. *Cùm oppida universa restitueret, augeret ordinibus.* Suidas Excerpt. Cæs. vit. Καὶ πολλοῖς πολλὰ, καὶ δήμοις καὶ ἰδιώταις χαρίσασθαι. *Quin multis rebus publicis; tum privatis hominibus multa est largitus.* Id omninò confirmat rarissimus & elegantissimus nummus ipsi senaconsulto percussus cum hac epigraphe, LOCVPLETATORI ORBIS TERRARVM. Fortuna in aversa parte ut Dea Ptolemaide culta signatur, illa quidem stans dextrâ temonem, lævâ cornucopiæ, CONSERVATRIX appellari videtur ex statua ejusmodi attributis ornata, in cujus basi, Romæ in domo Marcelli Capisuci, legitur.

NVM. DOM. AVG.
SACRVM FORTVNAE CONSERVATRICI. HORREOR.
GALBINIANORVM. M. LORINVS FORTVNATVS. MAGISTER.
S. P. B. N.

Fortunam quidem veneratus fuisse Hadrianus videtur, si quidem Romæ ei templum condidisse narrat Athenæus lib. 8. pag. 361. Ετυχεν δὲ οὖσα ἑορτὴ, τὰ παρίλια μὲν πάλαι καλούμενα, νῦν δὲ Ῥωμαῖα, τῇ τῆς πόλεως Τύχῃ ναοῦ καθιδρυμένου ὑπὸ τοῦ πάντ᾽ ἀρίστου καὶ μουσικωτάτου βασιλέως Ἀδριανοῦ. *Celebrabantur enim Parilium dictæ quondam feriæ, nunc Romanas appellant, exstructo & dicato Fortunæ urbis templo ab optimo & humanissimo Imperatore Hadriano.*

Hic nummus infimæ molis pro raro habendus.

SINO-

SINOPE.

IMP. CAES. HADRIANVS. AVG. Caput Hadriani laureatum.
C. I. F. S. AN...... *Colonia Julia Felix Sinopensis anno......* Caput modio insigne.

Sinope, urbs Ponti Asiatici, de qua Stephanus, Σινώπη πόλις διαφανεστάτη τοῦ Πόντου, *Sinope urbs Ponti celeberrima*, & quidem vetustissima. Ovid. Pont. 1.

Urbs antiqua fuit Ponti celebrata Sinope.

Discrepantes auctorum sententias de ipsius conditoribus legas apud Eustathium ad Periegetæ v. 775. Illa diu suis legibus vixit, tandem à Pharnace Mithridatis Magni avo expugnata, deinde à Lucullo ipso Mithridate expulso capta, Colonia facta est, teste Strabone lib. 12. pag. 545. Νυνὶ δὲ καὶ Ῥωμαίων ἀποικίαν δέδεκται. *Nunc Romanorum accepit Coloniam.* Appianus de bel. Mithr. à Lucullo liberam factam narrat. Λούκουλλος δὲ τὴν πόλιν εὐθὺς ἐλευθέραν ἠφίει. *Lucullus eam civitatem mox fecit liberam*, à quo tempore modò æram in nummo Gordiani Pii computat, ubi Colonia *Romana* & *Julia* inscribitur: in aliis verò ubi *Julia* tantùm dicitur, epocham ab anno U. C. 705. sub Julio dinumerat, quòd primùm à Lucullo deducta sit, & à Julio postea devicto Pharnace Mithridatis filio Colonis iterum frequentata. Hic paternum regnum recuperare fugato Domitio tentaverat. De quo Hirtius de bel. Alex. *Pharnaces, rebus secundis elatus, multa oppida expugnavit; bona civium Romanorum Ponticorumque diripuit.* Tum Jul. Cæsar relicta Ægypto ad eum pervenit, eoque victo & fugato, inquit Dio lib. 42. pag. 207. Τὴν χώραν ὅσην τῶν τε Ῥωμαίων, καὶ τῶν ἐνόρκων σφίσιν ἀποτετμημένος ὁ Φαρνάκης ἦν, ἐκομίσατο, καὶ αὐτὴν πᾶσιν ὡς ἑκάστοις τοῖς ἀπολέσασιν ἔδωκε. *Receptis omnibus quæ vel Romanis, vel eorum sociis Pharnaces ademerat, singula iis qui amiserant restituit.* Quo tempore *Juliæ* nomen accepit, & æram in M. Aurelii & Caracallæ nummis signat, in hoc verò Hadriani typo illa prò dolor! temporis injuriâ detrita est.

Caput modio ornatum, Jovis est, seu Ditis, quem Ægyptii Serapidem vocarunt, postquam ejus statua ex urbe Sinope Alexandriam asportata est; Ptolemæus enim Soter Ægyptii Imperii fundator, cùm hanc urbem templis exornasset, & ea dedicare vellet, somnio admonitus est, ut ex Ponto Dei statuam afferri curaret, quod officium Timotheo commisit, teste Tacito lib. Hist. 4. *Timotheus quæsitis qui in Pontum meassent, cognoscit urbem illic Sinopem, nec procul templum vetere inter accolas fama Jovis Ditis.* Cujus statuam cùm à Scydrothemide Rege accepisset, ut inquit Plutarchus de Iside & Osiride pag. 362. Εἰς Ἀλεξάνδρειαν κομισθεὶς τὸ παρ' Αἰγυπτίοις ὄνομα τοῦ Πλούτωνος ἐκτήσατο τὸ Σέραπιν. *Allatus Alexandriam, Serapidis nomen, quo Ægyptii Plutonem afficiunt, invenit.* De ejus modio alicubi diximus.

Hic nummus tertiæ magnitudinis elegantissimus est.

TROAS.

IMP. CAES. HADRIAN. AVG. Caput Hadriani laureatum.
COL. TROAD. *Colonia Troadensis.* Caput muliebre turritum, pone quod vexillum.

Troas, urbs Phrygiæ minoris non longè à Trojæ antiquæ ruderibus, Alexandri jussu condita, tandem Coloniam Romanam ab Augusto accepit, ut nomen *Augustæ* in plurimis ejus nummis arguit. Vexillum seu labarum, Veteranorum cujusdam Legionis in eam transmissorum index est. Goltzius nummum Titi refert cum epigraphe COL. TROIAS ANTIGONIA ALEXAND. LEG. XXI. qui Legionis XXI. Veteranos indicaret, sed cautè huic auctori fides adhibenda, cùm nullus nummus Antigoniæ Troadis nomina hactenus tulerit, nec Legionis XXI. ulla sit mentio in Augusto, sed XXI. *Rapax* à Claudio tantùm sit constituta. Troadenses nummum Hadriano dicarunt ob balnea & aquæductus quibus urbem ornavit, ut tradit Philostratus in vita Herodis Sophistæ.

Hic nummus minimi moduli pro raro & eleganti habendus.

IMP. CAES. DIVI. TRAIANI. PART.
F. DIVI. NERVAE. NEP. TRAIAN.
HADRIANO. AVG. PONT. MAX.
TR. P. VIII. COS. III. P. P.

Grut. 248. 10.

S A B I N A.

SABINÆ *nummi minimæ formæ hactenus observati, inter rarissimos collocantur.*

CORINTHUS.

SABINA AVGVSTA. Caput Sabinæ.
COL. L. IVL. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Æsculapius stans, dextrâ baculum cui serpens involutus.

Corinthii de Hadriano bene meriti Sabinæ ipsius uxori suos etiam nummos dedicarunt; forsan Æsculapium in hoc cuderunt, quòd huic numini ob adversam Augustæ valetudinem sacra fecissent in ejusdem Dei templo Corinthi exstructo, cujus meminit Pausanias lib. 5. pag. 93. Πρὸς τούτῳ τῷ γυμνασίῳ ναοὶ θεῶν εἰσὶ, ὁ μὲν Διὸς, ὁ δὲ Ἀσκληπιοῦ τὰ δὲ ἀγάλματα, Ἀσκληπιὸς μὲν καὶ Ὑγεία λευκοῦ λίθου. *Conjuncta sunt cum ipso ferè gymnasio, Deorum delubra duo, Jovis alterum, alterum Æsculapii: Æsculapius ipse & Hygia candido lapide.* Ejus imago describitur ut in nummo apud Albricum de Deorum imag. *Æsculapius Deus Medicinæ putatur, cum barba valdè prolixa, indutus habitu Medici, cujus manus baculum cum serpente gestabat intorto.* Phornutus de nat. Deor. serpentem ei appingi narrat, quòd ægrotantes & revalescentes è morbis quasi reviviscant, ac senectutem exuant; baculum verò, ad indicandum, quòd nisi tali curâ erigamur ac confirmemur, continuò ad imbecilliorem valetudinem æquo citiùs prolapsuri simus.

Hic nummus infimæ magnitudinis elegantissimus est.

SABINA AVGVSTA. Caput Sabinæ.
COL. L. IVL. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Bellerophon capistro Pegasum retinens.

Per Sabinam beneficium quoddam ab Hadriano accepisse Corinthii significantur ex nummorum in ejus honorem cusorum multitudine. Cùm autem urbes inter se de generis vetustate sæpius disceptarent, illæ in nummis Heroes suos signare solebant, ideo Bellerophontem civem suum, cùm Pegasum in Pireneo fonte aquantem fræno sisteret, frequenter cuderunt. Hyginus Bellerophontem Neptuni ex Eurynome Nysi filia genitum tradit fab. 157. sed Pausanias eum Glauci Corinthii filium memorat, de quo fabulam confixerunt antiqui, ejusque contra Chimæram expeditionem enarrarunt: sed Palæphatum, Fulgentium, & alios Mythologos ea de re consule, quibus Βελλερόφων, quasi Βουληφόρος, sapientiæ consiliator dictus est.

Hic nummus minimi moduli inter rarissimos collocandus.

SABINA AVGVSTA. Caput Sabinæ.
C. L. IVL. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Puer ſupra Delphinum, pone quem arbor.

Ad urbis etiam antiquitatem ſpectat hic nummus. Puer, Melicerta eſt; arbor, pinus, juxta quam inventum ejus cadaver à Delphino fuit in Iſthmum deportatum: ſic ejus narrant hiſtoriam. Melicerta filius fuit Athamantis Æoli Thebarum Regis, hic Nephelen uxorem duxit, ex qua Hellen & Phryxum genuit, ſed cùm Nephele furore à Baccho percita, in ſilvas abiiſſet, Athamas liberis ſuis Inum Cadmi filiam ſuperinduxit novercam, cujus operâ priores filii fugâ patris iram declinarunt; quapropter Juno irata, furias in Athamantem immiſit, qui raptum Lærarchum ex filiis alterum, ſaxo illiſerit, quo facinore Ino perterrita, cum Melicerta altera prole fugiens, ſe ex rupe in mare præcipitem dedit, Melicerta à Delphino exceptus eſt, & in Iſthmum deportatus, juxtaque pinum inventus. Siſyphus Corinthi Rex, ejus patruus, mutato Melicertæ nomine Palæmonem illum appellavit, divinoſque ei honores decrevit, poſtmodum verò ludos Iſthmicos in nepotis memoriam inſtituit, in quibus victores pinu coronati ſunt. Vide Pauſaniam in Attic. pag. 83.

Hic nummus infimæ molis, à Patino pag. 206. vulgatus, inter elegantiores reponitur.

ÆLIUS.

ÆLII *Cæſaris nummi, tantæ raritatis & elegantiæ ſunt, ut unicus minimi moduli hactenus in Gaza Chriſtinæ Reginæ obſervatus ſtudioſè recondatur.*

L. AELIVS. CAESAR. Caput Ælii Cæſaris nudum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Caput prolixâ barbâ ornatum cum pileo oblongo & parte ſuperiore lato & rotundo.

Corinthii ut Ælio Cæſari ab Hadriano adoptato & ſucceſſori deſtinato gratularentur, nummos percuſſerunt, ſignato in averſa parte Æſculapio, cùm ille tenuis eſſet valetudinis, de quo Spartianus in vita Hadriani. *Commodus autem præ valetudine ne gratias quidem in Senatu agere potuit Hadriano de adoptione.* Et in ipſius vita: *Hîc valetudinis adeo miſeræ fuit, ut Hadrianum ſtatim adoptionis pœnituerit.* Dio ægritudinem ejus narrat. Κόμμοδον μὲν Λούκιον, καί τοι αἷμα ἐμοῦντα, Καίσαρα Ῥωμαίοις ἀπέδειξε. *L. Commodum quamvis ipſe quoque ſanguinem evomeret, Cæſarem Romanis deſignavit.* Dedicatum Æſculapio Corinthi templum in Sabina diximus; barbâ prolixâ inſignis ille depingitur, ut ſenex Medicus, qui ſcientiâ & experientiâ valere debeat; caput verò ejus pileo tectum, quod ad corporis ſanitatem maximè conferat.

Hic nummus minimæ formæ, eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

L. AELIO. CAES. DIVI. HADRIANI
AVG. F. COS. II. F.

Exſcripſi Romæ in Caſtello S. Angeli ad Molem Hadriani.

ANTONINUS PIUS.

NTONINUS Pius Tribunitiam poteſtatem XXIV. attigit, & plurima teſte Julio Capitolino per Legatos ſuos bella geſſit, quæ ut plurimum deducendarum Coloniarum cauſæ ſunt, Hiſtorici tamen nullas ab eo conſtitutas memorant: quædam autem in nummis & marmoribus cum *Æliæ* nomine occurrunt, ſed utrum illæ ab Hadriano aut ab Antonino in Æliam gentem adoptato deductæ ſint, diſtinguere non facile eſt; teſtes ſint Æliæ Oeæ in Africa Coloniæ nummi, niſi quis dixerit Colonias ad Antoninum ſpectantes Æliæ Antonianæ nomen gerere debuiſſe.

ANTONINI *nummi primæ magnitudinis rariſſimi ſunt; ſecundæ & minimæ, obvii.*

ÆLIA CAPITOLINA.

T. AEL. ANTONINO AVGVSTO. Caput Antonini Pii laureatum.

COL. AELIA. CAP. *Colonia Ælia Capitolina.* Bacchus ſtans, dextrâ poculum, lævâ thyrſum, ad pedes Panthera.

Ælia Capitolina, Colonia ab Hadriano deducta, Antonino Pio filio ejus adoptivo & ſucceſſori gratulans, nummos cum ſimulacris Deorum, quos ipſa colebat, percuſſit, inter eos hîc Bacchus exhibetur. Urbs autem nova vicinorum populorum numina recepiſſe videtur: Bacchus enim apud Syros in ſumma erat veneratione, & jam ſacra ei facere ſub Antiocho Deo Epiphane coacta fuerat Jeroſolyma, ut meminit Macch. lib. 2. cap. 6. *Judæi ducebantur Jeroſolymæ, cum amara neceſſitate in die natalis Regis ad ſacrificia, & cùm Liberi ſacra celebrarentur, cogebantur hæderâ coronati Libero circuire.* Bacchus vas dextrâ gerit, quod Cotylum nominat Athenæus lib. 11. cap. 8. pag. 418. Οἶνον ἐξέσπενδε κοτύλῳ. Πάμφιλος δὲ ποτηρίου φησὶν εἶναι γένος, ἴδιον δὲ εἶναι Διονύσου. *Cotylo vinum libavit. Pamphilus eſſe putat poculi quidem genus, ſed Baccho peculiare.* Siniſtrâ verò thyrſum ſeu haſtam, cujus mucro hæderâ lambente porrectus eſt. Panthera ipſi comes attributa, & ut loquitur Philoſtratus Imag. lib. Παρδάλις τοῦ Θεοῦ σύμβολον. *Panthera Bacchi ſymbolum.*

Hic nummus minimæ formæ, à Patino pag. 220. vulgatus, inter raros computatur.

T. AEL. ANTONINVS AVG. Caput Antonini Pii laureatum. In aliis capita Antonini Pii & M. Aurelii adverſa.

COL. AELIA. CAP. *Colonia Ælia Capitolina.* Caput barbatum calatho ſeu modio inſigne.

Caput illud Serapidis eſt, cujus cultum Ælia Capitolina ab Ægyptiis recepit: eorum enim ſupremum erat numen, Tacito de Alexandrinis loquente Hiſt. 4. *Monitu Serapidis Dei, quem dedita ſuperſtitionibus gens ante alios colit,* quod confirmat B. Auguſtinus, Serapidis in Ægyptum adventum, non ut in Hadriano ex Tacito & Plutarcho diximus, narrans. *His,* inquit, *tempori-*

bus

bus Rex Argivorum Apis, navibus transvectus in Ægyptum, cùm ibi mortuus fuisset, factus Serapis, omnium maximus Ægyptiorum Deus. Macrobius ejus calathi meminit Satur. l. 1. cap. 20. *Eidem Ægypto adjacens civitas, quæ conditorem Alexandrum Macedonem gloriatur, Serapin atque Isin cultu pæne attonitæ venerationis observat, omnem tamen illam venerationem soli se illius nomine testatur impendere, vel dum calathum capiti ejus infingunt, &c.* Et paulò pòst: *Cujus vertex insignitus calatho & altitudinem sideris monstrat, & potentiam capacitatis ostentat: quia in eum omnia terrena redeunt, dum immisso calore rapiuntur.*

Miratur P. Harduinus pag. 562. Holstenium Not. in Stephan. hunc nummum Coloniæ Æliæ Capitolinæ ad Capitoliadem Cælesyriæ oppidum pag. 159. revocasse, sed magis miror eruditum Patrem pag. 13. ejusdem Capitoliadis Sept. Severi nummum cum epigraphe ΚΑΠΙΤΩ. ΙΕΡ. ΑΣ. ΑΥ. Καπιτωλίας ἱερᾶς ἀσύλȣ αὐτονόμȣ. Coloniæ Æliæ Capitolinæ attribuisse.

Hic nummus minimæ formæ pro raro habendus.

T. AEL. ANTONINVS. AVG. P. P. Caput Antonini Pii laureatum.

C. A. C. *Colonia Ælia Capitolina.* Figura muliebris succincta tutulata seu turrita, dextrâ caput humanum, lævâ hastam, pede semifiguram premit.

C. A. C. *has notas*, inquit P. Harduinus, *quas ante nos expedire nemo tentavit, sic interpretamur*, COLONIA ASIDO CAESARIANA. Laudandus quidem illius conatus, sed genuina explicatio COLONIA AELIA CAPITOLINA est.

Figura illa turrita seminuda stans cum omnibus his attributis, in Cæsareæ Palæstinæ nummis Hadriano cusis expressa est; Jerosolyma autem Astarten seu Venerem, quam Cæsarea provinciæ caput colebat, facta Colonia recepit. Illa originem ex Byblo Phœniciæ urbe habet, de qua abunde in Hadriano pag. 155. diximus, & quod legere non erit forsan injucundum. Posterior nummus templum hujus Deæ exhibet, cui Salomon Rex, uni pellicum suarum obsequi volens, olim altaria condidisse fertur.

Hic nummus minimæ molis, rarus est & elegans; sed posterior secundæ, inter rariores reponendus.

T. AEL. ANTONINVS AVG. P. P. Caput Antonini Pii laureatum.

C. A. C. *Colonia Ælia Capitolina.* Astarte seu Venus ut suprà, in templo tetrastylo.

Insignis ille nummus non modò Veneris, seu Astartis cultum Æliæ Capitolinæ receptum, sed illam ipsi templum erexisse nos docet, cujus figuram nobis in nummis ad æternam rei memoriam exhibet. Judæos Æliam ingredi vetuit Hadrianus, ex Eusebio in Chronico. *Ex quo tempore etiam introeundi eis Jerosolymam licentia ablata.* Iis verò hanc Antoninus Pius concessisse videtur, saltem iis circumcisionem permisit, ut tradit Modestinus Leg. circumcid. ff. ad Legem Corneliam. *Circumcidere Judæis filios suos tantùm rescripto D. Antonini Pii permittitur.*

Hic nummus minimi moduli inter rariores adscribendus.

ANTIOCHIA Pisidiæ.

ANTONINVS AVG. PIVS. TR. P. P. P. COS. IIII. Caput Antonini Pii laureatum.

COL. CAES. ANTIOCH. MENSIS. *Colonia Cæsarea Antiochia. Mensis.* sed malè apud Mediobarbum pag. 206. *Nemesis.* Figura stolata stans, capite Phrygio in capite, Crescente Luna dorso imposita, dextrâ hastam, lævâ victoriolam, ad pedes gallus gallinaceus.

Antio-

Antiochia, urbs multiplex; hæc autem quæ Colonia sub Antonino Pio perhibetur, non ad Antiochiam Syriæ sub Caracalla tantùm deductam, sed ad Pisidicam pertinet. Plinius lib. 5. cap. 27. *Insident vertice Pisidæ, quondam Solymi appellati, quorum Colonia Cæsarea, eadem Antiochia.* Nomen *Cæsareæ* ab Augusto constitutam arguit; nam Strabonis ejus situm describentis ævo jam Coloniæ titulo gaudebat: sic enim ille lib. 12. pag. 577. Πρὸς ἄρκτον μὲν Φιλομήλιον, ἐκ θατέρου δὲ μέρους Ἀντιόχεια ἡ πρὸς Πισιδίᾳ καλουμένη, ἡ μὲν ἐν πεδίῳ κειμένη πᾶσα, ἡ δ' ἐπὶ λόφον ἔχουσα ἀποικίαν Ῥωμαίων. *Versus Septentrionem Philomelium, ad Meridiem Antiochia quæ vocatur; illa in campo, hæc in colle sita, & Coloniam habens Romanam.* Illa videtur Antiochia, quam arsisse sub Antonino refert Capitolinus: *Et Narbonensis civitas, & Antiochia oppidum, & Carthaginense forum arsit.* Antiochia restaurationis memor, munificentissimo Principi nummos dedicat. Figura, cui crescens Luna dorso imposita, & gallus ad pedes, Deus Lunus est, cujus nomen MENSIS in nummo scriptum legitur, ut subolevit Patinus, pro quo legit P. Harduinus uno verbo ANTIOCHENSIS, pro ANTIOCH. MENSIS. Ejus Dei in hac urbe cultum memorat idem Strabo loco laudato. Ἦν δὲ ἐνταῦθα καὶ ἱερωσύνη τις Μηνὸς Ἀσκαίου πλῆθος ἔχουσα ἱεροδούλων καὶ χωρίων ἱερῶν. *Fuit ibi etiam sacerdotium Mensis Ascæi, multitudinem hierodulorum habens & sacrorum locorum.* Antiqui Lunum & Lunam colebant, quòd, ut inquit Macrobius Saturnal. lib. 3. cap. 8. *eadem & mas æstimatur & fœmina.* Gallus gallinaceus ei tributus est, quòd Latonæ matri parturienti adfuerit, ob id gratissimus ipsi ex Æliano dicitur.

Hic nummus secundæ magnitudinis, apud Patinum pag. 218. vulgatus, elegans & rarus est.

BERYTUS.

ANTONINVS. AVG. PIVS. P. P. Caput Antonini Pii laureatum.
COL. BER. *Colonia Berytus.* Neptunus stans, dextrâ delphinum, lævâ tridentem, pede saxo, in aliis proræ imposito.

Berytensis Colonia nummos Antonino Pio Imperatori munificentissimo dedicat; plurima enim beneficia in provincias ab eo collata, Pausanias narrat in Arcadicis. Καὶ ὧν ἔργων κατεσκεύασεν ἔν τε τῇ Ἑλλάδι, καὶ περὶ Ἰωνίαν, καὶ περὶ Καρχηδόνα, τὰ καὶ ἐν τῇ γῇ Σύρων. *Quæ operum magnificentia Græciam, Ioniam, Syriam, & postremò Carthaginem exornarit.* Berytus Antonino Pio *Patris patriæ* titulum tribuit, de quo Capitolinus in ejus vita: *Patris patriæ nomen delatum à Senatu, quod primò distulerat, cum ingenti gratiarum actione recepit.* Neptunus in nummo cusus Beryti cultum huic numini præstitum indicat: illam enim urbem à Saturno conditam narrat Stephanus. Βηρυτὸς πόλις Φοινίκης, κτίσμα Κρόνου. *Berytus urbs Phœniciæ opus Saturni.* Ut confirmat Nonnus Dionys. 41.

Καὶ Βερόης ναίεσκον πόλιν πρωτόσπορον ἕδρην·
Ἣν Κρόνος αὐτὸς ἔδειμε.
Et Beroes habitabant urbem primò seminatam;
Quam Saturnus ipse ædificavit.

Neptunum ejus filium aquis imperantem, urbs tutelarem Deum elegit, de cujus tridente & delphino dictum in Augusto.

Hic nummus secundæ & tertiæ magnitudinis tritus & vulgaris.

CÆSAREA Palæstinæ.

IMP. T. AEL. ANTONINO AVG. Caput Antonini laureatum.
COL. PRIMA. FL. AV. CAES. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarea* vel *Cæsarensis.* Caput Serapidis cum calatho.

Cæsareæ Palæstinæ percussus est hic nummus, quam à Vespasiano Coloniam accepisse alibi diximus; in ea Serapis signatus, ipsius in hac urbe cultum indicat. Per Serapin autem Veteres universam Mundi molem & ipsa rerum principia intellexerunt, aërem scilicet, aquam, & terram; per aërem seorsum Jovem, per aquam Neptunum, & per terram Plutonem interpretati: sed uni Serapidi omnia eorum attributa, calathum, tridentem, & cerberum dederunt: per calathum ejus capiti

capiti impoſitum, Jovem ; per tridentem, Neptunum ; & per cerberum, Plutonem agnoſcunt. Serapis autem idem eſt cum Jove apud Diodorum, eundem cum Plutone exiſtimat Plutarchus. Serapidis cultores vocat Chriſtianos Hadrianus Imp. in epiſt. ad Servianum, apud Phlegontem, forſan quòd unum colerent Deum. *Illi qui Serapin colunt, Chriſtiani ſunt ; Serapi, qui ſe Chriſti Epiſcopos dicunt..... Unus illis Deus eſt, hunc Chriſtiani, hunc Judæi, hunc omnes venerantur & gentes.*

Hic nummus minimi moduli, à Patino pag. 220. *vulgatus, nec rarus nec obvius eſt.*

IMP. T. CAES. ANTONINO. Caput Antonini Pii laureatum.

COL. PRIMA. F. AVG. CAESAR. *Colonia Prima Flavia Auguſta Cæſarea* vel *Cæſarenſis.* Apollo ſtans, dextrâ ſerpentem, læva innixa tripodi.

Cæſaream Palæſtinæ in Auguſti Cæſaris honorem ab Herode vocatam jam antè diximus. Joſephus Antiq. Jud. lib. 15. cap. 13. nominis hujus cauſam Auguſti ſtatuam in templo poſitam tradit. Κἂν τῷ μέσῳ κολωνός τις, ἐφ' ȣ̃ νεὼς Καίσαρος ἀπόπλος τοῖς εἰσπλέȣσιν, ἔχων ἀγάλματα, τὸ μὲν Ρώμης, τὸ δὲ Καίσαρος, ἥτε πόλις αὐτὴ, Καισάρεια καλεῖται. *Extante in medio tumulo, in quo templum Cæſaris à longè conſpicuum adnavigantibus, & in eo ſtatuæ, Romæ altera, altera Cæſaris; unde Cæſareæ nomen.* An Apollo in gratiam Auguſti, cui ſummus Deus erat, apud Cæſaream receptus ſit ? an verò idem Apollo, cujus erat magnus Antiochiæ cultus, longè antè in Syriam tranſlatus à Seleuco Nicatore, qui ſe ipſius filium prædicabat, Antiquariorum diſquiſitioni permittimus : cùm enim Apollinem quatuor artibus præfuiſſe exiſtimaverit antiquitas, illum modò ut Citharœdum cum lyra, modò ut Medicum cum lauro, modò ut Jaculatorem cum ſagitta, poſtremò ut Vatem cum tripode deſignavit ; in hoc autem nummo tanquam Medicus & Vates ; ſerpens enim ſanitatis ſymbolum, tripus verò vaticiniorum inſtrumentum eſt, imò ſerpens Apollinis etiam ſymbolum. Hinc apud Delphos, Draco ſub tripode vocem ederis, juxta Lucianum : unde plures etiam nummi, de quibus loquitur Ill. Spanhemius Diſſ. 3. p. 175. in quibus occurrunt tripodes ſerpente involuti, aliquando etiam ſuprà tripodem erecti.

Hic nummus minimæ formæ inter raros adſcribendus.

CARTHAGO *Africæ.*

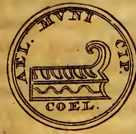
IMP. CAES. ANTONINVS AVG. Caput Antonini Pii laureatum.

C. I. C. A. GENIO. P. R. D. D. *Colonia Julia Carthago Antiqua, Genio Populi Romani, decreto Decurionum.* Genius ſeminudus ſtans, dextrâ temonem, ſiniſtrâ cornucopiæ.

Carthaginem Africæ urbem, à Jul. Cæſare Coloniam in ejus nummis deductam diximus, unde has notas C. I. C. *Colonia Julia Carthago* interpretati ſumus : additur in hoc A. id eſt *Antiqua*, & non *Auguſta*, ut in Treb. Gallo videbimus. Illa beneficentiæ Antonini Pii, qui ejus forum reſtituerat, memor, nummos ipſi percuſſit. De fori Carthaginenſis incendio Capitolinum in Ant. Pio audias. *Et Narbonenſis civitas, & Antiochenſe oppidum, & Carthaginenſe forum arſit : quæ omnia mirificè inſtauravit.* Carthaginenſes ad Romanorum imitationem, qui in nummis Antonini GENIVS POPVLI ROMANI inſcripſerant, cùm ipſi Coloni eſſent Romani, Antonino tanquam Genio ſuo nummos blandientes dedicarunt, illi temone, mari ſymbolo, cùm ad littus eſſent, pro ſceptro Romæ inſigni, attributo. Cave ne has notas cum P. Harduino pag. 108. *Colonia Julia Cæſarauguſta* interpreteris. Cæſarauguſta urbs Hiſpaniæ Tarraconenſis nunquam dicta eſt *Julia* in obviis ejus nummis, ſed per has litteras C. C. A. ſemper exhibetur, aut integrè CAESARAVGVSTA.

Hic nummus primæ magnitudinis, inter rariſſimos collocandus.

COELLI vel COILLU.

IMP. CAES. T. AEL. ANTONINVS. Caput Antonini Pii nudum.

AEL. MVNICIP. COEL. in aliis COIL. *Ælium Municipium Coelli* ſeu *Coillitanum.* Prora navis, in aliis cornucopiæ deſuper.

Cullu Plinio, *Chulli Municipium* Antonino Pio, Κούλλου Ptolemæo, urbs eſt Numidiæ littoralis ad Ampſacum fluvium, ad quam nummus pertinere videtur. Hæc autem urbs *Municipii* epigraphen gerit, & ab Antonino Pio in Itinerario ſuo hoc titulo donata fuit cum prænomine *Ælii* ab Ælio Hadriano patre adoptivo, aut ab ipſomet Imperatore ipſi conceſſo. In marmore apud Gruterum pag. 372. 2. producitur cum inſcriptione MVNICIPES MVNICIPI. T. AELI. HADRIANI. AVG. CIVILITANI. quod idem eſſe videtur, etiamſi marmor Præſidi provinciæ Byzacenæ ſub Conſtantino Magno dedicatum ſit. Prora navis ad indicandum urbis ſitum ſignatur. Cornucopiæ fructuum & frugum in agro ubertatem arguit. Polybius in Excerpt. pag. 175. tradit Maſſiniſſam Numidiæ Regem illam omni fructuum & frugum genere fertilem reddidiſſe. Τῆς γὰρ Νομαδίας ἁπάσης ἀχρήστου τὸ πρὸ τοῦ χρόνον ὑπαρχούσης καὶ νομιζομένης ἀδυνάτου τῇ φύσει πρὸς ἡμέρους καρποὺς ὑπάρχειν, πρῶτος καὶ μόνος ὑπέδειξε. διότι δύναται πάντας ἐκφέρειν τοὺς ἡμέρους καρποὺς, οὐδ' ὁποίας ἧττον, ἑκάστῳ τῶν καρπῶν ἐν διαστάσει μυριοπλεθρεῖς ἀγροὺς κατασκευάσας παμφόρους. *Cùm omnis Numidia antea temporis infructuoſa eſſet, nec gignendis fructibus ullatenus idonea eſſe crederetur, ipſe primus ac ſolus demonſtravit, nullum eſſe fructum quem producere illa non poſſet eadem fertilitate qua cæteræ regiones, cùm ipſe agros innumerabiles ſingulis fructuum generibus per intervalla conſitos, feraciſſimos reddidiſſet.*

Hic nummus minimi moduli pro raro habendus.

CORINTHUS.

ANTONINVS. AVG. PIVS. Caput Antonini Pii nudum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Neptunus ſedens, dextrâ delphinum, lævâ tridentem.

Corinthii Antonino Hadriani de ipſis bene meriti filio adoptivo & ſucceſſori gratulantes, nummos ſuos conſecrarunt; rebellionis cujuſdam tamen in eorum provincia meminit Capitolinus in ejus vita. *In Achaia*, inquit, *etiam & in Ægypto rebelliones repreſſit.* Neptunus, frequens Corinthiorum nummorum typus, utpote Tutelaris eorum Deus. Ejus in Lechæo templum memorat Pauſanias in Corinth. p. 88. Ἔστι δὲ ἐν Λεχαίῳ μὲν Ποσειδῶνος ἱερὸν, καὶ ἄγαλμα χαλκοῦν. *In Lechæo Neptuni templum eſt cum ſigno æneo.* Delphinum narrat Fulgentius ob nuptias Neptuni cum Amphitrite pro mercede inter ſidera collocatum. De tridente Neptuni ſæpius dictum. Porro Lilius Giraldus de hiſt. Deor. ſyntagm. 5. pag. 141. ſe legiſſe tradit Græcum epigramma, quod Corinthi in Iſthmo poſitum fuit, quo & Τελαινοκεράτορα appellatum obſervavit.

Hic nummus minimæ formæ obvius & frequens.

ANTONINVS AVG. PIVS. Caput Antonini Pii laureatum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Mulier ſtans, dextrâ haſtam, ſiniſtrâ pomum gerit.

Mulier illa ſtans, Venus eſt, cui templa ſub diverſis nominibus, & ſtatuas poſuerunt Corinthii, ut tradit Pauſanias lib. 2. Primum eſt in Cenchreis. Ἐν δὲ Κεγχρείαις Ἀφροδίτης τέ ἐςι ναὸς καὶ ἄγαλμα λίθȣ. *In ipſis Cenchreis Veneris delubrum, & marmoreum ſignum.* Alterum eſt in ſuburbio. Πρὸ ἢ τ͂ πόλεως κυπαρίσσων ἐςὶν ἄλσος ὀνομαζόμϑυον Κράνειον. Ἐνταῦθα Βελλεροφόντȣ τέ ἐςι τέμϑυος, καὶ Ἀφροδίτης ναὸς Μελανίδος. *Maximè ſuburbanus eſt cupreſſorum lucus; cui Craneo nomen. In eo Bellerophontis fanum eſt, & Veneris Melanidis delubrum.* Signum Veneris in foro eſt. Ἐςι καὶ ἄγαλμα Ἀφροδίτης, Ἑρμογένȣς Κυθηρίȣ ποιήσαντος. *Et eſt Veneris ſignum, Hermogenis Cytherii opus.* Tertium in Acrocorintho, quem Solem Veneri conceſſiſſe narrant Corinthii, ejus eſt templum. Ἀνελθȣ̃σι ἢ ἐς τ͂ Ἀκροκόρινθον ναός ἐςιν Ἀφροδίτης, ἀγάλματα δὲ, αὐτή τε ὡπλισμϑύη, ἢ Ἥλιος, ἢ Ἔρως ἔχων τόξον. *Jam in ipſo ad Acrocorinthum aditu delubrum eſt Veneris, ſigna in eo, ipſa Dea armata, Sol, & Amor arcum tenens.* Venus Divinitatis haſtam, & pomum aureum tenet, quod ob formæ præſtantiam Paris ipſi dedit. Corinthii Venerem in Antonini Pii nummo, Fauſtinæ ejus uxori blandientes, ſignarunt, in cujus honorem Romani nummos cum epigraphe VENERI AVGVSTAE, & eodem typo inſcripſerant.

Hic nummus mediocris formæ, in rariorum numero collocandus.

IMP. CAES. ANTONINVS AVG. Caput Antonini Pii laureatum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Puer ſtans ſupra Delphinum.

Frequens eſt Melicertæ typus in Corinthiorum nummis ad antiquitatem eorum indicandam: ille mutato nomine Palæmon dictus eſt, Latinis Portunus, quòd portubus præeſſe putetur. Virgilius Æneid. 2.

Qui Melicerta priùs, Portunus ritè vocatur.

P. Victor duas fuiſſe Romæ Portuni ædes narrat, alteram ad pontem Æmilii, alteram inter Apollinem Cœliſpicem, & Herculem Olivarium: an harum aliquam reſtituerit Antoninus Pius, in cujus rei memoriam Corinthii in ipſius Imperatoris nummis Palæmonem ſignarint. Rectus ille ſupra delphinum viſitur, qualem effictum in Neptuni templo narrat Pauſanias lib. 2. pag. 83. Τῷ δὲ ἅρματι Ἀμφιτρίτη καὶ Ποσειδῶν ἐφεςήκασι· ἢ παῖς ὀρθός ἐςιν ἐπὶ δελφῖνος ὁ Παλαίμων, ἐλέφαντος ἢ καὶ χρυσȣ̃, ἢ ȣ̃τοι πεποίηνται. *In curru ſtant Amphitrite & Neptunus; & rectus delphini inſiſtit Palæmon puer, ebore & auro, hæc etiam expolita.* De Delphinis fabula dictum eſt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis tritus & vulgaris eſt.

ANTONINVS AVG. PIVS. Caput Antonini Pii laureatum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Menſa ſupra quam puer delphino ſubſtratus eſt, pone eum arbor.

Menſa hæc ad ludos ſpectat, ſæpe lebetes ſeu urnæ cum palmæ ramis ſupra menſas pro ſacris certaminibus in nummis exhibentur; Corinthii verò pro urna Melicertam Delphino ſubſtratum ad Iſthmicos ludos indicandos repræſentarunt: hi in Melicertæ honorem à Siſypho Rege ſunt inſtituti, cùm ille nepotis corpus à Delphine in Iſthmum expoſitum offendiſſet, teſte Pauſania l. 2. p. 86. Ἐς τȣ̃τον τ͂ τόπον ἐκκομισθῆναι τ͂ παῖδα ὑπὸ δελφῖνος λέγȣσι· κειμϑύῳ δὲ ἐπιτυχόντα Σίσυφον θάψαι τε ἐν τῷ Ἰσθμῷ, καὶ τ͂ ἀγῶνα ἐπ' αὐτῷ ποιῆσαι τ͂ Ἰσθμίων. *Eò enim evectum puerum memorant: quem cùm offendiſſet expoſitum Siſyphus, & humarit in Iſthmo, & Iſthmicos in ejus honorem ludos inſtituerit.* Arbor pone Delphinum pinus eſt, juxta quam inventum eſt Melicertæ corpus, in cujus memoriam Iſthmicorum ludorum victores pinu coronati ſunt, vide infrà in M. Aurelii & L. Veri nummis, in quibus ISTHMIA.

Hic nummus mediocris inter inſigniores numerandus.

DIUM.

IMP. CAES. ANTONINVS. Caput Antonini Pii laureatum.
COL. IVL. AVG. DIENSIS. D. D. *Colonia Julia Augusta Diensis. Decreto Decurionum.* Minerva galeata stans, dextrâ pateram, sinistrâ hastam gerit.

Dium, urbs Macedoniæ littoralis, inter Haliacmonis & Baphyri ostia sita est, de qua loquitur Livius Decad. 5. lib. 3. *Sed cùm ad Dium per littora cum equitibus vagaretur Rex Perseus.* Urbem hanc Julius Cæsar Coloniam constituit, ut nomen *Juliæ* denotat, quam deinde Augustum Colonis iterum frequentasse *Augustæ* appellatio arguit, unde *Colonia Julia Augusta Diensis* dicta est. Hæc Antonino Pio in obsequii monimentum nummos dedicat, in quibus Minervam, quam Macedones cognomine *Alcidam* coluere, signasse videtur. Illius meminit Livius ead. Decad. lib. 2. de Perseo agens. *Ipse centum hostiis sacrificio regaliter Minervæ, quam vocant Alcidam, confecto, cum purpuratorum & satellitum manu profectus Citium est.* Minerva hastam gerit, unde Pallas ἀπὸ τοῦ πάλλειν τὸ δόρυ, id est, à vibranda seu concutienda hasta, appellata est.

Hic nummus minimæ formæ inter rariores recensetur.

OEA.

IMP. ANTONINVS AVG. P. P. P. Caput Antonini Pii laureatum.
C. A. O. A. F. *Colonia Ælia Oea*, vel *Oeensis Augusta Felix.* Caput mulieb. turritum.

Hanc interpretationem cum P. Harduino communicatam, & ab eo tanquam ex se pag. 368. vulgatam, nobis hîc vendicare liceat. Oea Melæ, Oeea autem Plinio, Antonino Pio, & Amm. Marcellino, urbs Africæ littoralis, Colonia Romana fuit, ut legitur in Itiner. Ant. Pii. *A Macomadibus in Alexandriam Oeea Colonia* M. P. XXVIII. Nomen *Æliæ*, ab Hadriano aut Antonino Pio, quibus gentis hæc appellatio communis est, deductam indicat; sed Holstenius in Annot. ad Ortelium pag. 134. nummum profert rem penitùs dirimentem, cui cum *Æliæ* cognomine conjuncta est *Antoninæ* appellatio: ut testatur nummus, in quo duo boves terram exarantes cum hac inscriptione, COLONIA AELIA ANTONINA OEA AVGVSTA. Quanta lux historiæ ex nummis affulget! Oeenses beneficii memores Fundatori nummos cum capite turrito, urbis scilicet Genio, percusserunt.

Hic nummus mediocris formæ, quem Regio Thesauro addidimus cum sexcentis aliis, à D. Clotomont Nob. Gallo Alexandria Ægypti redeunte, & nuper à Turcis capto, dono nobis datus, eximiæ raritatis est.

PATRÆ.

IMP. ANTONINVS AVG. PIVS. Caput Antonini Pii laureatum.
COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Apollo nudus stans, dextrâ pateram, sinistrâ lyræ cippo impositæ innixâ.

Patrenſes paucos dedicarunt Antonino Pio nummos, an propter excitatam in Achaia rebellionem, cujus meminit Capitolinus in ejus vita : *In Achaia etiam atque in Ægypto rebelliones repreſſit.* Apollo in averſa parte ſignatus, ejus in urbe cultum arguit : pateram ille gerit ob ſacrificia ipſi pro Imperatore facta. Apollinis templum in foro Corinthi locat Pauſanias in Achaic. pag. 136. Ἱερόν τε Ἀπόλλωνος πεποίηται, καὶ Ἀπόλλων χαλκοῦς γυμνὸς ἐσθῆτος, ὑποδήματα δὲ ὑπὸ τοῖς ποσὶν ἐστιν αὐτῷ, καὶ ἑτέρῳ ποδὶ ἐπὶ κρανίου βέβηκε βοός. *Apollini etiam fanum dedicarunt : Dei nudum eſt ex ære ſignum, pedibus tantum calceatis, quorum altero bovis calvæ inſiſtit.* Paulò pòſt ejus ſtatuam in Odeo eſſe poſitam tradit idem auctor. Ἔχεται δὲ τῆς ἀγορᾶς τὸ ᾠδεῖον, καὶ Ἀπόλλων ἐνταῦθ' ἀνακεῖται θέας ἄξιος. *Cum foro Odeum conjunctum eſt, in eo Apollinis ſimulacrum eximiâ admodum ſpecie.* Lyræ innixus eſt Apollo, cæleſtis harmoniæ imaginem demonſtrans, unde apud Phornutum de Nat. Deor. Muſicus & Citharœdus inducitur.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter raros collocandus.

ANTONINVS AVG. PIVS. Caput Antonini Pii laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Auguſta Aroe Patrenſis.* Mercurius ſedet in templo diſtylo, dextrâ extenſâ, lævâ caduceum gerit, pro pedibus aries.

Mercurius ſedens in nummis Patrenſium frequens occurrit, hic verò Antonini Pii, & alter Commodi illum in templo diſtylo exhibent, ex quibus hunc Deum apud ipſos cultum fuiſſe novimus, etiamſi nulla illius apud Pauſaniam in Patrarum urbis deſcriptione mentio ſit. Aries Mercurio comes additur, ut in Corinthiorum nummis, eâdem forſan ratione quam ipſe Pauſanias affert in Achaïcis, quòd Mercurius præ cæteris greges tueri & augere exiſtimetur : vulgò enim Paſtorum Deus appellatus eſt, imò apud eundem ſcriptorem Κριοφόρος, arietem ferens, hoc nomine à Tanagræis cultus, quòd circa urbis eorum muros arietem geſtans, illos peſtilentiâ liberarit, ut ipſe narrat lib. 9. pag. 574. Τοῦ μὲν ἐς τὴν ἐπίκλησιν λέγουσιν, ὡς ὁ Ἑρμῆς σφίσιν ἀποτρέψαι νόσον λοιμώδη περὶ τό τε τεῖχος κριὸν περιενέγκων. *Superioris quidem cognominis eam eſſe cauſam dicunt, quòd peſtilentiam Mercurius averterit, circumlato in murorum ambitum ariete.* Mercurius caduceum ſiniſtrâ gerit, virgam nimirum, cui implicìti ſunt duo ſerpentes, pacis causâ : hinc Legati, qui de pace mittuntur, Caduceatores nominati.

Hic nummus mediocris moduli pro raro habendus.

TROAS.

IMP. ANTONINVS AVG. P. P. Caput Antonini Pii laureatum.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Victoria gradiens, dextrâ coronam, lævâ palmam.

Troas, urbs Phrygiæ minoris, ab Alexandro Magno, unde *Troas Alexandri*, ſeu *Alexandria*, ut pluribus narrat Q. Curtius, paucis tantùm milliaribus in Auſtrum à Trojæ ruderibus diſtans, Colonia Romanorum facta eſt, teſte Strabone lib. 13. pag. 593. Νῦν δὲ καὶ Ῥωμαίων ἀποικίαν δέδεκται. *Nunc etiam Romanorum Coloniam excepit.* Ab Auguſto deductam arguit nomen *Auguſtæ.* Ipſa beneficiorum Hadriani memor, Antonino Pio filio adoptivo gratulans ob aliquam victoriam, nummos ſignavit; ſed cùm ille ex Capitolino plurima bella per Legatos ſuos geſſerit, quænam illa fuerit, non facile eſt pronunciare.

Hic nummus minimi moduli rarus eſt.

IMP. ANTONINVS. AVG. P. P. Caput Antonini laureatum.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Augusta Troadensis.* Aquila volitans caput bovis unguibus tenet.

Aquilæ caput bovis unguibus gerentis typus in Troadensis Coloniæ nummis frequens signatus, ad veterem aliquam urbis historiam spectare videtur. Jo. Malela Antiochenus in Chronico inedito narrat, Seleucum de loco urbis condendæ dubitantem, Jovi Cassio ex oraculo sacrificasse, aquilam verò parte carnis sacrificii ablatâ, in Pieriæ emporium transtulisse, ubi urbem de nomine Seleuciam condidit. Aquila caput bovis rapiens, Troadi condendæ idem augurium videtur, Strabo enim urbem à veteri Troja remotam, imò sæpe locum mutasse, & tandem Oraculi jussu ubi nunc est tradit positam. Καὶ ἄλλοι δὲ ἱστοροῦσι, πλείους μεταβεβληκέναι τόπους τὴν πόλιν, ὕστατα δ' ἐνταῦθα συμβῆναι κατὰ χρησμὸν μάλιστα. *Alii etiam narrant sæpius urbem hanc locum mutavisse, & tandem ibi positam ubi nunc est, maximè Oraculi jussu.* Patinus capita boum cum anteriore illorum parte templis appendi solita refert; sed hîc aquila caput bovis tenet, templis appendi haud consueta.

Hic nummus minimæ formæ, à Patino pag. 221. *vulgatus, pro raro habendus.*

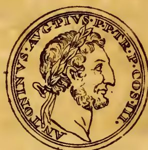
FAUSTINA.

FAVSTINÆ *Senioris nummi ex omni modulo, eximiæ ſunt raritatis & elegantiæ, ſolus hic ex ære majori & minori hactenus obſervatus eſt.*

CORINTHUS.

FAVSTINA AVGVSTA. COR. *Fauſtina Auguſta Corinthi.* Caput Fauſtinæ Senioris.
ANTONINVS AVG. PIVS. P. P. Caput Antonini Pii laureatum.

Corinthii beneficiorum ab Hadriano acceptorum memores, Antonino Pio ejus filio adoptivo, de ſe etiam bene merito, nummos non modò dedicarunt, ſed huic blandientes, Fauſtinæ ejus uxori conſecrant, ambos in eodem nummo, Antoninum ab una parte, Fauſtinam ab altera ſignantes, quòd eodem tempore ille *Patris patriæ* appellationem, hæc verò *Auguſtæ* nomen receperint, ut innuit Capitolinus in vita Antonini: *Uxorem Fauſtinam, Auguſtam appellari à Senatu permiſit, Pii appellationem recepit.* Uterque titulum ſibi à Senatu conceſſum in nummo præfert.

Hic nummus primæ & ſecundæ formæ rariſſimus eſt.

DIVAE FAVSTINAE.
IMP. CAESAR. T. AELI.
HADRIANI. ANTONINI.
AVG. P. P.
D. D.

Ap. Gruter. pag. 260. 1.

M. AURELIUS.

OLONIAS ſub M. Aurelio deductas paucas novimus, etiamſi Aur. Victor ſic de ipſo loquatur: *Multæ ſub eo urbes conditæ, deductæ, repoſitæ, ornatæque.* Capitolinus vicum *Hahale* in Cilicia, in quo Fauſtina uxor obiit, Coloniam conſtituiſſe tradit, quam *Fauſtinopolim* vocatam narrant. Ex marmoribus *Aurelianæ Laureacenſis*, & *Aureliæ Antoninæ Ovilabis* in Norico nobis ſupereſt monumentum: his verò nummi *Aureliam Singaram*, & AURELIAM CARRHENAM in Meſopotamia addunt. Ulpianus lib. 22. Dig. *de ſtatu hominum*, inquit: *In orbe Romano qui ſunt ex conſtitutione Imp. Antonini cives, Romani effecti ſunt.* Cui adſtipulatur Aur. Victor ſuprà laudatus in ejus vita: *Data cunctis promiſcuè civitas Romana.* Id confirmat Cujacius de M. Aurelio, qui apud Dionem lib. 55. duas conſtituit Legiones II. & III. *Italicam*, illam in Norico, hanc verò in Rhætia hiemantem.

M. AURELII *nummi primæ magnitudinis, eximiæ ſunt raritatis; ſecundæ & minimæ formæ, vulgares & obvii.*

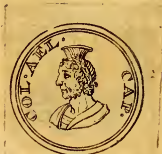
ÆLIA CAPITOLINA.

IMP. CAESAR. ANTONINVS. AVG. Caput M. Aurelii laureatum.
COL. AEL. CAP. *Colonia Ælia Capitolina.* Jupiter ſedens, dextrâ pateram, lævâ haſtam, pro pedibus aquila.

Ælia Capitolina, priùs Jeroſolyma dicta, quam ab Hadriano Coloniam deductam diximus, plurimos M. Aurelio nummos, gratulans quòd bello Parthico per L. Verum Imperii conſortem ſuſcepto Syriam à vaſtatione liberaſſet, ſignavit. Vologæſus enim Rex, ut narrat Capitolinus in ejus vita, *bellum quod paratum ſub Pio, Marci & Veri tempore indixit, fugato Atidio Corneliano, qui Syriam tunc adminiſtrabat.* Jupiter Capitolinus in averſa nummi parte exhibetur, ut ſupremus urbis Deus, à quo nomen illa ferebat. Jovis ſtatuam jam Caligula in templo Jeroſolymitano per Petronium ponere ſtatuerat, ſi Jornandi lib. 1. de reg. ſucc. fides: ſed ipſi Titus Judæos didrachmum pendere juſſit, teſte Dione in Veſp. Καὶ ἀπ' ἐκείνȣ δίδραχμον ἐτάχθη τȣ̀ς τὰ πάτρια αὐτῶν ἔθη περιςέλλοντας τῷ Καπιτωλίῳ Διῒ κατ' ἔτος ἀποφέρειν. *Ab eodem Tito juſſi ſunt quotannis didrachmum pendere Jovi Capitolino qui patrias leges eorum tuerentur.* Æliæ Templum Jovis ab Hadriano exſtructum in ipſius nummis obſervavimus.

Hic nummus mediæ magnitudinis inter raros numeratur.

IMP. CAES. ANTONINVS AVG. Caput M. Aurelii laureatum, *in aliis* capita Antonini Pii & M. Aurelii, *in aliis* capita M. Aurelii & L. Veri etiam adverſa.
COL. AEL. CAP. *Colonia Ælia Capitolina.* Caput Serapidis modio ornatum.

Serapidis

Serapidis cultum apud Æliam Capitolinam ex Alexandria receptum, in Antonino Pio diximus, qui Deus etiam apud Ægyptios erat peregrinus, cujus templum extra muros locatum narrat Macrobius Saturnal. 1. *Nullum itaque Ægypti oppidum intra muros ſuos aut Saturni aut Serapis fanum recepit.* Ad Æliæ Capitolinæ urbem pertinet idem M. Aurelii nummus ſub prava COL. PAPIÆ..... epigraphe à Triſtano tom. 1. p. 631. vulgatus, quem ille ad Papiam Cæſarienſem Mauretaniæ revocat: hunc ſecutus eſt Com. Mediobarbus pag. 229. nummum verò P. Harduinus pag. 380. ad Puppiam Proconſularis Africæ urbem pertinere fruſtra contendit.

Hi nummi ſecundæ & minimæ formæ pro raris & elegantibus habendi.

IMP. CAESAR. ANTONINVS AVG. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. AEL. CAP. *Colonia Ælia Capitolina.* Trophæum.

Trophæum illud in nummo Æliæ ſignatum, ad bellum Parthicum ſpectare videtur ob Meſopotamiam recuperatam. Hæc à Trajano acquiſita, & ab Hadriano Parthis relicta eſt: illam verò provinciam quater amiſſam, & quater recuperatam tradit Rufus in Breviario. Primò ab Hadriano Parthis redditam recepit L. Verus, eam Commodus iterum perdidit, recuperavit Severus; tertiò à Perſis Valeriano capto occupatam, reſtituit Odenatus ſub Gallieni auſpiciis; quartò ſub Caro deperditam, Diocletiani temporibus Galerius Maximianus Imperio reſtituit. Trophæum, limitum propagatorum monumentum eſt; arboris autem truncus ramis ejus amputatis, in excelſiſſimo loco hoſtium ſpoliis ornatus erigebatur. Bellum licèt à L. Vero geſtum ſit, iidem honores M. Aurelio redditi ſunt, ſi Capitolinum audias. *Partumque eſt ipſi nomen Armenici, Parthici, Medici, quod etiam Marco Romæ agenti delatum eſt.*

Hic nummus ſecundæ formæ inter rariores collocandus.

IMP. ANTONINVS AVG. IMP. L. AVR. VERVS AVG. M. Aurelii & L. Veri capita adverſa.

COL. AEL. CAP. *Colonia Ælia Capitolina.* Aſtarte in templo tetraſtylo.

Ælia utrique Imperatori M. Aurelio & L. Vero nummos dedicat, *tunc quia*, inquit Capitolinus, *primùm Romanum Imperium duos Auguſtos habere cœpit.* Uterque ideo *Imperatoris* nomen gerit, uterque coronâ laureâ inſignis conſpicitur; nummus quidem ob bellum Parthicum utrique cuſus, Lucio quidem, quòd ad Euphratem uſque progreſſus ſit; Marco verò, quòd Romæ omnia quæ ad bellum eſſent neceſſaria, rite diſpoſuiſſet & ordinaſſet. Templum in Aſtartis honorem exſtructum eſt, cujus ſimulacrum in ejus aditu viſitur, de quo in Antonino Pio dictum eſt; Aſtarte verò à pleriſque Venus cœleſtis habetur.

Hic nummus primæ magnitudinis, eximiæ raritatis ob molem reputandus.

ANTIOCHIA Piſidiæ.

AVRELIVS CAESAR. Caput M. Aurelii nudum.

COLONIAE. ANTIOCHIAE. Lupa cum puerulis.

Cæſaream Antiochiam Piſidiæ Coloniam ſub Antonino Pio arſiſſe, ex Capitolino diximus: hæc

hæc à munificentiſſimo Principe reſtaurata, ipſi non modò nummos, ſed & M. Aurelio ab eo adoptato, & Cæſare nuncupato percuſſit. *Adoptionis lex*, inquit Capitolinus, *hujuſmodi data eſt: ut quemadmodum Antoninus ab Hadriano adoptabatur, ita ſibi ille adoptaret M. Antoninum fratris uxoris ſuæ filium, & L. Verum Ælii Veri, qui ab Hadriano adoptatus fuerat, filium.* Lupam ubera Romulo & Remo præbentem in nummo ſignarunt Antiochenſes, ut ſe Romanos & ejuſdem originis eſſe indicarent; hicque typus pro Coloniæ Romanæ ſymbolo frequens exhibetur.

Hic nummus minimi moduli obvius & tritus eſt.

AVRELIVS CAESAR. Caput M. Aurelii nudum.
COLONIAE ANTIOCHEAE. Aquila alis expanſis.

Nummus ab iiſdem Antiochenſibus Piſidiæ, non autem Syriæ, ut tradit Patinus pag. 234. M. Aurelio adhuc Cæſari percuſſus eſt. Ille quamvis adoptatus ab Antonino Pio, vivente adhuc Hadriano, nondum Cæſaris nomen niſi poſt Hadriani mortem adeptus eſt, anno ſcilicet U. C. 891. CHriſt. 138. de quo Capitolinus: *Adhuc Quæſtorem & Conſulem ſecum Pius Marcum deſignavit, & Cæſaris appellatione eum donavit.* Tribunitiam verò poteſtatem tantùm poſt nuptias Fauſtinæ in ſecundo Conſulatu anno U. C. 899. CHriſt. 146. accepit, ut inquit idem Capitolinus: *Poſt hæc Fauſtinam duxit uxorem, & ſuſceptâ filiâ, Tribunitia poteſtate donatus eſt.* Imperator demum poſt Antonini Pii mortem eſt appellatus. Aquila, Imperii Romani ſymbolum, ad Coloniæ dignitatem ſpectat. Antiochenſes autem in ſuperiori nummo lupam cum puerulis ad Romanorum originem; aquilam in hoc, ad eorumdem potentiam indicandam, ſeu ut ſolemne Romæ ſymbolum percuſſerunt.

Hic nummus minimi moduli obvius & frequens eſt.

BERYTUS.

IMP. CAESAR. ANTONINVS AVG. Caput M. Aurelii laureatum, aquilæ velut impoſitum, in area COL. *Colonia.*
IMP. CAES. L. AVREL. VERVS. AVG. Caput L. Veri laureatum, aquilæ velut impoſitum, in area BER. *Berytus* vel *Berytenſis.*

Colonia Berytenſis nummum belli Parthici tempore percuſſiſſe videtur, M. Aurelio & L. Vero gratulabunda ob Parthos per Syriam graſſantes, Romanorum armis longè propulſos. Nummus utrumque laureatum, Auguſtum, & Imperatorem aquilæ ſuperimpoſitum exhibet: nam M. Aurelius L. Verum Imperii participem fecerat, teſte Capitolino. *Fratrem ſibi participem in Imperio deſignavit: quem L. Aur. Verum Commodum appellavit, Cæſaremque atque Auguſtum dixit, atque ex eo pariter cœperunt Remp. gerere. Tuncque primùm Romanum Imperium duos Auguſtos habere cœpit.* Ideo uterque laureatus eſt in nummo, & uterque Auguſtus: nam Cæſares laureâ non coronabantur. Uterque Imperatoris nomen gerit, & ideo uterque aquilæ ſuperimponitur, ut ambo Imperii Romani participes; aquila enim, ut diximus ſuprà in Antiochiæ nummis, Imperii Romani ſymbolum eſt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, à Patino pag. 241. vulgatus, inter rariores numerandus.

CÆSAREA Palæstinæ.

AVRELIVS CAESAR. Caput M. Aurelii nudum.
COL. P. F. AVG. CAESAR. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarea.* Variæ sunt epigraphæ. Apollo stans dex. ramum, al. serpentem, lævo cubito tripodi incumbit.

Cæsarenses Palæstinæ nummos M. Aurelio Cæsari, ut Principi ad Imperium designato, percusserunt, quippe, teste Capitolino, *formandus ad regendum statum Reip. patris actibus intererat.* Eadem in M. Aurelio quæ in Antonino Pio patre Apollinis imago, aut propter cultum hujus numinis ex Syriæ Regibus derivatum, aut propter Augustum ejusdem Apollinis studiosissimum, in cujus honorem urbs quondam *Stratonis Turris*, mutato nomine *Cæsarea* vocata est. Apollo Antiochiæ cultus, Daphnæus, id est Laureus vel Laurifer, dicebatur, cui superbissimum Antiochus Deus Epiphanes templum exstruxit, ex Amm. Marcellino lib. 22. idemque Apollinis typus, qui in Romanis Imperatoribus, in Syriæ Regum nummis exhibetur.

Hic nummus minimi moduli pro raro censendus.

IMP. M. AVR. ANTONIN. AVG. Caput M. Aurelii laureatum.
COL. PRIMA. FL. AVG. CAESAR. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarea.* Caput Serapidis calatho insigne.

In superiori nummo M. Aurelius dictus est *Cæsar*, in hoc verò *Imperatoris* nomen gerit, ille à Cæsarensibus ad Imperium designato, hic ad illud evecto, in obsequii monumentum percussus est: Serapis ideo in eo cælatus, quòd hoc numen Cæsareæ potissimùm coleretur; non verò, ut putat Tristanus tom. 1. pag. 631. quòd Marcus summopere Serapidem veneraretur, juxta mentem Capitolini, qui narrat Imperatorem *juvenum nobilium sacra Serapidis à vulgaritate Pelusiæ submovisse.* Serapis enim Ægyptiis maximus erat Deus, ut inquit Macrobius Saturnal. 1. *Nam Serapis, quem Ægyptii Deum maximum prodiderunt.* Hic à Syris ob viciniam receptus est. Variæ sunt de hoc Deo opiniones; alii Jovem, Plutonem, Osirim antiquissimum Ægyptiis numen, Æsculapium, & Nilum; alii cum Apide confundunt. Libet hìc Ruffini verba subtexere, quæ calathum Serapidis capiti impositum clarissimè explicant. *Alii Jovem putant, cujus capiti modius superpositus, vel quia cum mensura modoque cuncta indicet moderari, vel vitam mortalibus frugum liberalitate præberi.*

Hic nummus secundæ magnitudinis nec rarus nec obvius est.

AVRELIO. CAES. ANTONINO. P. P. Caput M. Aurelii laureatum.
COL. PRIMA. FL. AVG. CAESAR. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarea.* Hercules clavæ innixus quiescit.

Opportuna Cæsarensibus nummorum M. Aurelio Imperatori cudendorum occasio sese obtulit, vel dum L. Verus ejus collega in Syria pro bello Parthico morabatur, vel cùm Marcus ipse in Syriam ob Avidii Cassii rebellionem profectus esset. Hercules in nummo signatus, sui cultum in urbe Cæsarensi denotat, forsan ex urbe Tyro proxima accitus. Ille creditus est Jovis & Asteriæ Latonæ sororis filius, quem Tyrii maximè venerabantur: quidam multos Hercules fuisse volunt. Varro quatuor & quadraginta collegit; Cicero tantùm sex enumerat. Theologorum autem vetus fuit

fuit opinio, per Herculem, Solem significari: unde & illi duodecim certamina attributa sunt, quòd videlicet duodecim Signa Sol percurrat.

Hic nummus mediocris formæ rarus & elegans est.

IMP. M. AVR. ANTONIN. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. PR. FL. AV. CAES. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarea.* Colonus agens boves.

Cæsaream Palæstinæ Caput à Tacito vocatam, & inde à Vespasiano *Primam* fuisse cognominatam, in Domitiani nummis diximus: illam quidem *Maximam Judææ civitatem* appellat Josephus de bello Jud. lib. 3. cap. 28. & affectu quodam Romanos dilexisse narrat. Κἀκεῖθεν ἐς τὴν παράλιον ἀφικνεῖται Καισάρειαν, μεγίστην τῆς τε Ἰουδαίας πόλιν, καὶ τὸ πλέον ὑφ' Ἑλλήνων ἐποικουμένην· ἐδέχοντο δὲ καὶ τὴν στρατιὰν, καὶ τὸν στρατηγὸν, μετὰ πάσης φιλοτιμίας καὶ φιλοφροσύνης οἱ ἐπιχώριοι, καὶ κατ' εὔνοιαν μὲν τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. *Vespasianus inde in loca maritima Cæsaream pervenit, Judææ maximam civitatem, & quæ majorum incolarum partem Græcos haberet. Igitur exercitum & rectorem indigenæ omni favore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent.* Hoc Cæsarensium erga Romanos studium Vespasianum forsan excitavit, ut in eorum urbem Coloniam Romanam deduceret. Colonus, constitutæ Coloniæ symbolum est.

Hic nummus minimi moduli, inter raros & elegantes adscribendus.

CARTHAGO Africæ.

M. AVRELIVS CAESAR. Caput M. Aurelii nudum.

C. I. C. A. DD. *Colonia Julia Carthago Antiqua, Decreto Decurionum.* Lupa cum Romulo & Remo.

Carthago Africæ nummos M. Aurelio Cæsari in gratiam Antonini Pii percussit, à quo restauratum ex Capitolino diximus forum urbis incensum. De ejusdem Imperatoris munificentia in hanc urbem loquitur Pausanias lib. 8. pag. 526. Καὶ ὧν ἔργων κατεσκεύασεν ἔν τε τῇ Ἑλλάδι, καὶ περὶ Ἰωνίαν, καὶ περὶ Καρχηδόνα, καὶ ἐν γῇ τῇ Σύρων, τὰ δὲ μὲν ἄλλοι ἔγραψαν ἐς τὸ ἀκριβέστατον. *Qua operum magnitudine Græciam, Ioniam, Syriam, & postremò Carthaginem exornarit, ab aliis accuratissimè scriptum.* Littera A. *Antiquam* potiùs quàm *Augustam* interpretati sumus ob nummum Treboniani Galli, in quo duo A. A. subsequenter scripta sunt, C. I. C. A. A. P. *Colonia Julia Carthago Antiqua Augusta Pia,* quæ alio modo explicari posse non videtur. Carthaginenses Lupam cum puerulis signarunt, ut se Romanos indicent, cùm illa sit urbis Romæ symbolum.

Hic nummus minimæ formæ inter rariores numerandus.

ΜΑΡ. ΑΥΡ. ΦΙΛΩΡ. Μ. Α. ΑΙΡ. Μάρκῳ Αὐρηλίῳ Φιλωρωμαῖοι μητροπόλεως πρώτης αιρ'. *Marco Aurelio Philoromæi metropoleos primæ anno* 101. Caput M. Aurelii nudum.

ΑΥΡ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ. ΦΙΛΩΡ. Μ. Α. Αὐρηλίων Καρρηνῶν Φιλωρωμαίων μητροπόλεως πρώτης. Caput in Crescente Luna. Apud P. Harduinum pag. 241. malè ΚΑΡΡΗΝΩΝ ΦΙΛΩΡΩΜΕΩΝ.

Ad Carrhenos Mesopotamiæ spectat hic M. Aurelii nummus, quorum urbs ad Chaboram fluvium sita, Colonia, bello Parthico per L. Verum confecto sub fratribus Imperatoribus, constituta est, ut *Aureliæ* nomen, & *Coloniæ* titulus in nummis infrà describendis indicant. Carrheni se *Aurelios* in grati animi monumentum, & forsan Philoromæos appellaverunt, sed potiùs hæc nomenclatio

menclatio illis videtur tributa, aut ab ipsis Augustis M. Aurelio & L. Vero, vel ab Imp. Nerone, sub quo æram dinumerare cœperunt, cùm videlicet inter Romanos recensiti sunt, & Vologæses amicitiam cum his redintegravit, ut innuit Tacitus de Tiridate ejus fratre loquens Histor. 13. *Mittebatque Oratores, qui suo Parthorumque nomine expostularent, cur datis nuper obsidibus, redintegratâ amicitiâ, quæ novis quoque beneficiis locum aperiret.* Itaque si anni 101. ad annum U. C. 809. quo Vologæses victus à Corbulone obsides tradidit, adjiciantur, annum Romæ 919. quo Colonia deducta est, conficient. Carrheni cum Coloniæ dignitate, provinciæ Mesopotamiæ primatum accepisse videntur, & se Metropolitas primos inscribunt, retento Græco idiomate seu ob longum urbis recessum, ut in his tractibus plerasque Colonias observamus, seu quòd Colonia jus Italicum non habuerit. Caput in Crescente Luna Deus Lunus est, Carrhis maximè cultus, cujus meminit Spartianus in Caracalla: *Atque inde Carrhas Luni Dei gratiâ venisset.*

Hic nummulus inter rarissimos collocandus.

CORINTHUS.

M. AVR. ANTONINVS AVG. Caput M. Aurelii laureatum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Neptunus stans seminudus cum strophio, dextrâ delphinum, sinistrâ tridentem.

Corinthus plurimos quidem M. Aurelio & L. Vero nummos percussit, cùm uterque Imperator in eorum urbem venisset, Verus quidem cùm ad bellum Parthicum proficisceretur, Aurelius verò cùm ex eadem provincia ad reprimendam Avidii Cassii rebellionem rediret. Neptunus ut Tutelaris Corinthiorum Deus in nummis eorum cælatur, cui Isthmus erat sacer, ut tradit Pausanias lib. 2. p. 86. Ἀπὸ μὲν τούτου λέγουσιν εἶναι τὸν Ἰσθμὸν Ποσειδῶνος. *Ex eo Isthmum Neptuni fuisse narrant.* Unde videtur apud eundem Historicum p. 102. dictus *Isthmius.* Μετὰ δὲ Ἀράτου ἡρῷον, ἔστι μὲν Ποσειδῶνι Ἰσθμίῳ βωμός. *Post Arati monumentum ara est Isthmio Neptuno dicata.* De delphino ipsi consecrato pag. 11. & de ejus tridente pag. 146. vide quæ diximus.

Hic nummus minimi moduli obvius est.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Neptunus ante aram, dextrâ delphinum, lævâ tridentem.

In superiori nummo Neptunus stat, in hoc verò sedet, dextrâ delphinum, sinistrâ tridentem in utroque gerit. Duo ei templa exstructa narrat Pausanias lib. 2. unum in Isthmo, de quo pag. 86. Ἐλθόντι δὲ ἐς τοῦ θεοῦ τὸ ἱερόν. *Quà ad ipsum Dei fanum aditus est.* Alterum in navali Lechæo pag. 88. Statius:

Curva Palæmonio secluditur unda Lechæo.

Ἔστι δὲ ἐν Λεχαίῳ μὲν Ποσειδῶνος ἱερὸν καὶ ἄγαλμα χαλκοῦν. *In Lechæo Neptuni templum est cum signo æneo.* An signum in uno sedens fuerit, an in altero stans, an verò ex illis duobus signis, quæ refert idem Pausanias p. 87. in antica prioris templi parte positis, alterum steterit, alterum verò sederit. Καὶ ἀγάλματά ἐστιν ἐν τῷ προναῷ δύο μὲν Ποσειδῶνος. *In antica ejus parte (Pronaon appellant) Neptuni signa duo.* Vel illæ Neptuni imagines ad scalptoris libitum effictæ sunt.

Hic nummus minimæ formæ nec rarus nec obvius est.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Neptunus in quadrigis, dextrâ tridentem, lævâ victoriolam.

Neptunus variis modis depictus prodit, nunc sedens, ut pacatus & tranquillus; modò rectus, ut commotus; nunc nudus, modò strophio imo & veste coopertus, aliquando in quadrigis, modò in concha à marinis equis tractus. Corinthii forsan Græco more Imperatoribus adulantes, eorum gesta sub Deorum suorum simulacris repræsentarunt: nihil enim frustra in nummis percussum est. Victoriola in Neptuni manu ad M. Aurelii victoriam, ob quam triumphans spectare videtur. M. Aurelius sub Neptuni figura in quadrigis exhibetur, dextrâ ut Neptunus tridentem, sinistrâ ut Imperator Victoriam gerens. Licèt enim M. Aurelius navalem victoriam obtinuerit, hic tamen tanquam Tutelaris Deus, qui ipse Neptunus erat, exhibetur.

Hic nummus mediocris magnitudinis inter raros recensetur.

IMP. M. AVR. ANTONINVS AVG. Caput M. Aurelii laureatum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Caput Solis radiis ornatum.

Sol alter Corinthi urbis Tutelaris Deus perhibetur, Neptunus enim & Sol de Corinthi protectione disputarunt, quos conciliasse Briareum narrat Pausanias l. 2. p. 86. attributo nimirum Neptuno Isthmo, Soli verò Acrocorintho; Λέγουσι δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι Ποσειδῶνα ἐλθεῖν Ηλίῳ περὶ τῆς γῆς ἐς ἀμφισβήτησιν· Βριαρέων δὲ διαλλακτὴν γενέσθαι σφίσιν, Ισθμὸν μὲν καὶ ὅσα ταύτῃ, δικάσαντα εἶναι Ποσειδῶνος, τὴν δὲ ἄκραν Ηλίῳ δόντος τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως. Απὸ μὲν τούτου λέγουσιν εἶναι τὸν Ισθμὸν Ποσειδῶνος. *Ipsi quidem Corinthii Neptunum narrant in certamen cum Sole de regione descendisse: disceptatorem inter eos Briareum fuisse, qui cùm Isthmum Neptuno, Soli verò promontorium quod urbi imminet, adjudicasset, ex eo Isthmum Neptuni fuisse.* Sol idem est cum Apolline, ut ait Macrobius Saturnal. 1. cap. 23. *Ad Apollinis potestatem refertur, qui idem atque Sol est.* Dicitur autem Apollo ἀπὸ τοῦ πάλλειν τὰς ἀκτῖνας, hoc est, à jaculando radios: ideo ipsius caput iis ornatur, & ejus simulacrum arcu & sagittis decoratur, ut per eas vis emissa radiorum intelligatur.

Hic nummus minimi moduli obvius est.

M. AVR. ANTONINVS AVG. Caput M. Aurelii laureatum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Sol radiatus in quadrigis, dextrâ flagrum, lævâ habenas equorum.

Solem currus moderatorem nummus exhibet, qualem forsan illum Corinthi depictum supra quoddam vestibulum notat Pausanias lib. 2. p. 89. Εκ δὲ τῆς ἀγορᾶς ἐξιόντων τὴν ἐπὶ Λέχαιον, προπύλαιά ἐστι, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἅρματα ἐπίχρυσα, τὸ μὲν Φαέθοντα Ηλίου παῖδα, τὸ γε Ηλιον αὐτὸν φέρον. *Cùm è foro exieris Lechæum versus, vestibula videas, & super ipsis inauratos currus duos, quorum altero Phaëton Solis filius, altero Sol ipse vehi videtur.* Equorum nomina sunt *Pyrous*, id est igneus seu rubeus, *Eous*, id est ab Aurora, *Aëthon*, id est splendidus, & *Phlegon*, id est flammeus. Sol flagrum tenet ut auriga, teste Macrobio Saturnal. 1. cap. 23. *Simulacrum enim aureum specie imberbi instat, dextrâ elevatâ cum flagro in aurigæ modum.* Synhodus Apollo inscriptione marmorea Lanuvii legitur, quæ à M. Aurelio Augusto posita fuit. Ex Lil. Giraldo syntagm. 7. pag. 217.

Hic nummus secundæ formæ rarus & elegans est.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Bacchus ſtans cum ſtrophio, dextrâ poculum, lævâ thyrſum, pro pedibus panthera.

Corinthios Bacchum veneratos indicat nummus hic Dei ſimulacrum repræſentans. Duo ejus ſigna in foro urbis locata fuiſſe tradit Pauſanias lib. 2. p. 88 Ἐστὶν οὖν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς (ἐνταῦθα γὰρ πλεῖστά ἐστι τῶν ἱερῶν) Ἄρτεμίς τε ἐπίκλησιν Ἐφεσία, καὶ Διονύσου ξόανα ἐπίχρυσα πλὴν τῶν προσώπων. *In foro, ubi plurima ſunt templa, Diana eſt Epheſia cognomento, & Liberi Patris ſigna duo lignea, inaurata.* Horum alterum Lyſium, alterum Baccheum nominant. Bacchus poculum gerit, in quo vinum, cujus uſum, & vitis plantandæ rationem docuiſſe ferunt. Cùm autem vinum rixas & lites excitet, thyrſus hæderâ ornatus Baccho datus eſt ex Macrobio Saturn. 1. cap. 19. *Quod oſtendit vinculo quodam patientiæ obligandos impetus furoris : habet enim hædera vinciendi obligandique naturam.* Panthera Baccho comes additur, ſi Fulgentio fides, Mythol. lib. 2. *Quòd vino efferatæ mentes mulceantur, unde & Lyæus dicitur, quaſi lenitatem præſtans.*

Hic nummus minimi moduli inter raros adſcribendus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Mercurius ſedens, dextrâ extensâ, ſiniſtrâ caduceum, pro pedibus aries.

Jam antea in Antonino Pio diximus Mercurium Corinthi cultum, quem ſedentem in templo diſtylo exhibet illius nummus. Hujus Dei fanum in foro eſt ; & ejuſdem ſedentis ſignum in via quà ad Lechæum itur, collocat Pauſanias lib. 2. pag. 89. Αὖθις δ' ἰοῦσιν ἐπὶ Λεχαίου τὴν εὐθεῖαν, χαλκοῦς καθήμενός ἐστιν Ἑρμῆς, παρέστηκε δὲ οἱ κριός. *Rurſus in via quà ad Lechæum rectà iter eſt, Mercurius ex ære ſedens viſitur, cui adſiſtit aries.* Deus hic pro inſigni caduceum gerit. Virga erat ipſi ab Apolline data, cui duo ſerpentes additi ſunt, quòd nimirum ille in Arcadiam proficiſcens, duos ſerpentes inter ſe pugnantes virgâ interpoſitâ dicto citiùs diremerit ; unde ab eo *Caduceatores* dicti ſunt Legati pro pace miſſi, ut innuit Amm. Marcellinus lib. 21. *Caduceatoribus miſſis ex more.* Mercurius autem Deorum Nuncius perhibetur. Cæſar lib. 3. de bell. civ. *Bonis nunciis afficit homines Mercurius, & nunciis præeſt.*

Hic nummus ſecundæ magnitudinis nec rarus nec obvius eſt.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Hercules nudus ſtans, dextrâ clavam, ſin. ſpolia leonis.

Hercules inter Deos quos Corinthii cultu proſecuti ſunt, adnumeratus videtur ; ejus ſignum verſus Lechæum ultra veſtibula poſitum narrat Pauſanias lib. 2. p. 89. Ὀλίγον δὲ ἀπωτέρω τῶν προπυλαίων εἰσιοῦσιν ἐν δεξιᾷ, ἐστὶν Ἡρακλῆς χαλκοῦς. *Ultra propylæa ingreſſis, ad dextram eſt Hercules æneus.* Quis fuerit ille Hercules, Græcus videtur : Diodorus enim lib. 4. tres enumerat, Græcum, Ægyptium, & Cretenſem. Cicero de Nat. Deor. ſex profert ; ſed Varroni ſunt quadraginta tres. Herculi clava ut inſigne ejus tribuitur, ut & ſpolia leonis, de quibus Diodorus Hiſtor. l. 1. p. 14. Ὁμοίως δὲ τό, τε ῥόπαλον καὶ τὴν λεοντῆν τῷ παλαιῷ πρέπειν Ἡρακλεῖ, διὰ τὸ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους μήπω τῶν ὅπλων εὑρημένων τοὺς ἀνθρώπους τοῖς μὲν ξύλοις ἀμύνεσθαι τοὺς ἀντιταττομένους, ταῖς δὲ δοραῖς τῶν θηρίων σκεπαστηρίοις χρῆσθαι. *Ad eundem modum clava & leonis exuviæ Herculi antiquo congruunt, quia nondum inventis illo tempore armis, homines ſecum congreſſos lignis repellebant, & belluarum coriis pro tegumentis utebantur.* Alii Herculem portentoſi cujuſdam leonis ab ipſo in Nemea ſilva occiſi ſpolia geſtare narrant.

Hic nummus mediocris formæ rarus eſt.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Hercules ſtans, dextrâ ſuper femora, brachio ſiniſtro clavæ ſaxo impoſitæ innixo cum ſpoliis leonis.

Paululum diverſus à ſuperiore Hercule prodit alter in Corinthiorum nummis; num forſan diſſimili modo ſculpta erant duo ejus in urbe ſigna, quorum meminit Pauſanias lib. 2. alterum verſus Lechæum, alterum juxta theatrum. De priori ſuprà, de altero hæc idem Hiſtoricus p. 92. Τὸ δὲ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Χαλινίτιδος πρὸς τῷ θεάτρῳ σφίσιν ἐστί· καὶ πλησίον ξόανον γυμνὸν Ἡρακλέους, Δαιδάλου δὲ αὐτό φασιν εἶναι τέχνην. *Templum verò Minervæ Frænatricis juxta theatrum eſt, & ei proximum Herculis nudo corpore ligneum ſignum, quod à Dædalo factum tradunt.* Hercules innixus clavæ poſt tam multos labores exantlatos quieſcens repræſentatur, quem ob fortitudinem & gloriam inter Deos relatum tradunt.

Hic nummus ſecundi moduli, à Patino vulgatus pag. 236. inter raros computatur.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Puer nudus inequitans Delphinum.

Puer ille in Corinthiorum nummis frequens, Melicerta eſt Athamantis Thebarum Regis & Inus filius, quem illa mariti iram fugiens in mare præcipitavit. Uterque numen marinum creditur, de quibus Virg. 4. Georg. & Ovid. 4. Metam.

Principe Thebarum ſatus eſt Melicerta Athamante :
Hic materque Ino finguntur numina Ponti.

Melicertam excepit Delphinus, quem in Iſthmum Corinthi detulit, cui divini honores delati, & Iſthmici ludi decreti ſunt, teſte Pauſania lib. 1. p. 84. Ἐξενεχθέντος δὲ ἐς τὸν Κορινθίων Ἰσθμὸν ὑπὸ δελφῖνος (ὡς λέγεται) τοῦ παιδὸς, τιμαί τε ἄλλαι τῷ Μελικέρτῃ δίδονται μετονομασθέντι Παλαίμονι, καὶ τῶν Ἰσθμίων ἐπ' αὐτῷ τὸν ἀγῶνα ἄγουσι. *Puerum quidem à delphine exceptum, cùm in Corinthiorum Iſthmum fuiſſet expoſitus, mutato nomine, ex Melicerte Palæmonem appellatum : eique cum alios habitos honores, tum verò Iſthmicos ludos decretos.*

Hic nummus mediæ formæ, à Patino pag. 236. vulgatus, frequens eſt.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Puer delphino rectus inſiſtens.

Melicerta in nummo repræſentari videtur, quale ejus ſignum in via quà ad Lechæum rectà iter erat, fuiſſe narrat Pauſanias l. 2. p. 89. Αὖθις δ' ἰοῦσιν ἐπὶ Λεχαίου τὴν εὐθεῖαν, χαλκοῦς καθήμενός ἐστιν Ἑρμῆς..... Μετὰ δὲ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἑρμοῦ, Ποσειδῶν καὶ Λευκοθέα, καὶ ἐπὶ δελφῖνός ἐστιν ὁ Παλαίμων. *Rurſus in via quà ad Lechæum rectà iter eſt, Mercurius ex ære ſedens viſitur....... Poſt Mercurii ſignum Neptunus & Matuta & Delphino inſiſtens Palæmon.* Ejuſmodi Melicertæ figuram in templo Neptuni ab Herode Athenienſi poſitam narrat idem Pauſanias, de qua in Antonino Pio diximus.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, à Patino pag. 236. vulgatus, obvius eſt.

M. ANTONINVS AVG. TR. P. XXIIX. Caput M. Aurelii laureatum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Delphinus sub arbore, cui incumbit puer.

Melicertam mortuum Delphino incumbentem eodem pene modo quo translatus fuit in Isthmum, nummus exhibet: arbor verò videtur esse pinus, juxta quam à Delphino fuit appositus, ut postmodum ibidem inventus, cujus rei meminit Pausanias l. 2. p. 86. Προϊοῦσι γὰρ ἡ πίτυς ἄχρι τε ἦν ἐπεφύκει παρὰ τὸν αἰγιαλόν. Καὶ Μελικέρτου βωμὸς ἦν. Ἐς τοῦτον τὸν τόπον ἐκκομισθῆναι τὸν παῖδα ὑπὸ δελφῖνος λέγουσι, &c. *Operis index est pinus, quæ in ipso adhuc littore se progredientibus ostendit. Fuit hoc in ipso loco & Melicertæ ara; eò enim à delphine evectum puerum memorant*, &c. Tribunitia potestas XXIIX. nummum arguit à Corinthiis signatum ad obsequium ipsorum erga M. Aurelium denotandum, promulgatâ videlicet M. Avidii Cassii in Syria rebellione. Corinthii autem Imperatori gratulantes, quòd hostis sublatus esset, nummum hunc ipsi percusserunt: nam ut habet Vulcat. Gallicanus in ipsius vita: *Amor Antonini hoc maximè enituit, quòd consensu omnium, præter Antiochenses, Avidius interemptus est.* Utinam nummi omnes Tribunitiam potestatem uniuscujusque Imperatoris exhiberent.

Hic nummus secundi & minimi moduli, ab Ill. Spanhemio Diss. 3. pag. 196. vulgatus, nec obvius nec rarus est.

M. AVR. ANTONINVS AVG. Caput M. Aurelii laureatum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Templum rotundum quatuor columnis suffultum, hinc & inde Delphino ornatum, in cujus medio Melicerta Delphino substratus est, propè verò arbor.

Divinos Melicertæ honores, eumque vocatum Palæmonem, & inter portuum Præsides relatum, jam antè diximus, de quo Virg. Georg. 1.

Votaque servati solvent in littore nautæ
Glauco, & Panopeæ, & Inoo Melicertæ.

Templum Corinthi in ipsius honorem erectum tradit Pausanias l. 2. p. 87. Τοῦ περιβόλου δέ ἐστιν ἐντὸς Παλαίμονος ἐν ἀριστερᾷ ναός· ἀγάλματα δὲ ἐν αὐτῷ Ποσειδῶν, καὶ Λευκοθέα, καὶ αὐτὸς ὁ Παλαίμων. *Intra templi septum ad sinistram est Portuni ædes: in qua signa sunt, Neptunus, Leucothea, & ipse Portunus.* Duo Delphini ad templi ornamentum videntur additi, & nummus valde Pausaniæ locum illustrat.

Hic nummus mediocris formæ, à Patino vulgatus pag. 236. inter raros & elegantes reponendus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Bellerophon in Pegaso decertans contra Chimæram.

Jam prodiit Bellerophon in nummis decertans contra Chimæram, quem Corinthiorum heroem fuisse diximus, utpote Glauci Ephyræ Regis filium, cùm priùs Corinthus Ephyra vocaretur Stephano. Ἡ αὐτὴ ἐκαλεῖτο Ἐφύρα. *Eadem nominabatur Ephyra.* Bellerophonti templum etiam Corinthii erexerunt, si Pausaniæ fides, quod collocat extra portam Diogenis Sinopensis in suburbio, p. 88. Πρὸ δὲ τῆς πόλεως κυπαρίσσων ἐστὶν ἄλσος ὀνομαζόμενον Κράνειον. Ἐνταῦθα Βελλεροφόντου τέ ἐστι τέμενος. *Maximè suburbanus est cupressorum lucus, cui Craneo nomen. In eo Bellerophontis fanum est.* Vide in Nerone pag. 171. de Bellerophontis cum Chimæra certaminis affabulatione.

Hic nummus secundæ magnitudinis, à Patino vulgatus pag. 236. obvius est.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Pegaſus.

Bellerophonti ſuccedit Pegaſus, quo ille à Minerva ſibi dato ad decertandum contra Chimæram uſus eſt. Fulgentius Myth. lib. 3. Pegaſum ex Meduſæ ſanguine procreatum narrat; Hyginus verò Fab. 15. ex Meduſa Gorgonis filia & Neptuno natum tradit. *Ex Meduſa Gorgonis filia & Neptuno nati ſunt Chryſaor & equus Pegaſus.* Inter aſtra illum collocatum aiunt, cùm Bellerophon ad cœlum evolare contendens, timore permotus, deſpiciens ad terram, decidiſſet, ejus ſignum Corinthii cum Bellerophonte, in via qua ad Lechæum itur, repræſentarunt, teſte Pauſania lib. 2. p. 90. Θέας δὲ μάλιστα ἄξια παρὰ τὸ ἄγαλμά τὸ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ ὁ Βελλεροφόντης ἔπεστι, καὶ τὸ ὕδωρ ὃ δι' ὁπλῆς ἵππου ῥεῖ τοῦ Πηγάσου. *Spectatu digniſſima ſunt, ubi à Dianæ ſigno diſceſſeris, Bellerophontes, & ex ipſa Pegaſi equi ungula manans aqua.* Sed illi non modò ſignum Pegaſi in urbe ad ejus memoriam, ſed etiam in nummis poſuerunt, Troëzenios imitati, qui teſte Plutarcho tridentem in iis ſculpſerunt ob Neptuni à ſe culti reverentiam. Pollux Corinthi monetam, Pullum fuiſſe vocatam, quòd Pegaſum haberet inſculptum, tradit.

Hic nummus mediocris formæ tritus eſt.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Chimæra. Diverſi ſunt typi.

Chimæra ad hiſtoriam Bellerophontis ſpectat, & ad antiquitatem urbis denotandam in nummo ſignata eſt: Chimæram, monſtrum narrant; caput & pectus leonis, ventrem capræ, & caudam leonis habentem, de qua Lucret. lib. 5.

Quî fieri potuit, triplici cum corpore, ut una
Prima leo, poſtrema draco, media ipſa Chimæra?

Hyginus Fab. 151. Chimæram ex Typhone gigante & Echidna natam ſcribit: aliis verò mons eſt, aliis navis. Fulgentius Mythol. 3. qui per Bellerophontem ſapientiam interpretatur, Chimæram quaſi κῦμ' ἔρωτος definit, id eſt fluctuatio amoris. Sic Bellerophontes occidit Chimæram.

Hic nummus ſecundi moduli, à Patino p. 236. vulgatus, frequens & obvius eſt.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Figura virilis ſeminuda ſtans, dextrâ malleum, ſiniſtrâ forcipes geſtat.

Ferrea hæc inſtrumenta quæ tenet illa figura ſeminuda, Cabyrum aut Vulcanum Cabyrorum patrem exhibere ſuadebant; ſed cùm apud Corinthios nullum eorum cultum ex Pauſania obſervaremus, unum ex Cyclopibus eſſe ſuſpicati ſumus, inter quos tres præcipuè celebrantur à Poëtis. Virgil. lib. 8. Æneid.

Ferrum exercebant vaſto Cyclopes in antro;
Bronteſque, Steropeſque, & nudus membra Pyracmon.

Cyclopes autem Neptuni & Amphytrides filii exiſtimantur, & Apollodorus Neptunum ab iis tridentem accepiſſe tradit lib. 1. de Deorum orig. *Cyclopes Neptunum tridente condonarunt.* Cùm autem Neptunus urbis Deus eſſet tutelaris, Corinthii ideo ejus filios forſan venerati ſunt, & iis ſacra fecerunt, tradente Pauſania lib. 2. pag. 83. Καὶ δὴ ἱερόν ἐστιν ἀρχαῖον Κυκλώπων καλούμενος βωμός, καὶ θύουσιν ἐπ' αὐτῷ Κύκλωψι. *Eſt etiam vetus quam Cyclopum appellant aram, ad quam Cyclopibus divinam*

rem faciunt. Strabo illos in Græciam, ubi plurima eorum opera fuere, è Lycia Bellerophontis ævo adſcitos narrat.

Hic nummus mediocris formæ inter rariores recenſendus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Venus ſeminuda ſtans in templo baſi prægrandi ſuperimpoſito, ambabus clypeum tenet.

Venerem à Sole Acrocorinthi tutelam accepiſſe diximus, in cujus aditu ejus templum locat Pauſanias lib. 2. p. 93. Sed cùm ejus figura ſex columnis ornata frequens in nummis occurrit, hoc templum duabus ſolùm inſigne ipſi igitur convenire nequit : alia vero ſunt in urbe Veneris fana apud eundem Hiſtoricum, alterum in urbe, alterum in ſuburbio, hoc Melanitidis Veneris, illud in Cenchreis. Ἐν δὲ Κεγχρειαῖς Ἀφροδίτης τέ ἐστι ναὸς, καὶ ἄγαλμα λίθου. *In ipſis Cenchreis eſt Veneris delubrum, & marmoreum ſignum.* Venus plurimis cognominibus apud auctores appellatur, 82. colligit Lil. Giraldus, inter quas, *Victrix* dicta, videtur eſſe noſtra, cujus ædem Porphyrion fuiſſe ait Romæ in theatro Pompeii. Sic autem illa ſeminuda depingitur in nummis S. C. cuſis cum epigraphe VENERI VICTRICI, in quibus M. Aurelium ſub Martis ſpecie ad bellum properantem retinere videtur. Corinthii Romanorum exemplo Imperatori nummum cum Veneris Victricis effigie ſignarunt, ipſi per uxorem Fauſtinam tanquam alteram Venerem gratulantes. Venus ſcutum gerit ſeu ut Victrix, ſeu tanquam eorum inventrix, teſte Colutho de raptu Helenæ. Vide infrà in Lucilla.

Hic nummulus inter rariores collocandus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Figura muliebris turrita & ſtolata ſtans, dextrâ extensâ pateram, ſiniſtrâ cornucopiæ.

Mulier turrita urbem ipſam Corinthum ſeu Genium urbis deſignat ; corona ex turribus compoſita urbis ſymbolum eſt ; patera & cornucopiæ, illius Genii inſignia ſunt : figura ſtolata eſt Romano more, ipſa enim Corinthus Colonia Romanorum conſtituta eſt, annoſque 217. ab ejus deductione dinumerat Pauſanias cùm Æliaca ſcriberet. p. 287. Κορινθίων μὲν γὰρ οἱ νῦν νεώτατοι Πελοποννησίων εἰσὶ, καὶ σφίσιν ἀφ' οὗ τὴν γῆν παρὰ βασιλέως, ἔχουσιν εἴκοσι ἔτη καὶ διακόσια τριῶν δέοντα ἦν ἐς ἐμέ. *Siquidem hujus ætatis Corinthii omnium maximè novi in Peloponneſo ſunt. Abhinc enim annos fermè ducentos decem & ſeptem, Colonia hæc ab Imperatore Romano deducta eſt.* Pauſanias autem ſub M. Aurelio florebat. Additis igitur illis 117. annis ad annum U. C. 710. quo Corinthus Colonia à Julio Cæſare condita eſt, annum U. C. 227. M. Aurelii Tribunitiam poteſtatem XXVII. annumque illius Imperii XII. conſtituent, nam ille ex eodem Pauſania Olymp. 235. regnare cœpit, quod Euſebius in Chronico confirmat.

Hic nummus ſecundi moduli, à Patino pag. 236. vulgatus, rarus eſt & elegans.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Homo nudus ſtans, dextrâ victoriolam ut videtur, lævâ palmam, pone eum arbor & Melicerta delphino ſubſtratus.

Nummus hic ad ludorum Iſthmicorum in Melicertæ inſtitutorum originem, ut putamus, ſpectat. Vir nudus, Athleta eſt Iſthmionica, cujus victoriæ, ipſius ſimulacrum & palma ſymbola ſunt. Arbor, pinus illa, ſub qua inventum Melicertæ corpus, & ex qua coronabantur horum ludorum victores.

victores. Melicerta Delphino ſubſtratus ſignatur, ad indicandum in ipſius honorem ludos eſſe inſtitutos, de quibus loquentem audias Pauſaniam lib. 2. p. 86. Ἐς τοῦτον τὸν τόπον ἐκκομισθῆναι τὸν παῖδα ὑπὸ δελφῖνος λέγουσι· κειμένῳ δὲ ἐπιτυχόντα Σίσυφον θάψαι τε ἐν τῷ Ἰσθμῷ, καὶ τὸν ἀγῶνα ἐπ' αὐτῷ ποιῆσαι τῶν Ἰσθμίων. *Eò enim evectum puerum memorant: quem cùm offendiſſet expoſitum Siſyphus, & humarit in Iſthmo, & Iſthmicos in ejus honorem ludos inſtituerit.* Siſyphus autem Melicertæ erat patruus, nam hujus pater Athamas & Siſyphus Æoli filii recenſentur. Pinu coronatos fuiſſe Iſthmicos victores affirmat Pauſanias ipſe lib. 8. fol. 531. Ἐν Ἰσθμῷ δὲ ἡ πίτυς, καὶ τὰ ἐν Νεμέᾳ σέλινα ἐπὶ τοῦ Παλαίμονος καὶ τοῦ Ἀρχεμόρου τοῖς παθήμασιν ἐνομίσθησαν. *In Iſthmo autem pinum, in Nemea apium ad Palæmonis, & Archemori caſus teſtandos dari inſtitutum eſt.* Corinthii nummum eo anno quo illi ludi celebrati ſunt, in M. Aurelii honorem percuſſiſſe videntur.

Hic nummus mediocris magnitudinis inter rariores numerandus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Obeliſcus ſupra quem icuncula nuda ſiniſtrâ haſtam, hinc & inde figura equeſtris paludata veluti decurrens.

Ad ludos Iſthmicos hunc nummum pertinere duximus. Obeliſcus & equites veluti decurrentes, certamen equeſtre in Hippodromo perſuadebant; ſed cum equites paludati ſint, & baſibus impoſiti videantur, ſtatuas ſuſpicati ſumus M. Aurelio & L. Vero dicatas, obeliſco interpoſito, in quo eorum geſta fuerint inſculpta. Uterque Imperator de Corintho bene meritus eſſe videtur, cùm tam multos Corinthii in eorum honorem nummos percuſſerint, & ſi fuiſſet in urbe Hippodromus, Pauſanias qui accuratè res ejus deſcripſit, ejus haud dubie meminiſſet.

Hic nummus ſecundi moduli rariſſimus eſt.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Victimarius ſtans coram ara taurum immolaturus, ante eum mons, in cujus vertice templum.

Nummus in memoriam ſacrificii cujuſdam ſignatus eſt, quod primò ob aliquam M. Aurelii victoriam, vel ob ejus decennalia aut vicennalia celebrata, confectum ſuſpicati ſumus. Sed templum Veneris, quod Pauſanias in Acrocorintho ædificatum narrat, ſacrificium potiùs in Fauſtinæ honorem perpetratum eſſe perſuaſit; ea quippe à Corinthiis altera Venus exiſtimata eſt, & in cujus nummis ſenatuſconſulto percuſſis eadem ſæpe ſæpius ſub Veneris Felicis, Genitricis, & Victricis ſimulacro exhibetur. Fauſtina autem mortua eſt in eo itinere, quo ea unà cum M. Aurelio redibat. Porrò huic multos ille honores detulit, teſte Capitolino: *Petiit à Senatu ut honores Fauſtinæ ædemque decernerent, laudata eadem..... novas puellas Fauſtinianas inſtituit in honorem uxoris mortuæ. Divam etiam Fauſtinam à Senatu appellatam gratulatus eſt.* Corinthii beneficiorum Imperatoris memores, Auguſtæ inter Deas relatæ tanquam alteri Veneri in ipſius templo ſacra fecerunt, cujus memoriam in nummis conſignarunt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis in rariorum numero locandus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Templum quatuor columnarum à latere poſitum in vertice montis prærupti, ad ejus radices hinc & inde porta, à dextris arbor, & altera in imo nummi.

Mons ille, Acrocorinthus eſt; templum autem Veneri dicatum, cujus frequens typus in Corinthi nummis viſitur. Hinc & inde porta ad radices montis, duas eſſe ad Acrocorinthi aſcenſum vias indicare videtur. Arbores an in eo loco ſitas oſtendat nummus, incertum eſt; an verò duæ illæ ſint, quas Corinthi cultas memorat Pauſanias, pinum ſcilicet, quæ in nummis cum Melicerta frequenter ſignatur; & alteram Penthei, de qua in ſequenti nummo, dijudicent Antiquarii.

Hic nummus mediæ formæ, à Patino pag. 236. vulgatus, inter rariores adſcribendus.

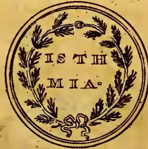

IMP. M. ANTONINVS. AVG. ARME. Caput M. Aurelii laureatum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Arbor ſuper aram quadratam.

Hanc arborem aræ impoſitam P. Harduinus pag. 125. ad hiſtoriam Penthei revocat, quem Pauſanias in Corinthiacis tradit ad montem Citherontem profectum, ut fœminarum operta ſacra ſpecularetur, in arborem aſcendiſſe, atque inde omnia conſpicatum; quod cùm Bacchæ animadvertiſſent, impetu facto viventem eum laceraſſe, ac membratim diſcerpſiſſe memorantur. Corinthii redditum ſibi poſtea oraculum narrant apud Pauſaniam lib. 2. pag. 89. Ἀνευρόντας τὸ δένδρον ἐκεῖνο ἴσα τῷ θεῷ σέβειν. *Ut eam arborem quærerent, & inventæ divinos honores haberent.* Sed Patinus pag. 236. ad Melicertam pertinere nummum exiſtimat, de quo in Vero.

Hic nummus minimi moduli, à Patino vulgatus p. 236. inter elegantiores numerandus.

ISTHMIA. in corona ex pinu contexta.

Hic nummus etiamſi urbis nomen non habeat, ad Corinthum tamen ſpectare videtur, in cujus Iſthmo certamina Iſthmica celebrabantur, quæ à Theſeo in honorem Neptuni, vel à Siſypho in Palæmonis memoriam inſtituta, in Nerone diximus; quod conciliare videtur Plutarchus, cùm ea initium habuiſſe ex Melicerta, deinde ob Neptunum ampliata demonſtret in Theſeo pag. 11. Φιλοτιμηθεὶς ἄγειν τοὺς Ἑλλήνας· ὁ γὰρ ἐπὶ Μελικέρτῃ τεθεὶς αὐτόθι, νυκτὸς ἐδρᾶτο, τελετῆς ἔχων μᾶλλον ἢ θέας καὶ πανηγυρισμοῦ τάξιν. *Quod enim ludicrum in Melicertes honorem conceptum nocte illic peragebatur, initia potiùs, quàm ſpectaculum & celebritas publica cenſebatur.* De Iſthmicorum ludorum celebrationis tempore controverſum videtur; plurimi πεντετηρικὸν agonem ut alios exiſtimant, alii τριετηρικὸν, hoc eſt, tertio quoque anno celebratum putant: quod Pindarus Nem. Od. 6. Ep. 2. & Græca quoque ad ipſum ſcholia comprobant. Ariſtides etiam Rhetor de Iſthmo Corinthiaco pag. 102. loquens, id pereleganter explicat. Iſthmia verò Juliani Imp. temporibus intra quinque annos duplicia, hoc eſt bis celebrata videntur, ut ille teſtatur in Epiſt. pro Argivis: Πρὸς δὲ τούτοις Ἠλεῖοι μὲν καὶ Δελφοὶ διὰ τῆς πολυθρυλλήτου πενταετηρίδος ἅπαξ ἐπιτελεῖν εἰώθασι· διπλᾶ δέ ἐστι Νέμεα παρὰ τοῖς Ἀργείοις, καθάπερ Ἴσθμια παρὰ Κορινθίοις. *Præterea Elei & Delphi propter nobiles illas Olympiadas ſemel duntaxat pecunias conferre ſolent: at duplicia ſunt Nemea apud Argivos, ſicut & Iſthmia apud Corinthios.* De corona pinea in L. Vero infrà.

Hic nummus mediocris moduli pro raro notandus.

HIPPO REGIUS.

AVR. ANTONINVS. CAES. Caput Marci Aurelii ſine laurea.

C. G. I. H. P. A. *Colonia Gemella Julia Hipponenſis Pia Auguſta.* Ceres gradiens ambabus facem accenſam gerit.

Ad

Ad Hipponem Africæ urbem littoralem nummum revocavimus, cujus litteras initiales C. G. I. H. P. A. ſic interpretati ſumus, *Colonia Gemella Julia Hipponenſis Pia Auguſta.* Hippo urbs, *Colonia* ab Antonino Pio in Itiner. nominatur : *A Tingitanis Carthagine .... Hippona Regio Colonia* P. XXXII. Urbs illa quidem *Gemina* Straboni, altera *Hippo Regius*, altera *Hippo Diarrhytos*, id eſt irriguus, lib. 17. pag. 832. Καὶ οἱ δύο Ἱππῶνες, ὁ μὲν πλησίον Ἰτύκης, ὁ δ' ἀποτέρω πρὸς τῇ Τρητῷ μᾶλλον, ἄμφω βασίλεια. *Et duo Hippones, alter Uticæ proximus, alter remotior, & Trito propinquior, ambæ regiæ.* Unde in nummo *Gemella* perhibetur. Hæc *Julia* dicitur, à Julio Cæſare, ut ejus nomen indicat, deducta, quales plurimæ ab eo in Africa conſtitutæ recenſentur, Julia Babba, Julia Banaſa, Julia Carthago, Julia Conſtantia, & Julia Leptis. *Piæ* nomen ob Colonos iterum ab Antonino Pio miſſos, vel ob quoddam acceptum ab eo beneficium, aſſumpſiſſe videtur. Capitolinus enim in ejus vita inquit : *Multas etiam civitates adjuvit pecuniâ, ut opera vel nova facerent, vel vetera reſtituerent.* Memores Hipponenſes M. Aurelio ab Antonino adoptato nummos ſuos dedicarunt. Ceres in nummo ſignata, Hippone cultam fuiſſe indicat. Tertullianus Africanam Cererem ſummo cultu & continentiâ celebratam à viduis mulieribus narrat lib. 2. ad uxorem. *Cæterùm*, inquit, *Africanæ Cereri viduas aſſiſtere ſcimus.* Et alibi : *Fœminas verò Cereris Africanæ, cui etiam & ſponte abdicato matrimonio adſeneſcunt.* Ceres tædas utrâque gerit, filiam Proſerpinam raptam quærens, ut fabula eſt notiſſima.

P. Harduinus pag. 189. C pro G ſubſtituendo, has litteras C. C. I. H. P. interpretatus, *Colonia Concordia Julia Hadrumetina Pia*, Patinum, Mediobarbum & alios hoc arcanum latuiſſe gloriatur : at non illis felicior contra ipſos Gruterum producit, cùm ex eo Hadrumetina Colonia à Trajano deducta ſit, & *Ulpia Trajana* appelletur, ut teſtis eſt ipſa Gruteriana inſcriptio pag. 362. COLONIA CONCORDIA VLPIA TRAIANA AVGVSTA FRVGIFERA HADRVMETINA. Hippo verò *Colonia Gemella Julia* & *Pia* in nummo nominata eſt.

Hic nummus minimæ formæ pro raro habendus.

PARIUM.

IMP. M. AVR. ANTONINVS. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. PARIA. IVL. AVG. *Colonia Pariana Julia Auguſta.* Mulier ſtolata ſtans cum calatho in capite, dextrâ ſignum militare, ſiniſtrâ cornucopiæ.

Parium, urbs Myſiæ ad Propontidem, à Pariis inſulæ maris Ægæi condita, ut ex Strabone liquet lib. 10. pag. 487. Ὑπὸ δὲ Παρίων ἐκτίσθη Θάσος, καὶ Πάριον ἐν τῇ Προποντίδι πόλις. *Parii Thaſum condiderunt, & Parium urbem in Propontide.* Colonia dicitur à Plinio lib. 5. cap. 32. *Parium Colonia, quam Homerus Adraſtiam appellavit.* A Julio Cæſare deducta, *Juliæ* nomen habet, ut docet inſcriptio vetus à Sponio Miſcell. ſect. 5. pag. 173. laudata.

DIVI IVLI FLAMINI
C. ANTONIO M. F.
VOLT. RVFO FLAMIN.
DIVI AVG. COL. CL. APRENS
ET COL. IVL. PHILIPPENSIS
EORVMDEM ET PRINCIPI
ITEM COL. IVL. PARIANAE.

Auguſtæ verò nomen præfert, utpote veteranis iterum Colonis frequentata ab Auguſto; quod ſignum militare eorum ſymbolum à muliere dextrâ geſtatum arguere videtur. Illa urbs ſeu urbis Genius eſt, cornucopiæ præ manibus habens. P. Harduinus pag. 381. nummum hunc ſub PARLAIS COL. epigraphe vulgavit, quam in Lycaonia fruſtra quærit.

Hic nummus mediæ formæ, olim in cimelio Card. de Maſſimi, mihi dono datus ab excell. Hieronymo Corrari Nobili Veneto, eximiæ raritatis & præſtantiæ eſt.

PATRÆ.

M. AVR. ANTONINVS AVG. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Hercules stans sinistro brachio clavæ innixo, ut Farnesius.

De Colonia Patrensi sæpius dictum est. Patrenses quidem M. Aurelio simul & Vero collegæ blandientes, plurimos utrique nummos percusserunt. Hercules in nummo signatus, sui cultum apud Patrenses celebratissimum indicat. Clavam gerit, quâ pro armis utebatur; spoliis leonis ornatur, quippe leo ab eo occisus, primum ac præstantissimum fuit ejus factum, unde Ausonius Idyll. 19.

Pima Cleonæi tolerata ærumna leonis.

Hic nummus secundi & minimi moduli nec obvius nec rarus est.

IMP. CAE. M. AVR. ANTONINVS. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Diana venatrix, dextrâ facem, sinistrâ hastam, ad pedes canis venaticus.

Diana hæc, Laphria est, quam Patrenses summo cultu venerabantur, ut in Nerone & Domitiano diximus. Ejus simulacrum Calydone Ætoliæ ab Augusto vastata, Patras translatum est; Pausanias lib. 4. p. 275. inquit: Καλυδωνίοις ἡ Ἄρτεμις (πάντων γὰρ θεῶν μάλιστα ἔσεβον) ἐπίκλησιν εἶχε Λαφρία. *Calydonii Dianam imprimis colunt, cognomento Laphriam.* Venatricis habitu efficta est, cui hasta & canis tribuuntur, quia venationi præesse dicitur; alii quòd illa canes feros domuerit, de quo Tibullus:

Sola feros Hecates perdomuisse canes.

Tædam dextrâ gerit, cùm eadem sit ac Luna, unde DIANA LVCIFERA in nummis cum face pariter ardente inscribitur. Hecate, Luna, Diana à plerisque una eademque habita est, unde à Poëtis ipsa *Triformis* & *Tergemina* appellatur, de qua Claudianus.

Tria virginis ora Dianæ.

Hic nummus minimæ formæ, à Patino pag. 234. *vulgatus, nec rarus nec obvius est.*

COL. A. A. PATRE. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Figura muliebris in curru à duobus cervis tracto, sinistrâ habenas.

Plurimi hanc figuram bijuges cervos agentem, esse Dianam existimant, inter quos Eques Patinus de re nummaria bene meritus; sed illa nec Luna crescente, nec pharetrâ ornata est, imò nulla Dianæ attributa præfert. Virgo igitur est, quæ in anniversario sacro, quod Dianæ Laphriæ patrio ritu Patris celebrabatur, sacerdotio fungens, in bijugo cervorum curru vehebatur, cujus rei testis luculentus est Pausanias in Achaicis p. 433. Πρῶτα μὲν δὴ πομπὴν μεγαλοπρεπεστάτην τῇ Ἀρτέμιδι πομπεύουσι, καὶ ἱερωμένη παρθένος ὀχεῖται τελευταία τῆς πομπῆς ἐπὶ ἐλάφων ὑπὸ τὸ ἅρμα ἐζευγμένων. *Pompam Deæ magnificentissimo apparatu transmittunt; in ea virgo quæ sacerdotio fungitur, postremo omnium cervorum bijugo curru invehitur.* De celebri illo Dianæ sacrificio, vide quæ apud hunc auctorem narrantur. Utinam extarent magno Antiquariorum bono ejus Asiatica, Syriaca, & quæ de Phœnice scripsit, à Stephano Byzantino memorata.

Hic nummus secundæ magnitudinis, à Patino pag. 234. *vulgatus, inter rarissimos numerandus.*

IMP. M. ANTONINVS. AVG. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. A. A. PAT. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Minerva galeata stans in templo distylo, dextrâ extensâ, sinistra hastam, pro pedibus hinc noctua, inde clypeus.

Minerva Jovis filia, ex ejus cerebro sine matre procreata dicitur, quam Patris templum habuisse indicat nummus, ut Pausanias in Achaicis confirmat pag. 436. Τοῦ περιβόλου δέ ἐστιν ἐντὸς τοῦ Λαφρίας, καὶ Ἀθηνᾶς ναὸς ἐπίκλησιν Παναχαΐδος· ἐλέφαντος τὸ ἄγαλμα καὶ χρυσοῦ. *Intra Laphriæ ambitum, Minervæ etiam ædes est, cognomento Panachædis, cujus signum ex auro & ebore.* Panachæis vocata est, quia ejus templum commune omnibus Achæis fuit. Hastam Minerva gerit, ut refert idem Pausanias in Attic. Ἡ δὲ Ἀθηνᾶ δόρυ, *Minerva hastam tenet.* Noctua ei tribuitur, quâ illa maximè delectabatur, quæque in ejus tutela erat, ut tradit Fulgentius Mythol. lib. 2. *In hujus etiam tutela noctuam volunt, quòd Sapientia etiam in tenebris proprium fulgorem possideat.*

Hic nummus minimæ formæ, à Patino pag. 234. sub COL. BER. *nomine vulgatus, inter raros recensendus.*

IMP. M. AVR. ANTONINVS AVG. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Roma galeata insidens clypeo, dextrâ victoriolam, coronatur ab Imperatore paludato stante, lævâ hastam gerente.

Patrenses M. Aurelio gratulantes, in ipsius victoriæ monimentum hunc nummum signarunt: sed quo modo Imperator ad Reip. gloriam sua egregia belli facinora revocabat; ille enim Romam spoliis insidentem, tanquam hostium victricem coronat; Marcus autem Remp. ita gerebat, ut publica res ab ipso geri, non privata perspiceretur, quod insinuasse Commodo filio videtur in bello Marcomannico apud Capitolinum in ipsius vita. *Ab eo primùm petiit, ut belli reliquias non contemneret, ne videretur Remp. prodere.* Ideo provincias Romanas ingenti moderatione ac benignitate tractavit, & ne ærario in bellis à se susceptis exhausto ipsis aliquid ad reliquias Marcomannici belli conficiendas extra ordinem imperaret, in foro Trajani auctionem ornamentorum imperialium fecit, itaque in amore omnium Remp. administravit.

Hic nummus mediocris moduli inter rariores collocandus.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Caput muliebre turritum.

Muliebre caput turritum in nummis tum Cybeles, cùm urbium symbolum notat: Cybele enim ipsa creditur Terra, ideò corona turrita ipsi tribuitur, ad indicandas superpositas terræ esse civitates, quas insignitas turribus esse videmus: urbes autem omnes coronâ turritâ non ornantur, sed tantùm insigniores, ac potissimum Metropoles: sed Patrensis Colonia ab Augusto deducta, & ex oppidis vicinis ejus jussu aucta, Achaiæ Metropolis effecta est, solisque Patrensibus ut sua libertate uterentur concessit Augustus, Pausania auctore in Achaicis pag. 432. Καὶ ἔδωκε μὲν ἐλευθέροις Ἀχαιῶν μόνοις τοῖς Πατρεῦσιν εἶναι. *Et solis certè Patrensibus ex Achæis omnibus, ut sua libertate uterentur concessit.* Alia in eam civitatem beneficia contulit.

Hic nummus secundæ magnitudinis in rariorum numero numerandus.

IMP. CAE. M. AVREL. ANTONINVS. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Lupa puerulis ubera præbet.

Plurimæ

Plurimæ Romanorum Coloniæ ad originem indicandam in nummis lupam cum Romulo & Remo cælavere. Ejus lupæ his gemellis ad Tyberis ripam mammas præbentis fabulam nemo nescit, de qua Ovid. Fastor. lib. 2.

Lacte quis infantes nescit crevisse ferino.

Roma à Romulo, qui priùs Romus vocabatur, appellata est, teste Servio : ut autem pro Romo Romulus diceretur, blandimenti gratiâ factum est ; sed urbs Romula haud nominata est, ne nominis diminutio urbis majestati aliquid detraheret : licèt autem non conveniat inter scriptores de Romæ nomine, à quo urbs, & qua de causa illud invenerit, receptissima tamen hæc est opinio.

Hic nummus minimi moduli obvius est.

M. AVR. ANTONIN. AVG. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Signa hæc Legionum militaria ad Legionem XXII. primigeniam spectant, cujus veteranos milites Patras ab Augusto Colonos missos fuisse numismatum fide novimus. Duumviri autem, sub quorum magistratu cusa fuit moneta, ut originem se ex iis habere denotent, illa signarunt, aut ut antiquitatis suæ memoriam renovarent. Urbes autem ante Cæsariana tempora id genus insignium in nummis, unde origines suas indicarent, exhibentes videre est apud Ill. Spanhemium diss. 9. p. 883. *Pegasus* in nummis Syracusanorum, Corinthum ; *Palma* Carthaginensium, Tyrum ; *Minotaurus* Tauromenitarum, Cretam ; *Noctua* Megaræ, Athenas ; *Quadrangularis area* Dyrrachensium, Corcyram ; Diana Massiliensium, Phocæam indicant.

Hic nummus minimæ formæ inter raros computatur.

PHILIPPI.

IMP. CAES. M. AVR. ANTONIN. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. AVG. IVL. PHILIPP. *Colonia Julia Augusta Philippi*, vel *Philippensis.* Augusti statua in basi, ab altera muliebri coronata.

Hic typus in Philippensis Coloniæ nummis frequens, imò ferè in omnibus, si Commodi nummum excipias, in quo lupa cum puerulis, nomen *Juliæ*, Coloniam à Julio Cæsare constitutam arguit ; *Augustæ* verò appellationem ab Augusto habuit, qui teste Dione in eam extorres Italiæ conventuum Antonii partes sequutos, transmisit, ut in Claudio diximus. Augusti verò statuam à Philippensibus publicè positam ob jus Italicum iis ab illo concessum, in Domitiano retulimus. Philippi Macedoniæ urbs duobus quidem civilium bellorum præliis celebris, ut habet Lucanus lib. I.

Æmoniæ hinc urbem veteres dixere Philippos:
Hic bis Romano maduerunt sanguine campi est.

Hic nummus secundæ magnitudinis obvius & frequens.

SINOPE.

M. AVR. VERO. CAES. Caput M. Aurelii sine laurea.

C. I. F. S. ANNO CCIIII. *Colonia Julia Felix Sinope, anno* 204. Figura muliebris sine brachiis, in terminum desinens, in imo hinc ramus, inde caduceus.

Ad Sinopen Ponti Asiatici urbem, de qua in Hadriano diximus, nummus pertinet : illa hunc M. Aurelio adhuc Cæsari signare videtur in memoriam ipsius adoptionis ab Antonino Pio Hadriani jussu factæ, ut narrat Spartianus in Ælii Cæsaris vita. *Post hunc denique Hadrianus diu anceps quid faceret, Antoninum adoptavit, Pium cognomine appellatum : cui conditionem addidit, ut ipse sibi Marcum & Verum Antoninos adoptaret.* Sinopenses Hadriani beneficiis fuerunt devincti; ille enim aquæductum sub Trajano incœptum perfecisse videtur, de quo Plinius lib. 10. Epist. *Neque enim dubitandum puto, quin aqua perducenda sit in Coloniam Sinopensem.* Urbs illa autem aquâ plurimùm indigebat, Plinius quippe eo loco valde sitientem Coloniam eam dicit.

Quid figura muliebris illa telamonum more sine brachiis repræsentet, dictu foret difficile sine Taciti auxilio lib. 4. qui in Ptolemæi Soteris somnio de arcessendo ex Sinope Jove seu Sinopite Deo, ubi Dianam seu Proserpinam indicat his verbis, *Timotheus quæsitis qui in Pontum meassent, cognoscit in Ponto esse Sinopen, nec procul templum vetere inter accolas fama Jovis Ditis; namque & muliebrem effigiem assistere, quam plerique Proserpinam vocant.* Proserpina, eadem quæ Diana. Ptolemæus autem legatos & dona ad Scydrothemidem Sinopensibus imperantem mittit, præcepitque iis, ut Pythium Apollinem adirent, unde Oraculi sors non ambigua, ait Tacitus ibid. *Irent, simulacrumque sui patris reveherent, sororis relinquerent.* Nemo nescit Apollinis sororem esse Dianam. Itaque legati statuam Jovis abstulerunt, & Dianæ simulacrum apud Sinopenses mansit, quod illi in hoc nummo cælarunt : sed Amicus reclamat, quænam ista Dianæ figura ?

Dianæ tres à Cicerone de Nat. Deor. commemorantur, inter quas notior est Jovis & Dianæ filia; quam vario modo populi venerati sunt, diversoque modo ejus figuram exhibuerunt, unde diversa illius nomina, quæ centum & octo recenset Lilius Giraldus syntagm. 12. Sinopites nostra non multùm à Diana Ephesia & Magnesia, quas norunt Antiquarii, differt : sed si conjicere licet, nomen habet Priapinæ, sic apud Plutarchum in Lucullo p. 499. appellatæ. Λέγεται γὰρ Ἀρτέμιδος χολῷ Πριαπίνης ὁ χειμὼν ἐμπεσεῖν τοῖς Ποντικοῖς συλήσασιν αὐτῆς τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ξόανον ἀνασπάσασι. *Fama tenet Dianæ Priapinæ irâ fuisse tempestatem illam Ponticis immissam, quòd fanum ejus spoliassent, & signum loco movissent.* Ejus forma sine brachiis in truncum desinit, qualem videre est in nummis Priapum hortorum Præsidem, de quo Horatius in sermone de ipso,

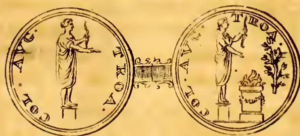
Olim truncus eram ficulnus, & inutile lignum,
Cùm faber incertus, scamnum faceret-ne Priapum,
Maluit esse Deum.

Ejusmodi muliebres figuras ex Vitruvio Caryatides appellant à Cary Peloponnesi urbe, in qua Diana Caryatis summa veneratione colebatur.

De æra urbis in nummo signata nobis superest dicendum. Sinope epocham geminam in nummis computavit, unam à libertate concessa, alteram à Colonia deducta : posteriorem in hoc M. Aurelii numismate & in altero Caracallæ exhibet : antiquiorem verò in Gordiano Pio signat. Sinope, Ponto post Mithridatis mortem in provinciam redacto, Romanis subdita est, quam Pharnaces Domitio Calvino Julii Cæsaris in Ægypto tunc morantis Legato, in Armenia devicto diripuit, & Pontum avitum patris regnum occupavit, de quo Hirtius bell. Alex. *Multa oppida expugnavit; bona civium Romanorum Ponticorumque diripuit.* Cæsar Sinopes calamitatum misertus, Pharnace fugato, & receptâ provinciâ, illi dato *Juliæ* nomine, Coloniam constituit anno U. C. 706. cui si addideris annos 204. in nummo signatos, efficient U. C. 909. quo M. Aurelius ab Antonino Pio adoptatus, Tribunitiam potestatem IX. Plautio Silvano & Sentio Augurino Coss. agebat, cùm Antoninus Pius XVIII. gereret.

Hic nummus secundæ magnitudinis, in museo nostro, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

TROAS.

M. ANTONINVS AVG. P. P. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. AVG. TROA. *Colonia Augusta Troadensis.* Figura in cippo, pone dorsum arcus, dextrâ pateram, lævâ arcum.

IMP. M. AVR. ANTONINVS. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. AVG. TROA. *Colonia Augusta Troadensis.* Eadem figura in cippo, ante quam ara ignita, & pone lauri ramus.

De Colonia Troadensi diximus in Antonino Pio. Figuram basi in utroque nummo impositam, alii Apollinem, alii Dianam ejus sororem arbitrantur; sed cùm de Diana in Troadis historia apud auctores

auctores nulla ſit mentio, Apollinem eſſe arbitramur. Apollo autem Trojam muro cum Neptuno cinxiſſe dicitur; unde Virgilius Georgic. lib. 3.

Et Trojæ Cynthius auctor.

Hyginus fab. 113. tradit Apollinem in obſidione urbis Trojanis opitulatum, & Achillem ſub Alexandri figura occidiſſe. Apud Stephanum : Ἰλιεὺς ὁ Ἀπόλλων ἐν Τροίᾳ. *Ilieus Apollo in Troja.* Callimachus hymn. in Apollinem, arcum & pharetram ei tribuit :

Χρύσεα τῷ πώλλονι, τότ' ἐνδυτὸν ἥ τε ἐπιπορπὶς,
Ἡ τε λύρη, τό τ' ἄεμμα τὸ Λύκτιον, ἥ τε φαρέτρη.
Aurea ſunt Apollini & indumentum & fibula,
Et lyra, & arcus Lyctius, & pharetra.

Ara ignita ante Apollinis ſimulacrum, ſacrificia ipſi pro M. Aurelio perpetrata indicat. Lauri ramus ſignatus eſt, ut Apollini ſacer, vel ob ejus erga Daphnem in laurum converſam amores, vel ob vaticinia, cùm laurus ad aſpirationem & afflatum, & ut Græci dicunt, enthuſiaſmon conferat, quemadmodum Sophocles in Caſſandra docet.

Uterque nummus ſecundæ formæ, à Patino p. 235. vulgatus, nec rarus nec obvius eſt.

IMP. M. AV. ANTONINVS. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. AVG. TROA. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Figura ſenilis nuda ſtans, dextra elata, humero lævo utrem hircinum.

Figuram ſenilem cum utre hircino in Troadenſium nummo Panem, exiſtimat Ill. Spanhemius in Julian. Cæſ. obſerv. pag. 361. ſed Pan in nummis fiſtulam gerit, & ſæpius cum hircinis pedibus effingitur : hic verò utrem hircinum gerit, ideo Silenum eſſe ſuſpicamur. Satyrum eſſe exiſtimat Holſtenius Not. in Stephan. pag. 331. Silenus pædagogus & nutricius Bacchi dicitur, teſte Horatio in Poët.

An cuſtos famuluſque Dei Silenus alumni.

Ille utrem hircinum, in quo vinum reponebatur, vel ut vino indulgens geſtat; vel ut Maximus Tyrius Diſſ. 30. cùm φίλοινον vocat, quòd vites coluerit : illas autem Sileno attribuit Neptunus apud Julianum in Cæſar. Ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ τοι γοῦν ἀμπέλων μᾶλλον, ἢ τῶν ἐμῶν πηγῶν, ἄξιόν ἐστιν σοι δεδιέναι. *Tuis igitur te vineis quàm me meis fontibus timere magis convenit.* Silenus manum verſus ſidera erigit, quem inter ipſa relatum tradit Aratus, quod confirmat Virgil. in Bucol.

Sidera qui petiit, nutrit Silenus Iacchum.

Silenum Troade cultum indicat hic M. Aurelii nummus; ſed conſulendus alter egregius Alexandri Severi typus.

Hic nummus minimæ formæ, ab Ill. Spanhemio in Julian. Cæſar. pag. 362. vulgatus.

FAUSTINA.

FAustinæ *Junioris nummi minimæ formæ hactenus observati, eximiæ sunt raritatis & elegantiæ.*

CÆSAREA Palæstinæ.

FAVSTINA AVGVSTA. Caput Faustinæ M. Aurelii.

COL. PRIMA. FL. AVG. CAESAREA. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarea.* Venus seu Astarte stans, dextrâ caput Serapidis, lævâ hastam, pedibus figura Fluvii emergens.

Ad Cæsaream Palæstinæ urbem pertinet nummus, quam olim Stratonis Turrim, de Cæsaris Augusti nomine Rex Herodes Cæsaream nominavit, & Coloniam Vespasianus deinde constituit. Hunc in Faustinæ honorem percusserunt Cæsarenses, cùm illa in Syriam cum M. Aurelio ob Avidii Cassii rebellionem venisset, in cujus reditu obiit, ut narrat Capitolinus in vita M. Aurelii. *Faustinam uxorem suam in radicibus Montis Tauri in vico Hahale exanimatam subito morbo amisit.* De Veneris seu Astartes cultu ex Byblo urbe Cæsaream allato, vide quæ in Hadriano p. 155. diximus. Illa caput Serapidis tenet, ex Bocharto. Cæsarenses Veneris typum in Faustinæ nummo cuderunt, Senatum imitati, qui eam in suis nummis sub Veneris nominibus repræsentarunt.

Hic nummus minimi moduli, eximiæ raritatis, à Patino pag. 249. vulgatus, in quo pro capite Victoriam, & pro Fluvii figura captivum perperam cælavit, illum sequutus est P. Harduinus p. 111. *qui nummorum indices & libros solùm transcripsit, nulla autem ferè rei nummariæ studiosorum Cimelia observavit, nec cum iis sermo vel commercium.*

FAVSTINAE.
AVG.
DIVI. PII.
FILIAE.
COL. SARMIZ.
Apud Grut. pag. 250. 9.

L. VERUS.

Ucius Verus, Mesopotamiâ post Parthicum bellum quadriennio feliciter confectum recuperatâ, CARRHAS & Singaram ipsius provinciæ urbes Imp. M. Aurelii collegæ consensu constituit Colonias, collocatis in ipsis militibus veteranis, ut illæ Imperii Romani contra Parthos essent propugnacula, quibus *Aureliæ* gentis suæ nomina imposuit.

L. VERI *nummi primæ formæ, raritatis eximiæ sunt; secundi & minimi moduli, frequentes & obvii.*

ÆLIA CAPITOLINA.

IMP. CAES. M. ANTON. IMP. CAES. L. VERVS. Capita adversa M. Aurelii & L. Veri.
COL. AEL. CAP. *Colonia Ælia Capitolina.* Victoria gradiens, dextrâ coronam, lævâ palmam.

Ælia Capitolina, Colonia ab Hadriano deducta, Nepotibus gratulatur ob victorias à L. Vero de Armenis, Medis & Parthis relatas, quod confirmat Capitolinus in vita Veri. *Partumque est ipsi nomen Armenici, Parthici, Medici, quod etiam Marco Romæ agenti delatum est.* Ideò Marcus & Lucius ambo in anteriori nummi parte exhibentur. Victoria graditur, tanquam ad alias pergens, & provincias à Parthis occupatas mox receptura, coronam victoris præmium gestat, palmam verò victoriæ symbolum. In certaminibus palmam signum esse placuit victoriæ: quoniam ingenii ejusmodi lignum est, ut urgentibus opprimentibusque non cedat.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter rariores adscribendus.

ANTIOCHIA Pisidiæ.

L. AVREL. CAESAR. Caput Lucii Veri sine laurea.
COLONIAE ANTIOCHEAE. Aquila alis expansis.

Antiochenses Pisidiæ beneficiorum ab Antonino Pio acceptorum memores, teste Capitolino, nummos ipsi & filiis ejus adoptivis percusserunt. De illis in Antonino & M. Aurelio diximus, in hoc L. Verus *Cæsaris* nomen ut M. Aurelius præfert, is enim Ælii Cæsaris filius in Aureliam gentem transiit à M. Aurelio adoptatus, cui Cæsaris & Augusti nomen tantùm mortuo Antonino Pio dedit. De L. Vero inquit Capitolinus in ejus vita, *nec aliud ei honorificentiæ ad nomen adjunctum est, quàm quòd Augusti filius appellatus est.* Idque idem Historicus confirmat in M. Aurelio. *Post excessum D. Pii à Senatu coactus regimen publicum capere, fratrem sibi participem in imperio designavit, quem L. Aurelium Verum Commodum appellavit, Cæsaremq; atque Augustum dixit.* Sic Cæsaris

Cæſaris nomen tanquam ſecundi faſtigii titulum non habuit, ideò nulli ipſius nummi cum Cæſaris nomine Senatuſconſulto percuſſi, nec aurei nec argentei reperiuntur. Aquilam Imperii Romani ſymbolum in M. Aurelio diximus, ideò Antiochenſes illam etiam in Vero ſignant, ut utrumque Imperii participem denotent.

Hic nummulus ob Cæſaris nomen inter raros reponendus.

CÆSAREA Palæſtinæ.

IMP. CAES. L. AV. VERVS. AVG. Caput L. Veri ſine laurea.
COL. PRIMA. FL. AVG. CAESAREA. Caput Serapidis modio inſigne.

Cæſarenſes Palæſtinæ nummos Vero gratulantes, quòd in Syria ad bellum Parthicum veniſſet, cudiſſe videntur. De illo Dio lib. 71. pag. 802. Ὁ οὖν Λούκιος ἐλθὼν εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ πλείστους στρατιώτας συλλέξας, καὶ τοὺς ἀρίστους τῶν ἡγεμόνων ὑφ᾽ ἑαυτὸν ἔχων, αὐτὸς μὲν ἐν τῇ πόλει ἐκάθητο διατάττων ἕκαστα, καὶ τὰς τοῦ πολέμου χορηγίας ἀθροίζων. *Lucius, ut venit Antiochiam, comparato maximo militum numero, & optimis ducibus delectis, ipſe in oppido remanſit, ut inde conſtitueret omnia, & commeatum militibus compararet.* Serapis modio ornatus in nummo percuſſus eſt, ut Deus veneratione ſingulari apud Cæſarenſes cultus, quem ex Ægypto receptum in Domitiano diximus, cùm Veſpaſianus Cæſaream Coloniam fecit, forſan ob ægros qui ad eum Serapidis monitu venerant, ſanatos, de quo Tacitus Hiſtor. 4. *Ex plebe Alexandrina quidam oculorum tabe notus, genua ejus advolvitur, remedium cæcitatis expoſcens gemitu, monitu Serapidis Dei, quem dedita ſuperſtitionibus gens ante alios colit, precaturque Principem, ut genas & oculorum orbes dignaretur reſpergere oris excremento. Alius manu æger, eodem Deo auctore, ut pede ac veſtigio Cæſaris calcaretur, orabat.* Veſpaſianus ut ſibi Serapidem de Imperii firmitate propitium redderet, conſuluiſſe narrat Suetonius in ejus vita cap. 7. *Hic cùm de firmitate Imperii capturus auſpicium, ædem Serapidis, ſubmotis omnibus, ſolus intraſſet: ac propitiato multùm Deo, tandem ſe convertiſſet.*

Hic nummus ſecundæ magnitudinis nec rarus nec obvius eſt.

CARRHÆ.

ΑΥΤ. Κ. Λ. ΑΥΡ. ΟΥΗΡΟC. Caput Lucii Veri laureatum.
ΚΟΛ. ΑΥΡ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ. Κολωνίας Αυρήλιας Καῤῥηνῶν. *Colonia Aurelia Carrhenorum.* Aſtrum in creſcente Luna.

Carrhas ſub Auguſtis M. Aurelio & L. Vero fratribus Coloniam ob Aureliæ nomen conſtitutam jam antè diximus, ambo enim adoptati ſunt in Aureliam Antonini Pii gentem, ille ex Annia familia, hic ex Ceionia ſeu ex Ælia gente. Carrheni in grati animi monumentum utrique Imperatori nummos percuſſerunt. Creſcens Luna ad Dei Luni cultum Carrhis obſervatum ſpectat, de quo Spartianus in Caracalla. *Et quoniam Dei Luni fecimus mentionem, ſciendum doctiſſimis quibuſque id memoriæ traditum, atque ita nunc quoque à Carrhenis præcipuè haberi, ut qui Lunam fœmineo nomine ac ſexu putaverit nuncupandam, is addictus mulieribus ſemper inſerviat: at verò qui marem Deum eſſe crediderit, is dominetur uxori, neque ullas muliebres patiatur inſidias.* Aſtrum verò in creſcente Luna, Sol eſſe videtur, à quo Luna lumen accipit, ideò à Tragicis, inquit Theon in comment. ad Aratum, Solis filia, Luna vocata eſt.

Hic nummus minimæ formæ inter rariores numerandus.

COELLU.

IMP. L. AVREL. VERVS AVG. Caput L. Veri laureatum.

AEL. MVNICIP. COEL. *Ælium Municipium Coellutanum.* Lupa cum puerulis.

Coellu Numidiæ littoralem urbem Municipii dignitatem ob nomen *Ælium* ab Hadriano ipsi impositum obtinuisse, in ejus nummis diximus. Coellutani L. Vero gratulantes, quòd Ælio Cæsare ejus patre ad Imperium à fundatore suo designato, & in ipsamet adoptione mortuo ipse tandem per alteram adoptionem ad Imperii societatem venerit, nummos suos ei dedicarunt. Lupa cum puerulis, Romanæ gentis symbolum est, quam Municipes signant, ut muneris honorarii cum P. Romano participes. Coloniæ autem Lupam tanquam proprium insigne sibi vendicant: Municipes enim & legibus suis utebantur; Coloni verò ex urbe Roma propagati, jura institutaque omnia P. Romani non sui arbitrii habebant.

Hic nummus minimi moduli inter rariores recensendus.

CORINTHUS.

IMP. CAES. L. AVR. VERVS. AVG. Caput Veri sine laurea.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Jupiter seminudus stans, dextrâ pateram, læva innixa columnæ, pro pedibus aquila.

Frequentes Corinthiorum nummi cum effigie L. Veri occurrunt, quos illi in ejus honorem, quòd cùm ad bellum Parthicum proficisceretur, in eorum urbe moratus sit, memores percusserunt, de quo Capitolinus in ejus vita. *Nam quum interfecto legato, cæsis legionibus, Syriis defectionem cogitantibus, Oriens vastaretur, ille in Apulia venabatur, & apud Corinthum, & inter symphonias & cantica navigabat.* Jupiter in adversa nummi parte Capitolinus est, Græcè Coryphæus vocatus, id est Supremus, à Romanis autem Optimus Maximus; cujus cultum Coloni ex Urbe Corinthum transmiserunt: ejus templum supra theatrum fuisse constructum narrat Pausanias lib. 2. de quo in Hadriano diximus.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter rariores numerandus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Mars barbari caput pede premit, dextrâ hastam, humeris trophæum.

In memoriam belli Parthici à L. Vero confecti percussus videtur hic nummus, Mars enim pede barbarum calcat, & trophæum gerit, illud autem in excelso provinciarum acquisitarum loco ad rei memoriam erigebatur. Corinthii Romanos imitati, qui suis in nummis similem Martis typum Vero dedicarant, percusserunt; Romani quidem existimabant in præliis Martem sibi adesse, eum quippe sui generis auctorem faciebant teste Livio Dec. 1. lib. 1. *Ea belli gloria est Populo Romano, ut cùm suum, conditorisque sui parentem Martem potissimum ferat.* Ideo frequens in eorum nummis ad bella & victorias spectantibus repræsentatur.

Hic nummus medii moduli pro raro notandus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Figura tunicata capite radiato gradiens, dextrâ flagrum.

Figura gradiens radiata, Sol eſt dextrâ gerens flagrum. De Solis cultu apud Corinthios in M. Aurelio egimus. In ejus tutela Acrocorinthus dicitur apud Pauſaniam lib. 2. Solis diverſa videntur eſſe ſimulacra, Occidentis meminit l. 10. p. 643. Δύσις τὲ Ηλίȣ, ϗ Διόνυσός τὲ, ϗ αἱ γυναῖκες αἱ Θυίαδές, τὰ μθμ δὴ πρόσωπα αὐτῶν Αθηναῖ@ Πραξίας μαθητὴς Καλάμιδός ἐςιν ἐργασάμϑμ@. *Sol Occidens, Liber Pater, fœminæ quæ Thyiades dicuntur: horum omnium ſignorum ora elaboravit Athenienſis Praxias Calamidis diſcipulus.* Orientis imago capite radiato cum flagro in nummis frequens occurrit, qualem apud Heliopolitas Syriæ memorat Macrobius 1. Saturn. *Simulacrum enim aureum ſpecie imberbi inſtat dextrâ elevatâ cum flagro in aurigæ modum.* Forſan Sol Oriens in hoc Veri nummo cum flagro alludere videtur Imperatori ad Parthos ex Orientis provinciis depellendos properanti, nulli enim typi in nummis ſine cauſa, quæ nobis arcanum, ſignabantur.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter rariores reponendus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Figura ignuda capite radiato in curru quatuor agit equos, dextrâ flagrum.

De Solis ſtatua in curru, Corinthi Lechæum verſus ſupra veſtibulum locata, vide in M. Aurelio pag. 261. cui Imperatori ſimilem nummum cuderunt Corinthii: verùm ut Solem gradientem cum flagro, ad L. Verum Parthos fugantem alludere ſuſpicati ſimus, ita Sol quadrigas agens, in utroque Imperatore cuſus referri videtur ad eorum de Oriente triumphum, quaſi per eos Oriens triumpharet. De utriuſque Auguſti triumpho loquitur Capitolinus in vita Marci. *Petiitque Lucius ut ſecum Marcus triumpharet.* Et paulò pòſt: *In triumpho autem liberos Marci utriuſque ſexus ſecum vexerunt.* Sol caput gerit radiatum, ut diximus, unde Apollo dictus eſt, ut Plato ſcribit, ἀπὸ ȣ πάλλειν τὰς ἀκτίνας, hoc eſt, *à jaculando radios.*

Hic nummus ſecundi & minimi moduli obvius.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Mercurius ſedens, dextrâ extenſa, ſiniſtrâ caduceum, pro pedibus aries.

Idem Mercurii typus jam in M. Aurelio prodiit, de cujus ſtatua ſedente in via quà ad Lechæum itur jam ſatis diximus, ut de ejus templo in foro exſtructo, cujus iconem in Antonino Pio p. 172. protulimus. Juxta Mercurium arietem collocatum tradit Pauſanias, quòd ille præter reliquos Deos, curare Paſtores, & opibus augere videatur, unde dictus eſt Nomius, Paſtorum Deus; Heſiodus illum in Theogonia cum Hecate ſtabulis præfuiſſe narrat.

Εσθλὴ δ᾽ ἐν ςαθμοῖσι σωὺ Ερμῇ ληΐδ᾽ ἀέξειν,
Βȣκολίας τ᾽ ἀγέλας τὲ, καὶ αἰπόλια πλατέ᾽ αἰγῶν;
Ποίμνας τ᾽ εἰροπόκων γ᾽ ὀΐων, θυμῷ γε θέλȣσα.

Hoc eſt, ut Mombricius Mediolanenſis reddidit apud Lilium Giraldum ſyntag. 9. pag. 203.

Quid quod Mercurio comes it; ſtabuliſque capellas,
Armentumque ferax, & oves augere putantur.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, ap. Patinum pag. 256. vulgatus, nec rarus nec obvius eſt.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Æſculapius & Hygæa ſtantes, ille baculo, cui ſerpens involutus, innixus eſt, hæc ſerpentem paſcit.

Æſculapius Medicinæ Inventor, ſeu Medicæ artis ampliator, eamque ob rem in Deorum numerum receptus fertur, cui comes Salus, ſeu Hygeia filia adſtat. Utriuſque ſimulacra in templo Æſculapii apud Corinthios fuiſſe tradit Pauſanias lib. 2. p. 93. Πρὸς τούτῳ τῷ γυμνασίῳ ναοὶ θεῶν εἰσὶν, ὁ μὲν Διὸς, ὁ δὲ Ἀσκληπιοῦ· τὰ δὲ ἀγάλματα, Ἀσκληπιὸς μὲν καὶ Ὑγεία λευκοῦ λίθου. *Conjuncta ſunt cum ipſo ferè Gymnaſio, Deorum delubra duo, Jovis alterum, alterum Æſculapii: Æſculapius ipſe & Hygæa è candido lapide ſunt.* Corinthii pro Veri ſalute ſacrificia Æſculapio forſan fecerunt, cùm ille ad Parthicum bellum contendens in Apulia ægrotaſſet, cujus morbi meminit Capitolinus in vita Veri. *Morbo implicitus, apud Canuſium ægrotabat: quò ad eum inviſendum frater contendit.* In reſtitutæ ſalutis memoriam Corinthii Æſculapium & Hygæam in nummo cælaſſe videntur.

Hic nummus mediæ formæ pro raro numerandus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Melicerta Delphino inequitans, in aliis ipſi inſtans Delphino, in aliis eidem ſubſtratus.

Vario modo effingitur Melicerta Athamantis filius à Delphino Corinthum delatus, modò ſtans ſuper ipſum, modò ipſi inſidens quaſi vivus, modò ſtratus ſuper ipſum ut mortuus & ab eo delatus, de quo Pauſanias lib. 2. Καὶ Μελικέρτου βωμὸς ἦν. Ἐς τοῦτον τὸν τόπον ἐκκομισθῆναι τὸν παῖδα ὑπὸ δελφῖνος λέγουσι. *Fuit hoc in ipſo loco & Melicertæ ara: eò enim à Delphine evectum puerum memorant.* Deus ut erat ille patrius, nec ex aliis gentibus adſcitus, nil mirum ſi tam frequenter & variis modis in nummis à Corinthiis repræſentetur.

Hi nummi ſecundi moduli frequentes & triti; minimi verò, rari habentur.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Melicerta Delphino ſubſtratus juxta arborem in templo tetraſtylo, hinc & inde Delphini figura.

De hoc nummo in M. Aurelio diximus: exhibet ille figuram templi in honorem Melicertæ ſub Palæmonis nomine in Iſthmo conſtructi, de quo loquitur Pauſanias lib. 2. Arbor, videtur pinus illa ſub qua inventus eſt Melicerta, in cujus memoriam inſtituti à Siſypho Ephyræ ſeu Corinthi vetuſtiſſimo Rege ludi Iſthmici, quorum victores pinu ad rei monumentum coronabantur. Vide Ill. Spanhemium Diſſ. 3. pag. 196. qui blandos quorundam puerorum, & Delphinum eos geſtantium amores recenſet.

Hic nummus mediæ formæ, à Patino pag. 256. vulgatus, pro raro notandus.

C. L. I. COR.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Bellerophon in Pegaſo decertans contra Chimæram.

Ita frequens in Corinthiorum nummis depictus occurrit Bellerophon contra Chimæram decertans, ut de illo vix nova referre poſſimus. Pauſanias eum exulem ante nuptias Corinthum veniſſe narrat lib. 2. pag. 145. Βελλεροφόντην δὲ ἐλθεῖν ἐς Τροιζῆνα γυναῖκα αἰτήσοντα Αἴθραν παρὰ Πιτθέως πρὶν δὲ γῆμαι, συμβῆναί οἱ φυγεῖν ἐκ Κορίνθου. *Addunt Trœzenem veniſſe Bellerophontem, cùm uxorem ſibi à Pittheo Æthran popoſciſſet: verùm ita accidiſſe, ut ante nuptias Corintho in exilium mitteretur.* Sed quid egregium Bellerophon Corinthi fecerit, non narrat Pauſanias; illum verò Corinthiorum regnum nunquam obtinuiſſe, quin potiùs ipſum penes Prætum Argivorum Regem ſemper fuiſſe, eodem libro contendit. Apollodorus Bellerophontem Glauci filium, ob cædem imprudenter factam Corintho pulſum, ad Prætum Argivorum Regem confugiſſe tradit: res adeò antiquas detegere non facilè eſt. Erizzus pag. 345. ad Perſeum pro Bellerophonte nummum revocat, & *Colonia Latina Julia*, pro *Col. Laus Julia* interpretatur.

Hic nummus tertiæ magnitudinis, ab Erizzo vulgatus non ita obvius eſt, quàm ſecundæ.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Venus ſeminuda ſtans, ambabus clypeum tenet; pro pedibus Cupido.

Corinthii Venerem ſummâ religione colebant, cui plurima templa condiderunt teſte Pauſania lib. 2. pag. 88. Unum memorat in Cenchreis. Ἐν δὲ Κεγχρέαις Ἀφροδίτης τέ ἐστι ναὸς καὶ ἄγαλμα λίθου. *In ipſis Cenchreis Veneris delubrum & marmoreum ſignum.* Alterum in ſuburbio ſub nomine Veneris Melanidis, id eſt Nigellæ. Ἐνταῦθα Βελλεροφόντου τέ ἐστι τέμενος, καὶ Ἀφροδίτης ναὸς Μελανίδος. *In eo Bellerophontis fanum eſt, & Veneris Melanidis delubrum.* Tertium verò in Acrocorintho p. 93. Ἀνελθοῦσι δὲ ἐς τὸν Ἀκροκόρινθον, ναός ἐστιν Ἀφροδίτης· ἀγάλματα δὲ, αὐτή τε ὡπλισμένη. *Jam in ipſo ad Acrocorinthum aditu delubrum eſt Veneris: ſigna in eo, ipſa Dea armata.* Hæc Venus victrix eſſe videtur, ut ipſa quæ clypeum porrigit Cupidini, Corinthiis Lucillæ alteri Veneri alludentibus, in cujus gratiam typum hunc in L. Veri mariti honorem ſignarunt, uti ſimilem in Lucillæ uxoris nummis, de quibus ſuo loco agemus, percuſſerunt.

Hic nummus ſecundæ formæ inter rariores numerandus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Imperator eques decurrens barbarum jam humi proſtratum haſtâ impetit.

L. Verus eques barbarum proſternens à Corinthiis depingitur ob bellum Parthicum ab eo ſuſceptum: talis in nummis Senatuſconſulto percuſſis exhibetur. Solebant autem Romani Imperatores diverſo modo equites repræſentare, pro variis eorum geſtis: cùm aliquis ſolito equi gradu incedit, *profectio* eſt Auguſti; accelerato paſſu, ejus *expeditio*; captivum proſternens, *virtus* Imperatoris; denique lento gradu, *adventus* ejus in urbem. Licèt autem Verus luxuriæ ſe dederit, & maximam belli partem per legatos confecerit; Capitolinus tamen narrat in ejus vita, illum ad Euphratem impulſu comitum ſuorum ſecundò profectum eſſe, unde Armeniaci & Parthici nomina adeptus eſt. De illo narrat Rufus in Breviario: *Ex his Antoninus junior ad expeditionem Par-*

Parthicam profectus est; multaque & ingentia adversus Persas feliciter gessit, &c. Erat autem ex Dione robustus & ad rem militarem aptior.

Hic nummus mediocris moduli pro raro notandus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Verus in curru triumphali quadrigas agens.

Nummus hic, L. Veri de Parthis triumphi monumentum est, de quo Capitolinus in ejus vita. *Confecto sanè bello, regna Regibus, provincias verò comitibus suis regendas dedit. Romam inde ad triumphum invitus, quod Syriam quasi regnum suum relinqueret, rediit, & pariter cum fratre triumphavit.* Verus autem eodem auctore in Marci vita, petierat à Senatu, ut secum Marcus triumpharet. Domitis multa cæde hostibus habebatur triumphus à Senatu decretus; quantùm fuerit apud Romanos celebratus, legas apud Livium, Tacitum, & alios historiæ Romanæ auctores, quorum scripta collegit Wolfangus Lazius comment. lib. 9. cap. 3. ubi de illo fusè disseruit.

Hic nummus mediocris formæ inter elegantiores reponendus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Chimæra.

Chimæra in memoriam Bellerophontis Corinthiorum herois ab iis in nummis signatur : quid verò per eam antiqui intellexerint, non facilè est instituere. Strabo lib. 14. pag. 665. Lyciæ montem indicare videtur. Περὶ ταῦτα μυθεύεται τὰ ὄρη, τὰ περὶ τὴν Χιμαίραν. *Huic monti Fabula Chimæræ affingitur.* Cui adstipulari videtur Servius ad lib. 6. Æneid. *Revera Chimæra mons est Lyciæ, cujus hodieque ardet cacumen, juxta quod sunt leones : media autem pars hujus pascua habet, quæ capris abundant : ima verò montis, serpentibus plena sunt. Hunc montem Bellerophontes habitabilem fecit : unde Chimæram dicitur occidisse, quæ ore leo, postremis partibus draco., media capra fuerit.* Apollodorus Chimæram ab Amisodaro enutritam fuisse scribit, quod etiam cecinit Homerus lib. 16. Iliad. unde nonnulli navem piraticam fuisse existimarunt. Apud Plutarchum de virtutib. mulier. Bellerophontes dicitur Chimarum quendam Amisodari ducem, qui Lycios navibus piraticis infestabat, prostravisse. Chimari navis, inquit, Ἔπλει δὲ πλοίῳ λέοντα μὲν ἔχοντι, πρώραθεν ἐπίσημον, ἐκ δὲ πρύμνης δράκοντα. *Ejus navis in prora leonis : in puppi, draconis habebat insigne.* Paulò pòst addit : sunt qui affirment, Chimæram illam Poëtarum fabulis nobilitatam, montem omninò fuisse Soli oppositum.

Hic nummus secundæ formæ, à Patino vulgatus pag. 256. obvius est.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Pegasus.

Bellerophontis contra Chimæram victoriæ insigne est Pegasus à Corinthiis ad antiquitatem urbis indicandam percussus : ille juxta fabulam, equus fuit alatus, à Bellerophonte captus, quo usus est in expeditione contra Chimæram. Sed Palæphatus de fab. narr. navem fuisse existimat. *Nomen autem Pegasus erat, ut nunc quoque suum cuilibet navigio nomen est inditum : nomen autem Pegasi navigio magis, quàm equo aptum fuisse videtur.* Bellerophontes igitur navi, cujus *Parasemon* erat equus alatus, vectus, prædatoriam navem cognomine Chimæram, cui in prora leo, & in puppi draco, expugnavit : alteram navem nomine Chimæram Gyas Æneæ dux habebat in ludicro apud Hyginum

Hyginum fab. 273. Ex hoc igitur Bellerophontis facto; fabula de Pegaso & Chimæra conficta est.

Hic nummus secundi & minimi moduli obvius est.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Leo in pedes posteriores recumbens.

Quid Leo in Corinthiorum nummis repræsentet, pronunciare maximè dubitavimus; sed cùm illos quidquid in urbe insignius habuerint, in iis exhibere noverimus, nummum ad Laïdis illius formosæ mulieris memoriam spectare augurati sumus; de qua Pausanias lib. 2. p. 88. Θαυμασθῆναί τε οὕτως παρὰ Κορινθίοις, ὡς ἀμφισβητεῖν σφᾶς καὶ νῦν ἔτι Λαΐδος. *Tantæ verò fuit Corinthiis admirationi, ut nunc etiam de Laïde certent.* Ille autem Historicus sepulcri Laïdis antè meminit, cui Leænam insculptam narrat. Καὶ τάφος Λαΐδος, ᾧ δὴ Λέαινα ἐπίθημά ἐστι. *Laïdis etiam sepulcrum, cui Leæna insculpta est.* Fulcimenta duo illa parva, quorum priori Leænæ pedes anteriores, posteriori verò posteriores insistunt; substratum Laïdis, simulacrum forsan denotant. Corinthii memoriam formosissimæ mulieris renovasse videntur in gratiam Imperatoris amoribus indulgentissimi, de quo tradit Capitolinus. *Fuit voluptuarius, & nimis lætus, & omnibus deliciis, ludis, jocis decenter aptissimus.*

Hic nummus mediocris formæ inter rarissimos reponendus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Templum tetrastylum à latere in rupibus.

De fano Veneris in Acrocorintho sæpiùs ex Pausania dictum est, quod confirmat Strabo lib. 8. pag. 279. Ἡ μὲν οὖν κορυφὴ ναΐδιον ἔχει Ἀφροδίτης. *In summo vertice fanum habet Veneris.* De cujus divitiis & celebritate paulò antè loquitur idem auctor loco citato. Τό, τε τῆς Ἀφροδίτης ἱερὸν οὕτω πλούσιον ὑπῆρξεν, ὥστε πλείους ἢ χιλίας ἱεροδούλους ἐκέκτητο ἑταίρας, ἃς ἀνετίθεσαν τῇ θεῷ καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Καὶ διὰ ταῦτα οὖν πολυωχλεῖτο ἡ πόλις, ἐπλουτίζετό. *Et fanum Veneris Corinthi ita fuit locuples, ut plures quàm* CIↃ. *habuerit sacrorum famulas meretrices, quas Deæ viri mulieresque dedicarunt. Ob hæc igitur & magna hominum multitudo ea in urbe & divitiæ fuerunt.* Corinthii hoc Veneris templum in nummis Veri signasse videntur, quòd ille Venerem maximè coleret: libidini enim illum plurimum deditum fuisse tradit Capitolinus in ejus vita. *Ubi verò in Syriam profectus est; non solùm licentiâ vitæ liberioris, sed etiam adulteriis & juventutis amoribus infamatus est, siquidem tantæ luxuriæ fuisse dicitur.*

Hic nummus secundi moduli; nec rarus nec obvius est.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Ara supra quam arbor.

Hæc est arbor quam in M. Aurelio P. Harduinus ad Penthei factum, Patinus verò ad Melicertæ historiam spectare pronunciaverunt. Pausanias in Corinth. utrique favere videtur. Arbor ex ara emicans, pro P. Harduino certat; nam auctor narrat, oraculum Corinthios monuisse, *ut eam arborem quærerent, & inventæ divinos honores haberent.* Ara igitur exstructa est, cui arboris simulacrum superimpositum videtur. Constat etiam ex eodem Historico, Melicertæ corpus juxta pinum arborem inventum, & ibi aram erectam. *Operis index est pinus, quæ in ipso adhuc littore se progredientibus ostendit, fuit hoc ipso in loco & Melicertæ ara.* Ob pinum illam ramis ipsius Lu-

dorum Isthmicorum in Melicertæ memoriam institutorum coronabantur victores, & frequens in nummis Melicerta Delphino incumbens juxta arborem depingitur; hæc verò aræ imposita, pinus est.

Hic nummus tertiæ magnitudinis, in Vero rarior, quàm in M. Aurelio habendus.

IMP. CAES. L. AVR. VERVS. AVG. Caput Veri laureatum.
ISTHMIA. In corona ex pinu contexta.

Comes Mediobarbus pag. 233. rectè monet Eq. Patinum non in hoc nummo lauream à L. Vero Isthmicis ludis relatam esse, sed pineam coronam Isthmicorum ludorum præmium. At quia coronam alteram ex apio in Neronis nummis pro ludis Isthmicis observavimus, unde illa coronarum mutatio obvenerit, nobis inquirendum videtur. Cùm primùm Isthmici ludi in Palæmonis honorem instituti sunt, eorum victores pinu coronabantur ob corpus Melicertæ prope pinum arborem repertum, deinde ad Nemeorum imitationem, Herculis gratiâ apium obrepsit; sed aridum, nam viridi insigniebantur Nemei: denuò pinus redintegrata est, ut apud Plutarchum Sympos. lib. 5. p. 676. subjicit Lucianus. ὡς ἡ μὲν πίτυς ἦν στέμμα τῶν ἀγώνων πάτριον, ἐκ δὲ Νεμέας κατὰ ζῆλον ἡ τοῦ σελίνου ξένος ὢν ἐπεισῆλθε δι' Ηρακλέα, καὶ κρατήσας ἠμαύρωσεν ἐκεῖνον, ὡς ἱερὸν ἐπιτήδειον, εἶτα μέντοι χρόνῳ πάλιν ἀνακτησαμένη τὸ πάτριον γέρας ἡ πίτυς ἀνθεῖ τῇ τιμῇ. *Ut pinea fuit apud majores nostros Isthmiorum corona: apium autem è Nemea imitatione quadam, alienum cùm esset, huc obrepsit Herculis gratiâ, pinusque suo loco expulsa est, habito apio pro re his sacris idonea: aliquantò post tempore pinus recuperavit pristinam dignitatem, & nunc est in summo flore atque honore.* Sed cum Neronis tempore apio ex nummis coronarentur victores, & Plutarchi ætate pinus esset recepta, id sub Domitiano qui Græciæ restituisse videtur libertatem, factum conjicere nobis liceat. Vide quæ de Corintho in hoc Imperatore diximus.

Hic nummus secundi moduli pro raro habendus.

PATRÆ.

IMP. CAES. L. AVREL. VERVS. AVG. Caput L. Veri laureatum.
COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Hercules sinistrâ axillâ clavæ cippo impositæ innixâ.

Jam prodiit hic Herculis typus à Patrensibus in M. Aurelii honorem percussus, qui ejus cultum Patris denotat, licèt nulla sit in urbis descriptione de ipsius statuæ vel templi apud Pausaniam mentio, ille autem Historicus Herculem Minervæ ope in periculis servatum in Arcadia, ab ea in Deorum consortium introductum fuisse, in Lacon. tradit, cui à Marathoniis divinos honores tributos in Atticis scribit p. 61. Μαραθώνιοι, φάμενοι πρώτοις Ἑλλήνων σφίσιν Ηρακλέα θεὸν νομισθῆναι. *Marathonii Herculi sacra se primos instituisse dictitant.* Varro Hercules quatuor & quadraginta numero colligit.

Hic nummus minimi moduli inter raros adscribendus.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Diana venatricis habitu gradiens, crescentem Lunam in capite gerit, dextrâ facem, lævâ hastam, pro pedibus canis venaticus.

De

De Diana Laphria apud Patrenſes culta paſſim diximus ; ſed ut Dianæ imagines vario modò effingebantur, hæc venatricis habitu depicta erat, ob venationis ſtudium, quæ cùm Delo in Agram terræ Atticæ regiunculam prope Neſſum amnem veniſſet, ibi primam venationem exercuit; ab eo loco dicta eſt Ἀγροτέρα Ἄρτεμις, quòd ibi templum ipſi exſtructum fuit cum ejus ſtatua arcum tenente. Alii Agreſtem interpretantur, quæ apud Pollucem Venatrix Diana dicitur ; unde illi comes canis, quòd canes Dianæ ſacri ſint, ut tradit Phornutus de Nat. Deor. *Quòd commenti ſint illam arcu inſignem ſemper venari. Cui concinit & illud, quod huic canes ſacros eſſe putarint, qui ad venatum accommodati ſunt, ac ad cuſtodiam & ad latratum nati.* Facem gerit, quòd illa dicta ſit Luna, cujus orbis lucidus noctu circumfuſum aërem illuminat.

Hic nummus minimæ formæ pro raro notandus.

COL. A. A. PATR. *Colonia Auguſta Aroe Patrenſis.* Figura virilis nuda ſacrificans ſuper aram, dextrâ pateram, ſiniſtram imponens capiti cujuſdam ſimulacri in quadratam formam deſinentis.

Triſtanus figuram virilem illam nudam ad Athletam Mercurio Palæſtrarum Præſidi ſacrificantem tom. I. pag. 687. revocat. Cùm autem Græci antiquas urbium ſuarum hiſtorias renovare in nummis conſueverint, de Euripylo nummum interpretari nobis liceat. Lege integram Herois hujus in Pauſaniæ Achaicis fabulam. Euripylus in Trojæ excidione cùm arcam inveniſſet, eâ apertâ ſtatim ut ſimulacrum conſpexit; mentis impos factus, Delphos perrexit, & ab oraculo reſponſum accepit, ipſum quo in loco homines offendiſſet peregrino ritu ſacrum facientes, furoris morbo liberatum iri, ſi ibi arcam expoſitam dedicaret, & ipſe ſedem ſuam ſtatueret. Ventis Patras delatus, incidit in tempus quo puer & virgo ad Triaclariæ Dianæ aram mactarentur. Fortuitus rei eventus Euripylum & ſacri infamia oppidanos liberavit. Patrenſes illum ex patriis antiquitatis monimentis norunt, ipſi parentalia faciebant anniverſaria poſt Liberi Patris ſacrum. Deo autem qui in arca fuerat abditus, cognomen erat Æſymnetes. Nil mirùm ſi Patrenſes ut Corinthii qui Bellerophontis memoriam in plurimis nummis renovarunt, Euripyli pariter hiſtoriam in ſuis conſignarint, ille Diis gratias agens ob uſum mentis recuperatum, ſimulacro Liberi Æſymnetis cui manum imponit dedicato, ſacrificat.

Hic nummulus à Triſtano tom. I. pag. 687. vulgatus, pro rariſſimo numerandus.

COL. A. A. PATR. *Colonia Auguſta Aroe Patrenſis.* Roma galeata inſidens ſpoliis, dextrâ victoriam, lævâ haſtam, coronatur ab Imperatore paludato ſtante.

Patrenſis Colonia L. Verum Romæ ut Deæ coronam imponentem ob bellum Parthicum exhibet, tanquam ipſius ope victoriam de hoſtibus retuliſſet : Roma enim jamdudum divino nomine & cultu fuerat decorata. Teſtes ſunt Græci veteres nummi, in quibus ΘΕΑ ΡΩΜΗ, *Dea Roma*, inſcribitur, & Auguſti vulgare numiſma cum templi effigie & inſcriptione, ROM. ET AVG. *Romæ & Auguſto*, qui honor huic Deæ gentium habitus videtur ab Antonino Pio, cujus nummi nos docent illum ſuperbiſſimum ROMAE AETERNAE templum erexiſſe, quâ de re Patrenſes in patris memoriam M. Aurelio & L. Vero gratulantes, illos in nummis ſuis Romam immortalem coronantes exhibuerunt, quam ut Deam in bello invocaverant. Vide in erudita Illuſtr. Spanhemii diſſertatione 5. quid ille de ſacro Senatu & de Dea Roma protulerit.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis rarus eſt & conſpicuus.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Ad Coloniæ Patrensis originem indicandam illa signa militaria cælari in Claudio Nerone, Vespasiano & aliis diximus. Cujusnam Legionis Veterani Patras missi fuerint, ignoraremus, si ampliores nummi inter signa hanc XXII. epigraphen, quæ nos 22. Primigeniam docent, non prætulissent, quam inscriptionem nummus iste forsan, cùm minimæ sit formæ, omisit, quamobrem colligendi sunt ii omnes ex eadem urbe percussi, ut quæ in his desunt, per alios innotescant; optandumque esset ut novus nummorum scriptor Goltzium imitaretur, qui omnes ejusdem urbis typos exponeret, unde multa quæ Historicos fugerunt, antiquitatis studiosi recuperarent.

Hic nummulus inter raros locum habere meretur.

IMP. CAESARI.
L. AVRELIO. VERO. AVG.
ARMENIACO. MEDICO. PARTHICO.
MAX. TRIB. POT. VII. IMP. IMP. VIII.
COS. III. P. P. DIVI. ANTONINI. PII. F.
DIVI. HADRIANI. NEPOTI. DIVI.
TRAIANI. PARTHICI. PRONEPOTI.
DIVI. NERVAE. ABNEPOTI. DEC. DEC.

Exscripsimus Mediolani in vico ad Columnam.

MAGNAE MATRI.
LVCILLA.
AVG.

Apud Grut. pag. 1065. 8.

L U C I L L A.

LUCILLÆ *L. Veri uxor nomen habuit Anniæ à Faustina matre, Annia Faustina dicta; ad distinctionem matris, quæ Galeria Faustina appellabatur. Ejus nummi ex omni modulo eximiæ sunt raritatis & elegantiæ, cùm unicum tantùm Romæ in Gaza Barberina observaverimus.*

CORINTHUS.

LVCILLA AVGVSTA. Caput Lucillæ Augustæ.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Venus seminuda stans, ambabus clypeum tenet, pro pedibus Cupido.

Venus victrix in Corinthiorum nummis ob Lucillæ matrimonium cusa videtur, illa M. Aurelii filia L. Vero Imperii consorti juncta est, de qua Capitolinus in vita Marci. *Filiamque suam Lucillam fratri despondit.* Cùm autem Verus in Syria ad bellum Parthicum moraretur, illam ad ipsum pater misit, Verusque Ephesum, ut Lucillam reciperet, venit. Idem Historicus : *Medio belli tempore & Civicam p.truum Veri & filiam suam nupturam sorori suæ eandem locupletatam, Brundudusium usque deduxit, & ad eum misit.* Et in Veri vita : *Ephesum etiam rediit, ut Lucillam uxorem missam à patre Marco susciperet.* Corinthii Romanos imitati, qui Lucillam formâ conspicuam sub Veneris victricis effigie signarunt, ut denotarent Lucillam Venerem, Verum alterum Martem à militaribus laboribus per blanditias & delinimenta amatoria revocasse, unde clypeum illa victrix, & non speculum, ut quidam putant, Cupidini ostendit, quod cùm id magnis Imperatoribus ac summis Ducibus contingeret, veteres per Veneris & Martis fabulam designare voluerunt. Venus autem victrix in nummis Romanis sæpe cum clypeo, galea & hasta occurrit ; sed præcipuè forsan clypeum gerere videtur, quod illa clypeos facere docuerit, ut ait Homerus hymno ad Venerem: Coluthus etiam de raptu Helenæ, Venerem scutorum Reginam appellat.

Hic nummus secundi moduli eximiæ raritatis & elegantiæ est.

COMMODUS.

COMMODUS M. Aurelio patre mortuo cum Barbaris pacem iniit, & è Germania urbanæ tranquillitatis cupidiſſimus Romam reverſus, Imperii fines non ampliavit, nec Colonias extra urbem deduxit, ipſam contentus, Romam æternam, felicem Coloniam, Orbem terrarum appellare: *Volebat enim*, inquit Dio, *urbem ſuam eſſe Coloniam videri. Ad hæc ei ſtatua aurea mille librarum cum tauro & vacca facta eſt.* Nummi cum eodem typo ſenatuſconſulto ſignati ſunt, cui addita eſt epigraphe, COL. L. AN. COMM. P. M. &c. *Colonia Lucii Antonini Commodi Pontificis Maximi, &c.* Ælia tamen Capitolina ob beneficia ab eo accepta ſe Commodianam nuncupavit, ut urbis nummi ſuperſtites exhibent, COL. AEL. CAP. COMM. *Colonia Ælia Capitolina Commodiana.*

COMMODI *nummi ex ære magno ſunt rariſſimi; mediæ & minimæ formæ, obvii.*

BERYTUS.

L. AVR. COMMODVS CAES. Caput Commodi ſine laurea.
COL. BER. *Colonia Berytus.* Neptunus ſtans, pede ſaxo, in aliis proræ impoſito, dextrâ Delphinum ſuſtinet, lævâ tridentem gerit.

Berytus urbs eſt Phœniciæ, & Romanorum Colonia, ut ex Joſepho videre licet de bell. Jud. lib. 7. cap. 8. Μετὰ τοῦτο Καῖσαρ εἰς Βηρυτὸν ἧκεν, ἣ δέ ἐστιν ἐν τῇ Φοινίκῃ, πόλις Ῥωμαίων ἄποικος. *Poſtea Cæſar Berytum venit, hæc autem eſt civitas Phœniciæ provinciæ, Colonia Romanorum.* Berytenſes autem nummum hunc Commodo Cæſari gratulantes ſignarunt, quando cum patre ob Avidii Caſſii rebellionem in Syriam venit, forſan & Berytum appulit, dum in Ægyptum iter faceret. De Commodi in Syriam profectione loquitur Lampridius in ejus vita. *Et eo tempore quo Caſſius à Marco deſcivit, profectus eſt, commendatus militibus, cum patre in Syriam & Ægyptum, & cum eo Romam rediit.* Neptunus tutelaris eſt urbis deus, in Berytenſis Coloniæ nummis frequens, de quo dictum eſt in Auguſto pag. 11. & paſſim.

Hic nummus minimæ formæ obvius & tritus.

M. COMMODVS ANTONINVS AVG. Caput Commodi laureatum.
COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Auguſta Felix Berytus.* Aſtarte ſeminuda ſtans, capite tutulato, pede proræ impoſito, dextrâ baculum, à ſiniſtris Victoria ſupra columnam ei coronam porrigit.

Alterum prodit Beryti urbis tutelare numen Aſtarte dea, Venus à plurimis exiſtimata, variiſque nominibus celebrata. A Macrobio Architis dicitur lib. Saturn. cap. 21. *Apud quos Veneris Architidis*

chitidis & Adonis maxima olim veneratio viguit, quam nunc Phænices tenent. De hac Dea varias opiniones lege apud Lucianum in opusculo de Dea Syria. Turrita est ut Beryti Genius, sub cujus tutela urbs posita est : pedem proræ navis imponit, ad denotandum urbis situm : scipionem oblongum gerit, ipsius symbolum : seminuda est, qualis Venus depingitur, cui Victoria columnæ imposita coronam porrigit ob regni fines ejus auxilio ampliatos.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter obvios relegandus.

IMP. COMMODVS ANTONINVS AVG. Caput juvenile Commodi laureatum.
COL. BER. SEC. SAEC. *Colonia Berytus, Securitati Sæculi.* Eadem Astarte in templo tetrastylo.

Colonia Berytus gratulans Commodo, quòd vitarit insidias, ejus securitati tanquam sæculi nummos inscripsit. Caput Imperatoris juvenile nummum percussum suadet post primas, quas ei Herodianus à Quintiano structas narrat insidias l. 1. p. 473. Λαβόντα ἐγχειρίδιον ὑπὸ κόλπε, καιρὸν φυλάξαντα καὶ τόπον ἐπιτήδειον, ἐπιπεσεῖν τε τῷ Κομμόδῳ καὶ φονεῦσαι. *Persuasitque uti pugionem in sinu celans, tempusque locumque caperet, factoque repente impetu Commodum occideret.* Plurimi ob id conjurati, & omnes quantulacumque suspicione attacti, supplicio affecti sunt. Lampridius narrat Commodum ob Perennem ab hinc duobus annis ejus jussu sublatum, Felicem fuisse appellatum, quòd ejusdem Perennis insidias effugerit. Berytenses forsan Astarten urbis Tutelarem Deam signarunt, cujus patrocinio Commodum commendaverant.

Astartis figuram Deæ Securitati tribuit Tristanus in Elagabalo, quem sequutus est Harduinus pag. 91. Goltzius mutilum hunc Tristani nummum COL. BER. SEC. interpretatus erat, *Colonia Berytus Secundanorum.* cui Sert. Ursatus pag. 9. addit : *Hoc est inquam secundæ legionis milites deducti.*

Hic nummus mediocris, à Tristano sub Elagabali nomine vulgatus tom. 2. pag. 326. inter rariores adnumerandus.

CÆSAREA *Palæstinæ.*

COMMODVS AVGVSTVS. Caput Commodi laureatum.
COL. PRIMA FL. AVG. CAES. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarea.* Diversæ sunt inscriptionis epigraphæ. Caput Serapidis calatho insigne.

Cæsarea Palæstinæ urbs primaria est; cujus situm Josephus appositè describit de bel. Jud. lib. 3. cap. 27. Αλεεινὴ δ' ἦν κακείνη χειμῶνος ὥρᾳ, καθόσον ἦν πνιγώδης θέρες ὑπὸ καύματος πεδίας ἔσα καὶ παράλιος. *Erat autem illa quoque aprica per hyemem quantum æstatis caloribus æstuosa, ut in planitie sita atque maritima.* Serapidis imago in Cæsareæ nummis frequens à Cæsarensibus cultum ejus numen indicat, quod ipsos ex Ægypto recepisse augurati sumus ob viciniam provinciæ : sed licèt Serapis proprius & peculiaris esset Ægyptiorum deus, nihilominus in Græcia multisque in locis cultus fuit, in primis Athenis teste Pausania, & Romæ in circo Flaminio, nova urbis regione, ut P. Victor scribit. Idem Serapis cum Plutone à plurimis existimatus est. De ejus calatho loquitur Macrobius lib. 1. Saturn. c. 20. *Calathum,* inquit, *ejus capiti infingunt.* Et paulò pòst : *Cujus vertex insignitus calatho; & altitudinem sideris monstrat, & potentiam capacitatis ostentat : quia in eum omnia terrena redeunt, dum immisso calore rapiuntur.* Alii calathum, modium appellant, & ad Osiridem agriculturæ inventorem spectare contendunt.

Hic nummus secundæ & minimæ formæ vulgaris & obvius; à Patino pag. 261. vulgatus est.

CARRHÆ.

ΚΟΜΜΟΔΟC. CEB. Caput Commodi laureatum.

ΚΑΡ. ΚΟ. ΜΗ. ΠΟΛ. Κάῤῥα Κολωνία Μητρόπολις. Aſtrum ſeu Sol in creſcente Luna ſupra baſim ad ornamentum.

Carrhæ, urbs Meſopotamiæ antiquiſſima, ſi quidem Abraham olim ac Tarrhi ejus patris domicilio inſignis perhibetur apud Joſephum Antiq. lib. 1. cap. 7. p. 15. Θάῤῥε δὲ μισήσαντος τὴν Χαλδαίαν διὰ τὸ Αῤῥάνε πένθος, μετοικίζονται πάντες εἰς Χαῤῥὰν τῆς Μεσοποταμίας· ὅπε δὲ Θάῤῥον τελευτήσαντα θάπτεσιν, ἔτη βιώσαντα πέντε καὶ διακόσια. *Cæterùm cùm Tharrus exoſam haberet Chaldæam propter luctum Aranis; omnes ſimul migraverunt Carrhas Meſopotamiæ, ubi etiam Tharrum defunctum ſepelierunt, anno exactæ vitæ ducenteſimo-quinto.* Carrheni autem apud ſe conſtitutæ à Divis fratribus Coloniæ memores, Commodo Marci filio nummos ſuos conſecrarunt, in quibus Solem in creſcente Luna ob ſingularem Dei Luni cultum cælarunt, de quo in Marco & Vero ſuprà diximus, ut & de Græca in nummo epigraphe.

Hic nummus minimi moduli inter rariores adſcribendus.

CARTHAGO *Africæ.*

IMP. M. AVR. COMMODVS. Caput Commodi laureatum.

C. I. C. A. D. D. *Colonia Julia Carthago Antiquà. Decretò Decurionum.* Triremis cum remigantibus.

Carthago quondam Romæ æmula, diu jacens, Colonia Romana à Julio Cæſare conſtituta eſt, qui eam reſtituit, uti tradit Pauſanias in Corinth. p. 85. Ἀνοικίσαι δὲ καὶ Καρχηδόνα ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτε. *Nam & Carthaginem etiam Cæſar reſtituiſſe dicitur.* Deinde ita aucta & ampliata eſt, ut Mela, qui Claudii temporibus floruit, de ipſa dixerit lib. 1. cap. 7. *Jam quidem iterùm opulenta, etiam nunc tam priorum exordio rerum, quàm ope præſentium clarior.* Carthaginenſes Commodo nummos dedicaſſe videntur gratulabundi, quòd eorum urbem *Alexandriam Commodianam Togatam* vocaſſet, uti narrat Lampridius in ejus vita. *Ridiculè etiam Carthaginem* ALEXANDRIAM COMMODIANAM TOGATAM *appellavit.* Cùm Carthaginem, ſi Alexandrina frumenta ceſſaſſent, annonam urbi ſuppeditare poſſe exiſtimaret, Togatam quidem Alexandriam illam vocavit, quòd cùm Carthago eſſet Colonia, Romanorum more cives ejus togæ uſum habebant. Navis vel urbis ſitum in littore, vel claſſem ad obſequium Imperatoris paratam indicat.

Hic nummus minimæ formæ inter elegantiores numerandus.

COELLU.

IMP. CAES. MAR. COMMOD. Caput Commodi laureatum.

AEL. MVNICIP. COEL. *Ælium Municipium Coellitanum.* Dimidia navis; ſupra quam cornucopiæ. P. Harduinus pag. 13. legit AEL. MVNIC. COMM. pro COEL. & nummum perperam ad Æliam Capitolinam revocat.

Coellu urbs eſt Numidiæ littoralis, de qua dictum eſt in Antonino Pio, ab Hadriano Æliæ gentis nomen habuiſſe Ælium ob beneficia ipſi conceſſa, aut jus Municipiorum ei forſan collatum, quorum

quorum memores Coellutani, Commodo ejus pronepoti nummos consecrarunt, vel ipsi gratulantes quòd in Africam se venturum pronunciasset, cujus meminit Lampridius in ejus vita; *Simulavit se & in Africam iturum, ut sumptum itinerarium exigeret.* Vel quòd classem Africanam instituisset ad frumenta transmittenda, unde Africæ & Numidiæ provinciis ingens lucrum. Commodus etiam cùm spectacula edere profiteretur, Numidas jaculatores collegit, teste Herodiano in ejus vita p. 483. Συνῆσαν δὲ παιδεύοντες αὐτὸν Παρθυαίων οἱ τοξικὴν ἀκριβοῦντες, καὶ Μαυρουσίων οἱ ἀκοντίζειν ἄριστοι. *Erantque cum illo assiduè Parthorum lectissimi sagittarii, ac Numidæ præstantissimi jaculatores.* Dimidia navis in Coellutani Municipii nummis frequens urbis ad mare situm, ut cornucopiæ fructuum frugumque in ipsius agro ubertatem arguit.

Hic nummus minimæ molis pro raro & conspicuo habendus.

CORINTHUS.

IMP. L. AVR. COM. Caput Commodi laureatum.
COL. IVL. AVG. COR. *Colonia Julia Augusta Corinthus.* Neptunus stans pede proræ imposito, dextrâ Delphinum, sinistrâ tridentem gerit.
IMP. M. AVR. COM. ANTON. AVG. Caput Commodi laureatum.
C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Neptunus sedens, dextrâ Delphinum, lævâ tridentem.

Corinthus cùm M. Aurelii & L. Veri plurimùm fuisset studiosa, Commodo Marci filio ad Imperium evecto nummos suos dedicavit, cui in urbem ex Germania redeunti plurimùm gratulati fuerant Romani, ut narrat Herodianus in ejus vita p. 471. Τοιοῦτον δὴ θεασάμενοι τὸν βασιλέα οἱ Ῥωμαῖοι εὐφημίαις τε παντοδαπαῖς καὶ στεφάνων καὶ ἀνθέων βολαῖς ὑπεδέχοντο. *Talem igitur Imperatorem conspicati, faustis ominibus acclamationibusque & coronarum fiorumque sparsionibus exceperunt.* Neptunus ut tutelaris Corinthiorum Deus in ipsorum nummis exhibetur, de quo legas Pausaniam in Corinthiacis, & quæ de ipso in superioribus nummis sparsim diximus. Diodorus Siculus, cur maris Deus appellatus sit, narrat Histor. 5. Τῶν δ᾽ ἄλλων θεῶν φασὶ Ποσειδῶνα μὲν πρῶτον χρήσασθαι τῇ κατὰ θάλασσαν ἐργασίαις, καὶ στόλους συστήσασθαι, παραδόντος αὐτῷ τὴν ἡγεμονίαν ταύτην τοῦ Κρόνου. διὸ καὶ παραδίδοσθαι τοῖς ἐπιγινομένοις τοῦτον κύριον ὑπάρχειν τῶν κατὰ θάλασσαν πραττομένων, καὶ θυσίαις ὑπὸ τῶν ναυτιλλομένων τιμᾶσθαι. *Inter alios porrò Deos (aiunt) Neptunus maris negotia primus tractare cœpit, classemque instituit, præfecturam hanc à Neptuno adeptus: ideoque fama apud posteros increbuit, quæ in mari geruntur, in hujus potestate & arbitrio esse, & propterea solennibus eum sacris Nautæ honorant.*

Hic nummus minimi moduli obvius & tritus est.

IMP. M. COMMODVS ANTONINVS. Caput Commodi laureatum.
C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Neptunus nudus stans, dextrâ pateram supra aram juxta arborem.

Neptunus tutelaris Corinthi Deus pateram super aram tenet, ad indicandum sibi sacrificium à Corinthiis pro Imperatoris Commodi salute & securitate perpetratum ad urbis Romæ forsan imitationem, de qua loquitur Herodianus lib. 1. pag. 477. Καὶ σωτήρια τοῦ βασιλέως ὁ δῆμος μετὰ τῆς ἑορτῆς ἐπανηγύριζε. *Sed & populus omnis pro Imperatoris salute diem lætabundus celebrabat.* Commodus autem insidiis Quadrati nobilissimi locupletissimique adolescentis, Perennis Prætorii Præfecti, deinde Materni militis, facti perditorum hominum ducis petitus est, quas cùm evitasset, *Felix* appellatus est, primusque Imperatorum hoc nomen in titulis tulit. Arbor juxta quam sacrificat Neptunus, pinus esse videtur, ad denotandum Neptuni templum in quo sacrificia fuerant confecta; nam alterum erat in Lechæo, alterum in Isthmo, juxta quod pinus erant consitæ.

Hic nummus secundæ magnitudinis pro raro & conspicuo habendus est.

IMP. M. COMMODVS ANTONINVS. Caput Commodi laureatum.
C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Mercurius insidens rupibus, dextrâ extensâ, sinistrâ caduceum, pro pedibus aries.

Pausanias ad Mercurii pedes arietem poni tradit apud Corinthios, quòd ille greges tueri crederetur; ideò illum stabulis præesse in M. Aurelii & Veri nummis ex Hesiodo diximus. Unde Mercurius apud Giraldum dictus est Nomius, quoniam & pastorum Deus: quin & ei bucolicum carmen consecratum Donatus in Commentariis ait, ut Daphnidis patri pastorum principi. Mercurius scopulis insidens, ipsius templum in Acrocorintho significare videtur, licèt ejus nulla mentio habeatur apud Pausaniam, qui ipsius ædem cum signo erecto in foro collocat.

Hic nummus mediocris formæ nec rarus nec obvius.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Melicerta supra Delphinum extensus juxta arborem.

Puer ille Delphino substratus, in Corinthiorum nummis obvius & frequens, Melicerta est, cujus historiam narrat Pausanias in fine lib. 1. Arbor ei comes adjungitur, quòd ejus cadaver juxta pinum fuit à Sisypho repertum, & cùm Isthmici ludi fuissent ab eo in ipsius honorem instituti, victores ludorum in illius memoriam pinu coronabantur. Polybius Hist. lib. 2. pag. 101. narrat Romanos an. U. C. 525. à Corinthiis Isthmiorum ludorum participes factos ob primam eorum ad ipsos legationem. Ῥωμαῖοι μὲν εὐθέως ἄλλους πρεσβευτὰς ἐξαπέστειλαν πρὸς Κορινθίους καὶ Ἀθηναίους· ὅτε δὴ καὶ Κορίνθιοι πρῶτον ἀπεδέξαντο, μετέχειν Ῥωμαίους τοῦ τῶν Ἰσθμίων ἀγῶνος. *Legati deinceps alii ad Corinthios atque Athenienses missi fuere à Romanis: eoque primum tempore à Corinthiis decretum est, ut Isthmici ludicri participes Romani fierent.* Vide quæ passim de Melicerta suprà diximus.

Hic nummus secundæ magnitudinis vulgaris & tritus est.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Pegasus.

Pegasus, vulgaris est Corinthi typus, de quo in superioribus nummis abundè dictum est, imò etiam & in Coloniis Corinthiorum sæpè percussus, qualem videre est in Corcyreorum & Syracusanorum nummis, ut jam annotavit illustrissimus Spanhemius Dissert. 3. retentis à filiabus matris insignibus, iis denique publicis monumentis ad memoriam originis arguendæ signatis. An revera fuerint Pegasi, alata illa monstra, mera fabula est; sed velocibus equis nomen id tributum videtur, sicut & in Circensibus ludis apud Romanos narrat idem auctor. Cùm autem Bellerophon Corinthi Heros celeri quodam usus esset equo, de eo facta est eadem propè fabula, ipsique aliger equus est attributus.

Hic nummus minimi moduli tritus & frequens est.

COMMODO CAES. AVG. FIL. GERM. Caput Commodi juvenile ſine laurea.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Victoria ſtans, dextrâ coronam, ſiniſtrâ palmam.

Nummus in honorem Commodi adhuc Cæſaris percuſſus eſt, & ad victoriam Germanicam ſpectat, unde *Germanici* nomen Commodo à patre communicatum, cùm res contra Germanos feliciter geſſiſſet, ut colligere eſt ex Capitolino in vita Marci. *Pannonias ergo Marcomannis, Sarmatis, Vandalis, ſimul etiam Quadis extinctis, ſervitio liberavit, & Romæ cum Commodo, quem jam Cæſarem fecerat, filio, ut diximus, ſuo triumphavit.* Typum huic ferè ſimilem ſignavit ob eandem cauſam Senatus Romanus, in cujus poſteriori parte legitur, COMMODVS CAES. AVG. GERM. in poſteriori verò VIC. GER. Victoria clypeum tenet trunco arboris impoſitum, in quo S. C. viſitur, æternum Germanicæ victoriæ monimentum.

Hic nummulus inter rariores collocandus.

IMP. M. AVR. COMMODVS. Caput Commodi laureatum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Victoria dextrâ bigas agit, ſiniſtrâ palmam gerens.

Hunc Victoriæ bigas agentis typum non ad aliquam in bello, ſed in ludis victoriam auguramur; an in memoriam agonis Capitolini, quo tempore conjurationem Perennis contra Commodum detectam narrat Herodianus in ejus vita pag. 474. Εγνώσθη δ' ἡ ἐπιβουλὴ παραδόξῳ τρόπῳ· ἱερὸν ἀγῶνα τελοῦσι Ρωμαῖοι Διῒ Καπετωλίῳ. *Proditæ autem ſunt inſidiæ incredibili quodam modo: ludos Romani Jovi Capitolino faciunt*, &c. An verò quòd Imperator in certamine curuli, cui ſe vehementer dederat, victor fuiſſet, ut innuere videtur Xiphilinus pag. 377. Τοῦ γὰρ Κομμόδου ἁρματηλασίαις καὶ ἀσελγείαις ἐκδεδωκότος ἑαυτὸν, καὶ τῶν τῇ ἀρχῇ προσηκόντων οὐδὲν (ὡς εἰπεῖν) πράττοντος. *Cùm enim Commodus ſe ſtudio agitandorum curruum, & libidinibus cujuſvis generis dedidiſſet, nec quidquam ferè ageret eorum quæ ad principatum ſpectarent.* Corinthii Imperatori adulantes, Victoriam in bigis exhibuerunt, qualem in Adrianopolitanorum, Pergamenorum & aliorum Græcorum nummis obſervamus.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis pro raro & præſtanti computandus.

GERME.

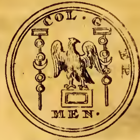
IMP. M. AVR. COM. ANTONINVS. Caput Commodi laureatum.

COL. AVG. F. GERMENO. *Colonia Auguſta Felix Germenorum.* Lupa puerulis ubera præbet.

Mirum in modum Antiquariorum ingenia torſit hic nummus ſub voce contracta GERMENO, pro integra GERMENORVM. Primus eum vulgavit Triſtanus tom. 1. p. 716. ſub nomine CERMENO, & de antiqua regione urbis Romæ parùm feliciter interpretatur, ut annotavere Spanhemius Diſſ. 9. pag. 767. & Luc. Holſtenius Not. in Stephan. pag. 84. cujus verba hîc referre liceat: *Ingenio ſuo abutitur vir egregius, dum numiſma iſtud de urbe Roma exponit.* Sed Spanhemius & Holſte-

Holſtenius illud revocant ad Germen Helleſponti urbem, quam Coloniam ex Ptolemæo memorant, cùm Geographus ille Germen Coloniam in Galatia deſcribat, ut jam vidit eruditus P. Harduinus p. 184. Germe quidem urbs gemina, una Helleſponti, teſte Stephano. Γέρμη πόλις Ἑλλησποντία πλησίον Κυζίκε. *Germe urbs Hellespontia prope Cyzicum.* Altera urbs Galatiæ prope Peſſinuntem apud Ptolemæum lib. 5. cap. 4. Γέρμα Κολωνία. Utriuſque urbis gentile nomen *Germenus*, unde nummi obvii cum epigraphe ΓΕΡΜΗΝΩΝ ad Germen Helleſponti urbem ſpectant. Qui verò Latina epigraphe COL. GERMENO gaudent, ad Germen Galatiæ Coloniam pertinent, cujus meminiſſe videtur Notitia Græc. Epiſcop. in hac provincia ſub voce Γερμοκωλωνείας. Vulgaris eſt in hoc tractu Coloniarum inſcriptionis uſus, Colonia AVG. F. Germenorum, ut & Colonia IVL. AVG. F. COMANORVM in Caracalla. *Augustæ* nomen, Coloniam ab Auguſto deductam indicat, & non à Veſpaſiano, vel Domitiano, quod denotari putat Holſtenius loco cit. per litteram F. quæ hîc non *Flavia*, ſed *Felix* exponenda eſt, in honorem Commodi, qui teſte Lampridio: *Quum occidisset Perennem, appellatus est Felix.* Quod cognomen primus omnium Imperatorum tulit. Lupa cum puerulis, Romanarum Coloniarum inſigne eſt.

Hic nummus primæ magnitudinis, in Thesauro Regio, ut & similis Romæ in Gazophylacio Cardinalis Carpinei, eximiæ raritatis habendus.

IMP. COM. ANTONINVS. Caput Commodi laureatum.

COL. GERMEN. *Colonia Germenorum.* Aquila cippo impoſita inter duo ſigna militaria.

Germe urbs Galatiæ in Bithyniæ & Phrygiæ confinio inter Peſſinuntem & Ancyram, Colonia ab Auguſto deducta, ut diximus, ex omnibus Imperatoribus ſoli Commodo nummos ſignavit; ſed cùm diverſos ipſi typos dedicaverit, beneficium quoddam ab Imperatore accepiſſe conjecturæ locus eſt. Urbs in Notitia Epiſcoporum Epiſcopalis, ſub Archiep. Peſſuntino uno verbo Γερμοκωλωνεία, hodieque adhuc extat: *Girmasti* nomine dicta eſt, teſte Leunclavio. Aquila inter ſigna militaria, Veteranos cujuſdam Legionis, cujus nomen ignoratur, ab Auguſto in eam tranſmiſſos indicat.

Hic nummus minimi moduli, è Cimelio Ill. Harlæi Procuratoris Generalis in Thesaurum Regium evectus, inter elegantissimos reponendus.

HIPPON.

IMP. CAES. AVR. COMMODVS. Caput Commodi laureatum.

C. G. I. H. P. *Colonia Gemella Julia Hipponensis Pia.* Ceres gradiens, utrâque manu facem.

Similis in M. Aurelio vulgatus eſt nummus, quem ad Hipponem Regium Africæ littoralis urbem revocavimus, ideò *Gemellam* nuncupatam, quòd alia urbs ſit hujus nominis Hippon Diarrhytos, id eſt *Irriguus.* Nomen alterum *Juliæ* præfert, ut Colonia à Julio Cæſare cum plurimis aliis in Africa conſtituta; *Piæ* verò alterum, ob collata Antonini Pii erga ſe beneficia: quapropter memor, M. Aurelio Cæſari filio ejus adoptivo nummos, ut & Commodo ipſius nato & ſucceſſori dedicat. De Cereris Africanæ cultu ex Tertulliano in M. Aurelio diximus: cùm autem illa ſit frugum Dea ab antiquis exiſtimata, & Africa frumento abundet, nil mirum ſi Hipponenſis Colonia Cererem ſit venerata. Hujus urbis D. Auguſtinus fuit Epiſcopus.

Hic nummulus inter rariores numeratur.

C. G. I. H. P. *Colonia Gemella Julia Hipponensis Pia.* Lupa cum puerulis Romulo & Remo.

Hipponensis Colonia Commodo per nummos gratulari videtur, quòd classem Africanam instituerit, quæ subsidio esset, si fortè Alexandrina frumenta defecissent. Hanc, ut tradit Lampridius in ejus vita, Commodianam Herculeam vocavit. *Quum classem quoque Africanam Commodianam Herculeam appellasset.* In cujus memoriam Senatus Romanus ipsi nummum percussit cum epigraphe, PROVIDENTIAE AVG. Commodus sub Herculis effigie, pede proræ imposito, spicas ab Africa Elephantis proboscide ornata accipit. Lupa cum puerulis in nummo signatur, ut Coloniæ Romanæ insigne, originem à Romulo & Remo indicans, de qua hæc narrat Livius Dec. 1. lib. 1. *Tenet fama, cùm fluitantem alveum, quo expositi erant pueri, tenuis in sicco aqua destituisset, lupam sitientem ex montibus qui circa sunt, ad puerilem vagitum cursum flexisse: eam summissas infantibus adeò mitem præbuisse mammas, ut linguâ lambentem pueros magister regii pecoris invenerit.*

Hic nummus tertiæ magnitudinis inter præstantiores reponendus.

PATRÆ.

IMP. M. COM. ANTONINVS. AVG. Caput Commodi laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Jupiter sedens, dextrâ victoriam, lævâ hastam.

Patrenses Jovem Olympium colebant, cui apud Pausaniam in Achaicis templum erexerunt, ut in Hadriano pag. 158. diximus. Ille sedens Victoriam dextrâ gerit, ob prælium aliquod à Commodi Legatis feliciter gestum, ut innuere videtur Lampridius in ejus vita. *Victi sunt sub eo tamen, quum ille sic viveret, per Legatos Mauri, victi Daci, Pannoniæ quoque compositæ: in Britannia, in Germania & in Dacia imperium ejus recusantibus provincialibus.* Patrenses Jovem Victoriam gestantem exhibuerunt, quasi Commodus eam Jovis ope reportasset.

Hic nummus secundæ magnitudinis pro raro habendus.

M. COMMODVS. ANT. AVG. Caput Commodi laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Mercurius sedens in templo distylo, dextrâ extensâ, lævâ caduceum, pro pedibus aries.

Nulla est à Patrensibus Mercurii culti, nulla ejus statuæ aut ædis apud Pausaniam mentio; nummus tamen in templo ejus signum exhibet, quod Pharæ ditioni Patrensium ab Augusto adjectæ summa cum religione colebant sub *Agoræi* seu *Forensis* cognomine, ut idem Pausanias lib. 7. pag. 440. tradit. Ἑρμῆς τε ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ λίθου πεποιημένον ἄγαλμα, ἔχων καὶ γένεια. *In medio Mercurii signum marmoreum cum barba.* Καλεῖται μὲν δὴ Ἀγοραῖος, παρὰ δὲ αὐτῷ καὶ χρηστήριον καθέστηκε. *Cognomen ei est Agoræo, quod idem omnino est ac si Forensem dicas.* Forsan Mercurio templum à Patrensibus post Pausaniæ peregrinationem ædificatum aut restitutum est, alias antiquitates narrat Sponius Misc. sect. 10. pag. 364.

Hic nummus minimi moduli rarus est & conspicuus.

AVG. COM. ANTO. AVG. Caput Commodi laureâ insigne.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Æsculapius stans, dextrâ ad latus appositâ, sinistrâ baculo, cui serpens involutus est, innixâ.

Æsculapium apud Patrenses cultum docet Pausanias in Achaïcis, ubi refert signum ejus in areâ ex adversa fori regione sita, & templum illius sub arce exstructum. De signo sic loquitur: Τὸ μὲν δὴ ἄγαλμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ, πλὴν ἐσθῆτος, λίθου τὰ ἄλλα. *Ibi Æsculapii signum, præter vestem, è marmore fabricatum.* De templo hæc habet: Ἔστι δὲ καὶ ἱερὸν Πατρεῦσιν Ἀσκληπιοῦ· τοῦτο τὸ ἱερὸν ὑπὲρ τὴν Ἀκρόπολιν τῶν πυλῶν ἐστιν ἐγγὺς αἳ ἐπὶ Μεσάτιν ἄγουσιν. *Est etiam apud Patrenses supra arcem, ad eam partem per quam exeunt qui Messatin iter habent, Æsculapii templum.* Patrenses Æsculapium in nummis Commodi forsan percusserunt ob ingentem pestem quæ Romam depopulabatur, de qua Herodianus loquens, multa pro Commodi salute sacrificia perpetrata commemorat.

Hic nummus minimæ formæ, à Patino pag. 261. vulgatus, rarus est & elegans.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Apollo muliebri habitu stans, dextrâ arcum, ex adverso Venus victrix seminuda, pariter stans, utrâque manu clypeum.

Patrenses hoc in nummo Apollinem & Venerem simul in nummo percusserunt, Commodo & Crispinæ blandientes, quòd ille Apollo *Palatinus* & *Monetalis* dici voluerit, ipsa *Venus* in nummis sæpè vocata sit, apud Patrenses etiam, teste Pausania in Achaic. pag. 439. Templa Apollini & Veneri in eodem loco erant erecta, & iis in urbe communis erat arca. Τὸ δὲ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀφροδίτης πρὸς τῷ λιμένι δέ ἐστι τέμενος, λίθου μὲν πρόσωπον, καὶ ἄκραι χεῖρες καὶ πόδες, ξύλου δὲ τὰ λοιπὰ εἴργασται. Ἔστι δέ σφισι καὶ ἄλσος ἐπὶ θαλάσσῃ, δρόμους τε ἐπιτηδειοτάτους, καὶ ἐς τὰ ἄλλα δίαιταν ἡδεῖαν ὥρᾳ παρεχόμενον θερινῇ· ἐν τούτῳ τῷ ἄλσει καὶ ναοὶ θεῶν Ἀπόλλωνος, ὁ δὲ Ἀφροδίτης πεποίηνται, λίθου καὶ τούτοις τὰ ἀγάλματα. *Est sacra etiam Apollini & Veneri communis area, cum ipso ferè portu conjuncta: simulacris os, manus, & imi pedes è marmore; reliquæ partes è ligno sunt. Est etiam in ipsa maritima ora lucus, in quo curricula luculenta & æstivæ stationes valdè elegantes. In eodem luco Apollinis & Veneris delubra spectantur cum signis marmoreis.* Apollo & Venus ambo ex Jove nati sunt, ille ex Latona, hæc ex Dione Nympha.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter elegantiores numerandus.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Figura muliebris sedens, dextrâ hastam juxta quam clypeus, coronatur ab Hercule lævâ clavam tenente.

Patrenses Commodo adulantes, eum, ut Romani, sub Herculis effigie repræsentarunt, cùm ille se Herculem appellari jussisset, teste Herodiano in ejus vita p. 483. Εἰς τοσοῦτον τε μανίας καὶ παροινίας προεχώρησεν, ὡς πρῶτον μὲν τὴν πατρῴαν προσηγορίαν παραιτήσασθαι, ἀντὶ δὲ Κομμόδου καὶ Μάρκου υἱοῦ Ἡρακλέα τε καὶ Διὸς υἱὸν αὐτὸν κελεύσας καλεῖσθαι, ἀποδυσάμενός τε τὸ Ῥωμαῖον καὶ βασίλειον σχῆμα, λεοντῆν ὑπεστρώννυτο, καὶ ῥόπαλον μετὰ χεῖρας φέρειν. *Eóque vecordiæ petulantiæque processit, ut paternum primò cognomen repudiaret, ac pro Commodo Marci filio, Herculem se Jovis filium jusserit appellari, depositoque principum Romanorum cultu, leonis pellem substerneret, manuque clavam gereret.* Coronam imponit Romæ tanquam Deæ, cui Antoninus Pius ejus avus templum in urbe sub titulo ROMAE AETERNAE erexerat: cujus Imperatoris studiosi Patrenses, in rei memoriam, M. Aurelium, L. Verum, & Commodum cum eodem ferè typo coronam Romæ imponentem exhibuerunt.

Hic nummus secundi moduli inter raros reponendus.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Caput muliebre turritum, pone quod cornucopiæ.

Caput muliebre turritum in nummis, solenne est urbium Principum symbolum, quod Patris convenit, si Straboni fides lib. 8. pag. 387. Μετὰ δὲ τούτοις Πάτραι, πόλις ἀξιόλογος. *Posteà sequuntur Patræ, urbs memorabilis.* Patrenses cùm olim apud Pausaniam floruissent, insigni verò clade pluribus præliis acceptâ fortunis propè omnibus eversis per agrum dispersi sunt, Augustus vel quòd ad navium appulsum Patras valde esse appositas judicaret, vel aliâ quacunque de causâ eos in urbem remigrare jussit, urbemque Coloniam Romanam constituit, eaque Achaiæ caput effecta est. Cornucopiæ fertilitatem agri indicat.

Hic nummus minimi moduli nec rarus nec obvius est.

IMP. CAES. M. AVR. COMMODVS. AVG. Caput Commodi laureatum.
COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Figura muliebris turrita stans, dextrâ pateram, lævâ cornucopiæ.

Figura muliebris illa Genium urbis repræsentat pro salute Imperatoris sacrificium perpetrans, ob ingentem forsan pestilentiam per totam Italiam & Romæ præsertim sævientem, ita ut Commodo persuasum sit Laurentum secedere, teste Herodiano. Συνέβη δὲ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ λοιμώδη νόσον κατασχεῖν τὴν Ἰταλίαν, μάλιστα δὲ τὸ πλῆθος τῇ Ῥωμαίων πόλει ἤκμασεν, ἅτε πολυανθρώπῳ τε οὔσῃ καὶ τοὺς πανταχόθεν ὑποδεχομένῃ. Τότε δὲ Κόμμοδος συμβουλευσάντων αὐτῷ τινῶν ἰατρῶν εἰς τὴν Λαύρεντον ἀνεχώρησεν. *Per idem tempus accidit, ut ingens Italiam quidem universam pestilentia occuparet : sed in civitatem Romanam vehementiùs tamen sæviret, utpote quæ & per se populo abundaret, & advenas toto orbe confluentes exciperet. Tum Commodus (ita scilicet quidam medicinæ periti persuaserant) Laurentum secessit.* Cornucopiæ, solenne est Genii symbolum, utpote qui rerum gignendarum vim habere perhibeatur, vel ad indicandam soli feracitatem.

Hic nummus secundæ magnitudinis obvius est.

IMP. ANTONINVS. COMMODVS. Caput Commodi laureatum.
COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Colonus agens boves, dextrâ vexillum.

Patrenses ad originem Coloniæ indicandam, modò Colonum, modò signa militaria in nummis percusserunt : imò in hoc illa conjungunt ; Colonus enim dextrâ signum militare, sinistrâ aratrum ducit ; illud Coloniæ militaris, hoc plebeiæ symbolum. Veteranos Legionis vigesimæ-secundæ, cognomine *Primigeniæ*, Patras transmissos, ex nummis accepimus. Pausanias verò, multitudine ex oppidulis vicinis ab Augusto in hanc urbem remigrare jussâ, eandem ab eo Coloniam constitutam tradit in Achaïcis pag. 432. Καὶ ἐς τὰ ἄλλα γέρας σφίσιν, ὁπόσα τοῖς ἀποίκοις νέμειν οἱ Ῥωμαῖοι νομίζουσι. *Atque alia in eam civitatem beneficia contulit, quibus à se deductas Colonias Romani afficere consueverunt.* Hæc autem ex septem pagis frequentata est, teste Strabone.

Hic nummus secundi moduli, à Patino pag. 261. vulgatus, inter obvios relegandus.

AV. COM. ANTO. AVG. Caput Commodi laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Patrensis Coloniæ situm describit Plinius lib. 4. cap. 4. *Patræ Colonia, in longissimo Promontorio Peloponnesi condita; ex adverso Ætoliæ & fluminis Eveni.* Illa signa militaria, in originis Coloniæ ex Veteranis constitutæ memoriam cælata sunt; Augustum emeritos Legionis vigesimæ-secundæ milites Patras traduxisse nos edocuerunt nummi cum epigraphe XXII. signis militaribus ornati; Augustus enim, qui Lepidi & M. Antonii Legiones partim in suas adsciverat, post provinciarum cum populo divisionem, plurimos milites exauctoravit, in Coloniasque deduxit, ut ex plurimis nummis colligimus, quorum rariores nobis Legionum nomina exhibuerunt.

Hic nummus tertiæ magnitudinis inter obvios collocatur.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Lupa cum puerulis Romulo & Remo.

Coloniæ Romanæ Lupam cum gemellis, ad originem indicandam, in nummis cudere consueverunt, ut eadem jura habere dicerentur cum Roma, quæ Romulum à Lupa nutritum jactabat, de quo Messala Corvinus lib. de Aug. Progenie inquit: *Regio edicto in Tybridis alveo exponuntur gemini. Fama est in Lupam geminos lambentem, regium pastorem Faustulum casu quodam incidisse, qui uxori Laurentiæ nutriendos dedit.* Unde Roma pro insigni Lupam cum puerulis ejus ubera sugentibus exhibuit, de quibus Virgilius lib. 8. in Æneæ clypeo signatis.

Geminos huic ubera circum
Ludere pendentes pueros, & lambere matrem
Impavidos, illam tereti cervice reflexam
Mulcere alternos & fingere corpora linguâ.

Hic nummus minimæ molis pro vulgari notandus.

IMP. M. COMM. ANTONINVS. Caput Commodi laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Figura paludata Colossi ferè magnitudine supra columnam basi rotundæ & prægrandi imposita.

Colonia Patrensis ab Augusto deducta est, ideò columnam hanc ipsi dicatam suspicati sumus; sed cùm plurimos Patrenses illi, ut & Claudio & Neroni, nummos dedicarint, in quibus typus ille non est percussus, Domitiano ob restitutam Græcis libertatem à Vespasiano patre ademptam, fortasse erecta est. Græcis beneficium à Romanis bis, imò ter declaratum est. Plutarchus, Quintium Flamininum & Neronem liberos suis legibus illos pronuntiasse, Quintium verò per præconem, Neronem verò pro tribunali in foro concionem ad populum habentem tradit: Vespasianus ipsis infensus libertatem abstulit; Domitianus iis benevolus illam iterum restituit, & Græcorum imitatione, Romæ ludos constituit, teste Suetonio cap. 4. *Instituit & quinquennale certamen, Capitolino Jovi triplex; musicum, equestre, gymnicum.* Togamque Græcorum assumpsit in eorum celebratione: *Certamini præsedit crepidatus, pupureâque amictus togâ Græcanicâ.* An verò columna hæc Augusto Coloniæ fundatori, vel Domitiano libertatis Græciæ restauratori tribuenda sit, penès eruditos sit judicium, opus quidem illud insigne fuisse videtur, ut in Augustorum nummis repræsentetur.

Hic nummus secundæ magnitudinis pro rarissimo adscribendus.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Prospectus urbis, in cujus vertice tria templa, in imo duæ triremes in mari, in cujus littore statua basi imposita, in medio duplicis columnarum ordinis ædificium.

Patras urbem aspectu decoram fuisse utpotè in clivo conditam oportet, ut prospectus ejus in nummis exhibeatur, imò ejus inter cæteras Peloponnesi urbes grata celebratur habitatio apud Ciceronem epist. lib. 7. ad Curionem 28. *Erat enim multò domicilium hujus urbis aptius humanitati & suavitati tuæ, quàm tota Peloponnesus, nedum Patræ.* In superiori nummi parte templa urbis celebriora, in ima ædificium quoddam columnis ornatum, quod Circum seu stadium Sponius in 2. tom. Itin. pag. 12. fuisse putat, de quibus non meminit Pausanias in urbis descriptione : sed cùm aspectu digniora in nummo repræsententur, Odeum in theatri formam exstructum, quod ille auctor magnificentissimum tradit in Achaïcis, apud Patras extitisse, potiùs scalptum fuisse existimamus. Κεκόσμηται δὲ καὶ ἐς ἄλλα τὸ ᾠδεῖον ἀξιολογώτατα τῶν ἐν Ἕλλησι, πλήν γε δὴ τοῦ Ἀθήνησι· τοῦτο γὰρ μεγέθει τε καὶ ἐς τὴν πᾶσαν ὑπερῆρκε κατασκευήν. *Exornatum Odeum illud est omnium, quæ in Græcia sunt, magnificentissimè, excepto duntaxat eo quod Athenis est: illud enim & magnitudine & ornamentorum insignibus facilè superat.* In imo duæ conspiciuntur triremes, cùm urbs sit littoralis & portu ornata, ut idem Pausanias innuit p. 432. Αὔγουστος δὲ ἢ τοῦ παράπλου νομίζων κεῖσθαι καλῶς τὰς Πάτρας. *Augustus deinde, vel quòd ad navium appulsum Patras valdè esse appositas judicaret.* Patrenses in rei memoriam Augusti ut Coloniæ fundatoris statuam in littore posuisse videntur, præsertim cùm hæc figura paludata sit.

Hic nummus mediocris moduli, licet paululùm diversus à Sponio lib. Itin. pag. 172. vulgatus, eximiæ raritatis habendus.

PHILIPPI.

IMP. L. AVR. COMMODVS. Caput Commodi laureatum.
COL. AVG. IVL. PHILIP. *Colonia Augusta Julia Philippensis.* Lupa puerulis ubera præbens.

Philippi, urbs est Macedoniæ, quæ olim *Datus* nominata est, & antè etiam *Crenides*, id est *fontes*, quòd ii crebri circa eum tumulum scaturiant; à Philippo Alexandri M. patre de nomine suo appellata, teste Appiano de Bel. Civ. l. 4. qui situm ejus describit. Φίλιππος δὲ ὡς εὐφυὲς ἐπὶ Θρᾷκας χωρίον ὠχύρωσέ τε καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ Φιλίππους προσεῖπεν. Ἔστι τε, δὲ ἡ πόλις ἐπὶ λόφου περικρήμνου, τοσαύτη τὸ μέγεθος, ὅσον ἐστὶ τοῦ λόφου τὸ εὖρος. *Hunc locum, ut opportunum bello adversus Thraces gerendo, Philippus muniit, & appellavit de suo nomine. Sita est urbs in prærupto tumulo, totam ejus latitudinem occupans,* &c. Lupa cum puerulis solenne est Coloniarum symbolum, de quo passim.

Hic nummus minimæ formæ pro raro & conspicuo numerandus.

TROAS.

COMMODO CAESARI. AVG. F. GERM. SARM. Caput Commodi nudum.
COL. AVG. TROA. *Colonia Augusta Troadensis.* Apollo stans in cippo, dextrâ pateram, lævâ arcum, in aliis ad imum basis ara ignita, pone quam laurus.

Troadenſes Commodo Cæſari patre vivente nummos dedicarunt; nam M. Aurelius tribunitiam poteſtatem ipſi communicaverat, nummis & Capitolino teſtibus. *Commodum deinde ſibi Collegam in tribunitiam poteſtatem junxit.* Frequens Apollinis in Troadenſium nummis typus ſummâ veneratione in eorum urbe cultum docet, de quo in M. Aurelio dictum eſt; Apollo quidem in aliarum urbium nummis lauri ramum aut lyram gerit, & tripus ei comes ut plurimum datur, ſed Troadenſes illi arcum præſertim tribuunt.

Hic nummus mediæ & tertiæ magnitudinis pro raro habendus.

COL. AVG. TROA. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Silenus ſtans, dextrâ elatâ, humero lævo utrem hircinum gerit.

Similem Sileni in Troadenſium nummis M. Aurelio dicatis typum jam vulgavimus, ideò Silenum ut Deum ab iis cultum docemur; ille quidem non modò in Troadenſi Colonia, ſed in plurimis Syriæ & Africæ urbibus ſignatus exhibetur. Pauſanias Sileno templum in Eleorum urbe exſtructum narrat lib. 6. p. 391. Ἔστι δὲ καὶ Σιληνοῦ ναὸς ἐνταῦθ', ἰδίᾳ τῷ Σιληνῷ καὶ οὐχ ὁμοῦ Διονύσῳ πεποιημένος. *Templum ibidem Silenus habet proprium, non (ut multis in locis) cum Libero Patre commune.* Silenus autem plurimùm commendatur à Diodoro lib. Hiſtor. 3. p. 148. Φασὶ δὲ καὶ παιδαγωγὸν καὶ τροφέα συνέπεσθαι κατὰ τὰς στρατείας αὐτῷ Σιληνὸν, εἰσηγητὴν, καὶ διδάσκαλον γενόμενον τῶν καλλίστων ἐπιτηδευμάτων, καὶ μεγάλα συμβάλλεσθαι τῷ Διονύσῳ πρὸς ἀρετὴν τε καὶ δόξαν. *Pædagogus Bacchi (porrò aiunt) ac nutritor, bellorumque ſocius erat Silenus, optimorum auctor ac magiſter ſtudiorum, qui multùm Baccho ad virtutem & gloriam commodavit.* Nil mirùm ſi talis vir pro Deo cultus ſit.

Hic nummus ſecundi moduli rarus eſt & conſpicuus.

IMP. CAE. M. AVR. COMMODVS. Caput Commodi laureatum.
COL. AVG. TROAD. Figura nuda, pede ſaxo impoſito, dextrâ ramum gerit, lævâ ſuper femur.

Triſtanus figuram hanc nudam in nummo Criſpinæ Commodi uxoris, ad Sibyllam Herophilen revocat, de qua egregiè diſſeruit tom. 1. pag. 751. Herophile autem Æditua ſeu Sacerdos fuit, cujus ſepulcrum in Troade regione narrat Pauſanias: ſed quædam partis virilis nota in illa figura Apollinem manifeſtat, quem ſummo honore apud Trojanos cultum ſæpius diximus: ille in eo corporis ſtatu, quo oracula edebat, depictus videtur. Lauri ramum gerit, utpotè ad divinationem conferentem, ideò ipſi ſacram ferunt. Porphyrius Philoſophus ex lauri crematæ ſtrepitu futura colligere tradit: fragoſius enim combuſta, felicitatem; contrà ſi tacitè conflagraſſet, triſtia portendere credebatur.

Hic nummus ſecundi & minimi moduli, nec rarus nec obvius eſt.

COL. AVG. TROA. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Lupa cum puerulis.

Lupæ ubera Romulo & Remo præbentis typus, ſolenne eſt Coloniarum Romanarum ſuam hoc modo originem indicantium inſigne: ſed Troas jure & merito hoc ſymbolum ſignare poteſt, cùm ea ſe originis parentem jactet: Romulus enim & Remus ab Ænea Trojano ortum ducebant, ut canit Virgil. Æneid. 1.

Ilia Mavorti peperit te, Romule, eodem
Teque Remum partu, Romæ qui mænia condis.

In

In hujus rei memoriam Livius Decad. 1. lib. 10. an. U. C. 457. Q. Ogulinum & Cn. Ogulinum Ædiles curules Lupæ cum puerulis ſimulacrum Romæ poſuiſſe narrat. *Ad ficum Ruminalem ſimulacra infantium, conditorum Urbis ſub uberibus Lupæ poſuerunt.* Inde idem ſignum in omnium ditionis Romanæ urbium foro erectum eſt, & Coloniæ plurimæ in nummis illud cælarunt.

Hic nummus minimæ formæ vulgaris eſt.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Equus paſcens.

Similem typum in Troadenſium nummis Caracallæ dicatis vulgavit Triſtanus tom. 2. pag. 180. ubi tradit equum paſcentem, non modò urbem ſuis legibus & jure Latii utentem tanquam Coloniam Romanam indicare, ſed & ejus ſolum paſcuis abundans, ideò equis alendis idoneum arguere. Patinus eandem Lupam in Commodo pag. 262. ad ſoli fertilitatem & equorum velociſſimorum proventum revocat : ſed equus ille liber & ſolutus Troadenſes liberos & omni publico onere immunes arguit, quibus Imp. Claudius tributa in perpetuum remiſſa declarat, unde locus Taciti lib. 12. mirè illuſtratur. *D. Junio, Q. Haterio Coſſ. ſexdecim annos natus Nero, Octaviam Cæſaris filiam in matrimonium accepit. Utque ſtudiis honeſtis, & eloquentiæ gloria innoteſceret, causâ Ilienſium ſuſceptâ, Romanum Trojâ demiſſum, & Juliæ ſtirpis auctorem Æneam, aliaque haud procul fabulis vetera facundè exſecutus impetrat, ut Ilienſes omni publico onere ſolverentur.* Per equum paſcentum non intelligendus tantùm vehicularis curſus remiſſus, cujus causâ Nervæ nummus cælatus eſt, in quo duæ mulæ paſcentes conſpiciuntur, ſed intelligenda præterea remiſſa quæcumque provinciarum onera, ſumptuſque omnes qui tum in Magiſtratuum & Legatorum adventu, tum in Proconſulum comitatu fieri ſolebant, de quibus eruditè Ill. Spanhemius Diſſ. 9. loquutus eſt.

Hic nummus minimi moduli obvius & frequens eſt.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Equus paſcens, & arbor.

Equus paſcens, ad urbem ab omnibus tributis immunem indicandam ſignatus eſt. Alexander Magnus Troadem urbem liberam & tributi immunem eſſe primus voluit, cùm à pugna ad Granicum in eam aſcendiſſet, teſte Strabone lib. 13. p. 593. Ἐλευθέραν τε κρῖναι, καὶ ἄφορον. *Inter liberas quoque & tributi immunes retuliſſe.* Cumque illa in Alexandri ſucceſſorum poſſeſſionem ceſſiſſet, Senatus Populuſque Romanus Seleuco Regi amicitiam & ſocietatem ita demum pollicitus eſt, ſi conſanguineos ſuos Ilienſes ab omni onere immunes præſtitiſſet ; deinde cùm Romani contra Antiochum Magnum ejus filium bellum gererent, ingreſſi Aſiam, Ilium venerunt, &, ut ait Juſtinus lib. 31. c. 8. *Mutua gratulatio Ilienſium ac Romanorum fuit ; Ilienſibus Æneam, cæteroſque cum eo Duces à ſe profectos, Romanis ſe ab his procreatos referentibus, tantaque lætitia omnium fuit, quanta eſſe poſt longum tempus inter parentes & liberos ſolet.* Ilium à Fimbria incenſum eſt, ſed ut ait Strabo loco cit. Sylla. Τοὺς δ' Ἰλιέας παρεμυθήσατο πολλοῖς ἐπανορθώμασι. *Ilienſes multis beneficiis refecit atque conſolatus eſt.* Julius Cæſar ſimul & Alexandrum imitatus eſt. Χώραν τε δὴ προσένειμεν αὐτοῖς, καὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ἀλειτουργησίαν αὐτοῖς συνεφύλαξε, καὶ μέχρι νῦν συμμεμένουσιν ἐν τούτοις. *Itaque & agrum iis attribuit & libertatem, publicarumque operarum immunitatem eis ſervavit, quâ conditione etiamnum manent.* De arbore quid ſentiamus, in ſequenti nummo videre eſt.

Hic nummus infimæ molis inter raros adſcribendus.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Augusta Troadensis.* Equus pascens, arbor & Silenus.

Troadenses per equum pascentem, urbis immunitatem, & per Silenum, ipsorum erga eum venerationem indicant. Arbor, si conjecturæ locus, ad Apollinem spectat, cujus simulacrum in eorum nummis frequens, de quo suprà abundè dictum est ; namque si hæc ad equum pascentem pertineret, equus sine arbore non tam frequenter occurreret. Eligant Antiquarii eruditi, utri faveant sententiæ. Troadem suprà Julio Cæsari gratam fuisse diximus ; is enim ut cognationem cum Iliensibus confirmaret, ad eorum patrocinium acriter animum appulit ; nam originem à Venere trahere se jactabat : Augustus verò ejus successor in Juliam gentem adoptatus, in patris memoriam Troadem Romanorum Coloniam constituit, ut arguit ejus *Augustæ* nomen. Claudius ipsi immunitates restituit, & eam in perpetuum liberam pronunciavit. Possidemus rarissimum nummum hoc tempore ab Iliensibus percussum, in quo ex una parte exhibetur caput Augusti radiatum, ante quod icuncula Minervæ cum epigraphe ΘΕΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΙΛΙΕΩΝ. ex altera caput Claudii nudum ΤΙ. ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. ille ut Coloniæ Fundator, hic verò tanquam urbis immunitatum Restaurator.

Hic nummus secundi moduli in rariorum numero collocandus.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Augusta Troadensis.* Aquila per aëra volitans unguibus caput bovis gerit.

Idem aquilæ unguibus caput bovis gerentis typus in Antonini Pii nummis jam prodiit, quem ad augurium condendæ Troadis ubi nunc est, retulimus, freti auctore Strabone, qui Oraculi jussu rursus alio in loco ædificatam, & ab eo in quo primùm condita fuerat, XXX. ferè stadiis dissitam narrat. Aquila pariter, cùm Seleucus de loco condendæ urbis anxius sacrificaret, bovis immolandi partem versus mare abstulit, ubi Oraculi jussu Seleuciam Rex ædificavit. Idem ferè fuisse videtur pro Troade rursus ædificanda augurium, quod confirmare videtur sequens Crispinæ nummus, in quo urbis renovator sacrificat coram Apolline, & ipsamet aquila cum eodem bovis capite in nummi vertice cælata apparet.

Hic nummus minimæ formæ inter raros asservandus.

C R I S P I N A.

CRispina, cognomen fuit uxoris Commodi Imperatoris ex Bruttia gente: illum filiam Bruttii Præſentis bis Conſulis uxorem duxiſſe narrat Capitolinus; ΒΡΟΥΤΤΙΗ autem ipſa vocatur in Græco Numiſmate Theſauri Regii.

Crispinæ *nummi ſecundæ & minimæ formæ rariſſimi ſunt, primæ hactenus non inſpecti.*

T R O A S.

CRISPINA AVGVSTA. Caput Criſpinæ.

COL. AVG. I. TROAD. *Colonia Auguſta Julia Troadenſis.* Figura militaris paludata ſtans, ſacrificat ſupra tripodem, cui involutus ſerpens ante ſimulacrum Apollinis cippo impoſiti, lævâ arcum gerentis, in vertice aquila unguibus caput bovis.

Ad Coloniam Troadenſem pertinet hic Criſpinæ nummus: ſed figura illa militaris ſacrificans ante Apollinem urbis tutelarem Deum, non eſt Commodus Criſpinæ maritus, tùm quòd ille poſt partum imperium Troadem non adierit, cùm ſimilis typus in aliis Imperatoribus occurrat; ſed hic nummus ſententiam noſtram de condendæ novæ Trojæ urbis augurio confirmat ob aquilam caput bovis per aëra gerentem: Strabo enim lib. 13. Trojam novam, ubi nunc eſt, ex antiquæ ruderibus Oraculi juſſu ædificatam tradit; quæ omnia exhibere videtur nummus, in quo dum conditor urbis de loco ubi eam conſtitueret, anxius coram Apolline tutelari Trojæ veteris Deo ſacrificat, aquila cum bovis capite in illius vertice ſignata eſt, quæ in eodem loco ad quem hanc ſacrificii partem detuliſſet, novam urbem ædificandam monet: unde Troadenſes in conditæ urbis novæ memoriam, modò ſolam aquilam bovis caput unguibus per aëra gerentem, modò illam cum conditore ſacra ante Apollinem faciente percuſſerunt.

Hic nummus mediocris inter præſtantiſſimos & elegantiſſimos reponendus.

CRISPINA AVGVSTA. Caput Criſpinæ Auguſtæ.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Apollo nudus humero, repandâ dextrâ lauri ramum tenet, pede ſaxo ſeu cippo impoſito.

Nummum hunc in Commodo ad Herophilen Sibyllam à Triſtano tom. 1. p. 751. revocatum eſſe diximus; ſed pluribus huic ſimillimis inſpectis virum non fœminam eſſe deprehendimus, Apollinemque tutelarem Troadis Coloniæ Deum pronuntiamus. Nudus ille ſæpe in nummis depingitur, præſertim quando de vaticinio agitur, quia veritas nuda eſt; at cùm autem Apollo & Sol idem ſit, Chryſippus Apollinem dictum ait, ab α, τὸ ἄνευ, id eſt *non*, particula privativa, καὶ πολλοί, quòd non multi, ſed ſolus claritatem obtineat: ideo Fulgentius Myth. lib. 1. Vatem Apollinem eſſe tradit.

dit. *Hunc etiam divinitatis Deum voluerunt, quòd Sol omnia manifestet.* Vates quâ ratione factus sit ille, ex veterum fabulis docet Lucanus lib. 5. verſ. 83.

Ut vidit Pæan vaſtos telluris hiatus
Divinam ſpirare fidem, ventoſque loquaces,
Exhalare ſolum, ſacris ſe condidit antris,
Incubuitque adyto, vates ibi factus Apollo.

Hic nummus ſecundi & minimi moduli pro rariſſimo in Criſpina habendus.

PERTINAX, DID. JULIANUS, PESCENNIUS, ET ALBINUS.

IN Coloniarum nummis à nobis triginta annorum ſpatio quo nummos per totum terrarum orbem collegimus, hactenus non obſervati ſunt.

Quum PERTINAX Imperium Rom. per quatuor menſes tenuerit, quumque præterea Græcus cum ejus effigie nummus in remota Tomitarum urbe cuſus à nobis Theſauro Regio ſit additus, ſpes non abjicienda videtur nummos in ejus honorem à Coloniis ſignatos aliquando recuperandi.

DID. JULIANI brevius quàm Pertinacis Imperium ultra duos menſes & ſex dies non extenſum vix ſperare ſinit, nummos ejus in Coloniis cuſos à nobis eſſe reperiendos.

PESCENNIUS annum & dimidium imperavit in Syria electus: nummos à Græciæ, Aſiæ & Syriæ Coloniis ipſi ſignatos fuiſſe credibile eſt; unum in Gaza Parmenſi in Colonia Cæſarea Palæſtinæ cælatum D. Joſeph Magnavacca Bononienſis Antiquarius nobis indicavit, quem ut ſuſpectum P. Pedruſius S. J. Cimelio Præfectus nobis & aliis oſtendere renuit, ne vir aliàs eruditiſſimus, in noſcendis nummis parum verſatus videretur, habet nummus ille ex capitis parte ATT. K. Γ. ΠΕCK. ΝΙΓΡΟC. ΙΟΥC. C. ex adverſa COL. P. F. AVG. CAESAR, cum capite Serapidis.

CL. ALBINUS ut Cæſar & Imperator per tres annos & octo menſes regnavit, ſed in GALLIA, BRITANNIA, ET GERMANIA, ubi Coloniæ nummos cudere non erant ſolitæ.

INDEX

INDEX
AUCTORUM VETERUM.

INDEX AUCTORUM RECENTIORUM.

INDEX RERUM ET VERBORUM MEMORABILIUM.

A

B

D. D

D

E

F

G

H

Jovis

I

P

Q

R

T

Tito,

V

Virtus

ERRATA.

Pag. 2. *lin.* 14. *lege* 494.
6. *lin.* 21. *lege* ἐνεχρόνισε, *lin.* 22. *lege* παραδοθῶσι.
9. *lin.* 18. *lege* Legionis,
13. *lin.* 1. *lege* DIVI F.
15. *lin.* 31. *lege* L. IVVENT.
22. *lin.* 33. *lege* ἐπιδεσμῶν.
24. *lin.* 32. *lege* Prudentius *lin.* 37. prænomen.
30. *lin.* 19. *lege* Heraclito.
37. *lin.* 36. *lege* ordinatè.
39. *lin.* 40. *lege* admiratus.
45. *lin.* 13. *lege* majoris.
46. *lin.* 37. *lege* Bocharto.
48. *lin.* 46. *lege* collocari. *ibid.* nimiæ nos fiduciæ.
51. *lin.* 23. *lege* ITALIC. *lin.* 30. Αὐγουστείῳ. *lin.* 31. Liviam.
65. *lin.* 20. *lege* Phœniciâ.
93. *lin.* 21. *lege* ΑΝΘΥΠΑ. *lin.* 25. Veneris.
97. *lin.* 10. *lege* Pandatariam.
99. *lin.* 37. AVGVSTALI.
104. *lin.* 7. *lege* ὑπατεῦσι.
109. *lin.* 40. *lege* ἀντέδωκε.
113. *lin.* 7. *lege* Cenchræis.
132. *lin.* 6. *lege* Samum, *lin.* 8. *lege* Trachæam.
133. *lin.* 41. *lege* ἄποικος, *lin.* 4. *lege* Samum.
138. *lin.* 33. *lege* dedidisse.
141. *lin.* 16. *lege* Samum, *lin.* 20. παπεύουσιν.
143. *lin.* 29. *lege* gentis.
146. *lin.* 16. *lege* Imperii adeptionem.
151. *lin.* 14. *lege* hoc se.
151. *lin.* 18. *lege* Pharia.
153. *lin.* 5. *lege* COILLU.
154. *lin.* 3. *lege* Τὰ ἱερὰ.
154. *lin.* 36. *lege* Illa in Ascalonitarum nummis, superiore.
154. *lin.* 36. *lege* & infimâ, piscis exhibetur.
157. *lin.* 17. *lege* φιλόθηρος.

NUMISMATA
ÆREA
IMPERATORUM,
AUGUSTARUM ET CÆSARUM,
IN COLONIIS ET MUNICIPIIS
Ex omni modulo percuſſa.

PARS ALTERA.

Auctore IO-FOY-VAILLANT *Bellovaco, Doct. Med. & Seren. Ducis Cenomanenſium Antiquario.*

PARISIIS,

SUMPTIBUS AUCTORIS,

Apud DANIELEM HORTHEMELS, in vico Jacobæo ſub ſigno Mæcenatis.

M. DC. XCVII.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

NUMISMATA
IN COLONIIS ET MUNICIPIIS
PERCUSSA.

SEPTIMIUS SEVERUS.

Ucius Septimius Severus Mesopotamiam sub Commodo à Parthis occupatam recuperavit: Colonias *Helviam Ricinam* in Picenum, *Laodiceam* in Syriam, *Nisibim* in Mesopotamiam, *Pataviam* hodie *Passaw* in Noricum, *Rhesainam* in Mesopotamiam, Tyrum in Phœniciam deduxit. Heliopolis Phœniciæ, Carthago, Leptis Magna, & Utica Africæ ab eo juris Italici factæ sunt; Legiones tres nomine Parthicas constituit, primam & tertiam in Mesopotamia, secundam in Italia hiemare jussit.

Severi *nummi primæ magnitudinis rari sunt, secundæ & minimæ obvii.*

ÆLIA CAPITOLINA.

IMP. L. SEP. SEVERUS AVG. Caput Sept. Severi laureatum.

COL. AEL. CAP. COMM. *Colonia Ælia Capitolina Commodiana.* Astarte seu Venus tutullato capite stans in templo tetrastylo, dextrâ caput Serapidis, lævâ scipionem, pede fluvio imposito.

Eques Ursatus de Not. Rom. Comment. pag. 97. epigraphen COL. AEL. CAP. COMM. malè *Colonia Ælia Capua Commodiana* interpretatur. Jac. Oiselius tab. 17. num. 4. nummum cum eadem inscriptione perperam ad Hadrianum revocat, & de templo Jovis Capitolini explanat. Com. Mediobarbus pag. 185. illius sententiam sequutus est. P. Harduinus pag. 13. epigraphen nummi mutilam, COL. AEL. COMM. protulit: sed aliud commentum addidit, AEL. MVNIC. COMM. *Ælium Municipium Commodianum*, quasi verò Ælia Capitolina eodem ferè tempore Colonia & Municipium fuerit: posterior quidem nummus, etsi mutilus, ad Municipium Coellutanum Numidiæ pertinet.

Ælia Capitolina Colonia Palæstinæ ab Hadriano deducta, fundatori & adoptivo ejus filio Ant. Pio non modò percussit, sed & M. Aurelio & L. Vero etiam Hadriani jussu adoptatis pariter consecravit: nulli verò Imperat. Commodi Marci filio nobis supersunt, licèt Æliam Coloniam ex Numismatum ipsorum fide *Commodianam* ab ipso dictam noverimus, ob beneficium aliquod in illam ab eo

eo collatum forſan ſub ejus imperii finem. Cùm autem Severus poſt occiſum Commodum ſolus eorum qui Imperatores Romani fuerant acclamati, ſuperſtes & victor extiterit, Capitolienſes præſertim ipſi, quòd ſe Marci filium & Commodi fratrem aſſeruiſſet, nummos percuſſerunt, Severum lætantes Commodum erga ſe munificentiſſimum Principem inter Divos referri juſſiſſe, ut narrat Spartianus in ejus vita. *Commodum inter Divos referendum cenſuit, quaſi hoc genere ſe de Senatu poſſet ulciſci, primuſque inter milites Divum Commodum pronunciavit.* De Aſtarte ſeu Venere, & de ejus templo, in Ant. Pio abundè dictum, cujus cultum Capitolienſes à Bybliis accepiſſe retulimus.

Hic nummus ſecundæ formæ in rariorum ſerie deſcribendus.

ANTIOCHIA Piſidiæ.

IMP. CAES. L. SEP. SEVERVS. PER. AVG. Caput Severi laureatum.

COL. CAES. ANTIOCH. *Colonia Cæſarea Antiochenſis.* In area S. R. *Senatus Romanus.* Deus Lunus ſtans cum pileo Phrygio in capite, creſcente Luna dorſo appoſita, dextrâ haſtam, lævâ victoriam, pro pedibus gallus gallinaceus.

Antiochenſes Piſidiæ hunc nummum in Severi honorem poſt Peſcennium & Albinum devictos percuſſiſſe videntur ob victoriam globo impoſitam, quam gerit Lunus ipſorum tutelaris Deus, quaſi Oriente poſt occiſum Peſcennium, & Occidente poſt interfectum Albinum in ejus poteſtate redactis, orbis dominus extiterit, ſeu, ut in nummis inſcribitur PACATOR ORBIS. Antiochiæ Piſidiæ meminit Strabo lib. 12. pag. 569. Τὴν γὰρ Αντιόχειαν ἔχων τὴν πρὸς τῇ Πισιδίᾳ. *Cùm enim Antiochiam Piſidiæ conterminam haberet.* In hac urbe Deum Lunum ſummâ veneratione cultum in Antonino Pio diximus, cui comes additur gallus gallinaceus, quòd cùm idem ſit Lunus & Luna, hæc parturientibus favere dicatur, ut & gallum iis adeſſe, facileſque partus efficere narrat Ælianus lib. 5. de varia Hiſt.

Hic nummus majoris formæ inter rariores numerandus.

SEVERVS PIVS AVG. Caput Severi laureatum.

COL. ANTIOCHEN. *Colonia Antiochenſis.* Mulier cum calatho in capite ſtolata ſtans, dextrâ pateram, ſiniſtra cornucopiæ.

Antiochenſes in nummis Severi Genium urbis ſuæ cum patera ſignare videntur, ut ſacrificia ſe in victoriæ omen perpetraſſe teſtarentur, ipſo in Parthos contendente; nam illi Meſopotamiam occupaverant, dum is Albino bellum intulerat, ut tradit Dio lib. 75. pag. 853. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σεβῆρος ἐκστρατεύει κατὰ τῶν Πάρθων. ἀσχολουμένου γὰρ αὐτοῦ ἐς τοὺς ἐμφυλίους πολέμους, ἐκεῖνοι ἀδείας λαβόμενοι, τήν τε Μεσοποταμίαν εἷλον, στρατεύσαντες παμπληθεί. *Poſt hæc bellum intulit Parthis, qui occupato Severo in bellis civilibus, arreptâ licentiâ Meſopotamiam ceperant, magnis copiis conductis.* Mos enim Romanis erat precari Deos ut felix belli eſſet eventus, adſtipulante Livio Dec. 4. lib. 4. *Res divinas facere majoribus hoſtiis juſſerunt in omnibus fanis, precarique quòd Senatus de novo bello in animo haberet, ut ea res Senatui Populoque Romano bene atque feliciter eveniret.* Ideò Genius urbis pateram vas ſacrificiis aptum gerit. Ejus meminit Cicero 6. Verr. *Patera quâ mulieres ad res divinas uterentur.*

Hic nummus minimi moduli obvius eſt & tritus.

COL. ANTIOCH. *Colonia Antiochensis.* Mulier ut suprà, dextrâ ramum lauri, sinistrâ cornucopiæ.

Iterùm prodit mulier stolata, quam Isim putat Patinus in Indice, sed Genius Antiochensis sub Romanæ fœminæ habitu; stola enim honestæ Romanæ matronæ vestis fuit, quæ usque ad imos pedes dimissa erat, & cujus extremam partem ambibat instita assuta, quæ erat fasciola quædam sive limbus: eâ utebantur fœminæ Antiochenses ut Colonæ. Hæc lauri ramum, ad indicandam Severi de Parthis victoriam, de qua Herodianus in ejus vita p. 529. Φυγόντος δὲ τοῦ βασιλέως σὺν ὀλίγοις ἱππεῦσι, τούς τε θησαυροὺς τῶν χρημάτων αὐτοῦ αἴρουσι, καὶ πάντα τὸν κόσμον καὶ κειμήλια ἁρπάσαντες, ἐπανίασιν· οὕτω μὲν δὴ Σεβῆρος τύχῃ μᾶλλον ἢ γνώμῃ, τῇ κατὰ Παρθυαίων νίκῃ κεκόσμητο. *Tantùm ipso Rege cum paucis equitibus elapso, thesauris illius ornatuque omni & supellectile potiti, victores regrediuntur. Ita Severus fortunâ magis quàm consilio Parthicam victoriam adeptus est.* Laurus ipsa victoriam apud Scriptores significat: triumphantes enim laureâ coronabantur.

Hic nummus minimæ formæ, à Patino pag. 281. vulgatus, frequens est.

GEN. ANTIOCH. *Genio Coloniæ Antiochensis.* Mulier ut suprà, dextrâ temonem, sinistrâ cornucopiæ.

Mulier hæc stolata, pro Genio Coloniæ Antiochensis in superioribus nummis existimata, in hoc tandem Genii nomen præfert: temo autem non ad situm urbis denotandum signatus est; illa enim haud littoralis est, totaque Pisidia mediterraneis limitibus undique circumscribitur, Antiochia verò in colle sita est apud Strabonem pag. 577. H. δ' ἐπὶ λόφου ἔχουσα, ἀποικίαν Ῥωμαίων. *Hæc in colle, & Coloniam habens Romanam.* Genios autem populi & urbes proprios Deos vocabant, in quorum erant moderamine & tutela, unde Prudentius contra Symmachum lib. 2.

Sic urbibus adfert
Hora diesque suum, cùm primùm mœnia surgunt,
Aut fatum aut Genium, cujus moderamine regnent.

Deos illos Commentator erud. P. Chamillard, ἐθνάρχας, πολιούχους θεοὺς ex Juliano appellat, *Gentium rectores, urbiumque curatores Genios.* Festus iis dat rerum omnium gerendarum facultatem, ideò forsan Genio temo & cornucopiæ tribuuntur, ad denotandam ejus in terra & mari vim seu potentiam.

Hic nummulus inter raros locum habere meretur.

BERYTUS.

SEPT. SEVERVS AVG. COL. *Colonia.* Caput Severi radiatum.
ANTONINVS CAES. BER. *Berytus.* Caput Caracallæ nudum, ante quod aquila.

In civili bello post interfectum Pertinacem Syriæ Legiones Pescennium Imperatorem proclamarunt, totaque Syria & Phœnicia partibus ejus adhæserunt: sed cùm Severus ab Illyricis electus, à Senatu confirmatus, Æmilianum Pescennii ducem ad Cyzicum delevisset, seditio discordiaque urbes Phœniciæ Syriæque æmulatione quâdam & dissentione invasit, inter quas Laodicea Antiochenorum odio & Tyrus Berytiis infensa, ut tradit Herod. l. 3. p. 518. Λαοδίκεια μὲν κατὰ Συρίαν, Ἀντιοχέων μίσει, κατὰ δὲ Φοινίκην Τύριοι, Βηρυτίων ἔχθει, μαθόντες τε τὸν Νίγρον πεφευγότα, τὰς μὲν τιμὰς ἐκείνου καθελεῖν ἐπεχείρησαν, τὸν δὲ Σεβῆρον εὐφήμησαν. *Laodicea quidem in Syria, Antiochenorum odio: Tyros autem in Phœnicia, Berytiis infensa, quæ nuntiatâ Nigri fugâ, sublatis illius honoribus, Severo prosperè acclamarunt.* Sed cùm ex Spartiano in vita Caracallæ, Severum filii interventu Antiochensibus pepercisse docemur; ita hic nummus eundem Berytiis veniam dedisse testis est luculentissimus, cujus rei ipsi memores Caracallam in eodem nummo cum Severo patre percusserunt.

Hic nummus minimi moduli in præstantiorum serie collocandus.

IMP. CAES. L. SEVERVS ET ANTON. CAES. Capita Severi laureati & Caracallæ ſine laurea adverſa.

FEL. BER. DECENNALES ANTONIN. COS. III. *Felix Berytus, Decennales Antonini Conſulis tertium.* Aſtarte cum attributis in templo quatuor columnarum coronatur, Victoria columnæ impoſita.

Apud Com. Mediobarbum ex Schedis Sponianis, pro DECENNALES. ANTONINI. AVG. repone ſuperiorem epigraphen.

Berytii in honorem Caracallæ, quòd ejus interventu Severo fuiſſent reconciliati, patrem & filium ex una parte percuſſerunt, ex altera verò in eo ſe vota decennalia pro Caracalla ſuſcepiſſe & ſolviſſe indicantes, ut voces COS. III. denotant. Caracalla autem Tribunitiam poteſtatem agebat decimam, cùm is Conſul III. cum Geta fratre II. factus eſt, ut docent Faſti Capitolini, antequam ipſi in Britanniam cum patre proficiſcerentur. De Aſtarte & ejus templo in Berytiorum nummis ſæpiùs dictum eſt.

Hic nummus ſecundæ & minimæ formæ inter rariores reponendus.

IMP. L. SEPT. SEVERVS. AVG. Caput Sept. Severi laureatum. In aliis capita Severi & Caracallæ adverſa.

COL. BER. *Colonia Berytus.* Neptunus ſtans, pede proræ impoſito, dextrâ delphinum, lævâ tridentem.

Dionyſius Afer in Orbis deſcriptione Berytum vocat amœnam, Βηρυτοῦ τ' αἶαν ἐρατεινὴν *Berytique terram amœnam* : quod Ammianus Marcellinus ſuo ævo confirmat, eamque inter celebres Phœniciæ urbes collocat. *In quibus*, ait, *amœnitate celebritateque nominum Tyrus excellit, Sidon & Berytus.* Erat enim in littore Phœniciæ ſita, teſte Scylace in Deſcriptione Syriæ & Phœniciæ, ut & Mela lib. 2. cap. 6. *Et in ora ejus urbes Seleucia, Paltos, Berytus, &c.* Ideò Berytus Neptunum maris Deum pro tutelari Numine venerata eſt; ille forſan iratus, quòd Tryphon Syriæ Tyrannus urbem, ut ex Strabone colligimus, diruiſſet, Tryphonianos milites per maris fluctus in terram irruentes, alios in mare abreptos, alios in locis concavis relictos ſuffocavit: unde Sarpedon Demetrii dux Neptuno ſacrificavit, teſte Athenæo lib. 8. cap. 2. Καὶ οἱ περὶ τὸν Σαρπηδόνα ἀκούσαντες τὴν συμφορὰν, ἐπελθόντες, τοῖς μὲν τῶν πολεμίων σώμασιν ἐφήσθησαν, ἰχθύων τε ἀφθονίαν ἀπηνέγκαντο, καὶ ἔθυσαν ΠΟΣΕΙΔΩΝΙ ΤΡΟΠΑΙΩ πρὸς τοῖς προαστείοις τῆς πόλεως. *Quam Tryphonis calamitatem Sarpedon cùm intellexiſſet, eò celeriter reverſus, hoſtium quidem corporibus pepercit, piſces verò abundè multos collegit, & ante ſuburbium oppidi* AVERSORI NEPTVNO *ſacrificavit.* De ejus Tridente, & Delphino ipſi dicato, dictum eſt.

Uterque nummus minimi moduli, prior obvius eſt, poſterior rariſſimus.

CARRHÆ.

CEΠ. CEOΥHPOC. CE. Caput Severi laureatum.

KOΛ. KAPP. Κολωνία Καῤῥηνῶν. *Colonia Carrhenorum.* Creſcens Luna cippo impoſita, ante quam caput turritum.

Carrhæ, urbs Meſopotamiæ ad Chaboram fluvium, de qua in M. Aurelio, L. Vero & Commodo diximus, à divis Fratribus Colonia facta, nummos Severo dedicaſſe videtur, cùm ille in Meſopotamiam venit contra Vologæſem Parthorum Regem; ſed ut ait Xiphilinus in Epiſt. Dionis. Τῶν δὲ Παρθῶν οὐ μεινάντων αὐτὸν, ἀλλ' οἴκοι ἀναχωρησάντων. *Parthi adventu Severi minimè expectato, domum ſunt reverſi.* Severus Seleuciam & Babylonem cepit, Cteſiphontem diripiendam dedit militibus: ſed induciis cum Vologæſe Rege conſtitutis, Imperator receſſit, & poſt Atram Barſemii Regis urbem fruſtrà tentatam, in Palæſtinam contendit. Carrheni creſcentem Lunam in nummo ſignarunt, & ex adverſo caput turritum, ut ſingularem ſuam erga Deum Lunum & urbis Genium tutelare Numen venerationem indicarent.

Hic nummus infimæ molis inter raros recenſendus.

ϹΕΠ. ϹΕΟΥΗΡΟϹ. ΙΟΥ. ΔΟΜΝΑ. Capita Sept. Severi & Juliæ ejus uxoris adversa.
ΚΟΛ. ΚΑΡΡΗΝ. Κολωνίας Καῤῥηνῶν. *Coloniæ Carrhenorum.* Caput Caracallæ, ex adverso crescens Luna in qua astrum.

Carrheni in hoc nummo imperialem familiam signarunt, in rei fortè memoriam quòd Severus in Mesopotamiam contra Parthorum Regem profectus, unà cum Julia uxore & Caracalla filio in urbem suam venerit; vel forsan Caracalla in aversa parte signatus est, quòd milites illum ob Parthicam victoriam Imperii participem appellarint; ut Spartianus innuit in vita Severi *Æstate igitur jam exeunte Parthiam ingressus; Ctesiphontem pulso Rege pervenit & cepit... & Parthicum nomen meruit. Ob hoc etiam filium ejus Bassianum Antoninum, qui Cæsar appellatus jam fuerat, annum decimum-tertium agentem, participem Imperii dixerunt milites.* Crescens Luna cum astro ad Dei Luni cultum; de quo in M. Aurelio & Vero dictum est, spectat.

Hic nummus minimi moduli rarissimus est.

CASSANDRIA.

IMP. L. SEP. SEVER. Caput Severi laureatum.
COL. I. AVG. CASS. in aliis C. IVL. AV. CASSAN. *Colonia Julia Augusta Cassandrensis* Caput Jovis Ammonis.

Cassandria urbs est Macedoniæ, de qua Livius Dec. 5. lib. 4. *Condita est à Cassandro Rege in ipsis faucibus quæ Pallenensem agrum cæteræ Macedoniæ jungunt, hinc Toronaico, hinc Macedonico septa mari. Eminet namque in altum lingua in qua sita est.* Opportunus itaque situs in causa forsan fuit, cur Julius Cæsar urbem constituerit Coloniam, & Augustus eam novis iterum frequentarit Colonis, unde illi *Juliæ* & *Augustæ* nomina. Hæc Severo nummos cusisse videtur ad obsequium ipsi in bello civili indicandum: nam ille in provincias proximas milites miserat, ne eas Pescennius invaderet, teste Spartiano in Severi vita. *Miserat sanè Legionem quæ Græciam Thraciamque præriperet, ne eas Pescennius occuparet: sed jam Byzantium Niger tenebat.* De Jovis Ammonis in Cassandrensi Colonia cultu vide Claudii & Neronis nummos.

Hic nummus minutus pro raro notandus.

CORINTHUS.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. III. Caput Severi laureatum.
C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Hercules, sinistrâ axillâ clavæ impositâ.

In civili bello Severi contra Pescennium, Græcia prioris partibus adhæsit, Corinthusque nummos ipsi dedicavit, & hunc præcipuè cum titulo Imperatoris tertium, quem exercitu Pescennii in Bithynia deleto reportavit. Corinthii inter plurimos quos venerarentur Deos, Herculem in aversa parte signasse videntur, Severo blandientes, quòd ille eum præcipuè coleret, cujus testes sunt illius nummi S. C. percussi, in quibus hæc epigraphe, DIIS AVSPICIBVS, cum Hercule & Baccho, quod confirmat Xiphilinus in Ep. Dion. in ejus vita pag. 424. Καὶ πολλὰ μὲν ᾠκοδομικὼς ἐκ καινῆς, πολλὰ δὲ καὶ ἐπεσκευακὼς· ὅσγε καὶ τῷ Διονύσῳ καὶ τῷ Ἡρακλεῖ νέων ὑπερμεγέθη ᾠκοδομήσατο. *Nova ædificia extruxit, vetera restituit: quippe Baccho & Herculi templum maximum ædificavit.* Vide quæ de Neptuno in Corinthiorum nummis M. Aurelio dicatis diximus.

Hic nummus secundæ & minimæ magnitudinis pro raro habendus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Bellerophon decertans contra Chimæram.

Cicero pro Lege Manilia Corinthum *totius Græciæ lumen* appellat, cujus ſitum deſcribit in Lege Agrar. ad Pop. *Erat enim poſita in anguſtiis atque in faucibus Græciæ, ſic ut terra clauſtra locorum teneret, & duo maria maximè navigationi diverſa pænè conjungeret cum pertenui diſcrimine ſepararentur.* Opportunus loci ſitus urbem in eo jam Moyſis circa tempora condendi occaſionem dedit, ut liquet ex Euſebio in Chron. *Corinthus condita eſt, quæ priùs Ephyra vocabatur*, anno M. 2486. ante Chriſt. 1517. ab Ephyro Myrmecis uxoris Epimethei filio, ut Stephano videtur: ſed Euſtathius ad Iliad. B. pag. 290. aliter ſentit. Ἐκαλεῖτο δέ φασι ἡ Κόρινθος ποτὲ καὶ Ἐφύρα ἀπὸ Ἐφύρης τινὸς ἡρωΐνης. *Vocatur verò, inquiunt, Corinthus, quæ & Ephyra ab Ephyra quadam Heroïna.* Illam Pauſanias Oceani filiam vocat, urbs tandem *Ephyra* à Corintho Marathonis filio *Corinthi* nomen habuit. Corintho autem ſine liberis mortuo, Corinthus Siſypho Æoli filio ceſſit, cujus nepos Bellerophontes ob egregia belli facinora à Corinthiis pro Deo habitus eſt, in cujus memoriam poſt tot ſæcula illum contra Chimæram certantem in nummis ſignarunt, ſi quidem ille an. M. 2660. ante Chr. 1343. florebat, ut tradit Simſonius in Chron. part. 2. De Chimæra abundè dictum eſt.

Hic nummus ſecundæ & minimæ formæ obvius eſt.

L. SEVER. AVG. IMP. VIII. Caput Severi laureatum.
C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Puer nudus Delphino ſubſtratus, prope arborem.

Corinthii plurimos nummos Severo dedicarunt cum titulo Imperatoris III. ipſi ob Peſcennii exercitum in Bithynia profligatum delato: hunc verò nummum cum IMP. VIII. ob expugnatum Byzantium percuſſerunt, quod ejus facti fama longè citiùs ad ipſos quàm aliorum belli facinorum ab Imperatore editorum pervenerit. Cùm de Melicerta ſæpiùs dictum ſit, ipſius etymon examinandum liceat. Ino mater ejus, Cadmi filia, Agenoris Tyri Regis neptis, Herculis patrui Numinis cognomentum filio indidiſſe videtur, Tyrius ille Hercules Phœnicum linguâ Μέλκαρθος vocabatur, ut docet Euſebius Præp. lib. 1. *Melcarthus, eſt Melec Cartha, rex urbis,* Quod magnus haberetur Patronus civitatis ipſorum & tutelaris Deus.

Hic nummus ſecundi & minimi moduli, à Patino vulgatus pag. 282. *non obvius eſt.*

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. III. Caput Severi laureatum.
C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Templum rotundum à latere cum Delphino in corona, ante quod taurus & arbor.

Templum illud rotundum Melicertæ eſt, jam ejus figura in M. Aurelii nummis vulgata eſt, in cujus medio ipſe Delphino ſubſtratus exhibebatur; arbor illa videtur eſſe pinus, ſub qua Melicertæ corpus ad maris littus inventum eſt; taurus ad ſacrificium in hoc templo perpetrandum ſpectat, fortaſſe ob ludos Iſthmicos in Melicertæ honorem hoc anno celebratos, quos Siſyphum Corinthi Regem in nepotis memoriam inſtituiſſe narrat Pauſanias lib. 2. Glaucus Siſyphi F. in patruelis honorem illos continuavit, ſi quidem apud Clementem notat vetus Chronologus. A raptu Ganymedis ad expeditionem Perſæi. Ὅτε καὶ Γλαῦκος ἐπὶ Μελικέρτῃ τὰ Ἴσθμια ἔθηκεν. Anni ſunt quindecim, imò Corintho à Romanis excisâ ludi non intermiſſi ſunt, ſed Sicyoniis, quibus majorem agri partem conceſſerat Mummius, eorum cura commiſſa eſt. Verùm hæc urbs à D. Cæſare reſtaurata, eademque Colonia facta, priſtino ludorum honore inſignita eſt, ut tradit Pauſanias in Corinth. p. 88. ὁ δὲ Ἰσθμικὸς

ἀγὼν

ἀγὼν οὐδὲ ἀναστάντων ὑπὸ Μεμμίου Κορινθίων ἐξέλιπεν. Ἀλλ᾽ ὅσον μὲν χρόνον ἠρήμωτο ἡ πόλις, Σικυωνίοις ἄγειν ἐπετέτραπτο τὰ Ἴσθμια οἰκισθείσης δὲ αὖθις, εἰς τοὺς νῦν οἰκήτορας περιῆλθεν ἡ τιμή. *Isthmici ludi ne excisâ quidem à Mummio Corintho, intermissi sunt: sed etiam in ipsa urbis vastitate, ut eos faciundos curarent, datum negotium fuit Sicyoniis. Restitutâ Corintho, ad eos qui nunc sunt inquilinos pristinus honos rediit.*

Hic nummus mediæ magnitudinis, à Patino vulgatus pag. 282. in rariorum serie scribendus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Minerva stans, dextrâ Victoriam, lævâ hastam, pro pedibus hinc noctua, in aliis ara, inde clypeus.

Minerva summo honore Corinthi culta fuit, si quidem in foro ejus statua posita erat, & templum in via quæ ab Isthmo Cenchreas ducit exstructum, in quo signum ejus pervetus ligneum. De statua quæ in foro conspiciebatur audias Pausaniam lib. 2. p. 89. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς ἀγορᾶς ἐστιν Ἀθηνᾶ χαλκῆ, τῷ βάθρῳ δὲ αὐτῆς ἐστι Μουσῶν ἀγάλματα ἐπειργασμένα. *In medio foro est Minerva ex ære, in cujus basi Musæ inscalptæ sunt.* Minerva in primis Pallas dicta est variis de causis, inter quas, ἀπὸ τοῦ πάλλειν τὸ δόρυ, à vibranda & concutienda hasta, ideò Bellatrix à Silio lib. 3. dicitur.

Hinc qui stagna colunt Tritonidos alta paludis
Qua virgo (ut fama est) Bellatrix edita lympha.

Corinthii ipsi Victoriæ signum in manu posuerunt, Severo gratulantes ob victoriam de Pescennii duce relatam, propter quam nummus Severum indicat Imperatorem tertiò fuisse proclamatum.

Hic nummus secundi moduli pro raro notandus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Mulier stans, altero pede supra petram, altero suspenso, dextrâ puerulum brachia extendentem, & non Victoriam ut putat Com. Mediobarbus pag. 280. in imo Delphin.

Mulier ista Ino est, Cadmi & Hermiones filia, Athamantis Thebarum Regis uxor, Dea à Græcis habita, de qua Ovid. 4. Metam.

Hermione & Cadmo generata parentibus Ino:
Cui conjux Athamas, Dea fingitur inde marina.

Hæc cùm mariti furorem fugeret, accepto minore filio Melicerta se præcipitem in mare è Moluride saxo egit: Delphinus filium dorso impositum in Isthmum transtulit, Deorum miseratione illa in Deam marinam mutata est, quam Leucotheam Græci, Matutam verò Latini vocant; Melicerta autem Palæmon, quem Portunum dicunt, nominatus est, de quibus Pausanias in Atticis sub finem pag. 83. Λόγοι δέ εἰσιν ἐς τὰς πέτρας αἳ κατὰ τὸ στενὸν τῆς ὁδοῦ μάλιστα ἀνέχουσιν, ἐς μὲν τὴν Μολουρίδα ὡς ἀπὸ ταύτης αὑτὴν ἐς θάλασσαν Ἰνὼ ῥίψαι. *De saxis verò quæ in viæ angustiis eminent, fabula prodita est ejusmodi. Ino se cum Melicerta natu minore filio, de saxo, quam Moluridem petram appellant, in mare præcipitem dedisse.* Ino supra Moluridem petram pede uno consistit, Melicerta perterritus extendit manus versus matrem: Delphin in imo paratus ad eum recipiendum.

Hic nummus mediæ formæ, à Patino pag. 282. vulgatus, inter rarissimos collocandus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Mulier seminuda insidens rupibus, quibus lævâ innititur, dextrâ poculum gerit.

Figuram hanc ſeminudam, ob urceum quem illa gerit, P. Harduinus pag. 126. Bacchum eſſe putat, cujus duo ipſius ſimulacra, alterum nomine Λύσιον & Βακχεῖον, alterum in foro fuiſſe narrat Pauſanias; ſed figura rupibus inſidens, ad Acrocorinthum ſpectare videtur, ideò eſſe Nympham Pirenen ſuſpicamur: cùm enim illa filium Cenchriam lugeret, quem Diana per imprudentiam occiderat, tantam profudiſſe lacrymarum vim fertur, ut in fontem ſui nominis converſa fuerit. Fons ille in Acrocorintho à tergo Veneris delubri eſt, de quo Pauſanias l. 2. p. 93. Ηκουσα ϳ ἤδη τὴν Πειρήνην φασκόντων εἶναι ταύτην, καὶ τὸ ὕδωρ αὐτόθεν ὑπορρεῖν ἐν τῇ πόλει. *Audivi etiam qui dicerent eum fontem Pirenen eſſe, & aquam ex eo in oppidum defluere.* Quamobrem nummus Pirenen Nympham cum poculo Acrocorintho inſidentem exhibet, cujus iconem vide rurſus infrà in Plautilla.

Hic nummus minimi moduli inter præſtantiores numerandus.

IMP. L. SEP. SEVERVS. AVG. Caput Severi laureatum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Bigæ aurigante Victoria, ſiniſtrâ flagrum.

Victoria in bigis cum palma à Corinthiis percuſſa, non ad Severi de hoſtibus victorias, ſed ad præmium de bigis in agone Capitolino à Caracalla ſuo & patris nomine relatum ſpectat. Severus agonem Capitolinum an. U. C. 958. Caracallâ & Getâ Coſſ. celebravit, Mediobarbus hunc vigeſimum-nonum à Nerone qui id ludicrum an. U. C. 813. inſtituit, fuiſſe refert. Bigarum curſum his in ludis Olymp. 93. receptum narrat Diodorus l. 13. p. 370. Προσετέθη δὲ καὶ Συνωρὶς κατὰ τὴν Ολυμπιάδα. *Hac Olympiade Synoris (equorum duorum jugum dixeris) inſuper adjecta fuit.* Corinthii Severo gratulantes quòd hi ludi ad Græcorum imitationem celebrarentur, ſeu quòd Caracalla ejus filius victor ex iis receſſiſſet, nummum ſimilem Romanis ex omni metallo cum hoc typo & epigraphe VICTORIAE AVGG. ſignatis percuſſerunt.

Hic nummus mediæ magnitudinis pro raro & conſpicuo habendus.

DIUM.

IMP. L. SEPT. SEVERVS. AVG. Caput Severi laureatum.

COL. IVL. DIENSIS. D. D. *Colonia Julia Dienſis, Decreto Decurionum.* Jupiter ſtans, dextrâ pateram, lævâ haſtam, in imo prora navis: in aliis aquila.

Dium, urbs eſt Macedoniæ littoralis in Pieria regione, de qua Livius Dec. 5. l. 3. *Ipſe Dium urbem ingreſſus, ſicut non magnam, ita exornatam publicis locis & multitudine ſtatuarum, munitamque egregiè.* Dienſes Severo nummos obſequium ſuum teſtantes dicarunt: nam ille Legionem in Macedoniam & Græciam ne has provincias occuparet Peſcennius, miſerat. Dium Coloniam à Julio conſtitutam, & ab Auguſto Colonis iterum frequentatam in Antonino Pio diximus: unde in quibuſdam ejus nummis *Juliæ* & *Auguſtæ* nomina, ſed in hoc *Juliæ* tantùm appellationem ad antiquitatem indicandam præfert. Jupiter cultum ſuum in hac urbe denotat, quod innuere videtur Stephanus, qui certamen Olympiacum in eo celebrare ſolitum tradit. Δῖον πόλις Μακεδονίας ἔνθα τὸν Ολυμπιακὸν ἀγῶνα ἐτέλουν. *Dium urbs Macedoniæ, ubi Olympiacum celebrabant certamen.* Magna quidem ab Hercule Piſæ circa Olympiam Eleæ regionis urbem, minora verò Dio celebrabantur ab Archelao Rege inſtituta, quod nos docet Demoſthenis Scholiaſtes ad Orat. περὶ παραπρεσβείας, his verbis. Τὰ Ολύμπια δὲ πρῶτος Αρχέλαος ἐν Δίῳ τῆς Μακεδονίας κατέδειξεν, ἤγετο δὲ ἐπ᾽ ἐννέα, ὥς φησιν, ἡμέρας ἰσαρίθμους ταῖς Μούσαις. Olympici autem ludi Jovi erant dicati. Prora navis urbis ſitum ad maris littus arguit.

Hic nummus minimæ formæ inter raros adſcribitur.

IMP. CA. SEP. SEVERVM PE. AVG. Caput Severi laureatum.

COL. IVL. DIENSIS. D. D. *Colonia Julia Diensis, Decreto Decurionum.* Jupiter in templo distylo, dextrâ fulmen.

Dienses Jovem in superiori nummo signarunt, eundem in templo exhibent, cùm autem Dio celebrarentur Olympia certamina, Jovis fanum extra urbem exstructum erat, cujus Livius Dec. 5. lib. 3. meminit. *Secundis castris pervenit ad Dium, metarique sub ipso templo, ne quid sacro in loco violaretur, jussit*; cùm paulò antè dixisset, *Partem planiciæ aut Jovis templum, aut oppidum tenet.* Polybius Scopam Ætolorum ducem hoc templum spoliasse narrat Hist. lib. 4. pag. 326. Ποιέμενος τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ τὸ Δῖον· ἐκλειπόντων δὲ τῶν κατοικούντων τὸν τόπον εἰσελθὼν, τὰ τείχη κατέσκαψε καὶ τὰς οἰκίας, καὶ τὸ γυμνάσιον· πρὸς δὲ τούτοις ἐνέπρησε τὰς στοὰς τὰς περὶ τὸ τέμενος, καὶ τὰ λοιπὰ διέφθειρε τῶν ἀναθημάτων, ὅσα πρὸς κόσμον, ἢ χρείαν ὑπῆρχε τοῖς εἰς τὰς πανηγύρεις συμπορευομένοις. *Dium iter avertit: urbemque ab incolis derelictam ingressus, muros ac parietes solo æquavit, porticus ad hæc circa fanum incendit, quæ vel ornatus causâ eò loci posita erant, vel ad usus eorum qui ad solennium celebrationem undique illuc soliti convenire.* Jupiter fulmen pro symbolo gerit, unde dictus Altitonans apud Nævium, à quo desumpsit Virgilius.

Panditur intereà domus Altitonantis Olympi.

Hic nummus minimæ formæ, apud celeberrimum Antiquarium Josephum Magnavacca Bononiensem singulari amicitiâ mihi conjunctum, inter rarissimos asservandus.

IMP. L. SEP. SEVERVS. AVG. Caput Severi laureatum.

COL. IVL. AVG. DIENSIS. D. D. *Colonia Julia Augusta Diensis, Decreto Decurionum.* Minerva galeata stans, dextrâ pateram, lævâ hastam.

Jam signata est Minerva in Diensium nummis Antonino Pio dicatis, quam Alcidam à Macedonibus cognominatam diximus. Pausanias Dienses Apollinis signum Delphis dicasse refert in Phocicis p. 633. Ἀνέθεσαν καὶ Μακεδόνων οἱ ὑπὸ τῇ Πιερίᾳ πόλιν Δῖον οἰκοῦντες... Μακεδόνες δὲ οἱ ἐν Δίῳ τὸν Ἀπόλλωνα ὃς εἰλημμένος ἐστὶ τῆς ἐλάφου. *Dedicarunt & Macedones qui sub Pieria Dion urbem incolunt.... Diatæ verò Apollinem cervam prensantem.* Polybius Perseum Gentii Regis Legatos ad fœdus contra Romanos ineundum missos apud Dium recepisse tradit Excerpt. Leg. 85. Ο δὲ Περσεὺς παραγινομένων εἰς τὴν Μακεδονίαν τῶν πρεσβευτῶν παρὰ τοῦ Γεντίου... μετὰ πάντων τῶν ἱππέων, ἀπήντα τοῖς προειρημένοις εἰς τὸ Δῖον. *Perseus verò venientibus in Macedoniam Legatis Gentii ... cum omni equitatu profectus, ad Dium occurrit.* Urbs erat enim Macedoniæ percelebris. Minerva galeata est, & hastam gerit, quia bellatrix fuisse dicitur, de qua Diodorus lib. pag. 142. Ζηλῶσαι δὲ καὶ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, ἀλκῇ καὶ ῥώμῃ διαφέρουσαν. *Cumque animi & corporis robore præstaret, rebus etiam bellicis operam navasse.* Illa pateram gerit ob sacrificia ipsi pro Severo perpetrata.

Hic nummus minuti moduli pro raro censendus.

HELIOPOLIS.

IMP. L. SEPT. SEVERVS. AVG. Caput Severi laureatum.

COL. HEL. *Colonia Heliopolis* vel *Heliopolitana.* Caput muliebre velatum & turritum, pone quod lauri ramus, in aliis cornucopiæ.

Heliopolis urbs gemina, una Ægypti, altera Phœniciæ, ad quam pertinet nummus, ut in Hadriano diximus, & non ad Ægyptiacam, ut Onuphrio placet in Remp. Rom. Comm. lib. 3. & Tristano tom. 2. pag. 105. In Ægypto enim nulla fuit Romanorum Colonia: hæc à Julio deducta est, & non à Sept. Severo, ut Holstenius in Stephan. pag. 129. & alii putant ob Ulpiani verba lib. 1. de Censibus. *Est & Heliopolitana, quæ à Divo Severo per belli civilis occasionem, Italicæ Coloniæ Rempublicam accepit.* Quæ de Colonia deducta non intelligenda, si quidem *Juliæ* & *Augustæ*, & non *Septimiæ* nomina præfert; sed de jure Italico ipsi à Severo concesso, ut Paulus lib. 2. de Censibus, jus idem Carthagini & Lepti Coloniis, & Uticæ Municipio ab eodem concessum tradit. *In Africa, Carthago, Utica & Leptis Magna à Divis Severo & Antonino juris Italici*

factæ sunt. Cùm Ulpianus tradit Heliopolitanam Coloniam per belli civilis occaſionem hanc immunitatem accepiſſe, ſciendum eſt Syriæ & Phœniciæ urbes, quæ Peſcennii partibus favebant poſt Æmiliani exercitum in Bithynia deletum, ſeditiones inter ſe agitaſſe, inter quas apud Herodianum Laodicea & Tyrus Severo acclamarunt, Heliopolis earum exemplum ſequuta ex Ulpiano videtur, ob id illæ Coloniæ deductæ, hæc jam conſtituta jus Italicum obtinuit, ipſis à Severo conceſſum, ut innuit idem Ulpianus loco laudato. Caput turritum, urbium illuſtrium inſigne, imò vulgare Syriæ, Phœniciæ & Meſopotamiæ ſymbolum. De lauro & cornucopiæ in Caracalla dicturi.

Hic nummus minimi moduli non obvius eſt.

COL. HEL. *Colonia Heliopolis* vel *Heliopolitana.* Duæ aquilæ legionariæ in laurea.

Aquilam legionariam in Coloniarum nummis ſignari ad originem ex cujuſdam Legionis Veteranis indicandam, ſuprà paſſim diximus; imò quando duæ aquilæ exhibentur, Colonos ex duarum Legionum militibus tranſmiſſos arguunt, quod in Heliopolitana Colonia factum penitùs ignoraremus, niſi rariſſimi ejus ſuperſtites nummi nos Quintæ Macedonicæ & Octavæ Auguſtæ Veteranos in eam deductos docerent, ut in Philippo patre uberiùs videbimus. Coloniæ autem & urbes de antiquitate inter ſe plurimùm gloriabantur, & in nummis ſæpe quæ ad illam ſpectarent conſignarunt. Heliopolis hæc juxta Libanum montem ſita eſt, ut tradit Anonymus quem vulgavit Gothofredus in Exegeſi totius Mundi §. 10. Ηλιόπολις, ἡ πλησιάζει τῷ Λιβάνῳ ὄρει. *Heliopolis quæ propinqua eſt Libano monti.* Ex quo loco colligitur cur Libaniſia dicatur ab auctore Chronici Alexandrini; cui perperam Holſtenius in Steph. pag. 129. Caracallæ cum viro equum ducente tribuit, in quo ſcripſit ΗΛΙΟΠ. ΠΡΟϹ ΛΙΒΑΝΟΝ. pro ΛΑΟΔΙΚ. ΠΡΟϹ ΛΙΒΑΝΩ. Holſtenium ſequutus eſt P. Harduinus pag. 192. qui eundem Caracallæ profert cum hac epigraphe, ΗΛΙΟΠΟΛΙϹ ΠΡΟϹ ΛΙΒΑΝΟΝ, & alterum adjicit. ΗΛΙΟΠΟΛΙϹ ΕΝ ΛΙΒΑΝΩ, cum his verbis *Alius quem vidimus*; ſed hallucinatur Erud. P. Græci Coloniæ Heliopoli ad Libanum nummi haud conveniunt, ſed illi ad Laodiceam Cæleſyriæ ad Libanum, quæ Cabioſa dicitur, pertinent, ut ipſe P. Harduinus pag. 285. agnoſcit, dum eundem Caracallæ nummum cum hac epigraphe in Cimelio Regio, ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΠΡΟϹ ΛΙΒΑΝΩ, recenſet, quem ſuprà Heliopoli ad Libanum tribuit.

Hic nummus tertiæ magnitudinis nec rarus nec obvius eſt.

IMP. L. SEPT. SEV. PERT. AVG. Caput Severi laureatum.

COL. HEL. I. O. M. H. *Colonia Heliopolit. Jovi Optimo Maximo Heliopolitano.* Templum decem columnis ſuffultum.

Templum illud dicatum eſt Jovi, qui à Colonis urbis Heliopolis, Heliopolitanus dictus eſt, ut Romæ vocarunt Romani Capitolinum, quem Optimum Maximum appellabant, teſte Cicerone de Natura Deorum. *Quocirca te, Capitoline, quem propter beneficia P. Rom.* OPTIMUM, *propter vim* MAXIMUM *nominant.* Pontifices ex numero civium Romanorum electi, etiamſi Deorum cultum in Colonias in quas deducebantur, deferebant, ſacra etiam urbium in quibus erant collocati, ſequebantur. Hoc templum Jovi Optimo Maximo Helvio in Colonia Helvia Piceni erectum refert Patinus, quem ſequuti ſunt Cuperus pag. 208. & Mediobarbus pag. 28. quod ad Heliopolim Cæleſyriæ pertinere jam notavit P. Harduinus pag. 191.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, à Patino vulgatus pag. 281. *pro raro habendus.*

DIVO SEVERO. Caput Severi laureatum.

COL. HEL. I. O. M. H. *Colonia Heliopolis Jovi Optimo Maximo Heliopolitano.* Templum decem columnarum cum gradibus à latere.

Idem esse Jovis templum à latere cælatum, eadem Jovis Optimi Maximi Heliopolitani epigraphe, & idem columnarum in fronte numerus demonstrant. Tristanus tom. 2. pag. 167. fanum illud Helvio Pertinaci in Helvia Piceni Colonia unà & Sept. Severo post ejus mortem quem, vocatum Jovem Optimum Maximum Helvianum contendit, consecratum perperam tradit. Heliopolitani Cælesyriæ beneficiis Severi devincti, qui iis jus Italicum, ut diximus, concesserat, memores, nummos cum Jovis Optimi Maximi Heliopolitani nomine ad instar Capitolini dedicarunt: sed an hunc cui inscriptum est DIVO SEVERO, in consecrationis ejus memoriam illi percusserint, dubium aliquod movere potest corona capitis laurea, nisi forsan pro radiata, hæc invicto Imperatori in æternum concessa sit.

Hic nummus secundi moduli, à Tristano tom. 1. pag. 106. vulgatus, inter rariores numerandus.

PATRÆ.

IMP. C. L. SE. SEVERVS PIVS. Caput Severi laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Neptunus stans, pede dextro basi columnæ imposito, dextrâ Victoriam, lævâ tridentem.

Patrenses, de quibus passim dictum est, nummos suos victori Severo obtulerunt; Neptunus enim Victoriam dextrâ gerit in memoriam illius quam de Parthis retulit, si conjecturæ locus, ob *Pii* titulum quem usurpasse videtur in Tribunitia potestate VIII. relicto *Pertinacis* nomine, de quo Spartianus in ejus vita. *Se quoque Pertinacem vocari jussit, quamvis posteà id nomen aboleri voluerit, querimoniâ amicorum.* In Neptuni honorem templum Patris ædificatum cum ejus signo narrat Pausanias in Achaicis. Πρὸς δὲ λιμένι Ποσειδῶνός τε ναὸς καὶ ἄγαλμά ἐστιν ὀρθοῦ λίθου. *Proximè ad portum Neptuni ædes est, cum signo marmoreo, cujus rectus est status.* Tridens, Neptuni peculiare est sceptrum.

Hic nummus secundæ magnitudinis pro raro numerandus.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Figura militaris stans, & altera muliebris sedens, utraque pateram super aram tenet.

Figura illa militaris videtur esse Severus; hæc muliebris, urbs, sub Genii figura; ille stans ut Mortalis, hæc sedens ut Dea; ille pateram tenet ipsi sacrificans, hæc quoque alteram gerit, ut sacrificium sibi gratum denotet. Severus imperatorio & militari habitu ad bellum proficiscens sacrificat; sacra enim tum ut Imperator, tum ut Pontifex Maximus facere poterat. Sacrificari velato capite cœptum narrant ex Ænea. Cùm ille sacrificium in littore ageret, traditur fortè advertisse Argivam classem in qua Ulysses erat: cùmque vereretur ne ab hoste cognitus periculum subiret, itemque rem divinam interrumpere summum nefas duceret, caput velamento obduxisse, atque ita pleno ritu sacra perfecisse: inde posteris traditum morem ita sacrificandi.

Hic nummus secundæ magnitudinis, inter raros computandus.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Caput muliebre turritum, pone quod Cornucopiæ.

Caput muliebre turritum, vulgare urbium symbolum esse non semel diximus, quòd Patræ sæpius usurparunt, seu ut urbs memorabilis dicta Straboni, seu ut antiqua, Silio 15.

Urbe olim veteri gaudebat Achaia Patris.

Alii Patras urbem à Patreo Preugenis filio conditam memorant: alii Aroes priùs dictæ pomœrio tantùm ampliato veterem oppidi ambitum novo inclusisse tradunt. Plutarchus autem Alcibiadem in ejus vita Patrensibus suasisse, ut muris utrimque exporrectis urbem cum mari conjungerent. Turres supra caput mulieris apponi videntur, propter quod urbes & arces in summitate montium antiquitus extruebantur: urbs autem Patrensis in edito loco erat condita, arcemque habebat, ex Pausania. Πατρεῦσι δὲ ἐν ἄκρᾳ τῇ πόλει Λαφρίας ἱερόν ἐστιν Ἀρτέμιδος. *Est Patrensibus in arce Laphriæ Dianæ fanum.*

Hic nummus secundæ & minimæ formæ obvius est.

PTOLEMAIS.

IMP. C. L. SEP. SEVERVS. Caput Augusti laureatum.

COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Caput Serapidis cum modio.

Ptolemais urbs Phœniciæ littoralis, de qua dictum est in Claudio, Nerone, & Trajano, Colonia à Claudio deducta, nullâ immunitate præter Coloniæ titulum donata est, si Ulpianum audias lib. 1. de Censibus. *Ptolemensium enim Colonia, quæ inter Phœnicem & Palæstinam sita est, nil præter nomen Coloniæ habet.* Serapis cum modio in plurimis Phœniciæ & Palæstinæ nummis occurrit, cujus cultum illæ urbes ex Ægypto, ubi summâ veneratione habetur, acceperunt: supremus enim erat ejus provinciæ Deus, teste Juliano in Cæss. Καὶ ὁ Ζεὺς, ἀπιδὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Σάραπιν, καὶ τὸν Οὐεσπασιανὸν δείξας, Πέμπε, εἶπε, τὸν σμικρῖνον τοῦτον ἀπὸ τοῦ Αἰγύπτου ταχέως, ἵνα τὴν φλόγα ταύτην κατασβέσῃ. *Deinde Jupiter derepente ad Serapim fratrem suum conversus, Vespasianum ostendens, Mitte, inquit, & hunc parcum & restrictum virum, quàm citissimè fieri poterit, ex Ægypto, qui hanc flammam extinguat.* De ejus calatho quid dixerit Macrobius, vide in Domitiano pag. 138.

Hic nummus secundi & minimi moduli pro raro & conspicuo habendus.

IMP. C. L. SE. SEVERVS. AVG. Caput Severi laureatum.

COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Caput medio pectore tenus, barba prolixa in floccos convoluta, & plurimis veluti cornibus ornatum, ante quod cornucopiæ.

Cujusnam Numinis hoc caput esset in Ptolemaidensium nummis obsignatum pronuntiare, diu ancipites hæsimus, ac modò illud ad Panem ob cornua velut hircina, tandem ad Nilum esse revocandum suspicati sumus. Ptolemaidenses, ut Serapim ex Ægypto acceperunt, ita & Nilum, quem ut Jovem Ægyptii colebant, de quo citatur Parmenides in Græcis Comment. Αἰγύπτιε Ζεῦ Νεῖλε. Fluviorum simulacra in nummis cum ejusmodi barba incompta & capillis horridis exhibentur, ut sæpe ipsius Nili effigies in Ægyptiis occurrit: cornua illis apponuntur ad diversa eorum ostia in mare effundentia denotanda, unde Virgilius Æn. 8. Rhenum vocat Bicornem: Nilus verò plurima habere videtur, quòd in septem, ut ferunt, brachia, dividatur, ut canit ipse Virgilius Æn. 6.

Et septem gemini turbant rapida ostia Nili.

Cornucopiæ fertilitatem & frugum omnium abundantiam indicat.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter rarissimos numerandus.

IMP. C. L. SEP. SEVERVS. AVG. Caput Severi laureatum.

COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Mulier turrita ſtans, & ſtolata, dextrâ temonem, lævâ cornucopiæ, ad ſiniſtrum latus columna, cui impoſita Lupa cum puerulis.

Mulier illa turrita, Genius eſt urbis, cujus ſitum non longè à Belo fluvio in campo videas apud Joſephum de Bel. Jud. l. 1. cap. 17. in cujus amplitudine narrat Judæos Petronio à Caligula miſſo occurriſſe, ac ſupplicaſſe de non collocanda in templo Jeroſolymitano Imperatoris ſtatua. Ἰουδαῖοι δὲ μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς Πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν Πετρώνιον. *Judæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo ſita eſt Ptolemais, Petronio ſupplicabant.* Ptolemaidenſis Colonia à Claudio deducta, ad indicandam originem, Lupæ ubera Romulo & Remo præbentis ſimulacrum impoſuit, ut omnes Coloniæ ſolebant in foro, ut nos Senis urbe Hetruriæ pervetere adhuc vidimus, ejuſdemque Lupæ typum Coloniæ ut plurimùm in nummis ſignarunt, cujus rei teſtes ſunt reſidui illi præ manibus Antiquariorum obvii.

Hic nummus ſecundi moduli inter præſtantiores adſcribendus.

IMP. C. SEPT. SEVERVS. AVG. Caput Sept. Severi laureatum.

COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Fulmen.

Fulmen, notum eſt Providentiæ ac Imperii ſymbolum; ſed in hoc Ptolemaidis nummo ad aliquam urbis hiſtoriam ſpectare videtur, forſan ut Ptolemaidenſes ab Ægyptiis vicinis eorum Numinum cultus admiſerunt; ſic & Seleucenſium Jovem Ceraunium ſub fulminis figura veneratos fuiſſe conjecturæ locus eſt. De fulmine pro Deo Seleuciæ habito audias Appianum de Syriacis p. 125. Φασὶ δὲ αὐτῷ τὰς Σελευκείας οἰκίζοντι, τὴν μὲν ἐπὶ θαλάσσῃ διασημίαν ἡγήσασθαι κεραυνοῦ, καὶ διὰ τοῦτο θεὸν αὐτοῖς κεραυνὸν ἔθετο, καὶ θρησκεύουσι καὶ ὑμνοῦσι καὶ νῦν κεραυνόν. *Aiuntque in condenda ad mare Seleucia, ſecutum augurium fulminis, ideoque ibi fulmen tanquam numen conſecratum, hodieque coli hymnis propriis ac ceremoniis.* Illud poſteà Jovem fulminatorem nuncuparunt, ipſique templum dedicarunt, ut narrat Joan. Malela Antiochenus in Seleuco. *Poſt triduum in Jovis Fulminatoris fano ſacrificavit.* Seleucienſes ideò in nummis Syriæ Regibus ſeu Imperatoribus à ſe dicatis, fulmen exhibuerunt: Regios in Hiſtoria noſtra Syriaca pag. 348. Imperiales verò apud Eq. Patinum pag. 282. conſulas.

Hic nummus mediocris moduli inter præſtantiores habendus.

S T O B I.

IMP. C. SE. SEVERVS. Caput Severi laureatum.

MVNIC. STOBENS. *Municipium Stobenſium.* Victoria gradiens, dextrâ coronam, lævâ palmam.

Stobi urbs eſt Macedoniæ, de qua in Veſpaſiano, Tito, Domitiano & Trajano dictum. Paulus lib. 2. de Cenſib. Stobenſes juris Italici facit. *In provincia Macedoniæ, Dyrracheni, Caſſandrenſes, Philippenſes, Dienſes, Stobenſes juris Italici ſunt.* Victoriam gradientem in nummis Severi cælaſſe videntur Stobenſes, in monimentum ejus victoriæ quam ille ad Cyzicum contra Peſcennii duces retulit: gradiens autem effingitur, ad alias properans, ſoletque ita depingi poſt primam de hoſtibus reportatam.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis non obvius eſt.

TROAS.

IMP. C. SEP. SEVERVS. Caput Severi laureatum.
COL. AVG. TROAD. *Colonia Augusta Troas* seu *Troadensis*. Equus pascens.

Troas urbs Phrygiæ minoris, de qua passim dictum est, & præsertim de equi pascentis typo in Commodo, quem ad indicandam immunitatem omnium onerum à Claudio Coloniæ concessam spectare retulimus : illa autem inter alias Colonias ab Augusto fundatore deductas juris Italici pronunciata est, si quidem ejus meminit Caius lib. 6. ad Legem Juliam & Papiam, *Juris Italici sunt*, Τρωάς, Βηρυτός, Δυῤῥάχιον, id est, *Troas*, *Berytus & Dyrrachium*. Quod confirmat Paulus l. 2. de Censibus. *In provincia Asia duæ juris Italici sunt*. Cùm omni onere soluti essent Troadenses, equum ideò solutum in nummis signarunt, qui typus præsertim cursum equorum publicum penitùs sublatum indicare videtur. Apposite ergo ab iis in Severo cælatus est, ob illa quæ de ipso narrat Spartianus in ejus vita. *Rei vehiculariæ munus à privatis ad fiscum traduxit*, ut se ejus oneris immunes facti denotarent.

Hic nummus minimi moduli tritus est & frequens.

TYRUS.

IMP. CAES. L. SEPT. SEVERVS. Caput Severi laureatum.
COL. SEPT. TYRVS METROP. *Colonia Septimia Tyrus Metropolis*. Colonus agens boves; pone vexillum in quo LEG. III. GAL. *Legio Tertia Gallica*.

Tyrus urbs ad mare sita, Phœniciæ Metropolis, à Sept. Severo Colonia ob belli civilis merita constituta est ; à Pescennii autem partibus ut tota provincia stetit, sed nunciatâ apud Cyzicum ejus exercitus clade, Severo cum Laodiceæ protinus acclamavit, quâ re auditâ Niger cùm Antiochiæ ageret, ejus defectione irritatus Mauros utrique urbi immittit jussos occidere obvium quemque : illi Laodicenis de improviso oppressis, deinde Tyrum pervenerunt, ut tradit Herodianus l. 3. p. 518. Ἐκεῖθέν τε σπεύσαντες ἐπὶ τὴν Τύρον, πᾶσάν τε ἐνέπρησαν, καὶ πολλὴν ἁρπαγὴν καὶ φόνον εἰργάσαντο. *Inde Tyrum pergentes, direptis omnium bonis, ac patrata ingenti cæde, totam incenderunt*. Severus miseratione ductus Coloniam in fidei monumentum illi indito *Septimiæ* gentis nomine eam deduxit, jusque ipsi Italicum concessit Ulpiano teste lib. 1. de Censibus. *Huic enim Divus Severus ob egregiam in Rempublicam, Imperiumque Romanum insignem fidem, jus Italicum concessit*. Tyrum perperam Coloniam ab Elagabalo deductam refert Scaliger lib. 3. Can. Isag. pag. 301. Vexillum in quo legitur LEG. III. GAL. *Legio tertia Gallica*, nos docet Veteranos ejus Legionis in Phœnice à Vespasiano locatæ, & tunc hiemantis Colonos in eam à Severo transmissos.

Hic nummus primæ magnitudinis rarissimus est.

IMP. CAES. L. SEPT. SEVER. PII. PERT. AVG.
PARTH. ET. IMP. CAES. M. AVR. ANTONINI.
PII. FELIC. AVG. PARTH. MAX. BRITANN.
MAX. P. P. ET. IVLIAE. AVG. MATR. AVG.
N. ET. SENAT. ET. PATRIAE. ET. CASTR.
MINERVAE. AVG. SACR.
DASIMIVS. FIRMAN. CORN. LEG. ET. AVR.
VICTORIN. ACTAR. CVM. IMM. LIB.
EX EXACTIS VOT. M. F.

Ex Sponio pag. 270.

JULIA DOMNA.

JULIÆ DOMNÆ *nummi secundæ & minimæ formæ rari sunt; primæ verò rarissimi.*

ANTIOCHIA Pisidiæ.

IVLIA DOMNA AVG. Caput Juliæ Domnæ.

COL. CAESAR. ANTIOCH. *Colonia Cæsarea Antiochensis.* Deus Lunus stans cum crescente Luna humeris apposita, dextrâ hastam, sinistrâ Victoriam, pro pedibus gallus gallinaceus.

Antiochia, urbs Pisidiæ, Cæsarea dicta, nummos plurimos in Severi honorem percussit; nil mirum igitur si Juliæ Domnæ ejus uxori hunc ipsi consecrarit. Xiphilinus in Dionis Epit. Juliam Plautiani calumniis impetitam se studio Philosophiæ consolari solitam tradit. Καὶ ἡ μὲν αὐτὴ φιλοσοφεῖν διὰ ταῦτ' ἤρξατο, καὶ σοφισταῖς συνημέρευσεν. *Quæ dum ob eam causam philosopharetur, & tempus cum Sophistis transigeret.* Ipsa Severo forsan ob id grata, cùm ille Spartiano teste Latinis Græcisque litteris esset instructissimus. De Dei Luni apud Antiochenses cultu, vide in Antonino Pio. Ipse Victoriam gerit in monimentum earum quas retulit Severus. Gallus gallinaceus ei sæpe comes in Latonæ matris memoriam, vel ob ejus vigilantiam additur.

Hic nummus minimi moduli inter raros collocandus.

APAMEA Bithyniæ.

IVL. DOMNA. AVGVSTA. Caput Juliæ Domnæ.

COL. IVL. CONC. AVG. APAM. *Colonia Julia Concordia Augusta Apamea* vel *Apamena.* Figura muliebris tunicata insidens Delphino, dextrâ victoriolam, lævâ acrostolium ut in nummo nobis visum est.

Apameæ nominis urbes plurimæ sunt, de quibus eruditam vide Octavii Falconerii de nummo Apamensi Dissertationem: sed nulla præter illam quæ in Bithynia ad ostia Rhyndaci fluminis sita est, Colonia Romanorum fuit: ejus meminit Strabo lib. 12. pag. 564. Οἱ δ' Ἀπαμεῖς ἀποικίαν ἐδέξαντο Ῥωμαίων. *Apameam Colonia deducta est.* Nomen *Juliæ* à Julio Cæsare conditam arguit. Prusienses & Apameni Bithyniæ cùm pro Julio contra Pompeium stetissent, illi libertatem sunt consequuti, hi Coloni ab eo facti sunt: utramque eorum urbem Prusias Zielæ F. Bithyniæ Rex, è ruderibus excitatam, Cium, de nomine suo Prusiadem, Myrleam verò ab uxore, Apameam appellavit, quas ob causas *Concordia* in nummo Apamea dicta videtur. *Augustæ* cognomen quando *Julium* non sequitur, non ab Augusto inditum, sed aliam ob causam, ut in plurimis Coloniis observatur, adjectum est. Mulier Delphino insidens, ad veterem aliquam urbis historiam spectat. Mulier illa

forſan Myrlea eſt Amazon, quæ urbem condidit, ut alicubi legimus. Οἱ δὲ ἀπὸ Μυρλείας Ἀμάζονος. *Alii autem ab Amazone Myrlea.* Quod confirmat Strabo eod. lib. cit. pag. 550. Πρότερον δ᾽ ἀπὸ Ἀμαζόνων, καὶ ἐπωνύμους πόλεις τινὰς εἶναι φασί. Καὶ γὰρ Ἔφεσον, καὶ Σμύρνην, καὶ Κύμην, καὶ Μυρλείαν. *Et aiunt urbes quaſdam Amazonum eſſe cognomines, Epheſum, Smyrnam, Cumam, Myrleam.* Veſtitus mulieris plurimùm Amazoni convenit; illa Delphino inſidet, & acroſtolium dextrâ gerit, quòd navim, cui nomen Delphini ob velocitatem inditum, forſan conſcenderit, ſupra quam victoriam acroſtolio deſignatam reportavit. Nummi hujus olim apud Gottifredum, nunc in Gaza Chriſtinæ Reginæ aſſervati epigraphen Lucas Holſtenius Not. in Stephan. pag. 26. ita corruptè legit COL. IVL. CONC. CAYCAPMA, quam ad Aliſarnam Troadis urbem revocavit.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

BERYTUS.

IVLIA AVGVSTA. Caput Juliæ Domnæ.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Auguſta Felix Berytus.* Aſtarte in templo tetraſtylo, dextrâ ſcipionem, ex adverſo Victoria columnæ impoſita, ipſi coronam porrigit.

Berytus Phœniciæ, quæ priùs Peſcennii partibus faverat, veniâ à Severo acceptâ, Juliæ Auguſtæ uxori forſan interventu ipſi nummos memor dedicavit; illa enim Syra erat, ut tradit Spartianus in vita Severi. *Quum audiiſſet eſſe in Syria quandam quæ id genituræ haberet, ut Regi jungeretur, eandem uxorem petiit, Juliam ſcilicet: & accepit interventu amicorum.* Berytenſes Aſtarten ſeu Venerem in Juliæ nummis percuſſerunt, illam tanquam Deam topicam venerantes. Quidam volunt Aſtartes nomen ab Aſtarto Tyri Rege derivatum: *Aſtoret* verò Regum l. 3. c. 11. v. 5. ſeptuaginta Interpretes vertunt Aſtarten. Plutarchus eam ita deſcribit in M. Craſſo p. 553. Γίνεσθαι δὲ πρῶτον αὐτῷ σημεῖον ἀπὸ τῆς θεοῦ ταύτης, ἣν οἱ μὲν Ἀφροδίτην, οἱ δὲ Ἥραν, οἱ δὲ τὴν ἀρχὰς καὶ σπέρματα πᾶσιν ἐξ ὑγρῶν παρασχοῦσαν αἰτίαν καὶ φύσιν νομίζουσι, καὶ τὴν πάντων εἰς ἀνθρώπους ἀρχὴν ἀγαθῶν καταδείξασαν. *Omen primum ei offertur ab hac Dea, quam Venerem, alii Junonem, nonnulli eam quæ incunabula & ſemina omnibus ex humido præbuit, cauſam & naturam arbitrantur eſſe, & quæ principium omnium bonorum docuit mortales.* Ipſa ſeminuda in nummis, Venus potiùs, quàm Juno videtur.

Hic nummus mediocris formæ inter raros adhibendus.

IVLIA DOMNA AVG. Caput Juliæ Domnæ.

COL. BER. *Colonia Berytus.* Duæ aquilæ legionariæ in laurea.

Berytenſes aquilas legionarias in nummis percuſſiſſe ſæpiùs diximus, ad memoriam Colonorum ex Legionum V. Macedonicæ & VIII. Auguſtæ Veteranis ab Auguſto in urbem tranſmiſſorum; ſed in nummis Juliæ fortaſſe militaria hæc ſigna percuſſerunt, alludentes Senatui, qui illam ante ſigna caſtrenſia ſacra facientem in nummis ſignaverat, ob *Matris caſtrorum* titulum ipſi conceſſum, ad imitationem Fauſtinæ Junioris, cui illum Marcus Aurelius dederat, quòd eum ad caſtra proficiſcentem comitaretur, ut narrat Capitolinus in ejus vita. *Divam etiam Fauſtinam à Senatu appellatam gratulatus eſt: quam ſecum & in æſtivis habuerat, ut Matrem caſtrorum appellaret.* Nam ut Severus Divi Marci filium nuncupari voluit, ſic Senatus Imperatori adulans, Juliæ Domnæ, ut Fauſtinæ Aurelii uxori *Matris caſtrorum* titulum decrevit; imò nummi ejus Romani nos docent magnificos *Matris Auguſtorum*, *Matris Senatus*, *Matris Patriæ* fuiſſe ipſi tributos.

Hic nummus minimi moduli, inter præſtantiores collocandus.

CÆSAREA Palæſtinæ.

IVL. DOMNA. AVG. Caput Juliæ Domnæ.
COL. PR. FL. AVG. CAESAREA. Venus ſeu Aſtarte, pede ſaxo impoſito, dextrâ caput Serapidis, ſiniſtrâ ſcipionem, pro pedibus Fluvius emergens.

Aſtarte, ſeu Venus Byblia iterùm prodit in Cæſareæ nummis, quam in Hadriano & Fauſtina Juniore vidimus; hæc Dea caput dextrâ tenet, illud nempe papyraceum, quod Lucianus ipſemet vidit quotannis in mare projectum, & diabolicâ vi Byblum ſeptem diebus ex Alexandria Ægypti delatum, & cujus capitis adventus planctus Adonidis indicabat; unde pro pedibus Veneris ipſa Adonidis figura ſub Fluvii ſpecie emergens: cujus rei meminiſſe videtur Eſaias 18. 1. *Væ terræ cymbali orarum quæ eſt trans flumina Thus, mittenti in mare imagines, idque in vaſis papyraceis ſuper aquas.* Nec diſſimilia habent D. Cyrillus & Procopius in hunc Prophetam. Vaſa porrò papyracea ſunt Ægyptiaca navigia, quæ ex papyro fiebant, teſte Theophraſto. Αὐτὸς ἡ ὁ πάπυρος πρὸς πλεῖστα χρήσιμος, ἢ γὰρ πλοῖα ποιοῦσιν ἐξ αὐτοῦ. *Ipſe quidem papyrus ad plura utilis, ex eo enim navigia texunt.* Bochartus caput illud Oſiridis eſſe refert, lib. 4. cap. 2. ſed Oſiris idem eſt cum Serapide.

Hic nummus minimæ formæ, inter elegantiores recenſendus.

IVLIA DOMNA. AVG. Caput Juliæ Domnæ.
C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Minerva galeata ſtans, dextrâ Victoriam, lævâ haſtam, pro pedibus hinc ara, inde clypeus.

Corinthus, quam Cicero *totius Græciæ lumen* appellat, pro Lege Manilia, cujus ager optimus & fructuoſiſſimus L. Mummii imperio ac felicitate ad vectigalia P. Romano adjunctus fuerat, Julius Cæſar ad eumdem colendum libertinos tranſmiſit, & Corinthum Coloniam deduxit eodem tempore quo Carthaginem, ut tradit Plutarchus in Julio pag. 734. Ὧν ἐπιφανέστατοι Καρχηδὼν καὶ Κόρινθος ἦσαν· αἷς καὶ πρότερον τὴν ἅλωσιν, καὶ τότε τὴν ἀνάληψιν ἅμα, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀμφοτέραις γενέσθαι συνέτυχεν. *Quarum fuerunt clariſſimæ Carthago & Corinthus: quibus & capi ante & tunc inſtaurari unâ eademque tempeſtate ambabus contigit.* Corinthii ſicut Severo, ita Juliæ uxori nummos, ut amborum benevolentiam ſibi conciliarent, Pallade in utroque ſignata, dedicarunt: ſed in hoc nummo Victoriæ ſignum forſan Domnæ tanquam Palladi bellorum Præſidi tribuerunt, vel quia Victoria adſtitrix Minervæ in bello contra Gigantes data eſt; Corinthii hoc modo Juliæ blandientes, quòd illa Severo in bello comes fuerit. Minervæ ſtatuam in medio Corinthi foro poſitam narrat Pauſanias lib. pag. 89. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς ἀγορᾶς ἐστιν Ἀθηνᾶ χαλκῆ. *In medio foro eſt Minerva ex ære.* Et ejus fanum prope Medeæ filiorum ſepulcrum locat pag. 91. Τοῦ μνήματος δέ ἐστιν οὐ πόρρω Χαλινίτιδος Ἀθηνᾶς ἱερόν. *A ſepulcro non multùm diſtat Frænatricis Minervæ* (Chalinitida appellant) *fanum.*

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, rarus eſt.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Victoria gradiens, dextrâ coronam, lævâ palmam.

Corinthii Victoriam in nummis Juliæ, ut in Severo exhibentes, eorum exiſtimationis erga Auguſtam monimentum eſt, ipſi Severum Juliæ conſiliis ad bellum uſum fuiſſe indicantes: illa enim non

non modò litteris erat imbuta, ſed ingenio conſilioque præpollebat. Dio eam Caracallæ filii libellorum ac epiſtolarum curam habuiſſe narrat lib. 77. pag. 878. Οὐδὲ ἐπείθετο τῇ μητρὶ πολλὰ καὶ χρηστὰ παραινούσῃ· καί τοι καὶ τὴν τῶν βιβλίων τῶν τε ἐπιστολῶν ἑκατέρων, πλὴν τῶν πάνυ ἀναγκαίων διοίκησιν αὐτῇ ἐπιτρέψας. *Non obtemperabat matri, juſta & utilia monenti, licèt ei curam libellorum atque epiſtolarum utriuſque generis, præter admodum neceſſarias, commiſiſſet.* Ob id *Mater caſtrorum* videtur appellata, quod nomen jam quarto ſcilicet Imperii anno poſt vaſtatam Arabiam, Parthoſque & Adiabenos devictos, ei vetus inſcriptio apud Gruterum pag. 277. tribuit.

IVLIAE DOMNAE AVGVSTAE
IMP. CAES. L. SEPTIMI SEVERI PII PERT. AVG.
ARABICI ADIABENICI
P. P. P. M. TR. POT. IIII. IMP. VIII. COS. II.
ET. M. AVRELI. ANTONINI. CAES. MATRI
ITEMQ. CASTRORVM.
DECVMANI. NARBON.

Hic nummus mediocris moduli, à Patino pag. 289. vulgatus, pro raro habendus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Pegaſus.

Pegaſus ſæpe occurrit in Corinthiorum nummis, ita ut ab illo olim monetam *Pullum* vocari Jul. Pollux vulgaverit; hunc ad antiquitatem urbis indicandam ſignari paſſim diximus: eo enim uſus eſt Bellerophon Glauci Ephyræ ſeu Corinthi Regis filius, cùm per imprudentiam Deliadem fratrem interemiſſet, contra Chimæram certaturus, in Acrocorintho ad fontem Pirenen ille bibentem cepit, hujus fontis aqua apud Athenæum lib. 2. cap. 6. erat frigidiſſima. Ἐπὶ Κόρινθον παράγουσι, φησὶ, ἡμῖν διὰ τῆς Κοντοπορείας καλουμένης κατὰ τὴν ἀκρώρειαν περιβαίνουσιν, εἶναι κρήνην νᾶμα ἀνιεῖσαν χιόνος ψυχρότερον. *Corinthum*, inquit, *nos cùm eſſemus progreſſi per viam quam Contoporiam nuncupant, cùmque ad montis ſummum jugum perveniſſemus, fons occurrit aquam nive gelidiorem effundens.* Pegaſus ἀπὸ τῆς πηγῆς, id eſt *à fonte*, nomen habuit, quòd juxta πηγὰς, i. fontes Oceani natus ſit.

Hic nummus ſecundæ & minimæ formæ, pro raro computandus.

E M I S A.

ΙΟΥΛΙΑ. ΔΟΜΝΑ. Caput Juliæ Domnæ.

ΕΜΙΣΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑΣ. ΗΚΦ. id eſt *anno* 528. Ædificium pulcherrimum cum duplici ordine, & tribus ſtatuis in utroque.

Emiſa, urbs eſt Phœniciæ ad Libanum montem, celebris, amœna, & valdè vetuſta, teſte Amm. Marcellino lib. 24. cap. 26. *In quibus amœnitate celebritateque nominum Tyrus excellit, Sidon, & Berytus, iiſdemque pares, Emiſa & Damaſcus, ſæculis conditæ priſcis.* Hæc patria Juliæ Domnæ Syræ fuiſſe videtur, ſi quidem Herodianus Juliam Mæſam ejus ſororem in ipſa urbe natam ſcribit lib. 5. Μαῖσα ἦν τις ὄνομα, τὸ γένος Φοίνισσα, ἀπὸ τῆς Ἐμέσου καλουμένης οὕτω πόλεως ἐν Φοινίκῃ. *Mæſa erat quædam nomine Phœniſſa mulier ab Emeſa urbe Phœniciæ.* Nil mirum ſi Emiſa in matris honorem Colonia ab Antonino Caracalla filio deducta ſit, de qua Paulus lib. 2. de Cenſibus. *Imperator noſter Antoninus civitatem Emiſenorum, Coloniam & juris Italici fecit.* Emiſeni in grati animi monimentum Juliæ Auguſtæ baſilicam ſeu templum condiderunt, cujus figuram in nummis conſignarunt. Notæ Η. Κ. Φ. ad annos 528. æræ urbis Emiſæ ſpectant, de qua in Caracallæ nummis.

Hic nummus mediocris moduli, à Patino pag. 290. & à Spanhemio pag. 369. vulgatus, inter præſtantiores habendus.

HELIOPOLIS.

IVLIA FEL. AVG. *Julia Felix Augusta.* Caput Juliæ Domnæ.
COL. HEL. *Colonia Heliopolis* seu *Heliopolitana.* Duæ aquilæ legionariæ in laurea.

Heliopolitani Phœniciæ ad Libanum montem, beneficiorum à Severo acceptorum (ut in ejus nummis diximus) memores, Juliæ Augustæ ejus uxori nummos dedicarunt; & inter alios typos signa militaria, quæ in aliis ad antiquitatem Coloniæ indicandam exhibentur, insculpsere: in hoc verò ad imitationem Berytiorum, & in memoriam adulatorii *Matris castrorum* tituli Juliæ domnæ à Senatu delati, eadem hæc signa percusserunt. Ideò videtur à filio Caracalla nomen ejus cum exercitus nomine adscribi apud Dionem lib. 77. pag. 878. Καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐν ταῖς πρὸς τὴν βουλὴν ἐπιστολαῖς ὁμοίως τῷ τε ἰδίῳ καὶ τῷ τῶν στρατευμάτων, ὅτι σώζεται, μετ' ἐπαίνων πολλῶν ἐνέγραφων. *Ejusque nomen pariter cum suo & exercitus nomine poneret adjunctis multis laudibus in epistolis, quas mittebat ad Senatum, dum omnes valere scriberet.* Heliopolitani Juliæ plurimùm adulabantur, cùm illa ex ipsorum provincia esset oriunda.

Hic nummus minimæ formæ, pro raro habendus.

PTOLEMAIS.

IVLIA DOMNA. AVG. Caput Juliæ Domnæ.
COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Mulier turrita insidens rupibus, dextrâ spicas. In aliis figura Fluvii emergens.

Ptolemais Phœniciæ urbs, de qua in Claudio, Nerone, Trajano & Severo diximus, Colonia à Claudio deducta est, sed sine ulla immunitate. Situm ejus vide in Severo ad littus maris, ex altera cujus parte campus adest, in quo Beleus fluvius non longè ab urbe præterfluit. Ptolemaidenses Genium urbis in nummo Domnæ percusserunt, ei adulantes, tanquam ipsorum urbs sub ejus patrocinio, quasi sub Genii tutela foret. Ptolemais urbs quidem magna fuit, quondam *Ace* dicta; quo tempore Strabo narrat eâ Persas veluti receptaculo adversus Ægyptum usos fuisse. Deinde à Persis ab Alexandro ablata, tandem à Ptolemæo Ægypti Rege nomen habet; sed ignoratur quis ille fuerit Ptolemæus, cùm omnes idem nomen prætulerint.

Hic nummus secundi & minimi moduli, inter raros & elegantes adscribendus.

SEBASTE.

IVLIA. DOMNA. AVG. Caput Juliæ Domnæ.
COL. SEBASTE. *Colonia Sebaste*, vel *Sebastena.* Tres figuræ stantes in templo tetrastylo.

Sebaste, urbs est Palæstinæ in monte sita, teste Plinio lib. 5. cap. 13. *Sebaste in monte & altiore Gamala.* Antè Samaria dicta est, sed illam Herodes Rex Judææ in Augusti honorem Sebasten nominavit, ut innuit Josephus Antiq. l. 13. cap. 18. Καὶ στρατεύει μὲν ἐπὶ Σαμάρειαν πόλιν ὀχυρωτάτην, περὶ ἧς ὅτι καλεῖται νῦν Σεβαστὴ κτισθεῖσα ὑπὸ Ἡρώδου, κατὰ σχολὴν δηλώσομεν. *Quapropter duxit exercitum ad Samariam urbem munitissimam, quæ quod nunc Sebaste vocetur ab Herode condita, cùm erit opportunum dicemus.* Sebaste Colonia à Sept. Severo constituta est, ut liquet ex Ulpiano lib. 1. de Censibus.

Divus quoque Severus in Sebaſtenam civitatem Coloniam deduxit. Nil mirum igitur ſi Sebaſteni nummos Juliæ Domnæ Fundatoris uxori dedicarint. Templum exhibet tres figuras ſtantes, quarum media eſt Jupiter, cui fanum exſtructum videtur, duæ aliæ non rectè diſtinguntur.

Hic nummus ſecundæ & minimæ formæ, rariſſimus eſt.

COL. SEBASTE. *Colonia Sebaſte*, vel *Sebaſtena.* Figura militaris paludata ſtans coronatur à Victoria, ex adverſo mulier ſtolata ſtat, capite turrito, dextrâ extensâ, lævâ cornucopiæ.

Herodes cùm haberet duas arces in urbe, tertiam foris munire voluit, itaque Samariam ob ſitum in monte ſelegit, eamque Sebaſten vocavit, ut narrat Joſephus Antiq. l. 15. c. 11. Τρίτον παντὶ τῷ λαῷ τὴν Σαμάρειαν ἐννόησεν ἐπιτείχισμα, καλέσας μὲν αὐτὴν Σεβαστὴν, οἰόμενος ὅτι καὶ τῆς χώρας οὐδὲν ἔλαττον ἰσχυροποιεῖν τὸν τόπον, ἀπέχοντα μὲν Ἱεροσολύμων μιᾶς ὁδὸν ἡμέρας. *Viſum eſt tertiam quoque munire Samariam, mutato nomine Sebaſten, quæ foris totam gentem contineret in officio, abeſt ab Hieroſolymis itinere unius diei.* Ejus ſitum eleganter deſcribit Benjamin Thudelenſis in ſuo Itinerario pag. 66. *Unde die uno Sebaſten me contuli, dictam ab antiquis Samariam: hodieque Achabi Iſraëlitarum Regis aulæ dignoſcuntur ibi veſtigia. Urbs in monte quondam munitiſſima, fontibus eſt irrigua.* Sebaſteni Severum Coloniæ fundatorem, ob egregia belli facinora contra Parthos, Adiabenos & Arabes devictos à Victoria coronatum ſpectante urbis Genio, in Juliæ Domnæ exhibent, qualem ejus fortè ſtatuam in foro beneficiorum memores erexerunt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, inter rariſſimos & præſtantiſſimos reponendus.

STOBI.

IVL. DOMNA. AVG. Caput Juliæ Domnæ.
MVNICIP. STOBENS. *Municipium Stobenſium.* Figura capite turrito ſtans, dextrâ haſtam, cui involutus ſerpens, ſiniſtrâ cornucopiæ.

Stobenſes Macedoniæ ut Severo, ita & Juliæ uxori nummos cum Victoriæ ſigno percuſſerunt, ſed in Julia Victoriam cum Genio urbis conjunxerunt. De ipſius Deæ alis loquitur Ovidius Eleg. 1. lib. 1. Triſt.

Victoria Dea te ſolitis circumvolet alis.

Serpens Victoriæ comes adjungitur, quia illam portendit, ut innuit Valerius Maximus de Sylla lib. 1. cap. 6. Caput præfert turritum, ut Genius urbis depingi ſolet; Cornucopiæ gerit Genii ſymbolum, ut vim rerum omnium gignendarum habens. Itaque Victoria ſub Genii forma exhibetur à Stobenſibus in nummo Juliæ, tanquam ipſa urbis ſeu Imperatoris Genius Victoriæ comes.

Hic nummus mediocris formæ, à Patino pag. 189. vulgatus, pro raro habendus.

TROAS.

IVLIA. PIA. AVGVSTA. Caput Juliæ Domnæ.
COL. ALEX. AVG. TRO. *Colonia Alexandrina Auguſta Troadenſis*, vel *Colonia Alexandria Auguſta Troas.* Diverſæ ſunt epigraphæ. Equus paſcens.

Troadenſes plurimis antè Imperatoribus nummos ſuos quidem dedicaverunt, ſed urbs non ſe Alexandriam Troadem nuncupavit, licèt Troas & Alexandria eadem ſit apud veteres Hiſtoricos, ut videre

videre eſt apud Strabonem lib. 2. pag. 134. Εν δὲ τοῖς περὶ Αλεξάνδρειαν μέρεσι τῆς Τρωάδος. *Inde apud Alexandream Troadis.* Troas autem ab Alexandro Magno dicta eſt *Alexandria*, ut diximus : cùm autem Troadenſes Caracallam Alexandri Magni eſſe amantiſſimum intelligerent, ut ipſi adularentur, nomen Alexandriæ in nummis addiderunt ; ille enim ſe Alexandrum verè prædicabat, ut narrat Dio lib. 78. pag. 873. Καὶ οὐδὲ ταῦτα μέν τοι αὐτοῖς ἐξήρκεσε, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον Εῷον Αὔγουστον ἐπεκαλεῖτο. *Quibus rebus minimè contentus, ſeſe Alexandrum Orientalem Auguſtum appellavit.* Nummus in Juliæ honorem poſt Severi mortem, cùm illa Troadem unà cum Caracalla veniſſet, percuſſus eſt. Equus paſcens, ad immunitates urbis indicandas ſignatus videtur.

Hic nummus minimi moduli, à Patino pag. 289. vulgatus, inter raros locum habere meretur.

TYRUS.

IVLIA AVGVSTA, Caput Juliæ Domnæ.

COLON. SEP. TYRO. in aliis TYRVS METROP. *Colonia Septimia Tyrus Metropolis.* Bos ante quod conchylium, & pone vexillum, in quo LEG. III. GAL.

Tyrus de Phœniciæ Metropoli cum Sidone ab antiquo decertavit apud Strabonem lib. 16. p. 756. Αμφότεραι δ' οὖν ἔνδοξοι, καὶ λαμπραὶ, καὶ παλαὶ, καὶ νῦν· ὁπότεραν δ' ἄν τις εἴποι μητρόπολιν Φοινίκων, ἔρις ἐν ἀμφοτέραις ἐστίν. *Ergo ambæ & nunc & antiquitus claræ illuſtreſque ſunt, controverſumque manet, utra earum Phœnicum Metropolis dici debeat.* Suidas Tyriis Hadrianum Metropoleos dignitatem in gratiam Pauli Tyrii conceſſiſſe narrat, quod confirmat nummus noſter ; ſed Sidon Colonia ab Elagabalo conſtituta, Metropolis etiam nuncupata eſt, ut infrà videbimus. Bos ad civium deductionem ſpectat : vexillum ſeu labarum in quo LEG. III. GAL. Veteranos etiam Legionis tertiæ Gallicæ in Phœnicia hiemantes ad eam tranſmiſſos indicat. Conchylium, urbis Tyri inſigne eſt, ex ejus enim cruore purpureus fiebat ille color toto orbe celeberrimus, ut tradit Strabo pag. 757. Πολὺ γὰρ ἐξήτασαι πασῶν ἡ Τυρία καλλίστη πορφύρα. *Tyria enim purpura optima omnium perhibetur.* De qua Virg. Georg. 2.

Et Tyrio conſpectus in oſtro.

Ad Tyrum pertinet Juliæ Domnæ nummus, quem Triſtanus tom. 2. pag. 136. ſub nomine SEPHYRVS vulgavit, & non ad Sephorim Galilææ, ut putat Spanhemius Diſſ. 9. pag. 775. De hac dubius hæret Patinus 323. qui LEG. XII. pro III. ſcribit in vexillo. Pro Sephyro certat Mediobarbus pag 283. & capedunculam pro conchylio ponit ; P. Harduinus pag. 513. ex noſtro Regio Catalogo legit SEP. TYRVS, ſed errorem hauſit Patini LEG. XII. pro LEG. III.

Hic nummus ſecundæ formæ, à Triſtano tomo 2. pag. 136. vulgatus, inter rariores recenſendus.

CARACALLA.

ANTONINUS Severi filius, *Britannici* nomen cum patre cepit, ſed Getâ fratre Imperii conſorte occiſo, in Germaniam profectus, *Germanici* cognomen, *Britannico* relicto, deſumpſit; deinde bellum Parthicum inſidiis egit. Colonias ANTIOCHIAM ad Orontem in Syria, EDESSAM in Meſopotamia, EMISAM in Phœnice conſtituit.

CARACALLÆ *nummi ex omni forma & modulo obvii & frequentes.*

ANTIOCHIA Syriæ.

AYT. KAI. MA. AY. ANTΩNEINOC. CE. Caput Caracallæ laureatum.

ANTIOXEΩN. MHTPO. KOΛ. Ἀντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area verò S. C. Δ. E. Mulier turrita ſedens in rupibus, dextrâ extensâ, in aliis ſpicas gerit, pro pedibus Fluvius, in vertice aries.

Antiochia urbs Syriæ ad Orontem, à Seleuco Syriaci Imperii fundatore condita, ſub Regibus ſuis diu ſtetit: at verò poſt Antiochum Aſiaticum ſeu Callinicum Syriæ regno à Pompeio ſpoliatum, illa ἀυτονομίαν ab ipſo emit, teſte Porphyrio in Græcis Euſeb. Scaligeri pag. 227. deinde Romanis ſubdita, à Peſcennii partibus contra Severum ſtetit. Illi autem hic iratus privilegia ademit, eaque Laodiceæ tribuit, ut tradit Herodianus lib. 3. pag. 523. Τὸ Βυζάντιον κώμη δουλεύειν Περινθίοις δῶρον ἐδόθη, ὥσπερ καὶ Ἀντιόχεια Λαοδικεῦσιν. *Byzantium urbs in vici formam redacta, Perinthiiſque in ſervitutem adjudicata eſt, quemadmodum Antiochia Laodicenis.* Sed tandem Caracallæ interventu ei Severus jura & immunitates reddidit, ſi Spartiano fides in Caracallæ vita. *Antiochenſibus & Byzantinis interventu ſuo jura vetuſta reſtituit, quibus iratus fuit Severus, quòd Nigrum juverant.* Antiochenſes beneficii per filium à patre accepti memores, Caracallæ urbem ſuam ingredienti plurimos honores tribuerunt, ut narrat idem Herodianus. Εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀφίκετο, ἐκεῖ τε ὑποδειχθεὶς πολυτελῶς, καὶ διατρίψας χρόνου τινός. *Devenit Antiochiam: ibi exceptus honorificentiſſimè, atque aliquandiù moratus.* Caracalla illam bello civili populo exhauſtam, Coloniam Romanam tandem conſtituit, ſed ſalvis tributis, ut notat Paulus lib. 2. de Cenſibus. *Divus Antoninus Antiochenſes Colonos fecit ſalvis tributis.* Quem Pauli locum Ill. Spanhemius Diſſ. 8. pag. 755. de Antonino Pio intelligendum, & non de Caracalla, ex nummorum penu contendit, ſed nullos ante Caracallam inveneris, qui ei Coloniæ nummos tribuant. Nec audiendus Scaliger, qui Antiochiam à M. Aurelio deductam tradit Can. Iſagog. p. 301. De muliere rupibus inſidente, & notis S. C. Δ. E. in nummo ſequente.

Hic nummus primi moduli obvius & frequens eſt.

ANTIOXEΩN. MH. KO. Αντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area S. C. Δ. E. Mulier ut suprà sedens.

Mulier insidens rupibus, Genius est urbis, vestitu patrio, non Romano: turribus coronatur velut provinciæ Metropolis. Dio in Hadriano: Ἐν τῇ μητροπόλει Συρίας Ἀντιοχείᾳ. *Antiochia, quæ urbs est Metropolis Syriæ.* Rupibus insidet, ad situm in colle notandum, utpotè in clivo Silpii montis, ut tradit Eustathius in Comm. ad Dion. lib. *Ea verò juxta Silpium montem est sita.* Pro pedibus Fluvius est Orontes, de quo Strabo lib. 16. pag. 750. Ῥεῖ δὲ τῆς πόλεως πλησίον Ὀρόντης ποταμός. *Prope urbem Orontes labitur.* Spicas gerit, ad frugum abundantiam in agro suo indicandam. Notas S. C. ob facultatem monetæ Antiochensibus à Senatu concessam appositas, in Othone diximus: has verò Δ. E. Antiquarii interpretantur Δημαρχικῆς ἐξουσίας, *Tribunitia potestate*, quam Tristanus tom. 2. pag. 225. ad Imperatorem, & non ad urbem spectare tradit; sed nos ad urbem potiùs, quàm ad Imperatorem pertinere suspicamur: In omnibus enim Antiochiæ nummis eædem litteræ semper occurrunt, quæ Populi auctoritate, vel Populi jussu referunt, quòd facultas cudendæ monetæ ut à Senatu, ita à Populo Romano Antiochensibus concessa fuerit.

Hic nummus mediocris formæ, à Tristano tom. 2. pag. 225. & à Patino pag. 302. vulgatus, frequens & obvius est.

ANTIOCHIA Pisidiæ.

IMP. CAE. M. AVR. ANTON. AVG. Caput Caracallæ laureatum.
COL. CAES. ANTIOCH. *Colonia Cæsarea Antiochensis.* In area S. R. Colonus agens boves, pone duo signa militaria.

Ad Antiochiam Pisidiæ pertinet nummus; hæc enim per *Cæsareæ* nomen ipsi ab Augusto datum, ut diximus, ab aliis distinguitur. Seleucus autem Imperii Syriaci fundator de patris Antiochi nomine sexdecim urbes condidit Antiochias, & sex à matre Laodiceas, teste Appiano pag. 124. in Syriacis. Πόλεις δὲ ᾤκισεν ἐπὶ τὸ μῆκος τῆς ἀρχῆς ὅλης, ἑκκαίδεκα μὲν Ἀντιοχείας, ἐπὶ τῷ πατρί. *Ornavit autem Imperium suum, exstructis per totam ejus longitudinem urbibus, quarum sexdecim à patre denominavit Antiochias, &c.* Augustus verò cùm eam deduxit Coloniam, nomen suum veteri in beneficii memoriam addidit: quam ob rem Antiochenses in hoc Caracallæ nummo, ad Coloniæ originem indicandam, Coloni typum & signa militaria cælarunt, ut non modò cives Romanos, sed Legionum etiam Veteranos à se receptos denotarent. Hæ litteræ S. R. *Senatus Romanus*, pro S. C. *Senatusconsulto*, ad arguendam nummorum cudendorum facultatem à Senatu concessam videntur appositæ, quòd forsan majoris formæ sint; nam ejusmodi signare haud solent Coloniæ.

Hic nummus primæ magnitudinis pro raro numerandus.

COL. CAES. ANTIOCH. *Colonia Cæsarea Antiochensis.* Jupiter stans, dextrâ aquilam, sinistrâ hastam gerit.

Antiochiam hanc Pisidiæ memorat Stephanus: Ἀντιόχεια, τετάρτη Πισιδίας, *Antiochia quarta Pisidiæ.* Ipsa plurimos Severo & Juliæ Antonini Caracallæ parentibus consecravit: nil mirum si in filii honorem

honorem tot ſignet, in iiſque præcipua urbis Numina exponat. En Jupiter, quem ſupremum antiquitas Deum exiſtimabat, ut innuit Virgilius Æneid. 10.

Juppiter omnipotens divûm Pater atque hominum Rex.

Aquilam Jovi attributam Lactantius ita tradit. Cùm Jupiter ex Inſula Naxo contra Titanas proficiſceretur, & ſacrificium faceret in littore, aquilam ad eum advolaſſe ferunt, auſpiciumque feciſſe : hinc ergo victor bono omine aquilam acceptam tutelæ ſuæ Jupiter ſubjugavit.

Hic nummus ſecundæ formæ in rariorum numero collocandus.

COL. CAES. ANTIOCH. *Colonia Cæſarea Antiochenſis.* Deus Lunus ſtans cum creſcente Luna humeris impoſita, dextrâ haſtam, ſiniſtrâ Victoriam, pro pedibus gallus gallinaceus.

Lunam marem & fœminam eſſe non modo Ægyptii exiſtimarunt, ut apud Euſebium & Diodorum obſervamus, ſed & Græci. Strabo enim l. 12. p. 557. in Phrygia & in Armenia minori templum Menſis, id eſt Luni, ſed præcipuè in agro Antiocheno ſub *Aſcæi* nomine templum fuiſſe narrat. Ἔστι δὲ καὶ τοῦτο τῆς Σελήνης τὸ ἱερὸν, καθάπερ τὸ ἐν Ἀλβανοῖς, καὶ ἐν Φρυγίᾳ, τό, τε τοῦ Μηνὸς ἐν τῷ ὁμωνύμῳ τόπῳ, καὶ τὸ τοῦ Ἀσκαίου τὸ πρὸς τῇ Ἀντιοχείᾳ τῇ πρὸς Πισιδίαν, καὶ τὸ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀντιοχέων. *Eſt autem hoc quoque templum Lunæ, ut quod in Albanis eſt, & quod in Phrygia, & Menſis aliud in loco cognomine, & Aſcæi apud Antiochiam Piſidiæ, & quod eſt in agro Antiocheno.* Antiochenſes præ Luni manibus poſuerunt Victoriam, in memoriam illius quam de Germanis vel de Parthis Imperator reportavit. Gallus gallinaceus huic Deo Luno comes ſemper aſtitit, quòd Diana, quæ Lucina dicta, parturientibus favere exiſtimata ſit, ut Catullus ad Dianam.

Tu Lucina dolentibus,
Juno dicta, puerperis.

Gallus verò apud Ælianum Hiſt. annimal. parientibus etiam feliciter adeſt ; eis enim faciles partus efficit.

Hic nummus mediocris moduli obvius eſt.

COL. ANTIOCH. *Colonia Antiochenſis.* Diana venatrix ſtans, dextrâ telum è pharetra dorſo impoſita extrahit, ſiniſtrâ extensâ arcum.

Ad Antiochiam Piſidiæ pertinet nummus, etſi ſolitum *Cæſareæ* nomen non præferat, ſola ex duabus illis Coloniis quas ex ſexdecim nomine Antiochias urbes diximus, conſtitutas, linguâ Latinâ nummos exhibet ; Antiochia enim Syriæ à Caracalla deducta, Græcam exhibet epigraphen, & Metropolis dignitate ornatur ; minuti autem nummi ſæpe inſcriptiones contrahunt. Dianæ effigies variæ à diverſis locis ubi culta eſt deſumptæ ; hæc venatricis habitu effingitur, ut narrat Pauſanias in Achaicis. Ἔστι δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἱερὸν Ἀρτέμιδος, τοξευούσῃ δὲ εἴκασται. *In foro etiam eſt Dianæ templum: ſagittas Dea ejaculantis effigiem præ ſe fert.* Quòd illa venationibus operam dediſſet, & forſan Antiochenſes eam in nummis Caracallæ ſignarunt ob venationis Imperatoris ſtudium.

Hic nummulus pro raro habendus.

GEN. COL. ANTIOCH. *Genio Coloniæ Antiochenſis.* Mulier ſtolata ſtans, dextrâ pateram, ſiniſtrâ cornucopiæ.

Spectat & hic nummus ad Antiochiam Piſidiæ, & non ad Antiochiam Syriæ, ut putat Patinus pag.

pag. 301. Antiochia autem Syriæ Græcè ſuos nummos cum Metropolis titulo inſcribit. Similem jam nummum Antiochenſes cum Genii typo patri Severo dedicarunt, ſed cum temone pro patera. Genius modò ſub Dei habitu effingitur, modò ſub Deæ effigie; ille Imperatorem, hæc Auguſtam repræſentat. Itaque mulier hæc ſub Genii forma in Severo & Caracalla Juliam exhibet. Antiochenſes illi per uxorem, huic per matrem blandientes, urbem ſuam in Auguſtæ tutela poſuerunt; in cujus rei monimentum utrique Imperatori nummos ſuos dedicarunt.

Hic nummus minimi moduli obvius eſt.

COL. CAES. ANTIOCH. S. R. *Colonia Cæſarea Antiochenſis.* Lupa cum puerulis Romulo & Remo ſub arbore.

Coloniæ Romanæ pro ſymbolo in nummis plerumque Lupam cùm puerulis ad indicandam urbis originem ſignabant. Arbor, ficus erat illa Ruminalis, juxta quam Romulus & Remus Lupæ ubera ſugentes, inventi ſunt, ut tradit Plutarchus in Romulo p. 19. Ην δὲ πλησίον ἐρινεὸς, ὃν Ρȣμινάλιον ἐκάλȣν..... Ενταῦθα δὲ τοῖς βρέφεσι κειμένοις τὴν τε λύκαιναν ἱςορȣ̃σι θηλαζομένην. *Erat juxta ficus, quam Ruminalem dicebant..... Ad pueros ibi jacentes Lupam tradunt lactantem curſum flexiſſe.* Cùm autem ipſi inter ſe de condenda urbe tractarent, Romuluſque vellet de nomine illam Romam vocare; Remus autem Remuriam appellare, res in Romuli gratiam auſpiciis peracta eſt, Romaque urbs pro inſigni Lupam cum puerulis uſurpavit.

Hic nummus primæ magnitudinis in rariorum ſerie numerandus.

APAMEA Bithyniæ.

M. AVREL. ANTONINVS. P. F. AVG. Caput Caracallæ laureatum.
COL. IVL. CONC. APAM. AVG. D. D. *Colonia Julia Concordia Apamena Auguſta, Decreto Decurionum.* Aquila legionaria inter duo ſigna militaria.

Apamea Bithyniæ urbs & Colonia jam nummum Juliæ Dominæ obtulit, ſic & Caracallæ ſuos dedicat, quando forſan ille Nicomediæ Bithyniæ Metropoli moratus eſt, ut Dio tradit lib. 77. pag. 878. Πρὶν δὲ ἀπᾶραι ἀπὸ Νικομηδείας, ἀγῶνα μονομαχίας ἐν αὐτῇ ἐπὶ τοῖς ἑαυτȣ̃ γενεθλίοις ἐποίησεν. *Antoninus antequam excederet Nicomedia, ludos gladiatorios fecit ſuo natali die.* Nicomedia autem à Nicomede Bithyniæ Rege nomen habet, & Apamea ab Apama ejus uxore; teſte Euſtathio in Dionyſ. Perieg. *At veluti Apamia, quam excellens Nicomedes condidit; nomen accepit à muliere quadam Apama.* De Apamenorum privilegiis narrat Plinius Epiſt. lib. 10. ad Trajanum. *Quùm vellem Apameæ, Domine, cognoſcere publicos debitores, & reditum, & impendia; reſponſum eſt mihi, cupere quidem univerſos, ut à me rationes Coloniæ legerentur, nunquam tamen eſſe lectas ab ullo Proconſulum, habuiſſe privilegium, & vetuſtiſſimum morem, arbitrio ſuo Rempublicam adminiſtrare.* Aquila legionaria & ſigna militaria, deductorum in Coloniam Veteranorum inſignia ſunt, ad illius antiquitatem arguendam percuſſa; ſed ex qua Legione tranſmiſſi ſint illi, ignoratur, niſi fortè fortunâ alius nummus illius nomen exhibeat.

Hic nummus primi moduli, à nobis Theſauro Regio additus, rariſſimus & elegantiſſimus eſt.

BERYTUS.

IMP. M. AVR. ANTONIN. Caput Caracallæ laureatum.

COL. BER. *Colonia Berytus.* Neptunus ſtans, pede proræ impoſito, dextrâ Delphinum, lævâ tridentem.

Stephanus Byzantinus Berytum urbem, κτίσμα Χρόνου, *Saturni opus*, eſſe tradit. Sanchoniaton apud Euſebium lib. 1. Præparat. illam Neptuno deinde conceſſam narrat. Καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ Χρόνος Βύβλον μὲν τὴν πόλιν θεᾷ Βααλτίδι, τῇ καὶ Διώνῃ δίδωσι· Βηρυτὸν δὲ Ποσειδῶνι καὶ Καβήροις. *Interea Saturnus Byblum quidem urbem Deæ Baaltidi, quæ & Dione, dono dedit: Berytum autem Neptuno & Caberis.* Nil mirum ſi frequens in Berytenſium nummis occurrat tutelaris urbis Deus, urbem Saturnus condidit, quam Neptuno dedit; Neptunus forſan in Beroes Nymphæ gratiam, Beroam vocavit, quæ à Romanis dicta eſt Berytus, ut refert Nonnus in Dionyſ. Vide apud eundem Stephanum aliam Beryti etymologiam, de qua Thomas Luſitanus ejus Commentator egregiè diſſeruit.

Hic nummus tertiæ magnitudinis obvius eſt.

IMP. M. AVR. SEV. ANTONINVS. Caput Caracallæ laureatum.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Auguſta Felix Berytus.* Neptunus in curru à quatuor equis marinis vecto, dextrâ Delphinum, lævâ tridentem.

Berytenſes à Peſcennii partibus ſtetiſſe notat Herodianus, ſed Severum iis ignoviſſe teſtantur nummi ejus Beryti percuſſi, & id interventu Caracallæ, qui Antiochenſes etiam patri reconciliaverat, factum fuiſſe ſuſpicati ſumus; unde frequentes Berytenſium nummi in hujus Imperatoris honorem ſignati. Neptunus urbis tutelaris Deus exhibetur, cujus hic typus inſolens & non obvius: in curru autem cum equis marinis vehitur, tanquam Deus maris: Neptuno tribuuntur equi marini, parte anteriore equi figuram habentes, poſteriore piſcis, quòd ille perhibeatur primus equos domuiſſe, unde Hippius vocatus, id eſt equeſter. Phornutus ita dictum refert à velocitate navigationis maritimæ, quòdque naves in mari quaſi equi eſſe videantur.

Hic nummus minimæ formæ, rariſſimus eſt.

ANTONINVS PIVS. Caput Caracallæ laureatum.

COL. BER. *Colonia Berytus.* Duæ aquilæ legionariæ in laurea.

Duas illas in nummo Beryti aquilas legionarias, Veteranos duarum Legionum Colonos in eam tranſmiſſos indicare ſæpiùs diximus; porrò unam modò in Legione aquilam extitiſſe, cùm plura & ſigna & vexilla fuerint, videtur confirmare Tacitus Annal. lib. 1. *Primani ſtratis unà Viceſimanorum Principibus, aquilam abſtulere. Quo dolore accenſa Legio, & plura ſigna vexillaque ex hoſtibus rapuit.* Qualis verò fuerit aquilæ Legionariæ figura, Dionem audias lib. 40. pag. 128. Ο γὰρ ἀετὸς, ὠνομασμένος (ἔστι δὲ νεὼς μικρὸς, καὶ ἐν αὐτῷ χρυσοῦς ἐνίδρυται) καθίσταταί τε ἐν πᾶσι τοῖς ἐκ τοῦ καταλόγου στρατοπέδοις, καὶ οὐδαμόσε ἐκ τῶν χειμαδίων, πλὴν εἴποι σύμπας ὁ στρατὸς ὀξίοι, κινεῖται· καὶ αὐτὸν εἷς ἀνὴρ ἐπὶ δόρατος μικροῦ ἐς ὀξὺ τοῦ συρεχκα ἀπηγμένου, ὥστε καὶ τὸ ἐς δάπεδον καταπήγνυσθαι, φέρει. *Aquila, exigua quædam eſt ſacelli effigies, inque ea, aquila aurea eſt collocata: conſtituitur autem in omnibus Legionibus Romanis, neque priùs hibernaculis effertur, quàm univerſus exercitus egrediatur. Eam aquilam haſtæ impoſitam unus quidam vir portat, cujus haſtæ pars infima præacuta eſt, ut in ſolum defigi poſſit.* Sed quia hæc avis Ro-

mani

mani Populi peculiaris erat, Marius in ſecundo conſulatu eam inter alia ſigna militaria dedicavit, eique primum in Legione locum attribuit.

Hic nummus minimi moduli, nec rarus nec obvius eſt.

CÆSAREA Palæſtinæ.

IMP. M. AV. ANTONINVS. Caput Caracallæ laureatum.

COL. PR. FL. AVG. CAES. *Colonia Prima Flavia Auguſta Cæſarea.* Colonus velatus agens boves.

Cæſarea urbs Palæſtinæ prima, ſeu Metropolis, à Veſpaſiano Colonia deducta eſt. Colonus, Coloniæ ex civibus conflatæ ſymbolum eſt. Qui verò in novam Coloniam deduci volebant, ſua apud Triumviros deducendæ Coloniæ deſtinatos nomina conſcribebant; ſicque rei familiaris pondere gravati, ad novas quibus indigerent divitias gratis datas cum familia accedebant. Cæſarea verò ab Herode Rege condita, erat ditiſſima, plurimis ædificiis admodum ſuperba, cujus deſcriptionem legas apud Joſephum Antiq. 15. c. 13. quam à templo & ſtatua Cæſaris *Cæſaream* dictam refert. Περίκεινται δὲ κύκλῳ τὸν λιμένα, λειοτάτου λίθου κατασκευῇ, συνεχεῖς οἰκήσεις, κἀν τῷ μέσῳ κολωνός τις, ἐφ' οὗ νεὼς Καίσαρος ἀποπτος τοῖς εἰσπλέουσιν, ἔχων ἀγάλματα, τὸ μὲν Ῥώμης, τὸ δὲ Καίσαρος, ἥτε πόλις αὐτὴ, Καισάρεια καλεῖται, καλῆς τε ὕλης, καὶ κατασκευῆς τετυχηκεῖα. *Circum portum ædes continuatâ ſerie marmore politiſſimo exſtructæ ſunt, extante in medio tumulo, in quo templum Cæſaris à longè conſpicuum adnavigantibus, & in eo ſtatuæ, Romæ altera, altera Cæſaris; unde nomen Cæſareæ, urbi tam materiâ, quàm artificio ſtructuræ conſpicuæ.* Hæc duodecim annorum ſpatio eſt abſoluta, Rege nec labori parcente nec ſumptibus.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, pro raro habendus.

COL. CAESAREA LIB. ΑΛΦ. *Colonia Cæſarea Libera* 531. Perperam apud Triſtanum COL. CAESAREAE IN ΑΛΦ. Mulier loto inſignis pectore tenus in templo.

Quamvis religioſè admodum obſervaverimus nummos à nobis non inſpectos in hac ſerie non evulgare, liceat tamen hunc à Triſtano Caracallæ tributum tom. 2. pag. 168. in Tyronum gratiam proferre, ut quæ fides nummis alienâ manu tranſmiſſis adhibenda ſit, demonſtretur. Si vix eorum epigraphen, cùm illa paululùm detrita eſt, aſſequantur etiam peritiſſimi; Triſtanus nummum ad Caracallam, ſed P. Harduinus pag 48. ad Elagabalum ſpectare contendit; plurimi autem Antiquarii hunc & illum Imperatorem confundunt. Triſtanus Letrinum Coloniam in Elidem à Caracalla nomine Cæſaream deductam hariolatur: P. Harduinus nummum ad Cæſaream Antiochenſem Piſidiæ revocat, & pro corrupta Triſtani voce EIN, ſubſtituit ANT. Ferè autem ſimilis epigraphe in ſuperiori Titi nummo Cimelio Chriſtinæ Reginæ, ad Cæſaream Palæſtinæ pertinere docet; exhibet ille COL. CAESAREA LIB. ΑΛΦ. In nummis Cæſareæ Palæſtinæ, ſæpe Aſtarte in templo repræſentatur, nec ulla in Cæſarea Antiochenſi æra, imò verò in nullis Piſidiæ nummis occurrit, quæ frequens in Syriæ provinciis reperitur, ſed contentio eſt, an voces ΑΛΦ. pro æra accipiendæ, vel *Flavia* exponendæ. Res jam in Tito dirempta videtur. Litteræ in hoc nummo inverſæ pro P. Harduino certant, & æram denotant, ſed ipſæ recto ordine in Tito ΦΛΑ. pro nomine gentis *Flaviæ* accipiendæ; nam in iiſdem nummis à ſe invicem tam longo tempore remotis eadem æra convenire nequit; quamobrem nummus Caracallæ à Triſtano datus, rectè à P. Harduino Elagabalo tribuitur, ob eandem Cæſarenſium Palæſtinæ, & Tripolitarum Phœniciæ in eodem littore æram à primo Seleucidarum anno inchoantem.

Hic nummus ſecundæ formæ, à Triſtano tom. 2. pag. 168. vulgatus, inter rariores collocandus.

CARRHÆ.

ΑΥΤΟΚ. ΑΝΤ. ΓΕΤΑC. ΚΑΙ. Αὐτοκράτωρ Ἀντώνεινος, Γέτας Καῖσαρ. Capità Caracallæ laureati & Getæ ſine corona, adverſa.

ΚΟΛ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. ΚΑΡΡΗΝΩΝ. Κολωνία Μητρόπολις Καῤῥηνῶν. Aſtrum in creſçente Luna.

Carrhæ, urbs eſt Méſopotamiæ, Colonia ſub M. Aurelio & L. Vero deducta, cùm hic Meſopotamiam Parthis ab Hadriano relictam recuperaſſet, quam Severus iterùm à Commodo dimiſſam recepit. Carrheni Severo gratulantes, quòd Cteſiphonte Parthorum regiâ captâ, milites ejus filios Caracallam ſcilicet Imperii participem, & Getam Cæſarem dixiſſent, nummos utrique in rei memoriam percuſſerunt. Spartianum in Severi vita audias. *Æſtate jam exeunte Parthiam ingreſſus, Cteſiphontem pulſo Rege pervenit, & cepit hiemali prope tempore.... & Parthicum nomen meruit. Ob hoc etiam filium ejus Baſſianum Antoninum, qui Cæſar appellatus jam fuerat, annum decimum-tertium agentem, participem Imperii dixerunt milites. Getam quoque minorem filium, Cæſarem dixerunt. Harum appellationum causâ donativum militibus largiſſimum dedit, conceſſâ omni prædâ oppidi Parthici : quod milites quærebant.* Creſcens Luna in qua aſtrum ad Deum Lunum, quem Carrheni ſummâ veneratione colebant, ſpectat, de quo in M. Aurelio diximus.

Hic nummulus in Cimeliarchio Ducis Cenomanenſium, inter elegantiſſimos adſcribendus.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. Caput Caracallæ laureatum.

ΚΑΡ. ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΚΟΛ. Κάῤῥαι Μητρόπολις Κολωνία. Figura virilis pectore tenus in Luna creſcente.

Elegans eſt nummus qui Deum Lunum uti à Carrhenis colebatur, exhibet; ille veluti chlamyde indutus videtur : creſcentem Lunam in capite, ut Luna præfert. Lunus mas, & Luna fœmina idem eſt Carrhenis apud Spartianum in Caracalla. *Sciendum doctiſſimis quibuſque id memoriæ proditum, atque ita nunc quoque à Carrhenis præcipuè haberi, ut qui Lunam fœmineo nomine ac ſexu putaverit nuncupandam, is addictus mulieribus ſemper inſerviat : at verò qui marem Deum eſſe crediderit, is dominetur uxori, neque ullas muliebres patiatur inſidias. Unde quamvis Græci, vel Ægyptii, è genere quo fœminam hominem, etiam Lunam Deam dicant, myſticè tamen Deum dicunt.* Carrheni verò hunc nummum Caracallæ obtuliſſe videntur, cùm ille in urbe ſua hyemaret, ut narrat idem Hiſtoricus. *Deinde quum iterùm vellet Parthis bellum inferre, atque hibernare Edeſſæ, atque inde Carrhas Luni Dei gratiâ veniſſet.* Carrheni ideò Deum Lunum in rei memoriam ſignaſſe videntur. Κάῤῥα in ſingulari pro Κάῤῥαι in nummo Alex. Severi infrà deſcribendo legitur.

Hic nummus minimi moduli, inter elegantiores & præſtantiores numerandus.

COILLU vel COELLU.

ANTONINVS AVG. Caput Caracallæ laureatum.

AEL. MVNIC. COIL. *Ælium Municipium Coillutanum.* Prora navis; deſuper cornucopiæ.

Coellu & Coillu in nummis legitur, urbs eſt Numidiæ littoralis ad Ampſacæ oſtia, de qua in Antonino Pio, & Commodo dictum. Caracallæ nummos dedicavit, ei forſan gratulans, quòd

Auguſtus

Augustus à patre fuisset renunciatus, de quo Herodianus in vita Severi p. 527. Διατρίψας δὲ ἱκανοὺς χρόνους ἐν τῇ Ῥώμῃ τούς τε υἱοὺς αὐτοῦ κοινωνοὺς τῆς βασιλείας καὶ αὐτοκράτορας ἀποδείξας. *Igitur aliquamdiu Romæ moratus, participato filiis Imperio.* Caracallam jam Cæsarem nominavit Augustum, & Getam minorem filium, Cæsarem pronunciavit. Prora navis situm urbis ad mare indicat : cornucopiæ, illius agrum frugibus & fructibus abundare arguit : hoc autem idem fuisse existimatur quod Hercules cum Archeloo in speciem tauri mutato congressus, ei detraxit : id Naiades acceptum, & omnium fructuum primitiis refertum, Copiæ consecrarunt : hujus meminit Ovidius.

Naiades hoc pomis & odoro flore repletum
Sacrarunt, divesque meo bona Copia cornu est.

Inscriptionem Gruteri pag. 362. in qua MVNICIPI. CIVILITAN. ad hanc urbem spectantem, P. Harduinus Not. ad Plin. lib. 4. pag. 496. ad Cibilitanos populos Lusitaniæ stipendiarios revocat.

Hic nummulus, pro raro computatur.

ANTONINVS PIVS. A. Caput Caracallæ laureatum.

AEL. MVNICIP. COIL. *Ælium Municip. Coillutanum.* Diana stans Venatricis habitu, dextrâ sagittam è pharetra dorso imposita depromit, sinistrâ arcum gestat.

Coillutani Dianam in nummo Caracallæ signarunt, cùm illam colerent, ut Caracallæ gratularentur, quòd venationi studeret : sed Caracallæ vocem in nummis haud quæras, ludibrii id cognomen est, quod illi inditum tradit Xiphilinus in Epist. Dionis, ob proprium genus indumenti in modum pænulæ ab eo excogitatum. Ὥστε καὶ Καράκαλλος διὰ τοῦτ' ἐπικληθῆναι, καὶ τοὺς στρατιώτας μάλιστα ἀμφιέννυσθαι ἐκέλευσεν. *Ex quo Caracallus cognominatus est, jussitque militibus ut se eodem genere vestis induerent.* P. Harduinus hunc Caracallæ nummum legit mutilum pag. 13. AEL. MVNIC. quem ad Æliam Capitolinam revocat ; & ut id probet, hæc addit. *Judaïcum egit triumphum Caracalla, ut Spartianus refert in Severo pag.* 70. Sed eruditus Pater ingenio suo abutitur, dum Æliam Capitolinam recenset Coloniam, posteà illam pro Municipio accipit, imò eodem loco ipsi Græcam ΙΕΡΑΣ ΚΑΠΙΤΟΛΙΕΩΣ alterius nummi Severi epigraphen tribuit.

Hic nummus minimi moduli, pro rarissimo habendus.

IM. ANTONINVS PIVS. A. Caput Caracallæ laureatum.

AEL. MVNICIP. COIL. ANT. *Ælium Municipium Coillutanum Antoninianum.* Silenus digito dextro indicans, humero lævo utrem hircinum gerit.

Municipium Coillutanum insigne quoddam à Caracalla beneficium accepisse videtur, ut in grati animi monimentum *Antoniniani* cognomen acceperit. Caracalla primò *Bassianus* appellabatur, sed Severus illius pater Antoninum appellavit, ut narrat Spartianus in vita Severi. *In itinere apud Viminatium filium suum majorem Bassianum, apposito Aurelii Antonini nomine Cæsarem appellavit ; & nomen quidem Antonini idcircò filio apposuit, quòd somniaverat Antoninum sibi successurum.* Senex ille utrem gerens, Silenus est, quem Coillutani venerabantur ; nec ut existimat P. Harduinus pag. 120. *Vir saccum humeris gestat, Coloniæ argumentum, ut in nummis Neapoleos Samariæ.* Non modò enim Silenus Neapoli Samariæ, sed apud Laodicenos Syriæ, Damascenos Cælesyriæ, Troadenses Phrygiæ, Deultanos Thraciæ, & in aliis regionibus, ut docent nummi, cultus est, quem in urbe Eleorum templum habuisse narrat Pausanias lib. 6. P. Harduinus loco cit. redarguit eos qui nummum hunc ad Cæliobrigam Hispaniæ retulere, sed ille non rectiùs ad Cœlium in Calabria non procul à Brundusio revocavit : at verò Cœlium nequidem Municipium ab illis Geographis dictum est.

Hic nummus minutus, inter rariores collocandus.

COMANA.

IMP. CAES. M. AV. ANTONINVS. Caput Caracallæ laureatum.
COL. IVL. AVG. F. COMANORVM. *Colonia Julia Augusta Felix Comanorum.* Mulier tunicata & calatho ornata in templo distylo, manibus extensis, dextrâ verò pateram.

Comana urbs ter gemina, una Cappadociæ, altera Ponti, tertia Pisidiæ, ad ultimam pertinent nummi in quibus ΚΟΜΑΝΕΩΝ epigraphe cum Deo Luno : is autem in hac provincia peculiariter cultus erat ; de prioribus tantùm ambigitur. Cappadocia Regibus usque ad Tiberium paruit ; Pontus verò post Mithridatem profligatum, Romana facta est provincia. At cum nummus *Juliæ* & *Augustæ* nomina præferat, ad Comana Pontica pertinere videtur, illum tamen ad Cappadocica spectare existimat P. Harduinus pag. 120. Videant eruditi Antiquarii. Illa urbs Colonia à Julio Cæsare post devictum Pharnacem Mithridatis filium deducta est, eodem forsan tempore quo in hoc tractu *Sinope*, unde ab eo *Juliæ* ambæ dictæ sunt : Comana verò urbs ab Augusto Veteranis frequentata, aut beneficio accepto dicta est Augusta. Caracalla videtur Ponticæ provinciæ beneficium aut immunitatem aliquam contulisse : non solùm enim Comani, sed & Sinopenses nummos ei dedicarunt, imò ipsi urbem suam Aureliam in accepti beneficii monimentum appellarunt. In ambobus Comanis seu Cappadocicis, vel Ponticis, Bellonæ sacra fiebant, quæ putabantur è Scythica Taurica ab Oreste ejusque sorore Iphigenia eò delata : in hac autem urbe Iphigeniam lugubrem deposuisse comam tradunt, unde Comana urbi nomen factum, teste Strabone l. 12. p. 557. Ὑπὲρ δὲ τῆς Φαναροίας ἐστὶ τὰ τε Κόμανα τὰ ἐν τῷ Πόντῳ, ὁμώνυμα τοῖς ἐν τῇ μεγάλῃ Καππαδοκίᾳ, καὶ τῇ αὐτῇ θεῷ καθιερωμένα, ἀφιδρυθέντα ἐκεῖθεν· σχεδὸν δέ τι καὶ τῇ ἀγωγῇ παραπλησίᾳ κεχρημένα τῶν τε ἱερουργιῶν, καὶ τῶν θεοφοριῶν, καὶ τῆς περὶ τοὺς ἱερέας τιμῆς. *Super Pharanæam sunt Comana Ponti, ejusdem nominis cum his quæ in magna sunt Cappadocia, eidemque consecrata, atque adeò inde imitata, sed & iisdem ferè utuntur ritibus sacrorum, divinorum instinctuum & honoribus sacerdotum.* Templum, in quo Bellona Dea calathum gerit, ut Genius urbis.

Cùm autem quædam litteræ in nummo per typum geminatæ fuerint, P. Harduinus pag. 120. ejus epigraphen ita protulit COL. IVL. AVG. C. I. F. COMMANORVM, & sic interpretatus est, *Colonia Julia Augusta Colonia Julia Felix Comanorum* ; sed cùm minùs arrideret, aliam substituit pariter adulterinam, *Colonia Julia Augusta Concordia Invicta Felix Comanorum.* Sed I. & C. expungendæ.

Hic nummus primæ magnitudinis, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

CORINTHUS.

M. AVREL. ANTONINVS. Caput Caracallæ laureatum.
C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Hercules nudus stans, dextram super femora admovet, lævâ axillâ innixâ clava, cyppo impositâ.

Corinthii eundem Herculis typum in Caracallæ & Severi nummis percusserunt, quòd pater peculiarem illi cultum adhiberet : Herculem enim & Bacchum *Deos Auspices* vocabat, ipsisque Romæ templum erexit, teste Dione ; Corinthii etiam Herculem venerabantur, cujus statuas in urbe eidem positas tradit Pausanias lib. 2. Una est ultra Propylea, de qua in M. Aurelio pag. 182. diximus ; altera juxta templum Minervæ Frænatricis. Τὸ δὲ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Χαλινίτιδος πρὸς τῷ θεάτρῳ σφίσιν ἐστίν. Καὶ πλησίον ξόανον γυμνὸν Ἡρακλέους, Δαιδάλου δὲ αὐτό φασιν εἶναι τέχνην. *Templum verò Minervæ Frænatricis juxta theatrum est, & ei proximum Herculis nudo corpore ligneum signum, quod à Dædalo factum tradunt.* Caracalla autem se ad Herculis virtutem accessisse jactabat, apud Spartianum, quòd apros frequenter excepisset, & contra leonem stetisset.

Hic nummus secundæ & minimæ formæ, nec obvius nec rarus est.

IMP. CAES. M. AVREL. ANTONINVS. Caput Caracallæ laureatum.
C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Puer Delphino ſubſtratus juxta arborem.

Puer ille Melicerta eſt à Delphino exceptus. Cùm autem Ino mater ſe in mare præcipitem cum eo dediſſet, illa à Megarenſibus ſuſcepta, Dea ab ipſis vocata eſt Leucothea ; hic in Iſthmum deportatus, Palæmon à Corinthiis cognominatus eſt, de quibus Ovidius Metam. 4.

Leucotheaque Deum cum matre Palæmona dixit.

Arbor, pinus eſt, juxta quam inventum narrant Melicertæ corpus. Hujus arboris ramis victores ludorum Iſthmicorum in ejus honorem inſtitutorum ad rei memoriam ſunt coronati ; nemus erectis & præaltis pinubus conſitum erat ad ſtadium, & templum in quo poſitæ victorum ſtatuæ, ut tradit Pauſanias lib. 2. pag. 86. & 87. Θέας δὲ αὐτόθι ἄξια ἐστι μὲν θέατρον, ἐστι δὲ στάδιον λίθου λευκοῦ. Ελθόντι δὲ ἐς τοῦ θεοῦ τὸ ἱερὸν τοῦτο μὲν ἀθλητῶν νικησάντων τὰ Ἴσθμια ἑστήκασιν εἰκόνες, τοῦτο δὲ πιτύων δένδρα ἐστὶ πεφυτευμένα ἐπὶ στοίχου τὰ πολλὰ ἐς εὐθὺ ἀνήκοντα. *Inſignia verò illic opera, theatrum & ſtadium è candido lapide. Quà ad ipſum Dei fanum aditus eſt, una in parte athletarum poſitæ ſunt ſtatuæ, qui victores in Iſthmiis renunciati fuere : in altera pinus conſitæ, & earum multæ quaſi ad rectam lineam.*

Hic nummus mediocris & minuti moduli tritus & frequens.

M. AVRELIVS ANTONINVS. Caput Caracallæ laureatum.
C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Victoria bigas agit, ſiniſtrâ flagrum.

Corinthii, ut patri Severo, ſic Caracallæ filio Victoriam bigas agentem, non ad victoriam de hoſtibus relatam, ſed ob eam quam ille in Agone Capitolino patris nomine reportavit, ſignaſſe videntur : Victoria enim flagrum & non palmam gerit, ut denotet ludos quos Caracallam plurimùm dilexiſſe tradit Dio lib. 77. pag. 873. Ἐκ δὲ τῶν φόνων ἐς τὰς παιδιὰς ἀπέκλινεν. *Poſt hæc ex his cædibus animum ad ludos applicat.* Et pag. 874. Προσέτι καὶ θέατρα κυνηγετικὰ, καὶ ἱπποδρόμους πανταχοῦ, ὅπουπερ καὶ ἐχείμασεν, ἢ καὶ χειμάσειν ἤλπισε, κατεσκευάσαμεν, μηδὲν παρ᾽ αὐτοῦ λαβόντες. *Præterea amphitheatra, & circos in omnibus locis, in quibus hiemavit, aut ſe ſperavit hiematurum, gratis exſtruximus, eaque diruebantur illico.* Bigas in ludis & agonibus Olympicis tandem admiſſas alicubi diximus.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis pro raro notandus.

DEULTUM.

IMP. M. AVREL. ANTONINVS. Caput Caracallæ laureatum.
COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacenſis Deultum.* Pallas galeata ſtans, dextrâ clypeo innixa, ſiniſtrâ haſtam.

Deultum urbs Thraciæ nummos Caracallæ forſan conſecravit, dum ille per Thraciam in Syriam proficiſceretur, ut meminit Herodianus l. 4. in ejus vita p. 584. Ἐπεὶ δὲ τὰ περὶ τῷ Ἴστρῳ στρατόπεδα διῴκησε, κατῆλθέ τε εἰς Θρᾴκην, Μακεδόσι γειτνιῶσαν. *Sed ubi milites apud Danubium ordinavit, atque in Thraciam Macedonibus conterminam diſceſſit.* Deultum Colonia à Veſpaſiano ex Veteranis deducta eſt, & de nomine gentis ſuæ dicta eſt *Flavia*, & à cultu Deæ Pacis, cui templum Romæ in quarta regione ædificavit, teſte P. Victore de Reg. urbis, *Pacenſis* vocata eſt. Nummus exhibet Minervam,

vam, cui fortè templum Deultani, Domitiano Fundatoris filio gratulantes, erexerunt, ob peculiarem ejus Imperatoris erga hanc Deam cultum. Minerva seu Pallas eadem est, ut innuit Virgilius Æneid. 1.

Nata Jovis Pallas, suprà est quæ dicta Minerva.

Hic nummus mediocris moduli, inter rariores numerandus.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deulton.* Lupa cum puerulis Romulo & Remo.

En Deulti alterum erga Caracallam observantiæ monimentum; urbs Romani juris facta, Lupam cum puerulis exhibet, ad originem Romæ indicandam : Coloniæ quidem Romanæ symbolum est hic typus, sed non constitutæ ex Romanis militibus argumentum, ut refert P. Harduinus pag. 137. Deductæ civium Coloniæ index Colonus est agens boves : aquila legionaria, vel signa militaria, Veteranorum sunt insignia : Lupa verò ab ambobus promiscuè usurpatur.

Hic nummus secundæ magnitudinis, à Patino pag. 301. vulgatus, pro raro notandus.

EDESSA.

AYT. K. M. A. ANTΩNEINOC. Caput Caracallæ laureatum.

MAP. AYP. ANTΩ. EΔECCA. Μαρκία Αυρηλία Αντωνινιάνη, & ut in multis occurrit nummis, Αντωνινιάνη Εδεσσα, & non Μάρκος Αυρήλιος Αντώνεινος Εδεσσα, ut putat P. Harduinus pag. 144.

Edessa olim Antiochia, Osrhoënorum in Mesopotamia urbs, Abgarenorum Regum sedes, ipsis à Caracalla erepta : cùm enim Abgarus Rex à Severi partibus contra Parthos magnâ sagittariorum manu ei in auxilium missâ stetisset, in summo honore ab eo habitus est, Romamque allectus, illum magnificè Imperator excepit; Caracalla verò contra Parthos bellum gesturus, eum decepit, & vinctum retinuit, ut narrat Dio lib. 77. pag. 875. Ηπατηκὼς γὰρ τὸν βασιλέα τῶν Οσροηνῶν Αβγαρον ὡς δὴ παρὰ φίλον αὐτὸν ἥκειν, ἔπειτα συλλαβὼν ἔδησε, καὶ τὴν Οσροηνὴν οὕτω ἀβασίλευτον οὖσαν λοιπὸν ἐχειρώσατο. *Cùm ad ipsum tanquam ad amicum, Abgarus Rex Osrhoënorum fraude pellectus venisset, ei fidem fregit, comprehensumque conjecit in vincula, & Osrhoënen Rege destitutam cepit.* Edessam regni primariam urbem deduxit Coloniam, & illi gentis *Aureliæ*, in quam ipse transierat, nomen dedit, uti superstites ejus nummi nos edocent. Caput turritum, Coloniæ Genius est; Fluvius, Scirtus est, ad quem sita urbs.

Hic nummus mediæ formæ tritus est.

ΚΟΛ. ΕΔΕΣΣΑ. Κολωνία Εδεσσα, in aliis ΚΟΛΩ. ΜΑΡ. ΕΔΕΣΣΑ. Κολωνία Μαρκία Εδεσσα, in aliis ΚΟΛ. ΜΑΡ. ΑΥΡ. ΕΔΕΣΣΑ. Κολωνία Μαρκία Αὐρηλία Εδεσσα. Caput velatum & turritum.

Genius urbis in Syriæ provinciæ civitatibus sæpe sub muliebri capite turrito præsertim in primariis urbibus exhibetur. Edessa autem Osrhoënæ, ut diximus, caput erat, urbs ampla ad Scirtum in Chaboram fluvium defluentem in clivo sita, de qua inquit Spartianus. *Edessam in Osrhoëna in provinciæ formam redegit amico Rege Abgaro, non victo, sed vincto perfidissimè.* Nummi Marciæ & Aureliæ nomina præferentes, urbem à Caracalla Coloniam constitutam demonstrant; nam, ut ipse

ipſe Edeſſenorum animos ſibi conciliaret, illam etiam Metropolim pronunciavit : cùm autem in ea hiberna ageret, Coloni vel adulantes, vel beneficii memores, non urbem ampliùs Edeſſam, ſed tantùm COL. MET. ANTONINIANA, *Colonia Metropolis Antoniniana*, inſcripſiſſe videntur, uti legitur in altero nummo obvio, qui mutilus à Patino pag. 298. num. 8. vulgatus eſt : ſi noſtra non arridet ſententia, poſterius hoc numiſma inter incerta amandetur.

Hic nummus ſecundæ & minimæ formæ obvius, alter minimi tantùm moduli rarus.

ΑΥΤΟ. ΚΑΙC. ΜΑΡ. ΑΥΡ. ΑΝΤ. Caracalla medio corpore tenus, capite laureato.

ΚΟΛΩ. ΜΑΡ. ΕΔΕ. Κολωνία.Μαρκία Ἐδεσσα. Nec ſubſtituendum tanquam nummo mutilo Μ. ΑΥΡ; pro ΜΑΡ; ut P. Harduinus pag. 145. contra Patinum contendit. Duo capita turrita & velata adverſa, arulâ intermediâ.

Caracallam Edeſſæ mortuum narrant Rufus & Eutropius, ille in Breviario. *In Oſrhoena apud Edeſſam properâ morte obiit, & ibidem ſepultus eſt.* Hic verò lib. 8. *Defunctus eſt Edeſſæ in Oſrhoena, moliens adverſus Parthos expeditionem.* Sed cur duo capita velata in Edeſſæ nummis? An duo ſint ejuſdem urbis Genii, vel potiùs duæ urbes, una ſuperior in clivo, ut denotat Genius urbis montibus inſidens in priori Edeſſæ nummo ſignatus; altera verò inferior ad fluvium condita, ut arguit figura illa Fluvii enatantis formâ depicta. Arula intermedia utrique Genio ſacrificia perpetrari indicat. Edeſſam antiquiſſimam urbem memorat D. Iſidorus lib. 15. Etym. nempe à Membroth conditam.

Hic nummus minimi moduli, inter raros adſcribendus.

E M I S A.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. Caput Caracallæ laureatum.

ΕΜΙCΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑC. Ζ. Κ. Φ. 527. Aquila globo ſeu lapidi in coni formam inſiſtens, roſtro coronam gerit.

Emiſa urbs Phœniciæ, Colonia à Caracalla in matris Juliæ, ex qua erat oriunda, honorem deducta eſt, ut in Juliæ nummis diximus. Aquilam globo ſeu lapidi inſiſtentem, ad Jovem potiùs, quàm ad Imperium Romanum ſpectare exiſtimamus, ſiquidem Aquila Jovis eſt ales, ſub cujus figura ſæpe ille repræſentatur. Jupiter & Sol idem eſt Macrobio Saturn. lib. 1. cap. 22. *Nec ipſe Jupiter Rex Deorum Solis naturam excedere videtur.* Imò Jupiter Emeſæ ſub Solis nomine imprimis colebatur, ideò Elagabalus Solis Sacerdos aquilam lapidi in coni formam inſiſtentem ſuper currum in nummis pro Deo ſuo cælari juſſit cum hac epigraphe, SANCT. DEO SOLI ELAGABAL. Litteræ numerales ΖΚΦ. annum æræ urbis Emiſæ 527. indicant, quæ cum Tripolitanis Phœniciæ annos 531. 532. & 533. in nummis Elagabali computantibus convenit, & idem initium habere videtur cum celeberrima Seleucidarum æra, cujus caput anno urbis Romæ 442. aſſignatur : nam ſi his addantur 527. in nummo ſignatis, efficient U. C. 968. quo tempore in Syriam venit Caracalla. Euſebius in Chronico eandem Edeſſenis epocham tribuit. Triſtanus ſimilem nummum tom. 2. pag. 221. vulgavit, cui poſt ΕΜΙCΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑC, additâ voce ΑΥΓ. duas tantùm priores æræ litteras Ζ. Κ. omiſsâ Φ. appoſuit, quas P. Harduinus numerales tanquam ſuperfluas, non inſpecto nummo regio, prætermiſit, ſed rectè eas Ill. Spanhemius obſervavit.

Hic nummus tertiæ magnitudinis, à Spanhemio Not. in Juliani Cæſſ. pag. 369. cælatus, inter rariores numerandus. Alter eodem typo inſignis nummus, ſed cum litteris ΗΚΦ. *aſſervatur Bononiæ apud Hæredes Val. Polazzi, de cujus æra in ſequenti nummo.*

ΕΜΙCΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑC Η. Κ. Φ. 528. Ingens lapis in conum assurgens super ara in templo sex columnarum.

Lapis ille prægrandis in hoc templo aræ impositus, simulacrum est Dei Elagabali seu Solis, supra quod aquila insistere videtur in superiori nummo: ipsius descriptionem legas apud Herodianum in vita Macrini pag. 563. Λίθος δέ τις ἐςὶ μέγιςος, κάτωθεν περιφερὴς, λήγων εἰς ὀξύτητα κωνοειδὲς αὐτῷ σχῆμα, μέλαινά τε ἡ χροιά· διοπετῆ τε αὐτὸν εἶναι σεμνολογοῦσιν, ἐξοχάς τε τινὰς βραχείας ἢ τύπους δεικνύουσιν· εἰκόνα τε Ἡλίου ἀνέργαστον εἶναι θέλουσιν, οὕτω βλέποντες. *Sed lapis est maximus, ab imo rotundus, & sensim fastigiatus propemodum ad coni figuram. Niger lapidi color, quem etiam jactant cœlitus decidisse. Eminent in lapide quædam, formæque nonnullæ visuntur, ac Solis imaginem esse affirmant.* Templum illud auro argentoque plurimo ac lapidum eleganti magnificentiâ exornatum narrat idem Historicus; quod Vopiscus Aurelianum post Zenobiam devictam ingressum tradit. *Emessam victor Aurelianus ingressus est, ac statim ad templum Elagabali tetendit.* Id adeò excelsum fuisse memorant, ut Festus Avienus illud cum Libano monte conferat.

Libanus frondosa cacumine turget,
Et tamen his certant celsi fastigia templi.

Litteræ numerales ΗΚΦ. annum æræ urbis designant 528. initio ab anno U. C. 442. & Seleucidarum epochæ primo desumpto, ut suprà diximus: sed has omnes Syriæ & Phœniciæ æras fusè mox explanabit eruditissimus P. Norisius in libro *De annis & epochis Syro-Macedonum*; cujus legendi summo desiderio litterati, sed præsertim rei nummariæ studiosi, flagrant. Nummum hunc vulgavit Tristanus tom. 2. p. 220. sed cum detrita & mutila epigraphe, quam ex Goltzii Thesauro mutuatus est, ΚΟΙΝ. ΔΕΙΗΝΩΝ, & ad nescio quam urbem nomine Diam juxta Sinum Arabicum revocavit. P. Harduinus p. 135. utrumque redarguens, inquit, *Neuter quo spectaret hic nummus vidit.* Sed eruditus Pater illum Dio Decapolitanæ regionis in Syria urbi non feliciori fato tribuit, cùm is ad Coloniam Emisenam spectet.

Hic nummus primæ magnitudinis, in musæo D. Dron Can. D. Thomæ à Lupara, apud Tristanum tom. 2. pag. 220. vulgatus, pro rarissimo habendus.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΑΥΡ. ΑΝΤΟΝΙΝΟC. Caput Caracallæ radiatum.

ΕΜΙCΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑC. Κ̄ Φ. Mulier turrita patrio habitu sedens, pro pedibus figura Fluvii enatantis instar, brachiis expansis.

Mulier illa sedens turrita, Genius est Emisæ, quæ inter alias Phœniciæ urbes celeberrima memoratur à Metaphraste in vitâ SS. Martyrum Galactionis & Epithemis. *Phœnicia*, inquit, *quæ ad montem Libanum est, multæ quidem sunt aliæ civitates, sed aliarum omnium præstantissima, & ad partes Boreales sita Emisa.* Fluvius in ima nummi parte Orontem designat urbi adfluentem, ille autem ex Libano monte ortum ducit.

Litteræ Κ̄ Φ. in nummo minimæ formæ Thesauri Regii integerrimo, æræ annum designant; hunc tamen mutilum vulgavit Patinus pag. 304.... ΕΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑC, ductâ lineolâ supra utramque litteram Κ̄ Φ̄. quas P. Harduinus solito numeralium modo interpretatus est 220. cum altero Juliæ ectypo in eadem urbe cuso, sed apud Patinum p. 290. exeso, ambos ad annum Sept. Severi 17. revocavit, rectè quidem initio epochæ ad æram Seleucidarum assignato; sed ex Ulpiani verbis ab erudito Patre allatis, de Censibus Leg. 1. *Sed & Emisenæ civitati Phœnices, Imperator noster jus Coloniæ dedit, jurisque Italici eam fecit.* Probatur Emisa Colonia à Caracalla post patris mortem constituta. Nummus ergo Coloniæ titulum sub Severo habere, & ad 17. ipsius Imperii annum spectare nequit; itaque ad Archetypa Regia confugere oportuit: in nummo autem Juliæ literas ΗΚΦ. 528. quas jam notaverat Ill. Spanhemius Not. in Juliani Cæss. p. 361. æræ congruentes observavimus: in hoc autem Caracallæ, lineam supra Κ̄ tantùm, & non supra Φ, ut signavit Patinus, ductam vidimus: at æra 520. cum Coloniæ titulo sub Caracalla haud stare potest, nihilque superflui in nummis, præsertim verò in notis numeralibus, cælari videtur. Lineam illam esse

esse litteram ⊢ sic deductam, aut ⊢ ut in nummis Syriacis ita exaratam suspicatur vir eruditissimus D. Toinardus, prior 523. æræ Emisenorum, & primum Caracallæ Imperii annum : altera verò 526. epochæ & 3. regni exhibet; posteriori libenter accedimus, quòd hoc U. C. 967. anno Caracalla cum Julia matre Emisena in Syriam venerit, in cujus gratiam illum Emisam constituisse Coloniam verisimile est.

Hic nummus minimæ formæ, à Patino pag. 324. vulgatus, inter rarissimos numerandus.

HELIOPOLIS.

M. AVR. ANTONINVS AVG. Caput Caracallæ laureatum.

COL. IVL. AVG. FEL. HEL. *Colonia Julia Augusta Felix Heliopolis*, vel *Heliopolitana.* Tres urnæ, in unaquaque palmæ ramus; infrà verò CERT. SACR. CAP. OEC. IS. HEL. *Certamen sacrum Capitolinum Oecumenicum, Iselasticum, Heliopolitanum*; & non *Certamina, &c.* ut legenda monet P. Harduinus p. 192. teste Valeriani nummo infrà describendo.

Heliopolis, urbs est Phœniciæ, Colonia à Julio constituta, ab Augusto Veteranis frequentata, de qua passim dictum est. Tres urnæ cum lauri ramis spectant ad certamen Heliopoli celebratum, in quibus triplex erat, scilicet Equestre, Gymnicum, & Musicum : unde tres urnæ in nummis percussæ. Oecumenicum dicitur, quòd Syriis non modò athletis, sed ex toto terrarum orbe receptis, celebraretur : Iselasticum, quòd victores in patriam quadrigis, Græci εἰσελαύνειν, *transvehi*, dicerentur, quibus Trajanus Imp. apud Plinium Jun. lib. 10. ep. 190. & 120. annonaria commoda jubet præstanda à civitate ex qua essent oriundi, non ex eo die quo essent Athletæ coronati, sed quo eorum quisque in urbem suam εἰσέλασεν ἄν, *ingressus esset.* Certamen illud dictum erat sacrum, quia in honorem Dei alicujus celebrabatur : hoc verò dicatum fuerat Jovi Capitolino à Colonis Roma Heliopolim allato. Horum ludorum in urbe institutionem à Furio Camillo Dictatore factam tradit Livius Dec. 1. lib. 6. *Capitolinos ludos solemnibus aliis addidimus, Collegiumque ad id novum auctore Senatu condidimus.* Eorum fit mentio in veteri inscriptione apud Sponium Miscell. sect. 10. pag. 364. ΚΑΠΙΤΩΛΙΑ ΕΝ ΡΩΜΗ, *Capitolia Romæ.*

Hic nummus mediocris formæ perrarus est.

COL. HEL. *Colonia Heliopolis* seu *Heliopolitana.* Templum decem columnarum à latere, in cujus vertice I. O. M. H. *Jovi Optimo Maximo Heliopolitano.*

Heliopolitani beneficiorum Sept. Severi memores nummos ipsi dedicarunt, sic & suos Caracallæ filio percutiunt. Severus eos ob merita belli civilis jus Latii dedit, quod etsi Coloni longè antè, ut diximus, constituti non obtinuerant, aut eo ab aliquo Imperatore privati fuerant, templum idem, quod & in patre Jovis, nimirum Capitolini, qui ab incolis Heliopolis urbis, Heliopolitanus dictus est; nam ut observat alicubi Diodorus, Dii à loco denominabantur, unde apud Tertullianum trecenti Joves numerantur. Lucas Holstenius Not. in Stephan. pag. 129. famosissimum templum quod in hac urbe τοῦ Βαλανίου Chronicum Alexandrinum refert à Theodosio Christianorum cultui concessum, in verbo Βαλανίου latere Beli aut Baal Solis Numen existimat. Jam diximus apud Syrios & Phœnices eundem esse Jovem & Solem ex Macrobio : *Assyrii quoque Solem sub nomine Jovis, quem Dia Heliopoliten cognominant, maximis ceremoniis celebrant in civitate quæ Heliopolis nuncupatur.*

Hic nummus secundi moduli, rarior est in Caracalla quàm in Severo.

COL. HEL. *Colonia Heliopolis.* Caput velatum & turritum, pone quod laurus, in aliis cornucopiæ.

Hic nummus ad Heliopolim, & non ad Helviam urbem, ut refert Patinus in Indice pag. 19. spectat. De Heliopoli Phœniciæ loquitur Anonymus, quem vulgavit Gothofredus in Hexegesi totius Mundi §. 10. Ἡλιόπολις, ἡ πλησιάζει τῷ Λιβάνῳ ὄρει. *Heliopolis, quæ propinqua est Libano monti.* Multæ enim erant urbes Heliopolis nomine, quæ recensentur à Stephano de Urbibus. Hæ ob idem nomen eadem Numina venerari videntur. Macrobius enim Saturn. 1. cap. 23. Heliopolim Phœniciæ ab Heliopoli Ægyptiaca simulacrum Jovis seu Solis accepisse narrat, unde forsan nomen. *Ejus Dei simulacrum sumptum est de oppido Ægypti, quod & ipsum Heliopolis appellatur, regnante apud Ægyptios Senemure, seu idem Senepos nomine : perlatumque est primum in eam per Opiam Legatum Deleboris Regis Assyriorum, Sacerdotesque Ægyptios, quorum Princeps fuit Partemetis ; diuque habitum apud Assyrios, posteà Heliopolim commigravit.* Caput turritum, solenne est urbium symbolum. Lauri ramus in area nummi, pone caput muliebre, an Monetarii nota, an potiùs laurus dicata Soli, qui idem est cum Apolline apud eundem Macrobium loco laudato. *Hujus templi religio etiam divinatione præpollet, quæ ad Apollinis potestatem refertur, qui idem atque Sol est.* Quod confirmat Pausanias in Achaic. pag. 443. Ἀπόλλωνα ὃ Ἥλιον, *Apollinem, qui Sol ipse est.*

Hic nummus secundi & minimi moduli, nec rarus nec obvius est.

HIPPO Regius.

ANTONINVS PIVS. AV. Caput Caracallæ laureatum.
C. G. I. H. P. A. *Colonia Gemella Julia Hipponensis Pia Augusta.* Ceres gradiens, utraque facem ardentem.

Hippo urbs Africæ littoralis gemina, unde *Gemellæ* nomen, à Julio Colonia deducta, dicta est Julia ; ejus meminit Plinius Secundus ad Caninium lib. 9. epist. *Est in Africa Hipponensis Colonia mari proxima.* Hipponem à Phœnicibus conditam tradit Sallustius de bello Jugurthino. *Posteà Phœnices .... Hipponem, Adrumetum, Leptim, aliasque urbes in ora maritima condiderunt.* Hunc Caracallæ nummum vulgavit P. Harduinus pag. 189. quem ad Coloniam Hadrumetinam frustrà revocat. Hanc ex Gruteri inscriptione Coloniam indicat à Trajano deductam, unde VLPIA TRAIANA AVGVSTA FRVGIFERA HADRVMETINA. Nostra Gemellæ Juliæ Hipponensis Piæ Augustæ cognomina exhibet, de quibus in Marco Aurelio diximus, ut de Cereris in Africa cultu ex Tertulliano : illa accensis in Ætna monte tædis Proserpinam filiam perquirit, ut canit Statius Theb. 12.

Qualis ab Ætnæis accensâ lampade saxis
Orba Ceres magnæ variabat imagine flammæ
Ausonium Siculumque latus.

Hic nummus minimæ formæ, inter raros adscribendus.

LAODICEA.

IMP. M. AVR. ANTONINVS AVG. Caput Caracallæ laureatum.

COL. LAODICEAS METROPOLEOS. *Coloniæ Laodiceas Metropoleos.* Δ. E. in area, Δημαρχικῆς ἐξουσίας. Aquila in templo diſtylo.

Sex ſunt Laodiceæ urbes à Seleuco Nicatore de Laodices matris nomine conditæ, teſte Libanio in Antioch, ex quibus una tantùm Colonia à Sept. Severo conſtituta eſt, quam Triſtanus & P. Harduinus ad eam quæ in Cæleſyria eſt, pro illa quæ in Syria ad mare collocatur, revocarunt; Ulpianum in lib. 1. de Cenſibus forſan ſequuti, cujus hæc ſunt verba. *Eſt & Laodicena Colonia in Syria Cæle, cui divus Severus jus Italicum ob belli civilis merita conceſſit.* Sed expungenda eſt vox *Cæle*, ut docet Paulus lib. 2. de Cenſibus. *Laodicea in Syria, & Berytus in Phœnice juris ſunt Italici.* Holſtenius in Stephanum p. 187. Triſtani quidem errorem arguit. *Proculdubio enim*, ait, *Syriæ Laodicea, & quidem illa maritima ibi intelligitur, quæ Colonia facta, jus Italicum ob belli civilis merita à D. Severo accepit.* Sed ipſius Laodiceæ nummos antequam facta ſit Colonia, cum aliis hujus nominis Laodiceæ urbium numiſmatibus confundit: unde dubius inquit: *Qui omnes quorſum referendi, videndum amplius.* P. Harduinus fol. 286. hunc Caracallæ nummum Laodiceæ Cæleſyriæ adſcribit, utriuſque Laodiceæ Syriæ ſcilicet propriæ, & alterius Cæleſyriæ quæ ad Libanum eſt, nummos promiſcuè deſcribit, quorum diſtinctionem in Tyronum gratiam, etiamſi id ad Librum quem de nummis Græcis, Deo juvante, edituri ſumus, pertineat, hîc proferre lubet.

Laodiceni Syriæ, πάραλοι, id eſt ad mare, cùm à Julio Cæſare beneficium quoddam accepiſſent, ſe Julienſes appellarunt, ad quos pertinent nummi in plurimis Imperatoribus cuſi cum epigraphe ΙΟΥΛΙΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ, addita à beneficio æra puta in Trajano ΒΞΡ. anno 162. de qua Euſebius loquitur in Chron. ad 2. annum Probi Imp. *Juxta Laodicenos* CCCXXIX. ſupra quod Scaliger in Comm. pag. 240. inquit. *Ergo epocham Laodicenam Antiochena antevertit anno uno. Haud dubiè à Cæſare eſt, quemadmodum & Antiochena.* Sed hanc ille ad Cæleſyriam perperam revocat, Laodicea deinde in bello civili Peſcennii cum Severo, in odium Antiochiæ Severo acclamavit, teſte Herodiano. *Laodicea quidem in Syria, Antiochenorum odio, Tyros in Phœnicia Berytiis infenſa, quæ nunciatâ Nigri fugâ, ſublatis illius honoribus, Severo proſperè acclamarunt.* Antiochiâ igitur à Severo captâ, ille Antiochiæ privilegia Laodiceæ attribuit, ut innuit idem auctor. *Byzantium urbs, omni cultu atque honore detracto, Perinthiis adjudicata eſt, quemadmodum Antiochia Laodicenis.* Laodiceni beneficii memores, ſe Julienſes Laodicenos Severianos indigitarunt cum titulo Metropolitarum, teſtibus Severi nummis cùm epigraphe ΙΟΥΛ. ΛΑΟΔΙ. ΣΕΟΥ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. Ἰουλίας Λαοδικείας Σευηρειανῆς Μητροπόλεως. Sed cùm Caracallæ interventu Severus Antiochenis ignoviſſet, & ipſis jura reddidiſſet, Severus quaſi pro remuneratione Laodiceam Coloniam conſtituit, jure Italico ipſi conceſſo, & relicto Metropoleos ſecundæ titulo, unde in nummis COL. LAODICEAS METROP. inſcribitur. Ad hanc etiam urbem pertinent minuti nummi cum epigraphe Latino-Græca LAODICEON, cum capite turrito in templo, & aliis typis.

Laodicea Cæleſyriæ, quæ Cabioſa Plinio dicitur, ad Libanum montem ſita, omnes habet nummos ad prioris diſtinctionem cum Libani nomine. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΕΝ ΤΩ ΛΙΒΑΝΩ, in Antonino Pio. ΛΑΟΔΙΚ. ΠΡΟΣ. ΛΙΒΑΝΩ, in Severo & Caracalla. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΛΙΒΑΝΟΥ, in Trajano Decio. Aquila in templo potiùs ad Jovem, quàm ad Imperium Romanum ſpectare videtur. De litteris Δ. E. in Antiochia Syriæ ſuprà dictum eſt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, à Triſtano tom. 2. pag. 177. & à Patino pag. 298. mutilus etſi vulgatus, pro raro habendus.

P A T R Æ.

M. AVR. ANTONINVS AVG. Caput Caracallæ nudum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Auguſta Aroe Patrenſis.* Mercurius inſidens ſcopulis, dextrâ extensâ, ſiniſtrâ caduceum, pro pedibus aries.

COL. A. A. PATR. *Colonia Auguſta Aroe Patrenſis.* Idem Mercurii ſignum in templo duarum columnarum.

Patræ urbs Achaiæ inter nummos quos præſertim Caracallæ dedicavit, alter Mercurii ſignum, alter verò ejus templum cum eodem ſimulacro exhibet: ſed de Mercurii ſignis, templo, aut cultu in Colonia Patrenſi, ne verbum quidem apud Pauſaniam. In arce tamen aut in clivo Mercurius inſidens rupibus, templum habuiſſe denotat. Sed ad quid Mercurius in his Caracallæ nummis? an ut ille facundiæ Deus creditus, Colonia Patrenſis adularetur Imperatori, quòd ille eloquens

quens

quems videri vellet? Spartianus de illo tradit. *Non erat ille tardus in litteris.* Et Suidas in ejus vita hæc habet. Ὅτι Σεβῆρος καὶ πάνυ πᾶσι τοῖς εἰς ἀρετὴν τείνουσι, καὶ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, ἤσκησε τὸν Ἀντωνῖνον· ὥστε καὶ αὐτοκράτορα ἤδη ὄντα, καὶ διδασκάλοις συνεῖναι, καὶ κατὰ τὸ πολὺ τῆς ἡμέρας φιλοσοφεῖν. *Traditur Severus omnibus rebus ad animi corporisque virtutem pertinentibus, Antoninum studiosè excoluisse; ut jam Imperator quoque, & magistris adhuc uteretur, & magnam diei partem philosopharetur.*

Uterque nummus mediocris magnitudinis, rarus. Prior à Patino pag. 298. *vulgatus est.*

M. AVR. ANTONINVS PIVS AVG. Caput Caracallæ cum laurea.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Diana Venatrix stans cum pharetra dorso imposita, dextrâ spiculum gerit, pro pedibus canis venaticus.

IMP. ANTONINVS PIVS AVG. GERM. Caput Caracallæ laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Diana Venatrix stans, sinistrâ arcu innixâ.

Licet uterque nummus Dianam Venatricem exhibeat, diversus tamen illarum situs & positio ad eamdem Dianam non pertinere denotat; variæ enim Patris colebantur apud Pausaniam in Achaicis: Laphria, Limnatis, & Triclaria; de priori sic loquitur ille pag. 44. Τὸ μὲν δὴ σχῆμα τοῦ ἀγάλματος θηρεύουσά ἐστι. *Præfert signum Venatricis habitum.* Ad eam spectat nummus posterior; nam Diana in Neronis & Domitiani nummis lævâ arcu innixâ eodem modo percussa est, cum epigraphe DIANA LAPHR. Prior nummus Limnatidis esse videtur, cujus signum Preugenem Spartanis subripuisse narrat idem Pausanias pag. 437. nullum autem erat in Triclariæ templo simulacrum eodem Historico teste pag. 442. Καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Τρικλαρίας ἐστὶν, ἄγαλμα οὐδὲν ἔτι ἔχον. *Et Triclariæ templum, in quo signum omnino nullum reliquum est.* Posterior nummus *Germanici* nomen præfert, quem titulum Caracalla, teste Spartiano, sibi assumpsit. *Et quum Germanos subegisset, Germanicum se appellavit.* Apud Herodianum, ille ad ripas Danubii pervenit, ac partes Imperii Romani Septentrioni subjectas ordinavit. Patrenses Imperatori adulantes, nummum in ipsius honorem cum Germanici titulo percusserunt.

Prior nummus minimi moduli, alter secundi; uterque nec rarus nec obvius.

PELLA.

IM. C. M. AVR. ANTONINVS.

C. IV. in aliis, COL. IVL. AVG. PELLA. *Colonia Julia Augusta Pella.* Mulier tunicata sedens cum calatho in capite, dextrâ versus faciem admovere videtur, sinistrâ sellæ innixâ.

Pella urbs Macedoniæ, de qua in Hadriano dictum, Colonia à Julio Cæsare constituta, & Veteranis ab Augusto frequentata est, unde *Juliæ* & *Augustæ* nomina. Mulier illa calatho insignis, Genius est urbis sedens, & sicut in nummis Romanis Securitas depingitur, tanquam urbs in tumulo sita, & ut notat Livius, ad provinciæ securitatem naturâ & arte munita; ita ut Philippus Rex Macedoniæ in ea natus, illam plurimùm auxerit, adstipulante Strabone in Excerpt. lib. 7. pag. 330. Ὅτι τὴν Πέλλαν οὖσαν μικρὰν πρότερον Φίλιππος εἰς μῆκος ηὔξησε τραφεὶς ἐν αὐτῇ. Ideò rectè Livius lib. 44. c. 45. *Situm urbis undique adspiciens, quam non sine causa delectam esse regiam advertit.* Quapropter à Julio Colonia videtur constituta, & ab Augusto conservata ad provinciæ securitatem, cui alludit Lucanus ab Ill. Spanhemio laudatus.

Exiguæ secura fuit Provincia Pellæ.

Hic nummus mediocris formæ, ab Ill. Spanhemio Not. in Julian. Cæs. pag. 160. *vulgatus, pro raro habendus.*

PHI-

PHILIPPI.

IMP. M. AVREL. ANTONIN. Caput Caracallæ laureatum.
COL. AVG. IVL. in aliis IVL. AVG. PHILIP. *Colonia Julia Augusta Philippensis.* Duæ figuræ in basi, una muliebris alteri paludatæ coronam imponens.

Philippi, urbs est altera Macedoniæ, cujus D. Lucas Act. 16. meminit. Ἐκεῖθεν τε εἰς Φιλίππους ἥ τις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις, κολωνία. *Et illinc Philippos quæ est prima Macedoniæ partis civitas, Colonia.* Hæ omnes urbes in Caracallæ honorem nummos percussisse videntur, cùm in Macedoniam transiit, in Syriam profecturus, de quo Suidas in Excerpt. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐς τὴν Μακεδόνιαν ἀφίκετο, Ἀλέξανδρον ἑαυτὸν ὠνόμασεν. *Postquàm in Macedoniam perrexit, se Alexandrum vocavit.* Macedones ipsi blandientes, quòd ille prodiret per urbes provinciæ suæ Macedonico habitu, causiam supra caput gestans, & crepidas indutus, illas prout quamque potuerat, ordinans. Philippenses in omnibus suis nummis Augusti beneficentissimi erga se Principis memoriam perpetuò colentes, ejus statuam in foro locatam percusserunt.

Hic nummus secundæ magnitudinis in Caracalla rarus est.

PTOLEMAIS.

IMP. CAES. M. AVR. ANTON. Caput Caracallæ laureatum.
COLONIA PTOLEMAIS. Imperator eques, dextrâ explicitâ, lævâ habenas.

Ptolemais urbs Phœniciæ littoralis, à Claudio Colonia deducta, adventum Caracallæ in urbem suam demonstrare videtur. Ille enim Pacificatoris habitu eques depingitur, quales Romam ingressos Imperatores exhibent nummi Romani. Cùm autem Caracalla ad bellum Armeniacum Parthicumque in Syriam venisset, & in ea moraretur, Herodianus illum ex Antiochia Alexandriam progressum fuisse narrat p. 549. Εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀφίκετο, ἐκεῖ τε ὑποδεχθεὶς πολυτελῶς, καὶ διατρίψας χρόνου τινός, ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐστέλλετο. *Devenit Antiochiam, ibique exceptus honorificentissimè, atque aliquandiù moratus, Alexandriam contendit.* Caracalla Ptolemaidem inter Antiochiam & Syriam ferè sitam ingressus fuisse videtur, in cujus rei memoriam Ptolemaidenses illum in equo posuerunt, nisi forsan sit ejus statua equestris ob beneficium quoddam ab ipso acceptum, à Colonis erecta.

Hic nummus secundi moduli, inter præstantiores reponendus.

COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Caput Serapidis calatho insigne.

Plurimæ urbes Syriæ, Phœnices, & Palæstinæ Serapidem in nummis exhibent, ejus apud se cultum indicantes; an eum ab Ægypto, ubi supremus erat Deus, receperunt, an ab ipsa Roma cum Colonis allatus; nam in urbis regione I. & VI. templum erat ipsi exstructum: in III autem & V. ædiculas Serapidis, Rufus & Victor fuisse tradunt. Templum verò primæ regionis non procul erat à Thermis Severianis. Caracallam ex templo Serapidis Alexandrinorum civium strages vidisse narrat Dio lib. 77. pag. 880. Καὶ τούτων τὰ μὲν πλείω αὐτὸς ὁ Ἀντωνῖνος παρὼν καὶ ὁρῶν ἐποίει, τὰ δὲ καὶ ἐκ τοῦ Σεραπείου προσέταττε πᾶσιν· ἐν γὰρ τῷ τεμένει διῃτᾶτο κἀν ταῖς τῶν μιαιφονιῶν αὐτῶν νυξὶ καὶ ἡμέραις. *Horum magnam partem Antoni-*

Antoninus præsens videnſque gerebat, imperabatque multa è templo Serapidis, in quo erat dies noctesque homo tot cædibus pollutus. Cæſarienſes Caracallæ adulantes, præcipuum urbis Numen in ejus nummis ſignarunt.

Hic nummus mediæ formæ, à Patino pag. 299. vulgatus, pro raro habendus.

COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Fortuna ſtolata ſtans cum calatho in capite, dextrâ temonem, ſiniſtrâ cornucopiæ, pone quam Victoria columnæ impoſita, ei coronam porrigit.

Fortunæ ſimulacrum in Ptolemaidis nummis frequens, illam pro dea Ptolemaidenſibus cultam fuiſſe arguit, quod Elagabali & Anniæ Fauſtinæ numiſmata, in quibus illa ſtat in aditu templi, confirmant. Aſſiſtit ei Victoriola alata columnæ impoſita, coronam ei porrigens, veluti Aſtartæ ſeu Veneri Cæleſti; forſan eadem eſt, quam Ptolemaidenſes ſub Fortunæ effigie venerantur. Pauſanias in Achaicis p. 451. Fortunam in templo cum cornucopiæ & Cupidine Ægiræ repræſentat, cauſamque earum conjunctionem refert. Οἶδα καὶ οἴκημα ἐν Αἰγείρᾳ θεασάμενος, ἄγαλμα ἦν ἐν τῷ οἰκήματι Τύχης, τὸ κέρας φέρουσα τὸ Ἀμαλθείας· παρὰ δὲ αὐτὴν Ἔρως πτερὰ ἔχων ἐστίν. Ἐθέλει δὲ σημαίνειν, ὅτι ἀνθρώποις καὶ τὰ ἐς ἔρωτα τύχῃ μᾶλλον ἢ ἀπὸ κάλλους κατορθοῦται. *Ædicula etiam quædam Ægiræ eſt, in qua Fortunæ ſignum ſum conſpicatus, Amaltheæ cornu præ ſe gerens; cui adſiſtit volucer Cupido. Significat hæc nimirum Amoris cum Fortuna conjunctio, plus ferè in amore homines ope Fortunæ, quam pulchritudine proficere.* De temone & cornucopiæ dictum, ſed Victoria illa columnæ impoſita, frequens in Coloniarum Phœniciæ nummis ad indicandas Phœnicum antiquorum victorias, & Colonias ab iis longè lateque deductas, exhibetur.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter elegantiores numerandus.

S I N O P E.

IMP. CAES. M. AVR. ANTONINVS. Caput Caracallæ laureatum.

C. I. AV. SINOP. ANN. CCLII. *Colonia Julia Auguſta*, vel *Aurelia Sinope anno* 252. Jupiter cubat in lectiſternio, capite calatho ornato, dextrâ aquilam, lævâ haſtam divinitatis.

Hic nummus ob tartaream materiam quâ tectus erat, mutilus à Patino pag. 299. vulgatus, curâ noſtrâ integer reſtitutus eſt, & æræ urbis anni penitùs detecti. Nummus quidem ad Sinopen Coloniam ſpectat, de qua in Hadriano & M. Aurelio diximus. In utroque *Colonia Julia* dicta eſt Sinope, ſed in hoc addita vox AV. quæ potiùs pro *Aurelia*, quàm pro *Auguſta* accipienda eſt. Sed unde Aureliæ nomen? An in M. Aurelii honorem, cui Sinope ſuos dicavit, ut ſuprà vidimus, nummos, Caracallæ videlicet gratulans, quòd ille in Aureliam gentem tranſiiſſet: ipſius enim pater Severus ſe Marci filium in nummis inſcribebat? An verò tantùm in Caracallæ gratiam: Colonia enim Troas Aurelia dicta eſt, ſed adjuncto nomine Antoniniana. Id verò Antiquariorum diſquiſitioni relinquimus. Jupiter, cujus tantùm caput Hadriani & Gordiani nummi exhibent, hic integer repræſentatur in lectiſternio cubans, prout in templo non procul ab urbe Sinope forſan colebatur, de quo Tacitus Hiſtor. 4. *Cognoſcit urbem illic Sinopen, nec procul templum vetere inter accolas fama Jovis Ditis.* Aquilam Jovi attributam nemo neſcit. ANN. CCLII. anni ſunt æræ Coloniæ Sinopenſis, quorum caput in M. Aurelio ad an. U. C. 706. revocavimus, quo Julius Cæſar Pharnacem in Ponto profligavit, & Sinopen à Rege direptam Colonis frequentavit: unde illi Juliæ nomen, quod confirmare videtur Strabo lib. 12. pag. 546. Νυνὶ δὲ καὶ Ῥωμαίων ἀποικίαν δέδεκται, καὶ μέρος τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας ἐκείνων ἐστί. *Nunc Romanorum recepit Coloniam, quæ in partem urbis agrique venit.* Anni verò U. C. 706. & æræ in Caracalla ſignatæ 252. ſimul juncti efficient U. C. 958. quo anno Caracalla Imperii conſors cum patre factus, Tribunitiam poteſtatem VI. agebat, L. Fabio Cilone & M. Annio Libone Conſulibus.

Hic nummus mediocris formæ, à Patino pag. 299. vulgatus, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

STOBI.

IMP. CAES. M. AVR. ANTONINVS AVG. Caput Caracallæ laureatum.
MVNICIP. STOBENS. *Municipium Stobensium.* Victoria gradiens, dextrâ coronam, lævâ palmam.

Stobi urbs Macedoniæ, de qua in Vespasiano, Tito & Domitiano dictum, Severo, Juliæ, Caracallæ, & Getæ nummos consecravit, omnes quidem cum Victoriæ signo, ut jam vidit Patinus. Stobenses autem Imperatoriæ familiæ sic gratulati sunt, quòd post victorias de hostibus relatas Imperium Romanum non modò sibi asseruisset Severus, sed barbaris longè latèque profligatis, Adiabenici, Arabici, Parthici, & Britannici nomina esset assequutus. Caracallæ quoque nummis oblatis adulati sunt, quòd ille pacatâ Germaniâ Parthis bellum illaturus, in Macedoniam provinciam suam pervenisset. Dio autem Caracallam Macedones propter Alexandrum valdè dilexisse narrat lib. 77. pag. 874. Οὕτω δ' οὖν διὰ τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τοὺς Μακεδόνας ἐφίλει. *Igitur tanto amore prosequebatur propter Alexandrum Macedones.* Nil mirum si Coloniæ & Municipia hujus provinciæ suos huic Imperatori nummos in grati animi monumentum dedicarint.

Hic nummus secundi moduli, à Patino vulgatus pag. 298. nec rarus nec obvius est.

TROAS.

M. AVR. ANTONINVS PIVS AVG. Caput Caracallæ laureatum.
COL. AVG. TROA. *Colonia Augusta Troadensis.* In aliis COL. ALEX. AVG. *Colonia Alexandria Augusta Troadensis.* In aliis COL. AVG. ALEX. TRO. *Colonia Augusta Alexandria Troadensis.* Apollo muliebri habitu stans in cippo ante aram, dextrâ pateram, sinistrâ arcum.

Hæ omnes variæ inscriptiones ad Coloniam Troadensem pertinent, quæ *Troas* & *Alexandria* appellatur, ut innuit Plinius lib. 5. cap. 30. *Troas Antigonia dicta, nunc Alexandria, Colonia Romana.* Jam ante Plinii tempora utrumque nomen habuisse videtur apud Polybium lib. 5. p. 447. Τὸ δὲ τελευταῖον καὶ πολιορκεῖν τοὺς Ἰλιεῖς ἐπιβαλλομένων, ἐγένετο μέν τις οὐκ ἀγεννὴς περὶ ταῦτα πρᾶξις, καὶ ὑπὸ τῶν περὶ τὴν Τρωάδα κατοικούντων Ἀλεξανδρείων. *Qui cùm Ilienses ad extremum obsidere essent aggressi, egregium sanè facinus ab Alexandrensibus qui Troadem colunt, est editum.* Figura in cippo, Apollo est muliebri habitu ornatus, pharetram supra humerum gerens, qualis ille depingitur ab Homero Iliad. 8. in Trojæ oppugnatione pestem in Græcorum exercitum immittens.

Τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφιρεφέα τε φαρέτρην.
Arcus in humeris habens, circumjectamque pharetram.

Hic nummus minimæ formæ rarus est.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Augusta Troadensis.* Figura paludata sacrificat super tripodem ante signum figuræ arcum gerentis, in vertice aquila unguibus caput bovis. Diversi sunt typi.

Figura cippo imposita Apollinem exhibet, tutelare, ut diximus, Trojæ Numen. Hic Apollo à Stephano de Urb. Ἀπόλλων Ἰλιεὺς dictus, qui idem ac Smintheus esse videtur, non quidem à Smintheo oppido, quod sibi finxit Stephani Epitomator, vocatus, sed ab occisis ab Apolline muribus qui

qui à Trojanis Sminthii appellantur, ut tradit Strabo lib. 13. pag. 613. Τὰ ὖν περὶ τὺς Τεύκρυς καὶ τὺς μύας, ἀφ' ὧν ὁ Σμινθεὺς, ἐπειδὲ σμίνθιοι οἱ μύες δεῦρο μετενεκτέον. *Enimverò quæ de Teucris & muribus traduntur, unde Smintheo nomen sit: quando Sminthii sunt mures, huc sunt transferenda.* Ille est Deus, quem Chryses ipsius Sacerdos oravit apud Homerum lib. 1. Iliad. ut sagittis Danaos Trojam obsidentes perderet.

Τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν.
Pendant pœnas Danai ob meas lacrymas tuis sagittis.

Apollo Sacerdotis sui precibus annuens, in Græcorum exercitum pestem immisit, Iliad. 1. vers. 90.

Αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἐχε πευκὲς ἀφιεὶς
Βάλλ'.
Sed posteà in ipsos sagittam mortiferam immittens
Jecit.

Figura paludata sacrificans, non Caracalla est, cùm jam similis typus in Crispinæ nummis vulgatus sit, sed Alexander vel Lysimachus, seu alius qui Troadem novam condidit, capto per sacrificium augurio, cujus partem aquila ab eo in locum ubi nunc est, abstulit, ut alibi diximus.

Hic nummus mediocris moduli, pro raro & conspicuo habendus.

M. AVR. ANTONINVS PIVS AVG. Caput Caracallæ laureatum.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Augusta Troadensis.* In aliis, COL. ALEXAND. AVG. *Colonia Alexandria*, vel *Alexandrina Augusta.* Diversæ sunt epigraphæ. Figura nuda, cippo pede imposito, dextrâ lauri ramum, lævâ retro demissâ.

Ille idem est Apollo nudus eodem modo quo ex hiatu terræ repando corpore spiritum haurit, ut Oracula reddat, instinctu divino motus, de quo Plutarchus de Oracul. defectu pag. 338. Εν τοῖς προφητεύυσιν ἀνάγκη γίνεσθαι τὸ ἐνθυσιασμόν· ὅταν μὴ ὗτως μὲν γίνεσθαι ἢ γίνεσθαι διάφορον, &c. *Necesse est Vates instinctu divino cieri, sin verò, aut nullius erit enthusiasmus, aut incompositus.* Apollo laurum tanquam symbolum gerit, illam huic Deo amicam esse tradit Hyginus ob somniorum interpretationem, cui laurum maximè convenire ferunt. Tristanus tom. 1. pag. 751. figuram hanc Apollinis nudam ingeniosè ad Herophilen ejus æditųam in Troade clarissimam revocat; sed partes habet viriles, teste etiam Holstenio Not. in Stephan. pag. 331. *Apud Ill. Cassianum Puteum vidi nummum Commodi, Æneæ vidi manu depictum, in cujus aversâ parte circa virum nudum dextro pede basi quadratæ innixum, & manu dextrâ ramum porrigentem legitur* COL. AVG. TROAD.

Hic nummus secundæ & minimæ formæ, cum epigraphe COL. AVG. TROAD. *vulgaris, cum inscriptione verò* COL. ALEXAND. *à Patino pag. 298. vulgatus inter raros habendus.*

COL. AVG. TROA. *Colonia Augusta Troadensis.* Figura senilis barbata stans, lævo humero utrem hircinum gerit, dextram extollit indicando.

Senem illum barbatum quem Satyrum existimat Holstenius pag. 331. rusticum verò appellat P. Harduinus pag. 508. Silenum in M. Aurelio & Commodo esse diximus, cujus cultum apud Troadenses soli nummi nos edocent. Sileni nomen derivant à Σίλλος, quod apud Hesychium ἀναφάλαντος, calvum explicat Ill. Spanhemius in Julian. Cæss. Observat. pag. 341. Silenum Bacchi nutricium fuisse ferunt, quem vites colere, & ex earum racemis in torculari vinum exprimere docuisse narrat; idcircò Silenus utrem hircinum, in quo vinum asservabatur, gerit: Bacchum vero Hesiodi interpres dictum ait διόνυσον, quasi διδοίνυσον, à διδόναι videlicet τὸ οἶνον, quia sit dator vini. Bacchus apud Athenæum lib. 15. pag. 675. dicitur vitem è Rubro mari in Græciam transtulisse, ubi idem auctor vini aquâ temperandi primum usum sic tradit inventum. Quibusdam ad littus maris compotantibus, ingruente pluviâ, dissolutum fuit convivium, ac poculum, in quo parum vini relictum fuerat, aquâ repletum est: deinde cùm factum rursùs esset sudum ac serenum cælum, convivæ in eundem locum reversi, vinum dilutum gustantes, mitem ac minimè molestam voluptatem senserunt. Silenus dextram attollit indicans, inter astra se esse relatum, ut tradit Aratus.

Hic nummus infimæ magnitudinis, nec rarus nec obvius est.

COL. AVR. ANTONINIANA ALEX. *Colonia Aurelia Antoniniana Alexandria.* Caput muliebre turritum, pone quod vexillum.

Muliebre caput, Genius eſt Coloniæ ; turres quidem gerit tanquam regionis primaria. Urbs autem Troas, Alexandria ab Alexandro vocata eſt, cujus deinde cura ab Antigono ſuſcepta dicitur, de quo Strabo lib. 13. pag. 593. Oτε καὶ Aλεξανδρείας ἤδη ἐπεμελήθη. *Quo quidem tempore Alexandriam etiam curandam ſibi duxit.* Hanc urbem idem auctor eodem lib. Alexandriam Troadem vocat, Aλεξάνδρειαν τὴν Tρωάδα, quam interpres malè vertit *Alexandriam ac Trojam*, ut vidit Ill. Spanhemius pag. 716. cùm una & eadem ſit urbs, ut Livius Dec. 4. lib. 5. confirmat. *Tres Antiochum civitates tenebant, Smyrna & Alexandria Troas, & Lampſacus* : Troas Alexandriæ non modò nomen renovare videtur in gratiam Caracallæ in urbe morantis, & Alexandri nomine ſuperbientis, teſte Xiphilino in Epiſt. Dionis pag. 428. Καὶ οὐδὲ ταῦτα μέντοι αὐτῷ ἐξήρκεσεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον Eῷον Aὔγουστον ἐπεκαλεῖτο. *Quibus rebus minimè contentus ſeſe Alexandrum Orientalem Auguſtum appellavit.* Sed hæc ipſamet urbs Aureliam ſe Antoninianam, ob Caracallæ gentis nomen, appellari voluit. Vexillum Veteranos in eam tranſmiſſos arguit. P. Harduinus pag. 508. hunc nummum dubius ad Elagabalum pro Caracalla refert.

Hic nummus minimi moduli, inter rariores collocandus.

M. AVR. ANTONINVS PIVS AVG. Caput Caracallæ laureatum.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Figura paludata ſacrificat ſuper aram, coronatur à figura muliebri turrita & tunicata pariter ſtante, lævâ quidem vexillum gerente.

Figura militaris, Caracalla eſt, pro feliciſſimo ſuo in Troadenſem Coloniam adventu ſacrificans paludatus, ut Imperator, & ad bellum Parthicum proficiſcens ; ille ex Græcia in Aſiam appulit, Troademque venit, teſte Herodiano in ejus vita. Hκεν εἰς Ἴλιον· ἐπελθὼν δὲ πάντα τὰ τῆς πόλεως λείψανα, ἧκεν ἐπὶ τὸν Aχιλλέως τάφον. *Ilium mox petiit, & cunctis urbibus reliquis colluſtratis, ad Achillis tumulum proceſſit.* Figura muliebris ſuccincta, Genius eſt urbis. Vexillum, Coloniæ militaris ſymbolum gerit, pileo Phrygio inſignis eſt patrio ritu : pileus ille in extremitate recurvus erat, quem honoratiores inter Phrygios geſtaſſe videntur : eo Deus Lunus, Atis, & Iulus Æneæ filius in nummis ornati ſunt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis rariſſimus eſt.

COL. ALEX. AVG. *Colonia Alexandria Auguſta*, in aliis COL. ALEX. AVG. TRO. *Colonia Alexandria Auguſta Troas*; vel *Troadenſis.* Equus paſcens.

Frequens in plurimis Imperatorum nummis occurrit hic paſcentis equi typus à Troadenſibus cuſus, ad indicandam à Claudio conceſſam huic urbi immunitatem, ut paſſim diximus : ſed non ille ſpectat ad Æſculapium, ut P. Harduinus contra Triſtanum hariolatur ob curam equorum, quam huic Deo tributam tradit pag. 508. Tacitus refert Neronem ſummâ facundiâ pro Ilienſibus elocutum ab Imperatore obtinuiſſe, ut ipſi onere publico levarentur. Interim obſervandum, Hiſtoricos ſæpe Ilienſes pro Troadenſibus uſurpare, licèt Troas & Ilium duæ fuerint urbes poſt Trojæ veteris excidium diſtinctæ, ut liquet ex Strabone lib. 13. pag. 593. & ex nummis, in quibus Troas urbs Colonia inſcribitur, & Ilium Græcam IΛIEΩN præfert epigraphen. In Ilii typis frequens Minervæ galeatæ effigies occurrit ; unde illuſtratur Strabo loco laudato. Tὴν δὲ τῶν Iλιέων πόλιν τὴν νῦν, τέως μὲν κώμην εἶναί φασι, τὸ ἱερὸν ἔχουσαν τῆς Aθηνᾶς, μικρὸν καὶ εὐτελές. *Ilium quod nunc eſt, aiunt anteà*

pagum duntaxat fuisse, & habuisse exiguum ac vile templum Minervæ. At verò in Troadensibus nunquam Minerva visitur; sed obvius est Apollo, seu Smintheus, seu qui Trojæ mœnia cum Neptuno condidit. Minerva Trojæ infensa, excidii causa fuit: Apollo Trojanis favens, Achillem sagittâ percussit & occidit.

Hic nummus tertiæ magnitudinis, à Tristano tom. 2. pag. 180. *vulgatus, tritus & vulgaris est.*

COL. AVG. TROA. *Colonia Augusta Troadensis.* Equus pascens, arbor, & Silenus.

Troadenses cum equo pascente exhibent Silenum, quem ipsi maximè venerabantur: sed an arbor ad pascentem equum spectet, an laurus sit Apollini dicata, & sæpe in nummis ad cultum ejus indicandum signata, videant eruditi: Coloni autem sua præsertim Numina, ipsorumve attributa cælare ut plurimùm solebant. Equus pascens, immunitatum index est, ut confirmat Caius lib. 6. ad Legem Juliam, & Papiam. Juris Italici sunt, Τρωὰς, Βηρυτὸς, Δυῤῥάχιον, id est, *Troas, Berytus, Dyrrachium.* De Sileno passim dictum est; sed ut ille vites novellare docuit, forsan Troadenses illum venerati sunt ob plurimas à se in Ida monte consitas, ad cujus imum urbs sita erat, teste Ptolemæo lib. 5. cap. 2. Τῆς δ' Ἴδης μεταξὺ, καὶ τῆς θαλάττης ἡ Τροία κεῖται συνάπτουσα τῷ ὄρει. *Inter Idam & mare sita est Troja, montem attingens.* De arbore, qua de causa sit insculpta, diximus.

Hic nummus minimæ formæ, inter raros adscribendus.

ANTONINVS. PIVS. AVG. Diversæ sunt epigraphæ. Caput Caracallæ laureatum.

COL. AVG. ALEX. TROAD. *Colonia Augusta Alexandrina Troadensis.* Equus pascens, pone quem arbor, à latere equi figura rustica, dextrâ pedum gerens.

Hic nummus equum pascentem exhibet, sed arbor in alio nummo signata, eadem quæ suprà non esse videtur. Figura autem non Silenum repræsentat, sed potiùs pastorem dextrâ pedum seu virgam incurvam, quâ pecudum pedes detinentur, gerentem. Hic typus cum pastore & equo pascente immunitatum confirmationem Troadensibus à Caracalla concessam indicare videtur, cùm ille in hanc Coloniam venit, teste Herodiano in ejus vita. Ηκεν εἰς Ἴλιον. *Ilium mox petiit.* At ut ille Alexandrum Magnum imitari conabatur, ejus exemplo Troadem liberam iterùm pronunciavit, de qua Paulus coëtaneus illius Jurisconsultus lib. 2. de Censibus, inquit. *In provincia Asia duæ sunt juris Italici, Troas, & Parium.* Ex pascuis autem petebatur vectigal, ut ait Plinius lib. 18. c. 3. *Pascua,* inquit, *in censoriis tabulis dicebantur omnia ex quibus populus reditus haberet, quia diù hoc solum vectigal fuerat.*

Hic nummus secundi moduli, inter elegantissimos reponendus.

ANTONINVS. PIVS. AVG. Caput Caracallæ laureatum.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Augusta Troadensis.* Aquila volitans unguibus caput bovis gerit.

Similem jam in Antonini Pii nummis typum exhibuimus, quem ad augurium condendæ urbis, ubi nunc est, spectare suspicati sumus, exemplo aquilæ quæ sacrificii partem abstulit, dum dubius Seleucus sacra faceret de condenda Antiochia, ut tradit Io. Malela Antiochenus in Chron. inedito. *Tunc quoque aquila ablatam ab altari partem holocausti juxta Silphium montem deposuisse dicitur .... ubi mœnium jecit fundamentum.* Hanc nostram confirmare videtur sententiam, tum quòd eadem aquila cum simili bovis capite signetur in vertice nummorum Crispinæ & Caracallæ, in quibus

bus figura paludata ſacra facit ante ſimulacrum Apollinis Sminthei ; tum etiam quòd Strabo lib. 13. p. 593. narret novam urbem ſæpius locum mutaſſe. Δ' ἐνταῦθα συμβῆναι κατὰ χρησιμὸν μάλιστα. *Et tandem ibi poſitam, ubi nunc eſt, maximè Oraculi juſſu.* Urbium àutem conditores ſacrificium antequam earum fundamenta jacerent, perpetrare ſolebant, ut narrat idem Malela de ipſo Seleuco in condenda Seleucia, ubi pariter aquilam parte carnis ſacrificii raptâ, in Pieriæ Emporium dejeciſſe refert : Appianus verò in Syriac. pag. 125. Seleucum augurium fulminis ſecutum fuiſſe edidit.

Hic nummus minimæ formæ, nec rarus nec obvius.

MA. AVREL. ANTONINVS. Caput Caracallæ laureatum.

COL. AVG. TROA. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Lupa cum puerulis Romulo & Remo.

Nil mirum ſi Troadenſes Lupam Romulo & Remo ubera præbentem in nummis ſignarint ad indicandam Romanorum originem, ſi quidem Romani ab iis ipſam traherent ; illi enim Æneam gentis ſuæ principem ponunt, atque ex ejus poſteris duo fratres Numitor & Amulius fuerunt, à Numitore autem Romulus & Remus per matrem orti ſunt, qui expoſiti Amulii patrui juſſu, à Lupa nutriti ſunt. Plinius ſecundus lib. de Vir. Ill. *Amulius ipſam in vincula compegit : parvulos in Tyberim abjecit, quos aqua in ſicco reliquit. Ad vagitum Lupa occurrit, eoſque uberibus ſuis aluit.* Unde ſignum Lupæ cum gemellis ad memoriam P. Romani arguendam in locis publicis expoſitum.

Hic nummus ſecundi moduli, inter ſingulares & raros reponendus.

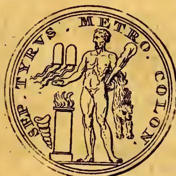
M. AVR. ANTONINVS. A. Caput Caracallæ laureatum.

COL. ALEX. TROA. *Colonia Alexandrina Troadenſis.* Diverſæ ſunt epigraphæ, Tripus.

Tripus circa quem involutus ſerpens in templi aditu, ad Apollinem, non autem ad Æſculapium ſpectat, ut P. Harduinus pag. 508. contra Triſtani mentem prodit. Fanum illud Apollinis eſt, de quo ſæpe diximus : nullum autem in Troadenſium nummis Æſculapii ſignum, aut attributum occurrit. Tripodem Apollini dicatum eſſe ob Oracula nemo neſcit ; Tripus autem à machina illa terræ impoſita, unde ipſa petebantur, quæ tribus fulcris ſuſtinebatur, nomen accepit ; ſed loquentem audias Athenæum lib. 2. pag. 38. Καὶ ὅτος ἐστιν ὁ τῆς ἀληθείας οἰκεῖος τρίπους διὰ Ἀπόλλωνος οἰκεῖος διὰ τὴν ἐκ μαντικῆς ἀλήθειαν. *Eſt itaque tripus hic veritatis congruus index Apollini ob certa Oracula ſua conveniens.* Serpens tripodi involutus, Apollini ſacer, & vaticiniorum ſymbolum eſt ; hinc apud Delphos ſerpens ſub tripode vocem edens refertur à Luciano.

Hic nummus minimæ formæ, à Triſtano tom. 2. pag. 179. vulgatus, inter rariores computandus.

TYRUS.

M. AVREL. ANTONINVS. PIVS. AVG. Caput Caracallæ laureatum.

SEPT. TYRVS. METRO. COLONIA. *Septimia Tyrus Metropolis Colonia.* Hercules nudus ſtans ſacrificat ſuper aram, lævâ ſpolia leonis & clavam, ante eum duo lapides prægrandes, ex quibus aquæ defluunt, in imo conchylium.

Tyrus

Tyrus urbs Phœniciæ littoralis antiquiſſima à Sidoniis condita; Eſaias enim cap. 22. 13. Tyrum nominat filiam Sidonis, cui adſtipulari videtur Homerus, qui Sidonios ſæpe laudat; Tyri ne meminit quidem. Illa Phœniciæ Metropolis ab Hadriano facta, Colonia à Septimio Severo deducta, ob gentis nomen *Septimia* vocata eſt. Hercules ille Tyrius, Aſtrochiton, & Melcarthus nominatus eſt: Tyrius, ut innuit Suidas, Ανεφάνη ᾗ ἐπὶ Μίνωος Ηρακλῆς Τύριος. *Inclaruit Minoe regnante Hercules Tyrius.* Aſtrochiton à Nonno lib. 4. dicitur. Ἀςροχίτων Ηρακλῆς ἄναξ πυρός. *Hercules, ὁ Rex ignis.* Μέλκαρθος, *Melcarthus*, quod idem eſt ac Melec-Charta, *Rex urbis*, apud Euſebium Præp. Evang. lib. 1. Duæ illæ petræ, Ambroſiæ ſunt, ad quas inveniendas Hercules Tyrios tamdiu navigare juſſit, donec illas reperirent errantes, quibus firmatis Tyrum conderent. Conchylium in imo eſt, ex cujus cruore fiebat purpureus color, de quo in Julia Domna pag. 23. diximus.

Hic nummus majoris formæ, à P. Seguino fol. 168. edit. 2. vulgatus, pro raro & conſpicuo habendus.

IMP. M. AVR. ANTONINVS. Caput Caracallæ laureatum.

SEP. TYRVS. MET. COLONIA. *Septimia Tyrus Metropolis Colonia.* Aſtarte ſtans dextram imponit trophæo, lævâ haſtam, pro pedibus hinc parvum Sileni ſignum, inde conchylium, à ſiniſtris columna ſupra quam Victoria coronam ipſi porrigens.

Tyrii beneficiorum à Severo acceptorum memores plurimos in Caracallæ ejus filii honorem percuſſere nummos; in hoc Aſtarte habetur illorum tutelaris & Topica Dea, ut affirmat Cicero lib. 3. de Natura Deor. *Quarta Venus Syria Tyroque concepta, quæ Aſtarte vocatur, quam Adonidi nupſiſſe traditum eſt.* Illa trophæo manum imponit, non ob Caracallæ contra Parthos victoriam, ut videtur, ſi quidem typus ille in aliis Imperatoribus vulgaris eſt; ſed potiùs in memoriam Coloniarum à Tyriis deductarum uſque ad Columnas, quas vocant, Herculis, ubi trophæum erexerunt; de quibus Diodorus lib. 5. pag. 208. Πολλὰς μὲν κατὰ τὴν Λιβύην ἀποικίας ἐποιήσαντο, οὐκ ὀλίγας δὲ κατὰ τῆς Εὐρώπης ἐν τοῖς πρὸς δύσιν κεκλιμένοις μέρεσιν. *Quo factum, ut multarum in Africa Coloniarum, nec paucarum in his Europæ partibus quæ ad Occidentem vergunt, auctores fierent.* Victoria ſupra columnam porrigens coronam, videtur potiùs ad Aſtarten ſpectare, cùm idem typus in Berytenſium nummis & aliis occurrat, quàm ad Tyrum, licèt illa apud Eſaiam cap. 23. 8. Coronata, vel potiùs Coronaria, id eſt coronas imponens ſuis, appelletur. De conchylio dictum eſt. De Sileno infrà in Elagabalo.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis obvius eſt.

IMP. C. M. AV. ANTONINVS. Caput Caracallæ laureatum.

SEP. TYRVS. METRO. COLONI. *Septimia Tyrus Metropolis Colonia.* Mulier ſuccincta ſtans cum calatho in capite, dextram verſùs os admovet, ſiniſtrâ cornucopiæ gerit, pro pedibus hinc ara, inde conchylium.

Figura illa ſuccincta Genius urbis eſt. Tyrum ſuprà diximus à Phœnicibus conditam apud Q. Curtium lib. 4. cap. 4. *Tyrus condita ab Agenore.* Et eodem loco: *Quippe utram urbem Agenorem condidiſſe credebant.* Eam quando condita refert, Euſebius in Chron. *Tyrus condita ante templum Jeroſolymorum* CCXL. Genius ante aram dextram ori apponere videtur, forſan ad indicandum ſilentium in ſacrificiis eſſe perneceſſarium: id non abſimile videtur à ſilentii myſterio, quod ἐχεμυθίαν Pythagoras ſuis diſcipulis præcipiebat. Sed quidam Angeronam ſilentii Deam, tutelare Romæ numen eſſe putabant, ut tradit Macrobius Saturn. 3. cap. 5. ubi de tutelari Deo urbis Romæ agit. *Sunt*, inquit, *qui Angeronam putent, quæ digito ad os admoto ſilentium denotat.* Angeronæ rem divinam faciebant Romani XII. Calend. Januar. ut Solinus ſcribit. Coloni vero Româ Tyrum traducti pro tutelari Dea Angeronam forſan ſelegerunt: ideò ara, cui ſacra Angeronæ faciebant, ad ejus pedes ſignata. Cornucopiæ, ſolenne eſt tutelaris Dei ſymbolum. Conchylium, Tyri inſigne.

Hic nummus mediocris formæ, inter elegantiſſimos adſcribendus.

IMP.

IMP. M. AVR. ANTONINVS. Caput Caracallæ laureatum.

SEP. TYRVS. METRO. COLON. *Septimia Tyrus Metropolis Colonia.* Aquila alis expansis rostro coronam, pone eam vexillum, in quo LEG. III. GAL. *Legio tertia Gallica*, in area conchylium.

Aquila Imperium Romanum hoc in nummo designat; Tyrii nempe Coloni facti, Romæ symbolum prætulerunt. Tacitus aquilam, Romanam avem appellat Ann. 2. *Irent, sequerentur Romanas aves, propria Legionum numina.* Vexillum seu labarum ad Veteranos Legionis Tyrum Colonos cum civibus Romanis transmissos spectat. Epigraphe LEG. III. GAL. *Legionis tertiæ Gallicæ*, ex qua illa educti sunt, à Sept. Severo nomen habet. Illa in Phœnicia hiberna agebat, teste Dione lib. 55. pag. 564. Καὶ τὰ τρία τὰ τρίτα, τὸ, τε ἐν Φοινίκῃ τὸ Γαλατικόν. *Tres tertiæ, una in Phœnicia*, GALLICA *nomine.* Hæc videtur à Julio Cæsare conscripta; nam sub M. Antonio Parthos debellavit, & ab Augusto in Hispania locata est; deinde à Vespasiano, pro quo contra Vitellium steterat, in Syriam traducta, ubi Severi tempore adhuc manebat, ut apud Dionem vidimus. De conchylio, ex quo purpura extrahebatur, dictum est.

Hic nummus secundæ magnitudinis, pro raro habetur.

IMP. M. AVR. ANTONIN. AVG. Caput Caracallæ laureatum.

SEPT. TYRVS METRO. COLONIA. in aliis COL. TYRO. METR. ACTIA. ERACLIA. *Septimia Tyrus Metropolis Colonia. Actia Eraclea.* Mensa supra quam duo lebetes, in utroque palmæ ramus, infrà conchylium.

Duo lebetes & duo palmæ rami, duo certamina indicant, ut confirmare videntur duo Deorum, in quorum honorem hæc celebrata sunt, nomina. Similem nummum protulit Ill. Spanhemius diss. 4. pag. 300. ubi ait. *Unde certè discimus ab Hercule Tyrio noto loci numine dictos Heraclios seu Herculanos.* Sed Apollo Deus erat etiam tutelaris Tyri, apud Plutarchum in Alexandro pag. 678. Ἀλέξανδρος ὄναρ εἶδε τὸν Ἡρακλέα δεξιούμενον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ καλοῦντα· τῶν δὲ Τυρίων πολλοῖς κατὰ τοὺς ὕπνους ἔδοξεν ὁ Ἀπόλλων λέγειν ὡς ἄπεισι πρὸς Ἀλέξανδρον· οὐ γὰρ ἀρέσκειν αὐτῷ τὰ πρασσόμενα κατὰ τὴν πόλιν, ἀλλ' αὐτοὶ μὲν, ὥσπερ ἄνθρωπον αὐτομολοῦντα πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπ' αὐτοφώρῳ τὸν θεὸν εἰληφότες, σειρὰς τε τῷ Κολοσσῷ περιέβαλλον αὐτοῦ, καὶ καθήλουν πρὸς τὴν βάσιν, Ἀλεξανδριστὴν καλοῦντες. *Alexander per quietem Herculem vidit ex muro sibi manus tendentem invitantemque. Tyriorum multis visus in somniis Apollo est dicere ad Alexandrum se transire: neque enim sibi cordi esse ea quæ in urbe agerentur. Illi verò, sicut transfugæ, sceleris comperti, Apollinis simulacrum devinxere catenis, clavisque basi affixere, Alexandri fautorem appellantes.* Actia certamina ab Apolline Actio videntur dicta. Vox ἄκτιος, id est littoralis: in littore autem Sinus Ambracii Promontorium erat Apollinis, juxta quod illius templum frequentabatur. Non longè ab eo pugna Actiaca commissa est, in cujus memoriam Augustus templum Apollini majus exstruxit, & ludos in Apollinis Actiaci honorem ab Acarnanibus celebratos restituit, quorum meminit Dio lib. 51. pag. 442. Καὶ ναὸν μείζω ᾠκοδόμησεν, ἀγῶνά τε τινὰ καὶ μουσικὸν, καὶ γυμνικὸν, ἱπποδρομίας τε πενταετηρικὸν ἱερὸν κατέδειξεν.... Ἄκτια αὐτὸν προσαγορεύσας. *Templum majus exstruxit: ludos musicos ac gymnicos, & certamen equestre cum sacro quinquennali constituit.... Actios illos ludos dicens.* Actia hæc certamina Tyrii forsan celebrarunt in Apollinis honorem, ut videmus Pythia in marmoribus antiquis Miletum, Magnesiam, Sidam, Pergas, &c. translata: Herculea verò, quæ pariter in Herculis alterius Dei tutelaris gratiam sunt instituta, ab Atheniensibus, Sicyoniis, Ambraciotis, & Thebanis apud Sponium Miscel. fol. 365. celebrata legimus. Palmæ rami, victorum præmia sunt, de quibus alibi pleniùs.

Hic nummus secundæ magnitudinis, ab Ill. Spanhemio diss. 4. pag. 300. vulgatus, inter elegantiores numerandus.

OMISSA.

CÆSAREA Palæstinæ.

IMP. M. AVR. ANTONINVS. Caput Caracallæ laureatum.

COL. PR. F. ANT. AV. CAESAR. *Colonia Prima Flavia Antoniniana Augusta Cæsarea.* Astarte in templo tetrastylo, dextrâ scipionem, lævâ pallium colligit, à sinistris Victoria columnæ imposita coronam ei porrigit.

Cæsarea urbs Palæstinæ nummos quidem Caracallæ dedicavit, sed singularis iste *Antoninianæ* nomen in illius honorem præfert, ob quoddam beneficium ab hoc Imperatore acceptum; & si conjecturæ locus, ob immunitates ab eo urbi restitutas, vel confirmatas, ut indicare videtur nummus alter ejusdem Coloniæ, sub ipsius nomine à Tristano tom. 2. p. 41. vulgatus cum hac insigni epigraphe COL. CAESAREA LIB. *Colonia Cæsarea Libera*, cui similem Imperatori Tito Colonia gratulans percussit, quòd immune solum suum pronunciasset, teste Paulo lib. 2. de Censibus. *Divus Vespasianus Cæsarienses Colonos fecit, non adjecto ut & juris Italici essent, sed tributum his remisit capitis, sed Divus Titus etiam solum immune factum interpretatus est.* Ideò Cæsarea in utroque nummo se *Liberam* nominavit. Templum Astartes seu Veneris est in Cæsareæ nummis obvium quidem, sed illud Antoninianæ nomen hactenus non inspectum; unde res novas semper & nondum observatas, urbibus peculiariter attributas, varii Coloniarum nummi nobis continuò suppeditant.

Hic nummus secundæ magnitudinis, museo R. P. de la Chaise Regi à Confessionibus recenter additus, inter rarissimos numerandus.

PTOLEMAIS.

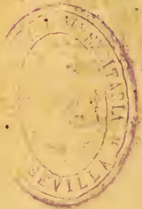

IMP. M. AVR. ANTONINVS AVG. Caput Caracallæ laureatum.

COL. PTOL.. *Colonia Ptolemais.* Templum in quo Deæ simulacrum.

Ptolemais Phœniciæ urbs plurimos Caracallæ nummos percussit, sed hic novus & insolens admodum videtur, si templum & numen spectes: fanum quidem insolitæ fabricæ est, numen verò hactenus nobis non inspectum; si tamen conjecturæ locus, Dianæ est figura, ea autem ab illa quæ *Priapina* apud Sinopenses appellatur, de qua in M. Aurelio p. 193. dictum, non planè discrepat. Ejus Deæ effigies variæ sunt, & diversa apud Historiæ Scriptores nomina, ex quibus centum & quinque collegit Lilius Giraldus Syntag. 12. Sed hujus appellatio nobis est adhuc incognita. Dianam, & Lunam, eamdem esse sæpiùs diximus. Syrii Solem præcipuè coluerunt, quidni & ejus sororem, cùm asserat Macrobius lib. 1. cap. 18. Luna & Sole præcipuè vitam nostram gubernari: *Sic utriusque luminis beneficio hæc nobis constat vita, qua fruimur.*

Hic nummus primæ magnitudinis inter rarissimos collocandus.

PLAUTILLA.

PLAUTILLÆ *nummi minimæ tantùm formæ, & quidem rariſſimi, apud Corinthios cuſi obſervantur.*

CORINTHUS.

PLAVTILLA AVGVSTA. Caput Plautillæ.
C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Mulier ſeminuda inſidet rupibus, quibus ſiniſtrâ innititur, dextrâ poculum gerit.

Corinthii nummos ſuos Plautillæ Caracallæ uxori dicarunt, ut ſibi Plautiani ejus patris Prætorii Præfecti, & in Imperio potentiſſimi, benevolentiam conciliarent. Dio lib. 75. pag. 856. Πλαυτιανὸς δὲ παραδυναστεύων τῷ Σεβήρῳ, καὶ τὴν ἐπαρχικὴν ἔχων ἐξουσίαν, πλεῖστά τε ἀνθρώπων καὶ μέγιστα δυνηθείς. *Plautianus verò, cujus erat apud Severum maxima auctoritas, quique Præfecti poteſtatem habebat, eratque omnium hominum potentiſſimus.* Figura illa ſeminuda urceum gerens, non Bacchus eſt, ut putat P. Harduinus p. 126. ſed Pirene Nympha in fontem converſa, cujus aquæ in oppidum defluunt, teſte Pauſania in Corinth. Strabonem audias lib. 8. pag. 379. Ὑπὸ δὲ τῇ κορυφῇ τήν τε Πιρήνην εἶναι συμβαίνει κρήνην, ἔκρυσιν μὲν οὐκ ἔχουσαν, μεστὴν δ' ἀεὶ διαυγοῦς καὶ ποτίμου ὕδατος. *Sub ipſo autem vertice fons eſt Pirene, effluxu carens, ſemperque plenus aquæ pellucidæ ac potabilis.* Mulier montibus inſidet, ad indicandum locum ubi colitur, & urceum tenet, prout ipſius ſignum in Acrocorintho poſitum eſt.

Hic nummus minimi moduli, à Patino vulgatus, in quo Corinthus Latina pro Laus *ab eo pag. 312. appellatur, inter rariſſimos collocandus.*

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Venus ſeminuda ſtans, ambabus clypeum gerit, Cupido pro pedibus verſus ipſam tendit manus.

Corinthii Romanos imitati, qui Venerem Victricem in Plautillæ nummis ſignarant, Auguſtæ pariter blandientes, ipſam in ſuis depinxerunt. Illa utraque manu clypeum tenet tanquam Martis victrix : hac verò imagine Plautillæ alludunt, quæ tanquam altera Venus, à belli curis Caracallam amoviſſe videtur. Nam ille ex Oriente victor & triumphans cum patre reverſus, Plautillam uxorem duxit; de cujus matrimonio loquitur Dio lib. 76. pag. 859. Ἐποιήθησαν δὲ καὶ οἱ γάμοι τοῦ τε Ἀντωνίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Σεβήρου καὶ τῆς Πλαυτίλλης τῆς τοῦ Πλαυτιανοῦ θυγατρός· καὶ τοσαῦτα τῇ θυγατρὶ οὗτος δέδωκεν, ὅσα καὶ πεντήκοντα γυναιξὶ βασιλίσσαις ἤρκεσεν ἄν. *Eodem anno celebratæ ſunt nuptiæ Antonini filii Severi, & Plautillæ Plautiani filiæ. Is tantùm filiæ ſuæ dedit, quantùm Reginis quinquaginta ſatis fuiſſet.* Victricem Venerem cultam à Romanis legimus, cujus ædem in nona regione urbis locat Onuph. Panvinius. Corinthi verò tria Veneris erant templa, unum in Cenchreis, alterum in Suburbio, tertium in Acrocorintho, ut in L. Vero diximus. Typus planè idem in Lucilla Veri uxore videri poteſt.

Hic nummus minimæ formæ, eximiæ raritatis eſt.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Fortuna ſtans, dextrâ temonem, ſiniſtrâ cornucopiæ gerit.

Genius urbis ſæpe in nummis ſub Fortunæ imagine repræſentabatur, præſertim in Auguſtis; Corinthii verò Plautillæ adulantes, ipſam ut Genium exhibuerunt: porrò plurimi populi Fortunam ut Deam venerabantur, de qua Juvenalis.

Sed te nos facimus, Fortuna Deam, cœloque locamus.

Bupalus omnium primus Fortunæ ſimulacrum apud Smyrnæos ſculpſit. Corinthii in foro templum in ejus honorem ædificarunt, ut narrat Pauſanias in Corinth. pag. 89. Ἔστι δὲ καὶ Τύχης ναὸς, ἄγαλμα ὀρθὸν Παρίου λίθου. *Eſt præterea Fortunæ ædes, cujus ſignum recto ſtatu è Pario lapide.* Fortuna ut juvenis mulier depingitur, teſte Artemidoro; ipſi cornucopiæ & gubernaculum tribui tradit Lactantius lib. 3. tanquam opes tribuere putaretur, & humanarum rerum regimen obtinere.

Hic nummus minimi moduli, in Cimeliarchio M. Ducis ab Angelonio in edit. 2. pag. 211. vulgatus, inter rariſſimos reponendus.

Ex una tantùm Colonia nummos in Plautillæ honorem cuſos recuperavimus; quadraginta verò in Græcis urbibus ipſi dicati à nobis obſervati ſunt; unde colligendum nummos Coloniarum rariores eſſe quàm Græcos.

SEPTIMIUS GETA.

GETA à patre Severo Nonis Martii anni U. C. 951. CHr. 198. Cæsar dictus, ab eodem post decem annos Nonis Martii Tribunitiam potestatem accepit, & Augustus appellatus est, quo tempore Severus cum filiis in Britanniam profectus est. Patre autem mortuo ad Nonas Febr. an. U. C. 964. CHr. 211. Imperator ejus testamento cum fratre renunciatur; sed ab eodem post Imperii menses decem & dies quindecim, annos natus 23. in matris gremio occisus, Colonias deduxisse non videtur.

GETÆ *nummi primæ magnitudinis rarissimi sunt, secundæ & minimæ formæ obvii.*

ANTIOCHIA Pisidiæ.

IMP. CAES. P. SEPT. GETA. AVG. Caput Getæ laureatum.
VIRT. AVGG. COL. ANTIOCH. S. R. *Virtus Augustorum Colonia Antiochensis.* Figura equestris decurrens jaculo barbarum impetit.

Ad Antiochiam Pisidiæ Coloniam pertinet nummus: Antiochia enim Syriæ literis Græcis utebatur, & tantùm post Getæ mortem Colonia à Caracalla facta est. Antiochenses Sept. Severi familiæ devoti, nummum Getæ dedicarunt, cùm ille Imperator unà cum fratre patris testamento renunciatus esset: uterque enim filius Severum patrem contra Britannos comitatus est, teste Herodiano pag. 537. Τὸν μὲν νεώτερον τῶν υἱῶν, τὸν Γέταν καλούμενον, καταλιπὼν ἐν τῷ ὑπὸ Ῥωμαίοις ἔθνει δικάσοντά τε καὶ τὰ λοιπὰ διοικήσοντα πολιτικὰ τῆς ἀρχῆς, τὸν δὲ Ἀντωνῖνον παραλαβὼν, ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἠπείγετο. *Juniorem filium, Getam nomine, in parte insulæ Romanis subjecta reliquit, ut juri dicundo rebusque civilibus administrandis præesset, Antonino secum adversus barbaros educto.* Severo autem Eboraci mortuo, novi Imperatores pacem barbaris concesserunt, unde utrique *Britannici* nomen à Senatu concessum, & epigraphe VIRTVS AVGVSTORVM in nummis posita.

Hic nummus majoris formæ, inter elegantissimos locum habere meretur.

VICT. D.D. N.N. COL. ANTIOCH. S. R. *Victoria Dominorum nostrorum, Colonia Antiochensis.* Victoria gradiens, utraque manu trophæum gerit.

Victoria illa, Britannica est, utrique Imperatori Caracallæ & Getæ ab Antiochensibus tributa. Severus autem utrumque filium Imperatorem nominaverat, ut tradit Zozimus l. 1. p. 637. Καὶ ἐπειδὴ τελευτᾶν ἔμελλε, διαδόχους τῆς ἀρχῆς Ἀντωνῖνον καὶ Γέταν τὸν ἕτερον υἱὸν καταστήσας. *Moriturus & Antonino & alteri*

alteri filio Getæ Imperii hæredibus institutis, &c. Observanda est DOMINI appellatio, quæ prænominis vice, & pro vulgari *Imperatoris* vocabulo in hoc nummo usurpatur. Hic titulus à Caio vulgatus, qui, ut ait eruditus Spanhemius diss. 8. pag. 729. *Dominum se dici tentaverat,* quem renovavit Domitianus, licèt tamen in publico ære nunquam hoc titulo designatus sit; quâ adulatione Neapolitani Palæstinæ erga Philippos patrem & filium posteà usi sunt: hæc autem appellatio sub Aureliano Romæ tandem recepta est.

Hic nummus primæ magnitudinis, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

CARTHAGO *Africæ.*

L. SEPT. GETA. CAES. Caput Getæ sine laurea.

C. I. C. A. D. D. *Colonia Julia Carthago Antiqua Decreto Decurionum.* Figura virilis barbata & nuda, utraque cornucopiæ.

Hæc per litteras initiales epigraphe, à Carthagine usurpata, in Africæ Coloniis sæpe occurrit, pro more apud eas recepto. Carthaginenses indulgenter habiti sunt à Severo ex Africa oriundo; unde ipsi & Caracallæ nummi Romæ signati occurrunt, cum inscriptione INDVLGENTIA AVGG. IN CARTH. Verisimile est ipsos Colonos beneficiorum memores Severi familiæ nummos ejusmodi cudisse, quorum hactenus hic solus Getæ nobis superest. Figura illa virilis nuda & barbata, ambabus cornucopiæ gerens, Herculis esse videtur, cujus cultum Carthaginenses à Tyriis conditoribus acceperunt. Hercules cum Acheloo certavit pro Dejanira, sed hic videns Herculem fortiorem se vertit in taurum, cui Hercules amputavit cornu quod Copiæ, comiti Fortunæ datum est. Itaque Hercules illud ambabus gerit, tanquam trophæum. De quo Ovidius Metam. 9.

Rigidum fera dextera cornu
Dum tenet, infregit, tunicâque à fronte revellit.
Naiades hoc, pomis & odoro flore repletum
Sacrarunt, divesque meo bona copia cornu est.

Hic nummus minimi moduli, rarissimus est.

CORINTHUS.

P. SEPT. GETA. CAESAR. Caput Getæ nudum.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Hercules stans, axillâ clavæ impositæ innixâ.

Corinthii eundem Herculis typum Getæ offerunt, quem patri & Caracallæ fratri dicaverunt. Hercules & Bacchus Dii erant, Severi auspices: his templum Romæ munificentissimum erexit, teste Dione in ejus vita. In nummis Caracallæ & Getæ S. C. percussis ipsi dicuntur DII PATRII, qui pietati præsunt patrum in liberos, & liberorum in parentes. Dii patrum, familiæ, & generis præsides sunt. Virgil. Æneid.

Dii Patrii servate domum, servate parentes.

Herculem etiam venerabantur Corinthii, cujus duo in urbe signa memorat Pausanias, unum quidem ligneum à Dædalo factum juxta Minervæ Frænatricis theatrum: alterum verò æneum ultra Propylæa, ad dexteram. Hercules insistit clavæ, post exantlatos nimirum labores.

Hic nummus secundæ & minimæ formæ, pro raro habendus.

P. SEP. GETA CAES. Caput Getæ nudum.
C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Diana Venatrix gradiens, dextrâ telum è pharetra dorſo impoſita depromit, ſiniſtrâ arcum, pone eam cervus.

Plurima templa Dianæ ædificarunt Corinthii, teſte Pauſania; ſed ille Venatricis ſignum propè balnea publica locatum narrat p. 90. Εν ἀριστερᾷ δὲ τῆς εἰσόδου Ποσειδῶν, καὶ μετ' αὐτὸν Ἄρτεμις θηρεύουσα ἕστηκε. *Ad lævam aditus, Neptunus; ſecundùm eum Venatricis habitu Diana ſtat.* Hæc ob virginitatis amorem fertur hominum conſortia fugiſſe, & ut à ſe libidinis pruritum amoveret, venando ſilvas incoluiſſe: arcum & pharetram ferebat, ſuccincta ſemper incedens: ob hanc cauſam Venationis Dea putabatur. Cervus Dianæ dicatus eſt, de quo narratur Agamemnonis fabula apud Servium in Æn. 6. qui illum, cùm in Aulidem veniſſet, occidit imprudens.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, à Patino pag. 317. vulgatus, inter raros locandus.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Diana gradiens cum pharetra dorſo impoſita, utraque manu facem gerens, pone eam cervus.

Diana hæc Venatricis quidem habitu eſt, & pharetram dorſo impoſitam gerit, ſed pro arcu duas tædas præfert. Diana dicta eſt, ſi Macrobio fides, ab Iana, D litterâ additâ. Iana enim Luna eſt, ita ut Diana & Luna eadem ſit. Luna à lucendo nominata, vel quòd ſola noctu ſplendeat; vel quòd luceat luce alienâ; hoc eſt à Sole acceptâ: ob id forſan duæ faces adhibentur. Diana Lucifera, φώσφορος Græcis dicitur. Amicus noſter putat nummum in memoriam Hellotiorum ludorum Minervæ conſecratorum cuſum, eo argumento, quòd Pindari Scholiaſtes ad Olympionic. 13. ad verba Ἑλλώτια δ' ἑπτάκις, hæc afferat. Γίνεται οὖν ἑορτὴ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Κορίνθῳ ἐν ᾗ καὶ ὁ ἀγὼν τελεῖται ὁ καλούμενος λαμπαδοδρομικός· ἐν ᾧ ἔτρεχον νεανίαι λαμπάδας κρατοῦντες· αὕτη δὲ ἡ πανήγυρις εὑρέθη, κατὰ μέν τινας, ἐπειδὴ τὸν ἵππον τοῦ Βελλεροφόντου ὑπέταξεν ἡ θεὸς τὸν Πήγασον, καὶ περιέθηκεν αὐτῷ τὰ χαλινά, καὶ οὕτως εἷλεν αὐτόν. *Eſt igitur Minervæ feſtum apud Corinthios: in quo certamen curſus cum lampadibus celebratur: currebant juvenes lampades tenentes. Hæc autem celebritas fuit inventa ſecundùm quoſdam, cùm Bellerophontis equum Pegaſum ſubjugavit Dea, frænoſque impoſuit, & ſic eum apprehendit.* Cervum Dianæ ſacrum nemo neſcit.

Hic nummus ſecundi moduli rarior eſt ſuperiore.

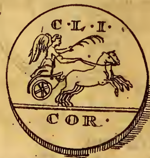

P. GETA. CAESAR. Caput Getæ ſine laurea.
C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Victoria gradiens, dextrâ coronam, lævâ palmam.

Cùm Geta Cæſaris nomen præferat, ad victoriam Parthicam nummus ſpectare videtur. Severus ejus pater in hoc bello Cteſiphonte captâ, & Rege Parthorum longè pulſo, Parthicum nomen meruit, ut narrat Spartianus in ejus vita: ob hoc etiam Caracallam jam Cæſarem Imperii participem nominarunt milites. *Getam quoque minorem filium Cæſarem dixerunt.* Corinthii Severo per filios gratulantes, Getæ nummos Victoriâ in iis ſignatâ dicarunt in rei memoriam: harum enim appellationum causâ Severus donativum militibus largiſſimum dederat. Corona, victoris præmium eſt,

ut & palma, Victoriæ ſymbolum; unde Palmaris Dea dicitur Apuleo lib. 2. de Aſino. *Attollebant ſtatuas Palmari Deæ.* Quod & Cicero videtur confirmare de Nat. Deor.

Hic nummus mediocris magnitudinis, pro raro numerandus.

P. SEPT. GETA. CAES. Caput Getæ Cæſaris.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Victoria in bigis, dextrâ equorum habenas, lævâ palmam.

Jam prodiit ſimilis Victoriæ bigas agentis in Severi & Caracallæ nummis typus, quem non ad victoriam de hoſtibus relatam ſpectare diximus, ſed ad illam quam in Agonalibus certaminibus Caracalla Severi patris nomine reportavit: unde in Severo & filiis idem nummus cum epigraphe VICTORIAE AVGG. Senatuſconſulto percuſſus frequens occurrit. Bigæ autem in ludis Agonalibus erant receptæ, nec ipſæ ad victoriam de hoſtibus pertinebant; Victoria enim non lauream hoſtium devictorum indicem, ſed palmam ludorum inſigne gerit: loquentem audias Suetonium in Tiberio cap. 26. *Natalem ſuum plebeiis incurrentem Circenſibus vix unius* BIGÆ *adjectione honorari paſſus eſt.* Plinius lib. 7. cap. 6. bigas primùm junxiſſe Phrygios, quadrigas Erichthonium tradit.

Hic nummus ſecundi moduli, à Patino pag. 317. vulgatus, rarus eſt.

C. L. I. COR. *Colonia Laus Julia Corinthus.* Capitulum ex ordine Corinthiaco, deſuper Bellerophon impetit Chimæram, ut videtur; nam in ea parte detritus eſt nummus.

Corinthii quod in urbe illuſtre & memoriâ dignum fuit, id in nummis ſtudioſè conſignarunt: en capitulum utpotè in architectura elegantiſſimum Corinthiorum inventum in hoc Getæ nummo percuſſum, cujus lepidam originem Vitruvius ad calathum in monumento Virginis Corinthiæ ſupra Acanthi radicem poſitum, folia & cauliculos verno tempore profundentem revocat, & ex eo Callimachum ad id exemplar columnas apud Corinthios feciſſe tradit lib. 4. cap. 1. *Tum Callimachus, qui propter elegantiam & ſubtilitatem artis marmoreæ, ab Athenienſibus Catatechnos fuerat nominatus, præteriens hoc monumentum, animadvertit eum calathum, & circa foliorum naſcentem teneritatem, delectatuſque genere, & formæ novitate, ad id exemplar columnas apud Corinthios fecit, ſymmetriaſque conſtituit, ex eoque in operum perfectionibus Corinthii generis diſtribuit rationes.* Columnis addita ſunt pro ornamento capitula ſeu epiſtylia quæ iis ſuperimponuntur, & baſes ſive ſpiræ quæ ipſis ſupponuntur. Plinius prima columnis capitella Epheſi adjecta narrat lib. 36. cap. 23. *In Epheſiæ Dianæ æde, primùm columnis ſpiræ ſubditæ, & capitula addita.* Bellerophon decertans cum Chimæra, ad urbis antiquitatem deſignandam percuſſus videtur, de quo abundè.

Hic nummus minimæ formæ, in Theſauro Regio, rariſſimus eſt.

HELIOPOLIS.

GETA CAESAR. Caput Getæ ſine laurea.

COL. HEL. *Colonia Heliopolis.* Caput turritum & velatum, pone quod lauri ramus, in aliis cornucopiæ.

Heliopolis urbs Cæleſyriæ, Colonia à Julio Cæſare conſtituta, & Veteranis ab Auguſto frequentata,

quentata, ob civilis belli merita, à Sept. Severo jus Latii obtinuit, ut in illius nummis diximus. Nil mirum ſi Heliopolitæ beneficiorum memores, nummos Imperatoris munificentiſſimi filio dicarint. Herodianus in vita Caracallæ, Getam ob aliquas animi dotes ipſo populis cariorem tradit. Καὶ τὸ γε πλεῖστον μέρος εἰς τὸν Γέταν ἔβλεπε, φαντασίαν γὰρ τινὰ ἐπιεικείας ἐπεδείκνυτο, μέτριόν τε καὶ πρᾶον ἑαυτὸν τοῖς προσιοῦσι παρεῖχεν. *Major tandem pars ad Getam ſpectabat, quòd opinionem nonnullam oſtenderet probitatis, moderatumque ſe & lenem in congreſſibus præſtaret.* Caput turritum, Genii urbis ſymbolum eſt. Lauri ramus pone caput ad Apollinem ſpectat, cujus erat magnus apud Heliopolitas cultus, ut narrat Macrobius Satur. cap. 22. *Aſſyrii quoque Solem ſub nomine Jovis, quem Dia Heliopoliten cognominant, maximis ceremoniis celebrant in civitate quæ Heliopolis nuncupatur.* Paulò infrà. *Ad Apollinis poteſtatem refertur, qui idem atque Sol eſt.* Cornucopiæ, agri fertilitatem denotat.

Hic nummus mediocris & minimæ formæ obvius eſt.

IMP. CAES. GETA. AVG. Caput Getæ laureatum.
COL. HEL. *Colonia Heliopolis.* Duæ aquilæ legionariæ in laurea: in aliis duæ aquilæ legionariæ inter duo ſigna militaria.

Duæ aquilæ legionariæ, ſeu in laurea, ſeu inter duo ſigna militaria percuſſæ, ad Veteranos Heliopolim ab Auguſto tranſmiſſos ſpectant, originem Coloniæ arguentes: illam tamen à Julio Cæſare conſtitutam indicat Juliæ nomen, quam poſteà Veteranis Auguſtus frequentavit, quorum nomina exhibet inſignis Philippi Senioris nummus, in quo legitur COL. HEL. LEG. V. MACED. VIII. AVG. cujus partem Heliopolim, partem alteram Berytum traductam nos docuit Auguſti nummus pag. 15. cum hac epigraphe, COL. BER. V. VIII. uti diximus, ex quo confirmatur Strabonis locus, duas Legiones in hac urbe ab Agrippa collocatas aſſerentis: ſed nummi hunc Geographum valdè illuſtrant, cùm Veteranos illorum in Coloniam, & non in hiberna traductos, nos edoceant. Heliopolitæ Imperatoris Getæ titulum inſcripſerunt, cùm ille Imperium Severi patris auctoritate cum fratre Caracalla adminiſtraret.

Uterque nummus ſecundæ formæ, prior quidem à Patino pag. 317. *vulgatus, obvius eſt; poſterior verò, inter rariores collocandus.*

L A O D I C E A.

L. SEP. GETA CAES. Caput Getæ nudum.
SEPT. COL. LAOD. METRO. *Septimia Colonia Laodicea,* ſeu *Laodicena, Metropolis.* In laurea.

Laodicea urbs eſt Syriæ littoralis, à Seleuco Nicatore in matris Laodices memoriam condita, ad quam pertinet nummus Alexandri Balæ cum epigraphe, ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΠΡΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑΝ in noſtra Seleucidarum Hiſtoria pag. 262. Illa ſe *Juliam Laodiceam* ob Julium Cæſarem de ſe bene meritum nominavit; & æram inde computavit uſque ad tempora Severi, quibus Peſcennii partes deſerens, ipſi adhæſit: ob idque de improviſo oppreſſa, ejuſque civibus omni crudelitatis genere affectis, à Severo, poſt occiſum Peſcennium, Antiochiæ privilegiis, quibus ipſam expoliavit, ornata eſt: ſed cùm Severus poſteà Antiochiæ ignoviſſet, eique jura reddidiſſet, Coloniam Laodiceam conſtituit, ſecundæ Metropoleos dignitate ſervata; unde pro Julia *Septimiam* ſe appellavit, & beneficiorum memor, nummos Getæ Severi filio, cùm Cæſar à patre renunciatus eſſet, dicavit. Laurea ſpectat ad victoriam Parthicam, quam retulit Severus, & quam ob cauſam Geta *Cæſar* appellatus eſt, ut diximus. De Laodicea plura vide in Caracalla.

Hic nummus minimi moduli, inter rariores numerandus.

PTOLEMAIS.

P. SEP. GETA. CAES. Caput Getæ nudum.

COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Colonus agit boves, adſtant quatuor ſigna militaria.

Patinus in nummo trophæa exhibuit ; & quænam Ptolemais urbs Getæ nummum cuderit, ſe ignorare fatetur ; ſed illa quæ in Phœnicia eſt, inter urbes ejuſdem nominis quatergeminas, ſola Coloniam accepit à Claudio, in quam deducti non modò Cives ex Roma, ſed Veterani ab eodem Principe in eam tranſmiſſi ſunt, ut Colonus agens boves, & ſigna militaria denotant. Ulpianus lib. 1. de Cenſibus Dig. 50. illam præter nomen Coloniæ, nihil habere tradit. *Ptolemaidenſium enim*, inquit, *Colonia, quæ inter Phœnicem & Palæſtinam ſita eſt, nil præter nomen Coloniæ habet.* Sed non veriſimile eſt Claudium Cives Romanos & Veteranos in eam ſine quadam immunitate ipſi conceſſa deduxiſſe, quam ab aliquo Imperatore ablatam ſuſpicari quis poſſet, quod & aliis factitatum paſſim legimus, forſan cùm Syri & Phœnices Peſcennio acclamaſſent. Ptolemaidenſes, ut ſuum erga Severum denotarent obſequium, ipſi, & familiæ dilectiſſimæ nummos ſuos conſecrarunt.

Hic nummus tertiæ magnitudinis, à Patino pag. 317. vulgatus, pro raro & eleganti habendus.

SINOPE.

P. SEP. GETA. C. Caput Getæ ſine laurea.

C. I. F. SINOPES. *Coloniæ Juliæ Felicis Sinopes.* Piſcis. Regius eſt integer nummus, nec vox A N. unquam extitit, ut putat P. Harduinus pag. 456. Similem Florentiæ Marchio Jo. Niccolinus poſſidet. Patinus has litteras I. F. *Juliæ Felicis*, ſe ignorare fatetur.

Sinopen Ponti Aſiatici urbem littoralem Caracallæ nummos dicaſſe retulimus, quæ ſuos Getæ fratri profert, forſan quando Severus eorum pater victor cum illis ex Parthico bello redux, per Cappadociam iter habuit, ubi Plautianum ægrotaſſe narrat Dio lib. 75. pag. 857. Ποτὲ γοῦν ὁ Σεβῆρος ἐν Τυάνοις νοσήσαντα αὐτὸν ἐπισκεπτόμενος. *Quocirca quum Tyanis Severus Plautianum ægrotantem viſitaret.* Piſcis in nummo cælatus, Pelamis eſt, ad denotandam Thunnorum, ſeu Pelamidum verſus ejus littus abundantiam & piſcationem, de qua tradit Strabo lib. 7. pag. 320. Naſcitur autem in Paludibus Mæotidis : cùmque aliquid virium cepit, ac ad littus Aſianum deferuntur uſque ad Trapezuntem & Pharnaciam, atque ibi primùm capiuntur : ſed ea piſcatio copioſa non eſt, quia juſtam magnitudinem Pelamides non ſunt aſſecutæ. Σινώπην προϊοῦσαι, ὡραιότεραι πρός τε τὴν θήραν καὶ τὴν ταριχείαν εἰσίν. *Ad Sinopen uſque provectæ jam & captu meliores ſunt, & ad ſalſamentum commodiores.* Poſtquàm ad Cyaneas appulere, eaſque prætetiere, ad Byzantium & ad cornu ejus convertuntur, ibi fit tertia piſcatio.

Hic nummus minimæ molis, à Patino pag. 317. vulgatus, inter præſtantiores collocandus.

STOBI.

P. SEPT. GETA CAES. Caput Getæ ſine laurea.

MVNICIP. STOBENS. *Municipium Stobenſium.* Victoria gradiens, dextrâ lauream, ſiniſtrâ palmam gerit.

Stobi

Stobi urbs eſt & Municipium Macedoniæ in Pelagoniæ regione, cujus frequentes occurrunt nummi, præſertim cum Victoria; ſed hæc videtur eſſe Parthica, ob quam Getam diximus Cæſarem fuiſſe renunciatum. Stobenſes porrò eundem Victoriæ typum Severo, Juliæ Domnæ, & Caracallæ dicarunt, conciliandæ ſibi, ut ait Eq. Patinus, Severi benevolentiæ causâ; nam Macedonia illius partes contra Peſcennium amplexa eſt, licèt hic Thraciæ partem occupaſſet. Verùm nummus non ad illam victoriam ſpectat, quam hoc tempore retulit Severus circa Helleſpontum, aut cùm Byzantium poſteà expugnavit, quia tunc Geta Cæſaris nomen nondum adeptus erat.

Hic nummus mediocris formæ, inter raros numeratur.

SEPT. GETA CAES. PONT. Caput Getæ ſine laurea.

MVNICIP. STOBENSIVM. *Municipium Stobenſium.* Duo Fluvii decumbentes, quorum alter barbatus, alter imberbis, figurâ militari habitu ornatâ, ſtante intermediâ.

Geta hoc in nummo Pontifex renunciatur, an in loco demortui cujuſdam Pontificis inauguratus, an ſupra numerum cooptatus, incompertum eſt. Caracalla ejus frater, Pontifex in nummis etiam dictus eſt: ſed hic ſolus patre mortuo videtur ex nummis fuiſſe Pontifex Maximus. Aliquos quidem Getæ nummos in lib. de Præſtant. Num. cum titulo P. M. protulimus; ſed majori adhibitâ diligentiâ epigraphen novâ manu inſcriptam deprehendimus. Balbinus & Pupienus primi tantùm ſimul apud Capitolinum Pontifices Maximi leguntur à Senatu appellati. Duo Fluvii Stoborum ſitum indicant, ad quorum confluentiam condita urbs videtur: alter fluviorum Erigon vocatus, alter Rhœdias. Erigon autem oritur in Pæonia ſupra Deborum, deinde augetur Rhœdiâ, ſi Baudrando fides: ideò hic quaſi filius in illum defluens, imberbis depingitur. Figura paludatâ videtur eſſe Getæ, cui provincia ſe devovet.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, rariſſimus & præſtantiſſimus eſt.

TROAS.

IMP. CAE. P. SE. GETA. Caput Getæ laureatum.

COL. AVG. TROA. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Apollo nudus, pede ſaxo impoſito, lauri ramum gerit.

Troas urbs Phrygiæ minoris nummos Getæ, cùm ille Imperium patris teſtamento cum fratre Caracalla obtinuit, gratulans dedicavit: hanc Dionyſius Afer inſignem urbem veterum Heroum appellat, quam Neptunum & Apollinem condidiſſe, eandèmque à Junone & à Minerva everſam narrat: ideò Euſtathius Afri Commentator, ait. *Digna eſt ut deploretur, propter ea quæ paſſa eſt.* Sed Colonia facta priorem ſplendorem recuperaſſe videtur, teſte Strabone cap. 13. pag. 594. Νῦν δὲ καὶ Ῥωμαίων ἀποικίαν δέδεκται, καὶ ἔστι τῶν ἐλλογίμων πόλεων. *Nunc etiam Romanorum Coloniam excepit, & eſt una de urbibus nobilibus.* De Apolline hoc modo depicto, in Commodo, Criſpina, & Caracalla diximus: ille pedem ſaxo imponit, qualis vaticinia reddebat, ut Pauſanias Delphis narrat Herophilen ejus Sacerdotem oracula edidiſſe. Καὶ ἐς Δελφοὺς, ὁπότε δὲ ἀφίκοιτο, ἐπὶ ταύτης ἱσταμένη τῆς πέτρας ᾖδε. *Ac Delphis quidem, de quo diximus, ſaxo vaticinia edebat ſua.*

Hic nummus ſecundi & minimi moduli, pro raro habendus.

P. SEPT. GETA. Caput Getæ nudum.

COL. AVG. TRO. *Colonia Augusta Troadensis.* Tripus.

Tripus, instrumentum est pedibus constans tribus, cujus nomine intelliguntur mensæ, sellæ, & alia ejusmodi. Tripodes, ut ait Servius, erant mensæ in templo Apollinis Delphici, quibus superpositæ Phœbades, vaticinabantur. Alio nomine dicitur Cortina. Tripus igitur hic ad Apollinem spectat, unde apud Athenæum lib. 2. pag. 37. Καὶ γὰρ ἐκ τρίποδος λέγειν φαμὲν τοὺς ἀληθεύοντας. *Nam qui vera fantur, illos è Tripode loqui dicimus.* De summo Apollinis apud Troadenses cultu passim diximus, & de ejus oraculo. Athenæus lib. 7. pag. 296. illum à Glauco vaticinandi artem didicisse narrat ex Nicandro. Ὁ δ' αὐτὸς Νίκανδρος ἐν πρώτῳ Αἰτωλικῶν τὴν μαντικὴν φησὶν Ἀπόλλωνα ὑπὸ Γλαύκου διδαχθῆναι. *Ipse verò Nicander in Ætolicorum primo tradit Apollinem à Glauco didicisse vaticinandi scientiam.* Apollo autem Trojæ Deus fuit tutelaris.

Hic nummus minimæ formæ, nec rarus nec obvius est.

TYRUS.

IMP. CAES. P. SEPT. GETA. PIVS. AVG. Caput Getæ laureatum.

SEP. TYRVS. METR. COLON. *Septimia Tyrus Metropolis Colonia.* Astarte tutulata stans, dextram imponit trophæo, sinistrâ scipionem: coronatur à Victoria cippo imposita, pro pedibus Astartes, hinc palma arbor, inde conchylium.

Tyrus urbs & Metropolis Phœniciæ, de qua passim in nummis Severi, beneficiorum memor, à quo Colonia deducta est, & *Septimiæ* nomen præfert, Septimio Getæ filio, cùm Imperium suscepit, gratulans nummos dicavit. Astarte Tyri Dea tutelaris est, cujus templum Hyramus Rex condidit, teste Josepho, de Bel. Judaic. lib. 1. ubi ejus Regis filium nomine *Bele Astartum* nominat, & Bele-Astarti filium, *Abdastartum*, & alterum Bele-Astarti filium, *Astartum*, quasi ex Astartes nomine. Trophæum, cui manum imponit Astarte, non ad Getæ historiam, sed ad Colonias à Tyriis longè deductas spectat; quippe idem typus in plerisque Imperatoribus frequens occurrit. De palma & conchylio abundè dictum est.

Hic nummus primæ magnitudinis elegantissimus est.

SEPT. TYRVS METRO. COLON. *Septimia Tyrus Metropolis Colonia.* Colonus agit boves, pone quod vexillum, in quo LEG. III. GAL. *Legio Tertia Gallica.*

Tyrii deductæ Coloniæ symbola in nummo Getæ proferunt, ut ipsi pergrata: quippe Severus ejus pater urbem munificentiâ suâ Coloniam constituerat. Porrò hæc urbs à Pescennii militibus, ob Severi partes, quas illa erat amplexa, direpta & incensa fuit. Itaque ob belli merita jus Italicum obtinuit, ut refert Ulpianus lib. 1. de Censibus. *Huic enim divus Severus & Imperator noster, ob egregiam in Rempublicam, Imperiumque Romanum insignem fidem, jus Italicum dedit.* Colonus, civium Romanorum deductorum symbolum; vexillum, Veteranorum in urbem transmissorum insigne: ex qua verò Legione deducti sint, nomen *Tertia Gallica* indicat: hæc apud Dionem in Phœnice hiberna agebat, ad ejusque provinciæ securitatem à Vespasiano ibi locata. Ejus Legionis, ut & IIII. & VI. Gallicæ, fidem faciunt Inscriptiones antiquæ apud Gruterum, sed harumn ulla in nummis mentio.

Hic nummus majoris formæ præstantissimus est.

INCERTA.

P. SEPT. GETA. Caput Getæ nudum.
STA. BOV. *Stabiæ. Bovillæ.* Bos ſeu Vacca.

Patinus nummum uno verbo STABOV. Stabiis Campaniæ oppido tribuit. P. Harduinus STA. BOV. dividit, rectè quidem, cùm in ſimili nummo menſe Januario 1686. Tuſculi à nobis reperto, punctum poſt STA. obſervaverimus, & ad duas in eadem Campania Stabias & Bovillas urbes revocat, quibus utrique Bos ſeu Vacca convenire poteſt; Stabiis ob lac Stabianum pro Pthiſicis decantatum, Bovillis verò ad indicandam nominis originem Bovillæ, quippe quaſi Bovis ilia, quod eò vulnerata Bos ſua trahens inteſtina devenerit; ſed quia hæc conjectura Antiquariis non omninò arridet, nummum inter incerta numiſmata collocavimus.

Hic nummus minimi moduli, inter rariores collocandus.

ROMÆ

L. SEPTIMII GETAE.
SAECVLARIA
SAECVLI FELICITAS
P. PETRONIVS FAVSTVS
AVGVR.

Sponius Miſcell. erud. Antiq. pag. 272.

IMP. CAESARIS: L.
SEPTIMII SE
VERI PERTINACIS
AVGVST.
LAETITIAE
TEMPORVM
P. PETRONIVS FAVSTVS
AVGVR.

A latere ejuſd. marmor.

M A C R I N U S.

ACRINUS in Syria à militibus electus, licèt à Senatu confirmatus, Romam illicò non venit, bello nimirum cum Parthis detentus; pace autem cum iis initâ, civile cum Elagabalo bellum inchoavit, in quo post XIIII. Imperii menses occisus est. Tam turbidum procellosúmque tempus deducendis Coloniis haud idoneum fuisse videtur: nummus tamen Tarsi cusus, hanc urbem *Macrianæ* nomen, ob collata ab eo in se beneficia, assumpsisse nos edocet.

MACRINI *nummi ex ære majore rarissimi, ex infimo & mediocri rari.*

ANTIOCHIA Syriæ.

ΑΥΤ. Κ. Μ. Ο. C. ΜΑΚΡΙΝΟC. Caput Macrini laureatum.
S. C. *Senatusconsulto.* Δ. Ε. Δημάρχικῆς ἐξουσίας, *Tribunitia potestate*, in laurea.

Nummus licèt Antiochiæ nomen non exhibeat, ad illam spectare arguunt hæ voces S. C. & Δ. Ε. in ipsius nummis signatæ, ab eo tempore quo Coloniam illam deduxit Caracalla; imò Antiochia, ut diximus in Othone, solâ S. C. inscriptione, ante Caracallæ tempora, in laurea similiter utebatur. Hanc urbem geminam habuisse monetæ officinam, urbis scilicet, & Syriæ Præfecti, jam diximus; quam sententiam illustrant nummi Patrenses, ubi pariter gemina erat monetæ officina, testes sub Claudio nummi, alii quidem à civibus cum epigr. COL. A. A. PATRENS. cusi: alii verò à Præfecto Achaiæ cum Græca inscriptione, ΕΠΙ ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΡΟΥΦΟΥ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ. Lampridius narrat postquàm Imperium Macrino delatum fuisset, & ipse filium Diadumenianum appellasset *Antoninum*, militibus id gratum habentibus gratias egisse, & inquit: *Hac habitâ concione, statim apud Antiochiam moneta Antonini Diadumeniani nomine percussa est, Macrini usque ad jussum Senatus dilata est.* Patinus pag. 327. sententiam hanc sequutus, non capit quomodo S. C. hic Senatusconsultum significet; sed Antiochiam longè antè has notas in nummis exhibuisse, ad indicandam sibi cudendæ monetæ facultatem à Senatu concessam, & Populi jussu confirmatam, ignoravit.

Antiochiæ pariter cusus est alter Macrini nummus, in cujus aversa parte, ΚΑΙ. Μ. Ο. ΔΙΑ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. S. C. cum capite Diadumeniani. De notis verò Δ. Ε. in nummis filii.

Uterque nummus minimæ formæ, vulgaris & obvius est.

B E R Y T U S.

IMP. CAES. M. OPEL. MACRINVS AVG. Caput Macrini laureatum.
COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus.* Neptunus pede saxo imposito stans, dextrâ Delphinum, sinistrâ tridentem. Idem typus in templo sex columnarum.

Berytus

Berytus, urbs littoralis & Colonia Phœniciæ, de qua passim dictum est, Macrino Imperatori in Syriæ confinio à Legionibus electo, gratulans nummos consecrat. Berytenses Neptunum tutelare numen sæpe in nummis repræsentarunt; sed hic elegans nummus templum ejus in urbe magnificentissimum exhibet. Urbs autem illa videtur fuisse perillustris, si quidem Josephus ab Agrippa Rege maximè ornatam narret Ant. l. 19. cap. 7. Πολλοῖς δὲ κατασκευάσας πολλὰ Βηρυτίους ἐξαιρέτως ἐτίμησε, θέατρον γὰρ αὐτοῖς κατεσκεύασε πολυτελείᾳ τε καὶ κάλλει πολλῶν διαφέρον, ἀμφιθέατρον δὲ πολλῶν ἀναλωμάτων, βαλανεῖα πρὸς τούτοις, καὶ στοὰς ἐν οὐδενὶ τῶν ἔργων στενότητι δαπανημάτων, ἢ τὸ κάλλος ἀδικήσας, ἢ τὸ μέγεθος. *Inter alias autem multas eximiis ornamentis honoravit civitatem Berytiam, magnis sumptibus exstructo ibi theatro pulcherrimo, simulque æquè magnifico amphitheatro, & ad hæc balneis ac porticibus, nullis parcens impendiis, modò absolutam operibus pulchritudinem adderet.* Delphinus & tridens Neptuni sunt insignia.

Hic nummus secundæ magnitudinis, apud R. P. Olone Dominicanum Convent. Aquisext. inter rariores numerandus.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus.* Astarte tutulata & seminuda stans in templo tetrastylo, dextrâ hastam, seu scipionem, coronatur à Victoria columnæ imposita, hinc & inde icuncula supra cippum vexillum gerit.

Frequentes Berytensium nummi Macrino cusi occurrunt, quòd illi ab ipsius partibus contra Elagabalum starent, ut innuere videtur Dio lib. 78. pag. 903. qui Basilianum Ægypti Præfectum, & Marcum Secundum Phœniciæ Rectorem ipsi addictissimos narrat. Καὶ ἤσαν κατὰ ταυτὰ ἀμφότεροι αὐτῷ προσκείμενοι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοὺς τοῦ ψευδαντωνίνου δρομοκήρυκας ἀπέκτεινον. *Quorum uterque Macrini partes fovebat, ideoque publico utentes cursu præcones Pseudantonini necabant.* De Astartes cultu in Syria sæpe dictum; illa seminuda est Veneris instar, Suidas illam esse docet. Ἀστάρτη, ἡ παρ' Ἕλλησιν Ἀφροδίτη λεγομένη. *Astarte quæ apud Græcos Venus dicta est.* Duæ illæ icunculæ in cippis vexillum gerentes, utriusque Legionis v. Macedonicæ, & VIII. Augustæ Veteranorum Genios repræsentant, ad indicandam Coloniæ originem, quam & duæ aquilæ legionariæ in nummo templi Genii Berytensis alibi describendo, pariter denotant.

Hic nummus majoris formæ rarissimus & elegantissimus est.

CÆSAREA.

IMP. OPE. MACRINVS AVG. Caput Macrini laureatum.

COL. PR. FL. AVG. CAESAR. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarea.* Colonus agens boves.

Nummus ad Cæsaream Palæstinæ urbem, non autem ad Cæsaream Cappadociæ, ut putat Eq. Patinus, quæ Coloniæ dignitate nunquam donata est, spectat. Cæsarienses Macrino in Syria à Legionibus electo nummos suos dicant, obsequium hoc modo Imperatori novo denotantes. Ex urbe Cæsarea oriundus erat Macrinus, ex Sitifensi scilicet, non ex ea quæ ad Argæum montem sita est, non Cappadox, sed Maurus, ut confirmat Dio lib. 78. pag. 884. Τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τὸ οὖς τὸ ἕτερον, κατὰ τὸ τῶν Μαύρων ἐπιχώριον, διετέτρητο. *Habuit enim præter cætera, alteram aurem perforatam, ut est Maurorum consuetudo.* Qui mulierum inaures gestantium mos adhuc superest in Africa, quod & ipsi Algeriæ vidimus. Cæsarienses Coloniæ symbolum, ad denotandam immunitatem à Tito sibi concessam, signare videntur.

Hic nummus secundæ magnitudinis mutilus, & cum uno bove pro duobus, à Patino pag. 322. vulgatus, pro raro habendus.

COILLU.

I. OP. SEV. MACRINVS AVG. Caput Macrini laureatum.
AEL. MVNIC. COIL. in aliis COMM. *Ælium Municipium Coillu*, vel *Coillutanum Commodianum*. Dimidia navis, cornucopiæ desuper.

Coillu urbs & Municipium Numidiæ, de quo dictum est in Antonino Pio, Commodo, & Caracalla, Macrino Imperatori Africano gratulans, nummos dedicat. Hunc in Africam amandatum narrat Capitolinus. *A Severo remotum etiam à miserrimis officiis, relegatumque in Africam, ubi ut infamiam damnationis tegeret, lectioni operam dedisse, egisse causulas, declamasse, jus postremò dedisse.* Urbs *Macriana* in Mauritania Sitifensi, ex qua natus erat, in illius etiam honorem dicta videtur; ejus meminerunt Notitiæ Africæ, ubi Restitutus Macrianensis legitur, hucque pertinere putat Lucas Holstenius Annot. de Patriarch. Rom. Silvanum Macrianensem in Coll. Carth. Coillutani dimidiam navem, ad situm urbis indicandum, signarunt: cornucopiæ verò ad ubertatem rerum omnium in Municipio arguendam, cui adstipulatur Lucianus in Rhetor. Præc. τὸ τῆς Ἀμαλθείας κέρας ἔχουσα ἐν τῇ δεξιᾷ, παντίοις καρποῖς ὑπερβρύον. *Dextrâ tenens Amaltheæ cornu fructibus scatens omnifariis.* Numidiam ita fertilem reddidisse Massinissam alicubi diximus.

Cave ne nummum ad *Æliam Capitolinam* cum Eq. Patino pag. 323. & P. Harduino pag. 13. ac ne cum Com. Mediobarbo 307. ad *Municipium Fanestre* in Hispania frustrà constitutum, imò ne tandem cum ipsomet P. Harduino pag. 110. ad *Cœlium Calabriæ* urbem revoces.

Hic nummus minimi moduli, à Patino pag. 322. vulgatus, inter raros reponendus.

DEULTUM.

IMP. M. OPEL. MACRINVS AVG. Caput Macrini laureatum.
COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deultum.* Bacchus stans, dextrâ cantharum, lævâ thyrsum, pro pedibus panthera.

Deultum, urbs est Thraciæ, Colonia à Vespasiano deducta, quæ non tam læta Macrini electione, quàm Caracallæ interitu, novo tamen Imperatori dedicavit nummos: sed cùm plurimi occurrant ab eadem urbe cusi, beneficium quoddam, vel novum Provinciæ Rectorem, illam ab eo accepisse verisimile videtur. Bacchus in nummo Deulti signatus, ipsius cultum in hac urbe indicat, fortè ob vitium in illius agro abundantiam. Athenæus enim Thraciam ob vinum celebratam narrat l. 1. c. 24. p. 31. Ἐπιεικῶς δ' ἡ Θρᾴκη ἐθαυμάζετο ὡς ἡδύοινος, καὶ συνόλως τὰ πλησίον αὐτῆς χωρία. *Thraciæ quidem ob vini quod fert præstantiam, ac vicinorum ipsi locorum magna fuit celebritas.* Cantharum poculi genus gerit Bacchus, de quo idem Athenæus lib. 11. cap. 6. Ἑκατὸν τῆς ἡμέρας ἔκλαιεν οἴνου κανθάρους. *Centum interdiu vini cantharos absumi lacrymabatur.* Thyrsus est hasta aculeata, hederâ obtecta, quam in bigis Bacchæ quatiebant. Panthera Baccho comes additur, ob vinum quo delectatur; sed Phornutus de Nat. Deor. inquit hanc Deo Pantheram adsistere, ad indicandum asperrimos etiam mores temperato vini usu mansuescere.

Hic nummus secundæ magnitudinis rarus est.

IMP. M. OPEL. SEV. MACRINVS. P. AV. Caput Macrini radiatum.
COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deultum.* Silenus dextram attollens, humero sinistro utrem hircinum gerit.

Nil

Nil mirum si Deultum urbs Bacchum venerata, ad vites conservandas, Silenum ejus nutritium & pædagogum coluerit, quem Lucianus de Baccho in Indiæ profectione unum ex ejus ducibus nominat. Καὶ τοῦτον πάνυ πιθανόν τινα συστρατηγὸν ἄγειν αὐτοῦ. *Eumque magnæ auctoritatis in ducendo exercitu ipsius collegam.* Silenus dextram attollit versus astra, inter quæ translatum ipsum tradit Aratus in Bacchi gratiam: humero sinistro utrem hircinum gerit, an fortè quòd hircus Baccho immolaretur, ut ait Phornutus. Τὸν δὲ τράγον αὐτῷ θύουσι, διὰ τὸ λυμαντικὸν δοκεῖν τῶν ἀμπέλων. *Hircum ipsi immolant, quia noxium vitibus animal est.* Unde rustici Athenienses festum agebant, Ασκώλια ab utre nuncupatum, ut narrat Suidas. Εορτὴν οἱ Αθηναῖοι ἦγον τὰ Ασκώλια, ἐν ᾗ ἥλλοντο τοῖς ἀσκοῖς αἰγείοις, εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου. *Festum Athenienses agebant Ascolia, in quo utribus caprinis insiliebant in honorem Bacchi.* Uno tantùm pede in utrem saltabant. Hesychius: Ασκωλίζοντες ἐφ' ἑνὸς ποδὸς ἁλλόμενοι. *Uno pede saltante.* De quo Virg. 2. Georg.

> *Non aliam ob culpam Baccho caper omnibus aris*
> *Cæditur, & veteres ineunt proscenia ludi.*

Hic nummus minimi moduli inter rariores reponendus.

IMP. M. OPEL. SEV. MACRINVS. AVG. Caput Macrini laureatum.
COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deultum.* Fortuna stolata stans cum calatho, dextrâ temonem, lævâ cornucopiæ.

Deultani, ut & plurimi alii populi, Fortunam venerati sunt. De illa exclamat Plinius. *Toto mundo & locis omnibus, omnibusque horis, omnium vocibus Fortuna sola invocatur.* Pausanias in Messeniac. tradit Homerum Poëtarum Principem mentionem Fortunæ primùm fecisse, quam Græci Τύχην appellant, Oceani filiam. Καὶ Τύχην ὡς Ωκεανοῦ καὶ ταύτην παῖδα οὖσαν. *Et Tychen etiam ipsam Oceani filiam.* Fortunam ipsam divitiarum esse matrem atque nutricem ferunt; ideò illi temonem & cornucopiæ tribuere videntur, ex Lactantio, ut jam alicubi diximus; forsan ob id Romæ trans Tyberim, ubi ædem habebat, ejus festum colebant, qui sine arte aliqua vivebant. Imperatoribus sæpe comes addebatur, signo ejus aureo in ipsorum cubiculo asservato, de quo Capitolinus in vita Antonini Pii. *Fortunamque auream quæ in cubiculo Principum poni solebat, transferri ad eum jussit.*

Hic nummus mediocris formæ, nec rarus nec obvius est.

IMP. M. OPEL. SEV. MACRINVS. AVG. Caput Macrini radiatum.
COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deultum.* Lupa præbens ubera Romulo & Remo.

Quibusdam Deultanorum nummis inscribitur *Severi* nomen, quod assumpsit Macrinus, postquàm Diadumenum filium *Antoninum* vocasset, ut innuit Capitolinus in ejus vita. *Insulsit præterea nomen Severi, quùm illius nullâ cognatione tangeretur, unde jocus extitit,* SIC MACRINVS EST SEVERVS, QVOMODO DIADVMENVS ANTONINVS. Lupa cum puerulis, frequens est Coloniarum symbolum, ad indicandam urbis Romæ à Romulo originem, cujus Strabo meminit lib. 5. pag. 229. Τοὺς δὲ ἐξέθηκε παρὰ τὸν Τίβεριν, κατά τι πάτριον. μυθεύονται μὲν οὖν ἐξ Αρεος γενέσθαι τοὺς παῖδας, ἐκτεθέντας δ' ὑπὸ λυκαίνης ὁρᾶσθαι σκυλακευομένους. *Gemellos autem quos pepererat, morem quendam patrum secutus, ad Tyberim exposuit. Hos Marte patre natos fabulantur, animadversumque eos à Lupa catulorum loco ali.* Lupæ puerulis ubera præbentis simulacrum pro Romæ insigni fuit.

Hic nummus secundæ magnitudinis pro raro habetur.

ÆDESSA.

M. O. C. ΜΑΚΡΙΝΟC. CE. Caput Macrini laureatum.

ΜΗΤ. ΚΟΑ. ΕΔΕCCA. Μητρόπολις Κολωνία Εδεσσα. *Metropolis Colonia Edeſſa.* Variæ ſunt epigraphæ, caput turritum & velatum.

Edeſſam Abgari Regiam per fraudem à Caracalla ipſi ablatam, & Coloniam Romanorum ab eò factam diximus: in ea hiberna ille agebat, dum Carrhas inviſendi Dei Luni gratiâ profectus, in itinere occiſus eſt, ut narrat Spartianus in ejus vita. *Deinde cùm iterùm vellet Parthis bellum inferre, atque hibernare Edeſſæ, atque inde Carrhas Luni Dei gratiâ veniſſet, die natalis ſui* VIII. *Idus Aprilis, ipſis Megalenſibus &c. interemptus eſt.* Cùm in caſtris Macrinus Imperator fuiſſet appellatus, Edeſſeni nummos ipſi ſubitò dedicarunt, quorum hic nobis monimentum eſt. Caput illud turritum & velatum, Genius urbis eſt, & ſolenne ejus tractus Metropolium inſigne; turribus ornatur, ut maximè munita. Illam Triſtanus ex Cantacuzeno lib. 4. obſidionem ſexdecim annorum tuliſſe refert.

Hic nummus minimi moduli, rarus & conſpicuus eſt.

HELIOPOLIS.

IMP. M. OPEL. MACRINVS. AV. Caput Macrini laureatum.

COL. IVL. AVG. FEL. HEL. *Colonia Julia Auguſta Felix Heliopolis*, ſeu *Heliopolitana.* Colonus agens boves, pone duo ſigna militaria, in quorum apice aquila.

Heliopolis urbs eſt Phœniciæ; Syri enim & Phœnices primi Macrino Imperatori à Legionibus electo, acclamarunt. Sed cùm Elagabalus à quibuſdam Imperii ſucceſſor aſſertus eſſet, milites & civitates pro diverſis partibus ſteterunt: & licèt ſuſpenſis animis hærerent, cùm res adhuc foret in ambiguo ſtatu, adlatis potiſſimùm de Macrino ſuperato nuntiis, vehemens coorta ſeditio eſt, in qua multi è plebe, nec è militibus pauci perierunt. Heliopolitani Colonum cum ſignis militaribus, ad Coloniæ deductionem ex Civibus Romanis & Veteranis indicandam, cælarunt. Duo ſunt ſigna militaria, in quorum apice aquila, ad Veteranos, tum ex Legione V. *Macedonica*, & VIII. *Auguſta*, in hanc, ut ſæpe diximus, Coloniam tranſmiſſos, ſpectantia.

Hic nummus mediocris formæ, inter præſtantiores computandus.

PELLA.

IMP. M. OPEL. MACRINVS AVG. Caput Macrini laureatum.

COL. IVL. AVG. PELLA. *Colonia Julia Auguſta Pella.* Figura nuda inſidens rupibus, dextrâ ſibi coronam imponit, lævo cubito fiſtulæ multis calamis compactæ innixo, pro pedibus pedum.

P. Harduinus pag. 200. in hoc Macrini nummo legit COL. IVL. HISPELLA, quem ad Hiſpellum in ſexta Italiæ regione urbem perperam revocat.

Pella urbs Macedoniæ, in littore Ægei maris, Macedonum regia olim ſedes, Colonia à Julio conſti-

constituta, ab Augusto Veteranis frequentata, suum Macrino obsequium per nummos testatur. Figura montibus insidens, urbis situm indicat, de quo Livius Dec. v. lib. IV. *Situm urbis undique aspiciens, quam non sine causa delectam esse regiam advertit. Sita est in tumulo vergente in Occidentem hibernum, &c.* Ill. Spanhemius, ad situm Pellæ probandum Not. ad Cæss. Juliani p. 160. & 400. hunc typum protulit, nullâ figuræ mentione factâ, cui pag. 160. palmam pro fistula tribuit, unde Amicus noster ad Athletam ludorum victorem, qui sibi coronam imponit, revocabat; sed figura illa nunquam palmam gerens, semper fistulæ innixa, Apollo esse videtur, Nomius dictus, quasi pastor, quod Admeti Regis pecus paverit, ut confirmat pedum in una nummi parte. Fistulæ multis calamis compactæ innixus, tanquam Marsyæ spoliis insultans, qui ad tibiæ certamen ipsum provocare ausus fuerat; ideoque coronam sibi imponit. Pellenses apud Goltzium in Græciæ nummis tab. 22. & 23. Apollinem cum tripode, illumque cum lauri corona exhibent, unde apud eos Apollinis cultus arguitur.

Hic nummus minimi moduli pro raro numerandus.

COL. IVL. AVG. PELL. *Colonia Julia Augusta Pella.* Victoria sedet supra spolia, dextrâ stylum, sinistram apponit clypeo quem genu sustinet.

Victoria spoliis insidens, ad bellum Parthicum spectat; illa enim sedet, bello per Macrinum confecto, & pace cum Parthis initâ, qua de re Dio lib. 78. pag. 887. Ἔπειτα διαπρεσβευόμενοι ὁ Μακρῖνος καὶ ὁ Ἀρτάβανος, καὶ διακηρυκευόμενοι, συνηλλάγησαν. *Secundùm hæc missis utrò citròque de pace Legatis, res inter Macrinum & Artabanum mutuam ad reconciliationem deducta fuit.* Nam auctore Herodiano in vita Macrini, Romani triduo cum Parthis decertaverant. Πρώτης μὲν οὖν καὶ δευτέρας πάσης ἡμέρας ἐξ ἑωθινοῦ εἰς ἑσπέραν ἐμαχέσαντο· ἡ νὺξ ἐπελθοῦσα διέλυσε τὰς μάχας· ἑκάτεροί τε ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἑαυτῶν στρατόπεδα, νικᾶν ἀξιοῦντες. τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ συνῆλθον εἰς τὸ αὐτὸ πεδίον μαχούμενοι. *Uno igitur alteroque die, à mane ad vesperam pugnatum: nox prælium diremit; reversique sunt in castra utrique, quasi victores. Tertia die in eandem planitiem pugnaturi convenere.* Senatus Macrino sacrificia decrevit ob victoriam, & Parthici nomen datum, quod non accepit. Multi occurrunt S C. cusi nummi cum simili typo & epigraphe VICT. PARTH. quod imitati sunt Pellenses.

Hic nummus minoris formæ, in rariorum serie collocandus.

TYRUS.

IMP. CAES. MACRINVS. AVG. Caput Macrini laureatum.

SEPT. TYRO METROP. COLON. *Septimia Tyro Metropolis Colonia.* Bos cum vexillo, in quo LEG. III. GAL. *Legio Tertia Gallica.* Conchylium ante bovem.

Tyrus Phœniciæ Metropolis, Macrinum venerata, nummos ei plurimos obtulit, si quidem Marius secundus illius provinciæ Præfectus, ab ipsius partibus contra Elagabalum stetit, ut jam vidimus apud Dionem. Bos, Coloniæ ex Civibus togatis deductæ symbolum est; vexillum, Legionis Veteranorum in eam missorum insigne: ex quanam autem illi fuerint, in eo scriptum est nomen Tertiæ Gallicæ. Ipsa enim in Phœnicia hiberna agebat: hæc nondum pacata erat, post Elagabali è Syria discessum, nam Severus rebellavit, teste eodem auctore. Σεβῆρος ἐπιτολμήσας καὶ αὐτὸς τῇ μοναρχίᾳ ἐν τῷ τρίτῳ στρατοπέδῳ τῷ Γαλλικῷ, οὗ ἦρχε. *Severus autem, & ipse regnum adfectare ausus in Legione Gallica Tertia, cujus dux erat.* Conchylium Tyri insigne est, ob celebrem ejus purpuram, de qua loquitur Virgilius lib. 3. Georg.

Vellera mutentur Tyrios incocta rubores.

Jam vulgatus est in Julia Pia similis Tyri Coloniæ typus cum eadem epigraphe, quam Tristanus, & illius sequaces, SEPHYRVS & SEPHYRO legerunt, ut notavit P. Harduinus pag. 513. qui inscriptionem vexilli LEG. XII. pro LEG. III. apud Patinum corrigere debuerat ex nummo Treb. Galli, quem ipsemet cum LEG. III. GAL. pag. sequente protulit.

Hic nummus mediocris magnitudinis, à Patino pag. 321. vulgatus, rarus est.

SEP. TYRO METRO. COLON. *Septimia Tyro Metropolis Colonia.* Templum ſex, in aliis quatuor columnarum à latere, ante quod conchylium.

Templum, vel Herculis, vel Aſtartes eſt; præcipua ſunt hæc Tyri Numina: ſed ſi conjecturæ locus, ad Herculem ſpectat, quia per excellentiam ſine icuncula fanum videtur repræſentatum, Hercules enim urbis erat Fundator & Heros, de quo ita loquitur Lucianus de Dea Syria. Καὶ ἔστι ἱερὸν καὶ ἐν Συρίῃ.... Τό γε δὲ Ἡρακλέος τὸ ἐν Τύρῳ, οὐ τούτου δὲ Ἡρακλέος, τὸν, Ἕλληνες ἀείδουσι, ἀλλὰ τὸν, ἐγὼ λέγω πολλὸν ἀρχαιότερος, καὶ Τύριος ἥρως ἐστί. *In Syria quoque ſunt templa..... Herculis quidem illud quod eſt Tyri, non hujus Herculis, quem Græci decantant: ſed quem ego dico, multò vetuſtior eſt, & Tyrius Heros.* Priùs enim Herculi, quàm Aſtarte templum exſtruxiſſe Hiramum Tyri Regem narrat Joſephus contra Apion. lib. 1. Καθελών τε τὰ ἀρχαῖα ἱερὰ, καινοὺς ναοὺς ᾠκοδόμησεν· τότε δὲ Ἡρακλέους καὶ τῆς Ἀστάρτης τέμενος ἀνιέρωσεν· καὶ τὸ μὲν δὲ Ἡρακλέους πρῶτον ἐποιήσατο ἐν τῷ Περιτίῳ μηνὶ, εἶτα τὸ τῆς Ἀστάρτης. *Demolituſque antiqua delubra, nova templa ædificavit, Herculiſque primùm exſtructo menſe Peritio, deinde Aſtartes.* De hujus templi opibus, vide Herodotum in Euterp. Concha perpetuum Tyri inſigne.

Hic nummus ſecundæ & minimæ formæ, inter præſtantiores habendus.

IMP. M. OPEL. MACRINVS AVG. Caput Macrini laureatum.

SEP. TYRO, in aliis TYRVS. METRO. COLON. *Septimia Tyro,* in aliis *Tyrus Metropolis Colonia.* Triremis cum remigantibus, in aliis cum velo: diverſi ſunt typi.

Triremis in Tyriorum nummis, aut ad primam triremium fabricam ab ipſis inventam, vel ad eorum in mari potentiam indicandam, appoſita eſt. Nonnus Dionyſ. 4. illos ab Hercule navigandi artem edoctos nautili concha ſua velificantis exemplo commemorat: unde Tibullus lib. 1. Eleg. 8.

Prima ratem ventis credere docta Tyrus.

De Tyri θαλασσοκρατίᾳ, ſeu maris imperio, audias Q. Curtium lib. 4. cap. 4. *Quocumque claſſes ejus adierint, ditionis ſuæ fecit.* Quod confirmat Strabo lib. 16. pag. 757. Τῆς δὲ περὶ τὰς ναυστολίας δυνάμεως τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος, τῶν ἀποικίδων ἐστὶ πόλεων τεκμήριον. *Quantum claſſe potuerint* (Tyrii) *argumento evidenti eſt multitudo & magnitudo Coloniarum ab iis deductarum.* In Africam ſcilicet, & in Europam teſte Diodoro lib. 5. Πολλὰς μὲν κατὰ τὴν Λιβύην ἀποικίας ἐποιήσαντο, οὐκ ὀλίγας δὲ καὶ τῆς Εὐρώπης ἐν τοῖς δύσιν κεκλιμένοις μέρεσιν. *Quo factum, ut multarum in Africa Coloniarum, nec paucarum in his Europæ partibus quæ ad Occidentem vergunt, auctores fierent.* Conchylium in Tyriorum nummis ferè perpetuum, celeberrimum apud ipſos purpuræ uſum oſtendit.

Uterque nummus rarus, alter ſecundæ formæ, alter minimæ.

HERCVLI
VICTORI
PRO. SALVTE
IMP. CAES. M.
OPELII AVRE
LI SEVERI
MACRINI. AVG.
L. IVBENTIVS
L. F. TER. SE
VERVS. AVG. N.
DISPENSATOR.

Ex Panvinio apud Gruterum pag. 50. 4.

DIADUMENIANUS.

Arcus Opelius Macrini filius, cognominatus eſt *Diadumenus*, ab avi materni nomine. Lampridius eum priùs *Diadematum* fuiſſe appellatum narrat, quòd naſcens pileum non habuerit, ſed diadema tenue; unde Mathematici ipſum Imperatoris filium, & Imperatorem futurum prædixerunt. Macrinus autem Imperator factus, cùm mœrorem omnium pectora obſediſſe obſervaſſet, quòd Antoninum in Repub. non haberent, exiſtimantes quòd ſine eo Romanum eſſet Imperium periturum, concionem parari juſſit, filiumque *Antoninum* appellavit, productoque *Diadumeni* nomine, in *Diadumenianum*, quaſi in Antoninorum familiam adoptatus, ille *Marcus Opelius Antoninus Diadumenianus* vocatus eſt.

Diadumeniani *nummi ex ære magno hactenùs non occurrunt, ex medio & minimo, inter præſtantiores collocantur.*

ÆLIA CAPITOLINA.

M. OPEL. ANT. DIADVMENIANVS. CAES. Caput Diadumeniani nudum.
COL. AEL. CAP. COMM. *Colonia Ælia Capitolina Commodiana.* Templum tetraſtylum, in quo Jupiter ſedens inter duas figuras muliebres.

Ælia Capitolina priùs Jeroſolyma, Colonia ab Hadriano conſtituta, nomen *Æliæ* habuit, de *Ælia* Hadriani gente; deinde ob accepta à Commodo beneficia, & non à deductis eò à Commodo Colonis, ut putat Scaliger in Animad. *Commodianam* etiam ſe appellavit. Poſtquàm autem Diadumenianus à patre Cæſar factus eſſet, urbs, ut utriuſque benevolentiam ſibi conciliaret, nummos in Diadumeniani honorem cudit. Templum in nummo ſignatum, Jovis eſt Capitolini, de quo diximus in ſimili Hadriani nummi typo, quod ille ædificari juſſit, teſte Dione in ejus vita lib. 69. pag. 793. Καὶ ἐς τὸν τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ τόπον, ναὸν τῷ Διὶ ἕτερον ἀντεγείραντος, πόλεμος οὔτε μικρὸς οὔτ' ὀλιγοχρόνιος ἐκινήθη. *Ac quo in loco templum Dei fuerat, alterum Jovi ædificari curaviſſet, magnum bellum & diuturnum moveri cœpit.* Adſtantes Jovi mulieres, in nummo Hadriani unam Palladem, quia galeatam, quæ Romam etiam repræſentare poteſt; alteram verò, urbis Genium eſſe protulimus.

Hic nummus mediocris formæ inter elegantiſſimos reponendus.

M. OPEL. ANT. DIADVMENIANVS. C. Caput Diadumeniani nudum.
COL. AEL. CAP. COMM. *Colonia Ælia Capitolina Commodiana.* Templum tetraſtylum, in quo Aſtarte tutulata, pede ſupra fluvium impoſito, dextrâ caput ſuſtinet, lævâ ſcipionem gerit, hinc & inde Victoria globo impoſita. Diverſi ſunt typi.

Aſtartes cultum in Palæſtina antiquiſſimum fuiſſe ex Joſepho novimus, qui Saüli Regis occiſi, & filiorum arma in ejus templo fuiſſe conſecrata narrat Antiq. lib. 6. cap. 15. Καὶ τὰς μὲν πανοπλίας αὐτῶν ἀνέθηκαν εἰς τὸ Ἀστάρτειον ἱερόν. *Quorum arma in templo Aſtartes dedicaverunt.* Varius erat Aſtartes veſtitus, & varia ejus attributa, pro diverſo nimirum honore ipſi in diverſis Syriæ, Phœniciæ, & Palæſtinæ urbibus tributo : hæc autem in eo habitu depingitur, quo à Bybliis Phœnices, & à Cæſarienſibus Palæſtinæ colebatur. De ea abundè in Hadriano, Antonino Pio, & Julia Domna dictum eſt. Illa caput dextrâ papyraceum gerit, juxta Lucianum in Dea Syria : ejus verò capitis papyracei ex Alexandria Byblum appulſus, anniverſaria Adonidis celebranda deſignabat. Figura quam pede calcat, Adonis eſt fluvius, qui cum cruore inficiebatur, tempus lugendi Adonidis arguebat. Victoria columnæ impoſita, Aſtartæ coronam porrigens, ſæpe huic Deæ comes in nummis tribuitur ; in hoc geminæ ſunt hinc & inde globo inſiſtentes ; utrum igitur ad Aſtarten ſpectant, an verò ad Macrinum, tanquam de Parthis & Pſeudantonino victorem, videant eruditi.

Alter ferè ſimilis, ab Erizzo pag. 463. & ab Oiſelio tab. 17. vulgatur : Oiſelius autem Commodianæ urbis Æliæ nomen ipſi à Commodo collocatum, ab Hadriano in Cæſonii Commodi ab eo adoptati memoriam eidem Æliæ impoſitum perperam tradit : Deam verò Aſtarten, Commodum eſſe exiſtimat ; dextrâ globum pro capite Serapidis gerere, lævâ haſtam Divinitatis pro ſceptro : pede globum pro fluvii capite ; & hæc omnia ad orbis terrarum imperium denotandum profert. Theod. Rickius lib. de Capitol. Rom. pag. 56. Aſtarten, Jovem radiatum cum globo & haſta arbitratur. Rickium ſequutus eſt Com. Mediobarbus pag. 309.

Hic nummus ſecundi moduli rariſſimus.

ANTIOCHIA Syriæ.

ꝶ. ΟΠΕΛ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. Caput Diadumeniani ſine laurea.

S. C. Δ. E. *Senatuſconſulto.* Δημαρχικῆς ἐξουσίας in area : aquila verò in ima nummi parte, totum intra lauream.

Hic Diadumeniani nummus ſine urbis nomine, qualem in Macrino vidimus, ad Antiochiam Syriæ pertinet, ob litteras S. C. Δ. E. in omnibus Antiochenorum numiſmatibus ſemper occurrentes. Lampridius enim poſt Macrini ad milites adlocutionem, Diadumeno monetam mox Antiochiæ ſignatam tradit. *Hâc habitâ concione, ſtatim apud Antiochiam moneta Antonini Diadumeni nomine percuſſa eſt.* Geminam fuiſſe apud Antiochenſes Syriæ monetæ officinam, jam in Othone diximus : in una quidem nummi Syriæ Rectoris nomine cum epigraphe ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ uſque ad Caracallam cælabantur : in altera verò urbis moneta ſolis S. C. litteris appoſitis ſignabatur, ad denotandam ipſius cudendæ facultatem à Pompeio M. ſibi conceſſam, Senatuſconſulto fuiſſe confirmatam, cui additæ ſunt hæ notæ Δ. E. ut indicaret urbs, illam etiam Plebiſcito laudatam, in memoriam Pompeii, qui Tribunitiam poteſtatem à L. Sylla extinctam reſtituerat. Non autem litteræ Δ. E. de Tribunitia poteſtate Imperatoris intelligendæ ſunt, cui nempe adverſantur nummi Auguſtarum, & Cæſarum, in quibus eædem voces occurrunt : teſtis ſit hic Herenniæ Etruſcillæ nummus pro cæteris, in quo circa ejus effigiem ΕΡΕΝΝΙΑ ΕΤΡΟΥCΚΙΛΛΑ legitur : in averſa verò parte ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥΣΙΑC. circa ambitum, S. C. in area cum aquila pro typo. Quis enim hæc Δημαρχικῆς ἐξουσίας verba ad Etruſcillam Principem fœminam ſpectare exiſtimet ? Nec etiam S. C. nota in hoc Diadumeniani nummo ad Senatûs permiſſum pertinet, quod multùm torſit Eq. Patinum ; ſed nota eſt Antiochenſium ſolita, ob monetam ſub Pompeio ſibi Senatuſconſulto, ut ſæpiùs dictum eſt, conceſſam. Aquila Romanum Imperium deſignat.

Cave ne Diadumeniani nummum apud Com. Mediobarbum pag. 309. cum epigraphe ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ, in quo tres Furiæ ſtant ; & alterum Philippi Jun. cum eodem typo apud P. Harduinum pag. 54. ad Antiochiam Cariæ ſpectantes, Antiochiæ Syriæ tribuas.

Hic nummus minimæ formæ, à Patino pag. 327. vulgatus, nec rarus, nec obvius eſt.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΜΑΡ. ΟΠ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. Caput Diadumeniani radiatum.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤΟC. *Tribunitiâ poteſtate, Conſul.* Aquila alis expanſis. S. C. Δ. E. in area.

Elegans

Elegans eſt hic Diadumeniani nummus cum titulo Imperatoris, qui confirmat ſententiam Lampridii, Herodianum hiſtoriam ſui temporis ſcribentem redarguentis, quòd Diadumenianum Cæſarem tantùm fuiſſe aſſeruerit. *Herodianus Græcus Scriptor, hæc præteriens, Diadumenum tantùm Cæſarem dicit puerum à militibus nuncupatum.* Sed Lampridius eum Imperatorem ſimul cum patre, ab exercitu vocatum contendit; cui refragantur nummi cùm Cæſaris titulo, præſertim Romani: Macrinus autem illum Imperii conſortem Conſulemque dixiſſe videtur, eo tantùm tempore, quo Elagabalus à quibuſdam Legionibus Imperator ſalutatus eſſet; quòd innuere videtur Dio in vita Macrini pag. 888. cùm ille ſcripſit ad Senatum de Pſeudantonino, conqueſtus de militibus, quòd adducti infinitâ pecuniæ cupiditate ab ſe defecerint. Ταῦτά τε ἐπέστειλεν ὁ Μακρῖνος, καὶ ἑαυτὸν μὲν πατέρα, τὸν δὲ Διαδουμενιανὸν υἱὸν αὐτοῦ συνεχέστατα ἀπεκάλει, καὶ τὴν ἡλικίαν τοῦ Ψευδαντωνίνου διέβαλλε, πολὺ νεώτερον αὐτοῦ τὸν υἱὸν αὐτοκράτορα ἀποφήνας. *Igitur Macrinus has litteras miſit, in iiſque ſe patrem crebro ac Diadumenum filium ſuum vocitabat, eundemque proferebat ut Imperatorem, multò juniorem Pſeudantonino, cujus ætatem criminabatur.* Nummum ex notis S. C. & Δ. Ε. Antiochiæ cuſum, jam ſuprà pronunciavimus, bis quidem voces Δημαρχικῆς ἐξουσίας in hoc nummo appoſitæ ſunt; ſed non repetitæ, ut ſibi perſuaſit P. Harduinus pag. 121. nam ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. circa ambitum averſæ nummi partis inſcriptæ ad Diadumenianum ſpectant. Δ. Ε. in area, ad Antiochiam urbem pertinent, ob monetam ipſi populi juſſu, ut ſæpiùs diximus, conceſſam. Antiochenſes per aquilam, ſe Imperio Romano ſubditos denotant.

Hic nummus minimi moduli, inter rariores reponendus.

CÆSAREA *Palæſtinæ*.

M. OPEL. DIADVMENO. AV. Caput Diadumeniani ſine laurea.
COL. P. FL. AVG. F. CAES. *Colonia Prima Flavia Auguſta Felix Cæſarea.* Variæ ſunt epigraphæ. Caput Serapidis calatho ornatum.

Singularis eſt hic nummus, qui non modò Diadumeni cognomen pro adoptati Diadumeniani nomenclatione exhibet, ſed qui ipſi pro Imperatoris nomine Auguſti titulum tribuit. Sic Lampridius eum *Auguſtum* nominat in ejus vita. PATRI AVGVSTO, FILIVS AVGVSTVS. *Non ſatis, mi Pater, videris in amore noſtro tenuiſſe tuos mores, qui tyrannidis affectatæ conſcios reſervaſti, &c.* Sed eadem Imperatoris & Auguſti dignitas Dionem illuſtrat qui Macrinum Diadumenum filium Imperatorem deſignaſſe narrat lib. 78. pag. 902. Καὶ τὸν υἱὸν αὐτοκράτορα, καίπερ τὸ δέκατον ἄγοντα, ἀπέδειξεν. *Ac filium Imperatorem, licèt annum decimum agentem, deſignavit.* Cæſarienſes Palæſtinæ hunc *Auguſti* titulum Diadumeniano tribuentes, à Macrini partibus contra Elagabalum ſtetiſſe videntur. Serapis inter præcipua Cæſareæ urbis Numina frequens occurrit in nummis Titi, Antonini Pii, M. Aurelii, L. Veri, & Commodi, quos conſule.

Hic nummus tertiæ magnitudinis præſtantiſſimus eſt.

DEULTON.

M. OPEL. ANTONINVS. DIADV. C. Caput Diadumeniani nudum.
COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacenſis Deulton.* Fortuna ſtans cum calatho in capite, dextrâ temonem, ſiniſtrâ cornucopiæ.

Deulton Thraciæ Colonia nummos Diadumeniano cum *Antonini* nomine conſecravit; Macrino videlicet adulata, quòd Imperator nomen adeò carum Reipublicæ reddiderit, quamobrem ſupplicationes Macrino à Senatu decretas narrat Lampridius in ejus vita. *Atque dies ſeptem ſupplicatio pro Antonini nomine celebrata eſt.* Fortuna in nummis Macrini & Diadumeniani, cujus in urbe, ut in pluribus aliis, cultum indicat, ſculpta eſt, tanquam utrique patri nimirum & filio obſequens, ceu utriuſque Dea conſervatrix, qualis depingitur ex Lilio Giraldo Hiſt. Deor. Synt. 16. in cippo Romæ cum imagine muliebris cornucopiæ ſiniſtrâ, dextrâ verò temonem habentis.

Hic nummus mediocris & minimæ formæ, inter rariores collocandus.

TYRUS.

M. OP. DIADVMENIANVS CAES. Caput Diadumeniani ſine laurea.
SEP. TYRVS METR. COLONIA. *Septimia Tyrus Metropolis Colonia.* Hercules ſtans, dextrâ pateram, lævâ clavam & ſpolia leonis.

Tyrios Phœniciæ Metropolitas, ſub Mario Secundo provinciæ Præfecto partes Macrini contra Elagabalum amplexos, anteà diximus. Tyrii igitur nummos Diadumeniano, ut & patri dedicarunt. Hercules in hoc ſignatus, tutelaris eſt Tyrii Deus, quem ſummâ veneratione colebant, ut tradit Strabo lib. 16. pag. 757. Τιμᾶται δὲ καθ' ὑπερβολὴν Ἡρακλῆς ὑπ' αὐτῶν. *Colitur apud eos Hercules majorem in modum.* Hunc Herculem Suidas Minoi Σύγχρονον facit. Ανεφάνη δὲ ἐπὶ Μίνωος Ηρακλῆς Τύριος. *Inclaruit Minoe regnante Hercules Tyrius.* De quo ſic loquitur Macrobius Saturn. 1. cap. 20. *Nec æſtimes Alcmena apud Thebas Boëtias natum, ſolum vel primum Herculem nuncupatum; immò poſt multos atque poſtremus ille hac appellatione dignatus eſt, honoratuſque hoc nomine, quia nimia fortitudine meruit nomen Dei virtutem regentis. Cæterùm Deus Hercules religiosè quidem, & apud Tyron colitur.* Hercules pateram tenet, ex qua vinum in ardentem aram ſacra ei facientes jaciebant, quem ita depinxerunt Tyrii, ut ſe pro Macrino ipſi ſacrificaſſe denotarent.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, mutilus à Patino vulgatus pag. 326. inter rariores habendus. P. Harduinus pag. 514. eum etiam truncum protulit, Patinum forſan ſecutus.

M. OP. DIADVMENIAN. AVG. Caput Diadumeniani ſine laurea.
SEP. TYRVS METROP. COLONI. *Septimia Tyrus Metropolis Colonia.* Palma arbor.

Nummi Diadumeniani cum Auguſti titulo rariores ſunt quàm cum Cæſaris nomine; indicant autem populos, qui Auguſtum Diadumenianum appellavere Macrino contra Elagabalum faviſſe, cùm illud nomen filio dediſſet ad conciliandos rebelles, qui illum ſpurium Caracallæ filium Imperatorem deſignarant, & Antoninum appellaverant, ut narrat Dio lib. 78. pag. 888. Οἱ καὶ Αντωνῖνον αὐτὸν ὀνομάσαντες, αὐτοκράτορα παραχρῆμα ἀνέδειξαν. *Quo facto, milites ſtatim hunc nominant Antoninum; & Imperatorem deſignant.* Inter eos qui Macrino adhæſerunt, Tyrii inter primos fuere, quibus iratus maximè videtur fuiſſe Elagabalus, ut infrà videbimus. Palma arbor in nummo ſignata eſt, ad indicandam palmarum arborum in hac regione abundantiam, ob quam Phœnicia dicta eſt: Φοῖνιξ enim palma eſt, cui adſtipulatur Calliſthenes apud Ariſtotelem de Mirabil. ἀπὸ τῶν φοινίκων, id eſt à palmis Phœniciæ nomen deducere aſſerens.

Hic nummus infimi moduli, à Patino pag. 326. vulgatus, inter rariores collocandus.

ELAGA-

ELAGABALUS.

Lagabalus, occiso Macrino, & rebus in Oriente ordinatis, milites in castella sua dispersit: Sidonem Phœniciæ urbem, Coloniam, Veteranis in eam transmissis, deduxit; *Aureliam* eam appellavit, de gente *Aurelia*, ex qua se esse jactabat, ut Caracallæ filius: *Cùm se*, inquit Lampridius, *litteris ad Senatum missis, Antoninum Bassiani filium scripsisset.* Illam non modò Coloniam, sed provinciæ Metropolim fecit, ut ejus nummi arguunt, in quibus lanugine ornatus conspicitur, etiamsi Tribunitiam potestatem v. adeptus fuisset, cùm à militibus interfectus est.

Elagabali *nummi ex omni forma vulgares & obvii sunt, præsertim secundæ & minimæ formæ.*

ÆLIA CAPITOLINA.

IM. C. M. AVR. ANTONINVS. A. Caput Elagabali radiatum.

COL. AEL. CAP. COMM. *Colonia Ælia Capitolina Commodiana.* Caput Serapidis calatho insigne.

Elagabalus à quibusdam Macrini militibus Juliæ Mæsæ aviæ artibus Imperator contra ipsum proclamatus est; ad cujus partes statim quædam urbes se contulerunt, victo autem & in fugam acto Macrino, quam plurimæ; eodem denique occiso, universæ. Sed cùm tamen quidam nova tentarint teste Dione p. 909. præsertim in Phœnicia & Cælesyria. Σεβῆρος ἐπιτολμήσας καὶ αὐτὸς τῇ μοναρχίᾳ ἐν τῷ τρίτῳ στρατοπέδῳ τῷ Γαλλικῷ, οὗ ἦρχε, καὶ Γέλλιος Μάξιμος ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας, καίπερ ὑποστρατηγῶν ἐν τῇ Συρίᾳ τῇ ἑτέρᾳ, οὗ τετάρτου οὗ Σκυθικοῦ τέλους, ἐδικαιώθησαν. *Severus autem & ipse regnum adfectare ausus in Legione Gallica tertia, cujus dux erat: itemque Gellius Maximus eadem ex causa, licèt quartæ Scythicæ Legionis in Syria secunda dumtaxat Legatus, suppliciis adfecti fuerunt.* Capitolienses Palæstinæ Phœnicibus proximi nummos in obsequii testimonium Elagabalo dicarunt. Serapis Æliæ colebatur, ut in M. Aurelii nummis diximus: sed hæc urbs Serapidem inter alia quæ venerabatur numina, præcipuè cælavit, quòd Elagabalus illum summa religione prosequeretur, ut innuere videntur inscriptiones antiquæ Gruteri à Tristano relatæ tom. 2. pag. 328.

Hic nummus minimi moduli pro singulari habendus.

ANTIOCHIA Syriæ.

AYT. K. M. AY. ANTΩNINOC. C. Caput Elagabali laureatum.

ANTIOXEΩN MH. KOΛ. S. C. Δ. E. Ἀντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας, *Senatusconsulto*, Δημαρχικῆς ἐξουσίας. Diversæ sunt epigraphæ. Mulier turrita insidens rupibus, quibus lævâ innititur, dextrâ spicas gerit, sub pedibus fluvius brachiis expansis. In nummis autem primæ formæ sæpe Aries supra caput signatur.

Antiochenses Syriæ Metropolitæ plurimos Elagabalo nummos in grati animi monimentum dedicarunt, quòd ille eos pro Macrino stantes, ipso devicto, à militum direptione pecuniâ suâ vindicaverit, ut innuit Dio lib. 79. pag. 906. Τότε μὲν μετὰ τὴν νίκην ἔς τε τὴν Αντιόχειαν τῇ ὑστεραίᾳ εἰσῆλθε, πεντακοσίας τοῖς ἀμφ' αὐτὸν στρατιώταις δραχμὰς, ὅπως μὴ διαρπάσωσιν αὐτὴν, ὅπερ τὰ μάλιστα ἐπεθύμουν, ὑπεσχόμενος. *Tunc quidem à victoria postridie Antiochiam ingressus est, quingentas militibus suis drachmas, ne illam diriperent, quod imprimis facere cupiebant, pollicitus.* Figura muliebris, urbis est Genius; turribus ornatur, ut provinciæ Metropolis; rupibus insidet, ad situm denotandum. Fluvius pro pedibus ejus, Orontes est, qui eam alluit; spicas tenet, ad earum abundantiam in agris suis arguendam; Aries sub ejus capite, Antiochenses hoc signo æram suam inchoare indicat: de quo vide nostram de Regibus Syriæ Historiam pag. 342. S C. & Δ E. notæ sunt facultatis monetæ cudendæ Antiochensibus à Senatu & P. Romano concessæ Patinus pag. 332. Δ E. litteras, ad annorum numerum positas perperam existimat.

Hic nummus primæ & secundæ magnitudinis, obvius est; mediocris autem à Patino vulgatus pag. 331.

AΥ. K. M. ANTΩNEINOC. C. Caput Elagabali laureatum.

S. C. Δ. E. *Senatusconsulto*, Δημαρχικῆς ἐξουσίας. Aries decurrens, aliis Aquila in laurea.

Antiochiæ Syriæ percussus etiam est hic Elagabali nummus, ut jam de iis, in quibus hæ voces S. C. Δ. E. signatæ sunt, passim diximus: at observandum, illas in nummis minimæ formæ, sine Antiochiæ urbis nomine semper occurrere, seu quòd urbis Metropolis moneta per totam provinciam nota esset, seu quòd Antiochia hoc privilegio gloriaretur. Aries in Antiochensium nummis exhibetur, ad indicandum illos anni principium inchoare à Nisan, id est verno tempore ad æquinoctium, cùm Sol signum Arietis ingreditur. Varia erant anni apud diversos Orientis populos principia, de quibus vide Scaligerum & Petavium. Qua autem ratione Aries inter astra fuerit collocatus, narrat Hyginus Poët. Astron. lib. II. *Arietem inter sidera figuravit, ita ut cùm Sol in ejus foret signo, omnia nascentia recrearentur, quæ Veris tempore fiunt, hac re maximè, quòd illius fuga Liber recreavit exercitum. Præterea duodecim signorum Principem voluit esse, quòd ille optimus exercitui fuerit ductor.* Alii Arietis figuram ab Jove inter sidera constitutam ferunt, & anni tempus quo frumentum seritur, denotare. Patinus notam Δ. tantum signavit, quam ad annum quartum retulit. Aquila in Antiochensium nummis Imperium Romanum denotat.

Hic nummus minimi moduli à Patino vulgatus pag. 331. non obvius est.

ANTIOCHIA Pisidiæ.

IMP. C. M. AVR. ANTONIN. AV. Caput Elagabali laureatum.

COL. ANTIOCHENS. S. R. *Colonia Antiochensis. Senatus Romanus.* Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Ad Antiochiam Pisidiæ pertinet hic nummus, & non ad Antiochiam Syriæ, ut quidam arbitrantur. Inter utriusque urbis nummos hæc intercedit differentia, quòd non modò Pisidica nummos scribat Latinè, Syriaca verò Græcè, & Metropolis semper appelletur; sed quòd illa sæpè præferat notam S. C. Hæ autem voces S. R. an ad ambarum distinctionem, videant Eruditi, cùm illæ facultatem monetæ cudendæ à Senatu Romano utrique urbi concessam exhibere videantur. Antiochiæ quidem Syriæ datam sub Pompeio, jam aliàs diximus; Pisidicæ forsan, quando Colonia à Julio aut ab Augusto deducta est, præsertim cùm sub illo Senatus adhuc juris sui plurimùm esset retinens, vel cùm hic de provinciarum divisione, de moneta signanda, & de Imperio denique retinendo nondum cum Populo Romano egisset. Aquila legionaria cum signis militaribus, ad Coloniam ex Veteranis militaribus primùm vel iterum deductam denotandam, in nummo cælata est: Coloniæ enim originis suæ insignia scalpi curabant, ut immunitates tunc sibi concessas denotarent. Paulus autem Antiochenses Pisidiæ juris Italici esse refert lib. 2. de Censibus.

In

In Pisidia ejusdem juris est Colonia Antiochensium. Ex qua Legione in hanc Coloniam sint transmissi Veterani, nondum novimus; nummus forsan amplior ejus nomen suppeditabit.

Hic nummus secundæ & minimæ formæ pro raro notandus.

BERYTUS.

IMP. CAES. M. AVR. ANTONINVS. AVG. Caput Elagabali laureatum.
COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus.* Neptunus stans, dextrâ mulierem genuflexam poculum eâdem manu gerentem apprehendit, ille lævâ tridentem.

Berytus, urbs Phœniciæ antiquissima, à Beroë Nympha priùs Beroës nomen tulit, si Nonno fides Dionys. 41.

Πρωτοφανὴς Βερόη πέλε σύγχρονος ἥλικι κόσμῳ
Νύμφης ὀψιγόνης φερώνυμος, ἣν μεγανάσται
Υἱέες Αὐσονίων ὑπατήϊα φέγγεα Ῥώμης
Βηρυτὸν καλέουσιν, ἐπεὶ Λιβάνῳ πέσε γείτων.
Prima apparens Beroe fuit coæva æquali mundo
Nymphæ serogenitæ nomen habens, quam exules
Filii Ausoniorum eximia lumina Romæ
Berytum appellant, postquam Libano cecidit vicina.

Berytenses in ejus rei memoriam Neptunum ipsam Beroen Nympham dextrâ apprehendentem exhibent. Venus enim illius mater, cùm Neptuno vel Baccho de filia contendentibus, victori promisisset, Beroe Jovis jussu Neptuno concessa est. Sed illa in nummo tanquam invita trahitur à Neptuno, quòd Bacchus illi magis quàm Neptunus placeret, ut narrat idem Nonnus Dionys. 44.

Ὑγρὸν ὑποβρυχίων ἐπεδείδιε παστὸν ἐρώτων,
Καὶ πλέον ἤθελε Βάκχον.
Humidum submersorum verebatur lectum nuptialem amorum,
Et malebat Bacchum.

Cupido Bacchum solatus est, quòd marinæ Veneris filia magis Neptuno maris Deo conveniret, quàm Bromio cui Ariadne, quæ ipsius thalamo asservabatur.

Hic nummus primi moduli eximiæ raritatis & elegantiæ est.

IMP. C. M. AVR. ANTONINVS. Caput Elagabali laureatum.
COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus.* Neptunus in templo tetrastylo, in aliis exastylo, dextrâ delphinum, sinistrâ tridentem gerit, pede saxo imposito.

Neptunum Beryti tutelarem Deum jam passim diximus; sed an ille à Berytensibus cultus sit ante nuptias Beroes Nymphæ, à qua urbem nomen habuisse suprà retulimus, incertum est: ut ut sit, nummus exhibet templum in ejus honorem exstructum, in quo ejus signum conspicitur, delphinum dextrâ piscem ipsi gratissimum gerens, sinistrâ verò tridentem illius peculiare sceptrum, à quo τριαινοφόρος, id est Tridentifer, à Græcis dictus est, unde Ovidius Metamorph. lib. 8.

O proxima terræ
Regna vagæ dixi Sortite Tridentifer undæ.

Tridens, ferramentum est, tres habens cuspides, quod triplicem aquarum virtutem denotat apud Palæphatum, liquidam scilicet, fœcundam, & potabilem.

Hic nummus secundæ formæ pro raro habendus.

IMP. CAES. M. AVR. ANTONINVS. AVG. Caput Elagabali laureatum.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus.* Templum tetrastylum cum gradibus, in cujus vertice Neptuni & Beroes signa, ad latera duæ Victoriæ globo impositæ serta gerentes, in imo duo Tritones à delphinis vecti: in aditu templi Astarte seu Venus seminuda stans, à Victoriâ cippo impositâ coronatur: hinc & indè icuncula vexillum, ut videtur, gerens.

Venus à Syris & Phœnicibus dicta Astarte, exhibetur in templo, ut Beryti altera tutelaris Dea: signa verò Neptuni & Beroes in vertice fani, prout in superiori nummo cælata vulgavimus, ipsorum nuptias confirmant, unde Victoriæ ad templi latera, & Tritones in imo à delphinis vecti, ob Bacchum amoris æmulum longè repulsum. Ipsa Venus dextrâ scipionem oblongum, seu sceptrum, sinistrâ verò acrostolium gerit, tanquam maris domina, teste Musæo de Herone & Leandro.

Ἀγνώσσεις ὅτι Κύπρις ἀπόσπορός ἐστι θαλάσσης,
Καὶ κρατέει πόντοιο.
Ignoras quod Venus nata est è mari,
Et dominatur Ponto.

Duæ icunculæ in imo ad Astartes latera vexillum tenentes, videntur esse Coloniæ Genii in memoriam Veteranorum Legionum v. *Macedonicæ* & VIII. *Augustæ* Berytum transmissorum, de quibus passim diximus.

Hic nummus primæ magnitudinis inter rarissimos adscribendus.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus.* Hercules stans, utraque manu extensâ inter angues sese erigentes.

Nummus Herculem Alcmenæ filium apud Berytenses cultum arguit, stat ille inter duos serpentes, quos adhuc infans occidisse narrat Apollodorus l. 2. *At cùm Hercules octo jam menses natus esset, dracones duos inusitatæ magnitudinis, Juno infantem perdituros in lectum dimisit: Alcmena Amphitryonis opem implorans, Hercules in pedes erectus, utraque manu constrictos ipsos necavit.* De quo Mart. l. 16. ep. 177.

Elidit geminos infans, nec respicit angues,
Tam poterat teneras hydra timere manus.

Berytii forsan hoc exemplo Elagabali victoriæ de Macrino & ejus filio relatæ alludentes, quasi alter Hercules primo labore duos illos serpentes victor enecarit.

Hic nummus secundi moduli, à Patino vulgatus in Caracalla pag. 299. inter elegantiores numerandus.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus.* Silenus stans dextram attollit, lævo humero utrem hircinum gerens.

Eadem

Eadem epigraphe. Silenus ut ſuprà in templo quatuor columnarum, in cujus vertice Bacchus antheræ inſidere videtur.

Silenum Bacchi Pædagogum vocant, εἰσηγητὴν καὶ διδάσκαλον τῶν καλλίςων ἐπιτηδευμάτων, *Ducem & præceptorem optimorum inſtitutorum.* Bacchus autem ſummâ erat veneratione Beryti cultus, quam urbem Nonnus Dionyſ. 41. appellat Βάκχε πεδὸν ἵδεθλον, *Bacchi jucundum fundamentum.* Nil mirum ſi Berytii templum optimo Pædagogo ſeorſum erexerint Græcorum exemplo, ut narrat Pauſanias in Eliacis pag. 391. Ἰδίᾳ τῷ Σιλνῷ καὶ οὐκ ὁμῦ Διονύσῳ πεποιημένος. *Non, ut multis in locis, cum Libero patre commune, ſed proprium habet.* Orientis populi Bacchum maximè ob peregrinationes in Indiam venerati ſunt. Ille in vertice templi pantheræ inſidet, quia illa ipſi ſacra eſt, & vino gaudet, ſi Oppiano fides de Venat. lib. 4.

Παρδάλιας καὶ δῶρα Διονύσοιο δάμασσαν.
Pantheras etiam dona Bacchi capiunt.

Pantheras idem auctor Bacchi nutrices fuiſſe tradit.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis pro raro habendus.

CÆSAREA Palæſtinæ.

IMP. C. M. AVR. ANTONINVS. Caput Auguſti laureatum.
COL. PR. FL. AVG. CAESAREA. *Colonia Prima Flavia Auguſta Cæſarea.* Diverſæ ſunt epigraphæ. Caput Serapidis cum modio ſeu calatho.

Cæſarea, urbs Palæſtinæ primaria, unde ipſi *Primæ* nomen in nummis, Colonia à Veſpaſiano cum gentis ſuæ *Flaviæ* appellatione deducta eſt, hæc inter numina, Serapidem coluit, ut teſtes nobis ſunt ſuperſtites nummi Domitiani, Ant. Pii, L. Veri, Commodi, & Diadumeniani, quos videre eſt. Cùm autem Veteres per Serapin, univerſam Mundi molem, & ipſa rerum principia intelligerent, certatim eum ſtatuis & templis honeſtarunt, inter quos primi Ægyptii perhibentur, deinde apud Græcos tranſiit ejus cultus, tandem à Romanis admiſſus eſt. Nil mirum igitur ſi Cæſarienſes illum vel ut ex urbe Roma allatum, vel ex Ægypto receptum venerati ſint.

Hic nummus ſecundæ & minimæ formæ pro obvio habetur.

IM. C. M. AVR. ANTONINVS A. Caput Elagabali radiatum.
C. P. F. AVG. CAESAREA. *Colonia Prima Flavia Auguſta Cæſarea.* Variæ ſunt inſcriptiones. Aquila alis expanſis, in area S. P. Q. R.

Aquila Imperium Romanum hoc in nummo deſignat, Roma eàm pro inſigni accepit, cujus rationem reddit Joſephus lib. de bel. Jud. 3. cap. 8. βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. ὁ δὴ καὶ τῆς ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ κληδὼν ἐφ' οὓς ἂν ἴωσι τοῦ κρατήσειν δοκεῖ. *Quod & univerſarum avium regnum habeat, & ſit validiſſima. Itaque illam & principatus inſigne putant, & omen victoriæ quoſcumque bello petierint.* Jupiter eâ pro ſymbolo uſus eſt, quòd illa ipſi contra Tyrannos victoriæ omen fuiſſet: quamobrem, inquit Ariſtoph. in Equit. Ζεὺς αἰετὸν εἵλετο, *Jupiter aquilam delegit.* Ut enim Aquila avium Regina perhibetur, ita Romæ Orbis Reginæ ipſa convenire videbatur. Cæſarienſes illam in nummis cum S. P. Q. R. titulo, quo Romani in diplomatibus, vexillis, inſcriptionibus, aliiſque rebus publicis utebantur, tanquam ipſorum Coloni exhibent.

Hic nummus minimi moduli rarus & inſignis eſt.

CARRHÆ.

Α. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΟΝ. Caput Elagabali laureatum.

ΚΑ. ΚΟ. ΜΗ. ΠΟΛ. Δ. Κάῤῥα Κολωνία Μητρόπολις δεύτερα. *Carrhæ Colonia Metropolis Secunda.* Aſtrum inter Lunæ creſcentis cornua.

Carrhæ, urbs eſt Meſopotamiæ cæde Craſſi ſatis memorabilis, Colonia ſub M. Aurelio & L. Vero Auguſtis deducta, provinciæ Metropolis dignitatem habens; ſed in hoc nummo *Secunda* denominata eſt, quod ab Elagabalo factum ſuſpicamur, & noſtram de Emiſa ab hoc Imperatore in patriæ gratiam prima Meſopotamiæ Metropoli appellata ſententiam confirmat, hâc inter eas urbes diſtinctione, quòd hæc cis Euphratem, illa verò trans hunc fluvium poſita ſit. Duas in provincias Metropoles ab Imperatoribus factas nos docent ſuperſtites nummi Tomitanæ urbis cum hac epigraphe, ſecundæ Ponti, ΤΟΜΕΩΣ. ΜΗΤΡΟ. ΠΟΝΤΟΥ. Δ. Τόμεως μητροπόλεως Πόντου δευτέρας, cum Æſculapii ſigno & aliis typis. Creſcens Luna, Dei Luni cultum, de quo paſſim diximus, indicat. Aſtrum ſupra illam, Sol eſſe videtur, à quo Luna lumen accipit, quæ variè juxta ipſius motum nobis apparet. Solis verò & Lunæ curſum primum obſervaſſe Hyperionem narrat Diodorus lib. 5. pag. 231. Ὑπερίονα δέ φασι τοῦ τε ἡλίου τὴν κίνησιν καὶ σελήνης, καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων, ἔτι δὲ τὰς ὥρας τὰς συντελουμένας ὑπὸ τούτων πρῶτον ἐξ ἐπιμελείας, καὶ παρατηρήσεως κατανοήσαντα, τοῖς ἄλλοις εἰς γνῶσιν παραδοῦναι. *Hyperionem deinde, Solis & Lunæ, aliorumque ſiderum motus, & temporum vices quæ ab his perficiuntur, ſuæ obſervationis induſtriâ primum deprehendiſſe, & in aliorum deinde notitiam perduxiſſe, ferunt.*

Hic nummus minimæ formæ pro raro numerandus.

CARTHAGO Africæ.

M. AVREL. ANTONINVS. P. F. AVG. Caput Elagabali laureatum.

C. I. C. A. D. D. *Colonia Julia Carthago Antiqua. Decreto Decurionum.* Lupa cum puerulis.

Carthaginenſes Africæ Aſtarten ſeu Uraniam à Didone eorum fundatrice ex Phœnicia allatam ſumma veneratione colebant, illam Phœnices Aſtroarchen ſeu Lunam eſſe affirmantes. Elagabalus cùm ſummus Solis eſſet Sacerdos, congruere aiebat Solis & Lunæ matrimonium; juſſit eam afferri Romam, & quidquid auri in templo eſſet, pecuniamque quamplurimam Deo ſuo dotis nomine dari præcepit, ut narrat Herodianus in ejus vita l. 5. p. 569. Τῆς Οὐρανίας τὸ ἄγαλμα μετεπέμψατο· σεβόντων αὐτὸ ὑπερφυῶς Καρχηδονίων τε καὶ τῶν κατὰ τὴν Λιβύην ἀνθρώπων· φασὶ δὲ αὐτοὶ, Διδὼ τὴν Φοίνισσαν ἱδρύσασθαι, ὅτε δὴ τὴν ἀρχαίαν Καρχηδόνα πόλιν ἔκτισε βύρσαν κατατεμοῦσαν. *Simulacrum Uraniæ juſſit afferri: quod ſcilicet Carthaginenſibus omnique Africæ incredibilem in modum venerabile, poſitum fuiſſe à Phœniſſa Didone creditur, quo tempore antiquam Carthaginem diſſecto corio ædificavit.* Obtemperarunt Carthaginenſes, & nummos ſuos Imperatori dicarunt, inſculpto Lupæ Romulo & Remo ubera præbentis typo, Coloniarum ſolenni ſymbolo.

Nummum P. Hard. p. 109. levi errore Caracallæ tribuit, ſed graviſſimo eum ad Cæſarauguſtam Hiſpaniæ urbem nunquam *Juliæ* nomine ornatam revocat.

Hic nummus minimæ formæ inter rariores collocandus.

COILLU.

IMP. C. AVR. ANTO. P. F. AVG. Caput Elagabali laureatum.

AEL. MVN. COIL. AN. *Ælium Municipium Coillutanum Antoninianum.* Silenus ſtans dextram attollit, lævo humero utrem hircinum gerit.

Coillu Municipium in Numidia, *Ælii* nomen ab Hadriano præfert, cui *Antoniniani* alterum in Caracallæ honorem, ut diximus in ejus nummis, addit, plurimis nimirum beneficiis ab utroque acceptis. Cùm autem Elagabalus pro Antonini filio habitus Imperium adeptus eſſet, mox Coillutani in patris munificentiſſimi memoriam, nummos ipſi dedicarunt. De illo Lampridius in ipſius vita. *Nactus Imperium Romam nuntios miſit: excitatiſque omnibus Ordinibus, omni etiam populo ad nomen Antoninum, quod non ſolùm titulo, ut in Diadumeno fuerat, ſed etiam in ſanguine redditum videbatur, quum ſe Antoninum Baſſiani filium ſcripſiſſet ingens ejus deſiderium factum eſt.* Silenum jam in Caracalla apud Coellutanos ſumma veneratione cultum diximus, ille enim Bacchi nutricius & præceptor erat, de quo Horat. in Poët.

An cuſtos famuluſque Dei Silenus alumni.

Hic nummus minimæ formæ, ſingularis & rarus eſt.

CREMNA.

IMP. CAES. M. AVR. ANTONINVS. Caput Elagabali laureatum.

COL. IVL. AVG. CREMNA. *Colonia Julia Auguſta Cremna.* Aquila legionaria inter duo ſigna militaria.

Cremna, urbs eſt Piſidiæ in Pamphyliæ confinio, Colonia Romana teſte Strabone lib. 12. p. 569. Τὴν μὲν ἐν Κρήμναν ἄποικοι Ῥωμαίων ἔχουσιν. *Cremnam Colonia Romanorum occupavit.* Nomen *Juliæ* à Julio Cæſare conſtitutam, *Auguſtæ* verò ab Auguſto Veteranis frequentatam indicat, quod Aquila legionaria cum ſignis militaribus in nummo inſculpta confirmat, ſi quidem Coloniæ militaris ſymbolum eſt. Cremnæi Elagabalo per nummos obſequii & fidelitatis ſuæ perhibentes teſtimonium, ſigna militaria ad Coloniæ ex Veteranis originem indicandam cælarunt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter rariſſimos collocandus.

DIUM.

IMP. C. M. AVR. ANTONINVS. Caput Elagabali laureatum.

COL. IVL. DIENSIS. DD. *Colonia Julia Dienſis. Decreto Decurionum.* Jupiter ſtans, dextrâ pateram, ſiniſtrâ haſtam, pro pedibus prora navis, in aliis Aquila.

Tam clarum apud Populum Romanum, provincias, & urbes, Antonini nomen, ut Lampridio teſte in Diadumen. *Illi nec Deorum nomen commodè videretur adjungi.* Elagabalus autem, qui illud aſſumpſerat, omnibus carus extitit, de quo narrat idem Hiſtoricus, *Ubi in Senatu lectæ ſunt litteræ Elagabali, ſtatim fauſta in Antoninum, & dira in Macrinum ejuſque filium dicta ſunt.* Dienſes Macedoniæ, ut & cæteri populi novo Imperatori blandientes, nummos ei ſuos obtulerunt cum Jove præcipuo urbis Numine, de cujus templo in Sept. Severo diximus. Ille pateram gerit ob ſacrificia pro Elagabalo ſibi facta. Aquila ad ejus pedes, ipſi ſacra eſt, nam teſte Didymo in Hom. Iliad. 9. cùm Aquila Jovi apparuiſſet contra Gigantes decertans; victor eam bono omine acceptam tutelæ ſuæ ſubjecit.

Hic nummus ſecundæ & minimæ formæ rarus eſt.

COL. IVL. DIENSIS. D. D. *Colonia Julia Dienſis. Decreto Decurionum.* Æſculapius baculo innixus, cui involutus eſt ſerpens.

Dienſes in hoc Elagabali nummo, *Auguſti* nomine relicto, *Julios* tantùm ſe appellant: urbes autem de antiquitate inter ſe decertare ſolitæ, vetuſtiorem nomenclationem ut plurimum inſcribebant, quod confirmat Coloniam Dienſem primùm à Julio fuiſſe conſtitutam, deinde ab Auguſto Veteranis frequentatam. Æſculapius in nummo ſignatus eſt, tanquam Medicinæ Deus à Dienſibus cultus. Is Apollinis ex Coronide Nympha filius, à patre Medicinam edoctus, Apollinem enim Medicinæ inventorem ex Homeri & Orphæi hymnis novimus. Æſculapius itaque ſcientiæ medicæ adeo gnaviter incubuit, ut cùm ægrotantes non ſine miraculo ſanaret, & multos ab inferis vitam reſtituere exiſtimaretur, à Jove Plutonis precibus fulminis ictu necatus eſt. Apollo autem ob necem filii irritatus, Cyclopes Jovis fulminum fabricatores interemit. Serpens baculo involutus, Æſculapii ſymbolum eſt, quòd ægrotantes ſanitati reſtituti, tanquam ſerpentes pellem deponentes, è morbis rejuveneſcant, ac ſenectutem exuant.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis in rariorum numero collocatur.

E D E S S A.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΟΝΕΙΝΟϹ. Caput Elagabali laureatum.

ΜΑΡ. ΑΥΡ. ΚΟΛ. ΕΔΕϹϹΑ. Μαρκία Αὐρηλία Κολωνία Εδεσσα. *Marcia Aurelia Colonia Edeſſa.* Mulier turrita patrio veſtitu inſignis, monticulis inſidet, quibus lævâ innititur, dextrâ ſpicas, in aliis caniſtrum frugibus plenum, pro pedibus fluvius natantis effigie.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. Μ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟϹ. ϹΕΒ. Caput Elagabali radiatum.

ΜΑΡ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩ. ΕΔΕϹϹΑ. Μαρκία Αὐρηλία Αντωνινιάνα Εδεσα. *Marcia Aurelia Antoniniana Edeſſa.* Typus idem.

ΑΥΤ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟϹ. ϹΕΒ. Caput Elagabali radiatum.

ΑΥΤ. ΑΝΤΩ. ΚΟΛ. ΕΔΕϹϹΗΝΩΝ. Αὐρηλία Αντωνινιάνα Κολωνία Εδεσσηνῶν. *Aurelia Antoniniana Colonia Edeſſenorum.* Typus idem.

Edeſſa, urbs Oſrhoënorum ultra Euphratem, Abgaro Regi à Caracalla fraudibus ablata, ab ipſo facta Colonia, Metropoleoſque dignitate donata, Aureliæ gentis ſuæ nominibus ornata eſt, ut videre eſt in ſuperioribus nummis, quorum varias hîc inſcriptiones vulgavimus. Genius eſt urbis, figura illa veſtitu patrio inſignis, turritâ quidem, ut validis cincta mœnibus, quam tandem labefactam reſtituit Juſtinianus apud Procopium l. 2. de Ædif. Inſidet monticulis, ad ſitum ejus in clivo arguendum. Pro pedibus figura fluvii, teſte Zonara, Scirtus eſt, qui urbem perlabitur, in eo autem inventus eſt lapis, in quo hæc epigraphe. Σκιρτὸς ποταμὸς σκιρτήσει κακὰ σκιρτήματα πολίταις. *Scirtus fluvius malos ſaltus civibus ſaltabit.* Illum ſub Juſtiniano urbem & regionem proximam inundaſſe, & earum opes evertiſſe, tradit idem Hiſtoricus.

Hi omnes nummi tum ſecundæ cùm minimæ formæ, obvii & vulgares.

E M I S A.

A. K. M.

Α. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝ. CE. Caput Elagabali laureatum.
 ΚΟΑ. ΕΜΙ. Κολωνία Ἐμίσων. *Colonia Emisenorum.* Caput Solis radiatum.

Emiseni Phœniciæ civem suum, Elagabali Sacerdotem ad Imperium Romanum evectum lætantes, nummos ipsi plurimos percusserunt. Varius ille primùm, postea Antoninus dictus, Emisenus fuit, teste Juliano in Cæss. Εἶτα τὸ ἐκ τῆς Ἐμέσης παιδάριον. *Deinde adolescens ab Emesa civitate oriundus.* Ejus mater Soæmias filia erat Mæsæ sororis Juliæ Domnæ, de qua Herodianus lib. 3. p. 562. Μαισά τις ἦν ὄνομα, τὸ γένος Φοίνισσα, ἀπὸ Ἐμέσου καλουμένης οὕτω πόλεως ἐν Φοινίκῃ· ἀδελφὴ δ' ἐγεγόνει Ἰουλίας μὲν τῆς Σεβήρου γυναικός. *Mæsa erat quædam nomine, Phœnissa mulier, ab Emesa urbe Phœniciæ; cui soror Julia fuerat, Severi conjux.* Caput Solis in nummo cusum est tanquam præcipuum Emisæ numen, unde nomen Elagabali teste eodem Historico loco cit. Ἱερῶντο δ' αὐτοὶ θεῷ Ἡλίῳ· τοῦτον γὰρ οἱ ἐπιχώριοι σέβουσι, τῇ Φοινίκων φωνῇ Ἐλαγάβαλον καλοῦντες. *Sacerdotes ambo Solis, quem maximè indigenæ colunt, Phœnicia linguâ Elagabalum vocantes.*

Hic nummus minimi moduli obvius est.

IMP. C. M. AVR. ANTONINVS. In aliis ΑΥ. Κ. Μ. ΑΥ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. Caput laureatum.
 ΜΗΤΡΟ. Κ. ΕΜΙCΩΝ. Μητρόπολις Κολωνία Ἐμισῶν. *Metropolis Colonia Emisenorum.* Aquila alis expansis, rostro coronam.

Emisa in Elagabali nummis Metropolis renunciatur, quam dignitatem Coloniæ à Caracalla in matris Juliæ Piæ honorem factæ addidisse videtur ob patriam suam, de qua Am. Marcellinus l. 2. *Sic Antiochiæ Macrino Imperatore agente ab Emesa Elagabalus exivit Antoninus.* Sed cujusnam provinciæ Emisa Metropolis effecta sit, inter Antiquarios controversum videtur. Urbs in Phœnicia collocabatur Caracallæ tempore, ut habet Ulpianus lib. 1. de Cens. *Sed & Emisenæ civitati Phœnices Imperator noster jus Coloniæ dedit.* Duæ erant in Phœnicia Metropoles, Tyrus scilicet, & Sidon, ut in Syria Antiochia, & Laodicea: ergo Phœniciæ Metropolis Emisa non videtur fuisse, sed Alex. Severi nummus Emisam nominat Mesopotamiæ Metropolim: hæc autem dividi potuit ab Elagabalo in provinciam cis & trans Euphratem, cujus Emisa citerioris Mesopotamiæ Metropolis effecta sit, Carrhæ verò urbs, ulterioris, illa Metropolis prima in nummis signata, hæc secunda dicta, ut mox in Carrhenorum moneta, Δεύτερα videbitur inscripta. Sed de hac Metropoleos dignitate iterum in Alex. Severo dicturi, de Aquila agamus; illa vel ad Imperium Romanum spectat, cujus frequens in nummis hujus tractus urbium typus, vel ad Jovem, cujus Elagabalus erat Sacerdos, teste Lampridio in ejus vita. *Fuit autem Elagabali, vel Jovis, vel Solis Sacerdos.* Imò ipse Elagabalus in nummis aureis Aquilam in curru pro numine suo signare curavit cum ep. CONSERVATOR. AVG.

Hic nummus infimæ formæ pro raro habendus.

IMP. C. M. AVR. ANTONINVS. Caput Elagabali radiatum, in aliis laureatum.
 ΜΗΤΡΟ. ΚΟΑ. ΕΜΙCΩΝ. Μητρόπολις Κολωνία Ἐμισῶν. *Metropolis Colonia Emisenorum.* Vas seu lebes. In aliis, hinc & inde ad latera lauri ramus in vertice ΗΛΙΑ. In imo ΠΥΘΙΑ.

Vas seu lebes certamina Emisæ celebrata indicat, quorum nomina inscripta sunt in nummo, ΗΛΙΑ ΠΥΘΙΑ. P. Harduinus contra Ill. Spanhemium illa duo esse contendit, ΗΛΙΑ scilicet, quæ sic ab Elide dicta, eadem vult esse ac ΟΛΥΜΠΙΑ, Jovi Olympio sacra, ΠΥΘΙΑ verò Apollini dicata. Spanhemius in epist. ad Andr. Morellium pag. 97. ΗΛΙΑ ΠΥΘΙΑ, *aut* ΠΥΘΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑ, *aut* ΠΥΘΙΑ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ, *tanquam, vel* SOLI *Emisenorum, ut aliunde notum numini, &c.* At P. Harduinus pag. 151. inquit: ΗΛΙΑ *ludi sunt, quibus ab Elide primùm appellatio facta videtur, non à Sole,* Ἡλίῳ *quanquam ita visum est viris aliàs eruditis: alioqui* Ἡλιακὰ *dici, non* ΗΛΙΑ, *ars postularet.* Certamina Ἀλία Doricè pro Ἡλία apud Aristidem Rhodios Solem colentes alloquentem ibidem agnoscit P. Harduinus. Ἀλεία dicuntur à Grutero pag. 314. 1. ΡΟΔΟΝ ΑΛΕΙΑ, certamina ΟΛΥΜΠΙΑ, nunquam ΗΛΙΑ in nummis aut in inscriptionibus vocata sunt. Vas unum pro Spanhemio certare videtur, si tot in nummis exhibeantur quot ludi.

Duo autem rami ad latera, unus hinc, inde alter, duo victorum præmia arguunt. Certaminis enim Pythii initio, Agon Musicus erat, qui cantu & tibiis reportabatur. Utriusque victores lauro coronasse Apollinem refert Pet. Faber in Agonist. lib. 2. cap. 24. Illum enim hos ludos instituisse tradit Ovidius 1. Metam.

Instituit sacros celebri certamine ludos
Pythia, perdomiti serpentis nomine dictos.

Laurum Apollini sacram memorat Fulgentius Mythol. 1. *In ejus etiam tutelam laurum ascribunt.*

Uterque nummus minimi moduli pro raro habendus.

LAODICEA Syriæ.

IMP. C. M. AVR. ANTONINVS. Caput Elagabali laureatum.

COL. LAOD. METROPOLEOS. *Coloniæ Laodiceæ Metropoleos.* In area Δ. Ε. Δημαρχικῆς Ἐξουσίας. Diana Venatricis habitu stans, dextrâ telum è pharetra dorso imposita depromens, sinistrâ arcum tenet.

Laodiceni Syriæ cùm frequentes Elagabalo nummos dedicarint, inter primos ipsi acclamasse videntur, Dianam verò illi signarunt ob summum in urbe sua cultum, cujus meminit Lampridius in Elagabali vita. *Dianæ Laodiceæ simulacrum ex adyto suo in quo id Orestes posuerat, auferre voluit.* Orestes & Iphigenia è Scythia fugientes, illud Laodiceam asportasse ferunt, sed rem aliter narrat Pausanias, in Atticam signum illud ab Oreste & Iphigenia è Taurica translatum, deinde à Persis ablatum, Laodicenis tandem à Seleuco concessum tradit l. 3. p. 192. Τὸ γὰρ ἐκ Βραυρῶνος ἐκομίσθη τε ἐς Σοῦσα, καὶ ὕστερον Σελεύκου δόντος Σύροι Λαοδικεῖς ἐφ' ἡμῶν ἔχουσι. *Quod enim Braurone fuit, Susa priùs asportatum; Seleuci deinde concessu, hac ætate habent Laodicenses è Syria.* De notis Δ. Ε. infrà.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter rariores ascribendus.

COL. LAODICEAS METROPOLEOS. *Coloniæ Laodiceæ Metropoleos.* In area Δ. Ε. Δημαρχικῆς Ἐξουσίας. Aquila alis expansis in templo distylo seu duarum columnarum.

Laodiceni Metropolitæ Syriæ, & Coloni à Sept. Severo facti, nummos ipsi & Caracallæ ejus filio consecrarunt, imo & Elagabalo, qui ex eo natum, & Severi nepotem se prædicabat, teste Dione lib. 79. pag 907. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρὸς τὴν βουλὴν ἐπιστολῇ, τῷ τε πρὸς τὸν δῆμον γράμματι, καὶ αὐτοκράτορα καὶ Καίσαρα, τοῦ τε Ἀντωνίνου υἱὸν, καὶ τοῦ Σεβήρου ἔκγονον.... ἐνέγραψε. *In epistola, quam ad Senatum, & scripto quod ad populum misit, & Imperatorem & Cæsarem se, filiumque Antonini, Severi nepotem.... inscripsit.* Similem typum in Caracallæ nummis ad Jovem ob Aquilam spectare cum aliis scriptoribus diximus; sed cùm Aquila etiam in Syriacis nummis Imperium Romanum denotet, Amicus noster templum hoc majestati Imperii dicatum suspicatur, ob fana plurima Romæ exstructa: illam quidem pro Dea existimatam docent nummi cum epigraphe ΘΕΑ ΡΩΜΗ, urget ille, & nummum à Seguino edit. 2. p. 78. vulgatum cum inscriptione ROMAE ET IMPERIO sub Caninio Agrippa Duumviro Corinthi percussum indicat, Imperio & Romæ cultum denotantem, imò templum ejusdem Duumviri tunc Ædilis curâ, in Nerone pag. 176. à nobis allatum, utrique Romæ & Imperio ædificatum existimat, de quo dijudicent Eruditi.

Alter Elagabali nummus argenteus maximi moduli occurrit, in quo pariter Aquila alis extensis cum epigraphe ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤΟС. ΤΟ. Β. cum astro in area & his notis Δ. Ε. ad Laodiceam, ut infrà dicemus, spectat.

Hic nummus minoris formæ inter raros adscribitur.

Caput Elagabali laureatum, in aliis radiatum.

LAODICEON. Caput turritum, in altero idem caput in templo diſtylo, in utriuſque area Δ. E. Δημαρχικῆς Ἐξουσίας.

Caput illud turritum, nec Diana, aut Pallas, vel Julia Domna eſt, ut Patinus ambigit p. 298. ſed Genius urbis, cui templum diſtylum erexere Laodiceni: hujus autem ſimplex, fabrica minori Deo, ut Genius habebatur, exſtructum indicat, & ſuperiorem ſententiam de templo Romæ ſeu Imperio hac in urbe dicato confirmare videtur: illud etiam diſtylum eſt, nec Jovis ſupremi Dei majeſtati conveniens. Majores ſeu majorum gentium, & minores ſeu minorum gentium Deos fuiſſe, M. Tullius in Tuſcul. notat. Ex horum numero erant Semidei, Heroes, & Indigetes ab antiquis vocati; fuere autem qui illos putarent eſſe, quos indigitari, hoc eſt, vocari & nuncupari nefas eſſet: atque hos eos Deos fuiſſe, in quorum cuſtodia eſſent urbes genteſque. Alii dicunt, ſi indigitare, invocare eſt, Deos illos Indigetes eſſe potuiſſe, qui invocati faciles ſint, & præſto adſint. Alii ſunt qui putant Indigetes appellari, quaſi in loco vel geniti, vel degentes, & magis propitii patriæ, loco & civibus. Vide Lilium Giraldum in Syntagm. 1.

Virgil. *Dii patrii indigetes, &c.* Lucanus. *Indigetes fleviſſe Deos.*

Uterque nummulus inter obvios habendus, qui templum habet, inter Caracallæ nummos à Patino pag. 298. vulgatus eſt.

LAVDICEON. Duo Athletæ nudi luctantes.

Duo Athletæ illi nudi ſeſe brachiis comprehendentes, certamina Laodiceæ celebrata indicant. Luctatores ſunt nudi, oleo ac ceromate delibuti, decertantes, quorum alter alterum in terram dejicere conatur. Illorum motus apprimè deſcribit Plutarchus Sympoſ. lib. 11. quæſt 4. Μόνους δὲ τοὺς παλαιστὰς ὁρῶμεν ἀλλήλους ἀγκαλιζομένους, καὶ περιλαμβάνοντας· καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἀγωνισμάτων, ἐμβολαὶ, παρεμβολαὶ, συστάσεις, παραθέσεις, συνάγουσιν αὐτοὺς, καὶ ἀναμιγνύουσιν ἀλλήλους. *Solos Luctatores videmus mutuis complexibus ſeſe devincire, & concertationis majorem partem variè miſcendis atque conſtringendis invicem corporibus peragi.* In Gymnicis hiſce ludis Herculem Olympiorum inſtitutorem luctâ victorem narrat Pauſanias lib. 5. pag. 300. Λέγεται δὲ καὶ ἐς αὐτὸν Ἡρακλέα ὡς πάλης τε ἀνέλοιτο καὶ παγκρατίου νίκας. *Ipſum etiam Herculem fama vulgatum eſt de lucta & pancratio coronatum.* Olympia certamina Tyri acta fuiſſe nos docent Caracallæ nummi, hic verò eadem eſſe Laodiceæ celebrata forſan indicat.

Hic nummus minimi moduli, in Caracallæ nummis apud Patinum pag. 298. vulgatus, pro raro numerandus.

IMP. C. M. AVR. ANTONINVS. Caput Elagabali laureatum.

Δ. E. Δημαρχικῆς Ἐξουσίας. In laurea cum aſtro in imo.

Nummi ferè omnes Laodiceæ Syriæ notas Δ. E. in area minuto charactere præferentes, nos movent, ut hunc nummum cum iiſdem majuſculis in medio laureæ ſignatis ad ipſam urbem, etiamſi deſit ejus nomen, revocemus: illæ autem litteræ in duarum tantùm urbium nummis, Antiochenis nimirum & Laodicenis, occurrunt, in illis quidem cum S. C. in his verò ſolæ ſunt. Antiochiam diximus in Othone αὐτονομίαν à Pompeio, cùm ille Syriam in provinciam redigeret, pecuniâ redemiſſe, ſed cùm illa jus cudendæ monetæ haberet, quòd tantùm urbibus jure Latio donatis conceſſum erat, Senatuſconſulto non modò, ſed & Plebiſcito, ut illa uteretur opus fuit, unde Antio-

chia notas S. C. & Δ. Ε. ad antiquam monetæ ſignandæ licentiam indicandam in nummis appoſuit. Laodicea verò cùm in bello civili Sept. Severi partibus adhærens, malè affecta fuiſſet, & Antiochia pro Peſcennio ſtetiſſet, Severus Peſcennio devicto & occiſo, Antiochiæ privilegia & immunitates omnes Laodiceæ attribuit. Poſtea tamen Severus Caracallæ filii interventu veniâ Antiochiæ datâ, ipſi jura reddidit, ſervatis tamen Laodiceæ iiſdem privilegiis; ſed cùm Metropolis ſecunda hæc eſſet, non antiquas omnes monetæ cudendæ notas, ſed has tantùm Δ. Ε. appoſuiſſe videtur. Aſtrum in imo ad Elagabalum ſpectat, illud autem in plerisque ejus nummis in illius honorem ſignatum videtur.

Hic nummus minimæ formæ pro raro habendus.

PATRÆ.

IMP. M. AVR. ANTONINVS. Caput Elagabali laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Auguſta Aroe Patrenſis.* Mercurius inſidens monticulis, dextrâ crumenam, lævâ caduceum, ad pedes aries.

Omnes ferè R. provinciarum populi nummos in Elagabali honorem percuſſerunt, inter quos Patrenſes Achaiæ Mercurium in ſuis ob commercia belli civilis diſſipata, per ipſum reſtituta ſignarunt. Mercurius autem dextrâ crumenam gerit, tanquam mercium Deus, de quo Fulgentius Mythol. lib. I. *Mercurium dicunt præfuiſſe negotiis.* Et paulò pòſt: *Mercurium dici voluere, quaſi mercium curam.* Siniſtrâ caduceum, virgam ſcilicet cum duobus ſerpentibus, de qua ibid. *Virgam verò ſerpentibus nexam ob hoc adjiciunt, quod Mercatoribus det aliquando regnum ut ſceptrum: & vulnus ut ſerpentium.* Aries ad mercaturam etiam ſpectat, quorum alii pro cibo, alii pro veſtibus & lanificiis venundantur: illos autem tueri & augere dicitur Mercurius apud Pauſaniam lib. 2. fol. 89. Χαλκοῦς καθήμενός ἐστιν Ἑρμῆς· παρέστηκε δέ οἱ κριός, ὅτι Ἑρμῆς μάλιστα δοκεῖ θεῶν ἐφορᾶν καὶ αὔξειν ποίμνας. *Mercurius ex ære ſedens viſitur: cui adſiſtit aries, quod unus præ cæteris Mercurius greges tueri & augere exiſtimatur.*

Hic nummus mediocris magnitudinis inter raros numerandus.

COL. A. A. PATR. *Colonia Auguſta Aroe Patrenſis.* Figura muliebris ſedens in curru à duobus cervis tracto, lævâ habenas tenet.

Nummus hic jam in M. Aurelio à nobis deſcriptus fuit, quem non ad Dianam, ut quidam exiſtimant, ſpectare diximus, verum is eam virginem in anniverſaria Dianæ Laphriæ ſacrorum pompa apud Patrenſes Sacerdotis vices agentem exhibet, cujus hiſtoriam videas apud Pauſaniam in Achaic. pag. 433. Πρῶτα μὲν δὴ πομπὴν μεγαλοπρεπεστάτην τῇ Ἀρτέμιδι πομπεύουσι, καὶ ἱερωμένη παρθένος ὀχεῖται τελευταία τῆς πομπῆς ἐπὶ ἐλάφων ὑπὸ τὸ ἅρμα ἐζευγμένων. *Pompam Deæ magnificentiſſimo apparatu tranſmittunt: in ea virgo, quæ ſacerdotio fungitur, poſtrema omnium cervorum bijugo curru invehitur.* Patrenſes hunc typum forſan Imp. Elagabalo cuderunt, alludentes pompæ, in qua is Elagabalum Deum ſuum ad ſuburbanum deduxit, de quo Herod. lib. 5. Τόν τε θεὸν αὐτὸν ἐπιστήσας ἅρματι χρυσῷ τε καὶ λίθοις τιμιωτάτοις πεποικιλμένον, κατῆγεν ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ προάστειον. *Ipſum porro Dei ſimulacrum impoſitum vehiculo, quod eſſet auro pretioſiſque lapidibus exornatum, deducebat ex urbe in ſuburbanum.* Urbes autem & Coloniæ nihil in nummis ſine aliqua ratione & myſterio ſignabant.

Hic nummus ſecundi moduli inter inſigniores collocandus.

PTOLEMAIS Phœniciæ.

C. M. AVR. ANTONINVS. Caput Elagabali laureatum.
COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Caput Serapidis modio insigne.

Ptolemaidenses ut aliæ Phœniciæ Coloniæ nummos suos Imp. Elagabalo dedicarunt: in hoc Serapidis caput, ut in Severo & Caracalla, à quo originem se traxisse gloriabatur, signarunt. Serapis Jovis frater à Juliano in Cæsar. appellatur. Καὶ ὁ Ζεὺς, ἀπιδὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Σάραπιν. *Deinde Jupiter derepente ad Serapin fratrem suum conversus.* Quod confirmat illorum opinionem, qui illum eundem esse cum Plutone putant. Illius cultum in plerisque Syriæ & Phœniciæ urbibus nos edocent nummi. Xiphilinus autem ejus templum Antiochiæ in vita Caracallæ commemorat. Τὰ δὲ καὶ ἐκ τοῦ Σεραπείου προσέταττέ τισιν ὁ Ἀντωνῖνος. *Imperabatque multa de templo Serapidis Antoninus.* Modius ille in Serapidis capite, ejus videtur ornamentum, quod Serapidis, qui idem cum Osiride existimatus, agriculturam docuerit. Vide Vossium l. 1. de Theol. Gent. cap. 29.

Hic nummus mediæ formæ nec rarus nec obvius est.

IMP. CAES. M. ANTONINVS AVG.
COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Signa Zodiaci circa templum ex duabus columnis exstructum, in quo Diana Venatrix telum è pharetra depromit, lævâ arcum.

Dianæ simulacrum in templo, illam à Ptolemaidensibus cultam indicat, quam Laodiceni Syriæ pariter venerati sunt: sed Zodiaci signa circa ambitum, spectant ad Astronomiam, cujus artis plurimi erant periti Phœnices, ut docet Strabo l. 16. pag. 757. Σιδόνιοι δὲ πολύτεχνοί τινες παραδέδονται καὶ καλλίτεχνοι, καθάπερ καὶ ὁ ποιητὴς δηλοῖ· πρὸς δὲ, καὶ φιλόσοφοι περί τε ἀστρονομίαν καὶ ἀριθμητικήν. *Sidonii cùm multarum tum optimarum artium magistri perhibentur, ad hæc astronomiæ & arithmeticæ periti.* Et paulò post: Γεωμετρίαν.... παρὰ Αἰγυπτίων ἥκειν εἰς τοὺς Ἕλληνας πεπιστεύκασιν· ἀστρονομίαν δὲ καὶ ἀριθμητικὴν παρὰ Φοινίκων. *Geometriam.... ab Ægyptiis ad Græcos propagatam pro certo habent: à Phœnicibus verò astronomiam & arithmeticam.* Quod confirmare videtur Plinius lib. 5. c. 12. *Ipsa gens Phœnicum in gloria magna litterarum inventionis, & syderum.* Apud veteres Astronomia & Astrologia voces fuerunt synonymæ, recentiores illas distinxerunt.

Hic nummus secundi moduli inter rarissimos collocandus.

COL. PTOL. HΞC. *Colonia Ptolemais.* anno 268. Fortuna in templo octo columnarum dextrâ temonem, lævâ cornucopiæ.

Ptolemaidenses Fortunam veneratos fuisse plurima eorum numismata declarant, sed hoc præcipuè cum superbissimo templo octo columnis suffulto, in cujus aditu ejus simulacrum. Julium Cæsarem bellum parantem, Fortunæ sacrificasse tradit Xiphilinus in Pomp. pag. 148. Ἐπεὶ δὲ αὐτοῦ τῇ Τύχῃ θύοντος, ὁ ταῦρος, πρὶν καὶ τρωθῆναι, ἔξω τῆς πόλεως ἐξεχώρησε. *Cùmque Fortunæ sacrificaret, taurus, priusquam feriretur, extra urbem profectus.* Notæ H.Ξ.C. annum æræ Ptolemaidensium 268. denotant, cujus caput à Julio Cæsare desumptum eo U. C. 705. anno quo Antiochenses & Laodicenses

censes Syriæ ab ipsomet Julio Cos. II. cum Servilio Vatia aliquod beneficium acceperunt, & omnes epocham computare cœperunt, nam adjunctis 268. annis U. C. 706. efficient 974. quo Elagabalus Consulatum iniit III. & Eutychianus Comazon II.

Hic nummus secundæ magnitudinis, olim noster, nunc Regius, inter rarissimos habendus.

SIDON.

IMP. CAES. M. AVR. ANTONINVS AVG. Caput Elagabali laureatum.

COL. AVR. PIA. METR. SID. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Astarte stans dextram imponit trophæo, lævâ scipionem, à sinistris Victoria columnæ imposita ei coronam porrigit; ad pedes hinc Silenus, inde palma arbor.

Sidon urbs Phœniciæ antiquissima, à Sidone Chananis filio nomen habet Genes. 10. 15. Alii à Phœnicio nomine Sid, quod piscationem sonat, nuncupari contendunt. Urbs eò usque claruit, ut jam olim dubitatum sit, ipsa ne an Tyrus pro Phœniciæ Metropoli sit habenda, de quibus Strabo lib. 16. pag. 756. Ἀμφότεραι δ' οὖν ἔνδοξοι καὶ λαμπραὶ καὶ πάλαι καὶ νῦν· ὁποτέραν δ' ἄν τις εἴποι μητρόπολιν Φοινίκων, ἔρις ἐν ἀμφοτέραις ἐστίν. *Ergo ambæ & nunc & antiquitus claræ illustresque sunt, controversumque narrant, ultra earum Phœnicum Metropolis dici debeat.* Sed quia Esaias cap. 28. 12. Tyrum nominavit filiam Sidonis, concedi palmam antiquitatis Sidoni necesse est, quod confirmare videtur idem Strabo, qui Sidonem tantùm, & non Tyrum, ab Homero celebrari tradit. Οἱ μὲν οὖν ποιηταὶ τὴν Σιδόνα τεθρυλλήκασι μᾶλλον, Ὅμηρος δὲ οὐδὲ μέμνηται τῆς Τύρου. *Poetæ quidem magis Sidonem celebrant, atque adeo Homerus Tyri non meminit.* Palma arbor in nummo ad antiquitatem ipsius indicandam signata est: palma autem Græcè φοίνιξ, unde Phœnicia nonnunquam Sidoniorum nomine vocata est. Apud Hesychium Σιδόνιοι, Φοίνικες dicuntur, ut apud Bibliorum Interpretes Deuter. 3. 9. pro *Sidonim*, Φοίνικες. Esaiæ 23. 2. pro *Sidon* Φοινίκη redditur. Silenus sui cultum apud Sidonios indicat, ille tanquam minor Deus ad Astartes supremæ urbis Deæ pedes collocatur: de ipsa in nummo sequenti.

Hic nummus primæ & secundæ formæ, pro raro habendus, sed primæ elegantior est.

COL. AVR. PIA. METR. SIDON. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Diversæ sunt epigraphæ. Eadem Astarte cum attributis in templo quatuor columnis suffulto.

Sidon sub Elagabalo Colonia & Metropolis perhibetur, Colonia quidem ab hoc Imperatore deducta, & Phœniciæ Metropolis titulo donata: in superiorum autem Cæsarum nummis Ναυαρχίδος dignitate insignitur, Sidon & Tyrus olim Metropolis dignitate ornatæ, ipsâ ab Augusto Cæsare privatæ videntur ex Dionis verbis lib. 54. pag. 525. Καὶ τούτους καὶ τοὺς Τυρίους, τούς τε Σιδωνίους διὰ τὰς στάσεις ἐποίησεν, ἐν τῇ Συρίᾳ γενόμενος. *Idemque in Syriam quùm advenisset, Tyriis & Sidoniis propter factiones supplicium irrogavit.* Utraque autem urbs Metropolis titulum tantùm recuperavit ultimis temporibus, illa sub Sept. Severo, ut diximus, hæc sub Elagabalo, de qua mox agemus. Astartes cultum habent Sidonii, ùt ipsi Tyrii. De illius fano loquitur Lucianus de Dea Syria. Ἔνι δὲ ἄλλο ἱερὸν ἐν Φοινίκῃ μέγα τὸ Σιδώνιοι ἔχουσι, Ἀστάρτης ἐστί. *Est & aliud templum in Phœnicia, quod Sidonii tenent, Astartæ ut ipsi quidem dicunt.* Dea imponit manum trophæo, ut in Tyriorum nummis, eâdem ut videtur causâ, ad indicandas longè latèque ex Phœnicia Colonias, ubi trophæum tanquam victoriarum insigne posuerunt, idcirco forsan ipsi Victoriola coronam ei porrigit: illa scipionem seu sceptrum, ut loci regina, velut proprium symbolum gerit.

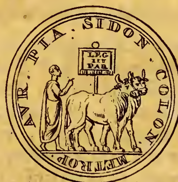
Hic nummus majoris moduli in præstantiorum numero recensendus.

COL. AVR. PIA. METR. SID. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Altare umbraculi modo cum quatuor columnis duabus rotis impoſitum, in quo Aſtartes ſimulacrum.

Currus ille ſacer cum Aſtartes ſimulacro anniverſariam ipſius ſacrorum pompam indicare videtur. Credibile eſt quotannis illud Deæ ſignum magnificentiſſimo per urbem apparatu tranſmitti ſolitum fuiſſe, ut in pluribus Syriæ & Phœniciæ urbibus factum narrat Lucianus. Aſtarte verò ex Sanchoniathone Phœnicio, Venus eſt. Τὴν δὲ Ἀςάρτην Φοίνικες τὴν Ἀφροδίτην εἶναι λέγουσι. *Aſtarten autem Phœnicii Venerem eſſe dicunt.* Id confirmat Cicero de Nat. Deor. lib. 3. *Quarta Venus Tyriâ Tyroque concepta, quæ Aſtarte vocatur,* cui ſententiæ adſtipulatur Suidas. Ἀςάρτη ἡ παρ' Ἕλλησιν Ἀφροδίτη λεγομένη. *Aſtarte quæ apud Græcos Venus dicta eſt.* Bochartus lib. 2. cap. 5. Ἀςάρτην vocem deflexam fuiſſe in Græcam Ἀςροάρχην, qua uſus eſt Herodianus in vita Elagabali, refert. Φοίνικες δὲ Ἀςροάρχην ὀνομάζουσι, ſive id librarii, aut ſcriptoris ipſius imperitiæ tribuatur.

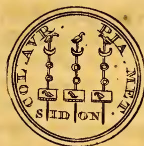
Hic nummus ſecundæ magnitudinis nec rarus nec obvius eſt.

AVR. PIA. SIDON. COLON. METROP. *Aurelia Pia Sidon Colonia Metropolis.* Colonus agit boves, ad eorum latera in medio nummi vexillum in quo LEG. III. PAR. *Legio Tertia Parthica,* & non III. CAC. ut vulgavit Holſtenius in Steph. pag. 292.

Tyrum Macrini partes acriter foviſſe veriſimile eſt, ideo Elagabalus ipſi iratus, eam Metropolis dignitate privavit, quam Sidoni ſibi faventi conceſſit, illamque Coloniam conſtituit, ut Aureliæ Piæ gentis ſuæ nomina non modò, ſed frequens nummorum ejus in honorem Elagabali uxorum, matris, & aviæ, ſignatorum copia indicant. Imò convincit typus Coloni boves agentis, quem ita deſcribit Plutarchus in Romulo pag. 23. Ὁ δ' οἰκιςὴς ἐμβαλὼν ἀρότρῳ χαλκῆν ὕνιν, ὑποζεύξας δὲ βοῦν ἄρρενα καὶ θήλειαν, αὐτὸς μὲν ἐπάγει περιελαύνων αὔλακα βαθεῖαν τοῖς τέρμασι. *Conditor aratro æreum vomerem adjungit, junctiſque bobus mare & fœmina, ipſe circum lineamenta profundum inducit ſulcum.* Vexillum in quo LEG. III. PAR. Legionis Tertiæ Parthicæ Veteranos in Coloniæ ſupplementum Sidonem traductos denotat. De his plura in ſequenti nummo.

Hic nummus primæ magnitudinis in elegantiorum ſerie ſcribendus. Obſervatur etiam ſecundi moduli cum epigraphe COL. AVR. METR. SID.

COL. AVR. PIA. METROP. SID. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Tria ſigna militaria, in quorum apice parvæ Aquilæ.

Signa illa militaria ad Legionis tertiæ Parthicæ Veteranos Sidonem colonos ab Elagabalo traductos ſpectant. Legio tertia Parthica in Meſopotamia hiberna agebat, ut legimus apud Dionem lib. 55. pag. 564. Σευῆρος τὰ Παρθικά, τό τε πρῶτον, καὶ τὸ τρίτον τὸ ἐν Μεσοποταμίᾳ. *Severus Parthicas primam & tertiam in Meſopotamia.* Illa forſan prima Elagabalo acclamavit, de qua forſan loquitur Herodianus lib. 5. fol. 563. Ὅπερ ἐκεῖνοι ἀκούσαντες, τοῖς συςρατιώταις κατ' ὀλίγον ἀπαγγέλλοντες, διαβόητον ἐποίησαν τὴν φήμην, ὡς εἰς πᾶν χωρῆσαι τὸ ςρατιωτικόν. *Ea res audita ab illis, ac ſenſim communicata reliquis commilitonibus, per univerſum denique exercitum vulgata eſt.* Legio hæc tertia Parthica à Septimio Severo, cum prima & ſecunda hujus nominis conſcripta eſt cùm in Parthos bellum ſuſcepit multis militibus in

civilibus

civilibus bellis contra Peſcennium & Albinum occiſis, quarum prima & tertia in Meſopotamia, ſecunda verò in Italia bello confecto collocata eſt. Tertiæ meminit ſub Elagabalo vetus inſcriptio Romæ reperta apud Grut. 528. 1.

C. AVREL. L. F. PAR. FAVOR.
VETERAN. LEG. III. PARTHIC. P. F.
M. AVRELIO ANTONINO AVG. IIII.
ET AVRELIO ALEXANDRO CAES.

Nummus ſigna tria militaria tertiæ nomini alludens forſan exhibet.

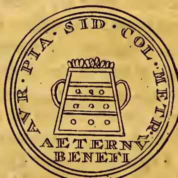
Hic nummus primæ magnitudinis, apud Petrum Garzoni Sen. Venetum rariſſimus, ſecundæ pro raro habendus.

COL. METR. AVR. PIA. SID. *Colonia Metropolis Aurelia Pia Sidon.* Mulier turrita & ſtolata ſtans, dextrâ pateram ſuper aram juxta Aquilam legionariam proræ navis impoſitam.

Mulier turrita ſtans, Genius Sidonis eſt. Caput habet turritum ut Metropolis, de qua Diodorus lib. 16. Πλούτῳ τε καὶ ταῖς ἄλλαις χορηγίαις ἡ πόλις πολὺ προεῖχε τῶν κατὰ τὴν Φοινίκην πόλεων. *Opibus & aliis adminiculis longè ſuperabat ea urbs reliquas Phœniciæ urbes.* Stolata eſt Romano more, ut Colonia; pateram tenet ſuper altare, pro Imperatore ſacrificans; adſtat Aquila legionaria, ad Veteranos in Coloniam tranſmiſſos indicandos; hæc proræ inſiſtens, ſitum urbis arguit, de qua Mela lib. 1. cap. 5. *Adhuc opulenta Sidon, antequam à Perſis caperetur, maritimarum urbium maxima*, vel potentiam in mari, unde in nummis Trajani & Hadriani ΣΙΔΩΝΟϹ ΝΑΥΑΡΧΙΔΟϹ perhibetur, ut innuere videtur Diodorus ſupra laudatus. Τὸ δὲ μέγιστον τριήρεις καὶ πεντήρεις εἶχε πλείους τῶν ἑκατόν. *Et quod maximum eſt triremes, & quinqueremes habet plures centum.*

Hic nummus majoris formæ inter præſtantiores numerandus.

AVR. PIA. SID. COL. METR. *Aurelia Pia Sidon Colonia Metropolis.* Modius ſpicis refertus, in imo nummi AETERNV. BENEFI. *Æternum beneficium.*

Modius ſpicis plenus, frumentum Sidoniis ab Elagabalo conſtitutum indicat, ut Romæ morem fuiſſe teſtatur Suetonius in Julio. *Atque ex viginti trecentiſque millibus accipientium frumentum è publico ad centum quinquaginta retraxit.* Imo menſtruas frumenti donationes ab Auguſto factas tradit Philo Legat. ad Caium. Οὐ μὴν ἀλλὰ κἂν ταῖς μηνιαίοις τῆς πατρίδος διανομαῖς, ἀργύριον, ἢ σῖτον ἐν μέρει παντὸς τοῦ δήμου λαμβάνοντος. *Domi quoque quoties menſtruas pecuniæ, frumentive diſtributiones acciperet.* Frumentum Prætorianis menſtruum à Nerone conceſſum confirmat idem Sueton. in ejus vita. *Item Prætorianis cohortibus frumentum, menſtruumque gratuitum conceſſit.* Has verò frumenti diſtributiones ab aliis Imperatoribus forſan prætermiſſas Nerva videtur renovaſſe ob inſignem nummum Senatus juſſu ipſi percuſſum cum hac epigraphe, PLEBEI VRBANAE FRVMENTO CONSTITVTO, & modio ſpicis pleno. Sidonii ejuſmodi beneficium à munificentiſſimo Imperatore acceperunt, cujus memores ſingularem epigraphen hanc, AETERNVM BENEFICIVM, in nummis ſub modio ſpicis referto cudi curaverunt.

Hic nummus majoris formæ è muſeo noſtro, eximiæ raritatis eſt: ſimilem typum protulit Com. Mediobarbus pag. 314.

C. A. PI.

C. A. PI. MET. SID. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Europa cum peplo, tauri dorſo vecta.

Sidonii Europam à tauro raptam, ad urbis antiquitatem indicandam cælarunt, ejus nummi meminit Lucianus de Dea Syria. Καὶ τὸ νόμισμα τῷ Σιδώνιοι χρέονται, τὴν Εὐρώπην ἐφεζομένην ἔχει τῷ ταύρῳ τῷ Διί. *Et nummus quo Sidonii utuntur, habet Europam tauro, Jovi videlicet inſidentem.* Europa Agenoris Phœniciæ Regis filia fuit, ex qua tertia pars Orbis dicta eſt Europa. Ovid. in ep. pro. 2.

Tertia pars Orbis (ſic dicta ab Agenore nata)
Europa.

Ur-appa tradit Bochartus lib. 4. cap. 33. quaſi terram Λευκοπρόσωπον, *quia Europæi Africanos candore faciei multùm ſuperant, unde & Europa dicta eſt Cadmi ſoror, quaſi* ALBA FACIE. *Virgo.* Illius hiſtoriam ſic narrat Hyginus fab. 178. *Europa Agenoris & Argyropes filia, Sidonia, hanc Jupiter in taurum converſus, à Sidone Cretam tranſportavit.* Alii Europam fuiſſe raptam in navi, cui Tauri nomen erat, commemorant.

Hic nummus minimi moduli inter raros adſcribitur.

IMP. C. M. AV. ANTONINVS AV. Caput Elagabali laureatum.

COL. MET. AVR. PIA. SID. Duæ triremes, in quarum dexteriore ſtans figura muliebris manum extendit verſus duas minores in altera poſitas, in vertice nummi currus Aſtartes, in ejus imo delphin.

Hæc hiſtoria ad Didonis è Sidone fugam ſpectare videtur. Cùm Pygmalion Phœniciæ Rex Sichæum Didonis maritum ejus theſauris inhians occidiſſet, illa in ſomniis monita eſt, ut effoſſis clam theſauris fugeret. Alii narrant, cùm Phœnicia urgenti peſtilentia laboraret, navibus conſcenſis in Africam tranſiiſſe, ipſa in nave mandata pro itinere imperare videtur. Nec moveat lectorem Didonem à quibuſdam Tyriam appellari, cùm utraque urbs Sidon & Tyrus illam ſibi vindicent. Virgilius Æn. 1. eam Sidoniam appellat.

Phœnices Sidon urbs, hinc Sidonia Dido.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter præſtantiores numeratur.

IMP. C. M. AVR. ANTONINVS. Caput Elagabali laureatum.

COL. MET. AVR. PIA. SID. *Colonia Metropolis Aurelia Pia Sidon.* Mulier ſeminuda cum pallio oblongo ſtans ſupra triremem dextrâ extensâ, ſiniſtrâ ſcipionem tranſverſum collecta veſte gerit.

Alii figuram hanc ſupra triremem, Didonem Sidone fugientem, iter brachio extenſo indicantem, & ſiniſtrâ ſceptrum oblongum, ut in Tyriorum nummis, gerentem affirmant: alii verò Aſtarten exiſtimant, qualis in nummis Demetrii Nicatoris Hiſtoriæ noſtræ Syriæ pag. 273. exhibetur: hæc dextrâ extensâ Venerem ſtellam indicat, quod Græci ἄστρον, unde illam Aſtarten nominatam dicunt, cujus in vertice ſacer currus ad eam indicandam ſignatus videtur; illa ſupra triremem ſtat, tanquam urbs Sidon Phœniciæ Ναυάρχις, vel ut triremium inventrix, teſte Clemente Alexandrino Strom. lib. 10. pag. 307.

Hic nummus mediocris, nec rarus nec obvius eſt.

IMP. C. M. AVR. ANTONINVS·AVG. PIVS. Caput Elagabali laureatum.

COL. METRO. AVR. PIA. SID. *Colonia Metropolis Aurelia Pia Sidon.* Menſa ſupra quam duæ urnæ cum palmis, infra vas, poma & epigraphe. PER. ISEL. OECVM. *Periodonica, Iſelaſtica, Oecumenica.*

Urnæ in quibus palmæ ſupra menſam, ad ludos ſeu certamina ſpectant; ſed qualia ſint, non nominantur in nummo: voces enim *Periodonica*, *Iſelaſtica*, *Oecumenica*, vaſtæ ſunt, aliiſque ludis communes, & ad Athletas pertinent: id unum indicare videntur, quòd certamina fuerint ampliſſima. *Periodonica* autem dicuntur, quia invitabantur ad hæc Πεϱιοδονῖκαι, quos alii alio modo exponunt. Athenæus intelligit eos, qui decies viciſſent, lib. 10. pag. 415. Ενίκησε ἢ τὴν περίοδον δεκάκις. *Decies periodo vicit.* Julius Pollux nom 4. cap. 11. qui decies & ſepties victores fuiſſent. Επτακαίδεκα ἢ περίοδους ἀνείλετο τ̃ στεφανητῶν ἀγώνων. *Septem verò & decem coronatorum certaminum circuitus perſolvit.* Sed propriè in Gymnicis certaminibus periodo viciſſe tradit Pomponius Feſtus in Period. qui Pythia, Iſthmia, Nemea, & Olympia vicit à circuitu eorum ſpectaculorum, & ex omnibus hiſce victoriam reportavit. De Iſelaſticis & Oecumenicis in nummo ſequente. Vas ſub menſa, ad Agonothetam Sacerdotem ludorum curatorem ſpectat; poma adſunt, quia his victores donabantur, ut & pomacea corona olim ipſis concedebatur.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter elegantiores adſcribendus.

COL. AVR. PIA. METR. SIDON. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Laurea in qua CERT. SAC. PER. OECVME. ISELA. *Certamina ſacra Periodonica, Oecumenica, Iſelaſtica.*

Hic nummus eadem certamina quàm ſuperior indicat, etſi epigraphe amplior plura exhibeat nomina. De Periodonicis dictum, nunc de cæteris. *Sacra* vocata fuiſſe ferunt, quòd in honorem Deorum celebrarentur. Jul. Pollux lib. 3. cap. 30. Πεϱὶ ἱερῶν ἀγώνων τοὺς μὲν ἐν καλουμένους ἱεροὺς ἀγῶνας, ὧν τὰ ἆθλα ἐν στεφάνῳ μόνῳ, στεφανίτας ἐκάλεσαν, καὶ φυλλίνας. *Certamina verò, quæ Sacra nominarunt, quorum præmia in ſola corona erant, erant coronata, &* φυλλίνας *vocarunt.* Ideo in nummo corona lauri victoriæ præmium apponitur. *Oecumenica*, quòd Athletæ non modò ex Syriæ provincia, ſed ex toto terrarum Orbe eſſent recepti. *Iſelaſtica* dicebantur, à verbo εἰσελαύνειν, *quadriga invehi*, quòd victores triumphantium more quadrigis per ruinas murorum in patriam reveherentur, & perpetuò ex publico alerentur, de quibus Trajani Reſcript. ad Plin. ep. lib. 10. *Obſonia eorum certaminum, quæ Iſelaſtica eſſe placuit mihi, ſi ante Iſelaſtica non fuerunt, retro non debentur.* Hos Sidoniorum in Elagabalo nummos, ſed mutilos, laudat Ill. Spanhem. in ep. ad Morellium pag. 114.

Hic nummus primæ magnitudinis, olim noſter, nunc Venetiis apud Hier. Corrarum Senatorem, rariſſimus eſt.

STOBI.

M. AV. ANTONIN. AVG. Caput Elagabali laureatum.

MVNI. STOBE. *Municipium Stobenſium.* Diverſæ ſunt epigraphæ. Victoria ſtans, dextrâ coronam, ſiniſtrâ palmam.

Stobenſes

Stobenses Macedoniæ in obsequii monumentum Elagabalo nummos dedicarunt, & victoriam ob Macrinum devictum in ipsis signarunt. De ipsorum pugna loquentem audias Herodianum lib. 5. pag. 565. Συμμίξαντα δὲ ἀλλήλοις τὰ στρατόπεδα Φοινίκης τε καὶ Συρίας ἐν μεθορίοις, οἱ μὲν ὑπὲρ τοῦ Ἀντωνίνου, προθύμως ἠγωνίζοντο. *Concurrerunt autem inter se exercitus uterque in Phœniciæ Syriæque finibus; acriùs dimicante Antonini milite.* Victoria coronam ex lauro gerit in triumphis gestatam, de qua Cicero de Prov. Conf. *Si in Capitolium invehi victor cum illa insigni laurea gestiret.* Elagabalus etiam ob illam victoriam Romæ triumphavit. Victoria verò palmam sinistrâ tenet, pro victoris præmio: apud Ciceronem autem 1. de Nat. Deorum, & Apuleium lib. 3. de Asino, Victoria *Palmaris* cognominatur.

Hic nummus minimi moduli, à Patino pag. 331. vulgatus, nec rarus nec obvius est.

T R O A S.

IMP. M. ANTONINVS AVG. Caput Elagabali laureatum.
COL. AVR. ANTONINIANA ALEX. *Colonia Aurelia Antoniniana Alexandria.* Caput turritum, pone quod vexillum.

Troadenses, qui ob collata ab Imperatore Caracalla in se beneficia urbem *Aureliam Antoninianam* appellarant, imò & *Alexandriam*, quòd ille Alexandri gesta imitari vellet, nummos cum iisdem appellationibus, Elagabalo ejus filio credito gratulantes, percusserunt; illosque præsertim signasse videntur, cùm Imperator è Syria Romam proficiscens, Nicomediæ hiberna ageret, cujus meminit Dio lib. 79. pag. 909. Ὅτε καὶ ὁ Ψευδαντωνῖνος ἐν τῇ Νικομηδείᾳ ἐχείμαζε. *Ipso tempore quo Nicomediæ Pseudantoninus in hibernis agebat.* Caput turritum, Genius est urbis, cui additum est vexillum ad indicandum ex Veteranis supplementum in hanc Coloniam ab Augusto olim deductam, fuisse transmissum.

Hic nummus minimi moduli rarus est.

COL. AVR. ANTONIAN. ALEX. *Colonia Aurelia Antoniniana Alexandria.* Variæ sunt epigraphæ. Equus pascens.

Equum pascentem in Troadensium nummis ad immunitates à Claudio urbi & regioni concessas spectare sæpius diximus. Troas autem hunc præcipuè typum in Imperatoris recèns ad Imperium evecti nummis signare solebat, ad privilegia indicanda. Singularis quidem unius mentio est in lib. 50. Dig. tit. 1. ad Munic. & de Incolis, ubi natus ex fœmina Iliensi, jus civitatis habere dicitur. *Concessum est, ut qui matre Iliensi natus est, sit eorum Municeps.* Id autem denotat in Trojanos beneficia Romanorum, quòd ii Æneam gentis suæ Principem è Troja demissum agnoscerent; sed legas apud Strabonem quænam Julius Cæsar, qui à Iulo filio originem trahere volebat, ipsis concessit, lib. 13. p. 595. Χώραν τε δὴ προσένειμεν αὐτοῖς, καὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ἀλειτουργησίαν αὐτοῖς συνεφύλαξε, καὶ μέχρι νῦν συμμένουσιν ἐν τούτοις. *Itaque & agrum iis Cæsar attribuit, & libertatem, publicarumque operarum immunitatem eis servavit, qua conditione etiam nunc manent.*

Hic nummus minimæ molis obvius est.

COL. AVG. TRO. ALEX. *Colonia Augusta Troas Alexandria.* In aliis COL. ALE. TROA. *Colonia Alexandria Troas.* Diversæ sunt epigraphæ. Lupa cum puerulis.

Troas lupam cum puerulis Romanorum insigni tanquam Colonia sæpe cælavit, quo titulo orna-

tam eam refert Plinius lib. 5. cap. 30. *Ipsaque Troas, Antigonia dicta, nunc Alexandria, Colonia Romana.* Cùm Alexander in eam à pugna ad Granicum ascendisset, ex pago illam urbis nomine donavit, & inter liberas & tributi immunes retulit, Procuratoribusque mandavit, ut substructionibus ipsam reficerent. Antigonus unus ex ducibus ipso mortuo urbem auxit, unde *Antigonia* appellata nomen mutavit; sed illo interempto, Lysimachus alter ex Alexandri Ducibus præcipuè ejus curam suscepit, templumque condidit, muroque urbem cinxit 40. circiter stadiorum, & in eam migrare jussit circumjacentes urbes antiquas, jam ruinam trahentes, eique nomen *Alexandriæ* imposuit, ut innuit Strabo l. 13. pag. 593. Ἔδοξε γὰρ εὐσεβὲς εἶναι τοὺς Ἀλέξανδρον διαδεξαμένους, ἐκείνου πρότερον κτίζειν ἐπωνύμους πόλεις, εἶθ' ἑαυτῶν. *Pietatis enim hoc videbatur esse, ut qui Alexandro successissent, huic priùs, postea demum sibi cognomines urbes conderent.* Illa tandem ab Augusto deducta nomen *Augustæ* tulit, sed nunquam in nummis ante Caracallæ ætatem *Alexandria* dicta est, quod nomen tunc assumpsit ob summum hujus Imperatoris erga Alexandrum studium, Dione & Herodiano coëtaneis ejus scriptoribus testibus, de quo ille lib. 77. pag. 874. Οὗτος οὖν ὁ φιλαλεξανδρότατος Ἀντωνῖνος. *&c. Hic igitur Antoninus, Alexandri amantissimus.* Troas autem illud Alexandriæ nomen usque ad Alex. Severum tantùm retinuit, ut ibi amplius.

Hic nummus minimæ formæ tritus est & frequens.

TYRUS.

IMP. M. C. AV. ANTONINVS. AV. Caput Elagabali laureatum.

TYRIORVM. Astarte tutulata stans dextram imponit trophæo, à sinistris Victoria columnæ imposita ei coronam porrigit, pro pedibus hinc palma arbor, inde conchylium.

Cùm Tyrus in plurimis nummis Elagabalo percussis solam Tyriorum epigraphen, Coloniæ autem & Metropolis titulos non inscribat, Amicus suspicatur illos eorum urbi acriter Macrini partibus stanti ab Elagabalo ademptos, & Sidoni tributos, ut Severus olim Antiochiæ & Bysantii privilegia Laodiceæ & Heracleæ concesserat; sed cùm illa tandem iis restituisset, ita Tyro dignitates Imperatoris indulgentiâ redditas existimat. De Astarte Tyri Dea tutelari in Caracalla diximus; trophæum verò cui illa manum imponit, non ad Imperatoris victoriam spectat, sed ad Colonias longè latèque ab antiquis Tyriis in totum terrarum Orbem emissas, de quibus vide Bochartum in Geogr. sac. part. 2. l. 1. cap. 2. Palma arbor, ad earum in regione abundantiam, seu ad eandem cum Phœnicia cognationem pertinet: conchylium verò, ad purpuræ inventum.

Hic nummus secundi moduli nec rarus nec obvius est.

TYRIORVM. Astarte cum iisdem attributis in templo hexastylo seu sex columnarum; ante templum arula.

Astarte & Hercules præcipua fuere Tyri numina, utrique templa erectâ sunt, superbissimum quidem in Astartes honorem ab Hiramo Tyriorum Rege ædificatum est, quod exhibet nummus: illius meminit Josephus contra Ap. l. 1. p. 1043. Καθελών τε τὰ ἀρχαῖα ἱερὰ, καινοὺς ναοὺς ᾠκοδόμησεν· τότε τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς Ἀστάρτης τέμενος ἀνιέρωσεν. *Demolitusque antiqua delubra, nova templa ædificavit: Herculisque & Astartes fana dedicavit.* Rex de Monte Libano ad tegmina eorum ligna cedrina abscidit. Ara ante templum, sacrificia pro Elagabali salute Astartæ perpetrata indicat: super aras enim victimæ adolebantur. Astarte autem in templi aditu cum iisdem superioris nummi attributis repræsentatur, & Victoria ei coronam porrigit, ob columnas in Africa Tingitana à Phœnicibus erectas, ut narrat Procopius lib. 2. Vandal.

Hic nummus mediocris magnitudinis inter raros & conspicuos numeratur.

IMP. CAES. M. AV. ANTONINVS. AV. Caput Elagabali laureatum.
TYRIORVM. circa ambitum nummi. ΔΕΙΔΩΝ. *Dido*, in imo. Dido ſtolata ſtans cippo impoſita, dextrâ ſcipionem, lævâ ſceptrum, ante eam porta urbis ſupra quam figura virilis conſtructioni incumbit, altera pro pedibus illius ligone terram aperit.

Tyrii Didonem ſibi vindicantes, illam ad antiquitatem urbis denotandam, in nummis Carthaginem illam celeberrimam olim urbem condentem exhibuerunt. Dido Beli Phœnicum Regis filia Pygmalionem fratrem fugiens, poſt varias maris peregrinationes in Africam tandem delata, tantum ſoli ſibi emit, quantum taurino corio poſſet circumdare, cujus meminit Silius lib. 1.

Tum pretio mercata ſolum nova mœnia ponit
Cingere quà ſecto permiſſum littora tauro.

Cùm autem illa corium in tenuiſſimas partes diſſecuiſſet, locum ſatis amplum complexa, urbem condidit, quam Carthaginem appellavit. Carthago autem Punicè, *Carthada id eſt, Kartha hadtha*, de qua Solinus cap. 29. *Eliſſa mulier extruxit, & Carthadam dixit, quod Punico ore exprimit civitatem novam.* Ideo Græci à Cadmo jam conditam urbem aſſerunt: itaque Dido non tam Carthaginem condidiſſe, quàm inſtauraſſe, & Byrsâ arce adjectâ auxiſſe videtur. Vide Bochartum in Geogr. ſac. part. 2. cap. 24.

Hic nummus minoris formæ inter elegantiores reponendus.

TYRIORVM. Serpens involutus circa lapidem ovatum prægrandem.

Nullum eſt dubium, quin ſerpens ille lapidi involutus ad veterem aliquam Tyri hiſtoriam ſpectet, quæ nobis inveſtiganda. Duo Tyriorum nummi, de quibus infrà, prior Gordiani, alter Gallieni, hominem ſimili ſaxo armatum contra erectum ſerpentem exhibent; videtur ergo draco ille circa lapidem ejuſmodi involutus, in ipſius necis memoriam à Tyriis in nummis ſignatus, quemadmodum duæ aliæ petræ & ſerpens arbori involutus in nummo Gordiani Pii ab ipſis Tyriis cælantur, cujus hiſtoriam Triſtanus tom. 1. pag. 491. nobis eruditè & luculenter ex Nonni Dionyſiacis eruit. Sed quis ille homo ſerpentem ita ingentem occidit; ſi mihi conjecturæ locus, Cadmus eſt Europæ frater: ut autem illa in Sidoniis nummis à tauro rapta habetur, ita Cadmum Tyrii repræſentarunt; ambos enim Tyrus & Sidon ſibi vendicant. Cadmum ſaxo draconem interemiſſe tradit Nonnus Dionyſ. lib. 5.

ἰθυπόρῳ δὲ
Ἄκρα δρακοντείοιο καρήατος ἔθλασε πέτρῳ.
rectigrado verò
Summitatem draconei capitis fregit ſaxo.

Ita ſaxum cui ſerpens involutus, in Tyriorum nummis in memoriam Cadmi videtur percuſſum, de quo plura in Gordiani & Gallieni nummis.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter elegantiores numerandus.

TYRIORVM. Oleaſtri ramus in vaſe ſeu urna, in qua ſcriptum ΗΡΑΚΛΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ. *Heraclia Olympia.*

Quin ad ludos pertineat vas cum ramo, nemo neſcit; ſed an epigraphe ΗΡΑΚΛΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ, duo illa arguat certamina, in Herculis memoriam dicta ΗΡΑΚΛΙΑ, hæc in Jovis Olympii hono-

honorem vocata ΟΛΥΜΠΙΑ, dubium quibuſdam movet, præſertim cum eadem Tyrus nummum Caracallæ exhibuerit, in quo ΑΚΤΙΑ. ΗΡΑΚΛΙΑ. quæ certamina Apollini & Herculi ejuſdem urbis Tutelaribus Diis attributa exiſtimantur, ob duo vaſa in illo Caracallæ nummo : urnarum enim numerum certamina indicare volunt, ſed vas unum & unus oleaſtri ramus, hoc in Elagabali typo unum certamen Olympicum in Herculis honorem factum denotat, uti Illuſtr. Spanhemius in ep. ad Andr. Morellium, Iſthmios & Pythios ab Ancyranis ad honorem Æſculapii factos affirmat in nummo Caracallæ cum duabus urnis & epigraphe ΑΣΚΛΗΠΙΑ ΣΩΤΗΡΕΙΑ. ΙΣΘ. ΠΥΘΙΑ. Nil mirum ſi certamina in Jovis Olympii memoriam Tyri inſtituta ſint, ille enim pervetus erat urbis tutelare numen. Joſephus enim Hiramum Tyriorum Regem ejus templum aggere urbi adjunxiſſe narrat lib. 1. contra Apionem. Ἀβιβάλου τελευτήσαντος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἴρωμος ἐβασίλευσεν. Οὗτος τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς πόλεως προσέχωσε, καὶ μεῖζον τὸ ἄστυ πεποίηκε, καὶ τοῦ Ολυμπίου Διὸς τὸ ἱερὸν καθ' ἑαυτὸ ὂν ἐν νήσῳ, χώσας τὸν μεταξὺ τόπον, συνῆψε τῇ πόλει, καὶ χρυσοῖς ἀναθήμασιν ἐκόσμησεν. *Abibalo moriente, filius ejus Hiramus regnavit : hic partes Orientales civitatis ampliavit, urbem potiorem fecit, & Olympii Jovis templum, quod in inſula ſitum erat, jactis aggeribus urbi adjunxit, & aureis anathematibus exornavit.* Paulò poſt idem auctor Regem in hoc templo auream columnam locaſſe tradit. Οὗτος ἔχωσε τὸν Εὐρύχωρον, τόν τε χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν τοῖς τοῦ Διὸς ἀνέθηκεν. *Hic aggere conjunxit Eurychorum, aureamque ibi columnam Jovis in templo repoſuit.* Rex etiam Hiramus Herculis & Aſtartes fana dedicavit. Oleaſter ramus pro præmio victorum Olympionicorum ab Oraculo deſignatus eſt : cùm enim ad illud Rex Iphitus miſiſſet, reſpondiſſe Pythiam, ne in poſterum malo victores coronarentur, ſed ſylveſtris olivæ fructû, narrat Phlegon Trallianus libell. de Olympiis.

Ἴφιτε μήλειον καρπὸν μὴ θῇς ἐπὶ νίκῃ.
Ἀλλὰ τὸν ἄγριον ἀμφιτίθει καρπώδη ἐλαιῶν.

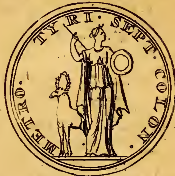
Hic nummus ſecundæ magnitudinis, mutilus à Patino vulgatus pag. 335. pro rariſſimo habendus.

METR. TYRO. COLO. *Metropolis Tyro Colonia.* Silenus humeris utrem hircinum geſtat, dextram in altum attollens, ante eum palma arbor, in area aſtrum & conchylium.

En Tyrii tandem nummus cum Metropolis epigraphe & Coloniæ titulo in Elagabali honorem ſignatus : ſi vera eſt de urbis dignitatibus ab Imperatore ob maximum ejus erga Macrinum ſtudium ſublatis, ſententia ; ipſi tandem Principis indulgentiâ reſtitutæ videntur. Vir ille in nummo cælatus, non fructus è palma legit, ut refert P. Harduinus pag. 514. ſed Silenus eſt, in Tyriorum nummis frequens, ab ipſis ſumma veneratione cultus, dextram verſus aſtra attollit, in quorum numerum locatum fuiſſe diximus in Bacchi gratiam, cujus fuit nutritius. Palma arbor, Phœniciæ inſigne eſt ; ut & conchylium, perpetuum Tyri ſymbolum. Aſtrum in honorem Elagabali hîc percuſſum eſt, ut nummi ejus S. C. ſignati ſæpe exhibent.

Hic nummus mediocris moduli, à Patino mutilus pag. 331. vulgatus, pro raro numeratur.

Capita Elagabali radiati, & Mæſæ ejus aviæ jugata. Detrita eſt epigraphe.

SEPT. COLON. METROP. TYRI. *Septimia Colonia Metropolis Tyriorum.* Diana dextrâ elatâ telum, ſiniſtrâ clypeum, pro pedibus cervus.

Alter Tyriorum nummus, in quo ab una parte caput Mæſæ cum inſcriptione IVLIA MAESA AVG. & ex altera Elagabali effigies cum epigraphe TYRIORVM, impulit, ut hanc principem fœminam Elagabali aviam, potiùs quàm Socemiadem ejus matrem, cum Imperatore ſignatam in hoc nummo exiſtimemus : illa enim nepotem Elagabalum ad Imperium evexit, ut narrant omnes Hiſtorici, inter quos audias Capitolinum in vita Macrini. *His Mæſa, dixit, Baſſianum filium eſſe Antonini, quod paulatim omnibus militibus innotuit. Erat præterea Mæſa ipſa ditiſſima, ex quo etiam Heliogabalus luxurioſiſſimus, qua promittente militibus, Legiones abductæ ſunt à Macrino.* Nil mirum igitur ſi Tyrii Auguſtam illam cum Elagabalo, cui Imperium ille debebat, ſimul in nummo conjunxerint, præſertim cùm ipſimet ipſius beneficiis plurimum eſſent devincti. Diana

in aversa parte, simili modo efficta est, quo illa Laodiceæ maritimæ in Syria colebatur, ex Susis in illam urbem à Seleuco Nicatore olim asportata, ut narrat Pausanias in Laconicis. Tyrii ipsius cultum forsan à Laodicenis acceperunt.

Hic nummus primæ magnitudinis inter rarissimos computandus.

IMP. M. AVR. ANTONINVS. Caput Elagabali laureatum.

SEP. TYRVS. METR. COLO. *Septimia Tyrus Metropolis Colonia.* Templum tetrastylum à latere, in imo conchylium.

Tyrii idem templum in Elagabali nummis exhibent, quod in Macrino cælarunt, à latere scilicet, & sine ulla figura in illius aditu, unde suspicati sumus illud esse Herculis, præcipui hujus apud Tyrios numinis, ut innuit Strabo lib. 16. pag. 757. Τιμᾶται δὲ καθ' ὑπερβολὴν Ηρακλῆς ὑπ' αὐτῶν. *Colitur apud eos Hercules majorem in modum.* Nonnus Dion. lib. 4. hunc Deum urbem super rupes instabiles Tyrios condere jussisse memorat.

Πήξατε δ' ἀμφοτέραις ἐπικείμενον ἄστυ κολώναις.

Figite verò utrisque incumbentem urbem rupibus.

Josephus hoc templum Herculi mense Peritio Hiramum Regem ædificasse tradit contra Apionem pag. 1043. Καὶ τὸ μὲν τοῦ Ηρακλέους πρῶτον ἐποιήσατο ἐν τῷ Περιτίῳ μηνὶ, εἶτα τὸ τῆς Ἀστάρτης, ὁπότε Τυρίοις ἐπεστράτευσεν, μὴ ἀποδιδοῦσι τοὺς φόρους· οὓς καὶ ὑποτάξας ἑαυτῷ πάλιν ἀνέστρεψεν. *Herculis primùm exstructo mense Peritio, deindè Astartes: quando castra movit adversus Tyrios, minimè tributa reddentes: quos etiam subdens sibimet, denuo remeavit.* Templum ex latere signatur, ut ejus structura undique perspiciatur.

Hic nummus secundi & minimi moduli rarus est & elegans.

IMP. CAES. M. AVR.
ANTONINUS
PIVS FELIX AVG.
PONTIF. MAX. GERM. MAX.
TRIB. POTEST. IIII. IMP. V.
COS. IV. PROQ. COS. PP. ET
M. AVRELIVS
ALEXANDER
GERM. MAX. DACICVS MAX.
PRINCEPS IVVENTVTIS
LITVS VICINVM VIAE SEVERIANAE
ASSIDVIS MARIS ADLVENTIS
FLVCTIBVS AD LABEM RVINAE
LABEFACTATVM AGGERIBVS
MARINI OPERIS A FVNDAMENTIS
VT PERICVLVM COMMEANTIBVS
ABESSET EXTRVI CVRARVNT.

Apud Gruterum pag. CLXIII. 8.

JULIA PAULA.

JULIA PAULA à plurimis Antiquariis pro ſecunda Elagabali uxore conſtituitur, & Anniam Fauſtinam primam exiſtimant; nos verò Juliâ Paulâ præmiſsâ, Anniam Fauſtinam Imperatoris iſtius tertiam tantùm conjugem cum Herodiano exiſtimamus. Juliam verò Paulam ex Cornelia gente fuiſſe nummi nos edocent.

JULIÆ PAULÆ *nummi ſunt rariſſimi, licèt ex omni forma reperiantur.*

N I S I B I S.

ΙΟΥΛΙΑ. ΚΟΡ. ΠΑΥΛΑ. CΕΒ. Caput Juliæ Corneliæ Paulæ.

CΕΠ. ΚΟΛΩ. ΝΕΣΙΒΙ. Σεπτιμίας Κολωνίας Νέσιβι. *Septimiæ Coloniæ Niſibis.* Caput muliebre velatum & turritum, ſupra quod Aries.

Niſibis urbs eſt Meſopotamiæ, olim Antiochia Mygdonum dicta, cujus meminit Plutarchus in Lucullo pag. 514. Καὶ πόλιν ἐν αὐτῇ μεγάλην, καὶ πολυάνθρωπον ἔχουσι, ἣν οἱ μὲν βάρβαροι Νίσιβιν, οἱ δ' Ἕλληνες Ἀντιόχειαν Μυγδονικὴν προσηγόρευον. *In qua urbs ampla & populoſa erat, Niſibin barbari, Græci vocabant Antiochiam Mygdonicam.* Hanc à Sept. Severo Coloniam deductam *Septimiæ* gentis ejus nomen indicat, ad Parthorum incurſiones reprimendas, & urbs tanquam Imperii præſidium & propugnaculum eſſet, de qua Dio lib. 75. pag. 849. Ὁ δὲ Σεβῆρος ἀξίωμα τῇ Νισίβει δοὺς, ἱππεῖ ταύτην ἐπέτρεψεν· ἔλεγέ τε μεγάλην τε τινὰ χώραν προσκεκτῆσθαι, καὶ πρόβολον αὐτὴν τῆς Συρίας πεποιῆσθαι. *Severus Niſibi magnam dignitatem dedit, eamque urbem commiſit Equiti Romano: quumque dicere ſoleret, ſe magnam regionem adjunxiſſe Imperio, eamque propugnaculum Syriæ effeciſſe.* Niſibenſes beneficiorum memores, Elagabalo ejus nepoti credito gratulantes, nummos ſuos ipſius uxori Auguſtæ percuſſerunt. Caput turritum, urbis Genius eſt. Aries, anni initium à Vere Niſibenſes dinumerare indicat.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis rariſſimus eſt.

CΕΠ. ΚΟΛΩ. ΝΕCΙΒΙ. Σεπτιμίας Κολωνίας Νέσιβι. *Septimiæ Coloniæ Niſibis.* Caput idem in templo tetraſtylo ſeu quatuor columnarum.

Elagabalus Juliam Paulam cum magna ſolemnitate & gaudio uxorem duxit, teſte Dione lib. 79. pag. 911. Ἔγημε δὲ Κορνηλίαν Παῦλαν, ἵνα δὴ θᾶσσον (ὥσπερ ἔφη) πατὴρ γένηται, ὁ μηδ' ἀνὴρ εἶναι δυνάμενος. *Corneliam Paulam duxit in matrimonium, quo fieret pater, ſicuti dicebat, celeriùs, qui ne vir quidem eſſe poterat.* Caput muliebre in templo, Genius eſt urbis, tutelare ejus numen, cui Niſibenſes templum, ut & aliæ ejus tractus urbes, ædificarunt. Urbium autem Genii vario modo apud populos effingebantur, hos in Syria, Phœnicia, & Meſopotamia ſub muliere turrita depictos in eorum nummis obſervamus; modò integra monticulis inſidens, modò pectore tenus. Aries in Hiſto-

ria nostra de Syriæ Regibus pag. 342. anni initium ad Nisan, Æquinoctio verno, cùm Sol hoc signum ingreditur, in Syriæ nummis denotat; Nisibenses illum signant, ut se eodem tempore annum inchoare demonstrent, non ut Chaldæi, Judæi, & alii, qui Æquinoctio autumnali illum inchoabant.

Hic nummus mediocris formæ elegantissimus est.

SIDON.

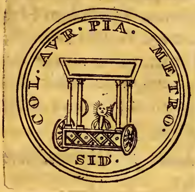

IVLIA. PAVLA. AVG. Caput Juliæ Paulæ.

COL. AVR. PIA. METR. SID. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Astarte tutulata stans in templo tetrastylo, dextrâ scipionem, lævâ colligit pallium, à sinistris Victoria cippo imposita ipsi coronam porrigit, pro pedibus signum Sileni.

Sidon urbs Phœniciæ antiquissima, cum Tyro de primatu contendens, Metropolis facta, & Colonia ab Elagabalo deducta, nummos Juliæ Paulæ uxori ejus dedicavit memor: illam Herodianus fœminam illustrissimam appellat lib. 5. pag. 568. Ηγάγετο δὲ γυναῖκα τὴν εὐγενεστάτην Ρωμαίων· ἣν Σεβαστὴν ἀναγορεύσας. *Duxit præterea uxorem illustrissimam fœminam Romanam, quam etiam Augustam appellavit.* Idem templum Astartes in Elagabali Sidoniorum nummis jam prodiit, hanc Deam in Syria & Phœnicia maximè cultam diximus, cujus templum Tyro Hiramum Regem ædificasse narrat Josephus: an ejus cultum Tyrus ex Sidone habuerit, incertum est, licèt Tyrus filia Sidonis sit, teste Trogo l. 18. c. 3. *Post multos deinde annos à Rege Ascaloniorum expugnati Sidonii, navibus appulsi, Tyrum urbem ante annum Trojanæ cladis condiderunt.* Victoria cippo imposita Astartæ coronam imponit, quòd tutelaris Deæ auxilio Phœnices longè latèque Colonias victoriæ suæ monumenta per totius Orbis partes deduxerint. Silenus in nummo ponitur, ut alter Deus in urbe cultus, sed longè minor tanquam inter Semones positus, qui parvi Dei videntur ab Horatio lib. 3. dicti, cùm alii selecti à Romanis præcipui & summates, qui haberent ampliorem potestatem, appellati sint.

Hic nummus majoris formæ, Sidone inventus, & à D. Bernier D. Medico Thesauro Regio additus, eximiæ raritatis & elegantiæ est.

COL. AVR. PIA. METR. SID. *Colonia Aurelia Metropolis Sidon.* Simulacrum Astartes in curru sacro.

Jam sacrum Astartæ currum in Elagabalo memoravimus. Illa medio corpore cum radiis circa caput conspicitur. *Astarte*, ut scribit Theophilus, *simulacrum Veneris, quæ colebatur à Sidoniis, astri figura: ipsum verò astrum Venerem putant, nomine* ἑωσφόρος. Ideo caput ejus radiis circumdatum est. Astartes meminit Ælianus, qui eam Syriam Deam vocavit, id quod & Lucianus de Dea Syria, qui hanc & Lunam videtur existimare. Herodianus in vita Elagabali Venerem illam à Phœnissa Didone Afris donatam, Uraniam vocari, à Phœnicibus autem Lunam, tradit lib. 5. p. 569. Αἴβυες μὲν οὖν αὐτὴν Οὐρανίαν καλοῦσι, Φοίνικες δὲ Αστροάρχην ὀνομάζουσι, Σελήνην εἶναι θέλοντες. *Hanc Afri Uraniam vocant, Phœnices Astroarchen, Lunam esse affirmantes.* Jam alicubi diximus ex Bocharto, Astroarches nomen ab Astarte detortum. Multis probat Scaliger Uraniam esse Lunam, de qua Euthymius. Τὸ δὲ Κύβαρ μεγάλη, ἤτοι Σελήνη ἢ Αφροδίτη. *Cubar verò magna, eadem quæ Luna & Venus.* Quomodo vetus poëta Philochorus in Atthide apud Macrobium Satur. l. 3. c. 8. *Venerem .... eandem affirmat esse Lunam.* Ideò Astartes seu Lunæ simulacrum Sidonii forsan signarunt in nummo Paulæ uxoris Elagabali Solem maximè venerantis, ut de ipso Herodianus loco cit. narrat. Αρμόζειν τοίνυν λέγων ὁ Αντωνῖνος γάμον ἡλίου καὶ σελήνης. *Congruere igitur aiebat Antoninus matrimonium Solis & Lunæ.*

Hic nummus primæ magnitudinis, etiam à D. Bernier Thesauro Regio donatus, eximiæ raritatis est.

TROAS.

IVLIA PAVLA. A. Caput Juliæ Paulæ.

COL. ALEX. AVG. *Colonia Alexandria Augusta.* Lupa cum puerulis Romulo & Remo.

Colonia Troas, olim *Alexandria* dicta, illud nomen in gratiam Caracallæ Principis de se bene meriti iterum accepit; ille autem se Alexandrum appellaverat, uti narrat Xiphilinus pag. 428. Καὶ ὐδὲ ταῦτα μέντοι αὐτῷ ἐξήρκεσεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον Εῷον Αὔγουστον ἐπεκαλεῖτο· καί ποτε τῇ βουλῇ ἔγραψεν, ὅτι ἐς τὸ σῶμα αὖθις τὸ τοῦ Αὐγούστου εἰσῆλθεν, ἵνα ἐπειδ' ὀλίγον τότε χρόνον ἐβίω, πλείονα αὖθις δι' ἐκείνου ζήσῃ. *Quibus rebus minimè contentus, sese Alexandrum Orientalem Augustum appellavit, scripsitque aliquando ad Senatum, animum Alexandri in corpus Augusti introïsse, ut, quoniam illi fuerat vita brevis, in hoc viveret diutius.* Troadenses Alexandriæ igitur nomen usurparunt in Elagabali & ejus uxoris nummis, tanquam Caracallæ filio gratulantes. Lupa, frequens non modò Coloniarum, sed ipsius Troadis symbolum.

Hic nummus minimi moduli rarissimus est.

IVLIA. PAVLA. AVG. Caput Juliæ Paulæ.

COL. ALEX. AVG. *Colonia Alexandria Augusta.* Equus pascens.

Alexandria Troas in hoc Juliæ Paulæ nummo, equum pascentem immunitatum symbolum exhibere videtur, Augustæ blandiens, tanquam eorum privilegia, de quibus abunde dictum est in Commodo & aliis, ipsius commendatione fuerint confirmata: cùm enim vectigalia, tributa, aliorumque onerum remissiones, gratuita essent munificentissimi Imperatoris beneficia, à successore Augusto confirmatione opus habere videbantur, quandoquidem hæc modò ab Imperatoribus concessa, modò abolita aut minuta noverimus. Epistolam Hadriani Imp. de Alexandria Ægypti apud Vopiscum in vita Saturnini legas. *Huic ego cuncta concessi, vetera privilegia reddidi, nova sic addidi, ut præsenti gratias agerent.* Imperatores autem de urbium immunitatibus nutu & arbitrio suo statuebant. Equus pascens, non tantùm de vehiculatione & cursu publico aut fiscali in Troadensibus intelligendum, sed de omni munere publico sublato, secundùm Taciti verba, qui eos à Claudio immunes factos tradit, ut jam diximus.

Hic nummulus in Thesauro Mauroceno, pro elegantissimo habendus.

JULIA AQUILIA SEVERA.

AQUILIA SEVERA Vestalis, Goltzii, Occonis, Gottifredi, Spanhemii, aliorumque insignium Antiquariorum exemplo, uxor Elagabali secunda à nobis constituitur: divortio enim ille cum Julia Paula facto, Severæ nupsit, quam diu non retinuit, sed Anniam Faustinam, & aliam duxit, deinde iterum ad Severam rediit, quam usque ad ipsius necem cum eo vixisse confirmant Severæ nummi Græci cum L. E. id est, an. v. signati, cùm ille tantùm v. Tribunitiam potestatem inchoaverit.

AQUILIÆ SEVERÆ *nummi primæ magnitudinis hactenus non observati sunt; secundæ & minimæ, raritatis eximiæ & præstantiæ habentur.*

ANTIOCHIA Syriæ.

ΙΟΥΛ. ΑΚΟΥΙΛΙΑ. ΣΕΟΥ. ΣΕΒ. Caput Juliæ Severæ.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗ ΚΟ. Αντιοχέων Μητϱοπόλεως Κολωνίας. Mulier turrita insidens monticulis, dextrâ spicas, pro pedibus fluvius. In area S. C. & Δ. Ε.

Antiochia Syriæ ad Orontem fluvium condita est, cujus meminit Ausonius de cl. Urb.

Antiochiam urbem Syriæ pertransit Orontes.

Illa monticulis insidens, ipsius situm in colle seu clivo arguit. Antiochenses Elagabalo adulantes, nummos cuderunt Juliæ Aquiliæ ejus uxori, quam ex Vestalium sacrario abduxerat, Dione teste in ejus vita pag. 911. Ακυλίᾳ Σεβήρᾳ συνῴκησεν, ἐκφανέστατα παρανομήσας· ἱερωμένlω γὰρ αὐτlὼ τῇ Εστίᾳ, ἀσεβέστατα ἤσχυνε. *Aquiliam Severam duxit aperte contra jus fasque, eam enim habuit cum probro & dedecore, quum esset virgo Vestalis.* Figura turrita, perpetuum est Antiochiæ urbis symbolum. De notis S. C. & Δ. Ε. *Senatusconsulto, & Tribunitia potestate*, sæpius dictum est: hæ autem ad facultatem monetæ cudendæ jam à Pompeii ævo concessam spectant.

Hic nummus secundæ magnitudinis, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

PTOLEMAIS.

IVL. AQVIL. SEVERA. AVG. Caput Aquiliæ Severæ.

COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Fortuna stans in templo.

Ptolemaidenses Phœniciæ Elagabalum popularem suum ad Imperium evectum gloriantes, ipsi liben-

libenter & ejus uxoribus nummos percusserunt; in hoc Fortuna in templo conspicitur, tanquam esset tutelaris Coloniæ Dea: frequens enim in eorum nummis ipsa occurrit, variis templis decorata, quorum alterum in Elagabalo octo columnis, hoc autem quatuor suffultum est, sed Victoria adstans in cippo, Astartæ coronam porrigit, ut in Tyriis & Sidoniis nummis: an hoc peculiare urbium Phœniciæ symbolum ob limites ampliatos, & Colonias longè latèque deductas, uti sumus augurati; seu quòd Fortuna sub variis nominibus coleretur, qualis Bona, Conservatrix, Fortis, Mascula, Obsequens, Virilis, ut videre est apud Lilium Giraldum Syntagm. 16. Præcipua sunt hujus Deæ insignia, temo & cornucopiæ, ejus in mari & in terra potentiam denotantia. Artemidorus Daldianus Fortunam juvenem mulierem describit. *Spes virgo, Diana, & Minerva. Spes quidem ridens, Diana casta facie, Minerva Gorgon intuens, Fortuna mulier juvenis, vetus Vesta*, &c.

Hic nummus mediocris moduli, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

TROAS.

AQVILIA SEVERA. A. Caput Aquiliæ Severæ.
COL. ALE. AVG. *Colonia Alexandria Augusta.* Caput muliebre turritum.

Troas urbs Phrygiæ minoris, quæ olim ab Alexandro *Alexandria* dicta fuerat, à Ptolemæo adhuc lib. 5. cap. 2. Ἀλεξάνδρεια Τρωάς vocata est; sed in nummis, ante Caracallam, qui se Alexandrum credi voluerat, *Alexandriæ* nomen non accepit: in Elagabalo autem & ejus uxoribus modò se Troadem, modò se Alexandriam appellavit, Imperatori blandiens, qui Caracallæ filium haberi ambiebat. Caput illud, Genius est urbis, adulantes verò Coloniæ, sæpe Augustarum vultum sub Genii effigie repræsentarunt, tanquam sub illius tutela & patrocinio urbes suas traderent. Dii autem erant locorum, regionum, & urbium apud Græcos & Latinos, quos hi Tutelares, Genios, & Custodes nuncupabant, de quibus passim. Caput turritum est, sub cujus imagine urbes repræsentabantur, quia turribus circa mœnia cingebantur, teste Ovidio 3. Amor. Eleg. 7.

Quid tibi turritis incingere mœnibus urbes?

Hic nummus inter rarissimos locandus.

AQVIL. SEVERA. AVG. Caput Aquiliæ Severæ.
COL. ALE. TROA. *Colonia Alexandria Troas.* Lupa cum puerulis Romulo & Remo; pone eam vexillum.

Troadenses frequenter Lupæ cum puerulis Romulo & Remo typum in nummis cælarunt, sed præsertim in Elagabalo & ejus uxoribus Paula & Severa; Lupæ additum est vexillum, illa togatorum Civium symbolum, hoc Veteranorum insigne: Coloniæ enim plurimæ ex civibus, & militibus simul condebantur, sicque Romana gens communione viris, & stirpis augendæ causâ, propagabatur, & Coloni Romanis debebant ea quæ liberi parentibus, si quædam pietas & memoria antiquæ patriæ in iis esset. Veterani propriè erant, qui stipendia legitima confecerant, adhuc tamen sub vexillo continebantur, quoad militiæ præmia, Coloniasque acciperent, ab omni interim onere immunes.

Hic nummus minimi moduli rarissimus & elegantissimus est.

TYRUS.

IVL. AQVILIA SEVERA AVG. Caput Aquiliæ Severæ.

TYRIORVM. Aſtarte in templo ſex columnarum dextram imponit trophæo, ſiniſtrâ ſcipionem, ex adverſo Victoria cippo impoſita ei coronam porrigit, in imo ara inter palmam arborem, & conchylium.

Tyrii Phœniciæ idem Aſtartes urbis ſuæ tutelaris Deæ templum in nummis Elagabali cælarunt, quod iterum in Aquilia Auguſta exhibent, eam tanquam alteram tutelarem Deam venerantes. Vide quæ de Aſtartes templo à vetuſtiſſimo Tyriorum Hiramo Rege condito diximus. Dea trophæo manum imponit, & à Victoria coronatur tanquam victrix limitumque propagatrix, quaſi ejus auxilio & ope Phœnices tam longè lateque fines ampliarint, & Colonias deduxerint. De quibus Salluſtius de bel. Jugurthino. *Poſtea Phœnices, alii multitudinis domi minuendæ gratiâ, pars Imperii cupidine ſollicitata plebe, & alii novarum rerum avidi in ora* (Africæ) *maritima condidere.* Tyrii nummos Aquiliæ Severæ forſan dedicarunt, ad dignitatem Metropolis ab Elagabalo ademptam, ejus interventu recuperandam, quam tandem obtinuerunt. Palma & conchylium, Tyri ſymbola ſunt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis rariſſimus & præſtantiſſimus eſt.

TYRIORVM. Serpens prægrandis lapidi involutus, hinc conchylium, inde palma arbor.

Serpentem hunc lapidi involutum, in nummis Elagabali, urbis antiquitatem indicare diximus: Tyrii enim egregia Agenoris ſui vetuſtiſſimi Regis filiorum opera exhibent, modò Didonem Carthaginis mœnia condentem, modò Cadmum ejus fratrem horrendum ſerpentem ſaxo occidentem repræſentant; at ut frequenter clava pro Herculis ſigno, & arcus pro Apollinis ſymbolo occurrunt, ita ſaxum cum ſerpente pro Cadmi facto in Tyriorum nummis ſignatur. Alii Didonem Sidoniam, alii Tyriam fuiſſe exiſtimant; Bochartus idem de Cadmo refert, & Sidonium potiùs quàm Tyrium contra numiſmatum fidem contendit in part. 2. lib. 1. cap 19. *Cadmum alii è Tyro, alii è Sidone arceſſunt. Quibus habenda potior, quia Cadmi ævo nondum Tyrus erat condita. Regis filium Græci faciunt, ut ſuo honori conſulant, quia regnavit in Græcia.* Sidonii apud Athenæum Euhemero Coo μάγειρον Coquum nominant: coquere tamen vulgò occidere eſt apud D. Hieronymum, qui voces Hebraïcas, שר טבחים interpretatur, *Magiſtrum militum & Principem exercitus.* Cadmonæi autem cum Hævæis iidem erant. Nec jam obſcurum cur in ſerpentes fingantur eſſe mutati, Hævæi enim erant, & חויא Hevæus Syris eſt ſerpens. De palma & conchylio Tyri inſignibus ſæpius dictum.

Hic nummus minoris formæ rariſſimus & elegantiſſimus eſt.

TYRIORVM. Arbor, cui involutus ſerpens inter duos prægrandes lapides, in imo canis & conchylium.

Hic typus ad Tyri urbis originem ſpectat; lapides illi ſunt ambroſiæ petræ, inter quas olivæ ramus enatus eſt, cui ſerpens involutus. Has autem ſtabiles Tyrii Herculis juſſu Diis ſacra facientes reddiderunt. Hunc Aquiliæ Severæ nummum interpretatus eſt Eques Patinus ex Tyri Hiſtoria à Nonno Dionyſ. 40. relata, quam Triſtanus tom. 1. pag. 491. primus indicavit, ubi Poëtam falſa aut parum probabilia tradere à quibuſdam inſimulatum notat, ſed multa cum nummis noſtris conveniunt, quid enim ad iſtius explicationem felicius?

Εἰσόκε χῶρον ἵκησθε μεμορμένον, ὁππόθι δισσαὶ
Ἀσταθέες πλωίουσιν ἀλήμονες εἰν ἁλὶ πέτραι,
Ἃς φύσις Ἀμβροσίας ἐπεφήμισεν.

Donec in locum veniatis paratum, ubi geminæ
Inſtabiles navigantibus vagæ in mari petræ,
Quas natura Ambroſias celebravit.

Et paulò pòſt olivam & ſerpentem enarrat.

...... περιβόσκεται ἔρνος ἐλαίης,
Καὶ φυτὸν ὑψιπέτηλον ἕλιξ ὄφις ἀμφιχορεύει.

...... *circum nutrit ramum olivæ,*
Et arborem alta folia habentem volubilis ſerpens circumſaltat.

Præcepit Hercules, ut Tyrii ſuper has petras urbem conderent.

Πήξατε δ᾽ ἀμφοτέραις ἐπικείμενον ἄστυ κολώναις.

Figite verò utriſque incumbentem urbem rupibus.

Canis prope conchylium ſignatus eſt, ut primus purpuræ inventor; ille enim iis comeſtis ore purpurato ad herum rediit.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, à Patino vulgatus pag. 338. ſingularis elegantiæ & raritatis eſt.

ANNIA FAUSTINA.

HERODIANUS in Hiſtoria ſui temporis Anniam Fauſtinam ad Commodum ſuum genus referentem, pro tertia Elagabali uxore aſſerit. Πάλιν ἢ ταύτην [οὐ] μετ' οὐ πολὺ ἀπεπέμψατο· τρίτην δὲ πάλιν ἠγάγετο, ἀναφέρουσαν τὸ γένος εἰς Κόμμοδον. *Sed eam paulò pòſt dimiſit; tertia uxore ducta, quæ referre ſuum genus ad Commodum dicebatur.* Ejus meminit Dio Caſſius, quam Pomponii Baſſi uxorem fuiſſe tradit, ſed quota hæc fuerit, haud memorat. Anniæ Fauſtinæ nummi cùm vix Romæ percuſſi occurrant, paulò poſt nuptias dimiſſam confirmant.

ANNIÆ FAUSTINÆ *nummi ejuſdem ſunt quàm Paulæ & Aquiliæ raritatis & elegantiæ; ſed ſecundi & minimi moduli tantùm reperiuntur.*

BERYTUS.

ANNIA FAVSTINA AVG. Caput Anniæ Fauſtinæ.
COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Auguſta Felix Berytus.* Aſtarte ſtans & tutulata in templo tetraſtylo, dextrâ ſcipionem, à ſiniſtris Victoria columnæ impoſita ei coronam porrigit.

Anniæ Fauſtinæ nomen nec Dio, nec Herodianus proferunt, ſed hic illius genus ad Commodum referri, ille M. Antonini ejus patris neptim narrat. Καὶ τοῦ Ἀντωνίνου τοῦ Μάρκου ἀπόγονος ἦν. *Et M. Antonini neptis erat.* Quod Anniæ & Fauſtinæ nomina declarant. M. Aurelius autem ex Annia gente oriundus, in familiam Aureliam adoptatus eſt, & Fauſtinæ cognomen commune erat ejus proaviæ Ant. Pii uxoris, & aviæ M. Aurelii conjugis, illi Vibiam Aureliam Sabinam Aurelii & Fauſtinæ quartam filiam tribuit Triſtanus tom. 2. pag. 341. quem ſequutus eſt Patinus. Berytenſes Elagabali ſtudioſi, in ipſius cum Fauſtina matrimonii memoriam nummos ſuos tunc uxori Auguſtæ adulantes cuderunt, Aſtarten ſeu Venerem tutelarem urbis ſuæ Deam pro typo ſignantes, quaſi Annia Fauſtina altera eſſet Venus, nam Dio eam forma eximia præditam eſſe narrat. Ὑπῆν δέ τι καὶ ἕτερον αἰτίαμα τῷ Βάσσῳ, ὅτι γυναῖκα εὐπρεπῆ καὶ εὐγενῆ εἶχε. *Quanquam erat alterum crimen in Baſſo, quod pulcherrimam uxorem atque nobiliſſimam habebat.* De Aſtarte Beryti culta ſæpius dictum eſt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis rariſſimus & elegantiſſimus eſt.

PTOLEMAIS Phœniciæ.

ANNIA FAVSTINA AVG. Caput Anniæ Fauſtinæ.
COL. PTOL. *Colonia Ptolemais* vel *Ptolemaidenſis.* Fortuna ſtans in templo tetraſtylo, dextrâ temonem, ſiniſtrâ cornucopiæ, coronatur à Victoria columnæ impoſita.

Ptole-

Ptolemaidenses, ut alii Phœniciæ Coloni, Elagabali devoti, ejus uxores tanquam urbis suæ Genios sub Fortunæ effigie in nummis exhibuerunt, quam pro tutelari Dea colebant. Illa frequens in iis occurrit, seu sola, seu in templo; sed hic nummus id unum singulare habet, quòd Victoria columnæ imposita, Fortunæ ut Astartæ coronam porrigat, & nostram sententiam de hac victoria non ad Imperatorem spectante, sed ad antiqua Phœnicum per totum Orbem bello parta confirmat, nam illa comes omnibus Phœniciæ urbium tutelaribus numinibus adhibetur. Fortunam Lacedæmonii admota manu invocabant, id significantes, sic quidem Deos invocari debere, ut simul & nos quoque nostram addamus operam, alioqui nostra frustra esse vota.

Hic nummus mediæ formæ rarissimus & præstantissimus est.

SIDON.

ANNIA FAVSTINA AVG. Caput Anniæ Faustinæ.

COL. METR. SID. *Colonia Metropolis Sidon.* Colonus dextrâ baculum agens boves, ponè quos vexillum in quo LEG. III. PAR. *Legio Tertia Parthica.*

Sidonii beneficiorum Elagabali memores, nummos ipsius uxoribus, sed præsertim Anniæ Faustinæ percusserunt. In hoc Colonus agit boves in memoriam fundationis Coloniæ à munificentissimo Imperatore, qui etiam illam Metropolim Phœniciæ pronunciavit, ablata priùs (ut suspicati sumus) Tyro dignitate, licèt ipsi tandem restituta fuerit, ad exemplum Antiochiæ sub Severo. LEG. III. PAR. titulus in vexillo scriptus, nomen est Legionis, ex qua veterani milites Sidonem ab Elagabalo transmissi sunt. Septim. Severus, cùm motibus civilibus contra Pescennium & Albinum plurimi milites essent extincti, & bellum contra Parthos bellicosos populos gerere decrevisset, tres novas Legiones instituit, quas, ut iis animum adderet, quasi jam de hostibus victoriam reportassent, *Parthicas* appellavit: bello autem feliciter confecto, primam & tertiam in Mesopotamia hiemare voluit, ut in Elagabalo diximus pag. 128. Ex hac enim cùm plurimi milites essent veterani, eos Elagabalus in Coloniam à se constitutam non multum ab hibernorum loco remotam locare voluit.

Hic nummus mediocris moduli integerrimus, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

C. A. PI. MET. SID. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Variæ sunt inscriptiones. Europa tauro vecta, peplum manibus tenens.

Plerique Coloni cùm Augustis fœminis nummos suos consecrarunt, Deas seu Heroïnas suas repræsentare in iis consueverunt, Sidonii in hoc typo Europam Agenoris Phœniciæ vetustissimi sui Regis filiam exhibent: hæc autem adeo formosa fuisse perhibetur, ut Jupiter ejus amore captus, sub tauri figura transformatus illam rapuerit. Nonnus Dionys. lib. 1.

Ὁλκάδα ταῦρον ἔχουσα, βοοστόλος ἔπλεε νύμφη.

Navim Taurum habens, à bove portata navigabat Nympha.

Theocriti Scholiastes puellam nomine Angelo, Jovis & Junonis filiam, matri pigmentum subreptum, Europæ dedisse narrat Idyll. 2. Κλέψαι τὸ τῆς Ἥρας μύρον, ᾧ τὸ πρόσωπον αὐτῆς αὔθον ἦν χριόμενον, καὶ δοῦναι Εὐρώπῃ τῇ Φοίνικος θυγατρί. *Junonis pigmentum surripuisse, quo peruncta faciei splendorem conciliabat, & Europæ dedisse Phœnicis filiæ.* Sidonii per Europæ raptum ob eximiam ejus formam à Jove commissum, forsan Imperatorem excusare voluerunt, quòd Pomponio Basso uxorem pulcherrimam abstulisset; vel potiùs Europam egregiâ formâ Nympham in nummo signarunt, Anniæ Faustinæ pulchritudini alludentes.

Hic nummus minimæ formæ rarissimus est.

COL. AVR. PIA. METR. SID. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Simulacrum Aſtartes medio corpore tenus in curru.

Jam prodiit hic currus ſacri typus in Elagabali nummis, quem ad Aſtartes per urbem vectæ pompam ſpectare ſuſpicati ſumus. Nil mirum ſi Sidonii in Anniæ Fauſtinæ gratiam modò Europam eximiâ formâ inſignem, modò Venerem ipſam in nummis cælarint, illam tanquam alteram amorum & formæ Deam exiſtimantes, quia mulieres nihil æquè cupiunt quàm formoſas haberi & laudari. Simulacrum Aſtartes pectore tenus eſt in curru, ſed adeo parvum, ut in nummis cujuſvis moduli quomodo formatum ſit, non facilè obſervari poſſit.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis in cimelio M. Ducis, eximiæ raritatis eſt.

COL. AVR. PIA. METRO. SID. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Laurea in qua CERT. SAC. PER. OECVME. ISELA. *Certamina Sacra Periodonica, Oecumenica, Iſelaſtica.*

Hæc ludorum epigraphe jam in nummis Elagabali cum duabus urnis obſervata, illos matrimonii Anniæ Fauſtinæ tempore à Sidoniis celebratos denotat: duæ illæ urnæ duo certamina indicant, ſed quorum nobis nomina ſunt ignota, licèt adeo celeberrima, ut victores omnium ſacrorum certaminum, & ex toto terrarum Orbe Athletæ ad illa fuerint admiſſi, quod *Periodonica* & *Oecumenica* voces ſonant, nam *Periodonicæ* illi dicebantur, qui Pythia, Iſthmia, Nemæa & Olympia obiviſſent; οἰκουμενικὸς verò, Lat. *univerſalis*, & ad totum Orbem pertinens. *Sacra* etiam vocata erant hæc certamina, & *Iſelaſtica*; *Sacra* quidem, quia illa omnia in Deorum honorem erant inſtituta, unde eorum victores ἱερονῖκαι dicti: *Iſelaſtica* verò à verbo εἰσελαύνειν, quòd qui omnia certamnia vicerant, in urbem ſuam curru eſſent invecti, unde Athletarum privilegia, quorum meminit Suetonius in Auguſto. *Athletis & conſervavit privilegia & ampliavit.* Quæ de his ſacris confirmat Julianus epiſt. pro Argivis. Τεττάρων γὰρ ὄντων, ὡς ἴσμεν, τῶν μεγίστων καὶ λαμπροτάτων ἀγώνων περὶ τὴν Ἑλλάδα, Ἠλεῖοι μὲν Ὀλύμπια, Δελφοὶ δὲ Πύθια, καὶ τὰ ἐν Ἰσθμῷ Κορίνθιοι, Ἀργεῖοι δὲ τὴν τῶν Νεμέων συγκροτοῦσι πανήγυριν. πῶς οὖν εὔλογον ἐκείνοις μὲν ὑπάρχειν τὴν ἀτέλειαν τὴν πάλαι δοθεῖσαν; *Cùm enim ſint quatuor (ut ſcimus) maxima & clariſſima certamina in Græcia, Elei Olympia, Delphi Pythia, Corinthii Iſthmia, Argivi Nemea conficiunt & curant. Quæ igitur æquitas eſt, manere illis immunitatem olim conceſſam?* Corona laurea pro victorum præmio videtur appoſita.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

ANNIA FAVSTINA A. Caput Anniæ Fauſtinæ.
COL. ALEX. TROA. *Colonia Alexandria Troas.* Apollo muliebri habitu baſi impoſitus, dextrâ pateram, lævâ arcum, ante eum tripus.

Troadenſes quantopere fuerint Elagabali ſtudioſiſſimi, colligere eſt ex eorum nummis ipſi & ejus uxoribus dicatis: licèt enim ille frequentes confecerit nuptias, ipſi ſubitò in Paulæ, Severæ, & Fauſtinæ honorem percuſſere numiſmata, quæ nobis Auguſtarum illarum effigies exhibent, &

præſertim hujus ultimæ iconem, cujus raritatem effecit breve ejus cum Elagabalo matrimonium. Troadenſes Apollinis tutelaris Dei ſignum cælarunt, ante quod tripus, in memoriam nimirum ſacrificii pro Annia Fauſtina à ſe perpetrati. Apollo muliebri ornatu veſtitus arcum gerit, quem ideo jaculantem appellat Homerus Iliad. 1.

Μῆνιν ἀλδυόμενος ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος.

Indignationem devitans longè jaculantis Apollinis.

Sic enim Apollinem à Trojæ mœnibus Patroclum repuliſſe narrat Poëta.

Hic nummus minimæ formæ, ſingularitatis eximiæ eſt & raritatis.

IMP. CAES. DIVI ANTONI
NI PII. MAGNI.. FIL.
DIVI. SEPTIMI. SEVERI
PII. NEPOTI. M. AVRE
LIO ANTONINO
P. FEL. AVG. PONT. MAX.
TRIB. POT. II. COS. II.
PROC. P. P.
FORTISSIMO FELICISSI
MOQUE PRINCIPI
ORA M. P.
XXII.

Apud Gruterum pag. 158.

JULIA SOÆMIAS.

JULIA SOÆMIAS Elagabali mater, à Julio Avito patre *Julia* dicta videtur, ut illius mater Mæſa à Julio Baſſiano patre *Julia* etiam vocata eſt. Soæmias autem ut fugientibus militibus retentis filium ad Imperium evexit, ita eorum iram ad ipſius necem pravis ſuis moribus tandem excitavit.

JULIÆ SOÆMIADIS *nummi eximiæ ſunt raritatis & elegantiæ, ſed majores hactenus non obſervati, medii verò & minimi moduli tantùm occurrunt.*

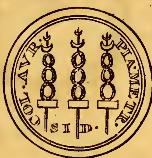
SIDON.

IVLIA SOAEMIAS. AVG. Caput Soæmiadis.
COL. AVR PIA METRO. SID. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Currus in quo Aſtartes ſignum medio corpore.

Sidon urbs Phœniciæ antiquiſſima, apud Eſaiam Tyri mater dicta eſt, quam ſententiam confirmat Trogus lib. 18. cap. 3. *Poſt multos deinde annos à Rege Aſcaloniorum expugnati Sidonii, navibus appulſi, Tyrum urbem ante annum Trojanæ cladis condiderunt.* Ipſi autem Metropolitæ & Coloni ab Elagabalo facti, beneficiorum memores, ipſi & toti ejus familiæ nummos cuderunt, præſertim Soæmiadi ejus matri, cui filium Imperatorem valdè deditum narrat Lampridius in ejus vita. *Hic tantum Semiamiræ matri deditus fuit, ut ſine illius voluntate nihil in Republica faceret.* Sidonii Aſtartes ſeu Veneris ſignum in pompa per urbem curru tranſvexiſſe videntur, cujus memoriam in nummis ſuis conſignarunt. *Aſtarte*, ut ſcribit Theophilus, *ſimulacrum Veneris, quæ colebatur à Sidoniis, aſtri figura; ipſum verò aſtrum Venerem putant, nomine* ἑωσφόρος. Vel forſan illi Soæmiadem eximiæ formæ principem fœminam tanquam alteram Venerem & quidem Uraniam colentes, apud Syrios enim Aſtarte eadem quæ Venus cæleſtis. Herodianus in vita Elagabali lib. 5. pag. 569. Λίβυες μὲν οὖν αὐτὴν Οὐρανίαν καλοῦσι· Φοίνικες δὲ Ἀστροάρχην ὀνομάζουσι. *Hanc Afri Uraniam vocant; Phœnices Aſtroarchen* Illi Romanos imitati, in quorum nummis Soæmiadi percuſſis VENVS COELESTIS inſcripta eſt, formoſam fuiſſe Soæmiadem tradit idem Herodianus in Macrino loquens de Mæſa pag. 563. Ἐπιφοιτῆσαι γὰρ αὐτὸν τῇ θυγατράσιν αὐτῆς, νέαις τε οὔσαις καὶ ὡραίαις. *Quippe cum ſuis filiabus, adoleſcentulis adhuc & formoſis rem illum habuiſſe.*

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, ſingularis elegantiæ & raritatis eſt.

COL. AVR. PIA METR. SID. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Diverſæ ſunt epigraphæ & typi. Tria ſigna militaria.

Deſcriptus fuit ſimilis nummus in Elagabalo, quem ad Veteranos Legionis Parthicæ in Coloniam ab

ab Elagabalo Sidonem transmissos spectare diximus : id nos docuit vexillum in quo epigraphe LEG. III. PAR. legebatur. Hæc Legio à Septimio Severo instituta est, dum bellum contra Parthos gerere decrevit, bello verò confecto eam in Mesopotamiam pro illius securitate hiemare jussit. Elagabalus illius milites qui stipendia impleverant, in Coloniam à se ductam avi sui Severi memor transmisit. Coloni autem militares Imperatoris matri gratiam agentes, quòd ejus forsan interventu Coloniam essent adepti, nummum cum suis insignibus in ejus honorem percusserunt.

Hic nummus minoris formæ, raritatis eximiæ est & singularitatis.

TROAS.

IVL. SOEMIAS. AVG. Caput Soæmiadis.

COL. ALEX. TROA. *Colonia Alexandria Troas.* Apollo stans supra cippum, dextrâ pateram, lævâ arcum, ante illum tripus, in aliis ara.

Troadenses nummos dedicarunt Soæmiadi magnæ auctoritatis apud filium matri ; Lampridium audias. *Ubi primùm diem Senatus habuit, matrem suam in Senatum rogari jussit.* Apollo tutelaris urbis Deus, cum Neptuno Trojæ muros confecit, teste Colutho de raptu Helenæ vers. 272.

Ἴλιον ἰῶ πύργωσε Ποσιδάων καὶ Ἀπόλλων.

Troja, quam turribus munivit Neptunus & Apollo.

Tripus ante Apollinem, sacra pro Mæsa à Troadensibus facta denotat.

Hic nummus minimæ molis, maximi est momenti & raritatis.

JULIA MÆSA.

JULIA MÆSA ſoror erat Juliæ Domnæ, mater Juliæ Soæmiadis, & Juliæ Mammææ, avia Elagabali & Alex. Severi, quos ambos opibus & prudentiâ ad Imperium Romanum evexit, ſed illos ex ipſo deturbavit, Elagabalum ſcilicet, matris Soæmiadis impudentia, & Alexandrum Mammææ avaritia. Julia Mæſa nomen à gente Julia habuit, cognomen verò *Mæſa* à dignitate, nam Syriâ Linguâ idem ſonat ac Sol, cujus erat Sacerdos.

JULIÆ MÆSÆ *nummi ex omni modulo obſervantur, ſed eximiæ ſunt raritatis & elegantiæ.*

ANTIOCHIA Piſidiæ.

IVLIA MAESA AVG. Caput Juliæ Mæſæ.
COL. ANTIOCHENS. *Colonia Antiochenſis.* Mulier ſtolata ſtans, dextrâ pateram, ſiniſtrâ cornucopiæ.

Ad Antiochiam Piſidiæ, cognomine Cæſaream pertinet nummus, & non ad Antiochiam Syriæ, cujus nummi cum caracteribus Græcis, & Metropolis titulo ſemper inſcripti ſunt. Populi omnes Mæſam venerantur; illa enim nepotes ad Imperium evexerat, ut de Elagabalo hæc narrat Herodianus lib. 5. pag. 564. Τῇ δὲ Μαισῇ ἐλέγετο σωροὺς εἶναι χρημάτων· ἐκείνην δὲ ἑτοίμως πάντα προέσθαι τοῖς στρατιώταις, εἰ τὴν βασιλείαν τῷ γένει ἀνανεώσαιτο. *Porro etiam acervos habere nummorum Mæſa dicebatur, facilèque omnes militibus elargitura, ſi modò Imperium ſuæ ſoboli reſtitueretur.* Antiochenſes Auguſtam principem, tanquam urbis Genium in nummis exhibuerunt: figura enim muliebris illa, Genius eſt, pateram tenet ad ſacrificia quæ illi fiebant ex mero & floribus, ut tradit Horatius in Epiſt.

Floribus & vino Genium memorem brevis horæ.

Siniſtrâ cornucopiæ gerit, quòd omnium gignendarum rerum Deus crederetur, ex quo abundantia maxima.

Hic nummus ſecundæ & minimæ molis inter rariſſimos numerandus.

EDESSA.

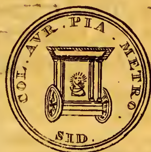
ΙΟΥΛΙΑ ΜΑΙΣΑ CEBACTH. Caput Juliæ Mæſæ.
ΜΗΤ. ΚΟΛ. ΕΔΕCCHNΩΝ. Μητροπόλεως Κολωνίας Ἐδεσσηνῶν. Mulier ante arulam patrio veſtitu ornata & turrita, montibus inſidens, quibus ſiniſtrâ innititur, dextrâ ſiſtrum gerit, pro pedibus, enatantis fluvii figura, in area quatuor aſtra vel ſtellæ.

Edeſſa in Meſopotamia urbs Oſrhoënorum, Metropolis à Caracalla & Colonia conſtituta, fundatoris materteræ gratulans, nummos ſuos dedicat. Mulier turribus ornata, Genius eſt urbis, montibus

montibus inſidet, ſitum arguens in clivo, illam Bambycam & Hierapolim vocat Strabo lib. 16. p. 748. Ἡ μὲν οὖν ἀνάβασις τοῦ Εὐφράτου κατὰ τὴν Ἀνθεμουσίαν ἐστὶν αὐτοῖς, τόπον τῆς Μεσοποταμίας· ὑπέρκειται δὲ τοῦ ποταμοῦ· σχοίνους τέτταρας διέχουσα ἡ Βαμβύκη, ἣν καὶ Ἔδεσσαν καὶ Ἱερὰν πόλιν καλοῦσιν. *Euphratem tranſeunt juxta Anthemuſiam in Meſopotamia. Quatuor Schænorum ſpatio trans flumen eſt Bambyca, quam Edeſſam & Hierapolim quoque, id eſt ſacram urbem, vocant.* Fluvius ad pedes mulieris, non igitur eſt Euphrates, ſed Chaboras in eum defluens. Genius gerit ſiſtrum, Iſidis inſigne, hanc Deam in hac urbe ſummopere cultam ſeu tutelarem eſſe indicans. Quatuor in area ſtellæ, an ad Edeſſam urbem ſpectent, an ad Elagabalum Deum, cujus erant Sacerdotes Elagabalus & Alex. Severus, Mæſa, & forſan alterutrius mater. In Elagabali uxorum & ejus matris nummis Romanis aſtrum ſeu ſtella exhibetur, hoc verò numiſma ſub Alexandro cuſum ſuſpicamur, cùm hæc aſtra in Edeſſenorum nummis Alex. Severo & Mammææ matri dicatis frequenter occurrant. Mæſa autem Elagabalo ſuperſtes fuit, teſte Herodiano in Alexandri Severi vita lib. 6. pag. 574. Ἡ μὲν Μαῖσα, πρεσβῦτις ἤδη οὖσα, ἀνεπαύσατο τοῦ βίου· ἔτυχέ τε βασιλικῶν τιμῶν, καὶ, ὡς νομίζουσι Ῥωμαῖοι, ἐξεθειάσθη. *Mæſa jam extremæ ſenectutis, diem ſuum obiit, honores adepta Imperatorios, atque (ut mos Romanis eſt) inter divas relata.*

Hic nummus primæ magnitudinis, in Cimelio R. P. de la Chaiſe Regi à confeſſionibus, eximiæ raritatis eſt.

SIDON.

IVL. MAESA. AVG. Caput Juliæ Mæſæ.

COL. AVR. PIA. METR. SID. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Currus ſacer, in quo Aſtartes ſignum medio corpore.

Sidon Phœniciæ urbs beneficiorum ab Elagabalo acceptorum memor, ille enim eam non modò Metropolim Phœniciæ conſtituerat, ſed Coloniam deduxerat, nummos ſuos ergo conſecrat Imperatoris matri Auguſtæ, quam Herodianus lib. 5. mulierem acerrimam vocat. Ἀλλὰ τὰς ἐπιβουλὰς πάσας ἀπειργέ τε καὶ ἐκώλυεν ἡ κοινὴ μάμμη ἀμφοτέρων Μαῖσα, γυνὴ καὶ ἄλλως ἐντρεχής. *Sed omnes inſidias arcebat prohibebatque Mæſa, mulier alioqui acerrima.* Sidonii in nummo tutelarem Deam Aſtarten exhibuerunt adulantes Mæſæ, quaſi ipſa tutelaris eſſet eorum civitatis numen. Aſtarten verò, alii Venerem, alii Junonem eſſe exiſtimabant. D. Auguſtinus in lib. Judic. Junonem eſſe putavit. Plutarchus in Craſſo pag. 553. Junonem vel Venerem. Γίνεται δὲ πρῶτον αὐτῷ σημεῖον ἀπὸ τῆς θεοῦ ταύτης ἣν οἱ μὲν Ἀφροδίτην, οἱ δὲ Ἥραν..... νομίζουσι. *Omen primum ei offertur ab hac dea, quam Venerem, alii Junonem ..... arbitrantur.* In Mæſæ nummis Romanis IVNO inſcribebatur.

Hic nummus majoris moduli, ſingularis elegantiæ eſt.

COL. AVR. PIA. MET. SID. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Tria ſigna militaria.

Tria hæc ſigna militaria Patinus ad Legiones quæ in Syria erant revocat; ſed illa ad Veteranos Sidonem tranſmiſſos ab Elagabalo ſpectare diximus, tum ex civibus togatis, cùm ex militibus: hos quidem ex Legione III. Parthica nos docuiſſe nummos vidimus, quorum mentionem facit vetus inſcriptio Romæ ab Onuphrio allata in lib. de Imperio Rom. pag. 205.

L. AVRELIO. L. F. PAP. FAVORI.
VETERAN. LEG. III. PARTHIC. P. F.
ET. A. LOCIS. AEGRIS. CVST.
LEG. EIVSDEM.

Tertia hæc Legio nomine *Parthica*, Gallieni tempore, & prima hujus nominis, exauctoratæ, aut nomina mutaſſe videntur, cùm ſola II. Parthica inter alias fere omnes hujus ævi Legiones in ipſius Imperatoris nummis reperiatur: hæc Centaurum ſagittam ex arcu emittentem exhibet ob Parthicæ nomen, quòd Parthi eximii eſſent Equites, & Sagittarii.

Hic nummus mediocris formæ, à Patino pag. 340. vulgatus, inter præſtantiſſimos collocandus.

TYRUS.

IULIA MAESA AVG. Caput Juliæ Mæſæ.
TYRIORVM. Caput Elagabali laureatum.

Tyrum Phœniciæ urbem pro Macrino acriter contra Elagabalum ſtetiſſe, ex Dione novimus; ipſius Metropolis dignitatem Sidoni alteri urbis Phœniciæ celeberrimæ & vetuſtiſſimæ, imò ejus matri dictæ tributam ſuſpicamur, olim Severus Antiochiæ Peſcennii partium fautrici privilegia & immunitates abſtulit, quæ Laodiceæ conceſſit, ad id nos movent in plurimis ipſius nummis ſola *Tyriorum* epigraphe, & nulla Metropolis & Coloniæ mentio, quorum titulorum urbes adeo erant ſtudioſæ, ut pro iis inter ſe bella ſæpe moverent. Tyrii autem Mæſæ benevolentiam ſibi conciliare volentes, ejus caput in digniore nummi parte collocarunt; quippe enim apud nepotem, quem ad Imperium evexerat, plurimùm valebat auctoritas; nam illa Elagabalo perſuaſit, ut Alexandrum conſobrinum duobus annis juniorem Cæſarem faceret, teſte Herodiano in illius vita pag. 570. Πείθει αὐτὸν (κοῦφον ἄλλως καὶ ἄφρονα νεανίαν) θέσθαι υἱὸν Καίσαρά τε ἀποδεῖξαι, τὸν ἑαυτοῦ μὲν ἀνεψιὸν, ἐκείνης δὲ ἔκγονον, ἐκ τῆς ἑτέρας θυγατρὸς Μαμαίας. *Perſuadet levi alioqui ſtolidoque adoleſcenti, ut ſibi conſobrinum ſuum nepotemque ipſius, ex altera filiarum Mammæa prognatum adoptaret, & Cæſarem declararet.* Dignitates Tyro, an Mæſæ interventu, ab Elagabalo ſunt tandem reſtitutæ.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, raritatis eſt & elegantiæ.

INCERTUM.

In Cimelio Exc. Hier. Corrari Senatoris Veneti.

ALEX. SEVERUS.

Lexander, à parentibus dictus *Alexianus*, in Aureliam verò gentem ab Elagabalo adoptatus, *Alexandri* nomen tulit, quòd in templo Alexandri M. natus esset, & tunc vocatus est *Aurelius Alexander Cæsar*: cùm verò Imperator proclamatus est, *Severi* cognomen in memoriam avi sui Sept. Severi assumpsit, nec illi à militibus ob austeritatem datum. Mesopotamiam à Parthis fugato eorum Rege Artaxerxe recuperavit, Coloniam Bostram Arabiæ urbem deduxit, emeritis militibus in eam partim deductis, exercitum verò ad bellum Germanicum duxit, in quo tumultuario impetu cùm Tribunitiam potestatem XIV. suscepisset, à militibus interemptus est.

Alexandri Severi *nummi ex omni modulo frequentes & obvii.*

ANTIOCHIA Pisidiæ.

IMP. CAES. SEVER. ALEXANDER. AVG. Caput Alexandri Severi laureatum.

COL. CAES. ANTIOCH. *Colonia Cæsarea Antiochensis.* In imo S. R. Lupa sub arbore ubera puerulis præbet.

Antiochia hæc Pisidiæ, non autem Syriæ tribuenda, ut placet Tristano, qui nummum vulgavit tom. 2. pag. 397. Pisidica Plinio Cæsarea nominatur lib. 5. cap. 27. *Pisidæ, quorum Colonia Cæsarea, eadem Antiochia.* Syriaca verò Metropolis inscribitur, & Græcam epigraphen præfert. Arbor sub qua Lupa cum puerulis, ficus est, circa quam Romulus & Remus abjecti sunt. *Ruminalis* dicta teste Livio Dec. 1. lib. 1. *Ita velut defuncti Regis Imperio, in proxima alluvie, ubi nunc ficus Ruminalis est (Romularem vocatam ferunt) pueros exponunt.* Antiochenses hunc typum cælarunt, tanquam Coloni Romani, quorum solitum est, ut sæpius diximus, symbolum: an aliquod illi ab Alexandro beneficium acceperint, vel ipsius tantùm studiosi, incertum est, erat ille *cunctis hominibus amabilis*, teste Lampridio in ejus vita. De vocibus S. R. pag. 74. diximus.

Hic nummus primæ magnitudinis inter rariores collocandus.

IMP. CAES. SEV. ALEXAND. AVG. Caput Alex. Severi laureatum.

COL. CAES. ANTIOCH. *Colonia Cæsarea Antiochensis.* In imo S. R. Fluvius barbatus decumbens, dextrâ arundinem, sinistro brachio urnæ aquas vomenti innixo.

Senilis hæc figura Fluvii decumbentis, Antiochiam Cæsaream ad fluvium aliquem sitam esse denotat, qui Mæander esse videtur; in nummis enim barbata effigie exhibentur fluvii in mare delabentes. In imo collis forsan ille præterlabitur, in qua urbem esse sitam memorat Strabo lib. 12. pag. 577.

pag. 577. Η δ' ἐπὶ λόφῳ ἔχουσα ἀποικίαν Ρωμαίων· ταύτην ἔκτισαν Μάγνητες οἱ πρὸς Μαιάνδρῳ. *Hæc in colle ſita, & Coloniam habens Romanam; hanc Magnetes condiderunt, qui ad Mæandrum habitabant.* Antiochia ad Mæandri ortum verſus montes in tabulis Geographicis ponitur, nummus autem ejus ſitum ad fluvium indicat.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis pro rariſſimo habendus.

ANTIOCHIA Syriæ.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟϹ. ϹΕ. Caput Alex. Severi laureatum, in aliis radiatum.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗ. ΚΟ. In aliis ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. Diverſæ ſunt epigraphæ. Ἀντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area S. C. Δ. E. Mulier habitu patrio, turrita, inſidens rupibus, quibus illa lævâ innititur, dextrâ ſpicas gerit, pro pedibus Fluvius, in quibuſdam Aries in vertice.

Solitus eſt hic Antiochiæ Syriæ typus: figura muliebris turrita, Genius eſt urbis; inſidet montibus, ob ejus in clivo ſitum; ſpicas gerit, propter frumenti in agro ſuo abundantiam; pro pedibus Fluvius, Orontes eſt ejus mœnia alluens. Antiochenſes autem nummos Alex. Severo præſertim cudiſſe videntur, quòd ille Syrus eſſet, licèt Lampridio teſte, Syrus dici nollet. *Syrum ſe dici noluit, ſed à majoribus Romanum. Et ſtemma ejus depinxerat, quo oſtendebatur genus ejus à Metellis deſcendere.* De vocibus S. C. Δ. E. ſæpius diximus.

Hic nummus primæ & ſecundæ formæ obvius & tritus.

Α. Κ. Μ. ΑΥ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟϹ. ϹΕ. Caput Alex. Sev. laureatum.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗ. ΚΟΛΟ. ΔΟϹ. Ἀντιοχέων. Μητροπόλεως Κολωνίας. an. 274. in imo S. C. Mulier turrita & velata inſidet montibus, à dextris Fortuna, ſtans dextrâ temonem, lævâ cornucopiæ, à ſiniſtris verò Imperator paludatus pariter ſtans, dextrâ verò coronam imponit mulieri montibus inſidenti.

Cùm Alex. Severus eſſet Syrus, beneficium aliquod Antiochiæ Syriæ Metropoli contuliſſe denotat inſolens ille typus in ipſius honorem ab ea percuſſus, in quo ille Genio urbis tanquam tutelari Deo coronam imponit. Specioſum fuiſſe Genii templum tradit Amm. Marcellinus lib. 21. *Reverſus ex comitatu Principis, cum tranſiret per ſpecioſum Genii templum.* Fortuna Imperatori comes aſſiſtit, quia veteres illam humanarum rerum regimen habere exiſtimabant, unde in nummis Romanis frequens eſt epigraphe, FORTVNA. AVG. in Græcis, ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ. *Bona Fortuna.* Litteræ numerales ΔΟC. annum 274. æræ Antiochenæ ſignant. Antiochenſes autem ingenio leves & mutabiles, varias in nummis æras computarunt. Prima ab ipſis ſignata eſt ſub Regibus ſuis à condita Antiochia. Secunda cum epigraphe αὐτονόμου, Principibus ſuis expulſis, & Syriâ in provinciam redactâ, an. U. C. 641. Tertia poſt interfectum Pompeium, qui Antiochiam ſuis legibus uti conceſſerat, nimirum ſub Jul. Cæſare an. U. C. 705. juxta mentem Evagrii, cùm ille Conſul eſſet cum Vatia. Quarta denique ſub Auguſto, quando ille Antonio fugato ad Actium ſolus Imperii rector extitit, cujus rei luculenti teſtes ſunt eorum nummi cum hac epigraphe, ΕΤΟΥΣ ΝΙΚΗΣ, *Anno victoriæ*, urbis nimirùm conditæ 723. Sed eam etiam mutarunt ſub Veſpaſiano, extinctis poſt Neronem Cæſaribus, Julianâ iterum receptâ, ut hic nummus & alii confirmant. Itaque ſi anno U. C. 705. hujus epochæ initio addideris annos in Alex. Severo ſignatos 274. ſimul juncti efficient annum U. C. 979. in quo Tribunitiam poteſtatem III. agebat.

Hic nummus primæ magnitudinis pro raro habendus.

Hìc Lectorem per Antiochenſium æram in nummis ſub Syriæ Præſidibus percuſſis ſignatam, D. N. Jeſum Chriſtum ſub Auguſto, Syriam regente Varo an. U. C. 749. natum nos cognoviſſe monemus; de quo fuſiùs in Diſſertatione particulari, aut in 2. de Syriæ Præſidibus tomo, quem aliquando ſumus edituri.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. Μ. ΑΥΡ. CΕ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. CΕΒ. Caput Alex. Severi laureatum.
ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΟΝ. Variæ ſunt epigraphe. Αντιοχέων Μητροπόλεως κολωνίας, & non uno verbo ΜΗΤΡΟ Κολωνίας, ut ſcribit Eq. Patinus in Theſ. Mauroceno pag. 134. Caput muliebre turritum & velatum, ſupra quod in vertice nummi Aries. In area S. C. Δ. Ε.

Plurimi nummi in Alexandri Severi honorem ab Antiochenſibus percuſſi occurrunt, ſive quòd ille Imperator, Syrus eſſet, ſive quòd beneficia Antiochiæ contuliſſet, ſive ob ejus in urbem ingreſſum dum contra Parthos bellum ſuſcepit, cujus meminit Herodianus lib. 6. pag. 579. Πλείςην τε δύναμιν κἀκεῖθεν ἀθροίσας ἐς τὴν Αντιόχειαν ἀφίκετο. *Magnis inde viribus collectis, Antiochiam contendit.* In hanc etiam urbem confecto bello illum rediiſſe narrat Lampridius in ejus vita. *Fuſo denique, fugatoque tanto Rege ..... ſtatim Antiochiam rediit.* Caput turritum & velatum, Genius eſt urbis, principum civitatum inſigne. Aries in vertice, Antiochenſes annum ſub hoc inchoaſſe, ut ſæpe diximus, denotat.

Hic nummus majoris formæ frequens & obvius.

BOSTRA.

IMP. CAES. SEV. ALEXAND. AVG. Caput Alex. Severi laureatum.
COLONIA BOSTRA. Caput Jovis Ammonis.

Boſtra urbs Arabiæ Petrææ, quam Trajanus per Palmam Syriæ Præfectum Pop. Romano acquiſivit, de qua Dio lib. 68. pag. 777. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον καὶ Πάλμας τῆς Συρίας ἄρχων τὴν Αραβίαν τὴν πρὸς τῇ Πέτρᾳ ἐχειρώσατο, καὶ Ρωμαίων ὑπήκοον ἐποιήσατο. *Per id tempus Palma Præfectus Syriæ, cepit eam Arabiæ partem, quæ Petram attingit, redegitque in ditionem Populi Romani.* Boſtra ab Alex. Severo deducta eſt Colonia, ut infrà oſtendemus : ergo P. Harduinus pag. 98. nummum cum hac epigraphe, COL. F. BOSTRA. ALEXAND. Aquiliæ Severæ perperam tribuit, ille in Theſauro Regio nunquam extitit. Jupiter cornu arietino ornatus, vocatur Ammon, quòd ſub ſpecie arietis cultus ſit, ſic dictus, quòd ſitienti Libero Patri in Arabiæ deſertis, Jovemque imploranti, apparuerit in forma arietis, terramque concutiens pedibus, fontem oſtenderit, quamobrem illic templum Liber ædificavit : nil mirum igitur ſi Ammon in Arabiæ urbe Boſtra colatur. De Ammone Lucianus lib. 9.

Quamvis Æthiopum populis, Arabumque beatis
Gentibus, ac Indis unus ſit Jupiter Ammon.

Hic nummus minimi moduli rarus eſt & elegans.

COLONIA BOSTRA. Silenus ſtans dextram attollit, humero ſiniſtro utrem hircinum gerit.

Boſtram Arabiæ urbem vocat *inſignem* Amm. Marcellinus lib. 14. *Hæc quoque civitates habet, inter oppida quædam, ingentes Boſtram & Geraſam atque Philadelphiam murorum firmitate cautiſſimas.* Arabes Bacchum coluiſſe narrat Nonnus, qui res geſtas ejus deſcripſit. Boſtra Silenum ejus Pædagogum pariter venerata eſt. Silenum Bacchi etiam Sacerdotem appellat Jul. Maternus. *Poſt hoc,* inquit, *extruit templum, & Pædagogum pueri conſtituit Sacerdotem : huic Silenus fuit.*

Hic nummus minimæ formæ inter conſpicuos collocandus.

N. TR. ALEXANDRIANAE COL. BOSTR. *Nerviæ Trajanæ Alexandrianæ Coloniæ Boſtræ.* Colonus agens boves.

Reſtituenda ut ſuprà apud Erizzum prava hæc nummi epigraphe M. TR. ANDRIANAE COL. POST.

Nomen Alexandrianæ, quod veteri Nerviæ Trajanæ appellationi adjunxit Colonia Boſtra; ipſam ab Alexandro Severo deductam arguit, idque Coloni boves agentis typus in nummo ſignatus confirmat. Græca ejus urbis in Commodo epigraphe, NE. TP. BOCTPA circa Camelum, malè apud Patinum pag. 264. N. TR. BOCTRA. vulgata eſt; & illius perperam *Novæ Trajanæ* interpretatio; cùm nummus ille ſit Græcus, uti Holſtenius pag. 72. & P. Harduinus pag. 98. agnoſcunt; ſed hi eandem *Novæ* & Νέας explicationem reddunt; quem errorem à Triſtano pag. 426. omnes hauſiſſe videntur; ille autem Boſtram ob Trajani nomina, Coloniam ab eo factam protulit, ſed cùm epigraphe Græca ſit, & urbs Coloniæ titulum non habeat, pace tantorum virorum, Boſtram Coloniam ab eo deductam fuiſſe minimè probant, imo inſcriptio ejuſdem urbis in Caracallæ nummo Regio à P. Harduino ibid. vulgato A. TYXH BOCTPΩN. circa caput turritum, Coloniam ſub hoc Imperatore nondum accepiſſe evincit: in qua ſententia fuiſſe videtur Ill. Spanhemius Diſſ. 9. pag. 776. qui Boſtram à Nerva Trajano ornatam; ſed ſine Coloniæ jure & cognomento, & primum dictam in Alexandri nummis Coloniam aſſerit. Boſtra autem Nerviæ Trajanæ nomen accepiſſe videtur ob beneficium ab Imperatore collatum poſt acquiſitam per Palmam ejus Legatum Arabiam. Tantum fuit erga Trajanum Alexandri Severi ſtudium, ut honoris causâ, ſi Lampridio fides, ipſius nomen omnibus ædificiis ab illo exſtructis, quæ collabentia reſtituit, reſervare voluerit. *Pontes quos Trajanus fecerat, inſtauravit penè in omnibus locis: aliquos etiam novos fecit, ſed inſtauratis* NOMEN TRAIANI *reſervavit.* Nil mirum igitur ſi Nerviæ Trajanæ appellationem Boſtræ reliquerit, & hoc Alexandrianæ gentis ſuæ nomen nummo tantùm addiderit.

Hic nummus primæ magnitudinis, ab Erizzo pag. 478. vulgatus, & in Cimelio Mediceo reconditus, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

COLONIA BOSTRA. Caput turritum modio ornatum, pone quod cornucopiæ.

Caput turritum, urbis ſymbolum eſt, turribus quidem ornatum, ut una ex primariis civitatibus, Boſtram autem inter Arabiæ inſignes ab Amm. Marcellino nominatas ſuprà diximus, Damaſcius apud Photium, civitatem à Severo factam narrat. Ἀπεδήμησεν εἰς τὰ Βόστρα τῆς Ἀραβίας πόλιν μὲν οὐκ ἀρχαίαν ὑπὸ τοῦ Σεβήρου τοῦ Βασιλέως πολίζεται, φρούριον δὲ παλαιόν. *Exonerat ſe in Boſtra Arabiæ, quæ ſub Severo Imperatore in civitatem redacta eſt, cùm olim præſidium fuiſſet.* Per civitatem Damaſcius intelligere videtur, Boſtram jus civium Romanorum ab Alexandro accepiſſe, cùm olim Præſidium fuiſſe notet. Ptolemæus autem l. 5. c. 17. eam appellat, Βόστρα Λεγίων. *Boſtra Legio*, ſic forſan vocata eſt, ob Legionem II. Trajanam fortem à Trajano conſtitutam in hac urbe hiemare juſſam, quam Dio l. 55. p. 564. *Ægyptiam* vocat. Τραιανὸς τὸ δεύτερον τὸ Αἰγύπτιον, καὶ τὸ τριακοστὸν, τὸ Γερμανικόν· ἃ καὶ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἐπωνόμασεν. *Trajanus ſecundam Ægyptiam, & trigeſimam Germanicam, quibus à ſuo nomine nomen impoſuit.* Ob illud forſan beneficium Nerviæ Trajanæ nomina aſſumpſerat. Cornucopiæ poſt caput ſignatum, urbem rebus omnibus ad vitam neceſſariis abundantem denotat.

Hic nummus minimæ molis pro raro numeratur.

CÆSAREA *Palæstinæ.*

IMP. C. SE. ALEXANDER. Caput Alex. Severi laureatum.

C. PR. F. CAES. METROPOL. In aliis C. P. F. A. FEL. CAES. METR. *Colonia prima Flavia Augusta Felix Cæsarea Metropolis.* In area S. P. Q. R. Aquila alis expansis.

Cæsarea Palæstinæ urbs, in hoc Alex. Severi nummo Metropolis dignitatem præfert, quam ab ipsius Imperatoris munificentia accepisse videtur. Sept. Severus Laodiceam Metropolim Syriæ secundam, & Tyrum Phœniciæ constituit, Caracalla Emesam Mesepotamiæ cis Euphratem, Elagabalus Sidonem Phœniciæ secundam, Alexander verò Cæsaream Palæstinæ, illa jam sub Vespasiano caput erat Palæstinæ apud Tacitum hist. lib. 2. *Discessere, Mucianus Antiochiam, Vespasianus Cæsaream, illa Syriæ, hæc Judææ caput est.* Utrùm à Syria sejuncta Judæam, Samariam, Galilæam, Idumæam, & Decapolim ut olim complexa sit. Aquila Imperium Romanum denotat, velut epigraphe S. P. Q. R.

Hic nummus minimi moduli nec rarus, nec obvius est.

CARRHÆ.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟϹ. Alexander medio corpore tenus, dextrâ hastam, lævo humero clypeum gerit.

ΚΟΑ. ΜΗ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ. Κολωνίας Μητροπόλεως Καῤῥηνῶν. Mulier turrita insidens rupibus, dextrâ spicas, pro pedibus Fluvius enatans, in area arula ignita.

Carrhæ urbs Mesopotamiæ suos Alexandro Severo nummos præsertim dedicavit, cùm ille contra Artaxerxem Persam, qui Artabano Parthorum Rege interfecto, & Imperio ad Persas iterum translato, Romanas provincias vastabat, profectus, Mesopotamiam ingressus est, ut innuit Herodianus lib. 6. pag. 582. Γενόμενος δὲ ἐν τῇ Αντιοχείᾳ ὁ Αλέξανδρος, αὐτός τε ῥᾳδίως ἐπεῤῥώσθη τῷ εὐψυχεῖ καὶ ἐνύδρῳ τῆς πόλεως, μετὰ τὸ ἐν Μεσοποταμίᾳ ξηρὸν αὐχμὸν, τούς τε στρατιώτας ἀνεκτᾶτο. *Ut verò Antiochiam pervenit Alexander, facilè & ipse convaluit, spiritu illo cœli, & aquarum abundantiâ, post æstuosos Mesopotamiæ calores refectus, & milites universos recreavit.* Mulier turrita, Genius est urbis, illa turribus ornatur, qualem decet Metropolim. Fluvius pro pedibus situm ejus indicat; illa enim ad Chaboram in Euphratem sese exonerantem sita est. Arula sacrificia pro salute ægrotantis Alexandri perpetrata denotat.

Hic nummus mediocris moduli obvius & frequens est.

Eadem epigraphe. Caput Alexandri Severi laureatum.

ΚΑΡΡΑ. ΚΟΑ. ΜΗ. ΜΕϹ. Δ. Κάῤῥα Κολωνία Μητρόπολις Μεσοποταμίας Δευτέρας. Mulier ut suprà rupibus insidens, quibus lævâ innititur.

Insignis est hic Carrharum urbis nummus, qui eam Κάῤῥα pro Κάῤῥαι, & Mesopotamiæ Metropolim secundam nominat: cùm enim littera Δ. in ambitus circulo posita sit, præsertim sine præcedentibus ET. vel L. notis, illa proculdubio Δευτέρας exponenda est, nec annum 4. denotare potest, quod sanè nostram de Emisa prima Mesopotamiæ Metropoli cis Euphratem sententiam confirmat.

Mulier

Mulier illa turrita, Genius est, hujus tractus urbium solemne symbolum; spicas gerit, ad denotandam frumenti in agro suo abundantiam: Carrhæ autem urbs Crassi clade & nece celebris est; de qua Plutarchus in ejus vita.

Hic nummus secundæ magnitudinis, pro rarissimo habendus.

COILLU.

IMP. C. ALEXANDER. Caput Alexandri Severi laureatum.

AEL. MVNICI. COIL. A. *Ælium Municipium Coillutanum Antoninianum.* Prora navis; desuper Cornucopiæ.

Coillu urbs Africæ ex præcipuis Numidiæ, ad confinia Mauritaniæ Cæsariensis, nummos suos, ut Alex. Severo obsequium suum testaretur, cùm Africa rebellione turbaretur, forsan percussit; Lampridius enim in ejus vita res novas in Mauritania esse compressas narrat. *Acta sunt res feliciter, & in Mauritania Tingitana per Furium Celsum.* Cave ne nummum cum P. Harduino p. 120. ad Cælium in Calabria haud procul Brundusio revoces. Coillutani proram navis in nummo ad situm indicandum cuderunt; locata enim erat eorum urbs ad ostia Ampsagæ fluvii, in ora littorali maris Mediterranei, portu capaci gaudens, & ab ea sinus parvus adjacens dicitur hodie *Golfe de Colle.* Cornucopiæ supra proram, omnium rerum in agro suo abundantiam denotat. Cuillu purpurâ celebrem fuisse tradit Solinus cap. 28. *Dein Cullu purpurario fuco Tyriis velleribus comparata.* De *Antoniniani* cognomine dictum est in Elagabalo.

Hic nummus minimæ formæ inter raros reponendus.

DEULTON.

IMP. C. M. AVR. SEV. ALEXAND. AVG. Caput Alex. Severi laureatum.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deulton* vel *Deultana.* Diana venatrix gradiens, telum è pharetra depromit, lævâ arcum, pro pedibus canis venaticus.

Deulton urbs Thraciæ, Colonia à Vespasiano deducta, unde *Flaviæ* & *Pacensis* nomina, *Flaviæ* quidem à gente Flavia, *Pacensis* verò à Deæ Pacis cultu, in cujus honorem ille templum Romæ erexit celeberrimum. Vox *Pacensis* à P. Harduino vindicata est pro *Pacifica* ab aliis malè usurpata. Deultani Alexandro Severo & Juliæ Mammææ ejus matri nummos dicarunt ob beneficium forsan ab eo acceptum. Lampridius autem in ejus vita, illum urbium vectigalia ad fabricas earum resarciendas concessisse narrat. *Vectigalia, civitatibus ad proprias fabricas deputavit.* Diana sui cultum in Colonia demonstrat: hæc venatricis habitu signata est, quia Dianam primam venationis inventricem tradunt. Canis ei comes datur, quòd illi Deæ sacri sint, teste Phornuto de Nat. Deor. *Cui concinit & illud, quod huic canes sacros esse putarint, qui ad venatum accommodi sunt, ac ad custodiam & ad latratum nati.*

Hic nummus secundi moduli rarus est nec obvius.

IMP. C. M. AVR. SEV. ALEXANDER. AVG. Caput Alex. Severi laureatum.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deulton*, vel *Deultana.* Genius cum modio in capite stans, dextrâ pateram super aram, lævâ cornucopiæ.

Genius à Deultanis in Alex. Severi nummo signatus est, Imperatori alludentibus, quòd ille tanquam tutelaris esset Coloniæ Deus. Genius enim cujusque loci Deus putabatur, & in cujus tutela omnia essent: ferè semper ille cum patera in morem sacrificantis depingitur: an sacrificium ipsi continuum, vel potiùs Imperatori faciendum denotet, illi quidem mero fiebat, ut tradit Persius.

Funde merum Genio. Et Horatius: *Cras Genium mero curabis.*

Cornucopiæ lævâ ad frugum omnium ubertatem indicandam gerit; Genius enim rerum omnium gignendarum vim habere existimabatur.

Hic nummus minimæ formæ inter raros ascribendus.

IMP. C. M. AVR. SE. ALEXAND. AVG. Caput Alex. Severi laureatum.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deulton*, vel *Deultana.* Fortuna stans, dextrâ temonem, lævâ cornucopiæ.

Ut Genius in Deultanorum nummis Alex. Severo dicatis, tanquam ipse urbis suæ tutelaris Deus signatus est, simili modo Fortuna sub matris ejus Mamææ effigie in ipsis repræsentatur, tanquam ipsa, altera Coloniæ tutelaris Dea, Genius gignendarum rerum vim habet, Fortuna earum regimen, ideo utrique cornucopiæ pro symbolo tribuitur: ille pro Imperatoribus, hæc pro fœminis Principibus repræsentatur: at Fortuna in Alex. Severi nummis ob summam matris in Imperio auctoritatem, qua de re Herodianus in Alexandri vita fol. 575. Ἦρχε γὰρ αὐτοῦ καὶ ὑπερβαλλόντως ἡ μήτηρ, καὶ πᾶν τὸ κελευόμενον ἐκεῖνος ἐποίει· τοῦτο δ' ἄν τις μόνον ἔχεν ἐγκαλέσαι αὐτῷ ὅτι δὴ ὑπὸ περιττῆς πρᾳότητος καὶ αἰδοῦς πλείονος ἢ ἐχρῆν. τῇ μητρὶ ἐν οἷς ἀπηρέσκετο, ὅμως ἐπείθετο. *Quippe illi mater supra modum imperitabat, ac dicto audientem semper habebat: ut hoc tantum reprehendi in Alexandro possit, quòd mansuetudine nimia, & reverentia majore quàm oportuit, etiam contra animi sui sententiam matri obsequeretur.* Romani & Græci Alexandrum & Mamæam simul in nummis exhibuerunt.

Hic nummus secundæ magnitudinis nec rarus, nec obvius est.

IMP. CAES. SEV. ALEXANDER. AVG. Caput Alex. Severi laureatum.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deulton*, seu *Deultana.* Tres figuræ muliebres nudæ sese amplectentes.

Tres hæ mulieres nudæ, Charites sunt in Deultana Colonia cultæ, ut & in aliis Thraciæ urbibus observantur, teste Valeriani nummo Byzantii cuso, in quo illæ similiter exhibentur. Gratiæ Jovis filiæ aliquibus ex Eurynome Oceani filia dictæ sunt, primum his templum extruxisse Eteoclem Orchomeniorum Regem tradit Strabo lib. 9. pag. 414. Ἐτεοκλῆς δὲ τῶν βασιλευσάντων ἐν Ὀρχομενῷ τις Χαρίτων ἱερὸν ἱδρυσάμενος πρῶτος &c. *Eteocles etiam, unus de iis qui Orchomeni regnaverunt, Gratiarum templo dedicato primus &c.* Gratiarum nomina sunt, Aglæa quæ *Venustas* dici potest; Euphrosyne altera, id est *Hilaritas*; tertia Thalia, *Festivitas*: Euphrosyne & Aglæa dicuntur se mutuò aspicere, ut quæ dat, citò remuneretur, sicuti proverbium monet: χάρις χάριν τίκτει *Gratia gratiam parit.* Thalia aversa effingitur ad promerendum, ne videlicet cùm beneficium exhibet, remunerationem expectet. Nudæ sunt illæ, ea videlicet ratione, quòd amici amicos solutos ac nudos inter se habere debeant.

Hic nummus mediocris formæ rarissimus & elegantissimus est.

DIUM.

IMP. C. M. AVR. SEV. ALEXANDER. AV. Caput Alex. Severi laureatum.

COL. IVL. DIENSIS. D. D. *Colonia Julia Dienſis, Decreto Decurionum.* Cupido alatus in templo diſtylo.

Dium urbs eſt Macedoniæ, Colonia à Julio Cæſare conſtituta, ut nomen Juliæ indicat, de qua paſſim. Cupido ſui cultum apud Dienſes indicat, in cujus honorem templum ædificaverunt. Feſtum ejus celebraſſe, & ludos ipſi inſtituiſſe Theſpienſes, auctores ſunt Plutarchus, Pauſanias, & Athenæus: hic vero lib. 13. pag. 561. Θεσπιεῖς τὰ Ἐρωτίδια τιμῶσι. *Theſpienſes Erotidia, id eſt Amoris ſacra, celebrant.* Ludi erant quinquennales in ejus honorem inſtituti apud Plutarchum in Ἐρωτικῷ. Ἄγουσι γὰρ ἀγῶνα πενταετηρικὸν, ὥσπερ καὶ ταῖς Μούσαις, καὶ τῷ Ἔρωτι, φιλοτίμως πάνυ, καὶ λαμπρῶς. *Nam certamen quinquennale celebrant, ut Muſis, ita etiam Amori, magnificè admodum & ſplendidè.* Cupido facem gerit, unde Πυροφόρος dictus, quoniam quod ignis lucidum eſt, ſuaviſſimum: quod vero, καυστικὸν, id eſt aduſtivum, moleſtiſſimum.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter rariſſimos collocandus.

EDESSA.

ΑΥΤΟΚ. ΜΑΡ. ΑΥΡ. CE. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. Caput Alex. Severi laureatum.

ΜΗΤ. ΚΟΛ. ΕΔΕΣ. Μητρόπολις Κολωνία Ἐδεσσηνῶν. In aliis ΜΗΤ. ΚΟΛ. ΕΔΕCCΗΝΩΝ. Variæ ſunt epigraphæ. Mulier turrita & velata inſidens rupibus ante arulam, dextrâ pateram, pro pedibus Fluvius.

Edeſſa urbs Meſopotamiæ, Oſrhoënorum Metropolis, à Caracalla Colonia conſtituta, ut dictum eſt, plurimos Alex. Severo nummos dicavit, quòd in urbem ſuam venerit, cùm ille Meſopotamiam ad Parthos ex ea propulſandos ingreſſus eſt; jam enim Artaxerxes poſt Parthorum occupatum Imperium, hanc provinciam vaſtabat, teſte Xiphilino in Alex. pag. 451. Οὗτός τε οὖν φοβερὸς ἡμῖν ἐγένετο, στρατεύματι πολλῷ οὐ μόνον τῇ Μεσοποταμίᾳ, ἀλλὰ καὶ τῇ Συρίᾳ ἐφεδρεύσας. *Hic igitur nobis formidoloſus fuit, quod maximis copiis non modò Meſopotamiam invaderet, ſed etiam Syriam minaretur.* Mulier turrita, Genius eſt urbis, perpetuum ejus ſymbolum: figura verò enatans, fluvium Chaboram urbem alluentem denotat.

Hic nummus primi moduli rarus eſt, ſecundi obvius.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΙΟΥΛ. ΜΑΜΑΙΑ. CEB. Capita Alex. Severi & Mamææ adverſa.

ΜΗΤ. ΚΟΛ. ΕΔΕCCΗΝΩΝ. Μητροπόλεως Κολωνίας Ἐδεσσηνῶν. Mulier turrita & velata inſidens rupibus, dextrâ ſiſtrum, ante eam arula, pro pedibus verò Fluvius enatans. In area quatuor ſtellæ aut aſtra.

Edeſſeni nummos ſuos Imperatori & ejus matri ſimul percuſſiſſe videntur, cùm hæc filium in Meſopo-

Mesopotamiam contra Parthos bellum gerentem comitata esset : notat autem Herodianus lib. 6. pag. 581. Alexandrum cum exercitu Romanos Barbarorum fines non esse ingressum, sed cum matre in quadam Mesopotamiæ urbe remansisse. Μήτε εἰσαγαγὼν τὸ στρατὸν, μήτε εἰσελθὼν, ἢ διὰ δέος, ἵνα μὴ δὴ αὐτὸς κινδυνεύοι ψυχῇ καὶ σώματι ὑπὲρ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς· ἢ τῆς μητρὸς ἐπισχούσης γυναικείᾳ δειλίᾳ, καὶ ὑπερβαλλούσῃ φιλοτεκνίᾳ. *Neque enim aut ipse venit, aut exercitum adduxit : incertum metu ne proprio, ne ipse, Imperium tuendo, vita periclitaretur ; an quia mater retinuerit, muliebri pavore & caritate filii nimia.* Sistrum quod mulier rupibus insidens gerit, ad Isidis cultum in Mæsæ nummis retulimus. Stellæ vero in area, utrùm ad Elagabali sacerdotium, an ad Edessenos spectent, videant eruditi : cùm autem Strabo, Plinius & alii Phœnices ab Astronomiæ peritia commendent, aliquam fortasse constellationem ab iis observatam suspicatur Amicus.

Hic nummus primæ formæ inter rariores numerandus.

ΑΥ. Κ. Μ. ϹΕ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟϹ. Caput Alex Severi laureatum.

ΚΟΛ. ΜΗΤ. ΕΔΕϹϹΗΝΩΝ. Κολωνίας Μητροπόλεως Ἐδεσσηνῶν. Mulier turrita & velata rupibus insidens, dextrâ vexillum, pro pedibus fluvius emergens.

Genius in hoc nummo vexillum Coloniæ symbolum gerit, quod Veteranorum à Caracalla in Coloniam transmissorum insigne esse potest : cùm autem nullus sub Caracalla & Elagabalo cum hoc signo nummus, sed tantum sub Alex. Severo observetur, urbem Colonis militaribus ab Alexandro iterum frequentatam suspicari meritò possumus, plurimi enim Coloni in Parthico bello consumpti fuerant, & milites ad urbis seu provinciæ præsidium necessarii videbantur, si Herodiano fides, qui Alexandrum Mesopotamiam deserere coactum, Germanicis Romanos fines vastantibus narrat lib. 6. pag. 584. Καταλιπὼν τε δύναμιν ὅσην αὐτάρκη ᾤετο ῥύεσθαι τὰς Ῥωμαίων ὄχθας, τά τε στρατόπεδα, καὶ τὰ φρούρια ἐπιμελέστερον τειχίσας, καὶ πληρώσας ἕκαστα τοῦ ὡρισμένου στρατοῦ, αὐτὸς εἰς Γερμανοὺς ἠπείγετο ἅμα τῷ λοιπῷ πλήθει. *Relictis autem copiis quantas satis tuendis Romanis ripis arbitrabatur, castrisque & castellis diligentiùs communitis, ac præsidio firmatis, ipse adversus Germanos cum reliqua omni multitudine approperabat.* De Genio & Fluvio sæpius dictum est.

Ad Edessam vero pertinent nummi cum epigraphe ΚΟΙ. ΔΕΙΝΩΝ. quos Goltzius & Tristanus ad nescio quam Ægypti urbem nomine *Diam* revocant : sunt & alii cum inscriptione ΜΕΤΡ. ΔΕϹϹΗΝΩΝ, quos ad alteram ejusdem provinciæ urbem nomine *Dessam* Occo, Tristanus, & Patinus retulerunt.

Hic nummus minimi moduli pro raro habendus.

EMISA.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΑΥ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟϹ. C. Alexander laureatus medio corpore tenus, dextrâ hastam, humero lævo clypeum gerit.

ΕΜΙ. ΚΟ. ΜΗ ΜΕϹϹΟΠ. In area Α. Εμισῶν Κολωνίας Μητροπόλεως Μεσοποταμίας πρώτης. Mulier turrita & velata insidens rupibus ante arulam, dextrâ spicas tenet.

Emisa urbs Phœniciæ ascripta, ex qua Elagabalus & Alex. Severus oriundi, à Caracalla in Juliæ matris gratiam Colonia deducta est, deinde ab Elagabalo Metropolis facta, ut ipsius nummi testantur: alii cum epigraphe ΚΟΛ. ΕΜΙϹΩΝ ejus Imperii initio cusi, alii cum inscript ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛ. ΕΜΙϹΩΝ, post partam Metropolis dignitatem signati. Cujusnam autem provinciæ Metropolis esset Emisa, in Elagabalo disceptatum est : hic nummus eam Mesopotamiæ tribuit, in quam sententiam Ill. Spanhemius ectypo in Jul. Cæss. p. 96. vulgato descenderat, sed in Notis pag. 491. à pristina mente discessit, tum propter urbis situm cis Euphratem, tum propter primam litteram vocis ΕΜΙ paululùm detritam, in cujus locum P. Harduinus pag. 37. ingeniosè substituit ΑΜΙ. pro ΕΜΙ. sicque urbem de qua nunc agitur, ad Amidam Mesopotamiæ in Conciliis Metropolim revocavit, quasi in Imperio idem esset qui postmodum in Ecclesia fuit ordo. Amidæ ad Tigrim in nummis nulla mentio, cujus frequens esset, si Metropolis dignitate hoc tempore ornata fuisset, sicuti crebra est Emisæ : at cùm illa Mesopotamiæ in hoc nummo tribuatur, fecit ut duas in hac provin-

provincia, ſicut in aliis proximis, Metropoles conſtitutas eſſe crediderimus, unam cis Euphratem, alteram trans fluvium; quod confirmare videtur littera A. in area nummi, quam interpretati ſumus πρώτης, ut in Carrhenis Δ. pro δευτέρας, non ſemel obſervavimus, Emiſa quidem prima Metropolis conſtituta, Carrhæ verò urbs, ſecunda. Mulier turrita, Genius urbis eſt; ſpicas ad frumenti abundantiam in bello denotandam tenet. Arula ignita, ſacrificia pro Alex. Severo forſan in agro ſuo Parthico perpetrata ſignificat.

Hic nummus mediocris magnitudinis, ab Ill. Spanhemio in Julian. Cæſſ. pag. 96. vulgatus, inter rariſſimos reponendus.

NESIBIS.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟϹ. Caput Alex. Severi laureatum.

ΣΕΠ. ΚΟΛΩ. ΝΕϹΙΒΙ. Σεπτιμίας Κολωνίας Νέσιβι. Caput turritum & velatum, in quibuſdam Aries in vertice.

Neſibis urbs Meſopotamiæ, Colonia à Septimio Severo, ut *Septimiæ* ipſius gentis nomen indicat, deducta eſt, de qua in Julia Paula dictum eſt. Neſibenſes Alex. Severo, ut alii provinciæ ſuæ Coloni, gratulantes, quòd in Meſopotamiam ad repellendos Perſas veniſſet, nummos ipſi percuſſerunt; de quo Rufus in Breviario. *Aurelius Alexander, quaſi fato quodam in exitium Perſicæ gentis natus, juvenis admodum Romani gubernacula ſuſcepit Imperii. Ipſe Perſarum Regem nobiliſſimum Artaxerxem vicit.* Caput muliebre turritum, Genius eſt urbis; turribus ornatur, ut inter provinciæ primarias conſtituta, ſiquidem eam Plutarchus in Lucullo pag. 514. magnam fuiſſe & populoſam dixit. Καὶ πόλιν ἐν αὐτῇ μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον ἔχουσιν. *In qua urbs* Neſibis *ampla & populoſa erat.* Aries ſupra caput ad Veris Æquinoctium ſpectare videtur, quo Neſibenſes annum inchoabant, alii ab Autumno ordiebantur.

Hic nummus ſecundi moduli inter rariores collocandus.

PELLA.

IMP. C. M. AVR. SEV. ALEXAND. AVG. Caput M. Aurelii laureatum.

COL. AVG. PELLA. Figura virilis nuda rupibus inſidens, dextrâ coronam capiti imponit, lævâ pedum, juxta eam fiſtula campeſtris.

Pella urbs Macedoniæ, Colonia à Julio conſtituta eſt, ut ſuperiores nummi cum *Juliæ* nomine indicant, & ab Auguſta Colonis iterum frequentata, ut *Auguſtæ* epigraphe denotat. Pellenſes Alex. Severo ad bellum Parthicum per Macedoniam eunti nummos, Dienſium ejuſdem provinciæ exemplo, cuderunt. Herodianus illum per Illyriam tranſgreſſum memorat lib. 6. pag. 579. Μετὰ πολλῆς δὲ σπουδῆς ποιησάμενος τὴν πορείαν, τά τε Ἰλλυρικὰ ἔθνη καὶ στρατόπεδα ἐπελθὼν, πλείστην τε δύναμιν κἀκεῖθεν ἀθροίσας, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀφίκετο. *Cæterum feſtinatò itinere, cum Illyricas etiam gentes exercituſque luſtraſſet; magnis inde quoque viribus collectis, Antiochiam contendit.* Figuram ſcopulis inſidentem in ferè ſimili Hadriani nummo Apollinem augurati ſumus ob ejus imaginem in urbis Pellæ numiſmatibus à Goltzio in Aſia Min. tab. 23. num. 2. vulgatam. Apollo diverſis modis depingitur, cum arcu ut Sagittarius, cum tripode ut Vates, cum ſerpente ut Medicinæ Inventor, cum lyra ut Citharœdus, hic verò ut Paſtor, nam ob interfectos Cyclopes divina poteſtate ſpoliatus armenta Admeti Theſſaliæ Regis per novem annos pavit. Theſſalia autem Macedoniæ contermina eſt, imo etiam aliquando pars ejus. Apollo inſidens rupibus, urbis ſitum denotare videtur, ut dictum eſt: coronam ſibi imponit, ob ſuperatum Marſyam. Diodorus lib. 3. pag. 134. Ἐνίζοντος δὲ τοῦ Μαρσύου πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα περὶ τῆς τέχνης. *Tum Marſyas cum Apolline de artis præſtantia in certamen deſcendit.* Integram apud eum hiſtoriam perlegas.

Hic nummus mediocris formæ pro raro numerandus.

PTOLEMAIS.

IMP. C. M. AVR. ALEXAND. AVG. Caput Alex. Severi laureatum.

COLONIA PTOLEMAIS. *Colonia Ptolemais.* Imperator Eques pacificatoris habitu, dextram erigens.

Ptolemais urbs Phœniciæ, Colonia à Claudio deducta, ſuos etiam Alex. Severo gratulabunda, ob Perſas longè latèque repulſos, dedicat. Ejus victoriæ luculentus teſtis eſt Lampridius in ipſius vita. *Artaxerxem Regem potentiſſimum vicit:* & paulò pòſt, *& de præda quam Perſis diripuit, ſuum ditavit exercitum.* Figura equeſtris pacificatoris habitu, cùm jam eodem modo ſignata ſit in nummis Caracallæ pag. 41. non ad Alexandrum ſpectare videtur, ſed potiùs ad ſtatuam equeſtrem in Caracallæ honorem à Ptolemaidenſibus poſitam, quam illi tanquam filio gratam in nummis exhibuerunt: Alexander enim Severi nomen in avi ſui Sept. Severi memoriam acceperat, ut diximus, & ſe Caracallæ filium nominabat, teſte Herodiano lib. 6 pag. 578. Ἀλλ' οἱ μὲν πρεσβύτεροι ὑμῶν, ὑπομνήσατε ἑαυτοὺς τροπαίων ἃ μετὰ Σεβήρου, καὶ Ἀντωνίνου τοῦ ἐμοῦ πατρὸς ἠγείρατε πολλάκις κατὰ βαρβάρων. *Sed quicumque ſeniores hic adeſtis, admonete quamprimum illum tropæorum, quæ plurima adverſus barbaros, Severo, atque Antonino parente meo ducibus, excitaſtis.*

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter rariores collocandus.

RHESAINA.

AYT. K. M. AΛEΞANΔPOC. CE. Caput Alex. Severi laureatum.

PHCAINHCIΩN. *Rheſaineſiorum.* Colonus agit boves, juxta vexillum, in quo LEG. III. GAL. *Legio Tertia Gallica.*

Secundus Rheſainæ nummus pertinet ad Traj. Decium.

Rheſaina urbs eſt Meſopotamiæ circa Chaboram fluvium in Euphratem illabentem ſita, non longè, ut videtur, à Carrhis, quas ad hunc fluvium poſitas diximus, remota. Coloni typus urbem Coloniam eſſe indicat, licèt Coloniæ nomen non præferat, quam à Sept. Severo deductam nos edocent Trajani Decii nummi cum Σεπτιμίας Κολωνίας appellationibus: ſed hic Veteranos Legionis Tertiæ Gallicæ Colonos in illam denotat fuiſſe tranſmiſſos, cujus alteram partem Tyrum Coloniam à ſe etiam conſtitutam traduxit, ut præclari illius nummi demonſtrarunt. Rheſaineſii nummos Alexandro dedicant tanquam grati animi monumentum, quòd illos à Perſarum vaſtationibus liberarit, de quo narrat Eutropius lib. 9. *Suſceptoque adverſus Perſas bello, Artaxerxem eorum Regem glorioſiſſimè vicit.* Colonus civium Togatorum inſigne, vexillum Veteranorum ſymbolum eſt. Quanta igitur Hiſtoriæ lux è nummis!

Hic nummus ſecundæ magnitudinis pro rariſſimo habendus.

Eadem epigraphe. Alexander laureatus medio corpore tenus, dextrâ ſpiculum, lævo humero clypeum gerit.

PHCAINHCIΩN. LEG. III. GAL. *Rheſaineſiorum Legio Tertia Gallica*, vel *Legionis Tertiæ Gallicæ.* Mulier turrita & velata inſidens rupibus, quibus lævâ innititur, dextrâ Aquilam.

Impera-

Imperatores qui aliquam belli expeditionem fuscepere, medio corpore cum hasta & clypeo in nummis depinguntur: talis Alexander à Rhesainesiis cùm contra Persas Mesopotamiam ingressus est, exhibetur. Mulier turrita, Genius est urbis, quam in clivo conditam indicant monticuli quibus insidet: Fluvius, Chaboras est, qui ejus muros alluit vel circa illam decurrit, ut tradit Stephanus Ῥέσινα πόλις περὶ τὸν Ἀβορὸν ποταμόν. *Rhesina, urbs circa Aborum Fluvium.* Regum 2. cap. 16. fluvius hic dicitur *Chabor*, litteræ autem gutturales sæpe negligúntur, ut apud Ammianum lib. 23. hic fluvius *Abora* dicitur, de Cercusio loquens. *Cujus mœnia Abora & Euphrates ambiunt flumina.* Idem Historicus paulò pòst Rhesainæ etiam meminit, ubi narrat Gordianum Pium Persarum Regem fudisse. *Apud Rhesainam superato fugatoque Rege Persarum.* Sed hæc urbs non illius Imperatoris sepulcro nobilis est, ut putat P. Harduinus pag. 420. cùm Ammianus priùs dixerit. *Profecti exinde Zaitam venimus. Hic Gordiani Imperatoris monumentum longè conspicuum vidimus.* Aquila quam gerit urbis Genius, Romanæ ditionis insigne est.

Hic nummus mediocris moduli mihi cum multis aliis ab amicissimo D. Camelio Romæ nuper dono datus, inter præstantissimos locum habere debet.

SIDON.

IMP. CAE. M. AVR. SE. ALEXAND. AVG. Caput Severi laureatum.

COL. AVR. PIA. MET. SID. *Colonia Aurelia Metropolis Sidon.* Bacchus seminudus stans, dext. poculum, lævâ thyrsum, pro pedibus Pardalis. In aliis, currus Astartes in vertice nummi.

Sidonem à Sidone Chanaanis filio, Chami nepote, nomen habuisse narrant, unde illa urbs vetustissima haberi debet, si quidem ejus mentio est in l. Judic. cap. 18. Diversos pro varia Fortuna motus experta, tandem Colonia & Metropolis Phœniciæ ab Elagabalo facta, & Alexandro, quem ille Cæsarem nominaverat, gratulabunda nummos dedicavit, præsertim ob Persas Syriam minitantes, ab eo devictos, de quorum Rege hæc narrat Herodianus in ejus vita pag. 576. οὐδ᾽ ἐντὸς Τίγρηδος ποταμοῦ μένει, ἀλλὰ τὰς ὄχθας ὑπερβαίνων καὶ τοὺς τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ὅρους, Μεσοποταμίαν τε κατατρέχει, καὶ Σύροις ἀπειλεῖ. *Neque jam intra fluvium Tigrim tenere se; sed superatis ripis ac Romani finibus Imperii, excurrere per Mesopotamiam, Syriæque minitari.* Bacchus in plurimis Syriæ & Phœniciæ urbibus cultus est, ob ejus in Orientem expeditiones. Sidonii itaque in nummis Alexandri Bacchum signarunt, ipsi forsan alludentes, quòd Imperator, alter foret Orientis domitor. Bacchus poculum gerit vino plenum, ob illius inventum. De quo Dionys. lib. 12.

Καὶ γλυκερὸν ποτὸν εὗρε. *Et dulcem potum invenit.*

Cur Pardalis comes ei detur, audias Phornutum de Nat. Deor. *Pardales Dionysio subjungunt, atque illum sequi inducunt, sive ob coloris varietatem, ita ut etiam ipse & Bacchæ Nebride induantur: aut quòd asperrimi etiam mores temperato vini usu mansuescant.* Thyrsus latens est telum, Baccho tributum.

Hic nummus minimæ formæ pro obvio habetur, similis à Patino vulgatus est pag. 349. in quo AVG. *pro* AVR. *Typographi errore substitutum videtur, cùm ille pag. 340. vocem* AVR. *jam* Aureliam *esset interpretatus.*

IMP. SEV. ALEXANDER. Caput Alex. Severi laureatum.

CO. A. PI. MET. SID. *Colonia Aurelia Pia Metropolis Sidon.* Europa tauro vecta, ambabus velum manibus, supra caput volitans tenet.

Europam alii Agenoris Phœniciæ Regis, alii Phœnicis filiam dicunt, teste Apollodoro lib. 3. Moschus in Idyl. eam Phœnicis filiam facit.

Φοίνικος θυγάτηρ ἔτι παρθένος Εὐρώπεια.
Phœnicis filia adhuc virgo Europa.

Illius ossa apud Corinthios in pompa ferebantur per Ellotiorum festa, juxta Athenæum lib. 15. c. 6. Πομπεύειν τε ἐν τῇ τῶν Ἑλλωτίων ἑορτῇ φησὶ δ᾽ ἐν αὐτῷ τὰ τῆς Εὐρώπης ὀστᾶ κομίζεσθαι, ἣν ἐκάλουν Ἑλλωτίδα· ἄγεσθαι δὲ καὶ ἐν Κορίνθῳ τὰ Ἑλλώτια. *Eamque in Ellotiorum festo, quod apud Corinthum solenne est, in pompa vehi,*

cum ossibus Europæ, quam Ellotida Corinthii nominant. Sed cur Europam Sidonii in Alexandri nummis signarunt, an ad indicandam urbis antiquitatem, an verò in gratiam Mamææ, cujus venustati alludebant, eligant eruditi. Europam quare ob eximiam pulchritudinem ab Jove sub tauri specie raptam fabula testatur. Vide Palæphatum de fab. narrat. lib. 1.

Hic nummus infimæ molis inter raros collocatur.

IMP. CAES. M. AVR. SEV. ALEXAND. AVG. Caput Alex. Severi laureatum.

COL. AVR. PIA. METRO. SID. *Colonia Aurelia Metropolis Sidon.* Mensa supra quam duæ urnæ, in utraque palmæ ramus, infrà vas & poma.

Similem ferè typum Sidonii in Elagabali nummis signarunt cum eadem epigraphe, sed ampliori CE. PER. ISEL. OECVM. *Certamina Periodonica, Iselastica, Oecumenica,* quæ fusè ibi explicavimus : eadem videntur sub illo tempore indicata aut celebrata, quo Alexander Antiochiam victor ex Persis rediens, in hac urbe hiemavit, ut innuit Herodianus pag. 583. Ἅπερ μανθάνων ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ἔτος ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ διέτριβεν· εὐθυμότερος δὲ καὶ ἀδεέστερος γενόμενος, ἀνειμένης αὐτῷ τῆς περὶ τὰ πολεμικὰ φροντίδος, ταῖς τῆς πόλεως ἐσχόλαζε τρυφαῖς. *Quibus intellectis, Alexander Antiochiæ commorabatur; hilariorque jam & liberior, laxatis bellorum curis, urbis ejus deliciis indulgebat.* Urnæ duæ certamina hæc universalia duobus numinibus fuisse dicata denotant, sed quibus, incertum est, nisi fortè amplior aliquando nummus eorum nomina suppeditet.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter elegantiores ascribendus.

SINGARA.

ATT. AYP. AAEΞANΔPOC. Caput Alex. Severi laureatum.

AYP. CEΠ. KOA. ΣINΓAPA. Αὐρηλία Σεπτιμία Κολωνία Σίγγαρα. *Aurelia Septimia Colonia Singara.* Caput velatum & turritum.

Singara Mesopotamiæ urbs, Rhætavorum civitas quibusdam dicta, Colonia videtur potiùs sub M. Aurelio & L. Vero, quàm sub Severo deducta, ob nomen Aureliæ ante Septimiæ gentis appellationem positum, quidquid proferat Seguinus edit. 2. p. 178. *Septimiæ* nomen *Aureliæ* additum, quoddam beneficium à Severo acceptum, vel urbem Colonis iterum frequentatam indicat. Verus enim Mesopotamiam recuperaverat ante Severum, & Divi fratres in ea provincia Carrhas & Singaram Colonias condiderant, Severus verò Nisibin & Rhesainam constituit. Singareni Mesopotamiensium imitatione nummos suos Alexandro gratulantes dedicant, propter ejus victorias contra Persas, licèt Herodianus illum amisisse exercitum tradat, quod scripsisse illum Maximino ejus hosti adulantem notat Lampridius. *Nam & amisisse illum exercitum fame, frigore, ac morbo, ut Herodianus auctor est contra multorum opinionem.* Caput turritum, urbis Genius est: turribus ornatur, ad arguendam urbem mœnibus munitam; quem typum omnia Mesopotamiæ oppida ferè exhibent, valdè scilicet hostium incursionibus exposita.

Hic nummus mediocris moduli inter elegantiores collocandus.

TROAS.

IMP. C. M. AV. ALEXAND. AVG. Caput Alex. Severi laureatum.

COL. ALEX. AVG. TROA. *Colonia Alexandria Augusta Troas* vel *Troadensis.* Apollo muliebri habitu stans in cippo, dextrâ pateram, lævâ arcum, ante eum ara ignita, in aliis tripus serpente involutus.

Troas Phrygiæ minoris urbs, Colonia ab Augusto deducta est, ut *Augustæ* nomen arguit. *Alexandriæ* verò appellationem habet, vel ab Alexandro Magno, à quo ex Trojæ ruderibus exstructa est, Strabone & Q. Curtio adstipulantibus, vel ab Alexandro Severo, quod maximum illius esset, ut Caracallæ patris, in hunc heroëm studium, ut tradit Lampridius in ejus vita. *Alexandrum verò Magnum inter Divos & Optimos in Larario majore consecravit.* Troadenses plurimos Alexandro nummos percusserunt, seu ob acceptum ab eo beneficium, vel ob confirmata ipsorum privilegia, cùm eorum urbem, in Syriam proficiscens, lustravit. Apollo in cippo, Deus est tutelaris, quem in urbis obsidione Trojanis maximè opitulatum narrat Q. Smyrnæus lib. 9.

κοτεσσάμενος δ' ἄρ' Ἀπόλλων
Ἀργείοις, ὥρμαινε βαλεῖν θρασὺν υἷα Ἀχιλλῆος.
Apollo itaque iratus
Argivis animum induxit trajicere ferocem Achillis filium.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter obvios reponendus.

IM. S. ALEXANDER. AV. Caput Alexandri Severi laureatum.

COL. ALE. AV. TRO. *Colonia Alexandria Augusta Troas* vel *Troadensis.* Apollinis signum in cippo, ante quod Imperator eques decurrens.

Troadenses Alexandri Severi effigiem ob ipsius in suam urbem adventum in nummis consignare voluerunt; ille enim Alexandrum Magnum imitatus est, qui contra Persas bellum gesturus, Trojam pro sacrificio perpetrando ascendit. Decurrens in nummo exhibetur Alex. Severus, tanquam ad expeditionem Persicam properans, ut innuit Herodianus in ejus vita lib. 6. pag. 579. Μετὰ πολλῆς δὲ σπουδῆς ποιησάμενος τὴν πορείαν &c. εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀφίκετο. *Cæterùm festinato itinere* &c. *Antiochiam contendit.* Apollo in cippo, non autem Diana, ut putat Patinus, Alex. Severum ante ipsius signum tanquam urbis tutelari Deo sacra fecisse denotat. Apollo autem cum Neptuno Trojæ mœnia confecerat, ut asserit Dionysius Perieg. vers. 817.

Ἴλιον ἣν ἐπόλισσε Ποσειδάων καὶ Ἀπόλλων.
Trojam, quam condiderunt Neptunus & Apollo.

Hic nummus minimi moduli à Patino vulgatus pag. 349. rarissimus est.

COL. ALE. AV. TRO. *Colonia Alexandria Augusta Troas.* Apollo in templo distylo, dextrâ pateram, lævâ arcum.

Hic nummus Apollinis templum exhibet, cujus erat summus apud Trojanos cultus; ille enim mœnia antiquæ urbis cum Neptuno extruxit. Trojanos in obsidione plurimùm adjuvit, pestem in Græcorum exercitum immisit, Hectorem nebulâ contextum Achilli surripuit, Achillis se solum urbem expugnasse jactantis talum sagittâ, sub Paridis forma, percussit, & eum occidit, tristis de Trojæ obsidio depingitur à Tryphiodoro de Ilii Excid. vers. 467.

Ἀχνύμενος μεγάλοις ἐπὶ τείχεσι Φοῖβος Ἀπόλλων.
Phœbus Apollo, tristatus propter mœnia Trojanorum.

Apollo dictus est ἀπὸ τοῦ πάλλειν, hoc est à jaculando radios, ideo arcum gerit, quod innuit Phornutus de Nat. Deor. *Apellatur Sol Apollo, ac Luna Diana, atque ob id ambos Sagittiferos inducunt, longum illum radiorum jactum quodammodo adumbrantes.* Apollo Pythonem serpentem telo ex arcu emisso occidit.

Hic nummulus, à Patino vulgatus pag. 349. inter elegantes locandus.

COL. ALE. AVG. TRO. *Colonia Alexandria Augusta Troas.* Templum idem, in quo tripus cui involutus est serpens.

Templi figura in hoc Troadensium nummo, eadem quæ in superiori, ad eundem Apollinem illud pertinere demonstrat, licèt ejus simulacrum non habeat, sed tripodem cum dracone ipsius vulgare, & non in hoc loco symbolum Æsculapii, ut vult P. Hard. p. 508. cujus nulla mentio in obviis & frequentibus Coloniæ Troadensis nummis. Apollo, quem eumdem cum Æsculapio narrat Macrobius, cum dracone quidem circa tripodem involuto invenitur, Æsculapius autem cum dracone circa baculum implicato : at verò quia Apollo ab antiquis pro Vate habebatur, illi tripus & draco sacri erant, tanquam Vaticiniorum symbola, de quibus Ill. Spanhemius Diss. 3. p. 175. *Hinc apud Delphos draco sub tripode vocem edens juxta Lucianum.* De Apolline tutelari Troadensium Deo hæc narrat Q. Smyrnæus lib. 9.

Καὶ τότε δὴ Τρώεσσιν ἀρηγέμεναι μεμαώτων
Ἔκθορεν οὐλύμποιο, καλυψάμενος νεφέεσσι,
Λητοΐδης.

Exinde dum Trojanis opem ferre instituit,
E cœlo, nubibus velatus, desilit
Latoides (Apollo.)

Hic nummulus inter præclaros numerandus.

IMP. ALEXANDER. AVG. Caput Alex. Severi laureatum.

COL. AVG. TROA. *Colonia Augusta Troas* vel *Troadensis.* Quatuor figuræ stantes. Silenus, quem duo ejus socii sustinent, & Satyrus à sinistris.

Silenus utrem hircinum supra humerum gerens in nummis à Troadensibus M. Aurelio, Commodo, & Caracallæ dicatis signatus, sui cultum in eorum urbe indicat. Hic typus aliquod Sileni festum forsan repræsentat, in quo omnes vino indulgebant ad ebrietatem usque, Sileni exemplo, quem ebrium comites sustinent, de quo Virgilius in Sileno.

Inflatum hesterno venas, ut semper Iaccho.

Ille cum φίλοινος à Maximo Tyrio Dyss. 30 vocatur, & vitis sator creditur, si quidem apud Julianum in Cæss. vites appellat filias suas. Ἀλλὰ ἐκράτουν δέ σου πολλάκις αἱ ἡμέτεραι θυγατέρες, αἰνιττόμενος τὰς ἀμπέλους. *Imò verò sæpius inquit nostræ filiæ te potentiores extiterunt, vineas obscurè significans.* Sileno Satyrus, & alii Sileni comites adsunt ipsius ministri, ille ad tripudium, hi ad dicteria. De quibus Phornutus de Nat. Deor. *Cæterum his omnibus innuitur ebriorum corpus.* Provectioris ætatis Satyros Pausanias, Silenos nuncupatos fuisse tradit in Atticis pag. 41. Τοὺς γὰρ ἡλικίᾳ τῶν Σατύρων προήκοντας ὀνομάζουσι Σειληνούς. *Maximos enim natu Satyrorum, Silenos nuncupant.*

Hic nummus secundæ magnitudinis, à Spanhemio in Julian. Cæss. pag. 393. vulgatus, eximiæ raritatis est.

COL. AVG. TROA. *Colonia Augusta Troas*, vel *Troadensis.* Mulier turrita stans, dextrâ victoriæ signum, lævâ vexillum.

Mulier turrita stans, Genius est urbis & Coloniæ ; turribus enim ornatur tanquam urbs mœnibus validis cincta, lævâ autem vexillum gerit, Coloniæ deductæ symbolum ; constitutam ab Augusto,

gusto, nomen *Augustæ* denotat, Veteranis etiam esse frequentatam indicat labarum. Troadenses Victoriæ simulacrum in Genii dextra posuerunt, ob insignem illam de Persis victoriam ab Alexandro relatam, cui Senatum acclamasse narrat Lampridius in ejus vita. *Alexander Auguste, Dii te servent. Persice maxime, Dii te servent. Verè Parthicus, verè Persicus. Tropæa tua & nos vidimus, victorias & nos vidimus.* Nomina Veteranorum ab Augusto Trojam traductorum ignorantur, nummus amplior forsan aliquando indicabit.

Hic nummus secundæ magnitudinis, ex museo V. Cl. Jo. Petr. Bellorii, inter rariores reponendus.

COL. ALE. TRO. In aliis COL. ALEX. AVG. In aliis COL. ALEX. AVG. TRO. *Colonia Alexandria Augusta Troas.* Lupa cum puerulis.

Troadenses, inter alios quos Imperatoribus dedicarunt nummos, Lupam ubera Romulo & Remo præbentem exhibuerunt, seu quòd solemnis esset Coloniarum Romanarum typus, seu quod Troadenses Romanæ gentis auctores se jactarent. Troas & Alexandria, urbs est eadem, sic ab Alexandro Magno dicta; sed Troas & Ilium, duæ sunt urbes post Trojam antiquam dirutam seorsim conditæ, quod nummi confirmant, licèt Ilienses à quibusdam auctoribus pro Troadensibus accipiantur, illos distinguit Polybius l. 5. p. 447. Τὸ δὲ τελευταῖον καὶ πολιορκεῖν τοὺς Ιλιεῖς ἐπιβαλλομένων· ἐγένετο μέν τις οὐκ ἀγεννὴς περὶ ταῦτα πρᾶξις, ἡ ὑπὸ τῶν περὶ τὴν Τρωάδα κατοικούντων Ἀλεξανδρέων. Θεμίστην γὰρ ἐξαποστείλαντες μετ' ἀνδρῶν τετρακισχιλίων, ἔλυσαν μὲν τὴν Ιλιέων πολιορκίαν. *Qui quùm Ilienses ad extremum obsidere essent aggressi, egregium sanè facinus ab Alexandrensibus, qui Troadem colunt, est editum: misso enim Themista cum quatuor militum millibus, non solùm Ilienses obsidione liberarunt.* Troadenses, cùm Romani sint Coloni, Latinè nummos scribunt, Ilienses verò epigraphen Græcam ΙΛΙΕΩΝ præferunt.

Hic nummus minimæ molis obvius est & frequens.

IMP. ALEXANDER. AV. Caput Alex. Severi laureatum.
COL. ALEX. AVG. In aliis, COL. AVG. TROA. *Colonia Augusta Troadensis.* Equus pascens, liber, & solutus.

Equus ille pascens, immunitatum Troadensis Coloniæ symbolum, frequens in eorum nummis occurrit, ad indicandam omnium onerum remissionem ipsis à Claudio concessam, quam ob rem feliciter suspicari possumus Troadenses, eundem typum in nummis Alexandri, ob privilegia ab ipso confirmata, cudisse: illum enim Troadem ascendisse, & Apollini pro victoria contra Persas obtinenda, sacrificasse diximus. Plura de equi pascentis typo, in Commodi & Caracallæ nummis videas.

Hic nummus minimi moduli, frequens & obvius est.

TYRUS.

M. ALEXANDER. CAES. Caput Alexandri nudum.
SEP. TYRO. METR. *Septimia Tyros Metropolis.* Astarte seu Venus solito modo stans, dextram imponit trophæo, à sinistris verò Victoria columnæ imposita ei coronam porrigit, hinc Silenus, inde conchylium.

Tyros

Tyros ſive Tyrus hunc perrarum nummum in memoriam adoptionis Alexandri percuſſit, quando ille Mæſæ conſilio ab Elagabalo adoptatus eſt, ut tradit Herodianus lib. 5. pag. 570. Πείθει αὐτὸν (κοῦφον ἄλλως καὶ ἄφρονα νεανίαν) θέσθαι υἱὸν Καίσαρα δὲ ἀποδεῖξαι, τὸν ἑαυτοῦ μὲν ἀνεψιὸν, ἐκείνης δὲ ἔκγονον, ἐκ τῆς ἑτέρας θυγατρὸς Μαμαίας. *Perſuadet levi alioqui ſtolidoque adoleſcenti, ut ſibi conſobrinum ſuum, nepotemque ipſius, ex altera filiarum Mamæa prognatum adoptaret, & Cæſarem declararet.* Tyrii Alexandro gratulantur, quòd ille poſt interfectum Macrinum, Cæſar à Senatu jam nuncupatus, eam tandem appellationem ab Elagabalo, qui ejus pater videri volebat, obtinuiſſet. De Aſtarte ſeu Venere, altera Tyriorum Dea tutelari ſæpius dictum, illa manum imponit trophæo ob Colonias longè latèque à Phœnicibus tranſmiſſas, eamque ob cauſam, victoria illi coronam imponit. Silenus pro ejus pedibus, ſui etiam cultum Tyri indicat: conchylium verò perpetuum eſt urbis, ob purpuram repertam, ſymbolum.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, pro rariſſimo & elegantiſſimo numerandus.

SALLUSTIA BARBIA ORBIANA.

Hiſtoriæ Romanæ ſilenti feliciter ſuppetunt numiſmata. Lampridius unam tantum Alex. Severi uxorem Memmiam Sulpitii Conſularis viri filiam nominat, quam patre occiſo relegatam in Africam narrat Herod. Nummi verò alteram illius conjugem Barbiam Orbianam vendicant, illam paulò ante Perſicam expeditionem ab eo ductam ſuſpicamur, quod Romana ipſius numiſmata non obvia ſint, ſed cur in Coloniis nulla hactenus obſervata & in Græcia Aſiaque minori cuſa eximiæ ſunt raritatis, cauſa forſan hæc fuit, quòd Mamæa ſummæ auctoritatis, quam in Imperio ſibi arrogaverat, ſtudioſiſſima, vocari tantum *Auguſta* vellet, eamque appellationem filii uxori invideret, quapropter populi, illius iram, vel indignationem veriti, nummos in Orbianæ honorem ſignare non audebant: cùm autem deſint Colonici, alterum, ex duobus Græcis à nobis tantùm inſpectis, in Antiquariorum gratiam, hîc inſerendum duximus.

Hic nummus primæ magnitudinis in muſeo Hæredum Seb. Erizzi Patr. Veneti aſſervatur: alterum minimi moduli, in quo Teleſphorus cum epigraphe ΠΡΟΤΣΑΙΕΩΝ *Chriſtinæ Reginæ Gaza recondit.*

JULIA MAMÆA.

JUlia Mamæa, Mæſæ filia, Alex. Severi mater, nomen *Juliæ* gentis à Julio patre, quem aliqui Avitum appellant, tulit; cognomen verò *Mamææ* & ſororis ejus *Soæmiadis* Syriacum eſt, nam in hac provincia *Sohemius* nomen vulgare eſt, ita & *Mamas* & *Mamianus*.

Juliæ Mamææ *nummi licèt ex omni modulo obſerventur, pro raris tamen habendi ſunt.*

ANTIOCHIA Syriæ.

ΙΟΥΛΙΑ ΜΑΜΕΑ CΕΒΑCΤΗ. Caput Juliæ Mamææ.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡ. ΚΟ. In aliis ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. Variæ ſunt epigraphæ, Ἀντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area, S. C. Δ. Ε. Mulier turrita & velata inſidens rupibus, dextrâ ſpicas, pro pedibus fluvius, in quibuſdam aries in vertice.

Antiochia Syriæ Metropolis, Colonia à Caracalla deducta, Juliæ Mamææ nummos ſuos conſecravit, ut matris apud filium maximæ auctoritatis benevolentiam ſibi conciliaret. Suidas autem de Mamæa loquens in Excerpt. Cæſſ. vit. Ἦρχε γὰρ αὐτοῦ ὑπερβαλλόντως ἡ μήτηρ· ἥτις ἀπῆγε τῶν αἰσχρῶν καὶ ἀπρεπῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἔργων. *Nam mater ſummum in eum exercebat imperium: quæ eum à turpibus rebus & Imperatori indecoris arcebat.* Mulier inſidens rupibus, Genius eſt urbis; Fluvius, Orontes ejus muros alluens; ſpicas tenet, ad arguendam in agro ſuo frumenti abundantiam. Aries in vertice, annum ſub hoc ſigno inchoare Antiochenſes denotat.

Hic nummus primæ magnitudinis pro raro numerandus.

BOSTRA.

IVLIA MAMAEA. AVGVSTA. Caput Juliæ Mamææ.

COLONIA BOSTRA. Caput Serapidis modio ſeu calatho ornatum.

Boſtra urbs Arabiæ, Colonia ab Alex. Severo deducta eſt, ut in ejus nummis diximus, etſi conjecturæ locus; ob ejus in Trajani memoriam ſtudium, ſi Lampridio fides: Boſtra enim Nerviæ Trajanæ nomina præferebat, quibus & Alexandrianæ appellationem ille addidit, præclaris ejus & Mamææ teſtibus nummis, de quibus infrà. Serapis in parte averſa, apud Boſtrenos ſui cultum ex Ægypto receptum indicat. Nonnus autem Serapidem, Jovem Ægyptium nominat Dionyſ. lib. 40.

Εἴτε Σάραπις ἔφυς Αἰγύπτιος ἀνέφελος Ζεύς.
Sive Sarapis es Ægyptius innubis Jupiter.

De calatho capiti Serapidis impoſito vide Macrobium Saturn. lib. 1. cap. 20. & quæ diximus in Domitiano pag. 138. & in Ant. Pio pag. 165.

Hic nummus minimæ formæ inter rariores collocatur.

COLONIA BOSTRA. Caput muliebre calatho inſigne, pone illud cornucopiæ.

Boſtreni Coloni ab Alex. Severo facti, illum tanquam Deum opes largientem venerati ſunt, & ſub præcipui urbis ſuæ numinis, Serapidis nimirum effigie, exhibuerunt. Juliam verò Mamæam, dilectiſſimam illius matrem, ſub Iſidis imagine repræſentant, tanquam præcipua mundi numina. Ægyptii illa Solem & Lunam exiſtimarunt; cùm enim omnium primi motum ordinemque cœleſtium corporum admirati, Solem ac Lunam Deos putarunt. Macrobius Serapin quidem Solem eſſe exiſtimat, Iſin verò Terram. *Ex his*, inquit, *apparet Sarapis & Solis unam & individuam eſſe naturam. Iſis juncta religione celebratur; quæ vel eſt Terra, vel Natura rerum ſubjacens Soli.* Ideo forſan cornucopiæ pone Iſidis caput, niſi urbis Genio tribuatur ob omnium rerum in agro Boſtrenorum abundantiam. Similis à Triſtano tom. 2. pag. 426. typus exhibetur, ſed cum varia epigraphe.

Hic nummus minimi moduli inter raros collocatur.

N. TR. ALEXANDRIANAE COL. BOSTR. *Nerviæ Trajanæ Alexandrianæ Coloniæ Boſtræ.* Aſtarte tutulata ſtans in templo tetraſtylo, dextrâ ſcipionem, lævâ cornucopiæ, pro pedibus, hinc & inde Centauri buccinam inflantis figura.

Boſtram Arabiæ urbem Nerviæ Trajanæ nomina, ob beneficium à Trajano acceptum, ſumpſiſſe paulò antè diximus, quibus Alexandrianæ appellatio ob Coloniam ab Alexandro deductam addita eſt. Aſtarte ſeu Venus ſui cultum Boſtræ indicat, cujus templum inſigne Boſtreni exhibent. Illa ſcipionem in crucem efformatum gerit, ut in noſtra Reg. Syr. Hiſt. pag 273. repræſentatur, lævâ cornucopiæ, ut in ſuperiori nummo, ad omnium rerum abundantiam in agro Boſtreno arguendam. Sed cur duo Centauri pro pedibus Aſtartes, eos ad urbis antiquitatem vel etymologiam ſpectare, nobis liceat ſuſpicari; Damaſcius enim in Photio, de Alexandro loquens, Boſtram à bovis œſtro dictam fuiſſe tradit. Ακȣ́σας τὴν Ἰὼ θρυλλουμένην, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως εἰς τὸν οἶστρον τῆς βοὸς ἀναλυόμενον, ἠγάπησε τὴν συνέχειαν τῆς περὶ τὴν Ἰὼ πλάνης μεθυνομένης. *Cùm intellexiſſet Io toties decantatam, & nomen civitati ab œſtro bovis inditum eſſe, amavit illam, propter originem, quæ eſt de Io vagante.* Hippocentauri autem dicti ſunt, quod equis inſidentes, boves œſtris agitatos ſtimulis ad tecta revocarent: eſt enim κεντεῖν, *ſtimulare*, & *pungere*. Urbes autem res ad antiquitatem ſuam ſpectantes in nummis ſignare ſolebant.

Hic nummus primæ magnitudinis, in Theſauro Regio, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

DEULTUM.

IVLIA MAMAEA AVG. Caput Juliæ Mamææ.
COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacenſis Deultana.* Diana Venatricis habitu gradiens, telum è pharetra depromit, lævâ arcum, pro pedibus canis venaticus.

Deultani Thraciæ Coloni, ut nummos Alex. Severo, ita Mamææ dedicarunt, Auguſti matrem ſibi conciliare ſtudentes, cujus conſilio omnia adminiſtrare noverant, ut adſtipulatur Lampridius in

in Alexandro. *Egit omnia ex consilio matris.* Diana signata est in hoc nummo, sicuti depingitur à Minucio in Octav. pag. 187. *Diana interim est altè succincta venatrix.* Illa sui cultum in Colonia Deultana denotat, sed forsan in filii & matris nummis signata est, quòd venatione ambo delectarentur. De Alexandro quidem Lampridius. *Si id non poterat, pro loci qualitate vel vectabatur, vel piscabatur, vel deambulabat, vel venabatur.*

Hic nummus secundæ magnitudinis pro raro numeratur.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deultana.* Fortuna stans, dextrâ temonem, lævâ cornucopiæ.

Hic Fortunæ typus in Alexandri nummis jam à Deultanis percussus est, seu quòd esset hoc numen ab iis cultum, seu quòd Mamæa pro Genio Coloniæ haberetur; & sic Augusti mater, tanquam tutelaris urbis suæ Dea, in Imperatoris nummis æque ac in suis, repræsentaretur: Alexander enim matris consilio nihil non regebat, ita ut ipsa parem cum eo potentiam haberet. De quo Lampridius in Alexandri vita. *Et cùm puer ad Imperium pervenisset, fecit cuncta cum matre, ut & illa videretur imperare, mulier sancta, sed avara.* Eam ob causam populi illam magnopere venerabantur.

Hic nummus mediocris moduli faciliùs quàm superior paratur.

P E L L A.

IOVLIA. MAMAEA AVG. Caput Juliæ Mamææ.

COL. IVL. AVG. PELLA. *Colonia Julia Augusta Pella.* Mulier sedens tutulata, dextrâ caput sustentans, sinistrâ verò demissâ.

Pella urbs Macedoniæ, ut ait Mela lib. 2. cap. 1. *Quam maximè illustrem alumni efficiunt Philippus Græciæ domitor, Alexander etiam Asiæ.* Colonia à Julio constituta, & ab Augusto Veteranis frequentata est, uti *Juliæ* & *Augustæ* nomina indicant, illa nummos Mamææ Imperatoris matri dedicat, uti Alexandro filio percussit, utrumque venerata; filius enim unicè in matrem pius fuit, teste Lampridio: *Optimæ matris consiliis usus est.* Pellenses in Alexandri nummis Apollinem tutelarem urbis Deum, in hoc Securitatem, Coloniæ Genium cuderunt, utrique alludentes, Imperatori quidem, quòd esset alterum Coloniæ tutelare numen; Mamææ verò, quòd urbis esset Genius, ille sub Dei figura, hæc sub Deæ effigie percussa. Securitatem in Pellæ nummis, pro Genio urbis, repræsentari diximus in Caracalla, ob ejus in tumulo situm, natura & arte munitum ad Provinciæ conservationem, cui alludit Lucanus.

Exiguæ secura fuit Provincia Pellæ.

Pellenses Imperium Mamææ consiliis securum, urbemque suam Imperatoris matris tutelâ securam existimantes, Securitatis imaginem, prout à Romanis apud Ant. Augustinum dial. 2. pag. 48. depingitur, in Juliæ Mamææ nummis cælari curaverunt.

Hic nummus infimæ molis, inter rariores reponendus.

T R O A S.

IVL. MAMAEA AVG. Caput Mamææ.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Augusta Troadensis.* Caput turritum, pone quod vexillum.

Troas Phrygiæ minoris urbs, heroïcis ita casibus clara, ut nulla alia ex tota antiquitate clarior extiterit; non tamen eodem loco sita erat, quo olim ante excidium suum, ut sæpius ex Strabone diximus. Romanis semper adeo cara fuit quasi gentis suæ auctor, ut Divus Cæsar multa ei beneficia contulerit, & ob id eam Augustus Coloniam Romanam constituerit, quasi in avitas sedes Romanos transferret; eandem Veteranis locupletavit, quod indicat vexillum pone caput muliebre: turribus quidem ornatum est, tanquam urbs primaria; illa enim teste Strabone l. 31. ἐστι τῶν ἐλλογιμῶν πόλεων, *est una de urbibus nobilibus.* Solebant Antiqui urbes præcipuas uti Cybelem, Terram, seu Vestam depingere. Vesta verò apud Diodorum Saturni & Rheæ filia, structuram domus invenisse fertur, quamobrem fortasse eam turribus ornarunt, de qua Lucretius de rer. nat. lib. 1.

Muralique caput summum cinxere corona.

Phornutus tradit turritam coronam adhiberi solitam huic Deæ, propter urbes & arces, quæ in summitate montium fiebant antiquitùs.

Hic nummus minimi moduli pro raro habendus.

IOVLIA MAMAIA AVG. Caput Juliæ Mamææ.

COL. ALEXAND. TRO. *Colonia Alexandriana Troadensis.* Equus pascens.

Antiquarii Troadis nummorum epigraphen COL. TROA. interpretari soliti sunt, *Colonia Troas*: sed cùm sæpe occurrant voces COL. TROAD exponendæ videntur *Colonia Troadensis*, & idcircò Alexandriana, imò multarum Coloniarum nomina, rectè per adjectiva reddi possunt, ut Colonia Troadensis, Berytensis, &c. Troadenses plurimos nummos Alexandro dedicarunt, præsertim cùm ille in Syriam contra Parthos contendens, ipsorum urbem ingressus est, ut suprà diximus, ita illi pari honore matrem Augustam filii Imperatoris comitem prosequuti sunt, Alexandroque adulantes, urbem suam Alexandrianam, seu in Alexandri M. conditoris memoriam, seu in Imperatoris illud nomen gerentis honorem appellarunt: Alexander autem Imperator Alexandri M. summopere studiosus fuit, si quidem ille Lampridio teste, *Alexandri habitu nummos plurimos figuravit, & quidem electreos aliquantos: sed plurimos tamen aureos.* Equus pascens, Troadensium immunitatum est symbolum, in Mamææ nummis ab ipsis forsan signatum, quod ipsorum privilegia illius indulgentiâ fuissent confirmata.

Hic nummus minimæ formæ rarus & elegans est.

IOVLI. MAMAIA AV. Caput Juliæ Mamææ.

COL. ALE. TRO. *Colonia Alexandria Troas*, vel *Alexandriana Troadensis.* Lupa cum puerulis Romulo & Remo.

Troadenses non modò Lupam cum puerulis in nummis tanquam Coloniæ Romanæ symbolum signare videntur, sed quod Romanos à se procreatos gloriarentur, ut hi etiam fatebantur, si quidem apud Tacitum mentio est veteris epistolæ Græco sermone à Senatu Populoque Romano ad Seleucum Regem scriptæ, quâ amicitiam & societatem ita demum ipsi pollicetur, si consanguineos suos Ilienses ab omni onere immunes præstitisset. An fuerit fabula Lupa Romulum & Remum lactasse, non hic est disserendi locus, cùm Roma ipsa pro symbolo illius effigiem acceperit, & plurimi auctores à nobis citati in ea fuerint sententia, in quorum etiam numero Florus lib. 1. *Relictis*, inquit, *catulis lupa vagitum secuta, ubera admovit infantibus, matremque se gessit.*

Hic nummus minimi moduli pro raro numerandus.

C. JUL. MAXIMINUS.

MAXIMINUS, poſt Alexandrum occiſum, Imperator acclamatus à militibus in Germania, eam ferè omnem in Romanam ditionem redegit. *Germanici* nomen in nummis tantùm aſſumpſit, licèt inſcriptiones plurimæ ei *Dacici* & *Sarmatici* cognomina tribuant. Nullæ ab eo videntur Coloniæ deductæ, præſertim cùm exercitum ob bellum Germanicum & civile non dimiſerit.

MAXIMINI *nummi ſecundæ & minimæ formæ hactenus obſervati, ſunt rariſſimi.*

D E U L T U M.

IMP. C. MAXIMINVS. AVG. Caput Maximini laureatum.
C. F. P. D. *Colonia Flavia Pacenſis Deultana.* Delphinus.

Deultum urbs Thraciæ mediterranea ex Plinio, Colonia à Veſpaſiano facta eſt, ut *Flaviæ* gentis nomen arguit. Illius meminit Ptolemæus lib. 3. c. 10. Δεȣ́ελτος Κολωνία. *Deueltus Colonia: Dibaltum* autem ab Ammiano lib. 31. vocatur, *oppidum petivere Dibaltum.* In actis Conciliorum, Δίβελτος dicitur, *Dibeltus.* Εὐστάθιος ἐπίσκοπος Διβέλτȣ ſubſcripſit Conc. Nicæno II. an. 787. Deultani ſe Thracem Imperatorem habere gloriantes, nummos Maximino præcipuè dedicarunt, ille enim apud Capitolinum *Thrax* eſſe dicitur in ejus vita. *Et ille, ut erat Thrax & barbarus, credidit.* Herodianus lib. 7. Τεθρύλητο γὰρ παρὰ πᾶσι, καὶ διεβέβλητο, ὅτι δὴ ποιμαίνων ἐν τοῖς Θρᾳκίοις ὄρεσιν. *Quippe jam id tritum vulgatumque apud omnes, opilionem fuiſſe in Thraciæ montibus.* Delphinus in nummo ad Neptunum ſpectare videtur, cujus eſt, ut ſæpius diximus, ſymbolum: illius forſan cultum ab Anchialo urbe Ponti littorali forſan recepit: ab illa 20. tantùm mill. diſtat, ſi Geographis fides; imò Amicus exiſtimat appoſitum in hoc nummo Delphinum, ob proventum illorum piſcium in Ponto, quorum piſcationem cum Thunnis indicat Anchiali nummus, Maximo Maximini filio, cum Delphino inter duos Pelamides, dicatus.

Hic nummus minimæ formæ, eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

E D E S S A.

ΑΥ. Γ. ΙΟ. ΜΑΞΙΜΕΙ. CΕΒ. Caput Maximini radiatum.
ΚΟΛ. ΕΔΕCCΑ. Κολωνία Εδεσσα. Caput muliebre velatum & turritum.

Edeſſa urbs & Metropolis Oſrhoënorum in Meſopotamia, Colonia à Caracalla facta, etiamſi à Germania longè diſſita, Maximino Imperatori nummos percuſſit, ipſius proculdubio ſtudioſa, cùm plurimi ejus cives illum ad bellum Germanicum ſequuti eſſent, ut innuit Herod. in ejus vita p. 590. Εἴχετο τῆς περὶ τοῦ Γερμανȣ̃ς μάχης· μέγα δέ τι πλῆθος καὶ σχεδὸν ἅπασαν τὴν Ῥωμαίων δύναμιν σὺν ἑαυτῷ εἰσήγαγε, Μαυρȣσίων τε ἀκοντιστῶν ἀριθμὸν πάμπλειστον καὶ τοξοτῶν Ὀσροηνῶν τε καὶ Ἀρμενίων· (ὧν ἦσαν οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δὲ φίλοι καὶ σύμμαχοι.)

σύμμαχοι.) *Bellum Germanis intulit. Sequuti illum magna vis mortalium, ac penè omnes barbarorum copiæ : ad hæc Mauri jaculatores ſagittariique quamplurimi : præterea* OSRHOENI *& Armenii, quorum hi, Romanis ſubjecti : illi in amicitiam fuerant ſocietatemque adſciti.* Caput velatum & turritum, Genius eſt urbis, ſed ſolenne Orientalium illarum urbium inſigne, de quo ſæpius diximus.

Hic nummus minimi moduli inter elegantiſſimos reponendus.

TROAS.

IMP. C. IVL. MAXIMINVS. AVG. Caput Maximini laureatum.

COL. AVG. TROA. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Neptùnus ſtans dextrâ equum marinum ſuſtinet, lævâ tridentem gerit, pede dextro delphinum calcat.

Inſolens ille eſt Troadenſis Coloniæ typus, qui Neptunum exhibet : illum quidem muros Trojæ cum Apolline condidiſſe nemo neſcit, teſte Colutho de rapt. Helenæ verſ. 272.

Ἰλίον ἰῶ πύργωσε Ποσειδάων ἠ Ἀπόλλων.

Troja, quam turribus munivit Neptunus & Apollo.

Sed cùm Neptuno & Apollini Rex Laomedon voviſſet, quòd regno ſuo pecoris eo anno natum eſſet, immolaturum, votum avaritia Regis fefellit, quare iratus Neptunus, ut ait Hyginus fab. 89. *Cetum immiſit, qui Trojam vexaret.* Hic nummus Neptunum placatum docet dextrâ monſtrum ſuſtinentem. Neptunus tridentem gerit, tanquam inſigne. De quo Nonnus Dionyſ. 21.

Αἰχμάζων τελόδοντι θαλασσομέδων Ἐνοσίχθων.

Pugnans tridente maris Rex Neptunus.

Delphin ſub pedibus Neptuni collocatur, ut tradit idem Hyginus Poet. Aſtron. lib. 2. *Qui Neptuno ſimulacrum faciunt, Delphinum aut in manu aut ſub pede ejus conſtituere videmus.* Illum enim piſcem huic Deo gratiſſimum arbitrantur.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

IMP. C. MAXIMINVS. AV. Caput Maximini laureatum.

COL. AVG. TRO. in aliis TROAD. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Equus paſcens.

Equus ille liber, & paſcens, non ad equorum abundantiam ob paſcua in Troade regione arguendam exhibetur, ſed ad libertatis omniumque onerum remiſſionem indicandam, à Claudio Troadenſibus conceſſam, & ab aliis Imperatoribus confirmatam, ut ſæpius diximus. Equus autem ſolutus & paſcens naturalem hominis ſtatum oſtendit, qui ubique inſtinctu naturæ agit, nec ulla conſtitutione ab hominibus facta tenetur, jure enim naturali cuncta omni nationi communia ſunt : Troadenſes verò ut immunitates ſuas conſervarent, novis Imperatoribus acclamantes, nummos ipſis ſubitò ſignabant, ideo frequentiores ſunt illorum nummi, quàm aliorum quorumcumque Colonorum.

Hic nummus infimæ molis inter rariſſimos collocatur.

IMP. CAES. C. I. VERO. MAXIMINO.
PIO. FELIC. GERMANICO. MAX. SAR
MATICO. MAX. DACICO. MAX. PONT.
MAXIMO. TR. POT. III. COS. PROCONS.
OPTIMO. MAXIMOQVE. PRINC. AVG.
IVL. VERO. FILIO.
FELICI. PATRONO. SEG.

In Suburbio Fori Seguſianorum.

JULIUS MAXIMUS.

MAXIMVS apud Capitolinum Imperator à patre Maximino in quadam epiſtola appellatus eſt; ſed in nummis Romanis *Cæſaris* nomen tantùm præfert, quod etiam in Colonicis & Græcis hactenus obſervavimus. Porro Senatus ei *Germanici* nomen contulit, quo titulo Commodum etiam inſignierat.

MAXIMI *nummi ſunt rariſſimi ſecundæ & minimæ formæ hactenus reperti.*

COILLU.

C. IVL. MAXIMVS CAES. Caput Maximi ſine laurea.

AEL. MVNICI. COIL. AN. *Ælium Municipium Coillutanum Antoninianum.* Prora navis, & deſuper cornucopiæ.

Coillu urbs & Municipium Numidiæ apud oſtia Ampſagæ fluvii in confinio Mauritaniæ, nummum hunc Maximo Cæſari percuſſiſſe videtur poſt interfectos in Africa Gordianos. Mauri autem ob Maximini ejus patris crudelitatem rebellarant, & Gordianum ſeniorem Tyſdri proclamarant: at cùm novus ille Imperator Capelliano Numidiæ Procuratori ſucceſſorem miſiſſet, hic eam ob rem indignatus, & Maximino devotus, omni coacto exercitu Carthaginem contendit, quò ſe receperat Gordianus; Carthaginenſes verò Gordiano filio duce, ex urbe effuſi obviam Capelliano, contra eum dimicarunt, ut narrat Herodianus lib. 7. pag. 602. Οἱ μὲν Καρχηδόνιοι ὄχλῳ πλείους ἦσαν, ἄτακτοι γὲ καὶ πολεμικῶν ἔργων ἀπαίδευτοι. *Erant autem numero quidem plures Carthaginenſes; ſed inordinati, ac rerum bellicarum imperiti.* Οἱ γὲ Νόμαδες, ἀκοντισαί τε εὔστοχοι, καὶ ἱππεῖς ἄριστοι..... ῥᾷστα οὖν ἐτρέψαντο τῶν Καρχηδονίων τὸ πλῆθος... ἔνθα καὶ ὁ τοῦ Γορδιανοῦ υἱὸς ἀπώλετο, οἵ τε περὶ αὐτὸν πάντες. *Contrà Numidæ, jaculatores optimi, atque equitandi peritiſſimi..... Quo circa facilè Carthaginenſium plebs in fugam verſa... Hic & Gordiani filius cecidit, & quicumque eum ſequuti.* Coillutani Maximini partes, tanquam Numidæ amplexi, hoc obſequii ſui monumentum præſtitere.

Hic nummus minimi moduli pro rariſſimo computandus.

DEULTUM.

C. IVL. VER. MAXIMVS CAES. Caput Maximi nudum.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacenſis Deultana.* Apollo nudus ſtans, dextrâ laurum, lævâ lyram tripodi ſuperpoſitam, pro pedibus ara ignita.

Deultani Thraciæ lætabundi, quòd Thracem haberent Imperatorem, nummos Maximino cuderunt, ſic & Maximo ejus filio, quem ipſe Cæſarem & Imperii conſortem appellaverat, ut narrat Capitolinus in patris vita. *Auguſtus ab exercitu appellatus eſt, filio ſibimet in participatum dato.* Apollo ſui cultum in Colonia denotat, ille laurum ob vaticinia ipſi ſacram gerit, quòd hæc arbor

ad

ad inspirationem & afflatum, & ut Græci dicunt, enthusiasmon, conferat, sicuti Sophocles in Cassandra docet; tripus etiam ad vaticinia spectat, ut sæpe diximus. Apollinis insigne, est lyra, quam à Mercurio accepit, teste Arato in Phænom. *In cujus similitudinem Mercurius lyram fecit: quam postea Apollini datam dicunt.* Ara ignita, pro patris & filii salute sacra Apollini facta à Deultanis indicat.

Hic nummus minimæ formæ, à Tristano tom. 2. pag. 454. & à Patino pag. 358. vulgatus, inter præstantiores numerandus.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deultana.* Mulier calatho insignis, stans ad aram; dextrâ pateram, lævâ cornucopiæ.

Deultana Colonia varios passa est motus, apud Tristanum in Maximi nummis, cùm urbs muris optimè munita, & hodie adhuc ampla sit, nomine *Zagoria.* Illa plurimos Maximo Cæsari ex Thracia provincia sua oriundo percussit. Genius urbis in hoc sacra facit pro salute Principis, ob egregiam pulchritudinem amabilis, & aliunde liberalis, quem tanti faciebat Alex. Severus, ut ei sororem suam Theocliam dare cogitaverit, teste Capitolino in ejus vita. *Mi mater, si Maximinus senior, dux noster, & quidem optimus, non aliquid in se barbarum contineret, jam ego Maximino minori Theocliam tuam dedissem, sed timeo ne soror mea Græcas munditias erudita, barbarum socerum ferre non possit: quamvis ipse adolescens & pulcher & scholasticus, ad Græcas munditias eruditus esse videatur.* Quidam ex militibus Maximinum Cæsarem servare volebant, sed conclamarunt alii, teste Sexto Aur. Victore in Epitom. *Ex pessimo genere, ne catulum habendum.* Ille quidem pro bono habebatur, ut innuere videtur idem Capitolinus. *Hic finis Maximinorum fuit, dignus crudelitate patris, indignus bonitate filii.*

Hic nummus secundæ magnitudinis inter elegantissimos & rarissimos censendus.

TROAS.

C. IVL. MAXIMVS CAES. Caput Maximi nudum.
COL. AVG. TRO. In aliis TROAD. *Colonia Augusta Troadensis.* Equus pascens.

Maximinum filium suum Maximum, Cæsarem appellasse testantur nummi & Capitolinus in ejus vita. *Inter hæc Maximinus cum filio suo adolescente, quem Cæsarem appellaverat.* Quamobrem Troadenses, ut Imperatorem sibi conciliarent, Maximo Cæsari nummos percusserunt: in utroque autem equum pascentem libertatis suæ insigne posuere, ut immunitates sibi concessas uterque confirmaret; nam plurimos facultatibus suis spoliabat Maximinus, teste Herodiano in ejus vita p. 592. Εκάστης γοῦν ἡμέρας ἦν ἰδεῖν τοὺς ἐχθὲς πλουσιωτάτους, τῆς ἐπιούσης μεταιτοῦντας. *Itaque quotidie cerneres, qui pridie opulentissimi fuissent, eos nunc emendicare stipem.* Vide quæ in Maximino de equi pascentis typo pro immunitatum symbolo diximus. Frænum quidem equo ad jugum indicandum adhibetur; solutus verò & pascens repræsentatur, ad jus naturale arguendum, quo unusquisque liber indicatur.

Hic nummus infimæ molis pro rarissimo habendus.

C. IVLIVS VERVS MAXIMVS
NOBILISSI. CAESAR. PRINCEPS
IVVENTVTIS. GERMANICVS MAX.
DACICVS MAX. SARMATICVS MAX.
IMP. CAES. CAI. IVLI. VERI MAXI
MINI. PII. FEL. AVG. GERMANICI
MAX. DACICI MAX. SARMATI
MAX. FORTISSIMI. CAESA
RIS FILIVS.

Apud Gruterum è Resendio pag. 158. 6.

GORDIA-

GORDIANUS AFRICANUS PATER ET FILIUS.

M. Antonius Gordianus Thyſdri in Africa Imperator, contra Maximinum appellatus, cùm annis 80. jam natus eſſet, Gordianum filium Imperii conſortem, & Auguſtum fecit; deinde Carthaginem profectus, ad Senatum ſcripſit, & Romæ acclamatus eſt, ambobuſque nummi Senatus juſſu percuſſi ſunt; ſed Capellianus Mauritaniæ Procurator, Maximino devotus, à Gordiano ex munere motus, contra ipſum exercitum comparavit, Carthaginenſes prælio fudit, & Juniore Gordiano in acie occiſo, Carthaginem contendit, qua re audita Gordianus ſenior, laqueo ſibi vitam eripuit. Utriuſque nummi ab Antiquariis deſcripti quidem fuere, ſed nullus eorum Græcos protulit: porro nuper à duobus annis in patris honorem quatuor in Ægypto cuſi, à nobis ſunt obſervati, quorum unum à Medico Piſano emptum, Ducis Cenomanenſium Patroni munificentiſſimi cimelio addidimus, rarioremque alterius iconem ipſius Principis oculis delectationis gratiâ hîc ſubjicimus: ſpes etiam aliqua ſubeſt nummos in Africæ Coloniis in eorum honorem percuſſos aliquando recuperandi.

BALBINUS ET PUPIENUS.

Balbinus & Pupienus, mortuis in Africa Gordianis, Romæ Imperatores contra Maximinum P. Romani hoſtem appellatum, electi ſunt, & nummi in utriuſque honorem Senatuſconſulto cuſi, inter raros non collocantur, ſed Græci pro elegantiſſimis habentur, quòd plurimæ urbes vivo Maximino, & rebus adhuc incertis, eorum partibus adhærere non auderent, at illo Imperatore in Aquileiæ obſidione à militibus interfecto, Balbinus & Pupienus Romæ etiam militari ſeditione paulò pòſt obtruncati ſunt. Breve eorum Imperium, & non ultra annum extenſum videtur, cùm eorum nummi II. TRIB. poteſtatem non ſignent. Porro Græci cum Balbini effigie, & ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. ΜΙΛΗCΙΩΝ, & ΤΑΡCΟΥ epigraphe reperiuntur, imò plurimi in Pupieni honorem in hac Metropoli, & quidem maximi moduli occurrunt ſignati, cum inſcriptione ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC ΤΑΡCΟΥ. Ægyptios etiam cum nota Imperii prætermittimus, ſic recuperandorum in Coloniis cuſorum ſpes, diligentibus hujuſce ævi nummariæ rei ſtudioſis, non abjicienda videtur.

GORDIANUS III.

ORDIANUS III. Gordiani Africani Senioris nepos, cum Balbino & Pupieno Auguſtis à Populo Romano Cæſar rogatus, ipſis à militibus poſtea interfectis, Imperium adeptus eſt ætatis anno 16. Perſas Meſopotamiam & Syriam invadentes fugavit, Antiochiam, Carrhas & Niſibin recuperavit; ſed ante hoc bellum ſuſceptum, fecit iter in Mæſiam, & quidquid hoſtium in Thracia fuit, delevit, expulit atque ſummovit; in Coloniam Legionum IIII. & VII. Veteranos VIMINACIUM Mæſiæ ſuperioris urbem deduxit, Tribunitiam poteſtatem VII. adeptus, anno 22. Philippi artibus periit.

GORDIANI *nummi ex omni modulo obvii & frequentes.*

ANTIOCHIA Piſidiæ.

IMP. CAES. M. ANT. GORDIANVS AVG. Caput Gordiani laureatum.

COL. CAES. ANTIOC. in imo S. R. *Colonia Cæſarea Antiochia.* Duæ figuræ ſtantes dextram ſibi arâ intermediâ porrigunt, virilis quidem lævâ concordiæ ſignum ſuſtinet, muliebris verò ſceptrum.

Antiochia Piſidiæ, Cæſarea ab Auguſto Coloniæ fundatore vocata, Gordiano nummos dedicavit, ſi mihi conjecturæ locus, cùm ille hanc urbem, in Syriam contra Perſas contendens, comitante uxore Tranquillina, ingreſſus eſt, ideo Imperatoris & Auguſtæ figuras ob recens eorum matrimonium dextras ſibi invicem porrigentes ſignarunt; Gordianus enim paulò ante ex urbe diſceſſum Miſithei filiam in uxorem duxit, teſte Capit. *Gordianus priùs quàm ad bellum proficiſceretur, duxit uxorem filiam Miſithei.* Auguſtus & Auguſta ſuper aram dextras jungunt in fidei, teſtibus Diis, monumentum, nam ut Diodorus ait lib. 16. pag. 533. Ἔστι δ' ἡ πίστις αὕτη βεβαιοτάτη παρὰ τοῖς Πέρσαις. *Hæc certiſſima fidei apud Perſas arrha eſt.* Gordianus concordiæ ſignum gerit, ad denotandum conjuges inter ſe concordes eſſe debere; Tranquillina ſceptrum, ob communicatam ipſi per matrimonium Imperii dignitatem. Litteræ S. R. Senatus Romani Coloniam ab Auguſto factam approbantis notæ ſunt.

Hic nummus primæ magnitudinis inter elegantiores recenſendus.

COL. CAES. ANTIOC. S. R. *Colonia Cæſarea Antiochia.* Duæ figuræ cippis impoſitæ dextras ſibi jungentes, virilis quidem lævâ victoriolam gerit, muliebris verò ſiniſtrâ cornucopiæ.

En

En alterum matrimonii Gordiani & Tranquillinæ monumentum ab Antiochensibus Pisidiæ signatum, illi Augustis nimium adulantes, Gordianum quidem sub Deo Luno urbis tutelari numine; Tranquillinam verò sub Genii Coloniæ imagine exhibuerunt. De Luni templo & cultu in hac Colonia, apud Strabonem lib. 12. pag. 577. sub nomine *Mensis* memorato, sæpius diximus. Genius urbis sub mulieris turritæ icone, eo modo in Sept. Severi nummis ab Antiochensibus signatus est, Lunus quidem victoriam tenet, tanquam monumentum earum quas de Persis relaturus erat Gordianus. Solebant ita veteres ejus signum pro Augurio in nummis repræsentare, ut in Gordianis Africanis & aliis videre est. Genius verò cornucopiæ, solenne tanquam symbolum gerit.

Hic nummus primæ magnitudinis inter elegantissimos & rarissimos numerandus.

Eadem epigraphe, sed caput Gordiani radiatum est.

COLONIA CAES. ANTIOCHIA. S. R. *Colonia Cæsarea Antiochia.* Cybele turrita sedens inter duos leones, sinistrâ tympano appositâ, quod genu sustinet.

Figura illa turrita cum tympano inter leones sedens, Rhea est; seu Cybele, aliisque nominibus apud Strabonem lib. 10. appellata, quod confirmat Lucianus de Dea Syria. Σημήϊα δ' ἡ θεὸς τὰ πολλὰ ἐς Ῥέαν ἀπικέεται· λέοντες γὰρ μιν φέρουσι, καὶ τύμπανον ἔχει, καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πυργοφορέει ὁκοίην Ῥέην Λυδοὶ ποιέουσι. *Multaque adsunt signa Deæ, quæ faciunt, ut Rhea videatur: leones enim ipsam ferunt, habetque tympanum, & super capite turrim gestat, qualem Rheam Lydi fingunt.* Rhea Græcis, & πυργοφόρος: Ops seu Terra latinè vocata, eaque turribus ornata est, quòd Terra contineat civitates, & ipsæ antiquitùs in summitate montium fierent. Per tympanum seu cymbalum, alii orbem terræ significari putant, alii ejus insigne, ob cymbala quibus in sacris ejus Sacerdotes utebantur. De Leone ipsius comite, audias D. Augustinum de Civ. Dei. *Leonem*, inquit, *ei adjungunt solutum ac mansuetum, ut ostendant, nullum esse genus terræ tam remotum ac vehementer ferum, quod non subjici cuique conveniat.* Cybele in nummo signata, Antiochiæ sui cultum indicat.

Hic nummus majoris moduli pro raro & insigni computandus.

Eadem epigraphe, caput Gordiani laureatum.

COL. CAES. ANTIOCH. S. R. *Colonia Cæsarea Antiochia.* Colonus agit boves, juxta eum duo signa militaria.

Colonus agens boves, deductæ Coloniæ symbolum est. Colonus aratro designabat locum ubi erat condenda urbs, quod Romanis raro contigit, ab illis enim sæpe in urbem jam conditam mittebantur Coloni, nec etiam oppidum nomen mutabat, ut asserit Strabo lib. 5. pag. 216. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι παραλαβόντες, καὶ πέμψαντες ἐποίκους πολλαχοῦ, συνεφύλαξαν καὶ τὰ τῶν προεποικησάντων γένη *Romani autem rerum potiti, cùm Colonos in varia loca emitterent, nomina tamen eorum, qui priùs ibi habitaverant, conservarunt.* Imperatores deinde, modò cognomina, modò gentis suæ nomina ad rei memoriam Coloniis imposuerunt, ut ipsa Antiochia, quæ cognomen Augusti tulit, & aliæ quæ Aurelias & Septimias appellationes sortitæ sunt. Signa militaria juxta Colonum, Veteranis Coloniam frequentatam fuisse indicant.

Hic nummus primæ molis pro raro notandus.

COL. CAES. ANTIOCH. S. R. *Colonia Cæsarea Antiochia.* Lupa ſub arbore puerulis lac præbens.

Lupæ cum puerulis typus, alterum eſt Coloniarum ſymbolum: ut enim Coloni boves agentis imago, deductæ quidem Coloniæ erat index, lupæ verò puerulis lac præbentis ſimulacrum, Romanam deſignabat Coloniam; hoc inſigni utebantur Romani ad urbis ſuæ originem vel antiquitatem indicandam. Romulum & Remum fratres ex Rhea Sylvia ortos, Amulii juſſu expoſitos nemo neſcit, ſed quæ arbor iſta juxta ipſos, ficus eſt, ſub qua ipſi inventi ſunt, dicta *Ruminalis*, teſte Plutarcho in Romulo pag. 19. Ἦν δὲ πλησίον ἐρινεός, ὃν Ρωμινάλιον ἐκάλουν, ἢ διὰ τὸν Ρωμύλον (ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν) ἢ διὰ τὸ τὰ μηρυκώμενα τῶν θρεμμάτων ἐκεῖ διὰ τὴν σκιὰν ἐνδιάζειν, ἢ μάλιστα διὰ τὴν τῶν βρεφῶν θηλασμὸν, ὅτι τήν τε θηλὴν ῥοῦμαν ὠνόμαζον οἱ παλαιοί. *Erat juxtà ficus, quam Ruminalem dicebant, ut multorum eſt opinio, à Romulo; vel quia pecora ruminantia illic captabant umbram, vel, quod maximè probatur, propter puerorum lactationem: mammam enim vocabant Rumam.*

Hic nummus primæ magnitudinis, mutilus ab Angelono pag. 245. edit. 2. vulgatus, in rarorum numero collocatur.

BERYTUS.

IMP. GORDIANVS AVG. Caput Gordiani radiatum.
COL. BER. *Colonia Berytus* vel *Berytenſis.* Neptunus pede proræ impoſito dextrâ delphinum, ſiniſtrâ tridentem.

Berytus urbs Phœniciæ, Saturni fuit opus, ut tradit Nonnus Dionyſ. 41.

Καὶ Βερόης ναίεσκον πόλιν πρωτόσπορον ἕδρην,
Ἣν Κρόνος αὐτὸς ἔδειμε.
Et Beroe habitabant urbem primò ſeminatam ſedem,
Quam Saturnus ipſe ædificavit.

Illam verò Saturnum Neptuno dediſſe tradit Sanchoniaton apud Euſebium l. 1. Præpar. Καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ Κρόνος Βύβλον μὲν τὴν πόλιν θεᾷ Βααλτίδι, τῇ καὶ Διώνῃ δίδωσι, Βηρυτὸν δὲ Ποσειδῶνι. *Interea Saturnus Biblum quidem urbem Deæ Baltidi, quæ & Dione, dono dedit; Berytum autem Neptuno.* Ideo Nonnus narrat. lib. 43. Neptunum Beryto urbi amicum.

Καὶ Βηρόης ναέτῃσιν ἑῆς κειμήλιον εὐνῆς
Ἄρεος εἰναλίοιο θαλασσαίην πόρε νίκην.
Et Beroes habitatoribus ſui rem pretioſam cubitis
Martis Neptuni marinam præbuit victoriam.

De tridente Neptuni ſymbolo, & delphine ipſi ſacro, ſæpius diximus.

Hic nummus minimi moduli obvius & frequens eſt.

COL. BER. *Colonia Berytus* vel *Berytenſis.* Bacchus nudus ſtans, dextrâ uvæ racemum, ſiniſtrâ thyrſum, pro pedibus panthera.

Berytus Bacchum coluiſſe videtur ob felicem ejus in Phœniciam adventum, & ob vites quas in agro Berytio poſuit, ut innuere videtur Nonnus 41. dum narrat illius adventum in regiones circa Libanum in vicinam Beroes terram.

Πήξας

Πήξας ἀγλαόκαρπον ἐπὶ χθονὶ βότρυν ὀπώρης,
Οἰνοτόκους ἐμέθυσεν· ὅλης κενεῶνας ἀρούρης.
Figens præclaros fructus ferentem in terra uvam vitis
Vinigenis implevit totius ventres terræ.

Idcirco Berytii Bacchum uvæ racemum ipſius donum gerentem cuderunt; & Nonnus loco cit. in Beryti urbis deſcriptione indicat ex qua parte locus erat vineis conſitus.

Εἰς ῥαχίην νοτίην ψαμαθώδεές εἰσιν ἀταρποὶ
Εἰς χθόνα Σιδονίην· ὅθι ποικίλα δένδρεα κήπων
Καὶ σταφυλαὶ κομόωσι.
In littore Auſtrali arenoſæ ſunt viæ
Ad terram Sidoniam : ubi variæ arbores hortorum
Et uvæ florent.

De thyrſo Bacchi pro armis ſymbolo dictum eſt, ut de panthera ipſi ſacra.

Hic nummus minimæ formæ pro raro habendus.

IMP. GORDIANVS AVG. COS. II. Caput Gordiani radiatum.
- COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Auguſta Felix Berytus.* Bacchus ſeminudus cum ſtrophio, dextrâ cornucopiæ, ſiniſtrâ thyrſum, pro pedibus panthera.

Hic nummus Gordiano in Syria moranti cuſus videtur ob epigraphen Conſulatus II. poſt cujus adeptionem in eam venit ad propulſandos Perſas P. Romani provincias vaſtantes. Bacchus in ſuperiori nummo dextrâ racemum, ut vitium ſator, in hoc cornucopiæ gerit, ut urbis Genius : ſolemne enim Genii ſymbolum, cornucopiæ eſt. Nonnus autem Dionyſ. 41. Beroen urbem Bacchi fundamentum appellat.

Ῥίζα βίου Βερόη, πολίων τροφὸς, εὖχος ἀνάκτων,
. . . .
Βάκχου τερπνὸν ἔδεθλον, ἐναύλιον Ἰοχεαίρης.
Radix vitæ Beroe, urbium nutrix, decus regum,
. . . .
Bacchi jucundum fundamentum, domicilium Dianæ.

Berytii alludunt forſan Baccho urbis ſuæ Genio cornucopiæ gerenti, quòd ille poſt vinum inventum, cornu ad illud bibendum uſus ſit, teſte eodem Nonno Dionyſ. 12.

Καὶ δέπας ἀγκύλον εἶχε βοὸς κέρας.
Et poculum curvum habuit bovis cornu.

Quaſi illud cornu alterum ſit abundantiæ ſymbolum. De thyrſo & panthera ſæpius à nobis dictum. Occo pag. 432. in hoc nummo legit levi errore PEL. pro FEL. quem vidit Com. Mediobarbus.

Hic nummus minimæ formæ, à Patino vulgatus pag. 370. obvius eſt.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Auguſta Felix Berytus.* Bacchus nudus ſtans, inter duos palmites, dextrâ coronam ſibi imponit, ſiniſtrâ ſatyrum amplectitur, pro pedibus pardalis.

Erizzus hunc nummum eroſum cum dimidia tantùm ipſius inſcriptione COL. IVL. AVG. reliqua verò deleta FEL. BER. vulgavit, eamque ob cauſam *Coloniæ Juliæ Auguſtæ* aſcripſit, quam Juliam Auguſtam, Jubæ urbem Regiam exiſtimat. Eundem deſcribit Occo pag. 435. ſed lepidè : *Mulier*, inquit, *nuda cum infantulo juxta vitem cum canicula*, quaſi vero Bacchus ſit, mulier nuda; Satyrus verò, infantulus; denique Pardalis, canicula. Occonem nimis religiosè ſequutus Mediobarbus nummum pag. 341. ad eandem *Coloniam Juliam Auguſtam* nulli regioni aſcriptam revocat : P. autem Harduinus pag. 177. hanc urbem fictitiam, Gaden eſſe exiſtimat, ſed hic nummus ad Berytum pertinet : nummi autem typus, feracitatem vini circa hanc urbem denotat. Berytium vinum Plinius commendat lib. 14. cap. 8. Bacchus tanquam vini inventor, ſibi coronam imponit, propterea pampini ipſi adſtant, eademque de cauſa ille Satyrum comitem & vini amantiſſimum

cissimum amplectitur. Videas Satyros in vindemia cum Baccho occupatos apud Nonnum Dionys. 12.

Καὶ Σατύρων χορὸς ἦεν ὁμόστολος, &c.
Et Satyrorum chorus, comes erat.

Hic nummus infimæ molis, ab Erizzo pag. 506. vulgatus, pro raro notandus.

IMP. CAES. M. ANT. GORDIANVS. AVG. COS. II. Caput Gordiani laureatum.
COL. IVL. AVG. FEL. BER. Mulier turrita pectore tenus in templo tetrastylo, hinc & inde signum militare, juxtaque cornucopiæ, pro gradibus templi, Leo.

Mulier illa pectore tenus, Astarte est seu Venus Cœlestis, aut Genius urbis, vel potiùs Venus sub Genii figura. Astarten integram in simili templo quatuor columnis suffulto in Berytensium nummis sæpius protulimus, quam urbis tutelare numen esse, ob ipsius filiam *Beroe* dictam, Nonnus tradit, ideo ille Berytum Veneris habitationem vocat Dionys. 41.

Ενδιον εὐφροσύνης, Παφίης δόμος, οἶκος ἐρώτων.
Domus lætitiæ, Veneris habitatio, domus Amorum.

Duæ Aquilæ legionariæ, ad antiquitatem Coloniæ indicandam, de quibus in sequenti nummo, appositæ sunt, hinc & inde cornucopiæ, ad omnium rerum in regione abundantiam arguendam. De Leone pro typo, in Berytensium nummis Valeriano dicatis, agemus.

Hic nummus ex omni modulo obvius, inter mediocres à Patino pag. 369. descriptus est.

IMP. GORDIANVS AVG. Caput Gordiani radiatum.
COL. BER. *Colonia Berytus* vel *Berytensis.* Duæ Aquilæ legionariæ.

Has duas legionarias Aquilas in Augusti, Hadriani, Juliæ Piæ, & aliorum nummis, ad Veteranos duarum Legionum, v. scilicet Macedonicæ, & VIII. Augustæ, in Coloniam Berytum missos spectare diximus : illæ verò in hoc nummo signantur, ad memoriam Coloniæ renovandam, & non tanquam Legionis cujusdam Beryti stativa habentis indices, ut existimat Eq. Patinus in Gordiani nummis. Berytus, Colonia à Julio constituta, unde illi nomen *Juliæ*, ab Augusto Veteranis frequentata est, unde nomen *Augustæ* additum, ideo Nonnus Beryti felicitatem videtur indicare Dionys. 41.

Σκῆπτρον ὅλης Αὔγουστος ὅτε χθονὸς ἡνιοχεύσει,
Ῥώμῃ μὲν ζαθέῃ δωρήσεται Αὐσόνιος Ζεὺς
Κοιρανίην, Βερόῃ δὲ χαρίζεται ἡνία θεσμῶν,
Οππότε θωρηχθεῖσα φερεσσακέων ἐπὶ νηῶν
Φύλοπιν ὑγρομόθοιο κατευνήσει Κλεοπάτρης.
Sceptrum totius Augustus quando terræ gubernabit,
Romæ quidem divinæ dabit Ausonius Jupiter
Imperium, Beroe verò indulget fræna legum,
Quando armata scutiferis in navibus
Pugnam navalem sopiet Cleopatræ.

Urbes sese felices prædicabant, cùm Coloniæ erant constitutæ.

Hic nummus minimi moduli, à Patino vulgatus pag. 369. obvius habetur.

CARRHÆ.

ATTOK. K. M. ANT. ΓΟΡΔΙΑΝΟϹ ϹΕΒ. Caput Gordiani laureatum.

ΜΗΤΡ. ΚΟΛ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ. Μητϱοπόλεως Κολωνίας Καῤῥηνῶν Caput muliebre turritum & velatum, ſupra quod creſcens Luna, ante illud figura ſeminuda & barbata columnæ impoſita, dext. malleum gerens, in area nummi arula.

Carrheni Meſopotamiæ, nummos ſuos Gordiano Perſarum victori in grati animi monumentum cuderunt, quòd ille urbem ſuam ab illis jam occupatam recuperaſſet, ut Imperator ipſe narrat in epiſtola ad Senatum ſcripta, apud Capitolinum: *Carrhas deinde, cæteraſque urbes Imperio Romano reddidimus.* Caput muliebre, Genius eſt urbis, turribus inſignitur tanquam provinciæ Metropolis. Luna creſcens, ad Dei Luni cultum ſpectat, de quo in nummo ſequenti. Figura ſenilis & barbata columnæ impoſita, malleum dextrâ gerens, non Gordianus eſt Imperator, ut putat Triſtanus, cujus ſignum ſupra columnam in recuperatæ urbis memoriam poſitum eſt, ſed Cabirus apud Carrhenos cultus, cui arula, ſacra ob Gordiani victorias perpetrata indicat. Cabirorum ſimulacra erant, ὅμοια τοῖσι τοῦ Ἡφαίστου, *Vulcani ſimulacris ſimilia*, teſte Herodoto l. 3. In Phœnicia illos plurimum cultos narrat Sanchoniaton apud Euſebium lib. 1. Præpar.

Hic nummus primæ magnitudinis pro raro habetur, cum Imperatore columnæ impoſito, & cum epigraphe ΜΗΤΡΟΠΟΛ. *pro* ΜΗΤΡ. ΚΟ. *à Triſtano tom. 2. pag. 509. vulgatus eſt.*

IMP. C. M. ANT. GORDIANVS. Caput Gordiani radiatum.

ΜΗΤ. ΚΟΛ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ. Μητϱοπόλεως Κολωνίας Καῤῥηνῶν. Aſtrum in creſcente Luna.

Jam notarunt Antiquarii Erizzi errorem pag. 508 in qua conjungit ΚΟΛΚΑΡΡηνων, & populos in Græcia Colcharrinos quærit, cùm diſpeſcendæ ſint voces, & nummus ſpectet ad Carrhas Meſopotamiæ Coloniam, in quam Caſſium poſt Craſſi cædem ſe recepiſſe narrat Plutarchus in Craſſ. pag. 561. Ἀλλὰ καὶ Κάσσιος μὲν ἐπανῆλθεν εἰς Κάῤῥας πόλιν. *Verùm Caſſius retulit ſe Carrhas.* Creſcens Luna, vulgaris eſt urbis typus, quem in M. Aurelio, Caracalla & aliis, ad Dei Luni cultum pertinere diximus, cujus erat celeberrimum apud Carrhenos templum. Arabes & Meſopotamiæ populi ita Lunam venerabantur, ut quaſi Lunares dicti eſſent, apud Bochartum part. 1. lib. 2. cap. 19. Lunus autem vocatus eſt, quia Luna mas & fœmina exiſtimabatur; & creſcens Luna exhibetur, quòd illa in Noviluniis culta eſſet, quo tempore διχότομος dicitur: Meſopotamiæ verò populi, qui Mahometiſmum receperunt, Lunæ cultum vix excuſſerunt, & Lunam novam magnis exclamationibus pro ſolenni feſto celebrando aſpectant. Aſtrum ſeu Sol in Creſcente Luna appoſitus videtur, quòd Luna à Sole lumen recipiat.

Hic nummus minimi moduli nec rarus nec obvius eſt.

COILLU, vel COELLU.

IMP. CAES. M. ANT. GORDIANVS. Caput Gordiani laureatum.

AEL. MVNIC. COIL. AN. *Ælium Municipium Coillutanum Antoninianum.* Silenus dextrâ erectâ utrem hircinum humero ſiniſtro gerit.

Coillu Numidiæ urbs, & Municipium, nummos ad fidem & obſequium Gordiano teſtandum percuſſit: in Africa enim Carthaginenſes, Sabiniano Imperatore appellato rebellaverant, teſte Zoſimo lib. 1. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ Καρχηδόνιοι, τῆς τοῦ βασιλέως εὐνοίας ἀλλοτριωθέντες, Σαβινιανὸν εἰς βασιλείαν παράγουσι. *Non multo poſt & Carthaginenſes, à benevolentia Principis alienati, Sabinianum ad Imperium efferunt.* Silenus in nummo ſui cultum in hac urbe indicat. Plurimi autem populi illum venerati ſunt, quòd Bacchi Magiſter fuerit, ut tradit Julianus in Cæſſ. pag. 37. Οὐ γὰρ ὦ παῖ, ἔφη, καὶ σὺ φιλόσοφος ὑπ' ἐμοῦ γέγονας. *Non & tu, ô fili, inquit ille, in philoſophicis quoque diſciplinis à nobis es inſtitutus & eruditus.* Sed potiùs forſan eum coluerunt, quòd ille vites conſeverit: in Deorum enim numerum hi qui hominibus beneficia contulerant, referebantur.

Hic nummus infimæ molis rarus eſt.

DEULTUM.

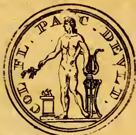

IMP. C. M. ANT. GORDIANVS. AVG. Caput Gordiani laureatum.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deultana.* Duo Fluvii decumbentes, alter quidem barbatus dextrâ arundinem, lævâ cornucopiæ, urnæ aquas vomenti innixo, alter autem muliebri effigie, dextrâ etiam arundinem, lævo cubito pariter urnæ innixo. Ante figuram prioris, navis cum velo.

Deultum urbs est & Colonia Thraciæ, cujus situm nos edocet elegans hic Gordiani nummus, ad Panysum scilicet fluvium in Euxinum mare inter Mesembriam & Odessum influentem, vel potius ad Panysi cum altero amne confluentem, quorum alter urbem interfluit, alter verò alluit, infra autem confluunt. Alibi quidem diximus fluvios in mare illabentes cum barba, tanquam aliorum patres effingi; alios verò in alios sese exonerantes, imberbes repræsentari. Ejus amnis in Panysum illabentis nomen apud Geographos non invenimus. Navis cum velo, navigabilem esse Panysum denotat, unde abundantia urbi, quod fluvii figura cornucopiæ gerens arguit. Deultum ad lacum situm esse tradit Plinius lib. 4. cap. 11. *Oppida, Thynias, Halmydessos, Deulton cum stagno, quod nunc Deultum vocatur, veteranorum.*

Hic nummus secundæ magnitudinis præstantissimus est.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deultana.* Apollo nudus stans dextrâ laurum, sinistro cubito innixus lyræ tripodi superpositæ.

Idem Apollinis typus in nummis Deultanæ Coloniæ Maximo Cæsari dicatis prodiit, quem ejus Dei in urbe cultum indicare diximus; imò præcipuum & tutelare numen auguramur, siquidem plurima hujusce tractus oppida Milesiorum Colonias fuisse asserit Strabo lib. 7. Mileti autem celeberrimum erat Apollinis Didymei Oraculum; & Apollonia ab iis in Deulti vicinio condita est, ubi Strabo pag. 319. fanum Apollinis fuisse dicit. Ὅπερ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐξ οὗ Μάρκος Λούκυλλος τὸν κολοσσὸν ἦρε, καὶ ἀνέθηκεν ἐν τῷ Καπιτολίῳ τοῦ Ἀπόλλωνος, Καλάμιδος ἔργον. *Ubi fanum est Apollinis: unde Marcus Lucullus Colossum Apollinis, opus Calamidis, sublatum in Capitolio dedicavit.* Deultum in superiori nummo ad Panysum locavimus, quem in Pontum inter Odessum & Mesembriam illabi tradidimus. Strabo autem loco cit. subjunxit: Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ διαστήματι, τῷ ἀπὸ Καλάτιδος εἰς Ἀπολλωνίαν Βιζώνη τέ ἐστιν, καὶ Κρουνοὶ, καὶ Ὀδησσὸς Μιλησίων ἄποικος. *Inter Calatin & Apolloniam Bizona est, & Cruni, & Odessus Milesiorum Colonia.* Deultum etiam Milesiorum Coloniam fuisse suspicamur, ob Apollinem nudum tanquam Vatem, cum lauro & tripode signatum, ut apud Milesios colebatur.

Hic nummus infimæ molis pro raro numerandus.

IMP. GORDIANVS. PIVS. FEL. AVG. Caput Gordiani laureatum.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deultana.* Æsculapius dextrâ innixus baculo, cui involutus est serpens.

Deultana Thraciæ Colonia suos Gordiano nummos in victoriæ monumentum cudisse videtur, quam ille in Syriam contra Persas contendens retulit, cùm barbaros provinciam vastantes vicit & propulsavit, annuente Capitolino in ejus vita. *Fecit iter in Mæsiam, atque in ipso procinctu, quidquid hostium in Thraciis fuit, delevit, fugavit, expulit, atque submovit.* Æsculapius in nummo sui

cultum

cultum Deulti denotat; ille enim ex Coronide Apollinis filius perhibetur, ut narrat Hyginus Poët. Aſtron. l. 2. *Hiſtrus autem & complures dixerunt, Coronida Phlegyæ filiam fuiſſe, hanc autem ex Apolline Æſculapium procreaſſe.* Cùm Apollo urbis tutelaris eſſet Deus, nil mirum ſi Deultani patrem & filium venerati ſint.

Hic nummus ſecundi & minimi moduli inter rariores reponendus.

E D E S S A.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΩϹ ϹΕΒ. Caput Gordiani radiatum.

ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛ. ΕΔΕϹϹΗΝΩΝ. Μητροπόλεως Κολωνίας Ἐδεσηνῶν. Caput muliebre velatum & turritum, ante quod columna, in qua Diana ut videtur Venatricis habitu, dextrâ extenſâ telum, lævâ arcum.

Ad Edeſſam Meſopotamiæ pertinet hic Gordiani typus, cui etiam alterum hujus Imperatoris nummum cum epigraphe ΕΔΕϹϹΑΙΩΝ tribuit Triſtanus tom. 2. pag. 510. cùm ad Edeſſam Macedoniæ urbem ſpectet. Gemina fuit urbs nomine Edeſſa, altera Macedoniæ Straboni & aliis, altera Meſopotamiæ. Illa in nummis ΕΔΕϹϹΑΙΩΝ vel ΕΔΕϹϹΕΩΝ inſcriptionem præfert, hæc ΕΔΕϹϹΗΝΩΝ epigraphen, ſed ſemper cum Μητροπόλεως Κολωνίας nominibus, quod P. Harduinum fugit, qui duas illas urbes in Gordiano ad eandem urbem pag. 144. revocat. Edeſſeni Gordiano gratulantes, cùm ille in urbem ſuam ad Meſopotamiam à Parthis recuperandam venerit, nummos ei cuderunt. Caput turritum, Genius eſt urbis; Diana columnæ impoſita, ſui cultum Edeſſæ indicat.

Hic nummus primæ magnitudinis rarus eſt, ſed ſine columna parvi moduli obvius.

H I P P O Regius.

M. ANT. GORDIANVS. Caput Gordiani laureatum.

C. G. I. H. P. *Colonia Gemella Julia Hipponenſis Pia.* Capricornus pedibus globum, deſuper cornucopiæ.

Characteres hujus nummi ſibi admodum obſcuros fatetur Patinus pag. 370. illum ideo inter incertas urbes relegavit Mediobarbus pag. 341. ſed P. Harduinus, nummo ad Hadrumetinam Coloniam pag. 189. revocato, eum explanaſſe gloriatur; Lector autem dijudicet, an non potiùs ille ad Coloniam Hipponenſem, ut jam in M. Aurelio & Caracalla diximus, pertineat. Hippo urbs Africæ gemina, altera Hippo Regius, altera Hippo Diarrhytos Straboni vocata eſt, ideo *Gemella* in nummis: Hippo Regius, *Colonia Hipponenſis* Plinio Juniori epiſt. 9. dicta eſt. *Juliæ* nomen, eam à Julio Cæſare conſtitutam arguit. Hadrumetina verò Colonia, ex ipſo P. Harduino *Ulpia Trajana* vocatur, ergo à Trajano deducta eſt, nec cum inſcriptione nummi convenit. Hipponenſes nummos Gordiano in obſequii monumentum cudiſſe videntur, cùm Sabinianus Imperator in Africa appellatus eſt, ut narrat Capitolinus. *Inita eſt*, inquit, *factio in Africa contra Gordianum Tertium duce Sabiniano: quem Gordianus per Præſidem Mauritaniæ obſeſſum à conjuratis ita oppreſſit, ut ad eum tradendum Carthaginem omnes venirent.* Capricorni globum amplectentis typus cum cornucopiæ, in nummis Auguſti frequens occurrit, quòd ille ſub hoc ſigno natus eſſet, cui alludunt Hipponenſes, quòd ſimiliter Gordianus ſub hoc ſidere V. Non. Jan. Turpilio Dextero & M. Mæcio Ruffo Coſſ. an. U. C. 978. ortus eſſet.

Hic nummus minimi moduli, à Patino p. 370. editus, inter rariſſimos computandus.

NESIBIS.

ΑΥΤ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. CE. Caput Gordiani radiatum.

CEΠ. ΚΟΛΩ. ΝΕCΙΒΙ. Σεπλιμίας Κολωνίας Νέσιβι. Caput muliebre velatum & turritum, ſupra quod Aries.

Neſibi urbs Meſopotamiæ nummos Gordiano liberatori dedicat, Sapor enim Perſarum Rex cùm Romanos Imperatorem elegiſſe adoleſcentem intellexiſſet, collectis undique copiis in Meſopotamiam irruerat, & Antiochiam Syriæ uſque pervenerat, ſed Gordianus re audita cum Legionibus Romanis Miſitheo ſocero ſuo duce in Syriam mox contendens, fugatis & devictis Perſis, provincias illas recuperavit, de quo ad Senatum ſcripſit, tradente Capitolino. *Carrhas deinde, cæteraſque urbes Imperio Romano reddidimus, Niſibim uſque pervenimus.* Mulier turrita, urbis Genius eſt, cui templum ad inſtar aliarum Meſopotamiæ & Syriæ urbium dedicatum exhibet nummus Philippi: inſidet illa rupibus, ad indicandum in clivo montis Maſii ſitum, teſte Strabone lib. 16. pag. 747. Εν οἷς ἐστιν ἡ Νίσιβις, ἣν ϗ αὐτὴν Αντιόχειαν τὴν ἐν τῇ Μυγδονίᾳ προσηγόρευσαν, ὑπὸ τῷ Μασίῳ ὄρει κειμένην. *Quorum eſt Niſibis, quam Antiochiam Mygdoniam appellarunt, ſub monte Maſio ſitam.* Aries annum ſub hoc ſigno inchoare Neſibenſes denotat.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter rariores recenſendus.

OLBA.

IMP. C. M. ANT. GORDIANVS. AVG. Caput Gordiani laureatum.

COL. OLBA....... *Colonia Olbabenorum.* Bacchus ſtans, dextrâ poculum, lævâ thyrſum, prò pedibus pardalis.

IVL. MAESA. AVGVSTA. Caput Juliæ Mæſæ COL. IVL. AVG. OLBABEN. *Colonia Julia Auguſta Olbabenorum.* Deus Lunus eques.

Nummus Juliæ Mæſæ inter incerta ejus numiſmata pag. 111. aſcriptus.

Olba urbs Pamphyliæ, & non Olbia; locorum enim orthographia è nummis aſſeritur: eidem appellationi Stephanus etiam ſuffragatur. Καὶ οὐ ἡ Ολβία, ἀλλὰ Ολβα καλεῖται. *Neque Olbia, ſed Olba vocatur.* Colonia in nummis inſcribitur, à Strabone verò μέγα ἔρυμα, *magna munitio*, appellata eſt. Porrò quantam nummus à nummo lucem fœneratur! qui Gordianum exhibet, alterum Mæſæ incertum dilucidat, hic vero illum illuſtrat: neſciremus enim ſine ipſius ope, à quo Colonia deducta ſit Olba; ipſam à Julio Cæſare conſtitutam, & ab Auguſto vel Colonis iterum, vel Veteranis frequentatam, *Juliæ* & *Auguſtæ* nomina convincunt; iiſdem etiam appellationibus Cremna Colonia in Pamphyliæ confinio ornatur in ſuperioribus Elagabali nummis, unde octoginta civium millia in tranſmarinas Colonias à Julio Cæſare diſtributa apud Suetonium, quò pervenerint, è nummis quotidie eruimus. Bacchus ſui cultum Olbæ indicat, quòd vites forſan in illius agro eſſent fœcundiſſimæ.

Hic nummus mediocris moduli inter rariſſimos & elegantiſſimos aſcribendus.

PATRÆ.

IMP. M. ANT. GORDIANVS AVG. Caput Gordiani laureatum.

COL. A. A. PATR. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Prospectus urbis, in cujus vertice tria templa, in medio duplicis columnarum ordinis ædificium, in imo duæ naves, statuâ supra basim intermediâ.

Jam percussus est similis Coloniæ Patrensis prospectus in Commodi nummis, alterum in Caracalla exhibuit Jac. Sponius Itin. lib. 3. pag. 172. Prospectus ille, tres urbis continet partes; superior templis magnificentissimis ornatur, in media Odeum est, de quo Pausanias lib. 7. pag. 437. Κεκόσμηται δὲ καὶ ἐς ἄλλα τὸ ᾠδεῖον ἀξιολογώτατα τῶν ἐν Ἕλλησι. *Exornatum Odeum illud est omnium, quæ in Græcia sunt, magnificentissimè.* Id in foro erat cum illo junctum; pars denique inferior portum repræsentat, urbs autem in clivo ad littus maris sita est. Statua basi imposita Augustus esse videtur Coloniæ fundator, qui de urbe tam bene meritus est, ut ex Achæis omnibus, solis tantùm Patrensibus sua libertate uti, teste eodem Pausania, concesserit.

Hic nummus minoris formæ pro rarissimo habendus.

GORDIANVS. AVG. Caput Gordiani.

COL. A. A. PATREN. *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Victoria globo imposita, dextrâ lauream, lævâ palmæ ramum gerit.

Patrenses Gordiano blandientes ob victoriam de Persis relatam, nummos ipsi dedicarunt, in ejusque honorem Victoriæ signum globo impositum in iis percusserunt; quòd Imperator per ultimam hanc victoriam ubique terrarum hostes superare visus sit: in Urbe enim Veteranorum cum populo seditio, sola ipsius ad Imperium electione, sedata est. In Africa rebellarant Carthaginenses, sed Gordianus copiis Africanis excitis, Sabinianum tyrannidis affectatorem oppressit; in Europa barbaros Mœsiam atque Thraciam ingressos delevit, & fugavit; in Asia denique Persas vicit, & ex provinciis Romanis expulit, quæ omnia cum inscriptione ejus sepulcro apposita conveniunt.

DIVO GORDIANO
VICTORI PERSARVM, VICTORI GOTTHORVM,
VICTORI SARMATARVM,
DEPVLSORI ROMANARVM SEDITIONVM,
VICTORI GERMANORVM,
SED NON VICTORI PHILIPPORVM.

Hic nummus minimæ formæ nec obvius, nec rarus est.

PELLA.

IMP. C. M. ANT. GORDIANVS. AVG. Caput Gordiani laureatum.

COL. IVL. AVG. PELLA. Diversæ sunt epigraphæ. *Colonia Julia Augusta Pella.* Figura virilis nuda insidens monticulis, coronam supra caput sibi imponit, lævo cubito fistulæ agresti imposito, pro pedibus pedum.

Pellenses Macedoniæ Coloni nummos etiam Gordiano consecrant, sed illos ad urbem suam tantùm spectantes exhibuerunt. Figuram virilem nudam, Apollinem urbis tutelarem Deum jam antè diximus; nobis etiam suffragatur Goltzius in nummis Asiæ Minoris tab 23. Apollo coronam sibi imponit ob victum Marsyam, cujus fistulam sub brachio tanquam victoriæ trophæum gerit: pedum, seu pastorale illius baculum, cùm Admeti armenta pascebat, juxta ejus pedes apponitur; montibus ille insidet, ut rectè Ill. Spanhemius Not. in Julian. Cæss. pag. 160. & 400. observavit: sita enim erat urbs in tumulo, ex Livio l. 44. c. 6. ideo illam Oppianus appellat *Excelsam* l. 2. de Ven. loquens de Equis.

Αἰπεινήνθ' οἳ Πέλλαν ἐΰκλιτον ἀμφινέμονται.

Quique circa excelsam Pellam, & benè munitam pascuntur.

Hic nummus secundæ magnitudinis nec rarus nec obvius.

COL. IVL. AVG. PELLA. *Colonia Julia Augusta Pella.* Mulier tunicata cum calatho sedens, dextram capiti admovet.

Colonia Pellensis in nummis, quos Imperatoribus dedicat, duos tantùm cælavit typos: alter urbis tutelare numen, alter oppidi Genium repræsentat, ille Apollinem collibus impendentem, hic mulierem sedentem, ambo situm Coloniæ indicant. Apollo illam in clivo positam arguit, Genius in hoc situ, provinciæ securitatem denotat. Pella utrumque typum Gordiano percutit, cæterum illa urbs de Alexandri M. natalibus, & de Julii Cæsaris liberalitate gloriari potest, ille Asiæ Domitor, hic Romani Imperii fundator extitit. Pella sub Alexandro Macedoniæ Metropolis, Colonia verò à Julio Romanorum constituta est.

Hic nummus infimæ molis, nec rarus nec obvius est.

S I N G A R A.

ΑΥΤΟΚ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ. Caput Gordiani laureatum.

ΑΥΡ. ΣΕΠ. ΚΟΛ. ΣΙΝΓΑΡΑ. Αὐρηλία Σεπτιμία Κολωνία Σίγγαρα. Caput velatum & turritum, in vertice Sagittarius.

Singara urbs Mesopotamiæ gemina, una juxta Edessam sita ex Plinio & Stephano in ea parte quam habitant Arabes Rhetavi; altera versus Tigrim, ex Ptolemæo, & Ammiano. Seguinus pag. 178. & P. Harduinus pag. 455. ad priorem Singaram nummum hunc revocant, qui tamen posteriori videtur ascribendus. Singareni suos Gordiano Mesopotamiæ liberatori nummos dedicant: Capitolinus enim de hoc Imperatore tradit in ejus vita. *Effectum denique est, ut Persæ qui jam in Italia timebantur, in regnum suum pugnante Gordiano redirent, totumque Orientem Romana Resp. detineret.* Caput turritum, Genius est urbis, solemne urbium Mesopotamiæ symbolum. Sagittarium in nummi vertice Parthorum & Persarum militiam designare refert Seguinus, sed ad Singarenos spectat tanquam insigne, vel quòd optimi essent Sagittarii, vel ad indicandum potius eos ab hoc signo annos dinumerare.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter rarissimos reponendus.

ΑΥΤΟΚ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟΝ. ΣΑΒ. ΤΡΑΝΚΥΛΛΙΝΑΝ. ΣΕΒ. Capita Gordiani & Tranquillinæ adversa.

ΑΥΡ. ΣΕΠ. ΚΟΛ. ΣΙΝΓΑΡΑ Αὐρηλία Σεπτιμία Κολωνία Σίγγαρα. Mulier turrita & velata insidens rupibus, dextrâ spicas, pro pedibus fluvius.

Singareni in nummis Gordiani Tranquillinam Augustam addiderunt, quòd illa Imperatorem in expeditione comitata sit, quodque pater ejus Misitheus omnia in bello Persico egerit, si Capitolino fides. *Sed hæc omnia per Misitheum socerum Gordiani, eundemque Præfectum, gesta sunt.* Mulier insidens rupibus, urbem ad clivum sitam arguit; illa enim ad montem Singaram condita est. Figura nuda pro pedibus mulieris illam ad eum positam denotat. Fluvium in nummo Tigrim existimat Seguinus, sed hic Saocoras est ex monte Singara fluens, juxta Ptolemæum: ille autem per æstatem sæpe arescit, ita ut Singara aquarum penuria laborans nunquam à Romanis potuerit

adversus

adversus hanc necessitatem subsidium accipere, teste Ammiano lib. 20. *Alioquin nunquam labenti Singaræ, vel temporibus priscis quisquam ferre auxilium potuit aquarum penuria, cunctis circum arentibus locis.*

Hic nummus primi moduli à Seguino editus pag. 176. *inter rarissimos & elegantissimos numerandus.*

SINOPE.

IMP. GORDIANVS AVG. Caput Gordiani laureatum.

C. R. I. F. S. AN. CCCVIII. *Colonia Romana Julia Felix Sinope*, vel *Sinopensis.* anno 308. Caput Serapidis laureatum, & calatho ornatum.

Nummus ad Sinopen Ponti Asiatici urbem spectat, cujus voces C. R. I. F. S. longe ante editum P. Harduini librum nos fuisse interpretatos, norunt omnes Antiquarii, nostram ille explicationem ex catalogo Regio transcripsit, majoris enim momenti opera quæ in lucem emisit, vel quæ præ manibus habet Eruditissimus Pater, tempus in perquirendis nummis eum terere non sinunt; unum quidem ab Auctoribus vulgatum ad Geographiam Plinii illustrandam protulit, quos verò ex aliorum scriptis aut collectionibus excerpsit, ipsos in nummis populorum & urbium descripsit, nulla eorum in Notis ad Plinium facta mentione. Serapidis typus jam prodiit in Sinopensium nummis Hadriano cusis, in quo anni æræ temporis injuriâ erasi erant, illos porro in M. Aurelio & Caracalla recuperavimus, sed Sinope epocham in iis ab anno U. C. 706. quo Colonia Julio Cæsare deducta est, exhibet: hic verò nummus antiquiorem computat, Luculli scilicet ævo, quo ille Mithridate expulso hanc ipsius regiam pronunciavit liberam apud Appianum, & si fides nummo, Coloniam constituit, ideo se Sinope Romanam ante Juliæ nomen appellat, & omnium vetustissimam Romanorum in Asia Coloniam esse gloriatur: nec moretur diversa illa ærarum apud Sinopenses computatio, Antiochenses suam modò à Julio, modò ab Augusto dinumerarunt. De Serapide vide quæ in Hadriano pag. 161. diximus.

Hic nummus secundæ magnitudinis Thesauri Regii, à Tristano pag. 508. *& à Patino* 377. *editus, inter elegantissimos habendus.*

TROAS.

IMP. M. ANT. GORDIANVS. Caput Gordiani laureatum.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Augusta Troadensis.* Apollo muliebri habitu stans, dextrâ pateram, lævâ arcum.

Troas deducta ab Augusto Colonia, & ejus nomen habens, cùm templi ipsi condendi facultatem non habuisset, sed Pergamo concessa, legatos tamen pro altero Tiberio extruendo Romam misit, à senatu etiam prætermissa est, teste Tacito Annal. 4. *Ne Ilienses quidem, cùm parentem urbis Romæ Trojam referent.* Gordiano illa nummos dedicat, ad benevolentiam Imperatoris sibi conciliandam. In hoc non signatus est Jupiter aut Neptunus, ut existimavit Patinus in Indice pag. 24. sed Apollo tutelaris Trojæ Deus toties à nobis memoratus. Pateram ille dextrâ tenet, ob sacrificia ipsi perpetrata, arcum verò tanquam insigne, de quo Homerus lib. 1. Iliad. vers. 37.

Κλῦθί μευ ἀργυρότοξ'.
Audi me argenteum arcum habens.

Hic nummus minimi moduli, à Patino pag. 370. *num.* 4. *vulgatus, inter obvios numerandus.*

TYRUS.

IMP. GORDIANVS. PIVS. FEL. AVG. Caput Gordiani laureatum.

COL. TYR. METR. *Colonia Tyrus Metropolis.* Figura nuda in curru à quatuor cervis vecto, dextro brachio tunicam, lævâ ſcipionem, in area ſtella, in imo conchylium.

Tyrus Phœniciæ urbs, Colonia, & Metropolis, plurimos Gordiano ob aliquod forſan acceptum ab eo beneficium percuſſit nummos, primus eorum ſcenam aperiet, in quo præcipuus illius Deus Hercules, ab Hiſtoricis Tyrius appellatus, pluribuſque aliis nominibus donatus, ut Melchartus, Deus urbis: hic verò apud Nonnum dicitur Aſtrochiton, tanquam Dux aſtrorum, Dionyſ. 40.

Εἰς δρόμον Ἀστροχίτωνος ἐκώμασε, καὶ πρόμον ἄστρον
Τοῖον ἔπος βόων ἐκαλέσσατο μύστιδι φωνῇ.
In curſum Aſtrochitonis laſciviit, & ducem aſtrorum
Tale verbum clamans invocavit myſtica voce.

Aſtrochiton in nummo dextrâ tunicam ſtellatam, ſiniſtrâ ſcipionem ſeu ſceptrum gerit, illum tunicâ eſſe ornatum narrat verſibus ſequentibus Nonnus, ſceptrum tenet ut Rex, uti hîc appellatur.

Ἀστροχίτων Ηρακλες ἄναξ πυρὸς.
Stellatam tunicam habens Hercules Rex ignis.

Tunicam dextrâ gerit, illam Baccho Tyrum perluſtranti pro cratere ab illo accepto daturus.

. . . . . Ἡρακλέης δὲ
Ἀστραίῳ Διόνυσον ἀνεχλαίνωσε χιτῶνι.
. . . . . *Hercules verò*
Stellata Bacchum circumcinxit tunica.

Tyrii Aſtrochitonis currum cervis pro equis ornarunt, ad rapiditatem ejus arguendam; Seguinus enim pag. 132. edit. 2. cervum Solis, & rapidiſſimi ipſius curſus ſymbolum tradit. Herculem & Solem eundem eſſe affirmat Macrobius lib. 1. cap. 20. *Et revera Herculem Solem eſſe vel ex nomine claret.* Theologorum autem vetus fuit opinio, per Herculem, Solem ſignificari: unde ab Euſebio l. 3. cap. 11. illi duodecim certamina attributa ſunt, quod videlicet duodecim ſigna Sol toto anno percurrat. Conchylium, urbis inſigne; ſtella, an illa quam apud eundem Macrobium, Herculis eſſe dicunt Chaldæi.

Hic nummus primæ magnitudinis inter rariſſimos computandus.

COL. TYR. METR. *Colonia Tyros Metropolis.* Homo nudus cum ſtrophio circa brachium, ſerpentem ſaxo impetit, in imo conchylium.

Serpens ſaxo involutus in nummis Tyriorum Elagabalo & Aquiliæ Severæ ejus uxori dicatis, veterem aliquam Tyri hiſtoriam indicare nobis viſus eſt, quam ob ſimilem lapidem, in quo hæc figura virilis ſerpentem interficit, ad Cadmi Tyrii factum ſpectare ſuſpicati ſumus, præſertim quum Tyrii & Sidonii Europam ejus ſororem à Tauro raptam in nummis ſuis exhibuerint. Nonnus in laude urbis Tyri memorat thalamum Cadmi Dionyſ. 40.

Καὶ προγόνου δόμον εἶδεν Ἀγήνορος, ἔδρακεν αὐλάς,
Καὶ θάλαμον Κάδμοιο, καὶ ἁρπαμένης ποτε νύμφης
Εὐρώπης ἀφύλακτον ἐδύσατο παρθενεῶνα.
Et proavi donum vidit Agenoris, vidit aulas,
Et thalamum Cadmi, & raptæ quondam nymphæ
Europæ incuſtoditum ſubiit conclave virginum.

Cadmus Agenoris Phœnicii Regis filius, inter præclara quæ geſſit facinora, occidiſſe Draconem dicitur, ex cujus dentibus ab eo ſeminatis, nati ſunt homines, ſic fabulam narrat Hyg. 178. *Cadmus cùm erraret, Delphos venit.... ſorte audita, cùm imperata perfeciſſet, & aquam quæreret, ad fontem Caſtalinum venit, quem Draco Martis filius cuſtodiebat: qui cùm ſocios Cadmi interfeciſſet,*

terfeciſſet, à Cadmo lapide eſt interfectus: denteſque ejus, Minerva monſtrante, ſparſit & aravit, unde Spartæ ſunt nati. Tyrii ad antiquitatem urbis ſuæ indicandam, Europæ raptum, & Cadmi fratris ejus Draconem ſaxo occidentis memoriam in nummis renovarunt.

Hic nummus majoris moduli pro rariſſimo habendus.

COL. TYRO. METR. *Colonia Tyros Metropolis.* Aſtarte tutulata ſtans dextram imponit trophæo, lævâ ſceptrum, à ſiniſtris Victoria columnæ impoſita ei coronam porrigit, pro pedibus hinc Sileni ſignum, inde conchylium.

Frequens eſt in nummis Tyriorum mulieris typus dextram trophæo apponentis, quam ad Aſtarten eorum tutelare numen paſſim diximus eſſe revocandam. Aſtarte autem, aliis Juno, aliis Venus eſt, ſed imago quæ in nummo ſeminuda exhibetur, Veneri magis convenit. Sanchoniathon vetuſtiſſimus auctor Phœnicius Venerem explicat. Τὴν δὲ Ἀστάρτην Φοίνικες τὴν Ἀφροδίτην εἶναι λέγουσι, *Aſtarten verò Phœnices Venerem eſſe dicunt*, cui Salomon altaria condidit, 1. Reg. XI. ut narrat Suidas, ἣν ἐλάτρευσεν ὁ Σολομών, *quam coluit Salomon.* Cicero de Natur. Deor. vult fuiſſe Venerem quæ Adoni nupſit, quorum Nonnus Dionyſ. 11. meminit.

Διπλόον ἔπλεκε κῶμον Ἀδώνιδι καὶ Κυθερείῃ.

Duplex plexit encomion Adonidi & Veneri.

Aſtarte imponit manum trophæo, tanquam Phœnices ipſius ope in longinquas regiones Colonias deduxerint, idcirco coronatur à Victoria. Sileni ſignum, ſui etiam cultum indicat apud Tyrios.

Hic nummus majoris formæ pro raro computandus.

COL. TYR. METR. *Colonia Tyrus Metropolis.* In imo ΑΜΒΡΟCΙΕ ΠΕΤΡΕ. Arbor cui involutus ſerpens, in imo canis & conchylium inter ingentes duos lapides.

Eadem epigraphe. Ingentes duo lapides inter aram ignitam & arborem in imo conchylium.

Uterque nummus ad Tyri urbis originem pertinet, de qua in poſteriori nummo Triſtanus tom. 1. pag. 91. ex Nonno hiſtoriam protulit. Lapides, ſunt Ambroſiæ Petræ, quas Tyrii, ſacrificio Diis oblato, ſtabiles reddidere, & Tyrum ſuper eas condidere, ut ille narrat Dionyſ. 40.

Καὶ ἄστατος οὐκέτι πέτρη.
Πλάζεται ὑγροφόρητος· ἀκινήτοις δὲ θεμέθλοις
Αὐτομάτη ζωθεῖσα συνάψεται ἄζυγι πέτρῃ.
Πήξατε δ᾽ ἀμφοτέραις ἐπικείμενον ἄστυ κολώναις
Ἀμφοτέρης ἑκάτερθεν ἐπὶ κρηπῖδι θαλάσσης.

Et inſtabilis non amplius petra
Errat in humido latus. Immotis verò fundamentis
Spontanea cincta conjungetur injugi petræ.
Figite verò utriſque incumbentem urbem rupibus
Utriuſque utrinque in fundamento maris.

Tyrii hanc urbis ſuæ originem quam Herculi monitori debebant, in nummis ſuis ſignarunt; ſed illa Tyrus nova eſt, Palætyrus enim in terra à Sidoniis fuit extructa, de qua Scylax in Periplo. Καὶ ἀπέχει στάδια, ἀπὸ θαλάττης δὲ Παλαίτυρος πόλις, καὶ ποταμὸς διὰ μέσης ῥεῖ. *Et diſtat ſtadiis tribus à mari urbs Palætyrus, & fluvius in ea fluit.* Arbor, oliva eſt, cui implicatur ſerpens, ut apud eundem Nonnum loc. cit. legimus.

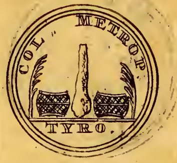
Καὶ σπιλάδων ἐπέβαινον, ὅπῃ φυτὸν ἦεν Ἀθήνης,
Καὶ σέλας ἀφλεγέος περιβόσκεται ἔρνος ἐλαίης.

Et petras intrarunt, ubi arbor erat Minervæ,
Et arborem alta folia habentem volubilis ſerpens circumſaltat.

Ignem ſupra aram, Triſtanus myſticè ad Herculem, Solem, & ignem ſpectare tradit; an non potius ara ad ſacrificium Aquilæ Jovi & Neptuno perpetrandum accenſa. Canis & Conchylium, ad purpuræ inventum apud Tyrios ſpectant. Tyro puella juxta mare iter cum Hercule faciebat; ipſius autem

autem canis, purpuræ carnem depastus est, cujus rictum quum gratissimo colore infectum Tyro vidit, vestem similis coloris ab illo postulavit, primusque Hercules cruorem ex purpuris collegit, lanaque eo infecta, vestem amicæ dedit.

Uterque nummus primæ magnitudinis, inter elegantiores reponendus, posterior à Tristano tom. 1. pag. 491. & tom. 2. pag. 508. editus est.

COL. METROP. TYRO. *Colonia Metropolis Tyros.* Duæ urnæ, intermedia clava, hinc & inde palmæ ramus.

Tyrii ludorum apud se celebratorum memoriam in nummis sæpe consignarunt. Caracallæ nummus exhibuit ACTIA ERACLIA cum duabus urnis, quos ludos in Apollinis & Herculis tutelarium urbis Deorum honorem editos diximus; alter Elagabali ΗΡΑΚΛΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ vulgavit cum una tantùm urna & lauri in ea ramo, ideò certamen unum Olympicum in Herculis honorem celebratum protulimus: duo enim vasa cum totidem palmæ ramis, duo certamina; unam verò urnam, unum tantùm agonem indicare arbitramur: duo igitur vasa, & duæ palmæ rami in hoc nummo, duo certamina denotant; sed an *Actia* & *Heraclea*, an verò *Olympia* & *Heraclea* sint, pronuntiare difficilè: clava autem in medio vasorum ad Herculem spectans nos inducit, ut duo certamina in Herculis honorem edita existimemus. De Hercule Tyri tutelari numine passim egimus.

Hic nummus secundi moduli pro elegantissimo habendus.

VIMINACIUM.

IMP. GORDIANVS PIVS FEL. AVG. Caput Gordiani laureatum, in aliis radiatum.
P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Mœsiæ Superioris Colonia Viminacium.* In imo AN. I. *Annò primo.* Mulier stolata expansis manibus, ad pedes hinc Taurus, inde Leo.

Viminacium urbs provinciæ Mœsiæ superioris est, ut feliciter his notis P. M. S. explanavit Tristanus tom. 2. p. 557. sed non ille pari fortuna has litteras an. VII. Coloniæ deductæ annos interpretatus est, eos quippe ad annonæ distributiones frumentarias revocavit, illi assentitur Patinus pag. 369. P. Harduinus annos quidem Coloniæ existimavit, sed à Gordiano tantùm denuò, & ab Alex. Severo primùm constitutæ, ob nummos Alexandro & Mæsæ à Goltzio falsò tributos: sed quo hæc Colonia Gordiani Imperii anno condita sit, inquirendum. Nummi ejus cum anno I. usque ad V. in hac Colonia percussi occurrunt, similiter & nummi Philippi reperiuntur cum epigraphe AN. V. quod confirmat Coloniam Viminacium computasse annum V. sub Gordiano & Philippo, Gordianus autem VII. Tribunitiam potestatem tantum accepit, ergo secundo anno Imperii exeunte aut tertio inchoante Coloniam deduxit, non quando scilicet Mœsiam adiit sub Prætextato & Albino, Coss. ut narrat Capitol. in ejus vita. *Fecit iter in Mœsiam, atque in ipso procinctu, quidquid hostium in Thraciis fuit, delevit, fugavit, expulit atque summovit.* Cùm autem sub Balbino & Pupieno pugnatum esset contra Carpos, & illi denuò in provincias Romanas irrumperent, Gordianus Veteranos ad provinciæ propugnaculum Colonos Viminacium misit.

Hic nummus ex omni modulo observatur, sed primæ formæ pro raro habetur.

P. M. S.

P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Mœsiæ Superioris Colonia Viminacium.* In imo AN. IIII. Mulier ſtolata inter Taurum & Leonem ſtat, dextrâ ſignum militare in quo VII. *Septimæ*, id eſt *Legionis*, & ſiniſtrâ, alterum in quo IIII. *Quartæ.*

Elegans hic nummus per mulierem ambabus vexilla gerentem in quibus ſcripta ſunt Legionum nomina, nos edocet VII. Claudianæ & IIII. Scythicæ Veteranos Viminacium Colonos à Gordiano eſſe deductos. Nummum edidit Patinus p. 369. mutilum quidem, & ob id forſan illum non intellexit, nec alii Antiquarii ejus meminerunt. Coloniam Viminacium anno Gordiani Imperii ſecundo deductam eſſe diximus ad provinciæ contra Carpos & alios barbaros cuſtodiam ; VII. autem Legio Claudiana hiberna agebat in Mœſia Superiore, teſte Dio. l. 55. p. 564. Καὶ οἱ ἕβδομοι οἱ ἐν τῇ Μυσίᾳ τῇ ἄνω, οἱ καὶ μάλιστα Κλαυδίειοι ὠνομόδατῃ. *Septimia in Myſia Superiori Claudiana præcipuè nuncupata.* Novis itaque militibus in ſupplementum Legionis VII. miſſis, & Veteranis in primaria provinciæ urbe collocatis, Mœſia ad motus barbarorum coercendos munita eſt : porro neceſſaria fuit in hac provincia Imperatoris præſentia, antequam ille in Syriam contra Perſas proficiſceretur, ideo Capitol. ejus profectionis in Mœſiam meminit. Cùm autem nummi quarto & non alio à deducta Colonia anno ſigna hæc militaria cum Legionum nominibus exhibeant, liceat nos ſuſpicari Veteranos IIII. Scythicæ in Syria morantis, teſte Dio. τέταρτον Σκυθικὸν ἐν τῇ Συρίᾳ, poſt Syriam à Gordiano recuperatam, ob barbarorum in Mœſiam iterum incurſiones per Imperatoris abſentiam, Viminacium ab eo miſſos eſſe, in cujus memoriam nummi hoc anno ſignati ſunt, quòd pro conjectura tantùm à nobis indicatur.

Hic nummus ſecundæ formæ à Patino pag. 369. editus, nec rarus nec obvius eſt.

P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Mœſiæ Superioris Colonia Viminacium.* In imo AN. V. *Anno quinto.* Mulier ſtolata ſtans ambabus expanſis, hinc Taurus, inde Leo.

Viminacii urbis nummi quintum ſub Gordiano & ſub Philippo annum ſignantes, vera & indubitata ſunt Gordiani mortis, & Philippi ad Imperium promotionis monumenta, & Coloniam ſecundo Imperii Gordiani anno ab eo deductam confirmant, præſertim cùm ille VII. tantùm Trib. poteſtatem inchoarit. In Coloniæ Viminacii nummis perpetuus eſt mulieris inter Bovem & Leonem ſtantis typus. Triſtanus tom. 2. pag. 558. Bovem ad Coloniæ ſymbolum, Leonem ad populum provinciæ bellicoſum revocat, an non potius populi feracitatem per Colonos lenitam indicare videtur Leo cum Bove concors, ut innuit D. Paulinus Poëm. 30. ad Nicetam Daciæ Epiſcopum.

Sic tuo mitis lupus eſt ovili.
Paſcitur concors vitulus leoni.

Hic nummus primæ magnitudinis pro raro habendus.

VENERI. SACRVM.
PAVLLVS. L. L. AEGIVS. PASSER.
III. VIR. A. A. A. F. F. PROCVRAT.
PATR. IMP. CAES. GORDIANI.
AVGVST.
VOTO. SVSCEPTO. L. M.

Ex Spon. Miſcell. ſect. 8. pag. 273.

FURIA SABINIA TRANQUILLINA.

Ranquillina ab Hiſtoriæ Scriptoribus Imperatoris Gordiani Pii uxor perhibetur, ſed nummis Furiæ & Sabiniæ ejus appellationes debemus, in quibuſdam verò Græcis illa Φȣρεία perperam pro Φȣρία, Σαβεῖνα pro Σαβινία appellatur, quæ nomina à matre Romana aſſumpſit, cùm pater ejus Miſitheus natione Græcus fuerit: ipſa Gordiano nupſiſſe paucis diebus ante Perſicam ejus expeditionem videtur, ita ut Senatus ipſi vix nummos ante ejus diſceſſum ſignare potuerit; eximiæ enim raritatis ſunt & elegantiæ: æreum unum majoris moduli cum S. C. notis cuſum vidimus, argenteos autem quatuor vel quinque, plurimi autem Græci & varii Colonici reperiuntur, cùm illa Imperatorem in itinere ſit comitata.

Tranquillinæ *nummi inter rariſſimos collocantur, præſertim majoris moduli.*

ANTIOCHIA Syriæ.

ΦΟΥΡ. CAB. ΤΡΑΝΚΥΛΛΙΝΑ CEB. Caput Furiæ Sabiniæ Tranquillinæ.
ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΟΝ. S. C. Δ. Ε. Αντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. *Senatuſconſulto.* Δημαρχικῆς ἐξȣσίας. Mulier velata & turrita ſedens in rupibus, dextrâ ſpicas, pro pedibus fluvius emergens.

Antiochia Metropolis & Colonia Syriæ, nummos Tranquillinæ memor ob urbem ab Imperatore Gordiano recuperatam percuſſit, hæc enim à Perſis jam occupata erat, teſte Capitolino in ejus vita. *Etiam Perſas, ut brevi multa connectam, ab Antiochenſium cervicibus, quas jam nexas Perſico ferro gerebant, & Reges Perſarum, & leges amovimus.* Ideo Gordianus ſummopere à Syriis amabatur, ut refert idem Capitolinus: *Verùm cùm ſecum ipſe cogitaret amorem P. Romani & Senatus circa Gordianum, & totius Africæ ac Syriæ.* Mulier urbis eſt Genius, inſidet rupibus, ad indicandum ejus in clivo ſitum. Fluvius Orontes eſt muros ejus alluens; illa ſpicas gerit, ad arguendam frumenti in agro ſuo abundantiam. De vocibus s. c. Δ. Ε. paſſim diximus.

Hic nummus primæ magnitudinis inter rariſſimos aſcribendus.

CARRHÆ.

ΦΟΥΡ. CAB. ΤΡΑΝΚΥΛΛΙΝΑ. CEB. Caput Tranquillinæ.
ΜΗΤΡ. ΚΟΛ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ. Μητροπόλεως Κολωνίας Καρρηνῶν. Caput muliebre turritum & velatum, ſupra quod creſcens Luna, & ante illud, columna cui impoſitus eſt Cabirus.

Carrheni

Carrheni Mesopotamiæ Gordiano & Tranquillinæ ejus uxori nummos consecrarunt; illi quidem, quòd ex urbe sua Persas expulerit, huic verò, quòd Imperatorem in hac expeditione sit comitata : de Gordiano autem Capitol. *Et post Artaxarta, Antiochiam recepit, Carrhas & Nisibin.* Caput muliebre, Genius est urbis; Crescens Luna in vertice, Dei Luni venerationem apud Carrhas arguit, de quo passim egimus. Cabirus columnæ impositus, sui etiam cultum in urbe hac indicat. Cabiri autem Vulcani ex Cabera Protei filia geniti dicuntur, hi autem ignis usum, ferrique fabricam homines docuisse traduntur Diod. l. 5. p. 230. Τήν τε τοῦ πυρὸς, καὶ τὴν τοῦ χαλκοῦ καὶ σιδήρου φύσιν ἐξευρεῖν. *Ignis usum invenerunt, ærisque ac ferri naturam indagarunt.* Ideo Cabirus in nummo malleum gerit, Cabiri verò, quia insignium generi humano commodorum auctores habebantur, immortalibus ac divinis honoribus remunerati sunt, ideò variis in locis colebantur. Illos Phœnices maximè coluisse auctor est Sanchoniathon apud Eusebium lib. 1. Præpar.

Hic nummus primæ magnitudinis rarissimus est.

DEULTUM.

SABINIA TRANQVILLINA AVG. Caput Tranquillinæ.
COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deultana.* Pallas stans, dextrâ clypeo innixa, sinistrâ hastam.

Deultani Thraciæ nummos Gordiano Imperatori ob barbaros ex provincia pulsos cuderunt; si quidem narrat Capitol. in ejus vita. *Quidquid hostium in Thraciis fuit, delevit, fugavit, expulit, atque summovit.* Ipsi eundem Tranquillinæ ejus uxori honorem tribuunt, quòd illa eum in bello comitata sit, eamque tanquam Palladem belli Præsidem in nummis repræsentarunt : cùm hæc Dea ab iis coleretur, ut in Caracalla diximus. Palladem autem dictam fuisse aiunt à Pallante gigante ab eo interfecto, quæ prius Tritonia vocabatur, à Tritonide palude, ubi primùm visa est.

Hic nummus secundi moduli inter rariores & elegantiores reponendus.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deultana.* Aquila cippo imposita inter duo signa militaria.

Deultum urbs à Vespasiano Colonia est deducta, ut Flaviæ & Pacensis nomina indicant : ille enim ex Flavia gente oriundus erat, & Pacis Deæ studiosissimus, in cujus honorem magnificentissimum Romæ templum ædificari jussit. Deultani ad originem Coloniæ arguendam, Aquilam inter signa militaria Legionum insignia percusserunt, qui typus, Plinium illam Veteranorum Coloniam appellantem valdè illustrat, ille autem inquit l. 4. c. 11. *Deulton cum stagno, quòd nunc Deultum vocatur, Veteranorum.* Ex qua Legione fuerint illi Veterani, adhuc ignoratur, eorum nomina aliquando in velo è ligno transverso pendente inscripta occurrunt, in his verò visuntur stellæ, forsan illorum insignia, ut in Gallieni nummis, Ibim, Leonem, Aprum, &c. observamus.

Hic nummus minimæ molis rarissimus & præstantissimus est.

EDESSA.

ΦΟΥΡ. CΑΒΙΝΙΑ. ΤΡΑΝΚΥΛΛΙΝΑ. CΕΒ. Caput Sabiniæ Tranquillinæ.

ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛ. ΕΔΕCCΗΝΩΝ. Μητροπόλεως Κολωνίας Ἐδεσσηνῶν. Caput muliebre turritum & velatum, ante quod columna, ſupra quam Dianæ ſignum.

Edeſſa urbs Meſopotamiæ, Oſrhoënorum Regum olim ſedes, Abgaro à Caracalla ablata, & Colonia facta, nummos Gordiano Meſopotamiæ liberatori, & Tranquillinæ uxori itineris comiti blandientes dedicarunt. Triſtanus tom. 2. pag. 519. Abgarum ſuperioris Regis filium per Gordianum in ditiones ſuas à Perſis occupatas reſtitutum auguratur, ob plurimos ab hoc Rege nummos cum Imperatoris effigie percuſſos: Abgarum quidem cum Gordiano copias ſuas conjunxiſſe manifeſtant ejus nummi, in quibus ex una parte Gordiani caput, ex altera Abgarus eques, tanquam ipſe agmen ducens viſitur. Caput muliebre, Genius eſt Coloniæ, ſolenne urbium Meſopotamiæ ſymbolum. Diana columnæ impoſita, ſui cultum Edeſſæ ſignificat; illa arcum gerit, Deæ Venatricis inſigne.

Hic nummus primæ magnitudinis elegantiſſimus eſt.

LAODICEA *Syriæ.*

SABINIA TRANQVILLINA AVG. Caput Tranquillinæ.

COL. LAODICEAS METROPOLEOS. *Coloniæ* Λαοδικείας *Metropoleos.* In area Δ. Ε. Δημαρχικῆς ἐξουσίας. Templum diſtylum, in quo Aquila alis expanſis.

Laodicea Syriæ urbs littoralis, Colonia & Metropolis à Sept. Severo facta, de qua fusè in Caracalla diximus, hunc nummum Tranquillinæ cum Gordiano in Syria moranti percuſſit: Laodiceæ nomen huic urbi à Seleuco in matris Laodices memoriam datum eſt, hæc apud Stephanum prius Ramitha, ſed potiùs Ramatha, quæ Syriâ linguâ, *excelſam* ſignificat, quòd forſan in colle eſſet ſita, & novam urbem in littore condiderit Seleucus; montem enim ſibi imminentem vineis plenum habere narrat Strabo lib. 12. Aquila Jovi ſacra, ipſius ſymbolum eſt, ut & vulgatiſſimum Imperii Romani inſigne; verùm illa in hoc nummo templi aditum occupans, ad Jovem potiùs pertinere nobis videtur.

Hic nummus ſecundi moduli rariſſimus eſt.

FVRIAE SABINAE TRANQVILLINAE
SANCTISSIMAE AVG. CONIVGI
DOMINI N. IMP. CAES. M. ANTONI
GORDIANI AVG.

Apud Triſtanum tom. 2. pag. 545.

M. JUL. PHILIPPUS.

PHILIPPUS post Gordianum ipsius artibus in Mesopotamiam occisum, Imperator à militibus proclamatus, pacem cum Sapore Persarum Rege iniit, militum animos amplis largitionibus demulsit, Veteranos in Colonias à se constitutas dimisit, DAMASCUM videlicet Cælesyriæ, NEAPOLIM Samariæ, PHILIPPOPOLIM Arabiæ, hanc ipse urbem condidit. Carpos sub Balbino & Pupieno primùm, deinde sub Gordiano loca Istro vicina populantes Philippus repressit, & ut DACIAM ad sui conservationem obligaret, illam provinciam liberam pronunciavit, Colonis in ipsius urbibus locatis, V. nimirum Macedonicæ, & XIII. Geminæ Legionum Veteranis, qui in ipsa provincia hiberna agebant.

PHILIPPI *nummi ex omni modulo obvii & frequentes.*

ANTIOCHIA Syriæ.

ΑΥΤΟΚ. Κ. Μ. ΙΟΥΛΙ. ΦΙΛΙΠΠΟϹ. ϹΕΒ. Caput Philippi laureatum.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. Αντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area S. C. Δ. Ε. Apollo muliebri habitu stans, dextrâ pateram, sinistrâ lyram. In aliis, pro pedibus ara.

Antiochiam Syriæ ad Orontem, à Seleuco Nicatore, de Antiochi patris nomine appellatam narrant Strabo & Appianus: hic verò de Bell. Syr. Πόλεις δὲ ᾤκισεν ἐπὶ τὸ μῆκος τῆς ἀρχῆς ὅλης ἑκκαίδεκα μὲν Αντιοχείας, ἐπὶ τῷ πατρὶ, καὶ πέντ' ἐπὶ τῇ μητρὶ Λαοδικείας. *Ornavit autem Imperium suum, exstructis per totam ejus longitudinem urbibus, quarum sexdecim à patre denominavit Antiochias, quinque à matre Laodiceas.* Julianus Apostata Antiochiam Seleucum quidem condidisse, verùm ipsi à filio Antiocho nomen dedisse tradit in Misopog. p. 65. Πεποίηται μὲν γὰρ ὑπὸ Σελεύκου, τοὔνομά τε ἔχει ἀπὸ τοῦ Σελεύκου παιδός. *Condita si quidem est à Seleuco, nomen verò habet à Seleuci filio.* Vocata est ἐπὶ Δαφνῇ ad aliarum distinctionem, ob templum Apollinis in Suburbio celeberrimum: Seleucus enim ejus conditor, Apollinis filius existimatus est, si Trogo fides lib. 15. cap. 4. *Seleuci virtus clara & origo admirabilis fuit: si quidem mater ejus Laodice, cùm nupta esset Antiocho, claro inter Philippi duces viro, visa est sibi per quietem ex concubitu Apollinis concepisse.* Antiochenses ergo Apollinem urbis tutelarem Deum in nummo signarunt. De vocibus S. C. Δ. Ε. sæpius dictum.

Hic nummus secundæ formæ pro obvio censendus.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. Αντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area S. C. Δ. Ε. Caput muliebre velatum & turritum, in vertice Aries.

Antio-

Antiochensium nummi in Gordiani honorem percussi vix reperiuntur, licèt ille eorum urbem à Persis occupatam receperit, & Syriæ amor apud Capitolinum dicatur; sed Philippi frequentes sunt, ob aliquod forsan beneficium ipsis ab eo concessum: is enim populos sibi conciliare studebat, ne Gordianum à se interfectum existimarent, aut saltem non divulgarent. Caput muliebre turritum, Genius est urbis, solenne ejus symbolum. Aries, annum sub hoc signo ab Antiochensibus inchoatum indicat.

Hic nummus primæ magnitudinis, à Tristano editus tom. 2. pag. 568. *obvius, secundæ à Patino pag.* 384. *minus frequens.*

ΑΝΤΙΟΧΙΑ. ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥCΙΑC. ΥΠΑΤΟ. Γ. Δημαρχικῆς ἐξουσίας, Ὕπατος τὸ γ. *Tribunitia potestate, Consul Tertium.* In imo S. C. Aquila alis expansis, rostro coronam.

Hic nummus à Patino vulgatus est cum epigraphe ΥΠΑΤ. tantùm, forsan mutila; plurimi enim quos vidimus præferunt ΥΠΑΤΟ. Γ. P. Harduinus p. 55. unum ex museo Collegii Ludovici Magni cum inscriptione ΥΠΑΤΟ. Δ. protulit; an error sit in nummo, an Pater malè legerit, videndus est nummus: Philippum autem consulatus tres tantùm gessisse constat. Consulis tertium titulus quem adhibent Antiochenses in nummis, indicat illos semper fuisse Philippi partibus addictos, licèt ab hoc consulatu Jotapianus, Marinus & etiam Decius Imperatores in provinciis appellati fuissent, sed præsertim hoc obsequii monumento se Jotapiani partibus in Syria nullo modo favisse significarunt: ille enim vix nova molitus à militibus occisus est, apud Aur. Victorem. *Et interea ad eum Jotapiani, qui Alexandri tumens stirpe, per Syriam tentans nova, militum arbitrio occubuerat: ora, uti mos est, inopinato feruntur.* Antiochenses tanquam Coloni Aquilam Imperii Romani insigne exhibent.

Hic nummus mediocris, à Patino pag. 384. *vulgatus, frequens & obvius.*

MON. VRB. ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥCΙΑC, in nummo Σ pro Ξ, quod & aliàs occurrit. *Moneta urbis. Tribunitia potestate*, in imo S. C. Aquila alis expansis, rostro coronam.

Insignis est ille Antiochensium nummus, qui pro vulgari ΑΝΤΙΟΧΙΑ epigraphe, præclaram hanc MONETA VRBIS inscriptionem ponit: hoc enim monumento Antiochia in memoriam revocat facultatem cudendæ monetæ à Senatu sibi concessam, post Syriam à Pompeio in Provinciam redactam: Porphyrius autem in Græcis Euseb. Scalig. p. 227. Pompeium ab Antiochensibus pecunias accepisse, civitatem eorum fecisse αὐτονόμον, & suo hanc uti jure voluisse narrat; at cùm monetam sub Regibus suis cudere solita esset, ut hoc privilegio gauderet, Senatusconsulto illa opus habuit, cujus notam S. C. deinceps in nummis adhibuit, & non, ut putat Patinus pag. 384. ob populorum erga Senatum reverentiam. Antiochiæ duas cudendæ monetæ officinas fuisse suspicati sumus, ob diversas nummorum Latinè & Græcè inscriptiones, unam scilicet pro Præside Syriæ in qua Græcè scriberetur, alteram in qua urbs propter suum percutiendæ monetæ privilegium notas S. C. apponeret, nostram sanè sententiam de gemina monetæ officina, & de privilegio cudendæ monetæ urbi à Senatu concesso confirmat singularis hæc MONETA VRBIS inscriptio. De Aquila, suprà dictum est.

Hic nummus mediocris, è museo D. Dron Can. D. Thomæ à Lupara, eximiæ raritatis est.

ANTIOCHIA Pisidiæ.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS. P. FEL. A. Caput Philippi radiatum.
ANTIOCHI. COLON. *Antiochia Colonia*, in imo S. R. Aquila ſupra vexillum inter duo ſigna militaria.

Antiochia Piſidiæ, de qua ſæpius dictum, nummos Philippo tanquam novo Imperatori cum ſignorum militarium typo percuſſit, tum ad indicandam urbis ex Legionum Veteranis originem, cùm ad imitationem Senatus Romani, qui in nummis ejus ſigna etiam militaria cum inſcriptione FIDES EXERCITVS exhibuit, ſeu FIDES MILITVM, cum muliere ſtante, utraque manu militare ſignum geſtante, ut Imperatorem ab exercitu & militibus proclamatum ſe approbare indicaret. Zoſimus enim Philippum poſt Gordianum interfectum, mox à militibus purpurâ ornatum tradit lib. I. Οἱ στρατιῶται, πρόφασιν τὴν τῶν ἀναγκαίων ἔνδειαν ποιησάμενοι, σὺν οὐδενὶ κόσμῳ τὸν Γορδιανὸν περιστάντες, ὡς αἴτιον τῆς τοῦ στρατοπέδου φθορᾶς ἀναιροῦσι, Φιλίππῳ τὴν ἀλουργίδα κατὰ τὸ συγκείμενον περιθέντες. *Milites, arrepta de penuria commeatus occaſione, Gordianum nulla decori ratione habita circumventum, veluti cujus culpa periret exercitus, interficiunt, & Philippum ex compoſito purpurâ veſtiunt.*

Hic nummus mediæ formæ nec rarus nec obvius.

COILLU, *vel* COELLU.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS. Caput Philippi laureatum.
AEL. MVNICI. COEL. AN. *Ælium Municipium Coillutanum Antoninianum.* Prora navis, cum cornucopiæ.

Coellu oppidum littorale Numidiæ, Municipium ab Hadriano factum, *Ælium* de gentis ejus appellatione nomen tulit, deinde in Caracallæ honorem *Antoninianum* eſt nuncupatum, ut paſſim diximus. Eruditus Spanhemius mutilam & corruptam hujus nummi in Gaza Chriſtinæ Reginæ aſſervati epigraphen protulit Diſſ. 9. pag. 772. quam interpretatus MVN. FANE. AEL. *Municipium Faneſtre Ælium*, & ad Hiſpaniæ Fanum retulit, ſed cùm P. Harduinus illam Hiſpaniæ urbem non noviſſet, nummum pag. 170. ad Coloniam Faneſtrem Umbriæ ſpectare exiſtimavit, ſed nullus occurrit nummus in Italiæ Coloniis percuſſus, nec Fanum fuit Municipium, ſed Colonia, ut in nummo Pauli V. à P. du Molinet pag. 145. COL. IVL. FANESTRIS adhuc appellatur. Prora navis, urbis ad mare ſitum arguit; cornucopiæ, frumenti abundantiam in ejus agro indicat.

Hic nummus minimi moduli pro raro habendus.

DACIA.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS AVG. Caput Philippi laureatum.
PROVINCIA DACIA. AN. I. *Anno primo.* Mulier pileo & patrio veſtitu ornata ſtans, utraque manu ſignum militare, in dexteriori velo nota V. in ſiniſteriori nota XIII. In aliis mulier dextrâ gladium Dacicum gerit, & ſignum juxta eam à dextris ſtat, pro pedibus hinc Aquila roſtro coronam, inde Leo.

Provinciæ

Provinciæ ut urbes, nummos Imperatoribus dedicarunt; testes sint Μυσία in Domitiano, Κοινὸν Συρίας, & Δακία in Trajano, & aliæ in aliis. Sed cur Dacia pro epigraphe Græca Latinam inscribat in Philippo, ideo forsan quia libera seu immunis ab hoc Imperatore facta est, quod arguit æra in nummis signata anno primo. Carpi enim & alii barbari cùm provincias Daciæ proximas & ipsam sub Balbino & Pupieno populari cepissent, eos tandem Philippus profligavit, testibus nummis & Zosimo, in illis VICTORIA CARPICA signata est, apud Zosimum verò hæc leguntur. Αὐτὸς ἐπὶ Κάρπους ἐστράτευεν, ἤδη τὰ περὶ τὸν Ἴστρον ληϊσαμένους, μάχης δὲ γενομένης, οὐκ ἐνεγκόντες οἱ βάρβαροι τὴν προσβολὴν, εἴς τι φρούριον συμφυγόντες, ἐν πολιορκίᾳ καθίσταντο. *Ipse contra Carpos expeditionem suscepit, qui jam Istro vicina loca populabantur. Prælio conserto, cùm impressionem barbari non sustinerent, fugâ quoddam ad castellum factâ, obsidebantur.* Hoc anno Imperii Philippi quarto actum existimatur: cùm autem nummi in Philippo tertium annum tantùm computent, & ille sex annos imperaverit, quo Philippi anno id gestum sit, in sequentibus nummis inquiremus, ubi & de notis V. & XIII. & de Aquila cum Leone.

Hic nummus ex omni modulo occurrit, primæ formæ pro raro habendus, secundæ & minimæ obvius, sed omnes cum anno III. inter rariores censendi.

PROVINCIA DACIA. AN. II. Mulier cum pileo in capite stans inter aquilam & leonem, dextrâ signum militare, in cujus velo D. F. *Dacia Felix*, sinistrâ gladium Dacicum.

Mulier in nummo ab universa Dacia signato, Provinciæ Genius est, pileo quidem ornatur, quo Daci honoratiores utebantur, dextrâ verò signum militare in quo D. F. *Dacia Felix*, & non DE. quas litteras se non intelligere ingenuè fatetur Eq. Patinus p. 382. *Characteres in eo conspicui* DE. *assequi non possum.* Dacia jam dicta fuerat Felix, ut testantur marmora Hadriano dicata, quòd facta fuisset sub Trajano Provincia Romana: nunc iterum *Felicis* nomen assumit, quòd libera sit pronunciata sub Philippo; cui suffragantur numismata Decii, Philippi successoris, in quibus etiam DACIA FELIX. At cùm Trajanus Legiones V. Macedonicam, & XIII. Geminam in Dacia collocasset, Philippus earum Veteranis in omnes Colonias ipsius provinciæ transmissis, illos cives Romanos pronunciavit, quod denotant signa militaria utraque manu à provinciæ Genio gestata. Apud Ulpianum autem lib. 22. Dig. legitur. *In orbe Romano qui sunt, ex constitutione Imp. Antonini, cives Romani effecti sunt.* Dio utramque legionem V. Macedonicam, & XIII. Geminam sub Alex. Severo in Dacia adhuc constitutam narrat lib. 55. pag. 564. Πέμπτον, Μακεδονικὸν, ἐν Δακίᾳ..... τὸ τε τρίτον καὶ δέκατον, τὸ ἐν Δακίᾳ, τὸ Δίδυμον. *Quinta, Macedonica in Dacia ..... Decima tertia Gemina in Dacia.* Sic Philippus earum Veteranis in Colonias dimissis, novos milites ad provinciæ custodiam conscripsit.

Hic nummus secundæ formæ, à Patino pag. 382. vulgatus, inter raros conscribendus.

DACIA. PROVINCIA. AN. III. Eadem figura dextrâ gladium Dacicum, lævâ signum militare in quo D. F. *Dacia Felix.*

Mulier in superiori nummo vexillum dextrâ tenet, in hoc illud lævâ gerit, & gladium sinistrâ, quod in dextra habebat; an id mysticè, an scalptoris arbitrio, videant Antiquarii, cùm tanta nummorum amplitudo signaretur, ut vix duo similis fabricæ occurrant, illud à scalptore factum videtur. Anni autem in nummo notati sunt, non ut existimat P. Harduinus p. 131. annos Imperii Philippi designantes, sed æram libertatis provinciæ: idem enim annus XI. in Philippo æquè ac in Decio Imperatore ejus successore signatus, Daciam liberam quarto Philippi Imperii anno pronunciatam arguit, cùm ille Philippus VI. Tribunitiam potestatem tantùm inchoaverit, in qua occisus est, & Decius Imperator à Senatu eodem tempore appellatus sit, cujus provinciæ immunitatis æram in sequentibus Imperatoribus etiam observabis.

Hic nummus ex omni modulo pro raro computatur.

DA-

DAMASCUS.

M. IVLIVS PHILIPPVS AVGVSTVS. Caput Philippi laureatum.

COL. ΔAMA. METR. *Colonia Damascus Metropolis.* Silenus ante cupressum dextrâ indicat; humero lævo utrem hircinum gerit; ille est quem describit Com. Mediobarbus pag. 345. lin. 26.

Damascus urbs est Phœniciæ, quam Julianus ep. ad Serap. appellat, τὴν Διὸς πόλιν ἀληθῶς, καὶ τὸν τῆς ἑώας ἁπάσης ὀφθαλμὸν, τὴν ἱερὰν καὶ μεγίστην Δάμασκον. *Veram Jovis urbem, totiusque Orientis oculum; sacram & amplissimam Damascum.* Metropolis & Colonia in hoc Philippi nummo dicitur, quas verò dignitates ab uno eodemque Imperatore non accepit, si quidem jam in nummis Hadriani, imo in Augusto Metropolis inscribatur, quem titulum ab eo in gratiam Nic. Damasceni accepisse suspicamur, non secus ac Suidas Hadrianum refert Tyro Metropolis titulum concessisse in gratiam Pauli Tyrii. Sed Damascum à Philippo Coloniam esse constitutam convincunt Gordiani & Philippi nummi, illi epigraphen exhibent Græcam, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΩΝ. hi Latinam cum Coloniæ titulo COL. ΔAMAS. METROP. Philippus autem cùm sibi militum amicitiam conciliare vellet, magnis largitionibus, teste Zosimo, eos demulsit, Veteranos autem in Colonias à se constitutas transmisit. Silenus solito quo depingitur modo, Damasci cultum sui indicat. Cupressus in summa veneratione apud Phœnices erat, cujus rei testes sunt Heliopolitanorum in eadem provincia degentium nummi Cupressum pariter in aditu templi Jovis exhibentes, illa enim Soli erat dicata, ex Plutarcho, ob calidam ejus naturam.

Hic nummus secundi & minimi moduli rarus est.

M. PHILIPPVS AVG. P. P. Caput Philippi laureatum.

COL. ΔAMA. METRO. *Colonia Damascus Metropolis.* Dama puero ubera præbet.

Si hunc pueri Damam sugentis typum, ad arguendam Damasci urbis originem; si prætere a Damascum urbem à Dama nutrice & ab Asco puero sic vocatam dicere audeamus, mox reclamabit omnis eruditorum cœtus; conjecturas tamen nostras proponere liceat. Ad quid iste frequens in Damasci nummis puer Damæ ubera sugens, nonne pueri à Dama nutriti historiam exponit, non secus ac Lupa Romulo & Remo ubera præbens, primam puerorum istorum nutritionem exhibet, sic puer à cerva nutritus, ἀπὸ τινὸς ἐλάφου, Telephus dictus est? Dama autem animal à Δαμάζω, κατ' ἀντίφρασιν, nomen habuit. Damascum ab Asco gigante dictam auctor est Stephanus: Δαμασκὸς..... ὠνομάσθη δὲ, ὅτι εἷς τῶν γιγάντων Ἀσκὸς ὄνομα, ἅμα Λυκούργῳ δήσας τὸν Διόνυσον, ἔρριψεν εἰς τὸν ποταμόν. *Damascus......sic verò nominata fuit, quod gigantum unus nomine Ascus unà cum Lycurgo vinctum Dionysium projecit in fluvium.* An ille nutritus fuerit à Dama, & ex vocibus Δάμα & Ἀσκὸς, urbs dicta sit Δαμασκὸς, suspicari quis jure possit; si hæc etymologia non arridet, ad alterum urbis conditorem nomine Damascum à Justino memoratum confugiamus, à quo Damascus Syriæ nobilissima civitas vocatur, ut ille narrat lib. 36. cap. 2. *Nomen urbi à Damasco Rege inditum, in cujus honorem, Syrii sepulcrum Arathis uxoris ejus pro templo coluere.* Rex ille forsan expositus, à Dama nutritus est, si quidem puer Damæ ubera sugens, conditoris memoriam & urbis originem denotat: Dama etiam in nummo altero antiquissimo, Seleucidarum tempore scilicet cuso, cum epigraphe ΔΑΜΑΣΚΗΝΩΝ. ΓΜΣ. id est, an. 243. apud D. Dron Canonic. D. Thomæ, ad id factum spectare videtur.

Hic nummus mediocris formæ inter rariores censendus.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS. AVG. Caput Philippi laureatum.
COL. ΔAMA. METR. *Colonia Damascus Metropolis.* Caput muliebre turritum in templo tetrastylo.

Caput illud muliebre, Genius est urbis, turribus ornatur tanquam ampla civitas muris cincta, & Metropolis provinciæ, illa olim suos Reges habebat. Adadus autem Davidis tempore Rex Damasci à Josepho Antiq. 7. cap. 6. perhibetur, cujus posteri ad decimam usque generationem regnum obtinuerunt. Ἀκούσας δὲ ὁ Δαμασκοῦ καὶ Σύρων βασιλεὺς Ἄδαδος..... τελευτήσαντος δ' ἐκείνου, ἀπόγονοι ἐπὶ δέκα γενεὰς ἐβασίλευον, ἑκάστου παρὰ τοῦ πατρὸς, ἅμα τῇ ἀρχῇ καὶ τοὔνομα τοῦτο ἐκδεχομένου ὥσπερ οἱ Πτολεμαῖοι ἐν Αἰγύπτῳ. *Interim Adadus Damasci & Syrorum Rex..... illo defuncto, posteri ejus ad decimam usque generationem regnum obtinuerunt, quisque à suo patre, cum imperio nomen accipiens, quemadmodum apud Ægyptios, Ptolemæi.* Genius loci pro Deo ita colebatur apud Orientis populos, ut templum quæque urbs ipsi ædificaret, testes sunt plurimi Syriæ, Phœniciæ, & Mesopotamiæ nummi.

Hic nummus secundi moduli nec rarus nec obvius est.

IMP. C. M. IVL. PHILIPPVS PIVS FEL. AVG. Caput Philippi laureatum.
COL. ΔAMA. METRO. *Colonia Damascus Metropolis.* Fluvius decumbens, dextrâ icunculam, sinistrâ cubito innixo urnæ aquas vomenti, lævâ cornucopiæ gerit.

Figura humi decumbens, Damascum ad fluvium sitam esse denotat, imò urbem duo fluvii exornant, illa enim teste Benjamino in Itin. pag. 96. & 97. sub monte Hermone condita ex eo defluunt Amana & Parpar, ille quidem in mediam urbem descendit, hic verò extra urbem hortos & pomaria interfluit, horum fluviorum mentio est Reg. lib. 4. cap. 5. v. 12. *Nonne meliores sunt Amanah & Parpar fluvii Dammesec omnibus aquis Israelis.* Ipsi post Damascum simul conveniunt, & tunc fluvius dicitur Chrysorrhoas, si Straboni fides. Τῶν δὲ ποταμῶν ὁ μὲν Χρυσοῤῥόας ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Δαμασκηνῶν πόλεως, καὶ χώρας εἰς τὰς ὀχετείας ἀναλίσκεται σχεδόν τι. *De amnibus, Chrysorrhoas ab urbe & regione Damascenorum incipiens, totus ferè in rivos consumitur.* Figura in nummo decumbens, Chrysorrhoam repræsentare videtur; icunculam gerit, sed adeò detritam, ut quid repræsentet, pronunciare non sit facile: sinistrâ cornucopiæ tenet, ad ubertatem fructuum arguendam, de qua Benjamin suprà laudatus: *Nulla in toto Orbe civitas cum hac ubertate conferri potest.*

Hic nummus primæ magnitudinis inter raros & elegantes reponendus.

IMP. C. M. IVL. PHILIPPVS. P. FE. AVG. Caput Philippi laureatum.
COL. ΔAMA. METRO. *Colonia Damascus Metropolis.* Aries.

Frequens est in Syriæ, Phœniciæ, & Cœlesyriæ nummis Arietis typus, quem in nostra de Syriæ Regum Historia pag. 342. ab Antiochensibus cum Sole & Luna percussum, ad anni principium sub hoc signo denotandum diximus. Non modò annus apud Antiquos mensium numero ac compositione diversus erat, sed ejus etiam principium: alii enim eum sub Verno Æquinoctio inchoabant, cùm Sol Arietem ingreditur; alii Autumnali Æquinoctio, cùm Mundum hoc tempore creatum fructibus maturis sibi persuaderent. Latini seu Romani olim decem menses tantùm numera-

numerabant, ut eorum nomina à Quintili nimirum uſque ad Decembrem indicant, & annum menſe Martio inchoabant, unde à Numa factus dicitur novus annus, ut narrat Plutarchus Quæſt. Rom. pag. 257. Διά τι τὸν Ἰανουάριον μῆνα νέου ἔτους ἀρχὴν λαμβάνουσι; *Cur à Januario novum annum auſpicantur?*

Hic nummus ſecundæ & minimæ molis pro raro notandus.

COLONI. DAMASCO. METROPOL. circa ambitum coronæ querceæ, in qua CEBACMIA; id eſt, *Auguſta certamina.* In imo caput Arietis.

Eq. Patinus in Theſ. Mauroceno pag. 106. nummum ad Boſtram Arabiæ urbem revocat cum hac epigraphe, COL. METROPOLIS BOSTRA, in corona SE*baſmia.* Com. Mediobarbus ex mutilo Occonis nummo pag. 445. COLONI PAD...... CEBACMIA. illum ad incertas urbes retulit pag. 347. ſed integriorem in Otacilia rectè Damaſco tribuit.

Nummus ludorum in Auguſti honorem ſub Philippo celebratorum memoriam renovat: hi autem ludi à Nicolao Damaſceno Auguſti amiciſſimo, qui Herodi Regi à Conſiliis erat, videntur inſtituti. Hunc autem inter Auguſti amicos numeratum teſtatur Athenæus lib. 14. pag. 652. Περὶ δὲ τῶν Νικολάων καλουμένων φοινίκων, τοσοῦτον ὑμῖν εἰπεῖν ἔχω, τῶν ἀπὸ τῆς Συρίας καταγομένων, ὅτι ταύτης τῆς προσηγορίας ἠξιώθησαν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Αὐτοκράτορος σφόδρα χαίροντος τῷ βρώματι Νικολάου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἑταίρου ὄντος αὐτῷ, καὶ πέμποντος φοίνικας συνεχῶς. *De palmulis, quas Nicolaos vocant, & quæ advehuntur è Syriâ, hoc tantum vobis poſſum dicere, ab Auguſto Imperatore hoc nomen inditum fuiſſe, qui admodum cibo eo delectaretur, quod Nicolaus Damaſcenus ejus amicus palmulas ſæpius illas ad ipſum mitteret.* Herodes Cæſareæ in Auguſti honorem ludos de Cæſaris nomine teſte Joſepho de bell. Jud. lib. 1. p. 748. inſtituit. Καὶ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας καταστησάμενος, ὁμοίως ἐκάλεσεν ἀπὸ τοῦ Καίσαρος. *Et quinquennali certamine inſtituto, nomen ei Cæſaris donavit.* Nic. Damaſcenus ad Herodis exemplum celebrare voluit eadem certamina Damaſci, ex qua urbe ſe natum gloriabatur in vita ſua: Πόλεως μὲν οὐ ποτ' ἀφ' ἑτέρας οἰόμενος δεῖν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς αὐτοῦ προσαγορεύεσθαι. *Qui nunquam alterius civitatis quàm patriæ ſuæ civem ſe appellare voluit.* Eximiam Auguſti virtutem, & ſumma illius in omnes beneficia in ipſius vita à ſe ſcripta commemorat Nic. Damaſcenus. Corona quercea, Victoris præmium videtur fuiſſe, in illius memoriam, quam Auguſtus ob ſervatos cives à Senatu recepit.

Hic nummus primi moduli inter rariores habendus.

DEULTUM.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS AVG. Caput Philippi laureatum.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacenſis Deultana.* Æſculapius ſtans, dextrâ innixâ baculo cui involutus ſerpens.

Deultum urbs & Colonia Thraciæ nummos Philippo in victoriæ Carpicæ monimentum conſecraſſe videtur: cum enim Carpi Sarmatiæ Europeæ populi proximas Thraciæ provincias vaſtarent, Imperator illos vicit, & pacem cum iis iniit, quamobrem Deultani gratulantur. Æſculapius in hoc Deultanæ Coloniæ nummo, ut Apollo ejus pater in aliis quos vulgavimus, ſui cultum indicat; filius autem à patre edoctus eſt medicinam, Apollinem enim Veteres, quaſi Ἀπελλῶντα, hoc eſt, propellentem morbos, cognominatum putarunt, unde apud Athenienſes Ἀλεξίκακος vocatus eſt: Æſculapius verò in medicina ita excelluiſſe dicitur, ut mortuos ab Inferis revocare crederetur, idcirco in Deorum numerum relatus. Philippus forſan aliquam in hoc bello Scythico ægritudinem paſſus eſt, pro cujus ſalute Deultani Æſculapio tutelari urbis Deo ſacra perpetrarunt.

Hic nummus minimæ formæ inter raros aſcribendus.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacensis Deultana.* Cybele turrita sedens, dextrâ pateram, sinistrâ tympanum, hinc & inde pro pedibus Leo.

Deultum, Colonia à Vespasiano facta, easdem videtur immunitates habuisse, quas narrat Titulus 51. Cod. lib. 11. de Colonis Thracensibus : *Thracenses capitationis tributa non præstant, sed tributa terræ.* Cybele sui cultum in Colonia denotat, illa eadem est quæ Tellus & Magna Mater, de qua D. Augustinus lib. 7. de Civit. Dei : *Tellurem eandem dictam esse Magnam Matrem : quòd tympanum habeat, significari esse orbem terræ : quòd turres in capite, oppida : quòd sedes fingatur circa eam, cùm omnia moveantur, ipsam non moveri .... Leonem adjungunt solutum ac mansuetum, ut ostendant nullum esse genus terræ tam remotum, ac vehementer ferum, quod non subjici cuique conveniat.* Hæc D. Augustini de Cybele descriptio mirè nummo congruit ; illa pateram ob sacrificia sibi pro Philippi salute perpetrata gerere videtur.

Hic nummus minimi moduli pro raro & singulari notandus.

C. F. P. D. *Colonia Flavia Pacensis Deultana.* Leo.

Thraciam non modò Colonias à Romanis, sed etiam longè antea à Græcis accepisse legimus apud Polybium Hist. lib. 9. pag. 561. Ἦν τι σύστημα τῶν ἐπὶ Θρᾴκης Ἑλλήνων, οὓς ἀπῴκισαν Ἀθηναῖοι καὶ Χαλκιδεῖς. *Erat olim inter Græcos qui Thraciam colebant, corpus veluti quoddam & Respublica communis Coloniarum ab Athieniensibus & Chalcidensibus eò deductarum.* In superiori nummo Cybele cum Leonibus repræsentatur, ideo Leo Matri Magnæ sacer dicitur ; an in hoc typo pro hujus Deæ symbolo, an verò pro Coloniæ insigni cusus sit, dijudicent Antiquarii. Leonum abundantiam in Thracia fuisse nemo nescit.

Hic nummulus inter rariores numerandus.

HELIOPOLIS.

IMP. CAES. M. IVL. PHILIPPVS. AVG. Caput Philippi laureatum.
COL. HEL. *Colonia Heliopolis* vel *Heliopolitana.* Caput muliebre turritum & velatum, antè quod signum militare, cui imposita aquila cum capite gemino, ponè autem ramus.

Heliopolis urbs Cœlesyriæ, Colonia à Julio Cæsare constituta, Veteranisque ab Augusto frequentata, ut in Hadriano p. 158. diximus, nummos Philippo dedicavit ob bellum Persicum ab eo, pace inita, sopitum, cujus rei testes sunt nummi ipsi à Senatu percussi cum epigraphe PAX AETERNA, & insignes illi argentei, cum inscriptione, PAX FVNDATA CVM PERSIS. Caput muliebre turritum, Genius est urbis. Signum militare, ad Coloniæ supplementum ex Veteranis spectat ; sed signo militari imposita est aquila cum gemino capite, ad denotandum illos ex duabus Legionibus in eam fuisse transmissos, de quibus infrà. Pone caput mulieris ramus est ; sed cujus arboris, haud affirmare audemus : si tamen conjecturæ locus, cupressus est ; illa in medio templi exhibetur in nummo hujus Coloniæ infrà describendo ; adde quòd hæc Soli dicata sit, & urbs Heliopolis, id est, Solis Civitas appelletur.

Hic nummus primæ magnitudinis in rariorum numero recensendus.

ΑΥΤΟΚ. Κ. Μ. ΙΟΥΛ. ΦΙΛΙΠΠΟϹ. ϹΕΒ. Caput Philippi laureatum.

COL. HEL. LEG. V. MACED. VIII. AVG. *Colonia Heliopolis*, *Legionum* v. *Macedonicæ*, VIII. *Auguſtæ*. Caput turritum pectore tenus cippo impoſitum, hinc & inde figura virilis cum vexillo, & clypeo cui innixa eſt.

Inſignis eſt ille typus, qui Veteranos Legionum v. *Macedonicæ* & VIII. *Auguſtæ* Heliopolim in Coloniam fuiſſe tranſmiſſos nos edocet; jam per alterum Auguſti nummum à Berytiis ſignatum, Veteranos illos partim Berytum traductos vidimus, unde non mediocriter illuſtratus eſt locus Strabonis duas Legiones ab Agrippa in hac urbe locatas commemorantis. Βηρυτὸς δὲ κατεσπάσθη μὲν ὑπὸ Τρύφονος, ἀνελήφθη δὲ νῦν ὑπὸ Ῥωμαίων, δεδαξαμένη δύο τάγματα ἃ ἵδρυσεν Ἀγρίππας ἐνταῦθα. *Berytus verò à Tryphone diruta, nunc verò à Romanis inſtaurata, duabus Legionibus ibi ab Agrippa collocatis.* Nummus enim Legionum nomina à Strabone prætermiſſa reſtituit, quarum partem alteram Berytum, alteram Heliopolim traductam demonſtrat, ideo duo Legionum vexillarii, unus nimirum v. *Macedonicæ*, & alter VIII. *Auguſtæ* exhibentur, ad latera urbis Genii cippo impoſiti ſtantes tanquam Coloniæ Præſides. Epigraphe nummi bilinguis, apud Antiquarios illius raritatem adauget.

Hic nummus primæ magnitudinis ex muſeo noſtro, eximiæ ſingularitatis & elegantiæ eſt.

IMP. CAES. M. IVL. PHILIPPVS PIVS FEL. AVG. In aliis Græca ut ſuperior epigraphe. Caput Philippi laureatum.

COL. IVL. AVG. FEL. HEL. *Colonia Julia Auguſta Felix Heliopolis* vel *Heliopolitana*. Mulier tutulata & ſtolata ſtans, dextrâ temonem, ſiniſtrâ cornucopiæ, hinc & inde figura muliebris cippo impoſita velum ampliſſimum ſupra caput ejus volitans utraque manu retinet, pro pedibus aſtant duæ figuræ viriles cum labaro.

Juliæ & *Auguſtæ* nomina Heliopoli urbi in hoc nummo aſcripta, eam à Julio Cæſare Coloniam fuiſſe conſtitutam, & ab Auguſto Veteranis, ut diximus, frequentatam proculdubio convincunt, nec illa à Sept. Severo deducta eſt, ut Antiquarii hactenus exiſtimarunt ex Ulpiani loco Dig. de Cenſ. *Eſt & Heliopolitana quæ à Divo Severo per belli civilis occaſionem Italicæ Coloniæ rempublicam accepit.* Cùm Ulpiani mens ſit non quidem Heliopolim à Severo conſtitutam Coloniam, ſed jure Italico quam hæc nondum obtinuerat, ab ea Imperatore donatam indicare; illa enim ejuſdem ſortis erat ac Cæſarea Palæſtinæ, de qua Paulus l. 2. de Cenſibus. *Divus Veſpaſianus Cæſarienſes Colonos fecit, non adjecto ut & juris Italici eſſent.* Imo Ptolemais Phœniciæ ex ipſo Ulpiano nudum habebat Coloniæ nomen. Mulier tutulata, Genius eſt urbis ſub Fortunæ imagine ſæpius in Heliopolitanorum nummis & in aliis repræſentata, ſtolata quidem eſt, Romanorum more veſtita: duas pro pedibus ejus figuras cum vexillis, ad Coloniæ originem ſpectare, in ſuperiori nummo diximus; ſed quænam ſint illæ mulieres, velum ſupra caput Fortunæ ſuſtinentes, an duæ icunculæ tantum ad ſimulacri ejus ornamentum in templo poſitæ, an ipſius Deæ Sacerdotes, an verò Nemeſis & Themis ipſius comites, dijudicent Eruditi. Vidimus autem egregium marmor Romæ exhibens Fortunam ſedentem cum duabus puerulis ante & pone ipſam ſtantibus, anteriorem quidem puerulam, Fortunam præſentem; retro autem ſtantem, futuri temporis Fortunam interpretabantur.

Hic nummus majoris moduli inter rariſſimos computandus.

M. IVL. PHILIPPVS AVG. Caput Philippi laureatum.
COL. IVL. AVG. FEL. HEL. *Colonia Iulia Augusta Felix Heliopolitana.* Mercurius stans succinctus, dextrâ crumenam, lævâ caduceum.

Mercurius in Heliopolitana Colonia cultus fuisse videtur : Mercurios quidem quinque numerat Cicero de Nat. Deor. inter quos quintus Argum interemisse dicitur, ob eamque causam Ægypto præfuisse, atque Ægyptiis Leges demonstrasse, idemque à Phœnicibus *Thautus* appellatur, quòd primus mensis, id est, September, Thoth ab illo vocatus sit. Mercurius in Tyriorum nummis depingitur cum radio, quo Astrologi pro globo utuntur ; sed hic crumenam tanquam mercium Præses dextrâ gerit, lævâ verò caduceum, quem ille ad dissidia & contentiones tollendas præferebat, indicans ad mercaturam commodiorem pacis tempora bellicis esse præferenda.

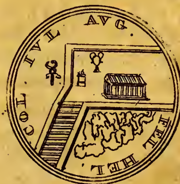
Hic nummus infimæ molis inter rariores reponendus.

IMP. CAES. M. IVL. PHILIPPVS. AVG. Caput Philippi laureatum.
COL. HEL. I. O. M. H. *Colonia Heliopolitana. Jovi Optimo Maximo Heliopolitano.* Cupressus in templo duodecim columnis suffulto, ante gradus arula.

Ad Heliopolim Cœlesyriæ urbem pertinet nummus, & non ad Helviam Coloniam, uti refert Comes Mediobarbus pag. 347. Illa Septimii Severi studiosa, templum Jovi Optimo Maximo sacrum in ejus nummis jam exhibuit ; sed ejusdem ædis typus in majori nummo amplior est. Coloni ex urbe Roma missi, præcipuum urbis numen Heliopolim asportarunt. Templum Jovis Capitolini in octava Romæ regione collocat P. Victor, quod Tarquinius Priscus vovit, Tarquinius verò Superbus à fundamentis erexit, deinde idem XL. argentea millia ad illius structuram impendit ; sed anno post ipsum è regno ejectum, Horatius Consul idem dedicavit ; Jupiter verò Optimus Maximus, vocatus etiam est Capitolinus, quòd supra Capitolium templum ejus esset ædificatum : sed cùm sedem mutassent Romani, pro Capitolino, loci nomine Heliopolitanum de Coloniæ appellatione cognominarunt. Cupressus in ejus aditu videtur posita, quod hæc arbor Soli esset sacra, cujus nomen ferebat civitas dicta Heliopolis, *urbs Solis.* Assyrii autem in hac civitate Solem sub Jovis nomine colebant, ut jam ex Macrobio diximus in Caracalla p. 37. *Assyrii quoque Solem sub nomine Jovis, quem Dia Heliopolitem nominant, maximis ceremoniis celebrant in civitate quæ Heliopolis nuncupatur.*

Hic nummus primæ magnitudinis rarus est & elegans.

IMP. CAES. M. IVL. PHILIPPOS PIVS FEL. AVG. Caput Philippi laureatum.
COL. IVL. AVG. FEL. HEL. *Colonia Julia Augusta Felix Heliopolitana.* Templum supra rupes cum scala multorum graduum, ante quod arula, & propè, vas ad sacrificium, in area, juxta scalæ verticem, caduceus.

Cui numini dicatum sit hoc templum, nisi caduceus in Mercurii honorem ædificatum indicet, vix asserere poterimus. Mercurium Heliopoli cultum docuit nos superior ejusdem Philippi nummus

mus ab Heliopolitanis percussus, ut in ejus explanatione hunc Mercatorum Deum esse diximus; ideo illum & ejus templum in nummis Philippo dicatis exhibuerunt Heliopolitani, quòd Imperator per pacem cum Persis fundatam, solenne urbis commercium restaurarit; ideo ara & vas ob sacrificia pro Imperatore perpetrata adsunt. Templum supra rupes conditum est: an in clivo Libani montis urbs sit ædificata, dijudicent Antiquarii; id innuere videtur Anonymus quem vulgavit Gothofredus in Exegesi totius Mundi §. 10. Ἡλιόπολις, ἡ πλησιάζει τῷ Λιβάνῳ ὄρει, *Heliopolis, quæ propinqua est Libano monti.* Hyginus primum Mercurio templum in Arcadia à Lycaone Pelasgi filio factum narrat Fab. 225.

Hic nummus primi moduli inter elegantiores reponendus.

HIPPO.

M. PHILIPPVS. AVG. P. P. Caput Philippi laureatum.
C. G. I. H. P. A. *Colonia Gemella Julia Hipponensis Pia Augusta.* Lupa cum puerulis.

Jam prodiit similis Lupæ cum puerulis & his litteris initialibus typus in Commodo pag. 214. illas in M. Aurelio ad Hipponensem Coloniam spectare diximus, cùm è contrà P. Harduinus eas ad Hadrumetinam retulerit: secunda autem littera est G, non C; Hippo enim in Numidia duplex, seu geminus, alter *Regius* vocatus, alter *Diarrhytus* seu irriguus, prior à Plinio Juniore Colonia Hipponensis dicitur lib. 9. epist. ad Caninium, quod confirmat Antoninus Pius in Itin. *Hippone Regio Colonia* M. P. XXXI. *Addianum* M. P. XXXII. *Nalpotes* M. P. XL. *Thabraca* M. P. XXX. *Hippone Zarytho* M. P. LX. De geminis illis urbibus hæc narrat Solinus cap. 29. *Borion promontorium, quod Aquilone cæditur, Græci advenæ sic vocaverunt, Hipponem Regium dictum: Item Hipponem alterum interfluente freto Diarrhyton nuncupatum; nobilissima oppida equites Græci condiderunt.* Quod improbat Bochartus part. 2. lib. 1. pag. 517. *Solinus Græcos equites utrumque condidisse vult, factâ ex nomine conjecturâ: quod falsum est & ridiculum.* Sallustio fidem adhibet, qui Hipponem Phœnicum opus accenset, uti jam diximus in Caracalla pag. 40. Hipponem Coloniam à Julio Cæsare constitutam docet *Juliæ* nomen in nummo; Hadrumetinam verò à Trajano deductam, *Ulpiæ* appellatio in Gruteri inscriptione à Patre Harduino allata denotat. Lupa cum Romulo & Remo lactantibus, Coloniæ Romanæ symbolum est.

Hic nummus minimi moduli inter rariores numerandus.

LAODICEA Syriæ.

AYT. K. M. IOYΛI. ΦIΛIΠΠOC CEB. Caput Philippi laureatum.
COL. LAODIC. METROPOLEOS. *Colonia Laodiceæ Metropoleos.* In area Δ. E. Diana tutulata & tunicata, dextrâ elatâ telum è pharetra dorso appensa depromit, sinistrâ arcum gerens, pro pedibus hinc inde Cervus.

Laodiceas urbes à Seleuco Nicatore sex in matris Laodices memoriam conditas narrat Appianus in Syriacis: Καὶ ἓξ ἐπὶ τῇ μητρὶ Λαοδικείας. *Et sex à matre Laodiceas.* Sed ex iis omnibus ea sola quæ in Syria ad mare adjacet, Colonia à Septimio Severo ob belli civilis merita constituta est, ut in Caracalla fusè diximus pag. 39. Illa est urbs, quam diripuit Cassius, cùm in eam se Dolabella recepisset, ut idem Appianus tradit de Bell. civ. lib. 4. Λαοδικέων ᾗ τά τε ἱερὰ καὶ τὰ κοινὰ ἐσύλα, καὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἐκόλαζε. *Laodicensium & fana & ærarium diripuit, nobilissimum quemque supplicio affecit.* Laodicea tanquam secunda Syriæ Metropolis Philippo pacem cum Parthis sancienti nummos lætabunda percutit. Diana est in nummo, & non Cybele, inter duos cervos, uti profert Patinus in Indice pag. 15. quem ob calathum capiti Deæ superpositum forsan non sequutus esset Comes Mediobarbus pag. 347. si nummum vidisset; adeò necessaria est numismatum inspectio, & non sola eorum descriptio. Diana Laodiceæ sui cultum indicat. Ejus signum Seleucus à Persis ex Attica ablatum, & Susis repertum, Laodicensibus concessit, ut ex Pausania in Elagabalo pag. 82. retulimus. Cervi pro pedibus Dianæ adsunt, quòd ii essent huic Deæ sacri, si Apollodoro fides est, lib. 2.

lib. 2. *Erat enim ad Oeonen auratis cornibus insignis cerva Dianæ sacra.* De notis Δ. Ε. sæpius dictum.

Hic nummus minimæ formæ pro raro habendus.

COL. LAOD. METROPOLEOS. *Coloniæ Laodiceæ Metropoleos.* In area Δ. Ε. Mulier turrita stans, dextrâ temonem, sinistram extendit.

Figura muliebris vel urbem repræsentat, vel Genius est loci; turribus ornatur, tanquam optimè turribus munita; temonem tenet, ad situm urbis indicandum, quod utrumque Appianus confirmat lib. 4. de Bell. civ. pag. 624. Ἐς Λαοδίκειαν οἰκείως ἔχουσαν οἱ παρῆλθεν, ἐπί τε Χεῤῥονήσου συνῳκισμένην, καὶ τὰ ἐκ τῆς γῆς ὠχυρωμένην, καὶ ἐς τὸ πέλαγος ἔχουσαν ὅρμον. *Et Laodiceam urbem sibi amicam pervenit, sitam in peninsula, & quà continentem spectat, munitam, ad mare verò portum habentem.* Clavus seu gubernaculum navis, temo dicitur, quòd eam dirigat, erectamque teneat. Cicero de Senectute: *Ille autem clavum tenens, quietus sedet in puppi.*

Hic nummus secundæ magnitudinis obvius est.

COL. LAODICEON. METROPOLEOS. in area Δ. Ε. Mulier turrita stans, dextrâ Aquilam sustinet, lævâ temonem tenet.

En mulier Laodiceam urbem repræsentans, eadem prodit iterum, per temonem urbis situm ad mare indicat; sed ut Colonia Romana, Aquilam urbis Romæ symbolum dextrâ tenet: cur verò Aquila Romanorum insigne fuerit, docet Josephus de Bello Jud. lib. 3. cap. 5. pag. 838. Βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. ὃ δὴ καὶ τῆς ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς· καὶ κληδὼν ἐφ' οὓς ἂν ἴωσι τοῦ κρατήσειν δοκεῖ. *Quòd & universarum avium regnum habeat, & sit validissima. Itaque illam & principatus insigne putant, & omen victoriæ, quoscumque bello petierint.* Laodiceam inter Colonias juris Italici recenset Paulus lib. 2. de Censibus: *Laodicea in Syria, & Berytos in Phœnice, juris Italici sunt, & solum earum.*

Hic nummus minimi moduli pro raro ascribendus.

COL. LAO. METROPOLEOS. in area Δ. Ε. Mulier turrita insidet temoni, cujus capulum dextrâ tenet.

Laodiceæ Genius, seu urbs ipsa, variis modis exhibetur: in hoc nummo insidet temoni, qualem videre est Aradiorum Genium in Trajano apud Patinum pag. 187. & sitam non modò indicat ad mare urbem, ut illam Strabo collocat lib. 16. pag. 751. Εἶτα Λαοδίκεια, ἐπὶ τῇ θαλάττῃ κάλλιστα ἐκτισμένη, καὶ εὐλίμενος πόλις. *Sequitur Laodicea ad mare sita, urbs optimè exstructa, & portu prædita.* Sed & tranquillum Coloniæ statum arguit; quietè enim sedet Genius post pacem à Philippo cum Persis initam, qui Mesopotamiâ partim occupatâ, Syriam ipsam terruerant, ideo urbs gratulabunda nummos Imperatori dedicat.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter rariores recensendus.

COL. LAOD. in aliis LAODICEAS METROPOLEOS. in area Δ. E.. Templum duarum columnarum, in quo Aquila alis expansis.

Resarciendus est ut suprà similis nummus apud Patinum pag. 382. cum epigraphe LAODIC. ASMA.....

Laodicenses jam hoc Templum in Caracallæ & Elagabali nummis exhibuerunt, quod vel ad Jovem, vel ad Imperium Romanum spectare diximus. Aquila in Jovis tutela est, cujus causam narrat Aratus in Phænom. *Cùm adversus Titanas proficisceretur & sacrificium faceret, Aquilam ei in auspicio apparuisse, & fulmina ministrasse, quam bono omine receptam tutelæ subjecisse.* Ipsa verò in aditu templi insculpta, illud ad Jovem pertinere denotat, ut videre est in Decii nummis à Rhesainesiis signatis, ut & Noctua in iisdem, alterum Minervæ consecratum arguit: sed Aquilam præsertim in obviis Syriæ, Phœniciæ & Mesopotamiæ nummis Imperium Romanum designare, rite norunt Antiquarii; quamobrem id templum Imperii majestati consecratum à Laodicensibus quidam existimant, quemadmodum plurima delubra novimus à quibusdam Asiæ Minoris gentibus Senatui & Romæ dedicata. Vide Seguini nostri ea de re sententiam pag. 120.

Hic nummus mediocris formæ, à Patino pag. 382. vulgatus, non obvius est, imo rarus.

NEAPOLIS Samariæ.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS AVG. Caput Philippi laureatum.

COL. NEAPOL. *Colonia Neapolis* vel *Neapolitana.* Cybele sedens inter duos Leones, dextrâ pateram, sinistrâ cymbalum, in vertice mons cum templo.

Tam multæ sunt urbes *Neapolis* nomine insignitæ, ut earum numerum recensere veritus Stephanus, adjecerit, καὶ ἄλλαι, *& aliæ.* Nostra verò Neapolis, ut se ab aliis distingueret, se primùm *Flaviæ* nomine insignem, & in Samariæ regione sitam ascribit, sub epigrage ΦΛΑΟΥ. ΝΕΑΠΟΛΙ. ΣΑΜΑΡΕΙΑΣ. deinde in posterioribus nummis se inter Syriæ Palæstinæ urbes dinumerat, ΦΛ. ΝΕΑϹ ΠΟΛΕΩϹ ϹΥΡ. ΠΑΛ. Φλαβίας Νέας Πόλεως Συρίας Παλαιστίνης; tandem sub Philippo se Coloniam nominat: sed ut inter alias noscatur, templum Jovis celeberrimum supra montem Garizim ædificatum, ad cujus radices erat sita, semper in aliqua nummi parte apposuit. Prius urbis nomen *Sichem* erat, teste Benjamino in Itiner. pag. 66. *Neapolis, olim dicta Sichem, intra montes Ephraim condita, in valle jacet inter montem Gerizim & montem Ebal.* Hæc sub Vespasianis dicta est *Neapolis*, & *Flaviæ* nomen accepit, ob Syriæ Palæstinæ meritum in bello Judaïco, ut innuere videtur Frontinus lib. de Colon. *Inter quos postea, & miles Imp. Titi lege, modum jugerationis ob meritum accepit.* Jus etiam Italicum ab iis Imperatoribus obtinuit, quod iis abstulit Septimius Severus apud Spartianum: *Neapolitanis Palæstinensibus jus civitatis tulit, quòd pro Nigro diu armis steterant.* Unde æram in nummis suis dinumerarunt, testes sint nummi Domitiani, in quibus IA. an. 11. & M. Aurelii Faustinæ cum litteris numeralibus ΠΖ. ΠΗ. ΠΘ. 87. 88. 89. qui asservantur in Thesauro Regio; nec urbs epocham sub Augusto inchoavit, ut contendit Pater Harduinus pag. 342. ex nummo Collegii Ludovici Magni, in quo ille ЄΤ. ΠΡ. an. 180. legit; sed alteram post Π litteram diligenter ab eo non observatam existimamus. Neapolim autem Coloniam à Philippo factam evincunt non modò nummi cum hujus titulo frequentes, ipsi & ejus familiæ dicati, sed epigraphe ΦΛ. ΝΕΑϹ ΠΟΛ. ϹΥΡ. ΠΑΛΕ. in Regiis nummis Elagabali; imò in Gordiani nummis in Cimelio Card. Maximi. Nec moveat Lectorem nummus à Com. Mediobarbo p. 314. ex Occone p. 403. allatus, quem is Elagabalo tribuit: hic namque nummus ad Volusianum pertinet, ut infrâ videbimus, cujus typum ille malè descripsit, & Elagabalo perperam tribuit. Cybele ut in superiori Damasci nummo, Neapoli sui cultum indicat.

Hic nummus secundi moduli pro raro & insigni habendus est.

COL. SERG. NEAPOL. *Colonia Sergia Neapolis.* Æſculapius ſedens, ſiniſtrâ baculum ſerpente involutum tenet, dextram porrigit verſus Hygeiam ſtantem, quæ lævâ ſerpentem apprehendit paſcentem in patera quam dextrâ gerit.

Vox SERG. in hoc Neapolis Coloniæ à Philippo deductæ nummo pro antiqua *Flaviæ* appellatione poſita eſt, eaque *Sergia*, vel *Sergiana*, vel *Sergiopolitana* videtur explicanda. *Sergia* familiæ Romanæ nomen, Julio Philippo de Julia gente appellato non convenit. Sergiana vox, nomen eſt ex Sergia gente in aliam familiam adoptata productivum: quis verò Philippum in familiam Juliam adoptatum, *Sergianum* dictum fuiſſe, & Coloniam ab eodem deductam, *Sergianæ* nomen ab eo tuliſſe exiſtimabit? An potiùs hæc Colonia, *Sergiopolitana Neapolis* vocata ſit, ob cives partim ex Sergiopoli Euphrateſia urbe non multùm diſſita, Neapolim traductos, ſed illam à Sergio cive Romano ſub Diocletiano ibi cum Baccho martyrium paſſo nominatam tradunt Eccleſiaſtici Scriptores; at verò ſi nulla ex iis interpretatio arrideat, ad aliam de *Sergia* tribu Romana confugiendum, ex qua Coloni Neapolim tranſmiſſi ſint, unde *Sergia* nominata ſit Neapolis. Vide plura in Otacilia. Æſculapius & Hygeia Coloniæ numina ſunt, ob ſacra ipſis pro Philippo Coloniæ fundatore à Neapolitanis facta, in nummo forſan ſignata.

Hic nummus ſecundæ formæ in Collegio Ludovici Magni rariſſimus eſt.

D. D. N. N. PHILIPPIS AVGG. *Dominis noſtris Philippis Auguſtis.* Capita adverſa Philippi patris & filii lauro inſignita.
COL. SERG. NEAPOL. *Colonia Sergia Neapolis.* Silenus à ſiniſtris ſtans ſolito modo, ante eum, in vertice templum ſupra montem.

Dominorum appellatio pro ſupremi faſtigii vocabulo in nummis jam ſub Caracalla & Geta Imperatoribus ab Antiochenſibus Piſidiæ uſurpata prodiit, quam adulatoriam nomenclationem renovat Neapolis beneficiorum Philippi memor, ſimul ac intellexit communicatam filio à patre Imperii poteſtatem, qua de re ſic Victor: *Sumpto in conſortium Philippo filio.* Illa *Domini* appellatio etiamſi publico ære Romæ non ſignaretur, pro uſu tamen erga Imperatorem invaluerat, ſi quidem Alexandrum Severum eam recuſaſſe narrat Lampridius in ejus vita: *Dominum ſe appellari vetuit.* Tandem illam Romani in Aureliani nummis uſurparunt. Silenus Neapoli ſui cultum arguit, quem inter Divos relatum memorat Tertullianus lib. de Anima: *Quia plerοſque victores etiam exiſtimavit antiquitas, nedum Divos: ut Mercurium Ægyptium, cui Plato adſuevit, ut Silenum Phrygem, cui à paſtoribus perducto ingentes aures ſuas Midas tradidit.*

Hic nummus primæ magnitudinis rariſſimus eſt.

I. I. M. M. C. C. F. PHILIPPIS AVGG. *Imperatoribus Marcis Cæsaribus Philippis Augustis.* Capita Philipporum jugata & laureata.

COL. NEAPOL. NEOKORO. *Colonia Neapolis Neocoros.* Silenus ut suprà, in vertice templum supra montem, in imo Aquila alis expansis.

Idem ferè typus prodit, cui addita est Aquila, quòd Neapolis se Romanam jactet, cùm Colonia facta sit. Silenus, ut suprà diximus, sui cultum in urbe arguit, nec est Coloniæ argumentum, ut existimat P. Harduinus pag. 120. *Vir saccum humeris gestat, Coloniæ est argumentum, ut in nummis Neapoleos Samariæ.* Non saccum humeris gestat Silenus, sed ut vini inventor, utrem hircinum in quo illud reponebatur, teste Nonno Dionys. 18. v. 116.

Λαιῇ μὲν νεόδαρτον ἐθήμονος ἔγκυον οἴνου
Αὐχενίῳ ζωστῆρι περίπλοκον ἀσκὸν ἀείρων.
Sinistrâ quidem recens direptum consueto pleno vino
Humerali cingulo circumplexum utrem tollens.

Mons cum templo in omnibus Neapolitanæ Coloniæ nummis, ad situm ejus denotandum cælatur; illa enim ex Benjamini Itinerario in Samariæ regione ad montis Garizim radices erat condita. Ille mons insigni Jovis templo demonstratur; Josephus enim narrat lib. 12. cap. 7. Garizitanum templum Deo Maximo olim fuisse dicatum; sed Samaritas ad Antiochum Deum Epiphanem Legatos misisse, ab ipso petituros, ut templum quod hactenus nullius Dei titulum haberet, posthac vocaretur *Jovis Græcanici.* Απολύομεν τε αὐτοὺς, τῆς αἰτιῶν, καὶ τὸ παρ᾽ αὐτοῖς ἱερὸν καθάπερ ἠξιώκασι, προσαγορευθήτω Διὸς Ἑλλωίου. *Absolvimus eos quantùm ad hanc causam & eorum templum attinet, quod posthac appelletur Jovis Græcanici.* De Neocoris infrà.

Hic nummus primæ formæ rarissimus est.

Eadem epigraphe. Capita Philipporum jugata.

COL. NEAPOLI. NEOKORO. *Colonia Neapolitana Neocoros.* Lupa cum puerulis, templum supra montem Garizimum in vertice.

Colonia Neapolitana Syriæ Palæstinæ *Neocoros* adinstar Græcarum Asiæ Minoris urbium inscribitur. Nummi quidem K pro C exhibent, sed utraque littera Romani utuntur, verbi gratiâ Calend. & Kalend. De Neocoris variè hactenus ab auctoribus scripta sunt; sed D. Nic. Bon J C. Græcus Venetiis degens, tractatum de iis singularem in duodecim capita divisum nobis perlegit, qui simul ac prælo mandatus fuerit, omnium votis cumulatè respondebit. Νεωκόροι videntur esse sacrarum ædium, & publicorum ludorum Curatores, quos Latinè *Ædiles* dixeris. Vide interim P. Harduinum pag. 2. à quo tamen in hoc dissentire nobis liceat, quòd ille notas δὶς, τρὶς, τέτρακις, sub eodem Imperatore sacra certamina bis, ter, & quater exhibita existimet, ex marmore Oxoniensi pag. 95. de Smyrnæis: Καὶ ὅσα ἐπετύχομεν παρὰ τοῦ κυρίου Καίσαρος Ἀδριανοῦ δι᾽ Αντωνίου Πολέμωνος, δεύτερον δόγμα Συγκλήτου, καθ᾽ ὃ δὶς Νεωκόροι γεγόναμεν. *Et quæ accepimus à domino Cæsare Hadriano per Antonium Polemonem, alterum nempe Senatusconsultum, quo bis Neocori facti sumus.* Quæ verba, *bis Neocori facti sumus*, non intelligenda nobis videntur, quòd Smyrnæi bis ab Hadriano Neocori facti sint, sed quòd illi jam ab alio Imperatore Neocori instituti, Neocoriam secundam obtinuerint, ut in ejus nummis passim legitur; Ephesii verò tertiam sub Caracalla, sub quo ΤΡΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ inscribuntur; quartam autem sub Elagabalo, quo fit ut in ejus nummis glorientur se solos quater Neocoros institutos, ΕΦΕΣΙΩΝ ΜΟΝΩΝ ΑΠΑΣΩΝ ΤΕΤΡΑΚΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. In Græcarum autem urbium nummis, quandonam suam quæque civitas Neocoriam, & sub quibus Imperatoribus acceperit, ex ipsorum numismatum inscriptionibus ostendemus. Quis enim crederet Ephesios sub Elagabalo quater Neocoros fuisse factos, cùm ille vix quintum Imperii annum inierit? ludi enim tantis impensis celebrabantur, ut in quinquennium rejicerentur. Lupa cum puerulis, solenne est Coloniarum symbolum.

Hic nummus primi & secundi moduli rarissimus est.

NESIBI.

ΑΥΤΟΚ. Κ. Μ. ΙΟΥΛΙ. ΦΙΛΙΠΠΟC. CEB. Caput Philippi radiatum.
ΙΟΥ. CEΠ. ΚΟΛΩ. NECIBI. MET. Ἰουλίας Σεπτιμίας Κολωνίας Νέσιβι Μητροπόλεως. Mulier insidens rupibus in templo tetrastylo, dextrâ spicas, supra caput Aries.

Nesibis urbs Mesopotamiæ, Colonia à Septimio Severo deducta est, ut Σεπτιμίας nomen in nummis, & Dionis sub hoc Imperatore degentis verba lib. 35. pag. 3. testantur : Νῦν μὲν ἡμετέρα ἐστὶ, καὶ ἄποικος ἡμῶν νομίζεται. *Atque hoc tempore nostræ est ditionis, Coloniaque nostra habetur.* Nesibis autem in hoc Philippi nummo Ἰουλίας nomen etiam præfert, quod eruditissimus Spanhemius Differt. 9. pag. 775. ipsi Coloniæ à Severo & Julia Domna conjuge inditum existimat ; an potiùs Nesibis hanc *Juliæ* appellationem obtinuit à Philippo, qui Juliæ gentis erat, quique hanc urbem Metropolis dignitate insignierat, ut nummi titulus demonstrat. Mulier insidens monticulis, Genius est urbis, situm ejus in clivo montis Masii denotans ; spicas gerit, ad indicandam frumenti in agro suo abundantiam. Aries, anni principium designare videtur. Templum Genio urbis dedicatum est.

Hic nummus secundi moduli inter præstantiores numerandus.

PELLA.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS AVG. Caput Philippi radiatum.
COL. IVL. AVG. PELLA. *Colonia Julia Augusta Pella.* Mulier tutulata sedens, dextram versus caput admovet.

Pella urbs & Colonia Macedoniæ, Philippo nummos consecrasse videtur, ei gratulans, quòd ille provinciæ suæ copiis Severianum generum præfecerit, si Zosimo fides lib. I. Σεβεριανῷ δὲ τῷ κηδεστῇ τὰς ἐν Μυσίᾳ καὶ Μακεδονίᾳ δυνάμεις ἐπίστευσε. *Severiano genero Mysiæ Macedoniæque copiis creditis.* Pella Macedoniæ Principum olim Regia fuit, quam Titus Livius Decad. 5. lib. 4. *non sine causa delectam esse Regiam* tradit. Mulier illa sedens, urbem repræsentare videtur, illiusque solenne est symbolum, de quo sæpius diximus.

Hic nummus mediocris & minimæ molis nec rarus nec obvius est.

PHILIPPOPOLIS.

ΑΥΤΟΚ. Κ. Μ. ΙΟΥΛΙ. ΦΙΛΙΠΠΟC CEB. Caput Philippi laureatum.
ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑC. S. C. Figura galeata insidens clypeo, dextrâ Aquilam cui impositæ sunt duæ icunculæ togatæ, lævâ hastam gerit.

Philippopolis, urbs gemina, una Thraciæ Metropolis dignitate insignita, ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠ. à Philippo Amyntæ Macedoniæ Regis filio condita ; altera Arabiæ, Coloniæ titulo ornata, à Philippo Imperatore fundata, teste Zonara : Καὶ πόλιν βασιλεύσας ἐπώνυμον ἑαυτῷ ἐδομήσατο, Φιλιππόπολιν ὀνομάσας αὐτήν. *Et urbem cùm imperasset, ejusdem nominis condidit, quam Philippopolim appellavit.*

pellavit. Figura galeata insidens spoliis, Roma est, quam exhibent Philippopolitani tanquam Coloniæ fundatricem. Philippus autem ut Senatum sibi demereretur, Senatusconsultum antiquo more petiisse videtur, quo Coloni in urbem à se conditam mitterentur; cujus rei index est S. C. in nummo nota. Roma aquilam gerit insigne Imperii, cui superpositæ sunt duæ icunculæ togatæ, uterque scilicet Philippus, ambo Imperatores Romani.

Hic nummus primæ magnitudinis inter elegantiores reponendus.

PTOLEMAIS.

IMP. C. M. IVL. PHILIPPVS. P. F. AVG. Caput Philippi laureatum.
COL. PTOLEMAIS. *Colonia Ptolemais.* Colonus agens boves.

Ptolemais Phœniciæ urbs, Colonia à Claudio deducta, suos etiam Philippo nummos dedicat, forsan ei gratulata, ut aliæ hujus tractus Coloniæ, non modò quòd ille pace cum Persis stabilitâ bellum à Syria amoverit, sed quòd huic provinciæ fratrem suum præfecerit, teste Zosimo lib. 1. Καὶ Πρῖσκον μὲν, ἀδελφὸν ὄντα τῶν κατὰ Συρίαν προεστήσατο στρατοπέδων. *Itaque Priscum fratrem Syriacis exercitibus præfecit.* Ptolemaidenses Colonum boves agentem, ad originem & antiquitatem Coloniæ arguendam percusserunt. Hæc juris Italici non erat, si Ulpiano fides lib. 50. tit. de Cens. *Ptolemaidensium enim Colonia, quæ inter Phœnicem & Palæstinam sita est, nihil præter nomen Coloniæ habet.*

Hic nummus primi moduli inter rarissimos collocandus.

TROAS.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS AVG. Caput Philippi laureatum.
COL. AVG. TROAD. *Colonia Augusta Troadensis.* Aquila volitans unguibus caput bovis gerit.

Colonia Augusta Troas sub provinciæ Asiæ Proconsulatu continebatur, uti Paulus lib. 2. de Censibus, Colonias enumerans, eam recenset: *In provincia Asiæ, duæ sunt juris Italici, Troas & Parium.* Plurimæ erant in Imperio Romano Coloniæ, sed non omnes juris Italici: illæ autem quæ sub Caracalla eo titulo gaudebant, in libro de Censibus memorantur; ideo Troas ab Augusto Colonia deducta, frequenter novis Imperatoribus nummos dedicavit, ut immunitates præterea sibi à Claudio concessas, & à nobis sæpius memoratas, conservaret. Aquila unguibus caput bovis gerens, ad urbis originem & antiquitatem indicandam, in nummo percussa videtur: illa enim partis sacrificium abstulit, condendæque urbis augurium in eo loco fuit, ad quem bovis caput transtulisset, de quo passim à nobis dictum est.

Hic nummus minimæ formæ, etsi in aliis Imperatoribus obvius, in Philippo rarus est.

TYRUS.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS PIVS FEL. AVG. Caput Philippi laureatum.

COL. TYRO. METR. *Colonia Tyros Metropolis.* Figura virilis nuda ſupra triremem, manibus extenſis, dextrâ indicare videtur; in area conchylium.

Tyros Colonia & Metropolis Phœniciæ, plurimis de cauſis frequentes Philippo nummos percuſſit, vel quòd Perſas è Syria propulſaverit, pacem provinciæ conciliarit, vel quòd ei Priſcum fratrem præfecerit. Quænam autem ſit illa figura virilis nuda ſupra triremem poſita, Herculem Aſtrochitonem augurari liceat, de quo in Gordiano egimus pag. 150. Ille ſupra triremem poſitus eſt ut navium inventor, & quas ſtruendas Tyrios edocuit, ſi Nonno fides Dionyſ. 40.

Τεύξατέ μοι ξένον ἅρμα βατῆς ἁλός· ὀξυτόνοις δὲ
Κόψατέ μοι πελέκεσσι ῥάχιν πιτυώδεος ὕλης,
Τεύξατέ μοι σοφὸν ἔργον, &c.
Facite mihi novum currum pervii maris, ſtridulis verò
Abſcindite mihi bipennibus deorſum piniferæ ſilvæ,
Facite mihi divinum opus, &c.

Hercules dextrâ indicat, forſan Ambroſias petras, ſupra quas urbs erat condenda, & ad quas quærendas navem ipſos fabricare juſſit.

Δουρατέῳ κενεῶνι χαράξατε νῶτα θαλάσσης,
Εἰσόκε χῶρον ἵκησθε μεμορμένον, ὁππόθι δισσαὶ
Ἀσταθέες πλώουσιν ἀλήμονες εἰν ἁλὶ πέτραι,
Ἃς φύσις Ἀμφροσίας ἐπεφήμισεν.
Ligneo ventre frangite dorſa maris,
Donec in locum veniatis paratum, ubi geminæ
Inſtabiles navigantibus vagi in mari petræ,
Quas natura Ambroſias celebravit.

Hic nummus primæ magnitudinis inter elegantiores numerandus.

COL. TYRO. METROP. Aſtarte tutulata ſtans in templo ſex columnis ornato, dextram imponit trophæo, ſiniſtrâ ſcipionem oblongum gerit; Victoria columnæ impoſita ei coronam porrigit, pro pedibus hinc Silenus, inde conchylium.

Frequens eſt in Tyriorum nummis Aſtartes typus cum iiſdem ſymbolis modò ſine templo, modò cum templo, de quibus paſſim egimus. Cicero de Nat. Deor. l. 3. *Quarta*, ait, *Venus Syriâ Tyroque concepta, quæ Aſtarte vocatur.* Aſtarte urbis Dea tutelaris eſt. Hiramus Tyriorum Rex ei templum dedicavit, teſte Joſepho contra Apion. l. 1. Τότε Ἡρακλέους καὶ τῆς Ἀστάρτης τέμενος ἀνιέρωσεν. *Herculis & Aſtartes fana conſecravit.* Illa ſceptrum tanquam inſigne gerit, manum apponit trophæo ob Colonias à Tyriis longè latèque diſſeminatas. Victoria eam ob cauſam illi coronam imponere videtur. Silenus ſui etiam cultum Tyri indicat, ſed ad pedes Aſtartes poſitus tanquam unus ex Diis minoribus: conchylium, perpetuum eſt urbis ſymbolum, de quo Plinius lib. 15. cap. 16. *Nunc omnis ejus nobilitas conchylio atque purpura conſtat.*

Hic nummus majoris moduli pro raro & elegante habendus.

COL. TYRO. METROP. *Colonia Tyros Metropolis.* Figura muliebris ſtans, lævâ ſceptrum, dextrâ tabulam in qua urbis deſcriptio eſt, porrigere videtur viro tunica ornato, quem tres alii comitantur.

Mulier ſceptrum gerens, Dido eſt Tyria, ad antiquitatem urbis indicandam à Tyriis in nummo cælata, ut innuit Virg. 1. Æneid.

Belo nata fuit Tyriorum Principe, Dido
Sichæi conjux.

Dido

Dido ichnographiam urbis porrigit viro primario tribus aliis ſtipato, de qua Juſtinus. *Fugam tacitè molitur, aſſumptis quibuſdam Principibus in ſocietatem.* Nemo autem neſcit illam è Tyro in Libyam navigaſſe, & Carthaginem condidiſſe, alii tantùm Byrſam urbis arcem extruxiſſe contendunt, teſte Ovidio in Epiſt.

Struxit Carthaginis arces.

Tyrii Didonis urbem condere meditantis memoriam forſan in nummis renovarunt, Philippo alludentes, qui Philippopolim urbem non longè ab ipſis remotam condi juſſerat: nullus enim typus in nummis ſine quadam ratione cælatur.

Hic nummus majoris formæ rariſſimus eſt.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS. P. F. AVG. Caput Philippi laureatum.

COL. TYRO METR. *Colonia Tyros Metropolis.* Mulier ſtans dextrâ acroſtolium, lævâ ſtolam collectam tenet, pro pedibus hinc triremis, inde conchylium & palma arbor.

Cùm mulier quam nummus exhibet, eodem veſtitu quo Dido in ſuperiori nummo ornata ſit, ipſammet eſſet exiſtimamus: hæc ſtolam, tanquam Princeps fœmina gerit, alterâ manu acroſtolium: Dido enim Pygmalionem fratrem fugere meditans, per mare viam quærere videtur; idcirco triremis, quam mox conſcenſura eſt, juxta eam poſita eſt. Tyrii Didonem Heroïnam ſuam ad urbis antiquitatem repræſentare voluerunt ut Carthaginenſium fundatricem, quam illi tanquam Deam coluerunt. De ipſius apud Carthaginenſes cultu narrat Juſtinus lib. 18. cap. 6. *Quandiu Carthago munita fuit, pro Dea culta eſt.* Conchylium & palma arbor, urbis Tyri inſignia ſunt: conchylium purpuram apud Tyrios commendatam arguit, cujus meminit Vitruvius: *Purpuras, pro ſoli proprietate alium atque alium habere colorem, & apud Tyron quidem rubrum, circa Africam autem puniceum ſuccum emittere, quo & purpura tingitur, quam violaceam appellant.* Palma arbor, earum in hac regione abundantiam denotat, aut ad Phœnicis etymologiam ſpectat. Vide Bochartum part. 2. lib. 1. cap. 1.

Hic nummus primæ magnitudinis inter præſtantiores numerandus.

IMP. M. IVL. PHILIPPOS CAESAR. Caput Philippi radiatum.

COL. METROPOL. TYRO. *Colonia Metropolis Tyros.* Corona quercea, in qua AKTIA, KAICAPIA.

Actia certamina à Tyriis videntur in Auguſti honorem edita ob libertatem quam ipſis quondam ademerat, ab eodem ſibi reſtitutam: nam Dio Auguſtum Tyriis illam ademiſſe narrat lib. 54. pag. 525. cùm ille anno U. C. 734. veniſſet in Syriam: Τοὺς τε Κυζικηνοὺς, ὅτι Ῥωμαίους τινὰς, ἐν στάσει μαστιγώσαντες, ἀπέκτειναν, ἐδουλώσατο· καὶ τοῦτο καὶ τοὺς Τυρίους, τούς τε Σιδωνίους διὰ τὰς στάσεις ἐποίησεν, ἐν τῇ Συρίᾳ γενόμενος. *Cyzicenos, quòd in quadam ſeditione nonnullos Romanos flagris cæſos necaſſent, in ſervitutem redegit: idemque in Syriam cùm adveniſſet, Tyriis & Sidoniis propter factiones ſupplicium irrogavit.* Frequentes ſunt etiam Sidoniorum nummi in Auguſti honorem ob veniam cum Tyriis ab eo acceptam percuſſi. Corona quercea victoris præmium eſſe videtur, hæc à Senatu ob cives ſervatos Auguſto conceſſa.

Hic nummus majoris formæ, in Theſauro Regio, rariſſimus eſt.

VIMINACIUM.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS AVG. Caput Philippi laureatum.

P. M. S. COL. VIM. AN. V. *Provinciæ Mœsiæ Superioris Colonia Viminacium anno quinto.* In aliis AN. VI. AN. VII. AN. VIII. AN. VIIII. AN. X. Mulier ſtolata ſtans, manibus infrà extenſis, pro pedibus à dextris Taurus ſeu Bos, inde Leo.

Viminacium Mœſiæ ſuperioris urbem à Gordiano tertio Coloniam fuiſſe deductam anno ejus imperii ſecundo exeunte, aut tertio ineunte, ſuprà diximus; voceſque AN. I. II. & alias uſque ad AN. V. in hoc Imperatore ſignatas, annos æræ à deducta Colonia deſignare, quarum interpretationem eruditus P. Noriſius ob annos in nummis Latinis non obſervatos, neminem aſſequutum refert Diſſert. 2. cap. 6. p. 97. *Nuſquam*, inquit, *anni ſcalpi leguntur in nummis Latinis, præterquam in iis qui Viminacii in Myſia ſuperiore cuſi ſunt; ſed ut ingenuè fatear, nullus huc uſque illarum notarum interpretationem invenit.* Goltzii de nummo Coloniæ Viminacii falſa citatio in Alex. Severo & Jul. Mæſa, plurimos in errorem induxit; dubius ideo P. Noriſius loc. cit. inquit: *Quare res mihi in obſcuro latet; video enim facilius eſſe aliorum interpretationes confutare, quàm quidpiam certi ſtatuere.* Annus V. à Colonia deducta in Philippo ut in Gordiano percuſſus, Gordiani mortem hoc anno, & Philippi imperii initium certò denotat: nummi autem Romani in Philippo VI. Tribunitiam poteſtatem dinumerant; ideo Viminacii ſex etiam annos in ejus nummis computant: primuſque Philippi imperii annus quinto æræ Coloniæ reſpondet, & deinceps uſque ad Philippi necem annus decimus in ipſius nummis ſignatus eſt. De muliere inter Bovem & Leonem ſtante, in Gordiano dictum eſt.

Hic nummus ex omni modulo obvius eſt.

MARCIA

MARCIA OTACILIA SEVERA.

UPERIORI ævo ſummis contentionibus diſputatum fuit de Romanarum mulierum prænomine & cognomine, en Marcia Otacilia Severa Philippi Imp. conjux, utraque appellatione inſignita. *Marcia* prænomen eſt à Marco deſumptum, non autem Martiæ gentis appellatio. *Otacilia* veteris & Conſularis familiæ nomen, nec illa Auguſta unquam, ut Triſtano placet, *Otacilla* dicta eſt; *Severa* ejus cognomen eſt Romanis familiare. Vide Petri Servii Miſcellanea.

OTACILIÆ *nummi ex omni modulo rari ſunt, ſed præſertim majores.*

ANTIOCHIA.

ΜΑΡ. ΩΤΑΚΙΑ. CΕΟΥΗΡΑΝ. CΕ. Caput Otaciliæ Severæ.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. Αντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area S. C. Δ. Ε. Caput velatum & turritum, in vertice Aries.

Antiochenſes Syriæ non modò Philippo nummos percuſſerunt, ſed etiam Otaciliæ Auguſtæ ejus uxori, & quidem utrique frequentes ſunt, quòd Priſcus Imperatoris frater, Syriæ præeſſet, & Antiochiæ moraretur, cùm ipſa Syriæ eſſet Metropolis, & præſidium Rectoris, ſedes ac domicilium. Porrò Antiochia in nummo Metropolis titulum ſibi aſſerit ante Coloniæ appellationem, quia Metropolis dignitatem ante Coloniæ fundationem obtinuerat; ipſa namque plurimarum urbium Metropolis jam ſub Hadriano appellatur apud Lampridium in ejus vita : *Antiochenſes inter hæc ita odio habuit, ut Syriam à Phœnicia ſeparare voluerit, ne tot civitatum Metropolis Antiochia diceretur.* Hanc verò Metropoleos dignitatem Sept. Severus ab hac urbe ad Laodiceam tranſtulerat, ſed Caracalla ejus filius eam ipſi reſtituit, ac præterea Coloniæ titulo Antiochiam auxit, ideo Metropolis antè facta, quàm Colonia conſtituta, hunc titulum præmittit. Caput turritum, Genius eſt urbis, nec Leo ſub ejus capite, ut protulit Triſtanus tom. 2. pag. 225. ſed Aries eſt, ſub cujus ſigno Antiochenſes annum inchoare tradidimus. Notæ S. C. & Δ. Ε. non ad Imperatorem, ut putat idem auctor, ſed ad urbem ſpectant, ut paſſim diximus.

In Theſauro Mauroceno pag. 138. in hoc nummo pro ΚΟΜαγήνης lege ΚΟΛωνίας. Antiochia non eſt Metropolis Comagenes, ſed Samoſata.

Hic nummus primæ & ſecundæ magnitudinis non vulgaris, primæ quidem à Triſtano tom. 2. pag. 568. ſecundæ verò à Patino pag. 380. editus.

ΜΑΡ. ΟΤΑΚΙΛΑΑΝ. CΕΒ. Caput Otaciliæ.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥCΙΑC ΥΠΑΤ. Γ. ΑΝΤΙΟΧΙΑ. S. C. Δημαρχικῆς Ἐξουσίας. Ὕπατος τρίτον, *Tribunitia poteſtate Conſul tertiùm Antiochia.* Aquila alis ſemiextenſis, roſtro coronam,

Similem typum, ſimilemque epigraphen in Philippo vidimus, cùm hæc inſcriptio minimè Otaciliæ conveniat, Tribunitia enim poteſtas & Conſulis titulus ad Principem fœminam non ſpectant, id monetariorum incuriâ potiùs quàm ſcriptorum penuriâ factum arbitramur: frequenter autem epigraphen Imperatori aſcriptam, in nummis Auguſtarum & Cæſarum reperiri norunt Antiquarii. Hoc tamen notandum, quòd inter nummos ſub Philippo ab Antiochenſibus ſignatos, alii ſolitam exhibeant inſcriptionem ANTIOXEΩN MHTPO. KOΛΩN. S. C. Δ. E. alii verò novam & nudam ANTIOXIA. S. C. ſine nimirum Metropolis & Coloniæ titulo, an-ne hæc inſcriptionis diſtinctio ex duabus urbis, de qua ſæpe egimus, monetarii officinis oriretur, in quarum altera Syriæ Præfectus cum *Antiochenſium* appellatione nummos cælaret, in altera urbs ex facultate monetæ ſignandæ à Senatu ſibi conceſſa, *Antiochiæ* nomen inſcriberet.

Hic nummus ſecundi moduli, nec rarus nec obvius eſt.

DACIA.

MARCIA OTACILIA SEVERA. Caput Otaciliæ Severæ.

PROVINCIA. DACIA. AN. I. in aliis AN. II. & AN. III. Mulier ſtans pileo & patrio veſtitu ornata, dextrâ gladium Dacicum, quem lituum exiſtimat Com. Mediobarbus p. 349. ſin. vexillum in quo D. F. *Dacia Felix*, pro pedibus hinc Aquila roſtro coronam, inde Leo. Diverſi ſunt ut in Philippo typi.

Daciam provinciam à Philippo liberam pronunciatam fuiſſe ſuprà diximus, quare illa Otaciliæ gratulabunda, numiſmata etiam ei conſecrat. Patinus pag. 385. ob hæc numiſmata Otaciliæ dicata, eam ex Dacia oriundam conjicit. Dacia autem ob libertatis acceptæ memoriam in nummis æram ſignat. Porro hæc libertas à Philippo conceſſa videtur, ut illa provincia quæ Barbarorum incurſionibus frequenter impeteretur, fortiter eos reprimeret, cùm jam privilegiis civium Romanorum gauderet: ſigna verò illa militaria, quæ præ manibus tenet Mulier provinciam repræſentans, nomina Legionum V. *Macedonicæ* & XIII. *Geminæ* exhibent, quarum Veterani in Colonias in Dacia ſub Trajano conſtitutas à Philippo tranſmiſſi ſunt, ut novi milites in Legionibus adſcripti, eas validiores ad provinciæ cuſtodiam redderent. Aquila, Romani Imperii inſigne eſt, quòd Dacia tanquam Romana facta præfert; Leo verò, ſolitum eſt provinciæ ſymbolum.

Hi typi ex omni modulo rariores ſunt quàm in Philippo, majoris quidem moduli à Triſtano tom. 2. pag. 564. ſecundi verò à Patino pag. 384. editus.

DAMASCUS.

MAR. OTACIL. SEVERA. AVG. Caput Otaciliæ Severæ.

COL. ΔAMA. METRO. *Colonia Damaſcus Metropolis.* Mulier turrita inſidet montibus, ante quam ſtat Silenus humeris utrem hircinum gerens, in vertice Pegaſus, in imo quinque mulieres turritæ ſacrificant ad aram.

Hic eſt nummus, quem Com. Mediobarbus pag. 349. ita profert. Venus ſedens, prope quam Cupido alatus, & quatuor figuræ ſtantes; hæc deſcriptio ad illum tranſmiſſa proculdubio videtur.

Damaſcus Cœleſyriæ Metropolis, Colonia à Philippo facta, Otaciliæ ejus uxori beneficii memor nummos dedicat. Figura muliebris urbem repræſentat, turrita eſt tanquam Metropolis, quam ita deſcribit Strabo l. 16. p. 756. Ἔστι δὲ καὶ Δαμασκὸς πόλις ἀξιόλογος σχεδόν τι καὶ ἐπιφανεστάτη τῶν ταύτῃ κατὰ τὰ Περσικά. *Damaſcus urbs eſt inſignis, omnium ferè nobiliſſima, quæ in ea ſunt regione Perſis vicina.* Inſidet montibus, ipſius ſitum indicans, ad montis nimirùm Hermonis radices: cornucopiæ gerit, ad abundantiam in agro ſuo denotandam: ſupra ejus caput Pegaſus urbis inſigne; ante eam ſtat Silenus Damaſci cultus, ut in nummis Philippi diximus. In imo quinque illæ mulieres ad aram ſacra facien-

facientes, præcipuæ urbes Cœlesyriæ sunt, quarum ipsa Metropolis est. Notandum autem hîc videtur urbes Metropoles in Imperio non easdem esse quas Ecclesia nominat, nam Damascus Cœlesyriæ in nummis Metropolis, Episcopalis verò in Not. Episcop. Græcorum sub Emesa Phœniciæ Libanisiæ Metropoli collocatur.

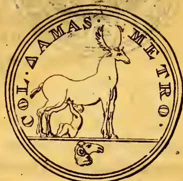
Hic nummus in cimelio Exc. Ant. Capello Sen. Veneti, eximiæ raritatis & elegantiæ est.

M. OTAC. SEVERA. AVG. Caput Otaciliæ Severæ.
COL. ΔAMA. METRO. *Colonia Damascus Metropolis.* Lupa cum puerulis & labaro in quo LEG. VI. F. *Legio Sexta Ferrata.*

Superiora Philippi numismata illum quidem Damascum deduxisse Coloniam nos docuerunt: sed hæc ad Otaciliam Augustam spectantia, ex qua Legione Veterani ab illo Imperatore Damascum transmissi fuerint, nobis denotant. Patinus in explicatione hujus nummi pag. 386. *Legio* VII. inquit, *vexillo inscripta proculdubio Damasci commorabatur, suæque fidelitatis hoc perhibet testimonium.* Legio VII. *Claudiana* nomine, hiberna Damasci non agebat, sed in Mœsia superiore, ut Dio tradit lib. 5. pag. 564. Καὶ οἱ ἕβδομοι, οἱ ἐν τῇ Μυσίᾳ τῇ ἄνω. *Septima in Mysia superiori.* Illius Veteranos Viminacium hujus provinciæ urbem Gordianus transmisit, ut ex illius Imperatoris nummis vidimus. P. Harduinus rectè quidem gemellos cum Lupa deductæ à Romanis Coloniæ indices profert pag. 133. sed addit: *In labaro deinde* LEG. VII. *quod argumentum est deductos eò milites septimæ Legionis.* Non LEG. VII. at LEG. VI. F. *Legio Sexta Ferrata* legendum; amicus putat legi posse, *Legio Sexta Fidelis*, quòd ea frequens sit Legionum appellatio: cùm autem duæ essent Legiones nomine *Sextæ*, altera *Victrix*, altera *Ferrata* nuncupata, littera F. *Ferrata* ad alterius Legionis distinctionem apposita videtur, illa hiemare solita in Britannia inferiori, hæc in Judæa, teste eodem Dione loco cit. Ἑκται δύο, ὧν τὸ μὲν, ἐν Βρεταννίᾳ τῇ κάτω, τὸ τῶν Νικητόρων, τὸ δὲ ἐν Ιουδαίᾳ, τὸ Σιδηροῦν τέτακται. *Sextæ duæ, una in inferiori Britannia, Victrix; altera in Judæa, Ferreæ vocabulo insignis.* Philippus ob egregiam à Legione Sexta Ferrata operam in bello Persico collatam, ejus Veteranos in Coloniam deduxit, ut animos militum à quibus Imperator post Gordianum occisum proclamatus erat, demulceret.

Hic nummus ex omni modulo rarus, secundæ autem formæ à Patino pag. 384. editus est.

Eadem epigraphe, sed caput Otaciliæ Lunæ crescenti superpositum.
COL. ΔAMA. METRO. *Colonia Damascus Metropolis.* Puer sugens Damam, in imo caput Arietis.

Damasceni similem pueri Damam sugentis typum in Philippi nummis, ad originem conditoris urbis suæ renovandam signarunt: Damascus quidem, si Stephano fides, ab Asco gigante condita traditur; num quis à puero illo nomine Asco, & à Dama nutrice urbem Damascum nominatam suspicari posset? Porro varii hujus urbis conditores nomine *Damasci* ab auctoribus recensentur, quorum primus dicitur à Stephano Mercurii & Halimedæ Nymphæ filius, qui ex Arcadia in Syriam profectus, urbem sui nominis extruxerit: alter apud eundem refertur ejusdem urbis auctor, qui ob vineta securi excisa à Dionysio excoriatus est: tertius à Justino lib. 36. qui urbem Syriæ nobilissimam Damascum memorat, à Damasco Rege conditam & nominatam; sed hi omnes *Damasci* nomine percelebres à Dama nutriti esse potuerunt. Vossius Not. ad Justin. lib. 36. inquit: *De appellatione autem hujus urbis, tantum à sese abeunt Veteres, quantum à veritate.* Pinedo in Stephan. pag. 220. *Agit nunc de etymo urbis Damasci, & quæ affert, sunt ex Græcorum fermento confecta.... ejus conditor jacet in antiquitatis sepulcro, etsi Josephus, Usen Arami filium eam condidisse edisserit.* Jam verò nummus Damasci urbis conditorem à Dama nutritum exhibere videtur, ut in plurimis Coloniis Romulum & Remum à Lupa educatos observavimus; imo Cydoniatæ Cretenses Miletum Apollinis & Acallidis filiæ Minois filium apud se natum, deinde expositum à matre, à lupa pariter alitum in nummis cælarunt, ut videre est apud Patinum pag. 50.

Hic nummus primæ magnitudinis rarissimus est.

COL. DAMAS. METRO. *Colonia Damascus Metropolis.* In imo ΠΗΓΑΙ, *Fontes.* Templum quatuor columnis ornatum, in quo Silenus utrem hircinum humero lævo gerit, in imo arcus sub quo Fluvius imberbis decumbens, dextrâ ramum, lævo cubito urnæ innixo, sinistrâ cornucopiæ, hinc astrum, inde Luna crescens, à dextris arula.

Templum Sileni est, qui Damasci præcipuè cultus erat, ut nos docent frequentes ejus Coloniæ nummi, in quibus ille exhibetur. Figura fluvii decumbentis sub arcu, ad urbem spectat, locum repræsentat ubi amnis in fontes per totam urbem dividitur, ut Romæ fluviorum simulacra diversos aquarum ductus in urbem diffundere videntur: duo enim amnes ex Hermone monte defluunt, *Amana* mediam Damascum præterfluit, *Parpar* muros ejus alluit, de quibus Benjamin in Itin. pag. 96. *Nam eò etiam ex Hermone defluunt Amana & Parpar, adeo ut Amana in mediam urbem descendat, adeoque per ligneos aquæductus ad omnes magnatum ædes aquæ derivantur, necnon in plateas & fora.* Amana extra urbem in Parparem defluit, ideo Amana imberbis depingitur amnium more, qui in alios delabuntur, & uterque mixtus Chrysorrhoas dicitur, si Straboni fides, lib. 16. pag. 755. Τῶν δὲ ποταμῶν ὁ μὲν Χρυσορρόας ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Δαμασκηνῶν πόλεως. *De amnibus Chrysorrhoas ab urbe & regione Damascenorum incipiens.* Effigies amnis cornucopiæ gerit, ad indicandam ortam ex ejus aquis abundantiam. Ara à dextris ad templum Sileni pertinet, supra quam huic Deo sacra fiebant. Astrum & Luna crescens, Solem & Lunam designant, ad quæ omnia tanquam præcipua numina Tyrii referebant. Liceat hìc nobis suspicari Pegasum ἀπὸ τῆς πηγῆς dictum, pro urbis insigni haberi, forsan quòd hæc urbs tota πηγὴ esse videatur, & vox ΠΗΓΑΙ in hoc nummo scripta sit.

Hic nummus primæ magnitudinis, ab Octaviano Strada pag. 118. *editus, rarissimus & elegantissimus.*

COLONI. DAMASCO. METROPOL. *Colonia Damascos Metropolis.* Circa ambitum CEBACMIA in corona quercea; in imo caput Arietis.

Jam signatus est in Philippo hic à Damascenis nummus, quem ad certamina in Augusti honorem celebrata spectare diximus, illaque à Nicolao Damasceno instituta suspicati sumus, is enim Augusti studiosissimus erat, multamque pecuniam quam ab amicis comparaverat, facilè impendebat, ut de semet ipse testatur. Ὅτι ᾐτιῶντό τινες τὸν Νικόλαον πλεῖστα χρήματα παρὰ φίλων λαβόντα οὐ σώζειν αὐτά. *Erant qui Nicolao objicerent, quòd cùm magnam pecuniæ vim ab amicis dono accepisset, eam tamen minimè custodiebat.* Herodis Magni Judææ Regis primus minister fuit, & ad Augustum Orator ab eo Romam missus, ubi eloquentiâ suâ Regem Imperatori reconciliavit, teste Josepho l. 16. c. 16. Καὶ πέρας εἰς τοῦτο κατέστη Καῖσαρ, ὡς τοῦ μὲν Συλλαίου καταγνῶναι θάνατον. Ηρώδῃ δὲ διαλλάττεσθαι. *Ad ultimum eò res devenit, ut Cæsar damnato capitis Syllæo, Herodem in gratiam receperit.* Athenæus l. 15. c. 16. Nicolaum Damascenum Augusti amicum appellat: nil mirum igitur si in patria sua ad Augusti honorem ludos instituerit, etsi conjicere liceat Actiacos, quorum præmium foret corona quercea Augusto ob cives servatos decreta. Caput Arietis, annum sub hoc signo à Damascenis inchoatum indicat.

Hic nummus primæ magnitudinis inter rarissimos collocandus.

DEULTUM.

M. OTAC. SEVERA. AVG. Caput Otaciliæ Severæ.

COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacenſis Deultana.* Salus ſtans, dextrâ ſerpentem, lævâ pateram in qua draco depaſcitur.

Deultum urbs Thraciæ, Colonia à Veſpaſiano conſtituta eſt, cùm ille Imperator hanc provinciam feciſſet Romanam, teſte Suetonio in Veſpaſiani vita : *Item Thraciam, Ciliciam & Comagenam ditionis Regiæ uſque ad id tempus, in provinciarum formam redegit.* Suetonio adſtipulari videtur Euſtathius in Dionyſ. de Orb. deſcript. pag. 94. *Veteres tamen Veſpaſianum Thraciam ab Europa disjunxiſſe tradidere.* Deinde pag. 110. inquit : *Quam propter excellentiam regionis Veſpaſianus ſibi propriam fecit, ut prædictum eſt.* Porro plurimi exiſtimant in Suetonio legendum eſſe Tracheam Ciliciam & Comagenem, quòd Antiochus Rex Comagenes Tracheam etiam Ciliciam habuerit, ut innuit Sex. Aur. Victor in ejus vita : *Syria ſeu Palæſtina, necnon Cilicia Trachea, & Commagene provinciis acceſſere.* Sed Eutropius lib. 7. utramque provinciam commemorat : *Item Thraciam, Ciliciam Tracheam, & Commagenem, quæ ſub amicis Regibus erant, in provinciam redegit.* Deultani in Philippo Æſculapium, in Otacilia verò Hygeiam ejus Dei filiam cælarunt, ut utrique ſacra pro Imperatoris & Auguſtæ ſalute ſe feciſſe denotarent.

Hic nummus ſecundæ formæ inter rariores numerandus.

HELIOPOLIS.

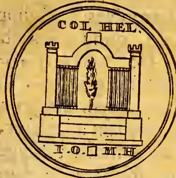

OTACILIA SEVERA. AVG. Caput Otaciliæ Severæ.

COL. IVL. AVG. FEL. HEL. *Colonia Julia Auguſta Felix Heliopolis* vel *Heliopolitana.* Mulier ſtans ſub Fortunæ effigie, duæ icunculæ viriles pro pedibus ejus hinc & inde vexillum gerunt, duæ verò mulieres cippo impoſitæ velum ſupra caput Fortunæ volitans manibus retinent.

Heliopolitani Cœleſyriæ Philippi ſtudioſi, eundem nummi typum Otaciliæ quem Imperatori percuſſerunt. Mulierem ſtantem, urbis Genium ſeu tutelarem Deam cum Fortunæ attributis repræſentare diximus ; icunculas juxta ipſius pedes, ad Veteranorum Genios, vexilla ad Coloniæ originem denotandam gerentes retulimus ; mulieres denique cippo impoſitas, velum ſub ejus capite volitans detinentes, ipſius Deæ Sacerdotes augurati ſumus. Lucianus Junoni ſacram eſſe Heliopolim narrat, in qua Deæ Miniſtri poſtquam ſe exſecuiſſent, muliebres veſtes gerebant. Καὶ Ηρῃ χαριζόμενοι τέμνονται δι᾽ ὧ ἐσθῆτα ἣ οἵδε οὐκ ἔτι ἀνδρηΐην ἔχουσι, ἀλλὰ καὶ εἵματά τε γυναικήϊα φορέουσι, καὶ ἔργα γυναικῶν ἐπιτελέουσι. *Junoni gratificantes quare caſtrantur, nec virilem veſtitum amplius habent, ſed & veſtes muliebres gerunt, & muliebria opera conficiunt.* Amicus hìc Fortunam & non Junonem repræſentari objicit, ſed Antiqui Junonem pro Terra colebant, audiatque Varronem : *Juno vocatur Jovis conjux, & is Cœlum, hæc Terra, quæ eadem Tellus.* An ne melius effingi poteſt Terra quàm ſub forma mulieris dextrâ temonem, ſiniſtrâ cornucopiæ gerentis ? temone quidem maris poteſtas, cornucopiæ verò terræ abundantia deſignatur.

Hic nummus primæ magnitudinis pro rariſſimo computandus.

COL. HEL. *Colonia Heliopolis.* In imo. I. O. M. H. *Jovi Optimo Maximo Heliopolitano.* Templum plurimis columnis ornatum, ante gradus arula.

Hoc templum Jovi dicatum indicat ejus inſcriptio, *Jovi Optimo Maximo Heliopolitano :* Jupiter autem Optimus Maximus cognominatus eſt, quòd velit & poſſit omnibus prodeſſe. Cicero eum Optimum quidem antequam Maximum narrat, quia majus eſt certè, gratiuſque prodeſſe, quàm magnas opes habere : ſed Jovem Optimum Maximum eundem eſſe Romæ ac Capitolinum quidam putarunt, quem forſan Romani, cùm Coloni Heliopolim veniſſent, de urbis nomine *Heliopolitanum* appellarunt. Porro Jovem Capitolinum etiam apud Græcos cultum tradit Pauſanias in Corinth. imò Antiochiæ magnificum ejus fuiſſe templum Livius refert lib. 1. Decad. 5. *Et Antiochiæ ;*

chiæ, Jovis Capitolini magnificum templum, non laqueatum auro tantùm, ſed parietibus totis lamina inauratum. Qua verò de cauſa hoc templum in averſa Philippi & Otaciliæ nummorum parte ab Heliopolitanis ſculptum fuerit, indicat arula ante templum, ob ſacra Imperatori & Auguſtæ in hoc templo Jovi ab illis perpetrata.

Hic nummus primi & ſecundi moduli rarior eſt in Otacilia.

NEAPOLIS Samariæ.

M. OT. SEVERAE. AVG. M. C. *Marciæ Otaciliæ Severæ Auguſtæ Matri Caſtrorum.* Caput Otaciliæ ſupra falcatam Lunam impoſitum.

COL. SERG. NEAPOL. *Colonia Sergia Neapolis.* Colonus agit boves, in vertice mons cum templo.

Patinus hunc nummum vulgavit, & litteras M. C. inſcriptionis circa caput, *Matri Cæſaris* interpretatus eſt, ſed potiùs illæ de inſigni MATRI CASTRORVM titulo in Auguſtis fœminis obvio explicandæ videntur; eroſam etiam vir eruditus averſæ partis nummi epigraphen Berytenſi Coloniæ dubius tribuit, at mons Garizim, ad cujus radices erat condita Neapolis Samariæ, perpetuum hujus Coloniæ ſymbolum eſt; nummum autem hunc integrum vidimus. Vox SERG. in nummis Philippi SERGIA, SERGIANA, vel SERGIOPOLITANA à nobis propoſita eſt, quæ ſi *Sergianæ* vel *Sergionopolitanæ* explicatio non arrideat, *Sergia* forſan erit eligenda à nomine *Sergiæ tribus*, ex qua Romani Coloni Neapolim ſunt deducti : ex urbe vel ex tribubus Romanis deducebantur, at cùm Sergia eſſet tribus, cujus meminit Cicero in Vatinium, *Sergiam tribum præter Vatinium nemo unquam perdidit.* Pœdianus verò in Cornelianam : *Sergia & Quirina damnaverunt.* Ex ea forſan Coloni ſelecti ſunt, & Neapolim tranſmiſſi, unde Colonia *Sergia* pro *Flaviæ* appellatione quam à Veſpaſianis habuerat, appellata eſt.

Hic nummus mediocris, à Patino pag. 385. editus, pro rariſſimo notandus.

NESIBIS.

M. ΩΤΑΚ. ΣΕΟΥΗΡΑ. ΣΕΒ. Caput Otaciliæ Severæ.

ΙΟΥΛ. ΣΕΠ. ΚΟΛΩ. ΝΕΣΙΒΙ. ΜΕΤ. Ἰουλία Σεπτιμία Κολωνία Νέσιβι Μητρόπολις. Figura muliebris turrita & velata inſidens rupibus, dextrâ ſpicas, ſupra caput Aries.

Neſibis cùm inter Meſopotamiæ Metropoles à Philippo annumerata fuiſſet, Juliam ex Juliæ Philippi gentis appellatione ſe nuncupavit, quod manifeſtat Meſopotamiam Perſis à Philippo haud relictam fuiſſe, ut ſcribit Zonaras Ann. l. 2. Σπονδὰς δὲ πρὸς Σαπώρην θέμενος τὸν τῶν Περσῶν βασιλεύοντα τὸν πρὸς Πέρσας κατέλυσε πόλεμον παραχωρήσας αὐτοῖς Μεσοποταμίας καὶ Ἀρμενίας. *Cum Sapore Perſarum Rege pacem fecit, Meſopotamiâ & Armeniâ conceſſis.* Hanc autem Strabo ad montem Maſium collocat, ſed ille & Plutarchus in Lucullo Antiochiam Mygdoniam appellant, ideo Capitolinus de Antiochia Syriæ à Perſis capta ſub Gordiano loquens, de Antiochia Mygdonia, id eſt Neſibi, intelligendus videtur, cui adſtipulatur Pomponius Lætus : *Recuperatæ urbes, Antiochia quæ eſt Niſibis, & Carrhæ.* Illa ſpicas gerit, ad frumenti abundantiam in agro ſuo denotandam : duæ autem erant Meſopotamiæ partes, fertilis una ab Armeniæ montibus uſque ad amnem Chaboram, quæ à Strabone Meſopotamia felix vocatur, altera inculta & aſpera à Chabora Babyloniam uſque. Mulier inſidens rupibus, Genius eſt urbis, inſidet quidem monticulis, ad denotandum ipſius ſitum, quem ex ipſius urbis etymo probat ipſe Stephanus ex Uranio, Neſibis quippe aggerem ſignificat. Ὡς δὲ Οὐράνιος Νέσιβίς φησι, σημαίνει τῇ Φοινίκων φωνῇ λίθοι συγκείμενοι, συμφορητοί. *Ut autem Uranius, Neſibis, inquit, ſignificat Phœnicum linguâ, lapides congeſtos ſimul jacentes.*

Hic nummus mediocris formæ pro rariſſimo habendus.

TYRUS.

M. OTAC. SEVERA. AVG. Caput Otaciliæ Severæ.
COL. TYRO. METR. *Colonia Tyros Metropolis.* Aſtarte tutulata veſtitu ſolito ornata ſtans, dextram apponit trophæo, lævâ ſcipionem : à ſiniſtris Victoria cippo impoſita coronam ei porrigit, pro pedibus hinc Silenus, inde conchylium.

Tyrus Phœniciæ Colonia & Metropolis, quam Q. Curtius affirmat claritate & magnitudine ante omnes Syriæ Phœniciæque urbes ſuperaſſe, quo tempore obſeſſa eſt ab Alexandro, in ea autem eminebant templa ab Hiramo Rege condita, Agenorium puta & Jovis Olympii, & Aſtartes & Herculis, de quibus Joſephus contra Apion. l. 1. Tyrii igitur cùm nummos Otaciliæ dedicarent, Aſtarten præcipuè in iis cælarunt, Imperatrici videlicet alludentes tanquam tutelari urbis Deæ. Aſtarte verò non apponit manum trophæo, ob Philippi victorias de Perſis relatas, vel ob pacem cum iiſdem initam, ſed ſolenne eſt Tyri inſigne propter Colonias longè deductas, ut ſæpius diximus. Silenus pro pedibus Aſtartes, ſui etiam in hac urbe cultum indicat. Conchylium, ejuſdem eſt ſymbolum ob purpuræ inventionem, de qua Nonnus Dionyſ. 40.

Καὶ Τυρίης σκοπίαζε δεδευμένα φάρεα κόχλῳ.
Et Tyriæ conſpexit tincta veſtimenta concha.

Hic nummus primæ magnitudinis inter rariores computandus.

COL. TYRO. METR. *Colonia Tyros Metropolis.* Dido ſtolata ſtans, dextrâ ſcipionem, lævâ ſceptrum, ante eam porta urbis ſupra quam figura virilis ſtructuræ incumbit, altera pro pedibus terram ligone aperit.

Tyrii Otaciliæ blandientes, Didonem Heroïnam ſuam Carthaginis arces extruentem in ejus nummis exhibent : forſan enim Auguſtæ beneficio reſtaurandorum murorum facultatem à Philippo obtinuerant. Didonem Beli Tyriorum Regis filiam fuiſſe, ipſamque Carthaginis arcem ædificaſſe nemo neſcit.

Belo nata fuit Tyriorum Principe, Dido — Virg. 1. Æn.
Sichæi conjux ſtruxit Carthaginis arces. — Ovid. in Ep.

Primum quidem *Eliſa* dicta eſt, quod nomen Phœnicè ſonat Divina Virago ; deinde verò *Dido* nominata eſt, quaſi vaga ſeu erratica in Etymologico Magno, cùm è Phœnice Carthaginem appulit. Τῇ τῶν Φοινίκων φωνῇ τὴν πλανῆτιν Διδὼ προσαγορεύεσι. *Phœnicum enim ſermone erraticam Didonem appellari.* In Phœnicia autem, Græca lingua non fuit in uſu ante Alexandrum Didone poſteriorem multis ſæculis. Vide quæ diximus in Elagabalo pag. 93. de ſimili typo.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter elegantiores aſcribendus.

COL. TYRO. METR. ACTIA ERACL. *Colonia Tyros Metropolis Actia Eraclia.* Menſa ſupra quam duo lebetes, ſub ea conchylium, hinc & inde ad latera palmæ ramus.

Plurima Tyri certamina fuere celebrata, Olympia ſcilicet, Heraclia, & Actia, de quibus in Caracalla pag. 49. & in Elagabalo pag. 93. egimus. Jupiter, Hercules, & Apollo urbis erant tutelares

telares Dii, & his omnibus certamina sunt plurimis in locis instituta: Olympia, in Jovis Olympii honorem, juxta Olympiam Elidis civitatem: Pythia, Apollini sacra, in memoriam Pythonis serpentis ab Apolline occisi: eidem Actia in Actio Epiri promontorio, à quo Actius cognominabatur; hæc fuisse vetustissima constat, utpote quorum & Callimachus meminerit, sed ab Augusto summo apparatu ob Antonium in eo tractu devictum restaurata sunt. Heraclia Herculi non modò ab Atheniensibus, Sicyoniis, Ambraciotis, Thisbitis, celebrata sunt, sed à Thebanis, ut habet Scholiastes Pindari Olymp. Od. 7. Εν ϑ Θήβαις τὰ Ηράκλεια. *Thebis autem Heraclea.* Imo à Tyriis Herculi quarto quoque anno ludos, ac certamina dedicata, sacræ Macchabæorum Historiæ nos monent l. 2. c. 4. *Cùm autem quinquennalis agon Tyri celebraretur, & Rex præsens esset, misit Jason ab Jerosolymis viros peccatores, portantes argenti didrachmas trecentas in sacrificium Herculis.* Duo lebetes, duo certamina sub Philippo celebrata, Herculea quidem & Actia, demonstrant, quorum memoriam Tyrii in nummis Imperatoriæ familiæ consignarunt, huncque Otaciliæ superstitem exhibemus. Palmæ rami, victorum præmia sunt. Conchylium, Tyri perpetuum est symbolum.

Hic nummus primi moduli pro rarissimo habendus est.

VIMINACIUM.

MAR. OTACIL. SEVERA. AVG. Caput Otaciliæ Severæ.

P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Mæsiæ Superioris Colonia Viminacium.* In imo AN. X. *Annò decimo.* Mulier tunicata stans manibus infrà extensis, hinc Bos, inde Leo.

Viminacium urbs Mœsiæ Superioris, Colonia à Gordiano deducta, de qua suprà abundè ut de ipsius typo dictum est, nummos Otaciliæ dedicat cùm nota anni decimi à Coloniæ deductione, quod incidit in ultimum Imperii Philippi ipsius conjugis annum, si quidem sex annos ille regnaverit, & Viminacii sub primo ejus Imperii anno, quintum Coloniæ annum in nummis signarunt. P. Harduinus pag. 517. hanc Coloniæ æram in Philippi conjuge observatam agnoscit, sed delusus nummis cum inscriptione an. III. & IIII. in marito à Com. Mediobarbo pag. 347. allatis, ad ipsius Imperii annos revocat.

Hic nummus mediocris formæ inter rariores ascribendus.

M. JUL.

M. JUL. PHILIPPUS JUNIOR.

PHILIPPUS JUNIOR septennis videtur fuisse, cùm ejus pater Imperium arripuit, & ab illo mox *Cæsar* renuntiatus est. Senatus Romanus ipsi NOBILISSIMI titulum etiamsi aliis jam Cæsaribus datum, nondum tamen publico ære signatum, concessit, ut patris Arabis forsan ignobilitatem tegeret. Præcipui autem nobiles Romæ juxta Ant. Augustini mentem existimabantur, qui à Trojanis descenderent: Philippus autem cùm ex Julia gente diceretur, ita se ab Anchise originem habere jactabat. Philippus Imperii consors à patre factus est, quo tempore pater contra Carpos profectus est, non verò cùm ex Syria Romam veniret, uti narrat Zonaras; sed infelix filius post patrem in bello contra Decium Veronæ à militibus suis occisum, duodecim annos natus Romæ in gremio matris interfectus fuit.

PHILIPPI JUNIORIS *nummi ex medio & minimo modulo rari, sed ex majore rarissimi, si Antiochenos excipias.*

ANTIOCHIA Syriæ.

ΑΥΤΟΚ. Κ. Μ. ΙΟΥΛΙ. ΦΙΛΙΠΠΟΙ CEB. Effigies Philipporum adversæ, caput patris laureatum, caput filii radiatum.

ANTIOXEΩN. MHTPO. KOΛΩN. Ἀντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. Caput velatum & turritum, Aries in vertice.

Antiochenses Syriæ plurimos Philippo patri nummos cuderunt; sed hunc ambobus Philippis gratulantes dedicasse videntur, cùm patrem Imperii consortem filium fecisse accepissent, ut tradit Aur. Victor de Cæss. *Philippus Arabs Thraconites sumpto in consortium Philippo filio.* Ideo ambo CEBACTOI *Imperatores*, in nummo recensentur; ambo coronâ insigniti, pater quidem laurea, filius verò radiis, tanquam alter Oriens. Caput muliebre urbem repræsentat, turribus ornatur tanquam Metropolis, quem titulum sub Regibus Seleucidis sibi asseruit, ut manifestant ipsius nummi hoc tempore percussi, in quo ex una parte caput Jovis, & in altera ipse sedens cum epigraphe ANTIOXEΩN MHTPOΠOΛEΩΣ. HKΣ. id est anno 228. ærâ à condita urbe desumptâ. Hanc verò Metropoleos dignitatem post Syriam in provinciam redactam, ob *autonomiam* ipsi à Pompeio concessam, conservavit usque ad pugnam Actiacam, ut denotant ipsius etiam nummi cum epigraphe ANTIOXEΩN THΣ MHTPOΠOΛEΩΣ AYTONOMOY. ΔK. an. 24. Ab hac autem pugna sub Augusto etsi novam æram computent Antiocheni, tamen usque ad Trajanum in ipsius nummis MHTPOΠOΛEΩΣ inscriptionem non observavimus; hic forsan titulus ab Augusto ei ablatus, & à Trajano restitutus est, ut eundem à Severo ei postea sublatum, & Caracallæ interventu à Severo postea redditum narrat Herodianus.

Hic nummus primæ magnitudinis pro raro habendus.

CARTHAGO *Africæ.*

M. IVL. PHILIPPVS. CAES. Caput Philippi ſine laurea.
C. I. C. A. D. D. *Colonia Julia Carthago Antiqua. Decreto Decurionum.* Lupa cum puerulis.

Nummi pro moneta uſurpati poſt mortem unius Imperatoris, mox in honorem novi Auguſti ſignabantur, hoc etiam privilegio Auguſtæ & Cæſares gaudebant, ut nummi cum eorum effigie cuderentur. Carthaginenſes Africæ ſimul ac Philippum in Oriente Imperatorem proclamatum, & filium ejus Cæſarem ab illo deſignatum intellexerunt, utrique nummos percuſſerunt, præſertim cùm Philippi ex Julia familia eſſent oriundi, & Carthago Juliæ nomen haberet, Colonia autem à Julio Cæſare deducta eſt, ut narrat Plut. in ejus vita. Αὖθις ἀνελάμβανε τὸν δῆμον ἑστιάσεσι καὶ σιτηρεσίοις· τὸ δὲ στρατιωτικὸν, ἀποικίαις· ὧν ἐπιφανέσταται Καρχηδὼν καὶ Κόρινθος ἦσαν· αἷς καὶ πρότερον τὴν ἅλωσιν, καὶ τότε τὴν ἀνάληψιν ἅμα, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀμφοτέραις γένεσθαι συνέτυχεν. *Populum iterum epulis & teſſeris annonariis delinivit, milites Coloniis deducendis, quarum fuerunt clariſſimæ Carthago & Corinthus: quibus & capi antè & tunc inſtaurari una eademque tempeſtate ambabus contigit.* Lupa cum puerulis Romulo & Remo, Coloniarum Romanarum ſymbolum eſt.

P. Harduinus pag. 108. eandem inſcriptionem circa ſimilem in Caracalla typum C. I. C. A. D. D. *Colonia Julia Cæſar Auguſta Decreto Decurionum*, interpretatur, ſed ſuperior epigraphe quam rejicit, retinenda. *Colonia Carthago Antiqua.*

Hic nummus minimi moduli pro rariſſimo computandus.

C. I. C. A. A. P. *Colonia Julia Carthago Antiqua Auguſta Pia.* Triremis in qua figuræ, infra D. D. *Decreto Decurionum.*

Cùm ignarus quidam artifex hunc nummum eroſum reſarcire vellet, poſt primas quatuor litteras C. I. C. A. pro detrita A. ſubſtituit L. & poſt P. addidit A. ita ut in eo legatur C. I. A. L. P. A. quam epigraphen Lucas Holſtenius Not. in Stephan. pag. 156. ad Calpen Bithyniæ urbem, & Ill. Spanhemius Diſſ. 9. pag. 776. ad Calpen Hiſpaniæ oppidum revocarunt; ſed nummus ad Carthaginem pertinet, ut epigraphe integra circa ſimilem typum in Treboniano Gallo quem poſſidemus, denotat. Hæc Carthaginis nummi inſcriptio ſuperiore duabus litteris A. P. *Auguſta Pia* amplior eſt, ſed ſunt epitheta quæ ſibi facilè aſſerunt Coloniæ: porro magni ſunt momenti duæ ſubſequentes litteræ A. A. cùm litem dirimant inter eos qui priorem A. interpretabantur *Auguſta*, rejecta interpretatione *Antiqua*, quam Carthago Africæ aſſumit ad diſtinctionem à Carthagine Hiſpaniæ, quæ *Nova* inſcribitur. Triremis aut ſitum urbis ad mare, aut ejus in mari potentiam indicat.

Hic nummus minimæ formæ rariſſimus eſt.

COELLU.

M. IVL. PHILIP. CAE. Caput Philippi Junioris nudum.
AEL. MVNICIP. COEL. *Ælium Municipium Coellutanum.* Prora navis, deſuper cornucopiæ.

Coellu Municipium eſt Numidiæ, ſub nomine *Culli* in Itiner. Antonini Pii. Victoris Epiſc. Cullitenſis meminit collatio Carthaginenſis, hæc urbs Municipii dignitate donata videtur ab Hadriano,

driano, à quo gentis illius *Æliæ* nomen habet; inter nobiles Numidiæ civitates à Solino numeratur cap. 28. *Urbes*, inquit, *in ea quamplurimæ nobiles, sed Cirta eminet, dein Cullu purpurario fuco Tyriis velleribus comparata.* Purpuræ illius commercium urbem ad mare sitam indicat, ideo illa in nummis navis proram signare videtur, & cornucopiæ ad abundantiam rerum omnium quoad victum denotandam.

Hic nummus minimæ molis inter rariores reponendus.

DACIA.

M. IVL. PHILIPPVS CAES. Caput Philippi nudum.

PROVINCIA DACIA. AN. I. Mulier stans patrio vestitu, dextrâ signum militare in quo nota V. lævâ alterum in quo XIII. pro pedibus hinc Aquila, inde Leo. Diversi sunt typi.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS AVG. Caput Philippi laureatum.

DACIA. AN. II. In aliis an. III. Typus ut suprà.

Dacia provincia à Philippo patre libera pronunciata, ut diximus in ipsius nummis, beneficii memor, Philippo Juniori nummos suos dedicat; sed notandum, Philippum filium Cæsarem nuncupari in iis qui annum primum pro æra notant, quod convenire nequit cum auctoribus qui ipsum Imperii consortem à patre factum asserunt, quo tempore Romam è Syria cum patre veniret, sed id tantùm denotat, Augustum illum fuisse appellatum anno Romæ millenario, quando ambo contra Carpos profecti sunt; in utriusque nummis Dacia annos tres numerat, quartum etiam in iis signasse suspicamur: ambo enim anno U. C. 1002. interfecti sunt, quo anno pariter quartum in Decii successoris nummis signatum observamus. Mulier stans, Dacia est provincia, vel Genius provinciæ, vexilla gerens, in quorum dexteriori nota V. in sinisteriori autem altera nimirum XIII. quæ nomina sunt Legionum in Dacia hiemantium, quarum Veteranos in hujus provinciæ Colonias dimissos augurati sumus. Aquila quidem Imperii symbolum est, Leo verò Daciæ insigne.

Hi nummi ex omni modulo rari sunt, sed ex majori inter præstantiores numerantur.

DAMASCUS.

M. IVL. PHILIPPVS CAES. Caput Philippi sine laurea.

COL. ΔAMAS. METROP. *Colonia Damascos Metropolis.* Puer nudus stans coronam porrigere videtur capiti mulieris turritæ.

Damascus Metropolis Cœlesyriæ, Colonia à Philippo Imperatore constituta, in beneficii monumentum Augusti de se bene meriti filio, Cæsari à patre declarato, nummos dedicat: sed quis esset in iis puer ille nudus, qui coronam urbis Genio porrigit, pronunciare aliquantulum dubitavimus; tandem cùm ab Asco puerulo quem Dama nutrivit, urbem *Damascum* nomen habuisse ex nummis eruerimus, hunc typum à Damascenis percussum ad originem etiam urbis suæ indicandam spectare existimamus. Puer ille, Ascus esse videtur, qui urbi à se conditæ coronam ob ampliatos muros porrigit, quod arguit caput illius turritum, cujus certè perexigua fuere primordia, ideo tanquam parvulus ille præfert coronam mulieri amplæ & turritæ, quæ ἀξιόλογος insignis, & ἐπιφανεστάτη clarissima, à Strabone vocata, tandem Metropolis effecta est.

Hic nummus secundi moduli, olim noster, inter rarissimos habendus.

DEULTUM.

M. IVL. PHILIPPVS CAES. Caput Philippi laureâ insigne.
C. F. P. D. *Colonia Flavia Pacensis Deultana.* Leo gradiens.

Deultum Thraciæ Colonia à Vespasiano constituta, ut Flaviæ gentis ejus nomen indicat, cur in nummis Leonem exhibeat, plurimas licèt in Philippo patre conjecturas proposuerimus, nobis tamen hîc novam addere liceat. Veterani Deultum Coloniam traducti, Leonem Legionis Flaviæ IIII. insigne in Legionis à fundatore suo conscriptæ memoriam in nummis repræsentare forsan voluerunt : illa autem Legio IIII. Flavia sub Alex. Severo hiemabat in Syria, teste Dione l. 55. p. 564. Οὐεσπασιανὸς τό τε δεύτερον τὸ Επικουρικὸν τὸ ἐν Παννονίᾳ τῇ κάτω, καὶ τὸ τέταρτον τὸ Φλαούιον, τὸ ἐν Συρίᾳ. *Vespasianus secundam Auxiliariam in Pannonia inferiori, quartam in Syria Flaviam.* Hæc sola ex omnibus Legionibus sub Gallieno superstitibus pro insigni Leonem gerit : hic autem Imperator nummos cum Legionum nominibus & earum typis, quos pro symbolo unaquæque in vexillis gerebat, percussit.

Hic nummus tertiæ formæ inter rariores habendus.

HELIOPOLIS Syriæ.

M. IVL. PHILIPPVS. CAES. Caput Philippi nudum.
COL. HEL. *Colonia Heliopolis*, seu *Heliopolitana.* Duæ Aquilæ Legionariæ in laurea.

Heliopolis urbs Cœlesyriæ plurimos Imperatori Philippo nummos ob bellum ab eo contra Persas confectum percussit, hunc etiam in lætitiæ monumentum Philippo ipsius filio, Cæsari ab eo appellato, consecrat, in eo duas Aquilas legionarias ad antiquitatem Coloniæ arguendam percussit. Heliopolim quidem Coloniam à Julio Cæsare constitutam jam antè diximus, ut *Juliæ* nomen denotat, *Augustæ* verò appellatio ab Augusto Veteranis frequentatam arguit : sed ex qua Legione Heliopolim illi fuerint transmissi, planè ignoraremus, ni insignis ille nuper Philippi Senioris nummus eorum nomina exhiberet. LEG. V. MACEDON. VIII. AVG. *Legiones Quintæ Macedonicæ, Octavæ Augustæ.* Quarum Legionum partem præclarus alter ex museo nostro Augusti nummus Berytum transmissam nos edocet, quod confirmat hic cum duabus aquilis legionariis typus, una quippe Aquila in Coloniarum nummis, Veteranos Legionis cujusdam in eas traductos indicat, at binæ Aquilæ, duarum Legionum emeritos in illas transmissos demonstrant.

Hic nummus mediæ & minimæ formæ rarus est & elegans.

NEAPOLIS Samariæ.

IMP. C. M. IVL. PHILIPPO. AVG. Caput Philippi Junioris laureatum.
COL. NEAPOL. NEOCORO. *Colonia Neapolis Neocoros.* Aquila alis expansis, supra quam mons, in cujus vertice templum, ex adverso Silenus dextram in altum attollit, humero lævo utrem hircinum gerit.

Neapolis Samariæ seu Syriæ Palæstinæ urbs, à Philippo Colonia constituta est, & Neocoros facta,

facta, ut ſuprà diximus pag. 171. Sed cùm tota Neocororum cura vel circa ſacras ædes vel circa ludos verſaretur, nulli tamen Neapoleos nummi hanc epigraphen cum templis aut certaminum inſignibus exhibuerunt: an verò Neapolitani ſacra totius provinciæ communia pro ſalute Principis fecerint, quod etiam Neocororum munus erat, videant Eruditi. Silenus frequens occurrit in Neapolis Coloniæ nummis, tanquam in ea maximè cultus. Mons Garizim, ſolenne eſt urbis ſymbolum, ipſius ſitum ad ejus radices indicans. Prope Neapolim Patriarcham Abrahamum habitaſſe & altare condidiſſe tradunt Geneſis 12. & Jacob Gen. 33. Quidam Aquilam alis expanſis ſub monte poſitam pro Romanorum inſigni apponi volunt, alii putant eam Jovem indicare, cui templum ſupra montem Garizim erat dicatum.

Hic nummus ſecundi moduli pro rariſſimo computandus.

VIMINACIUM.

M. IVL. PHILIPPVS CAES. Caput Philippi Junioris ſine laurea.

P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Myſiæ Superioris Colonia Viminacium.* In imo AN. V. in aliis AN. VI. in aliis AN. VII. *Anno ſeptimo.* Figura muliebris manibus expanſis ſtat, inter Taurum à dextris, & Leonem à ſiniſtris.

IMP. M. IVL. PHILIPPVS AVG. Caput Philippi Junioris radiatum.

P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Myſiæ Superioris Colonia Viminacium.* In imo AN. VIII. in aliis AN. VIIII. in aliis AN. X. *Anno decimo.* Typus idem.

Viminacium urbs Myſiæ ſuperioris, Colonia à Gordiano conſtituta, annum quintum in nummis Philipporum percuſſit, poſtquam pater ejus Imperium arripuit, & filius à patre Cæſar factus eſt, quos deinceps annos uſque ad decimum in quo ambo occiſi ſunt, in nummis ſuis ſignavit: hoc tamen obſervandum, quod ea Colonia uſque ad annum VII. Cæſaris titulum filio tribuerit, & ab anno VIII. Imperatoris nomen tantùm in reliquis ſcripſerit; id autem denotat, Philippum non Imperii conſortem filium declaraſſe, quando è Syria cum eo Romam contenderet, uti narrat Zonaras Ann. tom. 2. Ἐπανελθὼν δ' ὁ Φίλιππος ἐγκρατὴς ἐγένετο τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἐν δὲ τῷ ἐπανιέναι, τὸν υἱὸν Φίλιππον κοινωνὸν τῆς βασιλείας προσείλετο. *Philippus ab expeditione reverſus, Imperium Romanum occupavit, Philippo filio Imperii conſorte in via aſcito.* Sed iſtud anno tantùm Imperii ejus quarto, & U. C. 1000. factum eſt, ut demonſtrant hi Viminacii Coloniæ nummi.

Hi nummi cum titulo Cæſaris rariores ſunt quàm cum Imperatoris nomine.

P. CARVILIUS MARINUS.

MARINI *nummi eximiæ raritatis & præſtantiæ ſunt, cùm duos tantùm primæ magnitudinis cum eodem typo obſervaverimus, alterum tamen protulit Octavius Strada, quem iterum incidi curavimus.*

PHILIPPOPOLIS Arabiæ.

ΘΕΩ ΜΑΡΙΝΩ. Caput Marini nudum, Aquilæ volanti ſuperpoſitum.

ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ ΚΟΛΩΝΙΑC. S. C. Roma galeata inſidens clypeo, lævâ haſtam, dextrâ aquilam tenens, cui inter alas expanſas impoſitæ ſunt icunculæ duæ.

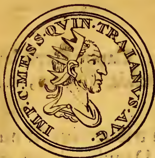
Eadem epigraphe. Roma galeata ſtans dextrâ pateram, ſiniſtrâ haſtam, in ima ejus parte clypeus.

Philippopolis urbs eſt gemina, una Thraciæ, Philippi Amyntæ Macedonum Regis filii opus, altera in Arabia ab Imperatore Philippo condita, teſte Zonara Ann. 2. Καὶ πόλιν βασιλεύσας ἐπώνυμον ἑαυτῷ ἐδομήσατο, Φιλιππούπολιν ὀνομάσας αὐτήν. *Et cùm Imperium arripuit, urbe de nomine ſuo condidit, quam Philippopolim nominavit.* Thracica quidem Metropolis dignitate in nummis inſignitur, Arabica verò Coloniæ titulum ſibi aſſumit, quæ Marini conſecrationem vulgavit, & non Thracica, ut contra Seguinum contendit Com. Mediobarbus pag. 352. Qua verò de cauſa Philippopolis Arabiæ hunc nummum in Marini memoriam percuſſit, non alia profectò videtur quàm Philippi fundatoris mandatum, ut Marinum videlicet Imperio dignum ob Scythas ab eo repulſos declararet, & in Decium contra fas Imperium arripientem, militum odium concitaret. Vide Seguinum pag. 183. & noſtras in eum notas pag. 417. In priori quidem nummo Roma galeata ſedet, ut in Philippi Senioris nummis, & Aquilam Imperii inſigne gerit; ſed inter alas impoſiti ſunt ambo Philippi tanquam Imperatores: in poſteriori verò eadem Roma, non autem Pallas, uti Seguinus & Mediobarbus volunt, pateram ad ſacra Marino facienda gerit.

Uterque nummus primæ magnitudinis, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ, prior à Seguino cælatus pag. 183. *alter ab Octaviano Strada pag.* 120.

CNEUS MESSIUS
QUINTUS TRAJANUS DECIUS.

Essius Imperator, ex gente Messia oriundus, Cnei prænomen tulit, & non Caii, ut refert P. Harduinus pag. 55. Quidam autem Trajani & Decii nomina ei ob virtutes adjecta existimant. Decium Colonias ob breve Imperii tempus deduxisse non legimus. Imperavit autem duos annos & menses aliquot. Goltzius in Thesauro nummos illius cum Trib. potestate II. & III. vulgavit, licèt nulli cum ejus dignitatis notis occurrant, quia Decius jus Tribunitiæ potestatis, quod Augustus sibi vindicaverat, arbitrio Senatus Populique Romani permiserat, teste Pomponio Læto, imò Censoriam dignitatem, jus quintæ relationis & proconsulare imperium etiam Senatui restituit.

TRAIANI DECII *nummi ex omni modulo observantur, primi quidem inter raros numerandi.*

ÆLIA CAPITOLINA.

IMP. C. MESS. QVIN. TRAIANVS. AVG. Caput Decii laureatum.

COL. AEL. CAP. COMM. P. F. *Colonia Ælia Capitolina Commodiana Pia Felix.* In laurea.

Ælia Capitolina, aliàs Jerosolyma, ab Hadriano Imperatore funditus eversa, Colonia deinde facta, Ælia ab ejus gente dicta est, Capitolina verò à delubro Jovi Capitolino dicato, cujus meminit Dio lib. 69. pag. 793. Ἐς δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα πόλιν αὐτοῦ ἀντὶ τῆς κατασκαφείσης οἰκίσαντος, ἣν καὶ Αἰλίαν Καπιτωλῖναν ὠνόμασε, καὶ ἐς τὸν τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ τόπον, ναὸν τῷ Διὶ ἕτερον ἀντεγείραντος, πόλεμος οὔτε μικρὸς οὔτ' ὀλιγοχρόνιος ἐκινήθη. *Cùm autem in urbem Ierosolymam quæ eversa fuerat, quamque Æliam Capitolinam appellavit, Coloniam deduxisset, ac quo in loco templum Dei fuerat, alterum Jovi ædificari curavisset, magnum bellum & diuturnum moveri cœpit.* Hæc autem Colonia postea Commodianæ nomen ob solenne aliquod beneficium à Commodo Imperatore acceptum sibi assumpsit. Porrò Decio & ipsius filiis nummos percussit, ob ejus forsan in Syriam adventum, de quo mox infrà. Coronam ex lauro illi tanquam hostium victori dedicat.

Cùm D. Fitton Scotus, Mediceæ Gazæ Antiquarius, hujus nummi epigraphen paululum detritam assequi planè non potuisset, hanc catalogo pro vera substituit COL. AYP. KAP. KOMM. P. F. quam inscriptionem ab eo Florentiæ transcriptam interpretatus est Illust. Spanhemius Diss. 8. p. 727. *Colonia Aurelia Carrenorum Commagene Pia Felix.* Illam pariter ex eodem Antiquario acceperat Erud. Holstenius, quam Not. in Steph. p. 162. Carrhis Mesopotamiæ urbi etam attribuit; Carrhena quidem Colonia, *Aurelia* à Divis Fratribus appellata est: sed P. Harduinus pag. 116. exclamat: *Quanto nos felicius! Colonia Aurelia Carthago Commodiana Pia Felix.* Omnes autem prava Fittonis inscriptione delusi sunt. Quàm igitur necessaria est nummorum inspectio, & in iis explicandis sagacitas, & quàm pauca fides illis adhibenda, qui per nummorum descriptiones ex museis Antiquariorum transmissas, eorum interpretationes aggrediuntur.

Hic nummus primæ magnitudinis pro rarissimo habendus.

ANTIOCHIA Pisidiæ.

IMP. CAES. TRAIAN. DECIVS. A. Caput Decii laureatum.

COLON. ANTIOCH. *Colonia Antiochia.* In imo, S. R. Aquila supra vexillum inter duo signa militaria.

Cùm multiplex sit Antiochia, cuinam tribuendus sit nummus, dubius hæret Patinus pag. 391. & aliquam hujus nominis urbem circa Danubii ripam quærit, at duæ tantùm Romanorum Coloniæ factæ sunt, una in Pisidia, ab Augusto deducta; altera in Syria, à Caracalla constituta, illa ut jure Italico insignis suos cum epigraphe Latina nummos inscribit, teste Paulo lib. 2. de Censibus: *In Pisidia ejusdem juris est Colonia Antiochensium.* Syriaca nummos Græcè tantùm scribere videtur, quòd tributorum remissione donata, jus Italicum forsan non habuerit, de qua Paulus ibid. *Divus Antoninus Antiochenses Colonos fecit salvis tributis.* Divus ille Antoninus Caracalla est, & non Antoninus, ut quidam voluerunt, si quidem idem Jurisconsultus Severum patrem & Caracallam filium paulò antè Divos appellet. Nummus Veteranos in Pisidicam ab Augusto transmissos nos edocet, cùm ejus rei memoriam in Decio Imperatore renovat: cujus autem Legionis fuerint illi, adhuc incompertum est, amplior forsan nummus indicabit.

Hic nummus secundi moduli pro raro habendus.

ANTIOCHIA Syriæ.

ANT. K. Γ. MEC. TPAIANOC. CEB. Caput Decii laureatum.

ANTIOXEΩN. MHTPO. KOΛΩN. Ἀντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area S. C. Δ. E. Apollo muliebri vestitu ornatus, stans, dextrâ pateram, sinistrâ lyram.

Antiochia Syriæ, Metropolis & Coloniæ titulis insignita in nummis inscribitur; Metropolis quidem nomen sub Regibus suis jam acceperat, Coloniæ verò dignitatem ab Antonino Caracalla recepit, nummos Trajano illa Decio dedicare videtur, ob Imperatoris in urbem suam adventum, cujus meminit Dio Chrysostomus in Orat. pro Juventio & Maximo Martyr. ubi narrat Decium Babylam Antiochensem Præsulem occidi jussisse, cùm ille plurimùm in Christianos desæviret. Ipsius Babylæ Antiocheni Antistitis martyrium passi meminit Eusebius in Chronico. Apollo sui cultum Antiochiæ indicat, celeberrimum ejus erat apud Daphen in suburbio templum, quod incensum sub Juliano narrat Ammianus lib. 21. *Eodem tempore die* XI. *Cal. Novembrium amplissimum Daphnæi Apollinis fanum, quod Epiphanes Antiochus Rex ille condidit iracundus & sævus, & simulacrum in eo Jovis, subita vi exustum est.*

Hic nummus secundæ magnitudinis rarus est.

ΑΥΤ. K. Γ. ME. KY. TPAIANOC ΔΕΚΙΟC. CEB. Caput Trajani laureatum.

ANTIOXEΩN MHTPO. KOΛΩN. Ἀντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area S. C. Δ. E. Caput turritum & velatum, in vertice Aries.

Antio-

Antiocheni plurimos Decio percusserunt nummos, cùm is in Syriam venisset contra L. Priscum, qui post fratris Philippi mortem Imperium arripuerat, quod indicare videtur Aur. Victor in Decii vita dum narrat. *Simulque per eos dies Lucio Prisco, qui Macedonas* (id est Syromacedonas) *Præsidiatu regebat, delata dominatio.* Confusa videntur reliqua. *Qua causa Decio, quam potuit maturrimè Roma digresso, &c.* Sed L. Priscus procerum conjuratione cæsus est, fortè cùm intelligerent Decium in provinciam contendere, ut idem Victor tradit. *Verum utrique mox cæsi: cùm Priscum nobilitas hostem patriæ censuisset.* Zosimus eum omnibus intolerabilem fuisse tradit; ἀφόρητον ἅπασιν εἶναι. Caput muliebre turritum, Genius est urbis; Aries in vertice nummi, Antiochenses annum sub hoc signo inchoare denotat.

Hic nummus primi moduli in hoc Imperatore rarus est.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. Ἀντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. S. C. Δ. Ε. Templum quatuor columnis ornatum, in quo mulier insidens rupibus, dextrâ spicas gerit, pro ejus pedibus fluvius emergens.

Mulier insidens rupibus; Antiochiæ urbis Genius est, in aditu templi, quod illi exstructum memorat Ammianus lib. 22. *Reversus ex comitatu Principis, quùm transiret per speciosum Genii templum.* Mulier quidem rupibus insidet; ad indicandum ejus in clivo montis Silpii situm, ut tradit Eustathius in Dionys. de situ Orbis. *Ea verò juxta Silpium montem est sita.* Eustathio adstipulatur Joannes Malela Antiochenus in Chronico inedito, de origine urbis suæ. Illa spicas gerit, ad denotandam earum in agro abundantiam, de qua urbe Ammianus lib. 14. *Antiochia mundo cognita civitas cui, non certaverit alia advectitiis ita adfluere copiis & internis.* Figura fluvii brachia distendens, Orontes, de quo Dionysius Alex.

Τῆς δὲ πρὸς ἀντολίην κατασύρεται ὑγρὸς Ὀρόντης,
Ἄσπετος, Ἀντιόχοιο μέσην διὰ γαῖαν ὀρίζων.
Ab hac autem ad Orientem delabitur liquidus Orontes;
Vastus, Antiochi mediam regionem persecans.

Hic nummus majoris formæ rarus est & elegans.

ΔΗΜΑΡ. ΕΞΟΥCΙΑC. Δημαρχικῆς Ἐξουσίας. In imo S. C. Aquila alis expansis insistit palmæ ramo, rostro coronam gerit.

Quamvis hic nummus Antiochiæ nomen non præferat, ad eam tamen pertinere nos edocet non modo Aquila rostro coronam gerens, quam in Philippi nummis in hac urbe cum ejus nomine observavimus; sed nota S. C. & Δημαρχικῆς Ἐξουσίας epigraphe in iis frequens, duas esse pro moneta cudenda Antiochiæ officinas indicat, unam scilicet pro provinciæ Præside, alteram pro urbe, ob privilegium à Senatu ipsi concessum eo tempore quo Syria in provinciam Romanam redacta est: illa in nummis ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ inscriptionem exhibere solet, hæc ΑΝΤΙΟΧΙΑ vel MON. VRB. & sæpius notas S. C. Δ. Ε. sine urbis nomine. Antiochiæ monetæ Præfecti meminit Ammianus lib. 22. *Cumque eo Dracontius monetæ præpositus, & Diodorus quidam veluti comes, injectis per crura funibus, simul exanimati sunt.* Aquila solitum Imperii Romani symbolum est; unguibus palmæ insistit, victoriarum Decii augurium.

Hic nummus secundi moduli obvius & tritus.

CÆSAREA *Palæstinæ.*

IMP. CAES. TRAI. DECIVS. P. F. AVG. Caput Trajani Decii laureatum.

COL. PR. F. AVG. CAES. METR. P. S. P. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarea Metropolis Provinciæ Syriæ Palæstinæ.* Imperator radiato capite in equo decurrens, dextrâ hastam.

Cæsarea Palæstinæ urbs, Colonia à Vespasiano deducta, nomen Flaviæ gentis tulit, & *Prima* quidem dicta est, quòd Judææ caput esset, ut tradit Tacitus Hist. lib. 2. *Discessere, Mucianus Antiochiam, Vespasianus Cæsaream, illa Syriæ, hæc Judææ caput est.* Primùm illa Metropolis in nummis Alex. Severi inscripta est, ideo eam Metropolim ab hoc Imperatore factam diximus, præsertim cùm Sept. Severus, Caracalla & Elagabalus plurimas in his tractibus Metropoles constituissent ; in hoc autem Decii nummo Cæsarea inscribitur METR. P. S. P. quas quidem notas, *Metropolis Provinciæ Syriæ Palæstinæ*, interpretati sumus. Ammianus autem lib. 14. inter Syriæ provincias Palæstinam collocat, & Cæsaream primam illius urbem nominat. *Ultima Syriarum est Palæstina, per intervalla magna potentia, cultis abundans terris & nitidis, & civitates habens quasdam egregias, nullam nulli cedentem, sed sibi vicissim velut ad perpendiculum æmulas : Cæsaream, quam ad honorem Octaviani Principis exædificavit Herodes, & Eleutheropolim, & Neapolim, itidemque Ascalonem, Gazam, & Juliam, ævo superiore exstructas.* Cæsarea harum omnium urbium videtur fuisse Metropolis. Imperator decurrens in nummo Cæsariensium, profectionem Decii aliquam indicat ; an illam quam contra L. Priscum in Syriam veniens suscepit, an verò expeditionem Gothicam, dijudicent Antiquarii.

Hic nummus primæ magnitudinis inter rarissimos collocandus.

IMP. CAES. TRA. DECIVS. P. F. AVG. Caput Trajani Decii radiatum.

COL. PR. FL. AVG. CAES. P. S. P. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarea Provinciæ Syriæ Palæstinæ.* Serapis stans dextram attollens, lævâ scipionem oblongum.

Serapis stans Cæsareæ sui cultum indicat, cujus caput modio insigne Cæsarienses in nummis Titi, Ant. Pii, M. Aurelii, L. Veri, Commodi, & Diadumeniani exhibuerunt. Macrobius Saturn. lib. 1. Serapidis fanum Alexandriæ extra muros exstructum narrat, quòd ipsi hostiæ mactarentur. *Nam quia nunquam fas fuit Ægyptiis pecudibus aut sanguine, sed precibus & thure solo placare Deos : his autem duobus advenis hostiæ erant ex more mactandæ : fana eorum extra pomœrium locaverunt, ut & illi sacrificii solemnis sibi cruore colerentur, nec tamen urbana templa morte pecudum polluerentur : nullum itaque Ægypti oppidum intra muros suos aut Saturni aut Serapidis fanum recepit.* Plutarchus De Isid. & Osirid. pag. 362. Serapin gaudium & lætitiam interpretatur. Ἐγὼ δὲ, εἰ μὲν Αἰγύπτιόν ἐστι, τοὔνομα τοῦ Σαράπιδος, εὐφροσύνην αὐτὸ δηλοῦν οἴομαι καὶ χαρμοσύνην, τεκμαιρόμενος ὅτι τὴν ἑορτὴν Αἰγύπτιοι τὰ χαρμόσυνα Σαίρει καλοῦσιν. *Ego autem, si quidem Ægyptia vox est Sarapis, gaudium ea & lætitia significari censeo : hoc adductus argumento, quòd Charmosyna, id est festum lætitiæ diem, Særei appellant Ægyptii.* Porrò Serapis hoc modo sæpius depingitur, dextram attollens quasi supremus Deus, ideo sceptrum tenere videtur, quòd Phylarchus apud Plutarchum innuere videtur. Σάραπις δὲ ὄνομα τοῦ τὸ πᾶν κοσμοῦντός ἐστι, παρὰ τὸ Σαίρειν, ὃ καλλύνειν τινὲς καὶ κοσμεῖν λέγουσι. *Cæterum Sarapin esse nomen ejus qui Universum ordinat atque ornat, quod voce Særein, quidam exprimunt.*

Hic nummus minimi moduli pro raro notandus.

COL. P. F. AV. CAES. METR. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarea Metropolis.* Caput muliebre turritum.

Cæsarea Palæstinæ Metropolis plurimos Trajano Decio nummos percussit, an ob adventum Principis in Syriam, an ob aliquod beneficium ab hoc Imperatore urbi collatum, de hoc quidem silent Historici; frequentes porrò nummi alicui Augusto dicati, beneficii collati, vel immunitatis acceptæ, ut plurimùm indices sunt. Caput muliebre turritum, primariæ urbis solenne est symbolum. Josephus autem Cæsaream pro maxima provinciæ civitate numerat de bel. Jud. lib. 3. cap. 28. p. 854. Κἀκεῖθεν εἰς τὴν παράλιον ἀφικνεῖται Καισάρειαν, μεγίστην τῆς τε Ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' Ἑλλήνων ἐποικουμένην. *Inde in loco maritimo Cæsaream pervenit, Judææ maximam civitatem, & quæ majorem incolarum partem Græcos haberet.* Nil mirum igitur si urbs tam ampla, Metropolis tandem effecta sit ab Alex. Severo, cùm antecessores ipsius Imperatores plurimas in his tractibus Metropoles & geminas quidem in eadem provincia constituerint.

Hic nummus minimæ formæ inter raros ascribendus.

IMP. CAES. TRAI. DECIVS. P. FEL. AVG. Caput Decii radiatum.
COL. PR. FL. AVG. CAES. MET. P. S. P. *Colonia Prima Flavia Augusta Cæsarea Metropolis Provinciæ Syriæ Palæstinæ.* Caput muliebre tutulatum, in imo Aquila alis expansis.

Metropoles Orientis sub Genii forma repræsentari solebant, sæpeque in nummis pro urbis symbolo signabantur; testes sint Antiochiæ, Laodiceæ, Edessæ & aliarum hujus tractus urbium numismata. Aquila verò pro insigni Romano habetur, ita ut Cæsarea hîc se tanquam Metropolim, sed Romano Imperio subditam exhibeat. De Genio tutelari urbis Deo, ut de Aquila Romani Imperii symbolo, sæpius dictum est. Porrò notandum, Genium seu urbem turribus ornatam in Cæsareæ nummis sine velo exhiberi, ut in Laodicea observamus.

Hic nummus mediocris moduli pro raro numerandus.

COL. PR. F. AVG. F. CAESAR. METR. P. S. P. *Colonia Prima Flavia Augusta Felix Cæsarea Metropolis Provinciæ Syriæ Palæstinæ.* Duæ arbores super aram.

Duas illas arbores aræ impositas, ad aliquod vetus urbis factum revocassemus, quemadmodum in Corinthiorum nummis arborem super aram similiter positam, ad Penthei historiam retulimus: at in hoc Cæsareæ nummo non idem planè censuimus, si quidem antequam hæc urbs ab Herode Rege magnificè fuisset in Augusti memoriam exornata, & Cæsareæ nomine insignita, vix urbis appellationem mereretur, sed obscurum & vile turris nomen gereret, teste Josepho, apud quem *Stratonis Pyrgos* vocatur; verùm illas arbores palmam & laurum ad certamen in Augusti honorem ab eodem Principe institutum spectare suspicamur, de quo idem Josephus de Bel. Jud. l cap. 16. p. 748. Καὶ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας καταστησάμενος ὁμοίως ἐκάλεσεν ἀπὸ τοῦ Καίσαρος. *Et quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donavit.* Ara signata est ob sacra ante ludos inchoandos, in cujus honorem ipsi erant instituti, perpetranda. Palma quidem arbor ei imposita est, ob ejus ramos victoribus pro præmio concessos; laurus autem, ob coronam quâ victor coronabatur. Actii autem erant illi ludi, summo ab Augusto apparatu instaurati, post quam Antonium & Cleopatram navali prælio

lio ante Actium superasset: nam qui ab Herode instituti narrantur à Josepho, πενταετηρικοὶ appellabantur. Actii quinto anno celebrabantur in Apollinis honorem, cui laurus erat consecrata, ut innuit Plutarchus Sympos. lib. 8. quæst. 4. p. 724. Σκόπει δὴ μὴ Πυθικόν ἐστι τὸ νικητήριον, ὡς Αμφικτυόνες κἀκεῖ πρῶτον ἐπὶ τιμῇ τοῦ θεοῦ Δάφνῃ καὶ Φοίνικι τοὺς νικῶντας ἐκόσμησαν. *Vide ergo an non hoc præmium sit Pythicum, & Amphictyones Pythiis primùm victores in honorem Apollinis lauro ac palma coronaverint.*

Hic nummus primæ magnitudinis inter rarissimos collocandus.

DACIA.

IMP. C. M. Q. TRAIANVS. DECIVS. Caput Trajani Decii laureatum.

PROVINCIA DACIA. in imo AN. IIII. Mulier patrio vestitu ornata, stans, utrâque signum militare, juxta eam hinc Aquila, inde Leo.

Provinciam Daciam in Philippo liberam ab hoc Imperatore factam diximus, in cujus memoriam annos in nummis computavit, ipsamet in Decii honorem, qui Imperium contra illum munificentissimum Augustum arripuerat, nummos dedicat, sed cùm exercitus Illyricianus socordem Philippum agnosceret, Marinum primò Imperatorem, & deinde Decium proclamavit adversus Barbaros in Romanas provincias irrumpentes: provinciæ proximæ eundem motum sequutæ sunt, præsertim quia Decius è Pannonia Daciæ confini oriundus erat, Philippus verò Arabs & provinciis minimè gratus. Ad hæc Decius, tradente Zosimo lib. 1. pag. 643. Φιλίππου πολιτικῇ τε ἀρετῇ καὶ πολεμικῇ πείρᾳ προήκων. *Civili virtute pariter, & usu militari Philippum anteibat* Ideo Senatus nummos Decio cum epigraphe GENIVS EXERCITVS ILLYRICIANI percussit, & provinciarum nomina quæ illum Imperatorem appellaverant, PANNONIAE & DACIA, imò DACIA FELIX in iis inscripsit, quasi hæc tanto Imperatore pristinam felicitatem recuperasset, cùm facta est Romanorum provincia, de quo marmor apud Zamosium.

IMP. CAES. DIVI. NERVAE TRAIANO HADRIANO
AVG. PONT. MAX. COS. III. P. P.
CVIVS VIRTVTE DACIA IMPERIO ADDITA FELIX EST.
M. ARRIVS. Q. R. COL. VLPIAE TRAI. SARMIZ
DEVOTVS. NVMINI. EIVS EX. VOTO. P.

Hic nummus primi & secundi moduli inter rariores habendus.

PROVINCIA DACIA. in imo AN. V. Mulier patrio ornatu stans, dextrâ gladium Dacicum, sinistrâ labarum, pro pedibus hinc Aquila, inde Leo.

Dacia à libertate sub Philippo sibi concessa annos computare cœpit, & à primo usque ad tertium pervenit, sub Decio quartum & quintum signavit, ipse enim biennio Imperium tantùm tenuit. De muliere seu Daciæ Genio, in Philippo dictum est; gladium quidem gerit, quem ἅρπην vocat Clemens Alexand. Strom. lib. 1. & à Thracibus repertum tradit. Dionysius Alex. Daciam vocat ingentem tellurem.

Δακῶν τ' ἄπειρος αἶα.
Et Dacorum ingens tellus.

Ad quem locum Eustathius: *Aiunt præterea, illos & Dacos olim in tantum auctos fuisse, ut* 200000. *militum in exercitu haberent. Postea verò depressos, eò ferè pervenisse, ut Romanis obedirent.* Illam tandem provinciam recuperavere Barbari, quam Aurelianus iis reliquit, civibus Romanis in Mœsiam translatis, eamque Daciam Ripensem appellavit.

Hic nummus mediocris formæ in rariorum numero recensendus.

EDESSA.

ΑΥ. ΔΕΚΙΟC. CEB. Caput Decii laureatum.

ΚΟΛ. ΕΔΕCCA. Κολωνία Ἔδεσσα. Caput velatum & turritum.

Edeſſa urbs eſt in Oſrhoënes regione, Colonia ab Antonino Caracalla facta, in qua mortuus eſt, teſte Eutropio lib. 8. *Defunctus eſt in Oſrhoëne apud Edeſſam.* Nummos quidem illa Decio dicavit in obſequii monumentum, cùm ille in Syriam venit contra Priſcum Philippi fratrem Imperatorem appellatum, de quo intelligendus videtur D. Cyprianus Ep. 52. Ad Antoninum de Decio ſcribens: *Cùm multò patientius & tolerabilius audiret levari adverſus ſe æmulum Principem, quam conſtitui Romæ æmulum Sacerdotem*, id eſt S. Cornelium Papam, ut refert Com. Mediobarbus ex notis R. P. Noriſii. Sed Priſcus Macedonas Præſidiatu non regebat, ut tradit Aur. Victor, ſed potiùs Syromacedonas, teſte Zoſimo, ideo Decius in Syriam profectus eſt, ut narrat Dio Chryſoſtomus, ſicuti jam diximus. Hoc de Decio monendum, in nullis ipſius nummis Tribunitiam poteſtatem eſſe ſignatam, cujus cauſa eſſe videtur, quòd ille eam Senatus & populi arbitrio remiſerit, ſi Pomponio Læto fides: *Nec non & jus Tribunitiæ poteſtatis, quod Auguſtus primus ſibi perpetuò vendicaverat, arbitrio Senatus Populique Romani permiſit.*

Hic nummus minimi moduli inter rariores deſcribendus.

RHESAINA.

ΑΥΤ. Κ. Γ. ΜΕ. ΤΡΑΙΑΝΟC CEB. Caput Decii radiatum.

CEΠ. ΚΟΛ. ΡΗCAINHCIΩN. L. HIP. Σεπτιμία Κολωνία Ῥησαινησίων λυκάβαντος ριή. *Anno* 118. Colonus agens boves, in vertice Aquila inſiſtens palmæ ramo, roſtro coronam. In aliis Fluvius emergens.

Rheſaina urbs eſt Meſopotamiæ, juxta quam Gordianus Perſarum Regem vicit & profligavit, teſte Amm. Marcellino lib 23. *apud Rheſainam ſuperato fugatoque Perſarum Rege.* Urbs Colonia facta eſt à Septimio Severo, ut nomen *Septimiæ* Severi gentis indicat, eodem tempore quo Neſibis hujus tractus etiam ab eo deducta eſt, cujus meminit Dio lib. 35. Καὶ νῦν μὲν ἡμετέρα ἐστὶ, καὶ ἄποικος ἡμῶν νομίζεται. *Atque hoc tempore noſtræ eſt ditionis, Coloniaque noſtra habetur.* De Rheſaina altum apud Scriptores ſilentium, ſed hæc monumenta Hiſtoriæ præclara ſunt ſupplementa: anni autem in nummo ſignati, ad Coloniæ ſub Severo deductionem non ſpectant, ad Hadriani enim principatum uſque aſcendunt, de quibus infrà. Coloni boves agentis typus, ad originem deductæ Coloniæ ſpectat, nec ejus inſtaurationem indicat, ut refert Eq. Patinus. Aquila, Imperii Romani inſigne eſt, quod exhibet Rheſaina tanquam Colonia Romana.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, à Patino p. 391. vulgatus, pro raro numerandus.

CEΠ. ΡΗCAINHCIΩN L. HIP. Σεπτιμίων Ῥησαινησίων λυκάβαντος ριή. *Anno* 118. Mulier turrita inſidens ſcopulis quibus ſiniſtrâ innititur, dextrâ ſpicas, pro pedibus Fluvius emergens, in vertice Aquila roſtro coronam.

Rhesaina modò se Septimiam Coloniam perhibet, utpote à Septimio Severo deductam, modò Rhesainesii se Septimios tantùm appellant, nomen à Coloniæ fundatore sibi vindicantes. Mulier insidens monticulis, Genius est urbis situm in clivo denotans, quem Masii montis esse suspicamur, ex quo defluit amnis Chaboras, ut indicat figura fluvii in nummo signata; nam apud Stephanum legitur Ῥέσινα πόλις περὶ τ Ἀβορὸν ποταμόν. *Rhesina urbs circa Chaborum fluvium.* Ptolemæus lib. 5. c. 18. duas hujus aut vicini nominis in Mesopotamia Ῥέσινα & Ῥεσαίνα urbes collocat, quarum unam Bochartus part. 1. lib. 4. cap. 25. inter Edessam & montem Masium, alteram ad Chaboram sitam esse profert, sed hæ ambæ unam tantùm urbem efficiunt, quæ nostra esse videtur in clivo montis Masii, quam Chaboras fluvius alluit. Genius spicas, ad abundantiam frumenti in agro suo arguendam, tenet. De Aquila dictum est.

Hic nummus mediocris moduli inter raros collocandus.

CΕΠ. ΚΟΛ. ΡΗCΑΙΝΗCΙΩΝ. L. ΗΙΡ. Σεπτιμία Κολωνία Ῥησαινησίων λυκάβαντος ειή. *Anno* 118. Mulier turrita stans dextrâ pateram, lævâ cornucopiæ, pro pedibus ara ex cujus imo prodit lauri ramus.

Figura muliebris urbem repræsentat seu urbis Genium, nec Isis est, ut tradit P. Harduinus pag. 420. nec Aquila eam coronat, ut putat Patinus pag. 391. Illa pateram dextrâ gerit super aram, ad arguendum se sacra pro Decio perpetrasse; unde victoria Deorum auxilio indicatur per palmam ex aræ imo exsurgentem. Genius cornucopiæ gerit, seu tanquam peculiare symbolum, vel omnium rerum abundantiam in territorio arguens. Notæ annorum in Decio L. HIP. 118. æram non deductæ à Sept. Severo Coloniæ, sed tributi ab Hadriano remissi indicant, de quo Spartianus in ejus vita: *A Mesopotamiis non exegit tributum quod Trajanus imposuit.* Hæc Hadriani liberalitas anno U. C. 886. concessa videtur, cùm ille in Syriam venit: additis igitur Coloniæ Rhesainæ annis 118. æræ urbis Romæ 886. efficient 1004. quo tempore Decius in Syriam pariter venisse videtur. Tristanus Rhesainesios ob sublatum à Decio Philippum Gordiani interfectorem, nummos ei cudisse existimat, sed potiùs quia Decius ipsis tributi remissionem ab Hadriano concessam confirmavit, cujus illi beneficii memores, Augustæ ejus uxori & Herennio filio plurimos etiam percusserunt, origine in iis hujus tributi remissi signata.

Hic nummus mediocris moduli, à Tristano tom. 2. pag. 588. *& à Patino* 391. *editus, rarus est.*

CΕΠ. ΚΟΛ. ΡΗCΑΙΝΗCΙΩΝ L. ΗΙΡ. Σεπτιμίας Κολωνίας Ῥησαινησίων λυκάβαντος ειή. *Anno* 118. Duæ figuræ muliebres dextras jungunt super aram, dexterior quidem turrita est, pone quam trophæum; sinisterior verò galeata, pone quam Sagittarius: in vertice Aquila insistens palmæ ramo, rostro coronam.

Harum mulierum dexterior urbem repræsentat, de qua in nummo superiori dictum; sinisterior galeata, Pallas est, tutelaris Coloniæ Dea, cujus summus erat in urbe cultus, ut templum in Rhesainesiorum nummis arguit: jungunt quidem illæ manus super aram, ad concordiam earum in sacris pro Decio seu faciendis seu recipiendis denotandam. Trophæum pone urbem, ad limites imperii juxta Rhesainam designandos. Sagittarius in nummis Singaræ Coloniæ exhibetur, quem ad cives, utpote sagittandi peritos, retulimus, vel quòd illi sub hoc signo annum inchoarent; an non potiùs quòd Sagittarius ut præfert Gallieni nummus, Legionis primæ vel tertiæ Parthicæ in utraque Colonia hiemantis foret insigne, nam utraque ad Mesopotamiæ præsidium morabatur, & in Singaræ ipsius expugnatione primæ Legionis Parthicæ meminit Ammianus l. 21. *Tuebantur autem hanc civitatem Legiones duæ, prima Flavia, primaque Parthica.*

Hic nummus secundæ formæ, à Tristano tom. 2. pag. 588. *& à Patino pag.* 391. *editus, pro raro notandus.*

ΑΥΤ. ΚΑΙ. Γ. ΚΥ. ΜΕΚΙΟϹ ΤΡΑ. ΔΕΚΙΟϹ. ϹΕΒ. Caput Decii laureatum.
ϹΕΠ. ΡΗϹΑΙΝΗϹΙΩΝ. L. ΗΙΡ. Σεπτιμίων Ῥησαινησίων: Λυκάβαντος ρὴη. *Anno* 118. Templum diſtylum à latere, in cujus aditu Noctua, in imo Fluvius emergens.

Rheſainesii in hoc nummo, ut in ſuperiori, non Colonorum titulum aſſumunt, ſed ſe Septimios à Septimio Severo Coloniæ fundatore appellant; pro typo exhibent templum à latere, in quo Noctua eſt, quæ illud in Minervæ honorem ædificatum arguit, quòd avis illa hujus Deæ ſacra fuerit, teſte Fulgentio Mythol. lib. 2. *In hujus tutela Noctuam volunt, quòd ſapientia etiam in tenebris proprium fulgorem poſſideat.* Minerva autem, tutelaris Rheſainæ Dea fuiſſe videtur, ſi quidem ipſa cum Genio in ſuperiori nummo repræſentata eſt. Fluvius emergens, Chaboras eſt, ut jam diximus pag. 123. juxta quem ſita erat urbs, ut tradit Stephanus : Ῥέσινα πόλις περὶ τ Ἀϐορὸν ποταμόν. *Rheſina urbs circa Chaborum fluvium.* Illum ex monte Maſio proruere narrat Ptolemæus lib. 5. cap. 18.

Hic nummus minoris moduli, à Patino pag. 391. vulgatus, inter raros collocatur.

ΑΥΤ. Κ. Γ. ΤΡΑ. ΔΕΚΙΟϹ. ϹΕΒ. Caput Decii laureatum.
ϹΕΠ. ΚΟΛ. ΡΗϹΑΙΝΗϹΙΩΝ. L. ΗΙΡ. Σεπτιμιας Κολωνίας Ῥησαινησίων. λυκάβαντος ρὴη. *Anno* 118. Labarum : in quibuſdam inſcriptum eſt LEG. III. GAL. *Legio Tertia Gallica.*

Labarum deductæ quidem per Veteranos Coloniæ ſymbolum eſt ; ſed cùm Legionis nomen deſcribitur in labaro, illuſtrius id certè eſt Hiſtoriæ monumentum. Hic nummus exhibet LEG. III. GAL. ex qua milites emeriti in hanc Coloniam traducti ſunt ; porrò hæc Legio Tertia Gallica in Phœnicia hiberna agebat, ut tradit Dio 55. p. 564. Νῦν μὲν γὰρ ἐννεακαίδεκα ἐξ αὐτῶν μόνα διαμένει, τό, τε δεύτερον τὸ Αὐγούστειον, τὸ ἐν Βρεττανίᾳ τῇ ἄνω χειμάζον· καὶ τὰ τρία τὰ τρίτα, τό, τε ἐν Φοινίκῃ, τὸ Γαλατικόν. *Noſtro tempore ſolæ* XIX. *reſtant : nempe ſecunda Legio Auguſta, cujus in ſuperiori Britannia ſunt hyberna : tres tertiæ, una in Phœnicia, Gallica nomine.* Sept. Severus cùm Colonias deduxit, tertiæ Gallicæ Veteranos partim Tyrum, partim Rheſainam tranſmiſiſſe nos docent nummi Coloniarum ſuperſtites : imò Philippum ipſius etiam Legionis Emeritos Damaſcum Colonos poſtea traduxiſſe. Legio Gallica, quòd tertia inter cæteras Alpinas Legiones à Julio Cæſare conſcripta ſit, nomen habuit.

Hic nummus minimi moduli, à Patino pag. 391. vulgatus, inter rariores collocandus.

VIMINACIUM.

IMP. TRAIANVS. DECIVS. AVG. Caput Decii laureatum.
P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Mœſiæ ſuperioris Colonia Viminacium*, in imo AN. X. in aliis AN. XI. in aliis AN. XII. Mulier ſtans ambabus expanſis, hinc Bos, inde Leo.

Viminacium provinciæ Mœſiæ ſuperioris urbem, à Gordiano Coloniam fuiſſe factam, in eamque Veteranos ſeptimæ Claudianæ & quartæ Scythicæ Legionum ab eo tranſmiſſos, ſuprà diximus,

mus, in cujus memoriam illa æræ ſuæ notas in nummis ſignavit, in Gordiano Coloniæ fundatore annos ad quintum uſque cælavit; in Philippo, à quinto uſque ad decimum, cùm ſex tantùm annos is imperaverit; in Decio annum x. x i. & x i i. quòd non ſolùm anno deductæ Coloniæ decimo Philippum fuiſſe occiſum, & Decium Imperium obtinuiſſe arguit, ſed Decium biennio integro regnaſſe denotat.

Hi nummi ſecundæ magnitudinis reperiuntur, primus inter præſtantiores habendus; ſecundus, frequens; tertius rarus eſt.

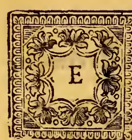
PIO. ATQVE. INCLITO. DN. TRAIANO
NOBILISSIMO. AC. FORTISSIMO. ET.
FELICISSIMO. CAESARI.
SEPTIMIVS. ACYNDINVS. V. C. ET.
AGENS. PER. HISPANIAS. V. C. ET
VICE. SACRA. COGNOSCENS. NVMINI
MAIESTATIQVE. EIVS. SEMPER.
DICATISSIMVS.

Apud Gruterum pag. 273. 5.

HERENNIA ETRUSCILLA.

ETRUSCILLAM filiam Decii olim creditam, pro ipsius conjuge primus asseruit Seguinus noster Epist. ad Oct. Falconerium, quem sequuti sunt recentiores Antiquarii excepto P. Harduino p. 516. qui illam Volusiani uxorem adhuc appellat. Princeps illa fœmina ex Herennia gente oriunda, Herennium Etruscum filium à Decio patre Cæsarem appellatum genuit, & ambobus superstes fuisse videtur cum Hostiliano genero, Herenniæ filiæ suæ marito, & Cæsare etiam appellato.

HERENNIÆ *nummi ex majori modulo rarissimi sunt, ex mediocri & minimo rari habentur.*

ANTIOCHIA Syriæ.

ΕΡΕΝΝΙΑ ΕΤΡΟΥΣΚΙΛΛΑ CEB. Caput Herenniæ Etruscillæ.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. Ἀντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area S. C. Δ. E. Templum tetrastylum, in quo figura turrita insidens scopulis cum fluvio pro pedibus, in vertice nummi Aries.

Antiochia Syriæ Metropolis & Colonia nummos Etruscillæ, ut & Decio ipsius marito percussit, quòd illa forsan eum, ut solebant Imperatorum conjuges, in expeditione contra L. Priscum comitata sit Antiochiam. Figura in templo, Genius est urbis insidens monticulis, quem sæpe sæpius in superioribus nummis cum fluvio emergente vidimus, sed hic nummus templi ipsius ichnographiam exhibet, cujus meminit Ammianus in vita Juliani lib. 23. p. 487. *Namque Calendis ipsis Januariis ascendente eo gradile Genii templum.* Fluvius, Orontes est Antiochiam urbem præterfluens, teste Plinio lib. 5. cap. 21. *Intus, ipsa Antiochia libera, Epidaphnes cognominata, Oronte amne dividitur.* Vox autem *Libera* valdè illustrat notas S. C. & Δ. E. Senatusconsultum & Plebiscitum significantes, quas ad αὐτονομίαν sibi à Pompeio concessam arguendam in nummis signavit, ut in Othone & in aliis Imperatoribus passim diximus.

Hic nummus majoris formæ rarissimus est.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥCΙΑΣ. In imo S. C. Aquila palmæ insistens, rostro coronam gerit.

Similis in Decio nummus jam prodiit, quem ad Antiochiam Syriæ Metropolim spectare diximus ob S. C. notas monetæ cudendæ facultatem Antiochensibus à Senatu Romano concessam indicantes, quando Syria in provinciam Romanam redacta est. Pompeius quidem ipsis αὐτονομίαν dederat, sed non modò S. C. ad illam confirmandam, verùm etiam plebiscito opus fuerat, quod arguere videntur hæ notæ Δ. E. in iisdem nummis signari solitæ, quæ in hoc pro earum compendio, integræ

integræ ferè explicantur Δημαρχικῆς ἐξουσίας, nam Tribunitia potestas Principi fœminæ minimè tribui potest; sed cùm pro plebiscito notas non haberent Romani, his usi sunt Græci Δ. Ε. *Tribunitia potestate*, quòd, ut inquit A. Gellius lib. 15. cap. 27. Plebiscita appellarentur, quæ Trib. pleb. ferentibus accepta essent. De Aquila passim dictum est.

Hic nummus secundæ magnitudinis, à Patino vulgatus pag. 402. obvius est.

CREMNA.

HEREN. ETRVSCILLA. AVG. Caput Herenniæ Etruscillæ.

COL. IVL. AVG. FE. CREMNA. *Colonia Julia Augusta Felix Cremna.* Aquila alis extensis, in vertice tria capita, quorum medium coronâ radiatâ ornatum est.

Cremna urbs Pisidiæ in Pamphyliæ confinio, apud Ptolem. l. 5. cap. 5. Colonia ab eo, Κρέμνα Κολωνία, & à Strabone lib. 12. p. 569. perhibetur. τὴν μὲν ἐν Κρήμναν Ῥωμαίων ἄποικοι ἔχουσιν. *Cremnam Colonia Romanorum occupavit.* Nummus eam per Juliæ nomen à Julio constitutam arguit, ab Augusto verò per Augustæ appellationem Veteranis frequentatam denotat, quod signa militaria in Elagabalo pag. 79. confirmant. Tria capita in partis aversæ nummi vertice Etruscillæ maritum, filium, & generum repræsentant, Decius quidem Imperator in medio coronâ insignis est, Etruscus patrem aspicit, & paludamentum habet, quòd Augustus fuerit ab illo nominatus, forsan cùm Decius contra Gothos profectus est: Hostilianus verò tanquam Cæsar & gener pone Decium videtur collocatus. Aquila, Imperii Romani insigne est, quod Coloniæ adinstar urbis Romæ signabant.

Hic nummus primi moduli eximiæ raritatis & elegantiæ, olim in Museo Grimano Venetiis, nunc apud March. Melchiorem Testa asservatur.

RHESAINA.

ΕΡΕΝΝΙΑΝ ΩΤΡΑΣΚΙΛΛΑΝ ΣΕΒ. Caput Herenniæ Etruscillæ.

ΣΕΠ. ΡΗΣΑΙΝΗΣΙΩΝ L. ΗΙΡ. Σεπτιμίων Ῥησαινησίων. λυκάβαντος ϱιή. *Anno* 118. Mulier turrita insidens rupibus, quibus lævâ innititur, dextrâ spicas, pro pedibus Fluvius.

Rhesainesii Mesopotamiæ, quos Decio nummos cuderunt, eosdem Etruscillæ ejus conjugi dedicant, forsan quòd ejus commendatione Imperator ipsis confirmaverit tributi remissionem ab Hadriano concessam, à quo æram in nummis computant, & pro grati animi monumento in ipsis renovarunt. Mulier turrita, Genius est urbis; insidet monticulis, situm in clivo Masii montis denotans; spicas gerit, ad frumenti abundantiam in agro suo denotandam. Figura fluvii Chaboras est ex eodem monte Masio defluens, cujus meminit Ptolemæus lib. 5. cap. 18.

Hic nummus mediocris formæ pro raro notandus.

ΕΡΕΝΝΙΑ ΕΤΡΟΥΣΚΙΛΛΑ. ΣΕΒ. Caput Etruscillæ cum Luna crescente circa humeros.

ΣΕΠ. ΡΗΣΑΙΝΗΣΙΩΝ. L. ΗΙΡ. Σεπτιμίων Ῥησαινησίων, λυκάβαντος ϱιή. Colonus agens boves, in vertice Aquila rostro coronam.

ΑΥΤ.

ΑΥΤ. Κ. Γ. Μ. Κ. ΤΡΑ. ΔΕΚΙΟϹ. ϹΕΒ. ΕΡΕΝ. ΕΤΡΟΥϹΚΙΛΛΑ ϹΕΒ. Capita Decii & Etruſcillæ adverſa, illud corona radiata inſigne, hoc verò Luna creſcente ornatum.

ϹΕΠ. ΚΟΛ. ΡΗϹΑΙΝΗϹΙΩΝ. L. ΗΙΡ. Typus idem ac ſuprà.

Ille eſt nummus in Theſauro Regio reconditus, qui Etruſcillam pro uxore Decii aſſeruit; ſimilem alterum Seren. Ducis Cænomanſium Gazæ addidimus, qui hujus rei veritatem confirmat. Rheſainenſii non modò cùm Decii & Etruſcillæ capite nummos ſeorſim cuderunt, ſed utriuſque effigies in eodem nummo cælarunt, in parte autem averſa typum Coloni boves agentis, ad originem Coloniæ à Sept. Severo deductæ indicandam appoſuere; ſed æram Coloniæ fundatione vetuſtiorem ſignarunt, ob conceſſam ab Hadriano tributi remiſſionem, quam confirmaſſe videtur Decius ob frequentes nummos ipſi & ejus familiæ frequenter percuſſos. Aquila, ſolenne eſt Romanorum ſymbolum, quod Rheſaina tanquam ipſorum Colonia exhibet.

Uterque nummus ſecundæ magnitudinis, prior inter raros collocatur, poſterior verò à Seguino pag. 290. edit. 2. vulgatus, eximiæ raritatis eſt.

ΕΡΕΝΝΙΑΝ ΑΙΤΡΩϹΚΙΛΛΑΝ. ϹΕΒ. Caput Herenniæ Etruſcillæ.

ϹΕΠ. ΡΗϹΑΙΝΗϹΙΩΝ. L. ΗΙΡ. Σεπτιμίων Ρησαινησίων. Λυκάβαντος ἑλή. Templum diſtylum cum ſex columnis à latere, in cujus aditu Aquila, in imo figura fluvii natantis inſtar.

Novus & inſolens eſt hic Rheſainæ Coloniæ nummorum typus, qui Aquilam in templi aditu exhibet; at cùm Noctuam in altero templo ab illa urbe ſignato Minervæ tribuant Antiquarii, Aquilam hanc ad Jovem ſpectare exiſtimamus, quandoquidem illa Jovi dicata ſit, Lactantio & Latino Arati interprete teſtibus. *Cùm Jupiter ex inſula Naxo contra Titanas proficiſceretur, & ſacrificium faceret in littore, Aquilam ad eam advolaſſe ferunt, auſpiciumque feciſſe. Hinc ergo victor, bono omine Aquilam acceptam tutelæ ſuæ Jupiter ſubjugavit.* Servius ait, quòd dimicanti Jovi contra Gigantes, fulmina miniſtrarit Aquila. Templum verò Jovis tanquam ſupremi numinis Minervæ fano amplius eſt, & pluribus fulcitur columnis: illud enim ſex habet à latere, alterum verò quatuor tantùm ornatur. De fluvio Chabora Rheſainam urbem alluente, ſæpius dictum eſt.

Hic nummus minoris formæ, in muſeo D. Dron Canon. Sancti Thomæ à Lupara, inter rariſſimos collocandus.

ΕΡΕΝΝΙΑ. ΕΤΡΟΥϹΚΙΛΛΑ ϹΕΒ. Caput Herenniæ Etruſcillæ.

ϹΕΠ. ΡΗϹΑΙΝΗϹΙΩΝ. in aliis ϹΕΠ. ΚΟΛ. ΡΗϹΑΙΝΗϹΙΩΝ. L. ΗΙΡ. Templum diſtylum cum quatuor columnis à latere, in cujus aditu Noctua, in imo figura fluvii.

Jam prodiit hic templi typus cum Noctua, quam ad Minervam pertinere diximus, quòd avis illa ipſi ſacra ſit, tradente Phornuto de Nat. Deor. *Deinde dracones & ulula* (ſeu Noctua) *ob oculorum ſimilitudinem offeruntur Minervæ, cæſiis nimirum oculis exiſtenti.* Draco autem & Noctua acutiſſimum viſum habent, & quidam Minervam appellant Athrenam, ἀπὸ τοῦ ἀθρεῖν, id eſt, ab eo quod omnia perſpiciat. Noctua etiam ut plurimùm Minervæ comes datur, ſi Albricum audias de Deor. Imagin. *Juxta ſe habebat olivam viridem pictam: deſuper avem, quæ dicitur Noctua, volitantem.*

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter raros ponendus.

ΕΡΕΝΝΙΑΝ. ΩСΤΡΑСΚΑΛΛΑΝ. СΕΒ. Caput Herenniæ Etruſcillæ.

СΕΠ. ΡΗСΑΙΝΗСΙΩΝ. L.. ΗΙΡ. Σεπλιμίας Ῥησαινησίων. λυκάβαντος ελή. Aquila roſtro coronam, deſuper caput muliebre.

Aquila, etſi Jovis ales, ad eum tamen in hoc nummo non ſpectat, ſed pro inſigni Imperii Romani exhibetur: cur verò Aquila Romanorum ſit ſymbolum, ex Joſepho lib. 3. de bel. Jud. paſſim diximus, quòd illa univerſarum avium regnum habeat, & ſit validiſſima; itaque eam & principatus inſigne putarunt, & omen victoriæ, quoſcumque bello petierint; ideo Aquila in nummo coronam gerit, populum Romanum omnium gentium victorem denotans. Caput muliebre, Genius eſt urbis in nummis ſcalpi ſolitus, ſub cujus tutela res omnes ſuas eſſe illa exiſtimans, eum tanquam Deum venerabatur. Ejuſmodi ferè typus cum Aquila, & deſuper caput muliebre, in nummis Coloniæ Cæſareæ Palæſtinæ occurrit.

Hic nummus mediocris moduli in rariorum numero conſcribendus.

VIMINACIUM.

HER. ETRVSCILLA AVG. Caput Herenniæ Etruſcillæ.

P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Mœſiæ Superioris Colonia Viminacium.* In imo AN. X. in aliis AN. XI. in aliis AN. XII. Mulier ſtans brachiis infrà expanſis, pro pedibus hinc Bos, inde Leo.

Viminacium Mœſiæ Superioris Coloniam à Gordiano conſtitutam ſæpius diximus, de qua multa etiam opportunè Triſtanus tom 2. pag. 558. ſed quem Erud. Spanhemius diff. 9. pag. 876. annorum numeros in hujus Coloniæ nummis occurrentes, ad annos Imperii revocantem aut, de *Annonis* explicantem rectè arguit, & illos de annis deductæ ſub Gordiano explicandos monet, qui ab eo incipientes, ſub Philippo Decioque & eorum uxoribus continuarunt. Viminacii itaque eundem in Etruſcillæ nummis numerum, quem in Decio conjuge ſignarunt, & in utroque Coloniæ annus ad duodecimum tantùm protenditur, in quo Decius contra Gothos pugnans periit, nec annus XIIII. in Etruſcilla occurrit, quem affert P. Harduinus pag. 516. ut hanc Auguſtam Decii filiam & Voluſiani uxorem adhuc appellare poſſet, quam omnes Antiquarii hodie pro Decii conjuge communi conſenſu agnoſcunt.

Hi nummi ſecundæ magnitudinis pro raro recenſentur; unus eorum typus ſine annorum notis à Patino pag. 401. vulgatus eſt.

IMP. CAES. C. MESSIVS.
Q. TRAIANVS DECIVS
INVICTVS PIVS FELIX AVG.
P. M. TRIB. P. COS. II. P. P. PROCOS
ET. Q. HERENNIVS ETRVSCVS
MESSIVS DECIVS CAESAR.

Exſcripſimus Florentiæ in Palatio.

Q. HER. ETRUSCUS MESSIUS DECIUS.

HERENNIUS Messius nomina familiarum patris & matris promiscuè tulit, Herenniæ quidem matris appellationem ante Decii nomen gessit, imò & *Quintus* patris cognomen, ipsi prænomen fuit. Cæsar post occisos Philippos, statim à patre renunciatus est, & tandem particeps Imperii ab eodem factus, cùm ambo contra Gothos profecti sunt, cujus rei testes sunt rarissimi ejus nummi cum Augusti & Imperatoris titulis.

Q. HERENNII *nummi ex omni modulo inter rariores numerandi, si Antiochenos primæ magnitudinis exceperis, qui pro raris tantùm habentur.*

ÆLIA CAPITOLINA.

AETRVSCVS ET QVINTVS CAESS. Capita radiata & jugata Herennii & Hostiliani.

COL. AEL. KAP. COMM. *Colonia Ælia Kapitolina Commodiana.* Figura militari habitu dextram elevans, sinistrâ hastam transversam.

Ælia Capitolina, aliàs Jerosolyma, Colonia ab Hadriano facta, ut nummos Decio, ita ejus filiis percussit, Herennio quidem proprio nato & Hostiliano filio adoptivo: Aurelius autem Hostilianus contra Philippum post Gordianum ab eo interfectum Imperator à Senatu nuncupatus, ante ipsius in urbem adventum mortuus erat, Hostiliano juniore cum altera filia relicto. Decius summâ prudentiâ præditus, cùm undique irruentes Barbaros, & in Syria L. Priscum Imperium arripuisse intelligeret, filiam Hostiliani patris Herennio filio suo uxorem dedit, & Hostilianum juniorem adoptavit, cui Cæsaris titulum concessit, ne dum contra hostes profectus esset, ille vel alter Romæ Imperator appellaretur. Capitolienses in antica parte utrumque Cæsarem exhibuerunt, cùm ille solus cum patre in Syriam venerit, quo tempore nummus ab iis videtur cusus.

Hic nummus secundæ magnitudinis, à Patino pag. 396. editus, inter rarissimos collocandus.

ANTIOCHIA Syriæ.

ΕΡΕΝΝ. ΕΤΡΟΥ. ΜΕ. ΚΥ. ΔΕΚΙΟϹ. ΚΕϹΑΡ. Caput Q. Herennii.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. Αντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας, & non ANTIOCHEORVM METROCOLONORVM, ut scribit Patinus in Thes. Mauroceno pag. 140. In area S. C. Δ. E. Mulier turrita & velata insidens monticulis in templo quatuor columnis ornato, pro pedibus mulieris, figura fluvii enatantis, in vertice nummi Aries.

Antiochia Syriæ Metropolis & Colonia similem nummi typum Etruscillæ dedicavit, quem etiam in Etrusci ejus filii honorem renovat, quando ille in eorum urbem cum Decio patre venit. Tristanus nummum vulgavit, sed templum Matri Deûm vel Deæ Syriæ tribuit, cùm illa mulier turrita, Genius sit urbis, cui templum ab Antiochensibus exstructum est, ipsiusque meminit Ammianus lib. 22. *Cùm transiret per speciosum Genii templum :* & lib. 23. *Ascendente eo gradile Genii templum.* Tristanus Leonem in vertice nummi pro Ariete scalpi curavit, quem Antiochenses ad indicandum sub hoc signo annum se inchoare, cælaverunt. Patinus hos Tristani errores hausit, & typum ipsi similem percussit.

Hic nummus majoris moduli, à Tristano tom. 2. pag. 652. editus, pro raro computatur ; sed secundæ formæ, à Patino pag: 394. vulgatus, inter rariores recensendus.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥCΙΑC. Δημαρχικῆς Ἐξουσίας. In imo S. C. Aquila insistens palmæ ramo, rostro coronam gerit.

Similem nummum ad Antiochiam Syriæ pertinere in Etruscilla diximus : in hac autem urbe duplex moneta signabatur, una Syriæ Præsidis jussu, altera urbis, ob privilegium quod illa à Senatu obtinuerat, cùm Syria in provinciam Romanam redacta fuit, ideo illa S. C. notas in nummis apposuit, imò & Δ. Ε. Δημαρχικῆς Ἐξουσίας, ob Plebiscitum quo ad hanc rem opus habuit : Tribunitia enim potestas Herennio Cæsari, quam Decius Senatui remiserat, minimè congruere potest ; idcirco Antiochia, antequam Colonia fuisset deducta, à Plinio *Libera* appellatur, cùm ipsa αὐτονομίαν à Pompeio magna pecunia teste Porphyrio redemisset, quam postea Senatus & Populus Romanus seorsim confirmarunt, ut indicant S. C. & Δ. Ε. notæ. Porro Gellius lib. 10. cap. 19. Plebem à Populo dividit : *Quoniam in Populo omnis pars civitatis, omnesque ejus ordines contineantur. Plebs verò ea dicitur, in qua gentes civium patriciæ non insunt.* Unde Plebiscitum videtur dictum.

Hic nummus mediocris moduli, à Patino pag. 494. editus, vulgaris est.

DACIA.

Q. HER. ETR. MES. DEC. CAES. Caput Q. Herennii sine laurea.

PROVINCIA DACIA. in imo AN. IIII. in aliis AN. V. Mulier patrio vestitu ornata stans, utraque manu signum militare cum notis V. & XIII. pro pedibus ejus hinc Aquila rostro coronam, inde Leo.

Dacia cùm intellexisset Decium cogente Senatu Etruscum filium Cæsarem appellasse, Imperatori gratulans, nummos ut patri, ita filio percussit ; in priori annum quartum apposuit, libertatis à Philippo acceptæ monumentum, quod annus etiam quintus in altero nummo indicat : annus autem æræ quintus, Imperii Decii secundus est, quem felicem faustumque in filio auguratur Dacia. Hæc utraque manu vexillum gerit, denotans duas Legiones in hac provincia ad ejus contra barbaros custodiam commorari, ut in Philippo diximus, quarum nomina in vexillis scripta sunt, Legionis nimirùm V. Macedonicæ, & XIII. Geminæ, ut adstipulatur Dio lib. 55. pag. 564. Πέμπτον, Μακεδονικὸν, ἐν Δακίᾳ. *Quinta Macedonica in Dacia.* Τό τε τρίτον καὶ δέκατον, τὸ ἐν Δακίᾳ, τὸ Δίδυμον. *Decima tertia Gemina in Dacia.* Aquila quidem Imperii insigne, Leo autem provinciæ symbolum est.

Uterque nummus secundæ magnitudinis inter rariores reponendus.

RHESAINA.

ΑΥΤ. Κ. Γ. ΜΕ. ΚΥ. ΤΡΑ. ΔΕΚΙΟC. CΕΒ. ΚΥ. ΕΡ. ΕΤΡ. Μ. ΔΕΚΙΟC ΚΑΙCΑΡ. Duo capita adversa, alterum Decii coronâ radiatâ ornatum, alterum Herennii nudum.

CΕΠ. ΚΟΑ. ΡΗCΑΙΝΗCΙΩΝ. L. ΗΙΡ. Σεπτιμίας Κολωνίας Ρησαινησίων. Λυκάβαντος ηιρ. *Anno* 118. Duæ figuræ muliebres dextras jungunt arâ intermediâ, altera pone quam trophæum tutulata eſt.

Rheſaineſii Meſopotamiæ frequentes Trajano Decio & Etruſcillæ ejus uxori nummos cuderunt, & quidem ob tributi immunitatem, ut diximus, ab Hadriano conceſſam, ſibique ab eo confirmatam; nam ab hac illius Imperatoris liberalitate æram in nummis computarunt: Colonia deinde urbs eorum à Sept. Severo deducta, *Septimiæ* nomen accepit, retentâ priori epochâ, ideo & Coloniæ titulum, & beneficii memoriam in Decii ejuſque filiorum nummis ſignavit; Herennium autem Etruſcum cum patre ſociavit, Decio gratulans, quòd ille Cæſaris dignitatem filio communicaſſet, teſte Aur. Victore. *Lætiorque hoſtium nece, filium Etruſcum nomine, Cæſarem fecit.* Duæ figuræ muliebres dextras ſibi invicem jungentes, in Decio jam prodierunt; dexteriorem diximus Genium urbis eſſe, ſiniſteriorem verò Minervam, ejuſque Coloniæ tutelarem Deam; trophæum pone Genium, ad Romani Imperii terminos juxta Rheſainam ſpectare videtur. Sagittarius pone Minervam, tanquam inſigne Legionis Parthicæ hiberna Rheſainæ habentis exhibetur. Aquila Romanorum eſt ſymbolum.

Hic nummus mediocris moduli, à Patino p. 392. vulgatus, inter rariores collocandus.

VIMINACIUM.

Q. H. ETR. MES. DEC. CAES. Caput Q. Herennii nudum.

P. M. S. COL. VIM. *Provincia Mœſiæ ſuperioris Colonia Viminacium.* In imo AN. XI. in aliis XII. *Anno* 12. Mulier ſtans brachiis expanſis ſupra Bovem & Leonem.

Viminacium Mœſiæ ſuperioris urbs, Colonia à Gordiano ad provinciam contra barbaros irrumpentes tuendam conſtituta, frequentes ipſi, Philippo, & Decio, imò & filiis nummos percuſſit, ut Imperatores his monumentis ad ſui cuſtodiam excitaret, nam Carpi, & alii Sarmatiæ Europææ barbari, in hoc tractu Romanos fines ſub Philippo devaſtarant, & ſub Decio Thracias depopulati ſunt, in quibus repellendis ipſe & filius occubuerunt. Mulier iſta urbem repræſentat, cujus Leo inſigne eſt, Bos verò Coloniæ ſymbolum. Voces AN. XI. & XII. anni ſunt æræ Coloniæ à Gordiano Viminacium deductæ.

Uterque nummus ſecundæ formæ inter rariores habendus, poſterior à Patino pag. 394. vulgatus eſt.

C. VALENS HOSTILIANUS
MESSIUS QUINTUS.

HOSTILIANUS, Hoſtiliani Imperatoris contra Philippum à Senatu appellati filius, à Decio adoptatus, Cæſar factus eſt; deinde cùm Decius contra Barbaros expeditionem ſuſcipiens, Etruſcum appellaſſet Auguſtum, Hoſtilianum etiam Auguſti nomine decoravit, ipſique adminiſtrationem Romæ commiſit. Decio autem & filio in bello occiſis, & Treboniano à militibus Imperatore proclamato, Hoſtilianus & Trebonianus uterque dictus eſt Imperator, & ambo regnarunt, ſed anno primo Hoſtilianus peſtilentiâ correptus interiit.

HOSTILIANI *nummi ex omni modulo, ſed præſertim primi, pro rariſſimis habendi ſunt.*

ÆLIA CAPITOLINA.

AETRVSCVS ET QVINTVS CAESS. Capita jugata Q. Herennii & Hoſtiliani cum coronâ radiata.

COL. AEL. CAP. COMM. *Colonia Ælia Capitolina Commodiana.* Jupiter ſeminudus ſtans, dextrâ haſtam, ſiniſtrâ caput ſuſtinet.

Ælia Capitolina, Colonia ab Hadriano conſtituta, Æliæ nomen ipſius gentis tulit; Commodiana verò à Commodo, ob inſigne beneficium ab eo acceptum dicta eſt, nummos quidem illa Decio dedicavit, cùm forſan ille veniſſet in Syriam, imò & filiis, quorum capita in eodem nummo jugata ſignavit, ad indicandam eorùm concordiam, cùm alter proprius eſſet Decii filius, alter adoptivus: Herennius quidem primum, Hoſtilianus verò inferiorem locum occupat, uterque coronâ radiatâ inſignis, qualis Oriens depingitur, tanquam ambo eſſent Orientis lumina. Jupiter in nummo, Capitolinus eſt, de cujus nomine urbs Capitolina ab Hadriano, ut videtur, vocata eſt, quòd Judæos huic Deo tributum pendere à Tito juſſi fuerant, teſte Xiphilino in Veſpaſ. Καὶ ἀπ' ἐκείνου δίδραχμον ἐτάχθη τοὺς τὰ πάτρια αὐτῶν ἔθη περιστέλλοντας τῷ Καπιτωλίῳ Διῒ κατ' ἔτος ἀποφέρειν. *Ab eodem Tito juſſi ſunt quotannis didrachmum pendere Jovi Capitolino ii qui patrias leges eorum tuerentur.* Ideo Hadrianus templum in urbe Jovi Capitolino ædificari præcepit, eodem Xiphilino teſte in Hadr. Καὶ ἐς τὸν τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ τόπον, ναὸν τῷ Διῒ ἕτερον ἀντεγείραντος. *Ac quo in loco templum Dei fuerat, alterum Jovi ædificari curaviſſet.* Jupiter caput gerit, ob nominis etymon Capitolii, ſupra quod exſtructum ipſi fuit templum: Capitolium enim dictum eſt, quòd inventum ſit caput cujuſdam hominis nomine Toli in illius fundamentis, ut narrat Florus: *Quòd molientibus ædem, in fundamentis humanum repertum eſt caput.* Antea rupes Tarpeia vocabatur.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis rariſſimus eſt.

ANTIOCHIA Syriæ.

Γ. ΟΥΑΛ. ΟCΤΙΛΙΑΝΟC ΚΥΙΝΤΟC ΚΕCΑΡ. Caput Hoſtiliani nudum.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. Ἀντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area notæ S. C. & Δ. Ε. Mulier inſidens rupibus in templo tetraſtylo, pro pedibus fluvius emergens.

Antiochenſes Syriæ nummos Decio, Etruſcillæ ejus uxori, & Q. Herennio filio dedicarunt; huncque honorem Hoſtiliano, quem adoptione Decius Cæſarem appellaverat, tribuerunt, de tota Imperatoria familia jam bene meriti, quòd L. Priſco Philippi fratri, Imperatori in Syria à militibus appellato, obſequium haud præſtitiſſent. Templum in nummo ſignatum, Genii urbis eſt, quod ſpecioſum appellat Ammianus l. 23. ut ſuprà diximus. Genius ipſe in aditu templi conſpicitur, prout in nummis frequens occurrit; turribus ornatus eſt, quod urbs ſit Metropolis & firmiſſimis muris circumdata; inſidet monticulis, ad indicandum in clivo montis Silpii nimirùm ejus ſitum, ut habet Euſtathius in Dionyſ. *Ea verò juxta Silpium montem eſt ſita.* Orontes ex imo emergit, eodem teſte Euſtathio: *Orontes ..... delapſus ad Antiochiam, mediam perſecat Antiochenſium terram: non quidem quemadmodum Cydnus per Tarſum, ſed quòd partes illas prætetfluat.*

Hic nummus primæ formæ pro rariſſimo computandus.

CÆSAREA Palæſtinæ.

HOSTILIANO QVINTO AVG. Caput Hoſtiliani laureatum.

COL. PR. FL. AVG. CAES. MET. *Colonia prima Flavia Auguſta Cæſarea Metropolis.* Variæ ſunt epigraphæ. Caput muliebre turritum.

Cæſarea Palæſtinæ urbs, Colonia à Flavio Veſpaſiano conſtituta, nomen à Flavia ejus gente tulit, inde Metropolis dignitatem Syriæ ſcilicet Palæſtinæ obtinuit ſub Alex. Severo, quandoquidem hunc titulum ſub hoc Imperatore primùm eam geſſiſſe obſervamus; illa Decii ſtudioſiſſima plurimos ei nummos percuſſit, & hunc præcipuè Hoſtiliano dedicat cum Auguſti appellatione, quam ei Decius communicaſſe videtur ſicut Herennio Etruſco, quando hunc ſecum in expeditione contra Barbaros duxit, illum verò Romæ ad res adminiſtrandas reliquit, vel poſtquam Decius & Q. Herennius in ſolo barbarico extincti ſunt. Caput muliebre turritum urbem repræſentat, vel Genius eſt urbis, frequens principum civitatum inſigne.

Hic nummus minimi moduli inter rariores numerandus.

DACIA.

C. OVAL. HOSTILIAN. AVG. Caput Hoſtiliani.

PROVINCIA DACIA. AN. VII. *Anno ſeptimo.* Mulier ſtans patrio veſtitu ornata, utraque manu ſignum militare, pro pedibus ejus hinc Aquila, inde Leo.

Dacia libera ſub Philippo pronunciata æram ad æternam beneficii memoriam in nummis appoſuit, illamque ſub eo annum tertium ſignaſſe diximus, ſed quartum etiam inchoaſſe ſuſpicamur, quòd idem annus VII. in Hoſtiliano & Æmiliano reperiatur: hæc autem provincia tertio Imperii Philippi anno, Urbis verò 999. libera ab eo facta videtur, ſi quidem ille U. C. 1002. interfectus eſt, in quo quartus æræ Daciæ annus eſſe debuit, qui pariter quartus in Decio notatur; Decius autem occiſus circa menſem Martium, U. C. 1004. æræ annum quintum Daciæ abſolvit, & ſextum inchoaſſe videtur, Hoſtilianus ei ſuperſtes fuit uſque ad annum U. C. 1006. in quo provincia annum ſeptimum computavit, ille enim cum Gallo imperavit, ſi fides Aur. Victori & Eutropio; ſic autem habet Victor: *Hæc ubi Patres comperere, Gallo Hoſtilianoque Auguſta Imperia, Voluſianum Gallo editum Cæſarem decernunt.* Eutropius verò: *Mox Imperatores creati ſunt Gallus, Hoſtilianus & Galli filius Voluſianus.* Mulier Genius provinciæ duo tenet ſigna militaria, in quibus nomina ſunt Legionum ad Daciæ cuſtodiam poſitarum. Aquila, ſymbolum eſt Imperii Romani; Leo, inſigne provinciæ.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter rariſſimos collocandus.

VIMINACIUM.

C. VAL. HOST. M. QVINTVS. Caput Hostiliani.

P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Mœsiæ Superioris Colonia Vimacium.* In imo AN. XI. in aliis AN. XII. in aliis AN. XIII. Mulier solito modo stans inter Bovem & Leonem.

Viminacium urbs Mœsiæ superioris, Colonia à Gordiano facta, annos ab hoc tempore, licèt aliter sentiat Patinus, beneficii memor in nummis computavit, primum scilicet anno U. C. 993. quintum anno 997. in quo Gordianus mortuus est, & Philippus Imperium arripuit; decimum anno 1002. in quo occisus est Philippus, & Decius Imperator à Senatu appellatus; duodecimum anno U. C. 1004. in quo Decius cum Q. Herennio periit, & Treb. Gallus cum Hostiliano Imperatores appellati sunt, at quùm Viminacium in horum nummis annum decimumtertium consignet, Hostilianum quidem ad annum usque 1005. accessisse imò & hunc transegisse (ut infrà demonstrabimus) denotat. Mulier urbem repræsentat, pro cujus pedibus Leo ipsius insigne; Bos verò, Coloniæ symbolum.

Hi omnes nummi mediocris moduli pro rarissimis habendi, cum AN. XII. *à Patino pag.* 396. *editus est.*

C. VALENTI
HOSTILIANO
MESSIO QVIN
TO. NOBILISSI
MO. CAES. PRIN
CIPI. IVVENTVT.
VALENT. VETERAN.
ET VETERES.

C. VIBIUS TREBONIANUS GALLUS.

GALLUS ex Trebonia gente in Vibiam adoptatus eſt, unde nomen Trebonii in Trebonianum productum, & fortaſſe quando Decius ad Imperium evectus, dignitates Imperatoriæ majeſtati adjunctas, Senatui Populoque Romano reſtituit; Cenſoriam ſcilicet & Tribunitiam poteſtatem, unde nulla TR. P. nota in Decii nummis occurrit. Valerianus Cenſor quidem electus eſt, Gallus verò Tribunitiam poteſtatem habuiſſe, aut eam Imperatoribus reſtituiſſe videtur, cùm ad Imperium evectus eſt; illam enim omiſsâ primâ & ſecundâ, tertiam primo Imperii ſui anno, quartam verò ſecundo ſignavit, tanquam ipſe per duos annos Tribunitiam poteſtatem geſſiſſet, aut ipſa Imperatoribus reſtituta, à morte Philippi in Imperio non vacaſſet.

TREB. GALLI *nummi ex omni modulo rari ſunt, ſi Antiochenos excipias.*

ANTIOCHIA Syriæ.

ΑΥΤΟΚ. Κ. Γ. ΟΥΙΒ. ΤΡΕΒ. ΓΑΛΛΟC. Caput Galli laureatum, in aliis radiatum.

ANTIOXEΩN. MHTPO. KOΛΩN. Ἀντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area S. C. & Δ. E. Caput velatum & turritum, in vertice Aries.

Antiochenſes Syriæ Metropolitæ & Coloni Romani Treb. Gallo nummos tanquam Imperatori recèns facto dedicaſſe videntur, ut potiſſimùm illum ad auxilium provinciæ cui Perſæ imminebant, ferendum adducerent; hi quippe cùm Imperator negligenter res adminiſtraret, in Meſopotamiam irruerunt, teſte Zozimo lib. I. Πέρσαι δὲ τὴν Ἀσίαν ἐπῄεσαν, τήν τε Μέσην καταστρεφόμενοι τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ Συρίαν προϊόντες, ἄχρι τῆς Ἀντιοχείας αὐτῆς. *Perſæ verò in Aſiam pedem intulerunt; tum Meſopotamiam excidio dantes, tum in Syriam progredientes, ad ipſam uſque Antiochiam.* Mulier turrita & velata, Genius eſt Antiochiæ urbis, ſolenne ipſius ſymbolum. De Ariete ad anni principium ſpectante, ut & de notis S. C. & Δ. E. paſſim diximus.

Hic nummus primæ magnitudinis pro raro notandus.

Eadem epigraphe, caput idem.

ΑΥΤ. Κ. Γ. ΟΥΙΒ. ΓΑΛΛΟC. ΚΑΙ ΟΥΟΛΟΥCΙΑΝΟC. CEB. Caput Galli laureatum, & adverſum Voluſiani radiatum.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. Ἀντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area S. C. Δ. E. Mulier turrita & velata insidens montibus in templo tetrastylo, pro pedibus ejus fluvius enatans.

Nummus in quo capita Vibii & Volusiani adversa exhibentur, ab Antiochensibus percussus est, postquam Vibius Volusianum Imperii consortem nominavit, ut tradit Pomponius Lætus in eorum vita: *Interea Gallus quùm Romam venisset, Vibium Volusianum filium, consortem Imperii fecit.* Vibius quidem laureâ insignitus est, Volusianus verò radiatâ coronâ ornatus, ambos tamen Patinus pag. 398. laureatos vulgavit, & eorum nummum inter mediocres collocavit, quod hactenus non observavimus. Antiochenses per nummos utrumque Augustum ad urbem tuendam sollicitant, nam Persæ eam tandem diripuerunt, si Zozimo fides. Εως εἷλον καὶ ταύτην τῆς ἑώας πάσης μητρόπολιν οὖσαν. *Donec & illam cepere totius Orientis Metropolim.* Genius urbis in superiori nummo vulgatus est, hîc verò templum ejus exhibet.

Uterque nummus primæ formæ, primus cum capite solo Treb. Galli rarus est, alter autem cum filio adverso, obvius est.

ΑΥΤΟΚ. Κ. Γ. ΟΥΙΒ. ΤΡΕΒ. ΓΑΛΛΟϹ. ϹΕΒ. Caput Treb. Galli laureatum.
ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥϹΙΑϹ. ΥΠΑΤΟ. Β. In area S. C. *Tribunitia potestate, Consul secundum.* Aquila insistens scipioni, rostro coronam.

Ad Antiochiam pertinere hunc nummum docet nota S. C. ut sæpius diximus. Antiochenses cùm ipsis Persæ impenderent, omni obsequio Gallum devincire conabantur, vix autem anni initio ille Consul iterum cum Volusiano factus est, quin ei nummos cum epigraphe *Consul secundum* dedicarint, is enim jam Consulatum gesserat, antequam Imperium arripuisset. Imperii Romani insigne est Aquila, quam Antiochenses tanquam urbis Coloni pro symbolo etiam exhibent; ipsa rostro coronam gerit, ad denotandum Populum Romanum omnium gentium victorem.

Hic nummus secundæ magnitudinis frequens & tritus.

CARTHAGO *Africæ.*

IMP. C. C. VIB. GALLVS AVG. Caput Treb. Galli radiatum.
C. I. C. A. A. P. *Colonia Julia Carthago Antiqua Augusta Pia.* In area D. D. *Decreto Decurionum.* Triremis in qua quatuor figuræ.

Hanc nummi inscriptionem interpretati sumus, *Colonia Julia Carthago Antiqua Augusta Pia*, jamque plures ejus urbis nummi cum his litteris C. I. C. A. prodierunt, quos P. Hard. p. 108. & 109. ad Coloniam Cæsaraugustam revocat, & hos errare graviter pronuntiat, qui eos exponunt, *Colonia Carthago Antiqua*; sed pace tanti viri nummi pertinent ad Carthaginem Africæ, ut se à nova Hispaniæ Carthagine distingueret, Antiquæ appellationem sibi ascribit. Carthago Juliæ nomen præfert, tanquam Colonia à Julio Cæsare, ut omnes norunt, constituta. Navis in Treboniani nummo quatuor figuris à Carthaginensibus scalpta, ad annonam P. Romano à Gallo conciliatam spectat, ille enim frumentum ab Africæ urbibus arcessivit, unde memor Senatus, ei nummos cum epigraphe ANNONA AVG. percussit.

Hic nummus minimi moduli integerrimus, ex museo nostro, rarissimus est.

COELLU.

IMP. VIB. TREB. GALLVS AVG. Caput Galli laureatum.

AEL. MVNIC. COEL. *Ælium Municipium Coellutanum.* Lupa cum puerulis Romulo & Remo.

Coellu urbs eſt Numidiæ littoralis, de qua paſſim, Municipii dignitatem ab Hadriano accepit, ut teſtatur *Æliæ* gentis Hadriani nomen quod illa gerit; plurimas enim in hac provincia Imperator ille Colonias conſtituit, de quibus paſſim egimus, quamobrem Senatus videtur ei nummum percuſſiſſe cum hoc elogio, RESTITVTORI AFRICAE. Coellutani nummos ſuos Gallo tanquam novo Imperatori dedicarunt, vel quòd frumentum ex eorum urbe, ad annonam P. Romano conciliandam, ſuppeditaverint; hanc verò frumenti copiam eo libentius conceſſerunt, quòd Municipes facti, eadem cum ipſa Roma privilegia haberent, qua de re Lupam cum puerulis Romæ inſignia in nummis exhibent.

Hic nummus ſecundæ formæ inter elegantiores computandus.

DACIA.

IMP. C. VIB. TREB. GALLVS. AVG. Caput Treb. Galli laureatum.

PROVINCIA DACIA. In imo AN. VI. Mulier ſtans inter Aquilam & Leonem, dextrâ ramum, ſiniſtrâ ſcipionem, in cujus apice caput aſininum.

Dacia libera à Philippo facta annos æræ ſuæ ab hoc tempore computat; ſextum autem in hoc nummo ſignavit, qui reſpondet anno primo Imperii Galli. Mulier quidem hactenus ſigna militaria Legionum ad ſuam cuſtodiam deſtinatarum geſſit; ſed nunc pro iis ramum olivæ præfert, pacem cum Barbaris à Gallo initam arguens, quam tributo annuo centum drachmarum emit, de quo Pomponius Lætus. *Qui tributo pendendo obnoxiam fecerit urbem, præter Gallum fuit nemo.* Tributum fuit drachmarum aurearum CC. Lævâ manu ſcipionem, cui impoſitum eſt Aſini caput, tanquam inſigne gerit, ut in nummis Decio à Senatu percuſſis obſervatur. Aquila Imperii Romani ſymbolum eſt; Leo, provinciæ inſigne.

Hic nummus mediocris moduli, à Patino pag. 397. vulgatus, pro rariſſimo habendus.

DAMASCUS.

IMP. C. VIB. TREB. GALLO AVG. Caput Galli laureatum.

COL. ΔAMASCO. METROP. *Colonia Damaſcos Metropolis.* Bacchus ſuper cippum poſitus; dextrâ lævâque vitis palmitem ſeu ramum.

Damaſcus vel Damaſcos Metropolis Cœleſyriæ, Colonia à Philippo deducta, Treb. Gallo nummos eandem ob cauſam ac Antiochia dedicavit, nempe ut auxilium ab Imperatore impetraret contra irrumpentes Perſas, de quibus Pomponius Lætus in ejus vita: *Scytharum exemplo, alii hoſtes ſurgunt armaque capiunt; tum in viſcera Syriæ penetrant Parthi.* Bacchus ſui cultum apud Damaſcenos arguit, ille in eorum territorio vineta plantaverat, quæ adferente Stephano Damaſcus

mafcus excidit, ob idque à Baccho excoriatus eft. Διονύσου δὲ τὴν Συρίαν ἀμπελόφυτον ποιήσαντος, πελέκει ταῦτα ἔκοψε. Διόνυσος δὲ ὀργισθεὶς ἐδίωξε, καὶ ἐξέδειρε. *Libero verò Patre Syriam vitiferam faciente, ille fecuri vineta excidit, ac Liber Pater iratus eum perfequutus eft, atque excoriavit.* Bacchus ideo palmites feu vitis ramos gerit.

Hic nummus fecundæ magnitudinis pro raro habendus.

IMP. C. TREB. GALLO. AVG. Caput Treb. Galli laureatum.
COL. ΔAMAS. METRO. *Colonia Damafcos Metropolis.* Puer fugens ubera Damæ.

Jam prodiit hic pueri Damam fugentis in Damafci nummis Philippo & Otaciliæ ejus uxori dicatis typus, quem ad urbis conditorem, vel Afcum nomine à Dama nutritum, unde urbi nomen *Damafcus*, vel ad Damafcum Regem ab hoc animali alitum revocavimus, nam ut ut fit, Dama hæc puero urbis conditori, ut Lupa Romulo, lac præbuiffe videtur, & hic typus ad antiquitatem urbis indicandam haud dubiè percuffus eft. Patinus ad hujus nummi explicationem ait: *Quid fignificet illud animal cum jacente puerulo, & fortaffis lactante, non video, felicior adipifcetur.* Non verba eruditi viri profero, ut illo felicior exiftimer, fed conjecturam meam proponere placuit.

Hic nummus mediocris moduli, à Patino pag. 397. *vulgatus, pro rariffimo habendus.*

IMP. C. VIB. TREB. GALLO. AVG. Caput Treb. Galli laureatum.
COL. ΔAMA. MET. *Colonia Damafcus Metropolis.* Vexillum in quo LEG. III. GAL. *Legio Tertia Gallica*, hinc & inde Aquila.

Damafcum à Philippo Coloniam fuprà diximus deductam, & nummus Otaciliæ ejus uxoris Legionis VI. Ferratæ in Judæa hiemantis Veteranos ab hoc Imperatore Colonos Damafcum fuiffe tranfmiffos nos docuit; at hic nummus Gallo à Damafcenis fignatus vexillum exhibens, in quo LEG. III. GALL. *Legio Tertia Gallica*, Veteranos tertiæ Gallicæ in Phœnicia hiberna agentis Colonos in hanc urbem etiam à Philippo traductos teftatur, quod confirmant duæ Aquilæ in imo labari; nec hic typus fecuritatem Imperii Romani demonftrat, ut putat Patinus, nec Aquilæ ad duos Auguftos Imperium adminiftrantes fpectant, ut exiftimat P. Harduinus pag. 133. Vexillum, infigne eft Legionum, & binæ Aquilæ Veteranos ex duabus Legionibus in Coloniam deductos indicant: Damafcum autem VI. Ferratæ, & III. Gallicæ Legionum emeritos Otaciliæ & Galli numifmata confirmant, cùm Legiones illæ ad bellum Perficum à Gordiano ductæ fuiffent, eorum militum animos fibi devincire cupiens Philippus qui Gordianum occiderat, earum Veteranos mox in Colonias tranfportavit.

Com. Mediobarbus p. 360. ex vera hujus nummi epigraphe fictitiam hanc protulit COL. A. A. HAMET. quam interpretari fruftrà conatus eft P. Harduinus pag. 190. *Colonia Ælia Augufta Hadrumetina Metropolis.* Sed ad Damafcum urbem pertinet nummus, & ille eft cujus typum Patinus vulgavit pag. 398.

Hic nummus fecundæ magnitudinis, à Patino vulgatus pag. 398. *pro raro habendus.*

COL. ΔAMAS. METRO. *Colonia Damafcos Metropolis.* Circa Coronam querceam, in qua CEBACMIA.

De

De ludis in honorem Augusti apud Damascenos institutis, jam in Philippo & in Otacilia ejus uxore diximus, quorum illi in Treboniani nummis iterum celebrationis memoriam exhibent; plurimi enim memorantur in ipsius Imperatoris memoriam facti, ΑΥΓΟΥΣΤΕΙΑ nimirùm Pergami apud Gruterum p. 319. ΣΕΒΑΣΤΑ Alexandriæ apud eundem p. 316. ΚΑΙΣΑΡΙΑ Tyri in nummis Philippi. Damasci verò ΣΕΒΑΣΜΙΑ, Augustales illos ludos Gymnicos, equestres, musicosque lustrales fuisse tradit Petr. Faber Agon. lib. 3. c. 26. ipsos verò Augusto à Damascenis dicatos retulimus, quod ille eorum urbem fecerit Metropolim. Corona quercea, non autem laurea, ut placuit Mediobarbo pag. 360. tanquam certaminum victorum præmium in hoc numismate exhibetur, hæc autem ob cives servatos concedebatur, unde major laus Augusto ex ipsis servatis, quàm ex victoria contra hostes relata, si quidem Scipio apud Vopiscum, civem mavult servare, quàm mille hostes perdere.

Hic nummus mediocris moduli inter rariores numerandus.

LAODICEA Syriæ.

ΑΥΤΟΚ. Κ. Γ. ΟΥΙΒ. ΤΡΕ. ΓΑΛΛΟΣ. ΣΕΒ. Caput Treb. Galli laureatum.
COL. LAOD. METROPOLEOS. *Coloniæ Laodiceæ Metropoleos.* In area Δ. Ε. Silenus stans dextram attollit, humero lævo utrem hircinum gerit.

Laodicea Coloniæ & Metropolis dignitate insignis, urbs est Syriæ littoralis, & non Cœlesyriæ ad Libanum, cui hunc Galli nummum tribuit P. Harduinus pag. 286. Illa est, cujus cives se *Julienses Laodicenses* appellarunt ob tributi remissionem ipsis à Julio Cæsare concessam; ideo *libera* vocatur à Plinio lib. 5. cap. 20. huic etiam urbi Sept. Severus jus Italicum concessit, dum eam Coloniam constituit. Ulpiani quidem codices illam in Syria Cœle posuerunt, sed vox *Cæle* expungenda, Librariorum enim errore irrepsit, ut videre est apud Paulum lib. 2. de Cens. *Laodicia in Syria & Berytos in Phœnice juris Italici sunt, & solum eorum:* Silenus sui cultum in urbe indicat, ille autem in Deorum numerum relatus est in gratiam Bacchi, cujus fuerat pædagogus, de quo Julianus in Cæss. Πάντων οὖν τῶν θεῶν κύκλῳ καθημένων, ὁ Σειληνὸς, ἐρωτικῶς ἔχειν δοκῶν μοι τοῦ Διονύσου καλοῦ, καὶ νέου, καὶ τῷ πατρὶ τῷ Διὶ παρα-πλησίου, πλησίον αὐτοῦ, τροφεύς τις οἷα καὶ παιδαγωγὸς καθῆστο. *Sic igitur Diis in orbem sedentibus, Silenus, Dionysio juveni & venusto Jovi patri proximo, proximus, ut educatorem & institutorem par erat, assedit.*

Hic nummus majoris formæ inter rariores reponendus.

COL. LAOD. METROPOLEOS. *Coloniæ Laodiceæ Metropoleos.* In area Δ. Ε. Mulier tutulata & tunicata stans, dextrâ temonis capulum, lævâ duas icunculas sustinet.

Mulier illa tutulata stans, Laodiceam urbem repræsentat, temonem verò gerit, seu solitum Genii symbolum, seu situm urbis ad mare indicans, ut innuit Josephus, quia Laodicenses maritimos appellat, de bell. Jud. l. 1. c. 16. p. 748. Λαοδικεῦσι δὲ τοῖς παραλίοις, ὑδάτων εἰσαγωγήν. *Maritimis autem Laodicensibus aquæductum.* Illa lævâ duas icunculas, duos nempe Imperatores Gallum & Volusianum exhibentes tanquam urbis Genios sustinet, ut Roma sedens in Philippopolitanorum nummis Philippos patrem & filium pariter dextrâ gerit. Litteræ Δ. Ε. Δημαρχικῆς Ἐξουσίας denotantes, in memoriam privilegiorum Antiochensium Laodicensibus à Sept. Severo tributorum, in eorum nummis appositæ sunt. Antiochenses autem eos signare solent, cum S. C. notis, ob monetæ facultatem ipsis à Pompeio M. concessam, ad cujus confirmationem Senatusconsulto & Plebiscito opus fuit, quorum S. C. & Δ. Ε. notæ sunt.

Hic nummus primæ magnitudinis in rariorum numero collocandus.

NEAPOLIS Samariæ.

ΑΥΤ. Κ. Γ. ΟΥ. ΤΡΕΒ. ΓΑΛΛΟΣ ΣΕΒ. Caput Treboniani radiatum.
ΦΛ. ΝΕΑC. ΠΟΛΕΩC. Φλαουΐας Νέας πόλεως. Aquila alis expanſis, in vertice mons cum templo.

Nullum eſt dubium, quin hic nummus Gallo dicatus ad Neapolim Samariæ pertineat, mons Garizim cum templo in ejus vertice ſignatus id ſatis confirmat: ſed cur urbs, Colonia à Philippo conſtituta, ipſi nummos Latinè inſcriptos cum hoc titulo percuſſit, poſtea ſine Coloniæ nomine Græcos Treboniano conſecravit, imò Voluſiano ejus filio ipſos modò Latinos cum Coloniæ dignitate, modò etiam Græcos ſine Coloniæ appellatione percuſſit, id videtur ſcalptorum proculdubio incuria. Templum in vertice montis Jovi dicatum eſt tempore Antiochi Dei Epiphanis, ob Samaritarum ad eum legationem, ut narrat Joſephus Antiq. lib. 12. cap. 7. Ἀπολύομεν τε αὐτοὺς τῶν αἰτιῶν, καὶ τὸ παρ' αὐτοῖς ἱερὸν καθάπερ ἠξιώκασι, προσαγορευθήτω ΔΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΟΥ. *Abſolvimus eos quantum ad hanc cauſam, & eorum templum attinet, quòd poſthac appelletur* IOVIS GRÆCANICI. Aquila, Romani Imperii inſigne eſt.

Hic nummus mediocris formæ pro raro conſervandus.

TROAS.

IMP. C. VIB. TREB. GALLVS AVG. Caput Galli laureatum.
COL. AVG. TROA. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Apollo nudus ſublimis tollitur inter alas Gryphi, dextram capiti ille admovet, ſiniſtrâ lyram gerit.

Troas urbs Phrygiæ minoris, de qua paſſim diximus, Colonia ab Auguſto conſtituta, ut Auguſti nomen indicat, nummos Treboniano tanquam novo Imperatori dedicat, in iis Apollinem urbis tutelarem Deum exhibet, ille enim ejus muros cum Neptuno condiderat, ut tradit Coluthus de raptu Helenæ verſ. 272.

Ἴλιον ἣν πύργωσε Ποσειδάων καὶ Ἀπόλλων.
Troja quam turribus munivit Neptunus & Apollo.

Apollo à Grypho inter alas geſtus depingitur, quòd hoc animal ei dicatum ſit, teſte Philoſtrate lib. 3. cap. 14. qua de re narrat Fulgentius Myth. lib. *His Gryphum quoque Apollini adjiciunt.* Lyra, hujus Dei ſymbolum eſt, quam à Mercurio eum accepiſſe narrant.

Alii nummi Troadis Coloniæ, cum equo paſcente, & Aquila caput bovis unguibus gerente, obſervantur, quos, ut obvii ſunt eorum typi, prætermiſimus.

Hic nummus minimi moduli rarus eſt & inſignis.

TYRUS.

IMP. C. C. VIB. TREB. GALLVS AVG. Caput Galli laureatum.
COL. TYRO. METROP. *Colonia Tyros Metropolis.* Hercules nudus ſacrificans ad aram, lævâ clavam inverſam & ſpolia Leonis gerit; in vertice nummi petræ Ambroſiæ, in imo conchylium.

Tyros

Tyros Colonia & Metropolis Phœniciæ, de qua paſſim dictum eſt, nummos in Galli honorem cudiſſe videtur, Syriarum Coloniarum exemplo, ut ab eo auxilium contra Perſas ipſarum urbibus imminentes hoc obſequii monumento poſtularet. Hercules Tyrius eſt, cujus meminit Pauſanias in Eliacis p. 339. Ἤκουσα δὲ ἐν Θάσῳ, τὸν αὐτὸν σφᾶς Ἡρακλέα, ὃν καὶ Τύριοι σέβεσθαι. *Et Thaſi quidem audivi Tyrium eſſe Herculem, quem Thaſii ab initio eſſent venerati.* Petræ in vertice nummi Ambroſiæ dictæ, ad originem urbis ſpectant, ſuper quas urbs condita eſt Herculis monitu, ut narrat Nonnus Dionyſ. lib. 40.

Πήξατε δ' ἀμφοτέραις ἐπικείμενον ἄστυ Κολώναις.
Figite verò utriſque incumbentem urbem rupibus.

Conchylium, Tyri inſigne eſt ob purpuram in ea urbe maximè celebratam.

Hic nummus majoris moduli inter rariores collocandus.

COL. TYRO. METROP. *Colonia Tyros Metropolis.* Aſtarte in templo ſex columnarum trophæo dextram imponit, lævâ ſcipionem. Victoria columnæ impoſita ei coronam porrigit, in imo hinc Silenus, inde conchylium.

Aſtarte ſeu Venus Cœleſtis Tyri culta eſt, ut denotant frequentes ejus in ipſius Coloniæ nummis imagines; de illa loquitur Cicero de Nat. Deor. lib. 3. *Quarta*, Venus, *Syria Syroque concepta, quæ Aſtarte vocatur.* Hiramum Regem illius templum condidiſſe narrat Joſephus contra Ap. lib. 1. p. 1043. Τότε τε Ἡρακλέους καὶ τῆς Ἀστάρτης τέμενος ἀνιέρωσεν. *Herculiſque & Aſtartes fana dedicavit.* Aſtarte manum trophæo imponit, ob Colonias à Tyriis ipſius auſpicio in longinquas partes deductas. Silenus pro pedibus Deæ, ſui etiam cultum Tyri indicat; conchylium, perpetuum eſt urbis ſymbolum.

Hic nummus primæ magnitudinis, pro raro habendus.

COL. TYRO. METROP. *Colonia Tyros Metropolis.* Figura galeata ſedens, dextrâ Aquilam, cui inter alas expanſas impoſitæ ſunt duæ icunculæ, ſiniſtrâ haſtam tenet, pone figuram Conchylium in area.

Mulier illa galeata, Roma eſt, Aquilam Imperii Romani gerens; huic impoſitæ ſunt duæ icunculæ Gallum & Voluſianum, qui Imperio præerant, exhibentes. Tyrus autem hanc Orbis Reginam ſedentem repræſentat, ipſam falſa quadam ſpe deliniens, quaſi ſub his duobus Imperatoribus quieſcere poſſe videretur, dum tamen Barbari undique imminerent, & lues totum Imperium depopularetur, teſte Zoſimo lib. 1. Οὐχ' ἧττον δὲ τοῦ πανταχόθεν ἐπιβρύσαντος πολέμου, καὶ ὁ λοιμὸς πόλεσί τε καὶ κώμαις ἐπιγενόμενος. *Nec minus bello, quod undique ſcaturiendo velut emerſerat, lues etiam peſtilens in oppidis atque vicis ſubſequuta.* Roma haſtam tanquam inſigne gerit. Conchylium in area, perpetuum eſt Tyri urbis ſymbolum.

Hic nummus ſecundæ formæ, in muſeo R. P. de la Chaiſe, inter rariores adjiciendus.

COL. TYRO. METROP. *Colonia Tyros Metropolis.* Duo Athletæ nudi ſtantes vaſe intermedio, uterque manibus diſcum ſuſtinet, ex quo palmæ ramus erumpit.

Plurima Tyri edita fuisse certamina ipsius nummi nos docuerunt, sed præcipuè ACTIA & ERACLIA, uti videre est in nummis Caracallæ pag. 49. Ipsorum sub Gallo celebrationem indicare videtur hic typus, in quo duo Athletæ vasa manibus sustinent, ex quibus palmæ rami erumpunt; palmam verò in omnibus certaminibus concedi solitam victoribus asserit Plutarchus lib. 8. Sympos. Probl. quæst. 4. p. 723. Ἔφη δὲ ἀπορεῖν τί δήποτε τῶν ἀγώνων στέφανον ἄλλος ἄλλον ἔχει, τὸν δὲ φοίνικα κοινῇ πάντες. *Dubitare autem se dixit, quanam de causa alia certamina alias habeant coronas, palmam communiter omnia.* Vas in imo præmium est victoris, plurima autem ponebantur teste Virgilio Æneid. 5.

Munera principio ante oculos, circoque locantur
In medio, sacri tripodes, viridesque coronæ,
Et palmæ pretium victoribus.

Nonnus Bacchum memorat argenteum craterem pro certamine proposuisse lib. 19.

Μείονα δ' κρητῆρα μέσῳ παρέθηκεν ἀγῶνι.
Majorem verò craterem medio imposuit certamini.

Vas autem accipere videtur Athleta victor in nummis Heliopolitanis Valeriani infrà describendis.

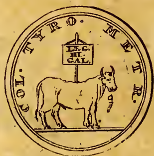
Hic nummus mediocris moduli pro rarissimo habendus.

COL. TYRO. METROP. *Colonia Tyros Metropolis.* Aquila rostro coronam, pone eam vexillum in quo LEG. III. GAL. *Legio tertia Gallica.* In area conchylium.

Aquila, Romani Imperii insigne est, quod Tyrus Colonia constituta, tanquam Romana facta exhibet; eam à Sept. Severo deductam diximus, de qua Ulpianus l. 1. de Censibus. *Est in Syria Phœnice splendidissima Tyriorum Colonia .... huic enim Divus Severus & Imperator noster, ob egregiam in Rempublicam Imperiumque Romanum insignem fidem, jus Italicum dedit.* Vexillum in quo LEG. III. GAL. Veteranos Legionis tertiæ Gallicæ Tyrum Colonos fuisse ab eodem Severo transmissos denotat. Legio hæc à Julio Cæsare inter cæteras Alpinas conscripta fuit, cujus opera in subjuganda Gallia potissimum enituit; ejus ipsemet meminit in Comm. bel. civ. lib. 3. *Erant in sinistro cornu Legiones duæ, traditæ à Cæsare initio dissentionis ex S C. quarum una prima, altera tertia appellabatur.* Primam hanc Legionem Gallicam universam à Cæsare civitate donatam narrat Suetonius in ejus vita. *Unam etiam ex Transalpinis conscriptam vocabulo quoque Gallico: Alauda enim appellabatur, quam disciplina cultuque Romano institutam & ornatam postea universam civitate donavit.* Ideo illius nulla amplius fit mentio in Legionum distributionibus per provincias factis, sed tertia Gallica sub Sept. Severo in Phœnice hiberna habuit; postquam autem ea ipse usus est in bello Parthico, Veteranos illius Tyrum Colonos traduxit. Conchylium, urbis symbolum est.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter raros collocandus.

COL. TYRO. METR. *Colonia Tyros Metropolis.* Bos pone quem vexillum in quo LEG. III. GAL. *Legio tertia Gallica.* In area conchylium.

Bos & vexillum, deductæ Coloniæ insignia sunt; Bos quidem Colonorum togatorum, vexillum autem Veteranorum. Roma cùm aliquando numerosiori plebe gravaretur, quæ censui solvendo non sufficeret, pauperiorem illius partem in Colonias transferebat, iis autem civibus addebantur Legionum Veterani, qui multis annis stipendia in bello fecerant. Ex utraque sorte Colonos Tyrum habuisse denotat hic nummus per bovem & vexillum: vexillum quidem Legionis nomen, unde Veterani Tyrum à Sept. Severo transmissi sunt. De hac Legione abundè suprà egimus; illam hiberna egisse in Phœnicia refert Dio lib. 55. pag. 564. Καὶ τὰ τρία τὰ τρίτα, τό τε ἐν Φοινίκῃ, τὸ Γαλατικόν. *Tres tertiæ, una in Phœnicia, Gallica nomine.* Conchylium, Tyri symbolum est.

Hic nummus mediocris moduli inter raros asservandus.

VIMINACIUM.

IMP. C. C. VIB. GALLVS AVG. Caput Galli laureatum.

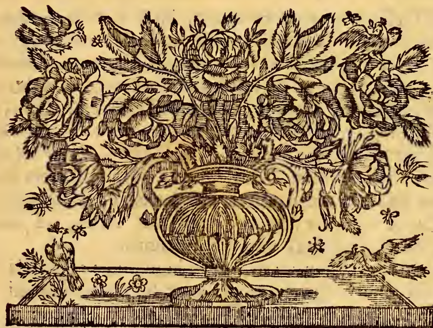
P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Mœsiæ superioris Colonia Viminacium.* In imo AN. XII. in aliis AN. XIII. in aliis AN. XIV. *Anno decimo quarto.* Mulier solito modo stans, pro pedibus hinc Bos, inde Leo.

Viminacium urbs Mœsiæ superioris, Colonia à Gordiano tertio deducta, ut passim dictum est, annos semper in nummis à Coloniæ fundatione signavit, primum quidem ab anno U. C. 993. in quo Gordianus Trib. potestatem tertiam agebat: annus autem æræ 12. in priori nummo signatus, ad annum U. C. 993. adjectus, efficiet annum 1005. in quo Gallus imperare cœpit; annus 13. secundi nummi, cum anno U. C. 993. junctus, constituet annum 1006. annus denique 14. in ultimo nummo notatus, an. U. C. 993. in quo Colonia à Gordiano constituta est, additus, conficiet annum U. C. 1007. in quo Gallus circa Junium mensem in prælio cum filio Volusiano versus Interamnam pugnans occisus est. Mulier urbem repræsentat, cujus Leo insigne; Aquila vero, Imperii Romani symbolum.

Hi nummi secundæ magnitudinis reperiuntur, prior inter rariores numerandus, secundus à Patino pag. 397. vulgatus, frequens est, tertius pro raro habendus.

IMP. CAES. VIBII. TREB.
GALLI. AVGVSTI. NOSTRI.
L. IVNIVS VALIDIANVS. V. CL.
PRAEF. VRB. STAT. EX AER.
COL VOLVNT. AVG. NOST.
CVM BASI SVA MARMOR. IIIIII.

Romæ, in Thermis Antoninianis.

C. VIB. VOLUSIANUS.

Aius Vibius Volusianus eodem gaudet prænomine quo pater *Vibius*, ſed *Voluſiani* cognomen, à matre cujus nomen ignoratur, forſan habet; plurimos etiam gerit in quibuſdam nummis titulos à populis deſumptos. Ille Cæſar à patre primùm nuncupatus, deinde Hoſtiliano peſte extinɛ̃to, appellatus eſt Imperator, & Tribunitiam poteſtatem III. & IIII. patris inſtar ſignavit, cùm Decius ipſam Senatui Populoque Romano reſtituiſſet.

Volusiani *nummi ex omni modulo rari ſunt.*

ANTIOCHIA Syriæ.

ΑΥΤ. Κ. ΓΑ. ΦΙΝ. ΓΑΛ. ΟΥΕΝΔ. ΟΥΟΛΟΥϹΙΑΝΟϹ ϹΕΒ. Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Γανδάλικος, Φίννικος, Γαλίνδικος, Οὐενδένικος, Ουολουσιανὸς, Σεβαςὸς. *Imperator Cæſar Vandalicus*, *Finnicus*, *Galindicus*, *Vendenicus*, *Voluſianus*, *Auguſtus*. Caput Voluſiani laureatum.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. Αντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area S. C. Δ. Ε. Caput muliebre turritum & velatum, ſuprà quod Aries.

Antiochenſes ut nummos Treboniano patri cuderunt, ita & Voluſiano filio dedicant, cui inſignes tribuere titulos ob plurimos Europææ Sarmatiæ populos tanquam ab utroque Imperatore profligatos. Ptolemæus lib. 3. cap. 7. inter eas gentes numerat Carpos, Phinnos, Galindas & Vendenos, quos Ant. Baudrandus inter Germanos-Sarmatas eo ferè ordine recenſet in verbo *Vendeni*. Decius autem adverſus hos Barbaros profectus, Gallum ad Danubii ripæ cuſtodiam, Zoſimo teſte, collocavit. Γάλλον δὲ ἐπιστήσας τῇ τοῦ Τανάϊδος ὄχθῃ, μετὰ δυνάμεως ἀρκούσης, αὐτὸς τοῖς λειπομένοις ἐπῄει. *Quumque Gallum ad Tanaidis ripam ſatis magnis cum copiis collocaſſet, ipſe cum reliquis ad hoſtem propiùs accedebat.* Porro pro *Tanaidis* ripa intelligendum *Danubii* littus. Gallus autem poſt Decii mortem Imperium occupavit Voluſiano filio Cæſare declarato, & pacem cum Barbaris inivit, ipſoſque intra ſuos fines redire coëgit. Caput muliebre, urbis Genius eſt. Aries, ad anni principium ſub hoc ſigno ab Antiochenſibus inchoatum ſpectat, ut paſſim diximus.

Latina etiam illuſtrium Voluſiani titulorum inſcriptio in nummis argenteis occurrit, illam Com. Mediobarbus pag. 362. ex Occone vulgavit, quam ſic ex ſuperioris nummi exemplo punctis diviſimus. IMP. C. VA. F. GAL. VEND. VOLVSIANO. AVG. eamque ut jam ſupra interpretamur, *Imperatori Cæſari Vandalico*, *Finnico*, *Galindico*, *Vendenico*, *Voluſiano*, *Auguſto*.

Hic nummus primæ magnitudinis inter rariores habendus.

Eadem inſcriptio. Caput Voluſiani radiatum.

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟ. ΚΟΛΩΝ. Ἀντιοχέων Μητροπόλεως Κολωνίας. In area S. C. Δ. Ε. Mulier inſidens rupibus in templo tetraſtylo, dextrâ ſpicas, pro pedibus Fluvius. Aries in vertice.

Mulier in templo montibus inſidens, Genius eſt urbis, cui hoc fanum dedicarunt Antiochenſes, quod *ſpecioſum* appellat Ammianus lib. 23. Genium exiſtimabant Veteres Deum eſſe, ſub cujus tutela erant omnia, unde populi urbium Deam ſæpe turritam effingebant, cui ſacra faciebant, illamque vim habere omnium rerum gignendarum exiſtimabant : ita Antiochenſes ſpicas, quibus ager illorum abundabat, in ejus dextra poſuerunt, quaſi eas ipſa conſervaret vel abundè gigneret : non modò autem communis ſeu generalis erat Genius, ſed ſuus unicuique privatus : quemadmodum autem populi Genius dicebatur, ſic & Auguſti Genius, cui etiam templum dicatum fuiſſe narrat Suetonius in ejus vita cap. 60. *Cuncti ſimul, ædem Jovis Olympici, Athenis antiquitus inchoatam, perficere communi ſumptu deſtinaverunt, Genioque ejus dedicare.*

Hic nummus majoris moduli pro raro numerandus, cum hac circa caput epigraphe.

Eadem epigraphe quæ in ſuperiori nummo, caput idem.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥCΙΑC. in area Γ. S C. Δημαρχικῆς Ἐξουσίας τρίτης. *Tribunitia poteſtate tertia.* Aquila ſcipioni inſiſtens, roſtro coronam.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥCΙΑC. ΥΠΑΤΟ. Β. in area Δ. S. C. Δημαρχικῆς Ἐξουσίας τετάρτης, ὕπατος δεύτερον. *Tribunitia poteſtate Conſul ſecundum.* Aquila ut ſuprà.

Nummos hac S C. nota ſignatos ſine urbis nomine ad Antiochiam Syriæ Coloniam & Metropolim pertinere ſæpius diximus. Si littera numeralis Γ. in priori nummo percuſſa, tertium Imperii Voluſiani annum deſignet, altera nimirum Δ. in poſteriori, ad quartum pertinere nequit, cùm vix tertium Voluſianus annum inchoarit ; verum hæ litteræ ad Tr. poteſtatem tertiam & quartam, quæ in Treboniani & Voluſiani nummis frequentes occurrunt, ſpectare profectò videntur ; cùm prima nec ſecunda Tr. poteſtas in iis uſquam obſervetur, ſed quarta in eorum Impp. nummis obvia appoſita ſit, eruditorum virorum ingenia hactenus torſit, & Baronium induxit, ut Gallo quatuor Imperii annos aſcripſerit, quamvis ille duos annos tantùm imperaſſet, nec ratio de TR. P. tempore à Triſtano t. 2. p. 667. & ejus ſequacibus allata ſatisfacit ; vera & genuina iſtius nodi ſolutio hæc eſt, quòd Decius Cenſoriam dignitatem & Tribunitiam poteſtatem Senatui Populoque Romano de facto reſtituerit, teſte Pompeio Læto in vita Decii. *Nam jus quintæ relationis & proconſulare Imperium, unde Auguſti omnes pro Conſulibus : necnon & jus Tribunitiæ poteſtatis, quod Auguſtus primus ſibi perpetuò vendicaverat, arbitrio Senatus Populique Romani permiſit.* Quemadmodum autem Valerianus Cenſor abſens à Senatu fuit electus ; ita Vibius Gallus Tribunitiam poteſtatem habere potuit per duos annos quibus Decius imperavit : atque ita Gallus Imperium adeptus, tertiam anno Imperii primo, quartam verò anno ſecundo in nummis appoſuit. Si verò Tribunitia poteſtas à Gallo ſub Decio per duos annos geſta quibuſdam non placet, ab aliis illam initam fuiſſe neceſſe eſt ; ſed nemo Trib. poteſtatem à Gallo Imperatoribus reſtitutam negare poteſt, quam proinde ille in nummis quaſi ab Imperio nunquam ſejunctam, & à morte Philipporum computatam ſibi continuò vindicavit, ut & filius Voluſianus eadem ratione qua pater.

Uterque nummus ſecundæ formæ, prior pro obvio habendus, poſterior rarus eſt.

C Æ S A R E A *Palæſtinæ.*

IMP. C. C. VOLVSIANVS. AVG. Caput Voluſiani laureatum.

COL. P. F. CAES. MET. PR. S. PAL. *Colonia Prima Flavia Cæſarea Metropolis provinciæ Syriæ Palæſtinæ.* Figura nuda capite radiato proſtrata ſuper Leonem, dextram attollit, lævâ ſcipionem ſeu haſtam puram.

 Cæſarea

Cæsarea Palæstinæ Colonia à Vespasiano, postquam ille Judæos domuisset, & ipsis vectigal imposuisset, deducta est, cùm hæc teste Josepho de bel. Jud. l. 3. c. 26. majorem incolarum partem Græcos jam haberet, & indigenæ affectu quodam Romanos diligerent, illa autem nummos Volusiano Imperatori à patre appellato gratulans percussit. Figura nuda radiis insignis, Apollo seu Sol esse videtur, Deus urbis Cæsareæ tutelaris, ut jam in Antonino Pio diximus p. 168. cui alludunt Cæsarienses in Volusiani gratiam, cujus etiam caput in anteriore nummi parte radiis ornarunt, tanquam Volusianus esset ipsis Apollo seu Sol alter; incumbit quidem Leoni, cùm teste Arato in Phœnom. *Hic notabilis & maximus inter signa sit.* Sol hastam puram gerit, solenne divinitatis symbolum.

Hic nummus minimi moduli inter rariores computandus, ad quem pertinet ille in indice Patini pag. 26. descriptus, & à Com. Mediobarbo inter incerta translatus pag. 363.

DAMASCUS.

IMP. GALLO VOLOSSIANO AVG. Caput Volusiani laureatum.

COL. ΔΑΜΑ. METR. *Colonia Damascus Metropolis.* Cypressus arbor inter equum & taurum.

Damascus urbs Cœlesyriæ nummos ut Treboniano patri sic Volusiano percussit. Sed ad quid cypressus cum equo & tauro in nummo signatur? an Damasceni feracitatem agri sui repræsentare voluerunt, cypressorum quidem multitudinem in montanis, in convalli verò pratum equis & bobus alendis idoneum denotantes? Chrysorrhoas enim amnis totum agrum irrigabat: an verò illi mysticè cypressum, equum, & bovem exhibuerunt, cypressus quidem Soli dicata est, ut in nummis Heliopolitanis diximus, Sol apud illos idem erat ac Jupiter, Soli quidem equus sacrificabatur teste Strabone lib. 11. p. 513. Θεὸν δὲ Ηλιον μόνον ἡγοῦνται· τούτῳ δὲ ἱπποθύουσι. *Solem unicum Deum agnoscunt, eique equum sacrificant.* Lactantius lib.

Celerem Deum, celeri victima placant.

Ovid. in Fastis. *Placat equo Persis, radiis Hyperiona cinctum.*

Bos autem Jovi mactabatur, de quo Virgilius Æneid. 10. super ea Ascanii facta Jovi vota:

Et statuam ante aras aurata fronte juvencum.

Juvenalis verò Virgilio adstipulatur.

Duc in Capitolia magnum
Cretatumque bovem.

Damasceni his victimis demonstrantes se bovem Jovi pro Treboniano, equum verò Soli seu Apollini pro Volusiano sacrificasse, alludentes patri & filio Imperatoribus, quòd Apollo esset filius Jovis, Gallum pro Jove, & Volusianum pro Apolline venerarentur. Syriorum autem Theologia Jovem tantùm & Apollinem Deos agnoscebat, imò illos eundem esse existimabat.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter rarissimos computandus.

COL. ΔΑΜΑ. METR. *Colonia Damascus Metropolis.* Vexillum in quo LEG. III. GAL. *Legio tertia Gallica:* in imo hinc & inde Aquila.

Jam prodiit hic in Damasci Coloniæ nummis Treb. Gallo dicatis typus, quem ad Veteranos Damascum transmissos spectare diximus, ut indicat vexillum in quo *Legionis tertiæ Gallicæ* nomen scribitur, ex qua ii in Coloniam deducti sunt. P. Harduinus p. 133. contra Patinum Aquilas in imo vexilli signatas Imperatores Trebonianum & Volusianum designare acriter contendit; sed ad quid illi cum vexillo Legionis, cujus milites in Coloniam non deduxerunt, nugæ: duæ igitur illæ Aquilæ in imo labari ad Coloniæ ex Veteranis à Philippo Seniore constitutæ originem pertinent; illos ex duabus Legionibus traductos indicantes, alios nimirùm ex Legione tertia Gallica, cujus nomen labarum exhibet, alios verò ex Legione Sexta Ferrata, cujus nomen pariter inscrip-

tum

tum vidimus in vexillo nummi ejusdem Coloniæ Damasci Otaciliæ dicati. Duæ autem illæ Legiones tertia Gallica & sexta Ferrata contra Parthos eductæ fuerant ex hibernis à Gordiano tertio, illa autem in Phœnicia, hæc in Judæa morabatur. Philippus occiso hoc Imperatore militum benevolentiam sibi conciliare volens, illarum Legionum Veteranos in Coloniam transmisit.

Hic nummus mediocris formæ, à Patino vulgatus pag. 399. pro raro habendus.

COL. ΔAMAC. METROP. *Colonia Damascus Metropolis.* Circa ambitum CEBACMIA in corona quercea.

Damascus Metropolis & Coloniæ titulos in nummis præfert, quidam eam Metropolis dignitatem sub Regibus Syriæ inter se diffidentibus sibi vindicasse existimant, nimirùm quando Ptolemæus Lathurus Demetrium Antiochi Grypi & Tryphænæ filium, è Cnido Cariæ urbe accitum, contra Antiochum Cyziceni filium, Damasceni Regem constituit, teste Josepho lib. 13. cap. 21. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάθουρος τὸν τέταρτον αὐτοῦ ἀδελφὸν Δημήτριον τὸν Εὔκαιρον λεγόμενον, ἐκ Κνίδου μεταπεμψάμενος κατέστησεν ἐν Δαμασκῷ βασιλέα. *Interim Ptolemæus Lathurus quartum ejus fratrem Eucærum cognomine, accitum à Cnido, Regem apud Damascum constituit.* Sed cùm Metropolis in Augusti nummis Damascus inscribatur, hanc ab Augusto dignitatem ipsi datam suspicamur cujus beneficii memor, certamina in ejus honorem CEBACMIA *Augustea* dicta, instituit: eam verò gratiam ab illo Imperatore urbi concessam remur in gratiam Nicolai Damasceni, cujus erat amicissimus, ut ex Athenæo lib. 14. cap. 18. sæpius retulimus. Corona quercea, victoris præmium fuisse videtur; hicque eorum typus ludorum celebrationem sub Volusiano indicat.

Hic nummus mediocris formæ pro raro notandus.

NEAPOLIS Samariæ.

IMP. C. VOLOSSIANVS. P. F. AVG. Caput Volusiani laureatum.
COL. NEAPOL. *Colonia Neapolis* vel *Neapolitana.* Aquila legionaria cum signo militari à dextris, Serapis à sinistris: in vertice mons cum templo, in imo hinc spicæ, inde Aries.

Neapolis urbs Samariæ, Colonia à Philippo constituta est, ut diximus; Aquila autem legionaria cum signo militari in hoc nummo signata, non modò cives togatos ex Sergia tribu, ex qua Sergia Neapolis dicta est, in illam fuisse transmissos denotat, sed eam Veteranis etiam frequentatam arguit. Serapis sui cultum in urbe indicat, ut nummi M. Aurelii & Caracallæ demonstrant. Mons in cujus vertice templum, Garizim est, ad situm Neapolis juxta ejus radices indicandum: Spicæ earum abundantiam in agro Neapolitano significant: Aries videtur Veris tempus designare, quo annum sub hoc signo Neapolitani inchoare solebant, quemadmodum Antiocheni & Damasceni, qui pariter Arietem in suis nummis eam ob causam exhibent; quædam enim urbes in hoc tractu ab Autumno annum ordiebantur.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter rariores recensendus.

ΑΥΤ. Κ. Γ. ΟΥΙΒ. ΤΡΕΒ. ΟΥΟΛΟΥϹΙΑΝ. Caput Volusiani laureatum.
ΦΛ. ΝΕΑϹ ΠΟΛΕΩϹ. Φλαυΐας Νέας Πόλεως. Aquila alis extensis, in vertice mons cum templo.

IMP. C. VOLOSSIANVS. P. F. AVG. Caput Volusiani laureatum.
COL. NEAPOLI. *Colonia Neapolis*, vel *Neapolitana*. Idem typus, in quo Silenus à sinistris utrem hircinum humero lævo gerens.

Hi duo Volusiani nummi ad Neapolim Samariæ pertinent, idem ferè typus, & eadem urbis Neapolis appellatio id planè confirmant; sed cur unus nummus Græcè, alter Latinè, ut in Treboniano patre scriptus sit, non alia ratione factum est, nisi scalptorum incuriâ, qui ante octo vel novem annos priusquam Philippus urbem Coloniam constituisset, sub Gordiani Imperio Græcè scribere solebant. Aquila Imperii Romani insigne, à Coloniis sæpe usurpabatur. Mons Garizim perpetuò in Neapolis urbis nummis exhibetur, forsan ad ipsius cum plurimis aliis ejusdem nominis oppidis distinctionem. Silenus in posteriori nummo sui cultum Neapoli indicat, ut in Philippo Seniore jam vidimus. Hunc nummum vulgavit Octavius Strada pag. 126. cum inscriptione mutila COL. NEMOE pro NEAPOL. quem ideo Com. Mediobarbus pag. 362. inter incerta numismata relegavit: idem etiam est quem Occo perperam pag. 403. Elagabalo tribuit, cùm Neapolis Colonia à Philippo Seniore deducta sit, ut diximus. Ex Occone errorem Com. Mediobarbus & P. Harduinus pag. 343. hauserunt, sed ille nummum ad Neapolim Africanam revocavit.

Uterque nummus mediocris moduli pro raro habendus. Prior à Patino sub Phaneæ urbis nomine cum aliis Antiquariis malè editus pag. 400. *posterior verò ab Oct. Strada pag.* 126.

TROAS.

IMP. C. VIB. GALL. VOLVSIANVS. Caput Volusiani laureatum.
COL. AVG. TROAD. *Colonia Augusta Troadensis.* Lupa cum puerulis Romulo & Remo.

Troas urbs Phrygiæ minoris, Colonia ab Augusto facta est in memoriam Julii patris, qui Ilienses multis beneficiis cumulaverat, teste Strabone lib. 13. pag. 594. Καθ' ἡμᾶς μὲν τοι Καῖσαρ ὁ θεὸς πολὺ πλέον αὐτῶν προὐνόησε, ζηλώσας ἅμα καὶ Ἀλέξανδρον. Ἐκεῖνος γὰρ κατὰ συγγενείας ἀνανέωσιν, ὥρμησε προνοεῖν αὐτῶν. *Nostra ætate D. Cæsar longè majorem ejus procurationem gessit, simul & Alexandrum imitans. Is enim & ut cognationem renovaret sibi cum Iliensibus intercedentem animum ad eorum patrocinium appulit.* Illis autem agrum attribuit, & libertatem, publicarumque operarum immunitatem eis servavit, quas ipsis Claudius confirmavit; ideo nummos novis Imperatoribus dedicare solebant, eorum gratiam sibi conciliare hoc obsequii monumento studentes. Lupa, solenne est Romanarum Coloniarum symbolum, quæ se eandem quam Roma originem habere gloriabantur.

Hic nummus minimæ formæ pro raro signandus.

TYRUS.

IMP. C. C. VIB. VOLVSIANVS. AVG. Caput Volusiani laureatum.
COL. TYRO. METRO. *Colonia Tyros Metropolis.* Astarte tutulata stans dextram imponit trophæo, sinistrâ scipionem: à sinistris Victoria columnæ imposita ei coronam porrigit, pro pedibus ejus hinc Silenus, inde Conchylium.

Tyrus Phœniciæ Colonia & Metropolis, plurimos quidem Treboniano patri nummos percussit, ita & Volusiano filio dedicat, ad eorum opem contra Persas provincias sibi conterminas devastantes implorandam, de quibus Pomponius Lætus: *Jam in viscera Syriæ penetrant Parthi, & Armenias fugato Rege Tiridate occupant, cujus liberi hostibus se dederunt.* Astarte seu Venus Cœlestis Tyri Dea tutelaris est, ideo frequentes ejus Coloniæ nummi simulacrum ipsius exhibent; illa trophæo manum imponit, non ad indicandam Treboniani Imperatoris victoriam de Barbaris Sarmatiam Europæam incolentibus, quos pace cum iis inita in regiones suas ille amandaverat, sed solitum

litum eſt ejus Deæ ſymbolum ob Colonias longè latèque à Phœnicibus ejus auſpiciis deductas, ideo Victoria columnæ impoſita ei coronam imponit, ipſaque Tyrus Coronata & Coronaria à quibuſdam vocata eſt. Silenus pro pedibus Aſtartes, ſui etiam cultum, ut paſſim diximus, indicat: Conchylium, ſolenne eſt urbis inſigne.

Nummum inter incertos locat Com. Mediobarbus pag. 363. linea 10.

Hic nummus primæ magnitudinis inter rariores computandus.

COL. TYRO. METROPOL. *Colonia Tyros Metropolis.* Mulier ſtolata & tutulata porrigit urbis ichnographiam figuræ virili ſtanti, quam duæ aliæ comitantur, lævâ ſceptrum gerit: in area Conchylium.

Jam ſimilis ferè typus in Philippi Senioris nummis à Tyriis vulgatus eſt, quem de Didone Carthaginis ichnographiam Tyri proceribus porrigente expoſuimus; ſed quidam Didone Carthaginem antiquiorem affirmant, & eam tantum inſtauraſſe, ſeu Byrſa adjecta auxiſſe volunt: ut ut ſit, Tyrii Didonis memoriam in nummis ſuis renovarunt, ad antiquitatem urbis ſuæ indicandam. De qua Appianus de bell. Pun. Δίδω, γυνὴ Τυρία, ἧς τὸν ἄνδρα κατέκαινε Πυγμαλίων, Τύρου τυραννεύων· καὶ τὸ ἔργον ἐπέκρυπτεν· ἡ δὲ ἐξ ἐνυπνίου τὸν φόνον ἐπέγνω, καὶ μετὰ χρημάτων πολλῶν καὶ ἀνδρῶν, ὅσοι Πυγμαλίωνος τυραννίδα ἔφευγον ἀφικνεῖται πλεύσασα Λιβύης ἔνθα νῦν ἐστὶ Καρχηδών. *Dido mulier Tyria, cujus maritum Pygmalion Tyri tyrannus clam interfecerat. Illa per ſomnum cæde cognita, cum pecuniis multiſque viris tyrannidem fugientibus, navibus in Africam venit, ubi nunc Carthago eſt.* Deinde Auctor narrat quomodo Byrſam arcem condidit. Dido tutulata tanquam Dea urbis tutelaris, ſceptrum gerit ut Regina, Beli Regis filia erat, & Tyrii cum ea fugientes illam pro Regina habuerunt.

Hic nummus primi moduli, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

COL. TYRO. METRO. *Colonia Tyros Metropolis.* Duo vaſa ſeu diſci, in quolibet palmæ ramus.

Vaſa hæc Tyri certamina fuiſſe celebrata ſub Voluſiano indicant, quorum memoriam in nummis ſuis ipſi conſignare voluerunt: at licèt certaminum nomina non appoſita ſint, Actia & Heraclea in Apollinis & Herculis tutelarium urbis Deorum honorem inſtituta exiſtimamus, ut nos docuit Caracallæ nummus, in quo eorum nomina in nummo erant inſcripta, quod vaſa duo confirmant, tot enim, quod certamina: hæc autem in medio ſtadii loco eminentiore ante certantium oculos collocabantur, in quibus palmæ erant; illæ enim etſi alia Hieronicis præmia concederentur, æquè tamen in omnibus palma victoribus concedi ſolebat, ut prodit Jul. Pollux Onomaſt. l. 3. c. 30. Ο νικήσας τὰ ἆθλα, ἀνείλετο τὸν στέφανον, ἀνείλετο τὴν ῥάβδον τοῦ φοίνικος, ἢ τὸν φοίνικα ἔλαβεν.

Hic nummus ſecundæ formæ inter rariores aſcribendus.

VIMINACIUM.

IMP. C. VIB. VOLVSIANVS. Caput Volusiani laureatum.

P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Mœsiæ Superioris Colonia Viminacium.* In imo AN. XIII. in aliis AN. XIV. *Anno decimo quarto.* Mulier stolata stans manibus infrà expansis, pro pedibus hinc Bos, inde Leo.

Viminacium provinciæ Mœsiæ superioris Colonia, barbarorum irruptiones pertimescens, utpotè iis exposita, Volusiano nummos gratulans percussit, quòd ille à patre Imperator appellatus esset, & sic alterum haberet contra eos propugnatorem : porrò Zosimus narrat Gallum patrem summopere lætatum fuisse, quòd cum iis pacem iniisset. Ταῦτα οὖν οὕτως ὁ Γάλλος διῳκηκὼς, εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο, μέγα φρονῶν ἐπὶ τεθείσῃ πρὸς τοὺς βαρβάρους εἰρήνῃ. *His rebus in hunc modum gestis, Romam Gallus venit, magnos ob constitutam cum barbaris pacem spiritus gerens.* Annus XIII. & XIV. à Coloniæ Viminacii deductione sub Gordiano an. U. C. nimirum 993. uti diximus, in Volusiani nummis signantur, prior respondet anno U. C. 1006. alter verò anno 1007. quo Volusianus cum patre occisus est.

Uterque nummus mediocris moduli observatur, prior quidem rarus est & elegans, sed posterior inter præstantiores collocandus : similem typum vulgavit Patinus pag. 399. sine annorum notis.

ACTVM. PR. KAL. AVG. IMPP. DD. NN. GALLO. AVG. II.
ET. VOLVSIANO. AVG. COSS. IISDEM. COSS. EADEM.
DIE. STATIA. IRENE. L. L. H. DONATIONI. MONVMENT.
S. S. SICVT. SVPRA. SCRIPTVM. EST. CONSENSI.
SVBSCRIPSI. ET ASSIGNAVI.

Apud Gruterum pag. 995. 9.

M. ÆMILIUS ÆMILIANUS.

ÆMILIANO Caii prænomen, & Julii nomen licèt hactenus ab omnibus data sint; cùm tamen illa in ejus nummis non occurrant, imò *Marci* & *Æmilii* appellationes in iis observaverimus, illas igitur huic Imperatori jure tribui posse existimavimus: nobis quidem adstipulatur Aur. Victor in ejus Æmiliæ gentis appellatione. Hic in Mœsia Imperator appellatus, post aliquot menses aut morbo extinctus, aut à suis interemptus occubuit.

ÆMILIANI *nummi ex medio modulo hactenus occurrunt, qui eximiæ raritatis sunt.*

DACIA.

IMP. C. M. AEMIL. AEMILIANVS. AVG. Caput Æmiliani laureatum.
PROVINCIA DACIA. In imo AN. VII. *Anno septimo.* Mulier stans dextrâ scipionem, lævâ hastam transversam, pro pedibus hinc Aquila rostro coronam, inde Leo.

Dacia provincia nummos Æmiliano percussit, ipsi gratulata, quòd post barbaros devictos ac repulsos Imperator à militibus electus, tandem à Senatu fuisset confirmatus: de ipso autem inquit Zosimus lib. I. Επήει τοῖς ἀϕρεθεῖσιν ἐκεῖσε βαρβάροις ἀπροσδοκήτως. *Præter expectationem barbaros, in iis locis repertos, adgressus est, &c.* Dacia post libertatem à Philippo sibi concessam annos in nummis computare cœpit, primum verò anno U. C. 1000. secundum anno U. C. 1001. & tertium anno U. C. 1002. quo Philippus & Decius regnarunt, ille quidem occisus, hic verò Imperium adeptus est: quartum sub Decio anno U. C. 1003. quintum sub Decio & Gallo anno U. C. 1004. quo Decius periit, & Gallus Imperator appellatus est: sextum sub Gallo anno U. C. 1005. septimum anno U. C. 1006. quo Gallus & Æmilianus imperarunt, Gallus verò interfectus est, & Æmilianus Imperium per aliquot menses tantùm obtinuit, nam AN. VII. in Valeriani nummis etiam occurrit, quòd Æmilianum anno U. C. 1006. hoc anno interfectum fuisse testatur. Mulier provinciæ Genius est; Aquila Imperii Romani insigne est; Leo autem provinciæ symbolum.

Hic nummus secundæ formæ, à Patino vulgatus pag. 404. *inter rarissimos & elegantissimos numerandus.*

DAMASCUS.

IMP. C. M. AEMIL. AEMILIANVS. AVG. Caput Æmiliani radiatum.
COLONIA ΔAMACCO MHTPO. *Colonia Damascos Metropolis.* Vas ex quo erumpunt duæ palmæ, in imo S. C.

Marci prænomen, & Æmilii nomen ante Æmiliani appellationem circa caput ancipitem tenuit Pati-

Patinum, an nummus ad hunc Imperatorem ſpectaret, cùm characteres inſcriptionis confuſos eſſe exiſtimaret ob hæc nomina, nam ille inquit: *Diſſimulare non poſſum hunc nummum ad Æmilianum fortaſſis non pertinere, characteres enim circum caput poſiti, quamvis ſatis integri, quodammodo confuſi videntur. Deinde caput ornatum eſt coronâ radiatâ, quæ in cæteris ejus nummis æneis non occurrit.* Imò Imperatores in plurimis Syriæ Phœniciæ nummis coronâ radiatâ his temporibus ornantur. Æmilianus igitur Æmilii & non Julii nomen in his nummis ſibi vendicat, & Marci prænomen Æmiliæ genti vulgare aſſumit. Damaſcus etſi à Roma longè diſſita, ob quandam fortè rationem Æmiliani ſtudioſa, nummos ei ſtatim ac Imperator appellatus eſt ſignavit, & ut illius rei memoriam conſervaret, in iis certaminum hoc tempore celebratorum monumentum percuſſit: hæc autem fuiſſe putamus Auguſtea in Auguſti honorem inſtituta, ut nos frequentes Damaſci nummi docuerunt, in quibus vox CEBACMIA intra coronam querceam inſcripta eſt. Notam S. C. in Coloniæ Damaſcenæ appoſitam remur, ob Senatuſconſultum quidem antiquiore more fieri ſolitum, quod Philippus ad Senatum ſibi demerendum petierat: ſententiam verò noſtram confirmare videtur ſimilis S. C. nota in Philippopolis Coloniæ ab eodem Philippo deductæ nummis ſignata.

Hic nummus mediocris, à Patino pag. 404. *vulgatus, eximiæ raritatis eſt.*

VIMINACIUM.

IMP. C. M. AEMIL. AEMILIANVS. AVG. Caput Æmiliani laureatum.
P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Mœſiæ Superioris Colonia Viminacium.* In imo AN. XIIII. Mulier ſtans brachiis verſus imum extenſis, pro pedibus hinc Aquila, inde Leo.

Viminacium Mœſiæ ſuperioris urbs, inter cæteras Æmiliano nummos percuſſiſſe videtur, quòd ille in provincia ſua Imperator à militibus fuerit appellatus, teſte Sex. Aur. Victore. *Sub his etiam Æmilianus in Mœſia Imperator effectus eſt.* Æmilius autem Legionum Pannoniæ Dux, Barbaros in provincias Romanas irrumpentes repreſſit, milites in barbaricum ſolum ſolenni victoria de ipſis relata tranſduxit, & ſic Imperio Romano ſubjectos ab ipſorum furore liberavit. Annus XIIII. in nummo ſignatus, ad Coloniæ ſub Gordiano deductionem ſpectat, qui anno U. C. 1006. reſpondet, quo Æmilianus Imperium tenuit, ſi quidem illa anno U. C. 993. ineunte deducta eſt.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, à Patino ſine annorum notis editus pag. 404. *inter præſtantiſſimos reponendus.*

D. N. C. ÆMILIANO
FORTISSIMO PRINCIPI
HERCVLI FORTISSIMO
L. VIRIVS PAVLLINVS V. C.
COMES DOMESTICORVM
PRAEF. VRB. D. N. M.
Q. EIVS.

Apud Gruterum pag. 273. 7.

PUB. LICIN. VALERIANUS.

ICINIUS nomen Valeriani præfert *Valeriæ* gentis in Liciniam adoptatæ argumentum, eum enim patre Valerio natum tradit Trebellius Pollio: ille de communi omnium ſententia Imperium adeptus, magno ſtudio rectè rebus conſtituendis incubuit. THESSALONICAM civibus exhauſtam, Coloniam conſtituit; hæc enim fortiter reſtiterat Scythis ſeu Marcomannis urbem obſidentibus, ſed Imperator fraude captus à Sapore Perſarum Rege, tandem ab eo necatus eſt.

VALERIANI *nummi ex omni modulo pro obviis non habendi ſunt, ſed majoris formæ inter raros numerandi.*

B E R Y T U S.

IMP. C. P. LIC. VALERIANUS P. F. AVG. Caput Valeriani laureatum.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Auguſta Felix Berytus.* Figura muliebris tutulata ſtans, dextrâ ſcipionem, lævâ acroſtolium, pede ſiniſtro proræ impoſito: Victoria columnæ impoſita ei coronam porrigit. Varii ſunt typi.

Berytus urbs Phœniciæ Colonia à Julio Cæſare conſtituta, *Juliæ* nomen tulit, deinde ab Auguſto Veteranis frequentata, *Auguſtæ* appellationem *Juliæ* addidit: ipſa nummos Valeriano in Syria pro bello Perſico moranti offerre videtur. Figura ſeminuda non eſt Jupiter, ut putat Com. Mediobarbus pag. 368. ſed Dea, ut tradit Patinus Ind. pag. 26. illa quidem Aſtarte ſeu Venus Beryti ſummopere culta, in quam appuliſſe eam narrat Nonnus Dionyſ. l. 41.

Ποσσὶν ἀμοιβαίῃσιν ὀπίστερον ὤθεεν ὕδωρ,
Καὶ Βερόης ἐπέβη.
Pedibus alternis poſteriorem impulit aquam,
Et Beroën aſcendit.

Beroën autem à Romanis Berytum fuiſſe appellatam tradit ipſe Nonnus in eodem libro. Aſtarte ſcipionem tanquam inſigne gerit, lævâ acroſtolium, & pedem proræ imponit ad urbis in littore maris ſitum arguendum, cujus tutelam ipſa habebat. Victoria ipſi coronam porrigit, in memoriam populorum ab antiquis Phœnicibus ſub ejus auſpiciis devictorum, de quo paſſim diximus.

Hic nummus primæ & ſecundæ formæ obſervatur, ſed primæ tantùm rarus eſt, ſecundæ à Patino vulgatus eſt pag. 406.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS AVG. Caput Valeriani laureatum.
COL. IVL. AVG. FEL. BERY. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus* vel *Berytensis*. Leo gradiens capite radiato.

Leo jam in nummis Beryti signatus subter templum Astartes in Gordiano Tertio pag. 204. occurrit, solus verò radiato capite hìc exhibetur, tanquam urbis insigne, uti plurima alia animalia in hujus tractus civitatibus observamus, Arietem nimirùm in Antiochiæ nummis, Taurum in Chyrristenis, Sagittarium in Bostrenis & Singarenis, Capricornum in Zeugmatensibus, Pegasum in Damascenis & Samosatensibus: sed cùm vetustissima urbium antiquissimæ Beryti facta indagare sit difficile, porrò suspicari liceat ob radios Leoni adjectos, illum ad Leonem inter astra locatum spectare. Berytii forsan sub hoc signo annum inchoare solebant, in quo Sol valido effervet calore, ideo Leonis signum, *Solis domicilium*, appellat Macrobius Saturnal. cap. 21. & Leo in nummo radios è capite emittit.

Hic nummus secundi moduli pro raro habendus.

DAMASCUS.

IMP. CAES. P. LIC. VALERIANVS P. AVG. Caput Valeriani laureatum.
COL. ΔAMAS. METRO. *Colonia Damascus Metropolis*. Hygeia & Æsculapius stantes, hic baculum cui involutus est serpens gerit, illa alterum serpentem pascit.

Hunc nummum Erizzus pag. 558. ita mutilum COL. AM. S. METRO. vulgavit, quem ad Amysum Coloniam spectare protulit; eum sequutus est Com. Mediobarbus pag. 368. sed Amisus in Ponto nec Colonia Romana, nec Metropolis fuit: miror etiam eruditissimum P. Harduinum p. 36. hunc Erizzi nummum ad Amastrim Paphlagoniæ revocasse cum his verbis, *quo fit ut fidenter legendum moneam* COL. AMAS. METROPOL. cùm Amastris pariter nec unquam fuerit Colonia, nec Metropolis; nummus autem ad Damascum Cœlesyriæ Coloniam & Metropolim pertinet, ut nos frequentes hujus urbis inscriptiones docuerunt: nummum quidem Damascus Valeriano in Syria pro bello Persico commoranti, in obsequii monumentum cudisse videtur: in illo Æsculapium & Hygeiam ejus filiam tanquam numina tutelaria apposuit, quibus forsan sacra pro salute Imperatoris ad senectutem vergentis conservanda fecerant.

Hic nummus mediocris formæ inter rariores computandus.

HELIOPOLIS.

IMP. CAES. P. LIC. VALERIANVS. AVG. Caput Valeriani laureatum.
COL. HEL. *Colonia Heliopolis*, in imo: circa verò ambitum, CER. SACR. CAP. OEC. ISEL. HEL. *Certamen sacrum Capitolinum Oecumenicum Iselasticum Heliopolitanum.* Figura virilis nuda vas accipere videtur, sinistrâ palmam præfert.

Heliopolis urbs est Phœniciæ, quam passim Coloniam non à Sept. Severo, ut plerique putant Antiquarii, sed à Julio Cæsare factam, & ab Augusto Veteranis frequentatam diximus: hæc nummos Valeriano in Syria pro bello Persico commoranti gratulans percussit, in iisque ludorum hoc anno celebratorum memoriam consignavit. Figura nuda, Athleta est, vas Victoriæ præmium arripit, & palmam victoris symbolum præfert: certamen autem Heliopoli editum, in epigraphe *Sacrum*, *Capitolinum*, *Oecumenicum*, *Iselasticum*, *Heliopolitanum* vocatur, cùm illud triplex fuerit, Equestre, Gymnicum ac Musicum. Figura nuda Athletam in Gymnico certamine victorem videtur repræsentare, hoc autem à quibusdam videtur Latinè dici posse *Quinquertium*, quoniam ex quinque certandi generibus constabat, cursu scilicet, disco, saltu, lucta, & pugillatu, in quibus nudi decertabant.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter elegantiores computandus.

SAC. CAP. OEC. ISE. *Sacrum Capitolinum Oecumenicum Iſelaſticum.* Duæ figuræ viriles cum pallio ſedent ſibi coronam imponentes, & diſcum in quo duo palmarum rami, ſuſtinentes, arâ inter eos mediâ.

Certamen idem Sacrum, Capitolinum, Oecumenicum, & Iſelaſticum Heliopoli celebratum indicat hic nummus, licèt non præferat epigraphen urbis. Duæ viriles figuræ ſedent, coronam ſibi imponentes ob præmium in hoc certamine relatum ; omnes enim ludorum victores coronabantur, ſed quæ corona in his Capitolinis ludis concedebatur ? forſan ex oleaſtro, ut in Olympicis, cùm iidem pariter Jovi dicati ſint ; hic dictus eſt Olympicus, quòd circa Olympiam Eleæ regionis urbem, celebraretur ; ille Capitolinus, quòd Roma Jovem Capitolinum coleret, quem Coloni ab urbis nomine Heliopolitanum vocaverunt. Figuræ ſedentes eundem diſcum ſuſtinent in quo duæ palmæ, indicantes ſe ex uno certamine illius triplicis Gymnici, nimirùm, Equeſtris & Muſici, victores receſſiſſe, etſi conjecturæ locus ex Muſico, quia ſedent, & pallio induti ſunt ; in Gymnico autem & equeſtre Athletæ nudi erant, in Muſico veſtiti, nam id voce tantùm, modis, organis, & litteris tranſigebatur. Ara in nummo appoſita eſt, ad denotandum ſacra Diis ante & poſt certamina celebrari.

Hic nummus mediæ formæ inter præſtantiores collocandus.

COL. HEL. CERT. SACRV. CAP. OECV. ISEL. *Colonia Heliopolis. Certamen Sacrum Capitolinum Oecumenicum Iſelaſticum Heliopolitanum.* Diſcus ex quo tres palmæ rami prodeunt.

Certamen Sacrum, Capitolinum, Oecumenicum, Iſelaſticum, Heliopolitanum rectè cum Triſtano legendum eſſe, & non certamina, uti ſcripſit P. Harduinus pag. 192. monet vox hæc *Sacru* quæ *Sacrum* ſonat ; ſic enim vocatur, quòd in Dei honorem inſtitutum ſit, Jovi nempe Capitolino, ideò *Capitolinum* dictum eſt ; *Oecumenicum* verò, quòd non modò Athletæ in illo, ſed ex toto terrarum orbe admitterentur ; *Iſelaſticum*, & non *Selaſticum*, ut quidam putarunt, quòd victores in patriam quadrigis invehi ſolerent, Græci εἰσελαύνειν dicebant. Tres palmæ rami in vaſe ſeu diſco tres victorias indicare videntur ; ſed utrum ad victorem ex triplici genere in eodem certamine ſpectent, quem Pantathlum quidam vocant, is nempe erat qui in omnibus unius ex triplici certamine certandi generibus congrediebatur, licèt in quibuſdam ſuccumberet ; an verò tres illæ palmæ pertineant ad victorem trium illorum omnium certaminum, Gymnici nempe, Equeſtris & Muſici, qui Pancratiaſtes dicitur ἀπὸ τῶν πάντων κρατεῖν, hoc eſt, *à vincendo omnia.* Videant Eruditi.

Hic nummus ſecundi moduli inter rariores numerandus.

COL. IVL. AVG. FEL. HEL. *Colonia Julia Auguſta Felix Heliopolis.* In imo CERT. SACR. CAP. OEC. ISEL. HEL. *Certamen Sacrum Capitolinum Oecumenicum Iſelaſticum Heliopolitanum.* Tria vaſa ſeu diſci cum palmis.

Hæc tria vaſa triplex illud certamen, Gymnicum nempe, Equeſtre & Muſicum, Heliopoli celebratum indicant : hæc vaſa, *diſci* cognominata eſſe videntur, ſi quidem *diſcus* vas erat latum & rotun-

rotundum, ut tradit Jul. Pollux, in quo victoriæ præmia reposita mensæ imponebantur, ut sæpe in nummis observavimus, & quorum meminit Pausanias lib. 5. pag. 325. Καὶ ὁ Ἰφίτου δίσκος, καὶ τράπεζα, ἐφ' οἷς προτίθενται τοῖς νικῶσιν οἱ στέφανοι. *Iphiti discus, & mensa super qua victoribus coronæ deponuntur.* Palmæ ramus in vasis, victoris insigne est, victoriam quidem denotans, sed non præmium: cur autem unus tantùm ramus in dexteriori & sinisteriori vase, & duo in illo qui medium occupat, nisi duo præmia denotare videantur ab ipso obtinenda qui in duobus certaminibus victor extiterit.

Hic nummus mediocris formæ, à Tristano tom. 3. pag. 5. editus, pro raro & singulari habendus.

PTOLEMAIS.

IMP. CAES. P. LIC. VALERIANVS AVG. Caput Valeriani laureatum.

COL. PTOL. *Colonia Ptolemais.* Diana Venatrix in templo distylo circa quod signa Zodiaci, illa sagittam è pharetra dorso imposita depromit, sinistrâ arcum.

Ptolemais urbs Phœnices, priùs Ace nominata, à Ptolemæo Lagi filio diruta, & ab eo aut à Philadelpho filio restaurata & ampliata, Regis nomen tulit: Colonia à Claudio constituta est, teste Plinio, nummos illa Valeriano ad bellum Persicum contendenti percussit. Diana sui cultum Ptolemaide indicat, cujus templi ichnographiam nummus exhibet. Zodiacus duodecim continens signa, ad Astronomiam spectat, illum Ptolemaidenses exhibuisse videntur, in memoriam ejus scientiæ à majoribus suis olim repertæ, nam Strabo & Plinius narrant, Phœnices ipsius plurimum fuisse peritos, hic enim lib. 5. cap. 12. *Ipsa*, inquit, *gens Phœnicum in magna gloria litterarum, inventionis, & siderum*, qua de re Propertius lib. 2. v. 989.

Quæritis & Cœlo Phœnicum inventa sereno,
Quæ sit stella homini commoda, quæque mala.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter elegantiores habendus.

IMPERATOR. LICINIVS VALERIANVS AVG. Caput Valeriani laureatum.

COLONIA PTOLEMAIDENS. *Colonia Ptolemaidensis.* Ara ex cujus imo sese erigunt serpentes, à sinistris caduceus.

Hic Ptolemaidensis Coloniæ nummus sacrificii pro felici eventu belli contra Persas à Valeriano suscepti monumentum exhibere videtur; in eo ara est ob sacra ab illa in hanc rem Diis facta; serpentes, victoriarum sunt indices, ut & caduceus felicitatis symbolum: sacra autem licèt fausta fuissent, & de barbaris victoriam indicarent, Imperatorem fefellit eventus, ipse enim à Sapore captus est, cujus rei meminit Treb. Pollio in ejus vita de illo loquens: *Ut puderet altius virum extollere, qui fatali quadam necessitate superatus est. Victus est enim à Sapore Rege Persarum.* Oedenatus Palmyrenus collecto exercitu cùm videret Gallienum patris captivitatem negligere, Saporem adortus est, eum vicit, fudit, & intra limites proprios redegit; Valerianum tamen liberare non potuit, quem Sapor iratus interemit.

Hic nummus primæ magnitudinis inter rariores & elegantiores reponendus.

THESSALONICA.

ΑΥΤ. Κ. ΠΟ. ΛΙΚ. ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟϹ. ϹΕΒ. Caput Valeriani radiatum.

ΘΕϹϹΑΛΟΝΙΚΗ. ΜΗΤ. ΚΟΛΩΝ. Θεσσαλονίκη Μητρόπολις Κολωνία. Diversæ ſunt epigraphæ. Figura muliebris turrita & ſtolata ſtans, dextrâ Cabirum ſuſtinet, lævâ cornucopiæ, pro pedibus ara.

Theſſalonica urbs Macedoniæ ad ſinum Thermaicum, priùs *Therme* dicta, deinde à Caſſandro Rege civibus frequentata, in honorem Theſſalonicæ uxoris de nomine ejus appellata eſt, teſte Strabone lib. 7. Metropolis & Colonia à Valeriano facta videtur, cùm in ipſius Imperatoris nummis modò ſine iis titulis epigraphen ΘΕϹϹΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. Β. ΝΕ. præferat, modo hanc inſcriptionem ΘΕϹϹΑΛΟΝΙΚΗ ΜΗΤ. ΚΟΛΩΝ. habeat. Hos autem honores obtinuit, poſtquam ejus cives urbem à Scythis obſeſſam liberarunt, cujus meminit Zoſimus lib. 1. Εἰς ἔσχατον μὲν ἡ Θεσσαλονίκη ἀφίκετο κινδύνου· μόλις δὲ καὶ σὺν πόνῳ πολλῷ τῆς πολιορκίας λυθείσης, τῶν ἔνδον καρτερῶς ἀντισχόντων. *Ad extremum redacta periculum Theſſalonica fuit: cujus obſidione vix magno labore ſoluta, fortiter hoſti reſiſtentibus iis, qui in urbe erant.* Theſſalonica beneficiorum memor nummos munificentiſſimo Imperatori dedicat: ara verò in iis ſignata, ſacra pro ejus ſalute à Theſſalonicenſibus facta indicat, & quidem Cabiro Deo quem Genius urbis dextrâ ſuſtinet. Ille enim in eorum urbe magnopere cultus fuit, cujus numinis myſteriis initiatum narrat Philippum Plutarchus in Alexandro p. 665. Λέγεται δὲ Φίλιππος ἐν Σαμοθρᾴκῃ τῇ Ὀλυμπιάδι συμμυηθεὶς, αὐτός τε μειράκιον ὢν ἔτι. *Fama eſt in Samothrace initiatum cum Olympiade Philippum, quum eſſet ipſe tum adoleſcens.* Credebantur autem myſteriis imbuti, juſtiores fieri & ſanctiores, & in quibuſcumque periculis præſentiſſimos habere Deos Cabiros, & à naufragio maximè eſſe prorſus immunes.

Hic nummus mediocris inter rariſſimos numerandus.

TROAS.

IMP. LICINIVS VALERIANVS. AVG. Caput Valeriani laureatum.

COL. AVG. TROAD. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Silenus ſtans cum tribus ſociis.

Troas, de qua paſſim diximus, Colonia ab Auguſto facta, plurimos Valeriano nummos percuſſit; in hoc Silenum cum ſociis exhibet, ut jam in Alex. Severo pag. 126. vulgavimus, quem typum ad quoddam Sileni ſeu Bacchi feſtum retulimus, cujus memoriam in nummis urbs conſignare voluit: plurima autem hujus Dei feſta celebrabantur, Agrionia, Antheſteria, Aſcolia, Bacchanalia, Dionyſia, Liberalia, & alia. Silenus Bacchi pædagogus, Sileni & comites & Satyrus adſunt, quales forſan in pompæ apparatu procedebant qui illos imitabantur: Plutarchus Antonium Liberi Patris æmulum Epheſum acceſſiſſe Bacchica pompa narrat in ejus vita. Εἰς γοῦν Ἔφεσον εἰσιόντος αὐτοῦ, γυναῖκες μὲν εἰς Βάκχας, ἄνδρες δὲ καὶ παῖδες εἰς Σατύρους καὶ Πᾶνας ἡγοῦντο διεσκευασμένοι. *Igitur cùm Epheſum ingrederetur, mulieres quidem Baccharum habitu, viri autem & pueri Satyrorum atque Panum cultu ornati præibant.* Silenus porrò in Troadis Coloniæ nummis ſæpius occurrit, ſui cultum in hac urbe indicans, ad quem forſan feſtum ſpectat.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis inter præſtantiores habendus.

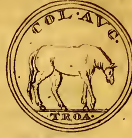
COL. AVG. TRO. *Colonia Auguſta Troadenſis.* Victoria pede ſupra globum, ambabus coronam ſupra caput extollens.

Troadenſes hunc Valeriano typum, tanquam per totum orbem de barbaris victori cuderunt: Victoria enim globo pedibus non inſiſtit tanquam debellatis ubique jam hoſtibus, ſed gradiens velut depingitur, ab una provincia tanquam ad alteram pergens: barbari autem undique intra Imperii limites irruperant, ita ut teſte Zoſimo Valerianus Gallienum filium Imperii conſortem ad provincias Europæ tuendas miſerit, & ipſe contra Perſas in Orientem profectus ſit. Συνιδὼν δὲ ὁ Βαλεριανὸς τὸν πανταχόθεν ἐπικείμενον τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ κίνδυνον, αἱρεῖται Γαλλιηνὸν τὸν παῖδα τῆς ἀρχῆς κοινωνόν· ἐνοχλουμένων δὲ τῶν πραγμάτων πανταχόθεν, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τὴν ἑῴαν ἤλαυνε. Πέρσαις ἀντιστησόμενος. *Valerianus animadverſo periculo, quod Imperio Romano cunctis ex partibus immineret, Gallienum filium Imperii conſortem deligit,*

& quòd undique publicæ res infestarentur, ipse versus Orientem movet, ut Persis resisteret, Europæos exercitus filio tradit. Victoria coronam tanquam victoris præmium manibus sublatis præfert.

Hic nummus minimi moduli, à Patino pag. 407. *vulgatus, pro raro numerandus.*

COL. AVG. TROA. *Colonia Augusta Troadensis.* Lupa cùm puerulis Romulo & Remo.
Eadem epigraphe. Equus pascens sine freno.

Prior nummus ad originem Romæ spectat, hunc verò typum Coloniæ frequenter signabant tanquam ex ipsa Roma propagatæ, testis est Troas, quæ eundem Commodo, Caracallæ, Elagabalo, Alex. Severo, & Mamææ dedicavit: alter verò nummus ad immunitates urbi à Claudio concessas pertinet, de quibus in Commodo, Sept. Severo, Caracalla, Elagabalo, Alex. Severo, Mamæa, & Maximino circa eundem typum diximus. Lupæ ubera Romulo & Remo præbentis historiam aut fabulam nemo nescit, ita ut de hac iterum verba facere superfluum existimemus.

Uterque nummus minimæ formæ obvius est, prior à Patino pag. 407. *editus.*

TYRUS.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS P. F. AVG. Caput Valeriani laureatum.
COL. TYRO. MET. *Colonia Tyros Metropolis.* Hercules sacrificat ad Aram, lævâ clavam & spolia Leonis gerit: in area hinc duæ petræ metarum instar, inde Conchylium.
Eadem epigraphe. Hercules dextram apponit trophæo, lævâ clavam & spolia Leonis; in area verò eædem petræ & Conchylium.

Tyrus plurimos Valeriano in Syria pro bello Persico moranti nummos percussit, in his ambobus Herculem Deum tutelarem exhibet, Imperatori victorias herois sui augurans. Plutarchus narrat Alexandrum in ejus vita Herculem manum ex muro sibi tendentem vidisse, dum ille urbem obsideret. Ὄναρ εἶδε τὸν Ἡρακλέα δεξιούμενον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ καλοῦντα. *Per quietem Herculem vidit ex muro sibi manus tendentem, invitantemque.* In priori nummo Tyrii Herculem pateram super aram tenentem exhibuerunt, ut sacra huic Deo pro Valeriano facta ipsi grata fuisse ostenderent, quòd semper numen aliquot cum Imperatore sacra simul perpetrans indicat. In posteriori Herculem dextram trophæo apponentem, ut sæpe depingunt Astarten, signarunt: hoc verò trophæum non ad victorias Valeriani spectat, cùm is captus sit à Sapore Persarum Rege, sed illud ad Phœnicum fines longè latèque sub Herculis sicut sub Astartes auspiciis, propagatos pertinet, quod in simile augurium Tyrii Valeriano exhibent. Duæ illæ in area petræ, Ambrosiæ dictæ sunt apud Nonnum Dionys. lib. 41. ad Tyri originem indicandam appositæ. Conchylium urbis perpetuum insigne, ob usum purpuræ inventum.

Uterque nummus primæ magnitudinis inter raros & elegantes collocandus.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS AVG. Caput Valeriani radiatum.
COL. TYRO. MET. *Colonia Tyros Metropolis.* Mercurius seminudus cum pallio stans, dextrâ baculum, lævâ caduceum, pro pedibus hinc Ibis, inde Palma arbor & Conchylium.

Mercurius

Mercurius in hoc Tyriorum nummo, ſui cultum in eorum urbe indicat, dextrâ baculum, quem radium appellant quo globus tangitur, quia Mercurius Aſtronomiam primus inveniſſe dicitur; de illo Diodorus lib. 1. p. 10. Περί τε τῆς τῶν ἄστρων τάξεως, καὶ περὶ τῆς τῶν φθόγγων ἁρμονίας καὶ φύσεως τοῦτον πρῶτον γενέσθαι παρατηρητήν. *Diſtributam aſtrorum ſeriem, vocumque harmonias & naturas princeps obſervavit.* Ibis Mercurio dicata avis pro ejus pedibus apponitur, quòd ille in Ibim ſe mutaverit, ut narrat Hyginus Aſtron. lib. 2. *Ægyptii autem ſacerdotes, & nonnulli poëtæ dicunt, cùm plures Dii in Ægyptum conveniſſent, repente veniſſe eodem Typhona acerrimum giganta, & maximè deorum inimicum: quo timore permotos, in aliam figuram ſe convertiſſe. Mercurium factum eſſe Ibim.* Mercurius autem Thaautus ſeu Thautus vocatur à Phœnicibus, ut in Lactantii annotatione oſtendit Lil. Giraldus. Mercurius caduceum pro ſymbolo gerit. Palma ad hujus arboris abundantiam circa urbem indicandam appoſita eſt, ſeu ut alii volunt, ad nominis φοῖνιξ etymologiam Phœniciæ & Palmæ communem. Conchylium ſolenne Tyri inſigne eſt.

Hic nummus mediocris formæ, in muſeo R. P. de la Chaiſe Regi à Confeſſionibus, perrarus eſt.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS P. F. AVG. Caput Valeriani radiatum.

COL. TYRO. METR. *Colonia Tyros Metropolis.* Mulier tutulata ſtans, dextram imponit tropæo, lævâ ſcipionem, pro pedibus hinc Silenus, inde Conchylium: Victoria columnæ impoſita Aſtarti coronam porrigit.

Occo pag. 462. nummum vulgavit mutilum COL. TRO. C..... quem ad Troadem retulit Com. Mediobarbus pag. 368. ſed ad Tyrum ſpectat, nec figura militaris eſt, ut ille putat, nec eſt Imperator, ut hic exiſtimat, ſed Mulier eſt tutulata, Aſtarte ſeu Venus dicta, de qua fusè paſſim diximus: illam Adoni nupſiſſe tradunt, quam Architida vocat Macrobius lib. 1. Saturn. cap. 21. *Apud quos*, inquit, *Veneris Architidis & Adonis maxima olim veneratio viguit, quam nunc Phœnices tenent.* Vide quæ de illa retulit Bochartus lib. 2. cap. 16. Venerem ſeminudam exhibent, ad formoſas corporis ejus partes patefaciendas. Geographus autem Anonymus ſub Conſtantio illam refert *Mulieribus gratiam formoſitatis dare.* Tutulata eſt ut Genius urbis, ſub cujus Deæ tutela Tyrus erat. Victoria coronam ei porrigit, in memoriam victoriarum quas ea auſpice retulere olim Phœnices, ut ſæpius diximus. Silenus ſui etiam cultum in urbe denotat, ut illum à plurimis Phœniciæ urbibus ſumma veneratione coli ex nummis obſervavimus. Conchylium perpetuum Tyri ſymbolum.

Hic nummus primæ magnitudinis rarus eſt: hunc Jo. Petr. Bellorius in ſecunda Angeloni editione vulgavit pag. 260. ſed figuram ſolitæ Aſtartes Valerianum eſſe exiſtimavit, & pro Sileno ad ejus pedes Cupidinem genuflexum ſubſtituit.

COL. TYRO. METR. *Colonia Tyros Metropolis.* Mulier ſtolata ſtans ante portam urbis ſuprà quam artifex eam conſtruit, pro pedibus operarius terram ligone aperit, pone quem Conchylium, Mulier ſcipionem gerit, lævâ ſceptrum, pone eam, in imo palma arbor.

Hunc nummum à Tyriis in Valeriani honorem percuſſum vulgavit Triſtanus, cujus typum ad hiſtoriam Stratonis Tyriorum Regis à plebe creati revocat; illum ſequutus eſt Patinus, aitque, *ſi non placet ænigmatis ſolutio, feliciùs ſolvat quiſpiam.* Sed Triſtanum fefellit Conchylium Tyri ſymbolum, cujus aculeos pro radiis caput humanum circumdantibus accepit. Jam ſimilis typus in Elagabalo & Otacilia prodiit, quem Didoni tribuimus, ut declarat ejus nomen ΔΕΙΔΩΝ in ima nummi Elagabali parte ſcriptum. Tyrii Heroinam ſuam, Carthaginis aut ejus arcis mœnia condentem, ad antiquitatem urbis ſuæ indicandam repræſentarunt. Triſtanus cornucopiæ etiam pro palma arbore protulit, quam Tyrii ad earum abundantiam in agro ſuo denotandam, frequenter in nummis apponunt; ut & Conchylium, ob uſum purpuræ inventum.

Hic nummus ſecundæ magnitudinis, à Triſtano tom. 3. pag. 8. & à Patino pag. 406. vulgatus, inter rariores aſcribendus.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS AVG. Caput Valeriani radiatum.

COL. TYRO. METR. *Colonia Tyros Metropolis.* Victoria gradiens, dextrâ coronam, lævâ palmam.

Victoria in hoc Valeriani nummo à Tyriis percussa, Victoriam aliquam ab hoc Imperatore aut ab ejus legatis relatam denotare videtur, quod confirmant frequentes in ejus nummis inscriptiones VICTORIA AVGG. Sed an ad Germanicam spectet, cùm etiam occurrat in iis VICTORIA GERMANICA; an verò ad Parthicam, ut testatur nummus à Mediobarbo pag. 368. allatus cum epigraphe VICTORIA PARTHICA, dubium movere potest: Tyrus porrò quæ nummum cudit, Persis proxima, bello Persico favet; Valerianus autem in quodam concursu superior forsan fuit antequam caperetur, unde populi in lætitiæ signum nummos signarunt.

Hic nummus mediocris moduli inter raros collocandus.

IMP. C. P. LICINIVS VALERIANVS P. F. AVG. Caput Valeriani radiatum.

COL. TYRO METR. *Colonia Tyros Metropolis.* Arbor inter duos prægrandes lapides, in imo Ara & Conchylium.

Hic nummus ad originem Tyri urbis indicandam percussus videtur; arbor, oliva est; petræ sunt Ambrosiæ dictæ, de quibus Nonnus Dion. lib. 40.

Καὶ σπιλάδων ἐπέβαινον, ὅπη φυτὸν ἦεν Ἀθήνης.
Et petras intrarunt, ubi arbor erat Minervæ.

Idem auctor narrat Herculem Astrochitonem Tyrios monuisse, ut navim conscenderent, quas eos fabricare docuit, & petras in mari quærerent Ambrosias, supra quas Aquilam ab ipsis inventam Neptuno mactarent, quo peracto sacrificio, petræ sponte immotæ fierent, & in quibus urbis fundamenta ponerent: audi Nonnum eodem loco hanc urbem laudibus celebrantem.

Νῆσον ἐν ἠπείρῳ πόθεν ἔδρακον, εἰ θέμις εἰπεῖν,
Τηλίκον οὔ ποτε κάλλος ἐσέδρακον.
Insulam in continente unde vidi? si fas dicere,
Tantam pulchritudinem nunquam vidi.

Ara pro Imperatoris salute sacra à Tyriis perpetrata indicat. Conchylium, solenne urbis symbolum.

Hic nummus primæ formæ inter rariores reponendus.

COL. TYRO. MET. *Colonia Tyros Metropolis.* Aquila alis semiexpansis rostro coronam tenet, pone Aquilam vexillum in quo LEG. III. GAL. *Legio tertia Gallica.* In area Conchylium.

Erizzus hunc nummum vulgavit mutilum pag. 551. & sic divisit, COL..... ROM. ET. quem à Colonia quadam Romæ & Augusto dicatum narrat; eundem verò Coloniæ Romuleæ tribuit Com. Mediobarbus: sed ad Tyrum pertinet nummus, de quo in Caracalla p. 49. & in Treb. Gallo p. 218. diximus. Imperii Romani insigne est Aquila, quam Tyrus Colonia Romana facta exhibet. Labarum pone eam, Legionis tertiæ Gallicæ nomen præfert, cujus Veterani Tyrum à Sept. Severo fundatore

fundatore tranſmiſſi ſunt. Hæc Legio à Julio Cæſare in Tranſalpina Gallia inter alias conſcripta, Tertia nomine appellata eſt, in Hiſpania ab Auguſto ad provinciæ cuſtodiam collocata, poſt in Germaniam ſub Claudio, deinde in Syriam à Nerone traducta, in Phœnicia tandem hyberna agebat, cùm Sept. Severus eam contra Parthos eduxit, & ob navatam ab ipſa in eo bello fortiter operam, illius Veteranos in Coloniam deduxit: Dio ipſam Alex. Severi tempore adhuc in Phœnicia morari tradit; ſed nummi Gallieni, qui Legiones omnes cum eorum nominibus & inſignibus exhibent, ejus non meminerunt; an illa tunc dimiſſa, vel in aliam cooptata fuerit, incertum.

Hic nummus primæ magnitudinis rarior eſt quàm ſecundæ.

VIMINACIUM.

IMP. VALERIANVS P. AVG. Caput Valeriani laureatum.

P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Mœſiæ Superioris Colonia Viminacium.* In imo AN. XIIII. in aliis AN. XV. in aliis AN. XVI. *Anno decimo ſexto.* Mulier brachiis expanſis ſtans, pro pedibus hinc Bos, inde Leo.

Viminacium urbs ſuperioris Mœſiæ, Colonia à Gordiano facta, nummos à Coloniæ fundatione ſedulò omnibus Imperatoribus cudit, ut eorum curam his monumentis ad ſuam defenſionem excitaret adverſus barbaros provincias Romanas ſibi proximas depopulantes. Ipſa in nummis annos æræ fundationis perpetuò ſignavit, ita ut per eos Imperii finis, & initium cujuſque Imperatoris ab hoc tempore certò innoteſcant, quod jam ſuprà notavimus; hic verò nummus annum XIIII. ſub Valeriano ſignans, ut in Treboniano patre, Voluſiano, ejus filio, & Æmiliano, denotat eos omnes anno U. C. 1007. deceſſiſſe, & Valerianum Imperium continuò arripuiſſe, ſi quidem ad annum U. C. 993. quo Viminacium Colonia conſtituta eſt, anni quatuordecim adjecti, conſtituent eundem annum U. C. 1007. ſecundus nummus annum XV. exhibens, anno U. C. 1008. cuſus eſt, ut & alter cum AN. XVI. ſignatus, anno U. C. 1009. ſed ab hoc anno 16. epochæ Viminacii nummi nec in Valeriano nec in Gallieno amplius occurrunt. Mulier, ut ſuprà dictum eſt, urbem ſeu urbis Genium repræſentat, Bos Coloniæ ſymbolum, Leo autem urbis inſigne.

Hi nummi ſecundæ magnitudinis pro raris habendi, unus ex iis malè cum AN. II. *à Patino pag. 406. vulgatus eſt.*

P. LICINIUS GALLIENUS.

ALLIENUS Licinii Valeriani filius, Liciniæ quidem gentis nomen tulit ut pater, ſed pro Valeriani appellatione, Gallieni nomen à matre Galliena aſſumpſit : nam Treb. Pollio illius avum maternum ſcilicet nomine Gallienum appellat. Mariniana autem ſecunda erat patris ejus uxor, & Valeriani fratris mater. Gallienum Colonias deduxiſſe non legimus, ſed inſcriptio ſuper antiquam Veronæ urbis portam, hanc Coloniam novam Auguſtam Gallienianam appellatam fuiſſe nos docet ob muros urbis ſuæ juſſu Gallieni Imperatoris fabricatos.

Nummi Gallieni ex omni modulo non obvii ſunt, ſed primi inter raros habendi.

APAMEA Bithyniæ.

IMP. C. LICI. GALLIENVS AVG. Caput Gallieni radiatum.
COL. IVL. CONC. AVG. APAM. *Colonia Julia Concordia Auguſta Apamena.* In area D. D. *Decreto Decurionum.* Figura virilis tutulata ſeminuda ſtans, dextrâ temonem, lævâ cornucopiæ.

Multiplices ſunt Apameæ nominis urbes, ſed ea quæ in Bithynia eſt, ſola Coloniæ Romanæ dignitatem accepit, cujus meminit Plinius lib. 5. cap. 32. *Intus in Bithynia, Colonia Apamena.* Illa *Juliæ* nomen præferens, à Julio Cæſare deductam denotat; at *Concordia* cognominatur, quòd ipſa cum Pruſia urbe ab eodem Bithyniæ Rege condita ſeu reſtaurata ſit, hæc de Pruſiæ Regis nomine dicta, illa de Apame ejus uxore appellata, tanquam ſorores inter ſe concordes fuere, ita ut ambæ pro Julio contra Pompeium ſteterint, & pro mercede Pruſias urbs libertatem accepit, Apamea verò Colonia facta eſt. Hæc Gallieno nummos percuſſit in obſequii monimentum, cùm Scythæ Bithyniam ingreſſi eſſent, ut innuere videtur Trebel. Pollio in ejus vita. *Dum hæc apud Perſas geruntur, Scythæ Cappadociam pervaſerunt : illic captis civitatibus, bello etiam vario, diu acies ad Bithyniam contulerunt.* Apameni pro nummi typo Genium urbis, Gallieno adulantes, ſignarunt, quaſi ille eos tanquam Deus tutelaris conſervaſſet.

Hic nummus ſecundæ formæ inter rariores adſcribendus.

IMP. CAES. P. LIC. GALLIENVS AVG. Caput Gallieni radiatum.
COL. IVL. CONC. APAM. AVG. *Colonia Julia Concordia Apamena Auguſta.* In area D. D. *Decreto Decurionum.* Victoria gradiens dextrâ coronam, lævâ palmam.

Apameni Bithyniæ Gallieno nummos ob victoriam ab eo relatam percuſſerunt; ſed ad quam nummus iſte ſit referendus, pronunciare difficile, cùm ille barbaros in omnes provincias irrumpentes ubique repelleret, plurimi enim eodem tempore ditiones Romanas populati ſunt, ut Zoſimus tradit lib. 1. Scythas incurſionibus poſtquam per fretum Byzantinum navigiis tranſiiſſent, Apamenos ipſos vexaſſe. Ἐπιδραμόντες δὲ Νικαίᾳ καὶ Κίῳ καὶ Ἀπαμείᾳ καὶ Προύσῃ, τὰ παραπλήσιά τε καὶ ἐν ταύταις πεποιηκότες, ἐπὶ τὴν Κύζικον ὥρμησαν. *Quumque Nicæam, & Cium, & Apameam, & Pruſam iiſdem incurſionibus*

ſionibus vexaſſent, & in illis paria deſignaſſent; Cyzicum petiere. Sed non modò barbari Romanum Imperium infeſtarunt, imò plurimi Tyranni in provinciis Imperatores appellati illud turbarunt. Victoria à vinctura dicta eſt, teſte Varrone. *Tellus enim quod prima vincta cœlo, Victoria ex eo: & ideo hæc & palma, quod corona vinculum capitis, & ipſa à vinctura dicitur.*

Hic nummus mediocris moduli inter rariores reponendus.

BERYTUS.

IMP. P. LIC. GALLIENVS AVG. Caput Gallieni laureatum.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Auguſta Felix Berytenſis.* Figura muliebris tutulata ſtans, dext. ſcipionem in crucem efformatum, ſiniſtrâ acroſtolium, in aliis pede proræ impoſito: à ſiniſtris Victoria columnæ impoſita ei coronam porrigit.

Berytus urbs eſt & Colonia Phœniciæ, quam Nonnus Dionyſ. lib. 41. omnium urbium antiquiſſimam tradit.

Πρωτοφανής, αἰῶνος ὁμόσπορε, σύνθρονε κόσμου,

Prima apparens cum ævo ſimul ſata, in æquali ſede ſedens cum mundo.

Nummos plurimis de cauſis Gallieno percuſſiſſe videtur, ſed potiſſimum ad demonſtrandam ſuam erga ipſum perpetuam fidem. Mulier illa Aſtarte eſt ſeu Venus, ſolita Beryti tutelaris Dea, quæ de filia Beroes nomine urbem Beroen appellavit, teſte eodem Nonno.

Καὶ Βερόης μενέαινεν ἐπώνυμον ἄστυ χαράξαι.

Et Beroes ſtudebat urbem cognominem ſignare.

Beroe deinde à Romanis, poſtquam illi Syriam in provinciam redegerunt, Berytus dicta eſt. Ad hanc autem urbem pertinent duo nummi inter incertos à Mediobarbo relegati pag. 879. alter ex Erizzo, alter ex Lævino Hulſio depromptus. De Aſtartes attributis ac de Victoria, vide quæ paſſim de iis diximus.

Hic nummus primæ & ſecundæ formæ occurrit, ſed primæ pro raro habendus.

DACIA.

IMP. GALLIENVS PIVS AVG. Caput Gallieni laureatum.

PROVINCIA DACIA. In imo AN. VII. *Anno ſeptimo.* Mulier ſtans veſtitu patrio ornata cum galericulo in capite, utraque ſignum militare, in quorum dexteriori nota V. ſiniſteriori verò XIII. pro pedibus hinc Aquila roſtro coronam, inde Leo.

Dacia provincia Romana notiſſima, à Trajano addita Imperio, nummos Græcè ut aliæ ejus tractus provinciæ, ſcribere ſolita, eos ſub Philippo Latinè exarare cœpit, additâ ipſis annorum notâ, eam ideò liberam, & juris Italici participem ab hoc Imperatore factam augurati ſumus, cujus beneficii memor annos ab hoc tempore computavit: at cùm I. II. & III. tantùm in Philipporum nummis ſignaverit, id ab hoc Imperatore factum anno ipſius Imperii quarto, & U. C. 1000. exiſtimavimus, ſi quidem ille an. U. C. 1002. occiſus eſt, Dacia autem annos IIII. & V. ſub Decio cudit, annis U. C. 1003. & 1004. reſpondentes, in quo ultimo Decius periit: deinde annos VI. & VII. ſub Treb. Gallo notavit annis U. C. 1005. & 1006. congruentes, quo ultimo Gallus occiſus eſt: at cùm Dacia eodem æræ ſuæ anno VII. nummos Hoſtiliano, Gallo, Æmiliano, & Gallieno percuſſerit, id indicat eos omnes hoc anno imperaſſe, Hoſtilianum nempe ineunte hujus æræ anno mortuum, Gallum poſt aliquot menſes occiſum, Æmilianum poſt alios tres interfectum, Valerianum denique & Gallienum illo exeunte Imperatores fuiſſe appellatos. Mulier Provinciam repræſentat, Aquila Imperii Romani ſymbolum eſt, ut Leo provinciæ inſigne.

Hic nummus mediocris formæ, in Theſauro Regio inter rariores reponendus. Patinus alterum typum pag. 411. profert; ſed cùm is annorum notas non exhibeat, an ad VII. *nec ne pertineat, ignoratur.*

DAMASCUS.

IMP. LIC. GALLIENVS AVG. Caput Gallieni laureatum.

COL. ΔAMAS. METRO. *Colonia Damascus Metropolis*, circa ambitum: CEBACMIA in corona quercea.

Damascus urbs Cœlesyriæ, licèt Coloniæ titulum ante Metropolis dignitatem in nummis scribat, hanc longè priùs prærogativam ante Coloniæ deductionem obtinuit, si quidem eam ab Augusti liberalitate accepit, in Nicolai Damasceni hujus Imperatoris amicissimi gratiam, ut diximus, cujus beneficii illa memor certamina hæc Σεβάσμια seu Augustea instituit, in quibus victores quercea coronabantur, ut indicat ipsa in nummis percussa corona: inscriptio autem celebrationem illorum sub Gallieno hoc anno factam denotat. Sed Damascus Coloniæ honorem longè postea habuit, cùm eam à Philippo tantùm deductam observaverimus, ut fusè in ejus nummis diximus. Corona quercea ob cives servatos à Romanis concedebatur, quæ Augusto à Senatu decreta est: ut autem corona ex quercea ei qui civem servasset, concederetur, id causæ fuit, quod cùm primi homines quercina glande vescerentur, hæc arbor in humanæ vitæ ipsi sustentaculum data à Jove dicebatur; ita qui civem servaverat, coronam ex quercu tanquam vitæ prorogatæ præmium referebat.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter rariores computandus.

HELIOPOLIS.

IMP. CAES. P. LIC. GALLIENVS AVG. Caput Gallieni laureatum.

COL. IVL. AVG. FEL. HEL. *Colonia Julia Augusta Felix Heliopolitana.* Caput Gallieni sub Mercurii effigie, pone quem caduceus, ex adverso caput Saloninæ ejus uxoris sub imagine Genii turriti.

Heliopolis à nobis modò Phœniciæ, modò Cœlesyriæ urbs dicta est, quatenus à Geographis ponitur: qui autem eam in Phœnicia collocant, duplicem Phœniciam faciunt, unam propriam seu littoralem, alteram Libanisiam seu Damascenam, quæ Cœlesyria aliis dicitur. Heliopolis Colonia à Julio Cæsare facta, & ab Augusto Veteranis frequentata est, quos ex Legionibus V. *Macedonicæ*, & VIII. *Augustæ* eductos fuisse nos edocuit perrarus noster Philippi nummus: hæc nummos Gallieno cudit, ipsumque ut Mercurium Deum tutelarem, ut & Saloninam ejus uxorem tanquam urbis Genium exhibuit. Heliopolitani Mercurium præcipuè colebant, ut in eorum nummis Philippo signatis pag. 166. observavimus, ob celeberrimum ejus templum in eadem urbe ædificatum pag. 166. Caduceus Mercurii symbolum pòne ejus caput, virga erat qua ille ad dissidia tollenda utebatur, à cadendo dicta, quòd contentiones & bella cadere faceret.

Erizzus hunc nummum ita depravatum COL. IC. FEL. HEL. pag. 564. protulit, quem resarcire tentavit Tristanus tom. 3. pag. 86. cum hac epigraphe COL. RICI. FEL. HEL. & interpretatus est, *Colonia Ricina Felix Helvia* Nummo Helviæ Ricinæ in Piceno urbi attributo: hunc Patinus pag. 412. ritè refert ad Coloniam Juliam Augustam Felicem; sed quàm malè pariter Helviam dixit, hos sequutus est Com. Mediobarbus pag. 379. Tristani & ejus sequacium errorem notavit quidem P. Harduinus pag. 191. & 192. sed ab aliis edoctus, postquam notas suas ad Plinium in lucem emisisset, nam in iis l. 5. sect. 18. agens de Heliopoli, ne verbum quidem de ipsius urbis nummis.

Hic nummus primæ & secundæ formæ inter elegantiores collocandus.

COL.

COL. IVL. AVG. FEL. HEL. *Colonia Julia Augusta Felix Heliopolitana.* Duo cornua fructibus repleta decussatim, caduceo intermedio.

Cornu fructibus refertum, cornu Amalthææ dicitur, idem quod cornucopiæ, cujus fabula variè narratur apud Autores: qui illud Amalthææ vocant, Jovem tradunt in Creta nutritum lacte capræ cui nomen erat Amalthæa, quam Jupiter jam adultus ob acceptum beneficium in sidera retulit, hujus alterum eorum nymphis nutricibus dedit, videlicet officii præmium, hanc adjiciens facultatem, ut quidquid optassent, id illis ex eo cornu largiter suppeditaretur: alii qui ipsum cornucopiæ appellant, ipsum ab Hercule Acheloo, cùm se in taurum mutasset, devicto detractum fuisse memorant, quod Naiades acceptum & omnium fructuum primitiis refertum, Copiæ consecrarunt, id propterea abundantiæ symbolum dicitur, ut & caduceus pacis. Heliopolitani quem typum in nummis cuderunt, cùm Valerianus & Gallienus imperare cœperunt, augurantes sub iis abundantiam & pacem æternam.

Hic nummus minimi moduli, à Patino pag. 411. *editus, pro raro habendus.*

HIPPO Regius.

IMP. C. GALLIENVS AVG. Caput Gallieni laureatum.

C. G. IVL. H. A. P. *Colonia Gemella Julia Hipponensis Augusta Pia.* Victoria insistens globo, utraque manu coronam supra caput attollens.

Hippo urbs Africæ littoralis gemina, unde in nummis Gemellam se nominat, una *Hippo Regius*, altera *Hippo Diarrhytos*, id est irriguus; prior Colonia ab Antonino Pio in Itin. dicitur *Hippone Regio Colonia* M. P. XXXII. Hanc à Julio deductam indicat nomen *Juliæ*: de ipsa passim dictum est. Victoria globo imposita ab Hipponensibus Gallieno adulantibus signata videtur ob victorias per totum terrarum orbem tum ab eo cùm ab ejus ducibus relatas; nam, ut sæpius diximus, non modò barbari provincias Romanas ubique depopulabantur, sed plurimi Tyranni Imperatores se tum temporis proclamaverunt.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter elegantiores habendus.

C. G. I. H. P. *Colonia Gemella Julia Hipponensis Pia.* Arcus triumphalis super quem Imperator in bigis elephantorum, hinc & inde Victoria.

Hippo appellatur Regius, quia Numidiæ Regum sedes erat, ac proinde à Silio lib. 3. dicitur,

Urbs Libyæ antiquis placuit quæ Regibus Hippo.

Urbs nummum Gallieno cum insigni munificentiæ monumento cudit, huic enim arcus erectus videtur ob ejus in cives liberalitatem; Colonia autem terræ motu eversa erat, si quidem Treb. Pollio in ejus vita plurimos terræ motus in variis locis extitisse narrat, quibus multæ fabricæ absorptæ sunt cum habitatoribus. *Mota est*, inquit, *Roma, mota & Libya; hiatus terræ plurimis in locis fuerunt, quum aqua salsa in fossis appareret. Maria etiam multa urbes occuparunt.* Gallienus Hipponensibus haud dubiè subvenit, proinde ipsi non modò arcum in rei memoriam erexere, sed ipsius figuram marmore perenniorem in nummis consignarunt; arcus quidem temporis injuriâ collapsus est, sed nummi superstites gratos ipsorum animos adhuc testantur. Gallienus supra arcum in bigis elephantorum triumphans conspicitur, in monumentum triumphi quem Romæ solenni cum pompa celebravit, postquam ex Thracia Scythis debellatis victor rediit, ut narrat idem Pollio.

Hic nummus mediocris moduli pro rarissimo & elegantissimo habendus.

C. G. I. H. P. *Colonia Gemella Julia Hipponenſis Pia.* Lupa cum puerulis Romulo & Remo.

Frequentes Coloniæ Hipponenſis nummi Gallieno dicati beneficium ab hoc Imperatore acceptum denotant, quod noſtram de arcu erecto ſententiam planè confirmat. Lupa cum puerulis Coloniarum Romanarum ſymbolum eſt, quod illæ tanquam ab urbe propagatæ præferebant ad ſui originem indicandam : nemo enim neſcit Romulum & Remum in Tiberim abjectos fuiſſe, ipſiſque littori redditis, in proxima alluvie repertis Lupam ubera præbuiſſe ; eorum ejuſmodi ſimulacrum Romæ poſitum anno U. C. 457. ab Ædilibus Curulibus narrat Livius Dec. 1. lib. 10. quod ab hoc tempore pro inſigni Romanorum extitit. Vide quæ diximus ad eundem typum in Commodo pag. 215.

Hic nummus minimi moduli inter raros & elegantes reponendus.

THESSALONICA.

ΑΥΤ. Κ. ΠΟ. ΛΙΚ. ΓΑΛΛΙΗΝΟC. CΕΒ. Caput Gallieni laureatum.

ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΗ. ΜΗΤΡ. ΚΟ. Β. ΝΕ. Θησσαλονίκη Μετρόπολις Κολωνία βὶς Νεωκόρος. Vas ſeu diſcus in quo palmæ ramus, in medio vaſis ſcriptum eſt ΠΥΘΙΑ.

Theſſalonica urbs Macedoniæ ad ſinum Thermaicum à Caſſandro de uxoris Theſſalonicæ Alexandri M. ſororis nomine appellata eſt, ut narrat Strabo lib. 7. pag. 330. Μετὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν ἡ Θεσσαλονίκη ἐστὶ πόλις, ἣ πρότερον Θέρμη ἐκαλεῖτο, κτίσμα δ᾽ ἐστὶ Κασσάνδρου, ὃ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς, παιδὸς δὲ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου ὠνόμασεν. *Theſſalonica urbs ad fluv. Axium, priùs Therme, opus Caſſandri, cui nomen dedit Theſſalonicæ uxoris, Philippi Amyntæ filiæ.* Hæc urbs Metropolis & Coloniæ titulis inſignitur, quos in Valeriani nummis ab hoc Imperatore accepiſſe diximus, propter obſidionem ab ea fortiter latam, teſte Zoſimo, quod Trebellius Pollio in vita Gallieni confirmare videtur. *Gotthi & Clodius, de quo dictum eſt ſuperius, occupatis Thraciis Macedoniam vaſtarunt, Theſſalonicam obſederunt.* Sed cùm hæc urbs ſe in nummis Νεωκόρος inſcribit, iis prærogativis gaudebat priùs quàm Metropolis & Colonia conſtitueretur ; ſi quidem nummi Gordiani Tertii cum epigraphe ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΕΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ nos docent Theſſalonicenſes primùm factos fuiſſe ab eo Neocoros, cùm vox ΝΕΩΚΟΡΩΝ ante hujus Imperatoris nummos in aliis non occurrat : Theſſalonicenſes autem Neocoros iterum pronunciatos demonſtrant Philippi nummi, in quibus ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. Β. ΝΕ. De Pythiis certaminibus in Salonina Aug.

Hic nummus mediæ formæ inter elegantiores numerandus.

TYRUS.

IMP. C. P. LIC. GALLIENVS AVG. Caput Gallieni radiatum.

COL. TYRO METR. *Colonia Tyros Metropolis.* Aſtarte tutulata ſtans dextram imponit tropæo, ſiniſtrâ ſcipionem, à ſiniſtris Victoria columnæ impoſita ei coronam porrigit, pro pedibus hinc Silenus, inde Conchylium.

Eadem epigraphe, eademque Aſtarte in templo tetraſtylo.

Tyrus urbs Phœniciæ Metropolis & Colonia, Metropolis quidem dignitate ab Hadriano donata, à Sept. autem Severo Colonia facta, Gallieno ut Valeriano patri nummos dedicat, quos Roma Imperatores appellaverat ; his verò frequentes nummos Tyrus dedicavit, quod Valerianus in Syria commoraretur ad repellendos Perſas in Meſopotamiam irrumpentes. Typum hujus nummi non ſe ſatis noviſſe fatetur Eq. Patinus pag. 299. ſed ille Aſtarten ſeu Venerem exhibet, hæc Dea eſt in Phœnicia & provinciis finitimis maximè culta, quæ Hebraicè dicitur *Aſtoret*, Regum lib. 3. c. 11. v. 5. ubi LXX. Senes vertunt Aſtarten, cui Hiramum Tyri Regem templum erexiſſe narrat Joſephus contra Ap. lib. 1. Τότε τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς Ἀστάρτης τέμενος ἀνιέρωσεν. *Herculiſque & Aſtartes fana dedicavit.*

dedicavit. Hujus templi figuram tanquam opus celeberrimum Tyrii in hoc nummo repræsentarunt. De Victoria columnæ imposita ut de Sileno ac Conchylio urbis symbolo passim diximus.

Uterque nummus primæ magnitudinis pro raro habendus.

COL. TYRO. MET. *Colonia Tyros Metropolis.* Figura virilis nuda extensis ambabus supra triremem, in area Conchylium.

Figura virilis nuda, Hercules est Tyrius supra triremem positus, an tanquam triremium inventor, quas fabricare Tyrios docuisse narrat Nonnus l. 40.

Δίφρον ἁλὸς σχεδίην πρωτόπλοον, ἣ διὰ πόντου
Ὑμέας ὀχλίζειε.
Currum maris extemporalem primò navigantem, qui per pontum
Vos moveat.

An verò ob res ab eo per mare gestas, non modò autem Herculem Tyrium ad Gades pervenisse tradit Clearchus, teste Isaacio Lycophronis interprete, sed & Arrianus quoque affirmat, τὸν Τύριον Ἡρακλέα τοῖς περὶ τὰ Γάδειρα τόποις ἐπιφοιτῆσαι. *Tyrium Herculem ad loca Gadibus vicina accessisse.* Hercules brachia extendit tanquam hinc & inde itinera sua ostendens, vel undique per mare eundum esse docens. Tyrium Herculem Nonnus Astrogitonem appellat; Eusebius Præpar. lib. 1. Phœnicum linguâ dictum fuisse *Melec Cartha*, seu *Regem urbis*. Illum Minoi σύγχρονον facit Suidas: Ἀνεφάνη δὲ ἐπὶ Μίνωος Ἡρακλῆς Τύριος, ὃς εὗρε τὴν βαφὴν τῆς καλουμένης Κογχύλης, ἀπὸ κυνὸς αἱμαχθέντος τὰς σιαγόνας. *Inclaruit Minoe regnante Hercules Tyrius, qui purpuræ tincturam invenit, postquam canis sui maxillas Conchylii sanie infectas observaret.* Ob usum purpuræ inventum Tyrii Conchylium in nummis pro urbis suæ insigni apposuerunt.

Hic nummus majoris formæ inter præstantiores recensendus.

COL. TYRO. MET. *Colonia Tyros Metropolis.* Vir nudus brachio strophium gerens, saxo serpentem contra se erectum impetit: in area Conchylium.

Jam prodiit similis in Tyriorum nummis Gordiano tertio dicatis typus, quem ad Cadmum Agenoris Tyri Regis filium, draconem saxo occidentem revocavimus: dubitabamus an non ad Herculem Tyrium spectaret nummus, sed cùm figura illa virilis in utroque nummo strophium circa brachium lævum habeat, & Leonis spolium solemne sit Herculis insigne, pro Cadmo statuimus, teste Nonno, qui Cadmum serpentis caput saxo fregisse affirmat Dionysiac. lib. 4.

Ἄκρα δρακοντείοιο καρήατος ἔθλασε πέτρῳ.
Summitatem draconei capitis fregit saxo.

Veritas hujus fabulæ sic se habet, teste Palæphato de Fab. narrat. lib. 1. Draco Thebanorum Rex erat, Martis filius, quem Cadmus occidit, ejusque regnum occupavit; indeque finxerunt Cadmum interfecisse serpentem, ut describit Nonnus loco citato. Tyrii verò Cadmi factum ad antiquitatem urbis indicandam, ut Syrii Europam ejus sororem frequenter in nummis suis exhibuerunt: Agenor enim eorum pater Tyri Rex fuit antiquissimus. Vide nummum Aquiliæ Severæ pag. 101. & Gordiani tertii pag. 150.

Hic nummus majoris formæ pro rarissimo numerandus.

COL. TYRO. MET. *Colonia Tyros Metropolis.* Arbor inter duos lapides metarum inſtar.

Hic nummi typus ad Tyri novæ originem ſpectat, à Palætyro triginta ſtadiis diſtantem; hæc ad maris Phœnicii littus, illa in inſula condita, quam Alexander M. continenti aggeribus junxit, dum eam expugnavit. Hercules Tyriis ut novam hanc urbem ædificarent auctor fuit, eos naves fabricare docuit, quibus quærerent duas inſtabiles in mari petras; has Nonnus vocat Ambroſias Dionyſ. lib. 40.

Ας φύσις Αμβροσίας ἐπεφήμισεν.

Quas natura Ambroſias celebravit.

Id confirmat ſuperior Gordiani nummus p. 151. in quo ΑΜΒΡΟϹΙΕ ΠΕΤΡΕ. Hercules autem monuit Tyrios ſuper eas olivam arborem eſſe natam.

Οπη φυτὸν ἦεν Αθήνης.

Ubi arbor erat Minervæ.

Et ſuper arborem Aquilam inventuros, quâ Jovi & Neptuno immolatâ, petras tunc ſtabiles & immotas fieri, ſuper quas urbs erat ædificanda.

Hic nummus primæ magnitudinis inter elegantiores reponendus.

Capita Valeriani radiati & Gallieni laureati adverſa.

TYRVS SEPT. COL. METROPOL. *Tyrus Septimia Colonia Metropolis.* Aliquid agnitu difficile in quadam ſubſtructione; hinc & inde lauri ramus.

Inſolens hujus nummi licèt detriti typus ſuaſit, ut publicum eum faceremus, donec integrior occurrat: ille porro, ſi nobis conjecturæ locus, ad certamina Actia & Heraclia Tyri edi ſolita pertinet; id confirmare videntur duo lauri rami, ut in ſimili Caracallæ nummo ad hos ludos ſpectante appoſiti. Duo autem illi rami duo certamina indicant, quorum laurus victoris inſigne eſt; & quidquid ob detritionem diſtingui nequit, præmium videtur in loco quidem edito, ut in certaminibus ſolebat, expoſitum. Vide aliquid ſimile in Boſtrenis nummis Alex. Severi pag. 114.

Hic nummus integer ſecundæ formæ pro rariſſimo habendus.

VIMINACIUM.

IMP. LICI. GALLIENVS AVG. Caput Gallieni laureatum.

P. M. S. COL. VIM. *Provinciæ Mœſiæ Superioris Colonia Viminacium.* In imo AN. XIIII. in aliis AN. XV. in aliis AN. XVI. *Anno decimo-quarto.* Mulier ſtans brachiis infrà extenſis, hinc Bos, inde Leo.

Viminacium Mœſiæ ſuperioris urbs in nummis Gallieno annos XIIII. XV. & XVI. Coloniæ fundationis primis tribus annis Imperii Valeriani patris & ſui correſpondentibus percuſſit; ſed cur ab illo tempore nulli ex ipſa Colonia nummi huic Imperatori ſignati obſervantur, cùm ille ad Tribunitiam poteſtatem uſque XVI. pervenerit: ſi conjecturæ locus, id cauſæ fuiſſe videtur, quod Ingenuus qui Pannonias regebat, Imperio dignus à militibus exiſtimatus ſit, & ejus tractus Coloniæ tunc Gallieno nummos non cuderent, & præſertim cùm à Legionibus Mœſiacis ille Imperator appellatus fuiſſet; hunc tandem Gallienus, Fuſco & Baſſo Coſſ. vicit, & Mœſiacos graviter mulctatus eſt, teſte Treb. Pollione: *In omnes Mœſiacos tam milites quàm cives aſperrimè ſævit, nec quemquam ſuæ crudelitatis exſortem reliquit; uſque adeo aſper & truculentus, ut pleraſque civitates vacuas à virili ſexu relinqueret.* Jus etiam cudendæ monetæ Viminacio & aliis hujus tractus urbibus abſtulit, quod tandem poſt ipſum omnibus Coloniis & provinciis, ſi Ægyptum exceperis, à Claudio vel Aureliano abrogatum eſt, nulli enim ampliùs Coloniarum nummi, & cum urbium Græcarum nomine occurrunt.

Hi nummi mediæ magnitudinis inter raros recenſendi.

CORNELIA SALONINA.

SALONINA Gallieni uxor, in nummis Latinis & Colonicis *Cornelia Salonina Augusta* appellatur, in quibusdam *Salonina Chrysogone Augusta*. *Corneliæ* nomen Romanam gentem indicat, *Chrysogones* appellatio Græcam sonat; ideo hanc Augustam origine Græcam cum Tristano existimamus. Quæ Chrysogone antè dicebatur, Augusta deinde facta, Corneliæ nomen gentis Romanæ accepit; sicut Domna Septimii Severi Imperatoris uxor, Julia appellata est.

SALONINÆ *nummi secundæ & minimæ formæ inter rariores, primæ rarissimi sunt.*

BERYTUS.

CORNELIA SALONINA AVG. Caput Corneliæ Saloninæ.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus* vel *Berytensis*. Mulier tutulata insistit acrostolio, dextrâ baculum in crucem efformatum, lævâ vestem colligit, à sinistris Victoria columnæ imposita coronam ei porrigit.

Berytus urbs & Colonia Phœniciæ littoralis, Gallieno gratulans, Saloninæ ejus uxori nummos suos dedicat; & cùm ista formâ esset egregia, Venerem seu Astarten in aversa parte exhibuit, Romanorum exemplo, in quorum nummis Salonina dicitur VENVS AVGVSTA. VENVS FELIX. VENVS VICTRIX. VENVS GENITRIX. Illa formæ & generationis Dea ab antiquis credita est; ideoque dicta Venus, quòd ad omnes res veniat, vel quòd per eam omnia proveniant. Astarte seu Venus tutulata est in nummo, tanquam tutelare urbis numen, ut sæpius diximus. Insistit acrostolio, quod in aliis manu gerit, ad indicandum Coloniæ ad mare situm. Acrostolia erant extremæ partes navis, quas Latini rostra vocant. Scipio seu sceptrum ejus insigne est. Victoria columnæ imposita ei coronam porrigit, ut illa ipsius simulacro adstabat, in memoriam victoriarum, quas auspice Astarte Phœnices olim retulerant.

Hic nummus secundæ magnitudinis inter rariores numerandus.

COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Julia Augusta Felix Berytus.* Caput Astartes tutulatum, medio corpore, hinc & inde Aquila legionaria.

Berytenses iterum in Saloninæ nummis Astarten seu Venerem repræsentant, tanquam ipsa Salonina altera esset Venus, & altera urbis tutelaris Dea. Beroë urbs à Saturno condita est, teste Stephano; Saturnus eam dedit Neptuno, hic verò de nomine Beroës filiæ Veneris, quam uxorem duxit, urbem appellavit Beroën, ideo Nonnus eam nominasse videtur Amorum Portum, quod Venus in eam, uti jam diximus, appulisset.

Ἐστι πόλις Βερόη βιότυ τρόπις, ὅρμος ἐρώτων.

Est urbs Beroë vitæ carina, portus amorum.

Duas

Duas illas Aquilas legionarias ad Coloniæ originem ſpectare quis unquam pronunciaſſet, niſi nummus perrarus noſter Auguſti id nos edocuiſſet. Berytus, Colonia quidem à Julio Cæſare conſtituta eſt, unde ipſi nomen *Juliæ*, ab Auguſto deinde Veteranis frequentata, unde *Auguſtæ* appellatio : ſed nummus emeritos V. Macedonicæ & VIII. Auguſtæ Colonos fuiſſe Berytum tranſmiſſos declarat, unde binæ Aquilæ legionariæ in nummo percuſſæ.

Hic nummus minimi moduli inter præſtantiores reponendus.

DIUM.

CORN. SALONINA AVG. Caput Corneliæ Saloninæ.

COL. IVL. DIENSIS. *Colonia Julia Dienſis.* In area D. D. *Decreto Decurionum.* Jupiter ſtans dextrâ pateram, ſiniſtrâ haſtam, pro pedibus prora navis, in aliis Aquila.

Dium, urbs Macedoniæ littoralis ad ſinum Thermaïcum, Saloninæ nummos percuſſit, Gallieno per uxorem Auguſtam gratulans, ut ipſe provinciæ periclitanti ſubvenire vellet : barbari enim eam incurſionibus devaſtabant. Jupiter in averſa parte ut tutelaris urbis Deus exhibetur, quem ſe vidiſſe Alexander hortantem ad Perſarum Imperium occupandum narrat Joſephus l. 11. c. 8. pag. 385. Τοῦτον γὰρ καὶ κατὰ τοὺς ὕπνους εἶδον ἐν τῷ νῦν σχήματι, ἐν Δίῳ τῆς Μακεδονίας τυγχάνων. *Hunc enim vidi & in ſomnis hoc ipſo habitu cùm adhuc eſſem in Dio Macedoniæ.* Juxta urbem erat Jovis templum, de quo egimus in Sept. Severo pag. 10. Olympiaco certamine celeberrimum. Magna quidem certamina Olympiaca circa Olympiam Eleæ celebrabantur ; minora autem Dio, quæ ab Archelao Macedonum Rege inſtituta nos docet Demoſthenis Scholiaſtes ad Orat. περὶ παραπρεσβείας. Prora navis pro pedibus Jovis, urbis ſitum indicat. Aquila in aliis nummis ſignatur tanquam avis huic Deo peculiariter ſacra.

Hic nummus minimæ formæ pro rariſſimo habendus.

THESSALONICA.

ΚΟΡ. CΑΛΟΝΙΝΑ ΑΥΓΟ. Caput Corneliæ Saloninæ.

ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΗ ΜΗΤΡ. ΚΟ. Β. ΝΕ. Θεσσαλονίκη Μητρόπολις βὶς Νεωκόρος. Vas ex quo palmæ ramus erumpit, in medio vaſis legitur vox ΠΥΘΙΑ.

Theſſalonica urbs Macedoniæ nummos Saloninæ dedicat beneficii memor, quod à Valeriano Gallieni ipſius marito patre acceperat, qui eam Coloniam & Metropolim conſtituerat, ut denotant ſuperiores Theſſalonicenſium in illius honorem dicati cum epigr. ΘΕCCΑΛΟΝΙΚΗ ΜΗΤ. ΚΟΛΩ. Θεσσαλονίκη Μετρόπολις Κολωνία, in aliis Coloniæ & Metropolis titulos non adhuc gerit urbs, ſed tantummodo Νεωκόρος dicitur, & quidem bis ; primam Neocoriam ſub Gordiano tertio, & ſecundam ſub Philippo illam obtinuiſſe diximus, antequam Metropolis & Colonia à Valeriano Imperatore facta fuiſſet : licèt autem Theſſalonicenſes in hoc Saloninæ nummo certaminum apud ſe ſub Gallieno editorum memoriam denotent, quæ tertiam poſtularent Neocoriam in Græcis urbibus neceſſariam, liceat nobis conjicere Senatuſconſulto non ampliùs opus eſſe ad ludos celebrandos, cùm urbes Coloniæ dignitatem acceperant ; ideo vox iſta Νεωκόρος in Coloniarum nummis valde rara, licet frequenter edita ſint in Coloniis certamina. Hic nummus Pythicum agonem Theſſalonicæ celebratum fuiſſe indicat ; ille in honorem Apollinis ob Pythonem ſerpentem occiſum inſtitutus eſt : initio coronarius erat, deinde pecuniarius, poſtremò coronarius, ſed primis temporibus ex auro, pomis, eſculo, etiam lauro : Muſicus quidem initio, Equeſtris poſtea & Gymnicus ut alii ſacri agones.

Hic nummus ſecundi moduli, à Triſtano tom. 3. pag. 111. editus, inter rariores numerandus.

TROAS.

CORN. SALONINA AVG. Caput Corneliæ Saloninæ.

COL. AVG. TRO. *Colonia Augusta Troadensis.* Aquila alis semiexpansis supra cippum.

Troas urbs Phrygiæ minoris, Colonia ab Augusto constituta, *Augustæ* nomen præfert: hæc in nummis Imperatoribus eorumque familiæ percutiendis erat diligentissima, ut immunitates à Claudio sibi concessas conservaret, ideo nummum hunc Saloninæ Gallieni uxori dicavit, ut obsequium suum erga Imperatorem demonstraret; illa Aquilam in nummis suis exhibuit, quæ Imperium Romanum denotat, vel Coloniæ militaris insigne est, vel ad Jovem spectat: Aquila autem cùm Imperium Romanum indicat, nunquam cippo imposita est; quando militaris Coloniæ symbolum est, ipsi semper signum quoddam militare additur: illa igitur ad Jovem potiùs spectare videtur: cippus enim quemdam reverentiæ gradum denotat, Colonia Troas Jovem sub Aquilæ forma forsan venerata est, Dardanii & Ilii proximarum urbium exemplo, quæ eum in nummis Ganymedem hac forma rapientem exhibent: Ganymedes enim Trois Regis filius in Ida monte, à Troia 3. mill. pass. ab Aquila raptus est.

Hic nummus infimæ molis inter elegantiores ascribendus.

TYRUS.

CORNE. SALONINA. AVG. Caput Corneliæ Saloninæ.

COL. TYRO. METRO. *Colonia Tyros Metropolis.* Mercurius stans cum pallio, dextrâ baculum, sinistrâ caduceum, hinc Ibis, inde Conchylium.

Tyrus Phœniciæ Metropolis & Colonia nummos Valeriano in Syria pro bello Persico commoranti percussit, ita & Gallieno ejus filio, Saloninæque hujus uxori, familiæ Augustæ ejusmodi gratulans. Mercurius sui cultum in urbe indicat; is nudus ut solet, aut strophio ornatus non est, sed palliatus tanquam Philosophus, ideo virgam quam radium vocant, dextrâ gerit, ad Geometriæ & Astrologiæ usum. Phœnices & Ægyptii Mercurium tanquam sapientissimum Philosophum venerabantur, illumque Cicero de Nat. Deor. lib. 3. Ægyptiis leges & litteras tradidisse commemorat. Ipse Ægyptiis Thoth vel Theuth dicitur, Phœnicibus Thautus. Mercurius caduceum tanquam insigne gerit. Ibis pro ejus pedibus apposita est, quòd hæc avis ipsi sacra sit, teste Platone in Phædro, quo loco Socrates loquitur. *Audivi equidem*, inquit, *circa Naucratem Ægypti priscorum quendam fuisse deorum, cui dicata sit avis, quam Ibim vocant, Deo autem ipsi nomen Theuth.* Cur Ibis Mercurio tribuatur, in Valeriano diximus, quod Diis à gigante Typhone in Ægypto perterritis, ille in hanc avem mutatus sit. Conchylium Tyri perpetuum est symbolum.

Hic nummus primæ magnitudinis inter rariores & elegantiores numerandus.

CORN. SALONINA. AVG. Caput Corneliæ Saloninæ.

COL. TYRVS METRO. *Colonia Tyrus Metropolis.* Tripus, in area Conchylium.

Tripus

Tripus in Tyri nummis ad Apollinem ſpectat, is unus ex tutelaribus urbis numinibus erat, nam cùm Alexander M. Tyrum obſideret, narrat Plutarchus in ejus vita plurimos Tyrios in ſomniis Apollinem vidiſſe ad Alexandrum ſe tranſiturum dicentem, cum ſibi cordi non eſſe ea quæ in urbe agerentur : itaque illi ſicut transfugæ ſceleris comperti Apollinis ſimulacrum devinxere catenis, clavíſque baſi affixere, Alexandri fautorem appellantes, ſed Tyro captâ Alexander ei catenas detraxit, & Philalexandrum vocari juſſit. Tripus autem Apollini tanquam Vati tribuitur. Apollo etiam pro Citharœdo accipitur, & tunc lyram gerit; modò pro Jaculatore & Sagittario, & arcum tenet, ſed Tripus à machina illa terræ impoſita, unde oracula petebantur, quæ tribus fulcris ſuſtinebatur, nomen accepit; vide Diod. Siculum lib. 16. pag. 524. Εἶναι δὲ τὴν μηχανὴν τρεῖς ἔχουσαν βάσεις, ἀφ' ὧν αὐτὴν Τρίποδα κληθῆναι. *Machinæ tres erant baſes, unde Tripodi illi nomen obvenit.* Conchylium ſolenne eſt Tyri inſigne.

Hic nummus ſecundæ & minimæ formæ pro raro & inſigni habendus.

COL. TYRO. METR. ACTIA. ERACL. *Colonia Tyros Metropolis Actia Heraclia.* Menſa ſupra quam duo vaſa ſeu diſci cum palmis, ſub menſa Conchylium.

Tyrus certaminum Actiorum & Heracliorum celebrationem ſub Gallieno editam in nummis Saloninæ ejus uxoris conſignavit, illa in Apollinis, hæc in Herculis tutelarium urbis numinum honorem inſtituta ſunt, de quibus fusè in Caracalla p. 49. & Otacilia fol. 183. diximus. Apollinem autem & Herculem Deos Tyrii tutelares fuiſſe docent Diodorus & Plutarchus in vita Alexandri Magni. Duo hæc certamina duobus vaſis indicantur, quæ menſæ impoſita ſunt, adinſtar illius, ſuper qua in ludis Olympicis victoribus coronas fuiſſe depoſitas narrat Pauſanias lib. 5. p. 315. quam ex ebore & auro fabricata in ipſo tradit. Η τράπεζα δὲ ἐλέφαντος μὲν πεποίηται καὶ χρυσοῦ. *Menſa ipſa partim ex ebore, partim ex auro fabricata eſt.* Menſa in medio ſtadii victoriæ præmia aſſervabat, in hac duo diſci ſeu vaſa palmæ ramum exhibent victoris inſigne : palma enim præter præmium & coronam pro quolibet certamine diverſam Hieronicæ ſeu ludorum victori concedebatur. Conchylium perpetuum Tyri urbis ſymbolum.

Hic nummus ſecundi moduli inter præſtantiores computandus.

INDEX

INDEX
AUCTORUM VETERUM.

INDEX AUCTORUM RECENTIORUM.

INDEX
RERUM ET VERBORUM MEMORABILIUM.

B

Philip-

D

E

montibus

H

Hosti-

M

N

Ædi-

Q.

R

S

FINIS.

